NOVUM TESTAMENTUM GRÆCE.

TEXTUM
AD FIDEM CODICUM, VERSIONUM, ET PATRUM
RECENSUIT
ET
LECTIONIS VARIETATEM
ADJECIT

D. JO. JAC. GRIESBACH.

VOLUMEN II.
ACTA ET EPISTOLAS APOSTOLORUM
CUM APOCALYPSI
COMPLECTENS.

EDITIO NOVA.

LONDINI:
Impensis F. C. et J. Rivington; J. Cuthell; J. Nunn; Longman, Hurst, Rees, Orme et Brown; R. Priestley; S. Bagster; Law et Whittaker; Lackington et Soc.; J. Mawman; Baldwin, Cradock et Joy; et T. Hamilton.

MDCCCXVIII.

TYPIS RICARDI ET ARTHURI TAYLOR.

ALERE FLAMMAM.

PRÆFATIO.

LECTORUM plerorumque nihil aut parum interesse puto causas rescire, cur secundum hoc nostræ Novi Testamenti editionis volumen duobus post primum lustris in publicam demum prodeat lucem. Ne tamen justo negligentius ac parum officiose in absolvendo opere cœpto versatus esse videar iis, qui interea priore tomo usi sunt, posterioremque desiderarunt, paucis, quid moram tam diuturnam attulerit, exponere juvabit.

Cum Birchiana Evangeliorum editio summopere mihi in adornando priore volumine profuerit, ad recensendos reliquos Novi Testamenti libros ante progredi quam Rev. Birchius alteram utilissimi sui operis partem edidisset, eo minus fas esse autumabam, quod in hisce libris, nisi Birchiana accederent auxilia, multo parciore adjutus fuissem apparatu critico quam in Evangeliis. Verum ingenti illo incendio Havniensi, doctissimo etiam Birchio funesto, impeditus fuit Vir optimus, ne opus affectum perficeret. Itaque cum fere biennium frustra exspectassem et tota jam me destituisset spes, prodituram esse reliquam collectionis Birchianæ partem, recensendis Apostolorum Actis me accinxi. Cujus libelli ultima capita cum sub prelo sudarent, allatus fuit nuncius e Dania, pa-

rare Birchium lectionum variantium ex Actis et Epistolis Apostolorum a se collectarum, separatim a textu excudendarum, editionem. Hinc nova exorta est mora. Cum vero circa anni 1799 finem Birchiana collectio tam diu ac vehementer desiderata in manus meas pervenisset, alacri animo statim opus denuo adgressus sum et tanta assiduitate perficiendo ei operam dedi, ut sat brevi, pro laboris difficultate ac molestia, tempore omnes pæne Pauli Epistolæ typis exscribi possent. Verum isto tempore tam ægra et incommoda valetudine uti cœpi, ut vix, aut ne vix quidem, publicis negotiis, quæ munerum mihi demandatorum ratio mihi imponit, obeundis par essem, a criticis autem studiis tantum non prorsus me abstinere cogerer invitus. Sic evenit, ut intra triennium pauca tantummodo posteriorum Paulinarum et priorum Catholicarum Epistolarum capitula recensere ac discrepantium lectionum in notas conjiciendarum delectum agere possem. Ut primum vero valetudinem valde infractam aliquantulum roborari et paulatim confirmari sensi, operi incœpto ad finem perducendo immori potius quam affectum id relinquere decrevi. Atque sic tandem, quæ Dei est gratia, ad metam dudum exoptatam perveni.

Ne vero lectores eximiis ad crisin adminiculis, quæ Cel. Birchii insignis industria suppeditavit, in Actorum Apostolicorum textu privarentur, in appendicem conjeci quæ e Birchiana sylloge, si quidem ea justo tempore nobis uti licuisset, notis nostris interponenda fuissent*. His adspersi alia nonnulla farraginis variantium lectionum ad istum Lucæ librum spectantis augmenta, quæ mihi post demum, quam Acta excusa essent, innotuere.

* Hæc omnia in hac editione (1818) suis locis inseruntur.

Maximas autem gratias mecum habebunt lectores Viris celeberrimis et doctissimis Bredencampio et Dobrowskio, qui hoc etiam editionis meæ volumen æque atque prius egregiis suis symbolis locupletarunt et ornaverunt. Rev. quidem Bredencampio debeo exactissimam versionis Armenicæ collationem, Clar. autem Dobrowskio excerpta e versionis Slavonicæ codicibus cum editis tum manu scriptis, horumque perdoctam ac vere criticam descriptionem. Duumviris his præclare de hac editione meritis summopere obstrictum me esse profiteor pro insigni humanitate, qua opes magno ipsorum labore partas liberalissime mecum, et per me cum orbe literario communicare voluerunt. Sed grata mente multum etiam acceptum refero benevolentiæ aliorum virorum doctissimorum, e quorum numero honoris causa hic non nominare non possum S. Rev. Paulum, antea collegam mihi conjunctissimum, qui varias lectiones a se olim e Græcis codicibus nonnullis Anglicanis decerptas lubenter mihi impertivit, et Illustrem Langerum, cujus humanitas vetusti codicis Græci Actorum omniumque Epistolarum, quem possidet, mihi concessit aliquantisper usum.

Præter novas ad apparatum criticum accessiones, quas vel Viri doctissimi benevole mihi suppeditarunt vel ipse e codicibus, versionibus et Patribus collegi, complectitur editio mea, angustissimo tamen quantum fieri potuit spatio coarctatum, quidquid apud anteriores editores, collectores et criticos, præcipue apud Millium, Bengelium, Wetstenium, Treschovium, Alterum, Matthæium, Birchium, Henslerum, Knittelium, Aurivillium, Sabatierium, Blanchinium, Bodium, Adlerum, Münterum, Storrium, Michaelem, Marshium, Bowyerum, alios, re-

perire potui notatu dignum et meo conveniens consilio, cujus rationem uberius in prolegomenis priori volumini præmissis pag. xlv. seqq. declaravi. Nec quidquam quod alicujus momenti sit, neglectum aut prætermissum a me esse puto, si versionem Actorum et Epistolarum Catholicarum Philoxenianam, a Whitio Viro doctissimo editam, excipias, cujus nuper demum copiam nactus sum, quum Actorum liber dudum typis excusus et maxima etiam Catholicarum Epistolarum pars typographo tradita jam esset. Igitur quæ ex Whitiana editione peti poterant vel omissorum a Wetstenio supplementa vel minus accurate ab eo excitatorum correctiones, amandari debuissent in appendicem. Atqui his omnibus ex editione illa seligendis haud parum temporis impendere me oportuisset, quo molesto labore exantlato tamen recensus lectionum Philoxenianarum omnibus numeris absolutus neutiquam fuisset, quoniam is Whitiani operis tomus, qui Paulinas Epistolas complectetur, nondum, quod sciam, prodiit. Quæ mecum reputans, ratione simul habita vacillantis qua utor valetudinis, cogitationem ab eo quod longinquum videtur avocare suadentis, satius esse duxi, ad operis tam diu interrupti finem properare, quam hunc, ulterius procrastinando, reddere incertum. Confidenter vero pronunciare ausim, nullam extare sive Novi Testamenti sive ullius veteris auctoris editionem tam modico pretio parabilem et intra tam arctos duorum voluminum limites se continentem, quæ tantam quam nostra hæc editio exhibeat variantium lectionum copiam, tantumque producat testium cuique lectioni patrocinantium agmen, nec tamen propinandis manifestis librariorum sphalmatibus et nullius plane momenti discrepantiis

nauseam lectoribus creet, neque molesta ipsis sit singulos quosque nominatim excitando testes, utut proxime inter se cognatos et ipsa multitudine sua, quo minus uno oculorum mentisque obtutu lustrari certoque judicio expendi queant, impedientes. Atque hac saltim ex parte diligentiam nostram speramus probaturos esse vel eos adeo, qui a nostro de singulorum locorum lectionibus qualicunque judicio subinde fortasse dissentient.

Ego vero nec aliter judicare neque textum aliter constituere potui, quam permittebant canones critici priori volumini præmissi, quorum causas et fundamenta, præsertim quatenus doctrina de diversis sacri textus recensionibus continentur, in *Symbolarum* mearum *criticarum* tomis duobus, usum vero in *Commentariolo critico* declarare studui. Ab hisce regulis aberrare eo minus fas mihi fuit, quod Viri gravissimi et in hoc præcipue literaturæ genere excellentes suo assensu eas comprobarunt, contra vero objectiones adversus illas prolatæ admodum leves, nedum futiles, visæ mihi sunt, quippe qui de canonum nostrorum veritate eo certius ipso usu edoctus ac persuasus fui, quo diutius hisce studiis operam dedi.

Codices, versiones et Patres in plures quasi familias secedere, ac in diversis hisce familiis diversarum recensionum vetustarum vestigia superesse, ut in Evangeliis ita etiam in iis quos hic tomus complectitur Novi Test. libris verissimum esse deprehendent lectores, dummodo attento et a præconceptis opinionibus libero animo notas textui a nobis subjectas perlustrare, et testium pro notabilioribus lectionis discrepantiis allegatorum consensum dissensionemque curiose observare velint. In Actis qui-

dem Apostolorum et in Pauli Epistolis viam ad discernendas testium velut stirpes facile monstrant cum codices ABC horumque cognati, tum libri Græcolatini cum suis affinibus *; qua de re explicatius Symbolarum nostrarum tomo 2 disseruimus. In Catholicis vero Epistolis et in Apocalypsi minus expedita res esse videtur, non solum quia in hac codicis sacri parte librorum Græcolatinorum adminiculo destituti sumus, sed eam etiam in primis ob causam, quoniam plerique horum librorum in permultis Christianorum cœtibus per quatuor priora secula neglecti jacuere et a nonnullis prorsus repudiati fuerunt. Hinc, cum raro exscriberentur isto ævo, nec oriri potuerunt tot quam in aliis libris codicum familiæ, neque aditus ad discernendas veteres sacri textus recensiones tam facile patet. Verumtamen ne in his quidem libris inutilis est opera, quæ investigandis familiarum et recensionum discriminibus impenditur. In Apocalypsi v. c. codices B. 6. 8. 9. 14. 16. 29. 30. 31. 32 et Complutensis textus manifesto ad aliam testium classem pertinent quam codices 7. 12. 36. 38. Cum his sæpius quam cum illis consonant AC et Erasmi editio. Neutra harum familiarum textum repræsentat purum ac incontaminatum. At earum consensus tantum non semper omnem de lectionis authentia tollit dubitationem; ubi autem inter se pugnant, ex internis veri indiciis lis componenda est. Præter inconsideratum græcismi

* Potiores Actorum codices, Catholicas quoque Epistolas continentes, hi fere sunt: 13. 40. 66** 68. 69. 73; his autem proximi: 15. 18. 25. 27 (cum suo gemello 29.) 31. 36. 57. præter alios nonnullos in paucis tantum locis examinatos. Inter Paulinarum Epistolarum libros eminent: 17. 47. 67** 73. 80. et horum æmuli: 31. 37. 39. 46. 71. 74 cum fragmentis præstantissimis 53 et 64.

studium et summam textus obscuritatem a viris græce tantum doctis nullo modo tollendam, Andreæ potissimum commentarii multis textus apocalyptici interpolationibus occasionem præbuerunt. Sed ipsi etiam Andreæ codices, v. c. Matthæi o, Bengelii Andr. 1 et Andr. 2, codices 35 ac 36 etc. valde inter se dissident, nec cum ullo Græcorum istorum librorum consonat Slavonicus Andreas, h. e. noster Slav. 4. Insignis hujus librariorum in exhibendo Andreæ textu inconstantiæ originem Dobrowskius, Vir doctissimus, ingeniosa conjectura declarare tentavit, suspicatus, criticis asteriscorum obelorum et lemniscorum siglis usum fuisse Andream, has autem, uti in hexaplari opere evenit, a librariis primum confusas deinde omissas esse; cujus Viri clar. per literas mecum communicatæ sententiæ mentionem hic injiciendam esse putavi, ut eos quibus multos et vetustos Andreæ codices tractare licet, ad curiosius examinandam hanc hypothesin excitarem. Scripsi Jenæ, mense Aprili, MDCCCVI.

D. JO. JAC. GRIESBACH.

CATALOGUS
CODICUM GRÆCORUM MANUSCRIPTORUM
ACTA APOSTOLORUM
ET EPISTOLAS CATHOLICAS
CONTINENTIUM.

Codices horum librorum A—G, 1—58 et Lectionaria 1—4, laudantur a Wetstenio; cæteri postea ad Wetstenianam collectionem accesserunt. Litera aut numerus *parentheseos signis inclusus* indicat siglam, qua idem liber inter codices Evangeliorum aut Epistolarum notatus a nobis sit. *Asteriscus* siglæ codicis præfixus significat, codicem a me quondam fuisse inspectum aut ex parte denuo collatum, conferendasque esse Symbolas meas criticas. *m.* denotat, codicem esse mutilum. *c.* indicat, cursim tantum inspectum, non accurate collatum.

I. CODICES UNCIALIBUS LITERIS SCRIPTI.

*A. (A) Alexandrinus, quem typis accuratissime describi curavit Woidius, Londini 1786.

B. (B) Vaticanus 1209, jam Lutetiam Parisiorum deportatus, a cl. Birchio collatus. Fuit unus e Barberinis a Caryophilo collatis.

*C. (C) Codex Ephremi rescriptus, in bibliotheca imperiali parisina, olim Regius 1905, nunc numero 9 insignitus. Kustero Parisinus 9. Deficit Act. 4, 3—5, 34. cap. 10, 43—13, 1. cap. 16, 36—20, 10. cap. 21, 31—22, 20. cap. 23, 18—24, 14. cap. 26, 20—27, 16. cap. 28, 5-fin. Jac. 4, 3-fin. 1 Petr. 4, 5-fin. 1 Joann. 4, 3—3 Jo. 3.

*D. (Evang. D) Cantabrigiensis s. Bezæ s. Stephani β, græco latinus, typis exscriptus Cantabrigiæ 1793 cura Kiplingii; præter Evangelia continens Acta Apostolorum; ex Epistolis autem catholicis (quas codex, ut videtur, olim complexus etiam est,) nil superest præter minutum fragmentum 3 Jo. 11-15. latine. Mutilus est Act. 8, 29—10, 14. cap. 21, 2-10 et 15-19. cap. 22, 10-20 et 29-fin. libri.

*E. Laudianus, Millio Laud. 3, græco latinus, asservatus in bibliotheca Bodleiana, excusus Oxonii 1715 studio Hearnii, Acta tantum Apostolorum complectens, mutilus a cap. 26, 29 ad cap. 28, 26.

F. Coislinianus 1. complectitur Octateuchum ex versione τῶν ό, in margine vero manu eadem adscriptum habet locum Act. 9, 24. 25.

G. (Paulin. I) Cardinalis Passionei, in bibliotheca Augustinianorum Eremitarum Romæ, Birchio Aug. 2. Incipit Act. 8, 11. et finitur Ebr. 10, 10. Pauculas lectiones decerpserat Blanchinius, Birchius vero Epistolam Jacobi contulit, cætera cursim inspexit.

II. CODICES MINUSCULIS LITERIS SCRIPTI.

1. (Ev. et Paul. 1) Basileensis, Reuchlini, B. VI. 27. Sec X.
2. (Paul. 2) Basileensis B. IX. ult. Amerbachiorum, Millio B. 2.
3. (Ev. et Paul. 3) Corsendoncensis, postea fratrum Prædicatorum Bruxell. jam Vindobon. Forlos. 15 seu Kollarii 5. Denuo collatus ab Altero. Sec. XII.
4. (Paul. 4) Basileensis B. X. 20. Millio B. 3. Sec. XV.
5. (Ev. et Paul. 5) Stephani δ, quondam Regius 2871, nunc 106. Sec. XII.
6. (Ev. et Paul. 6) Steph. ε, quondam Reg. 3425, nunc 112. Sec. XIII.
7. (Paul. 9) Steph. ι, olim Reg. 2870, nunc 102. Sec. X.
8. (Paul. 10) Steph. ια, ignotus.
9. (Paul. 11) Steph. ιγ, olim Vatabli, nunc bibliothecæ publ. Cantabr. Kk. 6. 4. nuper e tenebris denuo erutus a Marshio.
10. (Paul. 12. Apoc. 2) Steph. ιε, quondam Reg. 2869, nunc 237. Ex Actis et Epist. cathol. nullas lectiones decerpserat Stephanus; denuo contulit Wetstenius.
11. Regius 2872, nunc 103. cum scholiis. Contulit Wetst. Deficit Act. 2, 20-31. Sec. X.
12. (Paul. 16. Apoc. 4) Reg. 1886, nunc 219, quondam Jo. Lascaris, c. schol. Contulit Wetst. Sec. XI.

*13. (Ev. 33. Paul. 17) Colbert. 2844, deinde Regius 1871², nunc 14. Millio in Actis Colb. 6. in Ep. cathol. Colb. 7. Excerpta Millio communicata admodum erant manca. Haud pauca supplevimus ipsi. Conf. Symbolas nostras criticas.

Epistolas denuo contulit cl. Begtrup. Vide Birchii varias lectiones ad Apocal. pag. 95. Sec. XI vel XII. m.

14. (Ev. 35. Paul. 18. Apoc. 17) Coislin. 199. Sec. XI.

15. Coislin. 25. c. schol. Sec. XI.

16. (Paul. 19) Coisl. 26. c. schol. Sec. XI.

17. (Paul. 21. Apoc. 19) Coisl. 205. Sec. XI.

18. (Paul. 22. Apoc. 18) Coisl. 202. c. schol. Sec. XIII.

19. (Ev. 38. Paul. 23) Coisl. 200. Steph. ϛ. Sec. XIII.

20. (Paul. 25) Westmonasteriensis, nunc in museo britann. Regius IBI. idem fortasse, qui in Catalogo Casleiano pag. 3. laudatur, et Sec. XIV. scriptus esse traditur. m.—Codices 14—20 contulit Wetst.

21. (Paul. 26) Cantabrigiensis bibliothecæ publ. Dd. XI. 90. Millii Lu. i. e. Joannis Luke. Desunt 11 priora Actorum capita et cap. 14, 23—cap. 15, 10. Sec. XII.

22. Meadii, deinde Askewii, nunc in mus. britann. 5115. Idem, qui postea 58. Obiter inspectus a Wetst. Lectiones capitis 20 Actorum mecum communicavit Rev. Paulus.

*23. (Paul. 28. Apoc. 6) Baroccianus 3, in biblioth. Bodlei. Acta incipiunt a cap. 11, 13. Hiat 1 Petr. 3, 7-23. Habet scholia. Sec. XII vel XIII.

24. (Paul. 29) Cantabrig. Collegii Christi, Millio Cant. 2. mutilus Act. 1, 1-10. cap. 18, 20—20, 14. Jac. 5, 14-fin. 1 Petr. 4. 2 Petr. 1, 1—2, 3. Sec. XII aut XIII.

*25. (Paul. 31. Apoc. 7) Covelli 2, nunc Harleian. 5537. Deficit 1 Jo. 5, 14—2 Jo. 6. Sec. XI.

26. (Paul. 32) Covelli 3, nunc Harlei. 5557. Cel. Paulus mihi communicavit lectiones capitis 3 Actorum. Deficit Act. 1, 1-11. Sec. XII aut XIII.

*27. (Paul. 33) Covelli 4, nunc Harlei. 5620. Sec. XV.

28. (Paul. 34. Apoc. 8) Covelli Sinaiticus, nunc Harlei. 5778. Incipit Act. 1, 20. Valde mutilus.

29. (Paul. 35) Genevensis 1.

*30. (Paul. 36. Apoc. 9) Huntingdon. nunc in biblioth. Bodlei. 131. Incipit Act. 15, 19. Sec. XIII.

31. (Evang. 69. Paul. 37. Apoc. 14) Leicestriensis. Deficit Act. 10, 45—14, 17. Judæ 7-fin. Sec. XIV.

*32. (Ev. 51. Paul. 38) Laudianus 2. in biblioth. bodlei. signatus Laud. C. 715, 63. Hiat 2 Petr. 3, 2-18. Sec. XIII.

33. (Paul. 39) Lincoln. 2. Hiat 2 Petr. 1, 1-15.

34. (Ev. 61. Paul. 40) Montfortii, jam Dubliniensis Collegii Trinitatis G. 97. Sec. XV aut ineunte XVI.
35. (Ev. 57. Paul. 41) Magdalenensis Collegii Oxonii. Sec. XI.
36. Novi Collegii Oxon. Millio Nov. 1. Waltono Nov. 2. Wetstenio Nov. 3. Acta et Epp. cathol. cum catena. Sec. XIII.
37. (Paul. 43) Novi Coll. Millio N. 2. Waltono N. 1. Wetstenio N. 2. cum comment. Sec. XIII.
38. (Paul. 44) Petavii 1, nunc Lugduni Bat. inter codices formæ quadratæ 77. Sec. XIII.
39. (Paul. 45. Apoc. 11) Petavii 2. Incipit Act. 18, 22. Deficit Jac. 1, 1—5, 17. et 3 Jo. 9-Judæ fin.
40. (Paul. 46. Apoc. 12) Petav. 3, jam Alexandrino vaticanus 179, e quo excerpta dedit Zacagnius cum prologis Euthalianis, cursim examinavit Birchius. Gagnæus eundem sub Dionysiani nomine laudasse creditur.
41. (Ev. 175) Monachorum S. Basilii 119 Romæ. Pauculas lectiones protulit Blanchinius, codicem inspexit Birchius. Sec. XI.
42. (Paul. 48. Apoc. 13) Seidelianus. Hiat Act. 2, 3-34. E schedis Bengelianis nonnullas lectiones addere mihi licuit iis, quas Kusterus, Wetstenius et Bengelius notaverant.
43. (Ev. 76. Paul. 49) Cæsareus Viennensis, Lambecii 28, denuo collatus ab Altero. Sec. XII.
44. Codices a Laur. Valla consulti. c.
45. (Paul. 52. Apoc. 16) Uffenbachianus, apud Uffenb. ipsum et Beng. 1. apud Wetst. autem 2.
46. (Paul. 55) Augustanus 6.
47. (Ev. 90. Paul. 14) Jac. Fabri, Daventriensis, postea Wolfii.
48. (Ev. 105. Paul. 24) Ebneri ab Eschenbach, Norimb. citatur ad 1 Jo. 5, 7. scriptus est 1391.
49. (Ev. 92) Continet scholia in Epistolas cathol.
50. (Paul. 8) codex ignotus, Stephani ζ, in Actis et Epp. cathol. quinquies tantum citatus. Qui in Evangeliis est Stephani ζ, Reg. olim 2242 deinde 49, Evangelia tantum complectitur.
51. Parisiensis Reg. 2248 postea 56, citatus tantum ad 1 Jo. 5, 7. Sec. XII.
52. (Paul. 50) Rhodiensis, adhibitus a Complutensibus, passim laudatus a Stunica.
53. (Paul. 30) Cantabr. 3, Collegii Emmanuelis 1, 2, 33. Præ-

ter Epp. Paulinas supersunt tantum 2 Petr. 2, 4—3, 18. et 1 Jo. 1, 1—3, 20.

54. (Ev. 43) San-Maglorianus, inspectus ab Amelottio et Simonio c. Sec. XII aut XIII.

55. Epistolæ Judæ exemplar alterum in cod. 47.

56. Codices Medicæi quatuor, quorum lectiones Batavus aliquis adscripsit margini editionis Raphelengianæ, in Actis autem unum tantum contulit. Quatuor isti codices, Birchio arbitro, esse videntur nostri 84. 87. 88. 89 mox laudandi.

57. (Ev. 234. Paul. 72) Havniensis 1, scriptus 1278, citatus a Bengelio, collatus et descriptus ab Henslero, cujus excerptis usus etiam est Birchius.

[58. Idem codex qui supra 22, perperam a Wetstenio bis numeratus.]

*59. (Paul. 62) Harleianus 5588 in mus. britann. Ipse contuli Actor. capp. 11. 12. 13 et priorem Petri Epistolam. Sec. XIII.

*60. (Paul. 63. Apoc. 29) Harlei. 5613. Equidem contuli Actor. capp. 1-8, priorem Petri Epistolam, et primæ Joannis caput 5. Scriptus est a. 1407.

61. (Paul. 61) Codex ignotus, cujus lectiones addita sigla *Hal.* adscriptæ sunt exemplari Millianæ editionis in biblioth. Bodlei. asservato, unde eas exscripsi. Vide Symbolas meas crit. tom. 1. p. 245.

62. (Paul. 65) olim Colbert. 871, postea Regius 1886. 2, nunc 60. Contuli 1 Jo. caput 5 et ejusdem Epistolæ locos selectos. Sec. XIV aut XV.

[Qui in catalogo codicum Epp. catholicarum in editione nostra priore signati erant 63 et 64, i. e. Harlei. 5552 et S. Genovefæ Paris., jam in hac editione, utpote mera editionis Erasmicæ primæ apographa, omissi, numerique illorum aliis codicibus assignati sunt.]

63. (Paul. 68) Vindobon. Lambecii 35. cum schol. Examinarunt Treschovius, Birchius, Alterus. Sec. XIII.

64. (Paul. 69) Lambecii 36. Ejus lectiones debemus Treschovio, Birchio, Altero. Sec. XII vel XIII.

65. (Ev. 218. Paul. 57. Apoc. 33) Lamb. 1. Totum codicem typis exscribi curavit Alterus. Sec. XII vel XIII.

66. (Paul. 67. Apoc. 34) Lamb. 34. Lectiones Actorum publicavit Hwiid singulari libello, cæteras ediderunt Treschovius, Birchius, Alterus. Sec. XI aut XII.

67. (Paul. 70) Lamb. 37. Lectiones ejus debemus Treschovio, Birchio, Altero. Scriptus est a. 1331.
68. (Paul. 73) Upsaliensis, inter Sparwenfeldianos 42, cum catena. Lectiones ejus cum editione Steph. 3. collatas edidit Aurivillius. Catenam habet adjunctam. Mutilus Act. 1-8, 14. Prior codicis pars, Acta, Ep. ad Rom. et 1 Cor. usque ad cap. 15, 38 complectens, Sec. XII. Posterior pars, continens inde ab 1 Cor. 13, 6. cæteras Paulinas et catholicas, Sec. XI. scripta esse videtur. Pericopa ergo 1 Cor. 13, 6—cap. 15, 38 bis descripta occurrit, et quidem e diversis exemplaribus, discrepantes inter se lectiones exhibentibus.
69. (Paul. 74. Apoc. 30) Guelpherbytanus XVI. 7, cujus lectiones publici juris fecit Knittelius. Sec. XI vel XII.
70. (Ev. 131. Paul. 77) Vaticanus 360. Sec. XI. c.
[Hunc cæterosque usque ad cod. 97. vel cursim tantum examinavit vel accurate contulit Birchius.]
71. (Ev. 133. P. 78.) Vat. 363. Sec. XI. c.
72. (Paul. 79. Apoc. 37) Vat. 366. Sec. XIII. c.
73. (P. 80) Vat. 367. Unus e Barberinis a Caryophilo collatis. Sec. XI. acc.
[Hiare aut non collatus esse videtur in prima Joannis Epistola præstantissimus hic codex. Saltim non excitatur a Birchio nisi ad inscriptionem et ad 1 Jo. 5, 7.]
74. Vat. 760. Nil continet præter Acta cum catena. Citatur ad Act. 20, 28. Sec. XII.
75. (Ev. 141. P. 86. Ap. 40) Vat. 1160. Sec. XI. c.
76. (Ev. 142. P. 87) Vat. 1210. Acta et Epp. Jacobi ac Petri cum prima Joannis accurate, cætera cursim examinata. Sec. XI.
77. (Ev. 149. P. 88. Ap. 25) Palatino vatic. 171. Sec. XIV. c.
78. (P. 89) Alexandrino vatic. 29. Sec. XII. acc.
79. (P. 90) Urbino vatic. 3. Sec. XI. c.
80. (P. 91. Ap. 42) Pio vatic. 50. Sec. XII. acc.
81. Barberin. 377. cum comment. Sec. XI. c.
82. (P. 92. Ap. 44) Borgiæ 4, scriptus 1274. c.
83. (P. 93) Neapolitanus. Sec. XI. Jac. 1 et 2 acc. cætera c.
84. (P. 94) Laurentianus Florentiis, Plut. IV. 1. cum comm. Sec. X. c.
85. (P. 95) Laur. IV. 5. Acta sola c. comm. Theophyl. Sec. XIII. c.
86. (P. 96) Laur. IV. 20. c. comm. Sec. XI. c.
87. (P. 97) Laur. IV. 29. Sec. X. c.

88. (P. 98) Laur. IV. 31. Sec. XI. c.
89. (P. 99. App. 45.) Laur. IV. 32. Sec. XI. c.
[Conf. supra cod. 56.]
90. (Ev. 197) Laur. VIII. 14. Epist. Jacobi c. schol. Sec. XI. c.
91. (Ev. 201. P. 104) Prædicatorum S. Marci Florentiis 701. scriptus 1359. c.
92. (Ev. 204. P. 105) Bononiensis Canonicorum regular. 640. Sec. XI. c.
93. (Ev. 205. P. 106) Venet. S. Marci 5. Sec. XV. c.
94. (Ev. 206. P. 107) Venet. 6. Sec. XV. c.
95. (Ev. 209. P. 108. Ap. 46) Ven. 10. Sec. XV. c.
96. (P. 109) Ven. 11. Sec. XIII. c.
97. (P. 71) Vindobon. Forlosiæ 19 seu Kollarii 10. Cum exciderint ex hoc codice Acta et Epp. catholicæ, rectius iste numerus omitteretur in hoc catalogo.
98. Langeri, celeb. bibliothecæ guelpherb. præfecti, codex Actorum et Epp. cathol. ac Paulin. c. schol., humanissime a clar. possessore mecum communicatus. Cum vero isto tempore Paulinæ Epistolæ maximam partem typis jam excusæ essent, catholicas tantum et Acta contuli, lectionesque ex *illis* collectas suis locis laudavi, ex *his* decerptas in Appendicem conjeci. Sec. XII.

III. LECTIONARIA.

1. Scaligeri (Evangeliar. 6. Lectionar. Epp. Paulin. 1) græcoarab. Lugd. Bat. uncialibus literis exaratus, Seculo XI. adscriptus, sed papyraceus codex.
2. Cottonianum (Lect. Epp. Paul. 2) Sec. XI. m.
3. Quondam Aulæ Trinitatis Cantabrigiæ, Millio, qui lectiones aliquot ex 1 Petr. et 1 Jo. profert. *Trin.*
4. Florentinum D. Marci, ad 1 Jo. 5, 7. a Lamio citatum.
5. Gottingense, antea Cæsaris de Missy, cujus lectiones publicavit cl. Matthæi in append. suæ Epistolarum ad Thessal. editionis. Lectiones ad Epp. cathol. spectantes suis locis, ad Acta pertinentes in Appendice dedimus.
*6. (Lectionar. Epp. Paulin. 4) Fragmentum Lectionarii in cod. Harlei. 5731. qui inter codices Evangeliorum mihi est 117.
7. Borgiæ 3. (Evangeliar. 37) ap. Birch. Sec. XII.
8. Havniense 3. (Evangeliar. 44) ap. Birch. Recens. m.

IV. CODICES IN CL. MATTHÆI EDITIONE ADHIBITI.

a. scriptus Sec. X aut XI, constat tribus patribus: a 1. exhibet lectiones ecclesiasticas ex Actis desumtas, sed ita ut librarius nullum versum prætermitteret, quin eum aut in margine adderet, aut lectionem longius continuando adjiceret; accesserunt in ora variæ lectiones et scholia.' a 2 (seu a. simpliciter) complectitur Epp. cathol. et Paulinas, cum variis lectionibus in marg. et scholiis. a 3, lectiones ex Actis et Epistolis.

b. Praxapostolus. Sec. X.

c. Acta et Epp. Sec. XV.

d. Acta et Epp. c. schol. Sec. XI aut XII.

e. Praxapostolus. Sec. XII.

f. Acta et Epp. c. schol. Sec. XIII.

g. Epp. cath. et Paul. cum catena. Sec. IX.

h. Codex scholiorum. In Actis a cap. 1. ad cap. 9, 12 in margine integrum textum habet adscriptum. In reliqua parte fragmenta textus Actorum et Epp. scholiis sunt præmissa. Sec. XII aut XIII.

k. Nov. Test. Sec. XI.

l. Nov. Test. Sec. XII.

m. Acta et Epp. Sec. XI.

tz. Lectiones ex Epp. cathol. a. 1116.

19. Codex Dresdensis 252, cujus lectiones cl. Matthæi ad calcem Evangelii Joannis excudi fecit. Lectiones spectantes ad Acta Apost. quære in Appendice nostra.

ξ. Euchologium Sec. XIV.

χ. Euchologium Sec. XV.

ψ. Euchologium a. 1470.

ω. Euchologium a. 1602 Venetiis scriptum.

Theophylacti in Acta Apost. commentarius triplici forma indutus extat in novissima Operum editione Finettiana. Hinc nobis

Theoph. 1. est commentarius a Sifanio editus,

Theoph. 2. e codice vaticano 652 a Finetto editus, cujus capita priora $6\frac{1}{2}$ consentiunt fere cum Theoph. 1, qui tamen est prolixior; reliqua ad amussin pæne conveniunt cum commentario, qui Œcumenio attribui solet.

Theoph. 3. e codice Florentino a Finetto editus commentarius (si tamen Theophylacti est) absque textu; hinc raro a nobis laudatus.

V. CODICES SLAVONICI
ACTORUM ET EPISTOLARUM CUM CATHOLICARUM TUM PAULINARUM
QUORUM CATALOGUM ET LECTIONES MULTAS MECUM COMMUNICAVIT
CELEB. J. DOBROWSKIUS.

1. Lectionarium idem, quod in Evangel. 1. complectens: Act. 1, 1-12. cap. 2, 1-11. cap. 14, 6-18. cap. 19, 1-8. 1 Cor. 1, 18-24. cap. 4, 9-16. cap. 12, 27—13, 8. cap. 14, 20-25. cap. 15, 1-11. 2 Cor. 6, 16—7, 1. Gal. 3, 23—4, 5. cap. 4, 4-7. Eph. 6, 10-18. Phil. 2, 5-11. 1 Thess. 4, 13-18. 2 Tim. 2, 1-10. Tit. 2, 11-14. cap. 3, 4-7. Hebr. 2, 2-10. cap. 7, 7-17. cap. 7, 26—8, 2. Jac. 5, 10-20.
2. Codex membraneus in fol. an. 1220 scriptus, Bibliothecæ Synodalis in palatio Patriarchali Moscuæ, num. 6. Continet Epistolas Pauli ad Romanos, utramque ad Corinthios, Epp. ad Gal. et ad Ephesios usque ad cap. 4. v. 4. cum commentario satis amplo, in quo Œcumenius, Severianus, Theodorus et Theodoretus aliique sæpe laudantur. Selectis tantum in locis collatus.
3. Apostolus sive Lectionarium ex Actis et Epistolis, codex membranaceus in 4. olim Bibliothecæ typographici palatii num. 10, nunc Bibliothecæ Synodalis Moscuæ; si non sec. XII. uti visum est Auctori Catalogi, antiquus certe, utpote qui ad Cod. 1. proxime accedat. Contuli quædam capita in Actis, Epistolam ad Tim., Epistolam Jacobi, et varia loca 1 Joh. 2 Petri.
4. Apostolus sive Lectionarium ex Actis et Epistolis, codex membranaceus in 4. an. 1370 scriptus, Bibliothecæ olim typographicæ num. 24. nunc Synodalis. Contuli in Actis commata quædam cap. 1. moxque comperi recensionem textus haud discrepare a Cod. 1 et 3. Act. 1, 5. omnes tres in vitio consentiunt; legunt enim *baptizati estis* in præterito, pro *baptizabimini.*
5. Apostolus integer, continens Acta a cap. 1. v. 9—ad finem, Epistolas catholicas et Paulinas, codex chartaceus in fol. seculi, ut mihi videtur, XVti, quem benevole ad conferendum

D. Georgius Ribay, pastor Czincotæ in Ungaria, Pragam attulit mihique communicavit. Cum ex orthographia cognoverim, eum in Servia aut alia Danubio adjacenti provincia scriptum esse, diligentius codicem hunc examinavi atque integrum contuli. Recensionem Versionis Slavicæ mediam complectitur. Additamenta antiquiorum Codd. resecat non raro; juniorum Codd. interpolationes non agnoscit. Nævis non caret suis, præcipue in omissionibus; negligenter enim aut ex jam corrupto exemplari descriptus est. Act. 20, 25 το εὐαγγελιον e scholio, pro την βασιλειαν, in textu legit, quod alii, uti 6. 7. 8., servarunt, usque dum in editis lectio genuina restitueretur.

6. Novum Testamentum integrum, excepta Apocalypsi, codex chart. in S. Bibliothecæ Synodalis Moscuæ num. 620. Locis bene multis cursim inspectis et examinatis codicem hunc cum sequenti ubique consentire deprehendi.

7. Apostolus integer, cod. chartaceus in 4. scriptus circa an. 1548, hoc enim anno in ecclesia S. Antipæ Mart. et Episcopi (Moscuæne ?) depositus fuisse in fine legitur. Laudavit Codicem hunc Baemeisterus in descriptione Bibliothecæ Academicæ Petropolitanæ, in qua servatur. v. Petersburger Journal 3. Band S. 110. A recensione media Codd. 5 et 8. additamentis quibusdam differt, quæ isti respuunt. Vide Act. 1, 22. cap. 3, 17. cap. 8, 37. cap. 10, 6. cap. 15, 20. cap. 20, 4. aliaque commata. Continet enim recensionem slavici textus proximam postremæ, quam editiones primæ exhibent. Differt tamen ab his quibusdam in locis, iis nempe, in quibus editores textum immutandum censuere. Confer Act. 9, 5. 6. quo in loco lectionem receptam secuti sunt, contra fidem Codicum slavonicorum, quos equidem inspexi, omnium, nimirum 5. 6. 7. 8. 11. Codicem hunc præcipue iis in locis contuli, quæ in margine interiori a Griesbachio notata sunt.

8. Apostolus integer, Codex Bibliothecæ Cæs. Vindobonensis, inter Codices orientales num. CI., cujus lectiones cl. Alterus Vol. II. Nov. Test. p. 968—1039 in unum collectas edidit, alibique sparsim, uti p. 692. ad Act. 7, 14. 20. p. 699. ad Act. 20, 23. p. 703. ad Act. 27, 40. quæ in syllabo lectionum desiderantur, notavit. Codicem hunc cum Cod. Theol. græco num. 300. *quoad textum* mire consentire scripsit cl. Alterus p. 451. at certe scribendum fuit num. 37, cum ne quidem versiculus 28. Act. 28. ibidem citatus in Cod. 300. sic legatur,

ut consentire possit cum Cod. slavonico. Consentit autem Cod. græcus num. 37., cujus lectiones a p. 689 referuntur, cum slavonico Codice non solum versu citato sed aliis in locis pluribus, uti ex collatione lectionum patet. Recensionem textus slavici continet mediam, non eandem prorsus, quæ habetur in Cod. 5. sed paulo recentiorem, in multis omnino emendatiorem. Sæpe vocabula slavica textus antiqui Corrector rejecit in marginem, novis in textu substitutis. Græca subinde melius explicare voluit, uti Jac. 3, 6. apud Alterum p. 1031. Act. 15, 5. notavit quidem lectionem græci exemplaris, quod inspexerat, nihil tamen in textu slavico immutavit. In vitiis etiam non paucis cum Cod. 5. convenit, quod non aliter explicare possis, quam sumendo, ea ex vitioso exemplari, ex quo uterque sive immediate, sive mediate transumtus sit, derivata esse. Gal. 4, 17. pro ἐκκλεισαι male legerunt ἐκκλησιαι, sine omni sensu. 1 Cor. 2, 2. *widieti* i. e. ἰδειν, pro *wiedieti* i. e. εἰδεναι, scribarum negligentia ortum est; correxit tamen Cod. 8. in margine. Differt autem a Cod. 5 non solum quibusdam lectionibus singularibus; verum etiam additamentis non paucis, quorum ultra viginti notavi. 1 Cor. 8, 6. glossema: και ἐν πνευμα ἁγιον. ἐν ᾧ τα παντα, και ἡμεις ἐν αυτῷ, in textum recepit, quod non nisi in codicibus junioribus 6 et 7 et primis editionibus reperitur. Carent eo Codd. antiquiores, quos quidem inspexi, omnes, nimirum 2. 5. 10. In omissionibus rarius peccat. Hebr. 9, 28. δια πιστεως omisit, (quod tamen legit 5.) hic certe, quia in exemplari græco non reperit. Sed 2 Cor. 7, 4. omittendo: πολλη μοι κ. ὑπερ ὑμων, erravit sine dubio librarius.

. Apostolus sive Lectionarium ex Actis et Epistolis, codex membranaceus in fol. Monasterio Resurrectionis prope Moscuam a Nicone Patriarcha donatus. Continet, utpote ætate suppar, antiquam recensionem Codd. 3 et 4. Inspectis quibusdam locis solum notavi Act. 2, 1. addi: οἱ αποστολοι, quod habent antiqui 1 et 3. aliique etiam juniores, præter 5 et 8. quorum recensionem non incongrue Danubianam appellaverim.

0. Codex Alexii, idem qui in Evangeliis 10. Contuli varia loca in Epistolis.

1. Novum Testamentum, codex membraneus in 8. Bibliothecæ S. Marci Venetiis, num. 627, seculi, ut videtur, XV. Deficit a Hebr. 1, 6-finem. Epist. ad Hebr. sequitur immediate Epist. ad Thessal. Desunt igitur etiam Epist. ad Timotheum, Titum,

Philemonem. Apocalypsis post Evangelium Johannis legitur. Inspexi varia loca, et quantum ex orthographia aliisque indiciis judicare possum, continet Codex hic recensionem Servicam seu Danubianam, paulo tamen recentiorem, quam quæ in Cod. 5 continetur.

CODICES GRÆCI EPISTOLARUM PAULINARUM.

*A. (A) Alexandrinus, mutilus 2 Cor. 4, 13—cap. 12, 7.

B. (B) Vaticanus 1209, desinit Ebr. 9, 14. Reliqua hujus Epistolæ pars et Apocalypsis manu valde recenti supplentur. Desiderantur Epistolæ ad Timotheum, Titum et Philemonem. Est unus e Barberinis, collatis a Caryophilo.

*C. (C) Ephrem rescriptus, mutilus Rom. 2, 5—3, 21. cap. 9, 6—10, 14. cap. 11, 31—13, 10. 1 Cor. 7, 18—9, 6. cap. 13, 8—15, 40. 2 Cor. 10, 9—Gal. 1, 20. Eph. 1-2, 18. cap. 4, 17—Phil. 1, 22. cap. 3, 5-fin. 1 Thess. 2, 9-fin. 1 Timoth. 1-3, 9. cap. 5, 20-fin. Ebr. 1-2, 4. cap. 7, 26—9, 15. cap. 10, 24—12, 15.

*D. Claromontanus, græcolatinus, quondam Bezæ, deinde Regius 2245, nunc 107. Mutilus Rom. 1, 1—vs. 7. Præterea duo folia, quibus continetur 1 Cor. 14, 13-22, ab alia manu, sed satis antiqua, scripta sunt. Sec. VII vel VIII.

*E. Sangermanensis, græcolatinus, Codicis Claromontani (postquam hic plurium correctorum manus jam expertus fuisset) apographum. Mutilus 1 Tim. 1, 1—6, 15. Ebr. 12, 8-fin. Epist. Ubinam nunc lateat, ignoro. Sec. X vel XI.

F. Augiensis, græcolatinus, jam in bibliotheca Collegii Trinitatis Cantabrigiæ, deficit Rom. 1, 1—3, 8 et Epist. ad Ebr. tota. Sec. IX vel X.

G. Quondam Boernerianus, nunc in biblioth. Electorali Dresdensi, græcolatinus, proxima affinitate cognatus Codici F, typis exscriptus cura Matthæi. Hiat, spatio vacuo relicto, Rom. 1, 1-5. cap. 2, 16-25. 1 Cor. 3, 8-16. cap. 6, 7-14. Col. 2, 2-8. Philem. 21-25. Sec. IX vel X.

*H. Coislinianus 202, complectens fragmenta ex Epp. Paulin.

nempe 1 Cor. 10, 23-39. cap. 11, 9-16. Gal. 1, 4-10. cap. 2, 9-14. 1 Tim. 3, 7-13. Tit. 1, 1-5. cap. 1, 15—2, 5. cap. 3, 13 fin. Ebr. 2, 11-16. cap. 3, 13-18. cap. 4, 12-15. Sec. VII.

I. (Act. G) Passionei, Codex Augustinianorum Eremitarum Romæ, Birchio, qui Epistolam 1 ad Cor. et Ep. Jacobi diligenter examinavit, reliqua cursoria lectione perlustravit, August. 2. Deficit Ebr. 10, 10-fin.

1. (1) Reuchlini, Basil. B. VI. 27. Sec. X.
2. (Act. 2) Amerbachiorum, Bas. B. IX. ult. Millio B. 2.
3. (3) Corsendoncensis, nunc Viennensis Forlos. 15, s. Kollar. 5, collatus ab Altero. Sec. XII.
4. (Act. 4) Basil. B. X. 20. Millio B. 3. Sec. XV.
5. (5) Stephani δ. Paris. nunc 106. Sec. XII.
6. (6) Steph. ε. Paris. nunc 112. Sec. XIII.
7. Basil. B. VI. 17. cum comm. Deficit Ebr. 12, 18-fin.
8. Stephani ζ. Codex, nescio quis, olim Regius. Vide supra Cod. Actor. 50.
9. (Act. 7) Stephani ι. Paris. nunc 102. Sec. X.
10. (Act. 8) Stephani ια.
11. (Act. 9) Steph. ιγ. olim Vatabli, nunc biblioth. Cantabr. publ. Kk. 6. 4.
12. (Act. 10. Apoc. 2) Steph. ut videtur ιε Paris. nunc 237, denuo collatus a Wetst.
13. Lectiones a Jac. Fabro Stapulensi laudatæ. c.
14. (Ev. 90. Act. 47) Jacobi Fabri Daventriensis, postea Wolfii. c.
15. Amandi. c.
16. (Act. 12. Apoc. 4) Reg. quondam 1886, nunc 219. c. comm. Contulit Wetst. Sec. XI.
*17. (Ev. 33. Act. 13) Colbert. 2844. Millio Colb. 7. nunc Paris. 14. Denuo contulit clar. Begtrup. Vide Birchii var. lect. ad Apoc. p. 95. Sec. XI vel XII. m.
18. (Ev. 35. Act. 14. Apoc. 17) Coisl. 199. Sec. XI.
19. (Act. 16) Coisl. 26. c. schol. Sec. XI.
20. Coisl. 27. cum comm. Sec. X. m.
21. (Act. 17. Ap. 19) Coisl. 205. mutilus 1 Cor. 16, 17—2 Cor. 1, 7. Ebr. 13, 15-fin. Sec. XI.
22. (Act. 18. Ap. 18) Coisl. 202 (alius quam supra Codex H) c. schol. Sec. XIII.

23. (Ev. 38. Act. 19) Coisl. 200. Stephani ϑ. Sec XIII. [Codd. 18—23. contulit Wetstenius.]
24. (Ev. 105. Act. 48) Ebnerianus. Sec. XIV. c.
25. (Act. 20) Westmonasteriensis, nunc in mus. britann. IBI. m.
26. (Act. 21) Cantabr. bibl. publ. Cantabr. 495. nunc Dd. XI. 90. Millii *Lu.* Mutilus Rom. 11, 22-33. 1 Cor. capp. 1. 2. 3. 1 Tim. capp. 1 et 3. Tit. capp. 1 et 2. Epp. ad Philem. et ad Ebr. Sec. XII.
27. Cantabr. bibl. publ. 496. nunc Ff. 1. 30. Desunt Epp. ad Rom. et Cor. Habet scholia.
[Codd. 25. 26. 27. contulit Wetstenius.]
*28. (Act. 23. Ap. 6) Barocc. 3. in bibl. Bodl. c. schol. Sec. XII aut XIII. m.
29. (Act. 24) Cantabr. Collegii Christi, Millio Cant. 2. Sec. XII aut XIII.
30. Collegii Emmanuelis Cantabr. sign. 1. 2. 33. mutilus 1 Cor. 11, 7—15, 56. Ebr. 11, 27-fin. Waltono *Em.* Millio *Cant.* 3. Ante pauca secula scriptus.
*31. (Act. 25. Ap. 7) Covelli 2, nunc Harlei. 5537. Sec. XI.
32. (Act. 26) Covelli 3, nunc Harl. 5557. Hiat 1 Cor. 11, 7—15, 56. Sec. XII aut XIII.
*33. (Act. 27) Covelli 4, nunc Harl. 5620. Sec. XV.
34. (Act. 28. Ap. 8) Covelli Sinaiticus, nunc Harl. 5778. m.
35. (Act. 29) Genevensis 1.
*36. (Act. 30. Ap. 9) Huntingdoni, nunc in bibl. Bodl. 131. Sec. XII.
37. (Ev. 69. Act. 31. Ap. 14) Leicestriensis. Sec. XIV.
*38. (Ev. 51. Act. 32) Laudi 2, nunc in bibl. Bodl. Laud. C. 715. 63. Sec. XIII.
39. (Act. 33) Lincolniensis 2. Vetustus.
40. (Ev. 61. Act. 34) Montfortii, nunc Dubliniensis. Sec. XV aut XVI.
41. (Ev. 57. Act. 35) Magdalenensis Collegii Oxon. Sec. XI.
42. Magdalen. 2. Epp. ad Rom. et Cor. c. schol. Œcum.
43. (Act. 37) Novi Collegii Oxon. Millio Nov. 2. Waltono Nov. 1. cum comm. Sec. XIII.
44. (Act. 38) Petavii 1, nunc Lugduni. Sec. XIII.
45. (Act. 39. Ap. 11) Petavii 2. Deficit 1 Cor. 3, 16—10, 13.
46. (Act. 40. Ap. 12) Petavii 3, nunc Alexandrino vaticanus 179. Contulit Zaccagni. Deficit Tit. 3, 3 et deest Ep. ad Philem.

*47. Roe, nunc in bibl. Bodl. Roe 16. cum scholiis. Sec. XI vel XII.
48. (Act. 42. Ap. 13) Seidelii.
49. (Ev. 76. Act. 43) Cæsareus Vienn. Lambecii 28, denuo collatus ab Altero. Sec. XII.
50. (Act. 52) Rhodiensis. c.
51. Codices Laur. Vallæ. c.
52. (Act. 45. Ap. 16) Uffenbachianus, Bengelio 1, Wetstenio 2.
53. Uffenbachianum fragmentum Epistolæ ad Ebr. cap. 1, 1—4, 3 et cap. 12, 20—13, 25. nunc in biblioth. publ. Hamburgensi, cujus descriptionem exactam singulari libello nuper dedit S. Ven. Henckius. Bengelio Uff. 2. Wetstenio Uff. 1. Sec. IX aut X. Confer mox dicenda de Codice 64.
54. Augustanus 5, fragmentum Epistolæ ad Rom. a cap. 8 ad finem, c. catena.
55. (Act. 46) August. 6. c. comm. Œcumenii. Utriusque lectiones edidit Bengel.
56. Tigurinus, apographum editionis 1 Erasmi, manu Zwinglii exscriptum.
57. (Ev. 218. Act. 65. Ap. 33) Cæsareus Vienn. Lambecii 1. Descripsit Treschovius, textum typis excudi fecit Alterus. Sec. XII vel XIII.
58. Vaticanus 165, olim Cryptoferratensis, quem inspexit Zaccagni. Sec. XII.
59. (Ev. 102. Act. 56) Excerpta e duobus Codicibus Medicæis ad Epp. ad Ephes. et Philipp. spectantia. Utrum diversi illi sint a Codicibus nostris 94—103, non liquet.
60. Codices quorum fit mentio in Correctorio Bibliorum latinorum.
61. (Act. 61) Codex *Hal.* in margine exemplaris Millianæ editionis in bibl. Bodl. cujus lectiones inde transcripsi.
*62. (Act. 59) Harl. 5588. Contuli Epp. ad Rom. et Eph. et 1 Cor. 1-7. Sec. XIII. Confer de hoc et de Codd. 63. 64. 65. 66. Symbolas meas criticas tomo 2.
*63. (Act. 60. Ap. 29) Harl. 5613. Contuli Epp. ad Rom. 1 ad Cor. ad Eph. et 2 Cor. 3. Scriptus a. 1407.
*64. Fragmentum continens 1 Cor. 15, 52—2 Cor. 1, 15 et 2 Cor. 10, 13—12, 5. Reperi hæc folia Codici Harl. 5613 annexa, scripta Sec. X. Comparans quæ de hoc fragmento ab-

hinc annis 37 in schedis meis notavi cum elegantissima fragmenti Uffenbachiani (supra num. 53) descriptione Henckiana, summam utrarumque membranarum similitudinem non mirari non possum. Utraque fragmenta ad eundem Codicem deperditum pertinuisse, saltem ab eodem librario scripta esse videntur. Certe pares omnino sunt et ætate et præstantia, nec operam profecto perderet, qui Harleianas membranas cum libello Celeb. Henckii et specimine ære exsculpto huic adjuncto diligenter compararet.

*65. (Act. 62) Colbert. 871, deinde Reg. 1886[2] nunc 60. Sec. XIV.

*66. Harlei. 5552. apographum editionis Erasmicæ, quod vero in margine adjectas habet lectiones variantes. Hasce decerpsi.

67. (Act. 66. Ap. 34) Vindobonensis Lambecii 34, ap. Treschow, Birch et Alter. Sec. XI aut XII.

68. (Act. 63) Lamb. 35. c. scholiis. Apud eosdem. Sec. XIII.

69. (Act. 64) Lamb. 36. Ap. eosd. Sec. XII aut XIII.

70. (Act. 67) Lamb. 37. Ap. eosd. Scriptus a. 1331.

71. (Act. 97) Viennensis Forlosiæ 19 s. Kollarii 10, ap. Birch et Alter.

72. (Act. 57) Havniensis 1, collatus a celeb. Henslero. Sec. XIII.

73. (Act. 68) Upsaliensis, coll. ab Aurivillio. Sec. partim XI partim XII. Vide quæ supra de Codice Actorum 68 scripsimus.

74. (Act. 69. Ap. 30) Guelpherbytanus XVI. 7. coll. a Knittelio. Sec. XI vel XII.

75. Askewii, nunc in mus. britann. 5117. Lectiones ex Epistola 1 ad Tim. collectas mecum communicavit Rev. Paulus.

76. Lipsiensis, bibliothecæ Paulinæ, Ep. ad Rom. Fragmentum Epistolæ 1 ad Cor. Ep. ad Gal. Fragm. Epistolæ ad Eph. c. schol. Theophyl. Contulit cl. Matthæi, qui sigla s. eum notavit. Sec. XIII.

[Sequentes Codices usque 112 vel accurate vel cursim examinavit Rev. Birchius.]

77. (Ev. 131. Act. 70) Vaticanus 360. Sec. XI. c.

78. (Ev. 133. Act. 71) Vat. 363. Sec. XI. c.

79. (Act. 72. Ap. 37) Vat. 366. Sec. XIII. c.

80. (Act. 73) Vat. 367. Est unus e Barberinis. Sec. XI. acc.

81. Vat. 761. Sec. XII. c.

82. Vat. 762. Ep. ad Rom. et Epp. ad Cor. c. catena. Sec. XII. c.
83. Vat. 765. cum comm. Sec. XI. c.
84. Vat. 766. cum comm. Sec. XII. c.
85. (Apoc. 39) Vat. 1136. Desinit 1 Tim. 6, 5. Sec. XIII. c.
86. (Ev. 141. Act. 75. Ap. 40) Vat. 1160. Sec. XI. c.
87. (Ev. 142. Act. 76) Vat. 1210. Ep. ad Rom. 1 et 2 ad Thess. 1 et 2 ad Tim. Tit. Philem. et Ebr. 1—4. acc. cætera c. Sec. XI.
88. (Ev. 149. Act. 77. Ap. 25) Palatino Vat. 171. Sec. XIV. c.
89. (Act. 78) Alexandrino Vat. 29. Hiat 2 Cor. 11, 15—12, 1. Desinit Eph. 1, 9. Sec. XII. acc.
90. (Act. 79) Urbino Vat. 3. Sec. XI. c.
91. (Act. 80. Ap. 42) Pio Vat. 50. Sec. XII. acc.
92. (Act. 82. Ap. 44) Borgiæ 4, scriptus 1274. c.
93. (Act. 83) Neapolit. Sec. XI. Ep. 1 ad Tim. acc. cætera c.
94. (Act. 84) Florentinus Laurentianus IV. 1. cum comm. Sec. X. c.
95. (Act. 85) Laur. IV. 5. c. comm. Theophyl. Sec. XIII. c.
96. (Act. 86) Laur. IV. 20. c. comm. Sec. XI. c.
97. (Act. 87) Laur. IV. 29. Sec. X. c.
98. (Act. 88) Laur. IV. 31. Sec. XI. c.
99. (Act. 89. Ap. 45) Laur. IV. 32. Sec. XI. c.
100. Laur. X. 4. cum cat. Sec. XI. c.
101. Laur. X. 6. cum cat. Sec. X. c.
102. Laur. X. 7. cum comm. c.
103. Laur. X. 19. c. cat. Sec. XII. c.
104. (Ev. 201. Act. 91) Prædicatorum S. Marci Florentiis 701. Sec. XIV. c.
105. (Ev. 204. Act. 92) Bononiensis Canonicorum regular. 640. c.
106. (Ev. 205. Act. 93) Venetus S. Marci. 5. Sec. XV. c.
107. (Ev. 206. Act. 94) Ven. 6. Sec. XV. c.
108. (Ev. 209. Act. 95. Ap. 46) Ven. 10. Sec. XV. a Birchio cursim inspectus, curatius examinatus a cl. Engelbreth.
109. (Act. 96) Ven. 11. Sec. XIII. c.
110. Ven. 23. cum cat. Sec. XI. c.
111. Ven. 34. c. comm. Sec. XI. c.
112. Ven. 35. c. schol. Sec. XI. c.

LECTIONARIA SEU APOSTOLI.

1. (Evangeliar. 6) græcoarab. Lugd. Bat. Contulit Wetst. m.
2. Cottonianum Vespas. B. 18. Contulit Casley. Sec. XI. m.
3. Bodleianum 5. a Millio citatum ad Ebr. 10, 22. 23.
*4. Fragmenta Lectionarii in cod. Harlei. 5731. Anagnosmata a me collata enumeravi in Symbolis crit. tom. 2. p. 189.
*5. (Evangelistar. 30) Fragmenta Lectionarii in cod. Bodlei. *Cromw.* 117. Vid. ibid. p. 190.
6. Gottingense, antea Cæsaris de Missy, contulit cl. Matthæi, qui hunc codicem litera V. insignivit. Vide ejus append. ad Epp. ad Thessal.
7. (Evangeliar. 44) Codex Havniensis 3. Lectionarium mutilum, collatum a Cel. Henslero, cujus lect. var. edidit Birch.

CODICES IN CL. MATTHÆI EDITIONE ADHIBITI.

a seu a2. (Act. a2) Codex cl. Matthæi, c. schol. et var. lectionibus in ora. Sec. XI aut XII.
a3. tertia ejusdem codicis pars. Lectionarium.
b. Mosquensis, S. Synodi 4. Praxapostolus. Sec. X.
c. Synod. 5, scriptus 1445.
d. —334 c. comm. Theophyl. Sec. XI aut XII.
e. —291. Praxapostolus. Sec. XII.
f. —333. Sec. XIII.
g. —98. c. schol. Damasc. Deficit Rom. 10, 8—1 Cor. 6, 13, et 1 Cor. 8, 7-12. Sec. IX.
h. —193. Scholia Œcumenii cum fragmentis textus. Sec. XII.
i. —292. Epp. ad Corinth. c. comm. Theophyl. Sec. XI aut XII.
k. Codex cl. Matthæi, Novum Test. Sec. XI.
l. Synod. 380. Nov. Test. Sec. XII.
m. —328. Sec. XI.
n. —99. c. schol. Sec. X aut XII.
q. —350. Ep. ad Rom. c. comm. Theophyl. Sec. XIV.
[s.] Lipsiensis, idem qui supra cod. 76.]
tz. Mosq. Typographei synodalis 31. Lectionarium, scriptum 1116.

α. Synod. 109. Chrysostomi homiliæ in Epp. 1. 2. ad Thess. 1. 2. ad Tim. et ad Philem. Sec. IX.
β. — 108. Chrys. hom. in Epp. ad Philipp. et Philem. Sec. X aut XI.
ξ. — 266. Praxapostolus. Sec. XV.
χ. — 267. Praxapost. Sec. XV.
ψ. — 268. Euchologium. Sec. XV.
ω. — Typographei 47. Euchalog. Sec. XVII.

1. Synod. 101. Chrysost. hom. in Epp. ad Coloss. et Ebr. anni 993.
2. — 105. Chrys. hom. in Ep. 1 ad Cor. anni 990.
3. — 97. Chrys. hom. in Ep. ad Rom. anni 917.
4. — 106. Chrys. hom. in Epp. ad Philipp. et Ebr. Sec. XI.
5. — 107. Chrys. hom. in Ep. ad Ebr. Sec. X.
6. — 103. Chrys. hom. in Ep. 2 ad Cor. et ad Tit. Sec. X aut XI.
7. — 104. Chrys. hom. in Ep. 1 ad Cor. Sec. IX.
8. — 100. Chrys. hom. in Ep. ad Rom. Sec. X aut XI.
9. — 102. Chrys. hom. in Ep. 2 ad Cor. et 1 ad Tim. Sec. X aut XI.
10. Typographei 9. Anagnosmata quædam e Novo Test. Sec. XV aut XVI.

[Codicum Slavonicorum notitiam dedimus ad calcem catalogi codicum græcorum Acta Apost. et Epp. catholicas continentium.]

CODICES GRÆCI

APOCALYPSEOS.

A. (A) Alexandrinus.
B. Monachorum S. Basilii in urbe num. 105, jussu Cardinalis Quirinii collatus cum edit. Morini Paris. 1628. Vel lacunas passim habet, vel minus accurate examinatus est. Lectiones ejus exhibuit Wetstenius tom. 2. p. 894. Sec. VII.
C. (C) Ephrem, Paris. 9. Deficit cap. 3, 20—5, 14. cap. 7, 14—9, 16. cap. 16, 14—18, 2. cap. 19, 10-fin.

1. Reuchlini s. Capnionis; hunc Erasmus in prima sua editione maxime secutus est, et in Annotationibus aliquoties ad ejus lectiones provocavit. Ubinam hic codex jam lateat, ignoratur. m.
2. (Act. 10. Paul. 12) Steph. ις, quondam Regius 2869, nunc 237, denuo collatus a Wetstenio. Habet scholia Andreæ et Arethæ.
3. Steph. ις'. ignotus. m. aut c.
4. (Act. 12. Paul. 16) Reg. 1886. nunc 219. c. comm. Arethæ. Contulit Wetst. Sec. XI.
5. Codices a Laur. Valla adhibiti. c.
6. (Act. 23. Paul. 28) Barocc. 3. Desunt cap. 17, 10—18, 7 et tria postrema capita. Sec. XII aut XIII.
7. (Act. 25. Paul. 31) Covelli 2, nunc Harlei. 5537. Sec. XI.
8. (Act. 28. Paul. 34) Sinait. nunc Harl. 5778. m.
9. (Act. 30. Paul. 36) Huntingdoni. Sec. XIII.
10. (Ev. 60) Mori 1, nunc in biblioth. publ. Cantabr. Dd. 9, 69. Recens.
11. (Act. 39. Paul. 45) Petavii 2.
12. (Act. 40. Paul. 46) Petavii 3, nunc Alexandrino vaticanus 179. In Appocalypsi minus accurate collatus esse videtur. Capp. 1 et 2 denuo contulit Birchius. Hiat 17, 9-14.
13. (Act. 42. Paul. 48) Seidelii.
14. (Ev. 69. Act. 31. Paul. 37) Leicestriensis. Deficit cap. 21, 1-fin. Sec. XIV.
15. (Ev. E) Basil. B. VI. 21. Fragmentum capitum 3 et 4, a manu recentiore.
16. (Act. 45. Paul. 52) Uffenbachianus.
17. (Ev. 35. Act. 14. Paul. 18) Coislinianus 199.
18. (Act. 18. Paul. 22) Coisl. 202. c. comm. Andreæ.
19. (Act. 17. Paul. 21) Coisl. 205. Deficit, sed recentiore manu suppletur, cap. 1, 1—2, 5.
20. Ultimi Apocalypseos capitis commata duo postrema e codice monachorum S. Basilii Romæ 119, exscripta a Blanchinio.
21 et
22. Duo codices gallicani, citati a Bentleio in specimine capitis ultimi Apocalypseos.
23. Lectiones trium priorum capitum excerptæ e codice aut codicibus Mediceis s. Laurentianis Florentinis, illitæ margini editionis Raphelengianæ. Conf. supra Cod. Epp. Paulin. 59.

24. Postrema duo commata ultimi capitis e codice monach. S. Basilii Romæ 101 citata a Blanchinio.
25. (Ev. 149. Act. 77. Paul. 88) Palatino Vaticanus 171, e quo lectiones nonnullas protulit Amelotte; Birchius denuo contulit cap. 1—3, 9. Sec. XIV.
26. Wakianus 1, in collegio Ædis Christi Oxon. Sec. XI.
27. Wakianus 2, ibidem, paulo junior præcedente.
28. Barocc. 48. in biblioth. Bodlei. Desinit cap. 17, 6. chartaceus. Hunc et duos antecedentes contulit Caspar Wetstenius, Joannis Jacobi cognatus.

[Sequuntur 18 codices a Wetstenio nondum usurpati.]
*29. (Act. 60. Paul. 63) Harleianus 5613, a me collatus. Desinit cap. 22, 2. Scriptus 1407.
30. (Act. 69. Paul. 74) Guelpherbytanus XVI. 7. Apocalypseos lectiones edidit Knittel in *Beyträgen zur Kritik über Johannis Offenbarung*. Sec. XII vel XIII.
31. Harlei. 5678. antea Collegii Agenn. Soc. Jesu. Lectiones octo priorum capitum benevole mecum communicavit Rev. Paulus. Sec. XV.
32. Dresdensis, antea Lœscheri, deinde Brühlii, collatus a celeb. Dassdorfio et cl. Matthæi. Sec. X.
[Quatuor hi codices, 29. 30. 31. 32, fere semper inter se consonant, ut apparet e lectionibus eorum in capp. 1 et 2, ubi singulos nominatim excitavi. Hinc brevitatis studio inde a cap. 3 solum cod. 29 nominatim laudavi, cæteros tres (aut inde a cap. 9. duo) summatim complexus sum numero siglam *al.* sequente. Concinunt autem quatuor isti codices cum nostris 9. 14 hisque cognatis aliis.]
33. (Ev. 218. Act. 65. Paul. 57) Vienn. Lambecii 1, quem typis excudi fecit Alterus. Sec. XII aut XIII.
34. (Act. 66. Paul. 67) Lamb. 34. Hiat cap. 15, 6—17, 3. cap. 18, 10—19, 9. cap. 20, 8-fin. Sec. XI aut XII.
35. Lamb. 248. c. comm. Andreæ.
36. Viennensis, Forlosiæ 29 et Kollarii 26. c. comm. Andreæ. Deficit cap. 19, 20.
[Codices 33—36 contulit Alterus, sequentium 37—46 lectiones edidit Birchius.]
37. (Act. 72. Paul. 79) Vatican 366. Sec. XIII.
38. Vat. 579. Sec. XIII.

39. (Paul. 85) Vat. 1163. Deficit cap. 1—4, 7 et 6, 18—13, 11. Sec. XIII.
40. (Ev. 141. Act. 75. Paul. 86) Vat. 1160. Sec. XI.
41. Alexandrino Vat. 68. Sec. XIV.
42. (Act. 80. Paul. 91) Pio Vat. 50. Sec. XII.
43. Barberin. 23. Fragmentum catenæ in Apoc. 14, 17—18, 20. Sec. XIV.
44. (Act. 82. Paul. 92) Borgiæ 4. Hujus lectiones cum Rev. Birchio communicavit cl. Engelbreth. Sec. XIII.
45. (Act. 89. Paul. 99) Laurent. IV. 32. Florentiis. Collata tantum sunt capp. 3 priora. Sec. XI.
46. (Ev. 209. Act. 95. Paul. 108) Venetus 10, collatus a doctiss. Engelbreth. Sec. XV.

[Sequuntur codices quorum lectiones primus protulit cl. Matthæi.]

k. Codex cl. Matthæi, Nov. Test. Sec. XI.
l. Mosq. Synod. 380. Nov. Test. Sec. XII.
o. Synod. 67. Apocal. c. comm. Andreæ. Sec. XV.
p. Synod. 206. Apocal. Sec. XV.
r. Cl. Matthæi. Apocal. Sec. X.

Præterea

e Bengelii apparatu critico citavimus duos codices commentariorum *Andreæ* Cæsar. in Apocalypsin:

Andr. 1. est codex Augustanus,
Andr. 2. codex Palatinus,
Andr. nullo addito numero, notat utrumque codicem.

Tandem

lips. 4. 5. 6. sunt tres codices Lipsienses Vulgatæ latinæ, quorum lectiones publicavit cl. Matthæi ad calcem suæ Apocalypseos editionis.

CODICES SLAVONICI MSS. ET ED. APOCALYPSEOS

COLLATI ET DESCRIPTI

A

CELEB. J. DOBROWSKIO.

1. CODEX Bibliorum scriptus an. 1499, uti in catalogo Bibliothecæ S. Synodi Moscuensis notatur, qui ab eo tempore, quo Petropoli Moscuam missus fuerat, in cista lignea sigillo munita ibidem servatur. Doleo ejus lustrandi copiam, cum proxime jam abiturus licentiam ab aula Imperatoria impetrare non potuissem, mihi negatam fuisse. Hujus codicis apographa existimo duos sequentes; ex uno enim exemplari minus emendato descriptos esse, vitia utrique communia produnt. Præter hæc tria Exemplaria Bibliorum integrorum aliud in tota Russia non exstat. Ex istis igitur unum fuit, quod ad usum editorum, qui Ostrogiæ an. 1581 Bibliorum slavicorum editionem curarunt, a Magno Duce Russiæ Joanne Basiliewicz concessum erat.

2. Codex Bibliorum chartaceus in fol. an. 1558 scriptus, Bibliothecæ S. Synodi Moscuæ. Apocalypsis, quamvis etiam 22 capita nunc usitata in margine ejus notata sint, in 24 sermones (λογους) et 72 capitula divisa est. Textus enim ex Andrea desumtus fuit, omisso Commentario, cujus tamen hinc inde vestigia adhuc supersunt. Ad finem cap. 1 interpretatio Andreæ legitur, quæ ad initium c. 2. pertinet. Versui 2 cap. 2. fragmentum Commentarii adnexum est. Cap. 17. versui 4. illud præmittitur scholion, quod Chr. Fr. Matthæi in Apocalypsi p. 147. ex Cod. o. recitavit, hoc tamen discrimine, quod pro *των βασιλεων της γης* Slavus legat: *των ἐθνῶν πολλων*. Cap. 21, 19. 20. ubi singuli lapides ex Andrea explicantur, textus rubro, commentarii verba nigro colore exarata sunt, et v. 21. commentarii partem iterum textui immediate subjunxit librarius, interposito postea vocabulo *Tolk*, i. e. *ἑρμηνεια*, quod commentarii initio præ-

figendum erat, uti vocabulum *Stich* i. e. στιχος, textui præponi solet. Priora tria capita ex hoc codice contuli, reliqua ex sequenti.

3. Biblia integra in fol. in charta, ejusdem Bibliothecæ, olim Monasterii S. Trinitatis prope Moscuam. Hic codex eundem prorsus textum, iisdem fœdatum vitiis exhibet, qui in priori legitur. C. 1, 1. uterque habet *w sobore,* in cœtu, ecclesia, pro *w skore,* ἐν ταχει. Vs. 9. *bychom,* eramus, legit uterque pro *bych,* eram. Sic et in aliis vitiis omnibus, quæ in duobus primis capitibus ex utroque Codice notavi, omnino conveniunt, excepto cap. 1, 16. ubi scriba Cod. 2. novo errore scripsit *w slawie,* in gloria, pro *w syle,* ἐν δυναμει. Hac de causa potius hunc, quam Cod. 2., a cap. 4. usque ad finem conferre libuit.

4. Apocalypsis cum Andreæ Commentario, in fol. cum figuris in charta, Moscuæ in bibliotheca S. Synodi. Continet codex hic, non antiquus, aliam recensionem, diversam a textu Cod. 2. 3., magisque tam ratione versionis, quam linguæ, ad eam, quæ in Cod. 10, habetur, accedit. Est vero textus, uti nunc in codice isto legitur, multis in locis ex altera Versione slavica et codicibus græcis junioribus interpolatus et corruptus. Habet enim additamenta varia ac prorsus singularia. Versus et Scholia in eo subinde confunduntur. Sic versus 13. cap. 3. immediate commentario subjungitur, quin præfigatur *Stich.* Cap. 22, 2. omissis και τα φυλλα—ἐθνων, præfigitur scholio, quod incipit φυλλα, *Stich* seu versus 294. Hinc variarum omissionum origo, præcipue initio et in fine versuum. C. 2, 1. omittit τῳ αγγελῳ—γραψον; iterum v. 8. και τῳ—γραψον, et cap. 3, 1. και τῳ—γραψον, omissa sunt.

5. Apocalypsis cum Andreæ commentario, in charta in 8. bibliothecæ S. Synodi Moscuæ num. 605. Diversa est hæc Andreæ versio a priori. Continet autem eandem textus recensionem cum Cod. 2. 3., de quorum vitiis ex hoc exemplari minus corrupto rectius judicare licuit. Cap. 1, 14. habet ὡς χιων, quod in Bibliis 2. 3. omittitur. Cap. 3. legit versum 13. qui in Bibliis excidit. Habet tamen quosdam errores etiam his communes, uti cap. 1, 9. *bychom,* eramus, pro singulari *bych.* cap. 3, 18. *kurlem* pro *coluriem,*

ut omnino certum sit, ex uno aliquo codice antiquiori textum Bibliorum et hujus codicis manasse. Collatis enim aliquot capitibus nullum observavi locum, in quo versio hæc discreparet a Bibliis, præter librariorum errores et minutissima quædam. Sic cap. 16, 21. legit *jako talant*; Biblia vero habent *jako talantesk*, exprimendo adjectivum ταλαντιαια, unde in omnes editos vitiosum illud *talantes* incuria editorum pro *talantesk* derivatum est. Cum cap. 16, 20. insula slavice dicatur *otok*, quam vocem Slavi in Illyrico usurpant, pro *ostrow*, licebit versionem hanc Danubianam; alteram autem Cod. 4. et præcipue Cod. 10. contentam, in Russia factam, Alexianam appellare.

6. Moscuensis Bibliorum editio an. 1663. in fol. quam 12 rublis Moscuæ emtam in patriam attuli, textum Ostrogiensis an. 1581 non mutatum exhibet. Hac enim lege ad imprimendum data est, ne quid in ea (præter typi errores et orthographiam) immutaretur. Fallitur itaque cl. Matthæi, dum in appendice II. ad Apocalypsim p. 345. scribit, admissas in ea correctiones nonnullas in marginibus notatas, quæ etiam repetitæ sint in editione an. 1762. Laudat ille quidem *exemplum ostrogiense a Moscuensibus correctum*, in bibliotheca typographei Synodalis Moscuæ servatum, idque aliquando ad manus se habuisse gloriatur. Verum si exemplar hocce, quod ipse quoque ad finem anni 1792 eodem in loco inspexi, diligentius evolvisset, intellexisset profecto, textum a Moscuensibus nequaquam fuisse correctum. Habet quidem Moscuensis editio, præter citationes locorum parallelorum, notas subinde in marginibus, sed ex ipsa Ostrogiensi desumtas, in quibus voci slavicæ alia synonymica, aut casus casui, aut inflexioni temporis obsoletæ usitatior substituitur; non vero tales, quales in editione an. 1762 et aliis recentioribus hoc seculo excusis reperias, quibus plerumque aut lectionem textus, aut ipsam versionem emendare studebant correctores. In tota Apocalypsi editionis Moscuensis primæ (1663) nonnisi duæ notæ inveniuntur, quæ lectionis varietatem concernant. Cap. 22, 16. in textu legitur: stella *matutina* et *lucifer*, in margine vero *splendida* (et) *matutina*; v. 19. in textu: *libri*, in margine vero: *ligni* (arboris). Hæc duo loca et plura alia, quæ notavi, præcipue vero vocabulorum ordo, quem exhibent edi-

tiones, satis ostendunt, editores primos textum slavicum Bibliorum (2. 3.) secutos fuisse, hac tamen libertate sibi sumta, ut eum cum græcis vulgaribus, Erasmi certe editionibus, (in Apocalypsi enim Codice græco manuscripto caruisse videntur,) conferrent; omissa supplerent, additamenta rescinderent, aliaque, prout eis visum fuerat, immutarent, relictis tamen non paucis locis prorsus intactis. Vide cap. 18, 17. Minus recte itaque cl. Matthæi de lectionibus slavicis Erasmi textum confirmantibus judicavit. Non enim omni in loco, ubi slavica versio ab Erasmi textu non dissentit, ex ea correcta fuisse censenda est. Cap. 11, 14. cum notasset vir diligentissimus ἰδου post ἀπηλθεν poni et ante ἐρχεται omitti, addit: error est trium priorum editionum Erasmi. Atqui etiam codices manuscripti slavici 3 et 4. hunc ordinem probant. C. 2, 13. notat in Slavico legi: *et in meis diebus, quibus*— subjungitque: ἐμαις per Erasmum invectum contra omnem omnino codicum fidem. Atqui legunt ἐν ἐμαις ἡμεραις, omisso tamen ἐν αἱς, manuscripti 3 et 4. Hanc lectionem retinuerunt omnes editi, sed addendo ἐν αἱς. C. 7, 10. lectionem slavicam: *salus sedenti super thronum Deo nostro et agno*, asserit esse Erasmicam additque: "ex his et similibus cognoscitur interpretem slavonicum expressisse exemplar græcum Erasmi. De Apocalypsi nunc loquor." Atqui Slavus hoc loco ordinem tantum Erasmi, non ipsam lectionem, quæ proprie in casu genitivo του θεου pro τῳ θεῳ sita est, sequitur. Manuscripti autem 3. 4 et 5. legunt quidem του θεου in genitivo, sed hoc ordine: *salus Dei nostri sedentis super thronum et agni*, ergo etiam του καθημενου, του ἀρνιου. Alexandrini igitur codicis lectionem hoc loco potius exprimunt, quam Erasmi. Eodem casu et sensu legunt editi antiqui, posito tamen του θεου ἡμων post θρονου: *salus sedentis super thronum, Dei nostri et agni.* Recentiores tandem dativo casu hæc inflexerunt, non mutato ordine. Cap. 13, 5. postquam monuisset in slavica versione omitti vocem *bellum*, subjunxit: πολεμον enim Erasmus omittit. Atqui πολεμον omittunt etiam manuscripti codices 3 et 4. Cap. 15, 6. Slavus editus legit: angeli *ex templo*, et cl. Matthæi de hac lectione observat: hoc (*ex templo*) de suo addidit interpres. Atqui non de suo, sed hic quidem potius ex Erasmo, cum ista non legantur in

Cod. 3 et 4., ista addita sunt, quamvis non loco suo, sed perspicuitatis causa post vocem *angeli*. Cap. 16, 18. postquam ordinem Slavi notasset: fulgura et tonitrua et voces, subjunxit: " apud Erasmum primum est φωναι, sed in Latino fulgura. Hoc male habuit interpretem." Cur vero istud? In ordine enim restituendo minus erant solliciti editores, sed uti in aliis locis pluribus, ita et hic ordinem Cod. manuscripti 3., cum quo consentit hoc loco etiam 4., retinuerunt. Exstare quidem loca non pauca, in quibus editiones slavicæ discrepent ab Erasmi textu, ipse cl. Matthæi observavit. Sed hujus rei causam perspicere non poterat, cum ei ne in mentem quidem venisset, editoribus ad manus fuisse Mstum slavicum. Ergo et istis in locis male judicavit de versionis slavicæ lectionibus. Cap. 5, 11. cum lectionem Slavi: *et erat numerus eorum millia millium*, notasset, mox adjecit: " credo autem, hoc loco ab interprete Slav. consultam esse versionem vulgatam latinam. Nam Erasmus totum locum omittit." Atqui hæc et præter hæc etiam μυριαδες μυριαδων και legunt Codd. msti 3 et 4. Quod autem μυριαδες μυριαδων και resciderint editores, id Erasmi in hunc locum animadversione inductos fecisse puto. Pergit autem cl. Matthæi: " in marg. Slavonus: *myriades myriadum et millia millium*. Unde *myriades myriadum?* ab correctoribus Mosquensibus venerit ex animadversionibus Erasmi, qui ex Valla notat hoc." Atqui in Moscuensi prima nihil hic legitur in margine, cum lectiones variantes in margine notatæ, de quibus cl. Matthæi disputat, non nisi in editionibus recentioribus hoc seculo emendatis, ut jam monui, reperiantur, sintque ex græcis vulgaribus post Erasmum editis desumtæ. Idem esto judicium de lectionibus cap. 9, 18. 19. Nam. v. 18. πληγων addit Slavus auctoritate codicis msti, non Vulgatæ, et v. 19, και ἐν ταις οὐραις αὐτων in textu omittit, quia in Msto 3. omissa erant; in margine vero recentiorum editionum ista adduntur, non e Vulgata, sed ex editionibus græcis, quæ Complutensem, non Erasmum, sequuntur. Non solum autem his in locis, sed universim de marginum notis in slavica versione non recte judicavit cl. Matthæi. Supponit enim in margine *semper* veterem lectionem slavonicam notari. Vide cap. 3. 5. Atqui contrarium mox observasset, si vel unius capitis notas

marginales recentiorum editionum cum antiquis editionibus Ostrogiensi aut Moscuensi prima contulisset, aut saltem præfationem editionis suæ (1762) attentius legisset. Vide apud Matthæi c. 2, 23 et confer pag. 27. præfationis, quam ipse citaverat.

7. Novum Testamentum, Moscuæ 1783, in 4., in quo Apocalypsis a reliquis N. T. libris disjuncta post calendarium demum, minutiori charactere impressa legitur, quod ipsum de editione N. T. quæ an. 1702 Moscuæ prodiit, jam observavit Jo. Pet. Kohlius in introduct. in hist. et rem litter. Slavorum p. 180. Retinet editio hæc, quamvis novissimæ emendationis lectiones et interpretationes in marginibus exhibeat, multis in locis textum antiquarum editionum. Cap. 18, 15 cum Moscuensi prima post mercatores addit *tvoi*, i. e. tui, cum eadem legit *sim*, i. e. hoc (hac re) in singulari, et omittit *ot neja*, i. e. ab ea. Sic et in aliis locis, quibus e recentioribus Bibliis 8. 9. differt, cum Moscuensi conspirat. Ejus igitur lectiones singulatim nunquam citavi, cum sub *ant.* i. e. antiquis comprehendantur.

8. Biblia, Moscuæ 1759. in 8. tribus Voll. comprehensa. Exhibet textum nihil differentem ab aliis post an. 1751 editis emendatioribus libris. Hac editione in conferendis manuscriptis in Russia usus sum.

9. Biblia, Moscuæ 1778. in 8. 5 Voll. divisa. Hac et editione N. Test. 7. in examinandis lectionibus versionis slavicæ a cl. Matthæi notatis jam ante iter Russicum usus fui. Matthæi vero usus fuit editione an. 1762 in folio Moscuæ impressa, quam plane nullibi discrepare ab 8 et 9. diligentissima collatione omnium locorum ex ea citatorum edoctus sum. Notavit ille quidem minutissima quæque diligentissime, sed quædam ob linguæ slavicæ imperitiam minus accurate exposuit. Observavi tamen in meis cap. 2, 11. post οὖς addi ἀκουειν, quod cl. Matthæi non notavit; notavit autem recte cap. 2, 29. ἀκουειν addi. Sed cap. 3, 6. male citavit cap. 2, 29. cum hic quidem addatur ἀκουειν, non vero ibi. De Parenthesibus recentiorum editionum hoc adhuc monendum est, iis quædam vocabula includi, uti cap. 9, 17. *eorum*, c. 10, 1. *ejus*, 13, 7. *hominum* (του λαου), 17, 10. *al*, 18, 7. *quia*, quæ in editionibus antiquis sine parenthesi

posita sunt. Etiam N. Test. 7. parenthesibus caret. Volebant nimirum correctores modesti signis his indicare loca, in quibus legantur talia, quæ per vulgares editiones græci textus non probantur. Istarum additionum aliquæ ab interpretum libertate profectæ, aliæ e codice manuscripto slavico, quem secuti fuere editores primi in Apocalypsi, derivatæ sunt. Nam cap 10, 1. ἀυτοῦ in 3. et aliis, cap. 18, 7. ὅτι in 3. et 4. legitur. Cap. 13, 7. και λαον habent 3 et 4. repetita plane præpositione ἐπι in 3. Sed editores primi, ob defectum codicis græci, nimium Erasmi textui confidentes, audaciores etiam in Apocalypsi prima vice edenda, και λαον mutarunt in του λαου, ut cum voce φυλην arctius cohærendo minus discreparet a græco edito.

10. Codex Alexii Metropolitæ, idem qui in Evangel. 10. Utinam editores Ostrogienses, in Apocalypsi saltem, hoc codice, qui versionem, ut ita dicam, castissimam continet, usi fuissent! Haberent profecto ecclesiæ slavicæ librum hunc ipso græco textu vulgari longe emendatiorem. Sed hujus libri nullus fuit usus publicus in ecclesia, hinc ante Biblia Ostrogiensia cum aliis N. Test. libris nuspiam editus est. In codice Alexiano a manu paulo recentiori notantur quidem in margine dies hebdomadis, per quos lectiones libri privatæ distribuuntur, e. gr. C. 1, 1. dies lunæ, c. 20, 4. dies dominicus; nullum autem vestigium divisionis in 72. capitula, uti in aliis, quorum textus ex Andrea sumtus est, apparet. De exemplari græco Alexii, quo in Apocalypsi usus est, ex ipsis lectionibus selectis, per plura capita a me collectis, judicandum erit. Differt multis in locis a cod. 3 et 4. sæpius tamen ab illo. Cap. 1, 5. habet λουσαντι, vs. 6. non omittit των αἰωνων, v. 8. omittit ἀρχη και τελος, cap. 8, 13. legit ἀετου, c. 13, 5. habet πολεμον, v. 10. tribus lectionibus ab utroque discrepat, cap. 21, 6. legit γεγονα, c. 22, 1. omittit καθαραν, v. 16. ponit του δαβιδ post ῥιζα. Consentit autem cum 4. cap. 1, 13. c. 18, 13 et 17. Versu 17. præter lectionem ἐπι τοπον notari meretur ipsa versio. Alexius enim και ναυται vertit *i korabli*, i. e. et naves; pro his in cod. 4. legitur: *i skorablmi*, i. e. et cum navibus. In cod. 3. cum legatur ἐπι πλοιων, consilio και ναυται omissa videntur. Cap. 20, 2. cap. 21, 13. quo in loco και ante ἀπο βορρᾶ omittitur et huic ἀπο δυσμων—præponitur. Etiam quoad

linguam Alexiana versio cum cod. 4. ita convenit, ut ex eodem fonte olim utramque manasse non dubitem. Utrum autem Alexius textum slavicum ex Andreæ commentario, siquidem versionem Andreæ slavicam jam antea exstitisse supponere liceat, desumserit, eumque ad fidem codicis græci ab interpolationibus aliisque nævis purgaverit; an vero versio alexiana in Russia omnium prima sit, qua deinde interpres slavicus Andreæ usus sit, quæque postea librariorum sive negligentia sive licentia depravata sit, definire quis audeat?

11. Codex N. Test. Venetiis servatus, idem, qui in Actis et Epistolis 11. Apocalypsis, uti ex notatis in margine literis numeralibus apparet, in 72. capitula divisa est, convenitque iis in locis, quæ inspexi, cum cod. 3. Vide cap. 22, 16. Eum in Servia aut Bulgaria scriptum fuisse, quorundam vocabulorum Orthographia prodit. Sic pro *Alpha* scribitur *Aopa*; mutant enim Slavi ad Danubium *l* in fine syllabæ frequenter in *o*. His nunc finem faciens vehementer opto, ut consilium denuo emendandæ aut potius ex antiquis codicibus restituendæ versionis slavicæ aliquando capiant et expediant ii, quorum interest.

CODICES LATINI

IN HOC VOLUMINE PASSIM LAUDATI.

*Cantabrigiensis, græco latinus, continens Evangelia et Acta Apost. Deficit Act. 8, 19—10, 4. cap. 20, 31—21, 3 et 7—11. cap. 22, 2-11 et vs. 20-fin. libri.

*Laudianus, græco latinus; Acta Apost. sola. Hiat Act. 26, 29—28, 26.

*Claromontanus, græco latinus; Epistolæ Paulinæ. Mutilus 1 Cor. 14, 8-18 et vs. 34 et 35. Ebr. 13, 22-fin.

*San Germanensis, græco latinus, Epistolarum Paulinarum, Cla-

romontani apographum, mutilum Rom. 8, 21-33. cap. 11, 14-26. 1 Tim. 1,—6, 15. Ebr. 12, 8-fin.

Boernerianus, græco latinus, Epistolarum Paulinarum, typis excusus studio cl. Matthæi, mutilus iisdem locis quibus hiat græcus G.

*Harleianus 1772 Epistolarum omnium et Apocalypseos, a me collatus, mutilus in singulis foliorum extremitatibus, desinens Apoc. 14, 16. Vide de eo Symbolas meas criticas tomo 1. p. 326.

Toletanus, cujus lectiones edidit Blanchinius in Vindiciis canonicar. Scripturar.

Floriacensium codicum vetustorum fragmenta apud Sabatierium.

Luxoviense lectionarium pervetustum ap. eundem.

Corbeiensis (bibliothecæ S. Germani Parisiensis), continens Epistolam Jacobi, ap. eundem.

Demidovianus, e quo cl. Matthæi vulgatam latinam græco textui a se edito adjunxit.

Lipsienses Apocalypseos codices latini 4, 5 et 6, quorum lectiones a Vulgata latina discrepantes in Appendice ad Apocal. p. 310 edidit cl. Matthæi.

ACTA

APOSTOLORUM.

ΠΡΑΞΕΙΣ

ΤΩΝ

ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ.

1 ΤΟΝ μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάντων, ὦ
θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν,
2 "Ἄχρι ἧς ἡμέρας, [a] ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις, * διὰ
3 πνεύματος ἁγίου * οὓς ἐξελέξατο, ἀνελήφθη." Οἷς καὶ
παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα, μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν, ἐν
πολλοῖς τεκμηρίοις, [b] δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα" [c] ὀπτα-
νόμενος αὐτοῖς, καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ
4 θεοῦ. Καὶ [d] ∾ συναλιζόμενος" παρήγγειλεν αὐτοῖς,
ἀπὸ ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν

---

[d] ∾ συναυλιζόμενος.

Inscriptio: πράξεις τῶν ἀποστόλων. Codd. Ed. Patr. πρᾶξις ἀποστόλων. D. αἱ πράξεις τῶν ἁγίων ἀποστόλων. Codd. λουκᾶ εὐαγγελιστοῦ πράξεις ἀποστόλων. Codd. αἱ πράξεις τῶν ἀποστόλων τοῦ ἁγίου λουκᾶ τοῦ εὐαγγελιστοῦ. Ed. πράξεις τῶν ἁγίων (καὶ πανευφήμων) ἀποστόλων, συγγραφεῖσαι ὑπὸ (παρὰ τοῦ ἁγίου, ἐνδόξου καὶ πανευφήμου) λουκᾶ τοῦ (ἀποστόλου καὶ) εὐαγγελιστοῦ. Codd.

(a) ἀνελήφθη, ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ πνεύματος ἁγίου οὓς ἐξελέξατο + καὶ ἐκέλευσε κηρύσσειν τὸ εὐαγγέλιον. D. Syr. p. in m. cant. Idacius. *qua præcipiens apostolis per Sp. S. prædicare Evang. quos et elegit*, luxov. Sahid. *qua apostolos elegit per Sp. S. et præcepit* (s. *mandans eis*) *prædicare Evang.* Aug. et (omisso: *et præcepit*) Vigil. || διὰ πνεύματος ἁγίου sequentibus jungunt Codd. qu. Syr. utr. Erp. Æth. Cyr. Antecedentibus jungitur a Chrys. Theoph. 1. 2. aliis. (b) = Ambr. Vigil. *post dies XL.* cant. τεσσ. ἡμερῶν. D* τεσσ. δι' ἡμερῶν. D** || *multis argumentis dierum; visus est eis per dies XL.* Aug. alicubi. (c) + φαινόμενος. 40. (d) 4. 25. 27. 29. 31. 34. 36* 40. 57** 65. 84. (cum al. 2.) al. 11. Mt. b* f** χ. Eus. Epiph. Theoph. 2. in textu. *convescens* s. *convivens*, Vulg. laud* cant. Hier. item Syr. Ar. Copt. Æth. Arm. Slav. Patr. gr. *cum conversaretur cum illis*, laud** lux. Patr. lat. συναλισκόμενος μετ' αὐτῶν. D. συναλιζομένοις. Conject. Hemsterhus. || + μετ' αὐτῶν. Ed. Verss.

ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς, ἣν ἠκούσατέ [e] μου" "Ὅτι 5
Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ [f] βαπτισθήσεσθε"
ἐν πνεύματι ἁγίῳ, [g] οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας [h].
Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ἐπηρώτων αὐτὸν, λέγοντες· κύριε, 6
εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ [i] ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν
τῷ ἰσραήλ;" Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς· [k] οὐχ ὑμῶν ἐστι" 7
γνῶναι χρόνους ἢ καιροὺς, οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ
ἐξουσίᾳ. Ἀλλὰ λήψεσθε δύναμιν [l] ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου 8
πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθέ [m] μοι" μάρτυρες ἔν τε
ἱερουσαλὴμ, καὶ [n] — ἐν" πάσῃ τῇ ἰουδαίᾳ καὶ σαμα-
ρείᾳ, καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.] Καὶ ταῦτα [o] εἰπὼν, 9
βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη· καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν"
[p] ἀπὸ" τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. Καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν* 10
εἰς τὸν οὐρανὸν, πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ, ἄνδρες δύο
παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν [q] ἐσθῆτι λευκῇ," Οἳ καὶ εἶπον· 11
ἄνδρες γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε [r] ἐμβλέποντες" [s] εἰς τὸν
οὐρανόν;" [t] οὗτος ὁ ἰησοῦς, ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς

(e) = Epiph. Bas. *αὐτοῦ*. Copt. ap. M. || *φησὶν, διὰ τοῦ στόματός μου*. D. Æth. Vulg. lux. Hilar. Aug. Hier. et (omisso *φησὶν*) cant. (Sed laud. et Auct. de rebapt. ut rec.) (f) *baptizati estis*, Slav. *incipietis baptizari*, s. *baptizare*, s. *baptizabilis*, Codd. lat. ap. Aug. *baptizamini*, cant. Gaud. (g) + *καὶ ὃ μέλλετε λαμβάνειν*. D. cant. tolet. Hilar. Aug. Maxim. taur. Idac. (h) + *ἕως τῆς πεντηκοστῆς*. D. Sahid. cant. Aug. (i) *ἀποκαταστάνεις εἰς τὴν βασ. τοῦ ἰσραὴλ*. D* *ἀποκαταστάνεις τὴν β. τῷ ἰσρ*. D** *repræsentaberis? et quando regnum Israel?* Aug. aliquoties; sed alibi: *præsentabis regnum Israel*. || *τῷ*] *τοῦ*. 34. Sed rec. Beda dis. (k) *nemo potest*, Cypr. Aug. aliquoties. (l) comma ponunt Syr. laud. cant. Hilar. Victorin. Ambr. Alii. (m) *μου*. ABCD. cant. Or. semel. (n) = AC*D. 27. 29. 40. 67* 69* cant. Orig. semel. Hilar. (o) *εἰπόντος αὐτοῦ, νεφέλη ὑπέβαλεν* (*suscepit*) *αὐτὸν, καὶ ἀπήρθη*. D. cant. Aug. (semel retinet *βλεπόντων αὐτῶν*.) (p) *et occultatus est ab*, Syr. (q) *ἐσθήσεσι λευκαῖς*. ABC. 27. 29. Barb. 1. Syr. Copt. Arm. Vulg. Eus. (r) *βλέποντες*. B. 78* E. 4. 18. 25. 27. 36. 42. 65. (cum al. 3.) al. 2. Mt. h. χ. Chrys. ed. Theodoret. Theophyl. 1. *ἀτενίζοντες*. Epiph. (s) = 1. 33. 34. Mt. 1. (t) = 31* 69* Mt. d. || *εἰς τὸν οὐρανὸν* = D. 33* cant. tol. Aug. semel. Avit. vienn. Vigil.

τὸν οὐρανὸν," [u] οὕτως" ἐλεύσεται[x], ὃν τρόπον ἐθεάσασθε
12 αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. Τότε [ὑπέστρεψαν
[y] εἰς ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλουμένου ἐλαιῶνος, ὅ
13 ἐστιν ἐγγὺς ἱερουσαλὴμ,[z] [a] σαββάτου ἔχον ὁδόν."] Καὶ
ὅτε εἰσῆλθον, [b] ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῷον," οὗ ἦσαν κατα-
μένοντες ὅ,τε πέτρος καὶ [c] ἰάκωβος καὶ ἰωάννης" καὶ ἀν-
δρέας, φίλιππος καὶ θωμᾶς, βαρθολομαῖος καὶ ματ-
θαῖος, ἰάκωβος [d] ἀλφαίου καὶ σίμων ὁ [e] ζηλωτὴς" καὶ
14 ἰούδας [f] ἰακώβου. Οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦν-
τες [g] ὁμοθυμαδὸν" τῇ προσευχῇ, [h] † σὺν γυναιξὶ[i], καὶ
[k] μαρία" τῇ μητρὶ τοῦ ἰησοῦ, καὶ [l] = σὺν" τοῖς ἀδελ-
φοῖς αὐτοῦ.
15 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς πέτρος ἐν μέσῳ
τῶν [m] ∾ μαθητῶν," εἶπεν· (ἦν [n] τε" ὄχλος [o] ὀνομάτων"
16 ἐπὶ τὸ αὐτὸ [p] ὡς" ἑκατὸν εἴκοσιν·) Ἄνδρες ἀδελφοί,
[q] ἔδει" πληρωθῆναι τὴν γραφὴν [r] — ταύτην," ἣν προεῖπε
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον [s] διὰ στόματος δαβὶδ" περὶ ἰούδα,

---

[h] † καὶ τῇ δεήσει. [m] ∾ ἀδελφῶν.

(u) οὕτως. 18. 36. 60. al. 4. Mt. χ. Ed. Theodoret. (x) + πάλιν. 33. 36. 60. Mt. c. χ. Theoph. 2. (y) + οἱ ἀπόστολοι. 31. 40. 78. al. 5. Theoph. 2. (z) + τοσοῦτον ὂν τὸ διάστημα, ὅσον δύναται ἰουδαῖον περιπατῆσαι ἐν σαββάτῳ. 40. (a) *et distat ab ea quasi septem stadia*, Syr. (non Arr.) *spatio cursus viri, quod est iter primi sabbati*, Æth. (b) εἰς τὸ ὑπερῷον, ἀνέβησαν. ABC. Arm. Vulg. (non tol.) Chrys. Græcum ap. Bed. (c) ἰωάννης κ. ἰακ. ABCD. Syr. (non Arr.) Copt. Æth. Arm. Vulg. cant. Aug. (non Bedæ græcum.) (d) + *filius*, Syr. (e) ζηλωτοῦ. 4. (f) + *filius*, Syr. (g) = 18. 36. Ante προσκ. ponit 65. (cum 66.) (h) = ABC*DE. 14* Barb. 1. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Chrys. semel. Theoph. 2. in comment. Cypr. Aug. Hier. Beda. ‖ Habet, ut videtur, Or. (i) + καὶ τέκνοις. D. cant. (k) μαριὰμ. BE. 27. 29. 40. Barb. 1. (l) = AC*D. 25. Mt. k. m** Copt. Arm. Vulg. cant. Cypr. Aug. (m) ABC* 8. Barb. 2. Copt. Æth. Arm. Vulg. Aug. (n) δὲ C. D** 16. Ed. Syr. utr. Copt. Vulg. laud. Cypr. Aug. γὰρ D* *præterea*, cant* (o) = Mt. b. ἀνδρῶν. E. laud. *hominum*, Syr. Æth. Vulg. Aug. *non omnium*, cant. ‖ *cœtus hominum circiter* 120 *nominum*, Erp. (p) = Arm. ὡσεὶ. AC. 40. Theoph. 2. (q) δεῖ. D* Vulg. cant. Iren. ms. Aug. (r) = ABC* 14* 25. 69. Barb. 1. Mt. k. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. Or. bis. Eus. Ath. Didym. Vigil. Gildas. (s) — Æth.

τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσι τὸν ἰησοῦν·
[t]"Ὅτι" κατηριθμημένος ἦν [u]ἐν" [x]ἡμῖν," καὶ ἔλαχε τὸν 17
κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης.] Οὗτος μὲν [y]οὖν" ἐκτή- 18
σατο χωρίον ἐκ [z]† μισθοῦ τῆς ἀδικίας· καὶ [a]πρηνὴς"
γενόμενος, [b]ἐλάκησε" μέσος· καὶ ἐξεχύθη [c]πάντα" τὰ
σπλάγχνα αὐτοῦ. Καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς κα- 19
τοικοῦσιν ἱερουσαλὴμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο
τῇ [d]ἰδίᾳ" διαλέκτῳ αὐτῶν, [e]ἀκελδαμὰ," τοῦτ' ἔστι,
χωρίον αἵματος. Γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ ψαλμῶν· 20
γενηθήτω ἡ ἔπαυλις [f]αὐτοῦ" ἔρημος, καὶ μὴ ἔστω ὁ κα-
τοικῶν ἐν αὐτῇ· καί· τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ [g]λάβοι" ἕτε-
ρος. [Δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν [h]ἀνδρῶν" ἐν παντὶ 21
χρόνῳ, [i]ἐν ᾧ" εἰσῆλθε καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ κύριος
ἰησοῦς, Ἀρξάμενος ἀπὸ [k]τοῦ βαπτίσματος" ἰωάννου 22
ἕως τῆς ἡμέρας, ἧς ἀνελήφθη [l]ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς
ἀναστάσεως αὐτοῦ [m]γενέσθαι σὺν ἡμῖν" ἕνα τούτων. Καὶ[n] 23
[o]ἔστησαν" δύο, [p]ἰωσὴφ" τὸν καλούμενον [q]βαρσαβᾶν,"

---

[u] ∾ σὺν. [z] † τοῦ.

(t) ὃ. 19. *qui*, Vulg. cant. Iren. Aug. ὅτε. 10** (u) ABCDE. 25. 27. 29. 69. Barb. 1. Vulg. Eus. (x) ὑμῖν. Theophyl. 1. (y) = 26. Syr. Erp. Arm. (z) = ADE. 4. 31. 32. 36. 42. 57. 60. 73. 76. 80. Alii. Mt. a l. c. d. f. h. (etiam in scholiis.) k. l. m. Ed. Eus. Chrys. Theoph. 1. Œcum. semel. (a) πρηνὴς. A. 26. 33. 60. 98* Mt. l. h. in schol. πρηστὴς s. πρησθεὶς. Papias ap. Theophyl. 2. *suspensus*, Vulg. Beda. *in faciem prostratus* s. *dejectus*, Ambr. item Aug. *pronus*, laud. cant. (b) ἐλάκισε 43. 67. 69* Mt. h. in schol. Theophyl. 1. (c) = A. Theophyl. 1. Gaudent. (d) = D. Arm. Vulg. cant. laud. Aug. ἰουδαίᾳ. 42** 57. (e) ἀχιλδαμὰχ. A. 40. Cod. lat. ap. Mt. ἀκιλδαιμὰχ. D. cant. Aug. ἀκελδαμὰχ. B. *Acheldemac*, luxov. Beda. ἀκελδαμὰκ. E. Copt. *Aceldamas*, laud. Alii aliter. (f) = tolet. αὐτῶν. 34. 43. ap. W. 78* al. 5. et Barb. 2. Æth. Arm. Vulg. ed. cant* (g) λαβέτω. ABCD (St. β.) 8. 25. Eus. Chrys. (h) = Mt. d. Chrys. in comment. semel. ‖ ἀνδρῶν τούτων, et ponunt ante τῶν συνελθ. Arm. Vulg. cant. (i) ᾧ. ABC*D. ὡς. D* *quoniam*, cant* (k) = 26. (l) + εἰς τὸν οὐρανὸν. Slav. 7. ed. (m) σὺν ἡμῖν γενέσθαι. ABCD. 31. 40. Arm. Vulg. cant. Chrys. bis. Aug. (n) + τούτων λεχθέντων. E. laud. Cod. gr. ap. Bedam. (o) ἔστησεν. D* Ar. pol. cant. Aug. contradicente Chrys. (p) ἰωσῆν. B. 5. Lect. 1. Syr. p. (q) βαρνάβαν. D. Æth. cant. tol. βαρσαββᾶν. ABE. 80. al. 13. Copt. laud. Eus. ms.

24 ὃς ἐπεκλήθη ἰοῦστος, καὶ ματθίαν. Καὶ προσευξάμε-
νοι εἶπον· σὺ, κύριε, καρδιογνῶστα πάντων, ἀνάδειξον
25 [r] ὃν ἐξελέξω ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα," [s] Λαβεῖν" [t] ∾ τὸν κλῆρον" τῆς
διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, [u] ∾ ἐξ" ἧς παρέβη
26 ἰούδας, πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον [x] τὸν ἴδιον." Καὶ ἔδω-
καν κλήρους [y] αὐτῶν·" καὶ [z] ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ ματθί-
αν," καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν [a] ἕνδεκα" ἀπο-
στόλων.]

1 Καὶ [ἐν τῷ συμπληροῦσθαι [b] τὴν ἡμέραν" τῆς πεντη-
κοστῆς, [c] ἦσαν ἅπαντες" [d] ὁμοθυμαδὸν" [e] ἐπὶ τὸ αὐτό."
2 Καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερομένης
πνοῆς βιαίας, καὶ ἐπλήρωσεν [f] ὅλον" τὸν [g] οἶκον," οὗ ἦσαν
3 καθήμενοι. Καὶ [h] ὤφθησαν αὐτοῖς" διαμεριζόμεναι
γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός. * [i] ἐκάθισέ τε" [k] ἐφ' ἕνα ἕκαστον
4 αὐτῶν," * Καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες πνεύματος ἁγίου,

---

[r] ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα ὃν ἐξελέξω. [t] ∾ τὸν τόπον. [u] ∾ ἀφ'.

(r) ABCDE. (item, absque ἕνα, 42.) 73. 76. 78. 80. 81. 84. 98. Lect. 5. al. 43. pluresve. Mt. a 1. al. 9. Ed. Copt. Syr. p. Slav. Vulg. cant. laud. Eus. Bas Dionys. areop. Chrys. bis. Theophyl. 1. 2. Œc. item Mt. h. Procop. ἕνα ὃν ἐξελ. ἐκ τ. τ. δύο. Syr.. Erp. Arm. (s) λαχεῖν. Chrys. semel. (t) ABC* (St. β.) Copt. Vulg. cant. Procop. dis. Aug. τόπον τὸν. D. (u) ABCD. 18. 33. 66** cant. Bas. Aug. (x) τὸν δίκαιον. A. αὐτοῦ. Mt. f. (y) = Syr. Erp. Aug. αὐτοῖς. ABD** 7. 13. 25. Barb. 1. Mt. d. (Æth.) Slav. Vulg. Chrys. semel. (z) ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος ματαθίου. Arm. (a) ιβ. D. XII. cant. (b) τὰς ἡμέρας. Syr. Erp. Æth. Arm. Slav. (exc. ant.) Vulg. cant. laud. Aug. semel. Vigil. Leo. Maxim. taur. (c) ὄντων αὐτῶν πάντων. D. Gr. || ἅπαντες] = E. laud. Chrys. πάντες AC* al. 6. Mt. b* k* al. 3. Ath. || + οἱ ἀπόστολοι. 31. al. 8. Mt. m* al. 5. Slav. (exc. 5. 8.) Theophyl. 2. (d) = D. Syr. Copt. ὁμοῦ. ABC* 18. Slav. 1. Ath. (e) = 69. (f) = 18. 33. 98* Mt. χ. Cyr. πάντα. D. gr. laud. Vigil. bis. (g) *locum*, Cypr. Auct. de promiss. Vigil. bis. (h) ἐγένετο ἐν αὐτοῖς. Theodoret. (i) καὶ ἐκάθισάν τε. D* gr. ἐκάθισάν τε. D** gr. Syr. utr. Arr. Copt. Ath. Cyr. semel. καὶ ἐκάθισεν. 15. 18. Ath. Chrys. Cyr. utr. ἐκάθισε δὲ. C* laud. Aug. ἐκάθισεν absque τε. B. (k) ἑκάστῳ ἐπ' αὐτούς. Arm.

καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις, καθὼς τὸ πνεῦ-
μα ἐδίδου [l] αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι." Ἦσαν δὲ ἐν ἱε- 5
ρουσαλὴμ κατοικοῦντες ἰουδαῖοι, ἄνδρες [m] εὐλαβεῖς,"
ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν. Γενομένης δὲ 6
τῆς φωνῆς ταύτης, συνῆλθε τὸ πλῆθος, καὶ συνεχύθη,
[n] ὅτι" [n*] ἤκουον" [o] εἷς" ἕκαστος [p] [q] τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λα-
λούντων" αὐτῶν. Ἐξίσταντο δὲ [r] — πάντες" καὶ ἐθαύ- 7
μαζον, λέγοντες [s] πρὸς ἀλλήλους·" οὐκ ἰδοὺ πάντες οὗτοί
εἰσιν οἱ λαλοῦντες [t] γαλιλαῖοι;" Καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκού- 8
ομεν, ἕκαστος [u] τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ" ἡμῶν, ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν.
Πάρθοι, καὶ μῆδοι, καὶ [x] ἐλαμῖται," [y] καὶ" οἱ κατοι- 9
κοῦντες τὴν μεσοποταμίαν, [z] ἰουδαίαν" τε καὶ καππα-
δοκίαν, πόντον καὶ τὴν ἀσίαν, Φρυγίαν τε καὶ παμφυ- 10
λίαν, αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς λιβύης τῆς κατὰ κυ-
ρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ῥωμαῖοι, ἰουδαῖοί τε καὶ
προσήλυτοι, Κρῆτες καὶ ἄραβες, [a] ἀκούομεν" λαλούντων 11
αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ
θεοῦ;] Ἐξίσταντο δὲ [a*] πάντες" καὶ διηπόρουν, [b] [c] ἄλλος 12
πρὸς ἄλλον" λέγοντες· τί [d] ἂν θέλοι τοῦτο" εἶναι; Ἕτε- 13

(l) ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς. ABCD. Arm. Vulg. cant. Ath. Cyr. quater. Ambr. Vigil. (m) = Aug. (n) καὶ. D. gr. (n*) ἤκουσιν B. (o) = E. 36. al. 3. Mt. c. d. χ. (p) + αὐτῶν. Slav. rec. Chrys. (q) λαλοῦντας ταῖς γλώσσαις. D. *loquentes eos lingua sua*, cant. item Vulg. laud. ‖ + ταῖ γλώσσαις αὐτῶν. Syr. p. in m. item Aug. semel. ‖ εἷς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ] τῇ ἑκάστου. Arm. (r) = BD. 16. 31. 57. 73. 78. 80. 95. 98. Lect. 5. al. 17. Mt. a 1. d. 1. h. m** al. 6. (habet Barb. 1.) Ed. Arr. Æth. Slav. 1. 3. cant. Chrys. Aug. ter. ἅπαντες. 27. 29. 69. (s) = ABC* 26. Copt. Æth. Vulg. (t) ἰουδαῖοι. 3. Copt. (u) τὴν διάλεκτον. D* gr. Syr. Erp. Vulg. Aug. Hier. (x) *Alani*, Syr. (y) = D* gr. (z) = Theophyl. 1. *Judæi*, Aug. semel. *Syriam*, Hier. *Armeniam*, Tert. Aug. semel. ἰνδίαν s. λυδίαν s. ἰδουμαίαν s. βιθυνίαν s. κιλικίαν Conject. (a) *audivimus*, Vulg. cant. laud. (a*) = 95. (b) + ἀλλήλοις. 13. (c) = Mt. h. Chrys. semel. Aug. semel. πρὸς ἀλλήλους. 4. 14. 37** al. 2. item 11. Mt. d. Æth. Vulg. Theophyl. 1. ‖ + ἐπὶ τῷ γεγονότι, καὶ. D. Syr. p. in m. cant. Aug. semel. (d) τοῦτο θέλει. A. θέλοι τοῦτο. B. θέλει τοῦτο. CD. 15. 18. 36. 40. Chrys. θέλῃ. 34. 45.

ροι δὲ [e] διαχλευάζοντες" ἔλεγον· ὅτι γλεύκους μεμεστωμένοι
14 εἰσί. [Σταθεὶς δὲ πέτρος σὺν τοῖς [f] ἕνδεκα," ἐπῆρε [g] τὴν
φωνὴν αὐτοῦ, καὶ [h] ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς·" ἄνδρες ἰου-
δαῖοι, καὶ οἱ κατοικοῦντες ἱερουσαλὴμ ἅπαντες, τοῦτο
ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά [i] μου.
15 Οὐ γὰρ, ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὗτοι μεθύουσιν·
16 [k] ἔστι γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας·" Ἀλλὰ τοῦτό ἐστι
17 τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου [l] ἰωήλ·" Καὶ ἔσται [m] ἐν
ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις," λέγει [n] ὁ θεὸς," ἐκχεῶ ἀπὸ
τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα· καὶ προφητεύ-
σουσιν οἱ υἱοὶ [o] ὑμῶν" καὶ αἱ θυγατέρες [p] ὑμῶν," καὶ οἱ
νεανίσκοι [q] ὑμῶν" ὁράσεις ὄψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι
18 [r] ὑμῶν" [s] ἐνυπνίοις" ἐνυπνιασθήσονται. [t] Καίγε" ἐπὶ τοὺς
δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου [u] ἐν ταῖς ἡμέραις
ἐκείναις" ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου, [x] καὶ προφη-
19 τεύσουσι." Καὶ [y] δώσω" τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ [z] ἄνω,"
καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς [a] κάτω," [b] αἷμα καὶ πῦρ καὶ
20 ἀτμίδα καπνοῦ·" Ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκό-

---

[e] χλευάζοντες. [s] ἐνύπνια.

(e) ABC. 13. 15. 18. 36. 40. 69. 78. al. 6. Mt. k. Syr. p. in m. Bas. Cyr. hier. Chrys. Theophyl. 3. διεχλεύαζον sequente λέγοντες. D* *deridebant dicentes*, cant. Aug. (f) δέκα ἀποστόλοις. D* cant* *undecim apostolis*, cant** Syr. *undecim discipulis*, Aug. (g) + πρῶτος D* cant. ‖ Post αὐτοῦ] + πρότερον. E. + *prior*, laud. (h) εἶπεν. D. cant. Æth. item Syr. Erp. (i) + τοῦ στόματος. 43. (k) οὔσης ὥρας τῆς ἡμέρας γ΄. D. gr. 1* *cum sit etc.* Vulg. laud. Aug. Gaudent. ‖ τῆς ἡμέρας] = Syr. *a luce*, Æth. Arr. (l) = D. cant. Iren. Hilar. Aug. Auct. de rebapt. (m) μετὰ ταῦτα. B. ‖ μετὰ ταῦτα ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις. C. Mt. h. Arm. Cyr. hier. Constit. Theophyl. 2. in textu et comm. (n) κύριος. DE. Mt. l. Vulg. cant. laud. Theophyl. 1. ut videtur. Iren. Hier. Hilar. Auct. de rebapt. κύριος ὁ θεός. 47 in m. Chrys. (o) = Mt. m** αὐτῶν. D. cant. Hier. Hilar. (p) = C. αὐτῶν. D. cant. Hilar. Hier. (q) = D. cant. Hier. (r) = DE. cant. laud. (s) = D* gr. ἐνυπνίοις. ABCD** 4. 13. 25. 27. 29. 36. 40. 57. 69. 95. al. 9. Mt. h. (etiam in schol.) k. Ed. Theophyl. 1. ut videtur, et 2. ‖ Rec. Barb. 5. (t) καὶ ἐγώ. D* cant. καί τι. Ed. καί τοι. Ed. (u) = D. cant. Hier. Auct. de rebapt. (x) = Iidem. (y) *dabunt*, tol. (z) = A. 31. 37* Syr Erp. (a) = Syr. Erp. (b) = D. cant.

τος, καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα, πρὶν [c] — ἢ" ἐλθεῖν τὴν ἡμέραν
κυρίου τὴν μεγάλην [d] καὶ ἐπιφανῆ." Καὶ ἔσται, πᾶς ὃς 21
ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου, σωθήσεται.] ["Ανδρες 22
ἰσραηλῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους· ἰησοῦν τὸν
ναζωραῖον, ἄνδρα [e] ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀποδεδειγμένον" εἰς
[f] ὑμᾶς" δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις, (οἷς ἐποίησε δι'
αὐτοῦ ὁ θεὸς ἐν μέσῳ [g] ὑμῶν," καθὼς [h] = καὶ" [i] αὐτοὶ"
οἴδατε,) Τοῦτον [k] τῇ ὡρισμένῃ" βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ 23
θεοῦ [l] ἔκδοτον [m] = λαβόντες," διὰ [n] ∾ χειρῶν" ἀνόμων
[o] προσπήξαντες" [p] ∾ ἀνείλετε." Ὃν ὁ θεὸς ἀνέστησε, 24
λύσας [q] τὰς ὠδῖνας τοῦ [r] ∾ θανάτου," καθότι οὐκ ἦν
δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ. Δαβὶδ γὰρ λέγει 25
εἰς αὐτόν· προωρώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν μου διαπαντὸς,
ὅτι ἐκ δεξιῶν μου [s] ἐστὶν," ἵνα μὴ σαλευθῶ. Διὰ τοῦτο 26
[t] εὐφράνθη ἡ καρδία μου," καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ [u] γλῶσ-
σά" μου· ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει ἐπ' ἐλ-
πίδι· *Ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς 27

[n] ∾ χειρὸς. [p] ∾ ἀνείλατε. [r] ∾ ᾅδου.

(c) = ACDE. (d) = D. cant. (e) ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ. BCD** 31. 69. Mt. k. Arr. Arm. Vulg. Ath. Epiph. Chrys. sæpe. Iren. Fulgent. ἀποδεδειγμένον] ὑποδεδειγμ. Theoph. 1. in textu. δεδοκιμασμένον. D* *probatum*, cant. Faustin. *approbatum*, Vulg. Iren. Ambr. Fulg. *designatum*, laud. *destinatum*, Tert. bis. *qui videre fecit vos a Deo*, Ar. pol. *qui a Deo videri factus est apud vos*, Syr. item Erp. (f) ἡμᾶς. D* Mt. d. lect. 5. Slav. 5. cant. (g) ἡμῶν. 24. (ap. Mill. 34.) Mt. d. (h) = ABDE. 15. 18. 25. 27. 29. 31. 40. 73. al. 2. Syr. Erp. Æth. Vulg. ms. cant. laud. Ath. Iren. Victorin. Fulg. (i) ὑμεῖς. Arm. ὑμεῖς πάντες. E. laud. (k) ὡρισμένον τῇ. Arm. ut videtur. (l) = 40. || *tradentes in manus etc.* Syr. Erp. Arm. (m) = ABC. 25. 27. 29. 40. Syr. Erp. Arm. Copt. Æth. Vulg. Ath. Iren. Victorin. Fulgent. (n) ABCD. gr. 13. 15. 18. Mt. d. (in schol. habet utrumque) Ath. Cyr. (o) προσπαί-ξαντες. Conject. || + τῷ ξύλῳ. Arm. + *cruci*, Victorin. (p) ADE. 25. 34. 36. al. 5. Mt. f. m** Ed. Ath. Theoph. 1. (q) + δι' αὐτοῦ. E. laud. Bedæ gr. (r) D. (St. β.) Syr. Erp. Copt. Vulg. cant. laud. Polycarp. Pseudo Ath. Epiph. semel. Iren. Fulgent. Cassiod. (non Bedæ gr.) || + αὐτοῦ. Mt. k. (s) ἔστη. Theoph. 1. et 2 in comm. (t) ηὐ-φράνθη. ADE. 4. 40. Mt. c. Clem. ηὐ-φράνθη μου ἡ καρδία. B. (u) δόξα. Syr. (non Erp.)

[x] ∾ ᾅδου," οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.
28 Ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς· πληρώσεις με εὐφροσύνης
29 μετὰ τοῦ προσώπου σου. Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἐξὸν εἰπεῖν
μετὰ παῤῥησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου δαβὶδ,
ὅτι καὶ ἐτελεύτησε καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἐστιν
30 [y] ἐν" [z] ἡμῖν" ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. Προφήτης οὖν
ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς, ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ θεὸς, ἐκ
καρποῦ τῆς [a] ὀσφύος" αὐτοῦ [b] † [c] καθίσαι ἐπὶ τοῦ θρόνου
31 αὐτοῦ·" [d] Προϊδὼν" ἐλάλησε περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ
χριστοῦ, ὅτι [e] ∾ οὐ" [f] ∾ κατελείφθη" [g] † εἰς [h] ᾅδου,"
32 [i] ∾ οὐδὲ" ἡ σάρξ αὐτοῦ [k] εἶδε" διαφθοράν. Τοῦτον τὸν
ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ θεὸς, οὗ [l] πάντες" ἡμεῖς ἐσμεν μάρ-
33 τυρες. Τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ θεοῦ ὑψωθεὶς, τήν τε ἐπαγ-
γελίαν τοῦ ἁγίου πνεύματος λαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς,

[x] ∾ ᾅδην. [b] † τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν χριστόν.
[e] ∾ οὔτε. [f] ∾ ἐγκατελείφθη. [g] † ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. [i] ∾ οὔτε.

(x) ABCD. 15. 18. 27. 40. 69. al. . Mt. a l. in marg. d. k. Clem. Theoph. 1. 2. (non Or.) (y) παρ' D. *apud*, Vulg. laud. (z) ὑμῖν. 4. 33. Mt. h. Theoph. 2. (a) καρδίας. D* *præcordia*, cant. *ventris*, Iren. Victorin. (b) = ACD** Barb. 1. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. Ath. Cyr. Iren. Victorin. Fulg. ‖ Adest in BD* cant. Theodoret. Attingunt Chrys. Theoph. 1. Post θρόνου αὐτοῦ ponunt Ed. ἀναστήσειν τὸν χρ. ἐκ καρποῦ τ. ὀσφ. αὐτοῦ τὸ κατὰ σάρκα καθίσαι. Ar. pol. Omisso ἀναστήσειν post καθίσαι legunt τὸν χριστὸν κατὰ σάρκα Ath. Vigil. ‖ τὸ κατὰ σάρκα = E. 4. 27. 29. laud. Bedæ gr. ‖ τὸ = D. 15. 18. 36. ‖ ἀναστήσειν] ἀναστῆσαι. DE. al. 5. Ed. ἀναστήσας. 57. (c) = Lect. 1** Theodoret. semel. ‖ καθίσαι] καὶ καθ. DE. 69. Mt. l. Ed. Slav. 7. et ed. laud. Bedæ gr. καθίσαι τε. 15. 18. Mt. a l. m** *collocare*, cant. ‖ τοῦ θρόνου] τὸν θρόνον. ACD. 15. 36. Orig. ap. Wetst. (d) προειδώς. D. 1. 60. 69. Mt. d. k. Ed. Theodoret. (e) ABCD. 15. 18. 25. 36. 40. Bedæ gr. Vulg. cant. laud. Eus. Nyss. Chrys. Cyr. Iren. Fulg. Victorin. οὐκ. E. al. 6. Mt. k. l. Ed. (f) ABCDE. 15. 18. 36. 40. 69. al. 7. Mt. k. l. Ed. Thaumaturg. Eus. Nyss. Chrys. Theodoret. Œc. Theoph. 1. 2. (g) = ABCD. Syr. Erp. Copt. Æth. Vulg. cant. Didym. Iren. Victorin. Ante ἐγκατελείφθη ponit Chrys. Habent Bedæ gr. Fulg. Philastr. (h) ᾅδην. B. 15. 18. 27. 29. 36. 40. 69. 76. al. 2. Mt. d. k. Eus. Nyss. Thaumat. Theoph. 2. (i) ACD. 15. 18. 33. 34. 36. 40. 69. Mt. k. Eus. Nyss. Chrys. Cyr. (k) εἶς. 43. (l) = 29. Ambr.

ἐξέχεε [m] τοῦτο, ὃ = νῦν : ὑμεῖς'' [n] βλέπετε καὶ ἀκούετε.
Οὐ γὰρ δαβὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς· [o] λέγει δὲ'' αὐ- 34
τός· [p] εἶπεν'' ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν 35
μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν
σου. Ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος ἰσραὴλ, ὅτι 36
[q] ‡ καὶ'' κύριον [r] αὐτὸν καὶ χριστὸν'' ὁ θεὸς ἐποίησε, τοῦτον τὸν
ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.]

[s] Ἀκούσαντες δὲ'' κατενύγησαν [t] τῇ καρδίᾳ,'' [u] εἶπόν 37
τε'' πρὸς τὸν πέτρον καὶ τοὺς [x] λοιποὺς'' ἀποστόλους·
τί [y] ποιήσομεν,'' ἄνδρες ἀδελφοί [z]; [Πέτρος δὲ [a] ἔφη'' 38
πρὸς αὐτούς· μετανοήσατε καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν
ἐπὶ τῷ ὀνόματι [b] ἰησοῦ [c] χριστοῦ,'' εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν·

---

[r] ∾ καὶ χριστὸν αὐτόν.

(m) ὑμῖν ὃ. D* cant. ‖ τοῦτο ὃ] τοῦτον ὅν. 40. Vulg. ed. luxov. Beda. τοῦτο τὸ δῶρον ὃ. E. Syr. utr. (Syr. p. habet rec. in m.) Erp. Vulg. ms. et ed. sixtin. laud. tol. Cypr. Iren. Ambr. Maximin. Bedæ gr. *hanc gratiam*. Philastr. ‖ νῦν = ABCD. 10* 15. 18. 27. 29. 36. Syr. Copt. Arm. ut videtur. Vulg. cant. lux. Cyr. Didym. Ambr. Philastr. (n) + καὶ. D. Barb. 1. cant. (o) εἴρηκε γάρ. D. Vulg. cant. (p) λέγει. D. gr. Codd. ap. Bed. (quibus tamen græcos opponit.) (q)+ABCDE. 42. 73. 76. 78. 80. 95** 98. al. 24. Mt. a 1. c. d. f. h. l. al. 3. Lect. 5. Ed. (etiam St. 3.) Syr. p. Vulg. It. Patr. gr. et lat. (r) αὐτὸν καὶ χριστὸν = 42. αὐτὸν = D* cant. ‖ Ante καὶ χριστὸν ponunt αὐτὸν ABCD** 15. 18. 36. 45. 69. Mt. k. Arm. Vulg. Ath. Bas. Nyss. Eunom. Eustath. antioch. Chrys. sæpe. Iren. Faustin. Ambr. Post ὁ θεὸς ponunt 4. 31. Mt. d. Œc. item Tert. ‖ *quoniam istum Christum Deus fecit*, Victorin. (s) τότε πάντες οἱ συνελθόντες καὶ ἀκούσαντες. D. Syr. p. in m. cant. (t) τὴν καρδίαν. ABC. 36. Chrys. (u) εἰπόντες. 18. 73. al. 3. Mt. h. Aug. semel. εἶπον δέ. 19. καὶ εἶπον. E. καί τινες ἐξ αὐτῶν εἶπαν. D* cant. et εἰπόντες. D** (x) = D. Mt. k. Copt. cant. Aug. (y) ποιήσωμεν. ACE. 15. 18. 42. 73. 78* 98. al. 7. Mt. a 1. d. f. Ed. Bas. (z)+ ὑποδείξατε ἡμῖν. DE. Syr. p. in m. cant. laud. tol. Aug. Auct. de promiss. Bedæ gr. (a) = B. 65. (cum 3) Barb. 1. Vulg. ms. φησὶν post μετανοήσατε. AC. 15. 18. 25. 36. Mt. d. Vulg. Cyr. hier. Chrys. ap. W. φησὶν post αὐτούς. D. cant. Iren. εἶπε Mt. c. εἶπε ante πέτρος. 38. 67. Arm. (b)+ τοῦ κυρίου. DE. 69. item 60. Mt. d. Syr. utr. Erp. Arm. It. Bas. Epiph. Cyr. Theodoret. Cypr. Hilar. Lucif. Ambr. Aug. alicubi. Vigil. (c) = Syr. Erp. Copt. ap. Mill. et Beng. Œc. Iren.

καὶ λήψεσθε τὴν [d] δωρεὰν″ τοῦ ἁγίου πνεύματος.
39 [e] Ὑμῖν″ γάρ [f] ἐστιν ἡ ἐπαγγελία″ καὶ τοῖς τέκνοις
[e] ὑμῶν,″ καὶ [g] πᾶσι τοῖς εἰς μακρὰν,″ ὅσους ἂν προσκαλέ-
40 σηται κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν. Ἑτέροις τε [h] λόγοις″ [i] πλεί-
οσι″ [k] ∾ διεμαρτύρετο,″ [l] καὶ παρεκάλει,″ λέγων· σώθητε
41 ἀπὸ τῆς γενεᾶς [l*] τῆς σκολιᾶς″ ταύτης. Οἱ μὲν οὖν [m] =
ἀσμένως″ [n] ἀποδεξάμενοι″ τὸν λόγον [o] αὐτοῦ,″ ἐβαπτί-
σθησαν· καὶ προσετέθησαν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ
τρισχίλιαι.
42 Ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες [p] τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστό-
λων [q], καὶ τῇ κοινωνίᾳ, [r] καὶ″ τῇ κλάσει [s] τοῦ ἄρτου,″ καὶ
43 [t] ταῖς προσευχαῖς.″ Ἐγένετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος [u],
πολλά τε τέρατα καὶ σημεῖα [x] διὰ [y] τῶν ἀποστόλων [z] ἐγί-
44 νετο] [a]. Πάντες δὲ οἱ [b] πιστεύοντες″ [c] ἦσαν″ ἐπὶ τὸ
45 αὐτὸ, [c] καὶ″ εἶχον ἅπαντα κοινά· Καὶ [d] τὰ κτήματα

---

k ∾ διεμαρτύρατο.

(d) δύναμιν. Mt. h. (in marg. etiam rec.) ἐπαγγελίαν. Bas. Theodoret. *gratiam*, Ambr. *gratiam, sanctum Spiritum*, cant. (e) ἡμῖν et mox ἡμῶν. D. cant. Aug. semel. (f) εἰσιν αἱ ἐπαγγελίαι. Arm. Cyr. (g) *omnibus deinceps*, Cypr. (h) = 25. 27. 29. (i) = 20. (k) ABDE. 25. 27. 29. 40. 69* Alii. Mt. d. Chrys. Theoph. 1. 2. (l) = Aug. bis. || + αὐτοὺς. ABD. 25. 27. 33. 34. 40. 69. Mt. a 1. in marg. k. item d. Syr. Arr. Æth. Arm. Vulg. cant. Lucif. (l*) = 73. (m) = ABCD. 19. Copt. Sahid. Æth. Vulg. cant. Clem. Chrys. semel, ut videtur. Aug. semel. Habet Bedæ gr. (n) δεξάμενοι. 36. ὑποδεξ. 42. Theoph. 1. 2. καταδεξ. 46. πιστεύσαντες. D. cant. (o) = 4. Mt. k. Copt. Aug. || + καὶ πιστεύσαντες. Syr. p. in m. Aug. (p) + ἐν. A. 98. Syr. Erp. Vulg. cant. || + ὁμοθυμαδὸν. 15. 18. 36. Chrys. Theoph. 3. (q) + ἐν ἱερουσαλὴμ. D. cant. Post προσευχαῖς ponit tol. (r) = AD. Barb. 1. || *communicatione fractionis*, Vulg. ed. cant. (s) *eucharistiæ*, Syr. item Erp. (t) τῇ προσευχῇ. 18. Chrys. Theoph. 3. || Ante τῇ κλάσει ponunt Syr. Erp. (u) + καὶ τρόμος. Arm. (x) + οὐ μικρὰ. E. 25. laud. (y) + τῶν χειρῶν. E. 18. 25. 40. Syr. Erp. Æth. laud. (z) ἐγένετο. 27. 29. 40. al. 5. Mt. b. c. Ed. Œc. ed. Theoph. 2. ἐγίνοντο. E. 25. item 64. Ante διὰ ponunt AC. Syr. Copt. Æth. (a) + ἐν ἱερουσαλὴμ. E. 40. Syr. Erp. Slav. ed. laud. Theoph. 2. + ἐν (εἰς) ἱερουσαλὴμ· φόβος τε ἦν μέγας ἐπὶ πάντας, καὶ. (s. πάντας αὐτοὺς.) AC. 13. 18. 34. 36. 40. in m. 43* al. 4. Mt. l. Copt. Vulg. *et erat timor ingens super omnes*, post φόβος addit Erp. (b) πιστεύσαντες. B. 4. 18. 25. 36. 46. 69. al. 6. Ed. Or. Theoph. 2. (c) = B. 57. Or. (d) ὅσοι κτήματα εἶχον ἢ ὑπάρξεις. D. cant. item (omisso ἢ ὑπαρξ.) Syr. (non Erp.)

καὶ τὰς ὑπάρξεις" ἐπίπρασκον, καὶ διεμέριζον αὐτὰ
[e] πᾶσι, καθότι ἄν τις χρείαν εἶχε. [f] Καθ' ἡμέραν τε 46
προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε
κατ' οἶκον ἄρτον," μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλι-
άσει καὶ ἀφελότητι καρδίας, Αἰνοῦντες τὸν Θεὸν, 47
καὶ ἔχοντες χάριν πρὸς [g] ὅλον" τὸν [h] λαόν." ὁ δὲ κύριος
προσετίθει [i] τοὺς σωζομένους" καθ' ἡμέραν [k] [l] — τῇ ἐκ-
κλησίᾳ."

Ἐπὶ τὸ αὐτὸ [[m] δὲ πέτρος καὶ ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς 1
τὸ ἱερὸν [n] ἐπὶ τὴν ὥραν [o] τῆς προσευχῆς, τὴν ἐννάτην."
Καί τις ἀνὴρ, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ [p] ὑπάρ- 2
χων," [q] ἐβαστάζετο· ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν" πρὸς τὴν
[r] θύραν" τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην ὡραίαν, τοῦ αἰτεῖν ἐλε-
ημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερόν. [s] Ὅς" 3
ἰδὼν πέτρον καὶ ἰωάννην, μέλλοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερὸν,
ἠρώτα ἐλεημοσύνην [t] = λαβεῖν." [u] Ἀτενίσας" δὲ πέ- 4

(e) + καθ' ἡμέραν. D. cant. item Copt. (f) πάντες τε (καθ' ἡμέραν. πάντες τε D**) προσεκαρτέρουν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἴκους ἂν (= ἂν D**) ἐπὶ τὸ αὐτὸ, κλῶντες τε ἄρτον D* cant. || ὁμοθυμαδὸν = 3. Mt. h. In aliis sedem mutat. || ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς] τὸν ἄρτον, καὶ μεταλαμβάνοντες τροφὴν, Theoph. 2. (g) = Mt. l. (h) κόσμον. D, cant. (i) τοῖς σωζομένοις. 36. Arm. ap. Bod. (k) + ἐν. D, 3. 25. 40. 95. Syr. Arr. (l) = BC. Copt. Æth. Arm. Vulg, Cyr. || Iidem fere, cum A (St. β. ι.) 38. ap. Mill. 69. aliisve, ἐπὶ τὸ αὐτὸ commatis sequentis annectunt huic commati, et mox pergunt: πέτρος δὲ. || ἐπὶ τὸ αὐτὸ (+ ἐν. D) τῇ ἐκκλησίᾳ. D. 19. cant. || Mox ἐπὶ τὸ αὐτὸ = 65. Post ἀνέβαινον rejicit Syr. || Bedæ gr. ut rec. (m) ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις πέτρος. Lectionaria. ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πέτρος. D. cant. ἐγένετο δὲ, ὡς ἀνέβαινον σίμων κηφᾶς καὶ ἰωάννης ἐπὶ τὸ αὐτὸ. Syr. Erp. (n) + τὸ δειλινὸν. D. *ad vesperum*, cant. (o) ἐνάτῃ τῇ προσευχῇ. D* τὴν ἐνάτην τῆς προσευχῆς. D** Arm. cant. (p) = D. Syr. Erp. Arm. cant. Lucif. || Iidem (exc. Lucif.) ante τις ἀνὴρ addunt ἰδοὺ vel ἦν. (q) *portabant homines illi qui consueverant adferre et ponere illum*, Syr. Erp. ὃν οἱ βαστάζοντες ἐτίθουν καθ' ἡμ. Arm. (r) πύλην. E. 27. 29. 40. 66** 69. Barb. 1. Mt. k. Bas. seleuc. (s) οὗτος ἀτενίσας τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, καὶ. D. cant. reg. 5367. (t) = D. (St. π.) 4. 16. 18. 27. 31. 34. 57. 73. 80. 98. al. 29. et Barberini exc. 2. Mt. l. al. 9. Lect. 5. Ed. Ar. p. Slav. cant. reg. Theoph. 1. 2. Lucif. *ut darent*, Syr. Erp. || + παρ' αὐτῶν. E. laud. (u) ἐμβλέψας. D. *intuitus*, cant.

τρος εἰς αὐτὸν [x] σὺν τῷ ἰωάννῃ," [y] εἶπε·" [z] βλέψον" εἰς
5 ἡμᾶς. Ὁ δὲ [a] ἐπεῖχεν" αὐτοῖς, προσδοκῶν τι [b] παρ'
6 αὐτῶν" λαβεῖν. Εἶπε δὲ πέτρος· ἀργύριον [c] καὶ" χρυ-
σίον οὐχ ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι· ἐν
τῷ ὀνόματι ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ ναζωραίου [d] ἔγειραι καὶ"
7 περιπάτει. Καὶ [e] πιάσας" αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς,
[f] ἤγειρε·" παραχρῆμα δὲ [g] ἐστερεώθησαν αὐτοῦ αἱ βάσεις
8 καὶ τὰ σφυρά. Καὶ [h] ἐξαλλόμενος" [i] ἔστη," καὶ περιεπά-
τει [k]· καὶ εἰσῆλθε σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν, [l] περιπατῶν καὶ
9 ἀλλόμενος," [m] καὶ" αἰνῶν τὸν θεόν.] [n] Καὶ εἶδεν αὐτὸν
10 πᾶς ὁ λαὸς περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν θεόν· Ἐπε-
γίνωσκόν [o] τε" αὐτὸν, ὅτι [p] οὗτος" [q] ἦν" ὁ πρὸς τὴν
ἐλεημοσύνην καθήμενος [r] ἐπὶ τῇ ὡραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ·
καὶ ἐπλήσθησαν [s] θάμβους καὶ ἐκστάσεως" ἐπὶ τῷ [t] συμ-
βεβηκότι" [u] αὐτῷ."

11 [[x] Κρατοῦντος δὲ [y] αὐτοῦ" τὸν πέτρον καὶ ἰωάννην, συν-

---

[y] τοῦ ἰαθέντος χωλοῦ.

(x) = 26. (y) εἶπον. Mt. c. Theoph. 1. (z) ἀτένισον. D. *aspice*, cant. tol. (a) ἀτενίσας. D. *adtendebat*, cant. *contemplatus*, reg. (b) = 69. παρ' αὐτοῦ. C. Post λαβεῖν ponunt DE. Mt. h. Vulg. cant. laud. reg. Lucif. (c) ἢ. 32. Mt. c. Copt. (d) = BD. cant. ἔγειρε καὶ. AE, 73. 78. alii. Mt. b. d. f. m. Theoph. 2. ἀνάστα, Epiph. (e) κρατήσας. 2. Mt. m. Ed. Œcum. (f) = Mt. d. Erp. || + αὐτὸν. ABC. 15. 18. 36. Syr. Ar. p. Copt. Æth. Arm. Vulg. reg. Bas. Basil, seleuc. Cypr. Lucif. (g) + ἐστάθη καὶ. D. cant. reg. (h) = Copt. ap. Mill. Iren. (i) ἀνέστη. 36, al. 4. Mt. d. h. || = Æth. Iren. (k) + χαίρων. E. χαιρόμενος. D. cant. laud. (l) = D. cant. reg. (m) = AD, cant, reg. Lucif. ( ) Vs. 9 = 27, 29. (o) δὲ. AC. 15. 18. 19. Copt. Vulg. laud. reg. Bas. seleuc. (p) αὐτός. AC. 15. 18. 36. 38. 40. 98. Syr. Copt. Vulg. reg. Bas. seleuc. Lucif. (q) ἐστιν. 40. Mt. f. Chrys. (r) + καθ' ἡμέραν. Syr. Erp. (s) alterutrum = Arm. (t) γεγενημένῳ. D. τέρατι τῷ γεγεννημένῳ. Arm. *de eo quod accidit illi sanitas*, reg. (u) = Syr. Copt. Arm. (x) ἐκπορευομένου δὲ τοῦ πέτρου καὶ τοῦ ἰωάνου συνεξεπορεύετο κρατῶν αὐτοὺς· οἱ δὲ θαμβηθέντες ἔστησαν ἐν τῇ στοᾷ etc. D. cant. item reg. (y) ABC(D)E. 14* 15. 18. 27. 29. 66** 69. Mt. d. k. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Arm. Æth. Vulg. (cant.) laud. reg. || κρατούντων δὲ αὐτῶν. Æth. Vulg. ms. *cum viderent*, Vulg. ed. sixtin. || χωλοῦ = Chrys.

ἔδραμε [z] πρὸς αὐτοὺς" πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ
καλουμένῃ [a] σολομῶνος," ἔκθαμβοι. [b] Ἰδὼν δὲ πέτρος ἀπε- 12
κρίνατο πρὸς τὸν λαόν·" ἄνδρες ἰσραηλῖται, τί θαυμά-
ζετε ἐπὶ τούτῳ; ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε, ὡς [c] ἰδίᾳ δυνάμει
[d] ἢ εὐσεβείᾳ" πεποιηκόσι τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; Ὁ θεὸς 13
ἀβραὰμ καὶ [e] ἰσαὰκ καὶ" ἰακὼβ, ὁ θεὸς τῶν πατέρων
ἡμῶν, ἐδόξασε τὸν παῖδα αὐτοῦ [f] ἰησοῦν," ὃν ὑμεῖς
[g] ÷ μὲν" παρεδώκατε [h], καὶ ἠρνήσασθε [i] — αὐτὸν" κατὰ
πρόσωπον πιλάτου, [k] κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν." Ὑμεῖς 14
δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον [l] ἠρνήσασθε," καὶ ἠτήσασθε
ἄνδρα [m] φονέα" χαρισθῆναι ὑμῖν, Τὸν δὲ [n] ἀρχηγὸν" 15
τῆς ζωῆς ἀπεκτείνατε· ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ
ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν. Καὶ [o] ἐπὶ" τῇ πίστει τοῦ ὀνόμα- 16
τος αὐτοῦ, τοῦτον, ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε, [p] ἐστερέωσε
※ τὸ ὄνομα αὐτοῦ·" καὶ ἡ πίστις, ἡ δι' αὐτοῦ, ἔδωκεν

---

[a] σολομῶντος.

(z) = Mt. χ. Chrys. bis. Post λαὸς ponunt AB. Arm. Vulg. reg. Theoph. 2. ‖ πρὸς αὐτὸν. 4. (a) DE pluresve. Mt. k. Ed. (b) ἀποκριθεὶς δὲ ὁ πέτρος εἶπε πρὸς αὐτούς. D. cant. ‖ πρὸς τὸν λαὸν] = (et post δὲ addit αὐτούς.) Chrys. semel. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς. Syr. Erp. ‖ + λέγων. Mt. l. item reg. (c) + ἡμῶν τῇ. D. cant. reg. (d) = Iren. semel. Post πεποιηκ. ponit 4. ἢ ἐξουσίᾳ, *potestate*, Syr. Erp. Arm. Vulg. reg. tol. Iren. semel. Sed *pietate*, cant. laud. colb. demidov. Cassiod. (e) (ὁ) θεὸς ἰσαὰκ καὶ (ὁ) θεὸς. AC. 15. 18. 25. 36. Mt. χ. Erp. Copt. Æth. Vulg. cant. Chrys. Theoph. 2. ὁ θεὸς ἰσαὰκ καὶ. Arm. Iren. (f) = 29. Iren. ‖ + χριστὸν. D. cant. (g) + ABCE. 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 32. Barb. 5. Mt. a 1. l. al, 9. Ed. Syr. p. Slav. 5. et ant. Vulg. laud. Chrys. Theoph. 1. in textu et 2. Iren. Hier. (h) + εἰς κρίσιν. D. Syr. p. in m. + εἰς κριτήριον. E. + in *judicium*, cant. laud. Iren. (i) = AC. 15. 18. 27. 29. 36. 64. 69. 98. Barb. 1. Copt. Arm. Vulg. Iren. Hier. (k) κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν αὐτὸν θέλοντος. D* gr. *cum judicasset ille dismittere eum voluit*, cant* *cum remittere eum vellet*, Iren. *volentis eum dimittere*, Hier. ‖ Chrys. in comment.: πιλάτος ἤθελεν ἀπολύειν· ὑμεῖς, ἐκείνου θελήσαντος, οὐκ ἠθελήσατε. Sed mox: οὐκ εἶπε· θελήσαντος, ἀλλά· κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν. ‖ ἐκείνου] ἐκεῖνον. cod. Wakianus. ‖ ἀπολύειν] + αὐτὸν. D. 43. Copt. cant. (l) ἐβαρύνατε. D. *gravastis*, cant. *aggravastis*, Iren. *inhonorastis et negastis*, Aug. (m) ἔνοχον θανάτου. Arm. ‖ + ζῆν καὶ. E. laud. Aug. (n) χορηγὸν. 73. *principem* s. *ducem* s. *incœptorem* s. *auctorem*, latt. (o) = B. 4. 60. Mt. h. (p) *ipse* (scil. ὁ θεὸς) *confirmavit et sanavit*, Syr. Erp.

αὐτῷ τὴν ὁλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν.]
17 Καὶ νῦν, ἀδελφοὶ, [q]οἶδα," ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε[r]·
18 ὥσπερ [s]καὶ" οἱ ἄρχοντες ὑμῶν. Ὁ δὲ θεὸς, [t]ἃ" προ-
κατήγγειλε διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν [u]∞ αὐ-
19 τοῦ, παθεῖν τὸν χριστὸν," ἐπλήρωσεν οὕτω. [Μετανοή-
σατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε, εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν
τὰς ἁμαρτίας·] ὅπως [x]ἂν" [y]ἔλθωσι" καιροὶ ἀναψύξεως
20 ἀπὸ προσώπου [z]τοῦ" κυρίου, Καὶ ἀποστείλῃ τὸν [a]προκε-
21 χειρισμένον [b]ὑμῖν" ἰησοῦν χριστόν· Ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν
δέξασθαι ἄχρι χρόνων [c]ἀποκαταστάσεως" [d]πάντων,"
ὧν ἐλάλησεν ὁ θεὸς διὰ στόματος [e]τῶν" ἁγίων αὐτοῦ
22 προφητῶν [f]= ἀπ' αἰῶνος." Μωσῆς μὲν [g]† [h]= πρὸς τοὺς

[u] ∞ παθεῖν τὸν χριστὸν αὐτοῦ.
[e] πάντων.
[a] προκεκηρυγμένον.
[g] † γάρ.

(q) οἴδατε. 11. 24. *scite*, Æth. ἐπιστάμεθα. D. cant. (r) + (τὸ) πονηρόν. D. 34. Syr. p. in m. cant. Iren. Ambrosiast. Quæst. ex. N. T. + τοῦτο. Slav. 7. et ant. tolet. (s) = 18. Syr. Arr. Æth. (t) ὃ. D. gr. *qui*, Vulg. ms. Vulg. ed. sixtin. Iren. ms. Vigil. ὡς. Arm. (u) BCDE. 15. 18. 25. 27. 36. 65. (cum 3. 43.) Syr. utr. Erp. Arm. Vulg. It. Iren. αὐτοῦ παθεῖν τ. χρ. αὐτοῦ. 66** item Vigil. ‖ παθεῖν τὸν χριστὸν = A. παθεῖν αὐτόν. Chrys. semel in comment. ‖ αὐτοῦ = 69. Chrys. semel in comment. (x) ἐὰν, *ut quum venerint*, Vulg. (y) ἐπέλθωσι. D. *superveniant*, Tert. ‖ + ὑμῖν. Syr. Syr. p. c. ast. Chrys. in comment. Tert. Iren. Bedæ gr. Post ἀναψ. addit E. laud. tol. *ut cum venerint tempora refrigerii, veniant et vobis*, Quidam lat. ap. Bed. (z) = E. 26. 36. al. 4. Mt. a 1. b. e. k. (a) ABCDE. (St. π.) 73. 76. 78. 80. 84. 95. 98. al. 46. Lect. 5. Mt. a 1. 1. al. 8. Ed. Syr. utr. Arr. Arm. Chrys. Chron. alex. Euthal. Theoph. 1. 2. Hesych. *præparatum*, Iren. *destinatum*, Tert. *prædestinatum*, Copt. Sahid. cant. laud. *prædesignatum*, Tert. *prædicatum*, Vulg. προκεχρισμένον. 46. Æth. (b) = Chrys. semel. ἡμῖν. Theoph. 2. υἱὸν. 31. (c) *dispositionis*, Iren. *exhibitionis*, Tert. (d) = Mt. c. Slav. 5. et ant. (e) = 29. Mt. d. τῶν. ABCD. 27. Barb. 1. Mt. 1. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. cant. Or. Chrys. semel. Tert. Iren. πάντων τῶν. E. 78. 80. 95. 98. al. 21. pluresque. Lect. 5. Mt. a 1. al. 7. Ed. Chrys. semel. Chron. pasch. Theoph. 1. 2. (f) = D. 19. Arm. cant. Tert. Iren. Alii varie transponunt. ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν. B. (g) = ABCDE. 15. 18. 25. 33. 34. 36. 42* 66. ap. Hwiid. 76. Arm. Slav. ed. Vulg. It. Chrys. semel. Iren. (h) = ABC. 15. 18. 36. Syr. Copt. Vulg. Post εἶπεν ponunt DE. 69. Mt. k. Arm. Chrys. bis. ‖ + ἡμῶν. D. 33. 34. 42** Mt. c. cant. Iren. + ὑμῶν. E. 24. 43. laud. Bedæ gr.

πατέρας'' εἶπεν· ὅτι προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ
θεὸς [i] ὑμῶν'' ἐκ τῶν ἀδελφῶν [k] ὑμῶν,'' ὡς ἐμέ· αὐτοῦ
ἀκούσεσθε κατὰ πάντα, ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς.
Ἔσται δὲ, πᾶσα ψυχὴ, ἥτις [l] ἂν'' μὴ ἀκούσῃ τοῦ προ- 23
φήτου ἐκείνου, ἐξολοθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ. Καὶ πάν- 24
τες δὲ [m] οἱ προφῆται'' ἀπὸ σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς
[n] ὅσοι'' [o] ἐλάλησαν,'' [p] καὶ'' [q] κατήγγειλαν'' τὰς ἡμέρας ταύ-
τας. Ὑμεῖς ἐστε [r] + οἱ'' υἱοὶ τῶν προφητῶν καὶ τῆς 25
διαθήκης, ἧς διέθετο ὁ θεὸς πρὸς τοὺς πατέρας [s] ἡμῶν,''
λέγων πρὸς ἀβραάμ· [t] καὶ'' [u] # ἐν'' τῷ σπέρματί σου
[x] ἐνευλογηθήσονται'' πᾶσαι αἱ [y] πατριαὶ'' τῆς γῆς. Ὑμῖν 26
πρῶτον ὁ θεὸς, ἀναστήσας τὸν παῖδα αὐτοῦ [z] †, ἀπέ-
στειλεν αὐτὸν, εὐλογοῦντα ὑμᾶς, [a] ἐν τῷ ἀποστρέφειν
ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν [b] ὑμῶν.'']

[Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαὸν [c], ἐπέστησαν αὐ- 1

---

[q] προκατήγγειλαν. [z] † ἰησοῦν.

(i) = 60. Chrys. semel. ἡμῶν. E. al. 6. Lect. 5. Mt. c. al. 4. Æth. Syr. p. laud. Justin. Œc. Theoph. 1. 2. (k) ἡμῶν. D gr. 14. Theoph. 1. (l) ἐὰν. AC. 98. alii. Mt. 1. al. 7. Ed. Theoph. 1. 2. (m) = Iren. int. (n) = Syr. Erp. Ante ἀπὸ ponit Arm. ‖ οἱ. CD** gr. Copt. ὅ. D* gr. (o) ἐπροφήτευσαν. C. Copt. (p) = 46. 69. Mt. k. Vulg. ed. (q) ABDE. 4. 14* 15. 18. 26. 31. 36. 40. 57. 60. 73. 78. 80. 84. 95. 98. al. 17. Mt. a 1. b. c. d. e. f. h. 1. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 5. et ant. Vulg. It. Chrys. Œc. Theoph. Chron. pasch. Iren. (r) + ACE. 15. 18. 37. ap. Mill. 69. 73. 80. 84. al. 4. Mt. c. d. h. in schol. k** m. Copt. (s) ὑμῶν. AC ut videtur. E. 25. 38. 69* Mt. h. in schol. Ed. Arm. Slav. 5. et ed. laud. Chrys. Chron. alex. Theoph. 1. 2. semel. Iren. ms.

(t) = 11. Arm. tol. demidov. ναί. Conject. (u) + ABCDE. 13. 76. 78. 80. 95. 98. al. 31. pluresque. Lect. 5. Mt. 1. al. 9. Ed. (Syr. Copt. Arm. Slav. 5. et ed.) Vulg. cant. Chrys. Chron. alex. Œc. Theoph. 1. Eus. (x) εὐλογηθήσονται. A* 3. 15. 27. Mt. d. Ed. Chrys. Œc. Theoph. 2. (y) φυλαί. 3. 18. (z) = CDE. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Chrys. Chron. alex. Theoph. 3. Iren. (a) + καὶ ἁγιάζοντα. 43. ap. Mill. Barber. 1. (b) = B. Chrys. bis. Theoph. 3. αὐτῶν. C. 13. 61* Copt. Slav. 5. cant. Iren. αὐτοῦ. (5. 27. 29. ap. Mill.) 69. Mt. d. k. Vulg. (c) + τὰ ῥήματα ταῦτα. D. item E. Syr. Erp. Syr. p. in m. cant. laud. reg. Theophyl. 1. Lucif.

τοῖς οἱ [c*] ἱερεῖς″ [d] καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ″ καὶ οἱ
2 σαδδουκαῖοι, Διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς
τὸν λαὸν, καὶ καταγγέλλειν [e] ἐν τῷ ἰησοῦ τὴν ἀνάστα-
3 σιν″ [f] ∾ τὴν ἐκ″ νεκρῶν. Καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς
χεῖρας, καὶ ἔθεντο [g] εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον· ἦν γὰρ
4 ἑσπέρα ἤδη. Πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων [h] τὸν λόγον,″
ἐπίστευσαν· καὶ ἐγενήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν [i] ὡσεὶ″
χιλιάδες πέντε.
5 Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι [k] αὐτῶν″ τοὺς
ἄρχοντας καὶ [l] πρεσβυτέρους καὶ [l] γραμματεῖς [m] ∾ εἰς″
6 ἱερουσαλὴμ· Καὶ [m*] ἄνναν τὸν ἀρχιερέα, καὶ καϊάφαν,″
καὶ [n] ἰωάννην,″ καὶ ἀλέξανδρον, καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους
7 [o] ἀρχιερατικοῦ.″ Καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν [p] † μέσῳ,
ἐπυνθάνοντο· ἐν ποίᾳ δυνάμει, ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιή-
8 σατε τοῦτο ὑμεῖς; Τότε πέτρος, πλησθεὶς πνεύματος
ἁγίου, εἶπε πρὸς αὐτούς· ἄρχοντες τοῦ λαοῦ, καὶ πρεσ-
9 βύτεροι [q] τοῦ ἰσραήλ″ [r]. [s] Εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινό-

[f] ∾ τῶν. [m] ∾ ἐν. [p] † τῷ.

(c*) ἀρχιερεῖς. B. (d) = D. cant. Post σαδδουκ. ponit Syr. | στρατηγὸς] στρατὸς. Theophyl. 1. in textu. *pontifex*, Lucif. (e) τὸν ἰησοῦν ἐν τῇ ἀναστάσει. D. cant. (f) D. 4. 31. 57. 60. 65. (c. al. 5.) 73. 78. 80. 98. al. 18. et Barber. 5. Lect. 5. Mt. l. al. 9. Ed. cant. laud. reg. Chrys. Theoph. 1. Lucif. (g) + αὐτοὺς. ACE. 13. 15. 18. 25. 31. 40. al. 4. et Barber. 1. Verss. Chrys. Theoph. 2. (Omittunt cant. reg. Lucif.) (h) = A. (i) = A. Æth. Vulg. ed. ὡς. D. εἰς. cant. *ad*, reg. (k) = D. 3. 95* Syr. Erp. cant. Post ἄρχοντας ponit Mt. h. in marg. (l) + τοὺς. AB. 4. 14. 15. 18. 66. 69. item 56. Mt. d. k, item al. 5. (m) ADE. 15. 18. 27. 69. al. 6. et Barber. 7. Mt. d. k. Chrys. semel. ἐν 73. 76. 95** Lect. 5. ‖ = εἰς ἱερουσαλήμ. Syr. Ante καὶ γραμμ. ponit Theophyl. 2. (m*) ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς καὶ καϊάφας. B. (n) ἰωνάθας. D. (nempe isti accusativi omnes mutantur in nominativos, præeunte συνήχθησαν loco συναχθῆναι.) cant. (o) ἱερατικοῦ. 16. 18. 26. 46. *sacerdotali*, Vulg. laud. (p) = DE. 65. (c. al. 6.) 66* 73. 76. 78. 80. 95. 98. Alii. Lect. 5. Mt. l. al. 7. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. (q) = AB. Copt. Vulg. colb. Cyr. Fulg. Habent Bedæ gr. cant. laud. reg. Cypr. Iren. Ambr. τοῦ λαοῦ ἰσραὴλ. 33. 34. (r) + ἀκούσατε. E. 15. 18. 37. Syr. Erp. Æth. Vulg. ed. laud. colb. Cypr. (s) εἰ δεῖ ἀνακρίνεσθαι ἡμᾶς σήμερον. Arm.

μεθα" [t] ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος
σέσωσται· Γνωστὸν ἔστω [u] πᾶσιν" ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ 10
λαῷ ἰσραὴλ, ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ ναζω-
ραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νε-
κρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιὴς [x].]
Οὗτός ἐστιν ὁ λίθος, ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν [y] ∾ οἰ- 11
κοδομούντων," ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας. [z] — Καὶ 12
οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία" [a] ∾ οὔτε" γὰρ
ὄνομά ἐστιν [b] ἕτερον" [c] ὑπὸ τὸν οὐρανὸν," τὸ δεδομένον
[d] ἐν" ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.] [Θεωροῦντες 13
δὲ τὴν τοῦ πέτρου παῤῥησίαν καὶ ἰωάννου, καὶ καταλα-
βόμενοι, ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί εἰσι [e] καὶ ἰδιῶται,"
ἐθαύμαζον· ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς, ὅτι σὺν τῷ ἰησοῦ
ἦσαν· Τὸν [f] ∾ δὲ" ἄνθρωπον [g] βλέποντες" σὺν αὐτοῖς 14
ἑστῶτα τὸν τεθεραπευμένον, οὐδὲν εἶχον [h] ἀντειπεῖν.
Κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου [i] ἀπελθεῖν," 15
[k] συνέβαλον" πρὸς ἀλλήλους, Λέγοντες· τί [l] ∾ ποιήσο- 16
μεν" [m] τοῖς ἀνθρώποις τούτοις;" ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν
σημεῖον γέγονε δι' αὐτῶν, πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν ἱερου-

---

[y] ∾ οἰκοδόμων. [a] ∾ οὐδὲ. [f] ∾ τε. [l] ∾ ποιήσωμεν.

(t) + ἀφ' ὑμῶν. DE. Syr. Erp. cant. laud. reg. Iren. Cypr. (u) = Syr. Arr. Cyr. Theoph. 2. (x) + καὶ ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ. E. Syr. p. in m. laud. reg. Cypr. Bedæ gr. (y) ABD. 15. 18. 27. 29. 69* al. 2. Mt. a. l. d. k. l. Orig. (z) = reg. Iren. Aug. Auctor quæst. N. T. qui etiam vs. 11. omittit. (Cypr. Ambr. Auctor de rebapt. Ambrosiast. Leo.) ‖ = ἡ σωτηρία. D. cant. ‖ Conf. not. x. (a) οὐ. D. cant. reg. Cypr. Aug. Ambr. Leo. οὐδὲ. AB. 76. al. 13. et Barber. 5. Mt. a l. d. k. l. Copt. οὐδὲν. Ed. (b) = Slav. 5. Alii varie transp. (c) = 4. 26. 31. 60. 73. 76. 78. 80. 84. 95* 98. al. 17. Mt. a l. c. f. h. m. Ed. Ar. pol. Slav. 5. Theoph. 1. 2. Post τὸ ponit 42. (d) = D. Vulg. cant. reg. Patr. lat. (e) = D. cant. (f) ABD** E. 27. 34. 40. 69. al. 2. Mt. d. k. (Syr. Arr. Æth.) Vulg. cant. laud. Lucif. ‖ = D* (g) θεωροῦντες. 13. 33. 40. 66. ὁρῶντες. Chrys. Post αὐτοῖς ponunt 69. Mt. k. l. (h) + ποιῆσαι ἤ. D gr. reg. (i) ἀπαχθῆναι. D gr. reg. (k) συνέβαλλον AE. 46. 76. al. 18. Lect. 5. Mt. l. al. 3. Theophyl. 1. (l) AE gr. 31. 36. 73. 78. 98. al. 10. Mt. a 1* al. 5. cant. (m) = 36. Bas. seleuc. ‖ = τούτοις. Mt. d.

σαλὴμ [n] φανερὸν," καὶ οὐ δυνάμεθα [o] ἀρνήσασθαι."
17 Ἀλλ᾽ ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῇ εἰς τὸν λαὸν [p],
[q] ἀπειλῇ" [r] ∾ ἀπειλησώμεθα" αὐτοῖς, μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ
18 τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ [s] ἀνθρώπων." [t] Καὶ καλέσαν-
τες" αὐτοὺς, παρήγγειλαν [u] — αὐτοῖς" τὸ, [x] καθόλου"
μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ ἰη-
19 σοῦ. Ὁ δὲ πέτρος καὶ ἰωάννης ἀποκριθέντες [y] πρὸς αὐ-
τοὺς εἶπον·" εἰ [z] δίκαιόν ἐστιν" ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ὑμῶν
20 ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ, κρίνατε. Οὐ δυνάμεθα
21 γὰρ ἡμεῖς, ἃ εἴδομεν καὶ ἠκούσαμεν, μὴ λαλεῖν. Οἱ
δὲ προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτοὺς, [a] μηδὲν εὑρί-
σκοντες," [b] τὸ," πῶς [c] ∾ κολάσωνται" αὐτοὺς, [d] διὰ" τὸν
λαόν· ὅτι πάντες ἐδόξαζον [e] τὸν θεὸν" ἐπὶ τῷ γεγονότι.
22 Ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων τεσσαράκοντα ὁ ἄνθρωπος, ἐφ᾽ ὃν
ἐγεγόνει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.]

23 [Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς [f] ἰδίους," καὶ
ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσ-
24 βύτεροι εἶπον. Οἱ δὲ ἀκούσαντες [g], [h] ὁμοθυμαδὸν" ἦραν

---

[r] ∾ ἀπειλησόμεθα. [c] ∾ κολάσονται.

(n) φανερώτερόν ἐστιν. D gr. (o) ἀρνεῖσθαι. ABD. 27. 29. 66** 69. Mt. d. k. l. Bas. seleuc. (p) + τὰ ῥήματα ταῦτα. E. Syr. p. in m. laud. Lucif. *verba istorum*, reg. (q) = ABD. 25. 40. Mt. l. Syr. Erp. Æth. Arm. Vulg. cant. Bas. seleuc. Œc. Lucif. (r) D. 15. 25. 36. 69. 98. al. 6. Mt. a l. al. 6. Ed. Chrys. ed. Theoph. 2. (s) ἀνθρώπῳ. 13. 18. 32. 57. al. 2. Lect. 5. Mt. b. e. Ed. Theoph. 1. ‖ Rec. Barber. 3. (t) συγκατατιθεμένων δὲ αὐτῶν τῇ γνώμῃ. φωνήσαντες. D. Syr. p. in m. cant. reg. Lucif. (u) = ABD gr. E. 13. 15. 18. 33. 34. 36. 40. Mt. l. Arm. Vulg. laud. Chrys. (x) παράπαν. 4. (y) εἶπον πρὸς αὐτοὺς. ABDE. 69. al. 3. pluresve. Mt. k. l. Arm. Vulg. cant. laud. Chrys. (z) τοῦτο ὑμῖν δίκαιον φαίνεται. E. laud. (a) μὴ (μηδὲ) εὑρίσκοντες. 36. Mt. d. l. Vulg. Lucif. μὴ εὑρίσκ. αἰτίαν. D. Syr. Arr. *nihil invenientes causam*, cant. (b) = E. 18. (c) 4. 18. 32. 42. 57 69* 98. al. 13. pluresque. Lect. 5. Mt. a l. al. 9. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. κολάσουσιν. 34. (d) φοβούμενοι. E. laud. (e) = Vulg. ed. (f) ἀδελφοὺς. Syr. Erp. ἰουδαίους. 73. (g) + καὶ ἐπιγνόντες τὴν τοῦ θεοῦ ἐνέργειαν. D. cant. (h) = Arm. Post φωνὴν ponunt 31. Mt. l.

φωνὴν πρὸς τὸν θεὸν, καὶ εἶπον· δέσποτα, [i]σὺ ὁ θεὸς," [k]ὁ
ποιήσας" τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν,
καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· [l]Ὁ διὰ στόματος δαβὶδ 25
† παιδός σου εἰπών" ἱνατί ἐφρύαξαν ἔθνη, καὶ λαοὶ
ἐμελέτησαν κενά; Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, 26
καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, κατὰ τοῦ κυ-
ρίου, καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ [m]αὐτοῦ." Συνήχθησαν γὰρ 27
ἐπ' ἀληθείας [n] ÷ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ" ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου
ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, ἡρώδης τε καὶ πόντιος πιλάτος, σὺν
ἔθνεσι καὶ [o]λαοῖς" ἰσραὴλ, [p]Ποιῆσαι ὅσα ἡ χείρ σου 28
καὶ ἡ βουλή σου προώρισε γενέσθαι. Καὶ τανῦν, κύριε, 29
[q]ἔπιδε" ἐπὶ τὰς [r]ἀπειλὰς" αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις
σου μετὰ παῤῥησίας [s]πάσης" λαλεῖν τὸν λόγον σου,

---

[l] † τοῦ.

(i) σὺ. AB. Copt. demidov. Ath. Ambr. ὁ θεὸς. 13. Chrys. semel. ὁ θεὸς ἡμῶν. Codex Steph. κύριε ὁ θεὸς. 40. σὺ εἶ. Vulg. ed. Hilar. Aug. Alii lat. σὺ εἶ ὁ θεὸς. 32. 69. Lect. 1. cant. Theoph. 1. Iren. (k) ἐποίησας. laud. (l) τοῦ = ADE. 4. 31. 40. 73. al. 14. Lect. 5. Mt. a 1. al. 6. Ed. Ath. Chrys. semel. Theophyl. 1. ‖ ὁ διὰ στόματος παιδός σου Δαυὶδ εἰπών. Lect. 1. ὁ διὰ τοῦ ἁγίου στόματος Δ. τοῦ παιδός σου εἰπών. 18. ὁ διὰ στομ. τοῦ ἁγίου παιδός σου Δ. εἰπών. Cerealis. ὁ πνεύματι ἁγίῳ διὰ στομ. Δ. etc. Codd. Steph. teste Beza. ὁ διὰ στομ. Δ. παιδός σου ἐν πνεύματι ἁγίῳ εἰπών. Barber. 2. ὁ διὰ πνεύματος ἁγ. διὰ στομ. Δ. παιδός σου εἰπών. Syr. Copt. Slav. 7. Didym. ὃς διὰ πνεύματος ἁγ., διὰ τοῦ στομ. λαλήσας Δ. παιδός σου. D. item (*David puero tuo*) cant. ὁ διὰ στομ. τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δ. τοῦ ἁγίου παιδός σου εἰπών. Hilar. Aug. ὁ διὰ στομ. τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δ. παιδός σου διὰ πνεύματος ἁγ. εἰπών. Arm. ὁ διὰ πνεύμ. ἁγ., διὰ στομ. τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δ. παιδός σου, εἰπών. Erp. Slav. 6. et ant. Vulg. Ath. ms. Iren. Auct. de vocat. gentium. item (καὶ διὰ στομ.) Lucif. item. Æth. ὁ διὰ τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἐν πνεύματι ἁγίῳ στόματος Δ. παιδός σου εἰπών. Mt. 1. ὁ τοῦ πατρὸς ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγ. στόματος Δ. παιδός σου εἰπών. ABE. 13. 15. 27. 29. 36. 38. Syr. p. laud. (m) αὐτῶν. 3 ap. Wetst. (n) + ἐν τῇ πόλει. (+ σου. A.) ταύτῃ. ABD. (St. β.) E. 13. 15. 18. 27. 29. 36. 76. al. 7. et Barber. 2. Mt. l. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. 6, 7. et ed. Vulg. It. Cyr. Chrys. Cosmas. Tert. bis. Iren. Lucif. Hilar. Ambr. Aug. Cerealis. Leo. Cassiod. + ἐν πολιτείᾳ. 66. (o) λαὸς. E. 3. 33. (Syr. Erp.) Theoph. 1. Hilar. Aug. *populo*, laud. *toto*, Cereal. (p) + μὴ. Mt. a 1. ** (q) ἔφιδε. A DE. ἔπειδε. 3. al. 3. Mt. c. (r) ἁγίας. D* gr. (s) = 26. 36. Lect. 1. Syr. Theoph. 1. in commentar. Ante παῤῥ. ponunt D. gr. E. Vulg. laud. Hilar. Lucif.

30 Ἐν τῷ τὴν χεῖρά [t] σου ἐκτείνειν σε" εἰς ἴασιν, καὶ ση-
μεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου
31 παιδός σου ἰησοῦ. Καὶ δεηθέντων αὐτῶν, ἐσαλεύθη ὁ
τόπος, ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι· καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες
πνεύματος ἁγίου, καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ
παῤῥησίας] [u].

32 Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν [x] ἡ" καρδία
καὶ [x] ἡ" ψυχὴ μία [y]· καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων
[z] αὐτῷ" ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά.
33 Καὶ μεγάλῃ δυνάμει ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον [a] οἱ ἀπό-
στολοι" [b] τῆς ἀναστάσεως" τοῦ κυρίου ἰησοῦ [c], χάρις τε
34 μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. Οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις
[d] ὑπῆρχεν" ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες [e] χωρίων ἢ οἰ-
κιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρα-
35 σκομένων, Καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων·
διεδίδοτο δὲ ἑκάστῳ, [f] καθότι ἄν" τις χρείαν εἶχεν.
36 [g] ∾ Ἰωσῆς" δὲ, ὁ ἐπικληθεὶς [h] βαρνάβας" [i] ὑπὸ" τῶν

---

[g] ∾ ἰωσὴφ.

(t) σε ἐκτείνειν A. cant. Lucif. σου ἐκτείνειν. DE. 27. 40. 57. Lect. 1. Mt. c. d. 1. Ed. (Arm.) Chrys. (u) + *omni volenti*, Aug. + παντὶ τῷ θέλοντι πιστεύειν. DE. cant. laud. Iren. Bedæ gr. (x) = AD* Or. bis. (bis habet.) (y) + καὶ οὐκ ἦν διάκρισις ἐν αὐτοῖς οὐδεμία. D. + καὶ οὐκ ἦν χωρισμὸς ἐν αὐτοῖς τις. E. *accusatio*, cant. *separatio*, laud. Ambr. Beda e græco suo. *discrimen*, Cypr. bis. Zeno. (z) = 18. 36. αὐτῶν. 4. 40. al. 10. Mt. f. m. Ed. Theoph. 1. 2. αὐτοῦ. D. (a) Post ἀναστάσεως ponit Chrys. Ante τὸ μαρτ. ponunt AE. al. 4. Mt. a 1. 1. Vulg. laud. Theoph 1. Aug. (b) = 26. 31. τῆς ἀναστάσεως post ἰησοῦ ponit B. (c) + χριστοῦ. ADE. 73. al. 8. Mt. 1. al. 4. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. rec. Vulg. cant. laud. Chrys. Alii aliter. (d) ἦν AB. 15. 18. 27. 29. 69. al. 2. Mt. k. 1. et a 1. in marg. Cyr. (e) + ἦσαν. D. cant. Sed mox ὑπῆρχον πωλοῦντες καὶ φέροντες. D* πωλοῦντες ἔφερον (jugulato ὑπῆρχον) D** *vendentes et adferebant* (non expresso ὑπῆρχον) cant. (f) καθὸ. 31. al. 11. Theoph. 2. καθ' ὅ. 73. 98. καθ' ὃ ἄν. 60. 63. 69* καθότι, Mt. f. h. in marg. (g) ADE. 15. 25. 27. 29. 36. 40. 66** al. 3. Mt. 1, Syr. Copt. Æth. Arm. Slav. ant. Vulg. cant. laud. Chrys. semel. Epiph. (h) βαρσαββᾶς. 40. Copt. (i) ἀπὸ. ABE. 25. 31. 40. 65. (c. al. 4.) 73. 80. 98. al. 12. Mt. 1. al. 4. Theoph. 1. 2.

ἀποστόλων, ὅ ἐστι [k] μεθερμηνευόμενον" υἱὸς παρακλη-
σεως, λευίτης, κύπριος τῷ γένει, Ὑπάρχοντος αὐτῷ 37
[l] ἀγροῦ," πωλήσας ἤνεγκε τὸ χρῆμα, καὶ ἔθηκε [m] παρὰ"
τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.]

[[n] Ἀνὴρ δὲ" τις, ἀνανίας ὀνόματι, σὺν [o] σαπφείρῃ" 1
τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, ἐπώλησε κτῆμα, Καὶ ἐνοσφίσατο 2
ἀπὸ τῆς τιμῆς, συνειδυίας καὶ τῆς γυναικὸς [p] = αὐτοῦ·"
καὶ ἐνέγκας μέρος τι, παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων
ἔθηκεν. Εἶπε δὲ πέτρος· [q] ἀνανία," διατί [r] ἐπλήρωσεν" 3
ὁ σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε [s] τὸ πνεῦμα
τὸ ἅγιον, καὶ νοσφίσασθαι [t] ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου;
Οὐχὶ μένον, σοὶ ἔμενε, καὶ πραθὲν, ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ 4
ὑπῆρχε; τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου [u] τὸ πρᾶγμα"
τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις, ἀλλὰ τῷ θεῷ. Ἀκούων 5
δὲ [x] ÷ ὁ" ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους, [y] πεσὼν ἐξέψυξε.
καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας
[z] = ταῦτα." Ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν 6
αὐτὸν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν. Ἐγένετο δὲ ὡς ὡρῶν 7
τριῶν διάστημα, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, μὴ εἰδυῖα τὸ
γεγονὸς, εἰσῆλθεν. [a] Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῇ ὁ πέτρος·" 8

(k) = 2. Ed. μεθερμηνευόμενος. 36. 40. al. 4. ἑρμηνευόμενον. B. (l) χωρίου. D gr. prædium, laud. (m) πρὸς. E. al. 3. Theoph. 1. (n) ἐν αὐτῷ δὲ τῷ καιρῷ ἀνήρ. E. laud. (o) σαπφείρα. B. 14. 46. 98. al. 14. et Barber. 4. Lect. 5. Mt. a 1. k. 1. Orig. Chrys. σαφφίρα. D gr. σαφφίρῃ. E. (p) = ABD. gr. 14* 15. 18. 27. 29. 36. Mt. 1. Arm. (q) πρὸς ἀνανίαν. D. cant. Vulg. ed. sixt. Alii aliter. (r) ἐπείρασεν. Vulg. Ath. Beda. (qui tamen græce ἐπλήρωσεν esse testatur, ut habent Cypr. Lucif. Victor vit. Cereal. Utroque modo Aug. Epiph. Vigil. Fulg. ἠπάτησεν. Theodoret. (s) + εἰς. 5. 31. (t) + σε. D. 98. al. 14. Lect. 5. Mt. c. f. al. 3. Ed. cant. Theoph. 1. 2. (u) ποιῆσαι (+ τὸ * *) πονηρὸν. D. Sahid. facere dolose rem istam. cant. (x) + A E. 42. 57. 65. 73. 76. 78. 98. (c. al. 6.) Alii. Lect. 5. Mt. k. l. m. al. 5. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. (y) + παραχρῆμα. D. cant. ‖ καὶ εὐθέως ἀκούων ὁ αν. τοὺς λόγους τούτους. E. laud. (z) = ABD. 15. 27. 29. 37. Mt. d. Syr. Erp. Sahid. Vulg. cant. Or. Lucif. (a) εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὴν ὁ πέτρος. D. Syr. Erp. Vulg. cant. Lucif. πρὸς ἣν ἐ

[b] εἰπέ μοι," εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; ἡ δὲ εἶπε·
9 ναὶ, τοσούτου. Ὁ δὲ πέτρος [c] εἶπε" πρὸς αὐτήν· [d] τί"
ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα [e] κυρίου;" ἰδοὺ,
οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου, [f] ἐπὶ τῇ θύρᾳ,
10 καὶ ἐξοίσουσί σε. Ἔπεσε δὲ παραχρῆμα [g] παρὰ τοὺς
πόδας" αὐτοῦ, καὶ ἐξέψυξεν· εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι
εὗρον αὐτὴν νεκρὰν, καὶ [h] ἐξενέγκαντες" ἔθαψαν πρὸς
11 τὸν ἄνδρα αὐτῆς. Καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην
τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.]
12 [Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων [i] ∾ ἐγίνετο" ση-
μεῖα καὶ τέρατα ἐν τῷ λαῷ πολλά. καὶ ἦσαν ὁμοθυ-
13 μαδὸν ἅπαντες [k] ἐν τῇ στοᾷ [l] σολομῶνος." Τῶν δὲ λοιπῶν
οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμεγάλυνεν
14 αὐτοὺς ὁ λαός· (Μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες
15 τῷ κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν·) Ὥστε
[m] κατὰ τὰς πλατείας" ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ τι-
θέναι ἐπὶ [n] ∾ κλινῶν" καὶ κραββάτων, ἵνα [o] ἐρχομένου"
16 πέτρου, κἂν ἡ σκιὰ [p] ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν[q]. Συνήρ-

[i] ∾ ἐγίνετο. [l] σολομῶντος. [n] ∾ κλιναρίων.

πέτρος ἔφη. E. laud. ‖ αὐτῇ] Syr. p. habet c. ast. πρὸς αὐτήν. AB. 15. 31. 40. 69. al. 3. Mt. d. k. l. Or. Lucif. ‖ + λέγων. Arm. Or. (b) = Or. ἐπερωτήσω σε. D gr. (c) = BD. 29. 69. Mt. l. Vulg. ed. cant. Alii transp. φησὶν. Or. (d) = Syr. Erp. (e) τὸ ἅγιον. 67. Mt. c. Erp. Æth. Chrys. semel. Bas. Avit. (f) + ἵστανται. E. laud. (g) ἐνώπιον. 15. 18. 36. ‖ παρὰ] πρὸς. AD. Or. ἐπὶ. 26. 37. ὑπὸ. 2. (h) συντείλαντες ἐξήνεγκαν, καὶ. D gr. (Syr. Erp.) (i) ἐγίνετο. B. 4. 14. 15. 78. Alii. Mt. l. al. 3. Ed. (etiam St. 3.) Œc. Theoph. 1. 2. (k) + συνηγμένοι. Syr. + ἐν τῷ ἱερῷ. D. 42. Æth. cant. + ἐν τῷ ναῷ συνηγμένοι. E. laud. (l) BDE. 57. 73. Alii. Mt. b. al. 5. Ed. (m) = Æth. καὶ ἐν ταῖς πλατείαις. E. laud. cant. Lucif. καὶ εἰς τὰς πλ. ABD** 36. 40. 69. al. 6. et Barber. 1. Mt. l. εἰς τὰς πλ. Mt. d. (n) AD. (St. β.) 36. 40. 69. al. 4. et Barber. 1. Vulg. It. Cyr. hieros. Lucif. (o) διερχομένου. 25. (p) + αὐτοῦ. E. 33. 66* ut videtur. Syr. Ar. p. Arm. Slav. rec. Vulg. laud. Theoph. 2 (q) + *et liberarentur ab infirmitatibus suis*, Vulg. (non addit tol.) item Lucif. + καὶ ῥυσθῶσιν ἀπὸ πάσης ἀσθενείας, ἧς εἶχον. E. laud. + ἀπηλλάσσοντο γὰρ (*et liberabantur*, cant.) ἀπὸ πάσης ἀσθενείας, ὡς εἶχεν ἕκαστος αὐτῶν. D. item (St. β.) cant.

χετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν πέριξ πόλεων [r] — εἰς : ἱερου-
σαλὴμ,″ φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευ-
μάτων ἀκαθάρτων· [s] οἵτινες″ [t] ἐθεραπεύοντο″ ἅπαντες.
[u] Ἀναστὰς δὲ″ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ, 17
ἡ οὖσα αἵρεσις τῶν σαδδουκαίων, ἐπλήσθησαν ζήλου,
Καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας [x] = αὐτῶν″ ἐπὶ τοὺς ἀποστό- 18
λους, καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει [y] δημοσίᾳ.″ ″Αγ- 19
γελος δὲ κυρίου διὰ τῆς νυκτὸς [z] ἤνοιξε″ τὰς θύρας τῆς
φυλακῆς, ἐξαγαγών τε αὐτοὺς εἶπε· Πορεύεσθε, καὶ 20
σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα
[a] τῆς ζωῆς ταύτης.″] [b] Ἀκούσαντες δὲ″ [εἰσῆλθον ὑπὸ 21
τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκον.] [c] παραγενόμενος″
δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, [d] συνεκάλεσαν τὸ
συνέδριον καὶ [e] πᾶσαν″ τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν ἰσραήλ·
καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον, ἀχθῆναι αὐτούς.
Οἱ δὲ ὑπηρέται παραγενόμενοι [f] οὐχ εὗρον αὐτοὺς [g] ἐν 22
τῇ φυλακῇ·″ ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν, Λέγον- 23
τες· [h] ὅτι″ τὸ [i] μὲν″ δεσμωτήριον εὕρομεν κεκλεισμέ-
νον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ, καὶ τοὺς φύλακας [k] † ἑστῶτας

[k] † ἔξω.

(r) ἰσραήλ. A* ut videtur. ‖ εἰς = A. Barber. 1. Mt. h. Syr. Erp. Vulg. ed. Lucif. (s) καὶ. D gr. 38. Lect. 5. Slav. 8. Lucif. οἱ καὶ. Mt. χ. οἵτινες καὶ. Mt. d. ψ. Arm. (t) ἰῶντο. D. (u) = Syr. Erp. καὶ ταῦτα βλέπων ἀναστὰς. E. laud. Bedæ gr. (x) = AD. 15. 18. 36. 40. Syr. Erp. Arm. Vulg. cant. Theoph. 1. 2. Lucif. (y) = Syr. Erp. Lucif. ‖ + καὶ ἐπορεύθη εἷς ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια. D. cant. (z) ἀνοίξας. A. 15. 18. 36. 40. Vulg. (a) ταῦτα τῆς ζωῆς. Syr. utr. Erp. Æth. τῆς ὁδοῦ ταύτης. Conject. (b) ἐξελθόντες δὲ. Syr. Erp. ἐξελθόντες δὲ ἐκ τῆς φυλακῆς. E. laud. (c) = Syr. Erp. (d) + ἐγερθέντες τὸ πρωΐ. D. cant. (e) = Syr. Erp. (f) + καὶ ἀνοίξαντες τὴν φυλακὴν. D. (St. β.) Syr. p. in m. Vulg. cant. (g) = Æth. Vulg. Ante οὐχ εὗρον ponunt 15. 18. ἔσω. D. (St. β.) cant. (h) = E gr. Syr. Erp. Vulg. (i) = ABD. 17. 26. Mt. l. χ. Syr. utr. Æth. cant. laud. (k) = AD (St. π.) E. 36. 40. 42. 57. 65. (c. al. 6.) 69. 73. 76. 78. 80. 84. 95. 98. al. 30. Lect. 5. Mt. l. al. 11. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. ms. et ed. Vulg. It. Chrys. alicubi (habet in textu commentarii.) Theoph. 1. 2. Lucif.

πρὸ τῶν θυρῶν· ἀνοίξαντες δὲ, ἔσω οὐδένα εὕρομεν.
24 Ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους [l] ὅ,τε ἱερεὺς καὶ ὁ
στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς," [m] διηπόρουν περὶ
25 αὐτῶν, τί ἂν [n] γένοιτο" τοῦτο. Παραγενόμενος δέ τις
ἀπήγγειλεν αὐτοῖς [o] †· ὅτι ἰδοὺ, οἱ ἄνδρες, οὓς ἔθεσθε
ἐν [p] τῇ" φυλακῇ, εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἑστῶτες καὶ διδάσκον-
26 τες τὸν λαόν. Τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς
ὑπηρέταις, ἤγαγεν αὐτοὺς, [q] οὐ" μετὰ βίας· ἐφοβοῦντο
27 γὰρ τὸν λαὸν, [r] ἵνα" μὴ λιθασθῶσιν. Ἀγαγόντες δὲ
αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ
28 [s] ∾ ἀρχιερεὺς," Λέγων· [t] — οὐ" παραγγελίᾳ παρηγγεί-
λαμεν ὑμῖν, μὴ [u] διδάσκειν" ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ; καὶ
ἰδοὺ, πεπληρώκατε τὴν ἱερουσαλὴμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν·
καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώ-
29 που [x] τούτου." [y] Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ πέτρος καὶ οἱ ἀπόστο-
λοι, εἶπον" πειθαρχεῖν [y*] δεῖ" θεῷ μᾶλλον, ἢ ἀνθρώ-
30 ποις. Ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν [z] ἰησοῦν, ὃν
31 ὑμεῖς διεχειρίσασθε, κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου· Τοῦτον
ὁ θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὕψωσε τῇ [a] δεξιᾷ" αὐτοῦ,

---

[o] † λέγων. [s] ∾ ἱερεὺς.

(l) ὅ,τε στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς. ABD. 15. 18. 33. 36. 69. Mt. d. Copt. Arm. Vulg. cant. Lucif. οἱ ἀρχιερεῖς (ὁ ἀρχιερεὺς Erp.) καὶ ὁ στρατ. τοῦ ἱεροῦ. Syr. Erp. Æth. οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ στρατ. τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς. E. Slav. 5** laud. Bedæ gr. ὅ,τε ἀρχιερεὺς καὶ ὁ στρ. τ. ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς. 67. Mt. a 1**k. Ed. Slav. rec. Chrys. Theoph. 1. ὅ,τε ἱερεὺς καὶ ὁ στρ. τοῦ ἱεροῦ καὶ ὁ ἀρχιερεὺς. Slav. ant. ‖ ἱεροῦ] + καὶ οἱ σαδδουκαῖοι. 25. (m) + ἐθαύμαζον καὶ. E. laud. Bedæ gr. (n) θέλοι εἶναι. E. laud. Bedæ gr. (o) = ADE. 40. 73. 76. 78. 80. 98. al. 32. et Barber. 6. Lect. 5. Mt. k. al. 8. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 5. et ant. Vulg. It. Œcum. Theoph. 1. ‖ Habet Lucif. (p) = 69** Mt. l. (q) = D* cant. (r) = BDE. 40. (s) D* *pontifex*, cant. *sacerdos*, Lucif. (t) = AB. Vulg. cant. Ath. Cyr. alicubi. Lucif. Prædest. ‖ Rec. Bedæ gr. (u) λαλεῖν. A. Mt. χ. Chrys. semel. Cyr. Theodoret. (x) = 27. 29. Mt. χ. ἐκείνου. D* (y) ὁ δὲ πέτρος εἶπεν (*respondit*) πρὸς αὐτοὺς. D. cant. ‖ = ὁ. AE. 57. 69. al. 10. pluresve. Mt. l. al. 8. Ed. Chrys. (y*) = 73. (z) + τὸν παῖδα αὐτοῦ. E. laud. Bedæ gr. (a) δόξῃ. D* *caritate* (lege: *claritate*) cant. *gloria*, Iren.

δοῦναι μετάνοιαν τῷ ἰσραὴλ, καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν [b].
Καὶ ἡμεῖς ἐσμεν [c] = αὐτοῦ" μάρτυρες τῶν ῥημάτων τού- 32
των, καὶ τὸ πνεῦμα [d] δὲ" τὸ ἅγιον, [d*] ὃ" ἔδωκεν ὁ θεὸς
τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ.] Οἱ δὲ [e] ἀκούσαντες" διεπρί- 33
οντο, καὶ [f] ἐβουλεύοντο" ἀνελεῖν αὐτούς. Ἀναστὰς δέ τις 34
[g] ἐν τῷ συνεδρίῳ" φαρισαῖος, ὀνόματι γαμαλιὴλ, νομο-
διδάσκαλος, τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω
[h] βραχύ τι" τοὺς [i] ∾ ἀποστόλους" ποιῆσαι. Εἶπέ τε 35
πρὸς [k] αὐτούς·" ἄνδρες ἰσραηλῖται, προσέχετε ἑαυτοῖς,
[l] ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις" * τί μέλλετε πράσσειν.
Πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη θευδᾶς, λέγων εἶναί 36
τινα ἑαυτὸν [m], ᾧ [n] ∾ προσεκολλήθη" [o] ἀριθμὸς ἀνδρῶν"
[p] ὡσεὶ" [q] τετρακοσίων·" ὃς [r] ἀνῃρέθη," καὶ πάντες ὅσοι
ἐπείθοντο αὐτῷ, διελύθησαν καὶ ἐγένοντο [s] εἰς" οὐδέν.

---

[i] ∾ ἀνθρώπους. [n] ∾ προσεκλίθη.

(b) + ἐν αὐτῷ. D* Ar. pol. Æth. Sahid. cant. Aug. + αὐτοῦ. Mt. ψ. *Et nos in eo testes etc.* Iren. (c) = AD* 18. 25. 26. 31. 40. Mt. k. m. Syr. Arr. Æth. Arm. Vulg. cant. Chrys. semel. αὐτῷ. 31. ἐν αὐτῷ. B. 69* Mt. d. l. αὐτοῦ ponit post μάρτυρες 73. Mt. h. post ῥημάτων Syr. p. (d) = ABD* 31. 33. 40. 69. Mt. d. l. Arm. Vulg. cant. Theoph. 2. Iren. (d*) = B. 17. 73. (e) ἀκούοντες. 27. 40. 69. al. 10. Mt. k. l. m. + ταῦτα. E. 28. Ar. p. + τὰ ῥήματα ταῦτα. Syr. Erp. Syr. p. c. ast. (f) ἐβούλοντο. AE. 25. 32. al. 5. Mt. c. al. 2. Æth. Chrys. bis. *cogitabant*, Vulg. It. (g) = Syr. Erp. (h) = 15. 18. item 66. ap. Hwiid. Post ἀποστ. ponunt 3. 43. 60. Mt. c. al. 2. Theoph. 1. ‖ = τι. ABDE. 25. 26. 40. 69. Mt. d. l. (i) A. Barber. 1. Copt. Arm. Vulg. (non tol.) Chrys. (k) τοὺς ἄρχοντας καὶ τ[illegible]νεδρίους. D. Sahid. *principes et consilium*, cant. (l) ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων. E. laud. tol. (m) + μέγαν. A. (ex emend. ut videtur) DE** 15. 18. 34. 36. 57. 69. al. 8. Ed. Syr. Arr. Slav. rec, laud. tol. Or. Cyr. Hier. Non agnoscunt Barber. 4. *magnum ipsorum* (αὐτῶν) cant. (n) A. 31. al. 6, Mt. a 1** m. Ed. (Syr. utr.) Cyr, *consensit*, Vulg. It. *accesserunt*, Arm, προσεκλήθη CD* (St. π.) E. 4. 40. 42* 57. 60. 73. 76. 78. 80. 95. al. 20. Mt. a 1* l. al. 5. Ed. Ar. pol. προσεκλίθη. B. προσεκλιθησαν. D** προσεκολλήθησαν. 69. προσετέθη. 15. 18. 36. *appositi sunt*, Hier. ‖ Rec. προσεκολλήθη. Barber. 1. Alii. Mt. a 1. in marg. Chrys. Œc. Theoph. 1. 2. (o) ἀνδρῶν ἀριθμὸς. ABCE. 31. 69. Mt. k. l. Vulg. ms. laud. Cyr. (p) ὡς. AB DEG. 40. 69. al. 4. (q) *tria millia*, Hier. (r) διελύθη, omisso postea (etiam in cant.) διελύθησαν, D. ‖ + αὐτὸς δι' αὐτοῦ. D gr. (s) ὡς. 36. 65. Syr.

37 Μετὰ τοῦτον ἀνέστη ἰούδας ὁ γαλιλαῖος, ἐν ταῖς ἡμέ-
ραις τῆς ἀπογραφῆς, καὶ ἀπέστησε λαὸν [t] — ἱκανὸν"
ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνος ἀπώλετο, καὶ [u] πάντες" ὅσοι ἐπεί-
38 θοντο αὐτῷ, διεσκορπίσθησαν. Καὶ τανῦν λέγω ὑμῖν,
ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων, καὶ [x] ἐάσατε" αὐ-
τούς [y]· ὅτι ἐὰν ᾖ ἐξ ἀνθρώπων ἡ βουλὴ [z] — αὕτη" ἢ τὸ
39 ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται· Εἰ δὲ ἐκ θεοῦ ἐστιν, οὐ
[a] ∾ δύνασθε" καταλῦσαι [b] ∾ αὐτὸ," * μήποτε καὶ θεο-
40 μάχοι εὑρεθῆτε. ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ. Καὶ προσκαλε-
σάμενοι τοὺς ἀποστόλους, δείραντες παρήγγειλαν μὴ
λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ ἰησοῦ, καὶ ἀπέλυσαν [c] αὐ-
41 τούς." Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου
τοῦ συνεδρίου, ὅτι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος [d] † κατηξιώθησαν
42 ἀτιμασθῆναι· Πᾶσάν τε ἡμέραν, ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ'
οἶκον, οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι [e]
[f] ἰησοῦν τὸν χριστόν."]

---

[a] ∾ δυνήσεσθε. [b] ∾ αὐτούς. [d] † αὐτοῦ.

(t) = A* Barber. 1. Vulg. cant. Eus. Cyr. Ante λαὸν ponunt E. 40. laud. πολὺν. CD gr. (Orig.) (u) = D. 95* cant. (x) ἄφετε. ABC. (y) + μὴ μιάναντες (μολύνοντες) τὰς χεῖρας (ὑμῶν.) DE. 34. ap. Mill. cant. laud. Bedæ gr. (z) = 4. 14* 73. 76. 80. al. 17. Mt. a 1. (habet in marg.) al. 5. Ed. Slav. ant. et 5. Œc. Theoph. 2. (a) BCDE. 14* 15. 18. 27. 29. 34. 36. 40. 69. al. 5. et Barber. 4. Mt. a 1. in marg. d. 1. (Syr. Arr.) Vulg. It. Or. Chrys. Œc. Theoph. 2. (b) ABCDE. 14* 15. 27. 29. 40. 66** Barber. 4. Æth. Arm. It. Beda. ‖ = Vulg. ms. ‖ + οὔτε ὑμεῖς, οὔτε οἱ ἄρχοντες ὑμῶν. E. laud. Bedæ gr. οὔτε ὑμεῖς, οὔτε βασιλεῖς, (*imperatores*) οὔτε τύραννοι· (*reges;*) ἀπέχεσθε οὖν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων (ἀνδρῶν Syr. p.) τούτων. D. cant. Syr. p. c. ast. *neque vos, neque principes viri. Abstinete ergo vos ab eis*. Cod. demidov. + ἐγκρατεύετε οὖν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων. 33. in m. ap. Mill. (c) = AC. (d) = ABCD. 27. 29. 65. 73. 78. (postremus τοῦ ἰησοῦ addit post ἀτιμασθῆναι.) al. 5. Mt. f. Syr. Erp. Copt. cant. Ammonius. (τοῦ) ἰησοῦ. 36. 69. al. 11. Mt. m. Ed. Ar. pol. Vulg. Theodoret. τοῦ χριστοῦ. 4. al. 5. Mt. c. tolet. Chrys. Theoph. 2. Ambrosiast. semel. Quæst. ex utr. Test. ἰησοῦ χριστοῦ. 1** τοῦ κυρίου ἰησοῦ. E. 24. 43. 76. Mt. a 1. k. Slav. rec. et 5. 8. laud. Theoph. 1. τοῦ κυρίου. Syr. p. Bas. Ambrosiast. semel. τοῦ θεοῦ. Mt. d. ‖ Rec. αὐτοῦ. 3. 40. 46. 63. 64. Alii. Mt. 1. Orig. bis. Lucif. (e) + τὸν κύριον. CD. Syr. Erp. Slav. 8. cant. Vulg. ms. Lucif. (f) ἰησοῦν. C. τὸν χριστὸν. 25. ap. Mill. 64. 73. Mt. h. Slav. 8.

[Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μα- 1
θητῶν, ἐγένετο γογγυσμὸς [g] τῶν ἑλληνιστῶν" πρὸς τοὺς
[h] ἑβραίους," ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθη-
μερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν [i]. Προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώ- 2
δεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν, εἶπον· οὐκ ἀρεστόν ἐστιν,
[k] ἡμᾶς," καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, διακονεῖν
τραπέζαις. [l] Ἐπισκέψασθε" οὖν, ἀδελφοὶ, ἄνδρας ἐξ 3
[m] ὑμῶν" μαρτυρουμένους ἑπτὰ, πλήρεις πνεύματος [n] =
ἁγίου" καὶ σοφίας, οὓς [o] καταστήσομεν" ἐπὶ τῆς χρείας ταύ-
της· Ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ [p] τοῦ λό- 4
γου" [q] προσκαρτερήσομεν." Καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος [r] ἐνώ- 5
πιον παντὸς τοῦ πλήθους [s]· καὶ ἐξελέξαντο στέφανον,
ἄνδρα [t] πλήρη" πίστεως καὶ πνεύματος ἁγίου, καὶ φί-
λιππον, καὶ πρόχορον, καὶ νικάνορα, καὶ [u] τίμωνα," καὶ
παρμενᾶν, καὶ νικόλαον, προσήλυτον ἀντιοχέα· [x] Οὓς 6
ἔστησαν" ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων· [y] καὶ" προσευξάμενοι
ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας. Καὶ ὁ λόγος τοῦ [z] θεοῦ" 7
ηὔξανε, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν [a] μαθητῶν" [b] ἐν

---

[o] *καταστήσωμεν.*

Vulg. ms. *ἰησοῦν χριστόν.* DE. 65. cant. laud. tol. Chrys. Lucif. *τὸν χριστὸν ἰησοῦν.* AB. 69. al. 11. et Barber. 7. Mt. d. k. l. Syr. p. Vulg. Bas. Cyr. hieros. Iren. ‖ + *filium Dei*, Iren. (g) = 65. (h) *Judæos*, Ar. pol. (i) + *ἐν τῇ διακονίᾳ τῶν ἑβραίων.* D* cant. (k) *ἡμῖν.* D. cant. Theoph. 2. (l) *ἐπιλέξασθε.* 15. 60. *ἐκλέξασθε.* Mt. χ. tol. *ἐπισκέψασθε.* B. ‖ *τί οὖν ἐστιν, ἀδελφοί; ἐπισκ. ἐξ ὑμῶν αὐτῶν* etc. BD. cant. (m) *ἡμῶν.* Mt. χ. Slav. 5. (n) = BD. Erp. Copt. Syr. p. cant. lux. Chrys. et Theoph. 1. in commentar. *κυρίου.* Syr. (o) ABCDE. 40. 57. 65. (c. al. 5.) Alii. Lect. 5. Mt. a 1** al. 5. Ed. (etiam St. 3.) Bas. Chrys. Theoph. 1. Œc. (p) *καὶ τῷ λόγῳ.* Arm. (q) *προσκαρτερήσωμεν.* E. 40. 73. 78. 80. al. 18. Mt. a 1* al. 7. Ephr. Bas. Chrys. alicubi. Procop. (r) + *οὗτος.* D. Syr. Erp. Æth. Sahid. cant. (s) + *τῶν μαθητῶν.* D. cant. (t) *πλήρης.* ADE. 57. 66* Mt. m. al. 4. (u) *Timotheum* Codd. vet. ap. Zegerum. (x) *οὗτοι ἐστάθησαν* D gr. *hi steterunt*, Syr. Erp. (y) *οἵτινες.* D gr. (z) *κυρίου.* DE. Vulg. It. Syr. p. Chrys. in textu. (a) *μανθανόντων* E. laud. (b) = Mt. d* Post *σφόδρα* ponunt 40. Arm. Theoph. 1. in comment. *ἐν ἰσραὴλ.* 4.

ἱερουσαλὴμ″ σφόδρα· πολύς τε ὄχλος τῶν [c] ἱερέων″ ὑπή-
8 κουον τῇ πίστει.] [Στέφανος δὲ πλήρης [d] χάριτος″ καὶ
[e] δυνάμεως″ ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα [f] μεγάλα″ ἐν τῷ
9 λαῷ [g]. [h] Ἀνέστησαν δὲ″ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς
[i] τῆς λεγομένης″ [k] λιβερτίνων,″ καὶ κυρηναίων, καὶ ἀλε-
ξανδρέων, καὶ τῶν ἀπὸ κιλικίας [l] καὶ ἀσίας,″ συζητοῦν-
10 τες τῷ στεφάνῳ· [m] [n] Καὶ″ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ
11 σοφίᾳ [o] καὶ τῷ πνεύματι [p], [q] ᾧ″ ἐλάλει. [r] Τότε ὑπέ-
βαλον ἄνδρας, λέγοντας· ὅτι ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦν-
τος ῥήματα [s] ∾ βλάσφημα″ εἰς [t] μωϋσῆν″ καὶ τὸν θεόν.
12 [u] Συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ
τοὺς γραμματεῖς, καὶ [x] ἐπιστάντες″ συνήρπασαν αὐτὸν,
13 καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον. Ἔστησάν τε μάρτυρας

---

[d] πίστεως. [s] ∾ βλασφημίας. [t] μωσῆν.

(c) ἰουδαίων. 66 76. Barb. 1. Mt. d** χ. Syr. Theoph. 2. ἱερῶν. 35. Ed. ‖ ὄχλος, καὶ τῶν ἱερέων, Conject. (d) A BD. (St. β.) 13. 15. 18. 27. 29. 34. 36. 40. 66** 69. al. 4. et Barb. 1. Mt. d. 1. Syr. Erp. Copt. Arm. Vulg. cant. Didym. Nyss. Proclus. Asterius. Chrys. alicubi. Œc. χάριτος θεοῦ. Æth. χάριτος καὶ πίστεως. E. laud. (e) *veritate*, Gaud. *Spiritu S.* Aug. + καὶ πνεύματος ἁγίου. 26. (f) = Lection. 6. Syr. Erp. Theoph. 1. πολλά. 40. (g) + διὰ τοῦ ὀνόματος (ἐν τῷ ὀνόματι. E.) κυρίου (τοῦ κυρ. E. St. β.) ἰησοῦ χριστοῦ. D (St. β.) E. Sahid. cant. laud. item 13. al. 3. et Barber. 1. Syr. p. c. ast. Bedæ gr. + ὑπὲρ τοῦ ὀνόμ. ἰ. χ. 43. ap. Alt. (h) καθ' ὃ (ὃν) ἀνέστησαν. E. *adversus quem surr.* laud. (i) = Mt. 1. τῶν λεγομένων. A. 40. al. 3. (k) λιβυστίνων. Conject. et sic Arm. *Corinthiorum*, Ar. pol. (l) = AD* ap. Wetst. cant. καὶ ἁγίας. D* ap. Kipl. (m) + *propterea increpabantur ab eo cum omni fiducia.* Versio Bohem. Conf. not. r. (n) οἵτινες D. cant. (o) + τῇ οὔσῃ ἐν αὐτῷ. D (St. β.) E. cant. laud. Bedæ gr. (p) + τῷ ἁγίῳ. Iidem. bodl. (q) ὃ. 26. ap. Mill. *qui*, Vulg. Didym. Beda. Bedæ gr. item Syr. Arr. (r) + διὰ τὸ ἐλέγχεσθαι ὑπ' (ἐπ' D*) αὐτοῦ μετὰ πάσης παῤῥησίας· μὴ δυνάμενοι οὖν (οὐ D*) ἀντοφθαλμεῖν τῇ ἀληθείᾳ, D. (St. β.) Syr. p. in m. *quoniam probatur illis ab illo cum omni fiducia. Non potentes autem resistere veritati*, cant. + διότι ἠλέγχοντο ὑπ' αὐτοῦ μετὰ πάσης παῤῥησίας· ἐπειδὴ οὐκ ἠδύναντο ἀντιλέγειν τῇ ἀληθείᾳ, E. *propter quod redarguerentur ab eo cum omni fiducia. Cum ergo non possent contradicere veritati*, laud. Bedæ gr. + *propter quod redarguerentur ab eo cum omni fiducia*, cod. lat. ap. Erasm. Conf. not. m. (s) D gr. (t) ABCD. Alii. Mt. 1. al. 4. Ed. Chrys. (u) + καὶ ταῦτα εἰπόντες. E. laud. (x) *concurrentes*, (ἐπισυστάντες s. ἐπισυνιστάμενοι) Vulg. laud. *adgressi*, cant.

ψευδεῖς, λέγοντας· ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται ῥή-
ματα [y] † λαλῶν κατὰ τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου [z] † καὶ
τοῦ νόμου. Ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος· ὅτι ἰη- 14
σοῦς ὁ ναζωραῖος [a] οὗτος" καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον,
καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθη, [b] ἃ παρέδωκεν" [c] ἡμῖν" μωϋσῆς.
Καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν [d] ∾ ἅπαντες" οἱ καθεζόμενοι 15
ἐν τῷ συνεδρίῳ, εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον
ἀγγέλου [e].

Εἶπε δὲ ὁ ἀρχιερεύς [f. g] εἰ = ἄρα" ταῦτα οὕτως ἔχει; 1
Ὁ δὲ ἔφη· ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε [h]. ὁ 2
θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν ἀβραὰμ, ὄντι ἐν
τῇ μεσοποταμίᾳ, πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν χαῤῥάν·
Καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου, καὶ ἐκ τῆς 3
συγγενείας σου [i], καὶ δεῦρο εἰς [k] + τὴν" γῆν, ἣν ἄν σοι
δείξω. Τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς χαλδαίων, κατῴκησεν 4
[l] ἐν" χαῤῥάν· κἀκεῖθεν, μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα
αὐτοῦ, [m] μετῴκισεν αὐτὸν" εἰς τὴν γῆν ταύτην, εἰς ἣν

[y] † βλάσφημα. [z] † τούτου. [d] ∾ πάντες.

(y) = ABCD. 27. 29. Mt. l. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Vulg. cant. Chrys. Proclus. *blasphemiæ*, luxov. ‖ λαλῶν ῥήματα βλάσφημα. 40. 69. Arm. (z) = ADE. 4. 14** 26. 40. 57. 60. 65. (c. al. 3.) 73. 76. 78. 80. Lect. 2. 5. 6. al. 14. Mt. m** al. 7. Ed. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. (exc. tol.) Nyss. ms. Chrys. in comment. Theoph. 1. ‖ τούτου τοῦ ἁγίου. Mt. m* ‖ + *et Deum*, luxov. (a) = 27. 29. Æth. (b) ἅπερ ἴδωκεν. 63. 78* Mt. f. m. (c) ὑμῖν. 4. 45. ap. Beng. 63. Syr. Erp. (d) ACD* E. Lect. 6. Mt. d. l. Theoph. 1. (e) + ἑστῶτος ἐν μέσῳ αὐτῶν. D. *stans in medio eorum*, cant. + θεοῦ. Æth. (f) + τῷ στέφανῳ. D (St. β.) E. It. Bedæ gr. tolet. (g) = 47* Mt. d. ‖ = ἄρα. ABC. 14* 27. 29. 34. 36. Vulg. cant. germ. Bedæ gr. (h) + μου. 15. 18. 29. 36. 60. 69* Mt. d. l. Arm. (i) + καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου. E. 65. (cum 67.) Slav. 8. et ed. laud. Aug. (k) + ABCDE. 40. (l) = 65. (cum 67.) εἰς. 36. 73. 95* al. 11. Mt. c. al. 4. Theoph. 1. 2. (m) μετῴκισεν. Theoph. 1. μετῴκησεν. Mt. c. μετῴκησεν αὐτὸν. D* E. 57. 73. 78. Alii. Mt. d. al. 4. Ed. Theoph. 1. Œc. μετατιθεὶς μετῴκισεν. Arm. *migravit*, Hier. *intrans migravit*, cant. *transtulit eum*, Syr. Arr. Vulg. laud. Iren. *collocavit illum*. Aug. ‖ + ὁ θεὸς. E. Syr. Erp. laud.

5 ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε [n]. Καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρο-
νομίαν ἐν αὐτῇ, οὐδὲ βῆμα ποδός·] [o] καὶ" ἐπηγγείλατο
[p] ∾ αὐτῷ δοῦναι εἰς κατάσχεσιν αὐτὴν," καὶ τῷ σπέρ-
6 ματι αὐτοῦ μετ' αὐτὸν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου. Ἐλά-
λησε δὲ [q] οὕτως" [r] ὁ θεός·" ὅτι ἔσται τὸ σπέρμα [s] αὐ-
τοῦ" πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν [t] αὐτὸ"
7 καὶ κακώσουσιν * ἔτη τετρακόσια. Καὶ τὸ ἔθνος, ᾧ
ἐὰν [u] δουλεύσωσι," κρινῶ ἐγὼ, εἶπεν ὁ θεός· καὶ μετὰ
ταῦτα ἐξελεύσονται [x], καὶ λατρεύσουσί μοι ἐν τῷ τόπῳ
8 τούτῳ. Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς· καὶ [y] οὕ-
τως" ἐγέννησε τὸν ἰσαὰκ, καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ
τῇ ὀγδόῃ. καὶ ὁ ἰσαὰκ [z] τὸν ἰακὼβ, καὶ ὁ ἰακὼβ τοὺς
9 δώδεκα πατριάρχας. Καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες
* τὸν ἰωσὴφ, ἀπέδοντο εἰς αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ θεὸς μετ'
10 αὐτοῦ, Καὶ [a] ∾ ἐξείλετο" αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων
αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον φα-
ραὼ βασιλέως αἰγύπτου· καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγού-
11 μενον ἐπ' αἴγυπτον καὶ [b] ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. Ἦλθε
δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν [c] ∾ γῆν αἰγύπτου" καὶ χαναὰν,

---

[p] ∾ δοῦναι αὐτὴν εἰς κατάσχεσιν αὐτῷ. [a] ∾ ἐξείλατο. [c] ∾ αἴγυπτον.

(n) + καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν. E. laud. Aug. + καὶ οἱ πατ. ἡμ. οἱ πρὸ ἡμῶν. D. cant. Syr. p. c. ast. (o) ἀλλ'. D. Erp. Vulg. cant. Iren. (p) ACE. 29. 40. 69. al. 3. Mt. a 1** laud. δοῦναι αὐτῷ εἰς κατάσχ. αὐτὴν. BD. 31. 32. 60. 65. (c. al. 4.) 76. 78. 80. 95. 98. al. 5. Mt. 1. al. 6. Ed. Theoph. 1. 2. δοῦναι αὐτῷ αὐτὴν εἰς κατάσχ. Syr. Arr. Arm. Vulg. αὐτῷ δοῦναι αὐτὴν ε. κ. cant. ‖ = αὐτῷ. Iren. (q) αὐτῷ. 4. al. 6. Mt. a 1** h. Syr. Erp. Vulg. αὐτῷ οὕτως. 40. tol. Ath. (r) ante οὕτως ponunt Arm. Ar. p. ‖ + λέγων. Syr. Erp. Chrys. + πρὸς αὐτὸν. D. Syr. Erp. cant. Iren. (s) σου. 15. 18. 27. 36. Syr. Erp. Copt. Æth. Vulg. ed. sixtin. (t) Alii transp. Alii bis habent. αὐτοὺς. D (St. β.) Copt. Æth. Vulg. cant. (u) δουλεύσουσι. ACD gr. 26. Iren. (x) + ἐκεῖθεν. E. laud. (y) οὗτος. 34. 78. al. 8. Mt. d. h. Ed. οὕτως οὗτος. Sahid. (z) + ἐγέννησε. E. laud. Syr. (a) ABCDE. 36. 40. al. 4. Theoph. 2. (b) + ἐφ' AC. 11* 27. 40. 69. al. 3. Mt. d. l. Syr. Copt. Slav. Vulg. (c) αἴγυπτον. AC. Barber. 1. Syr. Copt. Vulg.

καὶ θλίψις μεγάλη· καὶ οὐχ εὕρισκον χορτάσματα οἱ
πατέρες ἡμῶν. Ἀκούσας δὲ ἰακὼβ ὄντα [d] ∞ σῖτα″ 12
[e] ∞ ἐν αἰγύπτῳ,″ ἐξαπέστειλε τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶ-
τον. Καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἀνεγνωρίσθη ἰωσὴφ τοῖς ἀδελ- 13
φοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ φαραὼ τὸ γένος
[f] ∾ τοῦ ἰωσήφ.″ Ἀποστείλας δὲ ἰωσὴφ μετεκαλέσατο 14
τὸν πατέρα αὐτοῦ [g] = ἰακὼβ,″ καὶ πᾶσαν τὴν συγγέ-
νειαν [h] †, ἐν ψυχαῖς ἑβδομήκοντα [i] πέντε.″ [k] ∾ Κατέβη 15
δὲ″ ἰακὼβ [k*] εἰς αἴγυπτον,″ καὶ ἐτελεύτησεν [l] αὐτὸς καὶ
οἱ πατέρες ἡμῶν. Καὶ [m] μετετέθησαν″ εἰς συχὲμ, καὶ 16
ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι, [n] ᾧ″ ὠνήσατο [o] ἀβραὰμ″ [p] τι-
μῆς″ ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν [q] ἐμμὸρ″ [r] τοῦ συχέμ.″
Καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας, ἧς [s] ∞ ὤ- 17
μοσεν″ ὁ θεὸς τῷ ἀβραὰμ, ηὔξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπλη-
θύνθη ἐν αἰγύπτῳ. Ἄχρις οὗ ἀνέστη βασιλεὺς ἕτερος [t], 18
ὃς οὐκ [u] ᾔδει τὸν″ ἰωσήφ. Οὗτος κατασοφισάμενος τὸ 19
γένος ἡμῶν, ἐκάκωσε τοὺς πατέρας ἡμῶν, τοῦ ποιεῖν ἔκ-

---

[d] ∞ σιτία. [e] ∞ εἰς αἴγυπτον. [f] ∾ αὐτοῦ. [h] † αὐτοῦ.
[k] ∾ καὶ κατέβη. [n] ὅ. [s] ∞ ὡμολόγησεν.

(d) σιτία. ABCDE. 36. al. 3. et Mt. l. σιτεῖα. 15. 40. Mt. d. σῖτον. 18. Theoph. 1. (e) ABCE. 40. laud. (f) AE. 40. Arm. Vulg. laud. (g) = 15. 18. 36. 47* Ante τὸν πατέρα ponunt ACDE. 31. 40. 47** 69. Mt. l. Copt. Arm. Vulg. laud. (h) = A. 4. 13. 36. 40. 42. 65. 73. 78. 80. 95* 98. (c. al. 2.) al. 14. Mt. a 1. al. 5. Ed. Arm. Slav. 5. et ant. Vulg. ms. Theophyl. 1. 2. Œc. (i) = Conject. πάντες s. πάντως. Conject. (k) ACE. 15. 18. 36. 69. Mt. d. l. Vulg. laud. || = δὲ. D. 40. 73. Syr. p. cant. (k*) εἰς αἴγυπτον. = B. (l) + ἐκεῖ. E. Syr. laud. (m) μετετέθη (et mox ἐτέθη) Syr. Erp. μετήχθησαν. D. (n) ABCDE. 57. 65. 73. (c. al. 2.) 69* al. 6. Mt. k. l. Ed. Theoph. 1.

(o) ἰακὼβ s. ρ'. ἀμιῶν. Conject. || + ὁ πατὴρ ἡμῶν. E. laud. Bedæ gr. (p) = Syr. Erp. (q) ἐμμῶρ, ACD. 40. al. 4. Mt. d** 1. Copt. Chrys. ἐμώρ s. ἐμὲρ. Alii. ἐφρὼν s. χὲτ. Conject. (r) = Syr. Erp. ἐν συχὲμ. BC. 15. 18. 66. 69. Mt. d. l. Ed. τοῦ ἐν συχὲμ. AE. 27. 29. 40. Copt. Syr. p. laud. tol. *et Sychem*, cant. *filii Sychem*, Ar. pol. Vulg. (s) ABC. 15. 36. Syr. p. in m. Æth. Vulg. ἐπηγγείλατο. DE. It. tol. Bedæ gr. *constituerat*, Vulg. ms. (t) + ἐπ' αἴγυπτον. ABC. 15. 18. 25. 27. 29. 65. 98. (c. al. 4.) 69 al. 3 et Barb. 1. Mt. d. l. Syr. (non Arr.) Syr. p. in m. Copt. Æth. Arm. Slav. 6. 7. et rec. Vulg. (non It.) αἰγύπτου. 40. (u) ἐμνήσθη τοῦ. DE. It.

20 θετα τὰ βρέφη αὐτῶν, εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι [x]. Ἐν ᾧ
καιρῷ ἐγεννήθη [y] μωϋσῆς," καὶ ἦν ἀστεῖος [z] τῷ θεῷ·" ὃς
21 ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός [a] †. [b] Ἐκ-
τεθέντα δὲ αὐτὸν," [c] ∾ ἀνείλετο" αὐτὸν ἡ θυγάτηρ
22 φαραώ, καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν, ἑαυτῇ εἰς υἱόν. Καὶ
ἐπαιδεύθη [d] μωϋσῆς" [e] πάσῃ σοφίᾳ αἰγυπτίων· ἦν δὲ δυνα-
23 τὸς ἐν λόγοις καὶ [f] =ἐν" ἔργοις [g] ÷ αὐτοῦ." Ὡς δὲ ἐπλη-
ροῦτο αὐτῷ τεσσαρακονταετὴς χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν
καρδίαν αὐτοῦ, ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ,
24 τοὺς υἱοὺς ἰσραήλ. Καὶ ἰδών τινα ἀδικούμενον [h], ἠμύ-
νατο, καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν [i] τῷ καταπονουμένῳ," πα-
25 τάξας τὸν αἰγύπτιον [k]. Ἐνόμιζε δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελ-
φοὺς [l] αὐτοῦ," ὅτι ὁ θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν αὐ-
26 τοῖς σωτηρίαν· οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. Τῇ [m] ∾ δὲ" ἐπιούσῃ
ἡμέρᾳ ὤφθη [n] αὐτοῖς" μαχομένοις, [o] καὶ [p] ∾ συνήλασεν"

---

[y] μωσῆς. [a] † αὐτοῦ. [c] ∾ ἀνείλατο.
[d] μωσῆς. [m] ∾ τε. [p] ∾ συνήλλασσεν.

(x) + αὐτὰ. 43. + τὰ ἄῤῥενα. E. laud. (y) CD. Alii multi. Mt. l. al. 7. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. (z) τῇ θέᾳ. Conject. παρὰ τῷ θεῷ. Bas. (a) = ABC. 4* 26. 31. 60. 65. al. 10. Mt. d. l. al. 6. Ed. Chrys. (b) ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ. ABCD. (St. β.) 15. 18. 29. 36. 40. al. 2 et Vulg. cant. ‖ + *a matre sua*, Syr. ms. + *a populo suo*, Syr. ed. ‖ + παρὰ (εἰς. E.) τὸν ποταμὸν. DE. (St. β) Syr. p. c. ast. Ital. ‖ αὐτὸν] τοῦτον. 27. 66** Vel hoc αὐτὸν, vel secundum, vel tertium omittunt nonnulli. (c) ACDE. 40. 78* al. 5. Mt. f. m* (d) CD. Alii. Mt. d. al. 6. Ed. Or. Chrys. Theoph. (e) + ἐν. ACE. 55. Vulg. ms. laud. Or. bis. Pseudo-Justin. Bas. Theodoret. ‖ πᾶσαν τὴν σοφίαν. D* Clem. πάσης σοφίας. B. (f) = ACD. 4. 27. 29. 40. 57. 65. 78. 80. 91. (e. al. 4.) 69. al. 10. Mt. d. l. al. 4. Ed. Copt. cant. laud. Justin. Chrys. Theoph. 1. 2. (g) + ACDE. 15. 18. 25. 27. 36. 40. 57. al. 4. Mt. d. l. Ed. Verss. (h) + ἐκ τοῦ γένους (αὐτοῦ) D (St. β.) E. Syr. Erp. Syr. p. c. ast. laud. cant. (i) αὐτῷ. Syr. Erp. (k) + τὸν ἀδικοῦντα. Syr. Erp. ‖ + καὶ ἔκρυψεν αὐτὸν ἐν τῇ ἄμμῳ. D (St. β.) Æth. cant. + καὶ κατέκρυψεν εἰς γῆν. Theoph. 2. in comment. (l) = C. Vulg. (non tol.) Fulgent. ‖ + τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ. Syr. Erp. Syr. p. in m. (m) ACD 57. al. 8. pleresque. Mt. l. al. 5. Ed. (etiam St. 3.) Syr. utr. Ar. Æth. Theoph. 1. 2. Œc. (n) ἄλλοις. Conject. (o) + καὶ εἶδεν αὐτοὺς ἀδικοῦντας. D. cant. (p) BCD. 33** 44. 69* 73. 78** Mt. f. Æth. Vulg. cant. laud. Auct. de promiss.

αὐτοὺς εἰς εἰρήνην, εἰπών· ἄνδρες * ἀδελφοί ἐστε [q] =
ὑμεῖς·" ἱνατί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; Ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν 27
πλησίον, ἀπώσατο αὐτὸν, [r] εἰπών·" τίς σε κατέστησεν
ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' [s] ∾ ἡμᾶς;" Μὴ ἀνελεῖν με 28
σὺ θέλεις, ὃν τρόπον ἀνεῖλες χθὲς τὸν αἰγύπτιον; [t] "Εφυ- 29
γε δὲ [u] μωϋσῆς" ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος
ἐν γῇ μαδιὰμ, [x] οὗ" ἐγέννησεν υἱοὺς δύο. Καὶ [y] πλη- 30
ρωθέντων ἐτῶν" τεσσαράκοντα, ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ
τοῦ ὄρους σινᾶ ἄγγελος [z] — κυρίου". ἐν [a] ∾ φλογὶ πυ-
ρὸς" βάτου. Ὁ δὲ [u] μωϋσῆς" ἰδὼν [b] ἐθαύμαζε" [c] τὸ ὅρα- 31
μα" προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι, [d] ἐγένετο φωνὴ
κυρίου = πρὸς αὐτόν·" Ἐγὼ ὁ θεὸς τῶν [e] πατέρων" σου, 32
ὁ θεὸς ἀβραὰμ, καὶ [f] ὁ θεὸς" ἰσαὰκ, καὶ [f] ὁ θεὸς" ἰα-
κώβ. ἔντρομος δὲ γενόμενος [u] μωϋσῆς" οὐκ ἐτόλμα κατα-
νοῆσαι. [g] Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ κύριος·" λῦσον τὸ ὑπόδημα [h] 33
τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος, [i] ἐν ᾧ" ἕστηκας, γῆ ἁγία
ἐστίν. Ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν αἰ- 34
γύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν ἤκουσα, καὶ κατέβην

---

[s] ∾ ἡμῶν. [u] μωσῆς. [a] ∾ πυρὶ φλογός. [b] ἐθαύμασε.

(q) = ABCDE. 27. 29. 40. 69. Mt. l. Arm. Vulg. It. Chrys. Auct. de promiss. (r) = Slav. 8. (s) ABC. 4. 15. 18. 25. 36. 80. al. 10. Mt. a l. (sed rec. in m.) f. Theoph. [4]. (t) ἐφυγάδευσεν δὲ μωϋσῆν. E. laud. (οὕτως;) καὶ ἐφυγάδευσεν μωϋσῆς. D* (u) CDE. Alii. Mt. l. al. 6. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. (x) καί. 28 ap. Wetst. (sed 26 ap. Mill.) Syr. Erp. (y) μετὰ ταῦτα πλησθέντων αὐτῷ ἔτη. D* || πληρωθέντων] + αὐτῷ. Erp. + ἐκεῖ. Aug. + αὐτῷ ἐκεῖ. Syr. (z) = AC. Barb. l. Copt. Vulg. (a) ACE. 15. 29. 69. al. 5. Mt. l. Syr. Erp. Vulg. laud. (b) DE. 4. 36. 40. 57. 95. al. 23. Mt. l. al. 7. Ed. Theoph. 1. cant. laud. Aug. (c) = A. (d) ὁ κύριος εἶπεν αὐτῷ λέγων. D. cant. *Dixit ei Dominus per vocem s. tonitru*, Syr. Erp. || κυρίου] = 3. 95* ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. λέγουσα. E. laud. Bedæ gr. || πρὸς αὐτόν. = AD. 15. 18. 27. 29. 36. 40. 69. Mt. l. Copt. Arm. Syr. p. λέγουσα. Aug. Utrumque jungit Vulg. (e) *fratrum*. Bedæ gr. || ὁ θεὸς ἀβραὰμ . . . εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ κύριος = Bedæ gr. ut videtur. (f) = ABC 15. 26. 37. 40. Syr. utr. Copt. Vulg. ms. (g) καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν. D. cant. || ὁ κύριος] = Ar. pol. ὁ θεός. E. 78. laud. (h) + ἐκ. CE. 4. 13. 14* 27. 29. al. 3. Mt. c. f. l. Syr. utr. Erp. Æth. laud. Bedæ gr. (i) ἐφ' ᾧ. ABCD** οὗ. D* || + σύ. Mt. c. Arm.

ἐξελέσθαι αὐτούς. καὶ νῦν δεῦρο, [k] [l] ἀποστελῶ" σε εἰς
35 αἴγυπτον. Τοῦτον τὸν μωϋσῆν, ὃν ἠρνήσαντο, εἰπόντες·
τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν [m]; τοῦτον ὁ
θεὸς [n] [o] ἄρχοντα" καὶ λυτρωτὴν [p] ἀπέστειλεν" [q] ∾ ἐν"
36 χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ. Οὗτος
ἐξήγαγεν αὐτοὺς, ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν [r] γῇ"
[s] αἰγύπτῳ," καὶ ἐν ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἔτη
37 τεσσαράκοντα. Οὗτός ἐστιν [t] ὁ" μωϋσῆς, ὁ εἰπὼν τοῖς
υἱοῖς ἰσραήλ· προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει [u] — κύριος" [x] ὁ
θεὸς" [y] † ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ὡς ἐμέ· [z] αὐτοῦ ἀκού-
38 σεσθε." Οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος, ※ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν
τῇ ἐρήμῳ, μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν
τῷ ὄρει σινᾶ, καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, [a] ὃς" [a*] ἐδέξατο"
39 [b] λόγια" [c] ζῶντα" δοῦναι ἡμῖν· Ὧι οὐκ ἠθέλησαν ὑπή-
κοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀλλ' ἀπώσαντο, καὶ
40 ἐστράφησαν [d] [e] ταῖς καρδίαις" αὐτῶν εἰς αἴγυπτον, Εἰ-
πόντες τῷ ἀαρών· ποίησον ἡμῖν θεοὺς, οἳ προπορεύσονται

---

[q] ∾ σὺν. [s] αἰγύπτου. [y] † ὑμῶν,

(k) + καὶ. Ed. Vulg. (l) ἀποστείλω. ABD 69* Mt. l. Chrys. ἀποστίλω, sic E. *mittam*, Vulg. It. (m) + ἐφ' ἡμᾶς s. ἐφ' ἡμῶν. CDE. 36. 46. 69. al. 9. Mt. d. h. l. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Syr. p. c. ast. It. tol. Chrys. Theoph. 2. (n) + καὶ. DE. 15. 18. 27. 40. Syr. p. It. (o) ἀρχηγὸν. A. 38. Chrys. bis. (p) ἀπέσταλκεν ABDE. 27. 29. 40. 69* Mt. d. l. ‖ + αὐτοῖς. Syr. Erp. (q) AB CDE. 5. 8. 40. Syr. p. Vulg. laud. Chrys. semel. (r) = 4. 40. τῇ. BC. al. 4. Ed. cant. (s) ACE. 65. (c. a. 6.) 73. 76. 78. 80. 95. al. 24. Mt. l. al. 3. Ed. cant. laud* Chrys. Theoph. l. Œc. (t) = D. 69* 95. al. 7. pluresve. Mt. l. al. 5. (u) = ABD. Æth. Vulg. cant. (x) = Syr. p. Chrys. semel. (y) = ACD. 18. 27. 36. al. 2. Mt. d. l. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Vulg. cant. Eus. Chrys. ἡμῶν. E. 40. 57. 76. al. 4. Mt. c. m. Ed. Slav. 5* laud. Theoph. 1. 2. (z) = A. 4* 14. 25. 26. 31. 57. 73. 78. 80. 95. al. 17. Mt. a l. (habet in marg.) c. d. f. h. Ed. Ar. pol. Slav. 5. Chrys. bis. Theoph. 1. *quem audistis*, laud* (a) ὡς. 42. (a*) ἐξελέξατο. B. (b) λόγον. 31. 76. 78. 80. 98. al. 6. Mt. a l. in marg. f. Ed. (c) *viventium*, cant. *vitæ*, Vulg. *Dei vivi*, Iren. (d) + ἐν. AB. 40. (e) τῇ καρδίᾳ. 13. 14** 25. 31. 36. 46. 65. (c. al. 4.) 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 19. Mt. k. al. 5. Ed. Chrys. bis. Theoph. 1, 2. Œc. Iren.

ἡμῶν· ὁ γὰρ [f] μωϋσῆς" οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς
αἰγύπτου, οὐκ οἴδαμεν τί γέγονεν αὐτῷ. Καὶ ἐμοσχο- 41
ποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ἀνήγαγον θυ-
σίαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χει-
ρῶν αὐτῶν. Ἔστρεψε δὲ ὁ θεὸς, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς 42
λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ· καθὼς γέγραπται ἐν
βίβλῳ τῶν προφητῶν· μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγ-
κατέ μοι ἔτη τεσσαράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος ἰσραήλ;
Καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ μολὸχ καὶ τὸ ἄστρον τοῦ 43
θεοῦ [g] ὑμῶν' [h] ∾ ῥεμφὰν," τοὺς τύπους, οὓς ἐποιήσατε
προσκυνεῖν αὐτοῖς· καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς [i] ἐπέκεινα" βαβυ-
λῶνος. Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν [k] = ἐν" τοῖς πα- 44
τράσιν ἡμῶν [l] ἐν" τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο [m] ὁ λαλῶν
τῷ [n] μωϋσῇ," ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον, [o] ὃν" ἑωράκει·
Ἣν καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ 45
ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν [p] ἔξωσεν" ὁ θεὸς
ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν, * ἕως τῶν ἡμερῶν δα-
βίδ· Ὃς εὗρε χάριν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ ᾐτήσατο 46
εὑρεῖν [q] σκήνωμα τῷ θεῷ ἰακώβ." [Σολομὼν δὲ ᾠκοδό- 47
μησεν [r] αὐτῷ" οἶκον. Ἀλλ' οὐχ ὁ ὕψιστος ἐν χειροποιή- 48

---

[f] μωσῆς. [h] ∾ ῥεφὰν. [n] μωσῇ.

(f) DE. Alii. Mt. l. al. 7. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. (g) = BD. 15. 18. 36. Syr. Arm. cant. Or. Iren. Philastr. (h) ῥεφὰν. CE. 73. Alii. Mt. d. h. l. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Or. ms. Cyr. Theodoret. Theoph. 1. ῥεφ-φὰν. 4. 98. Alii. Mt. c. al. 4. Œc. ῥομφὰ. B. ῥαιφαν s. ῥαφὰν s. ῥεφᾶ s. ῥεφφᾶ s. ῥομφᾶ s. ῥομφὰν s. ῥαιμφὰν s. ῥεμφὰμ. s. ῥεμφὰ s. *Respham*, s. *Repham*. Alii. (i) ἐπὶ τὰ μέρη. D* cant. item laud. *trans*, Vulg. *in*, Vulg. ed. sixtin. (k) = ABCD** 4. 14. 26. 31. 65. 73. 76. 78. 80. (c. al. 6) al. 17. et Barber. 5. Mt. c. al. 6. Ed. Ar. pol. Copt. Slav. laud. luxov. Theoph. 1. *cum*, Vulg. *penes*, cant. ‖ τῶν πατέρων ἡμῶν ἦν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Syr. Erp. (l) = Ed. St. 3. (m) + *Deus* Vulg. (non tol.) (n) E. Alii. Mt. l. al. 7. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. μωϋσεῖ. D. Alii. (o) ὧν. Iren. int. (p) ἐξῶσεν. 18. 46. al. 4. Mt. a l. h. ἐξέωσεν. E. (q) σκήνωμα εὑρεῖν τῷ οἴκῳ ἰακώβ. D. οἴκῳ ἰακώβ. B. *tabernaculum invenire, sedes domui Jacob*, cant. (r) = Syr. ἑαυτῷ. 32. 40. Theoph. 1.

49 τοις [s] † κατοικεῖ, καθὼς ὁ προφήτης λέγει· Ὁ οὐρανός
μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου. ποῖον οἶκον
οἰκοδομήσετέ μοι; λέγει κύριος· ἢ [t] τίς" τόπος τῆς κατα-
50 παύσεώς μου; Οὐχὶ ἡ χείρ μου ἐποίησε ταῦτα πάντα;
51 Σκληροτράχηλοι, καὶ ἀπερίτμητοι [u] τῇ καρδίᾳ" καὶ
τοῖς ὠσίν· ὑμεῖς ἀεὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε,
52 ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν, καὶ ὑμεῖς. Τίνα τῶν προφητῶν
οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἀπέκτειναν [x] * τοὺς
προκαταγγείλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου, οὗ
53 νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς [y] γεγένησθε." Οἵτινες
ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ
ἐφυλάξατε.
54 Ἀκούοντες δὲ ταῦτα διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐ-
55 τῶν, καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας [z] ἐπ' αὐτόν. Ὑπάρχων
δὲ πλήρης [a] πνεύματος ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανὸν,
εἶδε δόξαν [b] θεοῦ," καὶ ἰησοῦν ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν [c] τοῦ
56 θεοῦ," Καὶ εἶπεν· ἰδοὺ, θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς [d] ἀνεῳγ-
μένους," καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου [e] ἐκ δεξιῶν ἑστῶτα"
57 [f] τοῦ θεοῦ." [g] Κράξαντες" δὲ φωνῇ μεγάλῃ, συνέσχον
τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν·
58 Καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως, ἐλιθοβόλουν [h]. καὶ οἱ

[s] † ναοῖς.

(s) = ACDE. 27. 29. 40. 73. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Vulg. It. Fulg. Habet Aug. (t) ποῖος. D. (u) (ταῖς) καρδίαις. ACD. 7. 14* 40. 66** Barber. 1. Mt. d. Arr. Æth. Arm. Vulg. cant. Chrys. Hier. καρδίας B. ‖ + ὑμῶν. 7. 27. 29. 66 in m. Mt. l. (x) + αὐτοὺς. D. (y) ἐγένεσθε. ABCDE. 15. 18. 40. 66** Mt. d. l. Or. (z) + αὐτῶν. E. al. 5. Mt. f. Ed. Syr. Arr. Æth. laud. (a) + πίστιως καὶ. 4** 7. 15. 18. 66** Mt. l. m. Syr. Erp. Copt. (b) = 18. (c) αὐτοῦ. C. 1. Theoph. 2. (d) διηνοιγμένους. ABC. 27. 29. 66** Mt. l. Ath. Cyr. hier. (e) ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν. ACE. 31. 40. Verss. Patr. gr. Vigil. Ambr. Aug. (f) *virtutis Dei*, Vulg. ed. sixtin. *majestatis*, Aug. semel. (g) κράξαντος. 18. cant. (h) + αὐτὸν. D. Syr. Copt. Sahid. Syr. p. c. ast. cant. ‖ ἐλιθοφόρουν s. ἐλιθολόγουν. Conject.

μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια [i]αὐτῶν″ παρὰ τοὺς πόδας
νεανίου [k] καλουμένου σαύλου, Καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν στέ- 59
φανον, ἐπικαλούμενον [l] καὶ λέγοντα· κύριε ἰησοῦ [m], δέξαι
τὸ πνεῦμά μου. Θεὶς δὲ τὰ γόνατα ἔκραξε φωνῇ με- 60
γάλῃ· κύριε, μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην.
καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη] [n]. Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν 1
τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ.

Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας [o] ἐπὶ
τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν ἱεροσολύμοις· πάντες [p] ∾ τε″ διε-
σπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς [q] ἰουδαίας″ καὶ σαμα-
ρείας, πλὴν τῶν ἀποστόλων [r]. Συνεκόμισαν δὲ τὸν στέ- 2
φανον ἄνδρες εὐλαβεῖς, καὶ [s] ἐποιήσαντο″ κοπετὸν μέγαν
ἐπ' αὐτῷ. Σαῦλος δὲ ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ 3
τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖ-
κας, παρεδίδου εἰς φυλακήν.

Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διῆλθον, εὐαγγελιζόμενοι τὸν 4
λόγον.] [Φίλιππος δὲ, κατελθὼν εἰς [t] πόλιν τῆς σαμα- 5
ρείας, ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν χριστόν. Προσεῖχόν [u] ∾ τε″ 6
οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ φιλίππου ὁμοθυμαδὸν,
ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα, ἃ ἐποίει.

---

[p] ∾ δὲ. [u] ∾ δὲ.

(i) = 4. 14. 26. 31. 34. 60. 65. (c. al. 5.) 73. 78. 80. 98. Lect. 2. 5. 6. al. 14. Mt. a l. (habet in marg.) c. k. al. 4. Ed. Slav. 5. 8. et ant. Theoph. 1. (k) + τινος. D. Syr. Arm. Cant. + τοῦ. 32. 47. Lect. 2. Mt. h. k. Ed. Chrys. semel. Theoph. 1. (l) + τὸν θεὸν. Chrys. (m) + χριστὲ. C. 27. 29. 40. al. 3. Mt. m. Erp. Chrys. (n) + ἐν εἰρήνῃ. 40. + *in Domino*, Vulg. ed. (o) + καὶ θλίψις. D. Sahid. cant. (p) δὲ. CDE. 14. 15. 18. 25. 36. 42. 65. (c. al. 3.) 73. al. 15 et Barb. 6. Mt. l. al. 5. Ed. Copt. Syr. p. Vulg. laud. Eus. Isidor. Chrys. semel. Theoph. 1. 2. γὰρ. Mt. m. cant. ‖ = 47. καὶ πάντες. 13. 27. 29. 33. 34. 76. Barb. 2. Chrys. semel. (q) ἰδουμαίας. Mt. l. (r) + οἱ ἔμειναν ἐν ἱερουσαλήμ. D. Sahid. cant. Aug. (s) ἐποίησαν. AD. 36. 40. 69* al. 3. Mt. d. h. l. Theodoret. (t) + τὴν. A. 31. 40. (u) δὲ. ABCD (St. β.) 14. 15. 18. 36. 40. al. 4. Lect. 5. Mt. l. Ed. Copt. Syr. p. Vulg. It. Eus. ‖ ὡς δὲ ἤκουον (πάντες) οἱ ὄχλοι, προσεῖχον (+ αὐτῷ καὶ ἐπίστευον Syr. Erp.) τοῖς λεγομένοις. D* gr. Syr. Erp.

7 [x] Πολλῶν″ γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα, [y] βο-
ῶντα″ [z] φωνῇ μεγάλῃ″ [a] ∾ ἐξήρχετο·″ πολλοὶ δὲ παραλελυ-
8 μένοι [b] καὶ″ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν. [c] Καὶ ἐγένετο″ [d] χαρὰ
9 μεγάλη″ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ. Ἀνὴρ δέ τις, ὀνόματι σί-
μων, προϋπῆρχεν ἐν τῇ πόλει, μαγεύων καὶ [e] ἐξιστῶν″
τὸ ἔθνος τῆς σαμαρείας, λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν·
10 Ὧι προσεῖχον [f] — πάντες,″ ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου,
λέγοντες· οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ ἡ [g] ÷ καλουμένη″
11 μεγάλη. Προσεῖχον δὲ αὐτῷ, διὰ τὸ ἱκανῷ χρόνῳ
12 ταῖς μαγείαις ἐξεστακέναι αὐτούς. Ὅτε δὲ ἐπίστευ-
σαν τῷ φιλίππῳ εὐαγγελιζομένῳ [h] τὰ″ περὶ τῆς βασι-
λείας τοῦ θεοῦ [i] καὶ τοῦ ὀνόματος″ [k] † ἰησοῦ χριστοῦ,
13 ἐβαπτίζοντο [l] ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. Ὁ δὲ σίμων καὶ
αὐτὸς ἐπίστευσε, καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ
φιλίππῳ· θεωρῶν τε [m] δυνάμεις καὶ σημεῖα = μεγάλα: γινόμενα″ [n],

---

[z] μεγάλῃ φωνῇ. [a] ∾ ἐξήρχοντο. [k] † τοῦ.
[m] σημεῖα καὶ δυνάμεις μεγάλας γινομένας.

(x) πολλοὶ. ABCE. 18. 36. 40. Vulg. laud. *a multis*, cant. (y) βοώντων. Syr. Erp. (z) ABCDE. 57. 69. 98. al. 11. pluresque. Lect. 5. Mt. l. al. 9. Ed. Syr. Vulg. It. Chrys. Theoph. 1. 2. (a) ACDE. 15. 36. 40. 69. 78. al. 4. Mt. l. ‖ + ἐξ αὐτῶν. Syr. Syr. p. c. ast. (b) = D* 31. cant. (c) ἐγένετο δὲ. ABC. 36. 40. 69. al. 4. item. Mt. l. Copt. Theoph. 2. ‖ δὲ] = cant. τε. D. οὖν. Vulg. (d) πολλὴ χαρὰ. ABC. 47. (e) ἐξιστάνων. ABC. 40. *seducens*, Vulg. Iren. *suadens*, laud. *mentem auferens*, cant. Sed Bedæ gr. ut rec. (f) = 4. 14. 25. 65. (c. al. 5.) 73. 80. 98. al. 18. Lect. 5. Mt. c. al. 6. Ed. Syr. p. Theoph. 1. 2. Œc. Iren. Post λέγοντες ponit 42. ‖ ἅπαντες. 27. 29. 36. (g) + ABCDE. 13. 27. 29. 40. 66** Mt. l. Ed. Copt. Æth. Arm. Syr. p. Vulg. It. Or. bis. Iren. (h) = AB DE. 34. 36. (Syr. utr. Erp. Æth. Vulg. It.) (i) ἐν τῷ ὀνόματι. Syr. Erp. Vulg. ed. *et in nomine*, Vulg. ms. Ar. pol. (k) = ABCDE. 4. 32. 42. 57. 60. 69* 73. 76. 78. 80. 98. al. 13. Lect. 5. Mt. l. al. 9. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. (l) + πάντες. Arm. (m) hoc ord. E. 4. 14* 27. 29. 36. 57. 60. 65. (c. al. 5.) 73. 76. 78. 80. 98. al. 19. Lect. 5. Mt. h** al. 7. Ed. Syr. p. Slav. 5. 8. et ed. Ar. pol. laud. Theoph. 1. 2. ‖ = μεγάλα. 4. 14* 36. 60. 65. (c. al. 3.) 73. 78. 80. 98. al. 16. Ar. pol. Lect. 5. Mt. h. al. 7. Ed. Slav. 5. 8. (Syr. p. habet c. ast.) Theoph. 1. 2. ‖ = γινόμενα. C. ‖ δυνάμεις μεγάλας καὶ σημεῖα γινόμενα. Mt. d. Chrys. (n) + ἐν χειρὶ αὐτοῦ. Syr. Erp. item Ar. pol.

ἐξίστατο. Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι, 14
ὅτι δέδεκται ἡ σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀπέστει-
λαν πρὸς αὐτοὺς [o]= τὸν" πέτρον καὶ ἰωάννην. Οἵτινες 15
καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐτῶν, ὅπως λάβωσι
πνεῦμα ἅγιον. [p] ∾ Οὔπω" γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν 16
[q] ἐπιπεπτωκός·" μόνον δὲ βεβαπτισμένοι [r] ὑπῆρχον" εἰς
τὸ ὄνομα τοῦ [s] κυρίου" ἰησοῦ. Τότε [t] ἐπετίθουν" τὰς 17
χεῖρας ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐλάμβανον πνεῦμα ἅγιον.]
[[u] ἰδὼν" δὲ ὁ σίμων, ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν 18
ἀποστόλων δίδοται τὸ πνεῦμα [u*] τὸ ἅγιον," προσήνεγ-
κεν αὐτοῖς χρήματα, [x] Λέγων· δότε κἀμοὶ τὴν ἐξουσίαν 19
ταύτην, ἵνα ᾧ [y] ἐὰν" ἐπιθῶ [z] τὰς χεῖρας, λαμβάνῃ πνεῦ-
μα ἅγιον. Πέτρος δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν· τὸ ἀργύριόν σου 20
σύν σοι εἴη εἰς ἀπώλειαν· ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ ἐνό-
μισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι. Οὐκ [a] ἔστι" σοι μερὶς 21
οὐδὲ κλῆρος ἐν [b] τῷ λόγῳ τούτῳ·" ἡ γὰρ καρδία σου
οὐκ ἔστιν εὐθεῖα [c] ∾ ἐνώπιον" τοῦ θεοῦ. Μετανόησον 22
οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, [d] καὶ δεήθητι τοῦ
[e] ∾ θεοῦ," εἰ ἄρα ἀφεθήσεταί σοι ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας

[p] ∾ οὐδέπω. [u] θεασάμενος. [c] ∾ ἔναντι. [e] ∾ κυρίου.

(o) = ADE. 40. 69* al. 2. Mt. d. l. Chrys. bis. (p) ABCDE. 27. 29. 36. 40. 66** 69. Chrys. (q) = Syr. ἐπιβεβηκὸς. Mt. d. *venerat*, Vulg. Fulg. *supervenerat*, tol. (r) ἦσαν. 15. 18. 36. Mt. c. (s) χριστοῦ. 4. 14. 78* 80. 98. al. 20. Lect. 5. Mt. a l* al. 4. Ed. Ar. pol. Theoph. l. Œc. Utrumque habet D. cant. (t) ἐπε-τίθεσαν. AD** 15. 18. 27. 29. 36. 40. 66** 69. Mt. l. item C. Eus. Cyr. hier. ἐπετίθοσαν B. (u) ABCDE. 13. 14** 15. 18. 27. 29. 40. 66. ap. Hwiid. 69. 98. al. 4. Mt. b. c. l. Constitut. Chrys. bis (semel ut rec.) Bas. Damasc. Tharasius. (u*) = B. (x) + παρακαλῶν καὶ. D. (St. β.) cant. (y) ἄν. D. 32. 98. Mt. l. al. 6. Ed. St. 3. Chrys. (z) + κἀγὼ. D. cant. (a) ἔτι. Mt. d. (b) τῇ πίστει ταύτῃ. Syr. Erp. Ambr. || οὐκ ἔστι σοι μερὶς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, οὐδὲ κλῆρος ἐν τῇ πίστει ταύτῃ. Constitut. (c) ἔναντι s. ἐναντίον. ACD. 14. 15. 18. 27. 36. 38. 40. 69. Mt. d. l. Iren. Bas. Chrys. Damasc. ἔναντι. B. ἐναντίον Lect. 5. (d) καὶ δεήθητι τοῦ θεοῦ = 18. 36. Mt. d. Quæst. utr. Test. (e) ACDE. 27. 29. 40. 66** 76. Copt. Sahid. Arm. Syr. p. laud. Constitut. Ath. Bas. Chrys. Tharasius. Ambr.

23 σου. [f] Εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον" ἀδικίας
24 [g] ὁρῶ" σε ὄντα. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ σίμων εἶπε· [h] δεήθητε
ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν [i] κύριον," ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ
25 ἐπ' ἐμὲ, [k] ὧν εἰρήκατε [l]. Οἱ μὲν οὖν, [m] διαμαρτυράμενοι" καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον [n] τοῦ κυρίου," [o] ὑπέστρεψαν" εἰς [p] ∾ ἱερουσαλὴμ," πολλάς τε κώμας τῶν σαμαρειτῶν [q] ∾ εὐηγγελίσαντο."]
26 ["Ἄγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησε πρὸς φίλιππον, λέγων· ἀνάστηθι, καὶ πορεύου [r] κατὰ" μεσημβρίαν, ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν [s] καταβαίνουσαν" [s*] ἀπὸ ἱερουσαλὴμ" εἰς γάζαν·
27 [t] αὕτη" ἐστὶν ἔρημος. Καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη. καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ αἰθίοψ, εὐνοῦχος, δυνάστης κανδάκης, [u] — τῆς" βασιλίσσης αἰθιόπων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γάζης αὐτῆς·
28 [x] ὃς" ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς ἱερουσαλὴμ, Ἦν τε ὑποστρέφων, [y] καὶ" καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἅρματος αὐτοῦ, [z] καὶ"
29 ἀνεγίνωσκε τὸν προφήτην ἠσαΐαν. Εἶπε δὲ τὸ πνεῦμα τῷ φιλίππῳ· πρόσελθε, καὶ κολλήθητι τῷ ἅρματι τούτῳ.
30 [a] Προσδραμὼν" δὲ ὁ φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀνα-

[p] ∾ ἱεροσόλυμα. [q] ∾ εὐηγγελίζοντο.

(f) ἐν γὰρ πικρίας χολῇ καὶ συνδέσμῳ. D* εἰς γὰρ πικρίαν χολῆς κ. σύνδεσμον D** ‖ χολὴν] σχολήν. Mt. a l. in marg. *hepar*, Syr. (g) θεωρῶ. DE. Constit. Chrys. (h) + παρακαλῶ. D. Syr. p. c. ast. Constitut. (i) θεόν. D. 13. 65. (c. al. 2.) 66* 73. al. 5. Mt. a l. in marg. b. e. h. k. item l. Syr. utr. (Syr. p. habet rec. in m.) Erp. Vulg. ms. (k) + τούτων τῶν κακῶν. D. ‖ + κακῶν post εἰρήκατε. E. laud. (l) + μοι, ὃς πολλὰ κλαίων οὐ διελίμπανεν. D* (St. β.) Syr. p. in m. (m) διαμαρτυρόμενοι. 40. 42. 57. 98. al. 12. Mt. b. f. Ed. Theoph. l. (n)=4* 65 (cum 3. 67.) τοῦ θεοῦ· A. 33. 34. 68. Mt. f. h. Syr. Arr. Copt. Vulg. ms. Theoph. l. in comment. (o) ὑπέστρεφον. ABD (St. β.) 15. 18. 36. Mt. d. l. Vulg. Aug. (p) AB CDE. 13. 15. 18. 27. 36. 40. 66** 69. Mt. l. Chrys. (q) ABCD (St. β.) E. 37. 40. Mt. d. l. Vulg. Aug. (r) πρὸς. E. Chrys. (s) φέρουσαν. 3. (s*)=98* (t) αὐτὴ. Alii. (u)= ABCDE. 40** Post βασιλ. + τινος. D* (x)=AC** D* Ed. Vulg. Œc. (y) = D* 34. 38. 40. Mt. a l** Vulg. (z) = AD. 4. 13. 18. 27. 29. 34. 40. 57. 68. 69. al. 7. 98. Mt. a l** d. h. l. Ed. Slav. rec. Vulg. Theoph. l. Hi vel sequens ἀνεγίνωσκε mutant in ἀνεγίνωσκέ τι s. ἀναγινώσκων, vel novam periodum a καὶ καθήμενος incipiunt. (a) προσδραμὼν. Ed. προσελθὼν. 40.

γινώσκοντος τὸν προφήτην ἠσαΐαν, καὶ εἶπεν· ἆρά γε γι-
νώσκεις, ἃ ἀναγινώσκεις; Ὁ δὲ εἶπε· πῶς [b] γὰρ" ἂν 31
δυναίμην, ἐὰν μή τις ὁδηγήσῃ με; παρεκάλεσέ τε τὸν
φίλιππον, ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. Ἡ δὲ περιοχὴ 32
τῆς γραφῆς, ἣν ἀνεγίνωσκεν, ἦν αὕτη· ὡς πρόβατον ἐπὶ
σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ [c] κείροντος"
αὐτὸν ἄφωνος, [d] οὕτως" οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ.
[e] Ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ" ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη· τὴν [f] δὲ" 33
γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς
ἡ ζωὴ αὐτοῦ. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ φιλίππῳ 34
εἶπε· δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο;
περὶ ἑαυτοῦ, ἢ περὶ ἑτέρου τινός; Ἀνοίξας δὲ ὁ φίλιππος 35
τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύ-
της, εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν [g] ἰησοῦν. Ὡς δὲ ἐπορεύ- 36
οντο κατὰ τὴν ὁδὸν, ἦλθον ἐπί τι ὕδωρ. καί φησιν ὁ εὐ-
νοῦχος· ἰδοὺ ὕδωρ· τί κωλύει με βαπτισθῆναι; [h] † Καὶ 38

[h] † 37. Εἶπε δὲ ὁ φίλιππος· εἰ πιστεύεις ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, ἔξεστιν. ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε· πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ εἶναι τὸν ἰησοῦν χριστόν.

(b) = E. Mt. l. laud. || *Et quomodo possum*, Vulg. + *intelligere*, Vulg. ms. Syr. Arm. (c) κείραντος. ACE. 36. 40. al. 10. (d) = Mt. d. οὗτος. 15. 18. 64. 66** 98. Mt. b. bis. καὶ οὕτως. Syr. (e) = 15. Vulg. Antecedentibus jungit Syr. || αὐτοῦ = AB. Mt. d. Vulg. Ir. (f) = AC. Syr. utr. Vulg. (non tol.) (g) + κύριον Syr. Erp. Orig. (h) Vs. 37. = ABC. (D. hiat usque ad cap. 10, 14.) G. 4* 14. 25. 26. 31. 34, 40. 57. 65. (c. al. 4) 68. 73. 76. 78. 80* (in marg. habet: εἶπε δὲ αὐτῷ· εἰ πιστεύεις ἐξ ὅλης καρδίας σου, ἔξεστιν.) 84. 87. 88. 89. 95. 98. Lect. 5. al. 24. et Barb. 6. Mt. a l. b. c. e. f. h. k. Ed. Syr. (Hutterus syriace vertit; hinc in editiones quasdam irrepsit.) Erp. Copt. Sahid. Æth. (Syr. p. habet c. ast.) Slav. 5. 8. Codd. lat. Chrys. bis, Theoph. 1. Œc. ms. Bedæ lat. || Habent E. 4** 15. 27. 29. 36. 60. 69, et, ut videtur, 13. 18. alii. Mt. d. l. m. et (semel ac in marg.) b, Bedæ gr. Arm. Syr. p. c. ast. Ar. pol. Slav. 6. 7. et ed. Vulg. laud. Iren. gr. et lat. Œcum. Theoph. 2. in textu. Cypr. Prædestinat. Pacian. Hier. Aug. || δὲ prius] + αὐτῷ. E. al. 6. Mt. b. d. l. Arm. Syr. p. Slav. 6. 7. et ed. Vulg. ms. laud. Bedæ gr. || ὁ φίλιππος = 4** 60. 69. Mt. b* m. Syr. p. || εἰ] ἐάν. E. || καρδίας + σου. E. al. 4. Mt. b. d. l. Syr. p. Slav. 6. 7. ed.

ἐκέλευσε στῆναι τὸ ἅρμα· καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς
τὸ ὕδωρ, ὅ,τε φίλιππος [i] καὶ ὁ εὐνοῦχος, καὶ" ἐβάπτισεν
39 αὐτόν. "Οτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, [k] πνεῦμα"
[l] κυρίου ἥρπασε τὸν φίλιππον· καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐ-
κέτι ὁ εὐνοῦχος· ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων][m].
40 [Φίλιππος δὲ εὑρέθη εἰς ἄζωτον· καὶ διερχόμενος εὐ-
ηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας, ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς
καισάρειαν.

1 Ὁ δὲ σαῦλος [n] ἔτι" ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ [o] φόνου"
εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ,
2 Ἠιτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς δαμασκὸν πρὸς τὰς
συναγωγάς, ὅπως ἐάν τινας εὕρῃ τῆς ὁδοῦ [p] ὄντας, ἄν-
δρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς ἱερουσα-
3 λήμ. Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι, ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίζειν τῇ
δαμασκῷ. [q] καὶ ἐξαίφνης" [r] περιήστραψεν" αὐτὸν φῶς
4 [s] ∾ ἀπὸ" τοῦ οὐρανοῦ· Καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν, ἤκουσε
φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ· σαοὺλ, σαοὺλ, τί με διώκεις;
5 Εἶπε δέ· τίς εἶ, κύριε; ὁ δὲ [t] = κύριος εἶπεν" ἐγώ εἰμι

---

[s] ∾ ἐκ.

Vulg. ms. tol. Cypr. Bedæ gr. Prædest. ‖ ἔξεστιν] = Vulg. ms. σωθήσῃ. E. laud** Bedæ gr. *possibile tibi est*, Slav. 6. 7. ed. *potes*, Pacian. *licet*, Vulg. Cypr. *licet ut baptizeris*, Prædest. *suscepis* (fortasse: *suscipies* scil. baptismum) laud* ‖ πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ εἶναι τὸν ἰησοῦν χριστὸν] πιστεύω εἰς τὸν χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ. E. laud. Bedæ gr. Alii alio ordine. ‖ τὸν posterius] = 60. 69. Mt. b. d. l. m. Iren. ‖ χριστὸν = Vulg. ms. tol. Iren. int. (i) = Syr. Erp. (k) ἄγγελος. A* Aug. (l) + ἅγιον ἐπέπεσεν ἐπὶ (εἰς) τὸν εὐνοῦχον, ἄγγελος δέ. A** (ex emendat. ipsius librarii.) 15. 18. 27. 29. 36. 60. Mt. d. (repugnante scholio.) Syr. p. c. ast. (sed κυρίου pro ἅγιον.) Arm. Slav. ed. Bas. Didym. Hier. semel, ut videtur, Cassiod. Hraban. (m) + καὶ αἰνῶν τὸν κύριον. 40. (n) = 24. 26. 78. Codd. ap. Erasm. (o) φθόνου. 68. (p) + ταύτης. 25. 40. Syr. Erp. Arm. Æth. Vulg. laud. ‖ ὄντας = 98. (q) ἐξαίφνης τε. AC. 18. 37. 40. 69. Mt. a l** l. (r) περιέστραψεν. B. 31. 37. Ed. (etiam Elsev.) (s) ABC. 4* 11. 15. 18. 27. 29. 40. 68. 69. Mt. d. l. Chrys. Theoph. 2. (t) = ABC. 15. 46.

ἰησοῦς", [x]ὃν σὺ διώκεις·" [y]'Αλλὰ" ἀνάστηθι καὶ [y*] εἴσελ- 6
θε" εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεταί σοι, [z]τί" σε δεῖ ποιεῖν.
Οἱ δὲ ἄνδρες, οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ, εἱστήκεισαν [a]∾ἐν- 7
νεοί," [b]ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ θεωροῦντες."
'Ηγέρθη δὲ ὁ σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς· ἀνεῳγμένων [c]δὲ" τῶν 8
ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, [d]οὐδένα" ἔβλεπε· χειραγωγοῦντες δὲ
αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς δαμασκόν. Καὶ ἦν [e]ἡμέρας τρεῖς 9
μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν, οὐδὲ ἔπιεν.
[Ἦν δέ τις μαθητὴς [f]ἐν δαμασκῷ, ὀνόματι ἀνανί- 10
ας, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν [g]∾ὁ κύριος ἐν ὁράματι·" ἀνα-
νία. ὁ δὲ εἶπεν· ἰδοὺ ἐγώ, κύριε. Ὁ δὲ κύριος πρὸς 11
αὐτόν· ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμέ-

---

[y] σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. 6. Τρέμων τε καὶ θαμβῶν εἶπε· κύριε, τί με θέλεις ποιῆσαι; καὶ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν· [z] ∾ ὅ,τι. [a] ∾ ἐνεοί.
[g] ∾ ἐν ὁράματι ὁ κύριος.

---

69. Barb. 1. Vulg. || = κύριος. 43. Mt. l. Arm. Æth. || εἶπεν] = Mt. d. Hilar. πρὸς αὐτὸν. E. 11. 27. 29. 66** laud. εἶπεν πρὸς αὐτὸν. Slav. 6. || κύριος πρὸς αὐτὸν. 76. (u) + ὁ ναζωραῖος. ACE. 8. 25. Syr. Erp. Æth. laud. Hilar. Aug. Ambr. semel. + *Christus*, Iren. (x) = Copt. (y) ABC (D hiat.) E. (St. π.) 57. 65 (c. al. 4.) 68. 69. 73. 76. 78. 80. 81. 95. 98* al. 41. et Barb. 6. Lect. 5. Mt. a l. al. 9. Ed. Syr. Erp. Copt. Sahid. Slav. (exc. ed.) laud. tol. (retinens tamen: *durum enim tibi est contra stimulum calcitrare; sed surge etc.*) Codd. gr. in margine Syræ post. Chrys. Theoph. 1. Œc. vs. || Ex his particulam illam: σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν exhibent supra vs. 4 post διώκεις E. Syr. Erp. laud. || Habent (codices græci, quantum scimus, nulli.) Vulg. Ar. pol. Æth. Arm. (qui tamen post additamentum istud exhibet etiam ἀλλὰ.) Syr. p. c. ast. Slav. ed. Theoph. 2. et Œc. ed. (sed neuter attingit in commentario.) Hilar. in Ps. 2. || σκληρὸν . . . λακτίζειν] = Hilar. *Quia tu persequeris justum*, (omisso antea ὃν σὺ διώκεις) *plaga tibi*, Æth. || τρέμων τε καὶ θαμβῶν εἶπε] *ac respondit ei dicens*, Ar. pol. *Et dum tremebat admirati sunt, et dixit ei*, Æth. || θαμβῶν] + ἐπὶ τοῖς γενομένοις αὐτῷ. Syr. p. Hilar. (y*) εἴσιθι. B. (z) AB. 15. 18. 29. 36. 69* Mt. d. l. (a) ABE. Alii. Lect. 5. Mt. e. f. h. Ed. Theoph. 2. (b) θεωροῦντες μὲν τὸ φῶς, μηδένα δὲ ἀκούοντες. Conject. et sic fere Æth. (c) τε. 4. 65. (c. al. 5.) al. 11. Lect. 5. Mt. c. al. 5. Ed. Arm. ut videtur Vulg. Chrys. Theoph. 1. 2. (d) οὐδὲν. A* Syr. Erp. Vulg. laud. (e) + ἐκεῖ. Arm. Vulg. (f) + ἀρχαῖος. 64. 98. Slav. ant. (g) ABCE. 40. 69. Mt. l. Æth. Vulg. laud.

νην εὐθεῖαν, καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ ἰούδα σαῦλον [h] ὀνόμα-
12 τι," ταρσέα· [i] ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται," Καὶ εἶδεν [k] ἐν
ὁράματι" ἄνδρα, [l] ὀνόματι" ἀνανίαν, εἰσελθόντα καὶ
13 ἐπιθέντα αὐτῷ [m] χεῖρα," ὅπως ἀναβλέψῃ. Ἀπεκρίθη
δὲ [n] † ἀνανίας· κύριε, [o] ἀκήκοα" [p] ἀπὸ" πολλῶν περὶ τοῦ
ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ ἐποίησε τοῖς ἁγίοις σου ἐν ἱε-
14 ρουσαλήμ. Καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων,
15 δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου· Εἶπε
δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος· πορεύου, ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς μοι
ἐστὶν οὗτος, τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν [q],
16 καὶ βασιλέων, υἱῶν τε ἰσραήλ. Ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω
[r] αὐτῷ," ὅσα δεῖ [s] αὐτὸν" ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν.
17 Ἀπῆλθε δὲ ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν· καὶ
ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας, εἶπε· σαοὺλ ἀδελφὲ, ὁ
κύριος ἀπέσταλκέ με, ([t] — ἰησοῦς" ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ
ὁδῷ, ᾗ ἤρχου,) ὅπως ἀναβλέψῃς, καὶ πλησθῇς πνεύμα-
18 τος ἁγίου. Καὶ εὐθέως ἀπέπεσον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν
αὐτοῦ ὡσεὶ λεπίδες, ἀνέβλεψέ τε [u] = παραχρῆμα·" καὶ
19 ἀναστὰς ἐβαπτίσθη. Καὶ λαβὼν τροφὴν [x] ἐνίσχυσεν."]

---

n † ὁ.

(h) = Syr. || + τῷ γένει. 15. 18. 36. (i) = Æth. (k) = A. Copt. Æth. Vulg. Habet Bedæ gr. Post ἄνδρα ponunt BC. (l) = Chrys. Post ἀνανίαν ponunt ABE. 69. item 68. Lect. 5. Mt. l. Arm. Vulg. laud. Theoph. 2. (m) (τὰς) χεῖρας. ABCE. 66** 69. Barb. 1. Mt. l. Ar. pol. Copt. Æth. Arm. Vulg. laud. Anton. et Max. (n) = ABCE. 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 16. Lect. 5. Mt. l. al. 8. Ed. Syr. utr. Theoph. 1. 2. Œc. (o) ἤκουσα. ABCE. 15. 18. 36. 40. ἀκηκόαμεν. Mt. e. (p) = 98. Mt. l. παρὰ. 68. Mt. d. h. Theoph. 2. (q) + τε. ABCE. 25. 36. 40. Mt. d. l. laud. (r) *ei ex ipso*, Iren. (s) = 15. 18. 36. Theoph. l. (t) = 4. 14. 26. 31. 34. 65. (c. al. 4.) 68. 73. 78. 80. 84. 95. 98. al. 20. Lect. 5. Mt. a l. b. c. e. f. k. Ed. Ar. pol. Copt. Sahid. Æth. Slav. 5. 8. Theoph. l. 2. Œc. Ante ἀπέστ. ponunt Syr. Erp. (u) = AB. 4* 15. 18. 26. 31. 34. 36. 73. 78. 80* 95. al. 19. Mt. b. c. e. f. k. m. Ed. Syr. Erp. Copt. Arm. Slav. 5. Vulg. Transponunt Ar. pol. Æth. (x) ἐνισχύθη. B. 27. 29. 66** Mt. l.

[Ἐγένετο δὲ [y] † μετὰ τῶν [z] ἐν δαμασκῷ μαθητῶν
ἡμέρας τινας. Καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκή- 20
ρυσσε τὸν [a] ἰησοῦν," ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ἐξί- 21
σταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες, καὶ ἔλεγον· οὐχ οὗτός
ἐστιν ὁ πορθήσας ἐν ἱερουσαλὴμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ
ὄνομα τοῦτο, καὶ ὧδε εἰς τοῦτο [b] ∾ ἐληλύθει," ἵνα δεδε-
μένους αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς; [c] Σαῦλος" δὲ 22
[d] μᾶλλον" ἐνεδυναμοῦτο [e], καὶ [f] συνέχυνε" τοὺς ἰουδαίους
τοὺς κατοικοῦντας ἐν δαμασκῷ, συμβιβάζων, ὅτι οὗτός
ἐστιν ὁ χριστός.

Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναὶ, συνεβουλεύσαντο 23
[g] οἱ" ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν· Ἐγνώσθη δὲ τῷ σαύλῳ ἡ 24
ἐπιβουλὴ αὐτῶν· [h] ∾ παρετήρουν" [i] ∾ τε" τὰς πύλας
ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς, [k] ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσι." Λαβόν- 25
τες δὲ [l] ∾ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ νυκτὸς, καθῆκαν διὰ τοῦ τεί-
χους," [m] χαλάσαντες" ἐν σπυρίδι. Παραγενόμενος δὲ [n] † 26

[y] † ὁ σαῦλος. [a] χριστὸν. [b] ∾ ἐλήλυθεν. [h] ∾ παρετηροῦντο.
[i] ∾ δὲ καὶ. [l] ∾ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτὸν.
[n] † ὁ σαῦλος.

(y) = ABCE. 14* 33. 34. 40. 69. Mt. d. l. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. laud. Chrys. (z) + ὄντων. 4. 31. 42** 65. (c. al. 3.) 68. al. 9. Mt. a l. al. 5. Ed. Slav. ut videtur. Theoph. 2. (a) ABCE. 14. 15. 18. 37. 38. 40. 69. Barb. 1. Lect. 5. Mt. d. l. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. ed. et 8. Vulg. laud. Iren. ἰησοῦν χριστὸν. 95. || Post ἐστιν + ὁ χριστὸς. 68. Theoph. 2. Iren. (b) E. 4. 14** 65. (c. al. 5.) 68. 78. al. 17. Lect. 5. Mt. a l. al. 7. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. Œc. (c) παῦλος. 2. 26. Ed. Vulg. ms. (d) = 27. (ap. Mill. 26.) Slav. 5. (e) + τῷ λόγῳ. C. 8. ἐν τῷ λόγῳ. E. laud. (f) συνέχει. E. 57. 66** al. 3. Ed. Theoph. 2. συνέσχυνε. 64* συναίσχυνε. Conject. (g) = 31. 43. Mt. l. (h) ABCEF. 15. 18. 25. 36. 69* Mt. d. l. Or. (i) Iidem, et 40. 68. Syr. p. Vulg. laud. Orig. δὲ. Arm. (k) ὅπως πιάσωσιν αὐτὸν. A, et ponit ante ἡμέρας. (l) ACF. item, absque αὐτοῦ, 36. 69. Vulg. ms. Or. Hier. οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. B. || καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους] διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν (αὐτὸν.) E. 31. 33. 40. 45. Mt. l. Copt. Vulg. laud. Petr. alex. item Orig. (m) = Slav. Ante καθῆκαν ponit Arm. (n) = ABC. 40. Syr. Copt. Æth. Vulg. Chrys. in comment. Hier. ὁ παῦλος. E. 33. 31. Mt. l. Ar. pol. laud. Bedæ gr.

[o] ∾ εἰς″ ἱερουσαλὴμ, [p] ἐπειρᾶτο″ κολλᾶσθαι τοῖς μαθη-
ταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτὸν, μὴ πιστεύοντες, ὅτι
27 ἐστὶ μαθητής. Βαρνάβας δὲ, ἐπιλαβόμενος αὐτὸν, ἤγαγε
πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς, πῶς ἐν τῇ
ὁδῷ εἶδε τὸν κύριον, καὶ [q] ὅτι″ ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς
ἐν δαμασκῷ ἐπαῤῥησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι [r] τοῦ ἰησοῦ.″
28 Καὶ ἦν μετ᾽ αὐτῶν εἰσπορευόμενος [s] καὶ ἐκπορευόμε-
νος″ [t] ∾ ἐν″ ἱερουσαλὴμ, [u] — καὶ″ παῤῥησιαζόμενος ἐν
29 τῷ ὀνόματι [x] τοῦ κυρίου″ [y] ἰησοῦ.″ Ἐλάλει τε καὶ
συνεζήτει πρὸς τοὺς [z] ἑλληνιστάς·″ οἱ δὲ [a] ἐπεχείρουν″
30 [b] αὐτὸν ἀνελεῖν.″ Ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ, κατή-
γαγον αὐτὸν εἰς [c] καισάρειαν,″ καὶ ἐξαπέστειλαν [d] αὐ-
τὸν″ εἰς ταρσόν.
31 [e] ∾ Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι [f] καθ᾽ ὅλης τῆς ἰουδαίας
[g] καὶ γαλιλαίας καὶ σαμαρείας″ εἶχον εἰρήνην, οἰκοδο-

---

[o] ∾ ἐν. [t] ∾ εἰς. [e] ∾ ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία . . . εἶχεν εἰρήνην, οἰκοδομουμένη καὶ πορευομένη . . . ἐπληθύνετο.

(o) BE. 4. 31. 42. 57. 98. al. 17. Lect. 5. Mt. a 1. al. 7. Ed. Theoph. 1. (p) ἐπείραζεν. AC. 38. Barb. 1. (q) ὅσα. 26. ὅ,τι. Conject. (r) ἰησοῦ. C. 65. (cum 3) 95* al. 2. Mt. d. τοῦ χριστοῦ. 26. ap. Mill. κυρίου. A. Mt. a 1. in marg. τοῦ κυρίου. 95** τοῦ κυρίου ἰησοῦ. 14. 25. 34. 73. al. 7. Lect. 5. Mt. b. c. e. Slav. 8. Chrys. ἰησοῦ τοῦ κυρίου. 36. (s) = G. 4. 18. 26. 31. 42. 57. 65. (c. al. 6.) 73. 76. 78. 79* 95. 98. al. 16. Mt. a 1* k. l. al. 4. Ed. Slav. 5. 8. Chrys. semel. Theoph. 1. Habent Barber. 5. (t) ACEG. 4. 15. 18. 26. 27. 29. 31. 36. 40. 65. (c. al. 6.) 73. 76. 78. 80. 98. al. 17. Mt. d. l. al. 6. Ed. Chrys. semel. Theoph. 1. Œc. (u) = AC. 15. 40. Arm. Vulg. ms. (x) = C. 3. ap. Wetst. 10. 14. 67** 80** Lect. 5. Mt. ψ. Syr. Æth. Slav. 8. Chrys. semel. Post ἰησοῦ ponit 15. (y) = ABE. 40. Mt. d. Arm. Syr. p. Vulg. laud. Hier. (z) ἕλληνας. A. Copt. *græcos*, Arr. laud. tol. Hier. Beda. *gentes et ethnicos*, Æth. *loquebatur gentibus et disputabat cum græcis*, Vulg. ed. *Judæos, qui græce noverant*, Syr. (a) ἐπετήρουν. 18. 36. (b) ἀνελεῖν αὐτόν. ACE. 31. 38. 40. 69. Lect. 5. Mt. l. ψ. Arm. Vulg. laud. (c) ἱεροσόλυμα. A. ‖ + διὰ νυκτός. E. Syr. laud. Syr. p. c. ast. Item, post καὶ, 8. (d) = AE. 14. 27. 29. 33. 34. Lect. 5. Mt. d. l. ψ. Erp. Vulg. (e) ABC. 5. 14* 15. 18. 27. 29. 36. 40. 68. Mt. l. (qui tamen εἶχον habet.) Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. Dionys. alex. Theoph. 2. (non Aug. Beda.) (f) + πᾶσαι. E. laud. (g) = 95* 3. ap. Wetst. Transponunt 68. Theoph. 2. καὶ γαλ. = Chrys. καὶ σαμ. = Mt. d. Arm.

μούμεναι, καὶ πορευόμεναι τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου· * [h] καὶ
τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἐπληθύνοντο."]

[Ἐγένετο δὲ, πέτρον, διερχόμενον διὰ πάντων, κα- 32
τελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας λύδδαν.
Εὗρε δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν τινα, [i] αἰνέαν ὀνόματι," ἐξ ἐτῶν 33
ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ κραββάτῳ, ὃς ἦν παραλελυμέ-
νος. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ πέτρος· αἰνέα, ἰᾶταί σε [k] ἰησοῦς ὁ 34
χριστός· ἀνάστηθι, καὶ στρῶσον σεαυτῷ. καὶ εὐθέως
ἀνέστη. Καὶ εἶδον αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες λύδδαν 35
καὶ [l] τὸν σάρωνα," οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν κύριον.
Ἐν ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια, ὀνόματι ταβιθὰ, ἣ 36
διερμηνευομένη λέγεται δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης ἀγα-
θῶν ἔργων καὶ ἐλεημοσυνῶν, ὧν ἐποίει. Ἐγένετο δὲ ἐν 37
ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν·
λούσαντες δὲ αὐτὴν ἔθηκαν ἐν ὑπερῴῳ. Ἐγγὺς δὲ οὔσης 38
λύδδης τῇ ἰόππῃ, οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες, ὅτι πέτρος
ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν [m] — δύο ἄνδρας" πρὸς αὐτὸν,
παρακαλοῦντες, μὴ [n] ὀκνῆσαι" διελθεῖν ἕως [o] αὐτῶν."
Ἀναστὰς δὲ πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον 39
ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον, καὶ [p] παρέστησαν" αὐτῷ πᾶ-
σαι αἱ χῆραι κλαίουσαι, καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας
καὶ ἱμάτια, ὅσα ἐποίει [q] μετ' αὐτῶν οὖσα" ἡ δορκάς.

(h) = Mt. f. (i) ὀνόματι αἰνέαν. A CE. 31. 40. 68. 69. Mt. l. Arm. Vulg. laud. Theoph. 2. (k) + ὁ κύριος. A. 15. 18. 36. 40. 68. Æth. Arm. Vulg. Theoph. 2. Ambr. Cassiod. (l) τὸν σαρωνᾶν. 15. 18. 65. Alii. Mt. l. al. 4. Ed. (etiam St. 3.) τὸν ἀσσάρωνα. 4** 25. 73. 76. 78. 80. 95. al. 22. et Barb. 5. Lect. 5. Mt. f. al. 3. Ed. Slav. Chrys. Theoph. 1. Alii aliter. (m) = 4* 14. 25. 26. 34. 65. (c. al. 4.) 73. 76. 78. 80. 98. al. 22. Lect. 5. Mt. d. al. 8. Ed. Ar. pol. Slav. 5. 8. Chrys. semel. Theoph. 1. in textu. Œc. (n) ὀκνήσῃς. ABC*E. Vulg. ὀκνήσεις. 40. (o) ἡμῶν. Iidem. Copt. laud. (p) περιέστησαν. Bas. Chrys. (Syr. Vulg. laud.) (q) αὐταῖς. Arm. Vulg.

40 Ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ πέτρος, [r] θεὶς τὰ γόνατα,
προσηύξατο· καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα, εἶπε· τα-
βιθὰ, ἀνάστηθι [s]. ἡ δὲ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, καὶ
41 ἰδοῦσα τὸν πέτρον, ἀνεκάθισε. Δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα,
ἀνέστησεν αὐτήν· φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χή-
42 ρας, παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν. Γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ'
ὅλης τῆς ἰόππης, καὶ [t] πολλοὶ ἐπίστευσαν'' ἐπὶ τὸν κύ-
43 ριον.] [Ἐγένετο δὲ, [u] ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι αὐτὸν'' ἐν
ἰόππῃ, παρά τινι σίμωνι βυρσεῖ.

1 [Ἀνὴρ δέ τις [x] = ἦν'' ἐν καισαρείᾳ, ὀνόματι κορνή-
λιος, ἑκατοντάρχης ἐκ [y] σπείρης'' τῆς καλουμένης ἰτα-
2 λικῆς, Εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν σὺν παντὶ τῷ
οἴκῳ αὐτοῦ, * ποιῶν [z] — τε'' ἐλεημοσύνας πολλὰς [a] τῷ
3 λαῷ, καὶ δεόμενος τοῦ θεοῦ διαπαντός. [b] Εἶδεν ἐν ὁρά-
ματι φανερῶς, [c] ὡσεὶ'' ὥραν ἐννάτην τῆς ἡμέρας, ἄγγε-
λον τοῦ θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτὸν, καὶ εἰπόντα αὐτῷ·
4 κορνήλιε. Ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος,
εἶπε· [d] τί ἐστι,'' κύριε; εἶπε δὲ αὐτῷ· αἱ προσευχαί σου
καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον [e] ἐνώ-
5 πιον'' τοῦ θεοῦ. Καὶ νῦν πέμψον εἰς ἰόππην [f] ἄνδρας,''

(r) + καὶ. ABCE. 3. ap. Wetst. 15. 25. 40. 68. 69. 95* 98. Mt. l. m. Copt. laud. Theoph. 2. (s) + ἐν τῷ ὀνόματι (τοῦ κυρίου ἡμῶν) ἰησοῦ χριστοῦ. Arm. Syr. p. c. ast. Cypr. Ambr. Cassiod. (t) ἐπίστευσαν πολλοὶ. ABCE. 31. 40. 69. Arm. Vulg. laud. (u) αὐτὸν ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι. AE. 29. 38. 40. 69. Mt. l. laud. item 68. ‖ αὐτὸν = B. (x) = ABCE. 14* 15. 18. 25. 34. 36. 40. al. 5. Mt. a l* d. h. m* laud. Chrys. (y) σπείρας. B. 16. 98. a. 8. Mt. b** k. (z) = ACE. 18. 26. 40. Barb. 1. Syr. Ar. pol. Æth. Vulg. laud. Chrys. in textu. (a) + ἐν. 40. 47. 73. Syr. Ar. Æth. Iren. (b) + οὗτος. Syr. Vulg. ms. + καὶ Ar. *vidit ergo*, Iren. (c) = 65. (cum 3. 67.) Arm. ὡς. 36. 40. al. 6. Mt. d. l. m. Ed. Damasc. Theoph. 2. ὡς εἰς Theoph. 1. bis. ‖ + περὶ. ABE. 15. 18. 25. 27. 29. 36. 40. 65 (cum 3. 67.) 69. al. 3. et Barb. 1. Mt. a 1. in marg. d. l. m. Copt. Damasc. Theoph. 2. Iren. (d) τίς εἶ. Æth. Codd. lat. (e) ἔμπροσθεν. AB. 15. 36. 40. 69. (f) = 40. Ante εἰς ἰόππην ponunt ABE. 31. 69. Mt. l. Syr. Arm. Vulg. laud. cant.

καὶ μετάπεμψαι σίμωνα [g], [h] ∾ ὃς ἐπικαλεῖται πέτρος."
[i] Οὗτος ξενίζεται παρά τινι σίμωνι βυρσεῖ," ᾧ ἐστιν οἰ- 6
κία παρὰ θάλασσαν. [k] † Ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος, 7
ὁ λαλῶν [l] αὐτῷ," φωνήσας δύο τῶν οἰκετῶν [m] = αὐτοῦ,"
καὶ στρατιώτην [n] εὐσεβῆ" [o] τῶν προσκαρτερούντων" αὐ-
τῷ, Καὶ ἐξηγησάμενος αὐτοῖς [p] ἅπαντα," ἀπέστειλεν 8
αὐτοὺς εἰς τὴν ἰόππην. Τῇ δὲ ἐπαύριον, ὁδοιπορούντων 9
[q] ∾ ἐκείνων," καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων, ἀνέβη πέτρος ἐπὶ
τὸ δῶμα προσεύξασθαι, περὶ ὥραν [r] ἕκτην." Ἐγένετο δὲ 10
πρόσπεινος, καὶ ἤθελε γεύσασθαι· παρασκευαζόντων δὲ
[s] ∾ ἐκείνων," [t] ∾ ἐπέπεσεν" ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις, Καὶ θεω- 11
ρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγμένον, καὶ [u] καταβαῖνον" [x] † σκεῦός
τι, ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν [y] ἀρχαῖς" [z] = δεδε-

---

[h] ∾ τὸν ἐπικαλούμενον πέτρον. [k] † οὗτος λαλήσει σοι, τί σε δεῖ ποιεῖν. [l] τῷ κορνηλίῳ. [q] ∾ αὐτῶν. [s] ∾ αὐτῶν. [t] ∾ ἐγένετο. [x] † ἐπ' αὐτόν.

(g) + τινα. AB. 15. 18. 36. 69. al. 4. Mt. l. Ed. Arm. Syr. p. in m. Vulg. ed. Non addunt Barb. 5. (h) E. 4. 26. 27. 29. 34. 65. (c. al. 5.) 73. 76. 78. 80. 95. al. 20. Mt. d. al. 7. Ed. Theoph. 1. 2. Œc. τὸν καλούμενον πέτρον. 98. Orig. Chrys. semel. (i) καὶ αὐτός ἐστι ξενιζόμενος πρὸς σίμωνά τινα (τὸν) βυρσέα. 68. Chrys. Theoph. 2. (k) = ABCE. 65. (c. al. 4.) 76. 78. 80. 95. 98. al. 40. et Barb. 6. Lect. 5. Mt. a l. al. 8. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. ap. Mill. Arm. Slav. 5. 8. Vulg. ms. cant. laud. tol. Chrys. Theoph. 1. || ὃς λαλήσει ῥήματα πρός σε, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου. 4. in marg. 8. 26. 27. 73. Copt. ap. Wilkins. Slav. 7. et ed. (l) ABCE. 15. 18. 27. 36. 40. 66** 69. 73. Mt. d. l. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. cant. laud. (m) = ABCE. 40. Arm. laud. (n) τινα εὐλαβῆ. 40. *fidelem*, cant. (o) τὸν προσκαρτεροῦντα. Syr. laud. (p) *visum*, cant. || + *quæ vidit*, Syr. (q) AE. 4. 15. 18. 27. 29. 36. 40. 63. 64. 66** 68. 69. 98. Mt. d. l. || = 65 (cum 43.) (r) ἐννάτην. 36. || + τῆς ἡμέρας. A. tol. Codd. lat. (s) ABCE. 15. 18. 25. 27. 29. 36. 40. 65 (cum 43.) 66** 68. 69. Mt. h. l. Orig. (t) ABC. 15. 18. 26. 36. 40. 63. 66** 69. 98. Sed hic in marg. habet: γρ. ἐπέπεσεν. Mt. l. Copt. Or. ἔπισεν. 19. 78. al. 4. Clem. (u) = Syr. Erp. cant. (Clem.) Ambr. (x) = ABCE. 15. 18. 27. 29. 40. 68. 69. Barb. 1. Mt. d. l. Syr. Erp. Æth. Vulg. cant. laud. (Clem.) Or. ἐπ αὐτῷ. 33. 34. 36. (y) *lineis*, Arg. bis || καὶ καταβαῖνον . . . δεδεμένον] καὶ τέσσαρσιν ἀρχαῖς δεδεμένον σκεῦός τι, ὡς (*et*, cant.) ὀθόνην μεγάλην (*splendidam*, cant. *candidam*, Cassiod.) καταβαῖνον. 68. Arm. cant. Theoph. 2. item Ambr. (z) δεδεμένον καὶ = ABCE. 40. Copt. Æth. Vulg. laud. Or.

12 μένον, καὶ : καθιέμενον" ἐπὶ τῆς γῆς· Ἐν ᾧ ὑπῆρχε
πάντα τὰ τετράποδα [a]— τῆς γῆς," [b]= καὶ τὰ θηρία,"
13 καὶ τὰ ἑρπετὰ, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ ἐγέ-
νετο φωνὴ πρὸς αὐτόν· ἀναστὰς, πέτρε, θῦσον καὶ φάγε.
14 Ὁ δὲ πέτρος εἶπε· μηδαμῶς, κύριε· ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον
15 πᾶν κοινὸν [c]ἢ" ἀκάθαρτον. Καὶ φωνὴ πάλιν [d]ἐκ δευ-
τέρου" πρὸς αὐτόν· ἃ ὁ θεὸς [e]ἐκαθάρισε," σὺ μὴ κοί-
16 νου. Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς· καὶ [f]= πάλιν" ἀνε-
17 λήφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν.] Ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ [g]διη-
πόρει ὁ πέτρος, τί ἂν εἴη τὸ ὅραμα ὃ εἶδε, [h]καὶ" ἰδοὺ,
οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι ἀπὸ τοῦ κορνηλίου, διερωτή-
σαντες [i]τὴν οἰκίαν [k]σίμωνος, ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα·
18 Καὶ φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο, εἰ σίμων, ὁ ἐπικαλούμενος
19 πέτρος, ἐνθάδε ξενίζεται. Τοῦ δὲ πέτρου [l]διενθυμουμένου"
περὶ τοῦ ὁράματος, εἶπεν αὐτῷ τὸ πνεῦμα· ἰδοὺ, ἄνδρες
20 [m]— τρεῖς" ζητοῦσί σε· Ἀλλὰ ἀναστὰς κατάβηθι, καὶ

---

[l] ἐνθυμουμένου.

---

quater. Cyr. Theodoret. || καὶ καθιέμενον = 36. Copt. (Clem.) || δεδιμένην καὶ καθιεμένην. 4. 32. 47. item 40. || + ἐξ οὐρανοῦ. Syr. Æth. Vulg. cant. (Orig. ter.) Aug. (a) = 27 ap. Mill. 66** cant. Ambr. || Post ἑρπετὰ ponunt ABCE. 26. 27. 29. 40. 66** 69. al. 3. Barb. 1. Mt. l. Syr. Erp. Copt. Arm. Vulg. laud. Clem. Or. Constitut. Theodoret. τὰ ἐπὶ τῆς γῆς post ἑρπ. ponunt 15. 18. 36. (b) = ABC. 33. 40. Mt. l. Syr. Erp. Copt. Arm. Vulg. cant. Clem. Or. bis. Constitut. Theodoret. Theoph. 1. in comment. Aug. Cassiod. || Ante τετραπ. ponit 64. Post ἑρπετὰ s. ἑρπ. τῆς γῆς, E. 4. 31. Or. semel. (c) καὶ. AB. 15. 27. 29. 36. al. 3. Mt. l. Syr. Arr. Vulg. cant. Clem. Or. semel. Constitut. Aug. Ambr. (d) = 4* 37. 56. Aug.

(e) ἐκαθέρισε. AC. 68. Nyss. ἐκαθαίρισε. Mt. ἐκάθηρε. Or. ms. Theoph. 2. (f) = 15. 36. Syr. Erp. Arm. cant. Ambr. Post ἀνελήφθη ponit D gr. || εὐθὺς. ABCE. Copt. Æth. Vulg. εὐθέως. 40. Syr. p. in m. *denuo*, laud. || εὐθὺς ἀνελήφθη πάλιν. 33. 34. (g) + ἐγένετο. D. cant. (h) = AB. 36. 40. 69. Mt. l. Arm. Vulg. (i) + καὶ μαθόντες. 32. 42. 57. Ed. Chrys. (k) + τοῦ ABD. 40. al. 2. Mt. l. Chrys. Theoph. 2. (l) ABCDE. 25. 26. 27. 29. 31. 34. 40. 65. (c. al. 5.) 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 16. Mt. d. l. al. 5. Ed. Syr. p. Slav. rec. Chrys. Theoph. 1, 2. τι ἐνθυμουμένου. 69. διανοουμένου. 15. 18. 36. *hæsitante*, laud. Vigil. semel. (m) = D. 4. 14. 26. 31. 66. ap. Hwiid. 73. 76. 78. 95. 98. al. 23. et Barb. 6. Mt. a l. al. 4. Ed. Syr. p. (sed habet in m.) Slav.

πορεύου σὺν αὐτοῖς, μηδὲν διακρινόμενος· [n] ∾ διότι″ ἐγὼ
ἀπέσταλκα αὐτούς.] [Καταβὰς δὲ πέτρος πρὸς [o] τοὺς 21
ἄνδρας,″ [p] † εἶπεν· ἰδοὺ, ἐγώ εἰμι, ὃν ζητεῖτε· [q] τίς ἡ
αἰτία, δι᾽ ἣν πάρεστε; Οἱ δὲ εἶπον· κορνήλιος [r] ἑκατον- 22
τάρχης, ἀνὴρ [s] δίκαιος καὶ″ φοβούμενος τὸν θεὸν, [t] μαρ-
τυρούμενός τε ὑπὸ [u] ὅλου″ τοῦ ἔθνους τῶν ἰουδαίων, ἐχρη-
ματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου [x] ἁγίου,″ μεταπέμψασθαί σε
εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, [y] καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ.″
[z] Εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισε.″ τῇ δὲ ἐπαύριον 23
[a] ÷ ἀναστὰς″ [b] † ἐξῆλθε σὺν αὐτοῖς, καί τινες τῶν ἀδελ-
φῶν, [c] τῶν″ ἀπὸ [d] † ἰόππης, συνῆλθον αὐτῷ. [e] ∾ Καὶ 24
τῇ″ ἐπαύριον εἰσῆλθον εἰς τὴν καισάρειαν. ὁ δὲ κορνήλιος
ἦν [f] προσδοκῶν αὐτοὺς,″ συγκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς
αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους [g] φίλους [h]. [i] Ὡς δὲ ἐγένετο 25

---

[n] ∾ ὅτι. [p] † τοὺς ἀπεσταλμένους ἀπὸ τοῦ κορνηλίου πρὸς αὐτόν. [b] † ὁ πέτρος. [d] † τῆς. [e] ∾ τῇ δὲ.

---

ant. Ar. pol. cant. Constitut. Cyr. hieros. Theoph. 1. Aug. Ambr. Hier. Cassiod. τινες. Arm. || τρεῖς] δύο. B. || ζητοῦσι] ζητοῦντες. B. (n) ABCDE. 15. 18. 36. 40. 69. Mt. d. Bas. Cyr. hier. Theoph. 1. in comment. || ἐγὼ γὰρ. Mt. 1. (o) αὐτούς. C. Arm. (p) = ABCD (St. β.) E. al. 29. et Barb. 5. 76. 78. 80. 98. item apud Birch. 63 et 67. Mt. d. f. h. l. et k. m. (qui omittunt in textu, sed habent in m. ubi anagnosmatis initium notant.) Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. ant. Vulg. It. Chrys. Theoph. 2. || ἀπὸ] ὑπό. 65. (cum 43) 73. 95. al. 4. Mt. b. c. e. Theoph. 1. || πρὸς αὐτὸν, εἶπεν] εἶπεν. 34. 73. al. 5. Mt. b. e. Slav. 8. πρὸς ἄνδρας εἶπεν. 63. πρὸς αὐτοὺς εἶπεν. 1. 95. εἶπε πρὸς αὐτούς. 65. al. 3. Mt. c. Ed. Slav. 5. 7. Theoph. 1. (q) + τί θέλετε; ἤ. D. Syr. p. cant. (r) + τις. D gr. Syr. + ὁ 18. 31. Chrys. (s) = Syr. (t) + καὶ. Ed. Æth Syr. p. in m. (u) ὄχλου. Ed. (x) = 14** 38. Lect. 5. (y) = 31. (z) τότε εἰσαγαγὼν (*ingressus*, cant.) ὁ πέτρος, ἐξένισεν αὐτούς. D (St. β.) 40. Syr. Sahid. cant. τότε προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ἐξένισε. E. item laud. || εἰσκαλεσάμενος] *introducens*, Vulg. laud. (a) + ACD (St. β.) E. 15. 18. 19** 29. 31. 33. 34. 36. 40. 66** 68. 69. Barb. 1. Mt. d. l. m. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. ed. Vulg. It. Chrys. Theoph. 2. (b) = ABD (St. β.) 29. 40. 66** Barb. 3. Syr. Copt. Æth. Vulg. cant. Conf. not. z. (c) = D. al. 4. (d) = ABCDE. 95. 98. al. 18. pluresve. Lect. 5. Mt. l. al. 7. Ed. Chrys. Theoph. 1. Œc. (e) ABCDE. 40. 69. Mt. l. Copt. Vulg. laud. Theoph. 1. *quoque*, cant. (f) προσδεχόμενος αὐτοὺς καὶ. D. cant. (g) + καὶ. Syr. (h) + περιέμεινεν. D. Syr. p. in m. *sustinuit*, cant. (i) προσεγγίζοντος δὲ τοῦ πέτρου εἰς τὴν καισάρειαν, προδραμ-

[k] ÷ τοῦ'' [l] εἰσελθεῖν'' τὸν πέτρον [m], συναντήσας αὐτῷ ὁ
26 κορνήλιος, πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας [n], προσεκύνησεν. Ὁ δὲ
πέτρος [o] αὐτὸν ἤγειρε,'' λέγων· [p] ἀνάστηθι·'' [q] κἀγὼ αὐ-
27 τὸς'' ἄνθρωπός εἰμι [r]. Καὶ [s] συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθε,''
28 καὶ εὑρίσκει συνεληλυθότας πολλούς. Ἔφη τε πρὸς
αὐτούς· ὑμεῖς [t] ἐπίστασθε, ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ ἰου-
δαίῳ, κολλᾶσθαι [u] ἢ προσέρχεσθαι'' ἀλλοφύλῳ· καὶ ἐμοὶ
ὁ θεὸς ἔδειξε, μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρω-
29 πον. Διὸ καὶ ἀναντιῤῥήτως ἦλθον, μεταπεμφθείς [x].
30 πυνθάνομαι οὖν, τίνι λόγῳ μετεπέμψασθέ με; Καὶ ὁ
κορνήλιος ἔφη· ἀπὸ [y] τετάρτης'' ἡμέρας μέχρι [z] ταύτης
τῆς ὥρας'' [a] ἤμην'' [b] νηστεύων, καὶ'' [c] τὴν ἐννάτην [d] =
ὥραν'' προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου· καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ ἔστη
31 [e] ἐνώπιόν'' μου ἐν ἐσθῆτι [f] λαμπρᾷ,'' Καί φησι· κορνήλιε,
εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχὴ, καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου
32 [g] ἐμνήσθησαν'' ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. Πέμψον οὖν εἰς ἰόπ-
πην, καὶ [h] μετακάλεσαι'' σίμωνα, ὃς ἐπικαλεῖται πέ-

μὼν εἷς τῶν δούλων διεσάφησεν, παραγεγονέναι αὐτόν. ὁ δὲ κορνήλιος, ἐκπηδήσας καὶ συναντήσας αὐτῷ, πεσὼν πρὸς τοὺς πόδας προσεκύνησεν αὐτόν. D. Syr. p. in m. cant. (k) + ABCE. 65. (c. al. 5.) 73. 76. 78. 80. 98. al. 16. pluresve et Barb. 2. Lect. 5. Mt. l. al. 8. Ed. Bas. Theoph. 1. 2. (l) ἐλθεῖν. 57. 78. al. 4. Ed. (m) + εἰς καισάρειαν. 40. (n) + αὐτοῦ. 29. 43. 66** 68. item 69. Mt. l. Syr. Arr. Æth Vulg. cant. laud. Theoph. 2. (o) ἤγειρεν αὐτὸν. ABCDE. 57. 98. Alii. Mt. a 1** d. l. Ed. (Arm. Syr. p. Vulg. It.) Chrys. Theoph. 2. (p) τί ποιεῖς. D (item St. β.) Syr. p. in m. cant. (q) κἀγὼ. D. 98. cant. καὶ γὰρ ἐγὼ. E. laud. καὶ αὐτὸς ἐγὼ. C. καὶ γὰρ ἐγὼ αὐτός. 29. 69. al. 4. Mt. d. l. Chrys. item 68. Theoph. 2. (r) + ὡς καὶ σύ. D*E. Copt. Æth. cant. laud. (s) εἰσελθών τε. D* cant. ‖ + εἰς τὸν οἶκον. 27. 29. 66** (t) + βελτίον. D. cant. Aug. semel. (u) = Syr. ‖ + ἀνδρὶ. D gr. (x) + ὑφ' ὑμῶν. D (St. β.) E. 4** al. 4. cant. laud. (y) τῆς τρίτης, D* nustertiana, cant. (z) τῆς ἄρτι ὥρας. D. *usque in hunc diem*, cant. (a) ἤμην. Ed. *sedebam*, Erasm. (b) = ABC. 27. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. Bedæ codd. lat. Chrys. ut videtur, in comment. (c) προσευχόμενος τὴν ἐννάτην ὥραν. Arm. προσευχόμενος ἀπὸ ἕκτης ὥρας ἕως ἐνάτης. E. laud. Bedæ gr. (d) = ACD. 40. Mt. d. l. cant. (e) ἐναντίον. 69. Mt. l. (f) λευκῇ. 38. Mt. d. Syr. Erp. Æth. Vulg. ed. (g) ἀνέβησαν. Mt. d. m** ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον. Chrys. (h) μετάπεμψαι. 18. 69. Mt. l.

τρος· οὗτος [h*] ξενίζεται″ ἐν οἰκίᾳ σίμωνος [i] βυρσέως
παρὰ θάλασσαν· [k] — ὃς παραγενόμενος λαλήσει σοι.″
Ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα πρός σε [l]· σύ τε καλῶς ἐποίησας 33
[m] παραγενόμενος. νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον [n] ∾ τοῦ
θεοῦ″ [o] πάρεσμεν,″ [p] ἀκοῦσαι πάντα″ τὰ προστεταγμένα
[q] σοι″ ὑπὸ τοῦ [r] θεοῦ.″] [Ἀνοίξας δὲ πέτρος τὸ στόμα [s], 34
εἶπεν· ἐπ᾽ ἀληθείας καταλαμβάνομαι, ὅτι οὐκ ἔστι
προσωπολήπτης ὁ θεός· Ἀλλ᾽ ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβού- 35
μενος αὐτὸν, καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην, δεκτὸς αὐτῷ
[t] ἐστι.″ Τὸν λόγον, [u] ὃν″ ἀπέστειλε [x] τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, 36
εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ ἰησοῦ χριστοῦ· οὗτός ἐστι
πάντων κύριος· Ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενόμενον [y] ῥῆμα″ 37
καθ᾽ ὅλης τῆς ἰουδαίας, [z] ἀρξάμενον″ ἀπὸ τῆς γαλι-
λαίας, μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν ἰωάννης· Ἰησοῦν 38
τὸν ἀπὸ [a] ∾ ναζαρὲτ″ [b] ὡς ἔχρισεν αὐτὸν″ ὁ Θεὸς πνεύ-
ματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει, [c] ὃς″ διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ
ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ
[d] διαβόλου,″ ὅτι ὁ θεὸς ἦν μετ᾽ αὐτοῦ. Καὶ [e] ἡμεῖς″ 39

---

n ∾ σου.

a ∾ ναζαρὲθ.

(h*) ἐπιξενίζεται. Lect. 5. (i) + τινος. 7. 69. Mt. d. l. item C. al. 3. Arm. (k) = A. 3. 15. 18. 36. 95* Barb. l. Copt. Æth. Vulg. Quidam in Correctorio. Sed habet Bedæ gr. (l) + παρακαλῶν ἐλθεῖν πρὸς ἡμᾶς. D. Syr. p. c. ast. cant. (m) + ἐν τάχει. D. cant. (n) σου. D* Syr. Æth. Arm. Vulg. cant. Bedæ lat. ‖ Sed rec. Chrys. et Theoph. l. dis. Bedæ gr. τοῦ κυρίου. B. 29. 37. 68. (o) = D* cant. παρεστήκαμεν. Theoph. l. in textu et in comment. (p) ἀκοῦσαι βουλόμενοι παρά σου. D* Syr. cant. (q) = 37. 56. laud. (r) κυρίου. AC E. 15. 36. 40. 69. Copt. Arm. Syr. p. Vulg. laud. (s) + αὐτοῦ. ACE. al. 7. Lect. 5. Mt. e. h. Syr. Arr. Æth. Arm. Vulg. ed. laud. Theoph. l. 2. (t) ἔσται. A. Constitut. (u) = ABC* Copt. Vulg. Ath. *verbum suum misit filiis Isr. evangelizare*, cant. *verbum enim suum misit filiis etc.* tol. (x) + ὁ θεὸς. Vulg. ed. (y) = D cant. (z) ἀρξάμενος. ACDE. 40. Mt. e. ‖ + γάρ. AD. Vulg. cant. laud. Iren. (non Hilar. Ambr. Faustin.) (a) C DE. al. 7. Mt. a l. d. e. Ed. Syr. utr. Copt. Æth. Vulg. It. (b) ὃν ἔχρισεν. D. Syr. Erp. Æth. Arm. cant. Bas. ms. Faustin. Codd. lat. ap. Bedam. (c) ὡς. Theoph. 2. οὗτος. D. cant. tol. Iren. Faustin. (d) σατανᾶ. E. gr. (e) ὑμεῖς. AD gr.

f † μάρτυρες g πάντων," ὧν ἐποίησεν ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν ἰου-
δαίων, καὶ ἐν ἱερουσαλήμ· ὃν h # καὶ" i ἀνεῖλον" κρεμά-
40 σαντες ἐπὶ ξύλου. Τοῦτον ὁ θεὸς ἤγειρε k τῇ τρίτῃ
41 ἡμέρᾳ," καὶ ἔδωκεν l αὐτὸν" ἐμφανῆ γενέσθαι, Οὐ παντὶ
τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσι τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ
τοῦ θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν
42 αὐτῷ m* μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν n· Καὶ
o παρήγγειλεν" ἡμῖν, κηρύξαι τῷ λαῷ καὶ διαμαρτύ-
ρασθαι, ὅτι p ∾ αὐτός" ἐστιν ὁ ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ
43 κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν. q Τούτῳ" πάντες οἱ προφῆ-
ται μαρτυροῦσιν, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν r διὰ τοῦ ὀνό-
ματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν."]
44 Ἔτι [λαλοῦντος τοῦ πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα, ἐπέ-
πεσε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν
45 λόγον. Καὶ ἐξέστησαν s οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ," ὅσοι
συνῆλθον τῷ πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη t ἡ δωρεὰ τοῦ u
46 ἁγίου πνεύματος ἐκκέχυται. Ἤκουον γὰρ αὐτῶν λα-
λούντων x γλώσσαις," καὶ μεγαλυνόντων τὸν θεόν. τότε
47 ἀπεκρίθη ὁ πέτρος· Μήτι τὸ ὕδωρ κωλῦσαι δύναταί τις,

f † ἐσμεν. p ∾ οὗτος.

(f) = ACDE. 14* 15. 18. 27. 29. 36. 40. 69. Syr. utr. cant. laud. Iren. ms. Post *μάρτυρες* ponunt Mt. l. Arm. Vulg. (g) *αὐτοῦ.* D. cant. *τούτου καὶ πάντων.* Theoph. 2. (h) + ABCDE. 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 37. Lect. 5. Mt. 1. al. 7. Ed. Arm. Syr. p. Slav. Vulg. ms. It. Iren. ms. Chrys. Theoph. 1. 2. (i) *ἀνεῖλαν.* ABCDE. 33. 68. Mt. h. (k) *μετὰ τὴν τρίτην ἡμέραν.* D* cant. (l) *αὐτῷ.* D* 45. cant. (m) + *καὶ συνεστράφημεν.* D* Syr. p. c. ast. cant. Vigil. + *καὶ συνανεστρ.* D** (n) + *ἡμέρας μ.* D. Erp. Syr. p. c. ast. Æth. cant. Cassiod. + *δι' ἡμερῶν μ.* E. laud. bodl. Vigil. Bedæ gr. et Aug. ap. Bed. Codd. gr. ap. Hraban. item Pseudo-Ignat. (o) *ἐνετείλατο.* D. *ἀπήγγειλεν.* 40. (p) *οὗτος.* BCD E. 15. 18. 27. 29. Mt. d. l. Syr. Arr. (q) *τοῦτο.* 19. 66** 78. Lect. 2. (r) *omnem credentem in nomen ejus.* Syr. ‖ *ὀνόματος*] *αἵματος.* 36. *manum,* Aug. (s) *fratres circumcisi,* Syr. *qui e populo circumcisionis erant.* Erp. (t) *αἱ δωρεαὶ . . . ἐκκέχυνται.* Arm. (u) + *θεοῦ καὶ.* 33. 34. (x) *prævaricatis linguis,* cant. (In D gr. lectio primitiva abrasa est.) *linguis linguis,* Syr. *linguis suis,* Auct. de rebapt.

τοῦ [y] μὴ″ βαπτισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ
ἅγιον ἔλαβον, καθὼς καὶ ἡμεῖς; Προσέταξέ τε [z] αὐ- 48
τοὺς″ βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι [a] ∾ τοῦ κυρίου.″ τότε
[b] ἠρώτησαν″ αὐτὸν [c] ἐπιμεῖναι″ ἡμέρας τινάς.

[d] ″Ἤκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ, οἱ ὄντες 1
κατὰ τὴν ἰουδαίαν,″ ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λό-
γον τοῦ θεοῦ. [e] [f] Καὶ ὅτε″ ἀνέβη πέτρος εἰς ἱεροσόλυμα, 2
διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς [g], Λέγοντες· [h] ὅτι″ 3
[i] πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας εἰσῆλθες,″ καὶ συνέ-
φαγες αὐτοῖς. Ἀρξάμενος δὲ ὁ πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς 4
[k] καθεξῆς,″ λέγων· Ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει ἰόππῃ προσευ- 5
χόμενος· καὶ εἶδον [l] ἐν ἐκστάσει ὅραμα,″ καταβαῖνον
σκεῦός τι ὡς ὀθόνην [m] μεγάλην,″ τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιε-
μένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, [n] καὶ ἦλθεν″ ἄχρις ἐμοῦ· Εἰς ἣν 6

---

[a] ∾ ἰησοῦ χριστοῦ.

(y) = 33. 34. 37. cant. Theoph. 1. in textu. Iren. (z) αὐτοῖς. AB. 33. Syr. Erp. (a) ABE. 68. 69. al. 9. et Barb. 1. Mt. 1. Copt. Æth. Syr. p. Slav. 7. et rec. Vulg. ms. laud. tol. Chrys. Theoph. 2. Hier. Auct. de rebapt. ‖ Alii codd. et verss. ad κυρίου addunt ἰησοῦ s. ἰησοῦ χριστοῦ. + ἰησοῦ χριστοῦ. 98. (b) παρεκάλησαν. D. (c) πρὸς αὐτοὺς διαμεῖναι. D* Syr. Arr. Æth. Vulg. ed. cant. (d) ἀκουστὸν δὲ ἐγένετο τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς ἀδελφοῖς τοῖς (οἱ*) ἐν τῇ ἰουδαίᾳ. D. Syr. *audito vero apostoli etc.* cant. (e) ὁ μὲν οὖν πέτρος διὰ ἱκανοῦ χρόνου ἠθέλησε πορευθῆναι εἰς ἱεροσόλυμα· καὶ προσφωνήσας τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ ἐπιστηρίξας αὐτοὺς, πολὺν λόγον ποιούμενος, διὰ τῶν χωρῶν (*civitates*) διδάσκων αὐτούς ὃς καὶ (*quia et*) κατήντησεν αὐτοῖς, καὶ ἀπήγγειλεν αὐτοῖς τὴν χάριν τοῦ θεοῦ. οἱ δὲ (*quia erant*) ἐκ περιτομῆς ἀδελφοὶ διεκρίνοντο πρὸς αὐτόν. (*judicantes ad eum.*) D. cant. ‖ καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν. (*et benedixerunt Deum*, Vulg. ms.) ὁ μὲν οὖν πέτρος . . . (ut D.) . . . καὶ προσφωνῆσαι τοὺς ἀδελφούς. καὶ ἐπιστηρίξας ἐξῆλθεν διδάσκων αὐτούς. Syr. p. c. ast. (f) ὅτι δὲ. ABE. 15. 18. 25. 36. 40. Mt. 1. Copt. Arm. Vulg. laud. Hier. Cassiod. (g) + πιστοί. 4. Arm. Cassiod. (h) = 9. Æth. διατί, Chrys. in comment. *quare*, Vulg. Hier. (i) εἰσῆλθες πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας. AD. 38. 40. 68. 69. Lect. 5. Mt. 1. Arm. Vulg. cant. Theoph. 2. ‖ εἰσῆλθε καὶ συνέφαγε 36. al. 6. Syr. utr. (Syr. p. habet rec. in m.) ‖ εἰσῆλθες πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας, καὶ συνέφαγεν αὐτοῖς. B. (k) = 4* Copt. et, ut videtur, Erp. Post λέγων ponunt 68. Mt. d. Theoph. 2. ‖ τὰ καθεξῆς. D gr. (l) ἐν ὁράματι. Syr. (m) = Syr. ‖ + δεδεμένην. Syr. (n) = 68.

ἀτενίσας κατενόουν, καὶ εἶδον τὰ τετράποδα [o] τῆς γῆς,"
[p] καὶ τὰ θηρία," καὶ τὰ ἑρπετὰ, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐ-
7 ρανοῦ. [q] "Ηκουσα δὲ" φωνῆς λεγούσης μοι· ἀναστὰς
8 πέτρε, θῦσον καὶ φάγε. Εἶπον δέ· μηδαμῶς, κύριε· ὅτι
[r] † κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα
9 μου. [s] Ἀπεκρίθη δέ μοι φωνὴ ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρα-
10 νοῦ·" ἃ ὁ θεὸς [t] ἐκαθάρισε," σὺ μὴ κοίνου. Τοῦτο δὲ
ἐγένετο ἐπὶ τρίς· καὶ [u] πάλιν ἀνεσπάσθη" ἅπαντα εἰς τὸν
11 οὐρανόν.] Καὶ ἰδοὺ, ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες [x] ἐπέστησαν
ἐπὶ τὴν οἰκίαν, ἐν ᾗ ἤμην, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ καισαρείας
12 πρός με. Εἶπε δέ μοι τὸ πνεῦμα, [y] συνελθεῖν" αὐτοῖς,
[z] — μηδὲν διακρινόμενον." ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἓξ
ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός.
13 Ἀπήγγειλέ [a] τε" ἡμῖν, πῶς εἶδε τὸν ἄγγελον [b] ἐν τῷ
οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα καὶ εἰπόντα αὐτῷ· ἀπόστειλον εἰς
ἰόππην [c] †, καὶ μετάπεμψαι σίμωνα, τὸν ἐπικαλούμενον
14 πέτρον· "Ος λαλήσει ῥήματα πρός σε, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ
15 καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου. Ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν,

[r] † πᾶν. [c] † ἄνδρας.

(o) = 3. 67* 73. 80* Post θηρία ponunt 63. 64. 68. 98. Slav. 5. 8. et ant. Post ἑρπετὰ ponit Syr. (p) = Syr. Epiph. (q) καὶ ἤκουσα. D. 15. 18. 36. Syr. Erp. cant. ἤκουσα δὲ καὶ. AB E. 25. 27. 29. 40. al. 2. Mt. l. Copt. Vulg. laud. (r) = ABDE. 13. 15. 18. 37. 40. 69. Mt. d. Syr. utr. Erp. Arm. Vulg. It. Chrys. Epiph. Damasus. οὐδέποτε (omisso postea οὐδέποτε) 66** Æth. ‖ κοινὸν] + τι. 27. 29. 69. Arm. (s) ἐγένετο (+ δὲ. D**) φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πρός με. D. *respondit vero vox de cœlo ad me*, cant. ‖ μοι = B. 36. 40. al. 3. Mt. l. Arm. Vulg. Epiph. ‖ ἐκ δευτέρου = 4. Erp. Alii varie transponunt. φωνὴ δευτέρα. 2. ‖ οὐρανοῦ] + λέγουσα. Mt. m. Slav.

(t) ἐκαθαίρισε. Mt. l. ἐκαθέρισε. A. al. 3. ἐκάθηρε. 21. 26. Mt. f. k. ἐκάθαρε. 2. Theoph. l. (u) ἀνεσπάσθη πάλιν. ABD. 40. 69. Mt. l. Arm. Vulg. cant. ‖ = πάλιν. Syr. (x) + ἐλθόντες. Arm. (y) σύνελθε. 46. Syr. utr. Erp. Copt. (z) = D. Syr. p. cant. μηδὲν διακρίνοντα s. διακρίναντα. AB. al. 7. Mt. l. μηδὲν διακρινόμενος. 33. 46. (a) δὲ. ABD. 18. 33 36. 40. 68. Barb. 3. Mt. l. Erp. Copt. Arm. ut videtur. Syr. p. Vulg. cant. Chrys. Theoph. 2. (b) + τοῦ θεοῦ. 27. 29. 66** 69. Mt. d. l. + ἅγιον. Slav. ed. (c) = ABD. 14. 15. 18. 34. 36. 40. 69. al. 6. et Barb. 4. Mt. l. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. cant.

ἐπέπεσε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτοὺς, ὥσπερ καὶ ἐφ'
ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. [d] Ἐμνήσθην" δὲ τοῦ ῥήματος [e] ÷ τοῦ" 16
κυρίου, ὡς ἔλεγεν· [f] ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς
δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ. Εἰ οὖν τὴν ἴσην 17
δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς [g] — ὁ θεὸς," ὡς καὶ ἡμῖν, πιστεύ-
σασιν ἐπὶ τὸν κύριον ἰησοῦν [h] χριστὸν," ἐγὼ [i] — δὲ"
[k] τίς" ἤμην, [l] δυνατὸς" κωλῦσαι τὸν θεόν [m]; [n] Ἀκού- 18
σαντες δὲ ταῦτα, ἡσύχασαν, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν,
λέγοντες· [o] ἄραγε" καὶ [p] τοῖς ἔθνεσιν [q] ὁ θεὸς τὴν μετά-
νοιαν ἔδωκεν εἰς ζωήν."]

[r] Οἱ μὲν οὖν" [διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως [s] τῆς 19
γενομένης [t] ∞ ἐπὶ στεφάνῳ," διῆλθον ἕως φοινίκης καὶ
κύπρου καὶ ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον, εἰ
μὴ μόνον ἰουδαίοις. Ἦσαν δέ τινες [u] ἐξ αὐτῶν" ἄνδρες 20
κύπριοι [x] καὶ κυρηναῖοι," οἵτινες, [y] ἐλθόντες" εἰς ἀντιόχειαν,
ἐλάλουν [z] πρὸς τοὺς [a] ἕλληνας," εὐαγγελιζόμενοι τὸν κύριον

---

[t] ∞ ἐπὶ στεφάνου. [y] εἰσελθόντες. [a] ἑλληνιστὰς.

(d) ἐμνήσθημεν. A. (e) + τοῦ. ADE. 40. al. 4. Mt. d. l. m. Theoph. 1. (f) + ὅτι. 69. al. 6. Mt. d. l. Slav. 8. Theoph. 1. Aug. (g) = D. Æth. cant. Aug. Auct. de rebapt. (h) = 14. 27. 29. 38. Slav. 8. (i) = AD. 14. 15. 18. 25. 27. 36. 40. 69. 76. al. 4. et Barb. 5. Mt. c. d. item l. Ed. Syr. Æth. Arm. Vulg. cant. Chrys. Theoph. 2. Aug. Ambr. Hier. Auct. de rebapt. (k) τί. Arm. (l) = 34. Alius. Copt. δυνάμενος. Theoph. 1. in comment. (m) + τοῦ μὴ δοῦναι αὐτοῖς πνεῦμα ἅγιον. 8. (St. β. ια.) Aug. τοῦ μ. δ. ἁ. πν. ἅγιον πιστεύσασιν ἐπ' αὐτῷ. D. cant. Codd. lat. item, sed πιστεύσασιν ἐν κυρίῳ (ἐν ὀνόματι Bohem.) ἰησοῦ χριστοῦ, Syr. p. c. ast. Bohem. (n) Vs. 18. = 34. (o) ἄρα. AD. 40. 65. (c. al. 3.) *forsitan*, cant. Syr. Erp. *utique*, laud. (p) + ἐν. 35. Mt. c. (q) ὁ θεὸς ἔδωκε τὴν ζωὴν. Erp. Alii ordinem mutant. (r) καὶ οἱ. Arm. καὶ οἱ μὲν οὖν. Ed. (s) τῆς γενομένης ἐπὶ στεφάνῳ] στεφάνου. Arm. Cassiod. (t) ἐπὶ στεφάνου. AE. 40. 45. Theoph. 1. *sub Stephano*, Vulg. cant. laud. ἀπὸ τοῦ στεφάνου. D. (u) = Arm. (x) = Arm. (habet ed. minor.) (y) ADE. 4. 15. 25. 26. 27. 29. 36. 40. 69* al. 3. Mt. d. l. Copt. Æth. cant. laud. Chrys. (z) + καὶ. AB. 27. 29. 69. Vulg. + καὶ συνεζήτουν. 40. (a) AD* Syr. Arr. Copt. Æth. Vulg. cant. laud. Eus. Chrys. in comment. bis. Theoph. 3. Œc. in comment. *gentiles*, Cassiod.

21 ἰησοῦν. Καὶ ἦν χεὶρ κυρίου μετ' αὐτῶν [b]· πολύς τε
22 ἀριθμὸς [c] πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον. Ἠκού-
σθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν ἱερο-
σολύμοις περὶ αὐτῶν· καὶ ἐξαπέστειλαν βαρνάβαν [d] δι-
23 ελθεῖν" [e] ἕως ἀντιοχείας." Ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν
τὴν χάριν τοῦ θεοῦ, ἐχάρη, καὶ παρεκάλει πάντας, τῇ
24 προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν [f] τῷ κυρίῳ· Ὅτι ἦν
ἀνὴρ [g] ἀγαθὸς," καὶ πλήρης πνεύματος ἁγίου [h] καὶ πί-
25 στεως." καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς [h*] τῷ κυρίῳ." [i] Ἐξ-
ῆλθε δὲ εἰς ταρσὸν [k] = ὁ βαρνάβας," ἀναζητῆσαι σαῦ-
λον· καὶ εὑρὼν [l] — αὐτὸν," ἤγαγεν [m] — αὐτὸν" εἰς ἀν-
26 τιόχειαν. [n] Ἐγένετο δὲ [o] αὐτοὺς" ἐνιαυτὸν ὅλον συν-
αχθῆναι [p] ἐν" τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανὸν,
χρηματίσαι τε πρῶτον ἐν ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς χρι-
στιανούς.

27 Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ ἱεροσολύ-
28 μων προφῆται εἰς ἀντιόχειαν. [q] Ἀναστὰς δὲ εἷς" ἐξ
αὐτῶν, [r] ὀνόματι" ἄγαβος, [s] ἐσήμανε" διὰ τοῦ πνεύμα-

(b) + τοῦ (εἰς τὸ) ἰᾶσθαι αὐτούς. 25. 27. 29. 57. 69. al. 2. Mt. d. l. m. et alius in marg. codicis a 1. (c) + ὅτι περιῃρεῖτο ἐν τῇ χρείᾳ τοῦ λόγου τὸ κάλυμμα αὐτῶν τοῦ προσώπου. Syr. p. in m. (d) = AB. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. (e) εἰς (τὴν) ἀντιόχειαν. 32. 42. 57. Ed. Codd. lat. (f) + ἐν. B. 40. Slav. Vulg. laud. *ad Dominum*, cant. (g) *vigilans*, Arm. (h) = Arm. (h*) = B*. (i) ἀκούσας δὲ, ὅτι σαῦλός ἐστιν εἰς θαρσὸν, ἐξῆλθεν ἀναζητῶν αὐτὸν, καὶ (ὡς) συντυχὼν (*et cum invenissent, deprecabantur*) παρεκάλεσεν (αὐτὸν) ἐλθεῖν εἰς ἀντιόχειαν. D. Syr. p. (habet receptam cum ast.) cant. (k) = AB. 36. 69. Mt. d. Syr. Copt. Arm. Vulg. ms. (l) = ABE. 14. 15. 18. 34. 36. 40. 68. 69. al. 4. Barb. 2. Lect. 5. Mt. 1. ψ. laud. (m) = AB. 4. 14. 15. 27. 29. 34. 36. 40. 69. 98. al. 8. et Barb. 2. Lect. 5. Mt. c. d. l. χ. ψ. Arm. Vulg. (n) οἵτινες παραγενόμενοι, ἐνιαυτὸν ὅλον συνεχύθησαν ὄχλον ἱκανόν· καὶ τότε πρῶτον ἐχρημάτισεν ἐν ἀντιοχείᾳ οἱ μαθηταὶ χριστιανοί. D* Syr. p. in m. *contigit vero eis annum totum commiscere ecclesiam etc.* cant. ‖ ἐγένετο = Syr. Erp. Vulg. (o) = 4* 98. αὐτοῖς ABE. al. 3. Mt. 1. laud. ‖ + καὶ. A. Syr. p. (p) = 4. 26. 59. 73. 76. 78. 80. 93. al. 13. Lect. 5. Mt. f. al. 4. Ed. Theoph. 1. (q) ἦν δὲ πολλὴ ἀγαλλίασις. συνεστραμμένων δὲ ἡμῶν, (*revertentibus autem nobis*, cant. *congregatis autem nobis*, Aug.) ἔφη εἷς. D. cant. Aug. ‖ Vs. 27. 28. = Lectionaria pleraque. (r) = Arm. (habet ed. minor.) (s) σημαίνων. D. gr.

τος, λιμὸν [t] ∾ μέγαν" [u] μέλλειν" ἔσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν
οἰκουμένην· [x] ∾ ὅστις" [y] — καὶ" ἐγένετο ἐπὶ κλαυδίου [z] †.
Τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς ηὐπορεῖτό τις, ὥρισαν ἕκαστος 29
αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ ἰου-
δαίᾳ ἀδελφοῖς. [a] "Ὃ καὶ ἐποίησαν," ἀποστείλαντες [b] 30
πρὸς" τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς βαρνάβα καὶ σαύλου.]

[Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν ἡρώδης ὁ βα- 1
σιλεὺς [c] τὰς χεῖρας, κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλη-
σίας [d]. Ἀνεῖλε δὲ ἰάκωβον, τὸν ἀδελφὸν ἰωάννου, μα- 2
χαίρᾳ. [e] ∾ Καὶ ἰδὼν," ὅτι ἀρεστόν ἐστι τοῖς ἰουδαίοις [f], 3
προσέθετο συλλαβεῖν καὶ πέτρον· ([g] ἦσαν δὲ ÷ αἱ" ἡμέραι
τῶν ἀζύμων·") "Ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακὴν, παρα- 4
δοὺς [h] τέσσαρσι τετραδίοις" στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐ-
τὸν, βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ
λαῷ. Ὁ μὲν οὖν πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· [i] προσ- 5
ευχὴ δὲ ἦν ἐκτενὴς γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας" [i*] πρὸς
τὸν θεὸν" [k] ∾ ὑπὲρ" αὐτοῦ. Ὅτε δὲ ἔμελλεν αὐτὸν 6
[l] προάγειν" ὁ ἡρώδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ πέτρος κοιμώ-
μενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν, δεδεμένος ἁλύσεσι δυσὶ,

---

[t] ∾ μεγάλην. [x] ∾ ἥτις. [z] † καίσαρος. [e] ∾ ἰδὼν δὲ. [k] ∾ περὶ.

(t) ABD** 27. 29. 40. Mt. d. Epiph. Chron. pasch. (u) =4* 36. 59. 66* 69. 98* al 6. Mt. d. (x) ADE. 27. 29. 40. Mt. d. l. (y) = AD. 33. 34. 40. Mt. l. Æth. Arm. Vulg. cant. (z) = ABD. 40. Copt. Æth. Sahid. Arm. Vulg. cant. *principe*, Cassiod. (a) = Syr. (b) = 34. (c) + *qui cognominatur Agrippas*, Syr. (d) + ἐν τῇ ἰουδαίᾳ. D. Syr. p. c. ast. cant. (e) AE. 13. 15. 18. 36. 40. 69. Mt. d. l. Vulg. laud. luxov. Chrys. (f) + ἡ ἐπιχείρησις (*comprehensio*) αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς πιστούς. D. cant. (g) = 4* 35. ‖ + αἱ. ADE. 25. 26. 29. 34. 36. 59. 68. 76. 78. 98. al. 9. pluresve. Lect. 5. Mt. d. 19. al. 9. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. (h) *sedecim*, Syr. Erp. Cassiod. τετρακισχιλίοις. Copt. ap. Mill. (i) πολλὴ δὲ προσευχὴ ἦν ἐν ἐκτενείᾳ περὶ αὐτοῦ (= περὶ αὐτοῦ**) ἀπὸ τῆς ἐκκλ. D. cant. ‖ ἐκτενὴς] ἐκτενῶς. 40. Barb. 1. *instantissime* cant. Lucif. *sine intermissione*, Vulg. *incessanter*, laud. Cassiod. *perseverans*, Syr. Erp. (i*) = B. (k) ABD. 13. 27. 40. 69. 76. al. 5. Mt. l. Ed. (l) προαγαγεῖν. A. 36. al. 3. Ed. προσάγειν. 5. (St. β. δ.) 29. 73. προσαγαγεῖν. B. 57. ἄγειν. 33. 34. *tradere* Syr. Erp.

φύλακές τε [m] πρὸ τῆς θύρας" ἐτήρουν τὴν φυλακήν.
7 Καὶ ἰδοὺ, ἄγγελος κυρίου ἐπέστη [n], καὶ φῶς ἔλαμψεν
[o] ἐν [p] τῷ οἰκήματι· [q] πατάξας" δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ πέ-
τρου, ἤγειρεν αὐτὸν, λέγων· ἀνάστα ἐν τάχει. καὶ [r] ἐξέ-
8 πεσον" [s] αὐτοῦ" αἱ ἁλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. Εἶπέ τε ὁ
ἄγγελος πρὸς αὐτόν· [t] ∾ περίζωσαι," καὶ ὑπόδησαι τὰ
σανδάλιά σου. [u] ἐποίησε δὲ οὕτω." καὶ λέγει αὐτῷ·
9 περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου, καὶ ἀκολούθει μοι. Καὶ
ἐξελθὼν ἠκολούθει [x] — αὐτῷ," καὶ οὐκ ᾔδει, ὅτι ἀληθές
ἐστι τὸ γινόμενον [y] διὰ τοῦ ἀγγέλου·" ἐδόκει [z] δὲ" ὅραμα
10 βλέπειν. Διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευτέραν,
ἦλθον ἐπὶ τὴν πύλην [a] τὴν σιδηρᾶν," [b] τὴν φέρουσαν εἰς
τὴν πόλιν," ἥτις αὐτομάτη ἠνοίχθη αὐτοῖς· καὶ ἐξελ-
θόντες [c] [d] προῆλθον" [e] ῥύμην" μίαν, καὶ [f] εὐθέως" [g] ἀπ-
11 έστη" ὁ ἄγγελος ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ ὁ πέτρος, γενόμενος
ἐν ἑαυτῷ, εἶπε· νῦν οἶδα [h] ἀληθῶς, ὅτι" ἐξαπέστειλε [i] κύ-
ριος" τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, καὶ [k] ἐξείλατό" με ἐκ χειρὸς ἡρώ-
δου, καὶ πάσης [l] τῆς" προσδοκίας [m] τοῦ λαοῦ" τῶν ἰου-
12 δαίων.] [Συνιδών [n] τε" ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν μαρίας τῆς

---

[t] ∾ ζῶσαι. [k] ἐξείλετο.

(m) πρὸς τῇ θύρᾳ. A. (n) + τῷ πέτρῳ. D. Æth. Syr. p. c. ast. cant. (o) + ἀπ' αὐτοῦ. Syr. p. in m. Lucif. + μέγα. Theoph. 2. (p) + παντὶ. Syr. utr. (q) νύξας. D. Syr. Erp. cant. Lucif. (r) ἐπέπεσαν. ADE. 15. 18. al. 3. ‖ + ἀπ'. Mt. d. (s) post χειρῶν ponunt D gr. Syr. Arr. Arm. Vulg. Lucif. (t) ζῶσαι. ABD. 13. 15. 18. 25. 36. 40. Mt. h. l. (u) = Mt. d. (x) = AD. 15. 36. 40. Arm. cant. tol. Codd. lat. (y) = 4* ‖ διὰ] ὑπὸ. A. 25. 26. 40. 78. al. 3. Mt. k. Syr. p. in m. Chrys. in textu. Theoph. 2. (z) γὰρ. D. 3. 15. 18. 36. Syr. Arm. cant. tol. Codd. lat. ἀλλ' ἐδόκει Theoph. 1. (a) = 4. (b) = Syr. (c) + κατέβησαν τοὺς ἑπτὰ βαθμοὺς, καὶ. D. (St. β.) cant. (d) προσῆλθον. D. 25* al. 5. Mt. ω. Ed. Theoph. 1. (e) *gradum*, cant. (f) = Syr. (g) ἀπῆλθεν. A. ἐξῆλθεν. 68. (h) ὅτι ἀληθῶς. DE. Erp. Æth. It. Chrys. Lucif. (i) ὁ θεὸς. 27. 29. 36. Mt. l. Slav. ed. (k) ABDE. 15. 18. 25. 36. al. 3. ἐῤῥύσατο. 40. Mt. a l. (sed rec. in marg.) c. b. bis. e. 19. (l) = 42* 57. Ed. (m) = A. Syr. (n) = 59* δὲ. A. 15. 18. 36. 40. al. 5. Mt. k. m. Syr. laud. καὶ συνιδὼν. D. cant.

μητρὸς ἰωάννου, τοῦ ἐπικαλουμένου μάρκου, οὗ ἦσαν
ἱκανοὶ συνηθροισμένοι [o] καὶ προσευχόμενοι. Κρούσαντος 13
δὲ [p] αὐτοῦ" τὴν θύραν [q] τοῦ πυλῶνος," [r] προσῆλθε παιδίσκη
[s] ὑπακοῦσαι," ὀνόματι ῥόδη· Καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν 14
τοῦ πέτρου, ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξε [t] τὸν πυλῶνα·"
εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν, ἑστᾶναι τὸν πέτρον πρὸ τοῦ
πυλῶνος. Οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπον· μαίνῃ; ἡ δὲ διϊσ- 15
χυρίζετο οὕτως ἔχειν. οἱ δὲ ἔλεγον [u]. [x] ὁ" ἄγγελος αὐ-
τοῦ ἐστιν. Ὁ δὲ [y] — πέτρος" ἐπέμενε κρούων· [z] ἀνοί- 16
ξαντες" δὲ εἶδον αὐτὸν, καὶ ἐξέστησαν. Κατασείσας 17
δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾷν, [a] διηγήσατο [b] αὐτοῖς," πῶς ὁ
κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς. εἶπε δέ· ἀπαγ-
γείλατε ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα. καὶ ἐξελθὼν
ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον.] Γενομένης δὲ ἡμέρας, ἦν τά- 18
ραχος [c] οὐκ ὀλίγος" ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα ὁ πέ-
τρος ἐγένετο. Ἡρώδης δὲ, ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ 19
εὑρὼν, ἀνακρίνας τοὺς φύλακας, ἐκέλευσεν [d] ἀπαχθῆναι·"
καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς ἰουδαίας, εἰς [e] τὴν" καισάρειαν
διέτριβεν [f]. Ἦν δὲ [g] † θυμομαχῶν τυρίοις καὶ σιδωνί- 20

[p] τοῦ πέτρου. [g] † ὁ ἡρώδης.

(o) + ἀδελφοὶ. 32. 57. 69. Ed. Syr. Erp. Syr. p. c. ast. Chrys. ms. (p) ABD. 13. 27. 29. 33. 34. 40. 66* Lect. 1. Syr. Ar. pol. Copt. Arm. Vulg. cant. Theoph. 2. (q) = 68. || τὴν θύραν ἔξω D* (si quidem Wetst. recte vidit) *januam foris*, cant. || *ostium januæ*, Vulg. laud. (r) δραμοῦσα ῥώδη ἡ παιδίσκη, καὶ ἰδοῦσα τὸν πέτρον, ἀπὸ τῆς χαρᾶς etc. 68. || προσῆλθε] προῆλθε. 3. Ed. Syr. Ar. pol. Vulg. (s) = 59. Alii transp. *ut responderet ei*, Syr. Erp. *ad videndum*, Vulg. ed. sixtin. (t) αὐτῷ τὴν θύραν. E. laud. item Syr. (u) + πρὸς αὐτὴν· τυχὸν. D. Syr. Erp. cant. (x) = 56. 59. Chrys. in comment. (y) = D. cant. (z) ἐξανοίξαντες D* *egressi*, Syr. || + *ostium*, Vulg. ed. sixtin. (a) + εἰσῆλθεν καὶ. D. Syr. Syr. p. c. ast. cant. (b) = A. 13. 33. 69. Mt. d. 1. Arm. Vulg. Ante διηγ. ponit 4. (c) = D. cant. Lucif. μέγας. 15. 18. 36. 76. Syr. Erp. Arm. Cassiod. (d) ἀπαγχθῆναι. Petr. alex. ἀποκτανθῆναι. D* gr. Syr. Erp. Copt. ἀποκεφαλισθῆναι. 67. || + ἐπὶ θανάτω. 23. (e) = ADE. 20. 40. 59. 69. 80. Mt. 1. (f) + ἐκεῖ. Arm. Vulg. (g) = ABD. 13. 33. 34. 40. Syr. Erp.

οις· ὁμοθυμαδὸν δὲ [h] παρῆσαν πρὸς αὐτὸν, καὶ πείσαντες
βλάστον, τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως, ᾐτοῦντο εἰ-
ρήνην· διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν [i] τὴν χώραν" [k] ἀπὸ τῆς
21 βασιλικῆς." [l] Τακτῇ" δὲ ἡμέρᾳ ὁ ἡρώδης [m] ἐνδυσά-
μενος" ἐσθῆτα βασιλικὴν, καὶ καθίσας ἐπὶ τοῦ βήμα-
22 τος, ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς. [n] Ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει·
23 [o] Θεοῦ φωνὴ," καὶ οὐκ ἀνθρώπου. Παραχρῆμα δὲ ἐπ-
άταξεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκε [p] †
[q] δόξαν" τῷ Θεῷ· καὶ [r] γενόμενος σκωληκόβρωτος [s], ἐξέ-
ψυξεν.
24 Ὁ δὲ λόγος τοῦ Θεοῦ [t] ηὔξανε" καὶ ἐπληθύνετο.]
25 [Βαρνάβας δὲ καὶ [u] σαῦλος" ὑπέστρεψαν [x] ἐξ ἱερουσα-
λὴμ," πληρώσαντες τὴν διακονίαν, συμπαραλαβόντες [y]
καὶ" ἰωάννην, τὸν [z] ἐπικληθέντα" μάρκον.
1 Ἦσαν δέ [a] — τινες" ἐν ἀντιοχείᾳ, κατὰ τὴν οὖσαν
ἐκκλησίαν, προφῆται καὶ διδάσκαλοι, [b] ὅ,τε" βαρνάβας

---

[p] † τὴν.

(h) + ἐξ ἀμφοτέρων τῶν πόλεων. D. Syr. p. + *ab invicem civitates*, cant. + πάντες. Slav. 8. (i) = 69. τὰς χώρας. D. Vulg. cant. Lucif. τὴν πόλιν. E. 33. 34. *civitates*. laud. (k) *ab illo*, Vulg. ‖ ἀπὸ] ἐκ. D. 40. Mt. l. ‖ βασιλικῆς] + αὐτοῦ. Slav. (l) τῇ ἕκτῃ. 21. (m) ἐνδεδυμένος. Ed. (n) + καταλλαγέντος δὲ αὐτοῦ τοῖς τυρίοις. D. Syr. p. cant. (o) φωνὴ Θεοῦ. 57. 65. (c. al. 5.) 78. 80. 98. al. 5. Mt. l. al. 5. Ed. φωναί. D. Syr. Vulg. cant. Lucif. (p) = DE. 33. 34. 40. 65 (c. al. 5.) 73. 76. 78. 80. 98. al. 12. pluresve. Mt. l. al. 5. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. Œc. (q) αἶνον. 33. 34. (r) + καταβὰς ἀπὸ τοῦ βήματος. D. cant. (s) + ἔτι ζῶν, καὶ οὕτως. D. cant. (t) *prædicabatur*. Syr. Erp. (u) παῦλος. 33. 68. 73. al. 2. Ed. Theoph. 2. Utrumque Mt. c. ‖ + ὁ ἐπικληθεὶς παῦλος. Syr. p. c. ast.

(x) ἀπὸ ἱερουσ. DE. 15. 18. 36. 40. 73. al. 6. et Barb. 1. Mt. a l. (sed rec. in marg.) e. Vulg. It. ‖ εἰς ἱερουσ. B. 4. 14. 26. 34. 64. ap. Birch. 78. 80. 95. al. 14. et Barb. 1. Mt. k. al. 3. Ed. Ar. pol. Slav. 5. 7. et ant. Chrys. Theoph. 1. 2. ‖ εἰς ἀντιόχειαν. 28. 38. 66 in m. 67** Barb. 2. Slav. 8. εἰς τὴν ἀντιόχειαν. Lect. 5. ἐξ (ἀπὸ) ἱερουσ. εἰς ἀντιόχειαν. E. 14** 27. 29. 57. 69. al. 4. Mt. d. l. m. Ed. Syr. Erp. Slav. rec. laud. Cassiod. εἰς ἀντιόχειαν ἀπὸ ἱερουσ. 76. εἰς ἀντιόχειαν in margine addit 98. (y) = ABD* 36. Mt. d. l. Syr. Erp. Vulg. cant. (z) ἐπικαλούμενον. A. 36. 40. 65. (c. al. 4.) 73. al. 3. Theoph. 2. (a) = ABD. 33. 40. 68. 69. Mt. d. l. Syr. Erp. Æth. Vulg. cant. Vigil. (b) ἐν οἷς. D. Vulg. Vigil. *in quo*, cant. ‖ + ἦν καί. D** gr. Vigil.

καὶ [c] συμεὼν" ὁ καλούμενος νίγερ, καὶ λούκιος ὁ κυρη-
ναῖος, [d] μαναήν" τε, ἡρώδου τοῦ τετράρχου σύντροφος,
καὶ σαῦλος. Λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ κυρίῳ καὶ 2
νηστευόντων, εἶπε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ἀφορίσατε δή μοι
τὸν [e] † βαρνάβαν καὶ [f] — τὸν" σαῦλον εἰς τὸ ἔργον, ὃ
προσκέκλημαι αὐτούς. Τότε νηστεύσαντες καὶ προσευ- 3
ξάμενοι, καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς, [g] ἀπέλυσαν."
[h] Οὗτοι" μὲν οὖν, ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ 4
ἁγίου, [i] κατῆλθον" εἰς [k] τὴν" σελεύκειαν, ἐκεῖθέν [l] τε"
ἀπέπλευσαν εἰς [m] τὴν" κύπρον. Καὶ γενόμενοι ἐν [n] σα- 5
λαμῖνι," κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ [o] θεοῦ" ἐν ταῖς
συναγωγαῖς τῶν ἰουδαίων· εἶχον δὲ [p] καὶ" ἰωάννην [q] ὑπη-
ρέτην." Διελθόντες δὲ [r] ÷ ὅλην" τὴν νῆσον ἄχρι πάφου, 6
εὗρόν [s] τινα μάγον, ψευδοπροφήτην ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα
[t] βαριησοῦς·" Ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ σεργίῳ 7

[e] † τε.

(c) σίμων. Ed. Vulg. (non tol.) Vigil. (d) μαναὴλ. St. β. Syr. Alii aliter. (e) = ABCDE. 73. 78. 80. 95. 98. π[1]. 15. pluresque. Mt. a l. al. 5. Ed. Syr. p. (Vulg. It.) Ath. Bas. Cyr. hieros. Chrys. Theoph. 1. Œc. (Patr. lat.) (f) = ACDE. 40. 68. 69. Mt. d. l. Bas. ms. Cyr. hieros. Chrys. (g) = D. cant. ἀπῆλθον. 47* 59. ἀπέστειλαν. Slav. 5. et ant. ‖ + αὐτοὺς. E. Syr. Arr. Æth. Syr. p. c. ob. Slav. ed. Vulg. laud. Lucif. Vigil. Hier. (h) οἱ. D. Ath. Vigil. αὐτοὶ. AB. 15. 18. 36. 40. 69* Mt. d. l. *ipsi*, Vulg. cant. laud. Patr. lat. (i) καταβάντες δὲ. D. *descenderunt*, cant. laud. Lucif. (k) = ABD. 66. 69. Mt. l. Chrys. (l) = D. 64. Chrys. ‖ δὲ. 25. 26. 40. 80. 98. al. 14. Mt. c. al. 4. Ed. Syr. p. in m. cant. Theoph. 1. 2. Œc. (m) = ABD. 40. 68. 69. Mt. l. al. 4. Theoph. 2. (n) σαλαμίνῃ. AE. al. 6. Vulg. laud. cant. Lucif. Cassiod. (o) κυρίου. D gr. Syr. Lucif. (p) = Mt. l. Slav. 5. et ant. Lucif. (q) ὑπηρετοῦντα αὐτοῖς. D. Syr. p. in m. cant. εἰς διακονίαν. E. laud. *in ministerio*, Vulg. (r) + ABCDE. 14* 18. 29. 36. 40. 69. al. 5 et Barb. 1. Mt. d. l. m. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Chrys. Lucif. Hier. Cassiod. (s) + ἄνδρα. ABD. 14* 66. ap. Hwiid. 69. Barb. 2. Mt. d. l. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. cant. Chrys. Theoph. 1. Lucif. Post τινα ponunt E. 36. Slav. ed. Vulg. laud. ‖ + ἐκεῖ ἄνδρα. C. 15. 18. 76. al. 3. item 40. 66. in m. Ed. Theoph. 2. (t) βαριησοῦν. AD** 65 (cum 64.) 78. 80. 95. 98. al. 26. Mt. b. f. Ed. Syr. p. græce. in m. Œc. Theoph. 1. Lucif. Cassiod. βαριησοῦ. C. 40. Mt. l. Copt. Arm. Vulg. Nonnulli ap. Hier. *Barjeu*, Vulg. ms. Hier. Beda. βαριησουὰν. D* cant. *Barjesuban*, Lucif. *Barsuma*. Syr.

[u]παύλῳ," ἀνδρὶ συνετῷ. οὗτος προσκαλεσάμενος βαρνάβαν
καὶ σαῦλον, ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ [x]θεοῦ."
8 Ἀνθίστατο δὲ αὐτοῖς [y]ἐλύμας" ὁ μάγος, (οὕτω γὰρ
μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ,) ζητῶν [z]διαστρέψαι"
9 τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως[a]. Σαῦλος δὲ, ὁ καὶ
παῦλος, πλησθεὶς πνεύματος [b]ἁγίου," [c]=καὶ" ἀτενίσας
10 εἰς αὐτὸν, Εἶπεν· ὦ πλήρης παντὸς δόλου καὶ [d]πάσης"
ῥαδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης·
οὐ παύσῃ διαστρέφων τὰς ὁδοὺς κυρίου τὰς εὐθείας;
11 Καὶ νῦν ἰδοὺ, χεὶρ [e]† κυρίου ἐπὶ σὲ, καὶ ἔσῃ τυφλὸς,
μὴ βλέπων τὸν ἥλιον, ἄχρι καιροῦ. [f]παραχρῆμα δὲ"
ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος, καὶ περιάγων
12 ἐζήτει χειραγωγούς. Τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γε-
γονὸς, [g]ἐπίστευσεν[h], ἐκπλησσόμενος ἐπὶ τῇ διδαχῇ [i]τοῦ
κυρίου."]
13 [Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς πάφου [k]οἱ περὶ — τὸν:
παῦλον," ἦλθον εἰς πέργην τῆς παμφυλίας· ἰωάννης δὲ
ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν, ὑπέστρεψεν εἰς ἱεροσόλυμα.
14 [l]Αὐτοὶ δὲ" διελθόντες ἀπὸ τῆς πέργης, παρεγένοντο εἰς
ἀντιόχειαν τῆς πισιδίας, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν συνα-

---

[e] † τοῦ.

(non Erp.) || + ὁ μεθερμηνεύεται ἐλύμας. E. laud. Bedæ gr. + *quod interpretatur paratus*, (ἕτοιμος) demidov. Lucif. (u) = 59. Mt. c. *et Paulo*, Cassiod. bis. (x) κυρίου. 69. Mt. l. (y) ἑτοίμας. D* *Etoemas*, cant. Lucif. || ὁ μάγος βαρσοῦμα, οὗ τὸ ὄνομα μεθερμηνεύεται ἐλύμας. Syr. (z) ἀποστρέψαι. Conject. Valkenarii. (a) + ἐπειδὴ ἥδιστα ἤκουεν αὐτῶν. D* item E. Syr. p. c. ast. cant. laud. Bedæ gr. (b) = Slav. 8. (c) = ABC. 33. 34. 36. 40. Mt. l. Arm. Vulg. Chrys. Lucif. Vigil. Hier. (d) = D* cant* Arm. Lucif. Vigil. (e) = ACDE. 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 10. pluresve. Lect. 5. Mt. l. al. 8. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. (f) παραχρ. τε. C. Copt. Æth. Ar. Vulg. Lucif. Hier. καὶ εὐθέως. D. cant. (g) + ἐθαύμασε καὶ. DE. Æth. It. Lucif. (h) + τῷ θεῷ. D. *in Deo*, cant. item, omissis ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ κυρίου, Æth. || ἐκπλησσόμενος ἐπίστευσε. A. Syr. Erp. (i) τοῦ χριστοῦ. 63. *Dei*, Vigil. τῶν ἀποστόλων. 4. (k) *Paulus et Barnabas*, Syr. Erp. || = τὸν. ABCDE. 69. Mt. b. l. Dionys. alex. Chrys. (l) παῦλος δὲ καὶ βαρνάβας. E. laud.

γωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, ἐκάθισαν. Μετὰ δὲ 15
τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, ἀπέστειλαν
οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτοὺς, λέγοντες· ἄνδρες ἀδελ-
φοὶ, εἰ [m] ἔστι λόγος [n] ἐν ὑμῖν παρακλήσεως [o] πρὸς τὸν
λαὸν," λέγετε. Ἀναστὰς δὲ παῦλος, καὶ κατασείσας 16
τῇ χειρὶ, εἶπεν· ἄνδρες ἰσραηλῖται, καὶ οἱ φοβούμενοι
τὸν Θεὸν, ἀκούσατε. Ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ [p] τούτου" [q]† 17
ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν· καὶ [r] τὸν λαὸν" ὕψωσεν
[s] ἐν τῇ παροικίᾳ" ἐν γῇ αἰγύπτῳ, καὶ μετὰ βραχίονος
ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς. Καὶ [t] ὡς" [u] τεσ- 18
σαρακονταετῆ χρόνον" [x] ἐτροφοφόρησεν" αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ·
Καὶ καθελὼν ἔθνη [y] ἑπτὰ" ἐν γῇ χαναὰν [z] κατεκληρονόμησεν" 19
[a] αὐτοῖς" τὴν γῆν [b] αὐτῶν." [c] ∾ Καὶ μετὰ ταῦτα, ὡς 20
ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα, ἔδωκε" κριτὰς ἕως

---

[q] † ἰσραήλ. [x] ∾ ἐτροποφόρησεν. [z] κατε-
κληροδότησεν. [c] ∾ ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα. Καὶ
μετὰ ταῦτα ἔδωκε.

(m) + τις. ABCD* 13. 15. 18. 29. 36. 40. 66** 69. al. 3. et Barb. 1. Mt. d. l. Copt. Vulg. cant. Cassiod. (n) + σοφίας. D. *sermo et intellectus in vobis exhortationis etc.* cant. (o) sequentibus jungunt 19. Alii. Syr. Erp. Æth. (p) = B. 40. Æth. Erp. Vulg. τοῦ. (q) = E. 4. 14. 18. 25. 26. 33. 34. 59. 66* 68. 73. 76. 78. 80. 98. al. 23. et Barb. 6. Lect. 5. Mt. a l. al. 6. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Slav. laud. Chrys. Theoph. 1. 2. Œc. Lucif. (r) αὐτοὺς. Syr. (s) = Ed. || + αὐτοῦ. Chrys. Theoph. 2. (t) = DE. Syr. Arr. Æth. Vulg. It. ἕως. Slav. (u) ἔτη μ'. D. cant. item Slav. (x) ACE 24** 68. 78 in marg. Mt. d. l. Constitut. Ath. Cyr. Macar. (Hesych.) *nutrivit*, laud. Syr. Arr. Copt. Æth. Slav. *ac si nutrix aluit*, cant. ἐτροφοπόρησεν. Theoph. 1. || Rec. Syr. p. in m. græce. Chrys. Theoph. 2. *mores eorum sustinuit*, Vulg. (y) = 25. Post χαναὰν ponunt E. laud. Bedæ gr. (z) ABCDEG. 65. (c. al. 5) 73. 78. 80. 95. al. 35. et Barb. 5. Lect. 5. Mt. a l. (habet rec. in marg.) al. 6. Ed. Chrys. Theoph. 1. Œc. (a) = BD* 40. (b) = 15. 18. 36. τῶν ἀλλοφύλων. D* item Syr. p. c. ast. (c) ABC. 15. 18. 36. 40. Ed. Copt. Arm. Chrys. ap. Simonium || = μετὰ ταῦτα. D* Syr. utr. Erp. cant. || καὶ ἕως ἔτεσι τετρ. κ. πεντ. (+ καὶ Syr. p.) D* gr. Syr. p. *quasi post* 450 *annos*. *Et posthæc dedit etc.* Vulg. Beda. *Et posthæc dedit eis quasi annos* 450. *dedit eis judices*. Bedæ gr. || τετρακοσίοις] τριακοσίοις. Conject. || πεντήκοντα] *triginta*. tol.

21 σαμουὴλ τοῦ προφήτου. Κἀκεῖθεν ᾐτήσαντο βασιλέα,
καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς [d] ὁ θεὸς" τὸν σαοὺλ υἱὸν κὶς, ἄνδρα
22 ἐκ φυλῆς βενιαμὶν, ἔτη τεσσαράκοντα. Καὶ μεταστή-
σας αὐτὸν, ἤγειρεν αὐτοῖς τὸν δαβὶδ εἰς βασιλέα, ᾧ καὶ
εἶπε μαρτυρήσας· εὗρον δαβὶδ, τὸν τοῦ ἰεσσαὶ, [e] ἄνδρα
κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς" ποιήσει πάντα τὰ θελή-
23 ματά μου. Τούτου ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ'
24 ἐπαγγελίαν [f] ἤγαγε" τῷ ἰσραὴλ [g] σωτῆρα ἰησοῦν," Προ-
κηρύξαντος ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ
βάπτισμα μετανοίας [h] παντὶ" [i] τῷ λαῷ" [k] ἰσραήλ."]
25 [Ὡς δὲ ἐπλήρου ὁ ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγε· τίνα με
ὑπονοεῖτε [l] εἶναι;" οὐκ εἰμὶ ἐγώ [m]· ἀλλ' ἰδοὺ, ἔρχεται
μετ' ἐμὲ, οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦ-
26 σαι. Ἄνδρες ἀδελφοὶ, υἱοὶ γένους ἀβραὰμ, καὶ οἱ ἐν
[n] ὑμῖν" φοβούμενοι τὸν θεὸν [o]· [p] ὑμῖν" ὁ λόγος [q] τῆς σω-

---

[f] ἤγειρε.

(d) = 4* 26. 34. 66. 68. 80. al. 5. Mt. l. Codd. lat. (e) = BE. laud. ‖ ὃς ποιήσει π. τ. θ. μου = 3. 95* Theoph. l. ‖ *hominem, qui faciat omnia, quæ sunt in corde meo*, Philastr. *qui facit omnes voluntates meas secundum cor meum*. Cassiod. ‖ = πάντα. Cod. ap. Mt. Ath. (f) ABE. 4* 14** 26. 33. 34. 59. 65. (c. al. 3) 73. 78. 80. 98. al. 18. et Barb. 4. Lect. 5. Mt. a l. d. al. 5. Ed. Ar. pol. Æth. Vulg. (non tol.) laud. Ath. Chrys. in comment. Theoph. l. Aug. (g) σωτηρίαν. 14** 26. 27. 33. 34. 65 (c. al. 2) 68. 73. 78. 80. 95. 98. al. 20. Lect. 5. Mt. a l. al. 6. Ed. Ar. pol. Æth. Slav. 5. 8. Chrys. ms. et in comment. Theoph. l. in textu et comment. σωτηρίαν, ἰησοῦν. Barber. 5. Slav. 7. et ed. σωτῆρα 4** 14* 16. 23. 37. 46. 56. 66. 76. ‖ Rec. AE. 4* 36. 40. 57. 67. 69. pluresve. Barb. 3. ut videtur. Mt. a l. in marg. d. l. Syr. Erp. Arm. Copt. Vulg. cant. laud. Chrys. ed. Theoph. 2. Aug. σωτῆρα τὸν ἰησοῦν. D. (h) = 4. 14** 26. 59. 66. 76. 78. 80. 98. al. 20. Lect. 5. Mt. a l. (sed in marg. habet rec.) b. c. f. k. Ed. Ar. pol. Slav. 5. 8. Chrys. in comment. Theoph. 1 2. (i) = A. 4. 14** 26. 59. 66. 67. 80. al. 16. Mt. a l. (sed in marg. habet rec.) b. c. f. Ed. Ar. pol. Slav. 5. 8. Chrys. in comment. Theoph. l. 2. ‖ λαῷ = 76. 78. 98. Lect. 5. (k) = 68. Mt. k. τοῦ ἰσραὴλ. 32. 57. Ed. Chrys. in textu. (l) = 35. Mt. k. Chrys. in comment. (m) + οὗτος. Arm. + ὁ χριστὸς. E. 68. laud. tol. Theoph. 2. Bedæ gr. (n) ἡμῖν. A D. Syr. p. in m. cant. (o) + ἀκούσατε. E. laud. Bedæ gr. (p) ἡμῖν. AD. 19. 33. cant. (q) + οὗτος. 6. 36. 65. (c. al. 4!) Arm. Æth.

τηρίας [r] ταύτης″ [s] ἀπεστάλη.″ Οἱ γὰρ κατοικοῦντες 27
[t] ἐν″ ἱερουσαλὴμ, καὶ οἱ ἄρχοντες [u] αὐτῶν, [x] τοῦτον
ἀγνοήσαντες, καὶ″ τὰς [y] φωνὰς″ τῶν προφητῶν τὰς
κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας, κρίναντες [z] ἐπλή-
ρωσαν. Καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὑρόντες, [a] ᾐτή- 28
σαντο πιλάτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν.″ Ὡς δὲ [b] ἐτέλεσαν″ 29
[c] πάντα″ τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα [d], καθελόντες ἀπὸ
τοῦ [e] ξύλου,″ ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. Ὁ δὲ θεὸς ἤγειρεν 30
[f] αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.″ Ὃς ὤφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς 31
συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς γαλιλαίας [g] εἰς ἱερουσαλὴμ,″
οἵτινες [h] + νῦν″ εἰσι μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. Καὶ 32
ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας
ἐπαγγελίαν γενομένην· ὅτι ταύτην ὁ θεὸς ἐκπεπλήρωκε
τοῖς τέκνοις [i] αὐτῶν ἡμῖν,″ ἀναστήσας [k] ἰησοῦν·″] [l] Ὡς 33
καὶ″ ἐν τῷ [m] πρώτῳ ψαλμῷ″ γέγραπται· υἱός μου εἶ σύ,

---

[c] ἅπαντα. [m] ∾ ψαλμῷ τῷ δευτέρῳ.

(r) = 18. 37. Mt. χ. ψ. Syr. Erp. Æth. Arm. (s) ἐξαπεστάλη. ABD. 39. 40. 69. 73. al. 8. et Barb. 4. Lect. 5. Mt. a 1. in marg. d. 1. ξ. ψ. Chrys. (t) = E. 73. 98. al. 13. Lect. 5. Mt. a l. al. 5. Ed. Syr. Vulg. laud. Chrys. in comment. (u) αὐτῆς. D* Vulg. cant. (x) ἀγνοήσαντες. D* ap. Kipl. μὴ συνιέντες ap. Wetst. cant. (y) γραφὰς. D*E. Syr. cant. laud. (z) + αὐτὸν. Syr. Erp. Slav. rec. (a) κρίναντες αὐτὸν παρέδωκαν πιλάτῳ, ἵνα εἰς ἀναίρεσιν. (*ut interficeretur*.) D* cant. (b) ἐτέλησαν. B. quantum e Birchio conjicere licet. Ed. ἐτέλουν. D* ἐπλήρωσαν. 68. Mt. k. (c) AB DE. 76. 78. 80. 98. al. 26. pluresve. Lect. 5. Mt. l. al. 11. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. (d) + εἰσιν, ᾐτοῦντο τὸν πιλάτον, τοῦτον μὲν σταυρῶσαι. καὶ ἐπιτυχόντες (*et impetraverunt*) πάλιν, καὶ. D. cant. ‖ + μετὰ τὸ σταυρωθῆναι αὐτὸν ᾔτησαν τὸν πιλάτον ἀπὸ τοῦ ξύλου καθελεῖν αὐτὸν, καὶ. Syr. p. c. ast. (e) σταυροῦ. E. Syr. laud. (f) = D. cant. ‖ + *tertia die*, Vulg. (non tol.) (g) ἐν ἱερουσαλὴμ, et ponitur post λαὸν. 40. (h) + νῦν. AC. 15. 18. 25. 27. 29. 33. 34. 36. 66** 69. al. 5. Mt. l. Syr. Erp. Copt. Æth. + καὶ νῦν. Arm. + ἄχρι νῦν. D. Syr. p. c. ast. Vulg. cant. (i) = Copt. ἡμῶν. ABC*D. Æth. Vulg. cant. Hilar. ms. Ambr. ed. ὑμῶν. tol. Hilar. Beda. αὐτῶν, ἡμῖν 18. Alii. αὐτῶν ὑμῖν Lect. 5. ‖ ἡμῖν] = Syr. p. Ar. Ambr. ms. ὑμῖν. Theoph. 1. ‖ *Quoniam Deus hanc adimplevit filiis eorum: ea quæ ad patres nostros repromissio facta est, quoniam Deus hanc adimplevit filiis nostris, resuscitans etc.* Bedæ gr. (k) αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. A. τὸν κύριον ἰησοῦν χριστὸν. D. Sahid. cant. Hilar. Ambr. Alii aliter. (l) οὕτως γάρ. D. *sicut enim*, cant. *sicut*, Hilar. Ambr. (m) D. Ed. cant. Orig. dis. Georg.

34 ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. Ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν
ἐκ νεκρῶν, μηκέτι [n] μέλλοντα″ ὑποστρέφειν εἰς διαφθο-
ρὰν, οὕτως εἴρηκεν· ὅτι δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια Δαβὶδ τὰ πι-
35 στά. [o] Διὸ″ καὶ [p] ἐν ἑτέρῳ″ λέγει· οὐ δώσεις τὸν ὅσιόν
36 σου ἰδεῖν διαφθοράν. Δαβὶδ μὲν γὰρ, ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρ-
ετήσας * τῇ τοῦ Θεοῦ βουλῇ, ἐκοιμήθη, καὶ προσετέθη
37 πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ, καὶ εἶδε διαφθοράν. Ὃν δὲ
38 ὁ Θεὸς ἤγειρεν, οὐκ εἶδε διαφθοράν. Γνωστὸν οὖν ἔστω
ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοὶ, ὅτι [q] διὰ τούτου″ ὑμῖν ἄφεσις
39 ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται· [r] Καὶ″ ἀπὸ πάντων, ὧν οὐκ
ἠδυνήθητε ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως δικαιωθῆναι, ἐν τούτῳ πᾶς
40 ὁ πιστεύων δικαιοῦται [s]. Βλέπετε οὖν, μὴ [t] ἐπέλθῃ″
41 [u] ἐφ' ὑμᾶς″ τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις· [x] Ἴδετε″ οἱ
καταφρονηταὶ, [y] καὶ θαυμάσατε, καὶ ἀφανίσθητε· ὅτι
ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, [z] [a] — ἔρ-
γον,″ [b] ∾ ᾧ″ οὐ μὴ πιστεύσητε, ἐάν τις ἐκδιηγῆται ὑμῖν. [c]

---

[b] ∾ ὅ.

---

alex. Tert. Cypr. ms. Hilar. dis. Hier. Bedæ codd. lat. Cassiod. ‖ Recepta legitur in Syr. Arr. Copt. Sahid. (ap. Beng.) Æth. Arm. Slav. ms. et ed. Vulg. laud. Chrys. Theoph. 1. 2. Ambr. ‖ ψαλμῷ 46* ut videtur. Bedæ gr. Codd. lat. ap. Erasm. Hesych. presb. ‖ δευτέρῳ ponunt ante ψαλμῷ 4. 66. 76. al. 3. Mt. d. post γέγραπται ABC. 40. 69. 80. Mt. a l. in marg. 1. Arm. (n) μέλλων. 37. 56. Theoph. 1. ‖ + αὐτὸν. E. 32. 66. laud. Chrys. Post ὑποστρ. additur in 57. Ed. (o) = D. Syr. Ar. διότι. A. 98. Mt. a l. in marg. *propter nos*, laud. (p) ἐν ἑτέρᾳ. 16. ἑτέρως. D. *alia*, cant. *alias*, Vulg. (q) δι' αὐτοῦ. E. 65. (cum 67.) διὰ τοῦτο. 15. 18. 34. 73. al. 3. Mt. f. (r) = AC* Codd. lat. Aug. ‖ καὶ μετάνοια et mox: Ἐν τούτῳ + οὖν. D. cant. Syr. p. c. ast. (s) + παρὰ Θεῷ. D. Syr. p. in m. cant. (t) ἐπέλθοι. 25. 42. 57. 73. 98. Ed. Chrys. ἔλθῃ. 34. (u) = D. 18. 36. 73. cant. tol. Codd. lat. (x) ἀκούσατε. E. laud. Bedæ gr. (y) + καὶ ἐπιβλέψατε. 14. al. 3. Mt. k. Syr. p. Chrys. Theoph. 2. Post θαυμάσατε ponunt E. 27. 29. 66** 69. 73. 76. al. 7. et Barb. 3. Mt. l. m. Ed. Slav. ed. laud. Bedæ gr. (z) + ὅτι ὁ Θεὸς σταυροῦται καὶ ἀποθνήσκει. 37. (a) = DE. 4. 14. 25. 26. 27. 29. 37. 65. (c. al. 6.) 78. 95. 98. al. 19. Mt. a l. (habet in marg.) c. f. k. m. Ed. Syr. utr. Arr. Slav. cant. laud. tol. Cosmas. Theoph. 1. Œc. (b) AB CDE. (St. π.) 4. 27. 37. 40. 65. (c. al. 6.) 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 22. Mt. a l. d. al. 4. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. (c) + καὶ ἐσίγησαν. D. cant. + καὶ ἐσίγησεν. Syr. p. c. ast.

[Ἐξιόντων δὲ [d] αὐτῶν," [e] παρεκάλουν" [f] † εἰς [g] τὸ με- 42
ταξὺ" [h] σάββατον" λαληθῆναι αὐτοῖς [i] τὰ ῥήματα —
ταῦτα." Λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς, ἠκολούθησαν πολ- 43
λοὶ τῶν ἰουδαίων [k] καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων" [l] τῷ
παύλῳ καὶ τῷ βαρνάβᾳ·" οἵτινες προσλαλοῦντες [m] =
αὐτοῖς," ἔπειθον αὐτοὺς [n] προσμένειν" τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ.
[o] Τῷ [p] τε [q] ἐχομένῳ" σαββάτῳ [r] σχεδὸν" πᾶσα ἡ πόλις 44
συνήχθη ἀκοῦσαι [s] τὸν λόγον τοῦ θεοῦ." Ἰδόντες δὲ οἱ 45
ἰουδαῖοι [t] τοὺς ὄχλους," ἐπλήσθησαν ζήλου, καὶ ἀντέλε-
γον [u] τοῖς ὑπὸ τοῦ παύλου [x] λεγομένοις," [y] — ἀντιλέ-

[d] ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν ἰουδαίων. [f] † τὰ ἔθνη.
[n] ἐπιμένειν. [p] ∾ δέ. [q] ∾ ἐρχομένῳ.

(d) ABCDE. 14* 15. 18. 25. 27. 29. 36. 40. 66** 68. 69. 73. Lect. 1. Mt. a l. in marg. d. Ed. Syr. utr. (ἐξ αὐτῶν. Syr.) Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Chrys. Cassiod. αὐτῶν ἐκ τῆς συναγ. τῶν ἰουδ. 32. 42. 43. 57. Mt. c. l. et (omisso τῶν ἰουδ.) k. Ed. Slav. ed. Theoph. 2. ἐκ τῆς συναγ. τῶν ἰουδ. αὐτῶν. 34. τῶν ἀποστόλων ἐκ τῆς συναγ. τ. ἰουδ. Mt. a. initio lectionis || *ac petiit ab eis pars de congregatione Judæorum ut consolarentur gentes, eo quod loquerentur eis hæc dicta in eo quod stabiliebat sabbatum.* Ar. pol. (e) = BE. laud. ἠξίουν (sed post σάββατον ponunt) Barb. 1. item Chrys. in comment. (f) = ABCDE. 14* 15. 25. 27. 29. 33. 34. 36. 40. 64. 66** 68. 69. 73. 76. 98. Mt. d. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Chrys. Theoph. ap. Wetst. Cassiod. (g) τὸ ἑξῆς. D. τὸ ἐπιόν. Mt. k. || + τουτέστι τὸ ἐσόμενον. 37. || εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον = Barb. 1. ut videtur. (h) σαββάτων. Conject. (i) τὸν λόγον. 4. τὰ ῥήματα. 4. 26. 33. 36. 78. 80* 95* al. 18. Mt. a l. f. k. Ed. Theoph. 1. ῥήματα ταῦτα. D* τὰ αὐτὰ ῥήματα. Ed. τῷ λόγῳ τούτῳ. Slav. *verba Dei*, Cassiod. || Præterea ἐξιόντων δὲ abesse videtur ab Ar. pol. et Æth. Totus versus e variis glossematibus coiisse videtur. (k) = 26. || σεβομένων] + τὸν θεόν. E. Syr. utr. laud. Bedæ gr. (l) αὐτοῖς. Syr. || βαρνάβᾳ] + παρακαλοῦντες διδάσκεσθαι. Syr. p. c. ast. (m) = E. 4. 14** 25. 26. 40. 66. 76. 78. 80. 95. 98. al. 21. Mt. a l. (habet in marg.) k. al. 3. Ed. Syr. Slav. 5. Vulg. laud. Bedæ gr. Theoph. 1. (n) ABCDE. 14* 15. 18. 27. 29. 33. 34. 36. 40. 65. 66** 68. 69. 73. 76. al. 3. Mt. d. 1. Chrys. Theoph. 2. (o) + ἐγένετο δὲ καθ' ὅλης τῆς πόλεως διελθεῖν (κατὰ πᾶσαν πόλιν φημισθῆναι. E.) τὸν λόγον (τοῦ θεοῦ. D) DE. Syr. p. in m. cant. laud. Bedæ gr. (p) BE gr. 4. 15. 26. 34. 36. 40. 57. 78. 80. 98. al. 13. Mt. a l. f. m. Ed. Chrys. Theoph. 1. (q) ACE* 20. 33. 34. 40. 73. ἐπερχομένῳ. 3 ap. Wetst. 95. || + μεταξὺ. Arm. (r) = Syr. Erp. Æth. (s) τοῦ παύλου· πολύν τε λόγον ποιησαμένου περὶ τοῦ κυρίου, D. (St. β.) item cant. || θεοῦ] κυρίου. A. 15. 18. 27. 29. 33. 34. 36. 40. 69. Mt. d. l. tol. Codd. lat. (t) = Æth. τὸ πλῆθος. D. *turbam*, cant. (u) + τοῖς λόγοις, DE. 14* Syr. cant. laud. (x) λαλουμένοις. ABE. 33. 34** εἰρημένοις. 64. 98. (y) = ABC. 15. 18. 27. 33. 34. 36. 65 (c. al. 4.) 69. 73*

46 γοντες καὶ″ βλασφημοῦντες. Παῤῥησιασάμενοι [z] δὲ″
ὁ παῦλος καὶ ὁ βαρνάβας εἶπον· ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον
[a] πρῶτον″ λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ἐπειδὴ δὲ ἀπω-
θεῖσθε αὐτὸν, καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς [b] αἰω-
47 νίου″ ζωῆς, ἰδοὺ, στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. Οὕτω γὰρ
ἐντέταλται [c] ἡμῖν″ ὁ κύριος· τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν,
τοῦ εἶναί [d] σε″ εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.
48 Ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη [e] ἔχαιρον,″ καὶ [f] ἐδόξαζον″ [g] τὸν
λόγον τοῦ κυρίου·″ καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι
49 εἰς ζωὴν αἰώνιον. Διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ κυρίου δι'
50 ὅλης τῆς χώρας. Οἱ δὲ ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβο-
μένας γυναῖκας [h] † τὰς εὐσχήμονας, καὶ τοὺς πρώτους
τῆς πόλεως, καὶ ἐπήγειραν [i] διωγμὸν ἐπὶ [k] τὸν″ παῦλον
καὶ [l] = τὸν″ βαρνάβαν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν
51 ὁρίων αὐτῶν. Οἱ δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν
52 ποδῶν [m] — αὐτῶν″ ἐπ' αὐτοὺς, [n] ἦλθον″ εἰς ἰκόνιον. Οἱ
δὲ μαθηταὶ ἐπληροῦντο [n*] χαρᾶς καὶ″ πνεύματος ἁγίου.

1 [o] Ἐγένετο δὲ ἐν ἰκονίῳ κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐ-
τοὺς″ εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν ἰουδαίων, καὶ λαλῆσαι οὕ-
τως, ὥστε [p] πιστεῦσαι″ ἰουδαίων τε καὶ ἑλλήνων πολὺ

---

[h] † καὶ.

---

al. 4. Mt. d. l. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. ἐναντιόμενοι καὶ. E. *resistentes ac*, laud. (z) τε. ABCD gr. 36. 40. al. 7. Æth. *tunc*, Vulg. laud. (a) = Mt. d. Hier. semel. (b) οὐρανίου. 27. 29. (c) = D* gr. 57* ut videtur. Alii ante ἐντετ. ponunt, ut 98. (d) = 34. 69. Mt. l. (e) ἔχαιρε. 42. 57. 80. 98. al. 12. Mt. a l* c. f. Ed. (f) ἐδέξαντο. D. cant. Aug. ἐδόξασι 80. ἐδόξαζε 98. (g) τὸν λόγον. Mt. l. τὸν θεὸν. 68. Syr. utr. Erp. Æth. τὸν θεὸν καὶ τὸν λόγον τοῦ κυρίου. 34. || κυρίου] θεοῦ. BD gr. E gr. 27. 29. 98. al. 3. (h) = ABCD. 18. 27. 29. 33. 34. 36. 73. Mt. l. Syr. Arm. cant. Cassiod. (i) + θλίψιν καὶ. E. laud. + θλίψιν μεγάλην καὶ. D. cant. (k) = D. Alii. (l) = ABCD. 40. 69. Alii. Mt. d. l. Chrys. Theoph. 2. (m) = ABC. 18. 36. 40. 69. 73. 98. item Mt. l. Arm. Vulg. (n) κατήντησαν. D. gr. (n*) = 73. (o) *Et venerunt et introiverunt*, Syr. (p) θαυμάσαι et post πλῆθος addit καὶ πιστεῦσαι. E. laud.

πλῆθος. Οἱ δὲ [q] ἀπειθοῦντες ἰουδαῖοι ἐπήγειραν″ [r] καὶ 2
ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν.″
[s] Ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν παῤῥησιαζόμενοι ἐπὶ 3
τῷ κυρίῳ, τῷ μαρτυροῦντι τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ,
[t] † διδόντι σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν
αὐτῶν. Ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως· καὶ οἱ μὲν 4
ἦσαν σὺν τοῖς ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις [u].
[x] Ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ ἰουδαίων σὺν τοῖς 5
ἄρχουσιν αὐτῶν, ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι″ αὐτούς·
[y] Συνιδόντες″ [κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς λυκαονίας, 6
λύστραν καὶ δέρβην, καὶ τὴν περίχωρον· Κἀκεῖ ἦσαν 7
εὐαγγελιζόμενοι [z].

Καί τις ἀνὴρ ἐν λύστροις [a] ἀδύνατος τοῖς ποσὶν ἐκάθη- 8
το, —χωλὸς″ ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ [b] †, ὃς οὐδέποτε

---

[t] † *καὶ.* [b] † *ὑπάρχων.*

(q) *ἀρχισυνάγωγοι καὶ οἱ πρῶτοι ἐπήγειραν διωγμὸν.* Syr. p. in m. *ἀρχισυνάγωγοι τῶν ἰουδαίων καὶ οἱ ἄρχοντες τῆς συναγωγῆς ἐπήγειραν αὐτοῖς διωγμὸν κατὰ τῶν δικαίων.* D. cant. ‖ *ἀπειθοῦντες*] *ἀπειθήσαντες.* ABC. 18. 29. 36. 40. 69. 73. al. 6. et Barb. 1. Mt. 1. ‖ *ἐπήγειραν*] + *διωγμὸν.* E. laud. (r) *τὰ ἔθνη ἵνα κακώσωσι τοὺς ἀδελφοὺς.* Syr. Erp. (s) + *ὁ δὲ κύριος εἰρήνην ἐποίησεν.* E. laud. Bedæ gr. + *ὁ δὲ κύριος ἔδωκε ταχὺ εἰρήνην.* D. Syr. p. in m. cant. demidov. Correctorium. Cassiod. (t) = ABDE. 4. 18. 26. 33. 34. 36. 40. 57. 65 (c. al. 6) 73. 76. 78. 80. 98. al. 12. Mt. a 1. al. 4. Ed. Syr. utr. Ar. pol. Copt. Slav. 5. 8. Vulg. cant. laud. Chrys. (u) + *κολλώμενοι.* Syr. + *κολλώμενοι διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ.* D. Syr. p. in m. cant. (x) *καὶ πάλιν ἐπήγειραν διωγμὸν ἐκ δευτέρου οἱ ἰουδαῖοι σὺν τοῖς ἔθνεσιν τοῦ λιθοβολῆσαι.* Syr. p. in m. (y) *συνειδότες.* 33. 34. Slav. (exc. 1.) Theoph. 1. *ἀκούσαντες δὲ.* 26. *σπεύδοντες.* Conject. ‖ + *αὐτοὶ.* Arm. + *οἱ ἀπόστολοι.* 21. 26. 41. + *οἱ ἀπόστολοι, ὁ βαρνάβας καὶ ὁ σαῦλος.* Slav. 1. Post *κατέφυγον* addunt 33. 34. 40. 69. Theoph. 1. item 47. 68. Theoph. 2. ‖ + *discesserunt et,* Syr. ‖ *ἐξέβαλον αὐτοὺς ἐκ τῆς πόλεως, καὶ καταφυγόντες κατήντησαν εἰς λυκαονίαν, εἰς πόλιν τινα καλουμένην λύστραν καὶ δέρβην.* Syr. p. in m. (z) + *τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· καὶ ἐξεπλήσσετο* (*commota est*) *πᾶσα ἡ πολυπληθεία ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτῶν. ὁ δὲ παῦλος καὶ βαρνάβας διέτριβον ἐν λύστροις.* E. laud. Vulg. ed. sixtin. Bedæ gr. Codd. lat. ap. Erasm. et Zeger. + *καὶ ἐκινήθη ὅλον τὸ πλῆθος ἐπὶ τῇ διδαχῇ. ὁ δὲ παῦλος καὶ βαρνάβας διέτριβον ἐν λύστροις* D. cant. In his omnibus (et in 23 ap. Mill.) mox = *ἐν λύστροις.* (a) *ἐκάθητο ἀδύνατος τοῖς ποσὶν,* omisso *χωλὸς,* D. cant. ‖ + *ἔτι.* 43. Copt. (b) = ABCDE. 14** 15. 18. 33. 34. 36. 40. Mt. 1. Syr. Ar. pol. Vulg. It. *ὢν.* 69.

9 [c] περιπεπατήκει." Οὗτος [d] ∾ ἤκουε" τοῦ παύλου [e] λαλοῦν-
τος" [f.] [g] ὃς ἀτενίσας αὐτῷ," καὶ ἰδὼν, ὅτι πίστιν ἔχει
10 τοῦ σωθῆναι, Εἶπε μεγάλῃ τῇ φωνῇ· [h] ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς
11 πόδας σου [i] ὀρθός." καὶ [k] [l] ἥλατο" καὶ περιεπάτει. Οἱ δὲ
ὄχλοι, ἰδόντες ὃ ἐποίησεν [m] [n] ὁ" παῦλος, ἐπῆραν τὴν φω-
νὴν αὐτῶν, [o] λυκαονιστὶ" λέγοντες· οἱ θεοὶ, ὁμοιωθέντες
12 ἀνθρώποις, κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς. Ἐκάλουν [p] τε" τὸν
[q] = μὲν" βαρνάβαν, δία· τὸν δὲ παῦλον, ἑρμῆν· ἐπειδὴ
13 αὐτὸς ἦν [z] ὁ" ἡγούμενος τοῦ λόγου. Ὁ [s] δὲ" ἱερεὺς τοῦ
διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως [t] †, ταύρους [u] καὶ στέμ-
ματα [x] ἐπὶ τοὺς πυλῶνας" ἐνέγκας, [y] σὺν τοῖς ὄχλοις"
14 [z] ∾ ἤθελε" θύειν. [a] Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι"
βαρνάβας καὶ παῦλος, διαῤῥήξαντες τὰ ἱμάτια αὐτῶν,

---

[c] περιεπεπατήκει. [d] ∾ ἤκουσε. [l] ἥλλετο.
[t] † αὐτῶν. [z] ∾ ἤθελον.

(c) DE. 4. 14. 57. 98. al. 10. pluresve. Lect. 5. Mt. a 1. k. al. 6. Ed. (etiam St. 3.) περιεπάτησεν. AB. 13. 29. 36. 40. 69. al. 4. Mt. l. Ed. Chrys. (d) ADE. 36. 40. 69. 98. al. 15. Mt. d. m. Ed. Chrys. Theoph. 1. (e) = 68. λέγοντος. 4. 66* al. 3. Mt. d. (f) + ὑπάρχων ἐν φόβῳ. D. *possidens in timore*, cant. (g) ἀτενίσας δὲ αὐτῷ ὁ παῦλος. D. cant. πρὸς ὃν ἀτενίσας ὁ παῦλος. E. Æth. laud. (h) + σοι λέγω ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ CD. (St. β.) 13. 27. 29. 66 in m. 69. 76. 80. in marg. 95. in marg. al. 7. et Barb. 2. Mt. a 1. in marg. d. m. Ed. Syr. Erp. Copt. Sahid. Syr. p. in m. Slav. rec. (non habent Slav. 1. 5. 8.) cant. Bedæ gr. item E. 14. 15. 18. 36. 40. 68. Mt. i. Arm. Slav. 7. laud. tol. Codd. lat. Theoph. 2. (i) ὀρθῶς. E. gr. al. 8. Mt. a 1. al. 3. Theoph. 1. ‖ + καὶ περιπάτει. D. Syr. p. in m. cant. (k) + παραχρῆμα. E. Syr. p. in m. Slav. 7. et ed. laud. tol. Codd. lat. + εὐθέως παραχρῆμα. D. cant. (l) ἥλατο. ABC. 4. 14. 15. 36. 65 (cum 64. 67) 73. 80* 98. al. 4. Mt. a 1. d. e. k. ἥλλατο. 29. 40. 76. 80** al. 9. Lect. 5. Mt. l. al. 3. Damasc. ἀνήλατο. D* ἀνήλλατο D** 43 ap. Wetst. ἐξήλλατο. E. *exsilivit*, Vulg. It. (m) + σημεῖον. 4. (n) = ADE. (o) = 47. *lingua loci sui*, Syr. item Erp. (p) δὲ. D. 38. 40. Mt. k. l. laud. Chrys. ‖ = cant. (q) = AC*D. 36. al. 3. Syr. Arr. Slav. 1. Vulg. (r) = D. al. 2. pluresve. (s) τε. ABC. 15. 18. 36. 40. Mt. 1. Æth. Vulg. (t) = ABCD. 15. 18. 33. 34. 36. 40. 69. Mt. l. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. cant. (u) + αὐτοῖς. D. cant. Post στέμματα addunt E. laud. (x) = Slav. 5. πρὸς τοὺς πυλ. Mt. 1. ‖ + *domus, in qua hospitabantur*, Syr. Erp. (y) = Syr. (z) D. (idem cum Æth. et cant. supra: οἱ ἱερεῖς . . . ἐνέγκαντες) 26. 27. 66** 98. al. 9. Mt. a 1. b. c. f. m* Ed. Æth. cant. tol. Theoph. 1. (a) ἀκούσας δὲ. D. cant. item Syr.

[b] ἐξεπήδησαν" εἰς τὸν ὄχλον, κράζοντες, [c] Καὶ λέγοντες·" 15
ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμεν
ὑμῖν ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι [d] ὑμᾶς" ἀπὸ τούτων τῶν
ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ [e] ∞ τὸν Θεὸν τὸν ζῶντα," ὃς
ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ
πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· Ὃς ἐν ταῖς παρῳχημέναις γενεαῖς 16
εἴασε [f] πάντα" τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν·
[g] Καίτοιγε" οὐκ ἀμάρτυρον ἑαυτὸν ἀφῆκεν, [h] ∞ ἀγαθο- 17
ποιῶν," οὐρανόθεν [i] = ὑμῖν" ὑετοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς
καρποφόρους, ἐμπιπλῶν [k] τροφῆς" καὶ εὐφροσύνης τὰς
καρδίας [l] ὑμῶν." Καὶ ταῦτα λέγοντες, [m] μόλις" κατέ- 18
παυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς][n]. [[o] Ἐπ- 19
ῆλθον δὲ" [q] ἀπὸ ἀντιοχείας καὶ ἰκονίου ἰουδαῖοι·" [q]

---

[b] εἰσεπήδησαν. [e] ∞ Θεὸν ζῶντα. [h] ∞ ἀγαθουργῶν.
[i] ἡμῖν. [l] ἡμῶν.

(b) ABC*DE. 14* 18. 36. 40. 68. 69. 73. Mt. l. Syr. Arm. Vulg. It. Chrys. ms. Theoph. l. in comment. (c) = 18. Mt. c. καὶ φωνοῦντες. D* cant. (d) ὑμῖν τὸν Θεὸν. D. cant. floriac. Iren. ‖ + ὅπως s. ἵνα . . . ἐπιστρέψητε. DE. Iren. (e) Θεὸν ζῶντα. ACDE. 25. 40. Mt. l. Ath. Alii aliter. (f) = Slav. 1. (g) καίτοι. ABC* Ath. καίγε. DE. (h) ABC. 15. 18. 36. 37. 40. 69. Mt. a l. in marg. et l. Ath. (i) = A. Æth. Vulg. Iren. ms. ὑμῖν. CDE. 14. 15. 25. 27. 33. 66. 73. 78. 80. 84. al. 7. Mt. a l. d. f. k. Ed. Syr. p. Slav. (exc. rec.) cant. laud. flor. Ath. Chrys. ap. Bengel. Theoph. 1. 2. Iren. αὐτοῖς. Syr. Erp. Leo. (k) χαρᾶς. 25. τρυφῆς. 73. (l) DE. 14. 15. 17* 20* 66. 73. al. 5. Mt. a l. c. k. Syr. p. Slav. 1. cant. laud. flor. demidov. tol. Ath. Chrys. ap. Beng. Theoph. 1. Iren. ms. Auctor de vocat. gent. Ambr. αὐτῶν. Syr. Erp. Codd. lat. multi.

(m) μόγις. D. (n) + ἀλλὰ πορεύεσθαι ἕκαστον εἰς τὰ ἴδια. C. 4. in m. 15. 18. 25. 33. 34. 36. 68. 73. 95. al. 5. et quatuor Stephani teste Beza et Barb. 3. Mt. a l. in marg. h. k* ut videtur. Arm. Syr. p. in m. Slav. 1. 7. et ed. (o) διατριβόντων (δὲ) αὐτῶν (+ ἐκεῖ. 40. + ἐν λύστροις. Mt. a l.) καὶ διδασκόντων, ἐπῆλθον. CDE. 4 in m. 14. 15. 18. 29. 31. 33. 34. 36. 40. 57. 66 in m. 68. 69. 73. 76. 95. al. 6. Barb. 4. et Stephani 4 teste Beza. Mt. a l. in textu. d. h. k. l. m. Ed. Erp. Arm. Syr. p. in m. Slav. ed. cant. laud. Cassiod. Bedæ gr. (p) οἱ ἀπὸ ἀντιοχείας καὶ ἰκονίου καὶ ἰουδαῖοι. 15. 18. ‖ + τινες. DE. Syr. utr. Slav. ed. Vulg. laud. Bedæ gr. Cassiod. (q) + καὶ διαλεγομένων αὐτῶν παῤῥησίᾳ, ἔπεισαν (ἀνέπεισαν) τοὺς ὄχλους, ἀποστῆναι (ἀπ') αὐτῶν, λέγοντες· ὅτι οὐδὲν ἀληθὲς λέγουσιν, ἀλλὰ πάντα ψεύδονται. C. 3. 4 in m. 14* (e quo vero Wetst. priorem tantum additamenti partem

[r] καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους," καὶ [s] λιθάσαντες" τὸν παῦλον,
ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως, νομίσαντες αὐτὸν [t] τεθνάναι."
20 Κυκλωσάντων δὲ αὐτὸν τῶν μαθητῶν, ἀναστὰς εἰσῆλθεν
εἰς τὴν [u] πόλιν.
Καὶ τῇ ἐπαύριον [[x] ἐξῆλθε" σὺν τῷ βαρνάβᾳ εἰς δέρ-
21 βην. Εὐαγγελισάμενοί τε [y] τὴν πόλιν ἐκείνην," καὶ
μαθητεύσαντες [z] ἱκανοὺς," ὑπέστρεψαν εἰς τὴν λύστραν,
22 καὶ [a] ἰκόνιον, καὶ" ἀντιόχειαν, Ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυ-
χὰς τῶν μαθητῶν, [b] παρακαλοῦντες [c] ἐμμένειν τῇ πί-
στει, [d] καὶ" ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν
23 εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. Χειροτονήσαντες δὲ αὐ-
τοῖς [e] πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν," προσευξάμενοι με-
τὰ [f] νηστειῶν," παρέθεντο αὐτοὺς τῷ κυρίῳ, εἰς ὃν πεπι-
24 στεύκεισαν. Καὶ διελθόντες τὴν πισιδίαν, ἦλθον εἰς
25 [g] παμφυλίαν. Καὶ λαλήσαντες ἐν πέργῃ τὸν λόγον [h],
26 κατέβησαν εἰς ἀττάλειαν [i]. Κἀκεῖθεν ἀπέπλευσαν εἰς
[k] ἀντιόχειαν," ὅθεν [l] ἦσαν" παραδεδομένοι τῇ χάριτι
27 τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ἔργον, ὃ ἐπλήρωσαν. [m] Παραγενόμενοι

---

laudat,) 15. 18. 25. 27. 29. 31. 33. 34. 36. 38 ap. Mill. 40. 43. 67. 68. 69. 73. 95* et Steph. 4. Mt. a l. in marg. d. k. l. m. Arm. Syr. p. in m. Slav. ed. (r) = 27. ap. Mill. Mt. l. m. || καὶ πείσαντες . . . τεθνάναι = Mt. d. || πείσαντες] ἐπισείσαντες. D. 31. Syr. utr. *cum instigassent*, cant. *et commoventes*, laud. (s) λιθοβολήσαντες. A. 15. 18. 36. (t) τεθνηκέναι. ABC. 15. 18. 29. 36. 69. 73. Mt. a l * * l. (u) + λύστραν. D. cant. (x) ἦλθε. 40. εἰσῆλθε. 26 et Lectionaria, quæ hic, omisso vs. 19 et commatis 20 initio, lectionem inchoant. Theoph. 1. (y) τοὺς ἐν τῇ πόλει. D gr. (z) πολλούς. D. (a) εἰς ἰκόνιον, καὶ εἰς. ACE gr. 40. 69. 95* al. 3. Mt. d. l. Syr. (b) + καὶ. C. 69. al. 3. Mt. d. l. Ed. Syr. Arr. Arm. Chrys. Theoph. 2. Œc. (c) + τε. D gr. Vulg. (non tol.) (d) = Ar. Slav. 5. || + *dicebant illis*, Syr. et Syr. p. in m. (e) κατ' ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους. ABCD. 40. 69. 95. al. 3. Mt. l. Syr. Arm. Vulg. cant. (f) νηστείας. 25. 69. (g) + τήν. BE. 40. 43. 68. 73. Mt. a l. (h) + τοῦ κυρίου. AC. 40. al. 6. et Barb. 1. Syr. Arm. Syr. p. c. ast. Slav. 8 et ed. Vulg. + τοῦ θεοῦ. E** Erp. laud. (i) + εὐαγγελιζόμενοι αὐτούς. D. Syr. p. c. ast. cant. (k) μίλητον. Cod. ap. Œc. et scholia in Mt. d. (l) ᾔεσαν. Conject. || *unde navigaverant ad opus, quod compleverunt per gratiam Dei*, Erp. (m) = Syr. παραγάγοντες δέ. 43.

δὲ" καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν, ἀνήγγειλαν ὅσα
ἐποίησεν ὁ θεὸς [n] μετ' αὐτῶν," καὶ ὅτι ἤνοιξε τοῖς ἔθνεσι
θύραν πίστεως. Διέτριβον δὲ [o] † χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν 28
τοῖς μαθηταῖς.

Καί τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς ἰουδαίας [p] ἐδίδασκον 1
τοὺς ἀδελφούς· ὅτι ἐὰν μὴ [q] ∾ περιτέμνησθε" [r] τῷ ἔθει
μωϋσέως," οὐ δύνασθε σωθῆναι. Γενομένης [s] οὖν" [t] στά- 2
σεως [u] = καὶ ζητήσεως" οὐκ ὀλίγης τῷ παύλῳ καὶ τῷ βαρ-
νάβᾳ [x] πρὸς αὐτούς," [y] ἔταξαν ἀναβαίνειν παῦλον καὶ
βαρνάβαν καί τινας ἄλλους ἐξ αὐτῶν" πρὸς τοὺς ἀπο-
στόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς ἱερουσαλὴμ, [z] περὶ τοῦ ζη-
τήματος τούτου. Οἱ μὲν οὖν προπεμφθέντες [a] ὑπὸ" 3
τῆς ἐκκλησίας, διήρχοντο τὴν φοινίκην καὶ σαμάρειαν,
ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν· καὶ ἐποίουν χα-
ρὰν μεγάλην [b] πᾶσι" τοῖς ἀδελφοῖς. Παραγενόμενοι δὲ 4
εἰς ἱερουσαλὴμ, ἀπεδέχθησαν [c] ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ
τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε,

---

[o] † ἐκεῖ. [q] ∾ περιτμηθῆτε. [u] καὶ συζητήσεως.

(n) = Theoph. 2. αὐτοῖς μετὰ τῶν ψυχῶν αὐτῶν. D. cant. Sed αὐτοῖς = D** (o) = ACD. 15. 18. 33. 34. 36. 40. Barb. 1. Æth. Arm. Vulg. cant. (p) + τῶν πεπιστευκότων ἀπὸ τῆς αἱρέσεως τῶν φαρισαίων. 8. Syr. p. in m. (q) ABCD. (St. β.) 15. 18. 36. 40. 73. cant. Constitut. Ath. (r) καὶ τῷ ἔθει μ. περιπατῆτε. D. (St. β.) Syr. p. in m. Sahid. cant. Item Constit. ‖ μωϋσέως] τοῦ νόμου. Syr. τοῦ νόμου μωσ. Erp. (s) δὲ. CD gr. 4. 15. 18. 36. 69. 73. al. 3. Mt. d. 1. Syr. Copt. (t) ἐκτάσεως. D gr. (u) = E. 68. Copt. Vulg. laud. Hier. ‖ καὶ ζητήσεως. ABCD. 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 37. et Barb. 5. Lect. 3. Mt. 1. al. 8. Ed. Syr. utr. Arm. Constitut. Chrys. Theoph. 1. (x) σὺν αὐτοῖς. D gr. αὐτοῖς. 98. (y) ἔλεγεν γὰρ ὁ παῦλος, μένειν οὕτως, καθὼς ἐπίστευσαν, (huc usque consonat cod. lat. bodlej. In cant. lat. deest διϊσχ.) διϊσχυριζόμενος. οἱ δὲ ἐληλυθότες ἀπὸ ἱερουσαλὴμ (hucusque Syr. p. in m.) παρήγγειλαν αὐτοῖς, τῷ παύλῳ καὶ τῷ βαρνάβᾳ καί τισιν ἄλλοις, ἀναβαίνειν. D. cant. sed hic, neglecto πρὸς, vertit: *et quosdam alios ascendere apostolos et presbyteros in Jerus. ut judicent super eos,* ‖ ἐξ αὐτῶν] *ex aliis,* Vulg. ed. Hier. (z) + ὅπως κριθῶσιν ἐπ' (αὐτῶν**) αὐτοῖς. D. Syr. p. c. ast. item cant. (a) ὑπὲρ. 43. (b) = 2. 64. Mt. c. k. Theoph. 1. (c) + μέγως. D* μεγάλως. D** Syr. p. c. ast. Ambr. Cassiod. *mire,* cant.

5 ὅσα ὁ Θεὸς ἐποίησε μετ' αὐτῶν [d].] [[e] Ἐξανέστησαν δέ
τινες" τῶν ἀπὸ τῆς αἱρέσεως τῶν φαρισαίων [f] πεπιστευ-
κότες," λέγοντες· ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς, παραγ-
γέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον μωϋσέως.
6 Συνήχθησαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι [g],
7 ἰδεῖν περὶ τοῦ [h] λόγου" τούτου. Πολλῆς δὲ [i] συζη-
τήσεως" γενομένης, ἀναστὰς [k] πέτρος εἶπε πρὸς αὐτούς·
ἄνδρες ἀδελφοὶ, ὑμεῖς ἐπίστασθε, ὅτι ἀφ' ἡμερῶν ἀρ-
χαίων ὁ Θεὸς [l] ἐν ἡμῖν" ἐξελέξατο διὰ τοῦ στόματός μου
ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου, καὶ πιστεῦ-
8 σαι. Καὶ ὁ καρδιογνώστης Θεὸς ἐμαρτύρησεν [m] αὐ-
τοῖς," [n] δοὺς — αὐτοῖς" τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καθὼς καὶ
9 ἡμῖν· Καὶ οὐδὲν διέκρινε μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν,
10 τῇ πίστει καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν. Νῦν οὖν τί
πειράζετε [o] τὸν Θεὸν," ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον
τῶν μαθητῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν, οὔτε ἡμεῖς ἰσχύ-
11 σαμεν βαστάσαι; Ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος [p] ÷ τοῦ" [q] κυ-

(d) + καὶ ὅτι ἤνοιξε τοῖς ἔθνεσι θύραν πίστεως. C** 28 in m. 69. al. 5. Mt. b. c. d** l. m. in marg. Ar. pol. Slav. Theoph. 2. (e) οἱ δὲ παραγγείλαντες αὐτοῖς ἀναβαίνειν πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους ἐξανέστησαν, λέγοντες· τινὲς (omisso postea λέγοντες) D. cant. (qui mox πεπιστευκότες vertit crediderunt.) Item Syr. p. in m. ubi præterea post ἐξανέστησαν additur: κατὰ τῶν ἀποστόλων, ὄντες φαρισαῖοι. (f) (τῶν) πεπιστευκότων. 27. 29. al. 5. Lect. 5. Mt. c. k. l. m. Ed. Hier. (g) + σὺν τῷ πλήθει. Syr. p. (h) ῥήματος. 65. ζητήματος. E. Syr. p. in m. laud. (i) ζητήσεως. A. 13. 15. 36. 40. 69. al. 3. Mt. d. k. l. (Arm.) (k) + ἐν πνεύματι. D* cant. Item. Syr. p. in m. Cassiod. (l) = 31. Mt. c. Syr. Vulg. ms. Alii transponunt || ἡμῖν. D* gr. 16. 46. ἐν ὑμῖν. AB. 3. 40. 68. 69. 73. 76. Mt. l. d. in scholiis, et, ut videtur, a l. e. f. k. Erp. Copt. Arm. Slav. 5. 8. Constitut. Chrys. Theoph. l. *me*, Æth. *me in vobis*, Versio bohem. (m) = E. Vulg. laud. Ambr. Auctor de rebapt. hæret. (n) = Mt. b. || αὐτοῖς = AB. 13. Ed. Post ἅγιον ponit Mt. l. ἐπ' αὐτοὺς. D. cant. Hier. (o) = Vulg. ms. Iren. ed. Hier. sæpe. Haymo. *Quid vultis imponere*, Aug. semel. *Quid imponitis*, Ambrosiast. quater. Quæst. e V. et N. T. || *Dominum*, Tert. Hilar. Tichon. (p) + ACDE. 73. 76. 78. 80. al. 20. pluresve. Lect. 5. Mt. l. al. 8. Ed. Chrys. Theodoret. Theoph. 1. 2. Œc. (q) = Slav. 7 || + ἡμῶν. 13. Syr. Copt. Æth. Iren. Hier.

ρίου" ἰησοῦ [r] † πιστεύομεν σωθῆναι, καθ' ὃν τρόπον κἀ-
κεῖνοι. [s] Ἐσίγησε δὲ" [t] πᾶν" τὸ πλῆθος, καὶ ἤκουον 12
βαρνάβα καὶ παύλου ἐξηγουμένων, ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς
σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσι δι' αὐτῶν.]
Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς, [u] ἀπεκρίθη [ἰάκωβος, 13
λέγων·" Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἀκούσατέ μου. συμεὼν ἐξη- 14
γήσατο, καθὼς πρῶτον ὁ θεὸς [x] ἐπεσκέψατο" λαβεῖν ἐξ
ἐθνῶν λαὸν [y] = ἐπὶ" τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. Καὶ τούτῳ 15
συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέγραπται·
Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν 16
δαβὶδ τὴν πεπτωκυῖαν, καὶ τὰ [y*] κατεσκαμμένα" αὐτῆς
ἀνοικοδομήσω, [z] καὶ ἀνορθώσω αὐτήν· Ὅπως ἂν ἐκζητή- 17
σωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν [a] ἀνθρώπων" τὸν κύριον, καὶ
πάντα τὰ ἔθνη, ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ'
αὐτούς· λέγει κύριος ὁ ποιῶν ταῦτα [b] † * [c] — Γνωστὰ ἀπ' 18
αἰῶνος" [d] †.] Διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ 19

---

[r] † χριστοῦ. [b] † πάντα. [d] † ἐστι τῷ θεῷ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ.

(r) = ABE. 4. 14. 25. 33. 34. 73. 76. 78. 80. 84. 98. al. 20. Lect. 5. Mt. l. al. 7. Ed. Syr. p. Æth. Slav. 5. 8. Vulg. ms. laud. tol. Chrys. Theodoret. Theoph. 1. Tert. Aug. (semel habet.) Hier. || ἰησοῦ χριστοῦ = 20* 40. (s) συγκατατιθεμένων (disponentes) δὲ τῶν πρεσβυτέρων τοῖς ὑπὸ τοῦ πέτρου εἰρημένοις, ἐσίγησεν. D. Syr. p. c. ast. cant. (t) = 11. Mt. l. Copt. ἅπαν. E. al. S. Ed. Theoph. 2. Post πλῆθος ponunt alii et Ed. (u) ἀναστὰς ἰάκωβος εἶπεν. D. Syr. cant. (x) ἐπελέξατο. E. ἐξηγήσατο. 27. (ap. Mill. 26.) *prospexit*, cant. laud. *suscitavit*, tol. *excogitavit*, Iren. *cœpit*, Syr. (y) = ACDE. 3. 14* 15. 18. 25. 36. 40. 68. 73. 95* Barb. 1. Mt. d. l. Syr. Vulg. It. Constitut. Chrys. Procop. Theoph. 2 et, ut videtur, 1 in comment. Iren. Hier. (y*) κατεστραμμένα, B. (z) + καθὼς αἱ ἡμέραι τοῦ αἰῶνος. 4. 66. 80** al. 3. Mt. a I. semel. Copt. (a) ἐθνῶν. 4* (b) = ABCD. 3. 27. 28. 29. 31. 40. 65. 66. ap. Alt. 95. Barb. 1. Copt. Æth. Vulg. cant. Constitut. Iren. Ambr. Hier. Auct. de rebapt. hæret. Auct. de voc. gent. || Ante ταῦτα ponunt E. al. 6. Mt. a I. semel. Ed. Slav. ms. Theoph. I. (c) ἅ ἐστι γνωστὰ ἀπ' αἰῶνος, omissis cæteris, 32. 42. Æth. Etiam Slav. 5. 7. ponunt ἅ ante γνωστὰ. || ἅ ἐστιν γνωστὰ ἀπ' αἰῶνος αὐτῷ, omissis cæteris, 57* Barb. 1. Ed. Scholion in Mt. a 1, ut videtur. ἅ ἐστι γνωστὰ αὐτῷ ἀπ' αἰῶνος, omiss. cæt. 69. || φανερὰ γὰρ ἀπ' ἀρχῆς ἐστι τῷ etc. Mt. k. || γνωστὰ] γνωστὸν. AD. Erp. Arm. Syr. p. in m. Vulg. cant. Iren. (d) = BC. 15. 18. 27. 29. 36. 63. 65. Mt. d. (sed

20 τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν Θεόν· Ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι
αὐτοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι [e] ἀπὸ" τῶν ἀλισγημάτων [f] τῶν
[g] εἰδώλων," καὶ τῆς [h] πορνείας," [i] — καὶ τοῦ πνικτοῦ,"
21 [i*] καὶ" τοῦ αἵματος [k]. Μωσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων
κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει, ἐν ταῖς συνα-
γωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος.

22 Τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις
σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν
πέμψαι εἰς ἀντιόχειαν σὺν [l] = τῷ" παύλῳ καὶ βαρνάβᾳ,
ἰούδαν τὸν [m] ∾ ἐπικαλούμενον" [n] βαρσαβᾶν," καὶ σίλαν,
23 ἄνδρας ἡγουμένους [o] ἐν τοῖς ἀδελφοῖς· Γράψαντες" διὰ

[m] ∾ καλούμενον.

scholio textus vulgaris præmittitur.) 1. Copt. scilicet: ὁ ποιῶν ταῦτα (πάντα) γνωστὰ ἀπ' αἰῶνος. (item B. 32. 42. 57. 69. Ed. Æth. coll. nota anteced.) || ὁ ποιῶν ταῦτα πάντα. γνωστὰ ἀπ' αἰῶνός ἐστι τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ. Syr. ὁ ποιῶν ταῦτα πάντα, γνωστὸν κυρίῳ ἀπ' αἰῶνος, omissis cæteris, Erp. ὁ ποιῶν ταῦτα πάντα γνωστά· ὅτι τῷ Θεῷ ἐστιν ἀπ' αἰῶνος πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ar. pol. ὁ ποιῶν ταῦτα (πάντα.) γνωστὸν ἀπ' αἰῶνος (ἐστιν D.) τῷ κυρίῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ. AD. Arm. Vulg. cant. Iren. item (omisso τῷ κυρίῳ) Syr. p. in m. || ἐστι] = A. Hier. εἰσι. 34. 57** Mt. c. || τῷ Θεῷ = Syr. Syr. p. in m. tol. * Alii varie transponunt. τῷ κυρίῳ. AD. 19. Erp. Arm. Vulg. cant. Iren. Ambr. || πάντα = AD. 31. 40. Syr. Erp. Arm. Syr. p. in m. Vulg. cant. Iren. || τὰ ἔργα] τὸ ἔργον. AD. Erp. Arm. Syr. p. in m. Vulg. cant. Iren. || αὐτοῦ = 40. Erp. τοῦ Θεοῦ. Syr. (e) = BD. gr. 15. 18. 36. laud. (f) + καὶ. Syr. p. (g) εἰδωλοθύτων. Syr. Erp. Copt. (h) χοιρείας s. πορκείας. Conject. (i) = D. cant. Iren. Tert. Cypr. Pacian. Fulgent. Hier. (qui in nonnullis exemplaribus legi tradit.) Aug. Gaudent. Eucher. (qui pro interpretamento τοῦ αἵματος habent.) Ambrosiast. qui Græcos scripturam hic adulterasse existimavit. || Habent Versiones, Clem. Orig. Constitut. Græci. Vigil. καὶ τῶν πνικτῶν. Clem. Vulg. || αἱμ. πνικτ. πορν. hoc ord. 69. Mt. l. (i*) = Codd. lat. Cassiod. (k) + καὶ ὅσα (ἂν) μὴ θέλωσιν (θέλουσιν) ἑαυτοῖς (αὐτοῖς) γίνεσθαι, ἑτέροις μὴ ποιεῖν (ποιεῖτε.) D. (St. β.) 7. 27. 29. 60. 69. Mt. a l. in marg. m. Æth. Sahid. Slav. 7. et ed. cant. Quidam, teste Correctorio. Iren. Cypr. Hraban. (l) = D. 65. (c. al. 4) al. 10. pluresve Mt. d. al. 5. Ed. Chrys. Theoph. l. (m) ABDE. 15. 18. 36. 73. cant. Constitut. (n) βαρσαββᾶν. ABCE. 65. (c. al. 3) al. 9. Mt. a l. k. Ed. Copt. laud. Codd. lat. Constitut. Chrys. βαραββᾶν. D. cant. βαρνάβαν. Ed. Æth. (o) γράψαντες τοῖς ἀδελφοῖς. Arm.

χειρὸς αὐτῶν [p] [q] τάδε·" οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι
[r] — καὶ οἱ" ἀδελφοὶ, τοῖς κατὰ τὴν ἀντιόχειαν [s] καὶ
συρίαν καὶ κιλικίαν ἀδελφοῖς, [t] τοῖς ἐξ ἐθνῶν," [u] χαίρειν.
Ἐπειδὴ ἠκούσαμεν, ὅτι τινὲς [x] ἐξ ἡμῶν" [y] ἐξελθόντες" 24
ἐτάραξαν ὑμᾶς * λόγοις, ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς
ὑμῶν, [z] = λέγοντες περιτέμνεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον,"
οἷς οὐ διεστειλάμεθα· Ἔδοξεν ἡμῖν, γενομένοις ὁμοθυ- 25
μαδὸν, [a] ἐκλεξαμένους" ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς σὺν
τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν βαρνάβᾳ καὶ παύλῳ, Ἀνθρώποις 26
παραδεδωκόσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ
κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ [b]. Ἀπεστάλκαμεν οὖν ἰού- 27
δαν καὶ σίλαν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου [c] ἀπαγγέλλοντας
τὰ αὐτά. Ἔδοξε γὰρ τῷ ἁγίῳ πνεύματι καὶ ἡμῖν, 28
μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος, πλὴν [d] τῶν ἐπάναγ-
κες = τούτων," Ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων, καὶ αἵματος, 29
[e] — καὶ πνικτοῦ," καὶ πορνείας [f]· ἐξ ὧν διατηροῦντες
ἑαυτοὺς, εὖ [g] πράξετε." [h] [i] ἔῤῥωσθε."

(p) + ἐπιστολὴν περιέχουσαν. C. item D. cant. + ἐπιστολὴν ἀπέστειλαν περιέχουσαν. Syr. p. in m. || Post γράψαντες + ἐπιστολὴν. Syr. Sahid. Codd. lat. (q) = AB. Copt. Vulg. (r) = ABCD. 13. Arm. Vulg. cant. Orig. ut videtur. Ath. Iren. Pacian. Vigil. || καὶ οἱ ἀδελφοὶ = 34. (s) + καὶ λυκίαν. 68. (t) = Slav. 5. Ante ἀδελφ. ponit D. cant. (u) + ἐν κυρίῳ. Slav. 5. et ed. (x) = 32. 57* Barb. 1. Mt. l. Ed. Æth. ἐξ ὑμῶν. Theoph. 1. ὡς ἐξ ἡμῶν. Arm. (y) = B. Arm. (z) = ABD. 13. Copt. Æth. Vulg. cant. Constitut. Ath. Epiph. Vigil. taps. Beda. Sed habet Bedæ gr. Post διεστειλ. ponit Iren. || περιτέμνεσθαι] + δεῖ. E. laud. Bedæ gr. περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα. Chrys. ms. (a) ἐκλεξαμένοις. AB. 3. 31. 69. 95. Mt. k. l. Ed. *electos*. cant. Iren. (b) + εἰς πάντα πειρασμόν. DE. Syr. p. in m. cant. laud. Bedæ gr. (c) + πολλοῦ. E. laud. (d) τῶν ἐπάναγκες. A. 15. 18. 36. 43. Clem. Epiph. Cyr. Orig. int. τούτων (τῶν) ἐπάναγκες. BD. 25. 40. 65. 69. 73. 95. pluresque. Mt. a l. c. l. Copt. Vulg. cant. Constitut. Theoph. 1. 2. Iren. Tert. Cypr. Pacian. Vigil. || ἐπάναγκες] ἐπ' ἀνάγκαις. AC(D** ap. Wetst.) 40. (Arm.) Constitut. ἐπ' ἀνάγκης s. ἐν ἀγάπαις. Conject. (e) Cf. vs. 20. not. i. καὶ πνικτῶν. B. Clem. bis. || = καὶ. Vulg. ms. Cassiod. scilicet: *sanguine suffocato*. (f) + καὶ ὅσα (ἂν) μὴ θέλετε ἑαυτοῖς (ὑμῖν) γίνεσθαι, ἑτέροις (ἑτέρῳ) μὴ ποιεῖν (ποιεῖτε s. ποιεῖνται.) D. (St. β.) 25. 29. 32. 42. 57. 69. Mt. l. m. Ed. Æth. Syr. p. c. ast. Slav. ed. cant. Iren. Cypr. (non Tert.) (g) πράξατε. CD. 20. 33. 43. 57. Barb. 1.

30 Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες [k] [l] ∾ ἦλθον" εἰς ἀντιόχειαν·
καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος, ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν·
31 Ἀναγνόντες δὲ, ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. Ἰούδας
32 [m] τε" καὶ σίλας, καὶ αὐτοὶ προφῆται ὄντες [n], διὰ λόγου
[o] πολλοῦ" παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ ἐπεστή-
33 ριξαν. Ποιήσαντες δὲ χρόνον, ἀπελύθησαν [p] μετ' εἰρή-
νης" [q] ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν" πρὸς τοὺς [r] ἀποστείλαντας αὐτούς."
34 [s] ="Ἔδοξε δὲ τῷ σίλᾳ ἐπιμεῖναι αὐτοῦ."] [Παῦλος δὲ
35 καὶ βαρνάβας διέτριβον ἐν ἀντιοχείᾳ, διδάσκοντες καὶ
εὐαγγελιζόμενοι, μετὰ καὶ ἑτέρων πολλῶν, τὸν λόγον
τοῦ κυρίου.

36 Μετὰ δέ τινας ἡμέρας εἶπε παῦλος πρὸς βαρνάβαν·
ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφοὺς [t] † κα-
τὰ πᾶσαν πόλιν, ἐν αἷς [u] κατηγγείλαμεν" τὸν λόγον
37 τοῦ κυρίου, [x] πῶς ἔχουσι. [y] Βαρνάβας δὲ [z] ∾ ἐβουλεύ-

[l] ∾ κατῆλθον. [m] δὲ. [r] ἀποστόλους. [t] † ἡμῶν. [z] ∾ ἐβούλετο.

Mt. m. Ed. Æth. πράξητε. E. al. 4. Theoph. 2. (h) + φερόμενοι ἐν τῷ ἁγίῳ πνεύματι. D. *ferentes in s. Sp.* cant. *ambulantes in Sp. S.* Iren. *vectante* (al. *rectante*) *vos Spiritu S.* Tert. (i) = 26 ‖ + ἐν τῷ κυρίῳ ἡμῶν. Syr. (k) + ἐν ἡμέραις ὀλίγαις. D. cant. + ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. 68. Theoph. 2. (l) ABCD. 15. 18. 29. 34. 36. 40. 66** 69. 73. al. 5. Mt. l. Æth. Vulg. Theoph. 2. (m) ABCE gr. 73. 76. 78. 80. 95. 98. Alii. Mt. c. k. l. m. Ed. (etiam St. 3) Æth. cant. Chrys. Theoph. 1. (n) + πλήρεις πνεύματος ἁγίου. D. cant. (o) = D. 18. cant. (p) = 34. ‖ μετ' εἰρήνης ad ἐπιμεῖναι αὐτοῦ = 98. (q) = 18. ‖ ἀπὸ] ὑπὸ. Mt. c. Chrys. (r) ABCD. 13. 15. 18. 27. 29. 36. 40. 65. 68. 69. Mt. l. Copt. Sahid. Æth. Vulg. cant. Theoph. 2. Cassiod. Beda. Sed *apostolos*, Bedæ gr. (s) = ABEG. 4** 14. 25. 26. 31. 34. 65. (c. al. 4.) 73. 76. 78. 80. 95* al. 21. Mt. a l. d. f. k. Ed. Syr. (habent edd. quædam) Ar. pol. Copt. Slav. 5. 8. (Syr. p. habet. c. ast.) Vulg. ms. laud. demidov. Chrys. Theoph. 1. Antiqui, teste Correctorio. ἔδοξε δὲ τῷ παύλῳ ἐπιμ. αὐτοῦ. Æth. ‖ Præterea + μόνος δὲ ἰούδας ἐπορεύθη. D (St. β.) cant. *Judas autem solus abiit* (*reversus est*) *Jerusalem*. Arm. Slav. ed Vulg. Cassiod. ‖ αὐτοῦ] αὐτόθι. 32. 42. 57. 69. Ed. αὐτούς. CD* *sustinere eos*, cant. πρὸς αὐτοὺς D** αὐτοῖς. 73. (t) = AC DE. 13. 15. 18. 27. 29. 40. 69. 73. al. 3. et Barb. 2. Mt. l. Syr. utr. Erp. Copt. Arm. Vulg. It. (u) ἐκηρύξαμεν. C. 15. 18. 36. Syr. Copt. (x) + καὶ ἴδωμεν. Syr. Æth. Syr. p. c. ast. + τό. E. (y) + ἤρεσε δὲ ἡ ἐπίνοια τῷ βαρνάβᾳ. Syr. p. c. ast. (z) ABCE. 15. 18. 25. 27. 29. 36. 40. 68. 69. 73. Mt. h. l. (Syr. utr. Copt. Æth. Vulg. It.) Theoph. 2. ἐβουλεύετο. D.

σατο″ συμπαραλαβεῖν [a] — καὶ″ ἰωάννην τὸν [b] καλούμε-
νον″ μάρκον. Παῦλος δὲ [c] ἠξίου,″ τὸν [d] ἀποστάντα″ 38
ἀπ' αὐτῶν ἀπὸ παμφυλίας, καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς
[e] εἰς τὸ ἔργον, [f] μὴ συμπαραλαβεῖν τοῦτον.″ [g] Ἐγέ- 39
νετο οὖν παροξυσμὸς, ὥστε ἀποχωρισθῆναι″ αὐτοὺς ἀπ'
ἀλλήλων, [h] τόν τε βαρνάβαν, παραλαβόντα τὸν μάρ-
κον, ἐκπλεῦσαι″ εἰς κύπρον.

Παῦλος δὲ [i] ἐπιλεξάμενος″ σίλαν ἐξῆλθε, παραδο- 40
θεὶς τῇ χάριτι τοῦ [k] θεοῦ″ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν. Διήρχε- 41
το δὲ τὴν συρίαν καὶ κιλικίαν, ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλη-
σίας] [l]. [m] Κατήντησε δὲ″ εἰς δέρβην καὶ λύστραν· 1
καὶ ἰδοὺ, μαθητής [n] τις″ ἦν [o] ἐκεῖ,″ ὀνόματι τιμόθεος,
υἱὸς γυναικὸς [p] † [q] ἰουδαίας″ πιστῆς, πατρὸς δὲ ἕλληνος·
Ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν λύστροις καὶ ἰκονίῳ ἀδελ- 2
φῶν. Τοῦτον ἠθέλησεν ὁ παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελθεῖν· καὶ 3
λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν, διὰ τοὺς ἰουδαίους τοὺς ὄντας

---

[a] τὸν. [p] † τινος.

(a) καὶ. ACE. 15. 18. 25. 34. 36. 40. 68. al. 4. Lect. 5. Mt. a l. h. m. Arm. Syr. p. Vulg. Chrys. Theoph. 2. || = D. 7. 8. 29. 69. 98. Mt. l. (b) ἐπικαλούμενον. D. 40. 76. al. 7. et Barb. 2. Lect. 5. Mt. h. k. l. Vulg. (c) οὐκ ἐβούλετο. D. Syr. Erp. cant. || + λέγων (omisso postea αὐτοῖς. coll. nota f.) D. *nolebat, dicens his qui discesserunt ab eis a Pamphylia et nec simul venerunt ad opus, . . . hunc non adsumerent secum.* cant. (d) ἀποστήσαντα. D. ἀποστατήσαντα. A. (e) = Syr. || + εἰς ὃ ἐπέμφθησαν. D. cant. tol. Codd. lat. (f) τοῦτον μὴ εἶναι σὺν αὐτοῖς. D. Cf. not. c. (g) *Propter hanc contentionem discesserunt*, Syr. || ἀποχωρισθῆναι] χωρισθῆναι. 14. 18. 36. 40. al. 3. Lect. 5. Mt. c. ψ. Chrys. Theoph. 1. (h) τότε βαρνάβας παραλαβὼν τ. μ. ἔπλευσεν. D. item cant. (i) ἐπιδεξάμενος. D. cant. (k) κυρίου. ABD. 33. 34. 40. 68. Ar. pol. Vulg. ms. cant. tol. (l) + παραδιδοὺς τὰς ἐντολὰς τῶν πρεσβυτέρων. D. cant. + *præcipiens custodire præcepta apostolorum et seniorum*, Arm. Vulg. (non tol. Correctorium a græcis abesse hæc testatur.) item Syr. p. in m. Cassiod. (m) διελθὼν δὲ τὰ ἔθνη ταῦτα, κατήντησε. D. cant. Syr. p. in m. Cassiod. || + καὶ. AB. 36. 40. al. 5. Copt. Syr. p. (n) = 40. 63. Mt. c. Theoph. 1. (o) = 32. 37. 57. Ed. Æth. (p) = ABCDE. 14* 18. 25. 34. 36. 40. 69. 73. al. 6. et cod. molshem. Mt. h. l. Copt. Æth. Arm. Syr. p. Vulg. Chrys. Hier. Orig. int. (q) = E. laud. *viduæ.* codd. lat. Hier. Aug. Rufin. ἰουδαίας χήρας. 25.

ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις· ᾔδεισαν γὰρ ἅπαντες [r] ∾ τὸν
4 πατέρα αὐτοῦ, ὅτι ἕλλην ὑπῆρχεν.'' [s] Ὡς δὲ διεπο-
ρεύοντο τὰς πόλεις, παρεδίδουν αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ
δόγματα, τὰ [t] κεκριμένα'' ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ [u] τῶν''
5 πρεσβυτέρων τῶν ἐν ἱερουσαλήμ. Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι
ἐστερεοῦντο [x] τῇ πίστει,'' καὶ [y] ἐπερίσσευον'' τῷ ἀριθμῷ
6 καθ' ἡμέραν. [z] ∾ Διελθόντες'' δὲ τὴν [a] φρυγίαν'' καὶ
[b] τὴν'' γαλατικὴν χώραν, κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου
7 πνεύματος [c] λαλῆσαι τὸν λόγον [d] ἐν τῇ ἀσίᾳ, [e] Ἐλ-
θόντες'' [f] [g] κατὰ'' τὴν [h] μυσίαν,'' [i] ἐπείραζον'' [k] εἰς'' τὴν
βιθυνίαν [l] πορεύεσθαι·'' καὶ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα
8 [m] ÷ ἰησοῦ.'' [n] Παρελθόντες'' δὲ τὴν μυσίαν, [o] κατέβησαν''
9 εἰς τρῳάδα. Καὶ [p] ὅραμα'' διὰ τῆς νυκτὸς ὤφθη τῷ
παύλῳ· [q] ἀνήρ τις [r] ἦν'' μακεδὼν ἑστὼς [s], παρακαλῶν αὐ-

---

[r] ∾ ὅτι ἕλλην ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὑπῆρχεν. [z] ∾ διῆλθον. [k] κατὰ.

(r) ABC. 13. 15. 18. 31. 33. 34. 40. 68. 69. Mt. l. Vulg. (s) διερχόμενοι δὲ τὰς πόλεις ἐκήρυσσον, καὶ παρεδίδοσαν αὐτοῖς μετὰ πάσης παῤῥησίας τὸν κύριον ἰησοῦν χριστὸν, ἅμα παραδιδόντες καὶ τὰς ἐντολὰς (τῶν) ἀποστόλων καὶ πρεσβυτέρων τῶν ἐν ἱερουσολύμοις. D. cant. ‖ Post δόγματα + καὶ ἐκήρυσσον μετὰ πάσης παῤῥησίας τὸν κύριον ἰησοῦν χριστὸν. Syr. p. in m. (t) γεγραμμένα. Syr. (u) = ABCD. 95. 98. al. 5. Mt. d. l. Bas. Theoph. 2. (x) = D. cant. (y) περιέσσευον. E. 3. 65 (c. al. 2) Mt. al. in marg. (z) ABCDE. 13. 15. 18. 27. 29. 31. 36. 40. 65 (cum 43.) 73. al. 4. Mt. h. l. Syr. Copt. Arm. It. Chrys. Epiph. Ath. Cæsarius. Cf. not. f. (a) παμφυλίαν. Mt. m. in marg. (b) = ABCD. 55. Cæsarius. (c) + μηδενὶ. D. cant. (d) + τοῦ θεοῦ. D. Syr. Erp. Copt. Vulg. cant. (e) γενόμενοι D gr. παρελθόντες. Mt. d. (f) + δὲ. ABDE. 15. 18. 27. 29. 31. 36. 40. 73. al. 6. et Barb. 1. Mt. h. l. Syr. Arr. Copt. Arm. Syr. p. Vulg. (paullo supra ἐκωλύθησαν loco κωλυθέντες.) cant. laud. Epiph. Ath. Cf. not. z. (g) εἰς. Syr. Slav. Vulg. laud. Hier. Vigil. (h) ἀσίαν. 37. *Mesopotamiam*, Vigil. (i) ἤθελαν. D. Syr. cant. (k) ACDE. 14* 15. 18. 29. 31. 34. 36. 40. 69. 73. al. 5. et Barb. 2. Mt. l. (Syr. utr. Arr. Arm. Slav.) Vulg. It. Chrys. Cyr. Epiph. Pseudo Ath. Acta chalced. Theoph. 2. Hier. Vigil. (l) πορευθῆναι. ABE. 15. 34. 36. al. 3. Cyr. Pseudo Ath. (m) + ABCDE. 15. 31. 33. 36. 40. 73. Ed. + τοῦ ἰησοῦ. 13. al. 4. Mt. l. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Cyr. sæpe. Acta chalced. Pseudo Ath. Hier. Orig. int. Vigil. taps. Auctor de vocat. gent. + *Domini*, demidov. (n) διελθόντες. D. ἐξελθόντες. Syr. Erp. (o) κατήντησαν. D gr. Syr. (p) ἐν ὁράματι. D gr. Syr. laud. Cf. not. r. (q) + ὡσεὶ. D. (St. β.) Syr. cant. (r) = D*E. 3. 47. Mt. h. Syr. Arm. cant. laud. Alii transp. (s) + κατὰ

τὸν, καὶ λέγων· διαβὰς εἰς μακεδονίαν, βοήθησον ἡμῖν.
[t] Ὡς δὲ τὸ ὅραμα εἶδεν," [u] εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν 10
εἰς τὴν μακεδονίαν, συμβιβάζοντες," ὅτι προσκέκληται
ἡμᾶς [x] ∾ ὁ κύριος" εὐαγγελίσασθαι [y] αὐτούς."
[z] Ἀναχθέντες οὖν" ἀπὸ [a] = τῆς" τρῳάδος, εὐθυδρο- 11
μήσαμεν εἰς σαμοθράκην, τῇ τε ἐπιούσῃ [b] εἰς νεάπολιν·
[c] Ἐκεῖθέν τε" εἰς φιλίππους, ἥτις ἐστὶ [d] πρώτη" [e] — τῆς 12
μερίδος" [f] = τῆς" μακεδονίας * πόλις, [g] κολώνια." ἦμεν
δὲ ἐν [h] ∾ ταύτῃ τῇ" πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινάς.
Τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς [i] ∾ πό- 13
λεως" παρὰ ποταμὸν, οὗ [k] ἐνομίζετο" [l] προσευχὴ" εἶναι,
καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις [m] γυναιξί.
Καί τις γυνὴ, ὀνόματι λυδία, πορφυρόπωλις πόλεως 14
θυατείρων, σεβομένη τὸν θεὸν, [n] ∾ ἤκουεν·" ἧς ὁ κύριος
διήνοιξε τὴν καρδίαν, [o] προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ
τοῦ παύλου." Ὡς δὲ ἐβαπτίσθη [p], καὶ [q] ὁ οἶκος αὐ- 15

[x] ∾ ὁ θεὸς. [h] ∾ αὐτῇ τῇ. [i] ∾ πύλης. [n] ∾ ἤκουσιν.

πρόσωπον αὐτοῦ. D. cant. Syr. p. c. ast. Sahid. ‖ + καὶ. ACE. 15. 18. 32. 40. 69. 73. Barb. 4. Mt. h. l. Syr. utr. Erp. Æth. Vulg. laud. cant. (t) διεγερθεὶς οὖν διηγήσατο τὸ ὅραμα ἡμῖν. D. cant. Sahid. (u) καὶ ἐνοήσαμεν. D. cant. ‖ ἐζητήσαμεν] ἐζήτησεν. 42. ‖ ἐξελθεῖν] ἐλθεῖν. 3. 33. 34. Vulg. Iren. (x) ὁ θεὸς. ABCE. 13. 15. 18. 33. 34. 36. 40. 68. 69. Mt. l. Copt. Vulg. laud. Theoph. 2. Hier. (y) αὐτοῖς. A. 73. al. 8. Theoph. 1. τοὺς ἐν τῇ μακεδονίᾳ. D. cant. (z) τῇ δὲ ἐπαύριον (ἀχθέντες*) ἀναχθέντες. D. cant. (a) = ACDE. 33. 40. 73. Chrys. (b) + ἡμέρᾳ. D. (c) κἀκεῖθεν. ABCDE. al. 9. Mt. l. (d) κεφαλὴ. D. Syr. Erp. cant. πρώτης. Conject. (e) = D. 14* Mt. l. Syr. Erp. cant. Chrys. μέρις. E. gr. Slav. 5. et ant. (f) = ABCE. 40. 65. (cum 43) 69. al. 3. (g) κολώνεια. 65 (c. al. 5.) 98. Alii. Mt. a l. al. 5. Ed. (h) D* 25. 27. 29. 31. 57. 68. 78. 80. 98. al. 14. Mt. a l. al. 4. Ed. Slav. Chrys. Theoph. 1. Œc. τῇ αὐτῇ. 4. 66** 76. 84. Mt. d. (i) AB CD. (St. β.) 40. 69. Mt. l. Copt. Sahid. Vulg. cant. Auct. de vocat. gent. πύλης τῆς πόλεως. Syr. Erp. *foris extra civit.* laud. (k) ἐνομίζομεν. A** BC. 40. Copt. Æth. ἐδόκει. D. Epiph. *videbatur*, Vulg. It. (l) προσευχὴν. A**C. 15. 33. 34. 40. Copt. Æth. εὐχὴ. 31. Mt. c. (m) + ἡμῖν. C. ut videtur. E. laud. Æth. (n) D* gr. 4. 13. 25. 34. 40. 66* 69. 78. 80. al. 10. et Barb. 2. Ed. Vulg. Chrys. in comment. Œc. Theoph. 2. Auctor de voc. gent. ‖ = Syr. Erp. (o) = Æth. (p) + αὐτὴ. E. 98. al. 6. Mt. m. in marg. Syr. Arr. Arm. Vulg. ms. laud. Chrys. (q) + πᾶς. D. 43. 69. Copt. cant. Codd. lat.

τῆς, παρεκάλεσε [r], λέγουσα· εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν [s] τῷ
κυρίῳ" εἶναι, [t] εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου, μείνατε."
16 καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς. [Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν
εἰς [u] + τὴν" προσευχὴν, παιδίσκην τινὰ, ἔχουσαν πνεῦμα
[x] πύθωνος," ἀπαντῆσαι ἡμῖν, ἥτις ἐργασίαν πολλὴν παρ-
17 εῖχε τοῖς κυρίοις αὐτῆς [y] μαντευομένη. Αὕτη κατακο-
λουθήσασα τῷ παύλῳ [z] καὶ ἡμῖν," ἔκραζε λέγουσα·
οὗτοι οἱ [a] ἄνθρωποι," δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσὶν,
18 οἵτινες [b] καταγγέλλουσιν" [c] ἡμῖν" ὁδὸν σωτηρίας. Τοῦτο
δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. διαπονηθεὶς δὲ ὁ παῦλος,
[d] καὶ ἐπιστρέψας," * τῷ πνεύματι εἶπε· παραγγέλλω
σοι ἐν τῷ ὀνόματι ἰησοῦ χριστοῦ, ἐξελθεῖν ἀπ' αὐτῆς.
19 Καὶ ἐξῆλθεν [e] αὐτῇ τῇ ὥρᾳ." Ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐ-
τῆς, [f] ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπὶς τῆς ἐργασίας αὐτῶν," ἐπιλα-
βόμενοι τὸν παῦλον καὶ [g] τὸν" σίλαν, [h] εἵλκυσαν" εἰς
20 τὴν ἀγορὰν [i] ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας." Καὶ προσαγαγόντες
αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς, εἶπον· οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκ-
21 ταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες· Καὶ
καταγγέλλουσιν [k] ἔθη," ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέ-

[c] ὑμῖν.

(r) + ἡμᾶς. Syr. Erp. Copt. Slav. rec. + αὐτοὺς. Chrys. (s) = 11. 19. 24. 78* Mt. c. τῷ θεῷ. D. gr. Ante πιστὴν ponitur in 4. post εἶναι in 42. 57. 73. Mt. m. Ed. (t) εἰς τὸν οἶκόν μου εἰσέλθετε. Arm. (u) + τὴν. AB CE. 13. 18. 40. 68. Mt. h. l. Orig. Theoph. 2. (x) πύθωνα. ABC* D. 33. (Ar. pol.) Vulg. (non tol.) cant. Orig. (Cyr. hieros. Chrys. Isidor.) Ambr. (y) + διὰ τούτου. D. cant. (z) καὶ τῷ σίλᾳ. 14* 80. 95** al. 5. et Barb. 3. Lect. 5. Mt. a 1. in marg. b. e. ψ. χ. Utrumque conjungunt 43. 73. et Barb. 1. (a) = D* cant* Lucif. (b) εὐαγγελίζονται. D. cant.

(c) AC. 4. 18. 31. 57. 66** al. 6. pluresque et Barb. 6. Mt. l. al. 8. Ed. (etiam St. 3) Copt. Æth. Slav. laud. Or. Chrys. Theodoret. ms. Eustath. Theoph. 1. 2. Lucif. (d) = Syr. Erp. Alii transp. (e) εὐθέως. D gr. Æth. (f) ὅτι ἀπεστερῆσθαι τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἧς εἶχαν δι' αὐτῆς. D. *quoniam spes et reditus eorum, quem habebant per ipsam*, cant. sic. ‖ ἐξῆλθεν] ἐξέλιπεν. Mt. χ. (g) = D. 42. 57. 78. 80. al. 2. Ed. (h) ἔσυραν. E. (i) post στρατηγοῖς ponunt Syr. Erp. (k) τὰ ἔθνη. D* 15* *gentes*, cant. *sectam*, tol. Lucif.

χεσθαι, οὐδὲ ποιεῖν, ῥωμαίοις οὖσι. Καὶ συνεπέστη ὁ 22
ὄχλος [l] κατ' αὐτῶν, [m] καὶ" οἱ στρατηγοὶ περιῤῥήξαντες
[n] αὐτῶν" τὰ ἱμάτια, ἐκέλευον ῥαβδίζειν. Πολλάς τε 23
ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς, ἔβαλον εἰς φυλακὴν, παραγ-
γείλαντες τῷ δεσμοφύλακι, ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτούς.
Ὃς παραγγελίαν τοιαύτην [o] ∞ εἰληφὼς," ἔβαλεν αὐτοὺς 24
εἰς τὴν [o*] ἐσωτέραν" φυλακὴν, καὶ τοὺς πόδας αὐτῶν
ἠσφαλίσατο εἰς τὸ ξύλον. Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον 25
παῦλος καὶ σίλας προσευχόμενοι ὕμνουν τὸν Θεόν· ἐπη-
κροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι. Ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο 26
μέγας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμωτηρίου·
ἀνεῴχθησάν [p] τε" [q] παραχρῆμα" αἱ θύραι [q] πᾶσαι," καὶ
[r] πάντων" τὰ δεσμὰ [s] ἀνέθη." Ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ 27
δεσμοφύλαξ, καὶ ἰδὼν ἀνεῳγμένας τὰς θύρας τῆς φυ-
λακῆς, [t] σπασάμενος" μάχαιραν, [t*] ἔμελλεν" [u] ἑαυτὸν"
ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμίους. Ἐφώνησε 28
δὲ φωνῇ μεγάλῃ ὁ παῦλος, λέγων· μηδὲν [x] πράξῃς" σε-
αυτῷ κακόν· [y] ἅπαντες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε." [z] Αἰτήσας" 29
δὲ φῶτα, εἰσεπήδησε, καὶ ἔντρομος [a] γενόμενος," προσέ-
πεσε [b] τῷ παύλῳ καὶ τῷ σίλᾳ. Καὶ προαγαγὼν αὐ- 30
τοὺς ἔξω, [c] ἔφη· κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν, ἵνα σωθῶ; Οἱ 31

---

[o] ∞ λαβών.

(l) + πολὺς. 26. item D. Syr. Erp. cant. Item Lucif. (m) κράζοντες. Τότε D. cant. (n) ἑαυτῶν. 4. Mt. χ. Arm. (sed αὐτῶν in marg. editt. Amst. et Constant.) (o) ABCDE. 13. 15. 18. 31. 36. 40. 69. Mt. l. λαμβάνων. 37. laud. (o*) ἑτέραν. 73. (p) δέ. ABDE. 13. 14. 15. 18. 25. 31. 40. al. 4. Mt. l. laud. Theoph. 2. (q) = B. Lucif. Cassiod. (r) πάντα. Mt. d. l. Lucif. (s) ἀνήθη. 10* ἀνείθη. 66** 69. al. 4. Mt. c. l. ἀνεῴχθη. 20. ἐλύθη. 40. 68. ἀνελύθη D* Sahid. *relaxata sunt*, cant. *soluta sunt*, Vulg. laud. Lucif. διελύθησαν. 64. (t) λαβόμενος Syr. (t*) = 73. (u) αὐτὸν. Mt. χ. (x) ποιήσῃς. E. (y) = Mt. d. (z) *accendit sibi*, Syr. Erp. (a) ὑπάρχων. CD. gr. 40. Mt. a l. in marg. Chrys. (b) + πρὸς τοὺς πόδας. D* Syr. Erp. Syr. p. c. ob. Vulg. cant. tol. Lucif. (c) + τοὺς λοιποὺς ἀσφαλισάμενος, καὶ. D. Syr. p. c. ast. *cæteros custodivit*, et. cant.

δὲ εἶπον· πίστευσον ἐπὶ τὸν [d] κύριον″ ἰησοῦν [e] χριστὸν,″
32 [f] καὶ″ σωθήσῃ σὺ καὶ [g] ὁ οἶκός σου. Καὶ ἐλάλησαν αὐ-
τῷ τὸν λόγον τοῦ [g*] κυρίου,″ [h] ∾ καὶ″ [i] πᾶσι τοῖς ἐν″ τῇ
33 οἰκίᾳ αὐτοῦ. Καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ
τῆς νυκτὸς, [k] ἔλουσεν″ ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἐβαπτίσθη
34 αὐτὸς, καὶ [l] οἱ″ αὐτοῦ [m] πάντες″ παραχρῆμα. Ἀναγα-
γών τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον [n] αὐτοῦ,″ παρέθηκε τράπε-
ζαν, καὶ [o] ∾ ἠγαλλιάσατο″ [p] πανοικὶ,″ πεπιστευκὼς τῷ
35 θεῷ.] Ἡμέρας δὲ γενομένης, [q] ἀπέστειλαν οἱ στρατη-
γοὶ τοὺς″ ῥαβδούχους, λέγοντες· [r] ἀπόλυσον″ τοὺς ἀν-
36 θρώπους [s] ἐκείνους.″ [t] Ἀπήγγειλε δὲ ὁ δεσμοφύλαξ″
[u] τοὺς λόγους τούτους″ πρὸς τὸν παῦλον· ὅτι ἀπεστάλ-
κασιν οἱ στρατηγοὶ, ἵνα ἀπολυθῆτε· νῦν οὖν ἐξελθόντες
37 πορεύεσθε [x] ἐν εἰρήνῃ.″ Ὁ δὲ παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς·
[y] [z] δείραντες″ ἡμᾶς δημοσίᾳ, ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους
ῥωμαίους ὑπάρχοντας, ἔβαλον εἰς φυλακὴν, καὶ νῦν
λάθρα ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν; οὐ γάρ· ἀλλὰ ἐλθόντες αὐ-
38 τοὶ [a] ἡμᾶς″ ἐξαγαγέτωσαν. [b] ∾ Ἀνήγγειλαν″ δὲ τοῖς

---

[h] ∾ σὺν. [o] ∾ ἠγαλλιᾶτο. [b] ∾ ἀπήγγειλαν.

(d) *Deum*, Lucif. ed. (e) = AB. 2. 13. 30. Mt. d. Copt. Vulg. Lucif. (f) = Slav. ant. (g) + πᾶς. E. 14* 15. 18. 36. 40. 69. al. 3. Mt. l. m. Copt. Æth. Arm. Slav. laud. Chrys. (g*) θεοῦ. B. (h) σὺν. ABCD. 15. 18. 36. 40. 69. al. 3. Mt. l. Vulg. cant. Lucif. (i) πάσῃ. 40. 69. (k) ἔλυσεν. D* *soluit plagas*, cant. *perunxit*, Cassiod. (l) οἱ οἰκεῖοι. A. Ar. ὁ οἶκος. 40. Vulg. οἱ υἱοὶ. 31. Mt. χ. οἱ μετ᾽. Theoph. 2. (m) = 57. Ed. (n) = BC. 36. 40. Mt. b′. d. c. l. χ. (o) D. 4. 26. 27. 29. 31. 40. 42* 73. 78** 98. al. 14. Lect. 5. Mt. a l. d. m* al. 5. Ed. Chrys. Theoph. 1. (p) = E. laud. σὺν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. D. (q) συνῆλθον οἱ στρατηγοὶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἰς τὴν ἀγορὰν, καὶ ἀναμνησθέντες τὸν σεισμὸν τὸν γεγονότα, ἐφοβήθησαν, καὶ ἀπέστειλαν τοὺς. D. (St. β.) cant. Syr. p. in m. (r) ἀπόστειλον. Mt. d. (s) = C ut videtur. 66** ‖ + οὓς ἔχθες (χθὲς. St. β.) παρέλαβες. D. (St. β.) cant. Syr. p. (t) καὶ εἰσελθὼν (καὶ ἀκούσας. Syr. Erp.) ὁ δεσμοφύλαξ ἀπήγγειλε. D. Syr. Erp. cant. (u) = Æth. ‖ = τούτους. BD gr. 15. 18. 36. (Arm.) (x) = D. cant. (y) + ἀναιτίους. D. cant. (z) δήραντες. 4. 57. al. 6. pluresve. Mt. a l** al. 4. Ed. (a) = 4. 14** 25. 36. 65. 66* 98. al. 8. Mt. a l. d. k. Ed. Slav. (exc. rec.) Alii transp. (b) ἀπήγγειλαν. ADE. 15. 18. 27. 31. 33. 34. 36. 65. (c. al. 4.) 68. 69. item 40. Mt. l. Chrys.

στρατηγοῖς οἱ ῥαβδοῦχοι τὰ ῥήματα ταῦτα [c]· καὶ ἐφο-
βήθησαν, ἀκούσαντες, ὅτι ῥωμαῖοί εἰσι. Καὶ ἐλθόντες 39
παρεκάλεσαν αὐτοὺς, [d] καὶ ἐξαγαγόντες ἠρώτων″ [e] ἐξελ-
θεῖν″ τῆς πόλεως. Ἐξελθόντες δὲ ἐκ τῆς φυλακῆς [f] εἰσ- 40
ῆλθον″ [g] πρὸς″ τὴν λυδίαν· καὶ ἰδόντες τοὺς ἀδελφοὺς,
[h] παρεκάλεσαν″ αὐτοὺς, καὶ ἐξῆλθον.

[[i] Διοδεύσαντες″ δὲ τὴν ἀμφίπολιν [k] καὶ ἀπολλωνίαν, 1
ἦλθον″ εἰς θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν [l] ἡ″ συναγωγὴ τῶν
ἰουδαίων. Κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς [m] τῷ παύλῳ″ εἰσῆλθε πρὸς 2
αὐτοὺς, καὶ ἐπὶ σάββατα τρία [n] ∾ διελέγετο″ αὐτοῖς
※ [o] ἀπὸ τῶν γραφῶν,″ Διανοίγων καὶ παρατιθέμενος [p], 3
ὅτι τὸν χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν,
καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν [q] ὁ χριστὸς ἰησοῦς,″ ὃν ἐγὼ καταγ-
γέλλω ὑμῖν. Καί τινες ἐξ αὐτῶν [r] ἐπείσθησαν,″ καὶ 4
προσεκληρώθησαν τῷ παύλῳ καὶ τῷ σίλᾳ, [s] τῶν τε″

[g] ∾ εἰς.

[n] ∾ διελέχθη.

(c) τὰ ῥηθέντα πρὸς τοὺς στρατηγούς. οἱ δὲ ἀκούσαντες ὅτι ῥωμαῖοί εἰσιν, ἐφοβήθησαν· καὶ παραγενόμενοι μετὰ φίλων πολλῶν εἰς τὴν φυλακὴν, παρεκάλεσαν αὐτοὺς ἐξελθεῖν, εἰπόντες· ἠγνοήσαμεν τὰ καθ' ὑμᾶς, ὅτι ἐστὲ ἄνδρες δίκαιοι. καὶ ἐξαγαγόντες παρεκάλεσαν αὐτοὺς λέγοντες· ἐκ τῆς πόλεως ταύτης ἐξέλθατε, μήποτε πάλιν συνστραφῶσιν ἡμῖν (convertantur ad nos) ἐπικράζοντες καθ' ὑμῶν. Ἐξελθόντες δὲ etc. D. (St. β.) cant. et a παρεκάλεσαν. Syr. p. c. ast. ‖ + τὰ ῥηθέντα πρὸς τοὺς στρατηγούς. Syr. Erp. (d) = Syr. Erp. Æth. (e) ἀπελθεῖν ἀπό. AB. 13. 15. 18. 36. 40. 68. 69. Mt. l. item (absque ἀπὸ) 65 (c. al. 2) (f) ἦλθον. D. (St. β.) cant. laud. (g) ABD. (St. β.) E. 4. 13. 14. 15. 18. 25. 26. 27. 29. 31. 34. 36. 40. 42. 57. 65. (c. al 6) 68. 69. 76. 78. 80. 84. 95. al. 14. Mt. a l. d. l. al. 3. Ed. (Syr. utr. Ar.) Arm. Slav. Vulg. cant. laud. Chrys. Theoph. 1. 2. (h) διηγήσαντο, ὅσα ἐποίησεν κύριος αὐτοῖς, παρακαλέσαντες. D (St. β.) cant. Cassiod. (i) διελθόντες. E. (k) καὶ κατῆλθον (κατῆλθον καὶ D**) εἰς ἀπολλωνίδα, (*Apolloniam*) κἀκεῖθεν. D. cant. (l) = ABD. 40. (m) ὁ παῦλος. D. Syr. Arr. Æth. Vulg. It. (n) DE. 15. 18. 19** 36. 40. Mt. h. Chrys. in comment. διελέξατο. AB. Mt. h. (o) sequentibus jungunt Codd. qu. Ed. Chrys. Cassiod. ἀπὸ τῶν γραφῶν παρατιθέμενος καὶ διανοίγων. Conject. (p) + αὐτοῖς. 66. al. 5. Mt. d. m. Slav. (q) ἰησοῦς ὁ χριστός. E. 32. Lect. 5. Mt. b. m** Syr. Erp. Slav. 8. Vulg. ed. laud. Alii aliter. (r) ἐπίστευσαν. E. 38. 40. Mt. m. (Syr. Erp. Arm. Slav. 5 et ed. Vulg.) laud. ἐβαπτίσθησαν. 4. (s) τῇ διδαχῇ πολλοὶ τῶν. D. cant.

σεβομένων [t] ἑλλήνων" [u] πολὺ πλῆθος," [x] γυναικῶν τε"
5 τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι. [y] † Προσλαβόμενοι δὲ οἱ + ἰουδαῖοι"
τῶν ἀγοραίων τινὰς ἄνδρας πονηρούς, [z] [a] καὶ ὀχλοποιή-
σαντες," [b] ἐθορύβουν τὴν πόλιν·" [c] ἐπιστάντες τε" τῇ
οἰκίᾳ [d] ἰάσονος," ἐζήτουν [e] αὐτοὺς," [f] ἀγαγεῖν" εἰς τὸν
6 δῆμον. Μὴ εὑρόντες δὲ αὐτούς, [g] ἔσυρον" τὸν ἰάσονα
καί [h] τινας" ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας, βοῶντες·
ὅτι οἱ [i] τὴν οἰκουμένην" ἀναστατώσαντες, οὗτοι [k] καὶ ἐν-
7 θάδε πάρεισιν· Οὓς ὑποδέδεκται ἰάσων· καὶ οὗτοι πάν-
τες ἀπέναντι τῶν δογμάτων καίσαρος [l] πράττουσι," βα-
8 σιλέα λέγοντες ἕτερον [m] εἶναι," ἰησοῦν. Ἐτάραξαν δὲ
[n] τὸν ὄχλον" καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα.

[y] † Ζηλώσαντες : δὲ οἱ † ἀπειθοῦντες : ἰουδαῖοι, καὶ προσλαβόμενοι.

(t) = 15. 27. 29. 36. Copt. Theoph. 1. καὶ ἑλλήνων. AD. 13. 40. Vulg. cant. ἦν ἑλλήνων. Arm. (u) πλῆθος πολὺ. ABDE. al. 4. Mt. h. l. Arm. Vulg. It. Chrys. in textu. Theoph. 2. (x) καὶ γυναῖκες. D. Syr. Erp. Vulg. cant. laud. (y) προσλαβόμενοι δὲ οἱ ἰουδαῖοι οἱ ἀπειθοῦντες (omisso ζηλώσαντες) 2 ap. Wetst. 4. 14** 26. 57. 65 (c. al. 4.) 76. 78. 80. 84. 95. al. 21 et Barb. 5. Lect. 5. Mt. a l. b. d. e. f. k. m. item 32. 38. 47. Mt. c. Ed. Ar. pol. Slav. ms. Theoph. 1. οἱ δὲ ἀπειθοῦντες ἰουδαῖοι συστρέψαντές τινας ἄνδρας τῶν ἀγοραίων etc. (omissis προσλαβόμενοι et ζηλώσαντες) D. *adsumtis vero Judæis, convertentes quosdam viros forenses* etc. (omisso tantum ζηλώσαντες) cant. προσλαβόμενοι δέ τινας τῶν ἀγοραίων οἱ ἀπειθοῦντες ἰουδαῖοι, (omissis ζηλώσαντες et πονηροὺς) Chrys. in comment. προσλαβόμενοι δὲ (omissis cæteris omnibus) 2 ap. Mill. et Beng. ζηλώσαντες προσλαβόμενοι (omissis δὲ οἱ ἀπειθοῦντες ἰουδαῖοι καὶ) 66. item. Æth. || = ἀπειθοῦντες. ABE. 15. 18; 25. 27. 29. 33. 34. 36. 40. 66. Barb. 1. Mt. l. Syr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. laud. ἀπειθήσαντες. 68. Theoph. 2. In aliis transponitur. || καὶ προσλαβόμενοι = 31. ap. Wetst. συστρέψαντες. D. (z) + ἀπειθήσαντες. E. laud. (a) = D. Æth. Erp. cant. || = καὶ. Arm. (b) *et venerunt*, Erp. || + κατ' αὐτῶν. 27. 29. 69. Mt. l. m. (c) καὶ ἐπιστάντες. ABDE. 65 (c. al. 3.) 73. 78. al. 8. Mt. l. Theoph. 2. Alii aliter. (d) ἰάσωνος. ADE. Alii. Mt. a l. f. k. Sic etiam alibi. (e) αὐτὸν. A.* (f) ἐξαγαγεῖν. D gr. Mt. k. Sahid. *educere et tradere*, Syr. Erp. προαγαγεῖν. A. 36. 40. 69. 80. al. 3. Barb. 3. *producere*, Vulg. It. προσαγαγεῖν. E. al. 3. ἀναγαγεῖν. 11. (g) ἔσυραν. DE. 45. Mt. c. k. l. Chrys. (h) τοὺς ἐκεῖ. Syr. Erp. τινὰς ἄλλους. E. laud. Bedæ gr. πολλοὺς. Lect. 5. (i) *urbem*, Vulg. (k) + εἰσιν. D* cant. tol. (l) πράσσουσι. ADE. 80. Alii. Mt. l. al. 5. Ed. Chrys. Theoph. 1. Œc. (m) = 42. 45. 57* Ed. (n) τὴν πόλιν. E. laud.

Καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ ἰάσονος καὶ τῶν λοι- 9
πῶν, ἀπέλυσαν αὐτούς.]
Οἱ δὲ ἀδελφοὶ [o] εὐθέως διὰ τῆς νυκτὸς" ἐξέπεμψαν 10
τόν [p] τε" παῦλον καὶ τὸν σίλαν εἰς [q] βέροιαν·" οἵτινες
παραγενόμενοι, εἰς τὴν συναγωγὴν [r] τῶν ἰουδαίων" ἀπή-
εσαν. Οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι [s] τῶν ἐν θεσσαλονί- 11
κῃ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον [t] μετὰ πάσης προθυμίας,"
[u] τὸ" καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφὰς, εἰ [x] ἔχοι"
ταῦτα οὕτως [y]. [z] Πολλοὶ" μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευ- 12
σαν [a], καὶ τῶν [b] ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων καὶ
ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι." Ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς θεσ- 13
σαλονίκης ἰουδαῖοι, ὅτι καὶ ἐν τῇ βεροίᾳ κατηγγέλη
[c] ὑπὸ τοῦ παύλου" ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, [d] ἦλθον" [e] κᾀκεῖ"
σαλεύοντες [f] τοὺς ὄχλους [g]. [h] Εὐθέως δὲ τότε τὸν" παῦ- 14
λον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ [i] πορεύεσθαι" [k] ὡς" ἐπὶ τὴν
[l] θάλασσαν·" [m] ὑπέμενον" δὲ ὅ,τε σίλας καὶ ὁ τιμόθεος
ἐκεῖ. Οἱ δὲ καθιστῶντες τὸν παῦλον, [n] ἤγαγον" [o] = αὐ- 15

(o) = A. (p) = D. 3. 32. 42. 57. 95. Ed. (q) βέῤῥοιαν. 43. Alii Mt. c. k. l. m. Ed. Theoph. 1. Et sic alibi etiam. (r) = 66. Post ἀπήεσαν ponunt E. 57. 78. 80. 95. Alii. Mt. a l. al. 5. Ed. Chrys. Theoph. 1. (s) + τῶν ἄλλων. 32. 42. 57. Ed. (t) μετὰ παῤῥησίας. E gr. Post ἡμέραν ponunt Syr. Erp. (u) = A ut videtur DE. 15. 18. 25. 27. 36. 40. 69. al. 4. Mt. l. Chrys. (x) ἔχει. D* E. al. 7. Mt. l. al. 3. Ed. Theoph. 1. (y) + ὡς ὁ παῦλος ἀπήγγελλε. Syr. p. c. ast. (z) τινὲς. D gr. (a) + τινὲς δὲ ἠπίστησαν. D. cant. (b) ἑλλήνων καὶ τῶν εὐσχημόνων ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἱκανοὶ ἐπίστευσαν. D* *græcorum et non placentium* (l. *complacentium* coll. not. a. ad vs. 34.) *et viri et mulieres plures crediderunt*. cant.

(c) = D. cant. Cassiod. (d) καὶ ἐπίστευσαν, καὶ ἦλθεν εἰς αὐτὴν, D* cant. ἐπίστευσαν καὶ ἦλθον. D** (e) κᾀκεῖσε. 40. al. 2. Mt. c. (f) + καὶ ταράσσοντες. ABD. 4. in m. 15. 18. 25. 27. 29. 31. 34. 36. 40. 69. 73. al. 7 et Barb 2. Mt. c. h. l. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Arm. Vulg. cant. (g) + οὐ διελίμπανον. D. Syr. Erp. cant. (h) τὸν μὲν οὖν. D. Syr. Erp. *statimque*. cant. (i) ἀπελθεῖν. D. cant. (k) = D. 3. 4. 95. Mt. k. Syr. Erp. ‖ ἕως. AE. 25. 27. 40. 66** Barb. 1. Mt. l. Vulg. laud. *ad mare versus*. cant. (l) θεσσαλίαν. Conject. (m) ὑπέμεινεν ABD. 27. cant. Alii aliter. (n) ἦλθον. 69. Mt. l. (o) = ABD. 14* 25. 27. 29. 31. 34. 69. al. 3. Mt. l. Vulg. ms. cant. tol.

τὸν" ἕως ἀθηνῶν· [p] καὶ λαβόντες [q] ἐντολὴν" πρὸς τὸν σίλαν
καὶ τιμόθεον, ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσι πρὸς αὐτὸν, ἐξῄεσαν.

16 [Ἐν δὲ ταῖς ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ παύλου,
παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν [r] αὐτῷ," [s] ∾ θεωροῦντι"
17 κατείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν. Διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ
συναγωγῇ τοῖς ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις, καὶ ἐν τῇ
ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς [t] παρατυγχάνον-
18 τας." Τινὲς δὲ [u] + καὶ" τῶν ἐπικουρείων καὶ τῶν
στωϊκῶν φιλοσόφων [x] συνέβαλλον" αὐτῷ· καί τινες ἔλε-
γον· τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος [y] λέγειν;" οἱ δέ·
ξένων δαιμονίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι· [z] — ὅτι τὸν ἰη-
19 σοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῖς εὐηγγελίζετο." [[a] Ἐπι-
λαβόμενοί τε αὐτοῦ, ἐπὶ τὸν ἄρειον πάγον ἤγαγον," λέ-
γοντες· [b] δυνάμεθα γνῶναι, τίς ἡ καινὴ αὕτη ἡ ὑπὸ σοῦ
20 [c] λαλουμένη" διδαχή; Ξενίζοντα γάρ τινα [d] εἰσφέρεις"
εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν. βουλόμεθα οὖν γνῶναι, [e] τί ἂν"

---

s ∾ θεωροῦντος.

(p) + παρῆλθεν δὲ τὴν θεσσαλίαν· ἐκωλύθη γὰρ εἰς αὐτοὺς κηρύξαι τὸν λόγον. D. cant. (q) ἐπιστολὴν. E. gr. Syr. Erp. || + ἀπ' αὐτοῦ. E. Syr. Erp. Arm. laud. + παρὰ παύλου. D. cant. (r) ἑαυτῷ. 32. 69. al. 5. Lect. 5. Theoph. 1. Aug. (s) θεωροῦντος. ABE. 13. 15. 18. 25. 27. 29. 36. 40. 64. 68. 69. 73. Lectionaria. Mt. a 3 semel. b. c. Ed. laud. Chrys. Theodoret. Theoph. 2. (t) παρατυχόντας. D* ἐντυγχάνοντας. Mt. d. (u) + καὶ. AD. 13. 25. 26. 31. 57. 68. 69. 78. 80. 95. al. 14. Lect. 5. Mt. a l. l. al. 8. Ed. Syr. Erp. cant. Chrys. (x) συνέβαλον. 27. 98. al. 8. Lect. 5. Mt. a 3. b. h. Ed. Chrys. Theoph. 1. Œc. προσέβαλλον. Mt. m. in marg. συνέλαβον. D* conferebant, cant. Aug. (y) = 68. Syr. Erp. (z) = D. cant. || ἀνάστασιν] + αὐτοῦ. 14. 27. 29. 68. 69. Mt. l. m. Syr. Erp. || αὐτοῖς.] = 4* 15. 18. 26. 36. 57. 66. 68. 76. 78. 80. 98. al. 12. Lect. 5. Mt. d. f. h. k. Ed. Arm. Syr. p. Slav. 5. 8. Theoph. 1. Post εὐηγγ. ponunt AE. 4** 14. 25. 27. 29. 40. 65. 69. 73. al. 4. et Barb. 2. Mt. a l. a 3. b. d. e. f. h. k. l. m. Vulg. laud. Theoph. 2. (a) μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς, ἐπιλαβόμενοι αὐτοῦ, ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ (τὸν**) ἄρειον πάγον, πυνθανόμενοι καὶ. D. cant. Syr. p. c. ast. (b) + οὐ Mt. m. demidov. tol. Atque sic conjecerat Toupius. (c) καταγγελλομένη. D gr. Syr. Erp Æth λεγομένη. F. (d) φέρεις ῥήματα. D gr. ῥήματα εἰσφέρεις. E. laud. ῥήματα σπείρεις. Syr. Erp. (e) τίνα. AB. 18. 25. 36. 40. 69. Mt. l.

[f] θέλοι" [g] ταῦτα" εἶναι. Ἀθηναῖοι δὲ πάντες, καὶ οἱ 21
ἐπιδημοῦντες [h] ξένοι, εἰς οὐδὲν ἕτερον [i] εὐκαίρουν," ἢ λέ-
γειν [k] τὶ" καὶ ἀκούειν καινότερον. Σταθεὶς δὲ ὁ παῦ- 22
λος ἐν μέσῳ τοῦ ἀρείου πάγου, ἔφη· ἄνδρες ἀθηναῖοι,
κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ. Διερ- 23
χόμενος γὰρ καὶ [l] ἀναθεωρῶν" τὰ σεβάσματα ὑμῶν,
εὗρον καὶ βωμὸν, ἐν ᾧ [m] ἐπεγέγραπτο·" ἀγνώστῳ θεῷ·
[n] ὃν οὖν ἀγνοοῦντες [o] εὐσεβεῖτε," τοῦτον ἐγὼ καταγγέλλω
ὑμῖν. Ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν 24
αὐτῷ, οὗτος οὐρανοῦ καὶ γῆς κύριος [p] ὑπάρχων," οὐκ ἐν
χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, Οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν [q] ∾ ἀν- 25
θρώπων" θεραπεύεται, [r] προσδεόμενος [s] τινὸς," [t] αὐτὸς"
διδοὺς πᾶσι ζωὴν καὶ πνοὴν [u] καὶ τὰ πάντα·" Ἐποίησέ 26
τε ἐξ ἑνὸς [x] — αἵματος" πᾶν [y] ἔθνος" ἀνθρώπων κατοικεῖν
ἐπὶ [z] πᾶν τὸ πρόσωπον" τῆς γῆς, ὁρίσας [a] προστεταγμένους"

[q] ∾ ἀνθρωπίνων.

[a] ∾ προτεταγμένους.

(f) θέλει. A. Alii. Mt. l. Ed. θέλῃ 4. 68. Theoph. 2. ‖ = Syr. Erp. (g) = E. laud. (h) + εἰς αὐτοὺς. D gr. Sahid. (i) ηὐκαίρουν. ABDE. Alii. Mt. k. Theoph. 2. Œc. (k) ἤ. AD. 25. 44. Vulg. cant. (l) ἱστορῶν. Clem. semel. διϊστορῶν (ἀπιστορῶν. ap. Wetst.) D* *perspiciens*, cant. (m) = 42. ἐγέγραπτο. Or. ἀναγέγραπτο. Clem. ἐπεγράφετο. Cyr. ἦν γεγραμμένον. D. (n) ὅ . . . τοῦτο. A*D. Vulg. cant. Or. (non Clem.) Hier. (o) προσκυνεῖτε. 2. 30. (p) ὑπάρχει. Arm. Alii transp. (q) ABD. 14* 15. 18. 25. 27. 63. 64. 73. 78. 98. Mt. a l. in marg. Vulg. cant. laud. Clem. bis. Theodoret. Iren. (r) + ὡς. 25. cant. laud. Iren. + μή. 80** (s) = D* al. 2. Mt. b. cant. τι αὐτὸς. D** (t) = 16. 37. 56. Mt. d. Chrys. semel. ὅτι οὗτος ὁ. D* Syr. Erp. cant. (u) = Syr. Erp. Æth. *ubique*, Ar. pol. καὶ πάντα. E. κατὰ πάντα. B. 4. 14. 18. 31. 32. 57. 65. (c. al. 5) 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 14. pluresve et Barb. 5. Lect. 5 Mt. a l. d. k. l. al. 4. Ed (etiam St. 3) Slav. (exc. rec.) Theodoret. Theoph. 2. καὶ κατὰ πάντα. 40 ‖ Rec. in A (C. hiat) DE. 3. 5. 7. 26. 36. (15. 18. 27. 29) Aliis. Barb. 1. Copt. Arm. Vulg. It. Clem. Chrys. Theoph. 1. *et omnia fecit, qui fecit etc.* Iren. (x) = AB. 14* 27 29. 40. Copt. Æth. Vulg. Clem. Beda lat. (y) γένος. 23. 69. Mt. k. Syr. p. in m. Slav. 8. in marg. Vulg. laud. Clem. Theoph. 2. Iren. (z) παντὸς προσώπου. ABD. 15. 18. 36. 68. Mt. h. Clem. ‖ = πᾶν. 37. 56. Mt. d. (a) ABD**E. 4. 14** 15. 18. 25. 26. 31. 34. 36. 40. 57. 65. (c. al. 6.) 68. 73. 76. 78** 80. 84. 98. al. 21. Lect. 5. Mt. a l. al. 8. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Slav. ms. Vulg. It. Clem. Chrys. Theoph. 1. 2. Œc. Ammon. τεταγμένους. 14* 69. Mt. l. ‖ *præfiniens tempora, secundum determinationem habitationis eorum*. Iren.

27 καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας αὐτῶν· [b] Ζη-
τεῖν τὸν [c] θεὸν," εἰ ἄραγε [d] ψηλαφήσειαν" αὐτὸν [e] καὶ"
εὕροιεν [f], [g] ∾ καίτοιγε" οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου
28 ἡμῶν [h] ὑπάρχοντα." Ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν, καὶ κινού-
μεθα, καὶ ἐσμέν] [i]· ὡς καί τινες τῶν καθ' [k] ὑμᾶς" [l] —
29 ποιητῶν" εἰρήκασι· [m] τοῦ" γὰρ καὶ γένος ἐσμέν. Γένος
οὖν ὑπάρχοντες τοῦ θεοῦ, οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν, [n] χρυ-
σῷ ἢ ἀργύρῳ" ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνης [o] καὶ" [p] ἐν-
30 θυμήσεως" ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον. Τοὺς μὲν
οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας [q] [r] ὑπεριδὼν" ὁ θεὸς, τανῦν πα-
ραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις [s] ∾ πᾶσι" πανταχοῦ μετα-
31 νοεῖν· [t] ∾ Διότι" ἔστησεν ἡμέραν, [u] ἐν ᾗ μέλλει κρί-
νειν" τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, [x] ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισε,

---

[c] ∾ κύριον. [g] ∾ καίγε. [s] ∾ πάντας. [t] ∾ καθότι.

(b) μάλιστα ζητεῖν τὸ θεῖόν ἐστι. D. *quærere quod divinum est*, cant. (c) A. 15. 16. 18. 25. 40. 68. 69. 76. 84. 88. al. 9. et Barb. 2. Mt. a l. c. d. l. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Vulg. Chrys. Theoph. 2. Œc. Hilar. τὸ θεῖον. D. Clem. Iren. Ambr. (d) ψηλαφήσειεν. E. 40. 69. al. 6. Ed. Œc. ψηλαφήσαιεν. 3. 64. Mt. l. ψηλαφήσαισαν . . . εὕροισαν. D. (e) ἤ. AD. 15. 36. 40. Mt. l. Vulg. (non tol.) Clem. Iren. (f) + ἐκ τῶν ποιημάτων. Syr. Erp. + τίς ἐστι. Syr. p. in m. (g) καίγε. BD. 4. 15. 18. 25. 31. 34. 36. 40. 66 ap. Hwiid. 73. 76. 78. 80. 84. al. 19 et Barb. 8. Lect. 5. Mt. a l. al. 4. Ed. Theoph. l. καίτοι. AE. Clem. (h) ἀπέχοντα. 69. Mt. l. a l in marg. ὑπάρχοντος. E. Clem. ὂν (ante ἀπὸ) D* coll. not. c. ὤν. D** ὑπάρχων (post ἡμῶν) D** ‖ = cant. (i) + τὸ καθ' ἡμέραν. D. cant. (k) ἡμᾶς. 33. 68. Mt. l. Ed. (l) = D. Copt. cant. Iren. Aug. Ambros. Pacian. Ambrosiast. Quæst. e N. T. (m) τούτου. D* 19** 21. Codd. ap. Erasm. τούτων. 3. αὐτοῦ. E** 35. 68. (n) χρυσίῳ ἢ ἀργυρίῳ. AE. 40. 73. Alii, Theodoret. Damasc. Theoph. 2. (o) ἤ. D gr. Copt. Iren. (p) *cupiditatis*, cant. *concupiscentiæ*, Iren. (q) + ταύτης. D* cant. Vulg. (r) παριδών. D* περιδών. D** Mt. h. *despiciens*, Vulg. cant. laud. (s) ABD**E. 15. 18. 36. 40. Arm. Vulg. It. Ath. Cyr. Chron. alex. Aug. (non Iren.) ἵνα πάντες. D* πᾶσι, πάντας. Syr. Erp. ‖ = Hier. (t) ABDE. 14* 15. 27. 29. 40. 66** 68. 69. 73. Mt. l. a l. in marg. Copt. Ath. Eulogius alex. Nestorius. Cyr. Theodoret. Acta ephes. Chronic. pasch. Theoph. 2. *eo quod*, Vulg. laud. Aug. *quoniam*, cant. Iren. καθὸ. 18. 36. (u) κρῖναι. D. cant. Aug. (x) ἀνδρὶ ἰησοῦ. ᾧ ὥρισε πίστιν παρέσχειν πᾶσιν. D. *in viro Jesu, cujus constituit fidem exhibere omnibus*, cant. *in viro Jesu, in quo statuit fidem*. Iren. *in viro, in quo definivit omnibus fidem*. Aug. bis. Ambr. ‖ παρασχὼν] παρασχεῖν. 32. 57. Ed.

πίστιν παρασχὼν πᾶσιν," ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.
Ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύαζον· οἱ 32
δὲ εἶπον· ἀκουσόμεθά σου [y] πάλιν περὶ τούτου." Καὶ 33
οὕτως ὁ παῦλος [z] ἐξῆλθεν" ἐκ μέσου αὐτῶν. Τινὲς δὲ 34
ἄνδρες, κολληθέντες αὐτῷ, ἐπίστευσαν· ἐν οἷς καὶ διονύ-
σιος ὁ ἀρεοπαγίτης [a], [b] καὶ γυνὴ, ὀνόματι δάμαρις," καὶ
ἕτεροι [c] σὺν αὐτοῖς.]

[d] Μετὰ [d*] δὲ" ταῦτα [χωρισθεὶς" [e]—ὁ παῦλος" ἐκ 1
τῶν ἀθηνῶν, ἦλθεν εἰς κόρινθον. Καὶ εὑρών τινα ἰουδαῖον, 2
ὀνόματι ἀκύλαν, ποντικὸν τῷ γένει, προσφάτως ἐληλυ-
θότα ἀπὸ τῆς ἰταλίας, [f] καὶ πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐ-
τοῦ, (διὰ τὸ [g] διατεταχέναι" [g*] κλαύδιον," χωρίζεσθαι
πάντας τοὺς ἰουδαίους [h] ἐκ" τῆς ῥώμης, [i]) προσῆλθεν αὐ-
τοῖς [k]. Καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι, [l] ἔμενε" παρ' αὐ- 3
τοῖς, καὶ [l] εἰργάζετο". [m] —ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ τὴν
τέχνην." [n] Διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν 4

(y) περὶ τούτου καὶ πάλιν. A. 29. 40. 68. Mt. 1. Theoph. 2. περὶ τούτου πάλιν. DE. 69. Arm. Vulg. It. περὶ τούτου. Καὶ πάλιν οὕτως. B. 73. (z) ἐξελθὼν ἐπορεύθη. Arm. (a) + εὐσχήμων. D. *complacens*, cant. + ὁ πολυσταθεια. Sic 95* (b) = D. cant. ‖ γυνὴ] + τιμία. E. *honesta*, laud. *cum uxore sua*, lat. (c) + πολλοί. 4. 25. Lect. 2. Barb. 1. Mt. a 3. semel. b. e. (d) ἀναχωρήσας δὲ. D. cant. ‖ = δὲ. A. 13. 69. Vulg. (d*) = B. 98. (e) = BD. Vulg. cant. Aug. Cf. not. k. (f) σὺν πρισκίλλῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ· οὗτοι δὲ ἐξῆλθον ἐκ ῥώμης διὰ τὸ τεταχέναι κλαύδιον, πάντας ἰουδαίους ἐξελθεῖν ἐκ τῆς ἰταλίας, κατῴκησαν δὲ εἰς ἀχαΐαν. ὁ δὲ παῦλος προσῆλθεν τῷ ἀκύλᾳ. Syr. p. in m. (g) τεταχέναι. DE. 4. 29. 31. 40. 57* al. 7. Mt. c. προστεταχέναι. 14* 69. 98 in ora. al. 8. Mt. a 1. k. Theoph. 1. διατετάχθαι. Theoph. 2. (g*) = B. (h) ἀπὸ. ABDE. 13. 14* 15. 18. 27. 29. 31. 40. 66** 69. 73. 98. al. 5. Mt. 1. Vulg. It. (i) + οἱ καὶ κατῴκησαν εἰς τὴν ἀχαΐαν. D. cant. (k) + ὁ παῦλος. D. cant. Cf. not. e. (l) ἔμεινε. E. al. 7. Mt. a 1* c. Chrys. Theoph. 1. 2. (l*) εἰργαζόντο. B. (m) = D. cant. ‖ τὴν τέχνην] τῇ τέχνῃ. ABE. 40. 66** 73. 88. al. 6. Chrys. (n) εἰσπορευόμενος δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν κατὰ πᾶν σάββατον διελέγετο, καὶ ἐντιθεὶς (*interponens*) τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἰησοῦ, (καὶ) ἔπειθεν δὲ οὐ μόνον ἰουδαίους ἀλλὰ καὶ ἕλληνας. D. cant. ‖ διελέγετο δὲ] *et ingrediebatur*, tol. ‖ σάββατον] + *interponens nomen Domini Jesu* Vulg. Syr. p. in m. (non tol.) ‖ Vs. 4. = Codd. lat. ap. Bedam.

5 σάββατον, ἔπειθέ τε ἰουδαίους καὶ ἕλληνας. [o] Ὡς δὲ
κατῆλθον" ἀπὸ τῆς μακεδονίας ὅ,τε σίλας καὶ ὁ τιμό-
θεος, [p] συνείχετο" [q] τῷ λόγῳ" ὁ παῦλος, διαμαρτυρόμενος
6 [r] τοῖς ἰουδαίοις" [s] τὸν χριστὸν ἰησοῦν. [t u] Ἀντιτασσομέ-
νων" δὲ αὐτῶν καὶ βλασφημούντων, ἐκτιναξάμενος [x] τὰ
ἱμάτια, εἶπε πρὸς αὐτούς· [y] τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κε-
φαλὴν ὑμῶν·" καθαρὸς [z] ἐγὼ, ἀπὸ τοῦ νῦν" εἰς τὰ ἔθνη
7 πορεύσομαι. Καὶ μεταβὰς [a] ἐκεῖθεν," [b] ἦλθεν" εἰς οἰκίαν
τινὸς [c] ὀνόματι" [d] ἰούστου," [d*] σεβομένου" τὸν θεὸν, οὗ ἡ
8 οἰκία ἦν [e] συνομοροῦσα" τῇ συναγωγῇ. Κρίσπος δὲ ὁ
ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσε τῷ κυρίῳ, σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ

---

[q] τῷ πνεύματι.

(o) παρεγένοντο δὲ. D. cant. ὡς δὲ ἦλθον. Syr. Erp. Vulg. laud. Theodoret. Cassiod. (p) συνήρχετο. 43. συνείργετο. 27. (q) ABDE. 13. 40. 73. Syr. utr. Erp. Copt. Bas. Chrys. ms. Theodoret. *locutus est*, Æth. *instabat verbo*, Vulg. *instabant sermoni*. cant. *instabant, ut verbum Pauli etc.* (quod sic explicat: verbum Domini docebat instanter,) Cassiod. *urgebatur verbo*, laud. *premebatur verbo*, s. *coarctabatur in sermone*, Syr. Erp. Uterque pergit: ἀντιτασσομένων τῶν ἰουδαίων καὶ βλασφημούντων, διαμαρτυρομένου αὐτοῦ αὐτοῖς, εἶναι τὸν χριστὸν ἰησοῦν. ‖ τῷ πνεύματι. Arm. Syr. p. in m. Chrys. Ed. *superior* (s. potitus) *fuit angor super spiritu Pauli*, Ar. pol. τῷ πνεύματι + τῷ ἁγίῳ. 68. ‖ = Conject. ‖ *premebatur Paulus verbo, propterea quod resistebant ei Judæi et blasphemabant, cum ipse testaretur illis, quod Jesus esset Christus.* Syr. Erp. (r) = A. (s) + εἶναι. ABD. 4** 13. 25. 27. 29. 36. 40. 69. 73. 76. al. 6. et Barb. 2. Mt. c. l. Copt. Vulg. cant. Bas. item Syr. Erp. Arm. Syr. p. c. ast. Slav. rec. (t) + πολλοῦ δὲ λόγου γινομένου, καὶ γραφῶν διερμηνευομένων, D. cant. Syr. p. in m. (u) ἔτι τασσομένων. D* gr. ἀνθισταμένων. 15. 18. 36. (x) + ὁ παῦλος. D. cant. item tol. Codd. lat. (y) = Syr. καθαρὸς ἐγὼ, καὶ τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν ἀπὸ τοῦ νῦν· εἰς γὰρ τὰ ἔθνη πορεύομαι. Erp. *Christi Domini sanguis effusus vos oneret: ego autem, sicut mihi præceptum est, ad gentes vadam protinus instruendas.* Cassiod. ‖ τὴν κεφαλὴν] τὰς κεφαλὰς. 14** 15. 18. 36. 38. 67** Mt. k. (z) ἐγὼ ἀφ' ὑμῶν νῦν D* cant. ‖ ἀπὸ τοῦ νῦν καθαρὸς ἐγὼ. Syr. (a) ἀπὸ τοῦ ἀκύλα. D* cant. (b) εἰσῆλθεν AD* 13. 25. 27. 29. 33. 34. 40. 68. 69. Mt. l. Syr. Erp. Æth. Syr. p. in m. Vulg. cant. Theoph. 2. (c) = A. 2. 30. Mt. k. Æth. ὀνόματος (ὄνομα τοῦ ap. Wetst.) D* (d) = 2. 30. τίτου. Syr. Erp. Cassiod. τίτου ἰούστου. E. 7. 15. 36. Barb. 1. Copt. Arm. Syr. p. Vulg. laud. Hier. ἰούστου, supra scripto minutis literis a librario: τοῦ τίτου, Mt. a l. τιτίου ἰούστου. BD** gr. τίτου υἱοῦ ἰούστου. Ar. pol. (d*) φοβουμένου. 73. duo codd. Stephani. (e) συνομοροοῦσα. AD.

αὐτοῦ· καὶ πολλοὶ τῶν κορινθίων [f]ἀκούοντες″ ἐπίστευον [g],
καὶ ἐβαπτίζοντο [h]. Εἶπε δὲ ὁ κύριος [i]δι' ὁράματος″ 9
[k]ἐν νυκτὶ″ τῷ παύλῳ· μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει, καὶ μὴ
σιωπήσῃς· Διότι [l]ἐγώ εἰμι μετὰ σοῦ, καὶ″ οὐδεὶς [m]ἐπι- 10
θήσεταί σοι, τοῦ″ κακῶσαί σε· διότι λαός ἐστί μοι πολὺς
ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. Ἐκάθισέ τε [n]ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας 11
ἕξ, διδάσκων [o]ἐν αὐτοῖς″ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ.] Γαλλί- 12
ωνος δὲ [p]ἀνθυπατεύοντος″ τῆς ἀχαΐας, κατεπέστησαν
ὁμοθυμαδὸν οἱ ἰουδαῖοι [q]τῷ παύλῳ, καὶ″ ἤγαγον αὐτὸν
ἐπὶ τὸ βῆμα, [r] Λέγοντες· ὅτι παρὰ τὸν νόμον οὗτος 13
[s]ἀναπείθει″ τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν θεόν. Μέλ- 14
λοντος δὲ τοῦ παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα, εἶπεν ὁ γαλ-
λίων [t]πρὸς τοὺς ἰουδαίους·″ εἰ μὲν [u]— οὖν″ [x]ἦν″ ἀδίκη-
μά τι, ἢ ῥᾳδιούργημα [y]πονηρὸν,″ ὦ ἰουδαῖοι, κατὰ λό-
γον [z]ἂν ἠνεσχόμην″ ὑμῶν. Εἰ δὲ [a]∾ ζήτημά″ [b]ἐστι″ 15
περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὄψ-
εσθε αὐτοί· κριτὴς [c]γὰρ″ ἐγὼ τούτων οὐ βούλομαι εἶ-
ναι. Καὶ [d]ἀπήλασεν″ αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος. Ἐπι- 16 17

[a] ∾ ζητήματα.

(f) ἀκούσαντες. 4. 25. 66* al. 10. Mt. a 3. b. c. Ed. Theoph. 1. 2. Œc. (g) + τῷ θεῷ. Syr. Erp. + τῷ κυρίῳ. Arm. (h) + πιστεύοντες τῷ θεῷ διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. D. cant. item (inde a διὰ) Syr. p. c. ast. (i) ἐν ὁράματι. A. (k) = A. Syr. Erp. Alii varie transp. (l) = Æth. ‖ διότι ad διότι = Ambrosiast. (m) *poterit*, Syr. Erp. ‖ = σαι. Dgr. Slav. 5 et ed. (n) + ἐν κορίνθῳ. D. (St. β.) Syr. Erp. Syr. p. c. ast. cant. + ἐκεῖ. 40. Arm. Slav. rec. Vulg. (o) αὐτοὺς. Dgr. 4. al. 5. Ed. Syr. Erp. Æth. αὐτοῖς. 37. 56. Mt. d. (p) ἀνθυπάτου ὄντος. ABD. 36. 40. al. 5. item 68. (q) συλλαλήσαντες μεθ' ἑαυτῶν ἐπὶ τὸν παῦλον, καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας. D. cant. ‖ + ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτῷ. Syr. p. c. ast. Sahid. (r) + καταβοῶντες καὶ. D. cant. (s) ἀνατρέπει. 1. 65. πείθει. 40. (t) = 14* (u) = ABDE. 26. 27. 29. 36. 40. 66** 69. al. 7. Mt. k. l. (Syr. utr. Arr. Æth. Arm. Vulg. It.) Theoph. 1. 2. (x) = 25. al. 3. Ed. Post τι ponunt 42. 57. Ed. (y) = 38. ἢ πονηρὸν. Syr. Erp. (z) ἀνεσχόμην. AB. 33. 34. 36. (a) AD** Egr. 25. 29. 40. 69. 73. al. 3 et Barb. 1. Syr. Erp. Arm. Slav. Vulg. Theoph. 1. (b) ἔχετε. D gr. (c) = ABD. 13. Copt. Vulg. cant. (d) ἀπέλυσεν. D* *abjecit*, cant. *abegit*, laud. tol. *minavit* Vulg. *eliminatos fecit abscedere*, Cassiod.

λαϐόμενοι δὲ πάντες [e] = οἱ ἕλληνες" σωσθένην τὸν ἀρχι-
συνάγωγον, ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ βήματος· [f] καὶ οὐδὲν
τούτων τῷ γαλλίωνι ἔμελεν."]

18 Ὁ δὲ παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἱκανὰς, τοῖς
ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος, ἐξέπλει εἰς τὴν συρίαν, καὶ σὺν
αὐτῷ πρίσκιλλα καὶ ἀκύλας, * [g] κειράμενος τὴν κεφα-
19 λὴν [h] ἐν κεγχρεαῖς· " εἶχε γὰρ [i] εὐχήν." [k] Κατήντησε"
δὲ εἰς ἔφεσον, [l] κἀκείνους κατέλιπεν αὐτοῦ·" αὐτὸς δὲ
εἰσελθὼν [m] εἰς τὴν συναγωγὴν, διελέχθη τοῖς ἰουδαίοις.
20 Ἐρωτώντων δὲ [n] αὐτῶν" ἐπὶ πλείονα χρόνον μεῖναι [o] —
παρ' αὐτοῖς," οὐκ ἐπένευσεν· [p] ἀλλ' ἀπετάξατο αὐτοῖς,"
21 εἰπών· [q] = Δεῖ με πάντως τὴν ἑορτὴν τὴν ἐρχομένην
ποιῆσαι εἰς ἱεροσόλυμα·" [r] πάλιν" [s] = δὲ" ἀνακάμψω
πρὸς ὑμᾶς, τοῦ θεοῦ θέλοντος. [t] καὶ" ἀνήχθη ἀπὸ τῆς
22 [t*] ἐφέσου." Καὶ [[u] κατελθὼν" εἰς καισάρειαν, ἀναϐὰς

(e) = AB. Erp. Copt. Vulg. Chrys. in comment. Beda lat. (habuit Bedæ gr.) || ἰουδαῖοι. 15. 18. 36. || + μετὰ. D* *adprehendentes eum . . . cum Sosthenen*, cant. (f) *Tunc Gallio fingebat eum non videre*, cant. Græca legi nequeunt. || = τούτων. Arm. (g) κειράμενοι . . . εἶχον. Æth. Codd. ap. Bedam. item demidov. tol. (h) ἐν κενχρειαῖς s. κεχρεαῖς. Alii. Ante τὴν κεφαλὴν ponunt alii. (i) προσευχὴν. D* *orationem*, cant. Slav. 5. ut videtur. (etiam cap. 21, 23.) (k) κατήντησαν. ABE. 40. Syr. Erp. cant. laud. tol. Codd. lat. καταντήσας. D gr. (l) Post θέλοντος vs. 21. ponunt Syr. Erp. || κἀκείνους] καὶ ἐκείνους. E. Alii. Mt. k. al. 5. Ed. Chrys. καὶ τῷ ἐπιόντι σαϐϐάτῳ ἐκείνους. D. Syr. p. c. ast. cant. || αὐτοῦ] ἐκεῖ. ADE. 13. 40. 73. al. 3. Ed. (m) + τῷ ἐπιόντι σαϐϐάτῳ. Sahid. (n) αὐτὸν. D** 31. 66. Mt. a l. Arm. Slav. 5. αὐτῶν αὐτὸν. Slav. ed. (o) = AB. 15. 18. 36. 40. 73. al. 3. Mt. l. Æth. Vulg. (Syr. p. habet c. ob.) ἐκεῖ. Arm. tol. || παραμεῖναι αὐτοὺς. 25. (p) = Syr. Erp. ἀλλὰ ἀποταξάμενος (αὐτοῖς) καὶ. AB DE. 13. 15. 18. 36. 40. 68. 69. Mt. l. Æth. Arm. Vulg. It. Theoph. 2. (q) = ABE. 13. 14* 15. 36. 69. Cod. molshem. Mt. l. Copt. Æth. Arm. Vulg. ed. laud. || δεῖ] ὅτι δεῖ. Slav. || = πάντως. 68. Mt. h. || τὴν ἐρχομένην] ἡμέραν ἐρχομένην. D. *Oportet me solemnem diem advenientem facere Hierosolymis iter* (ortum fortasse ex: *iterum.*) *et reverti etc.* cant. (r) = D. cant. Copt. (s) = ABDE. 13. 20. 36. 40. Mt. h. Copt. Æth. Vulg. ed. (t) = ABD. 15. 18. Mt. h. l. Arm. || ἀκύλαν δὲ κατέλιπεν ἐν ἐφέσῳ· αὐτὸς γὰρ ἐν πλοίῳ ἀχθεὶς ἦλθεν εἰς καισάρειαν. ἀναϐὰς δὲ etc. Syr. p. in m. (t*) + τὸν δὲ ἀκύλαν εἴασεν ἐν ἐφέσῳ. 98. (u) καταϐὰς. 66* al. 6. Mt. d. Chrys. in comment. || + ὁ παῦλος. 69. al. 3. item 31.

καὶ ἀσπασάμενος [x] τὴν ἐκκλησίαν,″ κατέβη εἰς ἀντιό-
χειαν. Καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ, [y] ἐξῆλθε,″ διερχόμε- 23
νος καθεξῆς τὴν γαλατικὴν χώραν καὶ φρυγίαν, ἐπιστη-
ρίζων [z] πάντας″ τοὺς μαθητάς.

Ἰουδαῖος δέ τις, [a] ἀπολλὼς″ ὀνόματι, ἀλεξανδρεὺς τῷ 24
γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς ἔφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν
ταῖς γραφαῖς. Οὗτος ἦν κατηχημένος [b] [c] τὴν ὁδὸν″ 25
[d] τοῦ κυρίου·″ καὶ ζέων τῷ πνεύματι, ἐλάλει καὶ ἐδίδα-
σκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ [e] τοῦ κυρίου,″ ἐπιστάμενος μόνον
τὸ βάπτισμα ἰωάννου. Οὗτός τε ἤρξατο παῤῥησιάζε- 26
σθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ [f] ἀκύλας καὶ
πρίσκιλλα,″ προσελάβοντο αὐτὸν, καὶ ἀκριβέστερον αὐ-
τῷ ἐξέθεντο τὴν [g] = τοῦ θεοῦ″ ὁδόν. [h] [i] Βουλομένου″ δὲ 27
αὐτοῦ διελθεῖν [k] εἰς″ τὴν ἀχαΐαν, [l] προτρεψάμενοι″ οἱ
ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν· ὃς

(x) τοὺς ἀδελφούς. 69. (y) = Arm. (z) = 18. 25. 36. 68. Mt. c. l. tol. Codd. lat. Theoph. 1. Post μαθ. ponunt 42. 57. Ed. (a) ἀπελλῆς. 15. Copt. Arm. (sed rec. in marg. edit. Amstel. et Constant.) Scholia græca. ἀπολλώνιος. D. cant. (b) + ἐν τῇ πατρίδι. D. cant. (c) τὸν λόγον. D. 36. 66** 69. 76. al. 5. Mt. l. cant. (d) χριστοῦ. 34. τοῦ ἰησοῦ. Lect. 5. Copt. Syr. p. Slav. 8. (e) (τοῦ) ἰησοῦ. ABDE. 13. 36. 38. 40. 67** 68. 69. 73. Barb. 3. Mt. l. Ed. Syr. Erp. Æth. Arm. Vulg. It. Theoph. 2. Aug. τοῦ χριστοῦ. 33. (f) πρίσκιλλα καὶ ἀκύλας. ABE. Copt. Vulg. laud. (g) = D. cant. Post ὁδὸν ponunt AB. 40. 57. 73. 98. al. 4. Ed. Arm. Theoph. 2. τοῦ κυρίου. E. 36. Syr. Arr. Slav. 5 et ed. Vulg. laud. (non tol.) Aug. τὸν λόγον τοῦ κυρίου. 66** Mt. a l. in marg. l. *Scripturas Domini*, Cassiod. (h) ἐν δὲ τῇ ἐφέσῳ ἐπιδημοῦντές τινες κορίνθιοι καὶ ἀκούσαντες αὐτοῦ, παρεκάλουν διελθεῖν σὺν αὐτοῖς εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν. συγκατανεύσαντος δὲ αὐτοῦ, οἱ ἐφέσιοι ἔγραψαν τοῖς ἐν κορίνθῳ μαθηταῖς, ὅπως ἀποδέξωνται τὸν ἄνδρα· ὃς ἐπιδημήσας εἰς τὴν ἀχαΐαν, πολὺ συνεβάλλετο ἐν ταῖς ἐκκλησίαις. D. Syr. p. in m. *In Ephesum autem exeuntes quidam Corinthii et audierunt eum, hortantes transire cum ipsis in patriam ipsorum. Redeunte autem eo, Ephesi scripserunt qui sunt in Corintho discipulis, quomodo exciperent hunc virum; qui cum exivit in Achaiam, multum contulit in ecclesiam.* cant. (i) καλουμένου. 33. 34. (k) = 47. Mt. k. l. (l) πεμψάμενοι. 23. προπεμψάμενοι. 4. 37. 64. 66* 80. Mt. d. Slav. 5 et ed. *præverterunt eum*, Syr. sed alii codd. syr. literis transpositis habent: *hortati sunt eum.* Porro: *gavisi sunt propter eum*, (προτιρψάμενοι) Erp. *permiserunt ei*, (ἐπιτρεψάμενοι) Æth.

παραγενόμενος [m], [n] συνεβάλετο" πολὺ τοῖς πεπιστευκόσι
28 [o] διὰ τῆς χάριτος." [p] Εὐτόνως" γὰρ τοῖς ἰουδαίοις [q] δια-
κατηλέγχετο" δημοσίᾳ [r], ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν,
[s] εἶναι τὸν χριστὸν ἰησοῦν."]

1 [[t] Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν [u] ἀπολλῶ" εἶναι ἐν κορίνθῳ,
παῦλον, διελθόντα τὰ [x] ἀνωτερικὰ" μέρη, [y] ἐλθεῖν" εἰς
2 ἔφεσον. καὶ [z] εὑρών τινας μαθητὰς, Εἶπε" [a] πρὸς αὐ-
τούς·" εἰ [b] πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες; οἱ δὲ
[c] = εἶπον" πρὸς αὐτόν· ἀλλ' οὐδὲ, εἰ πνεῦμα ἅγιόν [d] ἐσ-
3 τιν," ἠκούσαμεν. [e] Εἶπέ τε" [f] = πρὸς αὐτούς·" εἰς τί
οὖν ἐβαπτίσθητε; οἱ δὲ εἶπον· εἰς τὸ ἰωάννου βάπτισμα.
4 Εἶπε δὲ παῦλος· ἰωάννης [g] = μὲν" ἐβάπτισε βάπτισμα
μετανοίας, [h] [i] τῷ λαῷ" λέγων, εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ'
αὐτὸν ἵνα πιστεύσωσι· τοῦτ' ἔστιν, εἰς τὸν [k] = χριστὸν"
5 [l] ἰησοῦν." Ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ

(m) + ἐν τῇ ἀχαΐᾳ. Syr. p. c. ast. Item D. + ἐκεῖ. Slav. ed. (n) συνεβάλλετο. AD. 57. Mt. c. Theoph. 1. συνέβαλε. 34. συνελάβετο. 30. *contulit*, Vulg. Aug. Beda. *contulit, in.* cant. Cf. supra not. h. *profuit*, laud. Erp. Alii ap. Bedam. *juvit*. Syr. *auxilio fuit*, Slav. (o) = D. Syr. p. Vulg. cant. (non tol.) Bas. seleuc. Aug. Codd. lat. ap. Bedam. (p) συντόνως. 13. (q) κατηλέγχετο. E. διακατηλέγετο. (fortasse διακατελέγετο) 15. διελέγετο. 73. || + *non cessans*, Slav. ed. (r) + καὶ κατ' οἶκον. E. laud. Bedæ gr. + διαλεγόμενος καὶ. D. cant. (s) τὸν ἰησοῦν εἶναι χριστὸν. D. Alii aliter. (t) Θέλοντος δὲ τοῦ παύλου κατὰ τὴν ἰδίαν βουλὴν πορεύεσθαι εἰς ἱεροσόλυμα, εἶπεν αὐτῷ τὸ πνεῦμα, ὑποστρέφειν εἰς τὴν ἀσίαν. διελθὼν δὲ τὰ ἀνωτερικὰ μέρη, ἔρχεται εἰς ἔφεσον. D. cant. Syr. p. in m. || = ἐγένετο δὲ. Syr. Erp. item 64. (u) ἀπολλῶ. 2. Mt. d. al. 4. Ed. ἀπολλῶν. A** 40. (x) ἀνατολικὰ. 25. 26. Theoph. 1. (y) κατελθεῖν. AE. 13. 14* 15. 40. 69. 73. 76. al. 3. Mt. l. laud. Hier. (z) εὑρεῖν . . . εἶπέ τε s. δὲ. AB. 15. 36. Mt. l. Vulg. Fulgent. (a) = 4* Copt. (b) + μὲν οὖν. Slav. ed. (c) = ABDE. 40. 73. Syr. p. cant. laud. tol. Hier. εἶπαν. Lect. 1. Mt. a l. f. (d) λαμβάνουσί τινες. D. Sahid. *accipiunt est quidam*, cant. (e) ὁ δὲ εἶπεν. AE. 73. Alii et Vulg. laud. Alii aliter. (f) = ADE. 18. 36. 38. 68. 69. 73. Lect. 5. Mt. l. ξ. χ. Arm. Syr. p. Vulg. It. αὐτοῖς. 40. Theoph. 2. (g) = ABD. 15. 18. 40. 66** 69. Alii. Mt. l. Copt. Vulg. cant. (h) + παντὶ. 5. 8. Ed. Arm. (i) = Erp. Antecedentibus jungunt Syr. Vulg. Hier. Fulgent. (k) = ABE. 25. 40. Copt. Æth. Syr. p. Vulg. laud. Hier. Fulgent. Post ἰησοῦν ponunt Mt. l. Arm. (l) = D gr.

κυρίου ἰησοῦ [m]. Καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ παύλου [n] τὰς 6
χεῖρας,'' [o] ἦλθε'' τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτοὺς, ἐλά-
λουν τε γλώσσαις [p] καὶ προεφήτευον. Ἦσαν δὲ οἱ [q] πάν- 7
τες'' ἄνδρες [r] ὡσεὶ'' [s] δεκαδύο.''

Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν, [t] ἐπαῤῥησιάζετο, ἐπὶ 8
[u] μῆνας'' τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πείθων [x] τὰ'' περὶ τῆς
βασιλείας τοῦ θεοῦ.] Ὡς δέ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ 9
ἠπείθουν, κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν [y] ἐνώπιον [z] τοῦ πλήθους [a],
[b] ἀποστὰς'' ἀπ' αὐτῶν, [b*] ἀφώρισε'' τοὺς μαθητὰς, καθ'
ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ [c] σχολῇ'' [d] τυράννου'' [e] τινός.''
Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, [f] ὥστε πάντας τοὺς κα- 10
τοικοῦντας τὴν ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου [g] †,
ἰουδαίους τε καὶ ἕλληνας. Δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχού- 11
σας [h] ἐποίει ὁ θεὸς'' διὰ τῶν χειρῶν παύλου· Ὥστε καὶ 12
ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας [i] ∾ ἐπιφέρεσθαι'' ἀπὸ [k] τοῦ χρω-
τὸς αὐτοῦ σουδάρια [l] ἢ'' σιμικίνθια, καὶ ἀπαλλάσσεσ-

[g] † ἰησοῦ. [i] ∾ ἀποφέρεσθαι.

(m) + χριστοῦ. 64. Syr. Erp. Sahid. Hier. Ambr. + εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. (St. β.) item Hier. in fine vs. 4. + χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. D. cant. Syr. p. c. ast. || *invocata trinitate*, Cassiod. (n) χεῖρας. AB. 65 (c. al. 3) al. 3. Mt. d. al. 2. χεῖρα. D. Syr. Erp. cant. demidov. (o) εὐθέως ἐπέπεσεν. D. cant. Hier. || + εὐθέως. tol. Codd. lat. (p) + ἑτέραις, καί τινες. Syr. p. in m. (q) = Slav. 5. Æth. (r) = Syr. Arr. (s) δώδεκα. ABDE. 31. 36. 40. 69. Mt. l. Chrys. ms. Theoph. 2. (t) + ἐν δυνάμει μεγάλῃ. D. Syr. p. in m. || *cum fiducia magna palam loquebatur*, cant. (u) ἡμέρας. 66* al. 3. Mt. a l. in marg. (x) = BD. Syr. Erp. Æth. Arm. Vulg. It. (y) + τοῦ κυρίου. E. 31. Slav. ed. Vulg. laud. + τοῦ θεοῦ. 5. 8. 73. Syr. Erp. + τῆς πίστεως. Ar. pol. (z) + παντὸς. 4. 66* 80. al. 4. Mt. a l. d.

(a) + τῶν ἐθνῶν. DE. Mt. d. Syr. Erp. Syr. p. c. ast. cant. laud. (b) τότε ἀποστὰς ὁ παῦλος. D. cant. Syr. Erp. Syr. p. c. ast. (b*) ἐχώρισε. 73. (c) συναγωγῇ. 43. (d) τυραννίου. 3. al. 2. τυρανίου. D gr. (e) = AB. 27. 29. tol. Codd. lat. || + ἀπὸ ὥρας πέμπτης ἕως δεκάτης. D. (St. β.) cant. Syr. p. c. ast. (f) ἕως (*ita ut*, cant.) πάντες οἱ κατοικοῦντες . . . ἤκουσαν τοὺς λόγους . . . ἰουδαῖοι καὶ ἕλληνες. D* cant. item laud. (g) = ABDE. 13. 15. 18. 27. 29. 36. 40. 68. 69. 73. Mt. l. Syr. utr. Erp. Copt. Arm. Vulg. It. (h) ὁ θεὸς ἐποίει. ADE. 31. 68. Mt. l. Arm. Vulg. ms. It. (i) ABE. 13. 15. 18. 25. 27. 29. 36. 40. 68. 69. 73. Mt. h. l. *deferrentur*, Vulg. laud. (k) + τῶν ἐνδυμάτων. Syr. Erp. (l) καί. 7. 68. Mt. k. l. Vulg. ed. laud. Cyr. hieros. ἢ καί. D gr. Arm.

θαι ἀπ᾽ αὐτῶν τὰς νόσους, τά τε πνεύματα τὰ πονηρὰ
13 [m] ἐκπορεύεσθαι [n] †. Ἐπεχείρησαν δέ τινες [o] ∞ ἀπὸ″ τῶν πε-
ριερχομένων ἰουδαίων ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχον-
τας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἰησοῦ,
λέγοντες· [p] ὁρκίζω″ ὑμᾶς [q] τὸν ἰησοῦν, ὃν [r] = ὁ″ παῦλος
14 κηρύσσει. [s] Ἦσαν δέ [t] τινες″ [u] υἱοὶ″ σκευᾶ ἰουδαίου ἀρ-
15 χιερέως ἑπτὰ, [x] οἱ″ τοῦτο ποιοῦντες. Ἀποκριθὲν δὲ τὸ
πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἶπε [y]· τὸν [y*] ἰησοῦν γινώσκω, καὶ τὸν
16 παῦλον ἐπίσταμαι· ὑμεῖς δὲ [z] τίνες″ ἐστέ; Καὶ [a] ἐφαλ-
λόμενος″ [b] ἐπ᾽ αὐτοὺς″ ὁ ἄνθρωπος, ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα
τὸ πονηρὸν, [c] = καὶ″ [d] ∾ κατακυριεύσας″ [e] ∾ αὐτῶν,″
ἴσχυσε κατ᾽ αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς καὶ [f] τετραυματισ-
17 μένους″ ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. Τοῦτο δὲ ἐγέ-
νετο γνωστὸν πᾶσιν ἰουδαίοις τε καὶ ἕλλησι, τοῖς κατοι-

---

[m] ∾ ἐξέρχεσθαι. [n] † ἀπ᾽ αὐτῶν. [o] ∞ καὶ.
[p] ∾ ὀρκίζομεν. [d] ∾ κατακυριεῦσαν. [e] ∾ ἀμφοτέρων.

(m) ABDE. 13. 14* 15. 18. 36. 40. 43. 65. 68. 69. 73. Mt. a l. in marg. h. l. (n) = Iidem (exc. 14. 43. Mt. a l. h.) Syr. utr. Erp. Copt. Arm. Vulg. It. (o) = 33. ut videtur. καὶ. AE. 14. 15. 18. 31* 36. 40. 65 (cum 43.) 68. 69. Mt. h. l. Syr. laud. καὶ ἀπὸ. 25. 73. al. 6. Mt. a l. c. Ed. Arm. Vulg. καὶ ἐκ. 31** ἐκ. D. 43. ap. Wetst. cant. demidov. (p) AB DE. 13. 25. 33. 35. 40. 73. Copt. Vulg. It. Cassiod. ἐξορκίζω. Mt. l. ἐξορκίζομεν. 15. 18. 27. 36. 66** 69. 78. (q) + διὰ. 8. ‖ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἰησοῦ. Mt. d. (r) = ADE. 40. al. 4. Mt. a l. m. (s) ἐν οἷς καὶ (+ ἑπτὰ, Syr. p.) υἱοὶ σκεῦα τινος ἱερέως ἠθέλησαν τὸ αὐτὸ ποιῆσαι. ἔθος εἶχαν τοὺς τοιούτους ἐξορκίζειν. καὶ εἰσελθόντες πρὸς τὸν δαιμονιζόμενον ἤρξαντο ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα, λέγοντες· παραγγέλλομέν σοὶ ἐν ἰησοῦ, ὃν παῦλος κηρύσσει, ἐξελθεῖν. τότε ἀπεκρίθη τὸ πν. etc. D. cant. Syr. p. in m. (t) τινὸς. BEgr. 36. Syr. demidov. Vulg. ed. sixtin. Bedæ gr. (u) = 31. Post ἑπτὰ ponunt ABE. Alii. Syr. Arm. Vulg. laud. (x) = AB. 14* 15. 18. Mt. l. Syr. (y) + αὐτοῖς. ABD. 73. al. 11. Mt. l. m. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. cant. Chrys. Theoph. 2. (y*) + μὲν. BE. 40. 73. Syr. p. (z) τίνος. 36. πόθεν. Mt. c. (sed rec. in marg.) (a) ἐναλλόμενος. D. ἐπιλαβόμενος. 69. (b) = 69. Mt. l. Arm. Alii varie transp. εἰς αὐτοὺς. D. Vulg. cant. ἐπ᾽ αὐτοῖς. E. laud. (c) = AB DE. 40. 69. al. 3. Arm. cant. (d) AE. 14. 26. 31. 57. 78. 84. 98. al. 24. Mt. a l* c. f. m. Ed. Theoph. 1. κυριεύσας. D. κρατήσας. 15. 18. 36. (e) ABD. (St. β.) 15. 18. 25. 36. 40. 73. al. 3. Mt. f. m. Arm. Syr. p. Vulg. cant. Theoph. 2. ‖ = E. laud. (f) τετραχηλισμένους. Mt. l.

κοῦσι τὴν ἔφεσον· καὶ ἐπέπεσε φόβος ἐπὶ πάντας αὐτοὺς,
καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἰησοῦ. [g] Πολλοί 18
τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο, [h] ἐξομολογούμενοι καὶ
ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις" αὐτῶν. Ἱκανοὶ δὲ [i] τῶν τὰ 19
περίεργα πραξάντων," συνενέγκαντες τὰς βίβλους, κα-
τέκαιον ἐνώπιον πάντων· [k] καὶ συνεψήφισαν τὰς τιμὰς
αὐτῶν, καὶ εὗρον ἀργυρίου" μυριάδας [l] πέντε." Οὕτω 20
[m] κατὰ κράτος" [n] ὁ λόγος τοῦ κυρίου ηὔξανε καὶ ἴσχυεν."

[o] Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα," [[p] ἔθετο" ὁ παῦλος ἐν τῷ 21
πνεύματι, διελθὼν τὴν μακεδονίαν καὶ ἀχαΐαν, πορεύ-
εσθαι εἰς ἱερουσαλὴμ, εἰπών· ὅτι μετὰ τὸ γενέσθαι με
ἐκεῖ, δεῖ με καὶ ῥώμην ἰδεῖν. Ἀποστείλας δὲ εἰς τὴν 22
μακεδονίαν δύο τῶν διακονούντων αὐτῷ, τιμόθεον καὶ
[q] ἔραστον," αὐτὸς ἐπέσχε χρόνον [r] [s] εἰς τὴν ἀσίαν."
Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὀλί- 23
γος περὶ τῆς ὁδοῦ. Δημήτριος γάρ τις [t] ὀνόματι," ἀρ- 24
γυροκόπος, ποιῶν ναοὺς [t*] ἀργυροῦς" [u] ἀρτέμιδος, [x] πα-
ρείχετο" τοῖς τεχνίταις ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην. [y] Οὓς 25

(g) Vs. 18=3. (h) ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις. B. ἐξομολ. καὶ ἀπαγγέλλοντες τὰς πράξεις. 76. (i. e. cod. vatic. 1210.) ap. Birch. ἀναγγέλλοντες τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν καὶ ἐξομολογ. τὰς πράξεις. Syr. Erp. *confitentes peccata*, cæteris omissis, demidov. || πράξεις] ἁμαρτίας. 4. Chrys. in comment. (i) *magi*, Syr. Erp. (k)=23. 37. 39. καὶ εὗρον χρυσίου. 56. || ἀργυρίου] χρυσίου. 4. al. 3. Mt. m* χρυσίου καὶ ἀργυρίου. Mt. d. item Arm. *pecuniæ*, laud. *pecuniam denariorum*, Vulg. *denariorum sestertia ducenta*, cant. (l) πεντήκοντα. 33** (m) = Arm. (n) ἐνίσχυσε, καὶ ἡ πίστις τοῦ θεοῦ ηὔξανε καὶ ἐπληθύνετο. D. cant. || ὁ λόγος] ἡ πίστις. Syr. Erp. || κυρίου] θεοῦ. E. 21. 73. Mt. m** Syr. Erp. Arm. Vulg. laud. || ηὔξανε] + καὶ ἐπληθύνετο. 68. || ὁ λόγος τοῦ κυρίου] τοῦ κυρίου ὁ λόγος. B. (o) τότε. D. cant. (p) ἐγένετο. Mt. c. (q) ἀρίσταρχον. Æth. *Aristum*, tol. (r) + ὀλίγον. Dgr. 25 ap. Mill. + τινά. 40. Arm. (s) *Ephesi*, Æth. (t)=cant. ἦν. D. (t*) = B. (u) + ἴσως ὡς κιβώρια μικρά. 33. 34. in m. 57. Idem Chrysostomi scholion habent 10. 23. 32. (x) παρεῖχε. DE. 65 (cum 67.) (y) οὗτος συναθροίσας. D. Syr. Erp. cant. tol. Codd. lat. item Arm. οὓς καὶ συναθροίσας καὶ ἐπισυναγαγών. Chrys.

συναθροίσας, καὶ″ τοὺς [z] περὶ [a] τὰ τοιαῦτα″ [b] ἐργάτας,″
εἶπεν· ἄνδρες [c], ἐπίστασθε, ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας
26 ἡ εὐπορία [d] ∾ ἡμῶν″ ἐστι· Καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε,
ὅτι οὐ μόνον [e] ἐφέσου, ἀλλὰ [f] σχεδὸν πάσης τῆς ἀσίας
ὁ παῦλος [g] οὗτος″ πείσας [h] μετέστησεν″ ἱκανὸν ὄχλον,
λέγων· ὅτι οὐκ εἰσὶ θεοὶ [i] οἱ″ διὰ χειρῶν [k] γινόμενοι.
27 Οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει [l] ἡμῖν″ τὸ μέρος εἰς ἀπε-
λεγμὸν ἐλθεῖν· ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης [m] θεᾶς″
[n] ∾ ἀρτέμιδος ἱερὸν″ εἰς οὐδὲν [o] λογισθῆναι,″ [p] μέλλειν
τε καὶ καθαιρεῖσθαι″ [q] τὴν μεγαλειότητα″ αὐτῆς, ἣν
28 ὅλη ἡ ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται. Ἀκούσαντες δὲ,
καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ, [r] ἔκραζον, λέγοντες· με-
29 γάλη ἡ ἄρτεμις ἐφεσίων. Καὶ [s] ἐπλήσθη ἡ πόλις ὅλη
+ τῆς: συγχύσεως″ ὥρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέ-

---

[d] ∾ ὑμῶν. [n] ∾ ἱερὸν ἀρτέμιδος.

(z) + τεχνίτας πάντας καὶ τοὺς. Syr. Erp. (a) ταῦτα. Mt. d. k. cant. (b) = 16. τεχνίτας Dgr. laud. tol. (c) + συντεχνῖται. D. Sahid. Syr. p. c. ast. cant. + ἀδελφοί. Mt. m. + ὑμεῖς. Arm. (d) ABDE. 13. 18. 26. 36. 40. 68. Barb. 2. Mt. a l** l. Vulg. It. Chrys. Theoph. 2. (e) + ἕως. D. 14* + τῆς. 31. 68. 69. 73. Mt. k. l. Theoph. 2. (f) + καί. AD gr. 14* 18. 35. 36. 40. 42** Mt. m. Syr. Ar. pol. Vulg. ms. demidov. Chrys. Theoph. 1. (g) οὗτός τις τότε D* cant. (h) ἀπέστησεν. E. (i) = 57. 65 (c. al. 3) (k) + ἀνθρώπων. 33. 34. Mt. d. Syr. Erp. Copt. Æth. Chrys. in textu. (l) ὑμῶν. 23. Slav. 5. et ed. Theoph. 2. ‖ = κινδυνεύει ἡμῖν. Syr. Erp. (m) = Vulg. ed. (n) DE. 4. 42. 57. 76. 78. al. 8. pluresve. Mt. a l. al. 5. Ed. It. Chrys. Theoph. 1. Hier. (o) λογισθήσεται. ADE. 73. Syr. Arr. Vulg. It. Hier. (p) μέλλει τε καὶ καθαιρεῖσθαι. A* Slav. 5 et ant. μέλλει καὶ καθ. 27. ap. Mill. 68. 69. Mt. l. μέλλει, καθαιρεῖσθαι τε. 15. 18. 36. μέλλει τε καθαιρ. καί. Slav. rec. μέλλει τε καθαιρ. laud. Hier. μέλλει δὲ καὶ καθαιρ. 1. Vulg. Theoph. 1. 2. μέλλειν τε καθαιρ. E. μᾶλλον δὲ καὶ καθαιρ. 3. ‖ τε] δέ. B. 4. 57. 98. al. 11. pluresve. Mt. a l. al. 4. Ed. (etiam St. 3) Chrys. ‖ ἀλλὰ καθαιρεῖσθαι μέλλει ἡ (ἣν**) ὅλη ἀσία καὶ ἡ οἰκ. σέβεται. D. *sed destrui incipiet tota Asia et orbis terrarum colitur*, cant. omisso: τὴν μεγαλειότητα αὐτῆς. (q) τῆς μεγαλειότητος AE. 13. 15. 18. 29. 36. 40. 68. 69. al. 3. Mt. l. ‖ τῆς μεγαλειότητος ὅλη ἀσία καὶ οἰκουμένη σέβεται. B. (r) + δραμόντες εἰς τὸ ἄμφοδον. D. (St. β.) *currentes in campo*, cant. Syr. p. in m. (s) συνεχύθη ὅλη ἡ πόλις αἰσχύνης. D* *repleta est tota civitas confusionem*, cant. ‖ ὅλη] = A. 13. 40. Copt. Arm. Vulg. ἐφεσίων. 68. ‖ + τῆς. A. 4. 31. 65 (c. al. 5) 73. 76. 78. 80. 98. al. 8 pluresve et Barb. 7. Mt. a l. d. l. al. 3. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2.

ατρον, συναρπάσαντες γάϊον καὶ ἀρίσταρχον [t] μακεδό-
νας," συνεκδήμους [u] † παύλου [x]. Τοῦ δὲ παύλου βου- 30
λομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, [y] οὐκ εἴων αὐτὸν" οἱ μα-
θηταί. Τινὲς δὲ [z] καὶ τῶν [a] ἀσιαρχῶν," ὄντες αὐτῷ φί- 31
λοι, πέμψαντες πρὸς αὐτὸν, παρεκάλουν μὴ [b] δοῦναι"
ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον. Ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκρα- 32
ζον· ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ [c] πλείους"
οὐκ ᾔδεισαν, τίνος [d] ἕνεκεν" συνεληλύθεισαν. Ἐκ δὲ τοῦ 33
ὄχλου [e] προεβίβασαν" ἀλέξανδρον, [f] ∾ προβαλλόντων αὐ-
τὸν τῶν ἰουδαίων· ὁ δὲ ἀλέξανδρος [g] κατασείσας τὴν χεῖ-
ρα, ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ." [h] Ἐπιγνόντες" δὲ, ὅτι 34
ἰουδαῖός ἐστι, φωνὴ ἐγένετο μία ἐκ πάντων, [i] ὡς ἐπὶ ὥρας
δύο κραζόντων·" μεγάλη ἡ ἄρτεμις ἐφεσίων. [k] Καταστεί- 35
λας" δὲ [l] ὁ γραμματεὺς" τὸν ὄχλον, φησίν· ἄνδρες [m] ἐφέ-
σιοι," τίς γάρ ἐστιν [n] ἄνθρωπος," ὃς οὐ γινώσκει τὴν [o] ἐφε-

---

[u] † τοῦ. [f] ∾ προβαλόντων. [h] ἐπιγνόντων.

(t) = Mt. d. *μακεδόνα*. 15. (u) = AB DE. 65 (c. al. 5.) 73. 78. 80. 98. al. 11. pluresve. Mt. a 1. d. 1. al. 4. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. (x) + *εἵλκυσαν αὐτοὺς*, addito *τε* ante *γάϊον*, 14* || *rapto Gaio et Aristarcho, comitibus Pauli, de theatro, ubi verbum Domini prædicabant, traxerunt ad judices audiendos.* Cassiod. (y) *ἐκώλυον*. D. Syr. Erp. *non sinebant*, cant. (z) = 4. 37. 66* cant. Slav. 5. et rec. Chrys. (a) *ἀσίας ἀρχόντων*. 23. (b) *ἐκδοῦναι*. 68. Theoph. 1. in comment. et 2. (c) *πλεῖστοι*. Dgr. || + *ἐξ αὐτῶν*. Arm. (d) *χάριν*. 38* 64. 98. || *χάριν ἕνεκεν*. Sic 80. (e) *συνεβίβασαν*. ABE. 27. 29. 66** 69. Mt. 1. *κατεβίβασαν*. D* *distraxerunt*, cant. *detraxerunt*, Vulg. laud. *produxerunt*, tol. (f) AE. 40. 98. al. 4. pluresve. Mt. a 1. Ed. (etiam St. 3) Chrys. (g) *quoniam Judæus est, satisfacere populo*, (omissis *κατασείσας τὴν χεῖρα ἤθελεν*) laud. latine.* || *τὴν χεῖρα*] *τῇ χειρὶ*. D. 40. 73. al. 5. et Barb. 1. Chrys. Theoph. 2. || *ἤθελεν*] *ἦλθεν*. Slav. 5. || *δήμῳ*] *λαῷ*. E. || Vs. 33 in Syr. et Erp. sic: *ὁ δὲ ὄχλος τῶν ἰουδαίων τῶν ὄντων ἐκεῖ προεβίβασαν ἐξ αὐτῶν ἰουδαῖον, ἀλέξανδρον ὀνόματι· ὁ δὲ σταθεὶς, κατασείσας* etc. (h) ABDE (St. *π*.) 73. 76. 78. 80. 98. al. 33. Mt. a 1. al. 5. Ed. (Arm.) Slav. Chrys. Theoph. 1. (i) = Mt. 1. || *ὡς ἐπὶ*] *ὡσεὶ περὶ*. 13. 33. 34. (k) *κατασείσας* DE. 1. 17* 78. Ed. Theoph. 1. *cum sedasset* s. *compescuisset*, Vulg. It. (l) *caput civitatis*, Syr. Erp. || + *τῆς πόλεως*. Syr. p. c. ast. (m) *ἀδελφοί*. Arm. (n) (*τῶν*) *ἀνθρώπων*. ABE. 13. 14* 18. 25. 27. 31. 36. 40. 68. 69. Barb. 2. Mt. 1. Syr. Erp. Æth. Arm. Vulg. laud. Theoph. 2. (o) *ἡμετέραν*. D. *vestram*, can.

σίων″ πόλιν νεωκόρον οὖσαν τῆς μεγάλης [p] † ἀρτέμιδος
36 καὶ τοῦ [q] διοπετοῦς;″ [r] Ἀναντιῤῥήτων″ οὖν ὄντων τούτων,
δέον ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν, καὶ μηδὲν
37 προπετὲς πράττειν. Ἠγάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας τού-
τους [s], οὔτε ἱεροσύλους, οὔτε βλασφημοῦντας [t] τὴν θεὸν″
38 [u] ∾ ὑμῶν.″ Εἰ μὲν οὖν δημήτριος [x] καὶ οἱ σὺν αὐτῷ
[y] τεχνῖται″ [z] ἔχουσι πρός τινα λόγον,″ [a] ἀγόραιοι″ ἄγονται, καὶ ἀν-
39 θύπατοί εἰσιν· ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλοις. Εἰ δέ τι [b] περὶ
ἑτέρων″ ἐπιζητεῖτε, [c] ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ″ ἐπιλυ-
40 θήσεται. Καὶ γὰρ κινδυνεύομεν [d] ἐγκαλεῖσθαι στάσεως
περὶ τῆς σήμερον,″ μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος, * περὶ
οὗ [e] + οὐ″ δυνησόμεθα [f] ∾ ἀποδοῦναι″ λόγον [g] τῆς

---

[p] † θεᾶς. [t] τὴν θεάν. [u] ∾ ἡμῶν. [z] πρός τινα λόγον ἔχουσι. [a] ἀγοραῖοι. [f] ∾ δοῦναι.

(p) = ABDE. 13. 15. 18. 36. 40. 68. 69. 73. Barb. 1. Mt. l. Syr. Erp. Copt. Slav. 5. 7. Vulg. It. Isidor. (q) διὸς πετοῦς. D. 68. *hujus Jovis*, cant. *Jovis prolis*, Vulg. laud. *imaginem ejus de cœlo delapsam*, Syr. Erp. (r) οὕτως. Arm. (s) = ἐνθάδε. D. cant. Syr. p. in m. (t) ABD**E* 65. (c. al. 5.) 73. 78. 80. 98. al. 24. Mt. a l. al. 4. Ed. Chrys. Theoph. 1. τὸν θεόν. G. 34. al. 4. Mt. l. (u) ADE** 32. 36. 66** 76. Mt. l. Syr. Arr. It. (x) + οὗτος. D. cant. Syr. Erp. Slav. 5. 8. et ant. (y) = 3. Chrys. semel. (z) ABE. 65 (c. al. 5.) 73. 78. 80. 98. al. 22. Mt. l. al. 7. Ed. Arm. Vulg. laud. Chrys. Theoph. 1. 2. ἔχουσι πρὸς αὐτοὺς τινὰ λόγον. D. *habent cum aliquo quendam verbum*, cant. (a) Ed. *forenses*, laud. *conventus*, cant. *conventus forenses*, Vulg. ‖ *ecce proconsul in civitate est; artifices illi sunt: accedant et litigent etc.* Syr. Erp. (b) περαιτέρω. B. 15. 18. 36. 65 (cum 67) al. 2. item 68. Mt. 1. περ ἕτερον. E. *si quid autem ulterius*, cant. *si quid autem alterius rei*, laud. Vulg. ‖ + ἔτι. 1. Mt. c. Arm. Theoph. 1. (c) ἐν τῷ νόμῳ ἐκκλησίᾳ. D* ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίας. D** *in legem ecclesiæ discutietur*, cant. ἐν νόμῳ ἐκκλησίας. Slav. 5. et ant. *in loco, qui datus est a lege ad congregationem*, Syr. (d) σήμερον ἐγκαλεῖσθαι στάσεως. D. cant. ἐγκαλεῖσθαι περὶ τῆς στάσεως σήμερον. 40. Syr. p. Arm. ‖ + γενομένης. 43. ‖ *accusari seditionis, quod non possumus defensionem habere de congregatione hujus diei, dum congregati sumus frustra et tumultuati sine prætextu. Et cum hæc dixisset etc.* Syr. *cum nullus obnoxius sit (de quo possimus reddere rationem) concursus istius.* Vulg. ed. (e) + A. 4. 14** 27. 29. 31. 34. 98. al. 19. Mt. a l. d. al. 4. Ed. Syr. utr. Ar. pol. Æth. Arm. Slav. 5. 7. Vulg. ms. Chrys. in textu. (alibi non habet) Theoph. 1. (f) 4. 25. 42* 57. 65 (c. al. 6.) 76. 78. 80. 95* 98. al. 13 et Barb. 1. Mt. a l. d. al. 4. Ed. Theoph. 1. (g) + περὶ. AE. 15. 18. 25. 31. 33. 36. 40. 68. 73. Barb. 4. Syr. Arm. Slav. 5. 7. et ant. laud. Theoph. 2.

συστροφῆς ταύτης. καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἀπέλυσε τὴν ἐκκλησίαν.

Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον, [h] προσκαλεσά- 1
μενος" ὁ παῦλος τοὺς μαθητὰς, [i] καὶ ἀσπασάμενος,"
[ἐξῆλθε [k] πορευθῆναι" εἰς τὴν μακεδονίαν.] Διελθὼν δὲ 2
[l] τὰ μέρη ἐκεῖνα, καὶ [m] παρακαλέσας αὐτοὺς" λόγῳ
πολλῷ, ἦλθεν εἰς τὴν ἑλλάδα. Ποιήσας τε [n] μῆνας τρεῖς, 3
γενομένης αὐτῷ ἐπιβουλῆς ὑπὸ τῶν ἰουδαίων, [o] μέλλοντι
ἀνάγεσθαι εἰς τὴν συρίαν," [p] ἐγένετο γνώμη τοῦ" ὑπο-
στρέφειν διὰ μακεδονίας. [q] Συνείπετο δὲ αὐτῷ" [r] ἄχρι 4
τῆς ἀσίας" [s] σώπατρος ÷ πύῤῥου" βεροιαῖος. * θεσσαλονι-
κέων δὲ, ἀρίσταρχος, καὶ σεκοῦνδος, καὶ γάϊος [t] δερ-
βαῖος," καὶ τιμόθεος [u. x] ἀσιανοὶ" δὲ, [y] τυχικὸς" καὶ τρό-

---

(h) μεταπεμψάμενος. BE. 14* 15. 16. 31. 36. 40. 68. Copt. Æth. Theoph. 2. μεταστειλάμενος. 69. Mt. a l. in marg. l. *convocatis*, laud. (i) παρεκάλεσε καὶ ἀσπασάμενος. Slav. 7. et ant. παρακαλέσας καὶ ἀσπασάμενος. Slav. rec. καὶ παρακαλέσας ἀσπασάμενος. AB. 33. 73. 78. in marg. Mt. a l. in marg. item m.* Arm. καὶ παρακαλέσας καὶ ἀσπασάμενος. E. καὶ παρακαλέσας ἀσπασάμενος δὲ. 69. καὶ παρακαλέσας ἀσπασάμενός τε. 15. 25. 27. 29. 36. 40. 98. al. 9. et Barb. 2. Mt. l. Syr. Erp. item Copt. Æth. Theoph. 2. καὶ πολλὰ παρακελεύσας ἀποσπασάμενος. D* καὶ πολλὰ παρακαλέσας ἀσπασάμενός τε. D** *et multo exhortatus salutans*, cant. *et exhortatus est et valedicens*, laud. *et exhortatus eos valedixit et*, Vulg. || ἀσπασάμενος] + αὐτούς. Slav. 7. et ed. aliæque versiones. (k) = D. 27. 66** Mt. l. cant. πορεύεσθαι. AE. al. 7. et Barb. 2. Theoph. 2. Sic, sed post μακεδ. E. laud. (l) + πάντα. D. (m) χρησάμενος D* gr. (n) + ἐκεῖ. 43. Copt. Arm. Vulg. (o) = 16. ἠθέλησεν ἀναχθῆναι εἰς συρίαν. D. cant. Syr. p. in m. || μέλλοντι] μέλλοντα. 22. al. 7. Mt. f. Chrys. semel μέλλων. E. (p) = Erp. ἐγένετο γνώμης τοῦ. AE. 15. 36. 68. al. 3. Mt. l. εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμα αὐτῷ. D. cant. Syr. p. in m. (q) μέλλοντος οὖν ἐξιέναι αὐτοῦ. D. Syr. p. in m. *volente autem comitari eum*, cant. || αὐτῷ] = 4* 22. 66. al. 4. Mt. d. (r) = B. 13. Erp. Æth. Vulg. Bedæ lat. (s) σωσίπατρος 4* 25. 40. 57** 68. 98. al. 7. Mt. c. d. Erp. Copt. Arm. Slav. 8 et ed. demidov. Theoph. 1. Beda. || + πύῤῥου. ADE. 13. 15. 25. 27. 29. 31. 36. 40. 57. 66** 68. 69. 73. 76. al. 7. et Barb. 2. Mt. l. Ed. Copt. Arm. Syr. p. in m. Slav. 7. et ed. Vulg. It. Theoph. 2. Orig. int. Beda. Post βεροιαῖος ponitur in Slav. ant. (t) δουβέριος. D* *Doverius*, cant. (u) + *Lystrensis*, Syr. Erp. δερβαῖος δὲ τιμόθεος. Conject. (x) ἐφέσιοι. D. Sahid. cant. (y) εὔτυχος. D. cant.

5 φιμος· Οὗτοι [z] [a] προελθόντες" ἔμενον [b] ἡμᾶς" ἐν τρω-
6 άδι. Ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς [c] ἡμέρας τῶν
ἀζύμων ἀπὸ φιλίππων, καὶ ἤλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν
τρωάδα [d] ἄχρις ἡμερῶν πέντε," [e] οὗ" διετρίψαμεν ἡμέ-
7 ρας ἑπτά. Ἐν δὲ τῇ μιᾷ [f] τῶν σαββάτων, [συνηγμένων
[g] ἡμῶν" [h] † κλάσαι ἄρτον, ὁ παῦλος διελέγετο αὐτοῖς [i],
μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον, παρέτεινέ τε τὸν λόγον μέχρι
8 μεσονυκτίου. Ἦσαν δὲ [k] λαμπάδες" ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπε-
9 ρῴῳ, οὗ [l] ἦμεν [m] συνηγμένοι." [n] Καθήμενος" δέ τις [o] νεα-
νίας," ὀνόματι εὔτυχος, ἐπὶ τῆς θυρίδος, [p] καταφερόμε-
νος ὕπνῳ βαθεῖ," διαλεγομένου τοῦ παύλου ἐπὶ πλεῖον,
[q] κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου," ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου
10 κάτω, καὶ ἤρθη νεκρός. Καταβὰς δὲ ὁ παῦλος ἐπέπεσεν
αὐτῷ, καὶ [r] συμπεριλαβὼν" εἶπε· μὴ [s] θορυβεῖσθε·" ἡ
11 γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστιν. Ἀναβὰς δὲ, [t] καὶ"
κλάσας [u] ἄρτον καὶ γευσάμενος, ἐφ' ἱκανόν τε ὁμιλήσας
12 ἄχρις αὐγῆς, [u*] οὕτως" ἐξῆλθεν. [x] Ἤγαγον δὲ τὸν

---

[g] τῶν μαθητῶν. [h] † τοῦ. [l] ἦσαν.

(z) + δὲ. ABE. 13. 40. al. 5. Mt. l. laud. Theoph. 2. (a) προσελθόντες. A ut videtur. Egr. 78. al. 21. et Barb. 3. Mt. a l* c. l. Ed. (b) αὐτόν. D gr. (c) + δύο. 4. (d) πεμπταῖοι. D. *quintani*, cant.‖ἄχρις] ἀπὸ. E. 13. *infra*, laud. (e) ὅπου. AE. 13. οὗ καὶ. ἐν ᾗ καὶ. D. *in quo*, cant. (f) + πρώτῃ. D gr. (g) ABDE. 13. 14* 15. 25. 40. 68. 69. 73. al. 4. et Mt. l. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Chrys. in textu. Theoph. 2. Aug. ‖ = Cassiod. (h) = ABE. 65 (c. al. 6.) 98. Alii. Lect. 5. Mt. a l. al. 9. Ed. Chrys. semel. Theoph. 1. (i) + *et confirmabat animos eorum*, demidov. (k) ὑπολαμπάδες. D. *faculæ*. cant. *lanternæ*. laud. (l) ABDE. (St. π.) 65 (c. al. 6.) 73. 76. 78. 80. Alii. Lect. 5. Mt. a l. al. 9. Ed. Syr. utr. Arr. Arm. Slav. Vulg. It. Chrys. Theoph. 2. (m) = E. laud. συνηθροισμένοι. 4. (n) καθεζόμενος. ABDE. 13. 14* 15. 18. 36. 68. 69. Mt. l. (o) = E. laud (p) κατεχόμενος ὕπνῳ βαρεῖ. D. (q) = 69. ‖ κατενεχθεὶς = Syr. Erp. ‖ ἀπὸ] ὑπὸ. D. 4. 40. al. 3. Mt. a l. c. k. Ed. Chrys. (r) συμπαραλαβὼν. 40. al. 4. Mt. l. ‖ + αὐτοῦ. C. αὐτῷ s. αὐτὸν. 27. 36. 66** 69. Mt. l. Verss. Chrys. Theoph. 2. (s) φοβεῖσθε. 4* (t) = Ed. (u) + τὸν. ABCD* Theoph. 2. (u*) = 76. (x) ἀσπαζομένων δὲ αὐτῶν ἤγαγεν τὸν νεανίσκον. D. *salutantes autem eos adduxerunt juvenem*, cant. ‖ ἤγαγον] ἦγαγε. 80. 98. Mt. f.

παῖδα" ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν οὐ μετρίως.] Ἡμεῖς 13
δὲ [y] προελθόντες" ἐπὶ τὸ πλοῖον, ἀνήχθημεν εἰς τὴν [z] ἄσ-
σον," ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν παῦλον· οὕτω
γὰρ [a] ἦν διατεταγμένος," μέλλων αὐτὸς πεζεύειν. Ὡς 14
δὲ [b] συνέβαλεν ἡμῖν" εἰς τὴν [z] ἄσσον," ἀναλαβόντες αὐ-
τὸν ἤλθομεν εἰς μιτυλήνην· Κἀκεῖθεν ἀποπλεύσαντες, 15
τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν [c] ἀντικρὺ" χίου. [d] τῇ δὲ ἑτέρᾳ
παρεβάλομεν" εἰς σάμον· [e] ∾ καὶ μείναντες ἐν τρωγυλ-
λίῳ, τῇ" ἐχομένῃ ἤλθομεν εἰς μίλητον.] [f] ∾ Ἔκρινε" 16
γὰρ ὁ παῦλος παραπλεῦσαι τὴν ἔφεσον, [g] ὅπως μὴ γένη-
ται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι" ἐν τῇ ἀσίᾳ· ἔσπευδε γὰρ, [h] εἰ
δυνατὸν ἦν αὐτῷ," τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς γενέσθαι
εἰς ἱεροσόλυμα.

Ἀπὸ δὲ τῆς μιλήτου πέμψας εἰς ἔφεσον, [i] μετεκα- 17
λέσατο" τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. Ὡς δὲ [k] πα- 18
ρεγένοντο" πρὸς αὐτὸν [l], εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς [m] ἐπίστα-

[e] ∾ τῇ δὲ. [f] ∾ κεκρίκει.

(y) προσελθόντες. AE. 4. 14. 25. 26. 66* 68. 80. al. 15. Mt. a l. d. f. m. Ed. Slav. ut videtur. Chrys. Theoph. 1. κατελθόντες. D. Syr. Erp. ἐμβάντες. Mt. a l. in marg. || *ascendentes navem*, Vulg. item cant. (z) ἄσον. 45. 46. Mt. m. Erp. Vulg. ms. νάσον. 15. 18. 36. θάσον s. θάσσον. 67. 73. 76. 78. (Sic etiam comm. 14) al. 10. et Barb. 2. Mt. c. d. f. Syr. utr. Ar. pol. (a) ἐντεταλμένος ἦν. C. 15. 36. (b) *convenissemus*, Vulg. ed. sixtin. *venissemus*, demidov. *prævenisset*, tol. ἦμεν. Slav. 5. 8. || ἡμῖν] ἡμᾶς. 22. 66. 68. al. 3. Mt. c. d. (c) ἀντικρὺς. ACDE. 36. 40. 68. al. 3. Mt. 1. Theoph. 2. (d) = 36. || ἑτέρᾳ] ἑσπέρᾳ. B. 15. 19. 73. || παρεβάλομεν] ἐπεβάλομεν. 73. (e) ACE. 15. 18. 60. καὶ τῇ. 37. 73. Copt. Æth. (qui omnia ad finem usque commatis omittit) Arm. Vulg. laud. Hier. τῇ δὲ. B. || τρωγυλλίῳ] τρωγυλίᾳ. Dgr. στρογγυλίῳ 16 al. 2. Mt. l. Alii aliter. (f) ABCDE. 14** 15. 36. 68. 69. 73. Mt. l. Vulg. κέκρικε. Theoph. 2. (g) μήποτε γενηθῇ αὐτῷ κατάσχεσίς τις. D. *ut non contingeret ei morandi quis*, cant. (h) εἰς. D. cant. Æth. || ἦν] εἴη. AB CE. 15. 18. 27. 29. 36. 68. 69. 73. (i) μετεπέμψατο. D. cant. (k) ἐσχληρύνοντο. E gr. (l) + ὁμοθυμαδὸν. E. 73. laud. + ὁμοῦ ὄντων αὐτῶν. A. ὁμόσε ὄντων (ὅμως ἰόντων D*) αὐτῶν D. (St. β.) 40. in m. *simulque cum esset*, cant. *et simul essent*, Vulg. (m) + αὐτοὶ. Arm. + ἀδελφοὶ. 5. 8. Post ἐπίστασθε ponunt D. 73. Sahid. cant.

σθε, [n] ἀπὸ πρώτης ἡμέρας, ἀφ᾽ ἧς ἐπέβην εἰς τὴν ἀσίαν,
19 [o] πῶς μεθ᾽ ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην,″ Δουλεύων
τῷ κυρίῳ [p] μετὰ [q] πάσης″ ταπεινοφροσύνης, καὶ [r] † δα-
κρύων καὶ πειρασμῶν, τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπι-
20 βουλαῖς τῶν ἰουδαίων· Ὡς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν
συμφερόντων, τοῦ [s] μὴ″ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι
21 [t] ὑμᾶς″ δημοσίᾳ καὶ κατ᾽ οἴκους· Διαμαρτυρόμενος ἰου-
δαίοις τε καὶ ἕλλησι τὴν εἰς [u] τὸν″ θεὸν μετάνοιαν, καὶ
πίστιν [x] — τὴν″ [y] εἰς τὸν κύριον ἡμῶν ἰησοῦν χριστόν.″
22 Καὶ νῦν ἰδοὺ, [z] ἐγὼ″ δεδεμένος τῷ πνεύματι, πορεύομαι
εἰς ἱερουσαλὴμ, τὰ ἐν αὐτῇ [a] συναντήσοντά″ μοι [b] μὴ″
23 [c] εἰδὼς,″ Πλὴν ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον [d] κατὰ πόλιν″
[e] διαμαρτύρεταί″ [f] ÷ μοι,″ [g] λέγον,″ ὅτι δεσμά [h] ∞ με καὶ
24 θλίψεις″ μένουσιν. Ἀλλ᾽ [i] οὐδενὸς λόγον ποιοῦμαι, οὐδὲ

---

[r] † πολλῶν.

[h] ∞ καὶ θλίψεις με.

(n) + ὡσεὶ. Slav. 5 et ed. (o) ὡς τριετίαν ἢ καὶ πλεῖον, ποταπῶς μεθ᾽ ὑμῶν ἦν (*fui*) παντὸς χρόνου. D* cant. (p) + μεθ᾽ ὑμῶν. C. 15. 18. 36. Chrys. in textu. (q) πολλῆς. Syr. Erp. (r) = ADE. 13. 40. 68. Barb. 1. Syr. Erp. Copt. Vulg. It. Lucif. (s) = D. cant. Slav. 5 et rec. Lucif. (t) = D. cant. Theoph. 1. Lucif. Hier. (u) = CE. 66* Lect. 5. Mt. d. Bas. Chrys. Theoph. 1. τὸν θεὸν] χριστὸν. 57. (x) = ACD. 15. 18. 29. 32. 36. 57. 66** 69. Barb. 1. Ed. (y) διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. D gr. || = ἡμῶν. E. || χριστὸν = B. 14** 76. 78. 80. al. 20. Lect. 5. Mt. a 1. d. al. 3. Ed. Æth. Syr. p. Slav. 5. 8. Bas. Theoph. 1. Lucif. (z) = Ath. Lucif. Post δεδεμ. ponunt AB CE. 69. Mt. h. 1. Vulg. laud. Ath. ms. Theoph. 2. (a) συναντήσαντα. AD gr. E gr. 67. Mt. m. Theoph. 1. συμβησόμενα. C. 15. 36. 68. 69. Mt. 1. Theoph. 2. (b) = 68. (c) γινώσκων. D. (d) = E. laud. || κατὰ] + πᾶσαν. D. Syr. Arr. Æth. Vulg. cant. item Slav. Lucif. (e) διαμαρτύρατο. AE. 13. 40. (f) + AB CDE. 29. 31. 36. 40. 57. 65 (c. al. 3) 66** 68. 73. 76. al. 5. Mt. c. Ed. Syr. Arr. Copt. Slav. 8. et ant. Vulg. It. Ath. Cyr. hier. Bas. Theoph. 2. Lucif. Hier. Ante τὸ ἅγιον ponunt Bas. Chrys. bis. item 47. (g) λέγων. DE. 22. 73. pluresque. Lect. 5. Mt. a 1. d. al. 3. (h) ABCE. 1. 15. 18. 65. 68. 78. Mt. 1. item 40. Arm. Vulg. laud. Ath. Bas. Cyr. hieros. Chrys. Theoph. 1. 2. καὶ θλίψεις μένουσί μοι. D. cant. || με] σε. Syr. Erp. || + ἐν ἱεροσολύμοις. D. (St. β.) cant. Syr. p. c. ast. Vulg. ed. Lucif. (i) οὐδένα λόγον ποιοῦμαι τῆς ψυχῆς μου. Syr. Arr. Æth. item Arm. (quæ tamen τιμίαν retinet) et Copt. nisi fortasse hæc legit: οὐκ ἔχω τὴν ψυχήν μου τιμίαν ἐμαυτῷ. *Non facio animam meam pretiosiorem mihi s. quam me*, Ambr. Aug. οὐδενὸς λόγου (sic etiam D** 36. Mt. 1.) ποιοῦμαι τὴν ψυχὴν τιμίαν ἐμαυ-

ἔχω τὴν ψυχήν μου τιμίαν ἐμαυτῷ,″ [k] ὡς″ [k*] τελειῶσαι″
τὸν δρόμον μου [l] = μετὰ χαρᾶς,″ καὶ τὴν διακονίαν [m],
ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ κυρίου [n] ἰησοῦ,″ διαμαρτύρασθαι
[o] τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ. Καὶ νῦν [p] — 25
ἰδοὺ,″ ἐγὼ οἶδα, ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς
πάντες, ἐν οἷς διῆλθον κηρύσσων [q] τὴν βασιλείαν [r] = τοῦ
θεοῦ.″ [s] Διὸ μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ, 26
ὅτι″ καθαρὸς [t] ∾ ἐγὼ″ ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων [u]. Οὐ 27
γὰρ ὑπεστειλάμην [x] τοῦ [y] μὴ″ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν πᾶσαν
τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ. [Προσέχετε [z] — οὖν″ ἑαυτοῖς 28
καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν [a] τοῦ κυρίου,″

---

[t] ∾ εἰμὶ. [a] θεοῦ. ∾ κυρίου καὶ θεοῦ.

τῷ. BC. *pro nihilo æstimo animam meam cariorem esse mihi, quam consummare etc.* Lucif. οὐδενὸς λόγον ἔχω (+ μοι D) οὐδὲ ποιοῦμαι τὴν ψυχὴν etc. AD. 13. 40. 43. 68. *nihil horum cura est mihi, neque habeo ipsam animam caram mihi, quam consummare etc.* cant. *nihil horum vereor, nec facio animam meam pretiosiorem quam me, dummodo etc.* Vulg. || οὐδενὸς] οὐδένα. 39. (ap. Mill. 38) + τούτων. 43. Barb. 1. Mt. c. Vulg. cant. || = οὐδὲ ἔχω. Arm. || = μου. ABCD** 13. 15. 18. 40. 73. Barb. 2. Mt. l. cant. Chrys. Ignat. || ἐμαυτῷ] ἐμαυτοῦ. D* Mt. l. ἑαυτῷ. 68. *me in ipso*, laud. || οὐκ ἔχω τιμίαν τὴν ἐμαυτοῦ ψυχήν. Chrys. in comment. (k) ὥστε. E. 13. 29. 40. 68. 69. 76. al. 3. Mt. l. ὡς τὸ. Mt. k. τοῦ D. (k*) τελειώσω. B. (l) = ABD. 13. 40. Barb. 1. Syr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Vulg. cant. Lucif. Ambr. (n) + τοῦ λόγου. D. cant. Vulg. Lucif. Ambr. (n) = 45. Ar. pol. Lucif. (o) + ἰουδαίοις καὶ ἕλλησιν. D. (St. β.) Sahid. cant. Lucif. (p) = E. 13. 40. 73. al. 3. Syr. Erp. laud. Lucif. (q) τὸ εὐαγγέλιον. 66** 69. Mt. l. Slav. ms. (r) = ABC. 13. 15* 36. Copt. Syr. p. Arm. Chrys. τοῦ ἰησοῦ. D. cant. *Domini Jesu*, Lucif. (s) ἄχρι οὖν τῆς σήμερον ἡμέρας. D* *propter quod hodierno die*, cant. || διὸ] = Syr. (Syr. p. habet c. ast.) Chrys. διότι. AE. 29. 42. 78. 98. al. 5. Ed. διὸ καὶ. 32. 57. Mt. k. Ed. || μαρτύρομαι] διαμαρτύρομαι. 3. 13. 40. Chrys. (t) BCDE. 15. 18. 20. 36. 40. 68. 73. 81. Mt. h. Vulg. It. Bas. Chrys. alicubi. Antonius. Damasc. Theoph. 2. Iren. Lucif. ἐγώ εἰμι. 69. Mt. l. Arm. Hier. Gildas. (u) + ὑμῶν. E. 4** 25. 34. al. 7. Mt. l. Syr. Arr. Copt. Æth. Vulg. ms. Bohem. laud. Bas. Antonius. Theoph. 2. Beda. item 68. (x) + ὑμῖν. Ed. (y) = D gr. 66** 81. Slav. rec. Lucif. (z) ABD. 13. 15. 36. 81. Lectionaria. Æth. Arm. Vulg. cant. Lucif. (a) Vulgatum Θεοῦ habent cod. 4. 22. 46. 65. 66* (si quidem Treschovius recte conjecit; testibus enim Hwiidio et Altero, nullum superest primitivæ scripturæ vestigium.) 68. et, quantum e silentio Collatorum

suspicari licet, 7. 12. 16. 23. 25. 37. 39. 56. 61. de quibus confer deinceps dicenda. Vulg. Syr. post. in textu. Cod. Syr. vatic. 21. continens lectionarium seculi 11. (Æthiops habet vocabulum, quo semper utitur, sive θεὸς in græca veritate legatur sive κύριος. Neutri igitur lectioni, si solus spectetur, favet.) Athan. ep. ad Serap. quæ incipit τὰ γραμμ. (sed ibi unus ms. legit κυρίου, alii χριστοῦ) et in testim. de trin. Basil. Æth. 80. (dubitante Wetstenio an recte editus sit; nam in breviario legitur πρόβατα χριστοῦ) Epiph. in Ancor. 69. et in hær. 74. Chrys. ad h. l. ter. (sed commentarius postulare videtur κυρίου, ut Millius jam vidit) et Anonymus ap. Chrys. t. 6. p. 510. Antiochus bis. Theoph. 2. Œcum. Ibas ep. ad Marin in act. chalced. ap. Mansi vol. 4. p. 1578 græce (sed in vers. lat. *dominus*.) Cœlestinus ep. ad conc. ephes. ap. Mansi vol. 3. p. 1146. Ambr. de Sp. S. 1. 2. ap. Mill. et Sabat. (sed ap. Beng. utrumvis in Ambr. extare traditur) Cass. de incarn. 7. 4. Fulgent. ad Petr. diac. Ferrand. ep. ad Anat. Primasius in Apoc. 7. Martin. 1. in conc. later. Beda ad h. l. Etherius diserte. Auct. de 12. mans. Schol. cod. 15. 18. 37. —Phrasi αἷμα θεοῦ usi sunt Ignat. ad ephes. (sed in altera harum epist. recensione extat χριστοῦ.) Tert. L. 2 ad ux. c. 3. Damasc. Theophyl. Leontius, alii. Sed nec defuerunt, qui tales formulas vituperarent et Scripturam sic nunquam locutam esse contenderent. — || Κυρίου legunt ACDE. 13. 15. 18. 36 in textu. 40. 69. Sahid. Copt. Syr. post. in marg. syriace. Arm. Æth. (ambiguum enim vocabulum æthiopicum h. l. pro κυρίου positum fuisse, e consensu versionum Copt. et Arm. probabile fit.) cant. laud. Constitut. 2. 61. Eus. in Jes. 35. Ath. ad Serap. in ms. Didym. de Sp. S. 11. Chrys. in Eph. 4, 12. et, ut videtur, in h. l. (Hinc etiam Theophyl. 3.) Ammon. in cat. Theodor. studit. ep. II. 56. Maxim. ad Nicandr. Antonius 173. Synod. nic. 2. Ibas ad Marin l. c. latine. Iren. int. 3, 14. Lucif. de non parc. Hier. in Tit. 1, 5. et ad Evagr. Aug. contr. Parmenian. Sedul. in Tit. 1. Alcimus hist. apost. 2. Conc. carthag. (sed ibi græce vertitur θεοῦ) Auctor quæst. ex N. T. legit *Domini Jesu* — || κυρίου θεοῦ, 3. Ar. pol. θεοῦ καὶ κυρίου, 47. κυρίου καὶ θεοῦ, G. 1. 2. 5. 6. 8. 9. 10. 11. 14** 17. 19. 20. 21. 24. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. in catena. 38. 42. 43. 45. 57. 63. 66** 67. Lectionar. 2. 5. Mt. a l. b. c. d. e. f. k. l. m. χ. ψ. Ed. complut. et plantin. Versio Slavon. ms. et ed. omnes. Theophyl. 1. — || χριστοῦ Syr. (etiam in codicibus Nestorianorum vaticanis.) Erp. Orig. ut videtur, de orat. et ad martyr. Ath. l. c. in ms. Auctor dial. 1. adv. Macedonian. Theodoret. in Philip. 1. Ignat. interpolat. Basil. eth. 80. in breviario. Fulgent. pro fide cath. Synodus Mendozæ apud Indos a. 1599. instigante diabolo Nestorianos *Christi* scripsisse tradit. — || *Ecclesia Dei, quam Dominus noster J. C. sanguine suo* etc. Arcadius in conc. Ephes. ap. Mansi vol. 3. p. 1147. — || *Salvatoris*, episcopi Phœniciæ secundæ ap. Mansi vol. 4. p. 1871.

Ut de codicum, qui θεοῦ habent, ingenio judicare ipse queas, percurre marginem editionis Wetstenianæ in Actis Apost. a capite ad calcem, et attende ad lectiones horum librorum. Si editione hac uti tibi non licet, accipe nonnulla quæ nos, cum universam istam variantium farraginem hoc consilio denuo perlustraremus, observavimus. 1) Codex 4, seculo demum 15 scriptus, ingentem continet variantium, singularium etiam, numerum, partim optimarum, partim manifesto repudiandarum, e. gr. cap. 9, 20. 11, 3. 12, 3. 10. 13, 24. 15, 17. 22, 29. Conf. etiam Rom. 14, 17. 16, 13. 2 Cor. 2, 17. 1 Thess. 4, 15. Ergo solus, aut cum exigui pretii li-

bris consentiens, nil valet. 2) Cod. 7. raro excitatur. Sicubi apparet, vel magno codicum comitatu stipatus est, vel additamenta exhibet sibi peculiaria, e. gr. cap. 21, 16. 22, 20. 23. 26, 3. 28, 1. 3) Cod. 12 et 22. pene pro non collatis habendi sunt, eamque ob causam auctoritas eorum nulla esse potest. Codex 22, quantum e paucis, quas novimus, lectionibus judicare licet, codicibus 4 et 37 cognatus est. Idem Jac. 4, 15. loco κύριος solus habet θεός. 4) Cod. 25. melioribus, nec tamen optimis, accensendus est. Vide apud Wetstenium cap. 5, 24. 11, 21. 15, 4. 16, 1. (ἰουδαίας χήρας.) 17, 34. 19, 1. 21, 34. 26, 13. 15. 1 Jo. 2, 25. Nunquam fere consentit cum iis codicibus, qui h. l. θεοῦ legunt, sed ad familiam pertinet aliam. 5) Codex 37. glossematibus et putidis interpretamentis passim interpolatus est, e quibus cum nostro loco quam maxime conferri meretur illud, quod cap. 13, 41 in hoc codice et inter scholia codicis Mt. d. legitur: ὅτι ὁ ΘΕΟΣ σταυροῦται καὶ ἀποθνήσκει. Præterea de codice 37 confer Wetstenium ad cap. 2, 24. 12, 20. 13, 42. (τὸ μεταξὺ + τοῦτ' ἐστιν τὸ ἐσόμενον.) cap. 16, 7. et in Epistolis Paulinis (ubi numero 43 insignitus est) 1 Cor. 15, 29. Gal. 3, 17. 1 Tim. 1, 9. 3, 3. 4, 10. 6) Codices vindobonenses 64 et 65. perraro melioris notæ lectionem suppeditant, nisi forte in permultis eadem reperiatur libris. 7) Codex upsaliensis 68 interdum quidem cum optimis libris consentit, ut vel ex nostro variantium lectionum delectu videre licet; ab his vero ubi in Actis (velut hoc loco) discedit, consonat fere cum eo Theophylacti textu, quem Finettus secundo loco in sua operum Theophylacti editione exhibuit, et nos adposita sigla *Theoph.* 2. excitare solemus. Hinc de indole, ætate ac patria textus upsaliensis, qui præterea e catena margini adscripta nonnihil labis traxisse videtur, judicium ferri facile potest. Pretium lectionum vel huic codici peculiarium, vel cum paucis tantum libris ei communium, æqua lance curatius expendere qui cupit, evolvat apud Aurivillium, qui upsalienses lectiones publici juris fecit, locos sequentes: Act. 9, 21. 12, 13. 13, 6. 24. 25. 14, 6. 15, 19. 23. 17, 28. 18, 5. 19, 29. 20, 2. 7. 21, 2. 23, 15. 20. 23. 25, 12. 26, 3. 28, 11. 8) Cæteri codices omnes, qui θεοῦ habent vel habere videntur, nempe cod. 16. 23. 39. 46. 56. (immo etiam 4. 7. 22. et 37.) propinqua inter se cognatione juncti sunt. Vide sis apud Wetstenium cap. 11, 28. 12, 25. 13, 21. 14, 9. 15, 16. 17, 3. 5. 25. 27. 18, 22. 19, 8. 9. 19. 20, 4. 23, 17. 24, 26. 25, 11. 20. 24. 27, 7. 29. 28, 1. 14. 15. 22. 31. A lectionibus paucorum librorum bonis tantum non semper abhorret hæcce codicum familia. Lectiones autem in ipsa sola obviæ (si nonnullas codicis 16 lectiones excipias) admodum exigui pretii sunt.

Ex his omnibus luculenter apparet, pro lectione θεοῦ ne unicum quidem militare codicem, qui sive vetustate sive interna bonitate sua testis idonei et incorrupti laude ornari queat. Non reperitur, nisi in libris recentioribus iisdemque vel penitus contemnendis, vel misere, multis saltim in locis, interpolatis. Sed nec versionum auctoritate tueri se potest. Nulla enim translatio habet θεοῦ, præter Vulgatam recentiorem, (quam redarguunt antiquiores libri latini,) et Philoxenianam syriacam, seculo demum sexto confectam, quæ tamen ipsa etiam in margine offert κυρίου. Tandem neque apud Patres certa lectionis istius vestigia deprehenduntur, ante Epiphanium (qui utroque loco supra citato etiam in codice ms. bibliothecæ academicæ Jenensis habet θεοῦ,) et Ambrosium. Quomodo igitur salvis criticæ artis legibus lectio θεοῦ, utpote omni auctoritate justa destituta, defendi que-

at, equidem haud intelligo.—Sed nec χριστοῦ quod Syrus cum suo sequaci, Arabe Erpeniano, et pauculi Patres exhibent, arbitro perito placere potest. Nam in nullo prorsus codice græco invenitur, sed interpretamentum est, definiendo sensui vocabuli ambigui κυρίου destinatum. Si enim glossematis auctores in græcis suis codicibus reperissent θεοῦ, ad declarandam sententiam procul dubio τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ aptius ipsis visum fuisset, quam χριστοῦ.

Itaque legendum erit vel κυρίου, vel κυρίου καὶ θεοῦ. Posterior lectio habetur in 47 græcis libris, hoc est in majore codicum adhuc collatorum parte. Verum α) ex antiquissimis nullus reperitur in hac codicum turba. Nam G. etsi majusculis literis exaratus, tamen, Montefalconio judice, non ante nonum seculum scriptus est. β) E præstantissimis nullus, e reliquis, passim bonas vetustasque lectiones exhibentibus, vix unus et alter (velut 26. 27. 29. 31. Mt. l.) legit κυρίου καὶ θεοῦ. γ) Versio nulla huic lectioni patrocinatur, præter arabicam polyglottorum, lectionum recentissimarum et pessimarum colluviem, et slavonicam, nono demum seculo e constantinopolitanæ recensionis codicibus confectam. δ) In nullius Patris sive græci sive latini scriptis reperta fuit ista lectio, si unum excipias Theophylactum, reclamantibus tamen iis commentariorum ipsi attributorum ἐκδόσεσι, quas Finettus secundo et tertio loco excudi curavit. ε) Manifesto e duabus diversorum librorum lectionibus conflata est. Hinc absque copula, κυρίου θεοῦ, in codice 3, et inverso ordine, θεοῦ καὶ κυρίου, in codice 47 legitur.

Quæ omnia cum ita sint, non possumus cæteris lectionibus non præferre κυρίου. Sic habent I) codices a) omnium antiquissimi, b) e diversis familiis oriundi, c) præstantissimi, atque vix unquam consentientes in lectione aliqua, quin eadem a peritissimis criticis comprobata sit. Vide e. gr. cap. 2, 13. 17. 3, 11. 6, 8. 8, 18. 9, 20. 10, 7. 11. 39. 11, 8. 13, 42. 14, 8. 13. 15, 33. 19, 10. 12. 35. 20, 7. 21, 8. 22, 26. 30. 23, 11. 34. 24, 23. 25. 27, 34. 28, 17. Eandem lectionem confirmant II) versiones veteres, cum alexandrinam tum occidentalem recensionem exprimentes, et III) Patres sat multi ac vetusti, græci æque atque latini. Ubique in Actis Apostolorum eosdem testes, qui h. l. κυρίου defendunt, si quidem inter se consentirent, secuti sumus. Quare si hic, spreta eorumdem auctoritate, aliter pronuntiaremus, ipsi nobis non constaremus.

Sed objicies: 1) κυρίου irrepsit e versione τῶν ό, in qua ἐκκλησία τοῦ κυρίου persæpe occurrit, unde phrasis hæc librariis familiaris erat, ipsisque ad rem præsentem minus attentis facile e calamo effluxit. *Resp.* θεοῦ potius irrepsit vel e loco parallelo 1 Petr. 5, 2. ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ θεοῦ, ἐπισκοποῦντες κ. τ. λ. vel ex Epistolis Pauli, in quibus ἐκκλησία τοῦ θεοῦ undecies, ἐκκλησία τοῦ χριστοῦ semel tantum, ἐκκλησία τοῦ κυρίου nunquam legitur. Arripuerunt igitur librarii, qui codicibus N. T. exscribendis operam dabant, formulam e Novi Test. cum lectione tum publica recitatione ipsis perquam familiarem. 2) In sermone a Paulo habito ea lectio potior videtur, quæ usui loquendi Paulino cæteris est convenientior, hoc est, ut modo vidimus, ἐκκλησία θεοῦ. *Resp.* Sermonis hujus summam non Paulus ipse in literas retulit, sed Lucas, qui ἐκκλησίαν simpliciter absque ullo adjuncto ponere solet. Perperam igitur ad stilum Paulinum hic provocatur. Immo in hac ipsa oratione Pater a Filio semper ita distinguitur, ut ille θεός, hic κύριος constanter appelletur vs. 19. 21. 24. 25. 27. 32. 35. Idem ergo discrimen commate etiam 28 servandum est. 3) Lectio insolentior, difficilior, durior et apparenter falsa, e quo genere est, quæ τῷ θεῷ tribuit αἷμα, cæteris omnibus præferri de-

ἣν[a] περιεποιήσατο [b] διὰ [c] τοῦ αἵματος τοῦ ἰδίου.] Ἐγὼ [d] ∽ 29

---

[c] τοῦ ἰδίου αἵματος. [d] ∽ οἶδα.

---

bet. *Resp.* Canon hic criticus intelligendus est de lectione difficili ac insolita, quæ nonnullorum saltim testium gravium et antiquorum auctoritate suffulta est. Nam propter solam difficultatem suam defendi neutiquam potest lectio, testibus idoneis plane destituta. Præterea, isto ævo, quo codices hodie superstites scripti fuerunt, formula, de qua anquiritur, nec prorsus insolens erat, neque dura falsave esse videbatur catholicis plerisque. Hi potius hujusmodi oxymoris delectabantur, eorumque usum, tanquam indubium orthodoxiæ suæ indicium et quasi vadimonium, frequentabant. Si vero disertis verbis scriptum fuisset: ὁ Θεὸς διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος περιεποιήσατο τὴν ἐκκλησίαν, veteres theologi in suis cum varii generis hæreticis super naturis et persona Christi concertationibus ad locum tam insignem procul dubio iterum iterumque provocassent. Tantum vero abfuit, ut hoc telo adversarios suos conficerent, ut potius antiquiores Patres nonnulli, et inter hos vel ipse Athanasius c. Apollinar., in sacris literis αἷμα Θεοῦ legi negarent. 4) Codices κυρίου καὶ Θεοῦ habentes confirmant quodammodo lectionem Θεοῦ. *Resp.* Quoties duæ lectiones junctim exhibentur, ea, quæ extat sola in pluribus monumentis antiquioribus et potioribus, prior adfuisse censenda est illa, quæ sola non invenitur, nisi in monumentis paucis, recentioribus et minoris pretii. 5) Librarii latini pro DEI seu DI facile scripserunt DNI; e talibus autem codicibus latinis corrupti fortasse fuerunt græci illi, qui κυρίου habent. *Resp.* Antiquiores latini favent τῷ *Domini*, recentiores tantum τῷ *Dei*. Præterea nullum nostri ævi criticum fabulæ explosæ de codicibus græcis latinizantibus assensum præbiturum esse confido. ‡ (b) + ἑαυτῷ. D. cant. Iren. (c) ABCDE. 15. 31. 33. 34. 36. 40. 69. 73. 81. Mt. l. Arm. Slav. ed. Iren. (d) A CD. 13. 15. 36. 81. Barb. 1. Copt. Vulg. cant. Iren. Lucif. Hier. Cœlestin. || = τοῦτο. 68. 69. Mt. 1. Syr. Erp. Æth. Arm. Theodoret. in catena. || ὅτι ἐγὼ οἶδα. B.

‡ Addendorum appendicem e Birchiana variarum lectionum sylloge discerptorum, secundo suo volumini subjecit Griesbachius. Quæ ad hunc locum pertinent, ne notæ suæ argumentum turbetur, in hac forma exhibere statuimus: cætera omnia locis suis inserenda curavimus. (vid. præf. Edit. nostr. vol. 2. p. iii.)

Vulgatum Θεοῦ e Birchianis codicibus habent, 84. 89. B. [Sed in præfatione ad *Varias lectiones ad textum Apocalypseos collectas* p. XXXIX. Birchius: "Cum schedas meas, inquit, collationem hujus codicis (B) complectentes "iterum intente examinarem, nihil de lectione ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, nec alia "lectione hoc loco adnotatum invenio, ita ut pro certo pronunciare non au"sim, quid in codice nostro scriptum reperiatur. Vix tamen dubitare licet, "si hic in codice nostro obtinuisset varietas lectionis, hanc intentionem meam "fugisse, cum locum hunc notabilem in omnibus codd. qui mihi obvenerint, "præ cæteris examinandum sumserim. Cuinam vero, an typographo an "mihi culpa sit tribuenda, quod Vat. 1209. (i. e. B) hoc loco irrepserit, om"nino me latet; sed delendum esse ex supra dictis apparet."] — κυρίου legunt 73. 81. et, teste Matthæi ad Eph. 4 9. etiam Chrysostomi codex Mt. β. — κυρίου Θεοῦ 95. — κυρίου καὶ Θεοῦ legunt 98 et Birchiani sedecim, nempe 72. 74. 75. 76. 78. 80. 85. 86. 87. 88. 91. 92. 93. 94. 96 et Laurentianus 27 plutei VI. a Birchio non descriptus et ideo nullo insignitus numero. Cæteri a Birchio ad h. l. laudati jam sub aliis siglis et numeris excitati fuerant.

γὰρ οἶδα τοῦτο,″ ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν
μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου·
30 Καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διε-
στραμμένα, τοῦ [e] ἀποσπᾷν″ τοὺς μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν.
31 Διὸ γρηγορεῖτε, [f] μνημονεύοντες,″ ὅτι [g] τριετίαν″ νύκτα
καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων νουθετῶν ἕνα
32 ἕκαστον [h]. Καὶ τανῦν [i] παρατίθεμαι″ ὑμᾶς, [k] —ἀδελ-
φοί,″ [k*] τῷ θεῷ″ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ
δυναμένῳ [l] ∞ ἐποικοδομῆσαι,″ καὶ δοῦναι [m] ὑμῖν″ κλη-
33 ρονομίαν [n] ἐν τοῖς ἡγιασμένοις [o] πᾶσιν.″ Ἀργυρίου ἢ
34 χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς [o*] ἐπεθύμησα. Αὐτοὶ
[p] † [q] γινώσκετε,″ ὅτι ταῖς χρείαις μου [r], καὶ τοῖς οὖσι
35 μετ᾽ ἐμοῦ, ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες [s] αὗται.″ [t] Πάντα″
ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι οὕτω κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι
τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε [u] τῶν λόγων″ τοῦ κυρίου
[x] Ἰησοῦ,″ ὅτι αὐτὸς εἶπε· μακάριόν ἐστι [y] μᾶλλον διδόναι,″ ἢ
36 λαμβάνειν. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, θεὶς τὰ γόνατα αὐτοῦ,

[l] ∞ οἰκοδομῆσαι. [p] † δὲ. [y] διδόναι μᾶλλον.

(e) ἀποστρέφειν. D gr. Syr. Erp. *convertant*, Iren. (f) = Arm. (g) διετίαν. 66** ‖ (h) + ὑμῶν. DE. 25. 27. 29. 43. ap. Wetst. 66** 68. 80. 98. al. 6. et Barb. 2. Mt. 1. Syr. Arr. Copt. Æth. Slav. 5. et ed. Vulg. laud. Bas. Theoph. 2. Lucif. Hier. (i) παρατίθημι. 2. 30. Ed. (k) = ABD. 33. 34. 68. Syr. Erp. Copt. Vulg. Hier. (k*) τῷ κυρίῳ. B. 33. 68. (l) ABCDE. 13. 15. 36. 81. contradicente Chrys. ‖ + ὑμᾶς. DE. 29. Syr. Arr. Æth. laud. Ante ἐποικ. ponunt 14* 66** 69. 76. Barb. 1. Mt. 1. Chrys. semel. (m) = ADE. 25. Copt. Vulg. laud. ἡμῖν. 19. 43. (n) + αὐτοῦ. A. (o) τῶν πάντων. D. (o*) + τούτων. 98. (p) = ABC DE. 65. (c. al. 6.) 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 31. Lect. 5. Mt. 1. al. 10. Ed. Syr. utr. Arr. Æth. Arm. Slav. Vulg. laud. Bas. Chrys. Antioch. Theoph. 1. Aug. γὰρ. Mt. m. (q) οἴδατε. A. ἐπίστασθε. Chrys. in textu. (r) + πᾶσιν D* (s) μου. D. Sahid. μου αὗται. Syr. Erp. Æth. Slav. (t) Cum antecedentibus jungunt nonnulli. ‖ πᾶσι. D* καὶ πάντα. CD** 27. 29. 36. 40. 66** 76. 80. Mt. 1. m. Syr. (u) τὸν λόγον. 4. 14** 22. 57. 65. (c. al. 4.) 69. 73. 98. al. 12. Lect. 5. Mt. c. al. 3. Ed. Chrys. Theoph. 1. τοῦ λόγου. 26. 40. al. 3 et Barb. 4. Mt. k. ψ. Arm. Vulg. (x) = A. 2. 30. 68. Chrys. Bas. (y) ACDE. 65. (c. al. 6.) 73. 78. 80. 95. 98. Alii. Lect. 5. Mt. 1. al. 9. Ed. Arm. Syr. p. Vulg. laud. Chrys. Damasc. Antioch. Theoph. 1. 2. Aug.

σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηύξατο.] Ἱκανὸς δὲ ἐγένετο 37
κλαυθμὸς πάντων· καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ
παύλου, κατεφίλουν αὐτόν· Ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ 38
τῷ λόγῳ, [z] ᾧ εἰρήκει, ὅτι" οὐκέτι μέλλουσι τὸ πρόσωπον
αὐτοῦ θεωρεῖν· [a] προέπεμπον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον."

[b] Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς, ἀποσπασθέντας" 1
ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν εἰς τὴν [c] κῶ," τῇ δὲ
[d] ἑξῆς" εἰς τὴν ῥόδον, κἀκεῖθεν εἰς πάταρα [e]. Καὶ εὑ- 2
ρόντες πλοῖον [f] διαπερῶν" εἰς φοινίκην, ἐπιβάντες ἀνήχθη-
μεν. [g] Ἀναφανέντες" δὲ [h] τὴν κύπρον," καὶ καταλιπόν- 3
τες αὐτὴν εὐώνυμον, ἐπλέομεν εἰς συρίαν, [i] καὶ κατή-
χθημεν εἰς τύρον·" ἐκεῖσε γὰρ ἦν τὸ πλοῖον ἀποφορτι-
ζόμενον τὸν γόμον. [k] Καὶ ἀνευρόντες" [l] τοὺς" μαθητὰς, 4
ἐπεμείναμεν [m] αὐτοῦ" ἡμέρας ἑπτά· οἵτινες τῷ παύλῳ
ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος, μὴ [n] ἀναβαίνειν" εἰς [o] ἱεροσόλυ-
μα." [p] Ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἐξαρτίσαι τὰς ἡμέρας, ἐξ- 5

---

[c] κῶν. [o] ἱερουσαλήμ.

(z) ὅτι εἶπεν. D* (a) = 32. 57* Ed. Sequentibus jungit A. (b) καὶ ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. ἀποσπασθέντων δὲ ἡμῶν D* || ὡς δὲ ἐγέν. ἀναχθ. ἡμᾶς = Syr. Erp. (c) ABCDE. 73. 76. 80** 95. 98. al. 28. Mt. l. al. 5. Ed. Syr. utr. Copt. Arm. Slav. 5. laud. Codd. lat. Chrys. ms. in textu. Œc. Theoph. 2. Cassiod. *Chio*, tol. (d) ἐπιούσῃ. D. (e) + καὶ μύρα. D. Sahid. Vulg. ms. (Græci et antiqui non habent, teste Correctorio.) (f) διαπερὸν. 4. 19. 39. Mt. d. h. Ed. Theoph. 2. διαπεροῦν. E. 73. al. 3. Mt. l. (g) ἀναφάναντες. 39. 66. Alii. Barb. 2. Mt. d. k. Ed. (etiam St. 3.) ἀφέντες. Barb. 1. (h) τῆς κύπρου. Ed. Theoph. 1. ed. τῇ κύπρῳ. 34. εἰς τὴν κύπρον. 40. (i) = 15. 18. 36. || καὶ] + ἐκεῖθεν. Syr. Erp. || κατήχθημεν] κατήλθομεν. ABE. 34. Vulg. *depositi sumus*, laud. (k) ἀνευρόντες δὲ AB C*E. 15. 18. 36. 40 69. 73. al. 6. Mt. l. Vulg. laud. Theoph. 2. (l) = 4. 57. 65. (c. al. 5.) 78. 80. 98. al. 8. pluresve. Mt. a l. al. 5. Ed. Chrys. Theoph. 1. (m) = 28. Ante τοὺς μαθητὰς ponunt Syr. Erp. αὐτὸν. 56. αὐτοῖς. AE. 68. 73. Mt. h. Theoph. 2. πρὸς αὐτοὺς. Chrys. ed. *apud eos*, cant. laud. (n) ἐπιβαίνειν. AC. 15. 36. 40. 68. Mt. h. Theoph. 2. (o) AB CE. 15. 18. 26. 36. 40. 68. 69. Mt. h. l. (p) *Sequenti autem die* (*post has autem dies*, Syr. Erp.) *ambulamus viam nostram*, cant. Syr. Erp. || = δὲ ἐγένετο. 68. || = ἐξελθόντες. A. Mt. l.

ελθόντες ἐπορευόμεθα," προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν
γυναιξὶ καὶ τέκνοις, ἕως ἔξω τῆς πόλεως· καὶ θέντες τὰ
6 γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν, [q] προσηυξάμεθα." Καὶ [r] ἀ-
σπασάμενοι" ἀλλήλους, [s] ἐπέβημεν εἰς τὸ πλοῖον·" ἐκεῖ-
7 νοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. Ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν
[t] διανύσαντες," [u] ἀπὸ τύρου" [x] κατηντήσαμεν" εἰς [y] πτο-
λεμαΐδα·" καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς, ἐμείναμεν
8 ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς· Τῇ δὲ ἐπαύριον [ἐξελθόντες
[z] † [a] ἤλθομεν" εἰς καισάρειαν· καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν
οἶκον φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ, [b] † ὄντος ἐκ τῶν ἑπ-
9 τὰ, ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ. Τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες
10 παρθένοι τέσσαρες προφητεύουσαι. Ἐπιμενόντων δὲ
[c] ἡμῶν" ἡμέρας πλείους, κατῆλθέ τις ἀπὸ τῆς ἰουδαίας
11 προφήτης, ὀνόματι ἄγαβος· Καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς, καὶ
ἄρας τὴν ζώνην τοῦ παύλου, δήσας [d] ∾ τε αὐτοῦ" [e] τὰς

---

[z] † οἱ περὶ τὸν παῦλον. [b] † τοῦ. [d] ∾ ἑαυτοῦ.

(q) προσευξάμεθα. 4. al. 3. Mt. d. m. Ed. Chrys. προσευξάμενοι (et mox + καὶ ante ἐπέβημεν) ABCE. 13. 15. 18. 40. 69. 73. al. 4. Mt. l. (Syr. Erp.) (r) ἠσπασάμεθα s. ἀπησπασάμεθα s. ἀπησπάσμεθα. ACE. 13. 15. 18. 36. 65. 66** 69. ἠσπασάμεθα. 73. ἀπησπασάμεθα. B. Mt. l. cant. ἀπησπασάμενοι· 40. ἀπεσπάσμεθα ἀλλήλων καὶ. Conject. (s) = cant. ‖ ἐπέβημεν] ἀνέβημεν. AC. al. 4. Theoph. 2. ἐνέβημεν. E. al. 2. Chrys. (t) ἀνύσαντες. 68. (u) = 26. (x) κατέβημεν. AE. 24. 38. Vulg. laud. *ascendimus*, tol. (y) *Acco*, Syr. Arr. (z) = ABCE. 14* 15. 18. 27. 36. 40. 57* 68. 73. al. 6. et Barb. 4. Mt. a l* h. l. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Arm. Vulg. cant. laud. Chrys. Theoph. 2. σὺν τῷ παύλῳ. Mt. m. in marg. ubi lectionis initium notatur. οἱ ἀπόστολοι. 47. Mt. b. c. (a) ἦλθον. 4. 78. 98. al. 9. Lect. 5. Mt. b. c. e. f. k. Ed. (etiam St. 3) Theoph. l. (b) = ABCE. 65. (c. al. 5.) 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 20. pluresque. Lect. 5. Mt. a l. al. 7. Ed. Eus. Theoph. l. 2. Œc. (c) = A. 4* 15. 18. 36. 37. 66. Syr. p. (habet in m.) Bas. ‖ + ἐκεῖ. Arm. (d) ABCDE. 15. 18. 25. 27. 36. 66** 69. 73. 76. 80* al. 3. et Barb. l. Mt. a l. in marg. l. Copt. Vulg. cant. laud. Bas. Cyr. hieros. Chrys. ms. Aug. Cassiod. *pedes suos et manus ejus*, Syr. *manus suas et pedes ejus*, Erp. τε αὐτοῦ. 42. 65. Alii. Mt. a l. b. c. d. f. Ed. δὲ αὐτοῦ. 66* ‖ δήσας ἑαυτὸν χειρῶν καὶ ποδῶν. Orig. (e) τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας. BCDE. 26. 40. 57. 68. 73. 78. al. 17. Lect. 5. Mt. a l. b. d. f. l. Ed. Syr. utr. Ar. pol. Arm. Slav. 5. Vulg. cant. laud. Bas. Cyr. hieros. Theoph. l. 2. ‖ + αὐτοῦ. 42. et (omisso τε αὐτοῦ) Arm.

χεῖρας καὶ τοὺς πόδας," εἶπε· [f] τάδε λέγει τὸ πνεῦμα
τὸ ἅγιον·" τὸν ἄνδρα, οὗ ἐστιν ἡ ζώνη αὕτη, οὕτω δή-
σουσιν [g] [h] ἐν ἱερουσαλὴμ." [i] οἱ" ἰουδαῖοι, καὶ παραδώσου-
σιν εἰς χεῖρας [k] ἐθνῶν." Ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, πα- 12
ρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι [l], τοῦ μὴ ἀναβαί-
νειν αὐτὸν εἰς ἱερουσαλήμ. [m] Ἀπεκρίθη δὲ ὁ παῦλος·" 13
τί ποιεῖτε, κλαίοντες καὶ [n] συνθρύπτοντές" μου τὴν καρ-
δίαν; ἐγὼ [o] γὰρ" οὐ μόνον δεθῆναι [p], ἀλλὰ καὶ ἀποθα-
νεῖν [q] εἰς ἱερουσαλὴμ" ἑτοίμως ἔχω, ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος
τοῦ κυρίου ἰησοῦ [r]. Μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ, ἡσυχάσα- 14
μεν, [s] εἰπόντες·" [t] τὸ θέλημα τοῦ κυρίου" [u] γενέσθω.]
Μετὰ δὲ [x] τὰς ἡμέρας ταύτας" [y] ∾ ἀποσκευασάμε- 15
νοι" ἀνεβαίνομεν εἰς [z] ∾ ἱερουσαλήμ." [a] Συνῆλθον δὲ 16
καὶ τῶν μαθητῶν" ἀπὸ καισαρείας σὺν ἡμῖν, [b] ἄγοντες"

---

[y] ∾ ἐπισκευασάμενοι.   [z] ∾ ἱεροσόλυμα.

(f) = 15. 36. (g) + αὐτὸν. 36. Syr. Syr. p. c. ast. Slav. 5. et ed. (h) = Arm. Post οἱ ponit 66* Post ἰουδαῖοι Mt. d. Arm. ed. demidov. Ambr. Vigil. ‖ ἐν] εἰς. D. 26. 63. 98. Mt. a l. m. Chrys. Epiph. ἀπελθόντα εἰς. Orig. (i) = D.* Chrys. Theoph. 1. (k) ἐχθρῶν. 69. Mt. l. (l) + τὸν παῦλον. D. Æth. cant. (m) εἶπε δὲ πρὸς ἡμᾶς ὁ παῦλος. D. item cant. τότε ἀπεκρίθη ὁ παῦλος. ABCE. 13. 15. 18. 73. al. 2. et Barb. 1. item 40. Syr. Copt. Arm. Vulg. laud. Cassiod. ‖ + καὶ εἶπε. AE. 13. 25. 27. 29. 69. 98. al. 5. et Barb. 1. Mt. l. Syr. Erp. Copt. Æth. Vulg. laud. Cassiod. Item 40. ‖ δε] = 27. 29 al. 3. τε. 4. 25. 26. 57. 66. 98. al. 16. Mt. a l. al. 7. Ed. (n) θορυβοῦντες. D* conturbantes, cant. Tert. Hier. (o) δε. E gr. 95. Vulg. ms. Tert. semel. (p) + βούλομαι. D. cant. (q) = 27. 29. 66** ap. Hwiid. 69. Mt. l. Bas. Cyr. Aug. Post ἔχω ponunt A. Ed. ‖ + γενόμενος. Orig. (r) + χριστοῦ. CD. 20. 73. Syr. Erp. Arm. cant. Cyr. Theodoret. Tert. Hier. semel. Ambrosiast. Aug. (s) οἱ εἰπόντες πρὸς ἀλλήλους. D. cant. (t) τοῦ κυρίου τὸ θέλημα. ABCE. 31. Arm. Vulg. laud. ‖ κυρίου] θεοῦ. D gr. 32. 73. Arr. (u) γινέσθω. ADE. 73. al. 6. Mt. a l. l. (x) τινὰς ἡμέρας. D gr. (y) ABE. 4. 15. 18. 25. 27. 29. 31. 36. 40. 57. 76. 78. 80. 95. 98. al. 21. Mt. a l. c. d. f. h. k. Ed. Pamphil. Chrys. ed. Theoph. 1. et (in comment.) 2. παρασκευασάμενοι. C. 7. 69. 73. Mt. l. *præparati*, Vulg. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. *præparantes*, laud. ἐπισκεψάμενοι. 68. Mt. m. ἀποταξάμενοι. D. *refecimus nos*, cant. *signati fuimus*, Ar. pol. (z) ABCDE. 36. 69. Mt. l. Chrys. (a) = D* ap. Mill. et Wetst. (Jam, teste Kiplingio, lacuna a vs. 16 ad 18.) cant. (b) οὗτοι δὲ ἤγαγον. D. *simulque adduxerunt*, cant. ‖ + ἡμᾶς DE. cant. laud. Arm. + *secum*, Vulg. (non demidov.)

[c] παρ' ᾧ" ξενισθῶμεν[d], [e] μνάσωνί" τινι κυπρίῳ, ἀρχαίῳ
μαθητῇ.
17 [f] Γενομένων δὲ ἡμῶν" εἰς ἱεροσόλυμα, [g] ἀσμένως ἐδέ-
18 ξαντο ἡμᾶς" οἱ ἀδελφοί. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰσῄει ὁ παῦλος
[h] σὺν ἡμῖν" [i] πρὸς" ἰάκωβον, [k] πάντες τε παρεγένοντο" οἱ
19 πρεσβύτεροι[l]. Καὶ ἀσπασάμενος αὐτοὺς, ἐξηγεῖτο καθ'
ἓν ἕκαστον, ὧν ἐποίησεν ὁ Θεὸς [m] ἐν" τοῖς ἔθνεσι διὰ τῆς
20 διακονίας αὐτοῦ. Οἱ δὲ ἀκούσαντες, ἐδόξαζον τὸν [n] ∾ κύ-
ριον," [o] εἶπόν τε αὐτῷ·" Θεωρεῖς, ἀδελφὲ, πόσαι μυριάδες
εἰσὶν [p] ∾ ἰουδαίων" τῶν πεπιστευκότων, καὶ πάντες ζηλω-
21 ταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσι. [q] Κατηχήθησαν" δὲ περὶ σοῦ,
ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις ἀπὸ μωσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη
[r] — πάντας" ἰουδαίους, [s] λέγων," μὴ [t] περιτέμνειν αὐτοὺς
22 τὰ τέκνα, μηδὲ [u] τοῖς ἔθεσι [x] περιπατεῖν. [y] Τί οὖν ἐστι;

---

[n] ∾ Θεόν. [p] ∾ ἐν τοῖς ἰουδαίοις.

(c) πρὸς οὗς. D* gr. (d) + καὶ παραγενόμενοι εἴς τινα κώμην, (τὴν πόλιν Syr. p.) ἐγενόμεθα παρὰ. D. cant. Syr. p. (e) νάσωνι. D* cant. tol. Codd. lat. ἰάσωνι, Vulg. ms. et ed. sixtin. μνάσῳ. 1. 18. Ed. Alii aliter. (f) *Et inde exeuntes, venimus*, cant. Syr. p. (g) *susceperunt autem nos cum lætitia*, cant. ‖ ἀσμένως] ἀσπασάμενοι. 5. ‖ ἐδέξαντο] ἀπεδέξ. ABCE. 15. 18. 25. 33. 34. 36. 40. 69. 73. Barb. 1. Mt. l. Chrys. in comment. (h) = 32. Codd. lat. Post ἰάκωβον ponit Theoph. 1. (i) εἰς. 34. 38. (k) ἦσαν δὲ παρ' αὐτῷ πάντες. D* cant. (l) + συνηγμένοι. D. 31. cant. ‖ + πρὸς αὐτὸν. 69. Mt. l. (m) = D* gr. (n) ABCE. 4. 13. 15. 18. 25. 36. 40. 57. 66. 68. 69. 73. 98. al. 7. Mt. l. Ed. Syr. Erp. Copt. Arm. Slav. Vulg. laud. Chrys. Theoph. 1. 2. (o) = 68. εἰπόντες. D. cant. εἰπόντες αὐτῷ. C. 4. 14. 26. 29. 31. 40. 98. al. 17. Mt. c. k. m. Ed. Syr. p. Chrys.

(p) = 3. 4* 95* 98* ἐν τοῖς ἰουδαίοις. ABCE. 13. 15. 33. 34. 36. 40. 69. Mt. l. Æth. Vulg. ed. laud. Ambrosiast. ἐν τῇ ἰουδαίᾳ. D. Syr. cant. Aug. (q) κατήχησαν. 25. 40. κατήκησαν. D* *diffamaverunt*, cant. (r) = AE. 13. Copt. Vulg. cant. laud. Aug. Hier. πάντα. 78. εἰσιν (l. οὖσιν) ἰουδαίοις (fort. ὄντας ἰουδαίους.) D* (s) = D. cant. Hier. (t) + ὀφείλειν. E. Vulg. Hier. Aug. ‖ *ne debere suos filios neque* etc. laud. (u) τοῖς ἔθνεσι. 1. al. 4. Mt. l. ἐν τοῖς ἔθνεσιν αὐτοῦ. D* *gentes ejus*, cant. ‖ + τοῦ νόμου. Syr. Erp. + αὐτοῦ. Syr. p. in m. (x) + πατρῴοις. 8. 25. Slav. rec. (y) *Quoniam igitur audient*, (omissis cæteris) Syr. Erp. Æth. ‖ πάντως = Arm. ‖ δεῖ πλῆθος συνελθεῖν et γὰρ = B. 15. 36. 73. Copt. Arm. Syr. p. Post ἐλήλυθας ponit δεῖ οὖν πλῆθος συνελθεῖν. 18. ‖ συνελθεῖν = 34. Ante πλῆθος ponunt AE. al. 3. Mt. l. Vulg. laud.

πάντως — δεῖ πλῆθος συνελθεῖν, : ἀκούσονται — γὰρ,"
ὅτι ἐλήλυθας. Τοῦτο οὖν ποίησον, ὅ σοι λέγομεν· εἰσὶν 23
[z] ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες, εὐχὴν ἔχοντες ἐφ' ἑαυτῶν [a].
Τούτους παραλαβὼν, ἁγνίσθητι σὺν αὐτοῖς, καὶ δαπά- 24
νησον [b] ἐπ' αὐτοῖς," ἵνα ξυρήσωνται [c] τὴν κεφαλὴν," καὶ
[d] γνώσονται" πάντες, ὅτι [e] ὧν κατήχηνται περὶ σοῦ, οὐδέν
ἐστιν [f], [g] ἀλλὰ στοιχεῖς" καὶ αὐτὸς τὸν νόμον φυλάσσων.
Περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων [h] ἐθνῶν" [i] ἡμεῖς ἐπεστείλα- 25
μεν," κρίναντες [k] = μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτοὺς, εἰ μὴ"
φυλάσσεσθαι [l] αὐτοὺς" τό,τε εἰδωλόθυτον καὶ τὸ αἷμα
[m] — καὶ πνικτὸν," καὶ πορνείαν. Τότε [ὁ παῦλος, παρα- 26
λαβὼν τοὺς ἄνδρας, [n] τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ" σὺν αὐτοῖς
ἁγνισθεὶς [o] εἰσῄει" εἰς τὸ ἱερὸν, διαγγέλλων τὴν ἐκπλή-
ρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἁγνισμοῦ, [p] ἕως οὗ" προσηνέχθη
ὑπὲρ ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν ἡ προσφορά.

[q] Ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι," οἱ ἀπὸ 27
τῆς ἀσίας ἰουδαῖοι [r], [r*] θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ," [s] συ-

---

[d] ∾ γνῶσι.

(z) + ἐν. 68. al. 3. Mt. a l. h. k. l. Æth. Theoph. 2. + σὺν. 25. + παρ'. Orig. (a) + *ut purificentur*, Syr. Erp. (b) ἐπ' αὐτοὺς. A. al. 4. εἰς αὐτοὺς. D. cant. πρὸς αὐτοὺς. Theodoret. (c) τὰς κεφαλὰς. 27. 29. 66** 69. Mt. k** l. m. Syr. Erp. Vulg. laud. Aug. Hier. (d) ABCDE. 13. 15. 25. 31. 34. 40. 68. 69. 73. al. 3. (Syr.) Arr. Copt. Vulg. laud. Aug. Hier. γνώσωνται. 36. Mt. l. m. Theoph. 2. (e) + περὶ. C. 36. 40. 69. Mt. l. (f) + ἀληθὲς. 40. (g) ἀλλ' ὅτι πορεύου. D* gr. (h) ἀνθρώπων. E. laud. Bedæ gr. (i) οὐδὲν ἔχουσι λέγειν πρός σε, ἡμεῖς γὰρ ἀπεστείλαμεν (*scripsimus*, cant.) D. cant. item Sahid. || ἀπεστείλαμεν. B. (k) = AB. 13. 40. Syr. Erp. Copt. Æth. Vulg. Habent It. Aug. Bedæ gr. || εἰ μὴ] ἀλλὰ. 27. 66* in m. 69. Mt. l.

(l) = 40. 66** 69. Mt. l. (m) = D. Sahid. cant. Aug. Hier. Locum mutat in Syr. Erp. || καὶ] = 15. 36. καὶ τὸ. 31. 40. Mt. c. Chrys Theoph. 2. (n) = 17. Lectionaria. || ἐχομένῃ] ἐρχομένῃ. 31. al. 2. laud. ἐπιούσῃ D. (o) εἰσῆλθεν. D. (p) ὅπως. D. *donec*, cant. (q) συντελουμένης δὲ τῆς ἑβδόμης ἡμέρας. D. cant. *cum advenisset dies septimus*, Syr. Erp. || αἱ ἑπτὰ ἡμέραι] ἑπτὰ ἡμέρας. 40. || συντελεῖσθαι] συντελεσθεῖσαι. 4. 56. τελειοῦσθαι. Chrys. ms. συμπληροῦσθαι. 36. 40. (r) + ἐληλυθότες. D. Æth. *venerant*, cant. (r*) = 73. (s) συνέσχον. 20 ap. Wetst. (sed ap. Mill. *Lu.* i. e. 21) 41. *traxerunt ad eum*, Syr. Erp. συνεκίνησάν τε. E. *concitarunt*, laud. Vulg. *confuderunt*, cant. || + ἐπ' αὐτὸν. Theoph. 2. + ἐπ' αὐτῷ. Arm.

νέχεον" [t] πάντα" τὸν ὄχλον, καὶ ἐπέβαλον [u] ∽ τὰς
28 χεῖρας ἐπ' αὐτὸν," Κράζοντες· ἄνδρες ἰσραηλῖται, βοη-
θεῖτε· οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος, ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ
νόμου καὶ τοῦ τόπου [x] τούτου [y] πάντας" [z] ∽ πανταχοῦ"
διδάσκων· ἔτι τε καὶ ἕλληνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ
29 [a] κεκοίνωκε" τὸν ἅγιον τόπον τοῦτον. Ἦσαν γὰρ [b] προεω-
ρακότες" τρόφιμον τὸν ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν
30 ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ ἱερὸν εἰσήγαγεν ὁ παῦλος. Ἐκινήθη
τε ἡ πόλις ὅλη, καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ· καὶ ἐπι-
λαβόμενοι τοῦ παύλου, εἷλκον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱεροῦ· καὶ
31 εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι. [Ζητούντων δὲ αὐτὸν ἀπο-
κτεῖναι, ἀνέβη φάσις τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπείρης, ὅτι ὅλη
32 [b*] συγκέχυται" ἱερουσαλήμ· Ὃς ἐξαυτῆς παραλαβὼν
[c] στρατιώτας καὶ ἑκατοντάρχους," κατέδραμεν ἐπ' αὐ-
τούς. οἱ δὲ, ἰδόντες τὸν χιλίαρχον καὶ τοὺς στρατιώτας,
33 ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν παῦλον.] [d] Τότε ἐγγίσας" ὁ
χιλίαρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ ἐκέλευσε δεθῆναι ἁλύ-
σεσι δυσί· καὶ ἐπυνθάνετο, τίς ἂν εἴη, καὶ τί ἐστι πεποι-
34 ηκώς. Ἄλλοι δὲ ἄλλο τι [e] ἐβόων" ἐν τῷ ὄχλῳ. μὴ [e*] δυ-
νάμενος δὲ" γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον, ἐκέλευ-
35 σεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν. Ὅτε δὲ ἐγένετο

---

[u] ∽ ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας. [z] ∽ πανταχῇ.

(t) = F. 2. 41. Copt. (u) ABCDE. 40. 69. 98. al. 4. pluresve. Lect. 5. Mt. k. l. Syr. Arm. Vulg. It. Chrys. Theoph. 2. (x) + τοῦ ἁγίου. A. Mt. b. e. || τούτου] τοῦ ἁγίου. 73. (y) = Syr. Erp. (z) ABCDE. 13. 15. 29. 36. 40. 66** 68. 69. 76. Mt. l. (a) κεκοινώνηκε. B inter lineas. E. 14* 15* 36. 64. Mt. l. item D* cant. Chrys. ms. (b) ἑωρακότες. 4. 14** 18. 26. 31. 57. 65. (c. al. 5) 66* 78. 80. 98. al. 19. Lect. 5. Mt. a l. b. c. d. e. f. k. Ed. Æth. Slav. Vulg. (non tol.) Chrys. Theoph. 1. (b*) συγχύνεται. ABD. (c) ἑκατοντάρχους καὶ στρατηγοὺς πολλούς. Syr. Erp. (d) ἐγγίσας δὲ. 4. 14. 26. 27. 29. 57. 65 (c. al. 6.) 80. 98. al. 20. Mt. a l. al. 5. Ed. Syr. Slav. Theoph. l. Œc. ἐγγίσας οὖν. 25. ἐγγίσας. 43. || Barb. 2. ut rec. (e) ἐπεβόων. 25. 31. 40. Chrys. ms. ἐπεφώνουν ABDE. 15. 18. 36. 69. 73. 98. al. 3. Mt. l. || + περὶ αὐτοῦ. Arm. (e*) δυναμένου δὲ αὐτοῦ. B.

ἐπὶ τοὺς ἀναβαθμοὺς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ
τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου. Ἠκολούθει γὰρ 36
τὸ πλῆθος [f] τοῦ λαοῦ, [g] ∾ κράζον" [h] αἶρε" αὐτόν. Μέλ- 37
λων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν [i] — ὁ παῦλος,"
λέγει τῷ χιλιάρχῳ· εἰ ἔξεστί μοι [k] εἰπεῖν" [l] = τι" πρός
σε; ὁ δὲ ἔφη· ἑλληνιστὶ γινώσκεις; [m] Οὐκ ἄρα" σὺ εἶ ὁ 38
αἰγύπτιος, ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας καὶ
ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς [n] τετρακισχιλίους" ἄνδρας
τῶν σικαρίων; Εἶπε δὲ ὁ παῦλος· ἐγὼ ἄνθρωπος μέν εἰμι 39
ἰουδαῖος, [o] ταρσεὺς, τῆς κιλικίας οὐκ ἀσήμου πόλεως πο-
λίτης·" δέομαι δέ σου, [p] ἐπίτρεψόν" μοι λαλῆσαι πρὸς
τὸν λαόν. Ἐπιτρέψαντος δὲ [q] αὐτοῦ," ὁ παῦλος ἑστὼς 40
ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν, κατέσεισε τῇ χειρὶ [r] τῷ λαῷ·" πολ-
λῆς δὲ [s] σιγῆς" γενομένης, [t] προσεφώνησε" τῇ [u] ἑβραΐδι"
διαλέκτῳ, λέγων·

Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς 1
ὑμᾶς [x] νυνὶ" ἀπολογίας. Ἀκούσαντες δὲ, ὅτι [y] τῇ" ἑβραΐδι 2
διαλέκτῳ [z] προσεφώνει" αὐτοῖς, μᾶλλον [a] παρέσχον ἡσυ-
χίαν." καί φησιν· Ἐγὼ [b] μέν" εἰμι ἀνὴρ ἰουδαῖος, γεγεν- 3

---

[g] ∾ κράζοντες. [x] νῦν.

(f) = D. cant. (g) ABE. gr. 15. 18. 36. 37. 40. 65 (c. al. 3.) 68. 69. 73. 76. 80. Mt. l. Syr. Copt. Slav. Theoph. 1. 2. λέγον. Arm. (h) ἀναιρεῖσθαι. D. *tollite*, cant. (i) = D. cant. Ante εἰς ponit Arm. (k) λαλῆσαι. D. Slav. ed. (l) = D. 4. 14. 25. 26. 34. 57. 78. 80. 98. al. 24. et Barb. 4. Mt. a l. d. f. k. Ed. Syr. Ar. Æth. Arm. cant. tol. Codd. lat. Theoph. 1. (m) οὐ. D. *nonne*. cant. laud. Vulg. (n) τετρακοσίους. 43. (o) ἐν ταρσῷ δὲ τῆς κιλικίας γιγεννημένος. D. *Tarsensis, ex Ciliciæ non ignotæ civitatis cujus rogo, obsecro autem etc.* cant. ‖ πολίτης] γιγεννημένος. Syr. Erp. (p) συγχώρησαι. D. = cant. (q) τοῦ χιλιάρχου. D. Sahid. cant. (r) τὸν λαὸν. 26. al. 2. et Barb. 2. Mt. c. d. l. Chrys. ms. πρὸς αὐτοὺς. D. Syr. Erp. cant. (s) ἡσυχίας. D. (t) προσεφώνει. 14** 26. 29. al. 12 et Barb. 4. Mt. f. k. m** Ed. ἐφώνησε. 3. *incepit loqui*, Arm. (u) ἰδίᾳ. A. (x) ADE. 65 (c. al. 6.) 95. al. 30. Mt. l. al. 5. Ed. Theoph. 1. 2. ‖ = 26. Syr. (non Erp.) Post μου ponit Arm. (y) = Ed. (z) προσφωνεῖ. DE. 34. 66* al. 7. Mt. a l. c. Ed. cant. tol. Codd. lat. Theoph. 1. προσεφώνησε. 15. 18. 29. 36. 40. 69. 73. al. 2. Mt. l. (a) ἡσύχασαν. D. (b) = ABDE. 3. 18. 95. Mt. l. Vulg. laud.

νημένος ἐν ταρσῷ τῆς κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ
πόλει ταύτῃ, παρὰ τοὺς πόδας γαμαλιὴλ * πεπαιδευμένος
[c] κατὰ [d] ἀκρίβειαν″ τοῦ πατρῴου νόμου, ζηλωτὴς [e] ὑπάρ-
4 χων″ [f] τοῦ θεοῦ,″ καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον· Ὃς
ταύτην τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων καὶ πα-
5 ραδιδοὺς εἰς φυλακὰς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας· Ὡς [g] καὶ″
[h] ὁ ἀρχιερεὺς″ [i] μαρτυρεῖ″ μοι, καὶ πᾶν τὸ πρεσβυτέριον·
παρ᾽ ὧν [k] καὶ″ ἐπιστολὰς δεξάμενος * [l] πρὸς τοὺς ἀδελ-
φοὺς,″ εἰς δαμασκὸν ἐπορευόμην, ἄξων καὶ τοὺς [m] ἐκεῖ-
σε″ ὄντας, δεδεμένους εἰς ἱερουσαλὴμ, ἵνα τιμωρηθῶσιν.
6 [n] Ἐγένετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ δαμασκῷ,
περὶ μεσημβρίαν″ ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστρά-
7 ψαι φῶς ἱκανὸν περὶ ἐμέ· [o] ∾ Ἔπεσόν″ τε εἰς τὸ ἔδα-
φος, καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι· σαοὺλ, σαοὺλ, τί
8 με διώκεις; Ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην· τίς εἶ, κύριε; εἶπέ τε
πρός με· ἐγώ εἰμι ἰησοῦς ὁ ναζωραῖος, ὃν σὺ διώκεις [p].
9 Οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐθεάσαντο, [q] = καὶ ἔμ-
φοβοι ἐγένοντο·″ τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦν-
10 τός μοι. Εἶπον δέ· τί ποιήσω, κύριε; ὁ δὲ [r] — κύριος″
[s] εἶπε″ πρός με· ἀναστὰς πορεύου εἰς δαμασκὸν, κἀκεῖ

[o] ∾ ἔπεσα.

(c) + δὲ. 4. al. 7. Mt. a l. c. d. Chrys. (d) ἀλήθειαν. Vulg. *certissime*, laud. *perfecte*, Syr. (e) = D. Vulg. (f) = tol. τοῦ νόμου. Vulg. τῆς παραδόσεως ἐμῆς πατρῴας. Syr. p. c. ast. (g) = 32. 34. Mt. d. Ed. Syr. Erp. Vulg. Theoph. 1. (h) οἱ ἀρχιερεῖς. tol. demidov. ‖ + ἀνανίας. Syr. p. c. ast. (i) μαρτυρήσει. D. ἐμαρτύρει. B. (k) = D. 3. Syr. Erp. Æth. (l) παρὰ τῶν ἀδελφῶν. D. Sequentibus jungunt 2. Syr. item πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἐν δαμασκῷ. Mt. 1. (m) ἐκεῖ. *D.* ‖ *ut adducerem inde vinctos*. Vulg. (n) ἐγγίζοντος δέ μοι μεσημβρίας δαμασκῷ, et mox: περιήστραψέ με. D* ‖ = ἐγένετο et sequitur mox περιήστραψε. Syr. Erp. (o) AB E. 15. 25. 26. 31. 34. 36. 40. 65 (c. 43) 68. al. 9. Mt. m** al. 3. Ed. Theoph. 1. 2. (p) + σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. E. Syr. p. in m. laud. demidov. Bedæ gr. (q) = AB. 3. 13. 33. 40. Mt. c. Syr. Erp. Copt. Arm. Vulg. Beda lat. καὶ ἔμφ. γενόμενοι. 15. 36. ‖ Habet Maximus in Schol. ap. Mt. et Bedæ gr. (r) = D. Æth. (s) = 2. 30. 34. Ed.

σοὶ λαληθήσεται [t] περὶ πάντων, ὧν τέτακταί σοι" ποιῆ-
σαι. Ὡς δὲ [u] οὐκ ἐνέβλεπον" ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς 11
ἐκείνου, [x] χειραγωγούμενος ὑπὸ" τῶν συνόντων μοι, ἦλθον
εἰς δαμασκόν. Ἀνανίας δέ τις, ἀνὴρ [y] εὐσεβὴς" * κατὰ 12
τὸν νόμον, μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν [z] κατοικούν-
των" ἰουδαίων, Ἐλθὼν πρός με [a] καὶ ἐπιστὰς" εἶπέ μοι· 13
σαοὺλ ἀδελφὲ, ἀνάβλεψον. κἀγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέ-
βλεψα [b] εἰς αὐτόν." Ὁ δὲ εἶπεν· ὁ θεὸς τῶν πατέρων 14
ἡμῶν προεχειρίσατό σε γνῶναι [c] τὸ θέλημα" αὐτοῦ, καὶ
ἰδεῖν [c*] τὸν" δίκαιον, [d] καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόμα-
τος αὐτοῦ·" Ὅτι ἔσῃ μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀν- 15
θρώπους, ὧν ἑώρακας καὶ ἤκουσας. Καὶ νῦν τί μέλλεις; 16
ἀναστὰς βάπτισαι, καὶ ἀπόλουσαι τὰς ἁμαρτίας σου,
ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα [e] αὐτοῦ." Ἐγένετο δέ μοι ὑπο- 17
στρέψαντι εἰς ἱερουσαλὴμ, καὶ προσευχομένου μου ἐν
τῷ ἱερῷ, γενέσθαι [f] με" ἐν ἐκστάσει, Καὶ ἰδεῖν αὐτὸν 18
λέγοντά μοι· σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ ἱερουσαλὴμ,
διότι οὐ [f*] παραδέξονταί" [g] σου τὴν μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ."
Κἀγὼ εἶπον· κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται, ὅτι ἐγὼ ἤμην φυ- 19

[e] τοῦ κυρίου.

(t) τί σε δεῖ. 4* 34. 95. al. 6. Mt. d. Chrys. item Mt. a. in marg. περὶ πάντων, ἃ σε δεῖ. Vulg. cant. laud. π. π. ὧν ἐντέταλταί σοι, τί σε δεῖ. 43. Mt. c. (u) οὐδὲν ἔβλεπον. B. ‖ οὐκ ἀνέβλεπον. 68. Mt. d. Theoph. 2. ‖ οὐκ ἔβλεπον. E. 18. Vulg. laud. ‖ *ut autem surrexi, non videbam*, cant. (x) μετὰ. 3. 95* (y) = A. Vulg. ed. (non It.) εὐλαβὴς. (St. π.) 15. 18. 25. 34. 36. 40. 57. 65 (c. al. 5.) 68. 69. 73. 98. al. 12. et Barb. 3. Mt. a l. d. l. Ed. Slav. ut videtur. Chrys. Theoph. 1. 2. (z) = cant. Chrys. bis. ‖ + ἐν δαμασκῷ. (St. π.) 4** 13. 14. 15. 18. 31. 36. 40. 57. 65. (c. al. 5.) 68. 69. 73. 80. 95. 98. al. 15. Mt. a l. c. d. k. l. m. Ed. Syr. p. Æth. Arm. Slav. demidov. tol. Codd. lat. Chrys. in textu. Theoph. 1. 2. ‖ τῶν μαθητῶν καὶ τῶν κατοικούντων ἐν δαμασκῷ. 80. (a) = Syr. Erp. cant. ‖ ἐλθὼν ἐπιστὰς πρός με καὶ εἶπε· σαοὺλ. Arm. (b) = cant. (c) *salutem*, tol. (c*) τὸ 4. 33. 98. Ed. (d) = 16. (e) A BE. 13. 14* 15. 68. 69. 73. Mt. l. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. cant. laud. Chrys. Theoph. 2. ‖ + ἰησοῦ. 43. Mt. c. Slav. 7 et ed. (f) = 25. 40. Mt. l. Arm. (f*) παραδέχονται. 73. παραδέξοντες. 57. (g) *testimonium meum*, cant.

λακίζων καὶ δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύ-
20 οντας ἐπὶ σέ· Καὶ ὅτε [g*] ἐξεχεῖτο" τὸ αἷμα [h] = Στε-
φάνου" τοῦ [i] μάρτυρός" [k] σου," καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφεστὼς,
καὶ συνευδοκῶν [l] † [m] καὶ" φυλάσσων τὰ ἱμάτια τῶν
21 ἀναιρούντων αὐτόν. Καὶ εἶπε [n] πρός με· πορεύου· ὅτι ἐγὼ
εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε.

22 Ἤκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ ἐπῆ-
ραν τὴν φωνὴν αὐτῶν, λέγοντες· αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν
23 τοιοῦτον· οὐ γὰρ [o] καθῆκεν" αὐτὸν ζῆν. [p] Κραυγαζόντων"
δὲ αὐτῶν [q] καὶ [r] ῥιπτούντων" τὰ ἱμάτια, καὶ κονιορτὸν
24 βαλλόντων εἰς τὸν [s] ∾ ἀέρα," Ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ χι-
λίαρχος [t] ἰσάγεσθαι" εἰς τὴν παρεμβολὴν, εἰπὼν μάστιξιν
[u] ἀνετάζεσθαι" αὐτόν· ἵνα ἐπιγνῷ, δι' ἣν αἰτίαν [x] οὕτως"
25 [y] ἐπεφώνουν αὐτῷ." Ὡς δὲ [z] προέτεινεν" αὐτὸν τοῖς ἱμᾶσιν,
εἶπε πρὸς τὸν ἑστῶτα ἑκατόνταρχον [a] — ὁ Παῦλος·" εἰ

---

† τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ. [o] καθῆκον. [s] ∾ οὐρανόν.
[t] † ἄγεσθαι. [z] προέτεινεν.

(g*) ἐξεχύνετο. ABE. 15. 36. 68. 73. Theoph. 2. (h) = A. 68. (i) πρωτομάρτυρος. 57. 69. 73. al. 4. et Barb. 3. Mt. c. l. Ed. Chrys. ms. πρώτου μάρτυρος. 7. Ed. Syr. p. (k) = cant. (l) = ABDE. 40. Copt. Vulg. laud. cant. τῇ βουλῇ τῶν ἀναιρούντων αὐτὸν, et mox λιθαζόντων loco ἀναιρούντων. Syr. Erp. (m) = 26. 34. 42. 57. 65 (c. al. 5.) 78. 80. 98. al. 14. Mt. a l. al. 5. Ed. Ar. pol. Theoph. 1. (n) + ἡ φωνὴ. 25. (o) ABCDE. 4. 13. 14. 15. 25. 26. 27. 31. 34. 36. 40. 57. 73. 76. 78. 80* 95. 98. al. 19. Mt. a l* c. al. 4. Ed. Hippol. Chrys. bis. Theoph. 1. καθήκει. 68. 69. al. 3. Mt. a l** l. καθῆκαν. 18. 43. (p) κραζόντων. C. 4. 26. 27. 29. 40. 57. 66** 78. 98. al. 9. et Barb. 2. Ed. Chrys. Theoph. 1. (q) + ἐπὶ πλεῖον. 7. 69. Mt. l. (r) ῥιπτόντων. DE. 25. 34. 40. 68. 69. al. 4. Mt. c. l. Ed. Theoph. 1. 2. Œc. (s) οὐρανὸν. D. Syr. Cassiod. (t) ABCDE. 15. 18. 31. 40. 47. 68. 69. 73. Barb. 1. Mt. 1. Slav. 5. 7. Vulg. laud. Chrys. Theoph. 2. ‖ ὁ χιλίαρχος εἰσάγεσθαι αὐτὸν, hoc ord. ABCDE. 31. 40. 68. 69. 73. Mt. 1. Verss. Chrys. Theoph. 2. (u) ἀνετάζειν. D* ἐτάζεσθαι. E. 31. 40. ἐξετάζεσθαι. 4. (x) = Syr. Erp. (y) κατεφώνουν περὶ αὐτοῦ. D. ἐφώνουν αὐτῷ. 68. al. 2. κατεβόων αὐτοῦ. Mt. a l. in marg. Chrys. (z) B. 36. 57. 69. 73. 76. 98. al. 4. Ed. Chrys. προέτεινον. AE. al. 3. Mt. a l** c. k. Syr. utr. Arr. Æth. Arm. Slav. Vulg. laud. Theoph. 2. προτείναντες. Mt. l. προσέτειναν. CD. 40. al. 2. Copt. προσέτειναν· Chrys. ms. προσέτεινον. Theoph. 1. (a) = D.

ἄνθρωπον ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστί-
ζειν; Ἀκούσας δὲ ὁ ἑκατόνταρχος[b], προσελθὼν [c] ἀπήγ- 26
γειλε τῷ χιλιάρχῳ,″ [d] λέγων·″ [e] † τί μέλλεις ποιεῖν;
ὁ [f] γὰρ″ ἄνθρωπος οὗτος ῥωμαῖός ἐστι. Προσελθὼν δὲ 27
ὁ χιλίαρχος, [g] εἶπεν αὐτῷ·″ λέγε μοι, [h] † [i] σὺ″ ῥωμαῖος
εἶ; ὁ δὲ [k] ἔφη· ναί.″ Ἀπεκρίθη τε ὁ χιλίαρχος· [l] ἐγὼ 28
[m] πολλοῦ″ κεφαλαίου τὴν [n] πολιτείαν″ ταύτην [o] ἐκτη-
σάμην·″ ὁ δὲ παῦλος ἔφη· ἐγὼ δὲ [p] καὶ″ γεγέννημαι.
[q] Εὐθέως οὖν″ ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν 29
ἀνετάζειν. καὶ ὁ χιλίαρχος δὲ ἐφοβήθη, ἐπιγνοὺς, ὅτι
[r] ῥωμαῖός ἐστι, [s] καὶ ὅτι ἦν αὐτὸν δεδεκώς.″

Τῇ δὲ ἐπαύριον, βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς, τὸ, 30
τί κατηγορεῖται [t] παρὰ″ τῶν ἰουδαίων, ἔλυσεν αὐτὸν [u] †,
καὶ ἐκέλευσεν [x] συνελθεῖν″ [y] τοὺς″ ἀρχιερεῖς καὶ [z] πᾶν″ τὸ συν-

---

[e] † ὅρα. [h] † εἰ. [u] † ἀπὸ τῶν δεσμῶν.
[x] ἐλθεῖν. [z] ὅλον.

(b) + ὅτι ῥωμαῖον ἑαυτὸν λέγει. D. (c) τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλε. ABCE. 31. 40. 68. 69. Mt. l. Copt. Arm. Vulg. laud. Chrys. Theoph. 2. τῷ χιλ. ἀπηγγ. (ἐπηγγ. D.) αὐτῷ. D. Mt. c. ‖ ἀπήγγειλε = Syr. Erp. (d) = D. Syr. p. (e) = ABCE. 13. 15. 36. 40. 68. 73. Syr. utr. Erp. Copt. Arm. Vulg. laud. (f) = D* Æth. (g) ἐπηρώτησεν αὐτὸν. D. (h) = ABCDE. 4. 15. 25. 27. 29. 31. 34. 36. 40. 57. 65. (cum 66) 63. 69. 73. 95. al. 11. et Barb. 1. Mt. a l. (habet in marg.) d. k. l. Ed. Syr. utr. Copt. Arm. Slav. rec. laud. tol. Codd. lat. Ammonius. ms. (i) præcedentibus jungunt AC. 40. alii. Arm. (k) εἶπεν· εἰμί. D. (l) + *Quam facile civem romanum te dicis: ego etc.* Versio bohem. (m) οἶδα πόσου. D. Codd. lat. ap. Bedam. (n) πόλιν. 43. Slav. 5. 7. *civilitatem* Vulg. *civitatem*, laud. demidov. (o) ἐποιησάμην. 2. 30. (p) = Arm. ‖ + ἐν αὐτῇ. Syr. Arm. Syr. p. c. ast. Slav. (q) τότε. D. ‖ Cætera omnia, inde a οἱ μέλλοντες usque ad finem Actorum desiderantur in D. (r) + πολίτης. E. Vulg. laud. (s) = Æth. ‖ δεδεκὼς] δεδωκὼς. A* 36. 73. al. 9. Mt. c. f. m. δεδοικὼς Mt. l. δεδηκὼς. A**C. ‖ + καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἔλυσεν αὐτόν. Syr. p. c. ast. (t) ὑπὸ. ABCE. 13. 15. 18. 25. 27. 29. 36. 40. 66** 68. 69. 73. al. 3. Mt. c. d. l. Chrys. Theoph. 2. (u) = ABCE. 14* 36. 40. 68. 69. 73. Mt. l. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. laud. (x) ACE. 14. 15* 18. 31. 36. 40. 68. 69. 73. 98. al. 4. et Barb. 2. Mt. a l. l. Æth. Ar. Vulg. laud. Chrys. Theoph. 2. εἰσελθεῖν. Mt. c. καλέσαι. Arm. (y) πρὸς τοὺς. Theoph. 1. τοὺς ἰουδαίους καὶ τοὺς. 68. (z) ABCE. 13. 14. 15. 31. 36. 68. 69. 73. al. 2. et Barb. 1. Mt. l. Vulg. laud. Chrys. Theoph. 2. ἅπαν. 40.

ἐδριον[a] †. καὶ καταγαγὼν τὸν παῦλον, ἔστησεν εἰς αὐ-
1 τούς. [Ἀτενίσας δὲ [b] ὁ παῦλος" τῷ συνεδρίῳ, εἶπεν·
ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευ-
2 μαι [c] τῷ θεῷ" ἄχρι ταύτης τῆς [d] ἡμέρας."] Ὁ δὲ ἀρ-
χιερεὺς ἀνανίας [e] ἐπέταξε" τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ, τύ-
3 πτειν αὐτοῦ τὸ στόμα. Τότε ὁ παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπε·
τύπτειν σε μέλλει ὁ θεὸς, τοῖχε κεκονιαμένε· καὶ σὺ κάθῃ
κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ [f] παρανομῶν" κελεύεις με
4 τύπτεσθαι; Οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπον· τὸν ἀρχιερέα τοῦ
5 θεοῦ λοιδορεῖς; Ἔφη τε ὁ παῦλος· οὐκ ᾔδειν, ἀδελφοὶ,
ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεύς· γέγραπται γάρ· ἄρχοντα τοῦ λαοῦ
6 σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς. Γνοὺς δὲ ὁ παῦλος, ὅτι τὸ ἓν μέρος
ἐστὶ σαδδουκαίων, τὸ δὲ ἕτερον φαρισαίων, ἔκραξεν ἐν
τῷ συνεδρίῳ· ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἐγὼ φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς
[g] ∾ φαρισαίου·" περὶ ἐλπίδος [h] καὶ" ἀναστάσεως νεκρῶν
7 ἐγὼ κρίνομαι. Τοῦτο δὲ αὐτοῦ [i] λαλήσαντος," [i*] ἐγέ-
νετο" στάσις τῶν [k] φαρισαίων καὶ τῶν σαδδουκαίων," καὶ
8 ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. Σαδδουκαῖοι μὲν γὰρ λέγουσι μὴ
εἶναι ἀνάστασιν," [l] μηδὲ" ἄγγελον, μήτε πνεῦμα· φαρι-
9 σαῖοι δὲ ὁμολογοῦσι [m] τὰ ἀμφότερα." Ἐγένετο δὲ κραυγὴ

[a] † αὐτῶν. [g] ∾ φαρισαίων.

(a) == ACE. 14* 15. 18. 36. 40. 45. 68. 69. 73. Barb. 2. Mt. l. Copt. Æth. Arm. Syr. p. Vulg. laud. (b) παῦλος. 40. 57. Ed. Chrys. semel. Post συνεδρίῳ ponunt ACE. 69. Mt. l. Vulg. laud. Lucif. || + ἐν. 40. Vulg. (non tol. demidov.) Theoph. 2. Lucif. (c) = 14* *ante Deum*, Syr. Arr. Vulg. Cassiod. item Lucif. (d) ὥρας. 7. 69. Mt. l. (e) ἐκέλευσε. C. 15. 18. 36. 69. 73. Mt. l. (f) παρὰ τὸν νόμον. E. Æth. Ar. p. Vulg. laud. Lucif. Aug. Ambr. Cassiod. (g) ABC. 13. 15. 36. 40. Alius. Syr. Vulg. Tert. Sed Bedæ gr. ut rec. || + καὶ. 32. Syr. Arr. Æth. Syr. p. c. ast. Chrys. in comment. (h) = Syr. Arr. Æth. (i) λαλοῦντος. 66* al. 2. Mt. d. εἰπόντος. AE. 13. 14* 27. 29. 40. 43. 66** 68. 69. Mt. a l. (sed rec. in marg.) c. l. Theoph. 2. (i*) ἔπεσε. B. (k) σαδδουκαίων καὶ (τῶν) φαρισαίων. ACE. 80. Alii. Mt. l. Ed. Syr. p. Slav. rec. et 5. laud. Chrys. Theoph. 1. 2. || = καὶ τῶν σαδδουκαίων. 64. 78. 98. al. 8. Mt. b. e. f. k. (l) μήτε. ABCE. 13. 15. 18. 36. 40. al. 3. Lect. 5. Mt. k. l. Theoph. 2. (m) *hæc omnia*, Syr. Arr. Æth.

μεγάλη· καὶ ἀναστάντες [n]—οἱ : γραμματεῖς τοῦ μέ-
ρους τῶν φαρισαίων," διεμάχοντο, λέγοντες· οὐδὲν κακὸν
εὑρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· [o] εἰ δὲ" πνεῦμα ἐλά-
λησεν αὐτῷ, ἢ ἄγγελος[p] †. Πολλῆς δὲ γενομένης στά- 10
σεως, [q] ∾ εὐλαβηθεὶς" ὁ χιλίαρχος, μὴ διασπασθῇ ὁ
παῦλος ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσε τὸ στράτευμα [r] καταβὰν"
ἁρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν, [s] ἄγειν" τε εἰς τὴν πα-
ρεμβολήν.

Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ [t] ἐπιστὰς" αὐτῷ ὁ κύριος εἶπε· 11
θάρσει[u] †· ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς ἱερου-
σαλὴμ, οὕτω [x] σε δεῖ" καὶ εἰς ῥώμην μαρτυρῆσαι.] Γε- 12
νομένης δὲ ἡμέρας, ποιήσαντες [y] συστροφὴν οἱ ἰουδαῖοι," ἀνεθεμά-

[p] † μὴ θεομαχῶμεν. [q] ∾ φοβηθεὶς. [u] † παῦλε.
[v] τινες τῶν ἰουδαίων συστροφὴν.

(n) οἱ = 4. 18. al. 12. Mt. a l. (sed rec. in marg.) d. e. f. Ed. τῶν γραμματέων τοῦ μέρους τῶν φαρισαίων. Chrys. semel. τινὲς γραμματεῖς τοῦ μέρ. τῶν φαρισ. Syr. Erp. item 21** τινὲς τῶν γραμματέων τοῦ μέρ. τῶν φαρισ. BC. 15. 36. 40. 68. 69. 73. al. 3. item Mt. l. Syr. p. Arm. Didym. Chrys. semel. Theoph. 2. τινὲς τῶν φαρ. AE. 15. 25. Copt. Vulg. laud. τῶν φαρισαίων γραμματέων. 31. *scribæ et pharisæi*, Æth. || τοῦ μέρους] τὸ μέρος. Theoph. 1. τοῦ γένους. Mt. c. l. (o) ἴδε (fortasse ἤδε, atque.) 66. in m. ἤ. (fort. ἦ, profecto.) Isidor. pelus. *quid? si*, Vulg. *quis novit, an non*, Æth. (p) = ABC*E. 16 (seu potius 13. Millius sane laudat colb. 6, qui est noster 13.) 40. 66** Copt. Æth. Arm. Syr. p. Vulg. laud. et (ut ex ipsorum interpretationibus colligitur) Isidor. pelus. Ammonius. Theophyl. 1. 2. Œc. Euthal. item Chrys. qui in commentario (nam in textu μὴ θεομαχῶμεν legitur,) supplet; ποῖον ἔγκλημα; mox tamen (coll. cap. 5, 39.) habet: οὐκοῦν αὐτοῦ ἀποστῶμεν, μὴ, αὐτῷ πολεμοῦντες, καὶ θεομάχοι εὑρεθῶμεν. *Quid est in hoc?* Syr. Erp. (q) ABCE. 13. 14* 15. 18. 36. 40. 68. 69. 73. Mt. l. Arm. Slav. rec. Chrys. Theoph 2. Lucif. (r) καταβῆναι καὶ. 4. 14** 18. 25. 26. 27. 29. 31. 57. 65. (c. al. 5.) 73. 78. 80. 98. al. 22. Lect. 5. Mt. a l. al. 7. Ed. Syr. p. Slav. Vulg. Theoph. 1. 2. Lucif. ἐλθὼν. Syr. Erp. (s) ἀπάγειν. AE. Vulg. Chrys. *reducere*, Lucif. (t) ὀφθεὶς. Syr. Erp. (u) = ABCE. 13. 32. 36. 40. 69. Copt. Arm. Syr. p. Vulg. laud. Chrys. in comment. Lucif. (habent Ambrosiast. Cassiod.) Item Syr. et Erp. qui ante ὁ κύριος addunt: *Paulo*. (x) δεῖ σε. 42. 57. Ed. (y) ABCE. 13. 15. 27. 29. 36. 37. 40. 73. 80. Mt. l. Æth, Arm. laud. Item 69. Mt. h. Chrys, Theoph. 2.

τισαν ἑαυτοὺς, [z] λέγοντες" μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν, ἕως
13 οὗ [a] ἀποκτείνωσι" τὸν παῦλον. Ἦσαν δὲ πλείους τεσ-
σαράκοντα οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν [b] ∾πεποιηκότες·"
14 Οἵτινες, προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς πρεσβυ-
τέροις, εἶπον· ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτοὺς, μηδε-
15 νὸς γεύσασθαι, ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν παῦλον. [c] Νῦν
οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ [d] σὺν τῷ συνεδρίῳ,"
ὅπως [e] =αὔριον" [f] αὐτὸν καταγάγῃ" [g] πρὸς" [h] ὑμᾶς," ὡς
μέλλοντας [h*] διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ·"
ἡμεῖς δὲ, πρὸ τοῦ ἐγγίσαι αὐτὸν, ἕτοιμοί ἐσμεν τοῦ ἀνε-
16 λεῖν αὐτόν. Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς παύλου
[i] ∾ τὴν ἐνέδραν," παραγενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν πα-
17 ρεμβολὴν, ἀπήγγειλε τῷ παύλῳ. Προσκαλεσάμενος δὲ
ὁ παῦλος ἕνα τῶν ἑκατοντάρχων, ἔφη· τὸν [k] νεανίαν" τοῦ-
τον ἀπάγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον· ἔχει γάρ τι ἀπαγ-
18 γεῖλαι αὐτῷ. Ὁ μὲν οὖν, παραλαβὼν αὐτὸν, ἤγαγε
πρὸς τὸν χιλίαρχον, καί φησιν· ὁ δέσμιος παῦλος, [l] προσ-
καλεσάμενός" με, ἠρώτησε τοῦτον τὸν [m] νεανίαν" ἀγα-
19 γεῖν πρός σε, ἔχοντά τι λαλῆσαί σοι. Ἐπιλαβόμενος δὲ
τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλίαρχος, καὶ ἀναχωρήσας [n] κατ'

---

[b] ∾ ποιησάμενοι. [i] ∾ τὸ ἔνεδρον.

(z)=4* 40. 66. 69. 73. al. 3. Mt. l. Syr. Erp. Arm. (Syr. p. habet in m.) (a) ἀνέλωσι. A. 14. 38. Chrys. (b) A BCE. 13. 15. 18. 36. 40. 68. 69. Mt. l. Theoph. 2. ποιήσαντες. 11. 27. 29. 80. (c) νῦν οὖν πείθομεν ὑμᾶς, ὅτι τοῦτο ἡμῖν ποιήσετε, καὶ συναγόντων ὑμῶν τὸ συνέδριον ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ, ὅπως καταγάγῃ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς. Syr. p. in m. Item Lucif. || = νῦν. Arm. (d)=Mt. c. καὶ τῷ συνεδρίῳ. 8. 9. Ed. Syr. Copt. Æth. ἐν τῷ συνεδρίῳ. Chrys. (e)=ABCE. 13. 14* 15. 36. 69. 73. Mt. l. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. laud. Chrys. in comment. Lucif. Post αὐτὸν ponit Mt. k. (f) καταγάγῃ αὐτὸν. ABCE. 38. 57. 69. 73. Mt. l. item 40. Ed. Arm. Vulg. laud. Lucif. || = αὐτὸν. 4* (g) εἰς. ABE. 69. Mt. l. (h) ἡμᾶς. 2. 4. al. 46. Mt. c. Ed. (h*) ἀκριβέστερον διάγειν ὡς καὶ ἦν τὰ περὶ αὐτῶν. 73. (i) B. 14. 57. 66* 76. 78. 80. 98. al. 17. pluresve. Mt. a l. al. 5. Ed. (etiam St. 3.) Chrys. Theophyl. 1. (k) νέον. 1. νεανίσκον. 57. al. 3. Ed. (l)=Æth. Vulg. (non demidov. tol.) (m) νεανίσκον. AE. 11. 13. 15. 18. 29. 40. 69. Mt. l. Etiam vs. 22. (n) ἐπυνθάνετο κατ' ἰδίαν. A.

ἰδίαν, ἐπυνθάνετο· τί ἐστιν, ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι;
Εἶπε δέ· ὅτι [o] οἱ ἰουδαῖοι" συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε, 20
ὅπως αὔριον [p] εἰς τὸ συνέδριον καταγάγης τὸν παῦλον,"
ὡς [q] μέλλοντές" τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ.
Σὺ οὖν μὴ πεισθῇς αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσι γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐ- 21
τῶν ἄνδρες πλείους τεσσαράκοντα, οἵτινες ἀνεθεμάτισαν
ἑαυτοὺς, μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν, ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν·
καὶ νῦν ἕτοιμοί εἰσι, προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγ-
γελίαν. Ὁ μὲν οὖν χιλίαρχος ἀπέλυσε τὸν [q] νεανίαν," 22
παραγγείλας μηδενὶ ἐκλαλῆσαι, ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας
πρός με. [r] Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν ἑκατον- 23
τάρχων," εἶπεν· ἑτοιμάσατε στρατιώτας [s] διακοσίους,
ὅπως πορευθῶσιν [t] ἕως" καισαρείας, καὶ ἱππεῖς [u] ἑβδομή-
κοντα," καὶ [x] δεξιολάβους" [y] διακοσίους," ἀπὸ τρίτης ὥρας
τῆς νυκτός· Κτήνη τε παραστῆσαι, ἵνα ἐπιβιβάσαντες 24
τὸν παῦλον [z] διασώσωσι" πρὸς φήλικα τὸν ἡγεμόνα [a]·
Γράψας ἐπιστολὴν [b] περιέχουσαν" [c] τὸν τύπον τοῦτον·" 25
Κλαύδιος [d] λυσίας" τῷ [e] κρατίστῳ" ἡγεμόνι φήλικι χαί- 26

(o) = 19. (sed 29. ap. Mill.) ‖ = *οἱ*. 20. 69. Chrys. Theoph. 1. (p) *καταγάγης τὸν παῦλον πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ συνέδριον*. Slav. 5. et ed. ‖ *τὸν παῦλον* = 40. In aliis sedem mutat. *τὸν παῦλον καταγάγης εἰς τὸ συνέδριον*. B. 73. ‖ *ἀπαγάγωσι τὸν παῦλον*, omisso *εἰς τὸ συνέδριον*. 68. (q) *μέλλων*. ABE. 40. 93. al. 3. Mt. f. Copt. Æth. laud. *μελλόντων*. 36. 66** 68. 73. al. 3. Mt. a 1. in marg. k* 1. Chrys. *μέλλοντα*. 4. 25. 26. 27. 29. 31. 69. 78. al. 7. Mt. a 1** Theoph. 1. *μέλλοντι*. 64. (q*) *νεανίσκον*. ABE. 13. 29. 40. 69. 73. (r) *τῷ ἑκατοντάρχῳ δὲ*. 68. (s) + *ἐνόπλους*. 5. 6. 7. Barb. 1. Mt. k. Cassiod. *ἐν ὅπλοις*. Mt. c. (t) *εἰς*. 3. Chrys. *μέχρι καισαρείας*. 18. 36. (u) *ἑκατὸν*. Æth. Sahid. Syr. p. in m. (x) *δεξιοβόλους*. A. Codex ap. Erasm. *jaculantes dextra*, Syr. *jaculatores*, Erp. *sagittarios*, Ar. pol. *lancearios*, Æth. Sahid. Vulg. laud. (y) *ὀγδοήκοντα*. Ar. pol. ‖ *διακοσίους* = 76. (z) *ἀγάγωσι*. Chrys. d midov. *salvum perducerent*, Vulg. laud. (a) + *εἰς καισάρειαν*. Syr. p. cum ast. + *timuit enim, ne forte raperent eum Judæi et occiderent, et ipse postea calumniam sustineret, tanquam accepturus pecuniam*, Vulg. (non demidov. tol.) Syr. p. cum ast. item Cassiod. Idem habet Arm. post *διασώσωσι*, et pergit deinceps: *Καὶ πρὸς φήλικα τὸν ἡγεμόνα γράψας*. (b) *ἔχουσαν*. BE. 13. 27. 29. 66** 68. 69. Mt. 1. laud. (c) *τάδε*. (Syr.) Syr. p. in m. Vulg. ‖ *τύπον*] *τρόπον*. Conject. (d) = Æth. ‖ = *Claudius*, tol. (e) = 40. Æth.

27 ρειν. Τὸν ἄνδρα τοῦτον, συλληφθέντα ὑπὸ τῶν ἰουδαίων,
καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν, ἐπιστὰς σὺν τῷ
στρατεύματι ἐξειλόμην [f] — αὐτὸν,″ μαθὼν ὅτι ῥωμαῖός
28 ἐστι. Βουλόμενος δὲ [g] γνῶναι″ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἐνεκά-
λουν αὐτῷ, κατήγαγον [h] αὐτὸν″ εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν·
29 Ὃν εὗρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν,
μηδὲν [i] δὲ″ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν [k] ἔγκλημα ἔχοντα·″
30 Μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς [l] — εἰς τὸν ἄνδρα μέλλειν
ἔσεσθαι ὑπὸ τῶν ἰουδαίων, ἐξαυτῆς″ ἔπεμψα πρός σε,
παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγόροις [m] λέγειν [n] τὰ πρὸς
31 αὐτὸν″ [o] ἐπὶ σοῦ.″ [p] — ἔρρωσο.″ Οἱ μὲν οὖν στρατιῶ-
ται, κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς, ἀναλαβόντες τὸν
παῦλον, ἤγαγον διὰ τῆς νυκτὸς [q] εἰς τὴν ἀντιπατρίδα.″
32 Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἐάσαντες τοὺς ἱππεῖς [r] πορεύεσθαι″ σὺν
33 αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν· Οἵτινες εἰσελ-
θόντες εἰς τὴν καισάρειαν, καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν

(f) = ABE. 13. 14* 15. 27. 29. 36. 65. 66** 68. 69. 73. Mt. l. (Verss.) Chrys. Œc. (g) = 40. *ἐπιγνῶναι.* AB. 15. 36. 69. 73. Mt. c. l. Chrys. ms. *μαθεῖν.* Theoph. 1. (h) = A. 69. Mt. c. l. (i) = 26. 27. 40. 98. al. 13. Mt. d. f. k. m. Ed. (k) *ἔχοντα ἔγκλημα.* AB. 40. 65. (c. al. 2.) 69. 76. 95. al. 3. pluresve. Mt. a l. c. d. l. Arm. Vulg. Theoph. 2. || + *ἀπήγαγον τηρεῖσθαι ἐν δεσμοῖς.* Syr. p. c. ast. (l) = Æth. *ἐξαυτῆς,* omissis cæteris, 15* *ἔσεσθαι, ἐξαυτῆς.* 36. *εἰς τὸν ἄνδρα ἔσεσθαι ἐξαυτῆς.* B. *εἰς τὸν ἄνδρα ἔσεσθαι ἐξ αὐτῶν.* AE. 40. 68. 69. 73. Barb. 2. laud. *εἰς τὸν ἄνδρα μέλλειν ἔσεσθαι ἐξ αὐτῶν.* 13. Mt. l. Arm. *Et cum mihi perlatum esset de insidiis, quas paraverant illi, misi eum ad te etc.* Vulg. *Indicatis autem mihi de insidiis in virum esse ex ipsis, misi ad te etc.* laud. Totus vs. in Æth. sic: *Et propter hoc misi illum ad te,* (nempe) *illum virum, præcepi accusatoribus, ut venirent ad te.* || Nempe: *εἰς τὸν ἄνδρα* = 15* 36. Æth. Vulg. Post *ἔσεσθαι* ponit Chrys. *μέλλειν* = AE. 15* 36. 40. 68. 69. Barb. 2. Æth. Vulg. laud. *ἔσεσθαι* = 15* *esse,* laud. *ὑπὸ τῶν ἰουδαίων* = 15* 36. Æth. Copt. Syr. p. Loco illius legunt *ἐξ αὐτῶν* AE. 13. 40. 68. 69. Barb. 2. Mt. l. Arm. laud. item: *quas paraverant illi,* Vulg. *ἐξαυτῆς* = AE. (13) 40. 68. 69. Mt. l. Æth. Arm. Vulg. ed. laud. (m) + *αὐτοῦ.* E. Syr. Sahid. laud. (n) = Vulg. *αὐτοῦ.* 40. *αὐτοὺς.* A. 13. *ad eum,* laud. loquerentur *cum eo,* Syr. (o) = Sahid. ut videtur. *περὶ σοῦ.* 67. (p) = AB. 13. Copt. Æth. Sahid. Vulg. ms *ἔρρωσθε.* 26. 78* al. 10. Mt. d. f* Ed. (q) = Æth. *εἰς τὴν πατρίδα.* 36. (r) *ἀπέρχεσθαι.* ABE. 11. 13. 27. 29. 64. 80. 98. *εἰσπορεύεσθαι.* Theoph. 1. || *ἐάσαντες οἱ ἱππεῖς τοὺς σὺν αὐτοῖς πεζοὺς ὑποστρέφειν εἰς* etc. Syr.

τῷ ἡγεμόνι, παρέστησαν [s] καὶ τὸν παῦλον″ [t] αὐτῷ.″
[u] Ἀναγνοὺς δὲ [x] †, καὶ ἐπερωτήσας, ἐκ ποίας ἐπαρχίας 34
ἐστι, καὶ πυθόμενος, ὅτι ἀπὸ κιλικίας· Διακούσομαί 35
σου, ἔφη, ὅταν [y] καὶ″ οἱ κατήγοροί σου παραγένωνται.
[z] ἐκέλευσέ τε″ [a] αὐτὸν″ ἐν τῷ πραιτωρίῳ [b] — τοῦ″ ἡρώδου
φυλάσσεσθαι.

Μετὰ δὲ [c] πέντε″ ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς ἀνα- 1
νίας μετὰ [d] τῶν πρεσβυτέρων″ καὶ ῥήτορος τερτύλλου
[e] τινὸς,″ οἵτινες [f] ἐνεφάνισαν″ τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ παύ-
λου. Κληθέντος δὲ αὐτοῦ, ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ τέρτυλ- 2
λος, λέγων· Πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ σοῦ, καὶ 3
[g] ∾ κατορθωμάτων″ γινομένων [h] τῷ ἔθνει τούτῳ″ διὰ τῆς
σῆς προνοίας, [i] πάντη τε″ καὶ πανταχοῦ ※ ἀποδεχόμεθα,
κράτιστε φῆλιξ, [k] μετὰ πάσης εὐχαριστίας.″ Ἵνα δὲ 4
μὴ ἐπὶ πλεῖόν σε ἐγκόπτω, παρακαλῶ [l] ἀκοῦσαί σε ἡμῶν
συντόμως″ [m] τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ.″ Εὑρόντες [n] γὰρ″ τὸν ἄν- 5

---

[x] † ὁ ἡγεμὼν.

[g] ∾ διορθωμάτων.

(s) = E. laud. Post αὐτῷ ponit Arm. || = καὶ. 68. 69. (t) = 2. Chrys. (u) ἀναγνοὺς δὲ τὴν ἐπιστολὴν ἐπηρώτησε τὸν παῦλον, ἐκ ποίας ἐπαρχίας εἴη; καὶ εἶπεν κιλικίας. καὶ πυθόμενος εἶπεν· ἀκούσομαι, ὅταν οἱ κατήγοροί σου ἔρχονται. Syr. p. in m. (x) = ABE. 15. 18. 29. 36. 40. 66** 68. 73. al. 2 Mt. l. Syr. utr. Erp. Copt. (habet Sahid.) Æth. Arm. Vulg. laud. || + τὴν ἐπιστολὴν. Slav. (y) = 37. Mt. f. Syr. Arr. Æth. Vulg. (non demidov.) Theoph. 1. (z) κελεύσας. ABE. 40. 68. Mt. l. Syr. p. laud. Theoph. 2. (a) Post φυλάσσεσθαι ponunt ABE. 40. 68. Mt. l. Arm. Vulg. laud. Theoph. 2. (b) = 4. 42. 57. 68. 69. 78. 80. 98. al. 7. pluresve. Mt. a 1. al. 4. Ed. Chrys. Euthal. Theoph. 1. 2. || τῷ. B.

(c) τινὰς. A. (d) πρεσβυτέρων τινῶν. ABE. 15. 27. 29. 31. 36. 40. 68. 73. al. 4. et Barb. 1. Mt. l. Arm. Syr. p. Vulg. laud. Theoph. 1. 2. (e) = 68. Mt. f. Syr. Arr. Theoph. 1. (f) ἐνεφάνησαν. 40. 57. 68. al. 6. Mt. l. (g) ABE. 13. 15. 18. 36. 68. 73. Chrys. ms. || + πολλῶν. 36. 68. Syr. Arr. Vulg. Theoph. 2. (h) = Vulg. (i) παντί τι. 25. 36. 40. 73. 80** al. 11. Mt. a. (sed rec. in marg.) Ed. πάντοτι. 5. Ar. p. Vulg. laud. πάντες. Syr. Erp. (k) *gratiam tuam*, Syr. Utrumque conjungit Erp. || μετὰ = 18. || πάσης = tol. (l) σε ἀκοῦσαι ἡμῶν συντόμως. E. Slav. laud. Alii aliter. || συντόμως. = A* (m) = Æth. *humilitatem nostram*, Syr. Erp. (n) = Mt. m. Copt. Æth. Vulg.

δρα τοῦτον λοιμὸν, καὶ κινοῦντα [o] ∾ στάσιν" πᾶσι τοῖς
ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην, [p] πρωτοστάτην" τε
6 τῆς τῶν ναζωραίων αἱρέσεως· "Ος καὶ τὸ ἱερὸν ἐπείρασε
βεβηλῶσαι· ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν, [q] = καὶ κατὰ τὸν ἡμέ-
7 τερον νόμον [r] ἠθελήσαμεν : [s] ∾ κρίνειν. : Παρελθὼν δὲ
λυσίας ὁ χιλίαρχος, [t] μετὰ πολλῆς βίας : ἐκ τῶν χει-
8 ρῶν ἡμῶν [u] ἀπήγαγε, : [x] Κελεύσας : τοὺς κατηγόρους
[y] αὐτοῦ : ἔρχεσθαι [z] ἐπὶ σέ· :" παρ' [a] οὗ" [b] δυνήσῃ" [c] αὐ-
τὸς," ἀνακρίνας, περὶ πάντων τούτων ἐπιγνῶναι, ὧν ἡμεῖς
9 κατηγοροῦμεν αὐτοῦ. [d] [[e] Συνετέθεντο" δὲ καὶ οἱ ἰουδαῖοι,
10 [f] φάσκοντες" ταῦτα [g] οὕτως ἔχειν." Ἀπεκρίθη [h] δὲ" ὁ
παῦλος, νεύσαντος [i] αὐτῷ" τοῦ ἡγεμόνος λέγειν· ἐκ πολ-
λῶν ἐτῶν ὄντα σε κριτὴν [k] τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος,

---

[o] ∾ στάσεις. [s] ∾ κρῖναι. [e] ∾ συνέθεντο.

(o) ABE. 13. 15. 40. 68. 73. al. 3. et Mt. l. m. Ed. Copt. Vulg. laud. Chrys. Theoph. 2. Œc. ‖ = Arm. (p) προστάτην. 45. (q) καὶ κατὰ usque ad ἐπὶ σέ vs. 8. = ABC. ut videtur, G. 4* 19** 26. 33. 36. 65 (c. al. 3) (In 66 scriptum est in rasura.) 78. 80. 95. 98. al. 13. Mt. d. f. k. Copt. Sahid. Slav. 5. 8. Vulg. ms. tol. Beda. (sed legunt codd. qu. et gr. ap. eundem. Habet etiam Cassiod. item, ex parte ut videtur, Æth. ‖ ἠβουλήθημεν κρῖναι κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον. ἐλθὼν δὲ ὁ χιλίαρχος λυσίας, βίᾳ πολλῇ ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν ἀφείλετο, καὶ πρός σε ἀπέστειλε, κελεύσας τοὺς κατηγόρους αὐτοῦ ἐλθεῖν πρὸς σέ. 46. 66* ut videtur. Ex parte alii etiam codices e. gr. 32. 42. cum his consentiunt. (r) ἠβουλήθημεν s. ἐβουλ. 31. 40. 46. 66* (s) κρῖναι. E. 13. 15. 18. 25. 27. 29. 46. 57. 66* 68. 69. 73. 76. al. 5. Mt. a l. c. l. m. Ed. Chrys. Theoph. 1. ‖ + αὐτόν. Slav. 7 et ed. (t) βίᾳ πολλῇ. 32. 42. 46. 57. 66* Ed. (u) ἀφείλετο καὶ πρός σε ἀπέστειλε. 32. 42. 46. 57. 66* Ed. Slav. 7. et ed. (x) κελεύων. Ed. ‖ + ἡμᾶς. Slav. ed. + καὶ. 32. ap. Mill. 42. 57. 69. Ed. Arm. (y) = 69. (z) = 32. 42. 57. Ed. Slav. 7. ἐπὶ σοῦ. 25. 27. 29. 40. 66* 68. 76. al. 2. et Barb. 3. Mt. a l** m. Chrys. ms. Theoph. 1. πρὸς σέ. 46. παρὰ σου. E. (a) ᾧ. E. 36. ap. Mill. ὧν. 8. 15. 27. 29. 66* Mt. m. (b) δύνασαι. Chrys. Theoph. 1. ‖ + καὶ. 25. 66* Codd. lat. Theoph. 2. (c) = A. αὐτοῦ. 26. αὐτοὺς. 40. (d) + εἰπόντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα. Syr. p. c. ast. (e) ABE. (St. π.) 4. 13. 14. 15. 18. 25. 26. 31. 36. 40. 57. 66* 68. 69. 73. 78. 80. 95. al. 23. Mt. a l. l. al. 5. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. *adjecerunt*, Vulg. laud. *litigarunt*, Syr. *acclamarunt*, Erp. *consenserunt*, Ar. p. (f) λέγοντες. 68. (g) = 4* (h) τε. ABE gr. 25. 40. 42. 57. 69. Ed. Theoph. 1. (i) αὐτοῦ. 4. 57. Mt. c. Ed. (k) + δίκαιον. E. 15. 18. 25. 27. 29. 36. 40. 66** 68. 73. 76. 78. in marg. 80. al. 8. et Barb. 5. Mt. a l. c. l. Syr. p. (et addit, ut videtur, προνοίᾳ θείᾳ) Slav. laud. Chrys. dis. Theoph. 1. 2. Scholia in Mt. d. Alcimus.

[l] ∾ εὐθυμότερον" τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι· Δυ- 11
ναμένου σου [m] ∾ γνῶναι," ὅτι οὐ πλείους εἰσί μοι ἡμέραι
[n] † [o] δεκαδύο," ἀφ' ἧς ἀνέβην προσκυνήσων [p] ∾ ἐν" ἱερου-
σαλήμ. Καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὗρόν με πρός τινα διαλε- 12
γόμενον, ἢ [q] ἐπισύστασιν" ποιοῦντα ὄχλου, οὔτε ἐν ταῖς
συναγωγαῖς, οὔτε κατὰ [r] τὴν" [s] πόλιν·" Οὔτε παραστῆ- 13
σαι [t] δύνανται [u], περὶ ὧν [x] νῦν" κατηγοροῦσί μου. Ὁμο- 14
λογῶ δὲ [y] τοῦτό" σοι, ὅτι κατὰ τὴν [z] ὁδὸν," ἣν λέγουσιν
αἵρεσιν, οὕτω λατρεύω [a] τῷ πατρῴῳ Θεῷ," πιστεύων πᾶσι
τοῖς κατὰ τὸν νόμον [b] καὶ" [c] ÷ τοῖς ἐν τοῖς" προφήταις
γεγραμμένοις· Ἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν Θεὸν, ἣν καὶ αὐτοὶ 15
οὗτοι προσδέχονται, [d] ἀνάστασιν μέλλειν ἔσεσθαι = νε-
κρῶν, : δικαίων τε καὶ ἀδίκων." Ἐν τούτῳ [e] ∾ δὲ" αὐτὸς 16
ἀσκῶ, ἀπρόσκοπον συνείδησιν [f] ∾ ἔχειν" πρὸς τὸν Θεὸν

---

[l] ∾ εὐθύμως. [m] ∾ ἐπιγνῶναι. [n] † ἤ.

[p] ∾ εἰς. [e] ∾ καί. [f] ∾ ἔχων.

(l) ABE. 13. 15. 25. 36. 40. 68. 73. al. 3. Mt. l. (Syr. Arr. Æth.) Vulg. laud. Ath. Theoph. 2. (m) AE. 15. 18. 27. 29. 36. 66** 68. 73. 76. al. 2. Mt. a l. c. l. Theoph. 1. 2. (n) = ABE. 13. 36. 40. 65 (c. al. 5) 69. 73. 76. 80. 95. 98. al. 28. Mt. a l. l. al. 4. Ed. laud. Theoph. 1. (o) δώδεκα. ABE. 13. 31. 40. 65. 68. Mt. l. Theoph. 1. 2. (p) AE. 4. 15. 18. 25. 36. 40. 68. 73. 98. al. 4. Mt. l. Ed. Theoph. 1. 2. (q) ἐπίστασιν. ABE. 13. 40. 65 (cum 3. 63.) 73. 95. (r) = 1. 2. 40. Ed. (s) ἀγορὰν. Syr. p. in m. (t) + με. 66* 69. 78. 98. al. 4. pluresve. Mt. d. k. m. Ed. (etiam St. 3.) Slav. (exc. rec.) Chrys. ms. + μοι. 2. 18. Mt. f. + σοι. 15. 36. + νῦν. 66** 76. Chrys. + σοι νῦν. 3. + με νῦν. 27. 29. 80. 95. al. 5. Mt. a l. c. Theoph. 1. (u) + σοι. ABE. 4. 13. 27. 29. 36. 40. 65 (cum 64) 68. 73. al. 4. Mt. l. Syr. Erp. Copt. Arm. Vulg. laud. (x) = 3. 30. Ed. Post μου ponit Mt. c. νυνί. AB. 27. 68. Mt. l. σοι νῦν. Slav. ed. (y) = Slav. 5. 8. (z) αἵρεσιν, omisso mox αἵρεσιν Syr. Erp. ‖ *sectam, quam dicunt hæresin.* Vulg. (a) = Theoph. 1. in textu. τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ Theoph. 1. in comment. semel. πατρῴῳ = 73. τῷ πατρὶ (καὶ) Θεῷ μου. Vulg. *Deo Patri*, tol. (b) = 67. (c) τοῖς ἐν τοῖς. E. 15. 18. 25. 29. 31. 36. 40. 65. (cum 3. 43.) 66** 73. 76. Mt. l. Theoph. 2. τοῖς, omisso ἐν τοῖς, A. 4. 57. 66* 78. 80. 98** al. 10. Mt. a l. al. 4. Ed. (etiam St. 3.) Copt. Vulg. Theoph. 1. ‖ = τοῖς ἐν τοῖς. 98* Mt. f. Scholion in Mt. h. (d) = 25. ‖ = νεκρῶν. ABC. 40. 68. Barb. 2. Sahid. Arm. Vulg. Theoph. 2. νεκρῶν ante μέλλειν ponit 73. (e) καί. ABCE. 15. 40. 68. 69. 73. 76. 98. Barb. 2. Mt. l. Syr. utr. Vulg. laud. Theoph. 2. τε. 31. δὲ καὶ. 25. 36. 80. al. 4. Mt. d. Arm. Chrys. Theoph. 1. (f) 4. 14. 15. 18. 26. 27. 29. 31. 36. 42. 57. 66. 69. 76. 78.

17 καὶ τοὺς ἀνθρώπους [g] διαπαντός." Δι' ἐτῶν δὲ πλειόνων
[h] παρεγενόμην" ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου, καὶ
18 προσφοράς [i]. Ἐν [k] ∾ οἷς" εὗρόν με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ,
οὐ μετὰ ὄχλου, οὐδὲ μετὰ θορύβου. [l]* τινὲς [m] ⁜ δὲ' ἀπὸ
19 τῆς ἀσίας [n] ἰουδαῖοι," * Οὓς [o] ∾ ἔδει" ἐπὶ σοῦ παρεῖναι
20 καὶ κατηγορεῖν, εἴ τι ἔχοιεν πρός με. Ἢ αὐτοὶ οὗτοι εἰ-
πάτωσαν, [p] † τί εὗρον [q] ἐν ἐμοὶ" ἀδίκημα, στάντος μου
21 ἐπὶ τοῦ συνεδρίου· Ἢ [r] περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς, ἧς
[s] ἔκραξα" [t] ἑστὼς ἐν αὐτοῖς·" ὅτι περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν
22 ἐγὼ κρίνομαι σήμερον [u] ὑφ'" ὑμῶν. [x] Ἀνεβάλετο δὲ αὐτοὺς ὁ φῆλιξ,"
ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ, εἰπών· ὅταν λυσίας
ὁ χιλίαρχος καταβῇ, [y] διαγνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς.
23 Διαταξάμενός [z] — τε" τῷ ἑκατοντάρχῃ τηρεῖσθαι

[k] ∾ αἷς. [o] ∾ δεῖ. [p] † εἰ.

[x] Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φῆλιξ, ἀνεβάλετο αὐτούς.

80. 95. 98. al. 24. et Barb. 6. Mt. a 1. (sed habet rec. in marg.) al. 4. Ed. Ar. pol. Slav. 5. 8. et ant. Chrys. (g) = 32. 42. 57* Ed. Ante πρὸς ponit E. laud. (h) = A. Post μου ponunt BC. 31. 40. 68. 73. Mt. l. Vulg. Theoph. 2. Post προσφορὰς E. laud. (i) + *et vota*. Vulg. Hier. (non Bedæ gr.) (k) ABCE. 13. 36. 40. 66. 68. 73. 76. al. 2. Mt. l. ‖ ἐν οἷς] καὶ οὗτοι. Syr. Erp. (l) + *et apprehenderunt me, clamantes et dicentes: tolle inimicum nostrum s. virum*. Vulg. edit. sixtinæ. demidov. Alii lat. (m) + A. 65. (cum 3. 43) 66. pluresve, et Barb. 3. Ed. (etiam St. 3.) Syr. p. Copt. Vulg. laud. Chrys. + τι 76. + δὲ τῶν. CE. 14. 15. 18* 25. 29. 31. 36. 40. 66** 68. 73. 78** Mt. l. Theoph. 1. + τῶν 23. Mt. c. d. Theoph. 2. ‖ τινὲς . . . ἰουδαῖοι] = Euthal. ap. Mill. οἱ ἰουδαῖοι ἐκ τῆς ἰουδαίας. Sahid. εἰ μὴ τινὲς ἀπὸ τῆς ἀσίας ἰουδαῖοι ἐθορύβησαν. Syr. Erp. (n) ἰουδαίων. E. gr. 14. 18, 25. 27. 29. 36, 68. Mt. d. l. Syr. p. Theoph. 1. 2. (o) B. 4. 18. 57. 66* 76. 78. 80. 98. ap. Hwiid. al. 15. pluresve et Barb. 2. Mt. a 1, c. d. f. k. m. Ed. (etiam St. 3) Slav. 5 et ant. Chrys. in comment. (p) = ABCE. (St. τ.) 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 45. Mt. a 1. l. al. 4. Ed. Syr. Arr. Copt. Arm. Slav. (exc. rec.) laud. Chrys. Theoph. 1. 2. (q) = A. 40. Post ἀδίκημα ponit Mt. l. (r) + μόνον. Arm. (s) ἐκέκραξα. A. 40. 65 (c. al. 4.) 69. al. 8. Ed. Theoph. 1. ἐκέκραξα. Mt. f. (t) ἐν αὐτοῖς ἑστὼς. ABCE. 40. 68. Mt. l. Copt. Vulg. laud. Theoph. 1. 2. (u) ἐφ'. AC. 31. 40. 65. 73. Syr. (x) ABCE. 14* 40. 68. Mt. l. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. (Sahid. ut rec.) Arm. Vulg. laud. Chrys. ἀνελάβετο δὲ αὐτοὺς ὁ φῆλιξ. 73. (y) + ἀκριβέστερον. 7. 27. 29. Mt. l. ‖ *audiam vos*, Vulg. *audiam quæ ad vos*, laud. (z) = ABCE. 36. 40. 66** 68. Mt. c. l. Arm. Theoph. 2.

[a] *αὐτὸν* ἔχειν τε ἄνεσιν, καὶ μηδένα κωλύειν τῶν [b] ἰδίων" αὐτοῦ ὑπηρετεῖν [c] = ἢ προσέρχεσθαι" αὐτῷ.
Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς [d] παραγενόμενος" ὁ φῆλιξ σὺν 24
δρουσίλλῃ τῇ γυναικὶ [e] †, οὔσῃ ἰουδαίᾳ, [f] [[g] μετεπέμ-
ψατο" τὸν παῦλον, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς χρι-
στὸν [h] πίστεως. Διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύ- 25
νης καὶ ἐγκρατείας, καὶ τοῦ [i] ∞ κρίματος τοῦ μέλλον-
τος" [k] †, ἔμφοβος γενόμενος ὁ φῆλιξ ἀπεκρίθη· τὸ νῦν
ἔχον πορεύου· [l] καιρὸν δὲ μεταλαβὼν" μετακαλέσομαί
σε. [m] "Αμα [n] † καὶ ἐλπίζων, ὅτι χρήματα δοθήσεται 26
αὐτῷ ὑπὸ τοῦ παύλου [o] †· διὸ καὶ πυκνότερον αὐτὸν
μεταπεμπόμενος, [p] ὡμίλει" αὐτῷ. Διετίας δὲ πληρω- 27
θείσης ἔλαβε διάδοχον [q] ὁ φῆλιξ πόρκιον φῆστον· [r] θέλων

---

[a] τὸν παῦλον. [e] † αὐτοῦ. [i] ∞ *μέλλοντος κρίματος.*
[k] † ἔσεσθαι. [n] † δὲ. [o] † ὅπως λύσῃ αὐτόν.

(a) ABCE. 13. 15. 36. 40. 68. 73. Mt. l. Copt. (Sahid. ut rec.) Arm. Syr. p. Vulg. laud. Theoph. 2. (b) *ἰουδαίων*. Ed. Ar. pol. (c) = A BCE. 13. 14. 68. 73. Mt. l. Syr. utr. Erp. Copt. (non Sahid.) Arm. Vulg. laud. (d) = Syr. Erp. (e) = CG. 14. 15. 26. 27. 76. 78. 80. al. 19. Mt. d. k. Theoph. 2. *ἰδίᾳ*. B. 31. 36. 40. 42. 57. 66. 68. 69. 98. al. 4. Mt. a l. al. 3. Ed. Syr. p. in m. Ammonius. Utrumque conjungunt A. 4. 18. 25. (f) + *παρακαλούσῃ, ὅπως ἴδῃ τὸν παῦλον καὶ ἀκούσῃ τὸν λόγον. ὡς οὖν ἐβούλετο ἱκανὸν ποιῆσαι, ἐποίησεν τοῦτο*. Syr. p. in m. + *rogavit* (illa) *ut videret Paulum et audiret*. Vers. bohem. (g) *μετεπέμψαντο*. Syr. Erp (h) + *ἰησοῦν*. BEG. 78. 80. 98. al. 26. Mt. f. m. Syr. p. Ar. pol. Copt. Æth. Arm. Slav. Vulg. laud. Chrys. Theoph. 2. (i) C. 15. 31. 40. 73. Arm. Chrys. in comment. (k) = AB CE. 13. 15. 27. 29. 36. 40. 66** 68. 73. Mt. l. (Syr. utr. Copt. Arm. Vulg. laud.) (l) *καιρῷ δὲ ἐπιτηδείῳ*. E. Vulg. laud. || *μεταλαβὼν*] *παραλαβὼν*. A. *λαβὼν* 13. 32. 40. 43. 57. 73. 76. Mt. c. l. Ed. Chrys. ms. et in comment. Theoph. 1. (m) *ἐλπίζων γάρ*. Syr. item Erp. (n) = ABE. 4* 13. 26. 27. 29. 31. 36. 40. 42. 57. 65 (c. al. 4) 66* 68. 73. 76. 78. 80. 98. al. 10. Mt. a l. l. al. 5. Ed. Arr. Vulg. laud. Theoph. 1. (o) = A CE. 40. 68. 73. Barb. 1. Mt. l. Syr. utr. (non Erp.) Arm. Vulg. laud. *ἵνα ἀπολύσῃ αὐτόν*. 4. 69. 80. al. 4. Mt. a l. in marg. d. item k. (p) *διελέγετο*. C. 15. 18. 36. (q) + *τῆς ἡγεμονίας αὐτοῦ*. Syr. p. || *ὁ φῆλιξ* = 73. (r) + *παύλῳ δὲ ἐπέτρεψεν ἐν φυλακῇ λαλεῖν*. Syr. p. in m.

[s] τε″ [t] ∾ χάριτας″ καταθέσθαι τοῖς ἰουδαίοις ὁ φῆλιξ,
κατέλιπε τὸν παῦλον δεδεμένον.

1 Φῆστος οὖν ἐπιβὰς [u] τῇ ἐπαρχίᾳ,″ μετὰ τρεῖς ἡμέ-
2 ρας ἀνέβη εἰς ἱεροσόλυμα ἀπὸ καισαρείας. Ἐνεφάνι-
σαν″ δὲ αὐτῷ [y] ∾ ὁ ἀρχιερεὺς″ καὶ οἱ πρῶτοι [z] τῶν ἰου-
3 δαίων″ κατὰ τοῦ παύλου, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν [a], Αἰ-
τούμενοι χάριν [b] κατ'″ αὐτοῦ, ὅπως μεταπέμψηται αὐ-
τὸν εἰς ἱερουσαλήμ· ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ
4 τὴν ὁδόν. Ὁ μὲν οὖν φῆστος ἀπεκρίθη, τηρεῖσθαι [c] τὸν
παῦλον″ [d] ∾ ἐν καισαρείᾳ,″ ἑαυτὸν δὲ [e] μέλλειν″ [f] ἐν τά-
5 χει″ ἐκπορεύεσθαι. Οἱ οὖν [g] δυνατοὶ ἐν ὑμῖν, φησὶ,″ συγ-
καταβάντες, εἴ τι ἐστὶν [h] ἐν τῷ ἀνδρὶ [i] = τούτῳ,″ κατη-
6 γορείτωσαν αὐτοῦ. Διατρίψας δὲ [k] ἐν αὐτοῖς″ ἡμέρας
[l] + οὐ πλείους # ὀκτὼ ἢ δέκα,″ καταβὰς εἰς καισάρειαν,
τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσε τὸν

---

[t] ∾ χαρίτα. [y] ∾ οἱ ἀρχιερεῖς. [d] ∾ εἰς καισάρειαν.

(s) = Arm. δὲ. 14. 27. 29. 40. 68. al. 8. Mt. c. k. l. Ed. Syr. Erp. Copt. Vulg. laud. Chrys. Theoph. 1. 2. (t) ABC. 25. χάριν. E. 14* 27. 40. 42. 66** 68. 73. al. 3. Mt. l. (Syr. Erp. Copt.) Vulg. laud. Chrys. Theoph. 2. (u) εἰς καισάρειαν, omisso mox ἀπὸ καισαρείας. Syr. Erp. (x) ἐνεφάνησαν. 25. 26. 68. Mt. l. Theoph. 2. (y) AE. 14. 27. 29. 36. 40. 65 (c. al. 2.) 66** 68. 73. 80. Barb. 5. Mt. l. Syr. Erp Copt. Æth. Arm. Slav. 8 et ant. Vulg. laud. Chrys. in textu. ὅ, τε ἀρχιερεὺς 32. 57. 69. Barb. 2. Ed. Chrys. in comment. (z) = 65. (cum 3. 43) ‖ + τὰ. 13. 68. (a) + οἱ τὴν εὐχὴν πεποιηκότες, κατὰ τὸ δυνατὸν, ἵνα ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν γένηται. Syr. p. in m. (b) παρ' C ut videtur, 18. 36. al. 2. Mt. l. Syr. Arr. tol. Codd. lat. Chrys. (c) = Arm. Ante τηρεῖσθαι ponit 68. (d) ABCE. 40. 73. (e) = E. (f) = 31. (g) ἐν ὑμῖν, φησι, δυνατοὶ. ABCE. 31. 40. Mt. l. Arm. Vulg. laud. Chrys. in comment. ‖ = δυνατοὶ. Lucif. ‖ = φησιν. Mt. c. Syr. Erp. Lucif. (h) + ἄτοπον. 27. 36. 43. al. 4. Mt. a l. l. m. Syr. utr. Copt. Slav. qu. Theoph. 2. (i) = Mt. l. Vulg. ἄτοπον. (omisso τούτῳ) ABE. 4** 15. 18. 40. 57. 65. (c. al. 2.) 73. al. 2. Ed. Arm. Slav. 8 ut videtur. (non 5.) Vulg. laud. Lucif. τούτῳ ἄτοπον. 42. 66** 68. 69. 98. al. 2. et Barb. 1. Mt. c. Ed. Slav. qu. (k) = Syr. p. (habet in m.) ἐκεῖ. Arm. (l) οὐ πλείους ὀκτὼ ἢ δέκα. ABC. 13. 15. 27. 29. 31. 36. 65. 66** 68. 73. al. 4. Mt. l. Copt. Arm. Vulg. laud. Theoph. 2. Lucif. οὐ πλείους ἢ δέκα. 18. 63. 76. Slav. ed. πλείους ὀκτὼ ἢ δέκα. E. gr. 19** 25.

παῦλον ἀχθῆναι. Παραγενομένου δὲ αὐτοῦ, περιέστησαν 7
[m] οἱ ἀπὸ ἱεροσολύμων καταβεβηκότες ἰουδαῖοι, πολλὰ
καὶ βαρέα [n] αἰτιώματα [o] φέροντες'' [p] = κατὰ τοῦ παύλου,''
ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδεῖξαι· [q] Ἀπολογουμένου αὐτοῦ·'' ὅτι 8
οὔτε εἰς τὸν νόμον τῶν ἰουδαίων, οὔτε εἰς τὸ ἱερὸν, οὔτε
εἰς καίσαρά [r] τι'' ἥμαρτον. Ὁ φῆστος δὲ, [s] ∾ τοῖς ἰου- 9
δαίοις θέλων'' [t] χάριν'' καταθέσθαι, ἀποκριθεὶς τῷ παύ-
λῳ εἶπε· Θέλεις, εἰς ἱεροσόλυμα ἀναβὰς, ἐκεῖ περὶ τού-
των [u] κρίνεσθαι'' [x] ἐπ' '' ἐμοῦ; Εἶπε δὲ ὁ παῦλος· ἐπὶ τοῦ 10
βήματος καίσαρος ἑστώς εἰμι, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι. ἰου-
δαίους οὐδὲν ἠδίκησα, ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις.
Εἰ μὲν [y] ∾ γὰρ'' [y*] ἀδικῶ'', καὶ ἄξιον θανάτου πέ- 11
πραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι [z] τὸ'' ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδέν
ἐστιν [a], ὧν [b] οὗτοι'' κατηγοροῦσί μου, οὐδείς με δύναται
αὐτοῖς χαρίσασθαι. καίσαρα ἐπικαλοῦμαι. Τότε ὁ φῆ- 12
στος, συλλαλήσας μετὰ τοῦ [c] συμβουλίου, ἀπεκρίθη·
[d] καίσαρα ἐπικέκλησαι·'' ἐπὶ καίσαρα πορεύσῃ.

---

[n] αἰτιάματα. [s] ∾ θέλων τοῖς ἰουδαίοις. [y] ∾ οὖν.

---

40. 66* 80* Syr. p. laud. πλείους ἢ ὀκτὼ. 32. 42* 57. Ed. ὀκτὼ ἢ δέκα. Syr. Erp. Sahid. Æth. δέκα. Chrys. in comment. (m) + αὐτὸν s. αὐτῷ. ABCE. 13. 15. 18. 29. 36. 40. 65 (c. al. 3.) 66** 68. 73. al. 2. Mt. l. Syr. Arm. Vulg. laud. Theoph. 2. Lucif. (n) ABCE. (St. π.) 65 (c. al. 5) 73. 76. 98. al. 27. Mt. a l. f. Ed. Chrys. Theoph. 2. (o) καταφέροντες. ABC. 40. Mt. l. ἐπιφέροντες. E. *objicientes*, Vulg. laud. (p) = AC. 40. 73. Erp. Arm. Vulg. Lucif. κατ' αὐτοῦ. 17. 18. item 68. Syr. Copt. Æth. Sahid. τοῦ παύλου. Mt. l. τῷ παύλῳ E. Vulg. laud. (q) τοῦ (δὲ) παύλου ἀπολογουμένου. ABCE. 17. 31. 40. 68. 73. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. laud. Theoph. 2. Lucif. ἀπολογ. δὲ αὐτοῦ. 15. 36. Mt. d. Theoph. l. (r) = 57. Barb. l. Mt. l. Ed. (s) ABCE. 31. 40. 68. Mt. l. Arm. laud. tol. demidov. Codd. lat. Theoph. 2. (t) χάριτα. A. (u) κριθῆναι. ABCE. 40. 68. 73. al. 2. Mt. l. (x) ὑπ'. 4. 15. 18. 36. 80. 98. al. 9. Mt. a l* l. al. 4. Chrys. in comment. Theoph. l. ἀπ'. 3. (y) ABCE. 15. 17. 18. 27. 36. 65. (c. al. 4) 68. Mt. l. Copt. Slav. Chrys. in comment. Theoph. 2. ‖ = 40. laud. (y*) ἄδικον. 73. (z) τοῦ. 18. 68. al. 4. Mt a l. d. l. Theoph. 1. 2. (a) + ἐν ἐμοὶ. Syr. utr. (b) = 37. al. 2. Mt. d. Syr. Erp. Chrys. in comment. (c) + συνεδρίου καὶ. 68. (d) = 33. 36. καίσαρα ἐπικαλεῖς. Slav. 5.

13 Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων [e] τινῶν,″ [ἀγρίππας ὁ βα-
σιλεὺς καὶ [f] βερνίκη″ κατήντησαν εἰς καισάρειαν, [g] ἀσ-
14 πασόμενοι″ τὸν φῆστον. Ὡς δὲ πλείους ἡμέρας [h] διέ-
τριβον″ ἐκεῖ, ὁ φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν
παῦλον, λέγων· ἀνήρ τις ἐστὶ καταλελειμμένος ὑπὸ φή-
15 λικος δέσμιος· Περὶ οὗ, γενομένου μου εἰς ἱεροσόλυμα,
[i] ἐνεφάνισαν″ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν ἰου-
16 δαίων, αἰτούμενοι [k] κατ᾽ αὐτοῦ″ [l] ∾ δίκην.″ Πρὸς οὓς
ἀπεκρίθην, ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος ῥωμαίοις, χαρίζεσθαί
[m] ∾ τινα″ ἄνθρωπον [n] = εἰς ἀπώλειαν,″ πρὶν ἢ ὁ κατη-
γορούμενος κατὰ πρόσωπον [o] ἔχοι″ τοὺς κατηγόρους, τό-
17 πον τε ἀπολογίας [p] λάβοι″ περὶ τοῦ ἐγκλήματος. Συν-
ελθόντων οὖν [q] — αὐτῶν″ ἐνθάδε, ἀναβολὴν μηδεμίαν
ποιησάμενος, τῇ ἑξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέ-
18 λευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα. Περὶ οὗ σταθέντες οἱ κατή-
γοροι, οὐδεμίαν αἰτίαν [r] ∾ ἐπέφερον, ὧν ὑπενόουν ἐγώ [s]·
19 Ζητήματα δέ τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμονίας εἶχον
πρὸς αὐτὸν, καὶ περί τινος ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ἔφασκεν
20 ὁ παῦλος ζῆν.] Ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ [t] εἰς τὴν περὶ″

[l] ∾ καταδίκην. [m] ∾ τινι [r] ∾ ἔφε[ρ]ον.

(e) = 1. 36. Syr. utr. τριῶν. 95. 3 ap. Wetst. (f) βερονίκη. C. laud. tol. demidov. Codd. lat. Cassiod. βερενίκη. Arm. (g) ἀσπασάμενοι. AE gr. 68. al. 6. Mt. a l. l. al. 5. Æth Theoph. 1. (h) διέτριβεν. 42. 57. 78. 80. 98. al. 13. Mt. a 1. al. 4. Ed. Ar. pol. Æth. Slav. 5. Theoph. 1. (i) ἐνεφάνησαν. 40. al. 5. Mt. l. al. 3. Theoph. 2. Œc. + μοι. E. Arm. (k) = 13. 66* ap. Alt. (l) ABC. 13. 25. 27. 29. 40. 66** 73. ap. Hwiid. al. 3. et Mt. l. Bas. χάριν. Ar. pol. (m) C. 27. 29. Mt. l. Ath. Bas. Theodoret. (n) = ABC . 25. 27. 29. 40. 66** al. 2. Copt. Sahid. Arm. Syr. p. c. ast. Vulg. laud. Ath. Bas. Theodoret. Acta chalced. (o) ἔχει. 57. 68. 80. al. 6. Mt. c. d. Ed. Theoph. 1. 2. ἔχῃ. Mt. k. Bas. σχοίη. Theodoret. ἴδοι. Slav. 5. 8. (p) λάβῃ. 33. 80. al. 2. Mt. d. k. Bas. (q) = B. 13. 40. 42. 57. 95* 98. al. 4 et Barb. 1. Ed. || veniens igitur, Syr. Erp. (r) ACE. 18. 27. 29. 36. 40. 68. 7[3]. Mt. 1. ὑπέφερον. 80. Lect. 5. || + κατ᾽ αὐτοῦ. 68. Theoph. 2. (s) + πονηρὰν. ABC. 1[3]. 15. 36. 40. 68. 73. al. 5. Mt. l. m. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Vulg. + πονηρῶν. E. Barb. 2. Mt. d. laud. Ante ἐπέφερον + πονηρίας s. πονηρὰν Arm. (t) τὴν περὶ. A. 26. [42]. 57. 9[8]. [a]l. [6]. Mt. a l. al. 4. Ed. Theoph. 1. περὶ τὴν. 4. 66** ap. Hwiid. al. 5. Mt. d. Chrys. bis. (semel ut rec.) εἰς τὴν. 31.

[u] ∾ τούτου″ ζήτησιν, ἔλεγον· εἰ βούλοιτο πορεύεσθαι εἰς
ἱερουσαλὴμ, κἀκεῖ κρίνεσθαι περὶ τούτων; Τοῦ δὲ παύ- 21
λου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ σεβα-
στοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτὸν, ἕως οὗ
[x] ∾ πέμψω″ αὐτὸν πρὸς καίσαρα. Ἀγρίππας δὲ πρὸς 22
τὸν φῆστον [x*] ἔφη·″ ἐβουλόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου
ἀκοῦσαι. ὁ δέ· αὔριον, φησὶν, ἀκούσῃ αὐτοῦ.

Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ ἀγρίππα καὶ τῆς βερ- 23
νίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας, καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ
ἀκροατήριον, σύν τε [y] = τοῖς″ χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσι
τοῖς [z] κατ' ἐξοχὴν″ [a] — οὖσι″ τῆς πόλεως, καὶ κελεύ-
σαντος τοῦ φήστου, ἤχθη ὁ παῦλος. Καί φησιν ὁ φῆ- 24
στος· ἀγρίππα βασιλεῦ, καὶ πάντες οἱ συμπαρόντες
ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον, περὶ οὗ [b] πᾶν″ τὸ πλῆθος
τῶν ἰουδαίων ἐνέτυχόν μοι ἔν τε ἱεροσολύμοις [c] καὶ ἐν-
θάδε,″ ἐπιβοῶντες μὴ δεῖν [d] ∾ ζῆν αὐτὸν″ [e] μηκέτι.″
Ἐγὼ δὲ [f] ∾ καταλαβόμενος,″ μηδὲν ἄξιον [g] ∾ θανάτου 25

---

[u] ∾ τούτων. [x] ∾ ἀναπέμψω. [d] ∾ αὐτὸν ζῆν.

[f] ∾ κατελαβόμην. [g] ∾ αὐτὸν θανάτου.

(u) ABCE. 13. 25. 36. 40. 68. 69. 73. al. 7. Mt. l. Syr. Erp. Æth. Chrys. in comment. semel. Theoph. 2. (x) ABCE. 13. 15. 36. 40. 68. 73. 98. al. 7. Mt. l. laud. Theoph. 2. (x*) = AB. (y) = ACE. 3. 40. 65 (cum 43) 68. 95. Mt. l. (z) καθ' ὑπεροχὴν. 3. Schol. codicis 40. (a) = ABC. 27. 40. 66** Mt. l. Chrys. in comment. (b) = 4* 16. 23. 37. Mt. d. ἅπαν. ACE. 25. 36. 40. 68. al. 3. Mt. l. (c) = Vulg. laud. ‖ + ἵνα παραδῶ αὐτὸν αὐτοῖς εἰς βασανισμὸν . . . οὐχ εὕρηκα δὲ ὥστε παραδοῦναι αὐτὸν διὰ τὰς ἐντολὰς, ἃς ἔχομεν παρὰ τοῦ σεβαστοῦ. εἰ δέ τις αὐτοῦ κατηγορεῖ, λέγω ἐγὼ ἵνα ἐπιστρέφῃ εἰς καισάρειαν, ὅπως τηρηθῇ. οὗτοι ἐλθόντες ἐβόων ἵνα ἀρθῇ, ἵνα μὴ σωθῇ ἐν κρίσει. ἀκούσας δὲ τοῦτο κατελαβόμην, ὅτι οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἔφερον. εἰπόντος δὲ ἐμοῦ θέλεις κρίνεσθαι μετ' αὐτῶν ἐν ἱεροσολύμοις; ἐπικάλεσαι καίσαρα. Syr. p. in m. + *petentes, ut eum in mortem traderem. Sed in accusatione non potui eum tradere, propter præceptum, quod habemus a Cæsare. Si quis autem velit cum eo judicio contendere,* (sequatur eum) *Cæsaream. Et acclamarunt etc.* Vers. bohem. (d) ABCE. 31. 40. 69. pluresve. Syr. Arm. Vulg. laud. Chrys. in comment. bis. Theoph. 2. (e) = Arm. (f) ABCE. 8. 17. 40. 68. 73. Mt l. Vulg. (g) ABCE. 40. laud. demidov. tol. Codd. lat. ‖ αὐτὸν ante ἄξιον ponunt 68. Arm. Theoph. 2. Post πεπραχ. Mt. l.

αὐτὸν″ πεπραγέναι, [h] — καὶ″ αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικα-
λεσαμένου τὸν σεβαστὸν, ἔκρινα [i] πέμπειν″ [k] = αὐτόν.″
26 Περὶ οὗ [l] ἀσφαλές τι″ γράψαι τῷ κυρίῳ [m] οὐκ ἔχω·
διὸ προήγαγον αὐτὸν ἐφ᾽ ὑμῶν, καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ,
βασιλεῦ ἀγρίππα, ὅπως, τῆς ἀνακρίσεως γενομένης, σχῶ
27 τι [n] γράψαι.″ Ἄλογον γάρ [o] μοι δοκεῖ,″ πέμποντα
δέσμιον, μὴ καὶ τὰς κατ᾽ αὐτοῦ αἰτίας σημᾶναι.
1 [Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν παῦλον ἔφη· ἐπιτρέπεταί σοι
[p] ∾ ὑπὲρ″ σεαυτοῦ λέγειν. τότε ὁ παῦλος [q] [r] ἀπελογεῖ-
2 το, ἐκτείνας τὴν χεῖρα·″ Περὶ πάντων, ὧν ἐγκαλοῦμαι
ὑπὸ ἰουδαίων, βασιλεῦ ἀγρίππα, ἥγημαι ἐμαυτὸν μα-
3 κάριον, [s] ἐπὶ σοῦ μέλλων σήμερον ἀπολογεῖσθαι.″ Μάλιστα [t] γνώ-
στην ὄντα σε [u] πάντων″ τῶν κατὰ [x] ἰουδαίους″ [y] ἐθῶν″ τε
καὶ ζητημάτων. διὸ δέομαί [z] = σου,″ μακροθύμως ἀκοῦ-
4 σαί μου. Τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου τὴν ἐκ νεότητος, τὴν
ἀπ᾽ ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου ἐν [a] ἱεροσολύμοις,

---

[p] ∾ περὶ. [s] μέλλων ἀπολογεῖσθαι ἐπὶ σοῦ σήμερον.

(h) = ABCE. 17. 40. 68. 73. Mt. l. Vulg. laud. (i) = Arm. (k) = ABC. 15. 25. 36. 40. 65. (cum 3) 73. Theoph. 2. Arm. Vulg. Theoph. 2. (l) = Syr. laud. ‖ περὶ οὗ . . . οὐκ ἔχω = Erp. (m) + μου. 15. 18. 25. 27. 29. 36. 68. Mt. a l. in marg. l. Copt. Arm. Syr. p. c. ast. Theoph. 2. + ἡμῶν. Syr. p. in m. (n) γράψω. ABC. 13. al. 3. Mt. l. Ed. (Verss.) Theoph. l. (o) = Syr. Erp. ‖ + εἶναι. 31. 40. Chrys. in comment. (p) ACE. 13. 27. 29. 36. 73. 80. al. 2. Mt. l. laud. (q) + πιστεύων, καὶ ἐν πνεύματι ἁγίῳ παρακληθείς. Syr. p. c. ast. (r) ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο. ABCE. 40. 66. 68. 73. al. 4. Mt. b. c. e. Syr. Copt. Arm. Vulg. laud. Theoph. 2. (s) ἐπὶ σοῦ μέλλων (μέλλοντα. 17) σήμερον ἀπολογεῖσθαι. ABC. 17. 31. 40. 66. 68. 73. Mt. l. Syr. Theoph. 2. Hier. sic etiam, omisso σήμερον, Lect. 5. item (sed ἀπολογ. σήμερον) E. 4. 42. 57. 65. (c. al. 5.) 69. 78. 80. 98. al. 7. Mt. a l. al. 5. Ed. Vulg. laud. Codd. lat. ap. Bedam. Chrys. Theoph. l. item Ambr. ‖ = σήμερον. 25. Ambr. (t) + ἐπιστάμενος 15. 18. 36. Syr. Erp. Post σε ponit 7. Post ζητημάτων AC. 13. Barb. l. Mt. l. Slav. 8. Œc. ἐπιστάμενος δηλονότι. Mt. a l. in marg. Item + εἰδὼς post σε, 6. 29. Ed. Slav. rec. Post πάντων 31. (u) = A. 17. 25. Æth. ‖ + ὧν μέλλω σήμερον ἀπολογήσασθαι. 68. (x) ἰουδαίων. AE. 68. (y) ἠθῶν. 36. 42. 57. al. 6. Mt. f. Ed. Theoph. 2. ἐθνῶν. A. 15. 27. Mt. l. (z) = ABE. 25. 36. 40. 68. Barb. 4. Mt. l. Arm. Vulg. laud. (a) + τε ABE gr. 40. Syr. Erp.

ἴσασι πάντες οἱ ἰουδαῖοι· Προγινώσκοντές με ἄνωθεν, 5
ἐὰν θέλωσι μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν [a*] ἀκριβεστάτην″
αἵρεσιν [b] τῆς ἡμετέρας θρησκείας″ ἔζησα, [c] φαρισαῖος.″
Καὶ νῦν ἐπ᾽ ἐλπίδι τῆς [d] ∾ πρὸς″ τοὺς πατέρας [e] + 6
ἡμῶν″ ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἕστηκα κρι-
νόμενος [f]· Εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν, [g] ἐν ἐκτενείᾳ″ 7
νύκτα καὶ ἡμέραν λατρεῦον, ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ
ἧς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι, [h] — βασιλεῦ″ [i] = ἀγρίππα,″
ὑπὸ [k] † ἰουδαίων. [l] Τί;* ἄπιστον κρίνεται παρ᾽ [m] ὑμῖν,″ 8
εἰ ὁ θεὸς νεκροὺς ἐγείρει; Ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυτῷ 9
πρὸς τὸ ὄνομα ἰησοῦ τοῦ ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία
πρᾶξαι. [m*] Ὃ καὶ″ ἐποίησα ἐν ἱεροσολύμοις· καὶ πολ- 10
λοὺς [n] τῶν ἁγίων ἐγὼ [o] + ἐν″ φυλακαῖς κατέκλεισα,
τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβών· ἀναιρουμένων
τε [p] αὐτῶν,″ κατήνεγκα ψῆφον. Καὶ κατὰ πάσας τὰς 11
συναγωγὰς [q] πολλάκις″ τιμωρῶν αὐτοὺς, ἠνάγκαζον
βλασφημεῖν [r]· περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς, ἐδίωκον
ἕως καὶ εἰς τὰς ἔξω πόλεις. Ἐν οἷς [s] = καὶ″ πορευ- 12

[d] ∾ εἰς. [k] † τῶν.

(a*) ἀκριβεστέραν. 98. (b) = Syr. Erp. Theoph. 1. in comment. (c) φαρισαίων. Syr. Erp. (d) ABE. 25. 40. 65. (c. al. 4.) (e) + ACE. 14* 15. 25. 27. 29. 36. 40. 65. (c. 67.) 66** 68. 73. 76. al. 8 et Barb. 3. Mt. h. l. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. ed. Vulg. laud. Chrys. Theoph, 2. (f) + ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ. Arm. (g) = Æth. Vulg. *ex tenacitate*, laud. (h) = A. 18. 36. (i) = ABCE. 17. 18. 36. 65. 68. 73. Copt. Sahid. Arm. Vulg. laud. Theoph. 2. || Iidem fere βασιλεῦ post ἰουδαίων ponunt. || βασ. ἀγρ. post ἰουδ. extat in 3. 31. 40. Mt. 1. Syr. Æth. (k) = ACE. 76. 78. 80. 95. 98. al. 24. Lect. 5. Mt. a 1. 1. al. 5. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. (l) Vs. 8. = 26. (m) ἡμῖν. 36. Mt. c. (m*) διὸ καί. B. (n) + τε ACE. 13. item (omisso καὶ) 68. Theoph. 2. + δὲ. 36. (o) + ABCE. 13. 15. 18. 25. 27. 29. 31. 36. 40. 65. (c. al. 3) 66** 68. 73. 76. Mt. 1. Vulg. laud. (p) = E. (q) = Syr. Erp. (r) + τὸ ὄνομα ἰησοῦ. Syr. Erp. + *nomen ejus*, demidov. (s) = ACE. 15. 17. 18. 26. 40. 68. Barb. 1. Mt. 1. Copt. Arm. Æth. Slav. Vulg. laud. Theoph. 2. || In lectionariis πορευόμενος conjungitur cum ἐκτείνας τὴν χεῖρα vs. 1. omissis intermediis. || καὶ post πορευόμενος ponit 73.

ὁμενος εἰς τὴν δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς
13 [t] τῆς παρὰ" τῶν ἀρχιερέων, Ἡμέρας μέσης, κατὰ τὴν
ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, οὐρανόθεν, ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ
ἡλίου, [u] περιλάμψαν" με φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευο-
14 μένους. Πάντων [x] ∾ δὲ" καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν,
ἤκουσα [y] φωνὴν λαλοῦσαν πρός με,—καὶ λέγουσαν" τῇ
ἑβραΐδι διαλέκτῳ· σαοὺλ, σαοὺλ, τί με διώκεις; σκληρόν
15 σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. Ἐγὼ δὲ εἶπον· τίς εἶ, κύριε;
16 ὁ δὲ [z] εἶπεν· ἐγώ εἰμι ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις. [a] Ἀλλὰ ἀνά-
στηθι, καὶ" στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς τοῦτο γὰρ
[b] ὤφθην" σοι, προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην καὶ μάρτυρα,
17 ὧν τε εἶδες [c], ὧν τε ὀφθήσομαί σοι· Ἐξαιρούμενός σε ἐκ
τοῦ λαοῦ [d] [e] καὶ" τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς [f] ∾ νῦν" [g] σε ἀπο-
18 στέλλω," Ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς [h] αὐτῶν," [i] τοῦ" [k] ἐπιστρέ-
ψαι" ἀπὸ σκότους εἰς φῶς, καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ σατανᾶ
ἐπὶ τὸν θεὸν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ
19 κλῆρον ἐν τοῖς [l] ἡγιασμένοις," πίστει τῇ εἰς ἐμέ. Ὅθεν,

---

[x] ∾ τι. [f] ∾ ἐγώ.

(t) = ABE. 40. 68. 73. Mt. χ. Syr. Arr. Vulg. laud. παρὰ. 17. (u) περιαστρέψαν. 4. περιαυγάσαν. 18. (x) ABCE. 18. 25. 36. 40. 68. Barb. 2. Mt. l. Syr. Arr. Vulg. laud. Theoph. 2. (y) φωνὴν λέγουσαν (φωνῆς λεγούσης) πρός με. ABCE. 15. 18. 25. 36. 40. 68. 73. al. 3. Mt. a l. (sed in marg. habet rec.) e. 1. item χ. Syr. utr. Erp. Arm. φωνὴν λαλοῦσαν (μοι. Barb. 1.) πρός με. 27. 29. 33. 35. 66** 76. Barb. 1. *vocem loquentem ad me s. mihi*, Vulg. laud. φωνῆς λεγούσης πρός με καὶ λεγούσης. 69. (z) + κύριος. ABCE. 15. 18. 25. 36. 40. 65 (c. 43) 73. al. 2. et Barb. 1. Mt. l. Syr. utr. Erp. Copt. Arm. Vulg. laud. Theoph. 2. (a) καὶ εἶπέ μοι. Syr. Erp. (b) ὀφθήσομαι. 64. (c) + δυνάμεων. 25. + με. B. Mt. l. Arm. Ambr. ‖ *quæ a me vides, quibus etiam præeo tibi*. Aug. (d) + τῶν ἰουδαίων. 5. 8. 44. Mt. c. χ. Syr. Erp. Theoph. 2. (e) = 16. al. 3. Mt. d. l. (f) = 65. 67. Syr. Erp. ἐγὼ. ABE. 4. 14. 15. 18. 26. 36. 40. 57. 66. 68. 69. 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 25. Lect. 5. Mt. a l. l. al. 9. Ed. Ar. p. Copt. Arm. Syr. p. Slav. laud. Chrys. Theoph. 1. Aug. νῦν ἐγὼ. Vulg. Theoph. 2. (g) ἐξαποστελῶ σε. C. 18. 68. Mt. l. Alii aliter. ἀποστελῶ σε. 73. 98. ἀποστέλλω σε. B. (h) τυφλῶν. E. laud. tol. Codd. lat. Aug. (i) καὶ. Mt. χ. Ed. Chrys. in comment. semel. (k) ὑποστρέψαι. 27. 78. al. 12. Mt. a 3. al. 3. Ed. Chrys. ms. ἀποστρέψαι. A. 65. (c. al. 2.) 98. al. 6. Lect. 5. Mt. d. m. Ed. Chrys. Theoph. 1. Aug. (l) ἠγαπημένοις. Mt. l. ‖ + πᾶσιν. E.

βασιλεῦ ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθὴς τῇ οὐρανίῳ ὀπ-
τασίᾳ· Ἀλλὰ τοῖς ἐν δαμασκῷ πρῶτον καὶ [m] ἱεροσο- 20
λύμοις, [n] εἰς" πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς ἰουδαίας, καὶ τοῖς
ἔθνεσιν, [o] ἀπήγγελλον" μετανοεῖν, καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν
[p] θεὸν, ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας.] Ἕνεκα 21
τούτων με οἱ ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι [q] ἐν τῷ ἱερῷ, ἐπειρῶντο
διαχειρίσασθαι. Ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς [r] παρὰ" τοῦ 22
θεοῦ, ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἕστηκα, [s] ∽ μαρτυρούμε-
νος" μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων, ὧν τε οἱ
προφῆται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι, καὶ [t] μωσῆς·"
Εἰ παθητὸς ὁ χριστὸς, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν 23
φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ [u] λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσι.
Ταῦτα δὲ [x] αὐτοῦ" ἀπολογουμένου, ὁ φῆστος μεγάλῃ τῇ 24
φωνῇ [y] ἔφη·" μαίνῃ, παῦλε· τὰ πολλά σε γράμματα [z] εἰς
μανίαν περιτρέπει. Ὁ δὲ [a] οὐ μαίνομαι, φησὶ, κράτιστε 25
φῆστε, ἀλλ' ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγ-
γομαι. Ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεὺς, πρὸς 26
ὃν καὶ παῤῥησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν γὰρ αὐτόν τι
τούτων [b] οὐ πείθομαι οὐδέν·" [c] οὐ" γάρ [d] ἐστιν" ἐν γωνίᾳ

[s] ∽ μαρτυρόμενος.

(m) + ἐν. AE. 36. 40. al. 5. Mt. a 3. al. 4. Syr. Arr. laud. Theoph. 1. 2. (n) = AB. Codd. lat. (o) ἀπαγγίλλων. 4. 78* 80. al. 8. Lect. 5. Mt. a 3. f. m. Ed. (etiam St. 3.) ἀπαγγέλλω. 14. 65 (c. al. 3) 66** 76. 98. al. 9. et Barb. 5. Mt. c. d. k. Chrys. ἀπήγγειλα s. κατήγγιλλον s. παρήγγιλλον. Alii. (p) + ζῶντα. 15. 18. 25. 36. 40. al. 4. Arm. (q) + ὄντα. E. 13. 15. 18. 36. 40. 68. 73. al. 2. Mt. l. Vulg. laud. Chron. alex. (r) ἀπὸ. ABE. 13. 15. 17. 25. 36. 40. 65. 68. 73. Mt. l. Chron. alex. Theoph. 2. (s) AB. 15. 18. 26. 27. 36. 40. 42. 57. 69. 76. 78. 80. 98. al. 15. et Barb. 6. Mt. a l. f. k. l. Ed. Chrys. Theoph. 1. διαμαρτυρόμενος. 73. (t) μωϋσῆς. 69. Alii. Mt. a l. al. 5. Ed. Chrys. Theoph. 1. (u) + τε. AEgr. 13. 40. 65 (c. al. 3.) 68. al. 9. Mt. a l. c. l. Chrys. Theoph. 2. (x) λαλοῦντος αὐτοῦ καὶ. E. Copt. Vulg. laud. (y) φησὶν. ABE. 15. 18. 40. 68. al. 2. Theoph. 1. 2. ἐφώνησε. 35. εἶπε. 64. (z) + ἐπίστασθαι. A. (a) + παῦλος ABE. 13. 15. 18. 25. 36. 40. 65 (c. al. 2.) 68. 73. Mt. l. Syr. Copt. Æth. Arm. Vulg. laud. (b) πείθομαι οὐδέν. 29. 66** 69. 80. al. 4. Mt. m. οὐδὲν πείθομαι. 3. 31. Mt. l. οὐ πείθομαι. AE. 32. 40. 42. 57** 68. 73. Ed. Arm.

27 πεπραγμένον τοῦτο. Πιστεύεις, βασιλεῦ ἀγρίππα, τοῖς
28 προφήταις; οἶδα, ὅτι πιστεύεις. Ὁ δὲ ἀγρίππας πρὸς
τὸν παῦλον [e] =ἔφη·″ ἐν ὀλίγῳ με πείθεις χριστιανὸν
29 [f] γενέσθαι.″ Ὁ δὲ παῦλος [g] [h] =εἶπεν·″ εὐξαίμην ἂν τῷ
θεῷ, καὶ ἐν ὀλίγῳ [i] καὶ ἐν πολλῷ,″ οὐ μόνον σὲ, ἀλλὰ
καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον, γενέσθαι τοι-
ούτους, ὁποῖος κἀγώ εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων.
30 [k] Ἀνέστη τε″ ὁ βασιλεὺς, καὶ ὁ ἡγεμὼν, ἥ τε βερνίκη, καὶ
31 οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς· Καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν
πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες· ὅτι οὐδὲν θανάτου ἄξιον ἢ
32 δεσμῶν πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. Ἀγρίππας δὲ τῷ φή-
στῳ ἔφη· ἀπολελύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος, εἰ μὴ
[l] ἐπεκέκλητο″ καίσαρα.]
1 [m] [Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν [n] ἡμᾶς″ εἰς τὴν ἰτα-
λίαν, [o] παρεδίδουν″ τόν τε παῦλον καί τινας ἑτέρους δε-
σμώτας ἑκατοντάρχῃ, ὀνόματι ἰουλίῳ, σπείρης σεβαστῆς.
2 [p] Ἐπιβάντες δὲ″ πλοίῳ [q] ἀδραμυττηνῷ,″ [r] ∾ μέλλοντες″

---

[k] ∾ Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, ἀνέστη. [r] ∾ μέλλοντι.

(c) οὐδὲ. E** 15. 18. 36. 40. al. 5. Mt. l. Ed. Vulg. οὐδὲν. E* laud. ‖ οὐδὲ γὰρ ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτό ἐστιν. 57. Ed. Alii aliter. (d) =25. 26. 95. al. 10. Mt. f. Post γωνίᾳ ponunt 31. 40. Post τοῦτο 42. 57. 69. Ed. ἐγὼ. Mt. d. (e) =AB. 13. 17. 40. 68. 73. Mt. l. Vulg. (non tol.) εἶπεν. 46. (f) ποιῆσαι. A. 17. 40. Syr. p. in m. (g) Hiat E. usque ad cap. 28, 26. (h) = AB. 13. 17. 40. 68. 73. Mt. l. Syr. p. Vulg. ἔφη. 15. 18. 33. 36. 76. (i) =68. Ante καὶ ἐν ὀλίγῳ ponit 31. καὶ ἐν μεγάλῳ. AB. 5. 13. 40. Mt. l. Arm. Vulg. (k) AB. 36. 68. 73. Mt. h. Syr. Erp. Æth. Arm. Vulg. ἀνέστη δὲ. 13. 14* 17. 40. Mt. l. Copt. Syr. p. (sed in m. habet rec.) Chrys. καὶ ἀνέστη. Barb. 1. (l) ἐπικέκλητο. A. 1. 4. 40. 64. 68. 98. Mt. a l. in marg. b. l. m. Ed. Theoph. l. 2. (m) + καὶ οὕτως ἔκρινεν ὁ ἡγεμὼν, ἀναπέμψαι καίσαρα. 64. καὶ οὕτως ἔκρινεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν ἀναπέμπεσθαι καίσαρι. 98. καὶ ἔκρινε περὶ αὐτοῦ ὁ Φῆστος πέμπεσθαι αὐτὸν πρὸς καίσαρα εἰς τὴν κ. τ. ἑ. Syr. Erp. ‖ ὡς οὖν ἔκρινεν ὁ ἡγεμὼν τοῦ πέμπεσθαι αὐτὸν πρὸς καίσαρα, τῇ ἐπιούσῃ καλέσας τὸν ἑκατόνταρχον ὀνόματι ἰουλιανὸν σπείρης σεβαστῆς, παρεδίδου αὐτῷ τὸν παῦλον σὺν ἑτέροις δεσμώταις. Syr. p. in m. (n) τοὺς περὶ τὸν παῦλον. 31. al. 2. Lectionaria. Ar. pol. Ad Paulum referunt etiam Syr. Erp. Æth. Vulg. ‖ Bedæ gr. ut rec. (o) παρεδίδου. A. 6. 8. 40. 69. demidov. Theoph. l. item Syr. Erp. (p) ὡς δὲ ἐγένετο περιϊέσθαι ἡμᾶς, ἐπιβάντες. Syr. Erp. (q) ἀδραμυντινῷ s. ἀτραμυτηνῷ s. ἀδραμυτηνῷ Alii. (r) μέλλοντι A. 13, 14*

πλεῖν [s] τοὺς κατὰ τὴν ἀσίαν τόπους, ἀνήχθημεν, ὄντος
σὺν ἡμῖν ἀριστάρχου μακεδόνος θεσσαλονικέως[t]. Τῇ τε 3
ἑτέρᾳ κατήχθημεν εἰς σιδῶνα· φιλανθρώπως τε ὁ ἰούλιος
τῷ παύλῳ χρησάμενος, [u] ἐπέτρεψε," πρὸς [x] τοὺς" φίλους
[y] πορευθέντα" ἐπιμελείας τυχεῖν. Κἀκεῖθεν ἀναχθέντες 4
ὑπεπλεύσαμεν τὴν κύπρον, διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι
ἐναντίους. Τό,τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν [z] κιλικίαν" καὶ 5
παμφυλίαν διαπλεύσαντες,[a] [b] κατήλθομεν" εἰς [c] μύρα"
[d] τῆς λυκίας." [e] Κἀκεῖ" εὑρὼν ὁ ἑκατόνταρχος πλοῖον 6
[f] ἀλεξανδρῖνον," πλέον εἰς τὴν ἰταλίαν, [g] ἐνεβίβασεν" ἡμᾶς
εἰς αὐτό. Ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες, καὶ 7
μόλις γενόμενοι κατὰ τὴν [h] κνίδον," [i] μὴ προσεῶντος"
ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, [k] ὑπεπλεύσαμεν τὴν κρήτην κατὰ [l] σαλ-
μώνην·" Μόλις τε [m] παραλεγόμενοι" αὐτὴν, ἤλθομεν 8
εἰς τόπον [n] τινὰ," καλούμενον καλοὺς λιμένας, ᾧ ἐγγὺς
ἦν πόλις [o] λασαία." Ἱκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου, καὶ 9

---

15. 18. 36. 40. 66** ap. Hwiid. 68. 69. 73. al. 4. et Barb. 2. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. ms. μέλλοντα. 25. Mt. a 1. c. e. 1. μέλλοντες. 64. 98. al. 2. Mt. b. (s) + εἰς. AB. 13. 25. 40. 68. 69. 73. Mt. 1. Theoph. 2. + ἐπὶ 15. 36. al. 3. (Verss.) (t) + δὲ ἀριστάρχου καὶ σεκούνδου. Syr. p. (u) ἐκέλευσε. Mt. 1. (x) = Ed. (etiam Steph. 3 et Elzevir.) (y) πορευθέντι. AB. 13. 15. 36. 68. al. 3. Mt. 1. Theoph. 2. πορεύεσθαι. Mt. m. (z) λυκίαν. 38. (a) + δι' ἡμερῶν δεκαπέντε. Syr. p. c. ast. (b) κατήχθημεν. 14. 66. ap. Hwiid. 76. 98. al. 8 et Barb. 3. Lect. 5. Mt. a 1. in marg. Ed. Œc. ἤλθομεν. 25. Syr. Erp. Vulg. Hier. (c) μύῤῥα. B. σμύρα. Arm. σμύρναν. 31. Bedæ gr. Hier. alicubi. λίμυρα. Conject. λύστρα. A. Copt. Æth. Arm. in m. editionis Amst. et Constant. Vulg. Codd. ap. Hier. Cassiod. (d) *Ciliciæ*, Copt. Cod. ap. Hier. *quæ est pars Ciliciæ*, demidov. *Asiæ*, Æth. (e) κἀκεῖθεν. A. 24. κἀκεῖσε. 15. 25. 31. 36. 40. καί. 37. 56. (f) ἀλεξανδρινὸν. 4. al. 5. Mt. e. m. Ed. Theoph. 2. ἀλεξανδρηνὸν. 69. al. 11. Mt. a 1. in marg. 1. Theoph. 1. (g) ἀνεβίβασεν. 4. 13. 36. 68. 98. al. 13. Mt. a 1** e. 1. item c. d. Chrys. Theoph. 2. (h) *Candiam*, Æth. *Chium*, Beda. *Chidum*, tol. (i) καὶ οὐκ ἐῶντος. 27. 29. 66** οὐκ ἐῶντος. Mt. 1. μὴ προσιῶντος. 2. Mt. c. μὴ προσιόντος. Theoph. 2. (k) + *ut recto itinere navigaremus*, Syr. Erp. (l) σαλαμῖνα. Copt. (m) καταλεγόμενοι. 68. παραγενόμενοι. 40. al. 2. (n) = A. Syr. Erp. Slav. 5. (o) ἄλασσα. A. 40. Syr. p. in m. λασέα. B. 73. *Thalassa*, Vulg. Æth. Quidam ap. Hier. *Thessala*, Codd. lat.

ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοὸς, διὰ τὸ καὶ [p] τὴν νη-
10 στείαν" ἤδη παρεληλυθέναι, παρῄνει ὁ παῦλος, Λέγων
αὐτοῖς· ἄνδρες, θεωρῶ, ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζη-
μίας, οὐ μόνον τοῦ [q] φορτίου" καὶ τοῦ πλοίου, ἀλλὰ καὶ
11 τῶν ψυχῶν ἡμῶν, μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. Ὁ δὲ
[r] ἑκατοντάρχης" τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ ἐπείθετο μᾶλ-
12 λον, ἢ τοῖς ὑπὸ τοῦ παύλου λεγομένοις. Ἀνευθέτου δὲ
τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχειμασίαν, οἱ πλείους
ἔθεντο βουλὴν, ἀναχθῆναι [s] κἀκεῖθεν," εἴπως δύναιντο κα-
ταντήσαντες εἰς Φοίνικα παραχειμάσαι, λιμένα τῆς κρή-
13 της βλέποντα κατὰ λίβα [t] καὶ κατὰ χῶρον." Ὑποπνεύ-
σαντος δὲ νότου, δόξαντες [u] τῆς προθέσεως" κεκρατηκέναι,
14 ἄραντες, [x] ἆσσον" [x*] παρελέγοντο" τὴν κρήτην. Μετ' οὐ
πολὺ δὲ ἔβαλε κατ' [y] αὐτῆς" ἄνεμος [z] τυφωνικὸς," ὁ κα-
15 λούμενος [a] ∾ εὐροκλύδων." Συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου,
καὶ μὴ δυναμένου ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ, [b] ἐπιδόντες"
16 [c] ἐφερόμεθα." Νησίον δέ τι ὑποδραμόντες, [d] καλούμενον"
[e] κλαύδην," [f] μόλις ἰσχύσαμεν περικρατεῖς γενέσθαι τῆς

[q] φόρτου. [r] ἑκατόνταρχος. [a] ∾ εὐρυκλύδων.

(p) *autumnus*, tol. ‖ + *Judæorum*, Syr. Erp. (q) AB. 13. 14* 15. 18. 25. 26. 27. 29. 40. 42. 57. 68* 69. 73. 78. 80. 95. 98. al. 15. Mt. a 1. al. 4. Ed. Chrys. Theoph. 1. (r) A. 42. 57. 65. (c. al. 3.) 68. 98. al. 15. pluresve. Mt. a 1. 1. al. 7. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. (s) ἐκεῖθεν. A. 36. 40. 73. 76. 95** al. 9. et Barb. 7. Lect. 5. Mt. d. k. 1. Syr. Erp. Arm. Vulg. Chrys. (t) = Syr. Erp. (u) = 30. (x) Ἄσσον s. Ἆσσον. Ed. Vulg. ‖ = Syr. utr. Erp. (x*) παρεγένοντο. 73. (y) ἡμῶν Syr. Erp. (z) μέγας 13. *vehemens typhonicus*, tol. (a) 40. εὐρακλυδων. Syr. p. græce in m. εὐρακύκλων. Arm. εὐρακύλων AB. et B habet inter lineas alia manu εὐρυκλύδων. εὐρακήλων. Sahid. *Euroaquilo*, Vulg. Cassiod. εὐτρακήλων. Copt. τυφωνικὸς Erp. ‖ *ventus turbinis, qui vocatur typhonikos Euroklydon*, Syr. *ventus aquilonaris*, omisso τυφωνικὸς ὁ καλούμενος, Æth. (b) ἐπιδιδόντες. 32. 57. Ed. ‖ + τῇ πνεούσῃ, καὶ συνάγοντες τὸ σκεῦος, ὡς ἔφερεν, : ἐφερόμεθα. Syr. p. c. ast. (c) = Syr. ὡς ἔφερεν. Erp. *colligere vela cœperunt*, Quidam ap. Bedam. item Cassiod. (d) = 26. 38. 36. (e) κλαύδιν. 29. Lect. 2. *Claude*, Beda. κλαύδαν 25. κλαύδα. 40. 66. in m. Mt. 1. Erp. Syr. p. et græce in m. καῦδα. B. Syr. Æth. Vulg. καυδώ. Suidas. *Cauden*, Hier. tol. *Gaudem*, Cassiod. (f) *quam occupare non potuerunt; sed scaphæ missæ adju-*

σκάφης. "Ἣν ἄραντες, [g] βοηθείαις ἐχρῶντο," ὑποζωννύντες 17
τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε, [h] μὴ" εἰς τὴν [i] σύρτιν" ἐκπέ-
σωσι, χαλάσαντες [k] τὸ σκεῦος," οὕτως [l] ἐφέροντο." Σφο- 18
δρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν, τῇ ἑξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο.
Καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου [m] ∾ ἐῤ- 19
ῥίψαμεν." Μήτε δὲ ἡλίου, μήτε ἄστρων ἐπιφαινόντων ἐπὶ 20
πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε [n] οὐκ ὀλίγου" ἐπικειμέ-
νου, λοιπὸν περιῃρεῖτο πᾶσα ἐλπὶς τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶς.
[o] Πολλῆς" [p] δὲ" ἀσιτίας ὑπαρχούσης, [q] τότε" σταθεὶς [r] ὁ 21
παῦλος" ἐν μέσῳ αὐτῶν, εἶπεν· ἔδει μὲν, ὦ ἄνδρες, πει-
θαρχήσαντάς μοι, μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς κρήτης, κερ-
δῆσαί τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. Καὶ τανῦν 22
παραινῶ ὑμᾶς [s] εὐθυμεῖν·" ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς [t] οὐδε-
μία" ἔσται ἐξ ὑμῶν, πλὴν τοῦ πλοίου. [u] Παρέστη" γάρ 23
μοι [x] ∾ τῇ νυκτὶ ταύτῃ" [y] ἄγγελος" [y*] τοῦ θεοῦ", οὗ
[z] εἰμὶ, ᾧ καὶ" λατρεύω, Λέγων· μὴ φοβοῦ, παῦλε, καί- 24
σαρί σε δεῖ παραστῆναι· καὶ ἰδοὺ, κεχάρισταί σοι ὁ θεὸς
πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ. Διὸ εὐθυμεῖτε, ἄνδρες· 25
πιστεύω γὰρ [a] τῷ θεῷ," ὅτι οὕτως ἔσται, καθ' ὃν τρόπον

---

m ∾ ἐῤῥιψαν. x ∾ ταύτῃ τῇ νυκτὶ.

---

vare cœperunt navem, præcingentes eam: trahebant autem et anchoras, timentes etc, Beda. (g) *cingebamus et sarciebamus*, Syr. Erp. ‖ = ἐχρῶντο. Arm. ‖ ὑποζωννύντες] ὑποστρωννύντες. 43. (h) μήπως. 25. al. 3. Œc. (i) σύρτην. 25. 27. 29. 36. 42. 57. 68. 69. 78* al. 9. Mt. c. f. Ed. Theoph. 1. 2. σύρταν. Mt. l. (k) τὰ ἱστία. 32. in m. 37. 56. 66. in m. Chrys. ed. τὸ ἱστίον. Mt. a 1. in marg. *velum*, Syr. Erp. *antennas*, Beda. (l) ἐφερόμεθα. 15. 18. 20. 36. Syr. Erp. Copt. Æth. ‖ + καὶ ἤγοντο. Arm. (m) ABC. 5. 8. 15. 18. 27. 36. 40. 66** 68. 73. Mt. l. Vulg. ‖ + εἰς τὴν θάλασσαν. Syr. p. c. ast. tol. demidov. Codd. lat.

(n) πολλοῦ. 35. (o) *per multos dies*, Arm. (p) τε. ABC. 36. 40. Barb. 1. Mt. l. Syr. Vulg. Theoph. 2. (q) = A. 21. (r) = Copt. In aliis sedem mutat. (s) εὐθυδρομεῖν. 43. ap. Wetst. (t) οὐδεμιᾶς s. οὐδὲ μιᾶς. 15. 18. 27. 29. 36. 66** al. 4. Mt. l. Syr. Vulg. (u) ὤφθη Syr. Erp. Arm. (x) ABC. 40. 57. 68. 69. 80. 98. Alii. Lect. 5. Mt. a l. al. 6. Ed. Arm. Vulg. Chrys. Theoph. 1. ‖ = ταύτῃ Theoph. 2. (y) post λατρεύω ponunt ABC* 31. 40. 68. Mt. l. (y*) κυρίου θεοῦ. 98. (z) εἰμι ἐγὼ ᾧ καὶ AC. 31. 40. Copt. Æth. Arm. Vulg. εἰμὶ, ᾧ. 18. Theoph. 1. εἰμὶ. 24. ἐγὼ 36. (a) = 40. ‖ + *meo*, demidov.

26 λελάληταί μοι. Εἰς νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν.
27 Ὡς δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη νὺξ [b] ἐγένετο," διαφερομένων
ἡμῶν ἐν τῷ ἀδρίᾳ, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ
28 ναῦται [c] προσάγειν" τινὰ αὐτοῖς χώραν. Καὶ βολίσαν-
τες, εὗρον ὀργυιὰς εἴκοσι· βραχὺ δὲ [d] διαστήσαντες,"
29 [e] καὶ πάλιν βολίσαντες," εὗρον ὀργυιὰς δεκαπέντε. Φο-
βούμενοί τε, [f] μήπως" [g] εἰς" [h] τραχεῖς" τόπους [i] ἐκπέσωμεν,"
ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας [k] τέσσαρας," [l] ηὔχοντο"
30 ἡμέραν γενέσθαι. Τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ
τοῦ πλοίου, καὶ χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασ-
σαν, προφάσει ὡς ἐκ πρώρας μελλόντων ἀγκύρας ἐκτεί-
31 νειν, [m] Εἶπεν ὁ παῦλος τῷ ἑκατοντάρχῃ καὶ τοῖς στρα-
τιώταις· ἐὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆ-
32 ναι οὐ δύνασθε. Τότε οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν τὰ σχοινία
33 τῆς σκάφης, καὶ εἴασαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν. Ἄχρι δὲ οὗ
ἔμελλεν ἡμέρα γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ παῦλος ἅπαντας
μεταλαβεῖν [n] τροφῆς, λέγων· τεσσαρεσκαιδεκάτην σή-
μερον ἡμέραν [o] προσδοκῶντες, ἄσιτοι διατελεῖτε", [p] μηδὲν
34 προσλαβόμενοι." Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς [q] μεταλαβεῖν" τρο-
φῆς· [r] τοῦτο γὰρ" [r*] πρὸς" τῆς [s] ὑμετέρας" σωτηρίας

[i] ἐκπέσωσιν. [q] ∾ προσλαβεῖν.

(b) ἐπεγένετο. A. 68. *supervenit*, Vulg. (c) προάγειν. 25. Theoph. 2. προσαγαγεῖν. 40. προσανέχειν. B. *apparere*, Vulg. (d) διαστάντες. Mt. k. διατείναντες. Mt. m. (e) = 24. 67. Vulg. πάλιν Syr. (f) μήπου BC. 13. 25. 40. 73. Mt. l. Codd. lat. Theoph. 1. μήπω. A. μή. 3. (g) κατὰ. ABC. 13. 25. 40. 68. Mt. l. Theoph. 1. (h) βραχεῖς. 68. (i) ABC. 13. 14. 15. 18. 25. 26. 27. 29. 36. 40. 57. 68. 69. 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 26. Lect. 5. Mt. a l. al. 6. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Vulg. Chrys. ἐμπέσωμεν. Slav. ms. (k) = 4. 36. 66* al. 3. (l) ηὔξαντο. 40. ηὐχόμεθα. Slav.

(m) + ἰδὼν. Syr. Erp. + ἐν πνεύματι αὐτοῦ εἰδὼς. Æth. (n) + τινος 5. 8. Theoph. ap. Wetst. (o) ἐπιτελεῖτε προσδοκῶντες καὶ ἄσιτοι διαμένετε. 15. 36. (p) μηδὲν προσλαμβανόμενοι. A. 40. *præ desperatione*, Syr. Erp. ‖ Ante ἄσιτοι ponunt 68. Theoph. 2. (q) ABC. 13. 14. 15. 18. 25. 27. 36. 40. 65 (cum 3) 66** 68. 73. 76. 95** 98. al. 4. et Barb. 6. Lect. 5. Mt. c. m. Ed. Chrys. in textu. Theoph. 2. ‖ + τινες. Theoph. 2. Cf. not. n. (r) = 1. Syr. Erp. Vulg. (r*) ἀπὸ. B. (s) ἡμετέρας A. 42. 57. al. 5. Mt. e. Syr. p. Theoph. 2.

[t] ὑπάρχει" οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν θρὶξ [u] ἐκ" τῆς κεφαλῆς
[x] ἀπολεῖται." Εἰπὼν δὲ ταῦτα, καὶ λαβὼν [y] ἄρτον," εὐχα- 35
ρίστησε τῷ θεῷ ἐνώπιον πάντων, καὶ κλάσας, ἤρξατο
ἐσθίειν [z]. Εὔθυμοι δὲ γενόμενοι [a] πάντες," καὶ αὐτοὶ προσ- 36
ελάβοντο τροφῆς. [b] Ἦμεν" δὲ [c] ἐν τῷ πλοίῳ αἱ πᾶσαι 37
ψυχαὶ," [d] διακόσιαι" [e] ἑβδομήκοντα" [f] ἕξ." Κορεσθέντες 38
δὲ [g] τροφῆς, ἐκούφιζον τὸ πλοῖον, ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον
εἰς τὴν θάλασσαν. Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν [h] οὐκ" 39
ἐπεγίνωσκον [i]· κόλπον δέ τινα κατενόουν, ἔχοντα αἰγια-
λὸν, εἰς ὃν [k] ἐβουλεύσαντο," [l] ∾ εἰ δύναιντο," [m] ἐξῶσαι"
τὸ πλοῖον. Καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες εἴων εἰς τὴν 40
θάλασσαν, [n] ἅμα" ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδα-
λίων· καὶ ἐπάραντες τὸν [o] ἀρτέμονα" τῇ πνεούσῃ, [p] κα-
τεῖχον" εἰς τὸν αἰγιαλόν. Περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον δι- 41
θάλασσον, [q] ἐπώκειλαν" τὴν ναῦν· καὶ ἡ μὲν πρῶρα ἐρεί-
σασα ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ [r] τῆς
βίας" [s] τῶν κυμάτων." Τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο, 42
ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσι, μή τις ἐκκολυμβήσας
[t] διαφύγῃ." Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος, βουλόμενος διασῶσαι τὸν 43

---

[x] ∾ πεσεῖται. [l] ∾ εἰ δυνατὸν. [t] διαφύγοι.

(t) = Syr. Erp. Vulg. (u) = Chrys. ed. ἀπὸ. AC. 13. 25. 36. 40. Barb. 1. (x) ABC. 13. 15. 18. 36. 40. al. 4. Syr. Erp. Æth. Arm. Vulg. Theoph. 2. (y) τροφῆς. 3. (z) + καὶ ἔδωκε καὶ ἡμῖν. Syr. p. c. ast. (a) = B. 32. 57. Ed. Æth. (b) ἦμεθα. AB. 40. ἦσαν. Copt. Slav. (c) (αἱ) πᾶσαι ψυχαὶ (αἱ) ἐν τῷ πλοίῳ. ABC. 31. 40. 68. Mt. l. Copt. Arm. Vulg. Chrys. in comment. semel. Theoph. 1. || = πᾶσαι. Syr. Erp. (d) = Epiph. διακόσιαι = B. et ante ἑβδομήκοντα ponit ὡς. (e) = Æth. (f) = 31. πέντε. A. (g) + τῆς. 4. al. 6. Mt. b. al. 3. Chrys. (h) = 38. (i) + οἱ ναῦται. Syr. Erp. tol. demidov. (k) ἐβουλεύοντο. BC. 15. 18. 25. 68. 73. al. 5. Mt. l. ἐβούλοντο. A. 13. 40. (l) C. 4. 14. 15. 18. 36. 57. 69. 76. 78. 80. 95. 98. al. 27. et Barb. 6. Lect. 5. Mt. a l. al. 7. Ed. Syr. Erp. Æth. Slav. Chrys. || = 40. (m) ἐκσῶσαι. C. Copt. Æth. (n) = Arm. (o) ἀρτέμανα. A. Alii. Mt. a 1*' l. al. 3. Ed. || + καὶ Arm. (p) κατείχομεν. 67* ut videtur. Syr. Erp. Slav. κατῆγον. Mt. b. item 67** κατῆλθον. 66** (q) ἐπέκειλαν. AC. 40. 73. item 25. (r) = Arm. (s) = AB. *maris*, Vulg. (t) AC. 13. 14. 15. 18. 25. 26. 27. 36. 57. 65 (c. al. 6.) 68. 69. 78. 80. al. 22. Lect. 5. Mt. a l. al. 6. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2.

παῦλον, ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ [u] βουλήματος,″ ἐκέλευσέ
τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾷν, ἀποῤῥίψαντας [x] πρώτους,″
44 ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι· Καὶ τοὺς λοιποὺς, οὓς μὲν ἐπὶ σα-
νίσιν, οὓς δὲ ἐπί τινων τῶν [y] ἀπὸ″ τοῦ πλοίου. καὶ οὕτως
ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.
1 Καὶ [[z] διασωθέντες,″ [a] τότε″ [b] ἐπέγνωσαν,″ ὅτι [c] με-
2 λίτη″ ἡ νῆσος καλεῖται.] Οἱ [d] δὲ″ βάρβαροι [e] παρεῖ-
χον οὐ τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν· [f] ἀνάψαντες″
γὰρ πυρὰν, [g] προσελάβοντο″ [h] πάντας″ [i] ἡμᾶς,″ διὰ τὸν
3 ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα, καὶ διὰ τὸ ψύχος· Συστρέψαντος
δὲ τοῦ παύλου φρυγάνων [k] πλῆθος, καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν
πυρὰν, ἔχιδνα [l] ∾ ἐκ″ τῆς θέρμης [m] ∾ ἐξελθουσα″ [n] ∾ κα-
4 θῆψε″ τῆς χειρὸς αὐτοῦ. Ὡς δὲ εἶδον οἱ βάρβαροι κρε-
μάμενον [o] τὸ θηρίον″ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ἔλεγον πρὸς
ἀλλήλους· [p] πάντως″ φονεύς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὃν,
5 διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης, ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἴασεν. Ὁ
μὲν οὖν, [q] ∾ ἀποτινάξας″ τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ, ἔπαθεν οὐδὲν

---

[l] ∾ ἀπό. [m] ∾ διεξελθοῦσα. [n] ∾ καθήψατο. [q] ∾ ἀποτιναξάμενος.

(u) βουλεύματος. 57. Ed. (x) = Arm. πρῶτον. Mt. f. (y) = 25. ὑπὸ. Mt. b. ἐπὶ Mt. e. (z) = 78* Syr. Erp. ‖ + οἱ περὶ τὸν παῦλον. 4. 66* al. 4. Mt. d. + οἱ περὶ τὸν π. βάρβαροι l. in m. + οἱ περὶ τὸν π. ἐκ τοῦ πλοὸς C. in m. 4 in m. 78. 80. 98. al. 9. Mt. m. Lectionaria semel, initio pericopæ. Slav. Theoph. 1. (a) = 15. 27. 36. 76. Copt. (b) ἐπέγνωμεν. AB. 13. 68. Syr. utr. Erp. Copt. Vulg. (c) *Melitene* s. *Militene*. Copt. Arm. Syr. p. Ar. pol. demidov. Codd. lat. Hier. *Metylene*, Codd. ap. Erasm. (d) τε. AC. 40. 68. al. 2. Mt. 1. Ed. Theoph. 1. *enim*, Vulg. (e) + οἱ κατοικοῦντες ἐκεῖ. Syr. Erp. (f) ἅψαντες. AB. 13. 40. 68. Mt. 1. (g) *reficiebant*, (l. recipiebant) Vulg. (h) = A. Æth. (i) = 40. ‖ + θερμαίνεσθαι. Syr. Erp. (k) + τι. AC. 13. 25. 40. al. 2. Barb. 1. Mt. h. 1. Vulg. Theoph. 2. (l) ABC. 13. 15. 18. 25. 29. 36. 40. 66. 68 73. al. 5. Mt. h. 1. Vulg. Theoph. 2. (m) A. 4. 27. 29. 57. 69. 80. 95. al. 19. Mt. a 1. 1. al. 7. Ed. Chrys. in textu. Theoph. 1. (n) C. 14. 15. 18. 36. 40. 66* 76. al. 7. et Barb. 4. Lect. 5. Mt. d. ψ. Chrys. Maximus confess. ap. Phot. Niceph. (o) = Syr. Erp. ‖ Habet Orig. dis. Ante κρεμαμ. ponunt 64. Chrys. Theoph. 1. ‖ *viperam*, tol. (p) = Æth. *forsitan*, Syr. Erp. (q) A. 4. 13. 15. 18. 25. 27. 36. 40. 66. 68. 98. al. 13. Lect. 5. Mt. a 1. 1. ψ. item c. d.

κακόν. Οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν [r] πίμπρασθαι," 6
ἢ καταπίπτειν [s] ἄφνω νεκρόν." ἐπὶ πολὺ δὲ [t] αὐτῶν" προσ-
δοκώντων, καὶ θεωρούντων, μηδὲν ἄτοπον [u] εἰς αὐτὸν" γι-
νόμενον, μεταβαλλόμενοι ἔλεγον, θεὸν αὐτὸν εἶναι. Ἐν 7
δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον ὑπῆρχε [x] χωρία" τῷ πρώτῳ
τῆς νήσου, ὀνόματι [y] ποπλίῳ·" ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς,
[z] τρεῖς ἡμέρας" φιλοφρόνως ἐξένισεν. Ἐγένετο δὲ τὸν 8
πατέρα τοῦ ποπλίου, πυρετοῖς καὶ [a] δυσεντερίᾳ" [b] συν-
εχόμενον," κατακεῖσθαι· πρὸς ὃν ὁ παῦλος εἰσελθὼν, καὶ
προσευξάμενος, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἰάσατο αὐτόν.
Τούτου [c] οὖν" γενομένου, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἔχοντες ἀσθε- 9
νείας ἐν τῇ νήσῳ, προσήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο· Οἳ καὶ 10
πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς, καὶ [d] ἀναγομένοις"
ἐπέθεντο τὰ πρὸς [e] τὴν χρείαν."

Μετὰ δὲ τρεῖς [f] μῆνας" [g] ἀνήχθημεν" ἐν πλοίῳ παρα- 11
κεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ, ἀλεξανδρίνῳ, παρασήμῳ [h] διοσ-
κούροις." Καὶ καταχθέντες εἰς συρακούσας, ἐπεμείναμεν 12
ἡμέρας τρεῖς· Ὅθεν [i] περιελθόντες" κατηντήσαμεν εἰς 13
ῥήγιον· καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν, ἐπιγενομένου νότου, δευ-
τεραῖοι ἤλθομεν εἰς ποτιόλους· Οὗ εὑρόντες ἀδελφοὺς, 14
παρεκλήθημεν [k] ἐπ'" αὐτοῖς [l] ἐπιμεῖναι" ἡμέρας ἑπτά·
καὶ οὕτως εἰς τὴν ῥώμην ἤλθομεν. Κἀκεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ, 15

(r) πίπρασθαι. A. 1. 3. 4. 68. Mt. e. Ed. Œc. ἐμπίμπρασθαι. 27. 29. ἐμπίπρασθαι 40. 66** Mt. a l. in marg. l. (s) καὶ ἄφνω ἀποθνήσκειν. Arm. ἄφνω, καὶ ἀποθνήσκειν. Vulg. (t) αὐτὸν. Slav. (u) αὐτῷ. 63. 64. 98. (x) χωρίον. Mt. l. (y) πουπλίῳ. 5. 7. 25. Syr. Copt. Lat. Ath Damasc. (z) = 69. ἡμέρας τρεῖς. B. 31. 40. Chrys. ‖ + ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ Syr. Syr. p. c. ast. (a) = Æth. δυσεντερίῳ. AB. al. 4. Mt. f* m. δυσεντερίαις. 25. 40. 13. 17. 25. 40. 65 (c. al. 3.) 68. 73. Mt. l. Copt. Syr. p. Chrys. (b) = 69. μαχόμενον. 3. (c) δὲ. A. (d) ἀνάγοντες. Slav. 5. ‖ + ἡμῖν. Slav. ed. + ἐκεῖθεν. Syr. Syr. p. c. ast. (e) τὰς χρείας. AB. 13. 40. Mt. h. l. (f) ἡμέρας. 68. Mt. m. (g) ἤχθημεν. 26. 42. 57. 69. 98. al. 22. Mt. b. al. 4. Ed. (h) διοσκόροις. 40. al. 7. (i) παρελθόντες. 3. ap. Wetst. (k) παρ'. A. 15. 18. 36. 40. 65. (c. al. 2.) 68. al. 4. Mt. a l. l. (l) = 66. ἐπὶ 4. al. 4. μείναντες. 24. ἐπιμείναντες. 68. al. 2. Theoph. 1. 2. ‖ + ἐπὶ. Mt. d.

ἀκούσαντες [m] τὰ περὶ ἡμῶν", [n] ἐξῆλθον" εἰς ἀπάντησιν
[o] ἡμῖν" ἄχρις ἀππίου φόρου, καὶ τριῶν ταβερνῶν· οὓς ἰδὼν
16 ὁ παῦλος, εὐχαριστήσας τῷ [p] θεῷ," ἔλαβε θάρσος. "Οτε
δὲ [q] ἤλθομεν" εἰς ῥώμην, [r] = ὁ ἑκατόνταρχος παρέδωκε
τοὺς δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχῃ·" τῷ δὲ παύλῳ ἐπε-
τράπη μένειν [s] καθ' ἑαυτὸν, σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν
στρατιώτῃ.
17 Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι [t] αὐτὸν"
τοὺς ὄντας τῶν ἰουδαίων πρώτους. συνελθόντων δὲ αὐτῶν,
ἔλεγε πρὸς αὐτούς· [u] ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἐγὼ" οὐδὲν ἐναντίον
ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρῴοις, δέσμιος ἐξ
18 ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν ῥωμαίων· Οἵ-
τινες [x] ἀνακρίναντές με, ἐβούλοντο ἀπολῦσαι, διὰ τὸ μη-
19 δεμίαν αἰτίαν θανάτου [y] ὑπάρχειν ἐν ἐμοί. Ἀντιλεγόν-
των δὲ [z] τῶν ἰουδαίων, [a] ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι καί-
σαρα, [b] οὐχ' ὡς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι κατηγορῆσαι."
20 Διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ
προσλαλῆσαι· ἕνεκεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ ἰσραὴλ τὴν
21 ἅλυσιν ταύτην περίκειμαι. Οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπον· ἡμεῖς
οὔτε γράμματα [c] περὶ" σοῦ ἐδεξάμεθα [d] ἀπὸ τῆς ἰου-

---

[t] τὸν παῦλον.

(m) = Syr. Erp. Æth. Vulg. ‖ = τὰ Mt. d. (n) ἦλθον. AB. 17. 25. 40. Æth. (o) ἡμῶν. 4. 36. 40. 65 (c. al. 3) 68. 98. al. 11. Mt. c. h. Theoph. l. Œc. (p) χριστῷ. 16. 23. 37. 56. 80* Mt. d. (q) εἰσήλθαμεν. A. εἰσήλθομεν. 40. al. 4. Mt. l. Syr. Erp. Copt. Æth. Codd. lat. (r) = AB. 40. Syr. Erp. Copt. Arm. (Syr. p. habet c. ast.) Vulg. Chrys. ‖ Iidem fere habent mox: ἐπετράπη τῷ παύλῳ. ‖ στρατοπεδάρχῃ] στρατοπεδάρχῳ. 66* al. 14. (s) + ἔξω τοῦ στρατοπέδου. Syr. p. c. ast. + *foras extra castra*, demidov. (t) AB. 15. 18. 25. 36. 40. 68. Barb. 1. Mt. l. Copt. Æth. Arm. Syr. p. Vulg. Chrys. semel. (Initio homiliæ habet rec.) (u) ἐγὼ, ἄνδρες ἀδελφοί. AB. 3. 40. 68. 95. Mt. h. l. Copt. Arm. Vulg. Theoph. 2. (x) + πολλά. Syr. p. c. ast. (y) εὑρίσκειν. Syr. utr. Erp. (z) + μοι. Syr. Erp. (a) + καὶ βοώντων· αἶρε τὸν ἐχθρὸν ἡμῶν. Syr. p. c. ast. (b) = 33. ‖ κατηγορῆσαι] κατηγορεῖν. AB. 25. 40. 68. Mt. l. + ἀλλ' ἵνα σώσω τὴν ψυχήν μου ἐκ θανάτου. Syr. p. c. ast. (c) παρά. 3. Codd. lat. (d) = Æth. *a Judæis*, tol.

δαίας·" [e] οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν" ἀπήγ-
γειλεν ἢ ἐλάλησέ τι περὶ σοῦ [f] πονηρόν." Ἀξιοῦμεν δὲ 22
παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι, ἃ φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς αἱρέσεως
ταύτης γνωστόν [g] ἐστιν ἡμῖν," ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται.
Ταξάμενοι δὲ [h] αὐτῷ" ἡμέραν, [i] ∾ ἧκον" πρὸς αὐτὸν εἰς 23
τὴν ξενίαν πλείονες, οἷς ἐξετίθετο [k] διαμαρτυρόμενος" τὴν
βασιλείαν τοῦ θεοῦ, πείθων τε αὐτοὺς [l] = τὰ" περὶ τοῦ
ἰησοῦ, ἀπό τε τοῦ νόμου [m] μωσέως" καὶ τῶν προφητῶν,
[n] ἀπὸ πρωῒ ἕως ἑσπέρας". Καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λε- 24
γομένοις, οἱ δὲ ἠπίστουν. Ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλ- 25
λήλους, ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ παύλου ῥῆμα ἕν· ὅτι
καλῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐλάλησε [o] διὰ ἠσαΐου τοῦ
προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν," [o*] Λέγον"· πορεύ- 26
θητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον, καὶ [p] εἰπόν" ἀκοῇ [q] ἀκούσετε,
καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ
ἴδητε. Ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ 27
τοῖς ὠσὶ [r] βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν
ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν
ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ [s] ἐπιστρέψωσι," καὶ
[t] ∾ ἰάσωμαι" αὐτούς. Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ὅτι τοῖς 28

---

[i] ∾ ἦλθον. [p] εἰπέ. [t] ∾ ἰάσομαι.

(e) οὔτε τις τῶν ἀδελφῶν τῶν παραγενομένων ἐξ ἱεροσολύμων. Syr. Erp. item Æth. (f) = 13. (g) ἡμῖν ἐστιν. AB. 31. 40. 68. Mt. l. m. Theoph. 2. (h) = 15. 18. 36. (i) AB. 13. 15. 18. 19. 25. 36. 40. 73. Mt. l. (k) παρατιθέμενος. A. (l) = A. 13. 15. 18. 36. 40. 68. 69. 78. al. 4. et Barb. 2. Mt. f. l. m. Syr. utr. Erp. Vulg. (m) = 68. Syr. p. μωϋσέως. 65. Alii. Mt. a l. al. 3. Theoph. l. (n) ἀπὸ ἑσπέρας ἕως πρωΐ. Mt. f. || ἀπὸ πρωῒ = Hier. (o) = Syr. p. || ἡμῶν] ὑμῶν A. 25. 40. 80. al. 9. Mt. k. l. Syr. Slav. (exc. rec.) Vulg. ms. Ath. Bas. Cyr. hieros. Vigil. taps. semel. Quæst. ex N. T. (o* λέγων. B. (p) εἰπὸν s. εἶπον. ABE. 4. 18. 25. 26. 27. 36. 40. 57. 65 (c. al. 6.) 68. 69. 73. 76. 78. 80. al. 10. Lect. 5. Mt. a l. l. al. 8. Ed. Chrys. (q) ἀκούσητε . . . βλέψητε AE. 68. Alii. (r) + αὐτῶν. A. 27. 36. 65 (c. al. 2.) 66** Mt. k. l. Syr. Arr. Arm. tol. Codd. lat. Theoph. 2. Hier. bis (alibi ut rec.) Vigil. taps. (s) ἐπιστρέψουσι. AE. Theoph. l. (t) A. 25. 26. 29. 36. 68. 73. 78. 80 98. al. 14. Lect. 3. Mt. a l. al. 5. Theoph. l. 2. *remittam illis*, Syr. Erp.

ἔθνεσιν ἀπεστάλη [u] τὸ σωτήριον [x] τοῦ θεοῦ·'' αὐτοὶ καὶ
29 ἀκούσονται. [y] =Καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος, ἀπῆλθον οἱ
ἰουδαῖοι, πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς συζήτησιν.''
30 Ἔμεινε δὲ [z] † [a] διετίαν'' [b] ὅλην'' ἐν ἰδίῳ μισθώματι,
καὶ ἀπεδέχετο [c] πάντας'' τοὺς εἰσπορευομένους [d] πρὸς''
31 αὐτὸν, [e] Κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, [f] καὶ διδά-
σκων [g] τὰ περὶ τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ'' [h] μετὰ πάσης
παῤῥησίας'', ἀκωλύτως.] [i] [k].

---

[z] † ὁ παῦλος.

(u) + τοῦτο. AB. 13. 15. 25. 36. 40. Lect. 1. Mt. l. Syr. Erp. Copt. Vulg. laud. (non tol.) Chrys. (x) = Syr. ms. (y) Vs. 29 = ABE. 13. 40. 68. Lect. 1. Syr. Erp. Copt. (Syr. p. habet c. ast.) Vulg. ms. laud. demidov. || καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος] *et cum non essent intelligentes*, tol. || συζήτησιν] ζήτησιν. 19. 25. Barb. 1. Ed. (z) = ABE. 13. 40. 68. Copt. Arm. (Syr. p. habet c. ast.) Vulg. laud. Habet tol. Post ὅλην ponit Mt. l. (a) τριετίαν. Mt. l. (b) = Syr. Erp. (c) = Æth. (d) εἰς. 13. 31* 32. 69. (e) + ἰουδαίους καὶ ἕλληνας. Syr. p. c. ast. tol. Codd. lat. (f) + καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον. 33. (g) *quoniam hic est Christus filius Dei, per quem omnis mundus judicabitur*, tol. Codd. lat. Idem post ἀκωλύτως addunt Syr. p. demidov. Versio germ. ed. 1462. Ibidem addit: *quoniam hic est Christus*, Versio, bohem. || κυρίου] = Chrys. + ἡμῶν. Slav. ed. || χριστοῦ = 33. al. 7. Mt. c. f. k. Ed. Syr. p. (h) = Æth. || = πάσης. 4. Syr. Theoph. 1. ms. (i) + ἀμήν. 15. 18. 36. 40. 43. Ed. Chrys. ms. (k) Variæ codicum subscriptiones: Πράξεις ἀποστόλων. || Πράξεις τῶν ἁγίων ἀποστόλων. || Τέλος τῶν πράξεων τῶν (ἁγίων) ἀποστόλων, συγγραφεισῶν παρὰ λουκᾶ τοῦ εὐαγγελιστοῦ καὶ συνεκδήμου φανέντος παύλου τοῦ ἀποστόλου s. παρὰ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ λουκᾶ. || Ἀναγνώσεις ις, κεφάλαια μ, μαρτυρίαι λα, στίχοι βφις. || Στίχων αφκδ. s. βφκδ. s. βφις. s. βφις. s. βω. || Codex B. numerat sectiones. λς, codex E circiter LX, codex 59. ρξη. In codice A. numerari possunt segmenta 427, et totidem fere in codice D. || Copt. ms. κεφάλαια οζ, στίχοι τοζ. || Codd. lat. Versus IIIMDC.

PAULI

EPISTOLÆ.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

1 ΠΑΥΛΟΣ, δοῦλος ἰησοῦ χριστοῦ, [a] κλητὸς ἀπόστο-
2 λος, [b] ἀφωρισμένος" εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ, (Ὃ προε-
πηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν [c] αὐτοῦ" ἐν γραφαῖς
3 ἁγίαις,) Περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ (τοῦ [d] γενομένου" ἐκ σπέρ-
4 ματος δαβὶδ κατὰ σάρκα· Τοῦ [e] ὁρισθέντος" υἱοῦ θεοῦ
ἐν δυνάμει, [f] κατὰ πνεῦμα" ἁγιωσύνης, [g] ἐξ ἀναστά-
5 σεως νεκρῶν,) ἰησοῦ χριστοῦ [h] τοῦ κυρίου ἡμῶν", (Δι'
οὗ ἐλάβομεν χάριν [i] καὶ ἀποστολὴν", εἰς ὑπακοὴν πί-
στεως ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ·
6 7 Ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς, κλητοὶ [k] ἰησοῦ χριστοῦ·") Πᾶσι
τοῖς οὖσιν [l] ἐν ῥώμῃ" [m] ἀγαπητοῖς θεοῦ," κλητοῖς ἁγί-

Inscriptio: Πρὸς ῥωμαίους. B. 3. Ἐπιστολαὶ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου παύλου. Πρὸς ῥωμαίους. 1. Πρὸς ῥωμαίους παύλου ἐπιστολή. 49. Παύλου ἀποστόλου ἐπιστολὴ πρὸς ῥωμαίους. 37. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου παύλου ἐπιστολὴ πρὸς ῥωμαίους. 14. Alii. Ἡ τοῦ ἁγίου παύλου τοῦ ἀποστόλου πρὸς ῥωμαίους ἐπιστολή. Ed. (a) Comma ante et post κλητὸς apponit 67. ap. Tresch. κλητὸς καὶ Syr. (b) *prædestinatus*, Iren. Aug. ms. (c) = 17. (d) γεννωμένου. 73. al. 2. Codd. lat. ap. Aug. *qui factùs est*, tolet. Tert. Hilar. Ruf. et alicubi Iren. ac Aug. *qui factus est ei*, Vulg. clar. germ. Iren. Patres lat. (e) προορισθέντος. Barb. 1. Marcellus ap. Eus. Theodotiani ap. Epiph. Vulg. clar. germ. Iren. Arnob. Ambrosiast. Pelag. Alii lat. Sed *destinatus*, Tert. Hilar. Rufin. dis. (f) καὶ ἐν πνεύματι. Syr. Erp. καὶ πνεύματι. Chrys. in textu. (g) + καὶ. Cyr. (h) τοῦ θεοῦ. 33. (i) = Erp. Sedul. τῆς ἀποστολῆς. Catena ms. Ar. pol. (k) θεοῦ s. κυρίου Æth. (l) = G. boern. Scholion codicis 47: τὸ ἐν ῥώμῃ, οὔτε ἐν τῇ ἐξηγήσει, οὔτε ἐν τῷ ῥητῷ μνημονεύει. (m) = E. 82. germ. ἐν ἀγάπῃ θεοῦ. G. clar. boern. Ambrosiast. ms.

οις· [χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς [n] ἡμῶν",
καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.]
Πρῶτον [o] μὲν" εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ ἰησοῦ χρι- 8
στοῦ [p] ∾ ὑπὲρ" πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγ-
γέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. Μάρτυς γάρ [q] μου" ἐστιν 9
ὁ θεὸς, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί [r] μου" ἐν τῷ εὐαγ-
γελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνείαν ὑμῶν ποι-
οῦμαι, [s] Πάντοτε" * ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου * δεόμε- 10
νος, [t] εἴπως" [u] ἤδη ποτὲ" εὐοδωθήσομαι ἐν τῷ θελήματι
τοῦ θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. Ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, 11
ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν, [x] εἰς τὸ στη-
ριχθῆναι ὑμᾶς." [y] Τοῦτο δέ ἐστι", [z] συμπαρακληθῆναι" 12
[a] ἐν" ὑμῖν [b] διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως," ὑμῶν τε καὶ
ἐμοῦ.] [[c] Οὐ θέλω" δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, ὅτι 13
πολλάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, (καὶ ἐκωλύθην
ἄχρι τοῦ δεῦρο,) ἵνα [d] τινὰ καρπὸν" [e] σχῶ" [f] καὶ" ἐν ὑμῖν,
καθὼς καὶ ἐν τοῖς [g] λοιποῖς" [h] ἔθνεσιν." Ἕλλησί [i] τε" 14
καὶ βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις [k] ὀφειλέτης εἰμί·

---

[p] ∾ περὶ. [d] καρπόν τινα.

(n) = 73. (o) = 40* Syr. Æth. Chrys. ap. Savil. (p) ABCD* 17. 40. 61. 73. 80. al. 3. Mt. g. Damasc. (q) μοι. D*G. 37. 80. al. 4. Ed. Syr. Arr. Arm. Slav. Vulg. It. Theodoret. semel. Patr. lat. (r) = Syr. Erp. (s) = 67** al. 2. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Ante ποιοῦμαι ponit Slav. 5. ‖ Vel πάντοτε, vel πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου antecedentibus jungunt AG. Alii. Ed. (etiam St. 3.) Syr. Chrys. Pelag. Ambrosiast. (t) ὅπως. 61. 71. al. 3. (u) καὶ δήποτε. 73. (x) = Æth. (y) τοῦτ' ἐστι. A. Vulg. It. (boern. habet utrumque.) Patr. lat. ‖ *et propter hoc exhilarer etc.* Æth. (z) παρακληθῆναι. 38. (a) = 40. (b) = 37. (c) οὐκ οἴμαι. D*EG. It. Ambrosiast. Pelag. ut videtur. (d) ABCDEG. al. 37. pluresv. Mt. a. al. 10. Ed. Slav. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 3. et semel in S.) Theodoret. Damasc. Phot. Œc. (in commentario habet utrumque.) Theoph. ‖ τινα = 42. Mt. d. 8. semel. Syr. Erp. Æth. (e) ἔχω G. al. 3. εὕρω. Arm. ut videtur, sed ed. Constpl. et Amst. habent σχῶ. (f) = G. al. 7. Ed. Arr. Æth. boern. Codd. lat. Sedul. (g) = 31. Æth. (h) = E gr. (i) γάρ. Arm. (k) + καὶ τοῖς ἔθνεσιν. Æth.

15 Οὕτω, [l] τὸ κατ' ἐμὲ," πρόθυμον καὶ [m] ὑμῖν [n] τοῖς ἐν
16 ῥώμῃ" εὐαγγελίσασθαι. Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι [o] τὸ"
εὐαγγέλιον [p] †· δύναμις γὰρ [q] θεοῦ ἐστιν" [r] εἰς σωτη-
ρίαν" παντὶ τῷ πιστεύοντι, ἰουδαίῳ τε [s] πρῶτον" καὶ ἕλ-
17 ληνι. Δικαιοσύνη [t] γὰρ" θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται
ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται· ὁ δὲ δίκαιος *
ἐκ πίστεως [u], [x] ζήσεται."]
18 [Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ [y] θεοῦ" [z] ἀπ' οὐρανοῦ"
ἐπὶ πᾶσαν [a] ἀσέβειαν" καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων, τῶν τὴν
19 ἀλήθειαν [b] ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων. [c] Διότι τὸ" γνωστὸν
τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν [d] ἐν αὐτοῖς·" [e] ὁ θεὸς γὰρ" αὐτοῖς
20 ἐφανέρωσε· (Τὰ γὰρ [f] ἀόρατα" αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κό-
σμου [g] τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται, ἥ τε [h] ἀΐδιος
αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης·) εἰς τὸ εἶναι [i] αὐτοὺς" ἀνα-
πολογήτους.
21 [k] Διότι" γνόντες τὸν θεὸν, οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ
[l] ηὐχαρίστησαν." ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς

---

[p] † τοῦ χριστοῦ. [e] ὁ γὰρ θεός. [l] εὐχαρίστησαν.

(l) ὃ ἐπ' ἐμέ. G. *quod in me, promtum est*, Vulg. boern. harl. Sedul. semel. Pelag. *quod in me est, promtus sum*, clar. germ. Ambr. Ambrosiast. Ruf. Sedul. semel. (m) + ἐν. D* 61 Mt. m. clar. boern. + ἐπ'. G. (n) = G. boern. (o) ἐπί. G. *super*, boern. *non confundor de Evangelio*, Aug. Vigil. (p) = ABCD*EG. 17. 67** Syr. utr. Erp. Copt. Arm. (αὐτοῦ Æth.) Vulg. It. Orig. Eus. Bas. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Damasc. Phot. Procop. Tert. Arnob. Hilar. Ruf. Ambrosiast. Aug. Hier. Idac. Vigil. Pelag. || *Dei*, Victorin. τοῦτο. 73. (q) θείου σταυροῦ. Mt. d. Sic fere, ut videtur, Pelagius et scholia in Mt. q. (r) = G. boern. (s) = BG. boern. Tert. (t) δὲ. A. Clem. (u) + μου. C* Syr. p. Eus. Hier. (x) *vivit*, Vulg. It. (y) = 47. (z) = 40* harl.** (a) ἀσθένειαν. 69*. (b) + τοῦ θεοῦ. Arm. Vulg. harl. marian. Codd. lat. Collat. carthag. Rufin. semel. Ambrosiast. Pelag. Non habent Tert. Iren. Aug. (c) ὅτι τὸ D*EG. 78. Chrys. τὸ γὰρ. 61. (d) αὐτοῖς. flor. Aug. ἀνθρώποις. 32. (e) ABD*EG. 17. 37. 40. 71. 80. Mt. a. f. 3. Or. Eus. Ath. Theodoret. Socrat. Damasc. (f) ὅρατα. G gr. Mt. d. (g) + ἐν 49. Copt. (h) + ἐστι. Arm. (i) πάντας. Arm. (k) διὸ 77. ὅτι. Clem. Or. Chrys. (habet utrumque.) *Qui*, clar** Zeno. Aug. alicubi. Auct. de promiss. (l) ACDE. 17. al. 7. Mt. c. f. k. Clem. Or. Eus. Ath. Cyr. Theoph.

αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία· [m] Φά- 22
σκοντες εἶναι σοφοὶ, ἐμωράνθησαν, Καὶ [n] ἤλλαξαν" τὴν 23
δόξαν τοῦ ἀφθάρτου [o] Θεοῦ" ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρ-
τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν.
Διὸ [p] = καὶ" παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐν ταῖς ἐπι- 24
θυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν, τοῦ ἀτιμά-
ζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν [q] ἑαυτοῖς·" Οἵτινες μετήλ- 25
λαξαν τὴν ἀλήθειαν [r] τοῦ Θεοῦ" ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσε-
βάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα,
ὅς ἐστιν [s] εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, [t] ἀμήν." Διὰ τοῦ- 26
το παρέδωκεν αὐτοὺς [u] ὁ Θεὸς" εἰς πάθη ἀτιμίας. αἵ τε
γὰρ θήλειαι [x] αὐτῶν" μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν [y] χρῆσιν"
εἰς τὴν παρὰ φύσιν [z]· Ὁμοίως [a] ∞ τε" καὶ οἱ [b] ἄῤῥε- 27
νες", ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας, ἐξεκαύ-
θησαν [c] ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν" εἰς ἀλλήλους, [d] ἄρσενες ἐν
ἄρσεσι" τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι, καὶ τὴν ἀν-
τιμισθίαν, ἣν ἔδει, τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπο-
λαμβάνοντες.] [e] Καὶ" [καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν [f] τὸν Θεὸν 28

---

[a] ∞ δὲ.

(m) + καί. 2. 76. Mt. l. *Dicentes enim*, Vulg. clar. germ. Patr. lat. (n) ἠλλάξαντο. 4. 49. 76. Mt. g. k. q. 3. Or. (habet utrumque) Eus. Cyr. Theodoret. Theophyl. (o) = 108. (p) = ABC. 17. 31. 47. 76. Ed. Syr. Arm. Vulg. Or. Damasc. Aug. Ambrosiast. Pelag. (q) αὐτοῖς. AD* 22. (sed ap. Mill. 32.) 31. 57. (cum al. 6.) 73. al. 3. Mt. d. l. Syr. Chrys. (utrumque) Œc. *inter semetipsos*, Ambr. (r) αὐτοῦ 2. 3. ap. Wetst. (32 ap. Mill.) Ed. ‖ = flor. (s) + *Deus*, tot. Patr. qu. lat. (t) = 80. flor. Patr. qu. lat. (u) = Syr. p. Ath. ms. (x) = Mt. c. l. (y) κτίσιν D* *sensum*, clar. germ. *usum conditionis*, Tert. ‖ + τῆς θηλείας. 2. 49. Ed. (z) + χρῆσιν. D*G. Arm. Vulg. clar. germ. boern. Hier. Aug. Ambrosiast. Rufin. (a) = C. 61. al. 5. Ed. Or. ap. Mill. Hier. δὲ AD*G. 17. al. 8. Mt. q. Syr. p. Vulg. It. Clem. Ath. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. Damasc. Theophyl. Aug. Ruf. semel. Ambrosiast. (b) ἄρσενες BD*G. 73. Ed. Or. Eus. (c) = 30. ‖ = ἐ. 34. (d) ἄῤῥενες ἐν ἄῤῥεσι. A. 17. al. 6. Clem. Or. Theodoret. (e) = 32. 74. Chrys. initio homiliæ. (f) + οἱ ἀσεβεῖς. 74. Sic Lectionaria.

ἔχειν [g] ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς [h] ὁ Θεὸς″ εἰς ἀδό-
29 κιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα· Πεπληρωμένους
πάσῃ ἀδικίᾳ, [i] [k] = πορνείᾳ,″ [l] πονηρίᾳ,″ πλεονεξίᾳ, κα-
κίᾳ· μεστοὺς φθόνου, φόνου, ἔριδος, [m] δόλου,″ κακοηθείας·
30 [n] Ψιθυριστὰς,″ [o] καταλάλους,″ [p] θεοστυγεῖς,″ ὑβριστὰς,
[q] ὑπερηφάνους,″ ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν
31 ἀπειθεῖς, [r] Ἀσυνέτους,″ ἀσυνθέτους, ἀστόργους, [s] = ἀ-
32 σπόνδους,″ ἀνελεήμονας· Οἵτινες [t] τὸ δικαίωμα τοῦ Θεοῦ
[u] ἐπιγνόντες,″ [x] (ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θα-
νάτου εἰσὶν,) οὐ μόνον [y] [z] αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συν-
ευδοκοῦσι″ τοῖς πράσσουσι·
1 Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε [a] πᾶς″ ὁ κρίνων. ἐν
ᾧ γὰρ [b] κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν [c] κατακρίνεις·″ τὰ

(g) + ἐν ἑαυτοῖς. 73. Œc. ed. (h) = A. 2. Nyss. Damasc. Victor tun. Ante αὐτοὺς ponit Chrys. (i) + ἀκαθαρσίᾳ. 37. 40. in m. Gildas || Ordo vocabulorum sequentium valde inconstans est. (k) + ABC. 17. 23. 26 67 ** 73. Mt. g. Copt. Æth. Ephr. Clem. rom. Or. ap. Wetst. Isidor. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 3.) Maxim. Damasc. Gennad. Aug. Rufin. in comment. Post πονηρίᾳ ponunt Sl. Ed. et Latini. (l) = D*EG. 2. 46. 71. 92. Mt. g. clar. boern. Clem. rom. Ennodius. || Iidem fere legunt: ἀδικίᾳ, κακίᾳ, πορνείᾳ, πλεονεξίᾳ. (m) = A. Bas. ed. (n) = 46. (o) κακολάλους D*. (p) θεοστύγεις. Alii. (q) = Chrys. etiam in Mt. 3. 8. (r) = Chrys. etiam in Mt. 3. 8. Ambrosiast. Ante γονεῦσιν ponit Syr. (s) = ABD*EG. Copt. clar. germ. boern. Ephr. Damasc. Lucif. Aug. Gildas. Ambrosiast. Pelag. Ante ἀστόργους ponunt 17. Theophyl. (t) + δὲ καὶ. Slav. ant. (u) ἐπιγινώσκοντες. B. 80. Barb. 1. γνόντες Theophyl. ed. εἰδότες. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) οὐκ ἐπιγνόντες. Slav. 5. (x) + οὐ συνῆκαν. 15. + οὐκ ἐνόησαν. DE. Bas. + οὐκ ἔγνωσαν. G. Vulg. It. Cypr. (sed non in omnibus ms.) Lucif. Ambrosiast. Pelag. Ambr. Alii lat. (y) + γὰρ D* gr. + δὲ 46. 71. Bas. || καὶ οὐ μόνον. Arm. Vulg. ed. Ambrosiast. (z) αὐτὰ ποιοῦντες, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦντες. B. οἱ ποιοῦντες αὐτὰ, ἀλλὰ καὶ οἱ συνευδοκοῦντες. Quidam apud Isidor. Arm. Vulg. germ. boern. harl. Clem. rom. ut videtur. Ephr. semel. Cypr. Lucif. Faustin. Aug. Pelag. Alii lat. || Pro recepta stant Codd. gr. (exc. B.) Verss. cæteræ, clar. Patr. gr. Cypr. ms. Ambrosiast. ap. Sabat. Aug. alicubi. || αὐτὰ] αὐτοὶ. 73. Chrys. semel. (a) = Syr. Erp. Arm. (b) + κρίματι 37. 73. 80. al. 3. Copt. Ar. Or. Hier. || κρίνεις] κατακρίνεις. C* ut videtur. Slav. 5. Theodor. in catena. (c) σὺ κατακρίνεις; Mt. d, in marg.

γὰρ αὐτὰ πράσσεις [d] ὁ κρίνων." Οἴδαμεν [e] δὲ", ὅτι τὸ 2
κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστι κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦ-
τα πράσσοντας. Λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε, [f] ὁ κρίνων 3
τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας, καὶ ποιῶν αὐτὰ, ὅτι [g] σὺ"
ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ; Ἢ τοῦ πλούτου τῆς χρη- 4
στότητος αὐτοῦ καὶ τῆς [h] ἀνοχῆς" καὶ τῆς μακροθυμίας
καταφρονεῖς, ἀγνοῶν, ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς με-
τάνοιάν σε ἄγει; Κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ 5
[i] ἀμετανόητον" καρδίαν, θησαυρίζεις σεαυτῷ [k] ὀργὴν"
ἐν ἡμέρᾳ [l] ὀργῆς" καὶ [m] ἀποκαλύψεως" [n] δικαιοκρισίας
τοῦ θεοῦ· Ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· 6
Τοῖς μὲν, καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ, δόξαν καὶ τιμὴν 7
καὶ ἀφθαρσίαν [o] ζητοῦσι," ζωὴν αἰώνιον· Τοῖς δὲ ἐξ ἐρι- 8
θείας, καὶ ἀπειθοῦσι [p] μὲν" τῇ ἀληθείᾳ, πειθομένοις δὲ
τῇ [q] ἀδικίᾳ," [r] ∾ θυμὸς καὶ ὀργή." [s] Θλίψις καὶ στε- 9
νοχωρία ἐπὶ [t] πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου" τοῦ κατεργαζο-
μένου τὸ κακὸν, [u] ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ ἕλληνος·"]
[Δόξα [x] δὲ" καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ 10

[r] ∾ ὀργὴ καὶ θυμός.

(d) ἐν ᾧ κρίνεις. Arm. ᾧ κρίνεις. Vulg. ed. clar. marian. Cypr. Ambrosiast. Ruf. Pelag. (e) = 32. Æth. γὰρ C. 17. 37. 80. al. 3. Mt. m. Ed. Arm. Vulg. clar. germ. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Pelag. (f) + *omnis*, harl. flor. Pelag. Ruf. Fulg. Alii lat. (g) = Arm. (h) ἀναβολῆς, 3. in m. (i) ἀμεταμέλητον. 65. ἀμετάθετον. Theodoret. in catena. (k) = 39. (l) κρίσεως. 73. (m) ἀνταποδόσεως. A. Æth. Cæsarius arelat. (n) + καὶ. D** 17. 23. 31. 37. 38. 46. 47. 48. 55. 57 (c. al. 7.) 61. 65. 72. 73. 74. 76. 77. 80. 87. 89. 91. 92. al. 28 et Barb. 7. Mt. a. al. 9. Ed. Syr. p. Æth. Ar. pol. Slav. ms. Or. bis. (sed ter omittit.) Eus. Ephr. Bas. Nyss. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. Theodor. studit. Œc. Theoph. Theodul. Cæsarius et Pacian. ap. Wetst. Martin. papa. ‖ + τῆς. 3. ap. Wetst. 33. 35. Mt. l. ‖ καὶ δικαιοσύνης Or. semel. (o) ἐπιζητοῦσι. 38. 69. ap. Tresch. 72. Ed. (p) = BD*G. (Vulg. It.) (q) κακίᾳ. Or. (r) ὀργὴ καὶ θυμὸς. ABD EG. 21. 37. 41. 73. Mt. f. Syr. Arr. Arm. Vulg. It. Or. Theophilus. Ephr. Damasc. Patr. lat. (s) + καὶ Mt. q. Or. Theoph. Ruf. semel. (t) πάντα ἄνθρωπον. Arm. *omnes homines*. Hier. (u) ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ ἕλληνι G. 1. 37. Ed. boern. clar* ‖ = πρῶτον. Æth. etiam vs. 10. (x) = D. ap. Mill. 38. 48. 62. 70. Mt. d. l. Or.

11 τὸ ἀγαθὸν, ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ ἕλληνι. Οὐ γάρ ἐστι
προσωποληψία παρὰ τῷ θεῷ.
12 Ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται·
καὶ ὅσοι [y] ἐν νόμῳ" ἥμαρτον, διὰ νόμου [z] κριθήσονται,
13 (Οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ [a] = τοῦ" νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ
θεῷ· ἀλλ' οἱ ποιηταὶ [b] = τοῦ" νόμου δικαιωθήσονται.
14 [Ὅταν [c] γὰρ" ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα, φύσει * τὰ
τοῦ νόμου [d] ποιῇ," [e] οὗτοι" νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς
15 εἰσι νόμος· Οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ [f] ἔργον" τοῦ νόμου
γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης [g] αὐ-
τῶν τῆς συνειδήσεως" καὶ [h] μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισ-
16 μῶν κατηγορούντων," ἢ καὶ ἀπολογουμένων·) Ἐν ἡμέρᾳ
[i] ὅτε" κρινεῖ ὁ θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων, [k] κατὰ τὸ
εὐαγγέλιόν μου," [l] διὰ ἰησοῦ χριστοῦ."]
17 [m] Εἰ δὲ" σὺ ἰουδαῖος [n] ἐπονομάζῃ, καὶ ἐπαναπαύῃ [o] =
18 τῷ" νόμῳ, καὶ καυχᾶσαι ἐν θεῷ, Καὶ γινώσκεις τὸ
θέλημα [p], καὶ [q] δοκιμάζεις" τὰ διαφέροντα, κατηχού-

---

[m] ∾ ἴδε seu ἰδὲ.

(y) ἐννόμως 72. Chrys. in comment. Epiph. semel. Theophyl. (z) + καὶ 72. Arm. harl** tol. Cypr. Ante διὰ νόμου addit Mt. d. (a) = ADG. 31. 46. Damasc. (b) Iidem, et B et E ap. Mill. (c) δὲ G. (boern. utrumque.) Arm. ut videtur. Or. semel. (d) ποιεῖ 1. 17. 30. 48. Mt. f. g. n. ποιοῦσιν. D*G. ποιῶσιν AB. 47 in m. 67** 73. al. 2. Mt. h. Clem. Or. Damasc. (e) οἱ τοιοῦτοι. G. Vulg. It. Or. semel. Hilar. Pelag. Fulg. (f) βούλημα. Or. alicubi. Apollinarius in catena. (g) τῆς συνειδήσεως αὐτῶν. DG. Arm. clar. boern. Aug. αὐτοῖς τῆς συνειδήσεως. Slav. tol.* Chrys. Hier. Ruf. αὐτοῖς τῆς συνειδ. αὐτῶν. Slav. ant. Vulg. germ. tol** Pelag. Ambrosiast. Alii. (h) κατηγορούντων ἀλλήλους τῶν λογισμῶν αὐτῶν. Arm. || λογισμῶν] διαλογισμῶν. G. (i) ἧ. AB. 73. tol. Codd. lat. Cyr. Damasc. Ambr. Aug. Ambrosiast. (k) = 42. 43. || = μου. 37. clar. Tert. *Dei*, germ. ap. Mill. (l) ἐν χριστῷ ἰησοῦ. Or. (m) ABDE. 10. 31. 46. 66. in m. 74. 80. al. 7. Mt. g. 3. Ed. Syr. Copt. Æth. Arm. Vulg. clar. germ. Clem. Codd. ap. Theodoret. in catena ms. Damasc. Theoph. Ambr. Aug. Pelag. Ambrosiast. Rufin. Sedul. *Verum* Erp. εἶδε. 66. ἴδε 55. 76. Mt. a. 8. al. 4. Ed. (etiam St. 3.) Theodoret. (n) + ὢν. 65. (o) = ABD.* 31. 73. 80. Mt. 3. Clem. Damasc. (p) + αὐτοῦ. Arm. Copt. Vulg. ed. marian. Ambrosiast. Sedul. Pelag. Ruf. + τοῦ θεοῦ. Clem. (τούτεστι τοῦ θεοῦ. Theodoret. Theophyl. (q) γινώσκεις. 33. 35.

μενος ἐκ τοῦ νόμου· Πέποιθάς τε [r] σεαυτὸν" ὁδηγὸν εἶναι 19
τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, Παιδευτὴν ἀφρόνων, [s] διδά- 20
σκαλον νηπίων," ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ
τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ· Ὁ οὖν διδάσκων [t] ἕτερον, σε- 21
αυτὸν οὐ διδάσκεις; ⁂ ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν, κλέ-
πτεις; Ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν, μοιχεύεις; ὁ βδελυσ- 22
σόμενος τὰ εἴδωλα, [u] ἱεροσυλεῖς;" Ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶ- 23
σαι, διὰ τῆς παραβάσεως [x] τοῦ νόμου τὸν Θεὸν" ἀτιμά-
ζεις; Τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ Θεοῦ [y] δι' ὑμᾶς" βλασφημεῖ- 24
ται ἐν τοῖς ἔθνεσι, καθὼς γέγραπται.

Περιτομὴ μὲν [z] γὰρ" ὠφελεῖ, ἐὰν νόμον [a] πράσσῃς·" 25
ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾖς, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία
γέγονεν. Ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία [b] τὰ δικαιώματα" τοῦ 26
νόμου φυλάσσῃ, οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν
[c] λογισθήσεται;" Καὶ κρινεῖ [d] ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία," 27
τὸν νόμον τελοῦσα, σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτο-
μῆς παραβάτην νόμου; [Οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ, ἰου- 28
δαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ, ἐν σαρκὶ, περιτομή·]
Ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας, 29
[e] ἐν" πνεύματι, οὐ γράμματι· [f] οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀν-
θρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ Θεοῦ."

Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ ἰουδαίου; ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς 1
περιτομῆς; [g] Πολὺ," κατὰ πάντα τρόπον. [h] πρῶτον" [i] μὲν 2

(r) σεαυτῷ. 69. 77. item Syr. (s) = A. (t) + τὸν l. 30. 38. (u) *sacrificium facis*, Ambr. (x) τῆς ἐντολῆς τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ. 23. ‖ = τοῦ νόμου. 41. 76. (y) *per vos*, Vulg. It. Patr. lat. (z) = 37. Æth. Arm. Vulg. clar. germ. Patr. lat. (a) φυλάσσῃς. D* Aug. Ruf. (b) δικαίωμα. G. boern.** harl.* (c) μετατραπήσεται. 32. Chrys. dis. (etiam in Mt. 8. ter.) τραπήσεται Mt. 3. bis (semel ut rec.) περιτραπήσεται Chrys. ed. in textu. (d) = G. boern. ‖ φύσεως] πίστεως. 63. 73. (etiam in scholio.) Theodoret. in catena. (e) ὅς. G. boern. (f) = 47* Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) ‖ = ὁ 48. 61. al. 4. ‖ τοῦ = G. al. 4. (g) πολλή. Mt. k. Ed. Œc. (h) πρῶτοι, omisso ὅτι, 47 in m. Alius. Or. semel. Ruf. in comment. ut videtur, et in Rom. 11, 7. (i) = Syr. Æth. Chrys. τοῦτο Arm. Erp. ‖ μὲν = 67** Alius. ‖ γὰρ = BD*EG. 76. 80. Mt. k** q.

3 γὰρ," [k] ὅτι" [l] ἐπιστεύθησαν" τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. Τί
γάρ; εἰ [m] ἠπίστησάν" τινες, μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν
4 [n] πίστιν" τοῦ Θεοῦ [o] καταργήσει;" Μὴ γένοιτο· [p] γι-
νέσθω" [q] δὲ" ὁ Θεὸς ἀληθὴς, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης,
[r] καθὼς γέγραπται"· ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις
5 σου, καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. [s] Εἰ δὲ ἡ" [t] ἀδικία
ἡμῶν" Θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησι, τί [u] ἐροῦμεν: μὴ ἄδι-
κος ὁ Θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν; ([x] κατὰ ἄνθρωπον λέ-
6 γω".) Μὴ γένοιτο· [y] ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ Θεὸς τὸν κόσμον";
7 Εἰ [z] γὰρ" ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπε-
ρίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, [a] τί ἔτι" κἀγὼ ὡς ἁμαρ-
8 τωλὸς [b] κρίνομαι;" [c] Καὶ μὴ" (καθὼς βλασφημούμεθα,
[d] καὶ" καθώς φασί τινες [e] ἡμᾶς" λέγειν,) [f] ὅτι" ποιήσωμεν
τὰ κακὰ, ἵνα ἔλθῃ [g] τὰ ἀγαθά; ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστι.
9 [h] Τί οὖν; προεχόμεθα"; οὐ πάντως·" [i] προῃτιασάμεθα

(k) = 67**. (l) ἐπίστευσαν. 41. (m) ἠπείθησαν. A. (n) δόξαν. 35. Mt. l. Theodoret. in comment. (o) καταργεῖ. 47. κατήργησε. 28. 76. Syr. boern** mariau. Codd. lat. Cypr. Ambrosiast. in textu. Pelag. Vigil. (p) ἔστω. G. *Est* s. *esto*, boern. *Est*, Vulg. clar. germ. Cypr. Ambrosiast. Pelag. γεννηθήτω. Orig. in catena ms. *Sit*, latini, *Fiat* autem, græci ap. Rufin. (q) γὰρ. G. Syr. clar. germ. boern. Cypr. Ambrosiast. Sedul. οὖν Arm. (r) = 62. Chrys. etiam in Mt. 3. 8. || καθὼς] ὡς 73. καθὸ. 76. καθάπερ. B. Theodoret. (s) ἡ δὲ. 17. Mt. c. f. εἰ ἡ. 62. εἰ δὲ. 31. Ed. Theodoret. εἰ δὲ οὖν. Arm. εἰ γὰρ Sedul. boern. (utrumque). (t) ἀλήθεια ὑμῶν. 46*. (u) + οὖν Mt. f. (x) = Æth. Clem. || ὀργὴν κατ' ἀνθρώπων; Codd. gr. ap. Or. s. Ruf. || κατὰ] + τὸν 57. (c. al. 7 !) (y) = 32. Chrys. etiam in Mt. 3. 8. (z) δὲ. A. 23. 57. (c. al. 3) 74. Mt. q. Copt. harl. Vulg. ms. Damasc. (a) *Quid igitur*, ut videtur, Syr. Arr. Æth. τί ἔτι; 66. (b) κατακρίνομαι. 73. (c) ἢ καὶ, et ad parenthesin refert Arm. (sed aliæ edd. ut rec.) εἰ μὴ. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) ἢ μὴ, *aut numquid*, Syr. *et forte*, Erp. (d) = B. 39. 74. Mt. g. Ar. pol. (e) = 35. Mt. k. περὶ ἡμῶν. Arm. (f) = G. 76. Mt. k. Vulg. boern. Aug. Pelag. Ruf. Ambrosiast. || ἔτι, Conject. (g) + ἐφ' ἡμᾶς. 37. (h) τί οὖν προεχόμεθα; οὐ πάντως. 17. 76. Alii Ed. τί οὖν προκατέχομεν (κατέχομεν. Theod. Sev.) περισσόν; omisso οὐ πάντως, (quod tamen 31 retinet) D*G. 31. Syr. Erp. Chrys. ms. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. Severi scholion in Mt. n et h. *Quid ergo tenemus amplius?* clar. boern. Ambrosiast. ms. Rufin. *Quid ergo amplius? præcellimus eos? nequaquam.* Sedul. τί οὖν προκατεχόμεθα; οὐ πάντως. E. ap. Mill. *Igitur præcellimus eos? nequaquam.* germ. || προεχόμεθα] προσεχόμεθα. 45. προσευχόμεθα. 69. προσερχόμεθα. 73* (i) ᾐτιασάμεθα. D*G. 31. 89* Æth. Chrys. ms. (etiam in

[k] γὰρ," ἰουδαίους τε καὶ ἕλληνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν
εἶναι· Καθὼς γέγραπται· [l] ὅτι" οὐκ ἔστι δίκαιος οὐδὲ εἷς· 10
Οὐκ ἔστιν [m] ὁ" συνιῶν, οὐκ ἔστιν [n] ὁ [o] ἐκζητῶν" τὸν θεόν. 11
Πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν· οὐκ ἔστι ποιῶν χρη- 12
στότητα, [p] οὐκ ἔστιν" ἕως ἑνός. Τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λά- 13
ρυγξ αὐτῶν· ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν. ἰὸς ἀσπί-
δων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν. [q] Ὧν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ 14
πικρίας γέμει. Ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα· 15
Σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν· Καὶ 16 17
ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν. Οὐκ ἔστι φόβος θεοῦ ἀπέναντι 18
τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.] [Οἴδαμεν [r] δὲ," ὅτι ὅσα ὁ νόμος 19
λέγει, τοῖς [s] ἐν τῷ νόμῳ" λαλεῖ· ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ,
καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ· [t] Διότι ἐξ 20
ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐ-
τοῦ·" διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.

Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται, 21
μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν· Δικαι- 22
οσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως [u] ἰησοῦ χριστοῦ," εἰς πάντας
[x] = καὶ ἐπὶ πάντας" [y] τοὺς πιστεύοντας"· [z] οὐ γάρ" ἐστι
διαστολή. Πάντες γὰρ ἥμαρτον, καὶ ὑστεροῦνται [a] τῆς 23
δόξης" τοῦ θεοῦ· Δικαιούμενοι δωρεὰν, τῇ αὐτοῦ χάριτι, 24
διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ· Ὃν προέ- 25

Mt. 3. 8.) Œc. in comment. *causati sumus*, Vulg. It. (k) = D* (l) = 32. 57. (c. al. 4.) 74. al. 24. Mt. a. al. 5. Ed. Copt. Æth. Chrys. etiam in Mt. 3. 8. (m) = ABG. (n) = BG. (o) ζητῶν. B. (p) = B. 67** Syr. (q) + κρίνοι αὐτοὺς ὁ θεὸς. 48. (r) = Mt. l. Æth. Theodoret. Ambrosiast. (s) ὑπὸ νόμον. 10. Ed. || τουτέστι τοῖς ὑπὸ νόμον. Œc. (t) = 76. Mt. q* Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) || ἐνώπιον αὐτοῦ = Theophyl. || αὐτοῦ] τοῦ θεοῦ. 73. al. 4. Mt. c. k** l. Æth. Ambrosiast. Ruf. in textu. (u) = B. Chrys. etiam in Mt. 3. 8. ἐν χριστῷ ἰησοῦ. A. || = ἰησοῦ Tert. ut videtur. (x) = ABC. 31. 47* 67** 80. al. 5. Copt. Æth. Arm. Erp. Codd. lat. Clem. Or. Cyr. Aug. || εἰς πάντας καὶ = flor. marian. || Alterutrum = harl. ut videtur. || Utrumque habet dis. Theodoret. (y) = 4* || + εἰς αὐτόν. Syr. Arr. Æth. Vulg. Chromat. Ruf. Pelag. (z) καὶ οὐκ. Arm. (a) *gratia*, Codd. ap. Estium.

θετο ὁ Θεὸς [b] ἱλαστήριον″ [c] διὰ = τῆς : πίστεως″ * ἐν τῷ
[d] αὐτοῦ″ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης [e] αὐτοῦ,
διὰ τὴν [f] πάρεσιν″ τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων *
26 Ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ Θεοῦ· πρὸς [g] ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης
αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον, καὶ
27 [h] δικαιοῦντα″ τὸν ἐκ πίστεως [i] — Ἰησοῦ.″] [k] Ποῦ″ οὖν
ἡ καύχησις [l]; ἐξεκλείσθη. [m] διὰ ποίου νόμου; τῶν ἔρ-
28 γων;″ οὐχὶ, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως· [Λογιζόμεθα
29 [n] γὰρ,″ [o] δικαιοῦσθαι πίστει ἄνθρωπον,″ χωρὶς ἔργων νόμου. [p] Ἢ″
Ἰουδαίων ὁ Θεὸς [q] μόνον;″ οὐχὶ [r] † καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ
30 ἐθνῶν. [s] ∾ Ἐπείπερ″ εἷς ὁ Θεὸς, ὃς [t] δικαιώσει″ περι-
τομὴν ἐκ πίστεως, καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως.

---

[n] οὖν. [o] πίστει δικαιοῦσθαι ἄνθρωπον. [r] † δὲ. [s] ∾ εἴπερ.

(b) = Arm. sed habet ed. 1698. in m. Habet Or. dis. *propitiatorem*, clar. boern. harl** Vulg. ed. sixt. Pelag. Ambrosiast. Oros. semel. Hier. Ambr. *propitiatorium sive propitiatorem*, Ruf. *propitiationem*, Vulg. Syr. Erp. germ. Ruf. in textu. *placationem*, Hilar. (c) = A. Chrys. in Mt. 3. 8. et in commentar. ‖ = διὰ Ambrosiast. ‖ = τῆς. CDFG. 31. 67** 76. 80. Or. ter. Eus. Bas. Cyr. Damasc. Theoph. (d) ἑαυτοῦ. B. 47. Alii. (e) αὐτοῦ ad αὐτοῦ vs. 26. = FG. 17. al. 5. boern. (f) πώρωσιν 46. Chrys. et Theoph. in commentar. παραίνεσιν. 69 ap. Tresch. Mt. f. *propositum*, clar. germ. Aug. Ambrosiast. Pelag. in commentar. ‖ + ἐν τῷ νῦν αἰῶνι. 47. (g) + τὴν. A CD* 47. 49. 80. Clem. Cyr. (h) δικαιοῦν. D*. (i) = FG. 52. germ. boern. *Jesu Christi*, Copt. Vulg. clar. Theodoret. Ambrosiast. Pelag. Ruf. *Domini nostri Jesu Christi*, Syr. *Dominum nostrum Christum*, Erp. ‖ Ἰησοῦν D gr. 3 ap. Wetst. 17. 23* 37. 39. 48. 77. 80. al. 17. Mt. b. d** f. m. Ed. Clem. Œc. in textu semel.

(k) πῶς. 61. (l) + σου. G. Vulg. boern. germ. Theoph. in comment. Ambrosiast. Ruf. Pelag. *Ubi ergo est justificatio tua?* clar. (m) διὰ ἔργων νόμου. 73. item Mt. h. (n) A D*FG. 39. 47. 80. al. 3. (et E ap. Mill.) Mt. l. Copt. Ar. pol. Vulg. It. Cyr. Damasc. Ambrosiast. Ruf. Aug. Ambr. Alii. (o) ABCDE. 47. Copt. clar. germ. δικαιοῦσθαι ἄνθρ. διὰ πίστεως. FG. Vulg. boern. Ruf. Ambrosiast. (p) = 39. al. 3. Theodoret. μὴ A* ut videtur. 39** Hilar. *An*, Vulg. It. Patr. lat. εἰ. 77. (q) μόνων. 23. 39. 47. 76. al. 3. Mt. b. Clem. bis. Julian. et Cyr. Chrys. semel. Theoph. μόνος. D. (r) = A CDFG. 31. 39. 47. 73. al. 2. Mt. g. Syr. Copt. Vulg. It. Clem. Julian. et Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 8.) Damasc. Patr. lat. ‖ οὐχὶ δὲ καὶ] καὶ οὐχὶ. 3. Hilar. (s) AC. 47* 80. al. 2. Clem. Or. Cyr. Damasc. (t) *justificat*, Vulg. germ. Iren. semel. Hilar. Hier. Ruf. Pacian. *justificavit*, clar. boern. (utrumque) harl. tol. flor. demidov. Iren. semel. Ambrosiast. Ambr.

Νόμον [u] οὖν'' καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοι- 31
το· ἀλλὰ νόμον [x] ∾ ἱστῶμεν''.

Τί οὖν ἐροῦμεν * [y] ∾ ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὑρη- 1
κέναι'' κατὰ σάρκα; Εἰ γὰρ ἀβραὰμ ἐξ ἔργων [z] ἐδι- 2
καιώθη, ἔχει καύχημα, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν θεόν. Τί γὰρ 3
[a] ἡ γραφὴ λέγει;'' ἐπίστευσε [b] δὲ'' ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ
ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.] [Τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ 4
μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ [c] † ὀφεί-
λημα· Τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δι- 5
καιοῦντα τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται [d] ἡ πίστις αὐτοῦ'' εἰς
δικαιοσύνην [e]. Καθάπερ καὶ δαβὶδ λέγει τὸν μακα- 6
ρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ὁ θεὸς λογίζεται [f] δικαιοσύνην
χωρὶς ἔργων· Μακάριοι, ὧν [g] ἀφέθησαν'' αἱ ἀνομίαι, 7
καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι· Μακάριος ἀνήρ, 8
[h] ᾧ'' οὐ μὴ [i] λογίσηται'' κύριος ἁμαρτίαν. Ὁ μα- 9
καρισμὸς οὖν οὗτος, ἐπὶ τὴν περιτομὴν [k], ἢ [l] καὶ''

---

[x] ∾ ἱστάνομεν. [y] ∾ εὑρηκέναι ἀβραὰμ τὸν πατέρα (∾ προπάτορα) ἡμῶν. [c] † τό.

(u) δὲ Theodoret. (x) ABCF. 31. 80. Or. Cyr. Damasc. Procop. στάνομεν. G. ἵσταμεν. 47. (sed rec. in m.) συνιστῶμεν. 17. 65. 71. ap. Alt. Lect. 6. συνίστομεν 71. ap. Birch. συνιστάνομεν 10. Ed. Slav. 5. (expresso συν.) περιστάνομεν D* ‖ + δι' αὐτῆς Or. (y) ACDFG. 1. 73. Ed. Copt. Arm. Ar. Vulg. It. Eus. Cyr. Chrys. in comment. ut videtur. Damasc. Theoph. in commentar. Gennad. ap. Œc. Patr. lat. ‖ πατέρα] προπάτορα. ABC. 5 10. 21. Syr. Copt. Arm. Eus. Cyr. Chrys. in comment. Damasc. ‖ εὑρηκέναι = 47* εὑρεστηκέναι. 4. in m. 23. in m. (z) + *legis*, harl. Pelag. Ambrosiast. (a) = Iren. (b) = D*G. 61. 108. Mt. n. (Syr. Arr.) Vulg. It. Chrys. Patr. lat. (c) = ABCDEFG. al. 45. Mt. a. al. 11. Ed. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Damasc. Theodoret. Theoph. (d) = 69. ‖ αὐτοῦ = Mt. k** αὐτῷ. 2. (e) + *secundum propositum gratiæ Dei*, Vulg. ed. Arm. harl. marian. Ambrosiast. Pelag. Sedul. Victor tunun. Beda. (f) + εἰς 17. 46. 69** 70. Mt. h. c. (g) ἀφείθησαν. 74. Alii. Mt. k. Ed. (h) οὗ G gr. 67** (i) λογίσεται. 46. al. 5. Mt. b. g. *imputavit*, Vulg. ed. clar. germ. Pelag. Aug. Ambrosiast. Sedul. *imputabit*, boern. Vulg. ms. Ruf. Beda. (k) + μόνον, DE. Arm. in m. edd. Const. et Amst. clar* harl* ‖ + *tantum manet*, Vulg. ed. Ambrosiast. Pelag. ‖ + *manet*, harl** (l) = 47. 49. 52. 108* Mt.

[m] ἐπὶ" τὴν ἀκροβυστίαν; [n] λέγομεν" γὰρ, [o] ὅτι" ἐλογίσθη
10 τῷ ἀβραὰμ [p] ἡ πίστις" εἰς δικαιοσύνην. Πῶς οὖν ἐλογίσθη;
ἐν περιτομῇ [q] ὄντι," ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; οὐκ ἐν περιτομῇ,
11 ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ· Καὶ σημεῖον ἔλαβε [r] ∾ περιτο-
μῆς," [s] σφραγῖδα" τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν
[t] τῇ" ἀκροβυστίᾳ· εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν
πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας, (εἰς τὸ λογισθῆναι [u] —
12 καὶ" αὐτοῖς [x] τὴν" δικαιοσύνην;) Καὶ πατέρα περιτομῆς,
[y] τοῖς οὐκ" ἐκ περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς [z] στοι-
χοῦσι" τοῖς ἴχνεσι [a] ∾ τῆς ἐν † ἀκροβυστίᾳ πίστεως"
13 τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἀβραάμ.] [Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ
ἐπαγγελία τῷ ἀβραὰμ, [b] ἢ" τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ
κληρονόμον [c] αὐτὸν" εἶναι [d] † κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιο-
14 σύνης [e] πίστεως. Εἰ γὰρ [f] οἱ ἐκ" νόμου, κληρονόμοι, κε-

---

[r] ∾ περιτομήν. [a] ∾ τῆς πίστεως τῆς ἐν † τῇ : ἀκροβυστίᾳ. [d] † τοῦ.

---

b. Syr. Arr. Arm. (sed edd. Const. et Amst. ut rec.) Slav. tol. Chrys. (etiam in Mt. 3.) (m) = 29. 33. Chrys. ap. Mill. et Wetst. (n) λέγει. 73. (o) = BD* 47. (p) = Mt. g. Post δικαιοσύνην ponunt 17. 62. (q) = FG. Syr. Vulg. It. Cyr. Aug. Ambrosiast. Pelag. (r) AC. ut videtur, 6. 9. 36. 47. 67. ap. Tresch. 77. Mt. n. Syr. utr. Or. in schol. Eus. Cyr. alex. et hier. Chrys. alicubi. Theodoret. Damasc. Procop. in catena. Rufin. περιτομῆς καὶ Mt. d. καὶ absque περιτομῆς. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) (s) σφραγῖδα. Alii. || + διὰ. FG. boern. habet utrumque. (t) = DFG. al. 3. Mt. b. c. e. Damasc. Procop. (u) = AB. 47. 67** 73. 74. al. 7. Mt. d. Ar. pol. Vulg. ms. Or. in schol. Cyr. Damasc. (x) = C** D* 67** 80. Mt. d. εἰς. A. 32. 47. Mt. c. q. Syr. Vulg. germ. Cyr. Aug. Ambrosiast. Pelag. εἰς τὴν 67*. (y) οὐ τοῖς. 37. 80. Syr. Arr. Slav. Vulg. ed. Theodoret. Theoph. in comment. Procop. Aug. Ambrosiast. in comment. Ruf. Pelag. || τοῖς οὐκ ἐκ] οὐ. 73. τοῖς ἐκ. 57. (z) συγχοῦσι. 31. 65. 80. Mt. d. (a) 17. 46. 48. 74. al. 34. Mt. a. al. 10. Ed. Copt. Syr. p. Vulg. harl** Theodoret. Theoph. in comment. semel. Œc. Aug. semel. Ambrosiast. Pelag. τῆς πίστεως τοῖς ἐν ἀκροβυστίᾳ. 2 ap. Mill. 63. Ed. τῆς πίστεως, τῆς ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως. D* 71. clar. germ. τῆς πίστεως ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ. Mt. m. τῆς πίστεως τῆς ἀκροβυστίας. Slav. 5. 8. || τῇ ACDFG. Alii. Mt. d. k** n. Ed. Cyr. Damasc. Œc. Procop. || ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως = tol. (b) καὶ. 76. Mt. q. Arm. Theoph. (c) = 42. Arm. Slav. 5. (d) = ABCDFG. 47. 73. 80. Damasc. (e) + καὶ. 3. ap. Wetst. 44. 71. Cyr. Theoph. ms. (f) διὰ. Mt. e.

κένωται ἡ πίστις, [g] καὶ'' κατήργηται ἡ ἐπαγγελία. Ὁ 15
γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται· [h] οὗ'' [i] ∾ γὰρ'' οὐκ ἔστι
νόμος, [k] οὐδὲ παράβασις. Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως [l], ἵνα 16
[m] κατὰ χάριν· εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν
παντὶ τῷ [n] σπέρματι'', οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου [o] μόνον,''
ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως ἀβραάμ, ὅς ἐστι πατὴρ πάν-
των ἡμῶν· (Καθὼς γέγραπται· ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν 17
τέθεικά σε·) κατέναντι οὗ [p] ἐπίστευσε'' θεοῦ, τοῦ ζωο-
ποιοῦντος τοὺς νεκροὺς καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα [q] ὡς''
ὄντα. Ὃς παρ' ἐλπίδα [r] ἐπ' ἐλπίδι'' ἐπίστευσεν [s], εἰς τὸ 18
γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν, (κατὰ τὸ εἰρημέ-
νον· οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου [t].) Καὶ μὴ ἀσθενήσας 19
[u] τῇ πίστει, [x] = οὐ'' κατενόησε τὸ ἑαυτοῦ σῶμα [y] ἤδη''
νενεκρωμένον, ἑκατονταέτης που ὑπάρχων, καὶ τὴν νέκρω-
σιν τῆς μήτρας σάῤῥας· Εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ 20
οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει,
δοὺς δόξαν τῷ θεῷ, [z] Καὶ'' πληροφορηθεὶς, ὅτι ὃ ἐπήγ- 21
γελται, δυνατός ἐστι καὶ ποιῆσαι. Διὸ [a] — καὶ'' ἐλο- 22

---

i ∾ δὲ.

(g) = E. Vulg. clar. germ. Ambrosiast. Pelag. (h) πῶ. G. Arm. (i) AC. 10. 31. Mt. q. Copt. Syr. p. in m. Theodoret. Theoph. Ambr. Ruf. (k) + ἐκεῖ. Slav. (l) + Ἰησοῦ. D. clar. (m) + ᾖ. A. 45. 80. Arm. Theoph. (n) πιστεύοντι Syr. p. Sed rec. in m. (o) = FG. 42. clar. germ. boern. Post οὐ ponunt flor. Aug. Julian. ‖ Mox = καὶ FG. boern. clar. germ. harl*. (p) ἐπίστευσας. FG. Syr. Erp. It. tol. flor. marian. Vulg. ms. Ambrosiast. Vigil. Pelag. ἐπίστευσαν. D* item Æth. (q) εἰς. 37. (r) = 31. 62. 70. (s) + ἀβραάμ. 39. ap. Mill. 70. (t) + ὡς αἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὸ ἄμμον τῆς θαλάσσης. FG. flor. Vulg. ms. et ed. sixtin. Theoph. Ruf. Pelag. Beda. Remig. + *sicut stellæ cœli*, harl* ut videtur. + *sicut arena maris*, marian. + *velut arena, quæ est in litore maris*, tol. (u) + ἐν. D*EFG. Syr. clar. Vulg. ed. sixtin. Julian. Beda. (x) = AC. 67** Syr. Erp. Copt. Chrys. in Mt. 3. et alibi. Damasc. Julian. ὡς. 32. Theodoret. *licet*, Arm. Æth. (y) = FG. 47. Barb. 1. Syr. Erp. (Syr. p. habet c. obelo) Æth. It. harl. Vulg. ms. Chrys. (etiam in Mt. 3.) Epiph. Ruf. ‖ Vulg. ed. jungit cum ἑκατονταέτης. (z) = D*EFG. Vulg. It. Julian. Sedul. Ambrosiast. Pelag. (habent Aug. Ruf. Leo.) *Sed*, Arm. (a) = BD*FG. Syr. Erp. boern.

23 γίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν
24 μόνον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ [b]· Ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς
μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα
25 [c] ἰησοῦν'' τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν· Ὃς παρεδόθη διὰ
[d] τὰ παραπτώματα'' ἡμῶν, καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν [e] δικαί-
ωσιν'' ἡμῶν.]

1 [Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην [f] ἔχομεν'' πρὸς
2 τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ· Δι' οὗ
[g] καὶ'' τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν [h] — τῇ πίστει'' εἰς
τὴν χάριν ταύτην, ἐν ᾗ ἑστήκαμεν· καὶ καυχώμεθα ἐπ'
3 ἐλπίδι τῆς δόξης [i] τοῦ θεοῦ. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ
[k] καυχώμεθα'' ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες, ὅτι ἡ θλίψις
4 ὑπομονὴν κατεργάζεται, Ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ
5 δοκιμὴ ἐλπίδα, Ἡ δὲ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει· ὅτι ἡ ἀγά-
πη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύ-
6 ματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. [l] Ἔτι'' γὰρ [χριστὸς,
ὄντων ἡμῶν [m] ἀσθενῶν'' [n] ÷ ἔτι,'' κατὰ καιρὸν * ὑπὲρ ἀσε-

(b) + εἰς δικαιοσύνην. D**E. 63. al. 5. Syr. Erp. Vulg. ed. clar. germ. marian. Cyr. Chrys. in initio homiliæ (etiam in Mt. 3. S.) Theoph. Ruf. Pelag. Ambrosiast. Sedul. (non Aug.) + ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. Theodoret. (c) = Mt. d. Æth. ἰησοῦν χριστὸν. 46. Mt. a. in marg. Syr. Erp. Vulg. harl** Aug. Ruf. Pelag. Ambrosiast. (d) τὰς ἁμαρτίας. 21. Ambrosiast. (e) δικαιοσύνην. D**E. 17. 73. al. 10. Mt. b. e. Ed. Cyr. Chron. pasch. (f) ἔχωμεν. ACD. 17. 37. 46. 80. al. 14. Mt. a. al. 5. Syr. Erp. Copt. Vulg. It. harl** Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. Cyr. Damasc. Theoph. Œc. Ruf. Pelag. Oros. Aug. Julian. Cassiod. Ambrosiast. in textu. (g) = 46. Syr. Æth. νῦν. Theodoret. (h) = BDFG. Æth. It. Aug. Hilar. Ambrosiast. in textu. || ἐν τῇ π. A. Mt. q. Chrys. semel (etiam in Mt. 3. S.) Theoph. (i) + *filiorum*, Vulg. Pelag. Sedul. Vigil. Ambrosiast. in textu. (non Cypr. Ruf.) (k) καυχώμενοι. C. 80. Or. Tert. (l) εἴγε. B. Syr. Erp. Copt. εἰ γὰρ, Isid. pelus. Aug. εἰς τί FG. *ut quid*, Vulg. It. Iren. Ambrosiast. Pelag. Faustin. Sedul. ὅτι. Ar. pol. (m) *peccatores*, Ambrosiast. (n) + ABCD*FG. 31. Copt. Syr. Ar. pol. Vulg. It. Epiph. Isidor. ms. Theodoret. in comment. ut videtur. Damasc. Marcion. Iren. Patr. lat. (non Ruf.) || ἔτι ὄντων ἡμῶν ἁμαρτωλῶν κατὰ καιρὸν Χριστὸς ὑπὲρ ἀσ. etc. Cyr. || Χριστὸς post ἀσθενῶν ponit et + ὑπὲρ ἡμῶν Arm.

βῶν ἀπέθανε. [o] Μόλις γὰρ ὑπὲρ [p] δικαίου" τις ἀπο- 7
θανεῖται· ὑπὲρ [q] γὰρ" τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολ-
μᾷ ἀποθανεῖν· [r] Συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην [s] εἰς 8
ἡμᾶς" [t] ὁ θεὸς," ὅτι, [u] ἔτι" [x] ἁμαρτωλῶν" ὄντων ἡμῶν,
[y] χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε. Πολλῷ [z] οὖν" μᾶλλον, 9
δικαιωθέντες [a] νῦν" ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, σωθησόμεθα δι'
αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς.] [Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλ- 10
λάγημεν [b] τῷ θεῷ" διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ,
πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ
αὐτοῦ.] Οὐ μόνον δὲ [c], ἀλλὰ καὶ [d] καυχώμενοι" ἐν τῷ 11
θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν
καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

[e] Διὰ τοῦτο" [ὥσπερ δι' ἑνὸς [f] ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία 12
εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε, καὶ διὰ [g] τῆς ἁμαρτίας" ὁ θά-
νατος· [h] καὶ" οὕτως εἰς πάντας [i] ἀνθρώπους" [k] — ὁ θά-
νατος" [l] διῆλθεν," ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον. Ἄχρι γὰρ 13
νόμου [m] ἁμαρτία [n] ἦν ἐν [o] κόσμῳ· ἁμαρτία [p] δὲ" οὐκ

(o) Vs. 7 = Iren. Post vs. 8 ponit Or. (p) ἀδίκου. Syr. Erp. (q)= 2. 32. 62. Mt. ψ. (r) Vs. 8 = 71. (s) *in nobis*, Vulg. It. Iren. Patr. lat. (t) = B. Ante εἰς ponunt DFG. 76. Mt. q. 8. Vulg. It. Theodoret. Theoph. Patr. lat. Ante δὲ Arm. (u) = Arr. Dial. c. marcion. εἰ. Syr. Chrys. (etiam in Mt. 8. Hiat 3.) εἰ ἔτι. FGgr. καὶ ἔτι. Slav. exc. recent. ‖ *quoniam, si cum adhuc p. essemus*, etc. omisso vs. 9 οὖν, clar. tol. Vulg. ms. Cypr. Hilar. Aug. semel. Ruf. Pelag. Ambrosiast. Alii lat. (x) ἀσεβῶν. Arm. Sed rec. in m. edd. Amst. et Const. (y) + κατὰ καιρὸν. Vulg. ed. Arm. in m. edd. Amst. et Const. Theodoret. Aug. semel. Pelag. + κατηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Syr. p. (z) = DFG. 43. 52. Arm. It. Vulg. ms. Chrys. Dial. c. marc. Cypr. Iren. Hilar. Aug. Alii lat. (a) = 39. 41. Dial c. marc. (b)=39. Prædestinat. (c)+ τοῦτο. D*FG. Arm. Ar. pol. clar. boern. Ambrosiast. (d) καυχώμεθα. 37. 80. al. 8. et Barb. 3. Mt. l. al. 4. Ed. Arm. Slav. Vulg. It. Theophyl. Patr. lat. καυχῶμεν. FG. (e)=Syr. καὶ. Erp. (f)+ θανάτου. 37. (g) τὴν ἁμαρτίαν. 2. Ed. (h)= 4. Mt. q. Vulg. ms. Cassiod. semel. (i) = 62. (k) = DEFG. 62. Syr. p. c. ast. It. harl. Aug. sæpiss. (alibi habet.) Ambr. Ambrosiast. Leo. Pacian. Alii. Post διῆλθεν ponunt Arm. Chrys. (etiam in Mt. 8.) Theodoret. (l) εἰσῆλθεν. 38. 73. Slav. Mt. 8. (m) + ἡ. 38. 62. Mt. ω. Or. Theoph. (n) + οὐκ Slav. 5. (o) + τῷ 38. al. 5. Mt. c. d. Ed. Theodoret. (p) γὰρ. 52. 55. germ. Or. Cyr.

14 [q] ἐλλογεῖται″ μὴ ὄντος νόμου. Ἀλλ' ἐβασίλευσεν ὁ θά-
νατος ἀπὸ ἀδὰμ μέχρι [r] ∾ μωσέως,″ [s] καὶ″ ἐπὶ τοὺς
[t] — μὴ″ ἁμαρτήσαντας [u] ἐπὶ τῷ″ ὁμοιώματι τῆς παρα-
15 βάσεως ἀδάμ· ὅς ἐστι τύπος τοῦ μέλλοντος. Ἀλλ' οὐχ
ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτω καὶ τὸ χάρισμα. εἰ γὰρ τῷ τοῦ
ἑνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, [x] πολλῷ μᾶλλον
ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ [y] ἐν″ χάριτι [z] τῇ″ τοῦ
[a] ἑνὸς ἀνθρώπου″ ἰησοῦ χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσ-
16 σευσε. Καὶ οὐχ ὡς δι' ἑνὸς [b] ∾ ἁμαρτήσαντος,″ τὸ δώ-
ρημα. τὸ μὲν [c] γὰρ″ κρίμα ἐξ ἑνὸς [d] εἰς κατάκριμα· τὸ
δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν [e] παραπτωμάτων″ εἰς δικαίω-
17 μα] [f]. [Εἰ γὰρ [g] ∾ τῷ τοῦ ἑνὸς″ παραπτώματι ὁ θά-
νατος ἐβασίλευσε [h] διὰ τοῦ ἑνός,″ πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν
περισσείαν τῆς χάριτος καὶ [i] — τῆς δωρεᾶς″ τῆς δικαιο-
σύνης λαμβάνοντες, ἐν ζωῇ [k] βασιλεύσουσι″ διὰ τοῦ

[r] ∾ *μωϋσέως.* [b] ∾ *ἁμαρτήματος.* [g] ∾ *ἐν ἑνὶ.*

(q) ἐλλογᾶτο. A. ἐλογεῖτο. 52. 103. λελόγισται. Mt. ω. *imputabatur, cum lex non esset*, Syr. Arr. Slav. Vulg. boern. flor. harl* Aug. Ambrosiast. Patr. lat. εὐλογεῖται. 71. 77. (r) B DFG. Alii. Mt. a. al. 10. Ed. Chrys. (s) = 67** clar. (t) = 62. (qui post ἁμαρτήσ. addit καὶ) 63. 67** Mt. ω. Codd. ap. Ruf. Codd. lat. imo et græci ap. Ambrosiast. qui græcos codd. vitiatos esse contendit. Codd. lat. plerique ap. Aug. qui græcos omnes aut pæne omnes negationem habere fatetur. Or. gr. bis. Cyr. Ruf. dis. Ambrosiast. dis. Tert. Cypr. Victorin. teste Ambrosiast. Sedul. (habet utrumque) || Habent Ath. Archelaus. Chrys. Theodoret. Theoph. Iren. Hier. Ambr. Aug. Pelag. Alii. (u) καὶ ἐπὶ τῷ. 62. ἐν τῷ. B. Chrys. (etiam in Mt. 8.) Theodoret. (x) + οὐ. 4. (y) = FG gr. (z) = 37. 74. al. 2. Mt. ω. Ed. (a) ὀνόματος. Mt. ω. (b) DEFG. 26. 80. Syr. Erp. Vulg. ed. It. harl** Theodoret. in textu (non in comment.) Aug. alicubi. Ruf. Pelag. Ambrosiast. in comment. Sedul. (c) = FG gr. 45. Mt. ω. Syr. p. c. ast. boern. (d) + παραπτώματος. Arm. (e) ἁμαρτημάτων. 1. (f) + ζωῆς. D. Æth. clar. (g) ἐν (τῷ DE) ἑνὶ. ADEFG. boern. ἐν ἑνὸς. 47. Or. τῷ ἑνὶ. Ed. τῷ 44. *propter hominem unum*, omisso παραπτώματι, Erp. (h) = 52. Mt. ω. Syr. Erp. Copt. || = τοῦ. Mt. d. (i) = B. 49. Or. (Idem alibi bis cum C. 70* servat τῆς δωρεᾶς, sed = τῆς δικαιοσύνης) Chrys. in comment. Iren. Aug. sæpe. Beda. τὴν δωρεὰν. 67** al. 4. Ar. pol. Theoph. Ruf. || + καὶ. 63. Syr. Erp. Vulg. Cyr. Isid. Chrys. ms. et in Mt. 8. Theodoret. Œc. Pelag. Ambrosiast. (k) βασιλεύσουσι. 47. al. 7. Ed. Or. Chrys. etiam in catena ms.

ἑνὸς [l] ἰησοῦ χριστοῦ [m]. Ἄρα οὖν [ὡς δι᾿ ἑνὸς [n] παρα- 18
πτώματος," εἰς πάντας ἀνθρώπους [o] εἰς κατάκριμα·"
οὕτω καὶ δι᾿ ἑνὸς [p] δικαιώματος," εἰς πάντας ἀνθρώπους
εἰς [q] δικαίωσιν" ζωῆς. Ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς 19
τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ [r] κατεστάθησαν" οἱ πολ-
λοί· οὕτω καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς [s] δίκαιοι κατα-
σταθήσονται οἱ πολλοί. Νόμος δὲ παρεισῆλθεν [t], ἵνα 20
πλεονάσῃ τὸ [u] παράπτωμα"· οὗ [x] δὲ" ἐπλεόνασεν ἡ ἁ-
μαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις· Ἵνα ὥσπερ ἐβασί- 21
λευσεν ἡ ἁμαρτία [y] ἐν τῷ θανάτῳ," οὕτω καὶ ἡ χάρις
[z] βασιλεύσῃ" διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον, [a] διὰ ἰη-
σοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν."]

Τί οὖν ἐροῦμεν; [b] ∽ ἐπιμενοῦμεν" τῇ ἁμαρτίᾳ, [c] ἵνα 1
ἡ χάρις πλεονάσῃ;" Μὴ γένοιτο· οἵτινες [d] ἀπεθάνομεν 2
τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι [e] ζήσομεν" ἐν αὐτῇ;] Ἢ ἀγνοεῖ- 3
τε, ὅτι [ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς χριστὸν [f] ἰησοῦν," εἰς τὸν
θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; Συνετάφημεν [g] οὖν" αὐτῷ 4

---

[b] ∽ ἐπιμένωμεν.

(l) + ἀνθρώπου. 49. Copt. (m) + τοῦ ἐπουρανίου. 65. (n) τὸ παράπτωμα. FG. 37. 46. παραπτωμάτων. Dgr. ἀνθρώπου τὸ παράπτωμα. 46. (o) εἰσῆλθε τὸ κατάκριμα. Mt. b. e. (p) τὸ δικαίωμα. DEG. item F. *justificationem*, flor. Aug. (q) δικαίωμα. 49. Cyr. semel. (r) κατεστάθημεν. 37. 38. Mt. ω. Ed. Cyr. καθεστήκαμεν. 2. (s) + ἀνθρώπου. D* item FG. clar. boern. Codd. lat. Ambr. semel. Aug. alicubi. Beda. (t) + εἰς τὸ μέσον. Syr. p. c. ast. (u) ἁμάρτημα. 36. 61. Mt. b. e. τὸ κακὸν. Cyr. (x) γὰρ. Slav. (y) *in mortem*, Vulg. It. (non tol.) Tert. semel. Pacian. Ruf. Ambrosiast. (z) βασιλεύσει. 47. al. 6. Mt. l. al. 7. ἐβασίλευσεν. Mt. 8. ‖ + ἡ. 71. (a) = 76. Mt. q* Theoph. ed. ‖ = τοῦ κυρίου ἡμῶν. 7. Ed. (b) ABCDEFGgr. 31. 37. 46. 67** 71. ap. Birch. 73. 80. al. 13. Copt. clar. germ. Codd. lat. Damasc. Aug. alicubi. (Sed Tert. aliique ut rec.) ἐπιμείνωμεν. Mt. q. ἐπιμένομεν. 1. 57. (c. al. 4.) 68. Mt. b. al. 4. (c) = 32. (d) + γὰρ FG. Syr. utr. Ar. pol. Vulg. It. Ruf. Pelag. Ambrosiast. Aug. alicubi. Gildas. Beda. (non Tert.) (e) ζήσωμεν. CGgr. 71. al. 4. Mt. n. 8. Diodor. in cat. (f) = B. 31. 39. 73. al. 5. Mt. h. k. q. Chrys. (etiam in Mt. 8.) Theophyl. Ambr. Ante χριστὸν ponit 80. ‖ *in Christo Jesu*, Vulg. It. Patr. lat. (exc. Tert. semel.) (g) σὺν 39. al. 3. (Arm. Vulg. It.) *enim*, Syr. Vulg. clar. germ. (boern. habet utrumque.) Ruf. Pel. Ambrosiast. Ambr. Gaudent. Beda.

[h]διὰ τοῦ βαπτίσματος" εἰς τὸν θάνατον· ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη
χριστὸς ἐκ νεκρῶν [i] διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς," οὕτω καὶ
5 ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. Εἰ γὰρ σύμφυ-
τοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, [k]ἀλ-
6 λὰ" καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα[l]· Τοῦτο γινώσκοντες,
ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταρ-
γηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς
7 τῇ ἁμαρτίᾳ. [m]Ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς
8 ἁμαρτίας. Εἰ [n]δὲ" ἀπεθάνομεν [o]σὺν" χριστῷ, [p]πιστεύ-
9 ομεν," ὅτι καὶ συζήσομεν [q]αὐτῷ·" Εἰδότες, ὅτι χριστὸς,
ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, οὐκέτι ἀποθνήσκει· [r]θάνατος αὐτοῦ
10 οὐκέτι [s]κυριεύει." Ὃ γὰρ ἀπέθανε, [t]τῇ ἁμαρτίᾳ" ἀπέ-
11 θανεν ἐφάπαξ· ὃ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ. [Οὕτω καὶ ὑμεῖς·
λογίζεσθε * ἑαυτοὺς * νεκροὺς μὲν [u] † τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶν-
τας δὲ τῷ θεῷ ἐν χριστῷ ἰησοῦ [x] †.]
12 Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν
13 σώματι, εἰς τὸ ὑπακούειν [y] † †· Μηδὲ παριστάνετε τὰ

---

[u] † εἶναι. [x] † τῷ κυρίῳ ἡμῶν. [y] † αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ.

(h) *post baptisma*, Tert. semel. ‖ βαπτίσματος + αὐτοῦ. 17. Cyr. Alibi hoc addit post θάνατον. ‖ + καὶ συναπέστημεν αὐτῷ. Orig. septies. ‖ εἰς τὸν θάνατον διὰ τοῦ βαπτίσματος. hoc ord. Mt. d. (i) = Tert. Iren. Pacian. Gaudent. Chromat. *per virtutem patris*, Ambrosiast. *in gloriam patris*, Pelag. in comment. ‖ πατρὸς] πνεύματος. Cyr. (k) ἅμα. G. Vulg. It. Tert. semel. Alii lat. *etiam*, Ruf. *sic*, Aug. alibi vero: *sed*. (l) + *participes*, Slav. ant. (m) Vs. 7. = Tert. Ambrosiast. Ambr. ms. semel. Ruf. ms. in textu, nec attingit in comment. ‖ γὰρ] δὲ. clar. germ. (n) γὰρ. FG. tol. (boern. utrumque.) (o) = 2* ἐν 2** 32. (p) πιστεύωμεν. 39. 44. Erp. πιστεύσωμεν. Mt. n. (q) τῷ χριστῷ. DEFG. Syr. Vulg. marian. (non demidov. tol. nec ed. sixtin.) It. Aug. semel. Beda. (Non Tert. Ruf. Pel. aliique.) (r) + καὶ Arm. Aug. alicubi. (s) κυριεύσει. 28. Vulg. ed. It. marian. Ambr. Aug. Ruf. Ambrosiast. Alii. (non Tert.) (t) cum anteced. jungunt 73. 80. Latini. (u) = ADEFG. 17. Mt. 8. semel. Æth. Tert. ‖ Post ἑαυτοὺς ponunt C. Cyr. Damasc. item Ed. (x) = AB DEFG. 47* Æth. Syr. p. It. flor. harl. demidov. tol. marian. Bas. Cyr. Theodoret. Tert. bis. Hilar. Aug. Pelag. (habet Ambrosiast. dis.) (y) αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ = germ. Ambr. Faustin. Habent Chrys.

μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ· ἀλλὰ παραστή-
σατε ἑαυτοὺς τῷ Θεῷ, [z] ὡς" ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ τὰ
μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης [a] τῷ Θεῷ." [b] Ἁμαρτία 14
γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει" οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ'
ὑπὸ χάριν.

Τί οὖν; [c] ∾ ἁμαρτήσομεν," ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον, 15
ἀλλ' ὑπὸ χάριν; μὴ γένοιτο. [d] Οὐκ οἴδατε, ὅτι ᾧ πα- 16
ριστάνετε ἑαυτοὺς [e] δούλους" εἰς ὑπακοὴν, δοῦλοί ἐστε ᾧ
ὑπακούετε, ἤτοι ἁμαρτίας [f] = εἰς θάνατον," ἢ ὑπακοῆς
[g] εἰς δικαιοσύνην;" Χάρις δὲ τῷ Θεῷ, ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆς 17
ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ [h] καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε
τύπον διδαχῆς.] [[i] Ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρ- 18
τίας," ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ. Ἀνθρώπινον λέγω, διὰ 19
τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν· ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε
τὰ [k] μέλη" ὑμῶν [l] δοῦλα" τῇ [m] ἀκαθαρσίᾳ" καὶ τῇ ἀνο-

---

[c] ∾ ἁμαρτήσωμεν.

(neque tamen dis. attingit in comment.) et Theodoret. || *ὑπακούειν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ*, omisso *αὐτῇ ἐν*, AB C* 4* 39. 47. 67. 80. alius. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. harl. tol. Orig. bis. Methodius ap. Epiph. Damasc. Antiochus. Hier. Aug. Sedul. Ruf. Beda. Item Pel. et Ambrosiast. in textu; sed non attingunt *ἐπιθυμίας* in comment. || *ὑπακούειν αὐτῇ*, omisso *ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ*, DEFG. clar. (a quo etiam *ei* aberat a prima manu.) boern. Iren. Tert. Victor. tunun. || *ἐν* = Omnes adhuc laudati. || *αὐτῇ*] = Mt. k. *αὐτῷ*. 9. 23. 35. 71. *αὐτοῦ*. 17. *αὐτὴν*. 1. *ἐν αὐτῇ*. 63. || *αὐτοῦ*] = 68 ap. Tresch. *αὐτῆς*. Mt. d. Orig. semel. Theodoret. Ruf. (z) *ὡσεὶ*. ABC. 26. 47. 73. Methodius ap. Epiph. Damasc. || + *τοὺς*. Syr. Syr. p. c. ob. (a) = Mt. 3. 8. Tert. (b) = 76. Mt. q* || *οὐ*] *οὐκέτι*. 73. 80. Æth. Chrys. etiam in Mt. 8. Theodoret. Ambrosiast. || *κυριεύσει*] *κυριεύει*. 39. 73. (c) ACDE. 37. 39. 46. 47. 55. 71. 80. al. 14. Mt. a. al. 7. Clem. *ἡμαρτήσαμεν*. G. boern. germ** harl. (d) + *ἢ*. D*FG. 21* boern. item clar. flor. harl* Sedul. Beda. (e) = 17. 48. Apollinar. in cat. (f) = DE. Syr. Erp. clar. germ. Aug. Ruf. in comment. ut videtur. || *sive iniquitatis ad peccatum, sive justitiæ ad sanctificationem*, Prædestinat. (g) *justitiæ*, clar. (boern. utrumque.) *δικαιοσύνης εἰς ζωήν*. Arm. (h) + *καθαρᾶς*. A. 13. 26. Ar. ms. Chrys. alicubi. (i) *Credentes autem in Christum*, Ambrosiast. || *δὲ*] = 37. 39. 62. tol. Codd. lat. *οὖν*. 73. Mt. h. Arm. (k) *βέλη*. 37. (etiam vs. 13.) *σώματα*. 57. (cum 3. 49.) || + *τῆς σαρκὸς*. Chrys. in textu. (l) *δουλεύειν* bis. FG. Vulg. It. Patr. lat. (exc. Tert. Hier.) (m) *ἁμαρτίᾳ*. 34.

μίᾳ [n] εἰς τὴν ἀνομίαν·″ οὕτω [op] νῦν″ [q] παραστήσατε″ τὰ
20 μέλη ὑμῶν [r] δοῦλα″ τῇ [s] δικαιοσύνῃ″ εἰς ἁγιασμόν. ″Οτε
γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιο-
21 σύνῃ. Τίνα [t] οὖν″ καρπὸν εἴχετε [u] τότε ;″ * ἐφ᾽ οἷς νῦν
22 ἐπαισχύνεσθε· τὸ [x] γὰρ τέλος ἐκείνων, θάνατος. Νυνὶ δὲ,
ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες [y] δὲ τῷ
θεῷ,″ ″ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν· τὸ δὲ τέλος [z],
23 ζωὴν αἰώνιον. Τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας, θάνατος·
τὸ δὲ χάρισμα [a] τοῦ θεοῦ,″ ζωὴ αἰώνιος ἐν χριστῷ ἰησοῦ
τῷ κυρίῳ ἡμῶν.]

1 ῍Η ἀγνοεῖτε, [ἀδελφοὶ, (γινώσκουσι γὰρ νόμον λαλῶ,)
ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου, ἐφ᾽ ὅσον χρόνον ζῇ ;
2 Ἡ γὰρ ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται [b] νόμῳ·″
ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ [c] ὁ ἀνὴρ,″ κατήργηται ἀπὸ [d] τοῦ νόμου″
3 [e] τοῦ ἀνδρός″. ῎Αρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς μοιχαλὶς
χρηματίσει, ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἑτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ
ἀνὴρ [f], ἐλευθέρα ἐστὶν [g] ἀπὸ τοῦ νόμου,″ τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν
4 μοιχαλίδα, γενομένην ἀνδρὶ ἑτέρῳ. ″Ωστε, ἀδελφοί μου,
καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ χρι-
στοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς [h] ἑτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι,
5 [i] ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ θεῷ.″ ″Οτε γὰρ ἦμεν [k] ἐν″ τῇ
σαρκὶ, τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν, τὰ διὰ [l] τοῦ νόμου,″

(n) = Mt. 19. Syr. Erp. Sedul. (o) + *καὶ*. 7. Mt. g. Ed. Syr. Arm. Slav. (exc. rec.) tol. Codd. lat. Tert. bis. Sedul. (p) = 31. Syr. p. c. ast. *δὴ*. 76. (q) *παρεστήσατε*. Conject. (r) *ὅπλα*. A. Conf. not. 1. (s) *ἁγιωσύνῃ*. 49. (t) *γὰρ*. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) tol. Codd. lat. Ambrosiast. (u) = 39. Tert. (x) + *μὲν*. D*FG. 73. Mt. 3. 8. Syr. p. Theodoret. (y) *τῇ δικαιοσύνῃ*. 29. Æth. (z) + *αὐτοῦ*. Arm. (a) = 28. (b) = Tert. *lege mariti s. viri*, Faustus ap. Aug. Ambrosiast. Cassiod. (c) = Tert (d) = Ed. (e) *ὅς ἐστιν ἀνήρ*. Orig. semel. (f) + *αὐτῆς*. DFG. Syr. Erp. Vulg. It. Patr. lat. (g) = 76. ‖ + *τοῦ ἀνδρὸς*. 17. Mt. 3. Vulg. harl. (non tol.) Ambrosiast. Sedul. Ambr. Ruf. Pel. (non Tert. Hilar.) (h) + *ἀνδρὶ*. 61. 66 in m. 72. al. 6. Mt. b. l. m. in marg. Ed. Slav. S. Pelag. (i) *ut mortificetis Deo*, Pelag. (k) = FG gr. (l) *τῆς σαρκὸς*. Dial. c. marcion.

ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ
θανάτῳ· Νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, [m] ἀποθανόντες," 6
ἐν ᾧ [n] κατειχόμεθα·" ὥστε δουλεύειν [o] ἡμᾶς" ἐν καινό-
τητι πνεύματος, καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος.
Τί οὖν [p] ἐροῦμεν;" ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ γένοιτο· ἀλ- 7
λὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων, εἰ μὴ διὰ νόμου· τήν τε γὰρ
ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν· οὐκ ἐπιθυμή-
σεις. Ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία, διὰ τῆς ἐντολῆς 8
* [q] κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ
νόμου ἁμαρτία νεκρά [r]. Ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· 9
ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς, ἡ ἁμαρτία [s] ἀνέζησεν," Ἐγὼ δὲ 10
ἀπέθανον· καὶ εὑρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωὴν, [t] ∞ αὕτη"
εἰς θάνατον. Ἡ γὰρ ἁμαρτία, ἀφορμὴν λαβοῦσα, [u] διὰ" 11
τῆς ἐντολῆς * [x] ἐξηπάτησέ" με, καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν.
Ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ [y] ἁγία καὶ" [z] δι- 12
καία καὶ" [a] ἀγαθή". Τὸ οὖν [b] ἀγαθὸν ἐμοὶ" [c] γέγονε" 13
θάνατος; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία· ἵνα φανῇ [d] ἁμαρ-
τία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα
γένηται καθ' ὑπερβολὴν [e] ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία" διὰ

[m] ἀποθάνοντος. [t] ∞ αὐτὴ.

(m) AC. 17. 39. 46. 47. 57. (cum 49. et al. 5.) 72. 73. 80. 108. al. 30. pluresve. Mt. a. al. 9. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. Bas. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. Damasc. Theophyl. Œc. Theodul. Tert. Ruf. dis. (damnat τὸ: *mortis*) Pelag. ut videtur. || τοῦ θανάτου. DEFG. Vulg. It. Codd. ap. Ruf. Tert. ed. Hier. Aug. Ambrosiast. Vigil. taps. Sedul. Beda. || = Conject. (n) κατηχούμεθα. Æth. item 62. 71. (o) = BFG. || + θεῷ. Slav. ed. Tert. Aug. (p) = 36. Or. Chrys. semel, etiam in Mt. 3. 8. (habet Clem. Tert.) || + ὅτι. 17. 46. 71. al. 3. et Barb. 2. Ed Theophyl.

(q) Hic interpungunt 71. 80. alii. Sic etiam vs. 11. (r) + ἦν. FG. item Mt. g. Syr. Vulg. It. Hier. Aug. Sedul. Ambrosiast. Ruf. in textu. Pel. || + ἐστιν. 13. 26. Aug. alicubi. Ambr. Ruf. in comment. (s) ἔζησεν. 48. 72. Ed. (t) Ed. (u) = Arm. (x) *conculcavit*, (quasi ἐξεπάτησε) Æth. (y) = 46. Tert. semel. (z) = 2. 92** Tert. semel. (a) θαυμαστὴ. 47. (b) ἐμοὶ ἀγαθὸν. Arm. ἀγαθὸν ἐν ἐμοί. 49. 70. Mt. c. (c) = FG. ἐγένετο. ABCDE. 47. 73. 80. Method. Damasc. *est*, clar. boern. Ambrosiast. Hier. Ruf. (d) + ἡ. 17. 67* Mt. m. Chrys. etiam in Mt. 3. 8. (e) *peccator aut* (ἢ) *peccatum*, Aug.

14 τῆς ἐντολῆς.] [[f] Οἴδαμεν'' [g] γὰρ'', ὅτι ὁ νόμος πνευμα-
τικός ἐστιν·
Ἐγὼ δὲ [h] σάρκινός'' εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρ-
15 τίαν. Ὃ γὰρ κατεργάζομαι, οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὃ θέ-
16 λω [i], [k] τοῦτο'' πράσσω· ἀλλ' ὃ μισῶ, [l] τοῦτο ποιῶ. Εἰ δὲ
ὃ οὐ θέλω [m], τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ νόμῳ, ὅτι καλός.
17 Νυνὶ δὲ [n] οὐκέτι'' ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ, ἀλλ' ἡ [o] οἰ-
18 κοῦσα'' ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Οἶδα γὰρ, ὅτι οὐκ οἰκεῖ [p] ἐν
ἐμοὶ, τοῦτ' ἔστιν'' ἐν τῇ σαρκί μου, [q] ἀγαθόν· τὸ γὰρ
θέλειν παράκειταί μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ [r] κα-
19 λὸν,'' [s] ∞ οὐχ εὑρίσκω.'' Οὐ γὰρ ὃ θέλω, [t] ποιῶ ἀγα-
20 θόν·'' ἀλλ' ὃ [u] οὐ θέλω'' κακὸν, τοῦτο πράσσω. Εἰ δὲ ὃ
οὐ θέλω [x] = ἐγὼ,'' τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι [y] ἐγὼ'' κατεργά-
21 ζομαι αὐτὸ, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Εὑρί-
σκω [z] ἄρα'' τὸν νόμον [a] * τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ κα-
22 λὸν, [b] [c] ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται''. Συνήδομαι γὰρ

---

[h] σαρκικός. [s] ∞ οὐ.

---

et alicubi addit: *delinquens* per mandatum. ἡ ἁμαρτία ἁμαρτωλός. DFG. Arm. It. tol. Aug. alicubi. Ambrosiast. (f) *Scio*, Hier. οἶδα μὲν Conject. (g) = Arm. Aug. alic. Hier. δὲ. ADE. Mt. k. q. Syr. p. in m. Orig. semel. Cyr. Theodoret. Hilar. Ruf. Ambr. Aug. semel. Beda. (h) ABCDEFG. 17. 61. 67. 73. 80. 87. Mt. a** Method. Ephr. Nyss. Bas. Cyr. Theodoret. alicubi. Damasc. (i) + ἀγαθὸν. Arm. Vulg. ed. harl** marian. Sedul. Beda. item Cyr. (k) = DEFG. It. Patr. lat. (l) + κακὸν. Arm. Vulg. ed. marian. Cyr. Sedul. Beda. (m) + ἐγὼ 37. 39. al. 3. Mt. a. c. Theodoret. (n) οὐκ 33. 55. Syr. Erp. et Æth. ut videtur. Sedul. Hier. semel. (o) ἐνοικοῦσα. B. Ambrosiast. (p) = Iren. Aug. semel. Habet Clem. (q) + τὸ FG. Mt. l. Cyr. (r) ἀγαθὸν. FG. (s) ABC. 47. 67** 80. Copt. Arm. (rec. habet in m.) Proclus ap. Epiph. Method. Cyr. Codd. gr. ap. Aug. οὐ γινώσκω. 73. *non habeo*, Æth. (t) ἀγαθὸν, τοῦτο ποιῶ. Arm. Vulg. Hier. alicubi. Ruf. in comment. (u) = G. boern. μισῶ. F. Vulg. ed. sixtin. Theodoret. Aug. alicubi. Ruf. in comment. (x) = BCDEG. 31. 49. 61. 73. 80. Barb. 2. Mt. q* Arm. Vulg. It. Cyr. Chrys. in Mt. 3. Ambr. Ambrosiast. Pel. Aug. alicubi. ‖ (Post τοῦτο ponit Clem. Ante οὐ Chrys. (y) = 61. (z) γάρ. 73. Mt. m* *autem*, tol. (a) + *bonam*, demidov. (b) Hic interpungit Theodoret. item Chrys. (c) = FG. boern. ‖ ὅτι] καὶ. Arm.

τῷ νόμῳ τοῦ [d] θεοῦ″ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον· Βλέπω 23
δὲ ἕτερον [e] νόμον″ [f] ἐν τοῖς μέλεσί μου,″ ἀντιστρατευό-
μενον [g] τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά με
τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας,″ τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσί μου.
Ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώ- 24
ματος τοῦ θανάτου [h] τούτου″; [i] ∾ Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ″ 25
διὰ ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν· ἄρα [k] οὖν″ αὐτὸς
[l] ἐγὼ″ τῷ [m] μὲν″ νοΐ [n] δουλεύω νόμῳ θεοῦ· τῇ δὲ σαρκὶ,
νόμῳ ἁμαρτίας.

Οὐδὲν ἄρα [o] νῦν″ κατάκριμα [p] τοῖς″ ἐν χριστῷ ἰη- 1
σοῦ [q] †. [Ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς * [r] ἐν 2
χριστῷ ἰησοῦ,″ ἠλευθέρωσέ [s] με″ ἀπὸ [t] τοῦ νόμου″ τῆς
ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου.] [Τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ 3
νόμου, [u] ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκὸς,″ ὁ θεὸς τὸν ἑαυ-

---

[i] ∾ χάρις τῷ θεῷ. [q] † μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα.

(d) κυρίου. 34. νοὸς. B. (e) = 76. || + τῆς ἁμαρτίας. 36 in m. Æth. (f) = Chrys. semel, sed in Mt. 3. 8. bis. (g) καὶ αἰχμαλωτίζοντα τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου. A. || με] + ἐν. DEFG. 17. 37. 46. 72. Mt. a. al. 6. Ed. Copt. Vulg. It. Clem. Theodoret. Hier. Hilar. Ambr. alii. (h) = Arm. (i) B. Barb. 1. Or. semel. χάρις δὲ τῷ θεῷ. C. 10. 17. 31. 73. 80. Barb. 1. Copt. Æth. Arm. (non Sahid.) Method. Cyr. Damasc. Paulin. Hier. semel. ἡ χάρις τοῦ θεοῦ. DE. 38 ap. Mill. Vulg. clar. germ. Theodoret. ut videtur. Ambr. Hier. semel. Ruf. Pel. Aug. Primas. Sedul. Ambrosiast. alii. ἡ χάρις κυρίου. FG. boern. || *gratia Jesu Christi Domini nostri*, Iren. || εὐχαριστῶ] + δὲ 49. (k) = D* (l) = D* (m) = FG. 10. Vulg. It. Patr. lat. (n) + μου. 10. Syr. Arr. Æth. (o) = D* gr. Syr. Arm. Æth. Chrys. semel. Hier. Victorin. Post κατακρ. ponunt 76. (Chrys. etiam in Mt. 3. 8.) Scholia in Mt. d. q. Aug. οὖν Conject. (p) = 67** boern. (q) = BCD*FG. (in G spatium relictum est vacuum.) 47* 67** Copt. Sahid. Æth. clar.* boern. Orig. in Schol. Ath. Cyr. Dial. c. marcion. Ruf. Aug. || = ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. AD ex emend. priori (nam alius corrector deinceps porro addidit græce, non latine, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα.) Syr. Erp. Arm. Vulg. clar. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8) dis. Victorin. Hier. Ambrosiast. Pel. Sedul. Beda. || *nihil ergo damnationis est in J. C. his, qui secundum carnem ambulant*. Prædestin. (r) = 76. (etiam in scholio.) Mt. g. Chrys. etiam in Mt. 3. 8. Suidas. || = ἰησοῦ 62. (s) σε. BG. Syr. boern. Chrys. bis, et in Mt. 3. ter. ἡμᾶς. Erp. Dial. c. marcion. (t) = 73. || + καὶ. 2. 92. (u) = Æth.

τοῦ υἱὸν πέμψας * ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας, [x] καὶ
περὶ ἁμαρτίας,″ * κατέκρινε τὴν ἁμαρτίαν [y] ἐν τῇ σαρ-
4 κί·″ Ἵνα τὸ δικαίωμα [z] τοῦ νόμου″ πληρωθῇ ἐν ἡμῖν,
τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα.
5 Οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες, τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν· οἱ
6 δὲ κατὰ πνεῦμα, τὰ τοῦ πνεύματος. Τὸ γὰρ φρόνημα
τῆς σαρκὸς, θάνατος· τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ζωὴ
7 καὶ εἰρήνη [a]. Διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς, ἔχθρα εἰς
θεόν· τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται· οὐδὲ γὰρ
8 δύναται. Οἱ δὲ [ἐν σαρκὶ ὄντες, θεῷ ἀρέσαι οὐ δύναν-
9 ται. Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ, [b] ἀλλ' ἐν πνεύματι,″
εἴπερ πνεῦμα θεοῦ [c] οἰκεῖ″ ἐν ὑμῖν.] εἰ δέ τις πνεῦμα
10 [d] χριστοῦ″ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. [e] Εἰ δὲ
χριστὸς ἐν ὑμῖν,″ τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν [f] δι'″ ἁμαρτίαν·
11 τὸ δὲ πνεῦμα [g] ζωὴ″ διὰ δικαιοσύνην. Εἰ δὲ τὸ πνεῦμα
τοῦ ἐγείραντος ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας
τὸν [h] χριστὸν″ ἐκ νεκρῶν ζωοποιήσει [i] καὶ″ τὰ θνητὰ σώ-
12 ματα ὑμῶν, [k] διὰ τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα″ ἐν ὑμῖν. Ἄρα οὖν,

---

[k] διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος.

(x) = 34. 71. Cyr. alicubi Pseudo Chrys. *et de peccato*, Vulg. It. *et per delinquentiam*, Tert. *et pro peccato*, Græci ap. Ruf. et Sedul. *et propter peccatum*, tol. ‖ καὶ = Syr. Or. Hilar. Ambr. alicubi Ambrosiast. (y) = Syr. p. πρὸς σάρκα D* ut videtur. *in carnem*, clar. ‖ + αὐτοῦ. Mt. 3. Syr. Arr. Æth. Ruf. in commentar. semel. (z) θεοῦ. 62. 80. (a) + διὰ ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. 17. *in C. J. D. nostro* Tert. (b) = 39. (c) ἐνοικεῖ. 69. *est*, Hilar. Alii lat. (d) θεοῦ. 39. 61. 87. (e) = FG. boern. ‖ χριστὸς] + οἰκεῖ Theodoret. ed. (f) διὰ τὴν. 2. 37. 46. 68. 70. 92. Mt. c. (g) ζῇ. FG. Arm. Vulg. boern. harl** ζῶν. Mt. e. Cyr. (h) κύριον. Mt. c. d. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theoph. ms. ἰησοῦν. Mt. b. harl. * Cyr. hier. Tert. semel. Ambrosiast. ‖ + ἰησοῦν. ADE** 31. 37. 47. 73. item C. Æth. Copt. Arm. Vulg. clar. germ. Hippol. Ath. Bas. Cyr. Damasc. Didym. Ruf. Aug. sæpe. Vigil. taps. Pel. Beda. τὸν κύριον ἡμῶν I. X. Syr. Erp. Respons. ad orthodox. (i) = A. 39. 47. Ar. p. (k) DEFG. 4. 17. 36. 46. 47. 49. 67. 76. 77. 87. al. 20. pluresve et Barb. 7. Mt. a. l. q. in scholiis. al. 9. Ed. (etiam St. 3.) Syr. Erp. Sahid. Vulg. It. Or. ter. Method. ap. Photium. Severian. gabal. Chrys. (etiam

ἀδελφοὶ, ὀφειλέται ἐσμὲν οὐ τῇ σαρκὶ, τοῦ κατὰ σάρκα
ζῆν. Εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε [l] ἀποθνήσκειν· 13
εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις [m] ∾ τοῦ σώματος" θανα-
τοῦτε, ζήσεσθε.] ["Ὅσοι γὰρ πνεύματι [n] θεοῦ" ἄγον- 14
ται, οὗτοί [o] εἰσιν υἱοὶ θεοῦ."] Οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα 15
[p] δουλείας" [q] πάλιν" εἰς φόβον, ἀλλ' ἐλάβετε πνεῦμα
[r] υἱοθεσίας," [s] ἐν ᾧ" κράζομεν· ἀββᾶ, [t] ὁ" πατήρ. [u] Αὐ- 16
τὸ" τὸ πνεῦμα [x] συμμαρτυρεῖ" τῷ πνεύματι ἡμῶν, ὅτι
ἐσμὲν τέκνα θεοῦ. Εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κλη- 17
ρονόμοι μὲν θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ χριστοῦ· εἴπερ συμ-
πάσχομεν, [y] ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν."]

Λογίζομαι [z] γὰρ," ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ 18
νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι
εἰς ἡμᾶς. Ἡ γὰρ [a] ἀποκαραδοκία" τῆς [b] κτίσεως" τὴν 19
ἀποκάλυψιν [c] τῶν υἱῶν" τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται. Τῇ γὰρ 20

[m] ∾ τῆς σαρκὸς.

in Mt. 3. 8.) Theodoret. Maximus in dial. 3. c. maced. Theophyl. Œc. Iren. Tert. Hilar. Ruf. Hier. Ambrosiast. Aug. alicubi. Ambr. alicubi. Pelag. Fulgent. Sedul. Apring. || διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος. AB. 39. 57. (c. al. 4.) 72. 73. 74. Alii et Barb. 1. Mt. k. Vetusti codd. catholicorum in dial. 3. c. macedon. contradicente macedoniano. Ed. Slav. Clem. Hippol. Ath. Pseudo Ath. Macar. Bas. Epiph. Didym. Chrys. alicubi. Cyr. alex. et hier. Elias cret. Aug. sæpe. Ambr. alicubi. Idac. Vigil. taps. Cerealis. Beda. διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτῷ πνεύματος. C. διὰ τὸ ἐνοικοῦν ἐν αὐτῷ πνεῦμα. 3. ap. Wetst. διὰ τὸ ἐνοικοῦν αὐτὸ πνεύματος. 2. (l) + πάλιν. Mt. d. Theophyl. ms. (m) DEFG. Slav. Vulg. It. Orig. bis. Ir. Tert. Cypr. Ambr. Aug. Hier. Didym. Ruf. Pel. Ambrosiast. Sedul. Beda. τοῦ πνεύματος. 1. Mt. k. || Rec. habent Sahid. Or. quinquies. (n) = 80. (o) υἱοὶ θεοῦ εἰσιν. ACD. 39. 47. 80. Vulg. ms. clar. germ. Or. semel. Damasc. Cassiod. Gaudent. υἱοί εἰσι θεοῦ. BFG Syr. boern. demidov. Or. semel. Didym. Hilar. Aug. Ruf. Ambrosiast. (p) δειλίας. 71. (q) = 17. 39. Or. alicubi. (r) *adoptionis*, Hilar. *adoptionis filiorum*, Vulg. clar. germ. Patr. lat. *adoptionis filiorum Dei*, boern. tol** harl** Pel. (s) ὅτι. Chrys. in Mt. 3. 8. (t) ὅ Conject. (u) ὥστε αὐτὸ. DEgr. Epist. ad Demetriad. αὐτὸ γὰρ. Mt. d. q. Vulg. ed. harl.* marian** Cyr. Theodoret. Theophyl. Ruf. Pel. (x) μαρτυρεῖ. 1. Mt. l. χ. Clem. Sed Or. ut rec. (y) καὶ συνδοξασόμεθα. Arm. (z) δὲ A. 9. Æth. *ergo*, Ambrosiast. (a) καραδοκία. 55. (b) πίστεως. 37. Mt. m. in marg. (c) τοῦ υἱοῦ. Arm. (sed rec. in m.) item 70. ap. Tresch. (sed τὸν υἱὸν, teste Altero,)

[d] ματαιότητι'' ἡ κτίσις ὑπετάγη, ([e] οὐχ ἑκοῦσα,'' ἀλλὰ
21 διὰ τὸν ὑποτάξαντα,) [f] ἐπ' ἐλπίδι,'' * [g]''Ότι'' καὶ [h] αὐτὴ''
ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθο-
ρᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν [i] τῆς δόξης τῶν τέκνων'' τοῦ Θεοῦ.]
22 [Οἴδαμεν [k] γὰρ,'' ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις [l] συστενάζει'' καὶ
23 [m] συνωδίνει'' ἄχρι τοῦ νῦν. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ αὐ-
τοὶ [n] τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες, καὶ ἡμεῖς αὐ-
τοὶ'' ἐν ἑαυτοῖς [o] στενάζομεν,'' [p] υἱοθεσίαν'' ἀπεκδεχό-
24 μενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. Τῇ γὰρ ἐλ-
πίδι ἐσώθημεν. ἐλπὶς δὲ βλεπομένη, οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὃ
25 γὰρ βλέπει τις, [q] τί καὶ'' [r] ἐλπίζει;'' Εἰ δὲ, [s] ὃ οὐ βλέ-
26 πομεν, ἐλπίζομεν,'' δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα. Ὡσαύ-

(d) φθορᾷ. 67** (e) οὐ θέλουσα. FG. (f) superioribus jungunt AG. 17. 36. 47. Alii. Ed. (etiam St. 3.) Copt. Or. sæpe. Chrys. Theodoret. Damasc. Œc. Ruf. Ambrosiast. *in spe futuræ gloriæ et dignitatis*, Philastr. (g) διότι. D*FG. (h) αὕτη. Andreas. (i) τῶν τέκνων τῆς δόξης. 43. Lect. 6. ‖ τῆς δόξης = 4* 41. ‖ τῶν τέκνων] = Œc. τῶν υἱῶν. 3. ap. Wetst. τοῦ υἱοῦ. Arm. (sed rec. in m.) Conf. not. c. (k) δὲ A. ‖ = Æth. (l) στενάζει. 33. 35. Vulg. clar. Or. Ambrosiast. Pel. Beda. (m) ὠδίνει. FG. Vulg. clar. boern. flor. (non tol.) Aug. Ambrosiast. Pel. Beda. Quidam ap. Ruf. (n) καὶ ἡμεῖς tam variis modis transponitur et mutatur, ut hinc suspectum reddatur. Scilicet: ἡμεῖς αὐτοὶ, τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες, αὐτοί. DFG. ἡμεῖς αὐτοὶ (αὐτοὶ ἡμεῖς 73.) τὴν ἀπ. τ. πν. ἔχοντες, καὶ αὐτοί. 31. 73. Vulg. Aug. Ruf. ἡμεῖς, οἱ τὴν ἀπ. τ. πν. ἔχοντες, αὐτοὶ Syr. Arm. Ambr. ἡμεῖς αὐτοὶ, τὴν ἀπ. τ. πν. ἔχοντες, (καὶ Theod.) ἡμεῖς αὐτοὶ Theodoret. in h. l. clar. boern. (hiat germ.) ἡμεῖς τὴν ἀπ. τ. πν. ἔχοντες, ἡμεῖς αὐτοὶ Ambrosiast. ἡμεῖς αὐτοὶ, τὴν ἀπ. τ. πν. ἔχοντες. Gelas. I. Theophyl. in comment. αὐτοὶ τὴν ἀπ. τ. πν. ἔχοντες. Theodoret. alicubi. αὐτοὶ τὴν ἀπ. τ. πν. ἔχοντες, καὶ αὐτοὶ B. Epiph. αὐτοὶ τὴν ἀπ. τ. πν. ἐχ. καὶ ἡμεῖς 1. Mt. l. αὐτοὶ τὴν ἀπ. τ. πν. ἐχ. ἡμεῖς, καὶ αὐτοὶ AC. 47. 80. Barb. 1. Copt. Damasc. αὐτοὶ τὴν ἀπ. τ. πν. ἐχ. καὶ αὐτοὶ ἡμεῖς. 23. αὐτοὶ τὴν ἀπ. τ. πν. ἐχ. ἡμεῖς αὐτοὶ Mt. f. αὐτοὶ, οἱ τὴν ἀπ. τ. πν. ἐχ. καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ 67* 77. 87. al. 5. Theophyl. in textu. ‖ τὴν ἀπαρχὴν] *receptaculum*, clar. boern. Ambrosiast. Primas. ‖ τοῦ πνεύματος] = 41. (o) συστενάζομεν. D. 38. 48. 72. et Barb. 7.! Ed. (p) = DFG. clar. boern. Ambrosiast. *adoptionem*, Aug. sæpe. *adoptionem filiorum*, harl* demidov. tol. Ambr. Aug. semel. Ruf. Pel. Beda. *adoptionem filiorum Dei*, Vulg. harl** Sedul. (q) = D. ap. Wetst. et sic τὸ παλαιὸν in ora codicis 47. (scil. ὃ γὰρ βλέπει, τίς ἐλπίζει;) τοῦτο καὶ. 77. Theophyl. ms. ‖ τί = 47* ‖ καὶ = BFG. Syr. Vulg. clar. boern. Cypr. Aug. Ambr. semel. Ambrosiast. Ruf. Sedul. Cassiod. Beda. ἔτι Arm. (r) ὑπομένει. D. ὑπομένει. A. 47. in m. Cyr. *exspectat*, Ambr. semel. (s) ὃ ἐλπίζομεν, οὐ βλέπομεν. Mt. d. ‖ = ἐλπίζομεν. 41. 55.

τως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται [t] ∞ ταῖς ἀσθε-
νείαις" ἡμῶν· τὸ γὰρ τί [u] ∞ προσευξώμεθα" καθὸ δεῖ,
οὐκ οἴδαμεν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα [x] ὑπερεντυγχάνει"
[y] = ὑπὲρ ἡμῶν" στεναγμοῖς ἀλαλήτοις. Ὁ δὲ ἐρευνῶν 27
τὰς καρδίας, οἶδε, [z] τί" τὸ [a] φρόνημα" τοῦ πνεύματος,
ὅτι κατὰ Θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ [b] ἁγίων."] Οἴδαμεν 28
[c] δὲ," ὅτι [τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν πάντα [d] συνεργεῖ" εἰς
[e] ἀγαθὸν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν[f]. Ὅτι οὓς 29
προέγνω, καὶ προώρισε συμμόρφους τῆς εἰκόνος [g] τοῦ υἱοῦ
αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς.
Οὓς δὲ [h] προώρισε," τούτους καὶ ἐκάλεσε· καὶ οὓς ἐκά- 30
λεσε, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὓς δὲ ἐδικαίωσε, τούτους
καὶ ἐδόξασε. Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ Θεὸς ὑπὲρ 31
ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; [i] Ὅσγε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ" ἐφεί- 32
σατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν· πῶς οὐχὶ
καὶ σὺν αὐτῷ [k] τὰ" πάντα ἡμῖν [l] χαρίσεται;" Τίς ἐγ- 33

---

[t] ∞ τῇ ἀσθενείᾳ. [u] ∞ προσευξόμεθα.

(t) ABCD. 10. 23. 31. 37. 47. 57. (cum 49.) Syr. Erp. Vulg. clar. Cyr. hier. Damasc. Idac. Aug. Ambr. Vigil. taps. Ruf. Sedul. Beda. τῆς ἀσθενείας. 80. Chrys. in Mt. 3. 8. τῆς δεήσεως. FG. *orationis nostræ*, boern. *infirmitatem nostræ orationis*, Ambrosiast. (u) D. 17. 37. 46. 47. 67. 71. 72. 74. 80. al. 30. pluresve. Mt. a. 1. al. 10. Ed. (etiam St. 3.) Chrys. alicubi et in Mt. 8. Naz. Macar. Damasc. Œc. προσευχόμεθα. FG. ὅ γὰρ (s. τί δὲ s. ὅ,τι) δεῖ προσεύξασθαι καθὸ δεῖ etc. Orig. ter. (alibi ut rec.) (x) ἐντυγχάνει. 54. Mt. h. Chrys. semel, sed in Mt. 3. 8. bis. ὑπὲρ ἡμῶν ἐντυγχάνει. 47. (y) = ABDFG. 47. (conf. not. anteced.) 67** Arm. clar. boern. Epiph. Damasc. Aug. semel. ὑπὲρ ἁγίων. Mt. h. *pro nobis ad Dominum*, Epiph. || στεναγμοῖς ἀλαλήτοις ὑπερεντυγχάνει τῷ Θεῷ Sic. Orig. ter. (z) = 54. || + ἐστι. Slav. (a) θέλημα. Mt. 3. *desiderium*, Arm. in m. boern. *sensus*, clar. Epiph. (b) ἡμῶν. 17. 32. 47. in m. (c) γὰρ. 47. 67** al. 3. || = Æth. (d) *procedunt*, It. Aug. Lucif. Ambrosiast. *concurrunt*, Ambr. || + ὁ Θεὸς. AB. Orig. alicubi. (e) + τὸ 57. (c. al. 4.) 72. 73. 74. al. 9. Mt. b. bis. al. 5. Ed. Clem. Or. bis. (quater omittit.) Theodoret. Theophyl. (f) + ἁγίος. Vulg. boern. Ruf. in textu. Ambrosiast. in textu. Ambr. Sedul. Pel. (g) + τῆς δόξης. Or. bis. (ter omittit.) (h) προέγνω. A. (i) ὃς οὐδὲ υἱοῦ ἰδίου. D*FG. clar. boern. εἴγε υἱοῦ αὐτοῦ οὐκ. Syr. (k) = D*FG. (l) χαρίσηται. 39. 73. al. 3. Mt. b. bis. e. f. Ed. Chrys. in Mt. 3. 8. Theodoret. alicubi. *donavit*, Vulg. clar. Tert. Patr. lat.

34 καλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν Θεοῦ; Θεὸς ὁ δικαιῶν; [m]* Τίς
ὁ κατακρίνων; [n] Χριστὸς" ὁ ἀποθανών; * μᾶλλον δὲ [o] καὶ"
ἐγερθείς [p]; [q] ὅς" [r] καὶ" ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ; ὃς καὶ
35 ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν; Τίς [s] [t] ἡμᾶς" χωρίσει ἀπὸ τῆς
ἀγάπης τοῦ [u] Χριστοῦ;" θλίψις; ἢ στενοχωρία; [x] ἢ
διωγμός;" ἢ λιμός; ἢ γυμνότης; ἢ κίνδυνος; ἢ μά-
36 χαιρα; (Καθὼς γέγραπται· ὅτι [y] ἕνεκεν" σοῦ θανατούμεθα
ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς.)
37 Ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ [z] τοῦ ἀγαπήσαν-
38 τος" ἡμᾶς [a]. [b] Πέπεισμαι" γάρ, ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε
ζωή, οὔτε [c] ἄγγελοι" οὔτε ἀρχαί, [d] [e] οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλ-
39 λοντα, οὔτε δυνάμεις," Οὔτε ὕψωμα οὔτε βάθος, οὔτε [f] τις"

---

[y] ἕνεκα. [e] οὔτε δυνάμεις, οὔτε ἐνεστῶτα, οὔτε μέλλοντα.

(m) interrogative interpungi jubet Aug. Et sic Ambrosiast. (n) Θεὸς. 4. in m. κύριος. 67** ‖ + Ἰησοῦς. AC FG. 17. 31. 33. 67** 73. 80. Copt. Æth. Arm. Vulg. boern. Cyr. Damasc. Ruf. Aug. semel. Maximin. ap. Aug. (o) = ABC. 17. 39. 71. 73. 80. al. 4. Syr. Copt. Cyr. Damasc. Ruf. (p) + ἐκ νεκρῶν. AC. 17. 31. 39. 73. Mt. d. Copt. Æth. Erp. Ath. Chrys. Damasc. Theophyl. (q) = Arm. Ambrosiast. (r) = AC. 67. al. 6. et Barb. 1. Mt. d. Copt. Vulg. clar. harl* Cyr. Chrys. Theodoret. Iren. Hilar. Ruf. Alii. (s) + οὖν. G. Arm. Vulg. ed. clar. boern. Ruf. (t) ἐμὲ. Syr. (u) Θεοῦ. 7. 74. 76. 91. Mt. n. Scholia in 39 et aliis. Ed. Slav. flor. Orig. ed. semel. Bas. Ephr. Antiochus. Theophyl. Œc. Hilar. alicubi. Hier. alicubi. Sedul. Ruf. Epiph. Beda. (Rec. in Or. ter. Chrys. dis. Tert. Cypr.) τοῦ Θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. B. Hilar. semel. (x) = Tert. Epiph. In aliis locum mutat. (y) ABFG. 17. 37. 47. Alii. Mt. a. a 3. Clem. Or. Method. Chrys. etiam in Mt. 3. 8. (z) διὰ τὸν ἀγαπήσαντα. DEFG. Slav. *propter etc.* Vulg. It. Hilar. Ambr. (alicubi: *per*) Lucif. Hier. Pelag. Ambrosiast. Alii lat. *pro eo, qui* etc. Tert. Cypr. alicubi. ‖ Clem. Or. Chrys. Bas. Ruf. Aug. Syr. Erp. ut rec. (a) + Χριστοῦ. 6. 10. 39. + Θεοῦ. 73. (b) πέποιθα. 19. (c) ἄγγελος. DEFG. It. Ambrosiast. Aug. alicubi. (d) + οὔτε ἐξουσίαι. C. 46. 73. 80. al. 5. Mt. a 3. b. bis. l. Syr. p. c. ast. Ephr. Bas. Chrys. alicubi. Antiochus. Andreas cret. Orig. int. Aug. alicubi. Ambr. Ruf. in comment. ‖ Ante οὔτε ἀρχαὶ + οὔτε ἐξουσία. DE. clar. germ. + οὔτε ἐξουσίαι. 44. ‖ Post μέλλοντα + οὔτε ἐξουσία. Arm. (e) ABCDEFG. 37. 47. 73. Copt. Æth. Syr. p. boern. tol. Orig. Eus. Ephr. Cyr. Damasc. Hilar. Hier. Aug. alicubi. Ruf. in textu. Pel. Ambr. Fulg. ‖ δυνάμεις] δύναμις. Codd. et Patr. qu. ‖ Post μέλλοντα + *neque fortitudo* s. *neque virtus*, licet ante ἐνεστῶτα jam præcesserit οὔτε δυνάμεις, Vulg. clar. germ. Patr. lat. (f) = DEFG. Mt. c. Syr. utr. Vulg. It. Patr. lat.

κτίσις ἑτέρα, δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης
τοῦ Θεοῦ," τῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.]
['Αλήθειαν λέγω, ἐν χριστῷ· [h] οὐ ψεύδομαι, (συμμαρ- 1
τυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς [i] μου,) ἐν πνεύματι ἁγίῳ·"
"Οτι λύπη μοι ἐστὶ μεγάλη, καὶ ἀδιάλειπτος ὀδύνη τῇ 2
καρδίᾳ μου. [k] Ηὐχόμην" γὰρ [l] ∾ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα 3
εἶναι" [m] ἀπὸ" τοῦ χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν
συγγενῶν [n] μου" κατὰ σάρκα· Οἵτινές εἰσιν ἰσραηλῖ- 4
ται, ὧν ἡ υἱοθεσία, καὶ ἡ δόξα, καὶ [o] αἱ διαθῆκαι," καὶ
ἡ νομοθεσία, καὶ ἡ λατρεία, καὶ [p] αἱ ἐπαγγελίαι," [q] Ὧν
[q] οἱ" πατέρες, [r] καὶ ἐξ ὧν" ὁ χριστὸς [s] τὸ" [t] κατὰ σάρκα
* ὁ ὢν ἐπὶ πάντων * Θεὸς * εὐλογητὸς" εἰς τοὺς αἰῶνας,
[u] ἀμήν."]

[l] ∾ ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγώ.

(g) = 65. (h) + καὶ. Lect. 7. Arm. (i) = 4* || ἐν] σὺν. FG. Utrumvis boern. (k) εὔχομαι. 41. εὐχόμην. DE. 46. 6** al. 18. pluresve. Mt. a. 1. al. 4. Theodoret. ms. (l) ABDE FG. Syr. p. It. Chrys. etiam in Mt. 3. 8. Ruf. (m) ὑπὸ. DEG. *pro t. a*, boern. *in Christo*, Pacian. bis. (n) = D*G. Mt. f. clar. boern. Cyr. Hier. semel. Aug. Ambr. Ambrosiast. Pacian. || + τῶν. DEFG. 73. al. 3. Mt. d. Syr. Theodoret. Cyr. (o) ἡ διαθήκη. BDgr. Egr. FGgr. Vulg. ed. Chrys. in Mt. 3. 8. Cypr. Ruf. ms. Hier. semel. Sedul. (p) (ἡ) ἐπαγγελία. Dgr. Egr. FG. Chrys. semel, etiam in Mt. 3. 8. *promissa t. promissio*, boern. (q) = FG. (r) ἐξ ὧν καὶ. Arm. || καὶ = FG. Vulg. ms. boern. marian. Hippol. Cypr. Pelag. Chrysol. (s) = FG. Cyr. Theodoret. alicubi. τὸ κατὰ σάρκα χριστὸς. Cyr. alibi. (t) ὁ ὢν] ὧν ὁ. Conject. ὧν. Chrys. ap. Montfauc. || ἐπὶ πάντων] = Æth. ἐπὶ πάντας. Cyr. bis. Iren. Victorin. ἐπὶ πάντα. Theodoret. alicubi. *per omnia*, Tert. semel. || Θεὸς] = Cypr. ed. Hilar. ed. semel. Leo semel. Ephr. ap. Jackson. Ante ἐπὶ πάντων ponunt Syr. Erp. Iren. Tert. semel. || Chrys. ad h. l. post κατὰ σάρκα præterit verba ὁ ὢν ἐπὶ πάντων Θεὸς, et statim progreditur ad: ὅς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τ. αἰῶνας, addens: τὴν ὑπὲρ πάντων εὐχαριστίαν ἀναφέρων αὐτὸς (s. αὐτῷ) τῷ μονογενεῖ τοῦ Θεοῦ. Sed in textu et alibi leguntur ista. || κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων Θεὸς εὐλογητὸς. Sic interpungunt Rec. Slav. ed. *secundum carnem, qui est super omnia benedictus Deus*, demidov. κατὰ σάρκα. 'Ο ὢν ἐπὶ πάντων Θεὸς, εὐλογητὸς 47. Multi Patres, qui Christum τὸν ἐπὶ πάντων Θεὸν appellari posse negant. κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων. Θεὸς εὐλογητὸς 71. κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων Θεός· εὐλογητὸς 17. Theodoret. in caten. κατὰ σάρκα. 'Ο ὢν ἐπὶ πάντων Θεός. Εὐλογητὸς 77. 80. 89. Slav. 5. || εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. = Hilar. ter. (u) = Patr. lat.

6 [Οὐχ οἷον [x]δὲ, ὅτι" ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ· οὐ
7 γὰρ πάντες [y]οἱ ἐξ" ἰσραὴλ, οὗτοι [z]ἰσραήλ." Οὐδ' [a]ὅτι"
εἰσὶ σπέρμα ἀβραὰμ, πάντες τέκνα, ἀλλ'· ἐν ἰσαὰκ
8 κληθήσεταί σοι σπέρμα, Τοῦτ' ἔστιν, [b]οὐ τὰ τέκνα τῆς
σαρκὸς, ταῦτα τέκνα [c]τοῦ" θεοῦ· ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς
9 ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. Ἐπαγγελίας γὰρ
ὁ λόγος [d]οὗτος·" κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι,
10 καὶ ἔσται τῇ σάῤῥᾳ υἱός. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ ῥε-
βέκκα, ἐκ ἑνὸς κοίτην ἔχουσα ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν.
11 Μήπω γὰρ γεννηθέντων, [e]μηδὲ" πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ
[f]∾ κακὸν," (ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν [g]πρόθεσις τοῦ θεοῦ" μένῃ, οὐκ
12 ἐξ ἔργων, ἀλλ' ἐκ τοῦ [h]καλοῦντος,") Ἐῤῥήθη [i]αὐτῇ·"
13 ὅτι ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι· [k]Καθὼς" γέγρα-
πται· τὸν ἰακὼβ ἠγάπησα, τὸν δὲ ἠσαῦ ἐμίσησα.
14 Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; μὴ γέ-
15 νοιτο. Τῷ γὰρ [l]μωϋσῇ" λέγει· ἐλεήσω, ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ
16 οἰκτειρήσω, ὃν ἂν οἰκτείρω. Ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος,
17 οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ [m]ἐλεοῦντος" θεοῦ. Λέ-
γει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ φαραώ· ὅτι εἰς αὐτὸ τοῦτο [n]ἐξή-
γειρά" σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ

---

[f] ∾ φαῦλον. [g] τοῦ θεοῦ πρόθεσις. [l] μωσῇ.

(x) δ' ἔτι. 80. (y) *qui ex circumcisione sunt*, Pel. (z) ἰσραηλεῖται, DFG. 63. 66** Vulg. It. (non tol.) Nyss. Chrys. in Mt. 3. 8. Patr. lat. qu. (a) ὅσοι. Orig. Œcum. ὅτοι. 23. Arm. *qui*, Vulg. ed. Pel. Aug. alicubi. Ruf. in textu. Beda. sed *quia*, Vulg. ms. Ruf. in comment. Ambrosiast. Patr. lat. *hi*, boern. (b) + ὅτι. B. 37. Mt. f. (c) = FG. 37. 67** 70. Mt. c. k. Chrys. (d) οὕτως. Slav. 5. et ant. (e) ἢ. FG. Vulg. It. Ruf. Pel. Ambrst. Sedul. Fulg. Beda. (f) AB. 23. 37. 47. 57. (c. al. 2.) 67** 80. Or. Damasc. (g) ABDEFG. 17. 37. 39. 46. 47. 57. (c. al. 7.) 73. al. 25. Mt. a. 1. al. 9. Ed. Syr. p. Arm. Slav. Vulg. It. Or. Chrys. in Mt. 3. 8. et alibi. Theodoret. Patr. al. (h) λαλοῦντος. 70. ap. Tresch. *vocatione*, Pel. (i) = D. clar. germ. harl* Or. ter. Aug. alicubi. Ambrosiast. Beda. πρὸς αὐτήν. Theodoret. (k) καθάπερ. B. Or. (l) FG. Alii multi. Mt. a. al. 9. Ed. (m) ἐλεῶντος. AB*EFG. 39. (n) *servavi*, Codd. ap. Ambrosiast.

ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. Ἄρα οὖν, 18
[ὃν θέλει, [o] ἐλεεῖ·" ὃν δὲ [p] θέλει," σκληρύνει. Ἐρεῖς οὖν 19
[q] μοι·" τί [r] ἔτι μέμφεται; τῷ [s] ‡ γὰρ" [t] βουλήματι" αὐ-
τοῦ τίς ἀνθέστηκε;] [u] — Μενοῦνγε," ὦ ἄνθρωπε, σὺ τίς 20
εἶ, ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ
πλάσαντι· τί με [x] ἐποίησας" οὕτως; Ἢ οὐκ ἔχει ἐξου- 21
σίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος
ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν; [y] Εἰ 22
δὲ" θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν, καὶ γνωρίσαι
τὸ δυνατὸν αὐτοῦ, [z] [a] ἤνεγκεν" ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ
[b] σκεύη ὀργῆς, [c] κατηρτισμένα" εἰς ἀπώλειαν· [d] Καὶ" 23
ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους,
ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν [e]· Οὓς καὶ ἐκάλεσεν [f] ἡμᾶς," 24
οὐ μόνον ἐξ ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν· Ὡς καὶ [g] ἐν" 25
τῷ ὡσηὲ λέγει· καλέσω τὸν οὐ λαόν μου, λαόν μου· καὶ
τὴν [h] οὐκ ἠγαπημένην, ἠγαπημένην." Καὶ ἔσται, ἐν τῷ 26
τόπῳ, οὗ [i] ἐῤῥήθη αὐτοῖς·" οὐ λαός μου [k] ὑμεῖς·" ἐκεῖ

(o) ἐλιᾶ. D*FG. (p) = 28. 45. οὐ θέλει. Mt. c. (q) = 73. Mt. h. Arm. Ante οὖν ponunt A. 47. 57. (c. al. 3.) (r) + οὖν. DEFG. clar. boern. Hier. Sedul. Ruf. (s) + ADEFG. 17. 46. 47. 57. (c. al. 7.) 72. 80. Alii multi. Mt. I. al. 10. Ed. (etiam St. 3.) Syr. utr. Arr. Copt. Arm. Slav. Vulg. It. (exc. boern.) Or. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. Damasc. Œc. Theophyl. Patr. lat. (t) θελήματι. 1. 69. Mt. 1. (u) = D*EFG. 14. Vulg. It. Hier. Ruf. Alii lat. Post ἄνθρωπε ponunt A. 37. 47* Mt. f. Damasc. item (μενοῦν) B. (x) ἔπλασας. DEgr. Syr. Erp. Theophyl. ms. (y) = 67** || = δὲ. 61. Vulg. It. Ambrst. Hier. Ruf. Fulg. Sedul. Beda. *enim*, Julian. || Post εἰ δὲ jubet ὑποστίξαι Theodoret. (z) + ὅς. Arm. (a) = FG. It. Julian. (b) + εἰς. Iidem (exc. germ.) Ambrosiast. (c) κατηργασμένα. Mt. f. *apta*, s. *aptata* s. *præparata* s. *perfecta* s. *consummata*, Lat. (d) = 37. 39. 47. in m. 67** 80. al. 2. Mt. f. Copt. Arm. Vulg. Or. Scholiastes in cod. 47. Hier. Ruf. Pel. Sedul. Fulg. (e) + αὐτοῦ. 1. 4** Mt. D. 1. Theophyl. ms. Ruf. in textu. + αὐτῶν. boern. (f) = 42. Codd. ap. Erasm. Vulg. ms. Chrys. semel. Ruf. ed. Pel. Post οὐ μόνον ponit Hier. εἰς ἡμᾶς. 43. 52. (g) = B. Aug. (h) οὐκ ἠλεημένην, ἠλεημένην. Syr. Erp. Vulg. ms. Iren. semel. Tert. Hier. semel. Beda. || + *et non misericordiam consecutam, misericordiam consecutam*, Vulg. ed. Sedul. Ruf. Pel. Idem ante οὐκ ἠγαπ. addit harl. (i) ἂν κληθήσονται. FG. clar. boern. Ambrosiast. *in loco liberata* (quasi ἐῤῥύσθη) *in quo vocabatur*, Iren. (k) = 69. ap. Tresch. Syr. Iren.

27 [l] κληθήσονται" υἱοὶ θεοῦ ζῶντος. Ἡσαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ
τοῦ ἰσραήλ· ἐὰν ᾖ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν ἰσραὴλ [m] ὡς ἡ"
ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ [n] κατάλειμμα" σωθήσεται.
28 Λόγον γὰρ συντελῶν καὶ συντέμνων [o] ἐν δικαιοσύνῃ. ὅτι
λόγον συντετμημένον" ποιήσει κύριος [p] ἐπὶ τῆς γῆς.
29 [q] Καὶ" καθὼς [r] προείρηκεν" ἡσαΐας· [εἰ μὴ κύριος σα-
βαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς σόδομα ἂν ἐγενήθη-
μεν, καὶ ὡς γόμοῤῥα ἂν ὡμοιώθημεν.
30 Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην,
κατέλαβε δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως·
31 Ἰσραὴλ δὲ, διώκων νόμον δικαιοσύνης, [s] εἰς νόμον — δικαιο-
32 σύνης" οὐκ ἔφθασε. Διατί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' [t] ὡς"
ἐξ ἔργων [u] = νόμου·" προσέκοψαν [x] = γὰρ" τῷ λίθῳ
33 τοῦ προσκόμματος, καθὼς γέγραπται· Ἰδοὺ, [y] τίθημι ἐν
σιὼν λίθον [z] προσκόμματος, καὶ πέτραν σκανδάλου· καὶ
[a] = πᾶς" ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ καταισχυνθήσεται.]
1 [[b] Ἀδελφοὶ," ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας, καὶ ἡ
δέησις [c] = ἡ" πρὸς τὸν θεὸν, ὑπὲρ [d] αὐτῶν" [e] † εἰς σωτηρίαν.

---

[d] τοῦ ἰσραήλ. [e] † ἐστιν.

(l) πληθυνθήσονται. Mt. 1. + αὐτοὶ. 71. 73. Arm. (m) ὡσεὶ. 71. 74. al. 13. Chrys. (n) ὑπόλειμμα. AB. Eus. ὑποκατάλειμμα. 47. ἐγκατάλειμμα. Chrys. || + αὐτῶν. Syr. Arr. + τοῦ ἰσραὴλ. Mt. k. (o) = AB. 23* 47* 67** Syr. (deinde: καὶ ποιήσει) Erp. Copt. Eus. Damasc. Aug. bis || συντελῶν . . . ὅτι λόγον = Æth. Theodoret. ὅτι = Arm. (p) + ὁ θεὸς. 49. Copt. (q) = 48. 72. Mt. f. Ed. (r) εἴρηκεν. 76. 80. λέγει. Arm. (s) = 17. 61. || δικαιοσύνης = ABDEF cum obelo. G. 47. 67** Copt. It. Damasc. Procop. Orig. int. Ruf. Ambrosiast. in comment. Sedul. Beda. Habent Hier. et Aug. et Pel. (t) = Mt. k. Slav. 5. et ed. Hier. (u) = ABFG. 6. 9. 47* 67** Copt. Vulg. boern. barl. Chrys. alicubi. Ruf. Aug. Ambrosiast. Hier. Sedul. Beda. (x) = ABD*FG. 47* Copt. It. Vulg. ms. Ambrosiast. Ruf. (y) + ἐγὼ. 38. 48. 72. Ed. (z) + ἀκρογωνιαῖον ἔντιμον, καὶ λίθον. 17. (a) = ABDEFG. 47. Syr. Copt. It. Or. Damasc. Aug. Ambrosiast. Ruf. Beda. (b) = 73. Mt. k. 1. (c) = ABDEFG. 47. Cyr. (d) ABDEFG. 17. 47* 71. al. 2. Syr. utr. Erp. Copt. Arm. Vulg. It. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Damasc. Ruf. Aug. Ambrosiast. Pel. Sedul. Beda. || ὑπὲρ τοῦ ἰσραὴλ = Æth. (e) = ABDEFG. 47* 71. Syr. It. Cyr. *fit*, Vulg. Patr. lat.

Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς, ὅτι ζῆλον [f] θεοῦ" ἔχουσιν, ἀλλ' 2
οὐ κατ' ἐπίγνωσιν. Ἀγνοοῦντες [g] γὰρ" τὴν τοῦ θεοῦ δι- 3
καιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν [h] = δικαιοσύνην" ζητοῦντες στῆ-
σαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. [i] Τέλος" 4
γὰρ νόμου [k] χριστὸς, εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι.
[l] Μωϋσῆς" γὰρ γράφει [m] τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου· 5
ὅτι" ὁ ποιήσας [n] — αὐτὰ" [o] ἄνθρωπος," ζήσεται ἐν [p] ∾ αὐ-
τοῖς." Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτω λέγει· μὴ εἴπῃς 6
ἐν [q] τῇ" καρδίᾳ σου· τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν;
τοῦτ' ἔστι χριστὸν καταγαγεῖν· Ἤ· τίς καταβήσεται 7
εἰς τὴν ἄβυσσον; τοῦτ' ἔστι χριστὸν [r] ἐκ νεκρῶν" [s] ἀνα-
γαγεῖν." Ἀλλὰ τί λέγει [t]; ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν [u], 8
ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τοῦτ' ἔστι τὸ
ῥῆμα τῆς πίστεως, ὃ κηρύσσομεν. Ὅτι ἐὰν [x] ὁμολογή- 9
σῃς ἐν τῷ στόματί σου κύριον ἰησοῦν," καὶ πιστεύσῃς ἐν
τῇ καρδίᾳ σου, ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σω-

[l] μωσῆς. [p] ∾ αὐτῇ.

(f) = 14. 28. 62. Habent Clem. Or. (g) δὲ. A. 57 (c. al. 3.) Leo. (h) = ABDgr. E. 47. (sed est in m.) Copt. Arm. Vulg. germ. Clem. Cyr. Bas. Chrys. alicubi. Procop. Iren. ed. qu. Ruf. alicubi. Zeno. Ambrosiast. Aug. Pel. Beda. || Habent clar. Tert. Iren. ed. et ms. Alii. (i) πλήρωμα. Clem. semel. Or. semel. (k) + καὶ προφητῶν. Or. Cyr. sæpe. (l) BG. 17. 57. (c. al. 6.) Alii. Mt. a. al. 7. Ed. Sic alibi sæpe. (m) ὅτι τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου D*gr. 47. 67** item 17* Copt. Vulg. Damasc. Ruf. Pel. Sedul. Beda. Cf. not. n. et p. ὅτι τὴν δικ. ἐκ πίστεως. A. || = τὴν δικ. τὴν ἐκ τοῦ νόμου. Æth. || = ὅτι. Mt. d. (n) = ADgr. E. 6. 9. 47. 67** Copt. Vulg. Damasc. Ruf. Pel. Sedul. Beda. *eam*, germ. Copt. Cassiod. ταῦτα. Æth. 17* 37. (o) = FG. Syr. Erp. boern. Chrys. etiam in Mt. 3. 8. Hilar. (p) A. 17. 47. 80. Copt. Vulg. germ. Damasc. Ruf. Pel. Sedul. Beda. (q) = 57 (c. al. 6!) Ed. elsev. (r) = Lect. 7. Mt. q. (habet in m.) Post ἀναγαγεῖν ponunt 57. Arm. Cyr. (s) ἀγαγεῖν. 1. 68. ἐξαγαγεῖν. Slav. 5. 8. *liberare*, Iren. (t) + ἡ γραφὴ. DE. (item FG.) 10. 17. 31. 71. 73. 80. al. 3. Mt. 1. Ed. Copt. Æth. Arm. Slav. ed. Vulg. ed. (non demidov. tol.) It. Or. quater. Cyr. Theodoret. Hilar. Ambrosiast. Ruf. Pel. Sedul. Beda. (non Aug.) (u) + σφόδρα. 6. 47. Or. (semel omittit.) (x) ὁμολογήσῃς (εἴπῃς Cyr.) τὸ ῥῆμα (τὸ ῥῆμα addit etiam 71.) ἐν τῷ στόματί σου, ὅτι κύριος ἰησοῦς. B. Clem. Cyr. sæpe. εἴπῃς κύριος ἰησοῦς. Cyr.

10 θήσῃ. (Καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην· στό-
11 ματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν.)] [Λέγει γὰρ ἡ
γραφή· [y] πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ καταισχυνθήσε-
12 ται. Οὐ γάρ ἐστι διαστολὴ ἰουδαίου τε καὶ ἕλληνος· ὁ
γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς [z] πάντας" τοὺς
13 ἐπικαλουμένους αὐτόν. [Πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσηται
14 τὸ ὄνομα κυρίου, σωθήσεται. Πῶς οὖν [a] ἐπικαλέσονται,"
εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς δὲ [b] πιστεύσουσιν," οὗ οὐκ
15 ἤκουσαν; πῶς δὲ [c] ἀκούσουσι" χωρὶς κηρύσσοντος; Πῶς
δὲ [d] κηρύξουσιν," ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσι; καθὼς γέγρα-
πται· ὡς ὡραῖοι οἱ πόδες τῶν [e] εὐαγγελιζομένων εἰρήνην,
16 τῶν" εὐαγγελιζομένων [f] = τὰ" ἀγαθά. Ἀλλ' οὐ πάν-
τες [g] ὑπήκουσαν" τῷ [h] εὐαγγελίῳ." ἠσαΐας γὰρ λέγει·
17 κύριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; Ἄρα ἡ πίστις ἐξ
18 ἀκοῆς· ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος [i] θεοῦ." Ἀλλὰ λέγω·
μὴ οὐκ ἤκουσαν; [k] μενοῦνγε" εἰς πᾶσαν [l] τὴν γῆν ἐξῆλ-
θεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης
19 τὰ ῥήματα αὐτῶν.] Ἀλλὰ [m] λέγω·" μὴ [n] ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω;"
[o] πρῶτος" [p] μωϋσῆς" λέγει· [q] ἐγὼ" παραζηλώσω ὑμᾶς [r] ἐπ'

---

[n] οὐκ ἔγνω ἰσραήλ; [p] μωσῆς.

(y) + ὅτι. DE. 38. 48. 72. Ed. Ruf. Sedul. (z) πάντα. Chrys. bis. ‖ + καὶ ἐπὶ πάντας. Chrys. bis Theodoret. (a) ἐπικαλέσωνται. ADEFG. 73. Mt. d. (b) πιστεύσωσιν. DEFG. 70. 73. Mt. 3. (c) ἀκούσωσι. A. 17. 80. al. 6. Mt. b. al. 3. Chrys. in Mt. 3. 8. ἀκούσονται. DEFG. 47. 67. 71. 73. al. 4. Mt. g. q. (d) κηρύξωσιν. ADE. 17. 73. al. 6. Mt. d. g. Chrys. in Mt. 3. 8. κηρύσσουσιν. F. item G. (e) = ABC. 47. (sed habet in m.) 62. 71. Copt. Æth. Clem. Damasc. Ruf. (f) = ABCDEG. 47* Damasc. (g) *obediunt*, Vulg. It. Patr. lat. (h) Interrogative legit Theodoret. (i) = FG. boern. Hilar. χριστοῦ. BD*E. 6. 9. 23. 47. (sed rec. in m.) 57. (cum 49.) 67** Copt. Vulg. clar. germ. Aug. Ambrosiast. Pel. *Dei Christi*, Beda. ‖ Clem. Ruf. et Sedul. ut rec. (k) = FG. boern. Ruf. Ambrosiast. (l) + γὰρ. D* (m) ἐρεῖ τις. 73. (n) ACDEFG. 47. 57. 73. 74. Mt. f. q. Ed. Millii. Copt. Arm. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Damasc. Patr. lat. (o) πρῶτον. Mt. 1. ‖ οὐκ ἔγνω πρῶτος; tol. *Ideo primus*, Ambrosiast. (p) FG. Alii. Mt. a. al. 9. Ed. (q) ἐγὼ γὰρ. 37. καὶ ἐγὼ Slav. ant. (r) οὐκ ἐπ' ἔθνει, ἀλλ' ἐπὶ. Slav. ed.

οὐκ ἔθνει, ἐπὶ″ ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῶ ὑμᾶς. Ἡσαΐας 20
δὲ [s] ἀποτολμᾷ καὶ″ λέγει· εὑρέθην [t] τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦ-
σιν, ἐμφανὴς ἐγενόμην [u] τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσι. Πρὸς 21
δὲ τὸν ἰσραὴλ λέγει· ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς
χεῖράς μου [x] πρὸς″ λαὸν ἀπειθοῦντα [y] καὶ ἀντιλέγοντα.″
Λέγω οὖν· μὴ ἀπώσατο ὁ θεὸς [z] τὸν λαὸν″ αὐτοῦ [a]; 1
μὴ γένοιτο· καὶ γὰρ ἐγὼ ἰσραηλίτης εἰμί, ἐκ σπέρμα-
τος ἀβραάμ, φυλῆς βενιαμίν. Οὐκ ἀπώσατο ὁ θεὸς 2
τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὃν προέγνω.] ἢ [οὐκ οἴδατε, ἐν ἠλίᾳ τί
λέγει ἡ γραφή; ὡς ἐντυγχάνει τῷ θεῷ κατὰ τοῦ ἰσ-
ραήλ [b] †· Κύριε, τοὺς προφήτας σου ἀπέκτειναν, [c] = 3
καὶ″ τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν· [d] κἀγὼ″ ὑπε-
λείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσι τὴν ψυχήν μου [e]. Ἀλλὰ 4
τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; κατέλιπον ἐμαυτῷ
[f] ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ
βάαλ. Οὕτως [g] οὖν″ καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λεῖμμα κατ' 5
ἐκλογὴν [h] χάριτος″ [i] γέγονεν.″ Εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ 6
ἔργων· [k] ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις [l] †. Τί οὖν; 7

[b] † λέγων. [l] † εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκέτι ἐστὶ χάρις· ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν ἔργον.

(s) = DEFG. boern. || *dicit: palam apparui etc.* clar. germ. (t) + ἐν. B D*FG. It. Ambrosiast. (u) + ἐν. B. Ruf. (x) ἐπί. DE. Justin. Clem. εἰς. 76. (y) = FG. boern. Hilar. καὶ λέγοντα. D*Egr. (z) τὴν κληρονομίαν. FG. boern. Ambr. Hilar. Ambrosiast. Sedul. (a) + ὃν προέγνω. AD. 76. clar. Chrys. (etiam in Mt. 3.) Theophyl. Aug. semel. Ambrosiast. in comment. (b) = ABC DFG. 23. 47. 67** 73. Copt. Arm. Ar. pol. Vulg. It, Eus. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. Damasc. Ruf. Ambrosiast. Patr. lat. (c) = ABFG. 17. 39. 47. (sed habet in m.) 71. 80. al. 2. Mt. d. f. Copt. Vulg. It. Chrys. semel. (etiam in Mt. 8.) Ruf. Ambrosiast. Alii. (d) καὶ 76. Mt. d. Theophyl. ms. ἐγώ. Arm. (e) + λαβεῖν αὐτὴν 30. (f) + φησίν. Arm. (g) = 54. 55. Mt. 3. Syr. Arm. Syr. p. habet c. ast. (h) δικαιοσύνης. Æth. (i) *salvæ factæ sunt.* Vulg. germ. boern. Ruf. Aug. (alicubi deest *salvæ.*) Ambrosiast. Pelag. Ambr. Sedul. Beda. (k) ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις· εἰ δὲ ἐξ ἔργων = 48*57. || γίνεται] ἐστι. 54. Chrys. etiam in Mt. 3. *est*, Vulg. clar. germ. Patr. lat. *erit*, boern. (l) = ACD EFG. 47. (extat in m.) Copt. Arm. Æth. (qui tamen antea post οὐκέτι ἐξ ἔργων addiderat: εἰ δὲ ἐξ ἔργων) Vulg.

ὁ [m] ἐπιζητεῖ" ἰσραὴλ, [n] τοῦτο" οὐκ ἐπέτυχεν· ἡ δὲ ἐκλογὴ
8 ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ [o] ἐπωρώθησαν," Καθὼς γέγρα-
πται· ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως, ὀφθαλ-
μοὺς τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς
9 σήμερον [p] ἡμέρας." Καὶ δαβὶδ λέγει· γενηθήτω ἡ τρά-
πεζα αὐτῶν [q] εἰς παγίδα, καὶ εἰς θήραν, καὶ εἰς σκάν-
10 δαλον, καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς· Σκοτισθήτωσαν οἱ
ὀφθαλμοὶ αὐτῶν, τοῦ μὴ βλέπειν· καὶ [r] τὸν" νῶτον αὐ-
τῶν διαπαντὸς [s] σύγκαμψον."
11 [t] Λέγω οὖν· μὴ" [u] ἔπταισαν, ἵνα [x] [y] πέσωσι;" μὴ γέ-
νοιτο· ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνε-
12 σιν, εἰς τὸ παραζηλῶσαι αὐτούς. [z] Εἰ δὲ τὸ παράπτωμα
αὐτῶν πλοῦτος κόσμου, καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος
13 ἐθνῶν· πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν;] [Ὑμῖν [a] γὰρ"
λέγω τοῖς ἔθνεσιν· ἐφ' ὅσον [b] μὲν" εἰμι [c] ἐγὼ" ἐθνῶν ἀπό-
14 στολος, τὴν διακονίαν μου [d] δοξάζω," Εἴπως παραζη-
15 λώσω [e] μου τὴν σάρκα," καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. Εἰ
γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου· τίς ἡ [f] προσ-

---

[n] τούτου.

It. (habent Syr. et Arr.) Chrys. Theodoret. (uterque habet in textu, sed non in commentario.) Damasc. Ruf. Ambrosiast. Pel. Latini omnes ‖ εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκέτι ἐστὶ χάρις = 17. ut videtur. 52. 54* Mt. 8. ‖ ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν ἔργον = 4* ‖ ἐστὶ χάρις] χάρις. B. ‖ ἐστὶν ἔργον] ἐστὶ χάρις. B. (m) ἐπεζήτει. FG. 73. al. 2. Syr. Arr. Vulg. It. Ruf. Alii lat. (n) ACD EFG. 17. 37. 39. 47. 72. 73. 80. al. 20. Mt. a. al. 4. Ed. Chrys. alicubi et in Mt. 3. 8. Œc. ms. (o) ἐπηρώθησαν 66** *excæcati sunt*, Vulg. It. Patr. lat. (p) = 74. Mt. k. (q) + ἐνώπιον αὐτῶν. 4. Syr. Erp. Æth. Vulg. ed. sixtin. Vulg. ms. Theodoret. Pel. ‖ Ruf. dis. ut rec. (r) τὸ. Ed. (s) σύγκαψον. 72. al. 7. Mt. c. d. f. Ed. (t) τί οὖν λέγω; μὴ διὰ τοῦτο. Arm. *Dicit ergo: numquid*, Vulg. ms. (u) + *sic*. Vulg. germ. Ruf. dis. Pel. Ambrosiast. Alii lat. + διὰ τοῦτο. Arm. (x) + μὴ. 73. (y) παίσωσι. Mt. b. πταίσωσι. 55. (z) Vs. 12. = A. (a) δὲ. AB. 10. 31. 47. 73. 80. Syr. Copt. Damasc. Theodoret. ms. ‖ = Æth. (b) = DEFG. 80. al. 5. clar. boern. Ambr. μὲν οὖν. ABC. (c) = A. 73. 80. al. 5. Mt. f. h. Arm. Theodoret. ms. Ante εἰμι ponunt FG. Cyr. (d) δοξάσω. G. 46. Ed. Vulg. It. Theodoret. alicubi. Ruf. Ambrosiast. Alii exc. Aug. (e) τὴν σάρκα μου. DFG. αὐτοὺς τῇ σαρκί μου. Arm. ‖ μου] = Slav. 8. μοι. Slav. 5. (f) πρόληψις. CFGgr.

λῆψις," εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; Εἰ [g]δὲ" ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, 16
καὶ τὸ φύραμα· καὶ [h]εἰ" ἡ ῥίζα [i]ἁγία," καὶ οἱ κλάδοι.
Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ, ἀγριέλαιος 17
ὢν, ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς [k] τῆς ῥίζης
καὶ τῆς πιότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου," Μὴ κατακαυχῶ 18
τῶν κλάδων· εἰ δὲ [l]κατακαυχᾶσαι," οὐ σὺ τὴν ῥίζαν
βαστάζεις, ἀλλ' ἡ ῥίζα σέ. Ἐρεῖς οὖν· [m]ἐξεκλάσθη- 19
σαν" [n]=οἱ" κλάδοι, ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ. Καλῶς· τῇ 20
ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ [o]τῇ" πίστει ἕστηκας· μὴ
ὑψηλοφρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ. Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς τῶν κατὰ 21
φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο, [p]μήπως" οὐδὲ σοῦ [q]φείσεται."
[r]Ἴδε" οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν Θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς 22
πεσόντας, [s]∾ ἀποτομίαν·" ἐπὶ δὲ σὲ, [t]∾ χρηστότητα,"
ἐὰν ἐπιμείνῃς τῇ χρηστότητι· ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ.
[u]Κἀκεῖνοι" δὲ, ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσι τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντρισ- 23
θήσονται· δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς πάλιν ἐγκεντρίσαι
αὐτούς. Εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης ἀγριε- 24
λαίου, καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον·
πόσῳ μᾶλλον οὗτοι, [x]οἱ" κατὰ φύσιν, ἐγκεντρισθήσον-

---

[q] φείσηται. [s] ∾ ἀποτομία. [t] ∾ χρηστότης. [u] καὶ ἐκεῖνοι.

(g) γὰρ. A. Theodoret. alicubi. (h) = FG. 70. 71. Mt. b* 3. Arm. boern. (i) = Arm. (k) ἐγένου τῆς πιότητος τῆς ἐλαίας. D*FG. clar. boern. Iren. int. Aug. alicubi. || καὶ = C. Copt. Damasc. || καὶ τῆς πιότητος = Ambrosiast. (l) σὺ καυχᾶσαι. D*FG. clar. boern. Hilar. Ambrosiast. (m) εἰ κλάσθησαν. FG. boern. (n) = ACFG. 17. 37. 46. 47. 57. (c. al. 3.) 72. 73. 80. al. 8. pluresve. Mt. a. 1. al. 3. Ed. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Damasc. Œc. (o) = Ed. (p) = ABC. 6. 42. 47* 67** 73. 80. Copt. Damasc. Ruf. Aug. (habet Chrys. dis.) πόσῳ μᾶλλον s. πλέον. Or. ut videtur. item Erp. || μήπως οὐδὲ] num, Æth. (q) ACDFG. al. 45. Mt. a* al. 8. Ed. Copt. Æth. Erp. (Syr. Ar. pol.) Or. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8. sed ed. Montf. ut rec.) Theodoret. Damasc. Antioch. Aug. Ruf. (r) ἴδε. 76. Alii. Mt. a. al. 9. Ed. (etiam St. 3.) εἶδε. G. (s) AB. 67** Or. ut videtur. Damasc. (t) 67** Or. χρηστότης Θεοῦ. ABCD. Damasc. || Θεοῦ addunt etiam Copt. Arm. Vulg. ed. clar. Eus. Pelag. (u) κἀκεῖνοι. ABCDFG. 37. 47. 71. 73. 80. Mt. f. q. (x) = 2. 38. 76. Ed. boern. clar. tol. demidov. Ruf. Ambrosiast. Beda. || οὗτοι, ἐὰν κατὰ φύσιν ἐγκεντρισθῶσι. Chrys. in textu.

25 ταί τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ;] [Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν,
ἀδελφοὶ, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ ἦτε [y] παρ'" ἑαυτοῖς
φρόνιμοι,) ὅτι [z] πώρωσις" ἀπὸ μέρους τῷ ἰσραὴλ γέγονεν,
26 ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ· * Καὶ [a] οὕτω".
πᾶς ἰσραὴλ [b] σωθήσεται," καθὼς γέγραπται· ἥξει ἐκ
σιὼν ὁ ῥυόμενος, [c] καὶ ἀποστρέψει" ἀσεβείας ἀπὸ ἰακώβ.
27 Καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι
28 τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. Κατὰ μὲν [d] τὸ εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ
δι' ὑμᾶς· κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν, ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πα-
29 τέρας. Ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα [e] καὶ ἡ κλῆ-
30 σις τοῦ θεοῦ." Ὥσπερ γὰρ [f] = καὶ" ὑμεῖς ποτε ἠπειθή-
σατε τῷ [g] θεῷ," νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ·
31 Οὕτω καὶ [h] οὗτοι" [i] νῦν" ἠπείθησαν, [k] τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει·"
32 * ἵνα καὶ αὐτοὶ [l] ἐλεηθῶσι. Συνέκλεισε γὰρ ὁ θεὸς [m] τοὺς
πάντας" εἰς ἀπείθειαν, ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ.
33 Ὦ βάθος πλούτου [n] καὶ" σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ·
ὡς [o] ἀνεξερεύνητα" τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνία-
34 στοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. Τίς [p] γὰρ" ἔγνω νοῦν κυρίου; [q] ἢ"

(y) = FG. 47. 67** Vulg. clar. boern. Hilar. Hier. Alii lat. ἐν. AB. Damasc. (z) *cæcitas*, (πήρωσις) Vulg. clar. boern. Hier. Ruf. Alii lat. (a) *postea*, Arm. τότε. Theophyl. in comment. Hier. || ὅταν. s. ἐὰν τὸ πλήρ. τ. ἐθν. εἰσέλθῃ, τότε s. μετὰ τοῦτο (τότε οὕτω. Clem.) πᾶς ἰσρ. σωθ. Or. sæpe. Clem. Hilar. alicubi. Ambr. alicubi. (b) σωθήσηται. Vulg. clar. germ. Ruf. Hier. Ambr. alicubi. Aug. Ambrosiast. (Sed non boern. Iren. Hilar.) (c) ἀποστρέψαι. Ggr. || = καὶ. A. 39. 47. 80. (d) + οὖν. 10. 31. 73. Ed. (e) τοῦ θεοῦ καὶ ἡ κλῆσις. 37. 80. καὶ ἡ κλῆσις τῶν ἐθνῶν καὶ τοῦ θεοῦ. 73. (f) = ABCD*EFG. 39. 47. 80. al. 3. Mt. d. q. Copt. clar. boern. Chrys. edit. savil. (etiam in Mt. 3. 8.) Damasc. Theoph. Hier. Aug. Ruf. || ποτε καὶ ὑμεῖς. 48. 72. Ed. Vulg. germ, Pel. Sedul. Sed Ambrosiast. ut rec. (g) κυρίῳ. Mt. l. (h) αὐτοὶ. D*FG. (i) = 76. Mt. d. Copt. (k) Antecedentibus jungunt Ed. Vulg. It. Pel. Alii. Sequentibus, Theophyl. (l) + ὕστερον. 5. item 17. + πάλιν. Cyr. + νῦν. BD* 4** Damasc. (m) τὰ πάντα. DE. πάντα. FG. Vulg. It. Iren. Hier. Ambrosiast. Cassiod. Alii lat. (Sed *omnes*, Aug. Ruf) (n) = E. 32. Æth. Vulg. ed. clar. germ. Cypr. Novatian. Hilar. Ambr. Aug. Ruf. in textu. Ambrosiast. Cassiod. Alii lat. || Habent Clem. Or. Ath. Method. Chrys. Iren. Hilar. semel. Alii. (o) ἄῤῥητα Goth. (p) = 2. 47. Clem. (q) = 57 (c. al. 6!)

τίς σύμβουλος [r] αὐτοῦ" ἐγένετο; "Η τίς προέδωκεν αὐτῷ, 35
καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ; "Οτι ἐξ αὐτοῦ, καὶ δι' αὐ- 36
τοῦ, καὶ [s] εἰς αὐτὸν" τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς
αἰῶνας. ἀμήν.]

[Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν 1
τοῦ Θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶ-
σαν, ἁγίαν, εὐάρεστον τῷ [t] Θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν
ὑμῶν·" [u] Καὶ" μὴ [x] ∽ συσχηματίζεσθε" τῷ αἰῶνι τού- 2
τῳ, ἀλλὰ [x] ∽ μεταμορφοῦσθε" τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοὸς
[y] = ὑμῶν," εἰς τὸ δοκιμάζειν [z] ὑμᾶς," [a] τί" τὸ θέ-
λημα τοῦ Θεοῦ, * [b] τὸ ἀγαθὸν [c] καὶ" εὐάρεστον καὶ τέ-
λειον. Λέγω γὰρ, διὰ τῆς χάριτος [d] [e] τῆς δοθείσης μοι," 3
παντὶ τῷ [f] ὄντι" ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν [g] παρ' ὃ δεῖ
φρονεῖν," ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἑκάστῳ ὡς ὁ
Θεὸς [h] ἐμέρισε" μέτρον [i] πίστεως."] [[k] Καθάπερ" γὰρ 4
ἐν ἑνὶ σώματι μέλη πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα
οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν· Οὕτως [l] οἱ πολλοὶ ἓν σῶμά 5
[m] ἐσμεν" [n] ἐν χριστῷ," [o] ὁ" δὲ καθ' εἷς, ἀλλήλων μέλη.

---

[x] ∽ συσχηματίζεσθαι et μεταμορφοῦσθαι.

(r) αὐτῷ. 3. 76. Goth. Theophyl. Tert. Ruf. Ambrosiast. (s) *in ipso*, Vulg. Syr. Arr. Æth. Cypr. Novatian. Hilar. Ruf. Pel. Ambrosiast. Cassiod. Alii lat. ‖ Sed rec. habent clar. germ. Or. dis. Ambr. semel. Utrumque extat in boern. (t) = Cypr. bis. Alii etiam latini multi excitant locum usque ad Θεῷ. ‖ ὑμῶν = Syr. ἡμῶν. 69. 73. (u) = 47* 67** Goth. guelph. (x) AB**DEFG. 17. 37. 73. Alii. Mt. e. f. k. q** Theophyl. (y) = ABD*gr. FGgr. 47. 67** Copt. Clem. Cypr. (habent alii lat.) (z) = 18* (Goth.) ‖ + τὰ διαφέροντα. Mt. k* ut videtur. Chrys. + τὰ διαφέροντα, καὶ γινώσκειν. Chrys. ms. etiam in Mt. 3. 8. Œc. ut videtur. + καὶ. Arm. (a) = 18*. (b) + *quod*, (τί) It. Goth. guelph. Aug. Ambrosiast. Alii. Sic Latini, non Græci, teste Ruf. ‖ τὸ] καὶ. 17. (c) τὸ. 37. (d) + τοῦ Θεοῦ. 37. 48** 67. 73. al. 8. Mt. a. c. d. k. q. Æth. Arm. Goth. guelph. Theoph. Aug. (e) = Æth. (f) πιστεύοντι 43. ‖ πᾶσι τοῖς οὖσι. Goth. Vulg. clar. germ. guelph. Patr. lat. Sic Latini, non Græci, teste Ruf. (g) = FG. 70. boern. ‖ *supersapere præceptum*, Hilar. (h) ἐχάρισε. 4. ὥρισε. Cyr. ἐμέτρησε 73. ‖ + μέτρῳ. 73. (i) χάριτος. 6. 67** (k) ὥσπερ. D* EFG. (l) + καὶ. 37. 46. 57. (c. al. 4) 80. al. 2. Mt. d. f. l. q. Syr. Arm. Theophyl. (m) = FG. boern. (n) = 36. Mt. b. (o) τὸ ABD*FG. 47* Antioch. Damasc. οἱ. Mt. f.

6 * [[p]Ἔχοντες" [q]δὲ" χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν
δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα· εἴτε προφητείαν, κατὰ τὴν ἀνα-
7 λογίαν τῆς πίστεως· Εἴτε [r]διακονίαν," ἐν τῇ διακονίᾳ·
8 εἴτε [s]ὁ διδάσκων," ἐν τῇ διδασκαλίᾳ· [t]— Εἴτε" ὁ παρα-
καλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ μεταδιδοὺς, ἐν ἁπλότητι· ὁ
9 προϊστάμενος, ἐν σπουδῇ· ὁ ἐλεῶν, ἐν ἱλαρότητι. Ἡ ἀγά-
πη ἀνυπόκριτος· [u]ἀποστυγοῦντες" τὸ πονηρὸν, κολλώμε-
10 νοι [x]τῷ ἀγαθῷ·" Τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλό-
11 στοργοι· τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι· Τῇ σπουδῇ
μὴ ὀκνηροί· τῷ πνεύματι ζέοντες· [y]τῷ [z]καιρῷ" δουλεύοντες·
12 Τῇ ἐλπίδι χαίροντες· τῇ θλίψει ὑπομένοντες· τῇ προσ-
13 ευχῇ προσκαρτεροῦντες· Ταῖς [a]χρείαις" τῶν ἁγίων κοι-
14 νωνοῦντες· τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. [b]Εὐλογεῖτε τοὺς
15 διώκοντας ὑμᾶς·" εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε.] Χαί-
16 ρειν μετὰ χαιρόντων, [c]καὶ" κλαίειν μετὰ κλαιόντων. Τὸ
αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες· μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες,
ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. μὴ γίνεσθε φρόνιμοι

[z] ∾ κυρίῳ.

(p) ὑπερέχοντες. 1. (q) = Mt. c. l. Theodoret. (qui antecedentibus jungit) *enim*, Ruf. (r) ὁ διακονῶν. 1. 37. 72** Lect. 6. 7. Mt. b. e. l. Bas. Theodoret. ms. τὸ κήρυγμα. 67. in m. (s) διδασκαλίαν. A. (t) = D*EFG. Vulg. It. Ruf. Pel. dis. Sedul. Beda. (non Ambrosiast.) (u) μισοῦντες. FG. (x) τὸ ἀγαθὸν. 4. Lect. 7. Mt. b. c. f. (y) τῷ καιρῷ δουλεύοντες = 71. (z) D*FG. Ed. multæ (etiam St. 3.) et fortasse codices nonnulli cum his editionibus collati. clar. boern. Codd. lat. ap. Hier. et Ruf. et Bedam. Inscriptio capituli hujus in codd. lat. *de tempori inserviendo*, teste Luca brug. (Ignat. ep. ad Polyc. ut videtur.) Nyss. bis. Cypr. Ambrosiast. dis. || κυρίῳ. AB. cæterique codd. græci. Mt. codd. omnes. Codd. gr. ap. Hier. et Ambrosiast. et Bedam. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. ms. et ed. (hiat Goth.) Vulg. germ. harl. tol. marian. demidov. Codd. lat. omnes ap. Lucam brug. Clem. Ath. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. Euthal. Theophyl. Œc. Scholiastæ gr. Hier. dis. Ruf. dis. Pel. Aug. Primas. Sedul. Salvian. Chrysolog. Beda dis. (a) μνείαις. D*FG. clar. boern. Codd. lat. ap. Ruf. Chrys. alicubi. Hilar. Optat. Ambrosiast. Aug. semel. Chrysol. Gregor. M. (Sedul. et Pel. utriusque lectionis meminerunt.) (b) = FG. boern. Ruf. ms. Ambrosiast. Chrysol. Post καταρᾶσθε ponunt DE. clar. germ. || ὑμᾶς = 47. 67** (c) = D*FG. 47. 67. Arm. Vulg. It. Tert. semel. Aug. Ambrosiast. Ruf. Pelag.

παρ' ἑαυτοῖς. Μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες· 17
προνοούμενοι καλὰ [d] ἐνώπιον [e] πάντων" ἀνθρώπων· Εἰ δυ- 18
νατὸν, * τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες·
Μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοὶ, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ 19
ὀργῇ [f]· γέγραπται γάρ· [g] ἐμοὶ ἐκδίκησις" [h]· ἐγὼ ἀντα-
ποδώσω, λέγει κύριος. [i] Ἐὰν = οὖν" πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, 20
ψώμιζε αὐτόν· [k] ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν·" τοῦτο γὰρ
ποιῶν, ἄνθρακας πυρὸς [l] σωρεύσεις" ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐ-
τοῦ. Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα [m] ἐν τῷ ἀγα- 21
θῷ" τὸ κακόν.]

[[n] Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέ- 1
σθω." οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία εἰ μὴ [o] ∾ ἀπὸ" θεοῦ· [p] αἱ δὲ
οὖσαι [q] †, ὑπὸ [r] † θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. "Ὥστε ὁ ἀντι- 2
τασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστη-
κεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες, ἑαυτοῖς κρίμα λήψονται. Οἱ γὰρ 3

[o] ∾ ὑπὸ. [q] † ἐξουσίαι. [r] † τοῦ.

(d) + ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καί. A. Polycarp. + οὐ μόνον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ καί. FG. Arm. Goth. Vulg. boern. guelph. Lucif. Facund. Aug. Ruf. ed. Ambrosiast. Pel. Sedul. Beda. (e) = A. 44. 46. 80. Polycarp. τῶν. D*FG. 19. 47. 55. It. harl. guelph. tol. Tert. Lucif. Ambrosiast. ut videtur. Pelag. || = ἀνθρώπων. Theodoret. (f) + θεοῦ. Goth. (Sic interpretatur Chrys.) (g) εἰ μὴ ἐκδικήσεις. Syr. (h) + ἵνα ἀποδίδω. Goth. + καί. Copt. Syr. p. c. obelo. Arm. boern. guelph. Tert. Cypr. Hilar. Ruf. Alii. (i) ἀλλὰ ἐὰν. AB. 37. 57 (c. al. 2) 67** 73. al. 3. Copt. Vulg. clar. Bas. Ruf. Beda. ἀλλὰ καὶ ἐὰν. Pelag. ἐὰν δέ. Syr. p. ἐάν. D*FG. 80. al. 3. Goth. germ. boern. guelph. (k) = Ed. Sedul. || ἐὰν] + δέ. 46. 63. Mt. b. e. f. Arm. Goth. (l) ἐπισωρεύσεις. 57 (cum 68.) *rastro verres.* (qs. σαρώσεις.) Goth. ut videtur Knittelio. (m) *a bono*, Goth.

(n) πάσαις ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτάσσεσθε. D*FG. clar. boern. harl. Tert. ut videtur. Iren. bis. Ambrosiast. Sedul. Auctor quæst. e V. T. πᾶσα ψυχὴ ὑπὸ τὰς ἐξουσίας οὖσα ὑποτασσέσθω. Arm. || Sed rec. Vulg. germ. Orig. Chrys. Ruf. Hier. Aug. Pel. Beda. || = ὑπερεχούσαις. Æth. (o) A D**E**F. 17. 37. 39. 46. 47. 67. ap. Tresch. 71. 72. 73. 80. al. 32. Mt. a. 1. al. 10. Ed. Orig. ap. Wetst. Bas. Isid. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. ms. Theoph. in comment. Œc. in comment. (p) αἱ δὲ οὖσαι . . . εἰσίν = Ruf. (sed habet Orig.) Hier. Sedul. (q) = ABD* FG. 67** Arm. Copt. Æth. Goth. Vulg. It. Orig. ap. Wetst. Iren. bis. Ambrosiast. Aug. Ambr. Pel. Beda. *Quæ autem a Deo sunt, ordinatæ sunt.* Aug. semel. Alii. (r) = ADEFG. 37. 46. Alii Mt. e. Ed. Orig. ap. Wetst. Chrysost. (etiam in Mt. 8.) Damasc.

ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος [s] ∾ τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ
τῶν κακῶν." θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ
4 ἀγαθὸν ποίει, καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· Θεοῦ γὰρ διά-
κονός ἐστι, [t] σοὶ" εἰς [u] τὸ" ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ κακὸν
ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν μάχαιραν [x] φορεῖ· θεοῦ
γὰρ διάκονός ἐστιν, ἔκδικος [y] — εἰς ὀργὴν" τῷ τὸ κακὸν
5 πράσσοντι. Διὸ [z] ∾ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι," οὐ μόνον
6 διὰ τὴν ὀργὴν, ἀλλὰ [a] καὶ" διὰ τὴν συνείδησιν. Διὰ
τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ θεοῦ εἰσιν,
7 εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες. Ἀπόδοτε [b] οὖν" πᾶσι
τὰς ὀφειλάς· τῷ τὸν φόρον, τὸν φόρον· τῷ τὸ τέλος, τὸ
τέλος· τῷ τὸν φόβον, τὸν φόβον· τῷ τὴν τιμὴν, τὴν τιμήν.
8 Μηδενὶ μηδὲν [c] ὀφείλετε," εἰ μὴ τὸ [d] ἀλλήλους ἀγαπᾷν·" ὁ
9 γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον, νόμον πεπλήρωκε. [e] Τὸ" γάρ·
[f] οὐ μοιχεύσεις·" οὐ φονεύσεις· οὐ κλέψεις· [g] † [h] οὐκ ἐπι-
θυμήσεις·" καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολὴ, ἐν [i] τούτῳ τῷ λόγῳ"
ἀνακεφαλαιοῦται, [k] ἐν τῷ·" ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου

---

[s] ∾ τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ, ἀλλὰ τῷ κακῷ. [z] ∾ ὑποτάσσεσθε.
[d] ἀγαπᾷν ἀλλήλους. [g] † οὐ ψευδομαρτυρήσεις.

(s) ABD*FG. 6. 67** Copt. Goth. Vulg. It. Clem. Iren. Tert. Ambrosiast. ms. Ruf. Aug. Pacian. Sedul. Beda. (t) = FGgr. 61. Mt. f. Ambrosiast. ut videtur. (u) = B. (x) + τοῦ θεοῦ. 4. (y) = D*FG. clar* boern. Ante ἔκδικος ponunt E. 17. 39. 46. 80. al. 9. Mt. a* b. f. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8) Theodoret. (z) ὑποτάσσεσθε, absque ἀνάγκη, DEFG. Goth. It. guelph. Iren. Ambrosiast. Sedul. semel. (alibi ut rec.) ἀνάγκη seu ἀνάγκῃ ὑποτάσσεσθε. Lect. 7. Ed. Vulg. Aug. Beda. ἀνάγκη προτάσσεσθαι. Ed. elsev. (a) = FG gr. (b) = ABD* 67** Copt. Vulg. ms. tol. Damasc. Cypr. Ruf. Cassiod. τοίνυν. Theodoret. (c) ὀφείλοντες. 4. Mt. 3. ὀφειλεῖται. (*nil proderit vobis, nisi*) Æth. (d) ABDFG. 73. 80. pluresve. Mt. q. Syr. Arm. Vulg. It. Or. Cyr. Chrys. Theodoret. Damasc. Patr. lat. (e) γέγραπται. FG. boern. Ambr. (f) = Erp. Post φονεύσεις ponunt Syr. Clem. Or. Dial. c. marcion. Ruf. in comment. (g) = ABDEFG. 17. 39. 46. 47. 48. 72. 76. al. 14. Mt. b. d. e. f. l. q. Ed. Syr. Vulg. ms. It. tol. Clem. bis. Or. bis. Bas. Cyr. Theodoret. Theoph. Dial. c. marcion. Ambrosiast. Hier. Aug. Ambr. (Sed habet Ruf.) ‖ Post ἐπιθυμ. ponit Syr. p. Post φονεύσεις 87. (h) = 54. Clem. semel. Or. bis. Chrys. etiam in Mt. 3. 8. Non attingit Ruf. in comment. (i) τῷ λόγῳ ταύτῳ. BDEFG. 45. Or. bis. (k) = G. Vulg. It. Patr. lat. τῷ. Clem. semel. Or. semel.

ὡς [l] ἑαυτόν." [m] Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργά- 10
ζεται" πλήρωμα [n] οὖν" νόμου ἡ ἀγάπη.]
Καὶ [o] τοῦτο," [p] εἰδότες" τὸν καιρὸν, ὅτι ὥρα [q] ἡμᾶς" 11
ἤδη ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι· [(νῦν [r] γὰρ" ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ
σωτηρία, ἢ [s] ὅτε" ἐπιστεύσαμεν· Ἡ νὺξ [t] προέκοψεν," 12
ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν·) [u] ἀποθώμεθα" οὖν τὰ ἔργα τοῦ
σκότους, [x] ∾ καὶ ἐνδυσώμεθα" τὰ [y] ὅπλα" τοῦ φωτός.
Ὡς ἐν ἡμέρᾳ, εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις 13
καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ
ζήλῳ· Ἀλλ' ἐνδύσασθε τὸν κύριον ἰησοῦν χριστὸν, [z] καὶ" 14
τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε [a] εἰς ἐπιθυμίας."
Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει, προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς 1
διακρίσεις [b] διαλογισμῶν. Ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάν- 2
τα· [c] ὁ" δὲ ἀσθενῶν λάχανα [d] ἐσθίει." Ὁ ἐσθίων, τὸν μὴ 3
ἐσθίοντα μὴ [e] ἐξουθενείτω·" [f] καὶ ὁ" μὴ ἐσθίων, τὸν ἐσθί-
οντα μὴ κρινέτω· ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. Σὺ τίς 4
εἶ, ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ
πίπτει· σταθήσεται δέ· [g] ∾ δυνατὸς γάρ ἐστιν [h] ὁ θεὸς"

---

[x] ∾ ἐνδυσώμεθα δὲ. [g] ∾ δυνατεῖ γάρ.

(l) σεαυτὸν. ADE. Alii. Mt. a. al. 4. Or. Alii. (m) = A. || τῷ] τοῦ. Ed. Cyr. Vulg. boern. (habet utrumque.) Ruf. Patr. lat. || πλησίον] πλησίου Ed. Cyr. + αὐτοῦ Arm. || ἐργάζεται] κατεργάζεται. D* 17. 73. al. 5. et Barb. 1. Ed. (n) δὲ. D*FG. It. Aug. Ambrosiast. γὰρ. Mt. d. 8. (o) τοῦτον. 66. in m. 74. (p) ἰδόντες. A*FG** (q) = Ruf. ὑμᾶς. A. 37. 76. Clem. Post ἤδη ponunt ACDE. 37. Vulg. clar. germ. Damasc. Patr. lat. (r) = 48. 62. 65. 72. Mt. h. Ed. *autem*, boern. (s) ὅτι. Ed. (t) *processit*, boern. Ruf. ut videtur. Sed *præcessit*, Vulg. clar. germ. Ambrosiast. Alii. *proficiscitur*, Hilar. *transivit*, Cypr. (u) ἀποβαλώμεθα. DEFG. (x) ABC*D*E. Copt. Clem. Damasc. (y) ἔργα. ADE. 32. clar. germ. (z) = DFG. clar. boern. Sedul. (a) εἰς ἐπιθυμίαν. A. 1. Cyr. Damasc. Theodoret. ms. ἐν ἐπιθυμίᾳ. Slav. Ambr. ἐν ἐπιθυμίαις. FG. Vulg. It. Patr. lat. (b) λογισμῶν. 37. 46. 47* 57 (c. al. 3.) 66** 73. al. 7. Mt. c. Chrys. in comment. Theodoret. Œc. Theoph. in comment. διὰ λογισμῶν. Conject. (c) ὃς. FG. Codd. ap. Erasm. Ed. (d) ἐσθιέτω. D*gr. FG. Æth. Slav. *manducet*, Vulg. germ. boern. Ruf. in textu. (non Or.) Hier. semel. Ambrosiast. Pel. Alii. (e) κρινέτω. A. 68. Lect. 5. (f) ὁ δὲ. ACD* clar. Clem. bis. Damasc. οὐδὲ ὁ, omisso mox (ante κρινέτω) μὴ, FG. boern. (g) AFGgr. δύναται γάρ. BCDEgr. δυνατὸς γὰρ, absque ἐστιν, Bas. Chrys. etiam in Mt. 3. 8. (h) ὁ κύριος. ABC* Copt. Arm. Vulg. ms. Aug. semel. *dominus ejus*, Syr. Erp.

5 στῆσαι αὐτόν.] "Ὃς μὲν [i] κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς
δὲ [k] κρίνει" πᾶσαν ἡμέραν· ἕκαστος [l] [m] ἐν" τῷ ἰδίῳ νοῒ
6 πληροφορείσθω. [Ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, κυρίῳ φρονεῖ·
[n] — καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, κυρίῳ οὐ φρονεῖ." [o] # καὶ"
ὁ ἐσθίων, κυρίῳ ἐσθίει· [p] εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ Θεῷ·" καὶ
ὁ μὴ ἐσθίων, κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ Θεῷ.
7 [q] Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνή-
8 σκει. Ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν· ἐάν τε [r] ἀπο-
θνήσκωμεν," τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκομεν· [s] ἐάν τε οὖν ζῶμεν,
9 ἐάν τε [t] ἀποθνήσκωμεν," τοῦ κυρίου ἐσμέν. [Εἰς τοῦτο γὰρ
[u] χριστὸς" [x] = καὶ" [y] ἀπέθανε [z] † [a] καὶ ἔζησεν," ἵνα [b] καὶ

[z] † καὶ ἀνέστη. [a] καὶ ἀνέζησεν.

(i) + γὰρ. AC. 26. 39. Copt. Vulg. It. Ruf. Aug. semel. Ambrosiast. Alii lat. (k) = 76. Mt. d. tol. Theophyl. (l) + δὲ. 37. al. 3. Syr. (m) = A. 38. 54. (Slav.) Chrys. etiam in Mt. 3. 8. Theodoret. (n) = AB C*DEFG. 23. 57. 67** Copt. Æth. Vulg. It. Ruf. Ambrosiast. Pel. Aug. Hier. Alii lat. Nec satis constat e comment. Chrys. et Theodoreti, utrum legerint nec ne. Habet Theophyl. ‖ = ἡμέραν ad ἡμέραν. 66* ‖ Mox = ἐσθίει ad ἐσθίει. 71. 73. Mt. 19. semel. et Θεῷ ad Θεῷ. Mt. 8. marian. (o) + ABCDEFG. 17. 37. 39. 46. 72. 73. 74. al. 31. Mt. a. 19. bis. al. 7. Ed. Syr. Arr. Copt. Arm. Slav. (exc. recent.) Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. Bas. Damasc. Œc. Theoph. Ruf. Ambrosiast. Pel. Alii. (p) = 4. καὶ εὐχαριστεῖ τ. Θ. 31. 43. Syr. Erp. Arm. Slav. (exc. recent.) Codd. lat. Clem. Isid. Damasc. ‖ Θεῷ] κυρίῳ. A. 52. *Creatori*, Ambrosiast. (q) + καὶ οὐδεὶς αὐτῷ στρατεύεται. 17. (r) ἀποθνήσκομεν. ADFG. 47. 73. 80. al. 5. Mt. a. c. d. ἀποθάνωμεν. 3. 17. 68. 70. 87. Lect. 3. Mt. m. (s) ἐάν τε οὖν . . . ἐσμέν. = 71. 73* (t) ἀποθνήσκομεν. ADFG. 3. Alii. Mt. c. d. f. m. 8. Theoph. ἀποθάνωμεν. apud Wetst. codd. 8. (u) = 39. Mt. c. ἰησοῦς. Or. semel. (x) = AC*DE FG. 17. 73. 74. 76. al. 9. Mt. c. k. Syr. Arr. Copt. Vulg. boern. Or. ter. Cyr. Damasc. (y) ἔζησε καὶ ἀπέθανε καὶ ἀνέστη. DE. clar. germ. Iren. Aug. semel. Gaudent. Ambrosiast. ἀπέθανε καὶ ἔζησε καὶ ἀνέστη. Syr. Erp. ἔζησε καὶ ἀπέθανε. Sedul. (z) = ABC. Copt. Arm. Æth. Syr. p. Vulg. ms. Cyr. sæpe. (bis habet, sed ibi omittit καὶ ἔζησεν.) Dionys. alex. Cyr. hier. Chrys. alicubi. (nec explicat in comment.) Damasc. Euthal. ap. Beng. Jobius ap. Phot. Theophyl. ap. Mill. Ruf. Sedul. Anaclet. (a) = FG. Vulg. boern. Orig. ter. Cyr. bis. (sed ibi habet καὶ ἀνέστη.) Scholiastes in cat. Nicephori. Pel. Fulgent. ‖ καὶ ἔζησεν. ABC. (item DE.) 17. 37. 39. 46. 47. 57. (c. al. 6) 66** 73. 80. al. 46. Mt. a. 19. bis. al. 9. Ed. (Syr. utr. Arr. Copt. Arm.) Dionys. alex. Cyr. sæpe. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Cyr. hier. Ephr. Damasc. Theoph. Œc. Iren. Ruf. Alii lat. (b) καὶ ζώντων καὶ νεκρῶν. 54. 55. Goth. Vulg. ms. clar. germ. guelph. Ephr. Iren. Alii. ζώντων καὶ νεκρῶν ὁμοῦ. Arm.

νεκρῶν καὶ ζώντων" κυριεύσῃ.] Σὺ δὲ, τί κρίνεις τὸν 10
ἀδελφόν σου[c]; ἢ καὶ σὺ, τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν
σου[d]; [e]πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ
[f]∾ χριστοῦ." Γέγραπται γάρ· ζῶ ἐγὼ, λέγει κύριος, 11
[g]ὅτι" ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ[h], καὶ [i]πᾶσα γλῶσσα
ἐξομολογήσεται" [k]τῷ θεῷ." Ἄρα [l]οὖν" ἕκαστος ἡμῶν 12
περὶ ἑαυτοῦ λόγον [m]δώσει" [n]τῷ θεῷ." Μηκέτι οὖν ἀλ- 13
λήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο [o]κρίνατε" μᾶλλον, τὸ μὴ
τιθέναι [p]πρόσκομμα" τῷ ἀδελφῷ [q]ἢ" σκάνδαλον. Οἶδα, 14
[r]καὶ" πέπεισμαι ἐν [s]κυρίῳ" ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι'
[t]αὐτοῦ," εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν.
Εἰ [u]∾ δὲ" διὰ βρῶμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι 15
κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. μὴ τῷ βρώματί [x]σου" ἐκεῖνον
ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ χριστὸς ἀπέθανε. Μὴ βλασφημείσθω 16
[y]οὖν" [z]ὑμῶν" [a]τὸ ἀγαθόν." Οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία 17
[b]τοῦ θεοῦ" βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη [c]καὶ εἰ-

[f] ∾ θεοῦ. [t] ἑαυτοῦ. [u] ∾ γάρ.

(c) + ἐν τῷ μὴ ἐσθίειν. DEFG. 45. It. Ambrosiast. (d) + *in edendo*, boern. Ambrosiast. (e) πάντες . . . χριστοῦ. = 47, sed in m. habet: πάντες παραστ. τ. β. τοῦ θεοῦ. || γὰρ = 47. 67** (f) ADEFG. 47. in m. It. harl. tol. marian. Vulg. ms. Damasc. Ruf. dis. (non Or.) Ambrosiast. ut videtur. Fulg. Oros. Primas. Aug. alicubi. Sedul. Pacian. Beda. (g) εἰ μή. FG. boern. habet utrumque. (h) + ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων. 72. al. 4. Ed. Ephr. (i) ἐξομολογ. π. γλῶσσα. BDEFG. Goth. It. Ruf. Ambrosiast. Sedul. (k) = D et E. ap. Mill. Ephr. || τῷ κυρίῳ. 47. Syr. p. (sed rec. in m.) Slav. ant. demidov. μοί. Syr. Erp. Æth. (l) = BD*FG. 67** (Vulg. It.) (m) ἀποδώσει. BD* FG. 39. ap. Mill. Chrys. etiam Mt. 8. semel. (n) = BFG. 54. 67** boern. Cypr. Aug. bis. (o) κρίνωμεν. 73. Mt. d. (p) = B. (q) = B. εἰς. 47** 68* ap. Tresch. al. 9. et Barb. 1. Mt. d. k. m* 3. Copt. Cyr. Naz. Antiochus. (r) ναί. Goth. (s) χριστῷ. 46. 48. 71. 72. al. 6. et Barb. 3. Mt. f. Ed. (t) αὐτοῦ. (s. αὑτοῦ.) ABFG. 17. 46. 47. (cum scholio in m. τοῦτ' ἔστι τοῦ θεοῦ.) 48. 57. (c. al. 5.) 72. 73. 74. al. 11. pluresque. Mt. a. (scholia utrumque explicant.) 1. al. 4. Ed. Arm. Slav. 5 et ant. Theodoret. dis. Photius ap. Œc. *per ipsum*, Vulg. It. Aug. Ruf. in textu. Ambrosiast. Pel. Alii lat. αὐτό. 33. 35. (u) ADEFG. 37. 39. 67** al. 3 et Barb. 1. Copt. Syr. p. in m. Vulg. It. Damasc. Ruf. Ambrosiast. Hier. Alii. (x) = Slav. 8. (y) = FG. 3. ap. Wetst. Arm. Goth. (z) ἡμῶν. DEG. Syr. Erp. Copt. Æth. Goth. Vulg. It. Clem. Damasc. Ruf. Ambrosiast. Alii. (a) ἡ πίστις. 67. in m. 73. (b) τῶν οὐρανῶν. Theodoret. (c) + καὶ ἄσκησις. 4.

18 ρήνη καὶ [d] χαρὰ″ ἐν πνεύματι ἁγίῳ· Ὁ γὰρ ἐν [e] ∾ τού-
τοις″ δουλεύων τῷ [f] χριστῷ,″ εὐάρεστος τῷ [g] θεῷ,″ [h] καὶ
19 δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις.″] Ἄρα οὖν [τὰ τῆς εἰρήνης διώ-
20 κωμεν, καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους [i]. Μὴ
ἕνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. πάντα μὲν
καθαρά· ἀλλὰ κακὸν [k] τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμμα-
21 τος ἐσθίοντι. Καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα, μηδὲ πιεῖν οἶνον,
μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει, [l] — ἢ σκανδαλίζε-
22 ται, ἢ ἀσθενεῖ.″ Σὺ πίστιν [m] ἔχεις· * κατὰ [n] σεαυτὸν″
ἔχε [o] ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.″ μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν, ἐν
23 ᾧ [p] δοκιμάζει· Ὁ δὲ διακρινόμενος, ἐὰν φάγῃ, κατακέ-
κριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ [q] ὃ″ οὐκ ἐκ πίστεως,
ἁμαρτία ἐστίν.

XVI. 25. ÷ [r] Τῷ δὲ δυναμένῳ″ [s] ὑμᾶς″ στηρίξαι

---

[e] ∾ τούτῳ.

(d) ἀγάπη. Mt. c. (e) ABCD*FG. 5. Copt. Vulg. It. Chrys. ap. Wetst. Damasc. Ruf. dis. Ambrosiast. Pel. Aug. Beda. || Sed τούτοις. Theodoret. Tert. Alii. (f) κυρίῳ. 47. θεῷ. 30. Mt. d. (g) χριστῷ. 30. Mt. d. Cf. not. anteced. (h) καὶ δοκίμοις τοῖς ἀνθρώποις. G*gr. καὶ τοῖς ἀνθρώποις δοκίμοις. 77. (i) + φυλάξωμεν. DEFG. Vulg. It. Ruf. ms. in textu. Ambrosiast. Pel. Aug. Sedul. Beda. Sed non habent demidov. Aug. (k) + τοῦτο. Arm. (l) = AC. 67** Syr. Erp. Copt. Æth. Orig. (hucusque tantum excitans versum.) Damasc. Ruf. Aug. semel. Habent Chrys. Theoph. Scholia græca. Pel. || σκανδαλίζεται ante προσκόπτει ponunt 76. Mt. d. (m) + ἣν. ABC. tol. Ruf. Aug. Pel. (n) σαυτὸν. Codd. qu. Ed. (etiam St. 3.) || κατὰ σεαυτὸν antecedentibus jungunt Ambrosiast. Ruf. Alii. (o) = 20. 42. 91. Mt. n. Chrys. etiam in Mt. 3. 8. (p) + διακρίνει ἤ. 73. + τὸν πλησίον. Arm. + *alium*, Auct. de singul. cleric. (q) τὸ. D* 37. 71. (r) Tres hosce versiculos hoc loco adjiciunt AI et alii 106, nimirum codices cifris insigniti 93, et a Matthæio collati 13 (hoc est, Mt. codices omnes, præter g et q hic mutilos.) Itaque pro versiculis hoc loco inserendis excitatos invenimus codices *minusculis* literis scriptos omnes, exceptis tantum α) codicibus 16. 66. 80, de quibus mox; β) codicibus 27. 53. 64, qui hanc epistolam non continent; γ) codicibus 25. 28, passim mutilis, et δ) codicibus 13. 15. 50. 78. 93. 95. 100. 105. 106. 111. 112, non collatis, sed nonnullis tantum in locis examinatis. Præterea hoc loco versiculos istos exhibent Lectionaria græca, Editiones Macii, Bowyeri, Harwoodi et Matthæi, Versiones Arab. in polygl. et in triglottis gr. lat. et arab. quæ extant in codice 11 bibliothecæ S. Marci; Slav. ms. et ed. ac Arm. (in cujus editionibus tamen amstelod. et con-

÷ κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα ἰησοῦ χρι-
÷ στοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις [t] αἰωνίοις″
÷ [u] σεσιγημένου,″ Φανερωθέντος δὲ νῦν διά [x] — τε″ γρα- 26
÷ φῶν προφητικῶν [y], [z] κατ' ἐπιταγὴν τοῦ [a] αἰωνίου″ θεοῦ,
÷ εἰς [b] ὑπακοὴν″ πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέν-
÷ τος· Μόνῳ σοφῷ θεῷ, διὰ ἰησοῦ χριστοῦ [c] ᾧ ἡ″ δόξα 27
÷ εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.]
[Ὀφείλομεν [d] δὲ″ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα 1
τῶν [e] ἀδυνάτων″ βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν.
″Εκαστος [f] † [g] ἡμῶν″ τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγα- 2

---

[f] † γάρ.

---

stantinop. asterisco notantur, in editione autem anni 1698 h. l. absunt.) Codd. ap. Ruf. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. Damasc. Theoph. Œc. Theodul. nescio an Tert. || Ad calcem capitis ultimi versiculos hos rejiciunt BCD*E. 16. (quantum e Wetstenii, qui hunc codicem contulit, silentio colligere licet) 66. (erasmicæ editionis apographum, sed in margine docens, ἐν τοῖς παλαίοις ἀντιγράφοις hæc in fine capitis decimi quarti inveniri.) 80. Ed. Codd. Rufini. Codd. ap. Erasm. Syr. Erp. Copt. Æth. Vulg. ms. et ed. clar. germ. Ruf. Ambrosiast. Pel. cæterique latini. || Et hoc et illo loco legunt A. 17. Arm. ed. qu. || Plane non habent hos versiculos D** (nempe a prima manu extant cap. 16, sed emendator delenda ibi esse indicavit, neque tamen hoc loco supplevit.) FG. (in quo tamen in fine capitis 14 lacuna sex linearum gr. et lat. a librario relicta est.) Codd. ap. Erasm. Marcion, qui teste Rufino caput hoc de hac epistola penitus abstulit. Codd. qu. ap. Hier. qui locum hunc excitans, *illud*, ait, *quod ad Romanos in plerisque codicibus invenitur.* || Præterea, reliqua usque ad finem epistolæ cuncta dissecuisse traditur Marcion. Nec satis certum, an in suo exemplari epistolæ ad Romanos ea legerit Tertullianus. (s) ἡμᾶς. 37. 73. al. 3. Ed. (t) ἀλαλήτοις. Mt. 1. (u) ἐπηγημένου. 46. (x) = DE. 34. 87. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. Vulg. clar. germ. Chrys. Patr. lat. (y) + καὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. Or. ter. Codd. ap. Hier. (z) + et, Syr. Erp. Æth. (a) ἐπουρανίου. 69 ap. Birch. (b) ὑποταγήν. 46. (c) = 33. 72. Ed. Ruf. οὗ ἡ. clar. germ. ἡ. Ed. αὐτῷ ἡ. 31. 54. Ed. Chrys. ms. et in Mt. 3. 8. εἴη. 43** 55. || + τιμὴ καὶ ἡ. Arm. Vulg. ed. Pel. (d) = 61. 62. 77. 87. (e) ἀσθενῶν. Arm. sed rec. in m. (f) = ABCDEFG. 17. 46. 47. 73. 80. al. 54. Mt. a. 19. al. 9. Ed. Copt. Syr. p. Slav. 5. Vulg. It. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. Damasc. Theoph. Œc. Ruf. Ambrosiast. Alii. δέ. 11. Codd. ap. Erasm. Syr. Erp. Arm. Slav. ed. (g) ὑμῶν. FG. 37. 39. 66** 72. 77. al. 12. Mt. k. al. 3. Ed. Slav. ed. Vulg. ed. boern. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. Damasc. Theoph. Ruf. Pel. Hier. Leo. || = Ambrosiast.

3 θὸν πρὸς οἰκοδομήν. Καὶ γὰρ ὁ χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρε-
σεν, ἀλλὰ, καθὼς γέγραπται· οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδι-
4 ζόντων σὲ, [h] ἐπέπεσον" ἐπ' ἐμέ. Ὅσα γὰρ [i] προεγράφη,"
εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν [k] ∾ προεγράφη," ἵνα διὰ
τῆς ὑπομονῆς καὶ [l] + διὰ" τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν
5 τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς [m] ὑπομονῆς" καὶ τῆς
παρακλήσεως δώη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις, κατὰ
6 χριστὸν ἰησοῦν· Ἵνα ὁμοθυμαδὸν, ἐν ἑνὶ στόματι, δοξά-
ζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ.
7 Διὸ [προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς
8 προσελάβετο [n] ὑμᾶς" ※ εἰς δόξαν [o] θεοῦ.] Λέγω [p] ∾ δὲ,"
[q] = ἰησοῦν" χριστὸν διάκονον [r] γεγενῆσθαι" περιτομῆς,
ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας
9 τῶν πατέρων. Τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν θεὸν,
καθὼς γέγραπται· διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν
10 ἔθνεσι, [s] καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. Καὶ πάλιν λέγει·
11 εὐφράνθητε ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Καὶ πάλιν [t]·

[k] ∾ ἐγράφη. [n] ἡμᾶς. [p] ∾ γάρ.

(h) ἐπέπεσαν. ACDEFG. 26. 37. 47. 71. 73. pluresque. Damasc. ἐπέπεσεν. Ed. elsev. qu. (i) προεγράφη. D* FG. ἐγράφη πάντα. B. item 37. ἐγράφη. Æth. Slav. 5. Vulg. It. Ruf. Ambrosiast. Alii. ἡ γραφὴ λέγει. Clem. ‖ + πάντα. 17. (k) BCDEFG. 67** 80. Syr. Erp. Copt. Æth. Goth. Vulg. It. Clem. Theophyl. alicubi. Ruf. Ambrosiast. Alii. (l) + διὰ. ABC. 39. 47. 57. (c. al. 6.) 72. al. 9. Mt. a. l. m. Ed. clar. Theodoret. alicubi. (m) εἰρήνης. 67** Mt. d. ἐλπίδος καὶ τῆς ὑπομονῆς. Mt. 19. ω. (n) ACD**EFG. 37. 39. 48. 72. 80. al. 12. Mt. a. al. 7. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Arm. Goth. Slav. ed. Vulg. germ. boern. Chrys. Ruf. Ambrosiast. Alii. (o) + τοῦ. ACDEFG. 37. (p) ABCDEFG. 73. al. 3. Goth. Vulg. It. Cyr. Ruf. Ambrosiast. Alii. οὖν. Æth. (q) = ABC. Copt. Æth. Arm. (sed habet ed. 1698.) Vulg. ms. Cyr. Epiph. Chrys. in comment. Damasc. Ruf. Ambrosiast. ‖ Post χριστὸν ponunt 37. 46. 47. 48. 67 72. 73. 80. al. 7. Mt. a. d. e. l. Ed. Goth. Slav. Vulg. (non harl.) Chrys. in textu. Theodoret. Theoph. Œc. Ambrosiast. Pel. (r) γενέσθαι BC* ut videtur. D*FG. (s) + κύριε. 17. 39. 47. 72. 80. al. 14. Mt. k** al. 3. Ed. Syr. p. Ar. p. Copt. Goth. Slav. Vulg. ed. tol. marian. guelph. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Pel. Sedul. (t) + λέγει. DEFG. 1. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Goth. It. guelph. Hier. Ambrosiast.

αἰνεῖτε [u]τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη," [x]καὶ" [y]ἐπαινέσατε"
αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. Καὶ [z]πάλιν ἠσαΐας λέγει· "ἔσται 12
ἡ ῥίζα τοῦ ἰεσσαί, καὶ ὁ ἀνιστάμενος [a]ἄρχειν" ἐθνῶν·
ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν[b]. Ὁ δὲ θεὸς τῆς [c]ἐλπίδος" 13
[d]πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης" [e]ἐν τῷ πι-
στεύειν," εἰς τὸ περισσεύειν [f]ὑμᾶς" [g]ἐν" τῇ ἐλπίδι, ἐν
δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

Πέπεισμαι δὲ, [h]ἀδελφοί μου," καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ 14
ὑμῶν, ὅτι [i]καὶ αὐτοὶ" μεστοί ἐστε [k]ἀγαθωσύνης," πε-
πληρωμένοι πάσης γνώσεως, [l]δυνάμενοι καὶ [m]∾ ἀλλή-
λους" νουθετεῖν. [n]Τολμηρότερον" δὲ ἔγραψα ὑμῖν, [o]— 15
ἀδελφοί," ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶς, διὰ τὴν
χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι [p]ὑπὸ" τοῦ θεοῦ, Εἰς τὸ [q]εἶναί" 16
με λειτουργὸν ἰησοῦ χριστοῦ [r]εἰς τὰ ἔθνη," ἱερουργοῦντα
τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ [s]τῶν
ἐθνῶν [t]εὐπρόσδεκτος," [u]ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἁγίῳ.]

---

[m] ∾ ἄλλους.

(u) πάντα τὰ ἔθνη τὸν κύριον. ABD. 47. Arm. Goth. Vulg. clar. germ. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. (x) = 17. 63. al. 5. Mt. d. k. Syr. Chrys. (y) ἐπαινεσάτωσαν. AB. 39. Chrys. ms. Damasc. (z) = Chrys. etiam in Mt. 3. 8. (etiam vs. 10 et 11 habet tantum καὶ) || = πάλιν, Æth. Ambrosiast. (a) ἄρχων. Arm. item Syr. (b) + καὶ ἔσται ἡ ἀνάπαυσις αὐτοῦ τιμή. 57. (c) εἰρήνης. 1. Mt. l. εἰρήνης καὶ τῆς ἐλπίδος. Mt. 8. (d) πληροφόρησαι ὑμᾶς (ἐν. B.) πάσῃ χαρᾷ καὶ εἰρήνῃ. BFG. || χαρᾶς καὶ = 37. || εἰρήνης] ἐλπίδος. 1. Mt. l. εὐφροσύνης. 21. 74. (e) = DEFG. Arm. It. Vigil. taps. semel. || πιστεύειν εἰς τὸ = 1. || εἰς τὸ περισσεύειν = 57. ἐν τῷ περισσ. 62. (f) = Mt. l. Syr. p. Chrys. in textu, etiam in Mt. 3. 8. (g) ≐ D*EFG. 31. 44. Mt. 8. boern. item clar. germ. Vigil. taps. (h) ponitur post ἐγὼ in Arm. post ὑμῶν in DEFG. Syr. It. Theodoret. (i) = DEFG. Arr. Æth. It. Agapet. Chrys. in comment. || + ὑμεῖς. Slav. (k) ἀγάπης. G. Vulg. It. Ambrosiast. Pel. || + καὶ DEFG. Syr. It. (l) ἀλλήλους δυνάμενοι, absque καὶ, DEFG. (m) 17. 37. 46. 57. (c. al. 7.) 72. 73. 74. al. 29. et Barb. 6. Mt. b. f. Ed. Syr. Slav. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. Damasc. ut videtur. Theoph. Œc. Ruf. (n) τολμηροτέρως. AB. (o) = ABC. Copt. Æth. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 3. 8. Ruf. Post μέρους ponit 3. || + μου. Arm. (p) ἀπὸ. BF. (q) γενέσθαι. D*FG. (r) = B. (s) + ἡ. Slav. (t) = FG. boern. Fulgent. (u) + καὶ. Syr. Æth. Slav. ed. harl** marian. Vulg. ed. Ambrosiast. Pel. Beda.

17 [Ἔχω οὖν [x] καύχησιν ἐν χριστῷ ἰησοῦ, [y] τὰ" πρὸς [z] ÷ τὸν"
18 θεόν. Οὐ γὰρ [a] τολμήσω" [b] λαλεῖν τι," ὧν οὐ κατειρ-
γάσατο χριστὸς δι' ἐμοῦ, [c] εἰς ὑπακοὴν" ἐθνῶν, [d] λόγῳ
19 καὶ ἔργῳ, Ἐν δυνάμει [e] σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνά-
μει πνεύματος [f] = ἁγίου·" [g] ὥστε με ἀπὸ ἱερουσαλὴμ καὶ
κύκλῳ, μέχρι τοῦ ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέ-
20 λιον" τοῦ χριστοῦ· Οὕτω δὲ [h] φιλοτιμούμενον" εὐαγ-
γελίζεσθαι, [i] οὐχ ὅπου" ὠνομάσθη χριστὸς, ἵνα μὴ ἐπ'
21 ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ· [k] Ἀλλὰ," καθὼς γέγρα-
πται· οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ, ὄψονται· καὶ [l] οἳ" οὐκ
22 ἀκηκόασι, συνήσουσι. Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην [m] τὰ πολλὰ"
23 [n] τοῦ" ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς [o]. Νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων
ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ [p] ἔχων" τοῦ ἐλθεῖν
24 πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ [q] πολλῶν" ἐτῶν, [r] Ὡς ἐὰν" [s] πορεύω-

---

[f] ∾ θεοῦ.

(x) + τὴν. BDEFG. 37. (y) = D. ap. Mill. Syr. Arr. Vulg. germ. Ruf. Pel. Ambrosiast. (z) ÷ ABDE FG. 47. 57 (c. al. 7.) 73. 80. Alii et Barb. 6. Mt. a. al. 8. Ed. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Damasc. Theodoret. Œc. (a) τολμῶ. B. Maximus in dial. 3. (b) τι λαλεῖν. ABC. 37. 80. τι εἰπεῖν. DEFG. Ath. Cyr. τι λαλῆσαι. 76. Mt. d. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. Theoph. τι λέγειν. Bas. item Maximus. λαβεῖν τι. 1. (c) εἰς ἀκοὴν. *ob audientiam*, clar. germ. (d) + καὶ. 38. 72. Ed. (e) + αὐτοῦ. D*EFG. clar* boern. (f) = B. Pel. in comment. ut videtur. Vigil. taps. semel. ‖ ἁγίου. ACDE FG. 10. 17. 31. 37. 47. al. 5. Mt. k** Copt. Arm. Syr. p. Vulg. It. Ath. Cyr. Bas. Chrys. in comment. (semel etiam in Mt. 3. 8.) Maximus. Ruf. in comment. Pel. Ambrosiast. Aug. Fulgent. Vigil. taps. Sedul. Beda. θεοῦ ἁγίου. 90. ‖ θεοῦ est in Syr. Arr. Slav. Chrys. in textu. Theoph. (g) ὥστε πεπληρῶσθαι (*ut compleretur*, clar. germ. *ut compleretur l. compleverim*, boern.) ἀπὸ ἱερουσ. μέχρι τοῦ ἰλλυρ. καὶ κύκλῳ τὸ εὐαγγ. DEFG. It. (h) φιλοτιμοῦμαι. BD*FG. φιλοτιμούμενος. Mt. f. k** ‖ = Vulg. clar. germ. Ruf. Pel. (i) ὅπου οὐκ. D* FG. boern. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Beda. (k) = Æth. (Syr. p. habet c. ast.) Chrys. (etiam in Mt. 3.) Ambrosiast. (l) ὃ. 80. (m) = 76. Arm. in marg. edd. const. et amstel. πολλάκις. BDEFG. (n) = 46. 52. 54. 55. 76. 80. pluresve. Mt. d. τοῦ μὴ. Chrys. semel, etiam in Mt. 3, in 8 autem bis. (o) + καὶ ἐκωλύθην μέχρι τοῦ νῦν. Vulg. ed. Pel. Beda. (p) ἔχω. FG. 37. Mt. d. 1. boern. (q) ἱκανῶν. B. 37. 39. 71. Damasc. (r) ὡς ἂν. AB. 39. 73. 80. al. 4. Chrys. semel. ὡς ἂν οὖν. DEFG. ὅτι. Arm. *cum*, Vulg. germ. *sed cum*, clar. boern. (s) πορεύομαι. DEFG. 47. al. 4. Mt. e* al. 5. πορεύσομαι. Mt. m** πορεύσωμαι, Theodoret. *proficisci cœpero*, Vulg. clar. germ.

μαι" εἰς τὴν [t] σπανίαν," [u] † ἐλπίζω [x] † [y] διαπορευόμε-
νος" θεάσασθαι ὑμᾶς, καὶ [z] ὑφ'" ὑμῶν [a] προπεμφθῆναι"
ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ. Νυνὶ δὲ 25
πορεύομαι εἰς ἱερουσαλὴμ, [b] διακονῶν" τοῖς ἁγίοις.
[c] Εὐδόκησαν" γὰρ [d] μακεδονία καὶ ἀχαΐα" κοινωνίαν τινὰ 26
ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν ἱερουσα-
λήμ. [e] Εὐδόκησαν γὰρ, καὶ" ὀφειλέται [f] [g] αὐτῶν εἰσιν." 27
εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη,
ὀφείλουσι καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς [h] λειτουργῆσαι" αὐτοῖς.
Τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος [i] αὐτοῖς" τὸν 28
καρπὸν [k] τοῦτον," ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς [l] τὴν" [m] σπα-
νίαν." [n] Οἶδα δὲ," ὅτι [o] ἐρχόμενος" πρὸς ὑμᾶς, ἐν [p] πλη- 29
ρώματι" εὐλογίας [q] † χριστοῦ ἐλεύσομαι.] [Παρακαλῶ 30
δὲ ὑμᾶς, [r] ἀδελφοὶ," διὰ [s] τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χρι-
στοῦ, καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ [t] πνεύματος, συναγωνί-

---

[u] † ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς. [x] † γάρ.
[q] † τοῦ εὐαγγελίου τοῦ.

(t) ἰσπανίαν. 72. 74. 76. al. 12. Mt. c. d. k. l. Ed. Theophyl. (u) = ABCDEFG. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Damasc. Ruf. Pel. Sedul. Beda. || πρὸς] εἰς 29. || *cum in Hisp. proficisci cœpero, videbo vos et a vobis deducar etc.* Ambrosiast. (x) = FG. (et DE ap. Mill.) Syr. Erp. Copt. Æth. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 3.) Ruf. cæterique lat. || δὲ. 3. ap. Wetst. Mt. k. 8. Theodoret. (y) πορευόμενος. A. 62. (z) ἀφ' BDEFG. 57 (c. al. 2.) al. 6. Mt. a** n* (a) προπορευθῆναι. 4. (b) διακονήσων. 73. διακονῆσαι. DEG. Vulg. It. διακονεῖν. C. ut videtur. διακονούμενος. 23. (c) εὐδόκησε. B. 62. Mt. k. flor. Theodoret. alicubi. Aug. Ruf. (d) μακέδονες καὶ ἀχαϊκοὶ κοινωνίαν. Sic G. item F. *macedones et achaici collationem,* boern. (e) = DEFG. It. Ambrosiast. || γὰρ, καὶ] καὶ γάρ. Arm. (f) + γάρ. FG. clar. (non germ.) boern. Ambrosiast. (g) εἰσιν αὐτῶν. ABDEF. Arm. Vulg. clar. germ. Ambrosiast. (h) κοινωνῆσαι. 37. 80. (i) = B. 76. Post καρπὸν ponit Arm. (k) = Arm. (l) = ABDG. 37. 73. 80. Chrys. etiam in Mt. 2. 5. (m) ἱσπανίαν. 74. Alii. Mt. c. 3. k. l. m** 8** Chrys. ms. Theoph. (n) γινώσκω γάρ. FG. *spero autem,* luxov. || δὲ] γάρ. Syr. It. harl. Ruf. Ambrosiast. (o) = FG. boern. (p) πληροφορίᾳ. D* EFG. *abundantia,* Vulg. It. (q) = ABCDEFG. 67** Copt. Æth It. harl. Clem. Ruf. Ambrosiast. Pel. Sedul. Beda. || Habet Chrys. dis. Theodoret. dis. (r) = B. 76. Chrys. etiam in Mt. 3. 8. (s) + τοῦ ὀνόματος. 74. Lectionaria. Mt. k. (t) + ἁγίου. 46. item Copt. Æth. Arm. Vulg. (non tol.) Ambrosiast. Pel. Vigil. taps. semel. Alii.

σασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς [u] [x] ὑπὲρ ἐμοῦ" πρὸς τὸν
31 θεόν· Ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ ἰουδαίᾳ,
[y] καὶ" [z] = ἵνα" ἡ [a] διακονία" μου, [b] ἡ εἰς ἱερουσαλὴμ,"
32 εὐπρόσδεκτος [c] γένηται τοῖς ἁγίοις·" Ἵνα ἐν χαρᾷ [d] ἔλ-
θω" πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος [e] θεοῦ," [f] — καὶ συνανα-
33 παύσωμαι ὑμῖν." Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης [g] μετὰ πάντων
ὑμῶν. [h] — ἀμήν."]
1 [Συνίστημι [i] — δὲ" ὑμῖν φοίβην, τὴν ἀδελφὴν [k] ἡμῶν,"
2 οὖσαν [l] διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν [m] κεγχρεαῖς·" Ἵνα
[n] αὐτὴν προσδέξησθε" ἐν κυρίῳ, ἀξίως τῶν ἁγίων, καὶ
παραστῆτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρήζῃ [o] πράγματι·" καὶ
γὰρ [p] ∞ αὕτη" [q] προστάτις πολλῶν ἐγενήθη, καὶ αὐτοῦ
3 ἐμοῦ." Ἀσπάσασθε [r] πρίσκαν" καὶ ἀκύλαν, τοὺς [s] συνερ-
4 γούς" μου ἐν χριστῷ ἰησοῦ, [t] (Οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς

---

[p] ∞ αὐτὴ. [r] πρίσκιλλαν.

(u) + ὑμῶν. DEFG. 30. in m. Copt. Æth. Vulg. It. (non marian.) Pel. + μου. Vigil. taps. (x) = FG. clar. boern. Vulg. ms. Ruf. Beda. (y) = Mt. e. (z) = ACD*FG. 67** 80. Syr. Copt. Arm. Vulg. It. Damasc. Ruf. Pel. Ambrosiast. (a) δωροφορία. BD*FG. *munerum meorum oblatio*, Ambrosiast. *remuneratio*, clar. germ. ap. Sabat. *merces*, germ. ap. Mill. *obsequii oblatio*, Vulg. *administratio*, boern. *ministerium*, Ruf. (b) = 76. ‖ ἡ εἰς] εἰς. 37. 73. Mt. m. 8. Theodoret. ms. ἐν. 66. Vulg. Chrys. Ruf. Ambrosiast. ἡ. 7. Ed. ἡ ἐν. D*FG. Barb. 1. It. (c) τοῖς ἁγίοις γένηται. ABC. 37. Damasc. (d) ἐλθὼν, omisso mox καὶ, AC. 67** 71. Ruf. (e) κυρίου ἰησοῦ. B. χριστοῦ ἰησοῦ. D*EFG. It. Ambrosiast. (f) = B. καὶ συναναπαύσω ὑμᾶς. 23* καὶ ἀναψύξω μεθ' ὑμῶν. DE. καὶ ἀναψυχῶ μεθ' ὑμῶν. FG. *ei refrigerer* s. *refrigerem vobiscum*, Vulg. It. Patr. lat. (g) + ἤτω. DEFG. (Syr. Vulg. It.) (h) = AFG. 80. boern. (i) = D*FG. Æth. clar. boern. Sedul. (k) ὑμῶν. AG. 2. 73. Copt. boern. Theoph. ‖ = Æth. Chrys. etiam in Mt. 3. 8. (l) + καὶ. B. 47. (m) κεχρεαῖς. 47* Alii. (n) προσδέξησθε αὐτὴν. BCD FG. 57. (c. al. 2.) It. (o) = Mt. d. It. Ambrosiast. Ruf. Ante ὑμῶν ponunt 76. Arm. Vulg. Ante χρήζῃ Chrys. Theoph. (p) αὐτὴ. 56. Mt. a. Ed. Chrys. etiam in Mt. 3. Theodoret. *ipsa*, Vulg. It. (q) καὶ ἐμοῦ καὶ ἄλλων προστάτις (παραστάτις FG.) ἐγένετο. D*FG. boern. item clar. ‖ προστάτις] προστάτης. 71. Mt. m* al. 5. ‖ = germ. ‖ αὐτοῦ ἐμοῦ] ἐμοῦ αὐτοῦ. BC. 3. ap. Wetst. 37. 73. 76. 80. Mt. d. Chrys. in Mt. 3. 8. Theodoret. Damasc. Theoph. ἐμοῦ τε αὐτοῦ A. ἐμοῦ. Ambrosiast. (r) ABCDEFG. 17. 37. 46. 47. 57. (c. al. 3.) 67. al. 25. et Barb. 4. Mt. a. c. f. n. Ed. Copt. Arm. Slav. ms. Vulg. It. Theodoret. Euthal. Damasc. Œc. Ruf. Pel. Hier. Beda. *Priscilla*, codd. ap. Theodoret. Chrys. Ambrosiast. marian. (s) συλλειτουργοὺς. Chrys. in textu et comment. etiam in Mt. 3. 8. (t) + καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλη-

μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν· οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος
εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν·)
Καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. ἀσπάσασθε ἐπαί- 5
νετον, τὸν ἀγαπητόν [u] μου,″ ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς [x] ἀσίας″
[y] εἰς χριστόν.″ Ἀσπάσασθε [z] μαριάμ,″ ἥτις πολλὰ ἐκο- 6
πίασεν [a] ∾ εἰς ἡμᾶς.″ Ἀσπάσασθε ἀνδρόνικον καὶ [b] ἰου- 7
νίαν,″ τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵ-
τινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, [c] οἳ καὶ πρὸ ἐμοῦ
γεγόνασιν″ ἐν χριστῷ [d]. Ἀσπάσασθε [e] ἀμπλίαν,″ [f] τὸν 8
ἀγαπητόν″ [g] μου″ ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε οὐρβανὸν, τὸν 9
συνεργὸν [h] ἡμῶν″ [i] ἐν χριστῷ,″ καὶ στάχυν, τὸν ἀγα-
πητόν μου. Ἀσπάσασθε ἀπελλῆν, τὸν δόκιμον ἐν χρι- 10
στῷ. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν ἀριστοβούλου. Ἀσπά- 11
σασθε ἡρωδίωνα, τὸν συγγενῆ μου. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ
τῶν ναρκίσσου, τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε τρύφαι- 12
ναν καὶ τρυφῶσαν, τὰς κοπιώσας ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε
περσίδα, τὴν ἀγαπητὴν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν κυρίῳ. 13
[k] Ἀσπάσασθε ῥοῦφον, τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ, καὶ τὴν
μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. Ἀσπάσασθε ἀσύγκριτον, 14
[l] φλέγοντα,″ [m] ἑρμᾶν, πατρόβαν, ἑρμῆν,″ καὶ τοὺς σὺν

---

[x] ∾ ἀχαΐας. [a] ∾ εἰς ὑμᾶς.

σίαν, omissis mox vs. 5 his verbis, DEFG. It. (u) μοι. Ed. Vulg. clar. germ. (x) ABCD*EFG. 6. 67** Copt. Æth. Arm. Vulg. It. (etiam harl**) Damasc. Orig. int. Ruf. dis. Ambrosiast. Pel. Hier. Sedul. Beda. (y) ἐν χριστῷ. DEFG. 35. 46. 73. al. 4. Mt. m. Ed. Vulg. It. (z) μαρίαν. AC. 57. (c. al. 2.) al. 2. Mt. a** Syr. (a) εἰς ὑμᾶς. A. 18** 39. 47. 54. 66** 70. 87. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Chrys. semel. (etiam in Mt. 8.) Theodoret. Theophyl. ἐν ὑμῖν. DEFG. *in vobis*, Vulg. It. Ruf. ed. Ambrosiast. Alii. (b) = Chron. alex. ἰουλίαν. Copt. flor. marian. Ruf. Ambrosiast. Hier. Beda. (c) τοῖς πρὸ ἐμοῦ. DEFG. ‖= γεγόνασιν. ap. Mill. 2 et 30. (d) + ἰησοῦ. DEFG. clar. boern. Ruf. ed. Pel. Ambrosiast. Hier. (e) ἀμπλιάτον. AFG. 67** Copt. Æth. Vulg. It. Euthal. Hier. Ruf. Ambrosiast. Alii. ἀπλίαν. 23. ματλίαν. Syr. p. (f) τὴν ἀγαπητὴν. 1. (g) = BF. (h) μου. 32. Arm. clar. Chrys. etiam in Mt. 3. 8. Ambrosiast. Ruf. (i) εἰς χριστὸν. 74. Mt. k. ἐν κυρίῳ. DEFG. 37. 57. ap. Tresch. 71. Mt. c. Arm. It. Chrys. in Mt. 3. 8. (k) + ἀσπάσασθε ἀδόκιμον ἐν χριστῷ. 4** (l) φλέγγοντα. Arm. φλέγμοντα. 73. (m) ἑρμῆν, πατρόβαν, ἑρμᾶν. ABCD* FG. al. 4. Æth. It. flor. harl. marian. Euthal. Ruf. Ado.

15 [n]αὐτοῖς″ ἀδελφούς. Ἀσπάσασθε [o]Φιλόλογον″ καὶ [p]Ἰου-
λίαν,″ [q]Νηρέα″ καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, [r]καὶ″ [s]Ὀλυμ-
16 πᾶν,″ καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας [t]ἁγίους.″ Ἀσπά-
σασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. [u]ἀσπάζονται ὑμᾶς
17 αἱ ἐκκλησίαι ÷ πᾶσαι τοῦ χριστοῦ.″] [[x]Παρακαλῶ″ δὲ
ὑμᾶς, ἀδελφοί, [y]σκοπεῖν″ τοὺς [z]τὰς″ διχοστασίας καὶ
τὰ σκάνδαλα, παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε,
18 [a]ποιοῦντας· [b]καὶ″ [c]ἐκκλίνατε″ [d]ἀπ' αὐτῶν.″ Οἱ γὰρ
τοιοῦτοι τῷ [e]κυρίῳ χριστῷ ἡμῶν″ οὐ [f]δουλεύουσιν,″ ἀλλὰ τῇ
ἑαυτῶν κοιλίᾳ· καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας [g]καὶ εὐλο-
19 γίας″ ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. Ἡ γὰρ ὑμῶν
[h]ὑπακοὴ″ εἰς πάντας ἀφίκετο. χαίρω οὖν[i] — τὸ″ ἐφ' ὑμῖν·
[k]θέλω δὲ″ ὑμᾶς σοφοὺς [l]=μὲν″ εἶναι εἰς τὸ ἀγαθὸν,
20 ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης [m]συν-

---

[e] κυρίῳ ἡμῶν ἰησοῦ χριστῷ.

(n) αὐτῷ. Mt. d. (o) φιλόγονον. 70. ap. Tresch. φιλόστοργον. 69. ap. Tresch. (p) = Chron. alex. ‖ ἰουνίαν. CFG. gr. 11. ἰούλιον. Chrys. in Mt. 3. 8. (q) νηρέαν. AFG. 55. 71. Ed. νηέα. 67** al. 2. Ed. ἠρέα. 73. (r) = 3. Mt. k. Ambrosiast. (s) ὀλυμπίαν. DE. ὀλυμπειάδα. FG. *Olympiadem*, Vulg. It. Ruf. Ambrosiast. ed. (t) = 52. ap. Beng. 56. Mt. f. (u) = DEFG. It. (G et boern. spatium relinquunt vacuum.) cf. not. u. ad vs. 21. ‖ ἐκκλησίαι] + πᾶσαι. AC. 39. 67** 73. 80. al. 4. et Barb. 1. Mt. m. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Vulg. Cyr. Chrys. in comment. ut videtur. Theodoret. Ruf. Ambrosiast. Pel. Beda. Item vs. 21. DEFG. It. ‖ χριστοῦ] θεοῦ. 69. al. 3. Mt. k. Chrys. in Mt. 3. 8. (x) ἐρωτῶ. DE. *rogo*, Vulg. It. (y) ἀσφαλῶς σκοπεῖτε. DDFG. It. Auct. de singul. cleric. (z) = 57. (c. al. 4.) (a) + λέγοντας ἢ. DEFG. It. Auct. de sing. cler. (b) = 46. Mt. d. Theophyl. (c) ἐκκλίνετε. BC. 67** Damasc. Theodoret. (d) = Slav. 5. 8. (e) κυρίῳ χριστῷ ἡμῶν. DFG. boern. κυρίῳ ἡμῶν χριστῷ. ABC. 37. 80. al. 4. Mt. a* b* f. Æth. Syr. p. Arm. Theodoret. *Christo Domino nostro*, Vulg. germ. Auct. de sing. cler. Ruf. Pel. Ambrosiast. Beda. *Domino et Christo nostro*, clar* *Christo Domino*, Aug. Leo. *Christo Domino Jesu*, Ambrosiast. κυρίῳ ἰησοῦ χριστῷ. 77. al. 4. Mt. n. Ed. κυρίῳ ἡμῶν. 23. (f) δουλεύσουσιν. Ggr. 80. Mt. e. (g) = DEFG. 17. 43. 52. 57 (cum 3. 49. 70.) Mt. 8. It. καὶ καινῆς ἀπάτης. 42. (h) ἀκοὴ. 61. (i) = ABCDEFG. 23. 37. 57. (c. al. 3.) Vulg. It. ἐφ' ὑμῖν οὖν χαίρω. ABC. 23. 37. Arm. Ruf. (k) καὶ θέλω. D*EFG. (Syr. Arr. Æth.) It. ‖ = δὲ. Mt. d. Theophyl. Ambrosiast. Ruf. (l) = BDFG. 61. Clem. Chrys. etiam in Mt. 3. 8. Theodoret. Ruf. Alii. (m) συντρίψαι. A. 67** (Syr.) Æth. Vulg. ed. boern. Theodoret. in comment. Œc. Hier. alicubi. Ambr. Pel. ‖ Sed rec. Theophyl. dis.

τρίψει" τὸν σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει. [n] ἡ
χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν." [o] †
[p] ∾ Ἀσπάζονται" ὑμᾶς τιμόθεος, [q] ὁ συνεργός [r] μου," 21
[s] καὶ λούκιος καὶ ἰάσων" καὶ σωσίπατρος, [t] οἱ συγγενεῖς"
μου [u]. [x] Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ" [y] τέρτιος," ὁ [z] γράψας 22
τὴν ἐπιστολὴν, * [a] ἐν κυρίῳ." Ἀσπάζεται ὑμᾶς γάϊος, ὁ ξέ- 23
νος μου καὶ [b] τῆς ἐκκλησίας ὅλης·" ἀσπάζεται ὑμᾶς ἔρα-
στος, ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως, καὶ κούαρτος, ὁ ἀδελφός.
[c] Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν [d] ἰησοῦ χριστοῦ" μετὰ 24
πάντων [e] ὑμῶν." [f] ἀμήν."] [g] † [h] †

---

[o] † ἀμήν. [p] ∾ ἀσπάζεται. [g] † Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κ.τ.ε. [h] † Πρὸς ῥωμαίους ἐγράφη ἀπὸ κορίνθου διὰ φοίβης τῆς διακόνου τῆς ἐν κεγχρεαῖς ἐκκλησίας.

(n) = DEFG. It. Sedul. (o) = ACDEFG. 17. 37. 46. 47. 57. (c. al. 7.) 72. 73. 80. al. 21. pluresve. Mt. a. al. 7. Ed. (etiam St. 3.) Syr. utr. Ar. Copt. Æth. Arm. Slav. 5. 8. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. Theoph. Œc. Ruf. Ambrosiast. (p) ACD* FG. 57. 76. 80. al. 3. Arm. Vulg. It. Chrys. Theoph. Ruf. Ambrosiast. (q) + ὁ ἀδελφὸς καὶ. Arm. (r) = B. 67**. (s) λουκιάσσων. Sic 71. ‖ λούκιος] Lucas, harl** marian. ‖ καὶ ἰάσων] = 47. ἰάσων, absque καὶ. B. (t) ὁ συγγενής. Slav. 5. et ant. (u) + καὶ αἱ ἐκκλησίαι πᾶσαι τοῦ χριστοῦ. DEFG. It. cf. not. u ad vs. 16. (x) ἀσπάζεται ὑμᾶς. 67** ‖ ὑμᾶς] + καὶ. Arm. Slav. 8. et ed. tol** ‖ ἐγὼ. = 37. (y) τερέντιος. 7. Ed. Slav. 5. Theodul. (z) + καὶ. 67** (a) = 3. 76. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theoph. (b) ὅλης τῆς ἐκκλησίας. ABCD 1. 37. 73. 80. Mt. l. ὁ τῆς ἐκκλησίας. 23* ὅλαι αἱ ἐκκλησίαι. FG. boern. *universa ecclesia*, Vulg. ed. Copt. marian. Sedul, Pel. (c) Vs. 24. = AC. Copt. Æth. Vulg. ms. harl* Ruf. ‖ 17. 80. Syr, in editionibus quibusdam, Erp. Syr. p. et Ambrosiaster rejiciunt hunc versum post commata ista tria, (τῷ δὲ δυναμένῳ etc.) quæ a nobis translata sunt ad finem capitis 14, in his vero codicibus et versionibus hoc loco post κούαρτος ὁ ἀδελφὸς extant. ‖ Præterea a Millio et Wetstenio codex 31, et ab Aurivillio codex 73 versum 24 post comma 27 transferre traduntur. Cum vero, iisdem testibus, codices 31 et 73 commata 25, 26. et 27. non h. l. sed in fine capitis 14 exhibeant, quomodo in his libris comma 24 post comma 27 rejectum esse possit, equidem non intelligo. (d) = FG. boern. ‖ = χριστοῦ. 71, (e) ἡμῶν. Slav. 5. (f) = 3. tol. Codd. lat. (g) Vide supra cap. 14, 23. (h) Hæc aut prorsus aut ex parte desunt in codicibus antiquioribus. Legunt e. gr. πρὸς ῥωμαίους. A CD* πρὸς ῥωμαίους ἐτελέσθη. G. πρὸς ῥωμαίους ἐγράφη ἀπὸ κορίνθου. BD** πρὸς ῥωμαίους ἐγράφη διὰ φοίβης ἀπὸ κορίνθου. 18. ἐγράφη ἀπὸ κορίνθου διὰ φοίβης διακόνου. 80. Alii aliter. ‖ + ἔχει ἀναγνώσεις ε, κεφάλαια ιθ, μαρτυρίας λθ, στίχους ϡκ (id est 920) s. ϡκ. s. γκ.

Η ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

1 ΠΑΥΛΟΣ, [i] -- κλητὸς" [k] ἀπόστολος ἰησοῦ χριστοῦ,
2 διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ σωσθένης ὁ ἀδελφὸς, Τῇ ἐκ-
κλησίᾳ τοῦ θεοῦ [l] τῇ οὔσῃ ἐν κορίνθῳ," ἡγιασμένοις ἐν
χριστῷ ἰησοῦ, κλητοῖς ἁγίοις [m] σὺν πᾶσι" τοῖς ἐπικα-
λουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου [n] ἡμῶν" ἰησοῦ χριστοῦ ἐν
3 παντὶ τόπῳ, [o] αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν·" [Χάρις ὑμῖν καὶ εἰ-
ρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.
4 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἐπὶ τῇ
χάριτι [p] τοῦ θεοῦ" τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν χριστῷ ἰησοῦ·
5 "Οτι [q] ἐν παντὶ" ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ
6 καὶ πάσῃ γνώσει, (Καθὼς τὸ [r] μαρτύριον" τοῦ [s] χρι-
7 στοῦ" ἐβεβαιώθη [t] ἐν" ὑμῖν·) "Ωστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖ-
σθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκά-
8 λυψιν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ· "Ος καὶ βεβαι-
ώσει ὑμᾶς ἕως τέλους ἀνεγκλήτους ἐν τῇ [u] ἡμέρᾳ" τοῦ
9 κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. Πιστὸς ὁ θεὸς, [x] δι'" οὗ
ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ [y] ἰησοῦ χριστοῦ,
τοῦ κυρίου ἡμῶν."]

(i) = ADE. clar. germ. Cyr. alicubi. (k) + *καὶ*. Syr. (l) Rejicitur post *ἰησοῦ* in BDEFG. It. || = *τῇ οὔσῃ*, et jungitur *ἐν κορίνθῳ ἡγιασμένοις, ἐν χριστῷ κλητοῖς ἁγίοις*. 77. || = *ἡγιασμένοις ἐν χριστῷ ἰησοῦ*. Mt. i* Orig. int. (m) *σύμπασι*, et jungitur antecedentibus in 46. 52. al. 2. (n) = A. 77. Or. Tert. Ambrst. Pel. (o) *ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν*. 45. 76. Mt. d. i. Chrys. in comment. semel. Theoph. || = *τε*. BD*G, 46. || *ἡμῶν*] *ὑμῶν*. Mt. n** (p) = A* 39. 87. Cyr. bis. (q) = 73. *omnes*, Victorin. (r) *κήρυγμα*. 12. 67. in marg. (Sic interpretatur Chrys.) (s) *θεοῦ*. FG. 46. 47. 72. al. 3. Mt. k. Arm. boern. (t) = 52. al. 3. Mt. n. (u) *παρουσίᾳ*. DEFG. It. Ambrst. Cassiod. *in die adventus*, Vulg. Pel. Beda. (x) *ὑφ'*. D*gr. Ggr. Sed *δι'* Theodoret. dis. (y) *τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ*. 48. 72. Ed. Syr. Arm. Ambrst.

[Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ 10
κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες,
καὶ μὴ ᾖ ἐν ὑμῖν σχίσματα, [z] ἦτε δὲ" κατηρτισμένοι
ἐν τῷ αὐτῷ νοῒ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ [a] γνώμῃ." Ἐδηλώθη γάρ 11
μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ [b] τῶν" χλόης, ὅτι ἔρι-
δες ἐν ὑμῖν εἰσι. Λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει· 12
ἐγὼ μέν εἰμι παύλου· [c] ἐγὼ δὲ," ἀπολλώ· ἐγὼ δὲ, κηφᾶ·
ἐγὼ δὲ, [d] χριστοῦ." [e] Μεμέρισται ὁ χριστός; μὴ παῦ- 13
λος ἐσταυρώθη ὑπὲρ [f] ὑμῶν;" ἢ εἰς τὸ ὄνομα παύλου
ἐβαπτίσθητε;" Εὐχαριστῶ [g] τῷ θεῷ," ὅτι οὐδένα ὑμῶν 14
ἐβάπτισα, εἰ μὴ κρίσπον καὶ γάϊον· Ἵνα μή τις εἴπῃ, 15
ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα [h] ἐβάπτισα." [i] Ἐβάπτισα" δὲ καὶ 16
τὸν στεφανᾶ οἶκον· [k] λοιπὸν" οὐκ οἶδα, εἴ τινα [l] ἄλλον"
ἐβάπτισα.

Οὐ γὰρ ἀπέστειλέ με χριστὸς βαπτίζειν, ἀλλ' εὐ- 17
αγγελίζεσθαι· οὐκ ἐν σοφίᾳ [m] λόγου," ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ
σταυρὸς τοῦ χριστοῦ.] [Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ 18
τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστὶ, τοῖς δὲ σωζομένοις
[n] ἡμῖν" δύναμις [o] θεοῦ" ἐστι.] Γέγραπται γάρ· ἀπολῶ 19
τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθε-
τήσω. Ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεύς; ποῦ συζητητὴς 20

(z) *quia estis*, Arm. (a) γνώσει. 2. Ed. *scientia*, It. Ambrst. Pel. (b) τῆς. 63. (c) ἄλλος δέ· ἐγὼ. ter. Arm. Aug. semel. (d) κρίσπου. Conject. (e) + μὴ. 10. 39. 71. 73. Syr. Arr. Arm. Slav. Eus. || Absque interrogatione, 33. Alii. Quidam ap. Theodoret. Theoph. Ambrst. (f) ἡμῶν. 80. al. 7. Ed. Theodoret. (g) = B. 67** || + μου. A. 17. 57. (c. al. 2.) al. 3. Syr. (Syr. p. habet c. ob.) Copt. Arm. demi lov. harl** Vulg. ed. sixtin. Theodoret. ter. Pel. Sedul. Beda. (h) ἐβαπτίσθητε. AC* 5. 6. 17. 37. 67** 71. 73. 74. 80. Copt. Sahid. Syr. p. in m. Arm. Vulg. germ. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Damasc. Ambrst. ed. et ms. Pel. Primas. Beda. || ἐβαπτίσθη. 10. 31. || ὅτι εἰς τὸ ὄνομα παύλου ἐβαπτίσθην. 46. (i) βεβάπτικα. DFG. (k) = 108. al. 3. τὸ λοιπὸν. FG. λοιπῶν. Ambrst. (l) = FG. It. ἄλλων. Theodoret. (m) λόγων. Arm. (n) = FG. It. Theodoret. alicubi. Tert. Iren. int. Cypr. Hilar. Ambrst. Cassiod. *id est, nobis*, Vulg. Pel. Sedul. Beda. || ὑμῖν. 39. (o) χριστοῦ. 17.

τοῦ αἰῶνος τούτου; οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ
21 κόσμου [p] = τούτου;" Ἐπειδὴ [q] γὰρ" ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ
θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν θεὸν, εὐδό-
κησεν ὁ θεὸς, διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι
22 τοὺς πιστεύοντας. Ἐπειδὴ καὶ ἰουδαῖοι [r] σημεῖα" αἰτοῦσι,
23 καὶ ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν· Ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν
χριστὸν ἐσταυρωμένον, ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, [s] ἔθνεσι"
24 δὲ μωρίαν· Αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, ἰουδαίοις τε καὶ ἕλ-
25 λησι, χριστὸν θεοῦ δύναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν.] Ὅτι τὸ
μωρὸν τοῦ θεοῦ, σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων [t] ἐστί·" καὶ τὸ
ἀσθενὲς τοῦ θεοῦ, ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων [u] ἐστί."
26 [Βλέπετε [x] γὰρ" τὴν κλῆσιν ὑμῶν, ἀδελφοὶ, ὅτι οὐ
πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, [y] οὐ πολλοὶ δυνατοὶ," οὐ
27 πολλοὶ εὐγενεῖς· Ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέ-
ξατο ὁ θεὸς, [z] ἵνα [a] τοὺς σοφοὺς καταισχύνῃ·" καὶ τὰ
ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεὸς, ἵνα καταισχύνῃ
28 τὰ ἰσχυρά· Καὶ τὰ ἀγενῆ [b] τοῦ κόσμου" καὶ τὰ ἐξου-

---

[r] σημεῖον. [s] ἕλλησι.

(p) = AC*D*gr. 17. 28. 46. 74. Clem. semel. Cyr. Damasc. Theoph. Tert. semel. (q) = FG. 3. Arm. (r) ABCDEFG. 46. 52. 63. 80. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Vulg. It. Clem. bis. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 2.) Theodoret. Socrates. Theoph. in comment. (etiam in textu Mt. i. et in scholio codicis Mt. d.) Œc. in comment. semel. Tert. Cypr. Hilar. Ambrst. Aug. Alii. (s) ABC*D EFGI. 5. 10. 17. 23** 31. 37. 46. 71. 73. 80. Syr. utr. Arr. Copt. Vulg. It. Or. semel, (sed in ms. bis.) Ath. Eus. Bas. Cyr. hier. et alex. Chrys. ms. (etiam in Mt. 2.) Theodoret. alicubi. Damasc. Cypr. Hilar. Ambrst, Alii. (t) = 17. Chrys. Tert. Ante τῶν ponunt DFG. Arm. Vulg. It. ἔσται. 67** (u) = B. 67** Tert. (x) = 4. 14. 80. οὖν. DEFG. 21. Æth. Arm. boern. (y) = FG. boern. Post εὐγενεῖς ponit 74. Iren. (z) ab ἵνα ad ἵνα proximum = AFG. 37. 73. 77* 89* al. 4. Mt. f. n. Ed. boern. || ab ἵνα priori ad ἰσχυρὰ = 46, in quo post θεὸς prius vs. 27. sequitur: καὶ τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ· καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ θεὸς, ὅπως μὴ καυχ. etc. Alii alia omittunt. (a) καταισχύνῃ τοὺς σοφούς. BCDI. 14. 17. 62. Mt. d. i. l. Copt. Arm. Vulg. clar. germ. Or. quinquies. Eus. Bas. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. Damasc. Theoph. Alii. || τοὺς σοφοὺς] *sapientiam*, Tert. quater. (alibi ut rec.) Paulin. (b) = Or. quinquies.

θενημένα ἐξελέξατο ὁ Θεὸς, [c] =καὶ" τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ
ὄντα καταργήσῃ· Ὅπως μὴ καυχήσηται πᾶσα σὰρξ 29
ἐνώπιον [d] τοῦ Θεοῦ."] Ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν χριστῷ ἰη- 30
σοῦ, ὃς ἐγενήθη [e] ∾ ἡμῖν σοφία" [f] ἀπὸ Θεοῦ," [g] δικαιο-
σύνη τε" καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις· ἵνα, καθὼς γέ- 31
γραπται· Ὁ καυχώμενος, ἐν κυρίῳ καυχάσθω.
Κἀγὼ [h] ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, ἦλθον οὐ καθ' 1
ὑπεροχὴν" [i] λόγου ἢ σοφίας" καταγγέλλων ὑμῖν τὸ
[k] ∾ μαρτύριον" τοῦ [l] Θεοῦ." Οὐ γὰρ ἔκρινά [m] † [n] τι εἰδέναι" 2
ἐν ὑμῖν, εἰ μὴ ἰησοῦν χριστὸν, καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον.]
[o] Καὶ ἐγὼ" ἐν ἀσθενείᾳ, καὶ [p] ἐν" φόβῳ καὶ [q] — ἐν" τρόμῳ 3
πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς· Καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ 4
κήρυγμά μου οὐκ [r] ∾ ἐν πειθοῖς [s] † σοφίας λόγοις ἀλλ'

---

[d] ∾ αὐτοῦ. [e] ∾ σοφία ἡμῖν. [k] ∾ μυστήριον. [m] † τοῦ.
[n] εἰδέναι τι. [r] ∾ ἐν πειθοῖ σοφίας ἀλλ' etc. [s] † ἀνθρωπίνης.

(c) = AC*D*EFG. 17. Æth. It. Tert. Ruf. Tychon. Ambrst. Sed habet Or. (d) AC*DEFGI. 17. 23. 37. 39. 46. 47. 48. 57 (c. al. 6.) 61. 72. 73. 74. 80. al. 41. Mt. a. al. 11. Ed. Copt. Æth. Ar. pol. Slav. It. Or. ter. Eus. Ephr. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 2.) Damasc. Theoph. Aug. Tychon. *Domini*, Iren. || Sed αὐτοῦ. Syr. Erp. Arm. Vulg. Or. semel. Theodoret. Ambrst. Pel. Alii. (e) ACDE. 37. 46. 71. Vulg. ms. It. harl** Or. septies. (bis ut rec.) Eus. Cyr. Ambrst. Alii. σοφία ἡμῶν. B. ἡ σοφία ἡμῖν. FG. ἐν ὑμῖν σοφία. Mt. ψ. ὑμῖν σοφία. Tychon. (f) = Vulg. ms. (g) καὶ δικαιοσύνη. FG. Or. semel. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 2. In Mt. 7 =τε. (h) καίπερ ἦλθον πρ. ὑμ. ἀδ. οὐ καθ' ὑπεροχὴν. Arm. (i) λόγων σοφίας. Arm. (k) AC. 71. 77. 80. al. 3. et Barb. 1. Syr. Copt. Ambrst. Aug. Ambr. Paulin. εὐαγγέλιον. Erp. Theodoret. (l) χριστοῦ. Arm. Vulg. Paulin. Ambrst. ms. Pel. (m) = ABCDEFG. 5. 10. 37. 46. 71. 73. 74. Cyr. Damasc. Antiochus. || Ἔκρινα μηδὲν εἰδέναι ἐν ὑμῖν. Or. ter. (n) BC. 37. 73. 74. Syr. Bas. Cyr. Isid. Chrys. alicubi. τι ἐν ὑμῖν εἰδέναι. DE. || = τι. 17. (o) κἀγὼ. AC, 37. 39. 46. 71. 73. 74. Mt. d. k. Or. Bas. Antiochus. Damasc. (p) = FG. 49. Copt. Vulg. boern. Patr. lat. (q) = DFG. 49. Mt. i. Copt. Vulg. It. Patr. lat. (r) ἐν πειθοῖς] ἐν πειθοῖ. 1. 18* 48. 72. Barb. 4. Or. quater. (alibi πειθοῖς ter.) Eus. Ath. Glossarium N. T. *in persuasione*, Syr. Arm. Slav. 5 et ant. It. Ambrst. Leo. Ambr. Sedul. πειθοῖ καὶ s. πειθοῦς s. πειστοῖς. Conject. πιθανοῖς. Macar. || λόγοις] = FG. 18* 74. Erp. boern. Ambrst. Sedul. λόγων. Syr. Arm. Or. bis. Ath. Ambrst. in textu. Leo. λόγου. clar. germ. καὶ λόγοις. 77. (s) = BDEFG. 17. 46. 71. Syr. Arm. Æth. Vulg. ms. It. tol. Or. quinquies. (bis habet.) Ath. Nyss. Cyr. utr. Theodoret. ms. Chrys. alicubi (et h. l.

5 ἐν [t]ἀποδείξει" πνεύματος [u]καὶ δυνάμεως·" Ἵνα ἡ πίστις
[x]ὑμῶν" μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐν δυνάμει θεοῦ.
6 [Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις· σοφίαν δὲ οὐ
τοῦ αἰῶνος τούτου, [y]οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τού-
7 του," [z]τῶν καταργουμένων·" Ἀλλὰ λαλοῦμεν [a]θεοῦ σοφίαν"
ἐν [b]μυστηρίῳ," τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ θεὸς
8 πρὸ τῶν αἰώνων, εἰς δόξαν ἡμῶν· Ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόν-
των τοῦ αἰῶνος τούτου [c]ἔγνωκεν·" (εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ
9 ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης [d]ἐσταύρωσαν·) [e]Ἀλλὰ," καθὼς
γέγραπται· [[f]ἃ" ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε,
καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ θεὸς
10 τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.] Ἡμῖν [g]δὲ" [h]ἀπεκάλυψεν ὁ θεὸς" διὰ
τοῦ πνεύματος [i]=αὐτοῦ·" τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ἐρευνᾷ,
11 καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ. [k]Τίς γὰρ οἶδεν [l]ἀνθρώπων" τὰ
τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα [m]τοῦ ἀνθρώπου" τὸ ἐν
αὐτῷ; οὕτω καὶ [n]τὰ τοῦ θεοῦ" οὐδεὶς [o]∾οἶδεν," εἰ μὴ τὸ

---

[a] σοφίαν θεοῦ. [h] ὁ θεὸς ἀπεκάλυψε. [o] ∾ ἔγνωκε.

---

etiam in Mt. 2. 7.) Pseudo Basil. Epiph. Damasc. Hier. Ambr. Vigil. taps. Ambrst. in textu. (t) ἀποκαλύψει. DE. (u) = Æth. || καὶ] = 48. || καὶ δυνάμεως θεοῦ. Didym. Ambrst. (x) ἡμῶν. 38. 48. 72. Mt. k. Ed. Clem. Or. ter. (y) = FG. Lect. 7. al. 3. Mt. c. Æth. boern. (z) = Lect. 7. Æth. τὴν καταργουμένην. 89. in m. Or. ms. (a) ABCDEFG. 37. 46. 74. 80. pluresve. Mt. k. f. 19. Arm. Vulg. It. Clem. bis. Or. quater. Eus. Cyr. Naz. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Damasc. Theoph. Patr. lat. (b) μυστηρίοις. 33. 35. μυστηρίῳ θεοῦ. Mt. d. || ἀποκεκρυμμένην ἐν μυστηρίῳ. hoc ord. Arm. (c) ἐγνώρισεν. 73. (d) + ἐγνώρισαν καὶ. Lect. 7. (e) = A. Pel. Latt. qu. (f) *quod* (ὃ) Vulg. ed. clar. germ. Cypr. Hilar. alicubi. Ambr. Aug. Ambrst. Alii (non Tert. Novatian. Victorin.) ὅ Conject. ἃ ὁ. Theophyl. ὅσα. B. (g) = Mt. b*e. γὰρ. 37. 39. 46. 57. 71. 73. Mt. f. Clem. (h) ACDEFG. 4. 6. 37. 57. 71. 73. 74. pluresve. Mt. f. k. Syr. Vulg. It. Clem. Bas. Macar. Cyr. Patr. lat. (i) = ABC. Copt. Clem. Bas. Cyr. ἁγίου. Didym. Utrumque tol. Vigil. taps. (k) Vs. 11 et 12 vix in commentario attingit Chrys. nec leguntur in Mt. 2. 7. In Æth. vs. 11 ponitur ante vs. 10. (l) = A. 17. Ath. Cyr. Vigil. taps. (m) = FG. boern. Or. semel. Hilar. Ambr. alicubi. Vigil. alicubi. (n) τὸ τοῦ θεοῦ. D* τὰ ἐν τῷ θεῷ. FG. boern. Ambrst. Hilar. Alii. (o) ACDE. 17. 37. 39. 46. 71. 74. 80. Barb. 1. Mt. k Vulg. It. Or. semel. Ath. Bas. Antiochus. Cyr. utr. Damasc. Ambr. Hilar. Alii. ἔγνω. FG. 23. Bas. Epiph. Alii.

πνεῦμα [p] τοῦ θεοῦ." Ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου 12
[q] ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, [r] "ἵνα εἰδῶ-
μεν τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν·" [s] "Ἃ" καὶ [t] λαλοῦ- 13
μεν," οὐκ ἐν διδακτοῖς [u] "ἀνθρωπίνης" σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν
[x] διδακτοῖς" πνεύματος [y] †, [z] πνευματικοῖς" πνευματικὰ
[a] συγκρίνοντες." Ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ 14
τοῦ πνεύματος [b] τοῦ θεοῦ·" μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστι, καὶ
οὐ δύναται γνῶναι· ὅτι [c] πνευματικῶς" ἀνακρίνεται. Ὁ 15
δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει [d] — μὲν [e] πάντα," αὐτὸς δὲ ὑπ'
οὐδενὸς ἀνακρίνεται. Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου, [f] ὃς" συμ- 16
βιβάσει αὐτόν; ἡμεῖς δὲ νοῦν [g] χριστοῦ" ἔχομεν.

[h] Κἀγὼ," ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην [i] ∞ λαλῆσαι ὑμῖν" ὡς 1
πνευματικοῖς, ἀλλ' ὡς [k] σαρκίνοις," [l] ὡς νηπίοις" ἐν χριστῷ.

---

[y] † ἁγίου. [h] καὶ ἐγώ. [i] ∞ ὑμῖν λαλῆσαι. [k] σαρκικοῖς.

(p) τὸ ἐν αὐτῷ. Tert. bis. Vigil. taps. alicubi. Phœbad. (q) + τούτου. DEFG. Copt. Slav. 2 et ed. Vulg. ed. It. Arnob. Hilar. Ambrst. Alii. (r) = Æth. (s) = FGgr. Eus. (t) ἐλάβομεν. 49. (u) ἀνθρωπίνοις. 39. 71. 80. (x) διδαχῇ. 10. Arm. Vulg. Damasc. Vigil. semel. Alii. || διδαχῇ bis, pro utroque διδακτοῖς, Syr. Erp. It. Ambrst. Gaudent. διδακτῆς bis. 52** διδακτικοῖς bis. Barb. 1. || *doctis spiritu* s. *docti spiritu* s. *docti spiritus*, Aug. *docti ab spiritu*, Vigil. ἐν ἀποδείξει. Cyr. Ambr. Ambrst. ms. (y) = ABCDFG. 17. 67** 71. 80. Syr. Erp. Copt. Arm. Vulg. It. Clem. Or. sexies. Meletius ap. Epiph. Eus. Cyr. utr. Damasc. Ambrst. Pel. Patr. lat. Ante πνεύματος ponit Mt. d. (z) Antecedentibus jungit 80. πνευματικῶς. 17. Barb. 1. (a) συγκρίνομεν. FG. Utrumque habet boern. (b) = 2. 61. Syr. clem. bis. (semel habet) Ptolemæus. Iren. gr. Epiph. Chrys. (etiam in Mt. 2. bis, et alibi.) Ath. Nyss. Bas. Theodotus ancyr. Didym. Iren. Hilar. semel. (c) πνευματικός. 62. 77. (d) = AD*FG. 17. Syr. Erp. Vulg. It. Or. Theodoret. alicubi. Patr. lat. (e) τὰ πάντα. AD*FG. 17. 67. 71. Mt. f. Chrys. etiam in Mt. 7. πάντας. Theodoret. in textu et comment. (Sed alibi πάντα.) Iren. semel. (f) *aut quis*, tol. demidov. Vulg. ms. et ed. sixtin. Pel. *quis*, Ambrst. (g) κυρίου. BD*gr. FG. boern. Theophyl. ed. Ambrst. Aug. Sedul. (h) ACDFG. 17. 46. 73. 80. Alii. Mt. f. Clem. Or. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Damasc. (i) 48. 72. 73. 74. al. 13. pluresque. Mt. a. al. 5. Ed. Vulg. Clem. semel. Or. ter. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Damasc. Cypr. Aug. Alii. (k) ABCD* 67** 71. Slav. Clem. (semel vel bis ut rec.) Or. ter. Nyss. (l) ὡς νηπίους, quod ad sequens comma refertur, 76. 89. Arm. Vulg. Theophyl. (etiam in Mt. d. i.) item Clem. semel. Cassiod. Ambrst.

2 Γάλα ὑμᾶς ἐπότισα [m] † οὐ βρῶμα· οὔπω γὰρ [n] ἐδύνασθε."
3 [o] ἀλλ' [p] οὐδὲ" [q] ἔτι" νῦν δύνασθε· "Ετι γὰρ [r] σαρκικοί" ἐστε.
ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος [s] καὶ ἔρις" [t] = καὶ διχοστασίαι,"
[u] οὐχὶ" [r] σαρκικοί" ἐστε, καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπα-
4 τεῖτε; "Οταν γὰρ [x] λέγῃ τις·" ἐγὼ μέν εἰμι παύλου·
[y] ἕτερος δέ· ἐγὼ", ἀπολλώ· [z] οὐχὶ" [a] σαρκικοί" ἐστε;
5 [b] Τίς" οὖν ἐστι [c] ∾ παῦλος," τίς" δὲ [d] [e] ∾ ἀπολ-
λώς;" [f] † διάκονοι, [g] δι' ὧν" ἐπιστεύσατε, ※ [h] καὶ" ἑκά-
6 στῳ [i] ὡς" ὁ [k] κύριος" ἔδωκεν· ※ Ἐγὼ ἐφύτευσα, ἀπολ-
7 λὼς ἐπότισεν, ἀλλ' ὁ θεὸς ηὔξανεν· Ὥστε οὔτε ὁ φυ-
8 τεύων ἐστί τι, οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων θεός. Ὁ
φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων, ἕν εἰσιν· ἕκαστος [l] δὲ" τὸν ἴδιον

---

[m] † καί. [n] ἠδύνασθε. [p] οὔτε.
[c] ∾ ἀπολλώς. [e] ∾ παῦλος. [f] † ἀλλ' ἤ.

(m) = AC. 17. 23. 37. 39. 46. 73. 80. al. 5. Mt. c. f. Copt. Vulg. Clem. ter. Iren. gr. et lat. Or. sexies. Eus. Nyss. Cyr. Dial. c. marcion. Chrys. semel. (etiam in Mt. 2. 7.) Damasc. Theodoret. Cypr. Hilar. Ambrst. Alii. (n) ABCFG. 37. 46. 48. 57 (c. al. 6.) 72. Alii. Mt. b. al. 5. Ed. Clem. Or. Cyr. Chrys. alicubi. Damasc. Alii. ‖ + βαστάζειν. Iren. gr. + *escam percipere*, Iren. lat. (o) ἀλλ' οὔτε ἔτι νῦν δύνασθε = 37. Æth. (p) ABCDEFG. 17. 39. 46. 57. (c. al. 4.) 71. 73. Mt. i. Clem. Iren. Or. alicubi. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. Damasc. Theoph. Alii. (q) = B. (r) σάρκινοι. Sic bis DFG. Or. alicubi. Nyss. (s) = 77. Ante ζῆλος ponunt 2. Mt. i. Arm. Chrys. semel, etiam Mt. 2. 7. (t) = AC. 23. 46. 57. 71. 74. Barb. 1. Copt. Æth. Arm. Vulg. Clem. bis. Or. bis. Eus. Nyss. Chrys. in comment. Damasc. Hier. Aug. Ambrst. Alii. Habent Iren. gr. et lat. Cypr. (u) οὐ. 1. 2. 46. Ed. (x) λέγει τις. 1. 39. 47. 72. 73. al. 6. Mt. b. c. m. Ed. τις λέγῃ. DFG. 46. Vulg. item It. Patr. lat. ‖ + ἐξ ὑμῶν. Arm. (y) ἐγὼ δὲ. A. 23. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. ἕτερος δέ· ἐγὼ δὲ. 61. Mt. d. ‖ = ἐγὼ. 37. Theodoret. (z) οὐκ. ABC. 17. Ed. Damasc. (a) ἄνθρωποι. ABCDEFG. 17. 67** 71. Copt. Æth. Vulg. It. Didym. Damasc. Orig. int. Aug. Ambrosiast. Pel. Beda. *hominis estis*, harl* (b) τί AB. 17. 46. 71. Mt. l. Æth. Vulg. clar. boern. Aug. Optat. Ambrst. Pel. (c) ABCDE (item FG.) 17. 37. 46. 71. Mt. f. Vulg. It. Damasc. Ambrst. Pel. Aug. (d) + ἐστι. AB. 17. 37. 46. 71. Mt. f. + καὶ. 61. (e) Iidem, qui not. c. (f) = ABCD*EFG. 67** 71. Alius. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Damasc. Ambrst. Pel. Alii. (g) *ejus, cui* Vulg. It. Ambrst. Pel. Aug. semel. *ejus, in quem* Optat. ἐκείνου, δι' οὗ Arm. in marg. edd. constant. et amstelod. τοῦ θεοῦ, δι' ὧν. 46. (h) = 76. Mt. d. i. 2. (i) = C. tol.* Codd. lat. (k) θεὸς. 46. 57. (cum 3. 71) demidov. χριστὸς. Chrys. etiam in Mt. 7. (l) = C. 31. Syr. γὰρ. Theodoret.

μισθὸν λήψεται κατὰ τὸν ἴδιον [m] κόπον.″] [Θεοῦ γάρ 9
ἐσμεν συνεργοί· Θεοῦ γεώργιον [n], Θεοῦ οἰκοδομή ἐστε.
Κατὰ τὴν χάριν [o] τοῦ Θεοῦ″ τὴν δοθεῖσάν μοι, ὡς σοφὸς 10
ἀρχιτέκτων, θεμέλιον τέθεικα· ἄλλος [p] δὲ″ ἐποικοδομεῖ·
ἕκαστος δὲ βλεπέτω, πῶς ἐποικοδομεῖ. Θεμέλιον γὰρ 11
ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν
ἰησοῦς [q] † χριστός. Εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν [r] θε- 12
μέλιον″ [s] τοῦτον,″ [t] χρυσὸν, ἄργυρον,″ λίθους τιμίους,
ξύλα, χόρτον, καλάμην· [u] Ἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν 13
γενήσεται·″ ἡ γὰρ ἡμέρα [x] δηλώσει, [y] ὅτι″ ἐν πυρὶ [z] ἀπο-
καλύπτεται·″ καὶ ἑκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστι, τὸ πῦρ
[a] δοκιμάσει. [b] Εἴ″ τινος τὸ ἔργον [c] μενεῖ″ ὃ ἐπῳκοδόμησε, 14
μισθὸν λήψεται· [d] Εἴ″ τινος τὸ ἔργον κατακαήσεται, 15
ζημιωθήσεται· αὐτὸς δὲ σωθήσεται, [e] οὕτω″ δὲ ὡς διὰ πυρός.
Οὐκ οἴδατε, ὅτι ναὸς Θεοῦ ἐστε, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ 16
οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; Εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ φθείρει, φθερεῖ 17
[f] ∾ τοῦτον″ ὁ Θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἅγιός ἐστιν,
οἵτινές ἐστε ὑμεῖς.] [Μηδεὶς [g] ἑαυτὸν″ ἐξαπατάτω [h]. 18

[q] † ὁ. [c] μένει. [e] οὕτως. [f] ∾ αὐτὸν.

(m) σκοπὸν. Mt. b* τόπον. C. (n) + ἐστι. D** Alius. Arm. Vulg. Chrys. etiam in Mt. 2. Vigil. taps. Hier. semel. Pel. Sedul. Beda. + ἐσμὲν. Æth. Oros. (o) = 55. Vulg. ms. Clem. Cyr. Theodoret. ms. Aug. Beda. (p) = DE. clar. germ. Chrys. etiam in Mt. 2. Gildas. (q) = ABC DEI. 72. 73. 74. 80. Alii. Mt. a. al. 7. Ed. Ath. Marcellus ap. Eus. Bas. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. Theoph. Œc. ‖ χριστὸς ἰησοῦς. CDE. 52. Vulg. clar. germ. Or. Chrys. alicubi. Maximus. Damasc. Hilar. Aug. Hier. Ambrst. Alii. (r) λίθον. 62. (s) = ABC. Ambr. (t) χρυσίον (καὶ. B) ἀργύριον. B. 73. Clem. (u) ὁ ποιήσας τοῦτο τὸ ἔργον, φανερὸς γίνηται D* (E ap. Mill.) clar. germ. Ambrst. (x) + κυρίου. Arm. in marg. edd. constant. et amstel. Vulg. ed. marian. Aug. semel. Ambr. Hier. Gildas. Ambrst. Pel. (y) ὅτι. Æth. (z) δοκιμάζεται. 23. (a) + αὐτὸ. AC. 37. 39. 46. 67. 73. 80. Barb. 1. Or. semel. Eus. Bas. Chrys. Theodoret. bis. Sed ter omittit. (b) καὶ εἰ. Slav. (c) Ed. Syr. Vulg. Chrys. Theodoret. alicubi. Patr. lat. μένῃ. 71. μείνῃ. 2. (d) εἰ δὲ. Slav. 5. et ed. καὶ εἰ. Arm. Slav. 8. (e) Ed. ‖ οὗτος. 89. in m. al. 3. Mt. e. (f) ADEFG. 39. Syr. Arr. Æth. Arm. Syr. p. in m. Chrys. semel. in comment. *illum*, Vulg. It. Patr. lat. (g) = 39. *vos*, It. tol** Pel. Sedul. (h) + κενοῖς λόγοις. DE. 23. in m. 73. Mt. h. clar. germ.

εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ὑμῖν * [i] ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ,"
19 μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός. Ἡ γὰρ σοφία τοῦ
κόσμου τούτου μωρία παρὰ [k] τῷ" θεῷ ἐστι· γέγραπται
γάρ· ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ [l] αὐ-
20 τῶν·" [m] Καὶ πάλιν·" κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς
21 τῶν [n] σοφῶν," ὅτι εἰσὶ μάταιοι. Ὥστε [o] μηδεὶς καυ-
22 χάσθω" ἐν [p] ἀνθρώποις·" πάντα γὰρ [q] ὑμῶν" ἐστιν. Εἴτε
παῦλος, εἴτε ἀπολλῶς, εἴτε κηφᾶς, εἴτε κόσμος, εἴτε
ζωὴ, εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστῶτα, εἴτε μέλλοντα· πάντα
23 [r] ὑμῶν" [s] = ἐστιν·" [t] Ὑμεῖς" δὲ, χριστοῦ· χριστὸς δὲ,
1 θεοῦ.] [Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος, ὡς ὑπηρέτας
2 χριστοῦ, καὶ οἰκονόμους [u] μυστηρίων" θεοῦ. [x] Ὃ δὲ"
[y] λοιπὸν," [z] ∾ ζητεῖται" ἐν τοῖς οἰκονόμοις, ἵνα πιστός
3 τις εὑρεθῇ. Ἐμοὶ δὲ [a] εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν, ἵνα ὑφ' ὑμῶν
ἀνακριθῶ, [b] ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας·" ἀλλ' οὐδὲ ἐμαυ-
4 τὸν ἀνακρίνω· (Οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα, ἀλλ' οὐκ
ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι·) ὁ δὲ ἀνακρίνων με, κύριός ἐστιν [c]·
5 Ὥστε [μὴ πρὸ καιροῦ [d] τι" [e] κρίνετε," ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ
κύριος, [f] ὃς" καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους, καὶ

---

[z] ∾ ζητεῖτε.

(i) Sequentibus jungunt 17. 31. 80. Ed. Slav. 5. Or. Chrys. Cypr. (k) = DEFG. 61. Clem. (l) αὐτοῦ 2. (m) = 80. (Chrys. etiam in Mt. 2. 7.) (n) ἀνθρώπων. 17. 39. 46. 76. al. 3. Copt. Vulg. ms. Marcion ap. Epiph. Chrys. ms. (etiam Mt. 2.) Hier. (o) μὴ δεῖ καυχᾶσθαι. 32. (p) ἀνθρώπῳ FG. boern. Tert. Ambrst. Aug. Sedul. ἀνθρωπίνοις. Chrys. (q) ἡμῶν. 17. 43. 48. (r) ἡμῶν. B. 17. 48. al. 2. δι' ὑμῶν. FGgr. (s) = ABCD*FGgr. 17. 46. clar. germ. Dial. c. marcion. Ambrst. Aug. (t) ἡμεῖς. B. 43. (u) μυστηρίου. Mt. f. *ministeriorum* Lat. qu. (x) ὧδε. AD*G. 31. 39. 67** 71. Syr. Erp. Æth. Arm. *hic*, Vulg. It. Hier. Aug. Ambrst. Pel. Sedul. Beda. (y) = Arm. *jam*, Vulg. It. Patr. lat. (z) ADgr. Egr. FGgr. 23. 31. 39. 48. 73. 80. al. 8. Mt. c. f. m. Codd. ap. Œc. (a) + καὶ τοῦτο. Arm. (b) ἢ ὅλως ὑπὸ ἀνθρώπων. Arm. (c) + θεός. D. clar. (d) = 17. 43. 52. Syr. Erp. Vulg. clar. germ. Ambrst. Pel. Beda. (e) κρίνεται. A. 3. 39. 48. 52. 72. Ed. (f) = D*EFG. It. Aug. sæpe. (semel habet.)

φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος
γενήσεται [g] ἑκάστῳ" ἀπὸ τοῦ θεοῦ.]
Ταῦτα δὲ, ἀδελφοὶ, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν καὶ 6
ἀπολλὼ δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν [h] ἡμῖν" μάθητε [i] τὸ" μὴ ὑπὲρ
[k] ∾ ὃ" γέγραπται [l] — φρονεῖν," ἵνα [m] μὴ" εἷς [n] ὑπὲρ"
τοῦ ἑνὸς [o] [p] φυσιοῦσθε" κατὰ τοῦ ἑτέρου. Τίς γάρ σε 7
[q] διακρίνει;" τί δὲ ἔχεις, ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες,
τί καυχᾶσαι ὡς [r] μὴ" λαβών; [s] Ἤδη" κεκορεσμένοι 8
ἐστὲ, ἤδη ἐπλουτήσατε, χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ
ὄφελόν [t] γε" ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς [u] ὑμῖν" συμ-
βασιλεύσωμεν.] Δοκῶ γὰρ, [x] = ὅτι" [ὁ θεὸς ἡμᾶς τοὺς 9
ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν, ὡς ἐπιθανατίους, ὅτι
θέατρον ἐγενήθημεν [y] τῷ κόσμῳ," καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀν-
θρώποις. Ἡμεῖς [z] μωροὶ διὰ χριστὸν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι 10
ἐν χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς ἔνδοξοι,
ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. Ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινῶμεν, 11
καὶ διψῶμεν, καὶ γυμνητεύομεν, καὶ κολαφιζόμεθα, καὶ
ἀστατοῦμεν, Καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις 12
χερσί· λοιδορούμενοι, εὐλογοῦμεν· διωκόμενοι, ἀνεχό-

[k] ∾ ἃ.

(g) = 7. Œc. etiam in Mt. n. (h) ὑμῖν. D* 23. al. 3. Mt. d. Ed. Copt. Syr. p. Vulg. ms. clar. germ. Chrys. alicubi. Antiochus. Beda. (i) = FG. 2. (k) ἃ. ABC. 31. Mt. 7. Copt. Ath. Cyr. οὗ. 67** (l) = AD*E*FG. 46. Alius. Vulg. It. Aug. Ambrst. Pel. Beda. Scilicet latini hi sic: *discatis, ne supra quam scriptum est unus adversus alterum infletur pro alio.* Sed boern. sic: *discatis, ne supra quod scriptum est ut non unus adversus alterum t. pro uno infletur adversus alterum t. pro alio.* (m) = D*E. ‖ ἵνα μὴ εἷς] ἵνα. Theodoret. (n) κατὰ. G. (o) + μή. 7. 69. 89. 91. al. 6. Mt. a. b. e. m. n. Ed. Chrys. alicubi. Damasc. (p) φυσιοῖσθε. Conject. φυσιῶσθε. Chrys. ms. et Mt. 2. φυσιοῦσθαι. 73. Mt. f. Theodoret. (q) διακρινεῖ. Mt. f. (r) = 46. (s) ἰδού. Sic bis Slav. ut videtur. (t) = D*FG. (u) = Egr. Mt. d. (x) = ABCD*FG. 46. Mt. f. It. tol. demidov. Clem. Cyr. Damasc. Tert. Hilar. Ambrst. (y) *huic mundo*, clar. germ. tol. Tert. semel. Ambr. Gaudent. Ambrst. (z) + οὖν. Slav. ed.

13 μεθα· [a] ∾ Βλασφημούμενοι," παρακαλοῦμεν· [b] ὡς περι-
καθάρματα" [c] τοῦ κόσμου" ἐγενήθημεν [d], πάντων περί-
14 ψημα ἕως ἄρτι. Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα,
15 ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ [e] ∾ νουθετῶ." Ἐὰν γὰρ
[f] μυρίους" παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολ-
λοὺς πατέρας· ἐν γὰρ χριστῷ ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου
16 ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα. Παρακαλῶ [g] οὖν" ὑμᾶς, μιμηταί
17 μου γίνεσθε] [h]. [Διὰ τοῦτο [i] ἔπεμψα ὑμῖν τιμόθεον,
ὅς ἐστι [k] τέκνον μου" ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, ὃς
ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς ὁδούς μου τὰς ἐν [l] χριστῷ," καθὼς
18 πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω. Ὡς μὴ ἐρχομέ-
19 νου δέ μου πρὸς ὑμᾶς, ἐφυσιώθησάν τινες. Ἐλεύσομαι
δὲ ταχέως [m] πρὸς ὑμᾶς," ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ γνώ-
σομαι οὐ τὸν λόγον [n] τῶν πεφυσιωμένων," ἀλλὰ τὴν δύ-
20 ναμιν. Οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἐν
21 δυνάμει. [o] Τί" θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ
ἐν [p] ἀγάπῃ, πνεύματί τε πρᾳότητος;"
1 Ὅλως [q] ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορ-

[a] ∾ δυσφημούμενοι.

[e] ∾ νουθετῶν.

(a) A. 17. 46. Clem. Or. bis. (bis ut rec.) Eus. Cyr. Damasc. (b) ὥσπερεὶ καθάρματα. G. 37. Lect. 4. Mt. b. n. χ. ψ. Ed. Maximus. ὥσπερ καθάρματα. 43. Alius. ὡς περικάθαρμα. D* (c) *hujus mundi*, Vulg. clar. germ. Tert. Ambr. Ambrst. Alii. (d) + παντὶ τῷ κόσμῳ. Arm. (e) AC ut videtur. 10. 17. 31. al. 3. Mt. ξ. Theophyl. (f) πολλούς. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. καὶ πολλούς. Slav. ed. (g) δὲ. D*FG. Utrumque boern. ‖ = Chrys. in Mt. 2. 7. (h) + καθὼς ἐγὼ (κἀγὼ) χριστοῦ. 10. 31. 73. Mt. h. Arm. Slav. ed. (non ms.) Vulg. ed. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Ambr. alicubi. Pel. Beda. Non habent Ambrst. Sedul. (i) + αὐτὸ. A. 17. 46. 80. Mt. f. (k) μου τέκνον. ABC. 17. 37. 46. Mt. f. Arm. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Damasc. (l) κυρίῳ. D*FG. It. ‖ + ἰησοῦ. CD*FG. 17. 37. 39. 46. 67. 71. 80. al. 7 et Barb. 1. Mt. f. Copt. Æth. Arm. Syr. p. Vulg. ed. clar. boern. Chrys. in textu. (etiam in Mt. 2. 7.) Damasc. Ambrst. Pel. Sedul. Beda. (m) = Arm. Tert. Ante ταχέως ponunt 73. Vulg. ed. ‖ = ταχέως. Æth. (n) τὸν πεφυσιωμένον. 37. 46* 57. (cum 3. 49.) Lect. 7. Mt. f. 7. Or. (o) πῶς οὖν. Arm. (p) ἀγάπῃ πνεύματος, πρᾳότητι καὶ δικαιοσύνῃ καὶ πρᾳότητι. Arm. *in caritate spiritus et mansuetudinis.* Ambrst. (q) + καὶ. Arm.

νεία, ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν [r]†, ὥστε γυναῖκά τινα τοῦ
πατρὸς ἔχειν. Καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ; καὶ οὐχὶ 2
μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα [s] ἀρθῇ" [t] ἐκ μέσου" ὑμῶν ὁ τὸ
ἔργον τοῦτο [u] ∾ ποιήσας;" Ἐγὼ μὲν [x] γὰρ" [y] = ὡς" 3
ἀπὼν τῷ σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη κέκρικα
ὡς παρὼν, τὸν οὕτω [z] τοῦτο" κατεργασάμενον, * Ἐν τῷ 4
ὀνόματι τοῦ κυρίου [a] ἡμῶν" ἰησοῦ [b] χριστοῦ," (συναχ-
θέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος, *) σὺν τῇ δυνάμει
τοῦ κυρίου [c] ἡμῶν" ἰησοῦ [d] χριστοῦ" * Παραδοῦναι [e] τὸν 5
τοιοῦτον" τῷ σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκὸς, ἵνα τὸ
πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου [f] [g] ἰησοῦ."] [h] Οὐ" 6
καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ οἴδατε, ὅτι [μικρὰ ζύμη
ὅλον τὸ φύραμα [i] ∾ ζυμοῖ;" Ἐκκαθάρατε [k]† τὴν πα- 7

[r] † ὀνομάζεται. [s] ἐξαρθῇ. [u] ∾ πράξας. [i] ∾ δολοῖ. [k] † οὖν.

(r) = ABCDEFG. 6. 46. 67 * * Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Manes ap. Epiph Tert. Orig. int. Lucif. Ambrst. Aug. Hier. Ambr. Pel. Beda. Sed habet Cassiod. δοκιμάζεται. Lect. 7. ‖ ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὀνομάζεται = Cyr. (s) ABCDEFG. 17. 31. 37. 39. 46. 71. 73. 74. 80. Manes ap. Epiph. (t) ἐξ. 76. Mt. d. i. Chrys. in comment. semel. ( ) AC. 17. 31. 37. 39. 46. 71. 80. Mt. f. Or. Manes ap. Epiph. Bas. (x) = 61. 62. Barb. 1. Mt. k. Vulg. Theodoret. Lucif. Ambrst. Alii. (y) = ABCD* 17. 37. 39. 67. 80. Mt. f. (Syr. Arr.) Copt. Vulg. Manes ap. Epiph. Hilar. Ambrst. ap. Sabat. Aug. semel. Pacian. *quamquam*, Arm. (z) = G. Arm. Vulg. It. Lucif. Aug. Alii. (a) = A. Vulg. ms. (Syr. p. habet c. ast.) Bas. Lucif. Pacian. (b) = ABD* Æth. Syr. p. c. ast. clar. Lucif. (c) = Ed. tol. Codd. lat. Or. quater. Theodoret. ms Ambr. Aug. semel. Pel. (d) = ABD. 46. Ed. Æth. Syr. p. Vulg. clar. Or. bis. (bis habet.) Dial. c. marcion. Lucif. semel. Ambrst. Hilar. Ambr. Aug. semel. Pel. (e) τοῦτον. Mt. 7. αὐτὸν. FG. boern. (f) + ἡμῶν. AFG. 17. 73. 80. al. 6. Mt. a in marg. d. f. h. Syr. Arr. Æth. Arm. Syr. p. c. ast. Vulg. ed. boern. Or. semel. Theodoret. Damasc. Lucif. Sedul. Ambr. Pel. Ambrst. (g) = B. Or. ter. Tert. bis. Hilar. Pacian. ‖ + χριστοῦ. AD* EFG. 10. 17. 31. 37. 49. 73. 80. Mt. a. in marg. c. d. f. h. Ed. Syr. Arr. Arm. Copt. Syr. p. c. ast. Vulg. ed. It. Or. semel. Theodoret. Lucif. Ambrst. Sedul. Ambr. Pel. (h) = Nonnulli et maxime latini codices ap. Aug. Codd. gr. ap. Attonem. Lucif. Ambrst. (i) δολοῖ. D* Bas. ed. Hesych. ut videtur. δηλεῖ. Codd. ap. Cotelerium. φθείρει. Latini ap. Cerularium. *corrumpit*, Vulg. clar. germ. Iren. Lucif. Aug. Ambrst. Pel. Hier. Gaudent. Sedul. Beda. *desipit*, Tert. sed: (*acore*) *decepit*, alibi. *fermentat*, boern. Hier. ex sua emendatione. Pacian. (k) = ADEFG. 48 * * 62.

λαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθώς ἐστε ἄζυμοι·
καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν [l] =ὑπὲρ ἡμῶν" [m] ἐτύθη," Χρι-
8 στός [n]. "Ὥστε [o] ἑορτάζωμεν," μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ
ἐν ζύμῃ κακίας καὶ [p] πονηρίας," [q] ἀλλ' ἐν ἀζύμοις εἰ-
λικρινείας καὶ ἀληθείας."]
9 ["Ἔγραψα ὑμῖν [r] ἐν τῇ ἐπιστολῇ," μὴ συναναμίγνυσ-
10 θαι πόρνοις. [s] =Καὶ" οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου
τούτου, ἢ τοῖς πλεονέκταις, [t] ∾ ἢ" ἅρπαξιν, ἢ εἰδωλολά-
τραις· ἐπεὶ [u] ∾ ὀφείλετε" ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου [x] ἐξελθεῖν.
11 Νυνὶ δὲ ἔγραψα ὑμῖν, μὴ συναναμίγνυσθαι, ἐάν τις,
ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος, [y] ᾖ" πόρνος, ἢ πλεονέκτης, ἢ εἰδω-
λολάτρης, ἢ λοίδορος, ἢ μέθυσος, ἢ ἅρπαξ· τῷ τοιούτῳ
12 [z] μηδὲ" συνεσθίειν. [a] Τί" γάρ μοι [b] =καὶ" τοὺς ἔξω
13 κρίνειν; [c] οὐχὶ * τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε;" * Τοὺς δὲ

[m] ἐθύθη. [t] ∾ καί. [u] ∾ ὠφείλετε. [y] ᾖ.

89. al. 14. et Barb. 1. Mt. a* 1. n. Syr. Copt. Arm. Vulg. ed. It. Clem. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Œc. Tert. Cypr. Lucif. Ambrst. Alii. (l)=ACDEFG. 17. 46. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Clem. Or. bis. (semel habet, et tribus aliis locis codices ms. differunt.) Ath. Cyr. Chrys. alicubi. Marcion ap. Epiph. Tert. Cypr. Ambrst. Hier. Gaudent. Alii. (m) ADEFI. 17. 46. 57. (c. al. 7.) 72. 80. Alii. Mt. a. al. 8. Ed. (etiam St. 3.) Syr. p. græce in marg. Hesych. Or. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. Theodoret. Theoph. (n) + ὁ Θεός. Mt. s. Hippolyt. Chrys. ms. alicubi. (o) ἑορτάζομεν. ADE. 71. 73. Alii. Mt. e** al. 6. ἑορτάσωμεν. Mt. 1. ἑορτάζητε. Æth. *epulemur*, Vulg. Hier. Pel. Beda. (p) πορνείας. FG. Utrumque boern. (q)=48. Æth. (r)=44. Theodoret. alicubi in catena. (s)= ABCD*EFG. 17. 46. Syr. Copt. Vulg. It. Tert. Lucif. Ambrst. Pel. Alii. (t) ABCD*FG. 17. 39. 46. 73. clar. boern. ἢ καὶ. 37. (u) ACG. 47. 71. 80. al. 2. pluresve. Ed. Damasc. *debueratis*, Vulg. It. Patr. lat. (x) + τούτου. E ap. Mill. Slav. Vulg. clar. germ. Lucif. Ambrst. Aug. Gaudent. Pel. (y) 10. 11. 19. 55. 91. pluresve. Mt. a. i. k. n. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Vulg. Chrys. Theodoret. Photius. Nicephorus. Theophyl. (utrumque interpretatur.) Œc. Ambrst. Pel. εἰ. 71** εὑρίσκοιτο. Clem. || ὀνομαζόμενος ᾖ, *nominetur*, s. *nominatur* (*inter vos*,) clar. germ. Vulg. ed. sixtin. Iren. Tert. Lucif. Ambr. || Ordo sequentium vocabulorum varie mutatur in Codd. Ed. et Patr. (z) μή. A. Mt i. Theodoret. alicubi. μήτε. FG. *non t. nec*, boern. (a) εἰ G. boern. (b)=ABCFG. 17. 31. 39. 46. 67. 73. Ed. Syr. Erp. Copt. Slav. 5. Vulg. It. Tert. Ambr. Pel. Aug. Ambrst. Alii. (c)=Æth. || τοὺς ἔσω] *inferiores*, Arm. sed rec. in m. || Post οὐχὶ interpungunt nonnulli ap. Theophyl.

ἔξω ὁ Θεὸς [d] κρινεῖ." [e] † [f] ∾ ἐξαρεῖτε" [g] τὸν" [h] πονηρὸν" ἐξ
ὑμῶν [i] αὐτῶν."

Τολμᾷ τις [k] ὑμῶν, πρᾶγμα ἔχων [l] πρὸς τὸν ἕτερον," 1
κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἁγίων;
[m] ⸫ "Η" οὐκ οἴδατε, ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον [n] κρινοῦσι;" 2
καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοί ἐστε κριτηρίων
ἐλαχίστων; [o] Οὐκ οἴδατε, ὅτι ἀγγέλους [p] κρινοῦμεν;" 3
[q] μήτιγε" βιωτικά; Βιωτικὰ [r] μὲν οὖν" κριτήρια ἐὰν 4
ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, [s] τούτους"
[t] καθίζετε;" Πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω· οὕτως οὐκ [u] ἔνι" 5
ἐν ὑμῖν σοφὸς [x] — οὐδὲ εἷς," ὃς [y] δυνήσεται [z] διακρῖναι"
[a] ἀνὰ μέσον" [b] τοῦ ἀδελφοῦ" αὐτοῦ; Ἀλλὰ ἀδελφὸς 6
μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ [c] τοῦτο" [d] ἐπὶ" ἀπίστων [e];

---

[d] κρίνει. [e] † καί. [f] ∾ ἐξάρατε. [u] ἔστιν.

(d) 23. 31. 39. 46. 67. 71. 73. 80. al. 16. et Barb. 7. Mt. a. al. 7. Ed. Arm. Vulg. boern. Chrys. (etiam in Mt. 7.) Theodoret. Ambrst. Pel. Aug. Alii. (e) = ABCDEFG. 17. 23. 31. 37. 46. 73. 80. Mt. d. f. 7. Ed. Ar. pol. Arm. Vulg. It. Ambrst. Pel. Alii lat. (f) ABCD*FG. 10. 17. 31. 37. 39. 46. 57. 73. 80. al. 3. Mt. d. f. 7. Ed. Ath. Nyss. Bas. Cyr. Photius. ἐξαιρεῖτε. 43. Ed. ἐξαίρετε. 6. 23. ἐξάρετε. 67** (g) τὸ. 23. 48. Ed. Theodoret. Theophyl. ms. Sed græci ap. Aug. τὸν. (h) πόρνον. Conject. (i) = 73. (k) + ἐξ. A. 17. al. 4. Mt. f. m. Syr. Syr. p. Chrys. alicubi. Theodoret. (l) πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ. Arm. πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Mt. i. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theoph. ‖ ante πρᾶγμα ponunt DEFG. Mt. i. It. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. Theophyl. Cypr. Ambrst. Alii. (m) + ACD*FG. 5. 10. 17. 39. 73. 74. 80. Barb. 1. Mt. k. Syr. Arr. Syr. p. c. ast. Arm. It. Clem. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Damasc. Theoph. Ambrst. Ambr. al. 46. (n) κρίνουσι. 69. 70, 71. al. 5. pluresve. Mt. c. m. Arm. (o) Vs. 3. 4. 5. 6. = A. (p) κρίνομεν. Arm. (q) μή τοιγε. 73. Theoph. πόσῳ μᾶλλον. FG. Vulg. boern. Pel. Beda. *nedum*, Aug. (r) γοῦν. FG. (s) κριτὰς. Arm. (t) προκαθίζετε. 19. *constituite ad judicandum*, Vulg. Ambrst. Pel. Ambr. (non Aug.) (u) BI. 17. 23. 39. 46. 47. 57. (c. al. 4.) 67* 72. 74. al. 35. Mt. a. al. 8. Ed. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. Damasc. Theodor. studit. Theoph. Œc. (x) = D*E. clar. germ. Æth. οὐδεὶς. B. 17. 39. 46. 57. 73. Damasc. Ante σοφὸς ponunt iidem fere, cum FG. 37. 74. Mt. k. boern. Aug. Ambrst. Pel. Ante ἐν ὑμῖν, Slav. 5. et ant. ‖ τις σοφὸς ἐν ὑμῖν. Arm. (y) + οὐ. I. (z) ἀνακρῖναι. 73. al. 4. item Mt. d. i. l. (a) μεταξὺ. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. (b) ἀδελφῶν. Ambr. semel. ἀδελφοῦ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ. Syr. Arr. (c) ταῦτα. 73. Syr. p. in m. Theodoret. (d) μετὰ. D*gr. ἐν μέσῳ. Arm. e) + καὶ οὐκ ἐπὶ ἁγίων. FG. boern.

7 [f]"Ἤδη" μὲν [g]οὖν" [h]ὅλως" ἥττημα [i]† ὑμῖν ἐστιν, ὅτι
κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν. διατί οὐχὶ [k]μᾶλλον ἀδι-
8 κεῖσθε; διατί οὐχὶ" μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; Ἀλλὰ
[l]ὑμεῖς" ἀδικεῖτε, καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ [m]ταῦτα" ἀδελ-
9 φούς. Ἢ οὐκ οἴδατε, ὅτι ἄδικοι [n]θεοῦ βασιλείαν" οὐ κληρο-
νομήσουσι; μὴ πλανᾶσθε· [o]οὔτε" πόρνοι, οὔτε εἰδωλο-
λάτραι, οὔτε μοιχοὶ, οὔτε μαλακοὶ, οὔτε ἀρσενοκοῖται,
10 [p]Οὔτε κλέπται, οὔτε πλεονέκται," [q]οὔτε" μέθυσοι, οὐ
λοίδοροι, οὐχ ἅρπαγες, βασιλείαν θεοῦ [r]— οὐ" κληρο-
11 νομήσουσι. Καὶ [s]ταῦτά τινες" ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε,
ἀλλὰ ἡγιάσθητε, [t]ἀλλ' ἐδικαιώθητε" ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ
κυρίου [u]ἰησοῦ," καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ θεοῦ ἡμῶν.]
12 [Πάντα μοι ἔξεστιν[x]· ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα
μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπό τινος.
13 Τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν·
ὁ δὲ θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα

---

[i] † ἐν. [n] ∾ βασιλείαν θεοῦ.

(f) ἰδοὺ. Slav, exc. recent. (g) = D* 3. 17. 74. Mt. f. (Syr. p. habet c. ast.) Vulg. It. Patr. lat. (h) = A. Syr. Æth. (i) = ABCDEI. 17. 57. (c. al. 5.) 73. 80. al. 48. Mt. a. al. 10. Ed. Syr. utr. Copt. Slav. clar. germ. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. Œc. Antiochus. (k) ὑμεῖς ἀδικεῖσθε, καὶ οὐχὶ ὑμεῖς. Arm. (l) αὐτοὶ. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. Theophyl. etiam in Mt. d. i. (m) = Clem. τοῦτο. ABCDE. 17. 31. 46. 67* 73. 80. Copt. Slav. 5. Vulg. It. Antiochus. Cypr. Patr. lat. ‖ et fratres adeo, Arm. (n) AB Dgr. 17. 37. 46. (etiam vs. 10. DEgr.) (o) οὐδὲ octies DE. (p) οὔτε πλεονέκται, οὔτε κλέπται. 67. 80. al. 7. pluresve. Mt. a. al. 7. Syr. Clem. semel. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. Damasc. Theoph. ‖ = οὔτε πλεονέκται. 3. 35. 42, (q) οὐ A. 31. 39. 46. 71. 73. 74. Clem. semel. Chrys. Julian. ap. Epiph. Theodoret. (r) = ABDE. 17. 46. 57. (c. al. 3.) 67** 72. al. 7. Mt. l. n. Ed. Copt. Polycarp. Ignat. Method. Julian. Chrys. (etiam in Mt. 7.) Theodoret, alicubi. Damasc. Œc. (s) *tunc quid*, (τότε τι) Slav. 5. et ant. *hæc aliquando*, clar. germ. Sedul. *hæc quidem* (pro *quidam*) Tert. Cypr. Ambrst. *hæc aliquando quidam*, Pel. ταῦτα οὐκ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοὶ, ὅτι καὶ ὑμεῖς τοιοῦτοι. Julian. ap. Cyr. (t) = 6** Chrys. in textu, etiam in Mt. 2. 7. Iren. bis. (semel habet.) Tert. Cypr. semel. Vigil. taps. (u) ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. B. 17. 47. 73. Alii. Item D* Mt. c. d. Syr. Erp. Syr. p. c. ast. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Patr. (x) Interrogative hæc legi vult Theodoret.

οὐ τῇ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ κυρίῳ, καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι·
Ὁ δὲ θεὸς καὶ τὸν κύριον ἤγειρε, καὶ [y] ἡμᾶς″ ἐξεγερεῖ διὰ 14
τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. Οὐκ οἴδατε, ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν 15
μέλη χριστοῦ ἐστιν; [z] ἄρας″ [z*] οὖν τὰ μέλη″ τοῦ χρι-
στοῦ, ποιήσω πόρνης μέλη; [a] μὴ γένοιτο.″ [b] Ἢ″ οὐκ οἴ- 16
δατε, ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ, ἓν σῶμά ἐστιν; (ἔσονται
γάρ, [c] φησίν,″ οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν·) [d] Ὁ δὲ κολλώ- 17
μενος τῷ κυρίῳ, ἓν πνεῦμά ἐστι; Φεύγετε τὴν πορνείαν. 18
πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος, ἐκτὸς τοῦ σώμα-
τός ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων, εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει.
Ἢ οὐκ οἴδατε, ὅτι [e] ∾ τὸ σῶμα″ ὑμῶν ναὸς [f] τοῦ ἐν ὑμῖν 19
ἁγίου πνεύματός ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὲ
ἑαυτῶν; Ἠγοράσθητε γὰρ [g] τιμῆς·″ [δοξάσατε [h] δὴ″ 20
τὸν θεὸν ἐν [i] τῷ σώματι″ ὑμῶν [k] †.]

---

[y] ὑμᾶς. [e] ∾ τὰ σώματα. [k] † καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἅτινά ἐστι τοῦ θεοῦ.

(y) ABCDEI. (hiat G.) 17. 23. 57. (c. al. 7.) 72. 73. 80. Alii. Mt. a. al. 13. Ed. (etiam St. 3.) Syr. utr. Copt. Slav. Vulg. It. Method. Antipater bostr. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. Damasc. Theoph. Œc. Iren. Tert. cæterique lat. ‖ + σὺν αὐτῷ. Syr. p. in m. Slav. ant. Hier. (z) ἆρα. 39** 46. 47. 57. (c. al 6.) 67* 72** 73. 74. al. 8. Mt. d** e** m** n** χ. Damasc. ed. in textu, ἢ ἄρα. FGgr. (z*) οὖν τὸ σῶμα. 17. (a) = Arm. sed insertum in edit. 1698. (b) = Dgr. Fgr. 1. 39. 47. 57. (c. al. 4.) 67** 72. 80. al. 15. Mt. a. al. 7. Ed. Syr. p. (Vulg.) Marcion et Epiph. Dial. c. marcion. Damasc. Theodoret. ms. Theophyl. ap. Wetst. (c) = A. Epiph. Cypr. Ambr. (d) Vs. 17 = Mt. d. 7. (e) AI. 17. 23. 37. 39. 46. 55. 57 (c. al. 3) 67. ap. Birch. 72. al. 11. Mt. b. c. d. e. i. k. m. n. Copt. Arm. Syr. p. Slav. Or. bis. Method. Didym. Serapion. Bas. Cyr. utr. Pseudo Ath. Maximus. Antiochus. Damasc. Theophyl. Hier. Aug. sæpe. Vigil. taps. Ambrst. *membra vestra*, Vulg. Aug. semel. (alibi *corpus.*) Ambr. Pel. Fulgent. Beda. (f) + θεοῦ. 37. (g) *pretio magno*, Vulg. (non It.) Tert. aliquoties, non semper. Cypr. Hilar. Ambrst. Pel. Optat. Vigil. taps. Alii lat. (h) *et portate*, Vulg. boern. (non clar. germ.) Tert. (qui legit quater: *et tollite.*) Cypr. sæpe. Lucif. Hier. Pel. Ambr. Aug. sæpe. Leo. Fulgent. Chromat. Ambrosiast. Vigil. taps. Chrysol. Sedul. Beda. Auct. de trin. et Sp. S. ap. Ath. *Sed* non agnoscunt græci, Cyr. Theodoret. Damasc. Theoph. Œc. Iren. Aug. alicubi. Epiph. in cantic. Nec agnoscunt versiones, v. c. Arm. Slav. ms. et ed. ‖ δὴ = Arm. Ath. Theodoret. *ergo*, Aug. aliquoties, partim adjecto partim omisso *et portate*; it. Anselm.

1 Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατέ [l] μοι," καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς
2 μὴ ἅπτεσθαι· Διὰ δὲ [m] τὰς πορνείας" ἕκαστος τὴν ἑαυ-
τοῦ γυναῖκα ἐχέτω, [n] καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω."
3 Τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν [o] ὀφειλὴν" ἀποδιδότω· ὁμοίως [p] δὲ"
4 καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. Ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ
ἐξουσιάζει, ἀλλ' ὁ ἀνήρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου
5 σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ἡ γυνή. Μὴ ἀποστερεῖτε
[q] ἀλλήλους, εἰ μή [r] τι ἂν" ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν [s],
ἵνα [t] σχολάσητε" [u] † τῇ προσευχῇ· καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ

---

[o] ὀφειλομένην εὔνοιαν. [t] σχολάζητε. [u] † τῇ νηστείᾳ καὶ.

εὖν ἄρα. Syr. p. sed οὖν habet c. ast. δὴ ἄρα. Chrys. hom. 26 in 1 Cor. etiam in Mt. 2. 7. δὴ, ἄρατε. Chrys. semel in h. l. Nempe semel (etiam in Mt. 2. 7. et, teste Bengelio, in Psalmos sæpe,) consentit cum recepta; mox vero habet ap. Montfaucon: δοξάσατε δὴ, ἄρατε τὸν Θεὸν ἐν τῷ σωμ. in cod. Oxoniensi Coll. Novi: δοξάσατε δή. ἄρατε τ. Θ. ἐ. τ. σωμ. ap. Savilium: δοξάσατε δὴ ἄρα τε τὸν Θ. ἐ. τ. σωμ. in Mt. 7: δοξ. δὴ ἄρα τὸν Θ. ἐ. τ. σωμ. et in Mt. 2: δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν, τουτέστιν, ἄρατε τὸν Θεὸν ἐ. τ. σωμ. Cæterum in commentario istud ἄρατε non attingit. Præterea hom. 4. in 1 Tim. hæc habet: δοξάσωμεν δὴ τὸν Θεὸν, ἄρωμεν τὸν Θεὸν ἐν τῷ σωμ. καὶ ἐν τῷ πν. ἡμῶν, et mox ibidem: δοξάσωμεν τοίνυν τὸν Θεὸν, ἄρωμεν αὐτὸν ἐν τῷ σωμ. ἡμῶν, καὶ καλλωπιζώμεθα κ. τ. λ. (i) *membris*, Epiph. in cantic. *cordibus*, Vigil. semel. (k) = ABC*D*EFG. 17. 46. 71. 67** Copt. Æth. Vulg. It. Method. ap. Epiph. Didym. Cyr. Maximus. Damasc. Tert. quater. Cypr. Iren. Ambrst. Latini omnes teste Sabatier. ‖ ἅτινά ἐστι τοῦ Θεοῦ = Auctor in Jobum ap. Orig. (l) = B. 17. 39. 46. Tert. bis. (m) τὴν πορνείαν. FG. Vulg. boern. Tert. semel. Cypr. Hier. alicubi. Aug. alicubi. Ambrst. Pel. (n) = FG. 48* Mt. c. boern. Tert. ‖ = ἐχέτω. Chrys. etiam in Mt. 2. (o) ABCDEFG. 6. 17. 46. 67** 71. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Clem. bis. Or. bis. Method. Chrys. in comment. bis. Tert. Cypr. Ambrst. cæterique latini. ὀφειλομένην τιμὴν. Chrys. ed. et ms. qu. (etiam Mt. 2.) in textu et semel in comment. et hom. 7. in Matth. ὀφειλομένην τιμὴν καὶ εὔνοιαν. 49. ap. Mill. et Wetst. (p) = A. 55. Syr. Arr. Vulg. ms. Or. semel. Chrys. etiam in Mt. 2 Cypr. Alii. (q) + οὖν. 29. 37. Mt. c. Syr. Erp. (r) = Clem. τι B. τι ἄρα ἄν. 73. (s) + ὥρας. Syr. p. in m. (t) ABC DEFG. 39. 46. 73. 74. 80. Or. bis. Dionys. alex. Chrys. alicubi. Isidor. pelus. Damasc. (u) = ABCDEFG. 9. 10. 17. 29. 46. 47. 67** 73. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Clem. Or. quater. Method. Tatian. Dionys. alex. Timoth. alex. Ath. Auctor synops. Isidor. pelus. Bas. Epiph. Cyr. utr. Chrys. in Mt. 7. et in comment. Euthal. Theophyl. in comment. Œc. Cypr. Ambrst. Pel. Hier. Aug. Ambr. Cassiod. Siricius. Innocent. I. Alii. ‖ Habent Chrys. ed. et Mt. 2. in textu. Theodoret. in textu et comment. Theoph. in textu. Cyr. alex. (ap. Beng.) qui alibi legit τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει.

[x] ἦτε", ἵνα μὴ [y] πειράζῃ ὑμᾶς" ὁ σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρα-
σίαν ὑμῶν. Τοῦτο δὲ λέγω κατὰ [z] συγγνώμην," οὐ κατ' 6
ἐπιταγήν. Θέλω [a] ∾ γὰρ" πάντας [b] ἀνθρώπους" εἶναι 7
ὡς καὶ ἐμαυτόν[c]· ἀλλ' ἕκαστος ἴδιον [d] ἔχει χάρισμα" ἐκ
Θεοῦ, [e] ὃς μὲν οὕτως, ὃς δὲ οὕτως. Λέγω δὲ [f] τοῖς ἀγά- 8
μοις" καὶ ταῖς χήραις· καλὸν [g] αὐτοῖς" [h] = ἐστιν," ἐὰν
μείνωσιν ὡς κἀγώ. Εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, [i] γαμησά- 9
τωσαν" κρεῖσσον γάρ [k] ἐστι" [l] ∾ γαμῆσαι," ἢ πυροῦ-
σθαι. Τοῖς δὲ γεγαμηκόσι παραγγέλλω, οὐκ ἐγὼ, ἀλλ' 10
ὁ κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ [m] χωρισθῆναι," (Ἐὰν 11
δὲ καὶ χωρισθῇ, [n] μενέτω ἄγαμος, ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλ-
λαγήτω·) [o] καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι." Τοῖς δὲ λοι- 12
ποῖς ἐγὼ λέγω, οὐχ ὁ κύριος· [εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα
ἔχει ἄπιστον, καὶ αὐτὴ συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ

---

[x] συνέρχεσθε. [a] ∾ δὲ. [d] χάρισμα ἔχει. [l] ∾ γαμεῖν.

(x) ABCDEFG. 17. 46. 71. 73. Æth. boern. Tatian. ap. Clem. Or. Dionys. alex. Timoth. Alex. (qui etiam συνέρχησθε habet.) Cyr. Damasc. Antonius et Maximus. *estote*, Aug. sæpe. ‖ συνέρχησθε. 46** 57. (c. al. 4.) Alii. Mt. a* al. 8. Ed. (etiam St. 3.) Theodoret. Damasc. Œc. ‖ συνέρχεσθε, lectio recepta, 41. 49. 70. Alii. Mt. a** Ar. pol. Chrys. Theodoret. alicubi. Theoph. Alii. *revertimini*, Syr. Erp. Vulg. Cypr. Hier. Aug. semel, Ambrst. Pel. Alii. *revertimini t. sitis*, boern. ‖ γίνεσθε. Clem. Tatian. ‖ = clar. germ. (y) ἐπιχαρῇ ὑμῖν. Or. ἐπιχειρῇ πειράζειν ὑμᾶς. Damasc. *tentet t. uret vos*, boern. (z) γνώμην. 2. *indulgentiam s. veniam, s. consilium*, Lat. *conscientiam t. consilium*, boern. (a) AC D*FG. 17. 23. 39. 46, Mt. d. It. demidov. Or. Cyr. Chrys. alicubi. Damasc. Tert. Cypr. Hilar. Ambrst. Hier. Pel. Ambr. Aug. Zeno. Alii. (b) = 4. Tert. Hier. semel. Aug. aliquoties. Innocent. I. Siricius semel. *vos*, Vulg. ed. Tert. Zeno. Pel. (c) + ἐν ἐγκρατείᾳ. Syr. utr. Erp. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. (d) ABCDEFG. 17. 37. 46. 73. It. tol. demidov. Clem. Or. Cyr. Cypr. (e) ὁ . . . ὁ. ACDEFG. 17. 46. 61. 67** Clem. Cyr. ὅτου . . . ὅσεν. 3. (f) ταῖς ἀγάμοις. 2. 61. 69. Mt. e. i. Theoph. ἀγάμαις. Mt. d. (g) αὐταῖς. Mt. d. i. 7. ‖ = Mt. g. (h) = ABC. ut videtur. D*gr. FGgr. 17. 46. 73. al. 2. Mt. n. Syr. Copt. Epiph. Chrys. (etiam in Mt. 2.) Damasc. (i) γαμήτωσαν s. γαμείτωσαν. FG. 2. 69. 71. Mt. c. f. n. Chrys. (k) = D* gr. FGgr. Syr. (l) γαμεῖν. AC* ut videtur. 17. 23. 46. 57. (cum 49.) Clem. semel. Damasc. Œc. in comment. γαμεῖσθαι. Theoph. ms. (m) χωρίζεσθαι. AD EFG. Bas. (n) μένειν . . . καταλλαγῆναι. FG. Vulg. It. Patr. lat. (o) = Æth.

13 ἀφιέτω αὐτήν·] Καὶ γυνὴ [p] ἥτις" ἔχει ἄνδρα ἄπιστον,
καὶ [q] ∾ αὐτὸς" συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω
14 [r] ∾ αὐτόν." Ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυ-
ναικὶ [s], καὶ ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ [t] ∾ ἀνδρί·"
ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστι, νῦν δὲ ἅγιά ἐστιν.
15 Εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω· [u] οὐ δεδούλωται
ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις. ἐν δὲ εἰρήνῃ
16 κέκληκεν [x] ἡμᾶς" ὁ Θεός· Τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν
ἄνδρα σώσεις; ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις;
17 * [y] Εἰ μὴ" * ἑκάστῳ ὡς ἐμέρισεν ὁ [z] κύριος," ἕκαστον ὡς
κέκληκεν ὁ [a] Θεός," οὕτω περιπατείτω. [b] καὶ οὕτως ἐν ταῖς
18 ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι." Περιτετμημένος τις
ἐκλήθη, μὴ ἐπισπάσθω [c]· ἐν ἀκροβυστίᾳ τις ἐκλήθη, μὴ
19 περιτεμνέσθω. Ἡ περιτομὴ οὐδέν ἐστι, [d] καὶ ἡ ἀκροβυστία
20 οὐδέν ἐστιν," ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν Θεοῦ. Ἕκαστος [e] ἐν
21 τῇ κλήσει ᾗ [f] ἐκλήθη," ἐν ταύτῃ μενέτω. Δοῦλος ἐκλήθης,
μή σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι,

---

[q] ∾ οὗτος. [r] ∾ τὸν ἄνδρα. [t] ∾ ἀδελφῷ. [z] Θεός. [a] κύριος.

(p) εἴ τις. D*G. 42. Mt. f. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 7.) Theodoret. alicubi. Theophyl. in Mt. d. i. Ambrst. Aug. Alii lat. εἰ. Slav. (q) ABCD*FG. 37. 46. Mt. k. Vulg. It. Chrys. alicubi. Cyr. Aug. Ambrst. Alii. (r) ABCDEFG. 17. 37. 46. Syr. Copt. Arm. Vulg. It. Cyr. Hier. Aug. Ambrst. Alii. (s) + τῇ πιστῇ. DEFG. Alius. Syr. Erp. Vulg. It. Martyrium Clementis ap. Coteler. Tert. Ambr. Hier. Ambrst. Pel. Beda. (non Aug.) (t) ABC, ut videtur. D*EFG. 17. 19* 46. Copt. It. Hier. Aug. dis. || + τῷ πιστῷ. Syr. Erp. Vulg. Tert. Iren. Ambrst. Hier. alicubi. Ambr. Pel. Beda. (u) + ὅτι. Arm. + *enim*, Lat. qu. (x) ὑμᾶς. A. 39. 46. 73. Mt. g. Theophyl. Pel. Sedul. Beda. (y) ἢ μή; et præcedentibus jungitur in 18** 22. 23** 43. 57. (c. al. 4) 67* Mt. k. item n. Syr. p. in m. Chrys. in Mt. 2. Sic Severianus interpungi jubet ap. Œc. ἐνί. Chrys. in Mt. 7. (z et a) Sic κύριος et Θεὸς transponunt ABCDEFG. 17. 31. 37. 46. 73. Ed. Syr. Copt. Arm. Vulg. clar. germ. Aug. Ambrst. Pel. || Θεός. bis. 32. 33. 63. || ὁ κύριος et ὁ κύριος ὁ Θεός. G. boern. (b) = Chrys. etiam in Mt. 2. 7. || οὕτως] ὡς. Vulg. Hier. Ambrst. Vigil. taps. Beda. Pel. || διατάσσομαι] διατάσσομεν. 23. διδάσκω. D*EFG. *doceo*, Vulg. It. Patr. lat. (c) + τὴν ἀκροβυστίαν. Arm. Vulg. It. Patr. lat. (d) = FG. al. 5. boern. (e) + δὲ. 30. 73. Mt. d. Æth. Arm. (f) ἐτάχθη. Theoph. ms.

[g] μᾶλλον χρῆσαι." Ὁ γὰρ ἐν κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος, ἀπε- 22
λεύθερος κυρίου ἐστίν· ὁμοίως [h] καὶ" ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς,
δοῦλός ἐστι χριστοῦ. Τιμῆς ἠγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δοῦ- 23
λοι ἀνθρώπων. ["Ἕκαστος [i] ἐν ᾧ" ἐκλήθη, [k] ἀδελφοὶ," ἐν 24
τούτῳ μενέτω [l] παρὰ [m] † Θεῷ.] [n] Περὶ δὲ τῶν παρθέ- 25
νων," ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ ἔχω· γνώμην δὲ δίδωμι, ὡς
ἠλεημένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς εἶναι. Νομίζω οὖν, τοῦτο 26
καλὸν ὑπάρχειν [o] [p] διὰ" τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι κα-
λὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. Δέδεσαι γυναικὶ, μὴ ζήτει 27
λύσιν· λέλυσαι ἀπὸ γυναικὸς, μὴ ζήτει γυναῖκα. Ἐὰν 28
[q] δὲ καὶ" [r] γήμῃς," οὐχ ἥμαρτες· καὶ ἐὰν γήμῃ ἡ παρ-
θένος, οὐχ ἥμαρτε· θλίψιν δὲ [s] τῇ σαρκὶ" ἕξουσιν οἱ
τοιοῦτοι· ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. Τοῦτο δέ φημι, ἀδελ- 29
φοὶ, [t] † ὁ καιρὸς συνεσταλμένος * [u] τὸ λοιπόν ἐστιν·" ἵνα

---

[m] † τῷ. [t] † ὅτι.

(g) σοι τοῦτο καλόν ἐστι. Arm. (h) = AB. 17. 31. 46. 73. Syr. (Syr. p. habet cum ast.) Vulg. Chrys. in Mt. 2. Theodoret. Ambrst. Pel. δὲ καὶ. DEFG. 39. It. Patr. lat. (i) ἐν κυρίῳ. Syr. p. (sed rec. habet in m.) ἐν ᾗ κλήσει. Arm. (k) = 39. Mt. k. Chrys. in Mt. 2. 7. Theodoret. Ante ἐν ᾧ ponunt DEFG. It. Ambrst. ἀδελφὸς. flor. harl. Hier. Aug. Pel. Beda. (l) παρὰ τῷ Θεῷ = 13. 26. ap. Mill. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) παρὰ Θεοῦ. 38. 55. 63. (m) = BDEFGI. 17. 37. 46. 57 (c. al. 6.) 72. 73. 74. al. 12. pluresque. Mt. a. al. 10. Ed. Damasc. Theoph. (n) *de adolescentibus et virginibus*, Slav. (o) + ἀνθρώπῳ, omisso mox: ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ, Theodoret. (p) διὰ δὲ, omisso mox ὅτι, Arm. (q) = Slav. 5. δὲ. Slav. ant. Vulg. It. Ambrst. Pel. (r) γαμήσῃς. B. 17. 37. 46. Mt. a. in marg. Bas. Antonius et Maximus. Damasc. γαμήσῃ. A. λάβῃς γυναῖκα. DEFG. *duxeris uxorem*, Tert. *acceperis uxorem*, Vulg. It. Tert. semel, cæterique lat. (s) ἐν τῇ σαρκὶ. D*FG. Œc. ed. *carnis*, Vulg. clar. germ. Tert. Hilar. Patr. lat. Utrumvis boern. (t) = AB. 17. 23. 46. 67. 72. 73. Alii. Mt. a. c. al. 10. Ed. (etiam St. 3.) Vulg. Eus. Bas. Theodoret. Hier. Ambrst. Pel. Aug. Sedul. Sed habent ὅτι DEFG. 57. (c. al. 6.) Alii. Ed. Syr. Arr. (u) ἐστι· λοιπόν ἐστιν G. 67** boern. Vulg. *tempus breviatum est, et reliquum est*, Ambrst. ἐστι τὸ λοιπόν· seu ἐστι· τὸ λοιπὸν, AB. 17. 37. 44. 46. 68. 71. 73. 74. 80. Ed. Arm. Slav. Bas. Cyr. ἐστι λοιπὸν. D*F. Chrys. alicubi. ἐστι, omisso τὸ λοιπὸν, 39. || Sequentibus jungunt τὸ λοιπὸν s. τὸ λοιπόν ἐστι G. 67** 68. 71. Alii. Ed. (etiam St. 3.) Arm. Vulg. It. Clem. Tert. (semel aliter.) Cypr. Hier. Pel. Alii lat. Item Aug. qui tamen alibi cum Auct. de singul. cler utrique sententiæ addit τὸ λοιπὸν.

30 [x] καὶ'' [y] οἱ'' ἔχοντες γυναῖκας, ὡς μὴ ἔχοντες [z] ὦσι·'' Καὶ
οἱ κλαίοντες, ὡς μὴ κλαίοντες· καὶ οἱ χαίροντες, ὡς μὴ
χαίροντες· [a] καὶ οἱ ἀγοράζοντες, ὡς μὴ κατέχοντες·''
31 Καὶ οἱ χρώμενοι [b] τῷ κόσμῳ τούτῳ,'' ὡς μὴ [c] καταχρώ-
32 μενοι.'' παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου. Θέλω
[d] δὲ'' ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. [e] ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ
33 κυρίου, πῶς [f] ἀρέσει'' τῷ [g] κυρίῳ·'' Ὁ [h] δὲ'' γαμήσας
μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει [i] ∾ τῇ γυναικί.

---

[i] ∾ τῇ γυναικί. Καὶ μεμέρισται καὶ ἡ γυνή. Ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ etc. sive: τῇ γυναικί· Μεμέρισται καὶ ἡ γυνή. Ἡ παρθένος μεριμνᾷ etc. sive: τῇ γυναικί. Καὶ μεμέρισται καὶ ἡ γυνή. Καὶ ἡ παρθένος ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ etc. ∾ τῇ γυναικὶ, καὶ μεμέρισται. Καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ etc.

(x) = 67** Arm. tol. (y) = Ed. elsevir. (z) = FG. Arm. boern. (a) *et qui emunt, quasi non ementes: et qui possident, quasi non possidentes.* Cypr. bis. (b) τὸν κόσμον. AB. item Arm. τὸν κόσμον τοῦτον. D*FG. 17. (c) χρώμενοι. Mt. 1. παραχρώμενοι. I. Bas. Theodoret. ter. *utantur*, Vulg. It. Patr. lat. *abutantur*, Tert. Utrumvis boern. (d) = FG. 61. It. Ambrst. γὰρ. 38. Clem. (e) + ὅτι. Arm. (f) ἀρέσῃ. ABDEF. 21. 46. Eus. Iidem sic vs. 33. item vs. 34. (g) Θεῷ. FG. Vulg. boern. Or. Tert. Cypr. Hier. Ambrst. Pel. αὐτῷ. Theophyl. ms. (h) = 37. 72. Ed. (i) Ante μεμέρισται addunt καὶ D* gr. demidov. Cyr. Ath. Ephr. Aug. Hier. qui hoc præfert. ‖ Et ante et post μεμέρισται additur καὶ, AB. 6. 10. 17. 31. 41. 44. 46. 67. ap. Birch. 71. 73. Mt. m. Ed. Æth. Syr. p. Vulg. Eus. Method. Basil. Epiph. Timoth. alex. Euthal. Pel. Fulgent. Primas. Beda. ‖ καὶ μεμέρισται. *et divisus est.* antecedentibus jungunt Codd. Æth. Vulg. Cyr. Hier. (hoc apostolicæ esse veritatis contendens) Pel. Beda. *et divisus est. Divisa est mulier et virgo. Nam quæ non est nupta etc.* Ambrosiast. *verum divisus est. Ac mulier etiam vidua ac virgo innupta cogitant etc.* Æth. (*vidua* habet etiam Ambr. semel.) ‖ καὶ μεμέρισται sequentibus jungunt Syr. Arr. Arm. (scilicet, sic: τῇ γυναικὶ αὐτοῦ. Καὶ ἰδοὺ μεμερισμέναι εἰσιν ἐν ἀλλήλαις ἡ γαμήσασα καὶ ἡ παρθένος· ὅτι παρθένος μεριμνᾷ.) It. Chrys. Theodoret. Basil. Œcum. Theoph. Tert. Hier. (latinos codices sic legentes reprehendens) Ambr. Aug. Sedul. ‖ = μεμέρισται, Cypr. scilicet: *uxori. Sic et mulier et virgo innupta cogitat etc.* ‖ Post μεμέρισται addunt καὶ, absque alia mutatione, D**FGI. 23. 37. 39. 70. 72. 74. 80. al. 24. Mt. a. c. e. f. g. i. l. Ed. Slav. It. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. Damasc. Euthal. (item Cypr.) μεμέρισται δὲ 30. Syr. Erp. ‖ ἡ ἄγαμος καὶ ἡ παρθένος, ordine mutato, 6. 10. 31. 44. 46. 71 ap. Alter. 73. (qui omnes etiam bis addunt καὶ) Vulg. Eus. Cyr. Hier. (qui hoc præfert.) Aug. Pelag. Fulg. Beda. *mulier innupta* jungunt præterea Cypr. semel et Ambr. semel. Verba hæc sequentibus jungunt Vulg. Æth. Cypr. Ambr. aliquoties. Hier. Pelag. Beda. ‖ ἡ ἄγαμος bis occurrit, sic: τῇ γυναικὶ, καὶ μεμέρισται. καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἄγαμος καὶ ἡ παρ-

Μεμέρισται ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθένος· ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ" 34
τὰ τοῦ κυρίου, [k] ἵνα ᾖ ἁγία καὶ σώματι καὶ πνεύματι·
ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῷ
ἀνδρί. Τοῦτο δὲ [πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν [l] ∾ συμφέρον" 35
λέγω· οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὔ-
σχημον καὶ [m] εὐπάρεδρον" τῷ κυρίῳ ἀπερισπάστως.] Εἰ δέ 36
τις [n] ἀσχημονεῖν" ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ᾖ
ὑπέρακμος, καὶ οὕτως [o] ὀφείλει" γίνεσθαι· ὃ θέλει ποι-
είτω, οὐχ ἁμαρτάνει· [p] γαμείτωσαν." Ὃς δὲ ἕστηκεν 37
[q] — ἑδραῖος" ἐν τῇ καρδίᾳ, μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν
δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν

---

[l] ∾ συμφόρον.   [m] εὐπρόσεδρον.

θένος ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ. AB. 17. 71 ap. Birch. Mt. m. Etiam Aug. alicubi: *et divisa est mulier innupta et virgo. Quæ innupta est* etc. Fortasse etiam Æth. vertens: *mulier vidua et virgo quæ non nupsit.* Ambr. vero semel sic: *Mulier innupta et vidua cogitat* etc. Alibi vero: *Et virgo cogitat.* ‖ = καὶ ἡ παρθένος 46* Sic et Ambr. semel, ut modo diximus. Transponit Hier. semel, codices latinos sic excitans: *Divisa est virgo et mulier.* Item Cypr. semel: *Sic et virgo et mulier innupta.* Tandem Tert: *Divisa*, ait, *est mulier et virgo. Quare? Quoniam innupta, ID EST virgo, cogitat* etc. (k) + πῶς ἀρέσει τῷ κυρίῳ. 4. 57. (c. al. 3.) 73. Theoph. ed. et in Mt. d. i. Aug. semel. (l) συμφέρον. A. 13. 17. 26. ap. Mill. 37. 49. Ed. Hesych. (m) ABDEFG. 17. 23* 31. 37. 39. 46. 57 (cum 49.) 72. 73. 74. 80. al. 7. et Barb. I. Mt. a. in marg. b bis. c bis. m. Ed. Clem. Eus. Bas. Cyr. Chrys. alicubi et in Mt. 7. Theodoret. bis. Damasc. Theophyl. (etiam in Mt. d. i.) Alii. πρόσεδρον. I. εὐπρόσδεκτον. 5. 6. Concil. quinisext. *quod facultatem præbeat sine impedimento* (ἀπερισπάστως) *Dominum obsecrandi*, (qs. εὐπρόσευκτον, sed *observandi* harl. marian.) Vulg. Pel. Beda. *benestabile*, boern. *intente facit servire*, Hier. ‖ Καὶ εὐπρόσεδρον τῷ. κ. ἀπερισπάστως = Codd. lat. ap. Hier. (ob translationis difficultatem, ut ille opinatur.) Ambr. Ambrst. *et præsente Domino non recedentes*, clar. germ. ‖ Inde ab ἀλλὰ = Gaudent. ‖ εὔσχημον καὶ = Æth. (n) ἀσχημονεῖ, omisso postea νομίζει. FG. *turpem se viderit*, Ambrst. *turpem se existimat*, It. *turpem se videri existimat*, Vulg. Pel. Alii. (o) ὀφείλειν. Conject. (p) = Æth. γαμείτω. D*EFG. Syr. Arr. Slav. 5. boern. Aug. *si nubat*, Vulg. clar. germ. Slav. ed. clar. germ. Ambr. Hier. Ambrst. Sedul. Pel. Beda. (q) = FG. It. γενναῖος. 46. Post καρδίᾳ ponunt ABD*E. 17. 23. 31. 37. 39. 57 (cum 49. 71.) 73. 74. Mt. k. item 46. Syr. Copt. Ammoniac. Vulg. Bas. Theodoret. Ambr. Aug. Hier. Ambrst. Sedul. Pel. ‖ καρδίᾳ] + αὐτοῦ. Iidem fere, et G. 80. Ed. Syr. Arr. Æth. Arm.

τῇ [r] καρδίᾳ αὐτοῦ'' [s] τοῦ'' τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον,
38 καλῶς [t] ποιεῖ.'' [u]''Ὥστε [x] καὶ'' ὁ [y] ∾ ἐκγαμίζων'' [z], κα-
39 λῶς [a] ποιεῖ·'' [b] καὶ ὁ'' μὴ [c] γαμίζων,'' κρεῖσσον [d] ποιεῖ.'' Γυνὴ
δέδεται [e] † ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ [f] [g] κοι-
μηθῇ'' ὁ ἀνὴρ [h] = αὐτῆς,'' ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλει [i] γα-
40 μηθῆναι,'' μόνον ἐν κυρίῳ. Μακαριωτέρα δέ ἐστιν, ἐὰν
οὕτω μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην· δοκῶ [k] δὲ'' κἀγὼ
πνεῦμα [l] θεοῦ'' [m] ἔχειν.''
1 Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, [n] οἴδαμεν· * (ὅτι πάντες
γνῶσιν ἔχομεν· * ἡ γνῶσις φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδο-
2 μεῖ· Εἰ [o] = δέ'' τις δοκεῖ [p] ∾ εἰδέναι'' τι, [q] ∾ οὐδέπω''

---

[y] ∾ γαμίζων. [b] ὁ δὲ. [c] ∾ ἐκγαμίζων.
[e] † νόμῳ. [p] ∾ ἐγνωκέναι. [q] ∾ οὔπω.

(r) καρδίᾳ. B. 67** ἰδίᾳ καρδίᾳ. A. 31. 37. 39. 46. 73. 74. (s) = AB. 17. 39. 46. 67* 73. al. 8. Mt. c. d. i. k. Bas. Theodoret. Theoph. τὸ. 35. (t) ποιήσει. AB. 6. 17. 46. 67** Copt. ποιείτω. Mt. a. in marg. (u) Vs. 38. = 3. Mt. c. ‖ ὥστε ad ποιεῖ prius = FG. 39. 57. al. 4. boern. (x) = 33. 35. Ed. (y) AB. 17. 23. 31. 46. Clem. Method. Bas. ἐγγαμίζων. 71. Mt. a**g. Theodoret. (z) + τὴν ἑαυτοῦ παρθένον s. τὴν παρθένον ἑαυτοῦ. ABDE. 17. 31. 37. 46. 71. ap. Birch. 73. Syr. Erp. (Syr. p. habet c. ob.) Arm. Ammoniac. Vulg. clar. germ. item Æth. Clem. Bas. Optat. Hier. Pel. Ambr. Aug. semel. Ambrst. Gaudent. (a) ποιήσει. B. 6. 17. 37. 67** (b) ABDEFG. 17. 46. 73. Vulg. It. Bas. Chrys. alicubi Patr. lat. (c) ABDEFG. 17. 46. Clem. Bas. ἐγγαμίζων. 39. Mt. a** g. Theodoret. (d) ποιήσει. AB. 6. 17. 37. 46. 67** (e) = A (B ap. Wetst. non ap. Birch.) D* 17. 67** (Barb. 1.) Copt. Ammoniac. Æth. Syr. p. c. ob. Arm. clar. germ. harl** tol. Vulg. ms. Clem. Or. bis. Cyr. Tert. Cypr. Ambr. semel. Aug. Hier. alicubi Vigil. Beda. γάμῳ. Mt. g. Epiph. (f) + καὶ D** FGgr. I. 23** 48. 61. 67* 74. al. 20. Mt. a. al. 7. Syr. p. Theodoret. semel. (g) ἀποθάνῃ. A. 73. Syr. p. in m. Clem. Bas. (h) = AB. 39. 46. 48. 57 (c. al. 2) 61. 67* 72. 80. al. 17. Mt. a. al. 8. Ed. Syr. p. habet c. ast. Vulg. ms. Or. semel Bas. Cyr. Theodoret. Œc. Vigil. taps. ‖ = ὁ ἀνὴρ αὐτῆς. Tert. Cypr. (i) γαμηθῆ. FG. Vulg. It. Patr. lat. (k) γάρ. B. 4. 17. 37. 67** 71. 73. Mt. f. Syr. p. (habet rec. in m.) tol. Ambr. Vigil. Ambrst. Sedul. (l) χριστοῦ. 17. (m) ἔχω. FG. (Vulg.) boern. Tert. Ambrst. Aug. (n) + οὐκ. 31. (o) = AB. 17. 46. 71. 73. 74. 80. Mt. f. Arm. Syr. p. c. ast. clar. germ. tol. Clem. Meletius. ap. Epiph. Nyss. Damasc. Ambrst. (p) ABDEFG. 17. 31. 37. 38. ap. Wetst. 46. 71. 73. Mt. f. clar. germ. (Utrumvis boern.) Clem. Nyss. Theodoret. alicubi. Damasc. εἶναι. 39. ap. Mill. 91. (q) = 37. Mt. b. Ammoniac. οὔπω. AB. 17. 31. 46. 71. 73. Mt. f. et DE ap. Mill. Clem

[r] — οὐδὲν" [s] ∾ ἔγνωκε," καθὼς δεῖ γνῶναι· Εἰ δέ τις 3
ἀγαπᾷ τὸν θεὸν, οὗτος ἔγνωσται [t] ὑπ' αὐτοῦ·") Περὶ 4
[u] τῆς βρώσεως οὖν" τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν, ὅτι οὐδὲν
εἴδωλον [x] ἐν κόσμῳ," καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς [y] = ἕτερος," εἰ
μὴ εἷς. Καὶ γὰρ εἴπερ εἰσὶ [z] λεγόμενοι θεοὶ [a], εἴτε ἐν 5
οὐρανῷ, εἴτε ἐπὶ [b] † γῆς· ([c] ὥσπερ εἰσὶ θεοὶ πολλοὶ, καὶ
κύριοι πολλοί·") [d] Ἀλλ' ἡμῖν" εἷς θεὸς, ὁ πατὴρ, ἐξ οὗ 6
τὰ πάντα [e], [f] καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν·" [g] καὶ εἷς κύριος, ἰη-
σοῦς χριστὸς, [h] δι' οὗ" τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς [i] δι' αὐτοῦ."
Ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶσις· τινὲς [k] δὲ" τῇ [l] ∾ συνει- 7
δήσει" [m] τοῦ εἰδώλου ἕως ἄρτι" [n] ὡς" εἰδωλόθυτον ἐσθί-
ουσι, καὶ ἡ συνείδησις [o] αὐτῶν," ἀσθενὴς οὖσα, μολύνε-
ται.] [Βρῶμα δὲ [p] ἡμᾶς" οὐ [q] ∾ παρίστησι" τῷ θεῷ· 8

---

[s] ∾ ἔγνω. [b] † τῆς. [l] ∾ συνηθείᾳ. [q] ∾ παραστήσει.

(r) = ABD*FG. 17. 31. 46. 71. 73. Mt. f. Slav. 5. 8. Vulg. It. Clem. Nyss. Meletius. Theodoret. aliquoties. Tert. Cypr. Ambrst. Aug. Alii. (s) ABD*FG. 31. 37. 46. 73. 74. Mt. f. k. 2 semel. Clem. Melet. Nyss. Damasc. Theodoret. alicubi. ᾔδει. 17. (t) = 17. Clem. (u) δὲ τῆς βρώσεως. DE. 1. 17. item 108. et Mt. d. 7. Arr. Syr. p. in m. Vulg. clar. germ. Iren. Aug. (non Ambrst.) || βρώσεως] πιώσεως D* γνώσεως. Mt. 1. (x) = Iren. Ambrst. (y) = ABDEFG. 17. 39. 46. 47. 67** 73. Mt. f. i. Copt. Ammoniac. Æth. Arm. Vulg. It. Cyr. Bas. Iren. Ambrst. Alii lat. (z) + οἱ. FG. Mt. g. (a) + καὶ κύριοι. DE. clar. germ. Ambrst. Pel. (b) = AB DEFG. 37. 46. 57 (c. al. 4) 67** 73. 80. Alii. Mt. c. al. 5. Ed. Or. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 2.) Dionys. areop. Theophyl. (c) = Iren. Ambr. Aug. alicubi. Ambrst. || ὥσπερ] *siquidem* (εἴπερ) Vulg. Aug. alicubi. Pel. + οὖν. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. (d) ἡμῖν δὲ. 17. Copt. Epiph. ἡμῖν. B. (e) + *nobis*, Tert. ed. semel. (f) = Clem. ut videtur. Or. semel. Cassiod. *et nos in ipso* s. *ex ipso*. Patr. lat. qu. (g) καὶ εἷς . . . . δι' αὐτοῦ = 72* Mt. d. (h) δι' ὅν. B. boern. || + *ubique*, Slav. 2. (i) δι' αὐτόν. Mt. c. || + καὶ ἓν πνεῦμα ἅγιον, ἐν ᾧ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς ἐν αὐτῷ 72** Slav. 6. 7. 8. et ed. antiq. (Sed ms. antiquiores 2. 5. 10. et ed. recent. non legunt.) Naz. ed. et ms. qu. et hinc Nicetas heracl. Damasc. bis, (alibi repudiat.) et Euthym. Sed Spiritus S. nullam mentionem factam hic esse, diserte monent Chrys. Damasc. in h. l. Theoph. Œc. (k) = Arm. γάρ. 37. 47. 68. 73. 80. Mt. f. Syr. Copt. (l) AB. 17. 46. 67** 80. Copt. Ammoniac. ut videtur. Æth. Syr. p. in m. Damasc. *scientia*, Ambrst. ed. (m) ἕως ἄρτι τοῦ εἰδώλου. BDEFG. 31. 37. Mt. f. Syr. Arm. Vulg. ed. It. Bas. Theodoret. Patr. lat. || εἰδώλου] = Tert. εἰδωλοθύτου. 67** Chrys. in comment. (n) = 57 (c. al. 5) 67* al. 5. Mt. c. k. (o) *aliorum*, Ambrst. ed. (p) ὑμᾶς. 17. 37. al. 5. Mt. f. h. (q) παραστήσει. AB. 5. 10. 17. 46. 67** 71. Mt. ψ.

οὔτε [r] γὰρ" ἐὰν [s] φάγωμεν, περισσεύομεν· οὔτε ἐὰν μὴ
9 φάγωμεν, ὑστερούμεθα. Βλέπετε δὲ, μήπως ἡ ἐξουσία
ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γένηται τοῖς [t] ∾ ἀσθενοῦσιν."
10 Ἐὰν γάρ τις ἴδῃ [u] σὲ," τὸν ἔχοντα γνῶσιν, ἐν εἰδωλείῳ
κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις αὐτοῦ, [x] ἀσθενοῦς ὄντος,"
11 οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν; Καὶ
[y] ἀπολεῖται" ὁ ἀσθενῶν [z] ἀδελφὸς" [a] ∾ ἐπὶ" τῇ σῇ [b] γνώ-
12 σει," δι' ὃν χριστὸς ἀπέθανεν. Οὕτω δὲ, ἁμαρτάνοντες
εἰς τοὺς ἀδελφοὺς [c] καὶ" τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν
13 ἀσθενοῦσαν, εἰς χριστὸν ἁμαρτάνετε. Διόπερ εἰ βρῶμα
σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν [d] μου," οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς
τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν [e] — μου" σκανδαλίσω.
1 [f] Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος;" οὐχὶ ἰησοῦν [g] χριστὸν"
τὸν κύριον ἡμῶν [h] ἑώρακα; οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν
2 κυρίῳ; Εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλάγε ὑμῖν
εἰμι· [ἡ γὰρ σφραγὶς τῆς ἐμῆς [i] ἀποστολῆς" ὑμεῖς

---

[t] ∾ ἀσθενέσιν. [a] ∾ ἐν.

[f] ∾ οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος; οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος.

Clem. bis. Or. bis. (semel ut rec.) Ath. Damasc. συνίστησι. FG. (r) = AB. 2. 17. 74. Mt. χ. tol. Cypr. Aug. λ^. 52. (s) + μὴ. deleto postea μὴ, A. item 17. ‖ Sententias invertunt B. 46. Copt. Arm. flor. tol. marian. Vulg. ms. (t) ABDEFG. 17. 46. 67 ** 80. al. 3. Clem. bis Damasc. (u) = BFG. Vulg. boern. Ambrst. Pel. Aug. Hier. (x) ἀσθενὴς οὖσα. Slav. Vulg. clar. germ. Aug. Ambrst. Pel. Hier. Utrumvis boern. (y) ἀπόλλυται. ABD* 37. 46. 67 ** 73. 74. Clem. Or. Bas. Chrys. ed. et in Mt. 7. Alii. (z) = Syr. ed. Vulg. ms. Clem. Post γνώσει ponunt ABFG. 17. 37. Copt. Æth. Erp. Vulg. It. Clem. Bas. Iren. Ambrst. Hier. Alii. (a) ABFG. 17. Iren. Bas. *in*, Vulg. It. Patr. lat. ‖ = Clem. Theodoret. ms. (b) βρώσει. Lect. 6 ** Chrys. dis. etiam in Mt. 2. 7. *conscientia*, harl. Vulg. ed. sixt. Aug. Pel. Ambrst. ms. Sedul. (c) = G. It. (d) = FG. boern. Clem. Cypr. Ambrst. ed. (e) = D*FG. It. Cypr. Auct. de singul. cler. Aug. semel. Ambrst. (f) AB. 5. 10. 17. 37. 46. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. flor. Or. Tert. Ambrst. Aug. Pel. Cassiod. Beda. ‖ = οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος. 71. (g) = AB. 46. 74. Syr. p. c. ast. tol. harl. Vulg. ms. Or. Ambrst. (h) + τοῖς ὀφθαλμοῖς μου. Arm. (i) ἐπιστολῆς. 14. 37. Lect. 7. Mt. ω. Ed. Æth.

ἐστε [k] ἐν κυρίῳ·"] Ἡ ἐμὴ ἀπολογία [l] τοῖς" ἐμὲ ἀνα- 3
κρίνουσιν [m] αὕτη ἐστί." * Μὴ οὐκ [n] ἔχομεν" ἐξουσίαν 4
φαγεῖν καὶ πιεῖν; Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν [o] ἀδελφὴν 5
γυναῖκα" περιάγειν [p], ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι, καὶ οἱ
ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου, καὶ κηφᾶς; "Η μόνος ἐγὼ καὶ βαρ- 6
νάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν [q] τοῦ μὴ ἐργάζεσθαι;" Τίς 7
στρατεύεται ἰδίοις ὀψωνίοις [r] ποτέ;" τίς φυτεύει ἀμπε-
λῶνα, καὶ [s] ∽ ἐκ τοῦ καρποῦ" αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει [t]; [u] — "ἢ"
τίς ποιμαίνει ποίμνην, καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος [x] τῆς ποί-
μνης" οὐκ ἐσθίει; Μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα [y] λαλῶ"; 8
[z] ∽ ἢ οὐχὶ καὶ ὁ νόμος ταῦτα λέγει;" [a] ∽ Ἐν γὰρ τῷ 9
μωσέως νόμῳ γέγραπται·" οὐ [b] ∽ φιμώσεις" βοῦν ἀλοῶν-
τα. μὴ [c] τῶν βοῶν μέλει τῷ Θεῷ; "Η δι' ἡμᾶς [d] πάντως" 10

---

s ∽ τὸν καρπόν. z ∽ ἢ καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ λέγει;

a ∽ γέγραπται γάρ. b ∽ κημώσεις.

(k) = D* 46. ut videtur. Syr. Erp. clar. germ. tol. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. Habet Or. (l) εἰ. Arm. (m) ἔστιν αὕτη. AB. 37. 46. (n) ἔχω. Slav. 5. 8. etiam vs. 5. (o) ἀδελφαὶ, γυναῖκα. Lect. 7. ἀδελφὰς γυναῖκας Arm. Hier. e græcis codd. γυναῖκας. G. Clem. semel, ut videtur, *mulieres*, boern. Tert. Auct. de singul. cler. Hilar. Hier. e latinis, ut videtur, codd. Ambrst. ed. Sedul. (qui in græco *sorores*, non mulieres, legi narrat.) *uxores*, Helvidius. Cassiod. *mulierem*, Ambrst. ed. *mulierem sororem*, hoc ordine harl* Vulg. ed. (p) + μεθ' ὑμῶν. Arm. (q) *hoc operandi*, Vulg. Tert. Aug. semel. Hilar. Pel. Beda. *hæc operandi*, Ambrst. ed. || τοῦ μὴ habet Syr. p. c. ast. || τοῦ = ABD*EFG. 17. 46. Isidor. (r) = Arm. sed extat in marg. edd. constant. et amst. (s) ABCD*FG. 17. 46. boern. tol. flor. harl. Vulg. ms. Beda. ἐκ τῶν καρπῶν. Damasc. (t) + καὶ πίνει. DEFG. It. (u) = DEFG. 31. 73. Mt. i. Ed. Arm. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 7.) Theodoret. Theoph. Aug. (x) = Dial. c. marcion. αὐτῆς D*G. 3. 35. Æth. flor. boern. Vulg. ms. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Ambrst. Hilar. Aug. αὐτοῦ. Mt. e. (y) λέγω. DEFG. 38. 72. Mt. m. Ed. (z) ABCDE. 46. Copt. Arm. Vulg. clar. germ. Or. Ambrst. Aug. εἰ καὶ ὁ νόμος μωϋσέως ταῦτα οὐ λέγει. Marcion ap. Epiph. ἢ εἰ καὶ ὁ νόμος ταῦτα λέγει. FG. *an si et lex hæc dicit*, boern. || = ἢ et καὶ 89. || ταῦτα] τ' αὐτὰ, *eadem*, Ambrst. (a) DEFG. It. Or. semel. ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται. Or. semel (Semel ut rec.) || μωσέως νόμῳ] νόμῳ μωσέως. 72. al. 4. Mt. k. Ed. Nyss. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. alicubi. μωσέως = Ambrst. (b) D*FG. Hesych. (c) + περὶ. DEFG. 31. 39. 46. 73. (Syr. Vulg. It.) (d) = Arm. πάντας. 32. Mt. l.

λέγει; δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι [e] ἐπ' ἐλπίδι ὀφείλει ὁ
11 ἀροτριῶν ἀροτριᾷν," καὶ ὁ ἀλοῶν, [f] ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν" [g] †. Εἰ
ἡμεῖς [h] ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, [i] μέγα, εἰ ἡμεῖς
12 [k] ὑμῶν" τὰ σαρκικὰ [l] θερίσομεν;" Εἰ ἄλλοι τῆς [m] ὑμῶν
ἐξουσίας" μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς; ἀλλ' οὐκ ἐχρησά-
μεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ· ἀλλὰ πάντα [n] στέγομεν," ἵνα μὴ
13 [o] ἐγκοπήν" τινα δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ.] Οὐκ
οἴδατε, ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι, [p] ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθί-
ουσιν; [q] οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ [r] ∾ προσεδρεύοντες," τῷ
14 θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται; Οὕτω καὶ ὁ κύριος διέταξε

---

[f] τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν. [g] † ἐπ' ἐλπίδι.
[m] ἐξουσίας ὑμῶν. [r] ∾ παρεδρεύοντες.

(e) ὅτι ὀφείλει ἐπ' ἐλπίδι ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾷν. ABC. 17. 31. 37. 46. 80. Ed. Or. Eus. Cyr. Damasc. Dial. c. marcion. ὅτι ὀφείλει ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾷν ἐπ' ἐλπίδι. Sahid. ὅτι ὁ ἐπ' ἐλπίδι ἀροτριῶν ὀφείλει ἀροτριᾷν. D* *quia in spe, qui arat, debet arare*, clar. germ. *quoniam debet in spe, qui arat, arare.* Vulg. Aug. Pel. Beda. ὅτι ὀφείλει ὁ ἐπ' ἐλπίδι ἀροτριῶν ὀφείλει ἀροτριᾷν. F. ὅτι ὀφ'λει ὁ ἰφελπι δεῖ ἀροτριῶν ὀφείλει ἀροτριᾷν. Sic G. *quoniam debet qui in spe debet qui arat debet arare*, boern. Sed Ambrst. rejicit ὀφείλει in hemistichium posterius, et omittit ἀροτριᾷν, sic: *quoniam qui in spe arat et triturat, debet spei suæ fructum percipere.* Item: *quis est qui arat, nisi qui in spe arat?* Ambr. ὅτι ἐπ' ἐλπίδι ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾷ. Theodoret. alicubi. (f) ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν, omisso sequente ἐπ' ἐλπίδι, ABC. 10. 17. item, absque τοῦ, 71. Syr. utr. (Syr. p. habet rec. in m.) Erp. Copt. Arm. Or. Eus. Cyr. ἐπ' ἐλπίδι αὐτοῦ μετέχειν. Slav. 5. ἐπ' ἐλπίδι τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν. Slav. ed. (sed Slav. 8. ut rec.) τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ ἐπ' ἐλπίδι μετέχειν. 31. τῆς ἐπ' ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν. 46. *in spe fructus percipiendi*, Vulg. Pel. Beda. *in spe participandi*, Aug. *spei suæ* (αὐτοῦ) *fructum percipere*, It. item (coll. nota anteced.) Ambrst. (g) = D*FG. 46. Sahid. et omnes nota anteced. laudati. ἐν εἰρήνῃ. Theodoret. alicubi. || Locus corruptus fortasse sic restituendus est: ὅτι ἐπ' ἐλπίδι ὁ ἀροτριῶν· καὶ ὁ ἀλοῶν, ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν. (h) + ἐν. Syr. Arr. (i) + οὐ. D* clar. (k) ἐξ ὑμῶν. Arm. ut videtur. (l) θερίσωμεν. CDEFG. 23. 31. 37. 39. 71. 73. 80. al. 7. Mt. a. 7. al. 4. Ed. Vulg. It. Theodoret. (m) ABCDEFG. 37. 46. 73. 80. pluresve. Ed. Arm. Chrys. semel, etiam in Mt. 7. || *vestrorum potestatem habent*, clar. germ. || ὑμῶν] ἡμῶν. 2. 52. Mt. 7. semel. || ἐξουσίας] οὐσίας. Conject. (n) στέργομεν. Scholiastes in cod. 19. Cypr. (o) ἐκκοπήν. 2. 48. 49. 63. pluresve. Mt. b. al. 7. Theodoret. συνεγκοπήν. 37. Post τινα (quod = Arm. Or.) ponunt ABC. 46. (p) + τὰ. DFG. 46. Barb. 1. Vulg. ed. boern. Aug. Alii. (q) + καὶ. 74. Mt. c. Syr. utr. Arm. Vulg. Ambrst. (r) ABCDEFG. 17. 46. Eus. Damasc. Procop. semel.

τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν, ἐκ τοῦ εὐαγγελίου
ζῆν· Ἐγὼ δὲ [s] οὐ κέχρημαι οὐδενὶ'' τούτων. οὐκ ἔγραψα δὲ 15
ταῦτα, ἵνα οὕτω γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γάρ μοι [s*] μᾶλ-
λον'' ἀποθανεῖν, ἢ τὸ καύχημά μου [t] ἵνα τις κενώσῃ.''
Ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστι μοι [u] καύχημα·'' 16
[x] ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται·'' οὐαὶ [y] γάρ'' μοι [z] ἐστὶν,'' ἐὰν
μὴ εὐαγγελίζωμαι. Εἰ γὰρ ἑκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν 17
[a] ἔχω· [b] εἰ δὲ ἄκων,'' * οἰκονομίαν πεπίστευμαι. * Τίς 18
οὖν [c] μοι'' [d] ἐστὶν'' [e] ὁ'' μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος
ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον [f] = τοῦ χριστοῦ,'' εἰς τὸ
μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.
Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων, [g] πᾶσιν'' ἐμαυτὸν ἐδού- 19
λωσα, ἵνα τοὺς [h] πλείονας'' [i] κερδήσω.'' Καὶ ἐγενόμην τοῖς 20
ἰουδαίοις [k] ὡς'' ἰουδαῖος, ἵνα [l] ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ
νόμον ὡς [m] ὑπὸ νόμον, ([n] ÷ μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον,'') [o] ἵνα''

---

[s] οὐδενὶ ἐχρησάμην. [y] δέ.

(s) ABCDEFG. 17. 37. 46. 57. (cum 49. 71.) 73. item 80. Damasc. οὐκ ἐχρησάμην οὐδενί. 23. (s*) = 17. (t) οὐδεὶς κενώσει. BD* οὐδεὶς μὴ κενώσει. A. τις κενώσει. FG. 26. οὐδεὶς κενώσῃ. 17. ‖ κενώσει etiam E. Mt. f. ‖ *quam gloriam meam nemo exinaniet*, clar. germ. *quam gl. m. quis evacuat l. exinaniat*, boern. *nemo gl. m. evacuabit*, Ambrst. ed. item Tert. (u) χάρις. DEFG. It. Ambrst. ms. (x) ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ. 17. (y) ABCDEFG. 6. 10. 17. 23. 39. 46. 71. Ed. Copt. Sahid. Vulg. It. Or. Chrys. alicubi Cyr. Ambrst. Hier. Aug. Ambr. Alii. (z) = Mt. i. ἔσται. FG. Ambrst. Utrumvis boern. (a) + οὐκ. 13. 37. (b) = Mt. e. Post ἄκων interpungunt 1. 71. 80. 89. Alii. Verss. (c) = Theoph. etiam in Mt. i. μου. A. 17. 39. 46. 57. (c. al. 3.) al. 5. Mt. e. g. Syr. Arr. Æth. Vulg. Ambrst. Hier. Pel. Beda. (d) ἔσται. D*FG. It. Ambrst. (e) = 73. Œc. in textu. (f) = ABCD* 17. 23. 46. 57. (cum 3.) 74. Copt. Sahid. Arm. Vulg. clar. germ. Cyr. Chrys. in comment. Ambrst. Aug. Pel. Beda. Habet Hier. (g) = 4* τοῖς πᾶσιν. Mt. k. ἐν πᾶσιν. D* clar. germ. (h) πάντας. 46. Syr. p. (sed rec. in m.) Clem. Hier. semel. ‖ + αὐτῶν. Or. (i) σώσω. 3. 33. 35. Mt. k. (k) = G* 39. 67** boern* Tert. Sedul. (l) + τούς. 71. Lect. 7. (m) + οἱ. Arm. (n) + ABCDEFG. 10. 17. 31. 37. 46. 71. 73. 80. Syr. p. Sahid. Arm. Vulg. it. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Damasc. Nestorius. Or. int. (non gr.) Ambrst. in textu. Beda. Aug. præterea addens alicubi: ἀλλ' ὑπὸ χάριν, teste Millio. (o) ἀλλ' ἵνα καί. Arm.

21 τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω· Τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, (μὴ
ὢν ἄνομος [p] ∾ Θεῷ," ἀλλ' ἔννομος [q] ∾ χριστῷ,") ἵνα
22 [r] ∾ κερδήσω" ἀνόμους· [s] Ἐγενόμην" τοῖς [t] ἀσθενέσιν"
[u] ὡς" ἀσθενὴς, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσι γέ-
γονα [x] — τὰ" πάντα, ἵνα [y] ∾ πάντως τινὰς" [z] σώσω."
23 [a] ∾ Τοῦτο" δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς
24 αὐτοῦ γένωμαι. Οὐκ οἴδατε, ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχον-
τες, πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον;
25 [b] οὕτω τρέχετε, ἵνα καταλάβητε. Πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζό-
μενος, πάντα ἐγκρατεύεται· ἐκεῖνοι [c] μὲν οὖν," ἵνα φθαρ-
26 τὸν στέφανον λάβωσιν· ἡμεῖς δὲ, ἄφθαρτον. Ἐγὼ τοίνυν
οὕτω τρέχω, ὡς οὐκ ἀδήλως· οὕτω πυκτεύω, ὡς οὐκ ἀέρα
27 [d] δέρων·" Ἀλλ' [e] ∾ ὑπωπιάζω" μου τὸ σῶμα καὶ δου-

[p] ∾ θεοῦ. [q] ∾ χριστοῦ. [r] ∾ κερδανῶ.
[y] ∾ πάντας. [a] ∾ πάντα. [e] ∾ ὑποπιάζω.

(p) ABCD*EFG. 7. 17. 26. 31. 37. 42. 46* 67** 73. Ed. Copt. Arm. Syr. p. Vulg. It. Or. gr. et lat. Isidor. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 2.) Damasc. Theoph. (etiam in Mt. i.) Œc. alicubi. Psellus. Ambrst. Nestorius. Vigil. Avitus vienn. Hier. Aug. Pel. (q) Iidem, et Ed. Syr. (r) ABC ut videtur. FG. 17. 37. 46. || + τοὺς. ABCD. 17. 71. 73. Ed. Or. (s) = 17. || + δὲ καὶ. FG. boern. (t) ἀσθενοῦσιν. DEFG. (u) = A. Vulg. clar. germ. Or. Cypr. Ambrst. Aug. Ambr. Alii. || *carnalibus quasi carnalis, ut eos qui carnales erant etc.* Prædestinat. (x) = ABCD*FG. 46. Clem. Or. semel. Naz. Chrys. alicubi. κατὰ. Lect. 5. (y) πάντας. DEFG. Syr. Erp. Æth. Vulg. It. Clem. Tert. Hier. Ambrst. Pel. Aug. Nestorius. Pacian. Ennodius. Beda. τοὺς πάντας. 17. Or. (semel πάντα.) πάντως τινα. Lect. 5. Mt. d. ψ. χ. 7. (z) κερδήσω. Æth. Erp. Clem. Or. Macar. Naz. semel. Theoph. ms. Tert. Aug. Hier. (a) ABCDEFG. 17. 37. 46. 67** 73. 80. Copt. Æth. Vulg. It. Naz. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Schol. in cod. 7. Ambrst. Pel. Sedul. Beda. ταῦτα πάντα. Arm. Sahid. (b) + ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν. FG. boern. (c) = Arm. || οὖν = 6. al. 2. Mt. g. i. 7. Syr. p. c. ast. Clem. (d) δαίρων. 72. al. 6. Mt. a** al. 4. Ed. (e) ὑποπιάζω. B. ap. Wetst. FG. 73. 89* Lect. 6. al. 21. Mt. b. al. 9. Ed. Eus. Ephr. Naz. Damasc. Chrys. in comment. et in Mt. 7. semel. (in Mt. 2. ter ὑπωπιάζω.) Anonymus ap. Œc. ὑποπιέζω. D*E. 46. al. 9. Mt. a. in marg. Clem. Naz. Chrys. ms. et in Mt. 7 bis. Theodoret. alicubi. (contradicente Theophylacto.) *lividum facio*, clar. germ. Iren. Paulin. *castigo*, Vulg. Ambrst. Aug. Ambr. Alii. Utrumvis boern. *subjicio*, Hilar. Hier. *macero*, Rufin, *affligo*, Auctor de singul. cleric.

λαγωγῶ, μήπως [f]ἄλλοις" κηρύξας, αὐτὸς ἀδόκιμος γέ-
νωμαι.

Οὐ θέλω [g]γὰρ" ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, ὅτι οἱ πατέρες 1
[h]ἡμῶν" πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν, [i]καὶ πάντες διὰ
τῆς θαλάσσης διῆλθον," Καὶ πάντες εἰς τὸν [k]μωϋσῆν 2
[l]∾ ἐβαπτίσαντο" ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ, Καὶ 3
πάντες τὸ [m]αὐτὸ" βρῶμα πνευματικὸν ἔφαγον, Καὶ 4
πάντες τὸ [m]αὐτὸ" πόμα πνευματικὸν ἔπιον· (ἔπινον γὰρ
ἐκ [n]πνευματικῆς" ἀκολουθούσης [o]πέτρας· [p]ἡ δὲ πέτρα
ἦν ὁ χριστός·")] Ἀλλ' [οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐ- 5
δόκησεν [q]ὁ θεός·" κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ.
Ταῦτα δὲ [r]τύποι" [s]ἡμῶν" ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι 6
ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμησαν.
Μηδὲ [t]εἰδωλολάτραι γίνεσθε," καθώς [u]τινες αὐτῶν· ὡς" 7
γέγραπται· ἐκάθισεν ὁ λαὸς [x]φαγεῖν καὶ πιεῖν, καὶ ἀνέ-
στησαν παίζειν. Μηδὲ [y]πορνεύωμεν," καθώς τινες αὐτῶν 8
[z]ἐπόρνευσαν," καὶ [a]∾ ἔπεσον" [b]ἐν" μιᾷ ἡμέρᾳ [c]εἰκοσι-

---

[g] δὲ. [k] μωσῆν. [l] ∾ ἐβαπτίσθησαν. [a] ∾ ἔπεσαν.

(f) ἄλλους. Conject. (g) ABCD EFG. 6. 17. 39. 46. 73. 74. Copt. Vulg. It. Clem. Or. Cyr. Bas. Marcion ap. Epiph. Iren. Cypr. Aug. Ambrst. Alii. (h) ὑμῶν. 49. 73. Mt. 19. (i) = Mt. χ. 19* Iren. Hilar. ter. Vigil. taps. Sed habet Cypr. ‖ θαλάσσης.] νεφέλης 17. (k) CFG. Alii. Mt. a. al. 12. Ed. Patr. (l) ACDEFG. 17. 39. 46. 73. 80. al. 6. Mt. ω. 19. Bas. Cyr. Chrys. alicubi. Theodoret. alicubi. Dial. c. marcion. Damasc. Theoph. Alii. ἐβαπτίζοντο. Theoph. ms. (m) = A. 46. Æth. Auct. de promiss. item Or. semel. (n) = Iren. semel. Ambr. aliquoties, sed alibi habet. (o) + αὐτοῖς. Arm. Vulg. (p) = Mt. i. (q) = Marcion. ap. Epiph. Clem. Iren. semel. (r) τύπος. 49. Slav. 5. εἰς τύπον. 46. *in figuram nostri*, clar. germ. Iren. Beda. *in figura nostri*, Vulg. boern. Vigil. Ambrst. *figuræ nostræ*, Tert. Cypr. Aug. (s) ἡμῖν. 39. 46. Sahid. Slav. ut videtur: δι' ἡμᾶς. Arm. (t) εἰδωλολάτρας γίνεσθαι. G. item 3. Mt. f. m. Arm. Utrumvis boern. (u) = FG. boern. ‖ ὡς] ὥσπερ. AD** 1. 37. 39. 47. 73. 80. al. 19. Mt. a. al. 5. Ed. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. Theodoret. Theoph. καθὼς. 17. ὥστε. 91. (x) + τοῦ 72. Ed. (y) ἐκπορνεύωμεν. D*FG. (z) ἐξεπόρνευσαν. DEFG. 67* al. 3. Chrys. alicubi. (a) ABD*EFG. 17. 26. 37. 71. Mt. f. 7. Theodoret. (b) = D*FG. (Vulg. It. Patr. lat.) (c) εἰκοσιτέσσαρες. 37. 73. Syr. p. (sed habet rec. in m.) Arm. tol, Codd. lat. εἰκοσιδύο. Æth.

9 τρεῖς″ χιλιάδες. Μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν [d] ∾ χριστὸν,″
καθὼς [e] — καί″ τινες [f] αὐτῶν″ [g] ἐπείρασαν,″ καὶ ὑπὸ τῶν
10 ὄφεων ἀπώλοντο. Μηδὲ [h] γογγύζετε,″ καθὼς [i] = καί″
τινες αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευ-
11 τοῦ. Ταῦτα δὲ [k] πάντα″ [l] τύποι″ [m] συνέβαινον″ ἐκεί-
νοις· ἐγράφη δὲ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη
12 [n] τῶν αἰώνων″ κατήντησεν. ῞Ωστε [ὁ δοκῶν [o] ἑστάναι,
13 βλεπέτω, μὴ πέσῃ.] Πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ [p] εἴληφεν″ εἰ
μὴ [q] ἀνθρώπινος· [[r] πιστὸς″ δὲ ὁ Θεὸς, ὃς οὐκ [s] ἐάσει″
ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ [t] δύνασθε [u], ἀλλὰ ποιήσει σὺν
τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν, τοῦ δύνασθαι [x] † ὑπενεγ-

[d] ∾ κύριον. [x] † ὑμᾶς.

(d) BC. 17. 31. 39. 46. 73. 80. Syr. p. in m. Copt. ms. Arm. (sed in m. edd. amst. et constant. χριστὸν.) Æth. Epiph. (qui Marcionem κύριον in χριστὸν mutasse putavit.) Chrys. alicubi. Theodoret. Damasc. Epist. synodi antioch. ad Samosat. (ubi tamen Wetstenius χριστὸν legendum esse putat.) Sedul. Cassiod. ‖ Θεὸν. A. (A** ap. Wetst. sed Woidius nihil hic emendatum esse tradit.) 2 ap. Mill. et Beng. Slav. 7. et ant. Beda. ‖ χριστὸν. Syr. Arr. Sahid. Vulg. It. Theodotus. Chrys. Theoph. Iren. Ambr. Aug. Ambrst. Pel. τῷ χριστῷ. 23** (e) = ABCD* FG. 37. 46. 48* 67** 73. al. 9. Mt. f. k. m. Copt. Arm. Slav. 5. et ed. Vulg. It. Epiph. Epist. Synodi antioch. Ambrst. Iren. Ambr. Alii. (f) = 2. Mt. m. αὐτὸν. 73. al. 3. Ed. Chrys. alicubi. αὐτῷ. A. (g) ἐξεπείρασαν. G. 17. 23. 57. (cum al. 5) 73. 74. 80. (et ap. Mill. DE. 31. 37. 39. 46.) Ed. (h) γογγύζωμεν. DEFG. 17. clar. germ. Chrys. alicubi. Aug. (i) = ABCDEFG. 17. 31. 37. 39. 46. 73. 74. 80. Mt. a. k. Ed. Syr. utr. Copt. Arm. Slav. 5 et ed. Vulg. It. Bas. Chrys. in Mt. 2. 7. Damasc. Theodoret. Iren. Ambrst. Aug. Alii. (k) = AB. 17. Sahid. Marcion. ap. Epiph. et Tert. Dial. c. marcion. Or. semel. Hippol. Cyr. Pacian. πάντα δὲ ταῦτα. DEFG. 46. 57. (cum 3. 70.) boern. Or. semel. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. Iren. (l) τυπικῶς. ABCF. 10. 17. 23. 31. 46. 47. 57. 71. 73. 80. Mt. d. g. Ed. Syr. p. in m. Marcion. ap. Epiph. Or. ter. Hippol. Ephr. Bas. Naz. Nyss. Macar. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Cyr. utr. Theoph. alicubi. Alii. *In figura*, Vulg. It. Patr. lat. *in præformationem*, Hilar. (m) συνέβαινεν. B. 10. 17. 23. 31. 46. 47. 57. 73. 80. Mt. d. g. Ed. Or. bis. Hippol. Marcion. ap. Epiph. Chrys. in Mt. 2. 7. (n) τοῦ αἰῶνος. 74. (o) + *firmiter*, Arm. (p) καταλάβῃ. FG. Vulg. germ. boern. Ambrst. Hier. Aug. Alii. *occupabit*, Cypr. (q) + πειρασμὸς. Copt. Sahid. (r) δυνατὸς. 44. 108. Barb. 3. Slav. (exc. rec.) Procop. (s) ἀφήσει. DEFG. Utrumvis boern. (t) + οὐ. FG. Mt. n** clar. boern. (u) + ὑπενεγκεῖν. G. boern. Aug. aliquoties. (x) = ABC DEFGI. 17. 32. 46. 47. 52. 67** 73.

κεῖν. [y] Διόπερ, ἀγαπητοί μου,″ φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδω- 14
λολατρείας. Ὡς φρονίμοις λέγω· κρίνατε ὑμεῖς, ὅ φημι. 15
Τὸ ποτήριον τῆς [z] εὐλογίας″ ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινω- 16
νία [a] τοῦ αἵματος″ τοῦ χριστοῦ ἐστι; [b] τὸν ἄρτον″ ὃν
κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος [c] ∾ τοῦ χριστοῦ″
ἐστιν; ″Ὅτι [d] εἷς ἄρτος,″ ἓν σῶμα οἱ πολλοί ἐσμεν· οἱ 17
γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου [e] μετέχομεν. Βλέπετε τὸν 18
ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· οὐχὶ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας κοι-
νωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσί; Τί οὖν φημι; [f] [g] ∾ ὅτι εἴ- 19
δωλον τί ἐστιν; ἢ ὅτι εἰδωλόθυτον τί ἐστιν;″ [h] Ἀλλ᾽, ὅτι 20
ἃ″ [i] ∾ θύει [k] = τὰ ἔθνη,″ [l] δαιμονίοις″ [i] ∾ θύει,″ καὶ
οὐ θεῷ· οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γί-
νεσθαι. Οὐ δύνασθε ποτήριον κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον 21

---

[c] ∾ τοῦ κυρίου. [g] ∾ ὅτι εἰδωλόθυτον τί ἐστιν; [i] ∾ θύουσιν.

---

80. (Syr. utr. Vulg. It.) Or. Macar. Bas. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. semel. Theoph. in Mt. d. i. (y) διὸ, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. 38. 48. 72. Barb. 3. Ed. διόπερ ἀδελφοί μου. Mt. i. 7. Æth. Chrys. Theoph. (z) εὐχαριστίας. FG. 71. ap. Birch. 80. Barb. I. (a) = Barb. 1. ‖ Mox τοῦ σώματος] = Barb. 1. Mt. n* τοῦ αἵματος. 69. (b) ὁ ἄρτος. 3 5. 71. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. Theodoret. *et panis*, Syr. Arr. Æth. Vulg. (c) τοῦ κυρίου. D* EFG. 21. Vulg. It. Theodoret. Ambrst. Aug. Fulgent. αὐτοῦ. 30. (d) *sicut unus panis est, ita* Syr. Arr. Æth. (e) + καὶ τοῦ (ἑνὸς. FG.) ποτηρίου. DEFG. It. demidov. tol. harl. Vulg. ms. et ed. sixtin. Versio bohem. ms. et qu. edd. Ambrst. Pel. Beda. Teste Correctorio Glossa exponit, sed Græci et antiqui non habent. (f) + οὐκ εἰπών. Sahid. + οὐχ. Chrys. in Mt. 2. 7. (g) ὅτι εἴδωλον τι ἐστιν, omissis cæteris, 17. 71. Quidam ap. Aug. *non quod idolum sit aliquid*, Tert. ὅτι εἰδωλόθυτον τί ἐστιν, omissis cæteris, A. Epiph. ὅτι εἰδωλόθυτον τί ἐστιν; ἢ ὅτι εἴδωλον τί ἐστιν; BC* 31. 37. 46. item 73. Ed. Copt. Sahid. (Æth.) Vulg. Aug. Pel. Beda. ὅτι εἰδωλόθυτόν ἐστι τί; οὐχ ὅτι εἴδωλον (εἰδωλόθυτον FG. Utrumvis boern.) ἐστι τί. DEFG. It. Ambrst. Aug. semel. ὅτι ἱερόθυτον τί ἐστιν, ἢ εἰδωλόθυτον τί ἐστιν. Marcion. ap. Epiph. *et ii qui immolant Diis vanitas sunt, et Dii eorum etiam vanitas.* Æth. (h) ἃ δὲ DE. ἀλλὰ ἃ. FG. *Sed quæ immolant*, Vulg. It. Ambrst. Aug. Alii. *Sed qui sacrificant*, Quidam ap. Aug. *Sed quia, quæ sacrif.* Aug. dis. ὃ γὰρ Chrys. sed ἃ γὰρ in Mt. 2. 7. (i) ABCDEFG. 17. 31. 37. 46. 71. 73. Marcion. ap. Epiph. (qui etiam θύει posterius omittit.) Eus. (k) = BDEFGgr. clar. germ. Marcion. ap. Epiph. Eus. Tert. Aug. dis. (alibi habet.) Quidam ap. Aug. Ambrst. Ante ἃ θύει ponit I. (l) δαίμοσι. 63. εἰδώλοις. Copt. Sed non Sahid.

δαιμονίων· οὐ δύνασθε τραπέζης κυρίου μετέχειν καὶ τρα-
22 πέζης δαιμονίων. Ἢ παραζηλοῦμεν τὸν κύριον; μὴ ἰσχυ-
ρότεροι αὐτοῦ ἐσμεν;]
23 [[m] Πάντα [n] † ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα
24 [n] † ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. Μηδεὶς [o] τὸ" ἑαυ-
25 τοῦ ζητείτω, ἀλλὰ [p] [o] τὸ" τοῦ [q] ἑτέρου" [r] †. Πᾶν τὸ ἐν
μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες, [s] διὰ
26 τὴν συνείδησιν·" Τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα
27 αὐτῆς. Εἰ [t] — δέ" τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων [u], καὶ
θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε,
28 μηδὲν ἀνακρίνοντες, [x] διὰ τὴν συνείδησιν." [Ἐὰν δέ τις
[y] ὑμῖν" εἴπῃ· τοῦτο [z] ∾ εἰδωλόθυτόν" ἐστι· μὴ ἐσθίετε,
δι' [a] ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα, καὶ" τὴν συνείδησιν [b] †.]
29 Συνείδησιν δὲ λέγω, οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέ-
ρου. ἱνατί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ [c] ἄλλης"

---

[n] † μοι. [r] † ἕκαστος. [z] ∾ ἱερόθυτον. [b] † τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.

(m) *πάντα . . . συμφέρει* = 17. Mt. i. ‖ Mox: *πάντα . . . οἰκοδομεῖ* = FG. boern. ‖ Interrogative legi vult Theodoret. (n) = ABC*DEFG. 17. 46* 67** item Mt. h. Copt. Sahid. Æth. It. harl* luxov. tol. Vulg. ms. Clem. Ath. Damasc. Iren. Tert. Cypr. Ambrst. Aug. (alibi habet) Ambr. (o) *τὰ*. A. 47. Antiochus. Posterius *τὸ* = 46* 67** (p) + *καὶ*. 61. 67. al. 6. Mt. k. Syr. Arr. Clem. (q) *πλησίον*. Theoph. etiam Mt. d. i. (r) = ABCD*FGH. 17. ut videtur. 67** 71. 73. 80. Copt. Sahid. Arm. Vulg. It. Clem. Ambrst. Aug. Ambr. Alii. (s) = Æth. Novatian. (t) = ABD*FG. 46. 67** Copt. Vulg. It. Antioch. Chrys. in Mt. 2. 7. Ambrst. Pel. Alii. (u) + *εἰς δεῖπνον*. DEFG. Sahid. It. Vulg. ed. sixtin. Ambrst. Pel. Beda. (x) = Æth. Ambrst. (y) = G. Vulg. It. Tert. Ambrst. Aug. semel. Pel. (z) ABH. Sahid. Glossarium N. T. Eus. et fortasse Clem. *immolaticium*, germ. clar. harl* demidov. Vulg. ms. Ambrst. Aug. alicubi. Cassiod. *immolatum* (s. *immolaticium*) *idolis*. Vulg. ed. boern. flor. Aug. Pel. Alii. *idolothytum*, Tert. (a) = FG. boern. Ambrst. ‖ *ἐκεῖνον* = Chrys. in Mt. 2. 7. (b) = ABCDEFGH* 10. 17. 28. 46. 71* 73. 80. Ed. Syr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. It. Damasc. Ambrst. Aug. Pel. Beda. Habent Chrys. dis. Theodoret. dis. Theoph. dis. Œc. (c) *ἄλλου*. 52. *ἀπίστου*. FG. *ab infideli conscientia*, It. Ambr. Hier. Sedul. Primas. Sed non Aug. Ambrst. Pel. Beda.

συνειδήσεως; Εἰ [d] † ἐγὼ [e] χάριτι″ μετέχω, τί βλασφη- 30
μοῦμαι, ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ; Εἴτε οὖν ἐσθίετε, εἴτε 31
πίνετε, εἴτε τι ποιεῖτε, [f] πάντα″ εἰς δόξαν θεοῦ [g] ποιεῖτε.″
Ἀπρόσκοποι [h] γίνεσθε καὶ ἰουδαίοις″ καὶ ἕλλησι καὶ τῇ 32
ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ· Καθὼς κἀγὼ [i] πάντα πᾶσιν″ ἀρέσκω, 33
μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ [k] συμφέρον,″ ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν,
ἵνα σωθῶσι. Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ χριστοῦ. 1
Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς, [l] ἀδελφοὶ,″ ὅτι [m] πάντα μου μέ- 2
μνησθε,″ [n] καὶ″ καθὼς [o] παρέδωκα ὑμῖν,″ τὰς παραδόσεις
[p] κατέχετε. Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι παντὸς ἀνδρὸς 3
ἡ κεφαλὴ ὁ χριστός ἐστι· κεφαλὴ δὲ γυναικὸς, ὁ ἀνήρ·
κεφαλὴ δὲ χριστοῦ, ὁ θεός. Πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος 4
ἢ προφητεύων [q] [r] κατὰ″ κεφαλῆς ἔχων, καταισχύνει τὴν
[s] κεφαλὴν αὐτοῦ.″ Πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προ- 5
φητεύουσα ἀκατακαλύπτῳ [t] τῇ″ κεφαλῇ, καταισχύνει
τὴν κεφαλὴν [u] ἑαυτῆς·″ ἓν γάρ ἐστι καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυ-
ρημένῃ. Εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνὴ, [x] καὶ″ κει- 6
ράσθω[y]· εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι,

[d] † δὲ.

(d) = ABCDEFGI. al. 37. et Barb. 7. Mt. a. al. 8. Ed. Syr. utr. Ar. pol. Copt. Sahid. Arm. Slav. Vulg. It. Clem. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Damasc. Theoph. Ambrst. Pel. γάρ. 17. 47. Vulg. ms. || εἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω antecedentibus jungit A. (e) χάριτος. Antiochus. Auct. de singul. cler. Ambrst. Sedul. (f) = 45. ap. Mill. 46* Or. semel. (g) = FG. boern. Ambrst. (h) καὶ ἰουδαίοις γίνεσθε. ABC. 17. 37. 73. Or. Cyr. γίνεσθε ἰουδαίοις τε. FG. || καὶ = Slav. 5. et ed. Vulg. boern. Hilar. Ambrst. Aug. (i) πᾶσιν κατὰ πάντα. FG. Slav. boern. παντάπασιν. Theodoret. ms. (k) σύμφορον. AC. (l) = ABC. 46. 71. 73. 74. Copt. Sahid. Æth. Arm. Bas. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. (m) μου μέμνησθε πάντες. Theodoret. (n) = A* 57. (c. al. 2) al. 3. Ante μέμνησθε ponit Ed. (o) πανταχοῦ παρέδωκα. FG. clar. boern. Ambrst. (p) + μου. DFG. Ar. pol. Vulg. It. Ambrst. Pel. + οὕτω. C. Æth. Chrys. etiam in Mt. 2. (q) + κάλυμμα. 4. 61. 67* Barb. 1. Copt. Sahid. (r) ἐπὶ τῆς. 4. (s) ἑαυτοῦ κεφαλήν. 48. 72. Ed. (t) = D*FG. (u) αὐτῆς s. αὑτῆς. ACD*FGI. 73. 74. 80. al. 7. pluresve. Ed. Maximus. Chrys. (etiam in Mt. 2.) Theodoret. Damasc. Theophyl. in Mt. d. i. Œc. (x) = 9. Æth. Arm. Vulg. ed. Ambrst. (y) + τὴν τρίχα αὐτῆς. Arm. + ἢ ξυράσθω. B.

7 κατακαλυπτέσθω. Ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακα-
λύπτεσθαι [z] τὴν κεφαλὴν," εἰκὼν καὶ δόξα θεοῦ ὑπάρ-
8 χων· [a] γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστιν. [Οὐ γάρ ἐστιν ἀνὴρ
9 ἐκ γυναικὸς, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός·] Καὶ γὰρ οὐκ ἐκ-
τίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα.
10 Διὰ τοῦτο [b] ὀφείλει ἡ γυνὴ [c] ἐξουσίαν" ἔχειν [d] ἐπὶ" τῆς
11 κεφαλῆς, διὰ τοὺς [e] ἀγγέλους." Πλὴν [f] οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς,
12 οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς," ἐν [g] κυρίῳ." Ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ
ἀνδρὸς, οὕτω καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικός· τὰ δὲ πάντα
13 ἐκ τοῦ θεοῦ. [h] Ἐν ὑμῖν αὐτοῖς" κρίνατε· πρέπον ἐστὶ γυ-
14 ναῖκα [i] ἀκατακάλυπτον" τῷ θεῷ προσεύχεσθαι; [k] = Ἢ"
οὐδὲ [l] ∾ αὐτὴ ἡ φύσις" διδάσκει ὑμᾶς, ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν
15 κομᾷ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστι; Γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾷ, δόξα [m] αὐ-
τῇ" ἐστιν; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου [n] δέδοται" [o] =
16 αὐτῇ." Εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην
συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ [p] αἱ ἐκκλησίαι" τοῦ θεοῦ.
17 Τοῦτο δὲ [q] ∾ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ," ὅτι οὐκ εἰς

---

[f] οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς, οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς.
[l] ∾ ἡ φύσις αὐτὴ. [q] ∾ παραγγέλλω οὐκ ἐπαινῶν.

(z) = Chrys. (etiam in Mt. 2. 7. Theodoret.) alicubi. Theoph. in Mt. d. i. Sedul. (a) + ἡ. AD* FG. 73. Mt. h. Isidor. Theodoret. (b) + οὐκ. 33. 35. (c) ἐξιοῦσα s. ἐξουσίαν. Conject. κάλυμμα. Iren. ap. Epiph. *velamen*, harl** Vulg. ms. et ed. sixtin. Hier. Aug. Beda. Sed *potestatem*, Vulg. ed. It. Tert. Ambrst. (d) διὰ. Sahid. (e) ὄχλους s. ἄνδρας s. ἀγέλους s. ἀπαγέλους s. ἀγελαίους s. διαβόλους. Conject. *decus* s. *umbram*, Arm. (f) ABCDEFGH. 31. 37. 39. 46. 57 (cum 63.) 73. Copt. Æth. Arm. Slav. ms. It. Clem. Bas. seleuc. Damasc. Ambrst. Auct. de singul. cler. Aug. γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς. 91. (g) κόσμῳ. Theodoret. (h) ὑμεῖς αὐτοὶ. DE. Vulg. ed. clar. germ. Ambrst. Alii lat. (i) ἀκαταλήπτως. 23* οὐκ ἀκάλυπτον. 73. (k) = AB CD*FGH. 46. 73. Ed. Syr. utr. (sed Syr. p. habet in m.) Copt. Arm. Vulg. It. Damasc. Ambrst. Alii. (l) ABCDH. 37. 46. 73. 74. ut videtur. Mt. k. Damasc. ‖ αὐτὴ = FGgr. Arm. Tert. (m) αὐτῆς. 7. Mt. n. Ed. Sahid. Syr. p. in m. (n) ἐστιν. Arm. clar. germ. (o) = DEFGgr. I. 23. 47. 67** al. 22. Mt. a. al. 8. Ed. Slav. ms. clar. germ. Chrys. in comment. bis. Theodoret. Œc. Tert. Ante δέδοται ponunt CH. 37. 46. 68. 73. 74. Vulg. Damasc. (p) *ecclesia*, Vulg. ed. Syr. Erp. Æth. Tert. Cypr. Ambrst. Pacian. Alii lat. (q) AC*

τὸ κρεῖττον, ἀλλ' εἰς τὸ [r] ἧττον" συνέρχεσθε. Πρῶτον 18
[s] μὲν" [t] γὰρ," συνερχομένων [u] ὑμῶν" ἐν [x] † ἐκκλησίᾳ,
ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν· καὶ μέρος τι πιστεύω·
Δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις [y] — ἐν ὑμῖν" [z] εἶναι," ἵνα [a] οἱ δό- 19
κιμοι φανεροὶ γένωνται [b] — ἐν ὑμῖν." Συνερχομένων [c] οὖν" 20
ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, οὐκ [d] ἔστι" κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν·
Ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον [e] προλαμβάνει" [f] ἐν τῷ" 21
φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει. Μὴ γὰρ οἰκίας 22
οὐκ ἔχετε [g] εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν;" ἢ τῆς ἐκκλησίας
τοῦ θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχον-
τας; [h] τί ὑμῖν εἴπω;" [i] ἐπαινέσω" ὑμᾶς; [k] ἐν τούτῳ"
* οὐκ ἐπαινῶ. [Ἐγὼ γὰρ παρέλαβον" [l] ἀπὸ" [m] τοῦ κυ- 23
ρίου," ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν,] ὅτι ὁ κύριος [n] ἰησοῦς" ἐν τῇ
νυκτὶ ᾗ παρεδίδοτο, ἔλαβεν [o] ἄρτον, Καὶ εὐχαριστήσας 24
ἔκλασε, καὶ εἶπε· [p] † τοῦτό μου [q] ἐστὶ τὸ" σῶμα τὸ ὑπὲρ

---

[x] † τῇ. [p] † λάβετε, φάγετε,

FG. 6. 10. 17. 31. 39. 46. 67** 73. 80. Ed. Syr. utr. Arr. Æth. Arm. Vulg. clar. boern. Ambrst. Aug. Alii. *παραγγέλλω, οὐκ ἐπαινῶ.* D* (r) *ἧσσον.* ABCD* 46. *ἔλαττον.* FG. Theodoret. (s) = 4. Arm. Ambrst. (t) = Æth. Arm. Vulg. It. Pel. (u) = 63. al. 5. Theophyl. etiam in Mt. d. i. (x) = ABCDEFGI. 57 (c. al. 6.) Alii. Mt. a. al. 8. ed. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Damasc. || *ἐν ἐκκλησίᾳ*] *ἐπὶ τὸ αὐτὸ.* Theodoret. (y) = D*EFG. Vulg. It. Tert. Cypr. Ambrst. Cœlestin. Philastr. Aug. Ambr. Alii. || Habent Arm. Hier. Primas. Ausbert. Ante *αἱρέσεις* ponunt 48. 72. Ed. Post *εἶναι* Mt. 7. (z) *ὑπάρχειν.* 17. || *δεῖ . . . εἶναι*] *εἰσιν.* Arm. (a) + *καὶ.* D* 37. 71. Vulg. clar. germ. Ambrst. (b) = C. Or. ed. Damasc. Hier. Cœlestin. Philastr. (c) = D*EFG. It. Clem. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. *δὲ.* 17. (d) = clar. germ. *ἔτι.* D*FG. boern. *jam non est*, Vulg. Ambrst. Aug. Pel. || *οὐκ ἔστιν οἶκος κυρίου ὑμῖν τόπος ἄρτον φαγεῖν.* Arm. *οὐχ ὡς ἐν τῇ κυριακῇ δεῖ φάγετε καὶ πίνετε.* Syr. Erp. (e) *προσλαμβάνει.* AC. 46. al. 7. Mt. m** al. 4. Zonaras. (f) *ἐπὶ τῷ.* DEFG. *ad*, Vulg. germ. *εἰς τὸ.* 3. 17. *αὐτῷ.* Mt. m. (g) *φαγεῖν καὶ πιεῖν.* FG. boern. (h) = Æth. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. *τί εἴπω ὑμῖν.* ACDEFG. 37. 73. θ. Syr. Vulg. It. Damasc. Ambrst. Alii. *τί εἴπω.* Arm. (i) *ἐπαινῶ.* BFG. Vulg. It. Ambrst. || *ἐπαινέσω ὑμᾶς* = Æth. (k) Antecedentibus jungunt 1. 23. 71. 80. Alii. Ed. (etiam St. 3) Copt. Theodoret. Sequentibus Codd. Syr. Vulg. *ἐπὶ τούτῳ.* 46. (l) *παρὰ.* DE. (m) *θεοῦ.* FG. boern. (n) = B. 44. || + *χριστὸς.* 29** al. 5. Ed. Æth. Cyr. Beda. (o) + *τὸν.* DFG. Cyr. hieros. (p) = ABCDEFG. 17. 23* 31. 46* 57 (cum 3. 70.

ὑμῶν [r] — κλώμενον·" τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνη-
25 σιν. Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον, μετὰ τὸ δειπνῆσαι, [s] λέ-
γων· τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ [t] ἐμῷ
αἵματι·" τοῦτο ποιεῖτε, [u] ὁσάκις ἂν πίνητε," εἰς τὴν ἐμὴν
26 ἀνάμνησιν. Ὁσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον,
καὶ τὸ ποτήριον [x] = τοῦτο" πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ κυ-
27 ρίου καταγγέλλετε, ἄχρις οὗ [y] † ἔλθῃ [z]. Ὥστε ὃς ἂν
ἐσθίῃ τὸν ἄρτον [a] † [b] ἢ" πίνῃ τὸ ποτήριον [c] [d] τοῦ κυρίου"
ἀναξίως [e], ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ [f] ÷ τοῦ" αἵμα-
28 τος τοῦ [g] κυρίου." Δοκιμαζέτω δὲ [h] [i] ἄνθρωπος" ἑαυτὸν,
καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω, καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πι-
29 νέτω· Ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων [k] = ἀναξίως," κρίμα ἑαυτῷ
ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ διακρίνων τὸ σῶμα [l] τοῦ κυρίου."

---

[y] † ἂν. [a] † τοῦτον.

71.) 67** ap. Alter. 73. Copt. Sahid. It. Vulg. ms. Bas. Cyr. Chrys. alicubi. (sed in comment. habet et explicat.) Damasc. Cypr. Ambrst. Beda. *λάβετε καὶ φάγετε.* Arm. Vulg. *λάβετε,* omisso *φάγετε,* Æth. Sedul. (q) = codex ap. Erasm. (r) = ABC* 17. 67** Ath. Cyr. *διδόμενον.* Copt. Sahid. Arm. *quod pro vobis tradetur.* Vulg. Cypr. Ambrst. ed. Beda. *θρυπτόμενον.* D. *quod pro vobis frangitur,* clar. germ. item boern. Ambrst. (s) + *ἔλαβε.* Arm. Cypr. (t) *αἵματί μου.* AC. 17. 23* 37. 46. 57. 73. *αἵματι τῷ ἐμῷ.* Cyr. *αἵματι,* absque *ἐμῷ,* 70. *ἐμῷ ὀνόματι.* 43. Mt. 7. *ὀνόματί μου.* 23** (u) = 37. 43. ap. Mill. 46. 57 (cum 70.) 73. 74. Æth. *ὁσάκις ἐὰν πίνητε αὐτὸ.* 80. ‖ *ἰσάκις* ad *ὁσάκις* = A. (x) = ABCD*FG. 17. 46. 80. Sahid. Arm. Vulg. ed. It. Cyr. Cypr. semel. Ambrst. Pel. Beda. (y) = ABCD*FG. 17. 31. Mt. 7. Ath. Bas. Nestorius. Cyr. Damasc. (z) + *αὐτός.* Arm. (a) = ACDE FG. 17. 46. 61. 73. Sahid. Arm. germ. boern. harl. tol. marian. Vulg. ms. Clem. Pseudo Ath. Bas. Damasc. Cypr. Cassiod. Beda. *κυρίου,* et deinde *αὐτοῦ* pro *κυρίου,* Syr. utr. Erp. item Chromat. (b) *καὶ.* AD. 39. 46. Syr. Arr. Copt. Syr. p. in m. Æth. Vulg. ms. Clem. Pel. Chromat. Cassiod. (c) + *corpus et sanguinem Christi,* Cassiod. ut videtur, semel. (d) = Bas. ms. Chrys. alicubi. *τοῦτο.* 2. Mt. d. Æth. (e) + *τοῦ κυρίου.* D** 2. 10. ap. Wetst. (sed 12. ap. Steph.) 23. 39. 47. 57 (cum 68.) 80. al. 10. Mt. a. in marg. d. i. l. Syr. p. (Orig.) Bas. Chrys. alicubi. Œc. Ambrst. Aug. ap. Mill. (f) + ACDEFGI. 17. 72. 73. 80. Alii. Mt. a. al. 10. Ed. Clem. Bas. Pseudo Ath. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. Damasc. Alii. (g) *χριστοῦ.* A. 17. Æth. Hier. (h) + *πρῶτον.* 2. Epiph. in cantic. (i) *ἕκαστος.* 4. 17. Mt. 7. Or. (k) = AC ut videtur. 17. Sahid. Æth. ‖ + *τοῦ κυρίου.* Chrys. etiam in Mt. 2. 7. (l) = AB. 17. 67** Sahid. harl*

Διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄῤῥωστοι, καὶ 30
[m] κοιμῶνται ἱκανοί.″ [Εἰ [n] ∾ γὰρ″ ἑαυτοὺς [o] διεκρί- 31
νομεν,″ οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα· Κρινόμενοι δὲ * [p] ὑπὸ″ κυρίου, 32
παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ [q] κατακριθῶμεν.]
Ὥστε, ἀδελφοί [r] μου,″ συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν, ἀλ- 33
λήλους ἐκδέχεσθε. Εἰ [s] † τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ [t] ἐσθιέτω· 34
ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε· [u] τὰ δὲ λοιπὰ, ὡς ἂν [x] ἔλ-
θω,″ [y] διατάξομαι.″

Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοὶ, οὐ θέλω ὑμᾶς 1
ἀγνοεῖν. [z] Οἴδατε,″ [a] ∾ ὅτι″ ἔθνη ἦτε, πρὸς τὰ [b] εἴδωλα 2
τὰ ἄφωνα,″ [c] ὡς ἂν ἤγεσθε,″ [d] ἀπαγόμενοι.″ Διὸ γνω- 3
ρίζω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς [e] ἐν″ πνεύματι θεοῦ [f] λαλῶν,″ λέγει
ἀνάθεμα [g] ∾ ἰησοῦν·″ καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν [h] ∾ κύ-

[n] ∾ δὲ. [s] † δὲ. [a] ∾ ὅτι ὅτι. [g] ∾ ἰησοῦς. [h] ∾ κύριος ἰησοῦς.

(m) ἱκανοὶ ἔτι αὐτοί εἰσι, οἳ καὶ κοιμῶντές εἰσι. Arm. (n) ABDE FG. 17. 46. boern. Clem. Aug. semel. Ambrst. (o) ἐκρίνομεν. 46. 47. al. 7. Mt. k. χ. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Œc. Antiochus. Theophanes. Photius. Amphiloch. ms. ἐκρίναμεν. 73. 92. (p) ἀπὸ. FG. || + τοῦ. BC. 37. 72. 80. Ed. Clem. Damasc. (q) + τούτῳ. G. Vulg. It. Ambrst. Alii. (r) = 67** Syr. p. c. ast. Arm. clar. Ambrst. Aug. (s) = ACD*FG. 17. 23. 46. 57 (c. al. 3.) Copt. Slav. Vulg. ed. It. Cypr. Ambrst. Pel. (t) + ἑαυτοῦ. Arm. (u) τὰ δὲ . . . διατάξομαι = 80. (x) διέλθω. 63. (y) διατάξωμαι. ADG. al. 5. τότε διατάξομαι Arm. διατάξ. ὑμῖν. 23** tol. Codd. lat. (z) = Syr. Erp. (a) ὅτι receptum habent BGgr. 57 (c. al. 6.) Alii. Mt. m* Syr. Erp. clar. germ. Œc. in textu. Ambrst. ὅτε. 1. 23. Mt. g. Slav. 5. Theodoret. Damasc. Œc. in comment. Aug. ὅτι ὅτε. ACDEFI. 17. 39. 46. 61. 66 in m. 67. ap. Birch. 71. 72. 73. 74. 80. al. 23. Mt. a. m** al. 5. Ed. Æth. Arm. Slav. 8. et ed. Vulg. boern. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Theodoret. ms. Œc. Ambrst. ed. Vigil. taps. Pel. Beda. (b) εἴδωλα, absque τὰ ἄφωνα, Mt. i. εἴδωλα τὰ ἄμορφα. FG. *simulacrorum formationes*, boern. || *gentes eratis, simulacrorum forma euntes, prout ducebamini*, Ambrst. *gentes eratis idolorum sine voce, euntes prout ducebamini*, clar. germ. (c) ὡς ἀνήγεσθε. B. 37. Mt. f. *quomodo ascendebatis*, Aug. ὡς ἀπήγεσθε 30. (sed ap. Mill. 35.) πῶς ἀπήγεσθε. 38. (d) ἀναγόμενοι. 39. 46. (e) = Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theoph. etiam in Mt. d. i. (f) = DEFG. It. Hilar. Victorin. Vigil. taps. Ambrst. ed. Sedul. item Novatian. || οὐδεὶς λέγει ἀνάθεμα ἰησοῦν, εἰ μὴ ἐν βεελζεβοὺλ. Cyr. sæpe. (g) ABC. 6. 17* 46* Syr. Ar. Copt. Æth. Or. semel. Cyr. aliquoties. ἰησοῦ. F. Vulg. Cyr. aliquoties. Ambrst. Pel. Ambr. Victorin. Aug. Vigil. taps. Sedul. Beda. (h) ABC. 6. 17. 31. 46. 67** 73. Syr. Ar. Copt. Æth. Vulg. Or. quinquies. Cyr.

4 ριον ἰησοῦν," εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. Διαιρέσεις δὲ χα-
5 ρισμάτων εἰσὶ, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα· Καὶ διαιρέσεις δια-
6 κονιῶν εἰσι, [i] καὶ ὁ" αὐτὸς κύριος· Καὶ διαιρέσεις ἐνεργη-
μάτων εἰσὶν [k], ὁ δὲ" αὐτὸς [l] † θεὸς, ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα
7 ἐν πᾶσιν.] [Ἑκάστῳ δὲ δίδοται ἡ [m] φανέρωσις" τοῦ πνεύ-
8 ματος πρὸς τὸ [n] συμφέρον· Ὧι μὲν [o] γὰρ" διὰ τοῦ πνεύ-
ματος δίδοται λόγος σοφίας· ἄλλῳ [p] δὲ" λόγος γνώσεως,
9 κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα· Ἑτέρῳ [q] δὲ" πίστις, ἐν τῷ αὐτῷ
πνεύματι· ἄλλῳ [r] δὲ" [s] χαρίσματα" ἰαμάτων, [t] ἐν τῷ
10 αὐτῷ πνεύματι·" Ἄλλῳ [u] δὲ [x] ἐνεργήματα δυνάμεων,"
ἄλλῳ δὲ [y] προφητεία," ἄλλῳ δὲ [z] διακρίσεις" πνευμά-
των, ἑτέρῳ δὲ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ [a] ἑρμηνεία" γλωσ-
11 σῶν. Πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ [b] τὸ" ἓν καὶ τὸ αὐτὸ
πνεῦμα, [c] διαιροῦν" [d] ἰδίᾳ" [e] ἑκάστῳ" καθὼς βούλεται.]
12 [Καθάπερ [f] γὰρ" τὸ σῶμα ἕν ἐστι, [g] καὶ μέλη" [h] ἔχει

[l] † ἐστι.

Bas. Epiph. Gennad. Pel. Ambr. semel. Tychon. semel. Aug. alicubi. Beda. (i) ὁ δὲ. 41. 73. Mt. d. i. 2. 7. Syr. Arm. Slav. Vulg. clar. germ. Patr. gr. multi. Iren. alicubi. Hilar. Ambrst. Hier. Alii. (k) καὶ ὁ BC. 37. 46. Or. (l) = ACDEFG. 17. 28. 36. 37. 73. Syr. Sahid. Slav. (exc. rec.) Vulg. It. Eus. Ath. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Patr. lat. (m) *illuminatio* s. *demonstratio* s. *operatio*, Patr. lat. ‖ + τὰ σημεῖα. 70. (sic φανέρωσιν πνεύματος explicat Theophyl.) (n) + ἑκάστου. Arm. (o) = Syr. Arm. Vulg. boern. Theophyl. Pel. (p) = clar. germ. Tert. Hilar. alicubi. Alii lat. (q) = BDEFG. 47. 67** Syr. Vulg. It. Clem. Or. Tert. Hilar. Ambrst. Alii. (r) = DEFG. Syr. Vulg. It. Cyr. hieros. Tert. Hilar. Alii. (s) χάρισμα. Ed. Vulg. clar. germ. boern** Tert. Hier. Alii. (t) = C. Tert. ‖ αὐτῷ] ἑνί. AB. 17. 31. 67** 74. 80. alius. Vulg. clar. germ. Patr. lat. (u) δὲ quinquies = DEF. Vulg. δὲ. quater = BG. δὲ ter = Clem. (x) ἐνέργεια δυνάμεως. DEFG. It. Gaudent. ἐνέργειαι δυνάμεων 46. ἐνέργημα δυνάμεων. 19. Vulg. Hilar. Alii lat. (y) προφητεῖαι. 46. Chrys. etiam in Mt. 2. (z) διάκρισις. G. 17. 73. Ed. Syr. Arr. Sahid. Slav. 5. Vulg. It. Clem. Bas. alicubi. Tert. Hilar. Ambrst. Alii. (a) διερμηνεία. AD* Ed. Cyr. hieros. (b) = DF. Mt. i. Or. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. (c) διαιρούμενα. D* χορηγοῦν. Or. (d) = D*FG. Syr. Erp. Arm. Vulg. It. Or. Orig. int. Epiph. Ambrst. Hilar. Ambr. Alii. ἴδια. Slav. 8. in m. Ar. pol. Aug. Hier. Vigil. Victor. vit. (e) = 71. (f) = Mt. g. Arm. (g) μέλη δὲ. D*EFG. It. Hilar. Tychon. (h) πολλὰ ἔχει. ABC. 37. 73. Mt. h. Arm. Theodoret. semel.

πολλὰ,″ [i]πάντα δὲ τὰ μέλη [k]τοῦ σώματος [l]=τοῦ ἑνὸς,″
πολλὰ ὄντα, ἕν ἐστι σῶμα· οὕτω καὶ ὁ χριστός. Καὶ 13
γὰρ [m]ἐν ἑνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτί-
σθημεν·″ εἴτε ἰουδαῖοι, εἴτε ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι, εἴτε
ἐλεύθεροι· καὶ πάντες [n]—εἰς : ἓν πνεῦμα ἐποτίσθημεν.″
Καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἓν μέλος, ἀλλὰ πολλά. 14
Ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς· ὅτι οὐκ εἰμὶ χεὶρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ 15
σώματος· [o]οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος;″
*[p]Καὶ″ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς· ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμὸς, οὐκ 16
εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ
σώματος; Εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμὸς, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ 17
ὅλον ἀκοὴ, ποῦ ἡ ὄσφρησις; [q]Νυνὶ″ δὲ ὁ θεὸς ἔθετο τὰ 18
μέλη, ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι, καθὼς ἠθέλησεν.
Εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἓν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; [r]Νῦν″ δὲ 19 20

(i) *πάντα δὲ τὰ πολλὰ μέλη τοῦ σώματος ἕν σῶμά ἐστι.* Arm. (k) + ἐκ. D* *ex* s. *de*, clar. germ. Hilar. Ambrst. (l) = ABCFGI. 10. 23. 31. 73. Mt. g. m* Syr. Erp. Æth. Vulg. boern. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. (alibi habent.) Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Hier. Aug. Pel. Beda. Sed habet clar. germ. Hilar. Tychon. Ambrst. (m) ἐν = 57 (c. al. 5!) Slav. (ut sæpe.) clar. germ. Clem. ‖ ἑνὶ. = FG. boern. ‖ ἐν ἑνὶ πνεύματι = Gelas. addito ἐν χριστῷ post ἐβαπτ. Contra vero εἰς ἓν σῶμα = Vigil. taps. ‖ εἰς ἓν] εἰς ἕν ἐσμεν. Dgr. ap. Mill. Sed εἷς ἐσμεν. D* ap. Wetst. ‖ σῶμα = Vulg. ed. qu. ‖ πάντες γὰρ ἐν ἑνὶ σώματι εἰς ἓν πνεῦμα ἐβαπτίσθημεν. Bas. Ambr. *Omnes in Christo unum sumus*, Leo. (n) ἓν πνεῦμα ἐποτίσθημεν. D*FG. 17. 73. 80. Syr. Arr. Pseudo Ignat. Ath. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theoph. in comment. (et in Mt. d. i.) *unum spiritum potavimus*, It. harl. Vulg. ms. Ambrst. Aug. Ambr. Sedul. *uno spiritu potati sumus*, Vulg. ms. tol. *in uno spiritu potati sumus*, Vulg. Vigil. taps. *in uno spir. vocati sumus*, Pel. in textu. Beda. εἰς ἓν πνεῦμα ἐφωτίσθημεν. I. 21. 39. Mt. f. ἓν πόμα ἐποτίσθημεν. 19. 23. item Macar. εἰς ἓν πόμα ἐποτίσθημεν. 41. et 42 ap. Mill. 69** 72. 74. al. 8. Mt. m. Syr. p. ἓν (εἰς ἓν 18. 63. Mt. a.) πόμα ἐποτίσθημεν εἰς ἓν πνεῦμα. 18* 20. 63. Mt. a** l. n. Œc. ἑνὶ πόματι ἐπίομεν. Clem. εἰς ἓν σῶμα ἐποτίσθημεν. 52. ἓν σῶμά ἐσμεν. A. (o) Absque interrogatione hoc et sq. versu legunt Syr. Arr. It. harl. Chrys. Theodoret. Beda. Interrogative (*num*) verterunt Vulg. Ambrst. ed. Aug. Pel. Sedul. (p) = D*E. clar. germ. Ambrst. (q) νῦν. AD* FG. 73. Mt. i. Theoph. (r) νυνὶ. FG. 32. 47. 67. 80. Mt. c. Chrys. semel. Theoph.

21 πολλὰ [s] μὲν" μέλη, ἓν δὲ σῶμα. Οὐ δύναται [t] † [u] ‡ ὁ
ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρί· χρείαν σου οὐκ ἔχω· ἢ πάλιν ἡ
22 κεφαλὴ τοῖς ποσί· χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω. Ἀλλὰ πολλῷ
μᾶλλον τὰ δοκοῦντα [x] μέλη" τοῦ σώματος ἀσθενέστερα
23 ὑπάρχειν, ἀναγκαῖά ἐστι· Καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα
εἶναι [y] τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν [z] περι-
τίθεμεν·" καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν [a] εὐσχημοσύνην" περισ-
24 σοτέραν ἔχει· Τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν, οὐ χρείαν ἔχει [b].
ἀλλ' [c] ὁ Θεὸς" συνεκέρασε τὸ σῶμα, [d] τῷ ὑστεροῦντι"
25 [e] περισσοτέραν δοὺς τιμὴν," Ἵνα μὴ ᾖ [f] σχίσμα" ἐν τῷ
σώματι, ἀλλὰ [g] τὸ αὐτὸ" ὑπὲρ ἀλλήλων [h] μεριμνῶσι"
26 τὰ μέλη. Καὶ [i] εἴτε" πάσχει [k] ἓν" μέλος, [l] συμπάσχει"
πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται [k] ἓν μέλος, [l] συγχαίρει"
27 πάντα τὰ μέλη.] [Ὑμεῖς δέ ἐστε σῶμα χριστοῦ, καὶ
28 μέλη ἐκ [m] μέρους." Καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἐκ-
κλησίᾳ [n] πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον
διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, [o] εἶτα" χαρίσματα ἰα-

---

[t] † δὲ.

(s) = BD* 73. Mt. c. clar. germ. Aug. (t) = ACFG. 17. 23. 31. 37. 39. 46. ap. Wetst. 47. 73. 80. al. 5. Mt. c. m. Syr. Ar. pol. Æth. Arm. boern. demidov. Bas. (u) + ACDEFGI. 23. 46. 48. 72. 73. 74. 80. al. 7. pluresque. Mt. a. d** i. al. 6. Ed. Or. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. Damasc. Œc. (x) μέρη. Mt. d (y) + μέλη. DEFG. 17. 28. Vulg. It. Damasc. Ambr. Pel. Ambrst. Beda. (z) προσ-τίθεμεν. 20. ἐπιτίθεμεν. 49. ἐντίθεμεν. Chrys. ms. τίθεμεν. 3. 4** 73. τίθε-σθαι. Mt. d. (a) τιμὴν. 2. 17. Theophyl. etiam in Mt. d. i. (b) + τιμῆς. DEFGgr. Syr. clar. germ. (c) = Syr. p. Post συνεκερ. ponit A. (d) τῷ ὑστερ·υμένῳ. ABC. 17. 57. 67** Meletius ap. Epiph. Damasc. τὸ ὑστεροῦν. Mt. c. (e) τι περισσότερον δοὺς. B. (f) σχίσματα. D*gr. FGI. 47. 48. 63. 67* 74. al. 13. Mt. c. e. k* l. m. 2 semel. Arm. boern. Bas. Antiochus. Theophyl. (etiam in Mt. d. i.) Aug. alicubi. Sedul. (g) αὐτὸ. 57 (c. al. 5!) τὰ αὐτὰ. D*FG. (h) μεριμνᾷ DEFG. Theophyl. ms. (i) εἴ τι. FG. Vulg. It. Ambrst. Pel. Beda. εἰ 31. Or. (k) bis = A. Or. alicubi. (l) συμπάσχῃ et συγχαίρῃ. 7** 67** 72** al. 5. Mt. a. i. k. l. Ed. Vulg. ms. item Or. semel. (m) μέλους. D* Syr. p. (et rec. in m.) Arm. Vulg. clar. germ. Eus. Nyss. Epiph. Proclus. Theodoret. alicubi. (sed ad h. l. μέρους dis.) Cyr. alicubi. Ambrst. Pel. Ambr. Aug. alicubi. Beda. || + αὐτοῦ. Arm. Ambr. semel. (n) + οὗτοί εἰσι. Arm. (o) = D*EF

μάτων, ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν [p]. Μὴ 29
πάντες, ἀπόστολοι; * μὴ πάντες, προφῆται; μὴ πάντες,
διδάσκαλοι; μὴ πάντες, δυνάμεις; Μὴ πάντες χαρί- 30
σματα ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσι;
μὴ πάντες [q] διερμηνεύουσι;" Ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα 31
τὰ [r] κρείττονα." [s] καὶ" [t] ἔτι" καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν [u] ὑμῖν
δείκνυμι.

Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ [x] καὶ" τῶν 1
ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, [y] γέγονα" χαλκὸς ἠχῶν ἢ
[z] κύμβαλον ἀλαλάζον. Καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν, καὶ 2
[a] εἰδῶ" τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ
ἐὰν ἔχω [b] πᾶσαν τὴν" πίστιν, ὥστε ὄρη [c] μεθιστάνειν,"
ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, [d] ∾ οὐδέν" εἰμι. Καὶ ἐὰν [e] ψωμίσω" 3
πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά
μου ἵνα [f] ∾ καυθήσωμαι," ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, [g] οὐδὲν"
ὠφελοῦμαι. [Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται· [h] ἡ 4

[d] ∾ οὐθέν. [e] ψωμίζω. [f] ∾ καυθήσομαι.

G. It. Ambr. Hilar. ἔπειτα. AC. 17. 39. 73. 74. Ed. Bas. Cyr. utr. Chrys. (etiam in Mt. 2.) Damasc. et, Hier. (p) + ἑρμηνείας γλωσσῶν. Syr. p. Arm. Vulg. Naz. Ambrst. ed. Pel. Beda. (q) ἑρμηνεύουσι. 73. προφητεύουσι. Syr. p. in m. (r) μείζονα. A. 5. 6. 10. 17. 31. 37. 39. 67** 73. Barb. 1. Syr. Æth. Vulg. ms. Or. bis. (semel ut rec.) Phileas ap. Eus. Theodoret. in comment. Damasc. Photius. Hier. Sed rec. Chrys. dis. Theoph. dis. || Interrogative hæc legerunt quidam ap. Theodoret. (s) = FG. It. ἐγὼ δὲ. Arm. (t) εἴ τι. D*gr. F. (u) + σωτηρίας. Mt. c. (x) ἢ Slav. Orig. (y) ἦν εἰμι ἤ. FG. It. Ambrst. ἦν εἰμι. DE. γέγονα ὡς. Syr. Erp. Æth. Arm. Slav. 1. et rec. Vulg. Aug. aliquoties. (alibi omittit ὡς.) Pel. Beda. (z) + ὡς. Arm. Slav. 1. (a) εἴδω. 45. 46. Mt. f. χ. ἴδω. A. 72. al. 6. Mt. χ. 19. semel. Ephr. οἶδα. G. (b) = Mt. 19. semel. Æth. Cypr. alicubi. Habet Or. dis. (c) μεθιστάναι. BDEF G. 17. 31. 37. 73. al. 4. Mt. a. 3. b. Clem. Theoph. (d) ACI. 67. 71. 72. Alii. Mt. b. al. 4. Ed. (etiam St. 3.) Clem. Ephr. Bas. Macar. Damasc. Œc. (e) ABCDEFG. 46. 72. al. 18. pluresque. Mt. a. al. 17. Ed. (etiam St. 3.) Clem. Patr. gr. διαδῶ. Clem. semel. *distribuero in cibos pauperum*, Vulg. hoern. Cypr. Alii lat. (f) καυθήσομαι. 71. 80. pluresve. Mt. a** al. 12. Ed. καυθήσεται. 73. καυθῇ. 1. 108. Syr. Arr. Bas. Cypr. καυχήσωμαι. A. 17. Codd. gr. et lat. ap. Hier. Copt. Æth. Ephr. Hier. (g) οὐθέν. A. 31. 73. Ed. Bas. (h) = 41. 71. Clem. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Tert.

ἀγάπη″ οὐ ζηλοῖ· [i] ἡ ἀγάπη″ οὐ περπερεύεται, οὐ φυσι-
5 οῦται, [k] Οὐκ ἀσχημονεῖ,″ οὐ ζητεῖ [l] τὰ ἑαυτῆς,″ οὐ παρο-
6 ξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακὸν, Οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδι-
7 κίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ, Πάντα [m] στέγει″, πάντα
8 πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. Ἡ ἀγάπη
οὐδέποτε [n] ἐκπίπτει·″] εἴτε [o] δὲ″ προφητεῖαι, καταργη-
θήσονται· εἴτε γλῶσσαι, παύσονται· εἴτε [p] γνῶσις, καταρ-
9 γηθήσεται.″ Ἐκ μέρους [q] ∾ γὰρ″ γινώσκομεν, καὶ ἐκ
10 μέρους προφητεύομεν· Ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, [r] — τότε″
11 τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. [″Ὅτε ἤμην νήπιος, ὡς
νήπιος ἐλάλουν, [s] ὡς νήπιος ἐφρόνουν,″ ὡς νήπιος ἐλογιζό-
μην· ὅτε [t] δὲ″ γέγονα ἀνὴρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου.
12 [u] Βλέπομεν″ [x] — γὰρ″ ἄρτι [y] [z] δι' ἐσόπτρου ἐν″ αἰνί-
γματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω
ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ [a] ἐπεγνώσθην.″

---

[q] ∾ δὲ.

(i) = B. 17. 19. 55. 73. 74. Mt. h. m* κ. 19. bis. Ed. Copt. Arm. Vulg. Clem. Ephr. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Tert. Ambrst. Ambr. Alii. (k) *non est ambitiosa*, Vulg. clar. germ. Ambrst. Alii. *non protervit*, Tert. *non dehonestatur*, boern. Aug. (l) τὸ μὴ ἑαυτῆς. B. Clem. ‖ τὰ] τὸ. 80. Barb. 5. Chrys. (m) *diligit* (στέργει) Slav. (exc. 1.) Cypr. Zeno. Utrumque jungunt Æth. Ephr. (n) πίπτει. AC* 17. 67** 80. Macar. Nyss. Maximus. Andreas. ἐκλείπει. 46. (o) = D*FG. 48* Mt. g. Arm. Vulg. It. Patr. lat. (p) γνώσεις καταργηθήσονται. AFG. 17. 47. boern. Ambrst. (q) 1. 23. 46. 48. 61. 72. 74. al. 30. et Barb. 7. Mt. a. al. 9. Ed. Arr. Slav. 5. Or. semel. Chrys. Damasc. Œc. ‖ = γὰρ. 67** Æth. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. (r) = ABD*FG. 17. 31. 39. 67** 73. 74. 80. Ed. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Or. quater. (semel: καὶ τότε.) Damasc. Iren. Ambrst. Aug. Alii. (s) = Slav. 5. 8. (t) = AB D* 67** Mt. i. clar. germ. tol. harl* Ambrst. (u) βλέπω. Theodoret. bis. Sed in h. l. ut rec. (x) = D*EFG. Arm. Vulg. It. Cyr. Tert. Cypr. Ambrst. Alii. (y) + ὡς. D* gr. Egr. 43. 52. 61. 73. 80. Lect. 7* Mt. b. c. e. m. Syr. Arr. Syr. p. c. ast. Æth. Arm. Clem. Theodoret. bis. Tert. (z) ἐν ἐσόπτρῳ καὶ. Cyr. ἐν ἐσόπτρῳ καὶ (ὡ.) ἐν. Theodoret. bis. Alibi ut rec. δι' ἐσόπτρου καὶ ἐν. 1. 63. Orig. bis. Gaudent. semel. δι' ἐσόπτρου ὡς ἐν. 5. 10. 17. item Theodoret. semel. Tert. ‖ δι' ἐσόπτρου καὶ αἰνίγματος. Or. bis. ‖ = ἐν αἰνίγματι. Clem. quater. ‖ *nunc quidem visum mihi est omne manifeste tanquam in speculo, facies cum facie.* Æth. (a) ἐγὼ ἐπεγνώσθην. FG. It. tol. Cypr. αὐτὸς ἔγνωσέ με. Arm.

[b] Νυνὶ" δὲ μένει πίστις, ἐλπὶς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· 13
μείζων δὲ [c] τούτων" ἡ ἀγάπη.

Διώκετε τὴν ἀγάπην· ζηλοῦτε [d] δὲ" τὰ πνευματικὰ, 1
μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. Ὁ γὰρ λαλῶν [e] γλώσσῃ," 2
οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ, ἀλλὰ [f] τῷ" Θεῷ· οὐδεὶς γὰρ
ἀκούει, [g] πνεύματι" δὲ λαλεῖ μυστήρια· Ὁ δὲ προφη- 3
τεύων, ἀνθρώποις λαλεῖ [h] οἰκοδομὴν [i] καὶ παράκλησιν"
καὶ παραμυθίαν. Ὁ λαλῶν [k] γλώσσῃ," ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ· 4
ὁ δὲ προφητεύων, ἐκκλησίαν [l] οἰκοδομεῖ. Θέλω δὲ πάντας 5
ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ [m] ἵνα προφητεύητε·"
[n] μείζων" γὰρ ὁ προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν [o] γλώσσαις," ἐκτὸς
εἰ μὴ [p] διερμηνεύῃ," ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ.]
Νυνὶ δὲ, ἀδελφοὶ, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, 6
τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ [q] ὑμῖν" λαλήσω [r] ἢ" ἐν ἀποκα-
λύψει, ἢ ἐν γνώσει, ἢ ἐν προφητείᾳ, ἢ [s] ἐν" διδαχῇ;
[t] "Ὅμως" τὰ ἄψυχα φωνὴν [t*] διδόντα, εἴτε αὐλὸς εἴτε 7
κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν [u] τοῖς φθόγγοις" μὴ [x] ∾ δῷ,"
πῶς [y] γνωσθήσεται" τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον;
Καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον φωνὴν σάλπιγξ δῷ, τίς παρασκευά- 8
σεται εἰς πόλεμον; Οὕτω καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης 9

---

[x] ∾ διδῷ.

(b) = FG. It. Ambrst. (c) πάντων. 69. (d) = Vulg. Ambrst. Pel. (e) γλώσσαις. DEG. 10. 61. Ed. Slav. ed. boern** Cyr. Aug. Ambrst. in textu. (f) = BD*FG. 67** Mt. 2. (g) πνεῦμα. G. It. flor. Vulg. ms. Pel. Vigil. Beda. (h) + εἰς. Œc. ed. *ad*, Vulg. Ambrst. Pel. Beda. (i) = Arm. (k) γλώσσαις DE. 46. Slav. ed. (l) + Θεοῦ. FG. boern. Vulg. ed. Pel. Beda. (m) προφητεύειν. D* Vulg. Hier. Pel. Beda. (n) κρείσσων. 37. 73. (o) γλώσσῃ. Syr. Erp. Theodoret. Ambrst. Sedul. (p) διερμηνεύει. 47. al. 21. Mt. a 3. al. 4. Ed. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theoph. etiam in Mt. i. διερμηνεύων. (+ ἢ. ap. Mill.) D*E. ἢ ὁ διερμηνεύων. FG. (q) = Arm. (r) = 17. 67** Mt. k** Syr. p. clar. germ. Theoph. etiam in Mt. d. i. (s) = D*gr. FGgr. harl** (t) ἴσως s. ὁμοίως. Conject. (t*) + μὴ 17. (u) φθόγγου. B. clar. germ. tol. Ambrst. *sonituum*, Vulg. (x) D*FGI. 23. in m. 35. 37. 46. 47. 48. 61. 67** 74. al. 19. Mt. a. al. 7. Theodoret. Damasc. Theoph. δῶτε. Mt. g. (y) γνωσθῇ. D*FG.

ἐὰν μὴ [z] εὔσημον″ λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λα-
10 λούμενον; ἔσεσθε [a] γὰρ″ εἰς ἀέρα λαλοῦντες. [b] Τοσαῦ-
τα,″ εἰ τύχοι, γένη [c] φωνῶν″ [d] ἐστιν″ ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν
11 [e] — αὐτῶν″ ἄφωνον. Ἐὰν οὖν μὴ [f] εἰδῶ″ τὴν δύναμιν τῆς
φωνῆς, [g] ἔσομαι τῷ λαλοῦντι [h] βάρβαρος· καὶ ὁ λαλῶν,
12 [i] ἐν″ ἐμοὶ βάρβαρος. Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε
[k] πνευμάτων,″ πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε
13 [l] ἵνα περισσεύητε.″ [m] ∾ Διόπερ″ ὁ λαλῶν γλώσσῃ, προσ-
14 ευχέσθω, ἵνα διερμηνεύῃ. Ἐὰν [n] γὰρ″ προσεύχωμαι γλώσ-
σῃ, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός
15 ἐστι. Τί οὖν ἐστι; [o] προσεύξομαι″ τῷ πνεύματι, [o] προσεύξο-
μαι″ [p] δὲ″ καὶ τῷ νοΐ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ [p] δὲ″ καὶ
16 τῷ νοΐ. Ἐπεὶ, ἐὰν [q] εὐλογήσῃς″ [r s] — τῷ : πνεύματι,″ ὁ
ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἐρεῖ τὸ ἀμὴν ἐπὶ τῇ
17 σῇ εὐχαριστίᾳ; ἐπειδὴ, τί λέγεις, οὐκ οἶδε. Σὺ μὲν
γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς· ἀλλ᾽ ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖ-
18 ται. Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ [t] †, πάντων ὑμῶν [u] μᾶλλον″

---

[m] ∾ διό. [t] † μου.

(z) εὔσχημον. D*E. 21. 23** 80. (a) = Syr. Æth. ‖ + ὡς. Arm. (b) = D*FG. boern. Ambrst. ed. *tantum*, germ. (hiat clar.) ‖ ὅτι τοσαῦτα, omisso εἰ τύχοι, Arm. (c) = germ. γλωσσῶν. Syr. Erp. Vulg. Ambrst. γλωσσῶν καὶ φωνῶν. 73. (d) εἰσιν. ADEFG. 32. 39. 47. 67** 73. Clem. (e) = ABD*FGgr. 57. (c. al. 4.) 67** Alii 3 ap. Steph. Ed. Arm. Slav. 5. 8. Vulg. germ. Clem. Damasc. Ambrst. (f) ἴδω. AD. 17. 73 al. 3. Mt. b. c. γνώσκω. FG. (g) + ὑμεῖς. Slav. 5. et ant. ‖ ἔσομαι . . . βάρβαρος posterius] βάρβαρος δόξει μοι ὁ λαλῶν. Mt. d. (h) + μοι. 73. item Arm. (i) = DEFG. 1** 3. 6. 67** 80. Mt. l. Clem. Chrys. Damasc. (k) πνευματικῶν. 23. in m. 73. Slav. 5. et ant. *spiritalium*, Ambr. Orig. int. item Syr. Erp. Utrumvis boern. ἀνθρώπων. 2. (l) ἵνα προφητεύητε. A. 73. Ambrst. *quærite in prophetis*, Ambrst. ms. (m) = germ. διό. ADEFG. Damasc. (n) = FG. Mt. d. boern. Ambrst. δὲ. 38. (o) προσεύξωμαι. bis. ADEFG. 26. 46. 47. (p) δὲ bis. = FG. 46. Vulg. It. Damasc. Patr. lat. ‖ δὲ prius = 35. Mt. c. g. ‖ δὲ posterius = B. (q) εὐλογῇς. ABDE. 17. 61. 73. 80. εὐλογῶ. 44. 45. (r) + ἐν. BDE. 73. (s) = τῷ. ADEFG. 17. 73. ‖ τῷ πνεύματι = 32. Ed. (t) = ABDEFG. 17. 23. 31. 67** 73. 80. Syr. utr. Erp. Æth. Vulg. ms. germ. tol. boern. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. ms. Hier. Sedul. Beda. ‖ + περὶ. 38. Æth. Arm. + ὅτι. G. Vulg. It. Patr. lat. (u) = 41* Mt. 7. Æth. Vulg. clar.

[x] ∾ γλώσσαις″ [y] λαλῶν·″ Ἀλλ' ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε 19
λόγους [z] ∾ διὰ τοῦ νοός μου″ λαλῆσαι, ἵνα καὶ ἄλλους
κατηχήσω, ἢ [a] μυρίους″ λόγους ἐν γλώσσῃ. Ἀδελφοὶ, 20
μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν· ἀλλὰ τῇ [b] κακίᾳ″ νη-
πιάζετε, [c] ταῖς δὲ φρεσὶ τέλειοι γίνεσθε.″ [d] Ἐν τῷ νόμῳ 21
γέγραπται· ὅτι ἐν [e] ἑτερογλώσσοις″ καὶ ἐν χείλεσιν [f] ἑτέ-
ροις″ λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ [g] οὐδ' οὕτως″ εἰσακού-
σονταί μου, λέγει κύριος. Ὥστε αἱ γλῶσσαι εἰς ση- 22
μεῖόν εἰσιν, οὐ τοῖς πιστεύουσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις· ἡ
δὲ προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις, ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν.
Ἐὰν [h] οὖν″ [i] συνέλθῃ″ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ 23
πάντες γλώσσαις λαλῶσιν, εἰσέλθωσι δὲ ἰδιῶται, [k] ἢ
ἄπιστοι,″ οὐκ ἐροῦσιν, ὅτι μαίνεσθε; Ἐὰν δὲ πάντες 24
προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ [l] δέ″ τις ἄπιστος, [m] ἢ ἰδιώτης,″
ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων, [n] † Τὰ 25
κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ γίνεται· καὶ οὕτω
πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσει τῷ θεῷ, ἀπαγγέλλων,

---

[x] ∾ γλώσσῃ. [z] ∾ τῷ νοΐ μου. [n] † Καὶ οὕτω.

Ambrst. Hier. Pel. Sedul. Beda. Post γλωσσ. ponunt FG. boern. || *quod omnium vestrum linguam aliis loquor*, germ. (x) ADEFG. 17. 31. ap. Mill. Æth. Vulg. It. Damasc. Ambrst. Pel. (y) λαλῶ. BDEFG. 17. 67 ** 73. Mt. l. Vulg. It. Œc. ed. in comment. Patr. lat. || = A. (z) ABD EFG. 5. 10. 17. 23* 31. 37 39. 57. (cum 70.) 73. 80. Copt. Vulg. boern. Epiph. Nyss. Marcus eremita. Ambr. Pel. Sedul. Beda. τῷ νοΐ, absque μου, Arm. διὰ τὸν νόμον. Marcion ap. Epiph. *per legem*, Ambrst. in textu. *in lege*, Paulin. (a) πολλοὺς. Arm. Sed rec. habent edd. in m. (b) ἀκακίᾳ. Lect. 7. (c) ἵνα ταῖς φρ. τελ. γίνησθε. FG. It. Ambrst. Aug. Gaudent. (d) + καὶ γὰρ. Arm. item Arr. tol. Vulg. ms. Ambrst. Pel. Beda. || ἐν τῷ + γὰρ. Chrys. (e) ἑτέραις γλώσσαις. FG. Slav. rec. Vulg. It. Patr. lat. (f) ἑτέρων. AB. 5. 6. 10. 17. 31. 39. 67 ** 73. (g) οὐδέπω. FG. *nondum*, germ. boern. Ambrst. ed. in textu. (h) = FG. 67 ** It. Ambrst. (i) ἔλθῃ. BG*gr. (k) = B. Ambrst. || ἢ = Æth. etiam vs. seq. (l) τε. A. Syr. (m) = Mt. d. (n) = ABD*EG. 6. 10. 17. 18* 31. 42. 67 ** 73. 80. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Bas. Cyr. Chrys. alicubi. Ambrst. Victor vit. Junilius. Ambr. Pel. Beda. Versiones aut prorsus omittunt, aut legunt *Et* s. *etiam* s. *enim* s. *donec*. || καὶ = 37. || καὶ οὕτω ad καὶ οὕτω = 47. 72* || οὕτω posterius = Chrys. etiam in Mt. 2. 7. Ambr. semel. *tunc*, clar. germ. Ambrst.

26 ὅτι ὁ θεὸς [o] ὄντως″ [p] ἐν″ ὑμῖν ἐστι. Τί οὖν [q] ἐστιν,″
ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος [r] ὑμῶν″ ψαλμὸν
ἔχει, [s] διδαχὴν ἔχει,″ [t] γλῶσσαν ἔχει,″ [u] ἀποκάλυψιν
27 ἔχει,″ ἑρμηνείαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν [x] γινέσθω.″ Εἴ
τε γλώσσῃ τὶς λαλεῖ, [y] κατὰ″ δύο, ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς,
28 [z] καὶ ἀνὰ μέρος·″ [a] καὶ″ εἷς διερμηνευέτω. Ἐὰν δὲ μὴ ᾖ
διερμηνευτὴς, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ· ἑαυτῷ δὲ λαλείτω καὶ
29 τῷ θεῷ. Προφῆται [b] δὲ″ δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ [c] οἱ″
30 ἄλλοι διακρινέτωσαν· Ἐὰν [d] δὲ″ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ κα-
31 θημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω. Δύνασθε γὰρ καθ' ἕνα [e] πάντες″
προφητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσι, καὶ πάντες παρακα-
32 λῶνται. Καὶ [f] ∾ πνεύματα″ προφητῶν προφήταις ὑπο-
33 τάσσεται· Οὐ γάρ ἐστιν ἀκαταστασίας [g] ὁ θεὸς,″ ἀλλ'
εἰρήνης [h]. * ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων [i],

---

[x] γενέσθω. [f] ∾ πνεῦμα.

(o) = 3. 32. Theodoret. in comment. οὕτως. Lect. 6. ‖ Ante ὁ θεὸς ponunt ὄντως ABD*FG. pluresve. Mt. h. Arm. Vulg. It. Patr. lat. (p) σὺν. Slav. exc. 1. (q) = 32. Mt. i. Ambrst. Post ἀδελφοὶ ponit 37. (r) = AB. 74. (s) = A. 41. 43. 91* διδασκαλίαν ἔχει. 35. (t) = 35. 39. 42. 43. 57. 91* Mt. g. (u) = F. 35 37. 39. 42. 47. 63. Chrys. in Mt. 2. 7. ‖ Ante γλῶσσαν ponunt AD EG. 17. 73. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Vulg. It. Bas. Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Œc. Ambrst. Pel. Sedul. Beda. (x) ADEFG. al. 22. pluresve. Mt. a. al. 7. Ed. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Œc. (y) = Arm. (z) = 46* 71. Mt. c. g. (a) = 31. 33. 35. Æth. harl* *ut*, Ambrst. (b) = 48. 72. Mt. b. Ed. Æth. Vulg. ms. clar. germ. tol. harl. (c) = D*FGI. 91. (d) = D*FG. Ed. Vulg. It. Ambrst. Pel. Beda. Sed habet Cypr. (e) = 17. Ambrst. Ante καθ' ἕνα ponunt DEFG. Arm. Vulg. It. ἕκαστοι. 6. 67** ἕκαστοι πάντες. 38. 72. Ed. (f) DEFG. 1. 43. 52. 67** Barb. 1. Syr. Æth. It. Vulg. ed. sixtin. Theodoret. ed. Novatian. Hier. Hilar. Ambrst. Pel. Beda. Cassiod. Sed πνεύματα Vulg. Arr. Arm. Or. bis. Chrys. Theodoret. ms. Tert. Alii. (g) = Tert. Ante ἀκαταστ. ponunt A. 57. *non est dissensionis auctor*, Ambrst. *dissens. res*, Ambrst. ed. (h) + καὶ τάξεως, Mt. c. (i) + διδάσκω. FG. 2. 10. 39. 61. Syr. p. c. ast. Arm. in edd. amstelod. et constantin. Vulg clar. boern. Chrys. (etiam in Mt. 2. bis, sed in Mt. 7 semel additur διδάσκω, semel διατάσσομαι. Alibi omittit Chrys. etiam in Mt. 2. 7.) Ambrst. ‖ + ἐστί. Œc.

* [k] Αἱ γυναῖκες [l] — ὑμῶν″ ἐν [m] ταῖς ἐκκλησίαις″ 34
σιγάτωσαν· οὐ γὰρ [n] ∾ ἐπιτέτραπται″ αὐταῖς λαλεῖν,
ἀλλ᾽ [o] ὑποτάσσεσθαι,″ καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. Εἰ δέ 35
τι [p] μαθεῖν″ [q] θέλουσιν,″ ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπε-
ρωτάτωσαν· αἰσχρὸν γάρ ἐστι [r] ∾ γυναιξὶν″ [s] ἐν ἐκκλη-
σίᾳ″ λαλεῖν· Ἢ ἀφ᾽ ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐξῆλθεν; ἢ 36
εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν; Εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶ- 37
ναι ἢ πνευματικὸς, [t] ἐπιγινωσκέτω″ ἃ γράφω ὑμῖν, [u] ὅτι
[x] † [y] κυρίου″ [z] εἰσὶν — ἐντολαί.″ Εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, [a] ἀ- 38
γνοείτω.″ Ὥστε, ἀδελφοὶ [b], ζηλοῦτε [c] τὸ″ προφητεύειν, 39
καὶ τὸ λαλεῖν γλώσσαις μὴ κωλύετε. Πάντα [d] + δὲ″ 40
εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

---

[n] ∾ ἐπιτρέπεται. [r] ∾ γυναικὶ. [x] † τοῦ.

(k) Vs. 34 et 35 ponuntur post vs. 40. in DEFG. It. Ambrst. Sedul. (l)= AB. 5. 17. 31. 73. 80. Mt. d. Ed. Syr. p. c. ast. Copt. Ammoniac. Æth. Arm. Vulg. Marcion ap. Epiph. Dial. c. marcion. Nyss. Damasc. Cypr. Pel. Beda. (m) τῇ ἐκκλησίᾳ. Mt. i. Syr. Erp. Æth. tol. Marcion semel. ap. Epiph. Dial. c. marcion. Ambrst. Cypr. Hier. πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις. Arm. (n) ABDEF G. 5. et 10 ap. Steph. 26. 31. 39. 71. 73. 89. Mt. m. Ed. Syr Vulg. It. Marcion ap. Epiph. semel. Dial. c. marcion. Damasc. Ambrst. Patr. lat. ἐπιτέτακται. 4. (o) ὑποτασσέσθωσαν. AB. 5. 10. 17. 39. 71. 73. 80. Ed. Marcion ap. Epiph. Damasc. ‖ + τοῖς ἀνδράσιν. A. (p) μανθάνειν. A. 17. 23. 26. 31. 73. Ed. Nyss. (q) θέλωσιν. A. 73. Mt. 7. ἐθέλουσιν. 37. 38. 48. 72. Ed. Theodoret. (r) γυναικὶ. AB. 17. 31. 57. (cum 70.) 73. 80. al. 4. Ed. Arm. Æth. Slav. Vulg. Chrys. Damasc. Pel. (s) Ante γυναιξὶ ponunt 48. 72. Ed. Post λαλεῖν ponunt AB. 17. 37. 57. 73. 80. Copt. Vulg. ἐν ἐκκλησίαις. FGI. 49. 69. It. Theodoret. (t) γινωσκέτω. B. γινωσκέτω ταῦτα. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. (u) ὅτι . . . ἐντολαὶ = Ambr (x)= ADEFGI. 17. 37. 46. 47. 48. 72. 73. 74. Alii. Mt. a. al. 11. Ed. Patr. gr. (y) θεοῦ. A. (z) ἐστιν, absque ἐντολαὶ, D*FG. εἰσιν, absque ἐντολαὶ, 14. clar. germ. boern. Hilar. Ambrst. ed. ἐστιν ἐντολή. AB. Copt. Æth. Aug. ἐντολαί εἰσιν. 80. εἰσιν ἐντολή. 7. (a) ἀγνοεῖται. A* ut videtur. D* item FG. clar. germ. Or. *ignoratur*, (Millius conjecit: *ignorator*, ἀγνοείσθω) clar. germ. *ignorabitur*, Vulg. boern. Hilar. Ambr. Aug. Ambrst. Pel. Sedul. Beda. (b) + μου. AD. 37. 39. 67* 72. 73. al. 12. et Barb. 3. Mt. b. Ed. Syr. Arr. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Damasc. Theodoret. Theoph. (etiam in Mt. d. i.) (c)= FG. Posterius τὸ = B. (d) + δὲ. ABDEFG. 17. 37 39. 72** 73. 74. 80. al. 5. Mt. h. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. Damasc. Ambrst. Pel. Beda. + γὰρ. Syr. p. + δὲ ὑμῶν. Arm.

1 Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ, τὸ εὐαγγέλιον [e] ὃ εὐηγγε-
λισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ [f] ἑστήκατε,″
2 Δι' οὗ καὶ σώζεσθε· (τίνι λόγῳ εὐαγγελισάμην ὑμῖν
3 [g] εἰ κατέχετε·″) ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ ἐπιστεύσατε. Παρέ-
δωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, [h] ὃ καὶ παρέλαβον″ ὅτι χρι-
στὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, κατὰ τὰς γρα-
4 φάς· Καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ,
5 κατὰ τὰς γραφάς· Καὶ ὅτι ὤφθη κηφᾷ, [i] εἶτα″ τοῖς [k] δώ-
6 δεκα.″ Ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω [l] πεντακοσίοις″ ἀδελφοῖς
ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ [m] ∽ πλείους″ μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ
7 [n] καὶ″ [o] ἐκοιμήθησαν.″ Ἔπειτα [p] ὤφθη″ ἰακώβῳ· [q] εἶτα″
8 τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν. Ἔσχατον δὲ πάντων, ὡσπερεὶ [r] ∽
9 τῷ″ ἐκτρώματι, ὤφθη κἀμοί. (Ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος
τῶν ἀποστόλων· ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος,
10 διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ [s] θεοῦ.″ Χάριτι δὲ θεοῦ εἰμι
[t] ὅ εἰμι·″ καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ [u] ἡ″ εἰς ἐμὲ, [x] οὐ κενὴ ἐγενήθη,″
ἀλλὰ περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα· οὐκ ἐγὼ δὲ [y],

[m] ∽ πλείονες. [r] ∽ τῷ.

(e) + μου. 67** 71. 74. Arm. Slav. 1. (f) στήκετε. DG. (Vulg. It.) Ambrst. (g) ὀφείλετε κατέχειν. D*FG. It. luxov. Ambrst. κατέχετε. Syr. ed. (h) = Iren. Tert. Hilar. Ambrst. Ambr. *sicut accepimus*, clar. germ. (i) ἔπειτα. A. 17. 37. 46. 73. Eus. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. καὶ μετὰ ταῦτα. D*EFG. Ambrst. καὶ. Ammoniac. εἶτα δὲ. Arm εἶτα ὤφθη. Copt. (k) ἕνδεκα. D*EFG. Mt. m* Syr. in m. Arm. Slav. 1. ed. et 8 in m. Vulg. It. Photius. Damasc. Ambrst. Hier. Pel. Codd. ap. Aug. Alii lat. (l) πεντακισχιλίοις. Bas. seleuc. ‖ ἐπάνω et ἐφάπαξ = Æth. (m) ABDEFG. 17. 31. 37. 39. 73. al. 3. Mt. ω. Or. Eus. Cyr. (n) = D*EFG. 67** Barb. 1. Mt. ω. Ed. Syr. Arr. Arm. Vulg. It. Ambrst. Alii. (o) ἐντελεύτησαν. 17. (p) = Chrys. etiam in Mt. 2. semel. Slav. 1. (q) ἔπειτα. AFG. 46. 73. al. 7. Mt. g. ω. Ed. Or. (r) = FG. Mt. ω. ‖ τῷ (scil. ὡσπερεί τῳ) Barb. 5. Chrys. (s) χριστοῦ. 80. ‖ = Chrys. in Mt. 2. 7. (t) = Æth. ὃ καί εἰμι. Arm. (u) = D*FG. Vulg. It. Damasc. Hier. Ambrst. Alii. (x) πτωχὴ οὐκ ἐγενήθη. D* πτωχὴ οὐ γέγονεν. FG. *paupera non fuit*, It. Ambrst. *egena*, Hilar. Oros. Ennod Ambr. οὐκ ἐν ἐγενήθη. 80. Sed rec. habent Hier. Aug. Sedul. (y) + μόνος. 74.

ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ θεοῦ [z] ἡ" [a] σὺν ἐμοί.") Εἴτε [b] οὖν" ἐγὼ, 11
εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτω [c] κηρύσσομεν," καὶ οὕτως [d] ἐπιστεύσατε."
Εἰ [e] δὲ" χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, 12
πῶς λέγουσί τινες ἐν ὑμῖν, ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ
ἔστιν; [f] Εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν," οὐδὲ χριστὸς 13
ἐγήγερται· [g] Εἰ δὲ χριστὸς οὐκ ἐγήγερται," κενὸν [h] ἄρα" 14
[i] + καὶ" τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ [k] = δὲ" καὶ ἡ πίστις
[l] ὑμῶν." Εὑρισκόμεθα [m] δὲ" [n] καὶ" ψευδομάρτυρες τοῦ 15
θεοῦ· ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ θεοῦ, ὅτι ἤγειρε τὸν
χριστὸν, ὃν οὐκ ἤγειρεν, [o] εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρον-
ται." Εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ χριστὸς ἐγή- 16
γερται· Εἰ δὲ χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις 17
[p] ὑμῶν·" [q] ἔτι" ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν· Ἄρα καὶ 18
οἱ κοιμηθέντες [r] ἐν χριστῷ," [s] ἀπώλοντο. Εἰ ἐν τῇ ζωῇ 19
ταύτῃ ἠλπικότες ἐσμὲν [t] ἐν χριστῷ" [u] μόνον," ἐλεεινότεροι

(z) = BD*FG. Vulg. It. Ambrst. Aug. Alii. Habet Hier. (a) ἐν ἐμοὶ. Syr. p. in m. Theodoret. alicubi. Hier. semel. εἰς ἐμὲ Codd. ap. Erasm. (b) δὲ. D*FG. It. Iren. *enim*, Vulg. Tert. Pel. (c) ἐκηρύξαμεν. 4. Vulg. ed. sixtin. (d) ἐπιστεύσαμεν. 5. 61. 73. item Æth. Marcion ap. Epiph. semel. ὑμεῖς ἐπιστεύσατε. Arm. (e) = Slav. 5. 8. Sic etiam vs. 17. (f) = E. 17. 28. 43. 48* 74* Mt. 19. germ. (g) = E. clar. germ. Pseudo Ignat. ‖ ἐγήγερται. Εἰ δὲ χριστὸς = D* ‖ Mox κενὸν] μάταιον. Marcion ap. Epiph. (h) = clar. germ. Tert. Alii. (i) + καὶ. ADEFG. 17. 37. 39. 47. al. 9. Mt. a. m* 19. al. 4. boern. Dial. c. marcion. Œc. (k) = ABD*FG. 17. 23. 31. 37. 74. Ar. pol. Copt. Ammoniac. Vulg. It. Cyr. hier. Dial. c. marcion. Damasc. Patr. lat. (l) ἡμῶν. D* 67** 73. al. 6. Mt. 19. Ar. pol. Cyr. hier. Œc. Ruf. Arnob. (m) = Mt. 7. 19. clar. germ. ἄρα. 37. γὰρ. 73. (n) = D*E. Syr. Arr. Arm. Tert. ‖ + ἡμεῖς. 38. Ed. (o) = DE. 43. Syr. (habet Erp.) Ammoniac. Slav. 5. clar. germ. harl* Vulg. ms. Theodoret. Disput. Archelai. Iren. Tert. Ambrst. Aug. (p) = Ambrst. ed. (Sed in aliis edd. deest ματαία ἡ πίστις ὑμῶν) ἡμῶν. 73. Mt. n** 19. ‖ + ἐστιν. BD* Vulg. It. + καὶ. A. 31. Syr. Arr. Arm. Æth. Damasc. (q) ὅτι. 37. 43. *quoniam* s. *quia adhuc*, Iren. Tert. *quid adhuc*, clar. germ. *adhuc enim*, Vulg. Ambrst. ed. Pel. Sedul. Beda. (r) = 28. 45. (s) + ἔτι. Arm. (t) = 71. Tert. Ante ἠλπικότες ABD*EFG. 17. 31. 37. 39. Ed. It. Theoph. etiam in Mt. d. i. Iren. Ambrst. Alii. (u) Ante ἠλπικότες ponunt Mt. 2. Arm. Theoph. Tert. μόνον ἐν χριστῷ ἠλπ. ἐσμεν. Or. semel. Vulg. Ambr. Ambrst.

20 πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν.] Νυνὶ δὲ [χριστὸς ἐγήγερται
21 ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων [x] †. Ἐπειδὴ γὰρ
δι' ἀνθρώπου [y] ὁ" θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις
22 νεκρῶν. Ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν,
23 οὕτω καὶ ἐν τῷ χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται. Ἕκα-
στος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι· ἀπαρχὴ χριστὸς, ἔπειτα οἱ
24 [z] τοῦ" χριστοῦ, [a] ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ·" Εἶτα τὸ τέλος,
ὅταν [b] παραδῷ" τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ [c] καὶ" πατρὶ, ὅταν
καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν.
25 Δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν, ἄχρις οὗ [d] = ἂν" θῇ πάντας
26 τοὺς ἐχθροὺς [e] ὑπὸ τοὺς πόδας [f] αὐτοῦ." Ἔσχατος ἐχθρὸς
27 καταργεῖται ὁ θάνατος·" Πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ
τοὺς πόδας αὐτοῦ. ὅταν δὲ εἴπῃ, ὅτι πάντα ὑποτέτακται,
[g] δῆλον, ὅτι" ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα.
28 Ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε [h] — καὶ" αὐτὸς

---

[x] † ἐγένετο.

(x) = ABD*EFG. 6. 17. 67** 71. Ed. Copt. Ammoniac. Arm. Vulg. It. Or. Cyr. utr. Nyss. Epiph. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Dial. c. marcion. Iren. Hilar. Ruf. Ambrst. Alii lat. γινόμενος 80. (y) = ABD*67** Mt. g. Or. Dial. c. marcion. (z) = Ed. Steph. 3. et Elsevir. (a) οἱ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ ἐλπίσαντες. FG. boern. *qui in adventu ejus crediderunt*, Vulg. ed. Pel. Hilar. Hier. semel. Ambr. Ambrst. ed. Beda. *qui in adv. ej. resurgent*, Vigil. (b) παραδιδῷ. ABD E. 17. ut videtur. 31. 67** 80. item FG. Hippol. Eus. Bas. Alii. (c) = Syr. (etiam in aliis locis similibus) Erp. Ammoniac. Hilar. sed semel ut rec. (d) = ADEFG. 17. 31. 71. 73. 80. Or. bis. (alibi ἄχρις ἂν s. ἕως ἂν.) Eus. Alii. (e) + αὐτοῦ. AE. ap. Mill. FG. 10. 17. 31. 73. Mt. k. Syr. Erp. Copt. Ammoniac. Æth. boern. harl. Or. ter. (ter omittit.) Marcellus ap. Eus. Cyr. hier. Epiph. Theodoret. alicubi Tert. Victorin. Alii. + αὐτοῦ. Hier. semel. (f) αὐτοῦ. 73. Alii. Mt. k. Ed. Copt. Ammoniac. Vulg. ed. clar. germ. Chrys. Theodoret. Theoph. Œc. Iren. Hilar. semel. Ambrst. Victorin. Alii. αὑτοῦ. Ed. demidov. Hilar. Aug. Vigil. || αὐτοῦ = FG. boern. Hier. πόδας ad πόδας vs. 27 = 17. 92. || ἔσχατος . . . θάνατος post πόδας αὐτοῦ vs. 27 ponunt D*E. Æth. clar. germ. tol. Hier. Ambrst. (g) δηλονότι. 32. Ed. Theodoret. Œc. *sine dubio* s. *scilicet* s. *nimirum* Lat. qu. || = clar. germ. Ambrst. Hilar. Vigil. Pel. (h) = BDEG. 17. 67** Syr. harl. marian. It. Or. Iren. Hilar. alicubi. Hier. Victorin.

[i] ὁ υἱὸς″ ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα,
ἵνα ᾖ ὁ θεὸς [k] — τὰ″ πάντα ἐν πᾶσιν.] [l] Ἐπεὶ″ [τί ποιή- 29
σουσιν οἱ βαπτιζόμενοι [m] ὑπὲρ τῶν νεκρῶν,″ * εἰ [n] ὅλως″
νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται; τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ [o] αὐτῶν;″
Τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν [p] πᾶσαν ὥραν; Καθʼ ἡμέραν 30
[q] ἀποθνήσκω,″ [r] νὴ″ τὴν [s] ∾ ὑμετέραν″ καύχησιν [t], ἣν ἔχω 31
ἐν χριστῷ [u] ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.″ Εἰ κατὰ [x] ἄνθρωπον″ 32
ἐθηριομάχησα ἐν ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος; * εἰ νεκροὶ οὐκ
ἐγείρονται, * φάγωμεν καὶ πίωμεν· αὔριον γὰρ ἀποθνήσκο-
μεν. Μὴ πλανᾶσθε· φθείρουσιν ἤθη [y] χρηστὰ″ ὁμιλίαι κα- 33
καί. Ἐκνήψατε [z] δικαίως,″ καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ἀγνω- 34
σίαν γὰρ θεοῦ τινες ἔχουσι· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν [a] λέγω.″
Ἀλλʼ ἐρεῖ τις· πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίῳ δὲ σώ- 35
ματι ἔρχονται; [b] Ἄφρον,″ σὺ ὃ σπείρεις, οὐ [c] ζωοποιεῖ- 36
ται,″ ἐὰν μὴ [d] ἀποθάνῃ. Καὶ ὃ σπείρεις, οὐ [e] τὸ σῶμα 37

---

[o] τῶν νεκρῶν; [s] ∾ ἡμετέραν. [y] χρῆσθʼ.

(i) = Vulg. ms. Ignat. Hippol. Cyr. hieros. Tert. Hilar. Ambr. aliquoties. (alibi habet.) Victorin. Vigil. Ambrst. Sedul. (k) = AF. 17. Hippol. (l) εἰ δὲ μή. Arm. μετὰ. 74. (m) ἀπʼ ἔργων νεκρῶν. Conject. (n) γὰρ. 73. Mt. h. (o) ABD*E FG. 5. 10. 17. 23. 31. 32. 46. 47. 57. (cum 49. 68. 71.) 73. 74. 80. Lect. 1. Mt. g. Ed. Copt. Ammoniac. Syr. p. Arm. Vulg It. Or. Dial. c. marcion. Ephr. Epiph. Isidor. Dam. Ambrst. Pel. Beda. αὐτῶν τῶν νεκρῶν. 37. 43. 52. || = ὑπὲρ τῶν νεκρῶν Æth. (p) + κατὰ. 69. Mt. k. Ed. (q) ἀποθνήσκοντες. 39. 72** Mt. f. Slav. exc. rec. Dial. c. marcion. (r) ἤ. 3** Mt. c. item 71. διὰ. 1. in m. 72** *propter*, harl. Vulg. ed. sixtin. *pro gloria vestra*, Ambrst. Sedul. (s) ἡμετέραν. A. 2** 4. 51. 56. 72* 89, pluresvc. Mt. e. k. m. 2. semel. Ed. (etiam St. 3.) Æth. Or. Theodoret.

(t) + ἀδελφοί. AB. 17. 26. 31. 37. 39. 45. 46. 71. ap. Birch. 73. 80. Mt. g. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Ammoniac. Æth. Arm. Vulg. Dial. c. marcion. Aug. Pel. Beda. (u) = D*E. || = τῷ κυρίῳ ἡμῶν. Or. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. Aug. alicubi. *quam habeo in Domino*, clar. germ. Ambrst. (x) ἀνθρώπων. Conject. (y) ABDFGI. Alii plurimi. Mt. a. al. 11. Ed. Patr. gr. (z) *justi*, Vulg. ed. clar. germ. flor. Pel. Aug. *justi estote*, Ambrst. (a) λαλῶ. BDE. 17. 37. 46. et Barb. 1. Mt. a. (sed λέγω in m.) f. Dial. c. marcion. (b) ἄφρων. ABDG. 47. 73. al. 4. Ed. (c) ζωογονεῖται. A. 89. 108. Epiph. Chrys. alicubi. Theodoret. alicubi. (d) + πρῶτον. FG. Vulg. It. Iren. Cypr. Ambr. Aug. semel. Ambrst. ed. Alii. Post ἀποθ. ponunt DE. Dial. c. marcion. (e) + αὐτὸ. Arm.

τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον, εἰ τύχοι,
38 σίτου ἤ τινος τῶν [f] λοιπῶν·" Ὁ δὲ Θεὸς αὐτῷ δίδωσι
[g] σῶμα" καθὼς ἠθέλησε, καὶ ἑκάστῳ τῶν σπερμάτων
39 [h] = τὸ" ἴδιον σῶμα.] [Οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ [i] σάρξ·"
ἀλλὰ ἄλλη μὲν" [k] † ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ [l] σὰρξ" κτηνῶν,
40 ἄλλη δὲ [m] ἰχθύων, ἄλλη δὲ πτηνῶν." Καὶ σώματα ἐπου-
ράνια, καὶ [n] σώματα" ἐπίγεια· ἀλλ' ἑτέρα μὲν ἡ τῶν
41 ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. Ἄλλη δόξα
[o] ἡλίου, [p] καὶ ἄλλη" δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέ-
42 ρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ· Οὕτω καὶ ἡ
ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν
43 ἀφθαρσίᾳ· Σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπεί-
44 ρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει· Σπείρεται σῶμα
ψυχικὸν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. [q] ∾ ἔστι σῶμα
45 ψυχικὸν, καὶ ἔστι" [r] — σῶμα" [s] πνευματικόν." [t] Οὕτω
καὶ" γέγραπται·" ἐγένετο ὁ πρῶτος [u] ἄνθρωπος" [x] ἀδὰμ"

[k] † σὰρξ. [q] ∾ εἰ ἔστι σ. ψ. ἔστι καὶ.

(f) *seminum*, flor. ‖ + σπερμάτων. Syr. Copt. Arm. Syr. p. c. ast. Nyss. item Chrys. etiam in Mt. 2. 7. (g) πνεῦμα. Marcion in Dial. c. marc. sequente statim commate 44. (h) = ABDEFG. 17. 31. 42. 67** 80. Or. Epiph. (i) = FG. 17. boern. Chrys. in Mt. 2. 7. (k) = ADEFGI. al. 45. Mt. a. 19. al. 13. Ed. Æth. Slav. (exc.) rec. Vulg. It. Patr. gr. et lat. (l) = D*EG. 63. Lect. 7. Syr. Vulg. It. Chrys. Dial. c. marcion. Zeno. Ambrst. Alii. ‖ Alii ante πτηνῶν repetunt σὰρξ. (m) πτηνῶν (s. πετεινῶν) . . . ἰχθύων. ABD. 17. 46. 71. 73. 80. Syr. Erp. Æth. Arm. Vulg. clar. germ. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Tert. Zeno. Ambrst. Aug. Alii. (n) = FG. boern. Tert. Zeno. Ambrst. (o) + ἡ Ed. (p) ἄλλη. Vulg. ed. Hier. Aug. Ambrst. ms. Alii. ἄλλη δὲ. FG. Lect. 7. boern. (q) ABCD*FG. 6. 10 ut videtur. 17. 31. 39. 67** 73. 80. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Damasc. Aug. aliquoties. Ruf. Ambrst. in textu ed. Pel. in textu. ‖ πνευματικὸν ad πνευματικὸν = 1. 2. 14. 46* 108. Chrys. in Mt. 2. 7. Non explicant Ambrst. et Pel. Nec excitant, quamvis priora commatis hujus verba laudent, Or. Iren. Tert. Cypr. Hilar. Zeno. Ambr. Aug. semel. Alii. ‖ = ἔστι σῶμα ψυχικόν. Lect. 6. ‖ ἔστι posterius = 52. 56. (r) = ADEFG. 17. 67** Ed. Arm. Vulg. It. Aug. (s) σωματικόν. Mt. c. (t) καθώς. FG. Arm. Vulg. boern. (non flor. tol.) Aug. alicubi. Ambrst. Pel. (u) = 13. 39. 63. Mt. g. Iren. Tert. semel. Ambr. semel. Aug. alicubi. Vigil. Pacian. (x) = 31. al. 3. Mt. 19. Aug. semel.

εἰς ψυχὴν ζῶσαν· ὁ ἔσχατος [y] ἀδὰμ" εἰς πνεῦμα [z] ζωο-
ποιοῦν."] Ἀλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευματικὸν, ἀλλὰ τὸ ψυ- 46
χικόν· [a] ἔπειτα τὸ πνευματικόν." [Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, 47
ἐκ γῆς χοϊκός· ὁ δεύτερος [b] ἄνθρωπος," [c] = ὁ κύριος" ἐξ
οὐρανοῦ [d]. Οἷος ὁ χοϊκὸς, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί· καὶ οἷος 48
ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι· Καὶ καθὼς ἐφο- 49
ρέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, [e] φορέσομεν" καὶ τὴν εἰ-
κόνα τοῦ ἐπουρανίου. Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοὶ, ὅτι σὰρξ 50
καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ [f] κληρονομῆσαι οὐ δύνανται",
οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν [g] κληρονομεῖ."
Ἰδοὺ, μυστήριον ὑμῖν λέγω· [h] ∾ πάντες μὲν οὐ κοι- 51

[h] ∾ πάντες μὲν κοιμηθησόμεθα, οὐ πάντες δὲ.

(y) = Iren. ms. ἄνθρωπος. Æth. Quæst. ex utroque Test. κύριος, Marcion ap. Tert. et Dial. c. marcion. (z) θεοποιοῦν. 28. (a) = 46* || Aug. hoc demum loco habet comma 45. *sicut scriptum est* etc. (b) = 71. (c) = BCD*EFG. 17. 67** Copt. Æth. Arm. in marg. editt. constant. et amstel. Vulg. It. Or. semel. (semel habet.) Orig. int. Hippol. ms. Ath. Apollinaristæ et Photinus ap. Epiph. Bas. Nyss. Naz. Isidor. Cyr. Tert. Cypr. sæpe. Hilar. Zeno. Ambr. Aug. Hier. Ambrst. Philastr. Leo. Pel. Pacian. Primas. Sedul. Beda. Alii lat. præter Maximinum arian. || Marcion pro ἄνθρωπος ἐξ οὐρανοῦ primus scripsisse κύριος ἐξ οὐρανοῦ traditur a Tert. et in Dial. c. marcion. (d) + ὁ οὐράνιος. FG. Æth. Arm. in marg. Vulg. boern. Ambr. Aug. Hier. Ambrst Maximinus arian. Alii lat. (e) φορέσωμεν. ACDEFGI. 28. 37. 39. 47. 48. 67. ap. Birch. 71. 72. 73. 80. al. 28. et Barb. 6. Mt. b. 19 bis. al. 7. Ed. Copt. Slav. Vulg. It. Theodotus. Or. (sed editt. qu. ut rec.) Method. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Cyr. Macar. Epiph. Damasc. Iren. Tert. dis. Cypr. Hilar. Zeno. Ambrst. Hier. Pel. cæterique latt. || Sed rec. habent B. 17. 23. 46. 52. 55. 57. (c. al. 3.) Alii. Mt. a. Alii. Syr. Arr. Æth. Arm. Or. ed. Theodoret. diserte. Utramque lectionem exhibent Theoph. et Œc. (f) οὐ κληρονομήσουσιν. FG. 42. Copt. boern. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. Tert. alicubi. Aug. alicubi. Siricius. Sedul. Ambrst. (g) = 21. Or. semel. κληρονομήσει. CDFG. Vulg. It Patr. lat. (h) πάντες μὲν κοιμηθησόμεθα, οὐ πάντες δὲ C. 17. Codd. gr. ap. Rufin. Hier. Aug. Pelag. et Œcumenium, item plures codd. gr. ap. Acacium, teste Hier. Æth. Arm. Orig. in selectis in Psalm. opp. vol. 2. p. 552. Cyr. Didym. qui, teste Hieronymo, Origenem secutus est. Orig. int. in Math. 24. 31. Hier. ep. ad. Princip. πάντες μὲν οὖν κοιμηθησόμεθα, οὐ πάντες δὲ. FG. boern. || πάντες μὲν (μὲν = D* clar. germ.) ἀναστησόμεθα, οὐ πάντες δὲ, D* Arm. in ora editt. amstel. et constantinop. Vulg. clar. germ. harl. Codd. lat. (græci nulli) ap. Hier. et Augustinum. Tert. ed. Hilar. Ambr. Pel. Ambrst. Rufin. Beda. Fulgent. Gennad. Junil. Cassiodor. Gregor. M. Hugo etherian. Philo carpath. ex

52 μηθησόμεθα· πάντες δὲ" ἀλλαγησόμεθα, Ἐν ἀτόμῳ,
ἐν [i] ῥιπῇ" ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι. ([k] σαλ-
πίσει γὰρ" [l], καὶ οἱ νεκροὶ [m] ἐγερθήσονται" ἄφθαρτοι, καὶ
53 ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα.) Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐν-
δύσασθαι ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι
54 ἀθανασίαν. Ὅταν δὲ [n] — τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται
ἀφθαρσίαν, καὶ" τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀθανασίαν,
τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος· κατεπόθη ὁ θά-
55 νατος [o] εἰς νῖκος." Ποῦ σου, θάνατε, τὸ [p] κέντρον"; ποῦ
56 σου, [q] ᾅδη", τὸ [p] νῖκος"; Τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου,
[r] ἡ ἁμαρτία· ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας," ὁ [s] νόμος."
57 Τῷ δὲ θεῷ χάρις, τῷ [t] διδόντι" ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ κυ-
58 ρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ.] Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγα-
πητοὶ, [ἑδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν

Gregor. Item Cyr. ap. Gagnæum || *πάντες μὲν κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ,* 80. 102* Slav. 5. || *οἱ πάντες μὲν κοιμηθησόμεθα, οἱ πάντες δὲ,* A* || *οἱ πάντες μὲν οὐ κοιμηθ. οὐ πάντες δὲ* A. ex emend. primæ manus. || Recepta exstat in B. (omisso tamen *μὲν*) D**E. aliis. codd. gr. ap. Hier. et Didym. et Acacium cæsar. et Pel. et Œcumenium. Copt. Syr. Arr. Apollinario et Theodoro heracleota ap. Hier. Orig. c. Cels. libr. 5. § 17. et ap. Hier. et lat. *π. ἀρχ.* 2, 10. editionis de la Rue. Ephr. Chrys. Theodoret. Theophyl. Œcum. Theodoto. Andrea cæs. Method. ap. Photium. Dial. c. marc. Tert. de resurrect. carnis, ut e contextu judicarunt viri docti. Hier. (i) *ῥοπῇ.* D*EFG. 67** Dial. c. marcion. Codd. ap. Didymum teste Hier. (k) = Tert. Ambr. Ambrst. (l) + *φησὶ.* 17. + *σάλπιγξ.* Copt. (m) *ἀναστήσονται.* AD EFG. 13. 19. Damasc. item Chrys. alicubi. Theophyl. ms. (n) = 64. 71. Copt. Æth. Vulg. Marcion ap. Epiph. Ath. Iren. Hilar. Aug. semel. Ambrst. Fulgent. Oros. Beda. Sed habent Cypr. Hier. || Post *ἀθανασίαν* ponunt AC* Arm. Iren. gr. || *ἀθανασίαν* ad *ἀθανασίαν* = FG. boern. (o) *in victoria sua,* Ambr. semel. *in victoria tua,* Cassiod. semel *εἰς νῖκος* B (sic semper) Dgr. ap. Mill. *in contentione* Tert. Cypr. Hilar. Hier. (p) locum permutant *κέντρον* et *νῖκος* in BC. 17. 64. 71. Copt. Æth. Arm. Slav. 2. Vulg. Or. semel, ut videtur. Eus. Ath. Nyss. Chrys. alicubi. Cyr. Dial. c. marcion. Bas. seleuc. Damasc. Iren. semel. Tert. semel. Hier. Alii. || = *ποῦ σου ᾅδη τὸ νῖκος.* A* (q) *θάνατε.* BDEFG. 39. 67** Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Eus. Ath. Nyss. Tert. Iren. Cypr. cæterique latt. (r) *αἱ ἁμαρτίαι ἡ δὲ δύναμις τῶν ἁμαρτιῶν,* Arm. (s) *θάνατος.* 89. (t) *δόντι.* DE. al. 13. Mt a. (Syr. Arr. Æth. Vulg. It.) Chrys. (etiam in Mt. 7.) Œc.

τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδότες, ὅτι ὁ κόπος [u] ὑμῶν″
οὐκ ἔστι κενὸς [x] ἐν κυρίῳ.″

Περὶ δὲ τῆς [y] λογίας″ τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ὥσπερ διέ- 1
ταξα ταῖς ἐκκλησίαις [z] τῆς γαλατίας″, οὕτω καὶ ὑμεῖς
ποιήσατε. Κατὰ μίαν [a] ∽ σαββάτων″ ἕκαστος ὑμῶν 2
παρ' ἑαυτῷ [b] τιθέτω, θησαυρίζων″ ὅ,τι ἂν [c] εὐοδῶται·″
ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω, τότε λογίαι γίνωνται. Ὅταν δὲ πα- 3
ραγένωμαι, οὓς ἐὰν δοκιμάσητε, [d] δι' ἐπιστολῶν″ * τού-
τους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς ἱερουσαλήμ·]
[Ἐὰν δὲ ᾖ ἄξιον τοῦ [e] κἀμὲ″ πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πο- 4
ρεύσονται[f]. Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς, ὅταν μακεδονίαν 5
διέλθω· (μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι·) Πρὸς ὑμᾶς δὲ 6
[g] τυχὸν″ [h] παραμενῶ,″ [i] ἢ καὶ παραχειμάσω, ἵνα″ ὑμεῖς
με προπέμψητε οὗ ἐὰν πορεύωμαι. Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς 7
ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω [k] γὰρ″ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι
πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος [l] ∽ ἐπιτρέπῃ.″ [m] [n] Ἐπιμενῶ δὲ″ 8
ἐν ἐφέσῳ ἕως τῆς πεντηκοστῆς· Θύρα γάρ μοι [o] ἀνέῳγε″ 9
μεγάλη καὶ [p] ἐνεργής,″ [q] καὶ ἀντικείμενοι πολλοί.″

---

[a] ∽ σαββάτου. [k] δὲ. [l] ∽ ἐπιτρέψῃ.

(u) ἡμῶν Slav. 8. (x) ἐνώπιον τοῦ κυρίου. Arm. (y) εὐλογίας. 3** (z) = 33. 35. (a) ABCDEFG. 17. Syr. Vulg. It. Chrys. etiam in Mt. 7. Aug Ambrst. Pel. || + τὴν κυριακὴν. 46 in m. et alius. τουτέστι κυριακὴν. Chrys. in comment. (b) θησαυριζέτω Arm. || = τιθέτω. Mt. f. Ambrst. (c) εὐοδωθῇ AC. 31 64. 67** 71. 73. 80. Mt. g. Damasc. εὐοδοῦται. 57. al. 3. (d) Sequentibus jungunt 2. 18. Ed. Syr. Arr. Æth. Chrys. Theophyl. dis. Sedul. (e) ἐμὲ. Slav. 8. harl. Ambrst. Sedul. Pel. Beda. (f) + οὓς ἐὰν δοκιμάσητε. 1. Mt. m. in marg. Lectionaria. (g) τυχὼν. 57. (c. al. 3.) al. 2. Mt. f. (h) καταμενῶ. B. 64. 67** (i) ἵνα, εἰ καὶ παραχειμάσω, ὑμεῖς. D*gr. || ἢ] =G. 2. boern. || καὶ] = B. 3. 64. Mt. f. Chrys. in Mt. 2. 7. || ἵνα] εἰ μὴ. FG. *nisi si*, clar. germ. *nisi*, boern. ἵνα καὶ. Arm. (k) ABCDEFG. 17. 21. 23. 26. 57. (c. al. 2) 64. 67** 73. Syr. Copt. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 7) Damasc. Ambrst. Aug. Pel. (l) ABC. 17. 31. 37. 39. 57 (cum 3.) 64. 67** 73. 80. al. 4. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theoph. in Mt. d. i. (m) Vs. 8. = 18* (n) ἐπιμένω δὲ. 57. (c. al. 3.) al. 6. Mt. a. c. m. Theoph. Œc. ἄρτι δὲ ἐπιμένω. Arm. (o) ἤνοικται s. ἀνέῳκται. 46. Theophyl. Œc. ἀνεῳγμένη. 47. (p) ἐναργὴς, *evidens*, Vulg. It. Aug. Pel. Ambrst. ed. Beda. *efficax*, Hier. *operosum*, Ambrst. ed. ἀνεργὴς. Mt. d. (q) = 1.

10 Ἐὰν δὲ ἔλθῃ τιμόθεος, βλέπετε, ἵνα ἀφόβως γένηται
πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον κυρίου ἐργάζεται, ὡς [r]καὶ ἐγώ·"
11 Μή τις [s]οὖν" αὐτὸν ἐξουθενήσῃ, προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν
εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρός με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν [t]μετὰ
12 τῶν ἀδελφῶν." Περὶ δὲ [u]ἀπολλὼ" τοῦ ἀδελφοῦ, [x]πολλὰ
παρεκάλεσα αὐτὸν, ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς [y]μετὰ τῶν ἀδελ-
φῶν·" καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα[z], ἵνα νῦν ἔλθῃ· ἐλεύ-
13 σεται δὲ, ὅταν εὐκαιρήσῃ.] [Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ
14 πίστει, ἀνδρίζεσθε, [a]κραταιοῦσθε· Πάντα [b]ὑμῶν" ἐν
15 ἀγάπῃ γινέσθω. Παρακαλῶ [c]δὲ" ὑμᾶς, ἀδελφοί· οἴδατε
τὴν οἰκίαν στεφανᾶ[d], [e]ὅτι" ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς ἀχαΐας[f],
16 καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις [g]ἔταξαν ἑαυτούς·" Ἵνα καὶ
ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις, καὶ παντὶ τῷ συνερ-
17 γοῦντι [h]καὶ κοπιῶντι." Χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ στε-
φανᾶ [i]καὶ φουρτουνάτου καὶ ἀχαϊκοῦ," ὅτι [k]τὸ ὑμῶν
18 ὑστέρημα" [l]∾ οὗτοι" ἀνεπλήρωσαν· Ἀνέπαυσαν γὰρ
[m]τὸ ἐμὸν" πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν[n]· ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς
19 τοιούτους. [o]Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι [p]τῆς ἀσίας.

[l] ∾ αὐτοὶ.

(r) ἐγὼ. B. 61. 67** κἀγὼ. A. 73. 80. al. 3. Mt. c. al. 4. Theodoret. Theophyl. in Mt. d. i. (s) = D*FG. Arm. It. Ambrst. (t) = B. (u) = Æth. (x) + δηλῶ ὑμῖν, ὅτι. D*FG. Vulg It. Ambrst. Pel. Beda. (y) = Chrys. in Mt. 2. 7. (z) + θεοῦ. 47. item Mt. 2. (a) + καὶ. ADE. 46. Syr. Erp. Æth. Copt. Vulg. Ambrst. ed. Pel. (b) ὑμῖν. 52. (c) = D* 71. Ar. p. Æth. (d) + καὶ φορτουνάτου s. φουρτουνάτου. DE. 10. 23. 31. 39. 46** 80. Ed. Copt. Arm. clar. germ. harl. Theodoret. Damasc. Primas. Ambrst. ed. + καὶ φορτουνάτου καὶ ἀχαϊκοῦ. C* ut videtur. FG. 74. Syr. p. c. ast. Vulg. boern. Ambrst. ed. Pel. ‖ Iidem mox pro ἐστὶν habent εἰσὶν. (e) ὅς. 32. οἵ. D. ap. Mill. Arm. (f) + εἰς χριστὸν. 73. (g) ἔταξα αὐτοὺς. Æth. (h) = 17. ‖ + ἐν ὑμῖν. G. item F. boern. marian. Ambrst. (i) = Æth. ‖ φουρτουνάτου] φορτουνάτου. ACDEFG. 17. 36. 47. item 37. Ed. Copt. Vulg. It. Clem. rom. Chrys. alicubi. (k) τὸ ὑμέτερον ὑστέρημα. BCDEFG. 17. 37. 64. 80. τὸ ἑτέρων ὑστέρημα. 71. ὑστέρημά μου. 56. (l) αὐτοὶ ADEFG. 64. Vulg. Chrys. etiam in Mt. 2. Œc. Ambrst. Utrumvis boern. (m) = Æth. καὶ τὸ ἐμὸν. D*FG. 46. Vulg. It. Ambrst. Pel. τὸ ἡμῶν. Mt. c. d. e. (n) + *charitate*, Ambrst. Pel. (o) Vs. 19. = A. 34. (p) + πᾶσαι. 47. al. 3. Syr. Erp. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. Beda.

ἀσπάζονται ὑμᾶς [q]ἐν κυρίῳ'' πολλὰ [r]ἀκύλας καὶ [s]πρίσ-
κιλλα,'' σὺν τῇ κατ' οἶκον [t]αὐτῶν ἐκκλησίᾳ.'' Ἀσπά- 20
ζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. [u]ἀσπάσασθε ἀλλήλους
ἐν φιλήματι ἁγίῳ.''
Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ παύλου. Εἴ τις οὐ φιλεῖ 21 22
τὸν κύριον [x] [y]=ἰησοῦν χριστὸν,'' ἤτω ἀνάθεμα· [z]μαρὰν
ἀθά.'' Ἡ χάρις τοῦ κυρίου [ab]ἰησοῦ χριστοῦ'' μεθ' ὑμῶν. 23
Ἡ ἀγάπη [c]μου'' μετὰ πάντων ὑμῶν [d]ἐν χριστῷ ἰησοῦ''. 24
[e]=ἀμήν.''] [f].

---

[f] Πρὸς κορινθίους πρώτη ἐγράφη ἀπὸ φιλίππων διὰ στεφανᾶ καὶ φουρτουνάτου καὶ ἀχαϊκοῦ καὶ τιμοθέου.

(q) = Mt. n. Arm. Ambrst. Post πολλὰ ponunt 17. 64. 74. Post ἀκύλας D. clar. germ. (r) + ἀπολλῶς καὶ. 46. (s) πρίσκα. B. 17. Copt. demidov. harl. Pel. (t) ἐκκλησία αὐτῶν. Arm. || + παρ' οἷς (οὗς. F.) καὶ ξενίζομαι. DEFG. Vulg. It. Pel. Ambrst. ed. in textu. Beda. (u) = 67** || *in amorem sancti*, clar. germ. (x) + ἡμῶν. 23. Lect. 6. al. 6. et Barb. 3. Mt. a. b. e. g. Syr. Erp. Æth. Slav. 5. Vulg. ed. Chrys. (etiam in Mt. 2.) Theoph. Pel. Victorin. (y) = ABC. 17. 64. 73. 74. Copt. Æth. Chrys. in Mt. 7. ἰησοῦν. Arm. tol. Codd. lat. Tert. Theodoret. *Christum filium*, Victorin. (z) = Ignat. Ath. Theodoret. non semel; sed in comment. habet dis. (a) + ἡμῶν. A. 17. 39. al. 4. et Barb. 3. Mt. b. al. 5. Syr. Erp. Æth. Slav. 5. Vulg. ed. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theoph. Ambrst. Pel. Beda. (b) = 14. Ambrst. ἰησοῦ B. 17. 47. 73. al. 3. Mt. m. tol. Codd. lat. Theodoret. (c) = A. 73. *Dei*, Didym. ap. Hier. ut videtur. (d) = 37. Slav. 2. sed habet in commentar. (e) = BF. 17. 64. boern. tol. Codd. lat. γενηθήτω, γενηθήτω. Ggr. (f) Hæc aut prorsus aut ex parte desunt in codicibus antiquioribus. Legunt e. gr. πρὸς κορινθίους α. AC. πρὸς κορ. α. ἐπληρώθη. D*. ἐτελέσθη πρὸς κορ. α. FG. πρὸς κορ. α. ἐγράφη ἀπὸ ἐφέσου. B. (Alii: ἀπὸ τῆς ἀσίας etc. Alii: ἀπὸ ἐφέσου τῆς ἀσίας etc.) πρὸς κορ. α. ἐγράφη ἀπὸ φιλίππων μακεδονίας. D**. ἐτελέσθη πρὸς κορ. α. ἐγράφη ἀπὸ φιλίππων τῆς μακεδονίας, καὶ ἀπεστάλη διὰ χειρῶν τιμοθέου. Syr. πρὸς κορ. α. ἐγράφη ἀπὸ ἐφέσου διὰ στεφανᾶ καὶ φορτουνάτου. Copt. πρὸς κορ. α. ἐγρ. ἀπὸ φιλ. διὰ στεφανᾶ καὶ φορτουνάτου καὶ ἀχαϊκοῦ. Slav. 5. 8. τέλος παύλου ἐπιστολῆς πρὸς κορ. α. ἥτις ἐγράφη ἀπὸ φιλ. διὰ στεφανᾶ καὶ φορτ. καὶ ἀχ. καὶ τιμοθέου. 90. + ὑπὸ παύλου καὶ σωσθένους. 31. Alii aliter. || περιέχει δὲ ἀναγνώσεις ι. κεφάλαια θ. μαρτυρίας ιζ. στίχους ωθ. s. ων. s. ωο s. ωϛ. Habet Versus 980. Ambrst.

Η ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

1 ΠΑΥΛΟΣ, ἀπόστολος [a] ἰησοῦ χριστοῦ" διὰ θελή-
ματος θεοῦ, καὶ τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς, τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ
θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν κορίνθῳ, σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσι τοῖς οὖ-
2 σιν ἐν ὅλῃ τῇ ἀχαΐᾳ· Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ
[b] πατρὸς ἡμῶν, καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ."
3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς [c] καὶ πατὴρ" τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ
χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ θεὸς πάσης παρα-
4 κλήσεως, Ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς [d] ἐπὶ" πάσῃ τῇ θλίψει
[e] ἡμῶν," [f] εἰς τὸ" δύνασθαι [g] ἡμᾶς" παρακαλεῖν τοὺς ἐν
πάσῃ θλίψει, διὰ τῆς παρακλήσεως, ἧς παρακαλούμεθα
5 αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ· Ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθή-
ματα τοῦ χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτω [h] διὰ [i] # τοῦ" χριστοῦ
6 περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν. Εἴτε δὲ θλιβό-
μεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν [k] παρακλήσεως" [l] καὶ σωτηρίας·"

(a) = F. (b) = Ambrosiast. Sed extat in textu et comment. editionis Benedictinæ. || ἡμῶν = Chrys. etiam in Mt. 6. (c) = Tert. || = καὶ Syr. Erp. Hilar. || *Pater* ad *Pater* = Ambrst. ed. (d) ἐν. 39. al. 8. Mt. m. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Antiochus. Procop. (e) = 64. Hilar. Ambr. ὑμῶν. 3. Ed. (f) ἵνα, FG. (Vulg. It.) (g) ὑμᾶς. 80. item Æth. (h) + καὶ. DEFG. 37. 80. Arm. Æth. Vulg. It. Damasc. Ambrst. ed. (i) + ACDEFG. 17. 37. 46. 64. 71. 72. 74. 80. Alii multi. Mt. a. al. 11. Ed. Or. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. Damasc. Theoph. (k) = Vulg. edit. sixtin. (l) = B. Ante παρακλήσεως ponit 42. Æth.

m εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως, τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπο-
μονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων, ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν· (Καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ 7
ὑμῶν·) εἰδότες, ὅτι n ὥσπερ" κοινωνοί ἐστε τῶν παθημάτων,
οὕτω καὶ τῆς παρακλήσεως.] [Οὐ γὰρ o θέλομεν" ὑμᾶς 8
ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, p ὑπὲρ" τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς γενο-
μένης q = ἡμῖν" ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν r ἐβα-
ρήθημεν ὑπὲρ δύναμιν," ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ
ζῆν· Ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου 9
ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς, ἀλλ'
ἐπὶ τῷ Θεῷ s τῷ t ἐγείροντι" τοὺς νεκρούς· Ὃς ἐκ u τη- 10

m τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων, ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· Καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν. ∾ τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων, ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν· καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν· εἴτε παρακαλούμεθα ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας.

(m) AC. 23. 31. 37. 51. 57. (cum 49, quem vero Wetstenius pro altera lectione excitat, et 67.) 61. 73. 80. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. (quæ vero post παρακλήσεως secundum habet: ἢ θαῤῥοῦμεν ὑπὲρ τοῦ ὑμῶν θάρσεος καὶ ὑμῶν σωτηρίας τῆς ἐνεργουμ.) flor. harl. Ephr. Antiochus. Ambrst. item Vulg. in qua legitur: *Sive autem tribulamur pro vestra exhortatione et salute, sive consolamur pro vestra consolatione, sive exhortamur pro vestra exhortatione et salute, quæ operatur tolerantiam etc. ut spes nostra firma sit pro vobis.* Sic etiam Pel. Beda. ‖ Alteram lectionem, quæ concinit cum vulgari præter quam quod καὶ ἡ ἐλπὶς etc. præponatur verbis εἴτε παρακαλούμεθα etc. habent BDEFGI. 10. 39. 46. (in quo tamen deest καὶ σωτηρίας posterius) 47. 48. 49. ap. Wetst. 61. 70. 71. 72. 74. al. 38. Mt. a. al. 11. Ed. Ar. pol. Syr. p. (quæ καὶ σωτηρίας posterius habet c. ast.) Slav. It. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. Damasc. Photius. Theoph. Œc. (n) ὡς. ACD*E. 31. 64. 73. Or. Ephr. Damasc. εἰ, omisso mox οὕτω, FGgr. clar. germ. ὥσπερ et οὕτω = boern. (o) θέλω. Mt. g. Slav. 5. 8. Lectionaria. Hier. (p) περὶ. ACDEFG. 17. 31. 37. in m. 39. 47. 73. 80. Mt. h. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 6.) Theodoret. Antiochus. (q) = ABCD*FG. 17. 73. al. 3. Mt. 19. semel. Arm. Vulg. It. Tert. Hier. Ambrst. ed. Pel. (r) ὑπὲρ δύναμιν ἐβαρήθημεν. ABC* 37. 64. 73. 80. Arm. Bas. Hier ἐβαρ. παρὰ δύναμιν. D*FG. ‖ ὑπὲρ] καὶ ὑπὲρ. Slav. ed. (s) + μόνῳ. Theophyl. ed. item in comment. (t) ἐγείραντι. 38. al. 2. Mt. 19. al. 4. Theodoret. Theoph. (u) τηλικούτων θανάτων. clar. germ. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. Hier. Ambrst. *tantis periculis*, Vulg. *tanta t. periculo mortis.* Sic boern.

λικούτου θανάτου" ἐῤῥύσατο ἡμᾶς, [x] καὶ ῥύεται·" [y] εἰς
11 ὃν ἠλπίκαμεν," [z] ὅτι καὶ ἔτι" ῥύσεται, [a] Συνυπουργούν-
των καὶ [b] ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν" τῇ δεήσει, ἵνα [c] ἐκ πολλῶν
προσώπων" τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα [d] διὰ πολλῶν εὐχαρι-
στηθῇ ὑπὲρ [e] ἡμῶν."]
12 [Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστὶ, τὸ μαρτύριον τῆς
συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν [f] ἁπλότητι" καὶ εἰλικρινείᾳ
[g] θεοῦ," (οὐκ ἐν σοφίᾳ [h] σαρκικῇ," ἀλλ' ἐν χάριτι θεοῦ)
ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς.
13 Οὐ γὰρ ἄλλα [i] γράφομεν" ὑμῖν, [k] ἀλλ'" [l] ἢ" ἃ [m] ἀνα-
γινώσκετε," [n] ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε·" ἐλπίζω δὲ, ὅτι [o] =
14 καὶ" ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε, Καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς
ἀπὸ μέρους· ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμεν, [p] καθάπερ καὶ
15 ὑμεῖς ἡμῶν," ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου [q] ἰησοῦ [r]. Καὶ ταύτῃ

(x) = AD* Syr. clar. germ. Vulg. ms. Chrys. (etiam in Mt. 6, 9.) Ambrst. ed. *καὶ ῥύεται.* BC. 73. Copt. Æth. Arm. Slav. 5. tolet. boern. marian. Ath. Damasc. (y) *ἠλπίκαμεν δὲ.* 31. Syr. p. (sed rec. in m.) Chrys. (etiam in Mt. 6, 9.) Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Hier. *ἐλπίζω δὲ.* Arm. || *εἰς ὃν ἠλπίκαμεν, καὶ ἔτι ῥύσεται συνυπουργούντων.* D* 64. *καὶ ἔτι ἠλπίκαμεν, ὅτι ῥύεται.* Syr. (z) *ὅτι καὶ* 47. al. 3. Mt. 9, 19. Æth. clar. germ. Hier. Ambrst. *καὶ ὅτι.* FG. boern. (a) *συνυπουργούσης τῆς δεήσεως ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν.* Arm. *accedente pro nobis etiam vestra oratione*, Ambrst. (b) *ἡμῶν ὑπὲρ ὑμῶν.* A. Mt, 19. Copt. || *ὑπὲρ ἡμῶν*] = Sedul. Syr. p. habet c. ast. Post *τῇ δήσει* ponunt C. Vulg. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. *περὶ ἡμῶν.* D*FG. (c) *ἐκ πολλῶν.* Arm. *ἐν πολλῷ προσώπῳ.* FG. 61, 67** It. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) sed alibi aliter. *in multorum facie*, Ambrst. ed. Alii aliter. (d) *per multos multiplicentur gratiarum actiones*, Arm. (e) *ὑμῶν.* D**gr. Egr. F. 37* 67. 72. al. 25. Mt. a. 19. semel. al. 6. Ed. Slav. Photius ap. Œc. (f) *ἁγιότητι.* ABC. 37. 64. 67** 73. Mt. g. Copt. Arm. Clem. Or. Damasc. Antiochus. (g) = Syr. p. (sed rec. in m.) Or. ap. Wetst. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. Ambrst. *τοῦ θεοῦ.* ACDE. 47. 64. 73. Mt. d. Damasc. *θεοῦ καὶ*, B. 64. 73. Mt. k. Arm. Vulg. (h) *σαρκίνῃ.* FG. (i) *ἐγράφομεν.* 20. in m. Mt. a. in marg. harl. Sedul. (k) = FG. (l) = A D* 4. 17. Arm. (m) *γινώσκετε.* Syr. *legistis*, Vulg. boern. Ambrst. Pel. (n) = B. 31. 41. Œc. *et cognovistis*, Vulg. Pel. || = *ἤ.* FG. Mt. c. g. Copt. Arm. Vulg. It. (o) = ACD*EFG. 3. 17. 39. 73. Syr. Erp. Copt. Arm. Vulg. It. Damasc. Ambrst. Pel. (p) = Mt. g. (q) + *ἡμῶν.* BFG. 57. (cum 3. 67.) 73. 80. al. 7. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Syr. p. c. ast. Vulg. boern. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. Damasc. Theoph. ms. (r) *χριστοῦ.* D*EFG. 46. 57. (cum 3. 67.) 73. 80. al. 7. Ed. Verss. Patr.

τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν [s] πρότερον,″
ἵνα δευτέραν [t] χάριν″ ἔχητε· Καὶ δι' ὑμῶν [u] ∾ διελθεῖν″ 16
εἰς μακεδονίαν, καὶ [x] πάλιν″ ἀπὸ μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς
ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν ἰουδαίαν.
Τοῦτο οὖν [y] ∾ βουλευόμενος,″ μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ- 17
ἐχρησάμην; ἢ ἃ βουλεύομαι, κατὰ σάρκα βουλεύομαι,
[z] ἵνα ᾖ παρ' ἐμοὶ [a] τὸ ναὶ ναί, καὶ τὸ οὒ οὔ;″ Πιστὸς 18
δὲ ὁ Θεός, ὅτι ὁ λόγος [b] ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς″ οὐκ [c] ∾ ἐγέ-
νετο″ [d] ναὶ καὶ οὔ.″ Ὁ [e] γὰρ τοῦ Θεοῦ″ υἱὸς ἰησοῦς χρι- 19
στός, ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθείς, (δι' ἐμοῦ καὶ σιλουα-
νοῦ καὶ τιμοθέου,) οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὔ, ἀλλὰ ναὶ ἐν
αὐτῷ γέγονεν, (Ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι [f] Θεοῦ, ἐν αὐτῷ 20
τὸ ναί, [g] καὶ ἐν αὐτῷ″ τὸ ἀμήν,) τῷ Θεῷ πρὸς δόξαν
[h] δι'″ [i] ἡμῶν.″] [Ὁ δὲ βεβαιῶν [k] ἡμᾶς σὺν ὑμῖν″ [l] εἰς 21

---

[u] ∾ ἀπελθεῖν. [y] ∾ βουλόμενος. [c] ∾ ἐστι.

(s) = Mt. l. τὸ δεύτερον. Mt. g. τὸ πρότερον. 16. 48. 57. (c. al. 6.) Alii. Mt. a. al. 8. Ed. Theoph. Œc. ‖ πρότερον πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν. ABC. 37. 73. 80. Arm. Chrys. (etiam in Mt. 6.) Damasc. πρότερον ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. D FG. 74. Chrys. in Mt. 9. Syr. Vulg. It. ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς τὸ πρότερον. Alii multi. Mt. a. al. 8. Ed. Theoph. item Theodoret. (t) χαρὰν. B. 31. 71. 73. 80. Mt. d. Theodoret. Sic interpretatur Chrys. (u) AD* FG. 80. Syr. p. in m. It. Damasc. (boern. utrumvis.) ἐλθεῖν. 72. 74. al. 3. Mt. d. Ed. (x) = Arm. (y) ABCFG. 17. 31. 37. 73. 80. al. 5. Mt. e. Chrys. (etiam in Mt. 6.) Damasc. Theoph. (z) + ἀλλ'. Arm. (a) τὸ ναὶ καὶ τὸ οὔ. 67** Codex Steph. Ed. Vulg. Pel. ‖ τὸ ναὶ οὔ, καὶ τὸ οὒ ναί; Conject. (b) αὐτοῦ ὁ πρὸς ἡμᾶς. Mt. c. (c) ABCD* FG. 17. 23. 57. (cum 70.) Alius. (Copt. Arm. Vulg. It.) Cyr. Theoph. ms. ‖ + *in illo*, Vulg. Pel. (d) τὸ ναὶ ναί, καὶ τὸ οὒ οὔ. 80. (e) τοῦ Θεοῦ γάρ. ABC. 37. 67. 73. 80. (f) + τοῦ. A. 72. Alii. Mt. b. e. Ed. Theodoret. ‖ ἐπαγγελίαι Θεοῦ εἰσιν ἐν αὐτῷ τὸ ναὶ δι' αὐτοῦ. Arm. ‖ Θεοῦ = 17. (g) καὶ δι' αὐτοῦ. D* clar. germ. ‖ διὸ καὶ δι' αὐτοῦ ABC*FG. 10. 17. 31. 37. 38. 80. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. (Arm.) Vulg. boern. Marcion ap. Epiph. Chrys. ut videtur. Damasc. Fulg. Pel. Beda. Nonnulli ex his, e. gr. Syr. item Theodoret. in comment. ut videtur, et Pel. sic: *ideo per ipsum dicimus Amen ad gloriam Dei.* ‖ τὸ ναὶ . . . τὸ ἀμὴν] τῷ ναὶ . . . τῷ ἀμήν. 51. Ar. pol. item 56. τὸ ναὶ . . . τοῦ ἀμήν. B. 80. (h) = 1. Vulg. Pel. Fulg. ‖ δι' ἡμῶν πρὸς δόξαν τῷ Θεῷ. Arm. (i) ὑμῶν. 34. Mt. b. Fulg. Beda. (k) ὑμᾶς σὺν ἡμῖν. 38. 57. 72. Lect. 7. Mt. k. item b. e. Ed. Slav. 5. 8. ‖ = ἡμᾶς. 41. al. 4. (l) *Christus Dominus est*, Ambrst. *in Christo, et Christum in vobis*, Vigil.

22 χριστὸν," [m] καὶ" χρίσας ἡμᾶς, θεός· [n] Ὁ καὶ" σφραγι-
σάμενος ἡμᾶς, καὶ δοὺς τὸν ἀῤῥαβῶνα τοῦ πνεύματος
23 ἐν ταῖς καρδίαις [nn] ἡμῶν." Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν
ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν
24 [o] οὐκέτι" ἦλθον εἰς κόρινθον· Οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν
τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς [p] χαρᾶς" ὑμῶν·
τῇ γὰρ πίστει ἑστήκατε.
1 "Εκρινα δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν [q] ἐν λύπῃ πρὸς
2 ὑμᾶς ἐλθεῖν." Εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς [r] — ἐστιν"
3 ὁ εὐφραίνων με, εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; Καὶ
ἔγραψα [s] = ὑμῖν" [t] τοῦτο αὐτὸ," ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην [u]
[x] ἔχω," ἀφ' ὧν [y] ἔδει" με χαίρειν· πεποιθὼς ἐπὶ πάντας
4 ὑμᾶς, ὅτι [ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστιν. Ἐκ γὰρ
πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ
πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην
ἵνα γνῶτε, ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς.]
5 Εἰ δέ τις λελύπηκεν [z], οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλ' ἀπὸ
6 μέρους [a], ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ, * πάντας ὑμᾶς." Ἱκανὸν τῷ
7 τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη [b] ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων·" Ὥστε

---

[q] ἐλθεῖν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς.

(m) ὁ καὶ D. καὶ ὁ. Ed. Arm. Vulg. It. Patr. lat. (n) καὶ. AC* 30. 37. 74. Mt. f. g. Ed. Syr. Copt. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Damasc. Pseudo Justin. καὶ ὁ. F. καὶ ὃς. G. It. tol. demidov. Ambr. Sedul. Pel. Beda. (nn) ὑμῶν. 17. Mt. d. (o) οὐκ. G. Syr. Syr. p. sed rec. c. ast. It. Ambrst. ed. (p) χάριτος. 37. 71. Arm. (q) ABC. al. 24. pluresque. Mt. a. al. 8. Ed. Theodoret. Damasc. Œc. ἐν λύπῃ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. DEFG. 14. Mt. k. Syr. Arm. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theoph. etiam in Mt. d. i. Patr. lat. (r) = ABC. Syr. Copt. Cyr. Damasc. Habet Or. (s) = ABC*. 17. Copt. Arm. Damasc. Ambrst. (t) τοῦτο. A. αὐτὸ τοῦτο. C. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theoph. etiam in Mt. d. i. τοῦτο αὐτὸ ante ἔγραψα ὑμῖν ponunt DEFG. Vulg. It. || Καὶ τοῦτο ὅ,τι ἔγραψα. Arm. (u) + ἐπὶ λύπην s. ἐπὶ λύπῃ. DEFG. 31. 39. 50. 72. 74. al. 4. Mt. k. Ed. Syr. p. c. ast. Vulg. It. Pel. Beda. (non Ambrst.) (x) σχῶ. AB. 67** 72. 73. al. 5. Ed. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Œc. in comment. (y) δεῖ. Slav. 5 et ant. (z) + ἐμὲ. Slav. demidov. Ambrst. Pel. Beda. (a) πάντας, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ ὑμᾶς. Syr. (b) = FG. Æth. boern.

τοὐναντίον [c] μᾶλλον" ὑμᾶς χαρίσασθαι, καὶ παρακα-
λέσαι, μήπως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦ-
τος. Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην. 8
Εἰς τοῦτο γὰρ [d] καὶ" ἔγραψα, ἵνα [e] γνῶ τὴν δοκιμὴν 9
ὑμῶν," εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε. Ὧι δέ τι χαρίζεσθε, 10
καὶ ἐγώ· καὶ γὰρ ἐγὼ [f] ὃ κεχάρισμαι, εἴ τι κεχάρισμαι" δι' ὑμᾶς
[g] ἐν προσώπῳ χριστοῦ· Ἵνα μὴ [h] πλεονεκτηθῶμεν" ὑπὸ 11
τοῦ σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.
Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν τρωάδα [i] εἰς τὸ εὐαγγέλιον" τοῦ 12
[i*] χριστοῦ," καὶ θύρας μοι ἀνεῳγμένης ἐν κυρίῳ, οὐκ
ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου, [k] τῷ" μὴ εὑρεῖν τίτον
τὸν ἀδελφόν μου· Ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς, ἐξῆλθον 13
εἰς μακεδονίαν.
Τῷ δὲ [θεῷ χάρις, τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς 14
ἐν τῷ χριστῷ, καὶ τὴν ὀσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανε-
ροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ· Ὅτι χριστοῦ εὐωδία 15
ἐσμὲν τῷ θεῷ] [l] ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολ-
λυμένοις· Οἷς μὲν, ὀσμὴ [m] θανάτου εἰς θάνατον· 16
οἷς δὲ, ὀσμὴ [m] ζωῆς εἰς ζωήν. καὶ πρὸς ταῦτα τίς

---

[f] εἴ τι κεχάρισμαι, ᾧ κεχάρισμαι.

(c) = AB. Syr. Aug. Post ὑμᾶς ponunt DFG. Theodoret. alicubi. (d) = Theodoret. Œc. Ambrst. ed. (e) δοκιμάσω ὑμᾶς. Arm. *probarem*, Ambrst. ed. *scirem*, Ambrst. edd. aliæ. (f) ABCFG. 46** Vulg. It. Damasc. Hier. Ambrst. Pacian. Pel. ᾧ κεχάρισμαι, εἴ τι κεχάρισμαι. DE. 31. 37. Ed. εἴ τι κεχάρ. ὃ κεχαρ. 47** Slav. 5. Chrys. etiam in Mt. 6. ὃ κεχαρ. ᾧ κεχαρ. 39. ap. Wetst. ὃ κεχαρ. κεχαρ. Syr. Copt. κεχαρ. ᾧ κεχαρ. Erp. εἴ τι κεχαρ. κεχαρ. Tert. ὃ κεχαρ. 39. ap. Mill. 73. Æth. Ambr. Pacian. semel. εἴ τι κεχαρ. 2. 46* 47. 71. Chrys. in comment. Theodoret. ms. εἴ τινι κεχαρ. Aug. ὅτι κεχαρ. ᾧ κεχαρ. δι' ὑμᾶς ἐν προσώπῳ τοῦ θεοῦ. Sic 17 secundum Begtrupium. (g) + ὡς. 73. (h) *possideamur*, Aug. Ambrst. Pacian. *possideamur*, *t. circumveniamur*, boern. (i) διὰ τοῦ εὐαγγελίου. DE. διὰ τὸ εὐαγγέλιον. FG. Damasc. (Sic interpretatur Chrys.) *propter Evang*. Vulg. It. Patr. lat. (i*) θεοῦ. 17. (k) ἐν τῷ. DE. 17. τοῦ. C* 73. Theodoret. ms. (l) + ἐν παντὶ τόπῳ. Orig. ter. Semel omittit Hilar. Aug. sæpe. (m) bis. + ἐκ. A. (B. sed posteriori tantum loco,) C. 10. 17. 31. 37. 47. 80. Copt. Æth. Clem. Or. ter. Nyss. Dial. c. marc. Chrys. alicubi. Cyr. alicubi. Maximus. Damasc. Hilar. Epiph.

17 [n] ἱκανός; Οὐ γάρ ἐσμεν ὡς οἱ [o] ∾ πολλοί", [p] καπηλεύ-
οντες" τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ἀλλ' [q] — ὡς" ἐξ εἰλικρινείας,
[r] ἀλλ'" ὡς ἐκ θεοῦ, [s] ∾ κατενώπιον" [t] = τοῦ" θεοῦ, ἐν
χριστῷ λαλοῦμεν.
1 Ἀρχόμεθα [u] πάλιν" ἑαυτοὺς [x] συνιστάνειν;" [y] ἢ μὴ"
χρήζομεν, ὥς τινες, συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς, ἢ
2 ἐξ ὑμῶν [z] — συστατικῶν;" Ἡ ἐπιστολὴ [a] [b] ἡμῶν" ὑμεῖς
ἐστε, ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις [c] ἡμῶν," γινωσκο-
3 μένη καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων· Φανε-
ρούμενοι, ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ'
ἡμῶν, [d] ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι, ἀλλὰ [e] πνεύματι θεοῦ
ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις, ἀλλὰ ἐν πλαξὶ [f] καρ-
δίας" σαρκίναις.]
4 [Πεποίθησιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ χριστοῦ πρὸς
5 τὸν θεόν· Οὐχ ὅτι ἱκανοί ἐσμεν [g] ἀφ' ἑαυτῶν," λογίσα-
σθαί [h] τι," ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ

[o] ∾ λοιποί. [s] ∾ κατέναντι. [y] ∾ εἰ μή.

(n) + *tam*. Vulg. It. Aug. alicubi. Pel. dis. in comment. (o) Dgr. Egr. FG. 23. 39. 46. 48. 72. 73. 74. al. 18 et Barb. 3. Mt. a. (sed rec. in ora.) c. e. f. Ed. Syr. utr. Arr. Arm. Slav. 5. (boern. habet utrumque.) Chrys. (etiam in Mt. 6.) Theodoret. Theophyl. ed. Œc. in comment. (p) καλευτεύοντες. 4*. (q) = G. 46. Vulg. It. Iren. Patr. lat. (r) = FG. Vulg. ms. It. Iren. Patr. lat. exc. Hier. καὶ. Syr. Erp. (s) ABC. 17. 37. 67. Chrys. in Mt. 9. Utrumque jungit 39. (t) = ABCD* 17. 37. 46. 57. (c. al. 4.) 73. 80. Mt. c. Bas. (u) τοίνυν. 4. οὖν s. τοίνυν πάλιν. Arm. (x) συνιστᾶν. B. 17. 39. συνιστάναι. FG. Theodoret. ed. ‖ ὑμῖν. Arm. (y) DEFG. 31. 37. 46. 67** 74. 80. al. 5. Mt. a** n** Ed. Theodoret. *aut numquid*, Vulg. It. Syr. Arr. Copt. Slav. Patr. lat. (z) = ABC. 17. 23** 67** 80. Copt. Arm. Vulg. Chrys. Theodoret. ed. Ambrst. Pel. Sedul. Beda. + ἐπιστολῶν. FG. boern. Chrys. in comment. + πρὸς ἑτέρους. 23. in m. Syr. p. c. ast. πρὸς ἄλλους. Chrys. et Theoph. in commentariis. (a) + γάρ. Slav. item Arm. Chrys. semel. (b) ὑμῶν. 4. Theodoret. ms. (c) ὑμῶν. 17. Æth. Slav. 8. demidov. (d) + καὶ. B. 67** 74. Arm. Vulg. Hier. Pel. Beda. (e) + ἐν. 37. (f) καρδίαις. AGgr. 46. 74. al. 5. Mt. a. d. (g) Ponunt ante ἱκανοὶ BC. 37. 73. Ed. Copt. Arm. Bas. Antiochus. Post λογίσασθαί τι AC (Igitur bis extat in C.) DEFG. Vulg. It. Patr. lat. ‖ = Syr. Aug. semel. Sed habet Erp. omisso sequente ἐξ ἑαυτῶν. ‖ ἀφ' = 17. (h) = B.

θεοῦ· [h]Ὃς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, 6
[i]οὐ γράμματος, ἀλλὰ πνεύματος″· τὸ γὰρ γράμμα
[k]ἀποκτείνει,″ τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ. Εἰ δὲ ἡ διακονία 7
τοῦ θανάτου [l]ἐν γράμμασιν″, ἐντετυπωμένη [m]= ἐν″
[n]λίθοις,″ ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι [o]ἀτενίσαι″
τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον [p]μωΰσέως,″ διὰ τὴν δόξαν
τοῦ προσώπου αὐτοῦ, τὴν καταργουμένην· Πῶς οὐχὶ 8
μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ; Εἰ 9
γὰρ [q]ἡ″ διακονία τῆς κατακρίσεως, [r]δόξα,″ [s]πολλῷ
μᾶλλον περισσεύει″ ἡ διακονία τῆς δικαιοσύνης [t]ἐν″ δόξῃ.
Καὶ γὰρ [u]οὐ″ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ 10
μέρει, ἕνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης. Εἰ γὰρ τὸ καταρ- 11
γούμενον, διὰ δόξης· πολλῷ μᾶλλον τὸ μένον, ἐν δόξῃ.]
[Ἔχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα, πολλῇ παῤῥησίᾳ χρώ- 12
μεθα· Καὶ οὐ, καθάπερ [x]μωΰσῆς″ ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ 13
πρόσωπον ἑαυτοῦ, πρὸς τὸ μὴ [y]ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς ἰσ-
ραὴλ εἰς τὸ [z]τέλος″ τοῦ καταργουμένου. (Ἀλλ᾽ ἐπωρώθη 14

---

p μωσέως. u ∾ οὐδὲ. x μωσῆς.

(i) οὐ γράμματι ἀλλὰ πνεύματι. 17. Syr. Erp. Vulg. It. Hier. Ambrst. Pel. in textu. Beda. (non Aug.) (k) ἀποκτένει. ACD. Alii. Mt. a. k. l. Ed. ἀποκτέννει. G. Alii. Mt. b. al. 5. (l) ἐν γράμματι. BD*G. Utrumvis boern. ἐγγεγραμμένη. 17. (m) = ABCD* FG. 17. 67** 73. 80. boern. Or. bis. (semel habet.) Epiph. Theodoret. (n) πλαξὶ λιθίναις. Arm. (o) ἐνατενίσαι. 7. 32. 49. Mt. 1. Ed. Œc. (p) CFG. Alii. Mt. a. al. 12. Ed. Or. Alii. (q) τῇ. ACD*G. 17. 31. 39. 73. 74. 80. Syr. utr. clar. germ. Or. Cyr. Rufin. *ex* s. *in ministerio*, Sedul. Ambrst. (r) δόξα ἐστιν. D*EFG. Syr. Vulg. It. Patr. lat. ἐν δόξῃ ἐστιν. Vulg. sixtin. Pel. ἐν δόξῃ ἦν. Arm. (s) οὐχὶ πολλῷ μᾶλλον. Arm. || περισσεύει] περισσεύσει. DE. 38. 72. Barb. 2. Ed. Syr. Erp. boern. Ruf. Ambrst. Aug. (t) = AB. 17. 39. 67** 80. tol. Vulg. ms. Or. ap. Wetst. (u) ACDEFG. 12. ap. Steph. 17. 23. 31. 37. 46. 48. 72. 73. 74. al. 25. Mt. a. al. 8. Ed. Syr. utr. Copt. Arm. Slav. Or. bis. Bas. Macar. Antioch. Chrys. in Mt. 6. 9. Damasc. Theodoret. Theoph. in Mt. d. i. Œc. Hier. semel. Aug. (x) CFG. Alii. Mt. a. al. 12. Ed. (y) + δύνασθαι. 48. Slav. Theoph. ms. (z) πρόσωπον. A. *faciem*, Vulg. Ambrst. ed. in textu. (e commentario non satis liquet quid legerit.) Beda. Sed *finem*, It. Sedul. Primas. Pel. in comment. Aug. ap. Bedam.

τὰ νοήματα [a]αὐτῶν·" ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον [b] + ἡμέρας"
τὸ αὐτὸ κάλυμμα [c]ἐπὶ" τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς δια-
θήκης μένει, μὴ ἀνακαλυπτόμενον, [d]ὅτι" ἐν χριστῷ κα-
15 ταργεῖται. Ἀλλ' ἕως σήμερον, ἡνίκα [e] [f]ἀναγινώσκεται"
16 [g]μωϋσῆς," κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται· [h]Ἡνί-
κα" δ' ἂν ἐπιστρέψῃ πρὸς [i]κύριον," περιαιρεῖται τὸ κά-
17 λυμμα. [k]Ὁ" δὲ κύριος τὸ πνεῦμά [l]ἐστιν·" οὗ δὲ τὸ
18 πνεῦμα [m]κυρίου", [n]=ἐκεῖ" ἐλευθερία.) Ἡμεῖς δὲ
[o]πάντες," ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν κυρίου
[p]κατοπτριζόμενοι," τὴν αὐτὴν εἰκόνα [q]μεταμορφούμεθα"
ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ [r]κυρίου πνεύματος."]
1 Διὰ τοῦτο [ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς
2 ἠλεήθημεν, οὐκ [s]ἐκκακοῦμεν", Ἀλλ' ἀπειπάμεθα τὰ
[t]κρυπτὰ" τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουρ-
γίᾳ, μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φα-
νερώσει τῆς [u]ἀληθείας" [x]συνιστῶντες" ἑαυτοὺς πρὸς πᾶ-
3 σαν συνείδησιν ἀνθρώπων, [y]ἐνώπιον τοῦ θεοῦ." Εἰ δὲ [z]καὶ"
ἔστι κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολ-

---

d ὅ,τι. g μωσῆς.

(a) τοῦ κόσμου. Tert. (b) + AB CDEFG. 17. 31. 37. 39. 46. 49. 71. 73. Mt. c. (Verss.) Clem. Cyr. Alii. (c) ἐν. DFG. (Slav. Vulg. It.) Chrys. (d) Codd. Mt. a. d. n. 6. Ed. Arm. Vulg. It. Chrys. Patr. lat. (e) + ἄν. AB. 17. 31. Or. Theodoret. (f) ἀναγινώσκηται. AC DE. 17. 31. 37. 48. al. 7. Mt. b. n. 9. Or. Cyr. Theodoret. Œc. (g) CD EFG. Alii. Mt. a. al. 6. Ed. (Sic fere semper codices multi; unde hanc scripturæ varietatem posthæc omittemus.) (h) ὅταν. FG. Chrys. semel. (i) θεόν. clar. germ. tol. Tert. Vigil. Pel. χριστόν. Auct. de promiss. Aug. semel. Beda. (k) οὗ. Conject. (l) τοῦ θεοῦ ἐν ἡμῖν. Cyr. alicubi. (m) = 33. 35. Sedul. (n) = ABC D*gr. 17. 67** Syr. Cyr. Nyss. (o) = 73. (p) ἀποπτριζ. FG. *speculantes*, Vulg. It. Ambr. Aug. Ambrst. Alii. *contemplantes*, Tert. Hier. *exspectantes*, Hilar. *quasi in speculo videntes*, Syr. Arm. (q) *transformemur*, Slav. 5. (r) *Domini spiritu*, Vulg. It. Patr. lat. *Domino spirituum*. Tert. (s) ἐγκακοῦμεν. ADFG. 37. 39. 46. 73. Ed. *deficiamus*, Slav. (exc. rec.) boern. Aug. Ambrst. Gildas. (t) ἔργα. Mt. g. (u) καρδίας. 37. (x) συνιστάντες. CD*FG. 17. 39. συνιστάνοντες. 47. 67** 80. (y) = 4* Chrys. etiam in Mt. 9. (z) = 61. al. 3. Slav. Post ἐστι ponit Arm.

λυμένοις ἐστὶ κεκαλυμμένον· Ἐν οἷς ὁ θεὸς [a] τοῦ αἰῶνος 4
τούτου" ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ
[b] αὐγάσαι" [c] † τὸν φωτισμὸν [d] τοῦ εὐαγγελίου τῆς δό-
ξης" τοῦ χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ [e]. Οὐ γὰρ 5
ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ χριστὸν ἰησοῦν [f] κύριον·" ἑαυ-
τοὺς δὲ, δούλους ὑμῶν [g] διὰ ἰησοῦν." "Ὅτι [ὁ θεὸς ὁ 6
εἰπὼν ἐκ σκότους φῶς [h] λάμψαι," [i] ὃς" ἔλαμψεν ἐν ταῖς
καρδίαις [k] ἡμῶν," [l] πρὸς" φωτισμὸν τῆς γνώσεως [m] τῆς
δόξης" [n] ∾ τοῦ θεοῦ" [o] ἐν προσώπῳ" [p] ἰησοῦ" χριστοῦ.]
Ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις σκεύ- 7
εσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ᾖ τοῦ θεοῦ, καὶ μὴ ἐξ
ἡμῶν· Ἐν παντὶ θλιβόμενοι, ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι· 8
ἀπορούμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι· Διωκόμενοι, ἀλλ' 9
οὐκ [q] ἐγκαταλειπόμενοι·" καταβαλλόμενοι, ἀλλ' οὐκ
ἀπολλύμενοι· Πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ [r] † ἰησοῦ ἐν τῷ 10

---

[c] † αὐτοῖς. [n] ∾ αὐτοῦ. [r] † κυρίου.

(a) Sequentibus jungunt Iren. Dial. c. marc. Chrys. Theodoret. Theoph. Œc. Tert. Ambrst. Quidam ap. Aug. et Pel. (b) καταυγάσαι. CDE. 73. Or. semel. Eus. Amphiloch. Epiph. Œc. in comment. διαυγάσαι. A. 10. 17. 23. 31. Dionys alex. Eus. Archelaus. Dial. c. marc. Cyr. uterq. Damasc. Alii. (c) = ABCD*FG. 17. 23** 39. 73. It. harl. Vulg. ms. Or. semel. Eus. Dial. c. marc. Cyr. uterq. Epiph. Theodoret. Archelaus. Alii. Iren. Aug. Vigil. Ambrst. Pel. αὐτοὺς. 74. ἐν αὐτοῖς. Dionys. alex. Beda. αὐτῶν. Dial. c. marc. (d) τῆς δόξης τοῦ εὐαγγελίου. Mt. d. (e) + τοῦ ἀοράτου. 23. in m. 31. 37. 47. 72. 74. 80. al. 8. et Barb. 1. Mt. a* Ed. Arm. Syr. p. Ar. pol. Vulg. ms. Theoph. (f) = 42. Epiph. semel. Œc. τὸν κύριον. 80. Ante χριστὸν ponunt FG. boern. (g) διὰ ἰησοῦ. A**C. 17. Ed. Epiph. διὰ χριστοῦ. 5. item Copt. Cyr. *per Jesum*, Vulg. It. Aug. Fulgent. *propter*, Ambrst. Primas. Sedul. (h) λάμψαι. ABD* 67** (i) = D*FG. 36. It. harl. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Didym. in catena. Ambr. Aug. Ambrst. ὡς. Mt. m. Æth. οὗτος. 67** *ipse*, Vulg. Pel. + καὶ Arm. (k) ὑμῶν. C. 3. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Dial. c. marc. (l) = Arm. Orig. semel. (m) = 17. 67** 74. (n) C*D*FG. 39. Æth. It. Cyr. Tert. Aug. Ambrst. (o) διὰ τῆς παρουσίας. 6. (p) = AB. 17. Or. semel. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. Tert. Alii aliter. (q) ἐγκαταλιμπανόμενοι. FG. 73. 92. Eus. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. Maximus. || + *humiliamur, sed non confundimur*, marian. Codd. lat. Vulg. sixtin. Pel. Sedul. Beda. (r) = ABCD* FG. 17. 18* 31. 71. 80. Ed. Syr.

σώματι [s] περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἰησοῦ ἐν τῷ
11 σώματι [t] ἡμῶν" φανερωθῇ. [u] Ἀεὶ" γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες,
εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ
12 τοῦ ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ [x] θνητῇ" σαρκὶ [t] ἡμῶν." Ὥστε
ὁ [y] † θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν.
13 ["Ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως, [z] κατὰ τὸ
γεγραμμένον· ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα·" καὶ ἡμεῖς πι-
14 στεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν· Εἰδότες, ὅτι ὁ ἐγείρας
τὸν [a] κύριον" ἰησοῦν, καὶ ἡμᾶς [b] διὰ ἰησοῦ" ἐγερεῖ, καὶ
15 παραστήσει σὺν ὑμῖν. Τὰ γὰρ πάντα δι' [c] ὑμᾶς," ἵνα ἡ
χάρις πλεονάσασα * διὰ τῶν πλειόνων, τὴν εὐχαριστίαν
16 περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.] Διὸ οὐκ [d] ἀκκακοῦ-
μεν" ἀλλ' εἰ καὶ ὁ [e] "ἔξω" ἡμῶν ἄνθρωπος [f] διαφθείρεται",
17 ἀλλ' ὁ [g] "ἔσωθεν" ἀνακαινοῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ. Τὸ
γὰρ παραυτίκα [h] ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως [i] ἡμῶν," καθ'
ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν [k] αἰώνιον" βάρος δόξης κατεργά-
18 ζεται [l] ἡμῖν· Μὴ [m] σκοπούντων ἡμῶν" τὰ βλεπόμενα,

---

[y] † μὲν.

Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Or. quater. Cyr. Iren. Tert. Ambrst. ed. Aug. Alii aliter. (s) + ἡμῶν. DEFG. Syr. Arr. Æth. Arm. Vulg. It. Iren. Tert. Ambrst. Alii. (t) ὑμῶν, bis. Conject. (u) = 67** εἰ. FG. Syr. Erp. boern. Tert. Ambrst. *sic*, flor. καί. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. (x) = 3. Mt. f. i. (y) = ABDEFG. 31. Syr. (Syr. p. habet c. ob.) Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. Ambrst. ed. Pel. (z) = Marcion ap. Epiph. (a) = B. 71. 73. Arm. Vulg. ed. Chrys. in comment. Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Tert. Pel. Sedul. (b) = 71. Theoph. etiam in Mt. d. i. σὺν ἰησοῦ. BC. ut videtur, DEFG. 6. 17. 31. Ed. Copt. Slav. Vulg. It. Tert. Ambr. Pel. Ambrst. (c) ἡμᾶς. 37. 80. αὐτόν. Æth. (d) ἐγκακοῦμεν. BDEFG. 37. 39. Ed. (e) ἔξωθεν. D* 73. Basil. Theodoret. (f) φθείρεται. 46* 47. al. 4. Mt. c. al. 3. Theodoret. Theoph. etiam in Mt. d. i. (g) ἔσω. BD*FG. 4. 37. 47. 57. (c. al. 5.) 72. Barb. 2. Mt. a. f. Ed. Or. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Damasc. Theodoret. alicubi. ‖ + ἡμῶν. BDEFG. 37. 73. Ed. Arm. Syr. p. boern. Theodoret. (h) + πρόσκαιρον καί. D*EFG. 31. Syr. Arr. Arm. Vulg. It. Tert. Aug. Ambrst. Pel. Sic interpretantur Theoph. et Theodoret. (i) = B. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. (k) = Arm. (l) + ἐν. Vulg. It. Ambrst. Aug. semel. Pel. (m) σκοποῦντες. D*FG. It. Ambrst. ed.

ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπόμενα, πρόσκαιρα·
τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα, αἰώνια.] [Οἴδαμεν γὰρ, ὅτι, ἐὰν ἡ 1
ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία [n] τοῦ" σκήνους καταλυθῇ, [o] οἰκοδο-
μὴν ἐκ θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν [p] ἀχειροποίητον, [q] αἰώνιον," ἐν
τοῖς οὐρανοῖς. Καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον 2
ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ [r] ἐπενδύσασθαι" ἐπιποθοῦντες. [s] Εἴγε" 3
καὶ [t] ∾ ἐνδυσάμενοι" οὐ γυμνοὶ [u] εὑρεθησόμεθα." Καὶ 4
γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει [x] στενάζομεν βαρούμενοι· [y] ἐφ'
ᾧ" οὐ θέλομεν [z] ἐκδύσασθαι," ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα
καταποθῇ τὸ [a] θνητὸν" ὑπὸ τῆς ζωῆς. Ὁ δὲ κατεργασάμε- 5
νος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, [b] θεός· ὁ [c] — καὶ" δοὺς [d] ἡμῖν"
τὸν ἀῤῥαβῶνα τοῦ πνεύματος. Θαῤῥοῦντες οὖν πάντοτε, 6
καὶ εἰδότες, ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι, ἐκδημοῦμεν
ἀπὸ τοῦ [e] κυρίου," (Διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ 7
διὰ εἴδους·) Θαῤῥοῦμεν [f] δὲ", καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον, 8
ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν [g] κύ-
ριον·" Διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε [h] ἐνδημοῦντες, εἴτε 9
ἐκδημοῦντες," εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. Τοὺς γὰρ [πάντας 10

---

[t] ∾ ἐκδυσάμενοι.

(n) *hujus*, Vulg. It. Tert. Ambrst. Pel. Hier. (o) + ὅτι. DEFG. Vulg. It. Ambrst. Pel. Sedul. (p) + οὐκ. FGgr. (q) = Æth. (r) ἐνδύσασθαι. 55. Arm. (s) εἴπερ. BDG. 17. 80. Quidam ap. Chrys. εἰ γὰρ 52. (t) D*FG. Ar. pol. It. Codd. ap. Chrys. et Œc. et Ambrst. Tert. Paulin. Primas. Ambr. Marcion. (u) *inveniamur*, Vulg. It. Tert. Patr. lat. (x) + τούτῳ. CDFG. 31. Mt. k. Syr. utr Arr. Copt. Arm. Æth. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. alicubi. Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Tert. semel. Ambrst. Aug. Alii. (y) ἐπειδὴ. 1* 20* Ed. (etiam St. 3.) Sic explicat Œc. (z) ἐνδύσασθαι. 3. Mt. d. in schol. i. in textu. l. 9. (a) φθαρτὸν. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theoph. etiam in Mt. d. i. (b) + καὶ χρίσας ἡμᾶς. 9. Slav. 8. (c) = BCD FG. 17. 67** 73. 80. Syr. Arm. Vulg. It. Or. Iren. lat. Aug. Sedul. Pel. (d) = Mt. g. Chrys. etiam in Mt. 6. 9*. (e) θεοῦ. DEFG. It. Nulli Patr. lat. (f) = 67** 73. al. 3. Mt. b. Ar. pol. οὖν. FG* 17. Syr. Erp. Ambrst. Hier. Ambr. Sedul. οὖν δὲ. G. *ergo t. autem.* boern. γὰρ. Mt. 19. *etiam*, germ. clar. Lucif. (g) θεόν. D. 17. Vulg. ms. Arm. Clem. Ambrst. (h) ἐκδημοῦντες εἴτε ἐνδημ. 3. 39. Syr. Erp. Æth. Vulg. boern. Clem. Tert. Lucif. Or. int. Ambr. Pel.

ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ χρι-
στοῦ,] ἵνα κομίσηται ἕκαστος [i] τὰ″ [k] διὰ″ τοῦ σώμα-
τος, [l] πρὸς ἃ″ ἔπραξεν [m], εἴτε ἀγαθὸν, εἴτε [n] ∾ κακόν.″
11 Εἰδότες οὖν * τὸν φόβον τοῦ κυρίου, ἀνθρώπους [o] πεί-
θομεν,″ θεῷ δὲ πεφανερώμεθα· [p] ἐλπίζω″ δὲ καὶ ἐν ταῖς
12 συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι. Οὐ [q] = γὰρ″ πάλιν
ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν
[r] καυχήματος″ ὑπὲρ ἡμῶν· ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν προσ-
13 ώπῳ καυχωμένους, καὶ [s] οὐ″ καρδίᾳ. Εἴτε γὰρ ἐξέστη-
14 μεν, θεῷ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. Ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ
15 [t] χριστοῦ″ συνέχει ἡμᾶς, Κρίναντας τοῦτο, ὅτι [u] — εἰ″
εἷς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, [x] ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον·
καὶ [ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν,″ ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυ-
τοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ [y] αὐτῶν″ ἀποθανόντι καὶ ἐγερ-
16 θέντι.] Ὥστε [z] ἡμεῖς [a] ἀπὸ τοῦ νῦν″ οὐδένα οἴδαμεν κατὰ

[n] ∾ φαῦλον.

(i) = Clem. semel. Tert. semel. Hilar. scil. *reportet per corpus* s. *in carne.* item Syr. ἃ. D*FG. Tert. semel. Aug. alicubi. (k) ἴδια. Ed. Arm. Vulg. It. Or. bis. (sed quinquies διὰ.) Or. int. Theodoret. alicubi. Damasc. alicubi. Cypr. Lucif. Ambrst. Pel. Sedul. Ambr. Prædestin. Zeno. Cassiod. Alii lat. Sed διὰ Clem. Ath. Bas. Cyr. Tert. Hier. Aug. Philastr. (l) = Dgr*FG. Slav. *accipiat quæ per corpus admisit* s. *gessit*, Tert. semel. Aug. alicubi. Alii. ἃ 30. 41. 44. Athenag. Or. semel. ὅσα. Chrys. in textu, etiam in Mt. 9. πρὸς ὅ. 20. 47. Mt. 1. Ed. Œc. (m) + *olim*, Arm. (n) C. 17. 23. 37. 39. Or. sexies (sed semel cum Clem. κακὸν.) Eus. Ephr. Ath. Epiph. Bas. Nyss. Cyr. sæpe. Damasc. Alii. (o) πείθωμεν. 23. 46. Œc. ed. dis. (p) ἐλπίζομεν. 10. Ed. (q) = BCD*FG. 10. 39. 67** Syr. Copt. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. Ambrst. Pel. (r) καυχήσεως. 72. al. 3. Mt. m. Ed. (s) μὴ. B. 17. 31. 37. 71. 73. 80. Mt. a. in marg. Theodoret. ‖ + ἐν D*FG. 17. 37. 73. Mt. l. Syr. Vulg. It. Clem. Ambrst. Pel. (t) θεοῦ. C. ut videtur. 17. 39. 42. 46. Mt. k. Syr. p. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. alicubi. Theoph. ms. (u) = BC**D*EFG. 10. 17. 46. 47. 71. 73. 80. al. 13. Mt. a (sed habet in m.) al. 3. Syr. utr. (non Arr.) Æth. It. Chrys. alicubi (et h. l. etiam in Mt. 6. 9.) Ath. ut videtur. Cyr. alicubi. Theodoret. Damasc. Œc. in comment. Ambrst. ed. (x) = Mt. b. c. e. f. (y) πάντων. 47. 74. al. 9. et Barb. 2. Mt. a. Œc. Leo. πάντων αὐτῶν. 42. Barb. 1. Mt. l. n. (z) + καὶ. 37. 47. 49. (a) = Arm.

σάρκα· [b] εἰ δὲ καὶ″ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα χριστὸν,
ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν[c]. ″Ωστε εἴ τις ἐν χριστῷ, 17
*καινὴ κτίσις[d]· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ, γέγονε καινὰ
[e] τὰ πάντα.″ Τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ, τοῦ καταλλά- 18
ξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ [f] = ἰησοῦ″ χριστοῦ, καὶ δόντος
ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς. [g] Ὡς″ ὅτι θεὸς ἦν 19
ἐν χριστῷ κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος
αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος [h] ἐν″ ἡμῖν
[i] τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς. [k] Ὑπὲρ χριστοῦ οὖν″ πρεσ- 20
βεύομεν, ὡς τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· [l] δεόμεθα″
ὑπὲρ χριστοῦ, [m] καταλλάγητε″ τῷ θεῷ. Τὸν [n] — γὰρ″ 21
μὴ γνόντα ἁμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα
ἡμεῖς [o] γινώμεθα″ δικαιοσύνη [p] θεοῦ″ ἐν αὐτῷ.] [Συν- 1
εργοῦντες δὲ [q] [r] καὶ″ [s] παρακαλοῦμεν,″ μὴ εἰς κενὸν τὴν
χάριν τοῦ θεοῦ δέξασθαι [t] ὑμᾶς.″ (Λέγει γάρ· καιρῷ 2
δεκτῷ ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά
σοι· ἰδοὺ, [u] νῦν″ καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ, [u] νῦν″ ἡμέρα

(b) εἰ καὶ. BC** D* 17. 39. καὶ εἰ. FG. Vulg. It. Patr. lat. εἰ δὲ. Mt. d. g. (c) + κατὰ σάρκα. D*EFG. It. Hier. semel. + οὕτως. Arm. (d) + ἀνακαινίζεται. 72** 74. Or. || + ὅτι. Arm. (e) = BCD*FG. 67* Copt. Æth. It. Vulg. ms. Clem. Cyr. Nyss. Tert. alicubi. Aug. Hilar. Auct. de promiss. || Ante καινὰ ponunt 17. 46. 48. 67** 72. al. 5. Mt. c. 9. al. 4. Ed. Syr. Vulg. Ath. Cyr. Dial. c. marc. Theodoret. Naz. Theophyl. Ambrst. Alii. || Sequens τὰ δὲ πάντα = Syr. Erp. (f) = BCD*FG. 17. 31. 39. 57. (cum 3. 69.) 73. Mt. b. c. Ed. Syr. utr. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Tert. Aug. Hilar. Ambrst. Pel. item Chrys. etiam in Mt. 6. 9. (g) = 6. 67** (h) = 89. al. 8. Mt. l. al. 3. Ed. (i) + τοῦ εὐαγγελίου. D*EFG. It. + αὐτοῖς. 21. (k) ὃν ὑπὲρ χριστοῦ. DEFG. *quod* (verbum) *pro Christo.* boern. *pro quo Christo.* clar. germ. ὑπὲρ χριστοῦ· ὑπὲρ οὗ Ambrst. (l) δεόμενοι. D*FG. It. Chrys. in Mt. 6. Hilar. Ambrst. (m) καταλλαγῆναι. D*FG. Syr. p. in m. It. Aug. Ambrst. (n) = BCD*FG. 67** 71. Copt. Vulg. It. (Or.) Aug. Ambrst. Pel. (o) γινώμεθα. DE. 47. al. 6. pluresve. Mt. a. al. 8. Ed. Or. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. Theodoret. Theoph. (p) = 46. Mt. c. Theodoret. alicubi. Alii transponunt. (q) + ὑμῖν. Arm. (r) = 17. 37. 39. al. 7. et Barb. 2. Syr. Erp. Vulg. ed. Theodoret. Pel. Aug. (s) παρακαλοῦντες. D*EFG. It. (t) = D* ἡμᾶς. C. 4. 17. 89. (u) bis = Arm. Posterius = Chrys. semel. (etiam in Mt. 6. 9.) Hilar.

3 σωτηρίας·) Μηδεμίαν [x] ἐν" μηδενὶ διδόντες προσκοπὴν,
4 ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία [y]· Ἀλλ' ἐν παντὶ [z] ∾ συν-
ιστῶντες" ἑαυτοὺς ὡς Θεοῦ διάκονοι· ἐν ὑπομονῇ πολλῇ ἐν
5 θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, [a] ἐν στενοχωρίαις, Ἐν πληγαῖς,
ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνί-
6 αις, ἐν νηστείαις· Ἐν ἁγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυ-
μίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυ-
7 ποκρίτῳ, Ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει [b] Θεοῦ· διὰ τῶν
8 ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, Διὰ
δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς
9 πλάνοι, καὶ ἀληθεῖς· Ὡς ἀγνοούμενοι, καὶ ἐπιγινωσκό-
μενοι· ὡς ἀποθνήσκοντες, καὶ [c] ἰδοὺ" ζῶμεν· ὡς [d] παιδευ-
10 όμενοι," καὶ μὴ θανατούμενοι· Ὡς λυπούμενοι, ἀεὶ δὲ
χαίροντες· ὡς πτωχοὶ, πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες· ὡς μηδὲν
11 ἔχοντες, καὶ [e] πάντα κατέχοντες.] [Τὸ στόμα ἡμῶν
ἀνέῳγε πρὸς ὑμᾶς, κορίνθιοι, [f] ἡ" καρδία ἡμῶν πεπλά-
12 τυνται. Οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν· [g] στενοχωρεῖσθε" δὲ
13 ἐν τοῖς σπλάγχνοις [h] ὑμῶν." Τὴν δὲ αὐτὴν [i] ἀντιμισθίαν,
14 (ὡς τέκνοις λέγω,) πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς. [k] Μὴ γίνεσθε
ἑτεροζυγοῦντες [l] ἀπίστοις." τίς γὰρ μετοχὴ [m] δικαιοσύνῃ
καὶ ἀνομίᾳ;" [n] ∾ τίς δὲ" κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος;

---

[z] ∾ συνιστάντες s. συνιστάνοντες. [n] ∾ ἢ τίς.

(x) = Syr. Erp. Vulg. Œc in comment. Ambrst. Pel. Auct. de singular. cleric. Cassiod. (y) + ἡμῶν. DEFG. 66** 73. Syr. utr. Erp. Copt. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Œc. in comment. Ambrst. Aug. Pel. (z) συνιστάντες. CD*FG. 17. Clem. Cyr. συνιστάνοντες. B. 31 73. Ed. Damasc. (a) + ἐν διωγμοῖς. 72** 74. Mt. a. in marg. m. Chrys. alicubi. Post στενοχ. addit 23 in m. (b) + πνεύματος. 47. (c) ἔτι. FGgr. (d) πειραζόμενοι. D*FG. It. Ambrst. (e) + τὰ. 3. Mt. c. (f) καὶ ἡ Arm. ἡ γὰρ. Barb. 1. (g) στενοχωρούμεθα. Conject. (h) ἡμῶν. 72. Mt. c. d. (i) + *habentes*. Vulg. Ambrst. Pel. Sedul. (k) + καὶ. FG. Arm. It. Ambr. Ambrst. (l) μετὰ ἀπίστων. FG. Vulg. It. Patr. lat. ὡς ἀπίστοις. Slav. (m) δικαιοσύνη μετὰ ἀνομίας. Arm. item FG. Vulg. It. Patr. lat. (exc. Tert. Cypr. Ambrst. ed.) δικαιοσύνης καὶ ἀδικίας. D*E. (n) CD EFG. 17. 31. 37. 39. 67** 73. 80.

[o] Τίς δὲ″ [p] συμφώνησις″ [q] χριστῷ″ πρὸς [r] βελίαρ;″ ἢ τίς 15
μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; [s] Τίς δὲ″ συγκατάθεσις ναῷ 16
θεοῦ μετὰ [t] εἰδώλων;″ [[u] ὑμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ ἐστε″
ζῶντος· [x] καθὼς εἶπεν ὁ θεός·″] ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς,
καὶ ἐμπεριπατήσω· καὶ ἔσομαι [y] αὐτῶν θεός,″ καὶ αὐτοὶ
ἔσονταί [z] μοι″ λαός. Διὸ [a] ἐξέλθετε″ ἐκ μέσου αὐτῶν 17
καὶ ἀφορίσθητε, [b] λέγει κύριος,″ καὶ ἀκαθάρτου μὴ
ἅπτεσθε· κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς, Καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς 18
πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας,
λέγει κύριος παντοκράτωρ. Ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπ- 1
αγγελίας, ἀγαπητοί, [καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς
μολυσμοῦ [c] σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες [d] ἁγιω-
σύνην″ ἐν φόβῳ θεοῦ.]

Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθεί- 2
ραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. Οὐ πρὸς κατάκρισιν 3

---

[r] βελίαλ.

Mt. a** d. Syr. Copt. Arm. Vulg. It. Clem. Cypr. Lucif. Ambrst. Pel. Hier. Aug. Alii. η τίς δὲ. 67* 72** τις Or. Aug. semel. (o) η τίς. Arm. Ambrst. (p) συμφωνία. 17. (q) χριστοῦ. 13. ap. Beng. 17. Vulg. clar. germ. Or. bis. (semel ut rec.) Patr. lat. (r) C. 17. 23. 46. 67. 72. 80. al. 21. Mt. a. al. 8. Ed. (etiam St. 3.) Copt. Arm. Æth. Syr. p. Slav. harl* ut videtur. Clem. semel. Pseudo Ign. Testam. 12 patriarch. Canon apost. Or. Nyss. Naz. Bas. Ephr. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. Damasc. Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Œc. Patr. gr. alii. Martinus I. βελίαν. DEgr. 37. 47. 89. al. 3. Mt. g. Plurimi ap. Hier. Carm. sibyll. Theodoret. alicubi. Tert. βελίαβ. FGgr. Syr. p. in m. græce. clar. germ. *Christi et Beliæ*, Tert. bis, sed *Belial* semel; et sic B. Vulg. boern. Patr. lat. *Satan*, Syr. (s) ἢ τίς. Arm. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. Tert. Ambrst. (t) *dæmonum* scil. templo, Syr. *templo Satanæ*, Erp. εἰδωλείων. Conject. (u) ἡμεῖς . . . ἐσμεν. BD. 6. 10. 17. 23. 31. 39. 67** 71. 80. Copt. clar. germ. Clem. Aug. semel. ‖ ναὸς] ναοί. Mt. m. Clem. (x) λέγει γὰρ ὁ θεός. D*EFG. It. *dicit enim*, Tert. Aug. semel. *sicut dictum est*, Syr. Erp. καθὼς εἶπεν ὁ προφήτης. Clem. *scriptum est enim*, Lucif. (y) αὐτοῖς θεός. G. Mt. 19. boern. Or. bis. αὐτοῖς εἰς θεόν. Slav. 1. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. Hilar. (z) μου. C. 17. 37. Damasc. (a) ἐξέλθατε. BCFG. 71. Damasc. (b) =4* Mt. g. Tert. Post ὑμᾶς rejiciunt Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theoph. etiam in Mt. d. i. (c) σαρκός, καὶ πνεύματος ἐπιτελοῦντες ἁγιωσύνην. Ambrst. in textu et comment. Utrumque habet Aug. (d) δικαιοσύνην. 43.

[e]λέγω· προείρηκα γὰρ, ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστε εἰς
4 τὸ [f]συναποθανεῖν" καὶ συζῆν. Πολλή μοι παῤῥησία πρὸς
ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ
παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ
5 θλίψει ἡμῶν. Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς μακεδονίαν,
οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σάρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ θλι-
6 βόμενοι· ἔξωθεν [g]μάχαι", ἔσωθεν φόβοι. Ἀλλ' ὁ παρα-
καλῶν τοὺς ταπεινοὺς, παρεκάλεσεν ἡμᾶς [h]ὁ θεὸς", ἐν
7 τῇ παρουσίᾳ τίτου· Οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ,
ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει [i]ᾗ παρεκλήθη" ἐφ' ὑμῖν,
ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρ-
μὸν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ· ὥστε [k]με" μᾶλλον χα-
8 ρῆναι. Ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ [l]ἐπιστολῇ, οὐ
μεταμέλομαι, [m]εἰ καὶ μετεμελόμην· βλέπω γὰρ, ὅτι"
ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη, εἰ καὶ * πρὸς ὥραν, ἐλύπησεν ὑμᾶς.
9 [n]Νῦν" χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθετε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς
μετάνοιαν· ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ θεὸν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζη-
10 μιωθῆτε ἐξ ἡμῶν. [Ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη [o]μετάνοιαν
εἰς σωτηρίαν" [p]ἀμεταμέλητον" [q]κατεργάζεται·" [r]ἡ
11 δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται."] Ἰδοὺ
γὰρ, αὐτὸ [s]τοῦτο" τὸ κατὰ θεὸν λυπηθῆναι [t]—ὑμᾶς",

(e) + *μου*. 61. + *ὑμῶν*. Mt. d. Syr. Erp. Vulg. (non harl.) Ambrst. ed. Pel. (f) *ἀποθανεῖν*. 3. 28. Mt. e. l. (g) *γὰρ μάχαι, καὶ*. Arm. (h) = 72. 74. Mt. c. Ed. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. alicubi. || = *ὁ* C. 4. (i) *ἣν παρεκλήθην*. D* Egr. || + *αὐτὸς*. Arm. (k) = 31. 35. 37. 39. Mt. b. c. g. Ponunt post *μᾶλλον* DE. Theodoret. Post *χαρῆναι* FG. Arm. (l) + *πρώτῃ*. Syr. p. (m) *Εἰ δὲ καὶ μετεμελόμην, βλέπω, ὅτι*. B. *Etsi pœniteret, videns quod*. Vulg. *et si pœnitet, video quod*. clar. germ. item Ambrst. || = *γὰρ*. D* (n) = D* Syr. clar. germ. (o) *εἰς μετάνοιαν*. Slav. 5. (p) = harl. *ἀμετανόητον*. 41. Theoph. ms. *ἀμέλητον*. Or. semel. *ἀμετάβλητον*. Or. semel. (Sed bis ut rec.) *stabilem*, Vulg. It. Ambrst. Pac. Pel. (q) *ἐργάζεται*. CDE. 37. Justin. Clem. Or. bis (sed bis ut rec.) Chrys. etiam in Mt. 6. 9. (r) = 17. 31. al. 5. Mt. c. g. Ed. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. || *κατεργάζεται*] *ἐπιφέρει*. 42. (s) = 4. Chrys. in Mt. 6. 9. Theoph. etiam in Mt. d. i. (t) = BCFG. 17. boern. Ambrst. Aug.

πόσην κατειργάσατο [u] ὑμῖν σπουδὴν· ἀλλὰ ἀπολογίαν,
ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν,
ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλ' ἐκδίκησιν· ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυ-
τοὺς ἁγνοὺς εἶναι [x] — ἐν″ τῷ πράγματι· ″Ἄρα εἰ καὶ 12
ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ εἵνεκεν τοῦ [y] ἀδικήσαντος,″ οὐδὲ εἵ-
νεκεν τοῦ ἀδικηθέντος, ἀλλ' εἵνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν
σπουδὴν [z] ∾ ἡμῶν τὴν ὑπὲρ ὑμῶν″ [a] πρὸς ὑμᾶς,″ [b] ἐνώπιον
τοῦ θεοῦ.″ Διὰ τοῦτο [c] παρακεκλήμεθα ἐπὶ τῇ παρα- 13
κλήσει ὑμῶν· περισσοτέρως δὲ μᾶλλον″ ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ
[d] χαρᾷ″ τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται [e] τὸ πνεῦμα″ αὐτοῦ ἀπὸ
πάντων ὑμῶν· ″Ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, 14
οὐ κατῃσχύνθην· ἀλλ' ὡς [f] πάντα″ ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσα-
μεν ὑμῖν, οὕτω καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἡ [g] ἐπὶ τίτου″, [h] ἀλή-
θεια″ ἐγενήθη· Καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως 15
εἰς ὑμᾶς ἐστιν, ἀναμιμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπα-
κοὴν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. Χαί- 16
ρω [i] †, ὅτι ἐν παντὶ θαῤῥῶ [k] ἐν ὑμῖν.″]

---

[z] ∾ ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν. [i] † οὖν.

(u) + ἐν. CFG. 10. 23. 31. 39. 46** 48. 57. (c. al. 6.) 72. 73. al. 5 et Barb. 1. Ed. (Syr. Ar. p. Arm. Slav. Vulg. boern.) Bas. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. Theoph. (etiam Mt. d. i.) Ambrst. Sedul. Pel. (x) = CD*gr. FG. 13. 17. 80. Barb. 1. Vulg. boern. Clem. Damasc. Ambrst. ed. Pel. (y) ἀδικήματος. 19. 55. ‖ + ἀλλ'. B. 37. 73. (z) CDE. 17. 23. 39. 46. 57. (c. al. 5.) 72. 73. 80. 87. al. 24. pluresve et Barb. 6. Mt. a. al. 6. Ed. (etiam St. 3.) Syr. Arr. Copt. Æth. germ. Damasc. (a) = Barb. 6. vel 7, ut videtur! Syr. Erp. Arm Æth. Vulg. ed. Ambrst. Pel. πρὸς ἡμᾶς. Barb. 1. Mt. k. (b) = Chrys. etiam in Mt. 9. (c) παρακεκλήμεθα· ἐπὶ δὲ τῇ παρακλήσει ὑμῶν (s. ἡμῶν) περισσοτέρως μᾶλλον. BCDEFG. 10. 36. et 39 ap. Wetst. 46. 68. 80. al. 5. Mt. b. e. f. g. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Vulg. It. Chrys. in comment. et in Mt. 6. Damasc. Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Ambrst. Pel. Beda. ‖ δὲ (utrumvis) = 32. et 36 et 39. ap. Mill. 69. 71. Theodoret. ‖ ὑμῶν] ἡμῶν. BCDEG. 3. 17. 23. 33. Mt. d. Syr. Erp. Æth. Arm. Vulg. It. Ambrst. Pel. (d) παρουσίᾳ. 36. Mt. a. in marg. (e) τὰ σπλάγχνα. Chrys. in comment. dis. (f) πάντοτε. FG. (boern. utrumvis) Chrys. etiam in Mt. 9. (g) πρὸς τίτον. DEFG. 37. 71. 73 80. Syr. utr. (sed in post. rec. in m.) Copt. Arm. Slav. ut videtur. Vulg. It. Pel. (h) ἐν ἀληθείᾳ. Barb. 2. ἀληθὴς. Theoph. etiam in Mt. i. (i) = DEFG. 23. 57. (cum al. 5) 72. al. 12. pluresque. Mt. a. al.

1 [[l] Γνωρίζομεν" δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ, τὴν χάριν τοῦ θεοῦ
2 τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς μακεδονίας· "Ὅτι
ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἡ [m] περισσεία" τῆς [n] χαρᾶς
αὐτῶν", καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν ἐπερίσσευσεν
3 εἰς τὸν πλοῦτον τῆς [o] ἁπλότητος" αὐτῶν· "Ὅτι κατὰ δύ-
ναμιν (μαρτυρῶ) καὶ [p] ὑπὲρ" δύναμιν [q] [r] αὐθαίρετοι",
4 Μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι [s] ἡμῶν" τὴν χάριν
καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους [t] †·
5 Καὶ οὐ καθὼς ἠλπίσαμεν, ἀλλ' ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον
6 τῷ κυρίῳ, [u] καὶ" ἡμῖν, διὰ θελήματος θεοῦ·] [x] Εἰς τὸ"
παρακαλέσαι [y] ἡμᾶς" τίτον, ἵνα καθὼς προενήρξατο [z], οὕτω
7 καὶ ἐπιτελέσῃ [a] εἰς ὑμᾶς" καὶ τὴν χάριν ταύτην. Ἀλλ'
[ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε, (πίστει, καὶ λόγῳ, καὶ γνώ-
σει, καὶ πάσῃ σπουδῇ, καὶ τῇ [b] ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν" ἀγάπῃ,)
8 ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε. Οὐ κατ' ἐπιταγὴν
λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἑτέρων σπουδῆς, καὶ τὸ τῆς [c] ὑμε-

---

[t] † δέξασθαι ἡμᾶς.

---

9. Ed. (etiam St. 3.) Syr. Erp. Syr. p. (habet in m.) Copt. Slav. 5. et ant. Vulg. It. Chrys. semel. Theodoret. alicubi. Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Œc. Ambrst. Pel. Sedul. Beda. νῦν. Syr. p. c. ast. *καὶ νῦν χαίρω*. Arm. (k) *ὑμῖν*. 74. al. 3. Mt. k. *εἰς ὑμᾶς*. Mt. b. (l) *γνωρίζω*. 47. 73. 80. al. 10. Mt. c. m* al. 5. Lectionaria. Arm. Æth. Ar. p. harl* Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. Sedul. (m) *περιουσία*. Mt. d. (n) *χάριτος αὐτῶν*. 67** *χάριτος ὑμῶν*. 29. (o) *χρηστότητος*. 37. (p) *παρὰ*. BDEG. 17. 45. 46. (q) + *αὐτῶν*. Syr. Arm. Syr. p. c. ob. (r) = Arm. Chrys. in Mt. 9. (s) = 67** Arm. Ambrst. ed. *nostram*, Ambrst. ed. *ὑμῶν*. 61. al. 3. Ar. p. *rogo vos*, Æth. (t) = BDEFG. (hiant AC.) 10. 17. 23. 31. 37. 39. 46. 47. 48. 61. 71. 73. 74. 80. al. 28 et Barb. 1. Mt. b. c. e. f. g. k. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. Damasc. Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Orig. int. Aug. Ambrst. ed. in textu. Pel. in textu. *suscipi* ante *τὴν χάριν* habet Ambrst. ed. *δοθείσης ἡμῖν*. Arm. (u) *καὶ ὕστερον*. Arm. *deinde*, Vulg. It. Ambrst. Pel. (x) *ὥστε*. 3. 35. Chrys. (etiam in Mt. 9.) Theoph. etiam in Mt. d. i. (y) = Mt. d. Arm. (Vulg. It.) *ὑμᾶς*. 72. ap. Hensler. 74. Mt. k. (z) + *ἐν ὑμῖν*. 66. in m. Chrys. in textu. (etiam in Mt. 6. 9.) Theoph. etiam in Mt. d. i. (a) = Iidem. *εἰς ἡμᾶς*. 72. ap. Birch. (b) *ἐξ ἡμῶν ἐν ὑμῖν*. 31. 37. 73. 74. 80. al. 4. Syr. Arm. Slav. 5 et ant. *ἐξ ὑμῶν εἰς ἡμᾶς*. 17. *ex nobis et vobis*, Ambrst. ‖ = *ἐν ἡμῖν*. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. (c) *ἡμετέρας*. 23. 72. al. 3. Mt. d. m. Ed.

τέρας" [d]ἀγάπης" γνήσιον δοκιμάζων· (Γινώσκετε γὰρ 9
τὴν χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ὅτι δι' [e]ὑμᾶς"
ἐπτώχευσε, πλούσιος ὤν, ἵνα [f]ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ
πλουτήσητε·") Καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι. τοῦτο γὰρ 10
ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον [g]τὸ ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ τὸ
θέλειν" προενήρξασθε [h]ἀπὸ πέρυσι·" Νυνὶ δὲ καὶ [i]τὸ" 11
ποιῆσαι [k]ἐπιτελέσατε," ὅπως καθάπερ ἡ προθυμία [l]τοῦ"
θέλειν, οὕτω καὶ [m]τὸ" ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν. Εἰ 12
γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἐὰν [n]ἔχῃ" [o]= τις",
εὐπρόσδεκτος, [p]οὐ καθὸ οὐκ ἔχει". Οὐ γὰρ ἵνα ἄλ- 13
λοις [q]ἄνεσις," ὑμῖν [r]δὲ" θλίψις, [s]Ἀλλ' ἐξ ἰσότητος· 14
ἐν τῷ νῦν καιρῷ" τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέ-
ρημα, ἵνα [t]καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα [u]γένηται" εἰς τὸ
ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης[x]. Καθὼς γέγρα- 15
πται· [y]ὁ" τὸ πολὺ[z], οὐκ ἐπλεόνασε· καὶ [a]ὁ" τὸ ὀλίγον[z],
οὐκ ἠλαττόνησε.] [Χάρις δὲ τῷ θεῷ τῷ [b]∾ διδόντι" 16
τὴν αὐτὴν σπουδὴν [c]ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ" τίτου·

[b] ∾ δόντι.

(d) σπουδῆς 17. Mt. d. (e) ἡμᾶς. 19. 23. 37. 41. 55. 61. 74. al. 5. Mt. b. d. g. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. Theodoret. alicubi. (f) ἡμεῖς . . . πλουτήσωμεν, 19. 41. 55. 74. Or. ut videtur. Chrys. in textu. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. alicubi. Ath. Theophilus alex. Patr. lat. qu. (g) τὸ θέλειν . . . τὸ ποιῆσαι. Syr. Erp. τῷ π . . τῷ θ. Chrys. (h) = Æth. (i) τοῦτο. 26. τῷ Chrys. Vulg. It. Aug. Pel. (k) ἐπιτελέσατε. Æth. Chrys. (l) ἐκ τοῦ. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. τό. D* (m) τοῦ. Mt. n. Vulg. It. Patr. lat. (n) ἔχει. B. 71. pluresve. Mt. b. c. d. (o) = BCDEFG. 10. 17. 39. 46. 71. al. 3. Mt. f. g. Ed. Arm. Syr. p. habet c. ast. Vulg. It. Clem. Chrys. in comment. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. Damasc. Cypr. Ambrst. Aug. Pel. Ante ἔχῃ ponunt 73. 80. τὶ. 55. (p) = Æth. || + τις. DEFG. boern. (q) ἄνεσιν θέλω, et mox θλίψιν. Arm. (r) = 17. 33. 35. 80. Æth. clar. germ. (s) = Chrys. etiam in Mt. 6. item in Mt. 9. || ἐν τῷ νῦν καιρῷ. = Hier. Antecedentibus jungunt Aug. Ambrst. (t) + γένηται ἰσότης ἐν τῷ νῦν καιρῷ Chrys. etiam in Mt. 6. 9. (u) = 74. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. (x) + ἐν τῷ νῦν καιρῷ. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. (y) ᾧ. 72. al. 4. Ed. tol. (z) + ἔλαβε. Arm. || πολὺ] + *habuit*, harl* Cypr. Ambrst. Pel. (a) ᾧ 72. al. 3. Ed. tol. || = FG. 80. al. 6. Mt. c. d. m. (b) CDEFG. 39. 47. 67** 80. 108. al. 20. Mt. a. k** m* al. 4. Chrys. (etiam in Mt. 9 et semel in 6.) Theoph. ed. (c) ἐν τῇ παρουσίᾳ. 2.

17 "Ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο· σπουδαιότερος δὲ
18 ὑπάρχων, αὐθαίρετος ἐξῆλθε [d] πρὸς ὑμᾶς." Συνεπέμ-
ψαμεν δὲ μετ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν [e], οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ
19 εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν· Οὐ μόνον δὲ,
ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος
ἡμῶν [f] [g] ∾ σὺν" τῇ χάριτι ταύτῃ, τῇ διακονουμένῃ ὑφ'
[h] ἡμῶν" πρὸς τὴν [i] — αὐτοῦ" τοῦ κυρίου δόξαν καὶ προ-
20 θυμίαν [k] ἡμῶν" [l] Στελλόμενοι" τοῦτο, μή τις [m] ἡμᾶς"
μωμήσηται ἐν τῇ ἁδρότητι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ'
21 ἡμῶν· [n] ∾ Προνοούμενοι" [o] ‡ γὰρ" καλὰ οὐ μόνον ἐνώ-
22 πιον [p] κυρίου", ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. Συνεπέμ-
ψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν
πολλοῖς [q] [r] πολλάκις" σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ [s] πολὺ"
23 σπουδαιότερον, πεποιθήσει [t] πολλῇ" τῇ εἰς ὑμᾶς. Εἴτε ὑπὲρ
τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός. εἴτε ἀδελφοὶ
24 ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα χριστοῦ. Τὴν οὖν ἔνδειξιν
τῆς ἀγάπης ὑμῶν, καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ [u] ὑμῶν",

---

[g] ∾ ἐν. [k] ∾ ὑμῶν. [n] ∾ προνοοῦμεν.

(d) = Chrys. etiam in Mt. 6. 9. (e) + ἡμῶν. 10. Syr. Erp. Æth. Vulg. ed. sixt. Ambrst. Pel. Beda. (f) + ἐγένετο. DE. Arm. Vulg. ed. Aug. Ambrst. Pel. (g) BC. 6. 10. 17. 31. 37. 39. 47. 67. 71. 73. Mt. a** l. Ed. Syr. Copt. Æth. Slav. 5. et ant. Vulg. Damasc. Aug. Ambrst. Pel. (h) ὑμῶν. C. 55. 73. Mt. 6. semel. (i) = BCD*FG. 23. 31, 39. 57. (cum 3. 71.) 73. 80. Ed. Æth. Copt. Arm. Slav. ms. Vulg. It. Ambrst. Aug. Pel. αὐτὴν. 6. 43. 67** ap. Birch. 74. (k) BCDEFG. 6. 10. 23. 37, 39. 46. 72. 73. 74. 80. al. 25. Mt. a. al. 7. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 5. Vulg. It. Chrys. in Mt. 9. (sed rec. in comment.) Theodoret. Œc. Aug. Ambrst. ed. Pel. ‖ καὶ προθυμίαν ἡμῶν τελοῦσιν. (θέλουσιν ap. Mill.) DE, *et destinatam nostram voluntatem.* clar. germ. (l) ὑποστελλόμενοι. FG. δεδοικότες. 4** (m) = Arm. ὑμᾶς. Ggr. 31. 37. 73. al. 3. (n) BDEFG. 6. 11. 67** 80. 91. Ed. Copt. Arm. Ar. p. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 9.) Ambrst. Alii. (o) Iidem et C. 17. 37. 39. 47. 73. al. 3. Syr. Erp. Clem. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. (p) θεοῦ. Mt. k. Syr. Erp Vulg. Ambrst. Aug. Pel. (q) + αὐτοῦ. Arm. (r) = 3. 36. 43. Ar. pol. (s) = 69. 74. 80. Theoph. in Mt. d. i. πολλοῖς. 39. πολλῷ. Theodoret. (t) = FG. 67** 69. boern. (u) ἡμῶν. D*G. 71. 73. boern.

[x] εἰς αὐτοὺς" * [y] ἐνδείξασθε" [z] † εἰς πρόσωπον τῶν ἐκ-
κλησιῶν.

Περὶ μὲν [a] γὰρ" τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους 1
περισσόν μοι ἐστὶ [b] τὸ" [c] γράφειν" ὑμῖν. Οἶδα γὰρ τὴν 2
προθυμίαν ὑμῶν, ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι μακεδόσιν, ὅτι
ἀχαΐα παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι· καὶ ὁ [d] ἐξ" ὑμῶν
ζῆλος ἠρέθισε τοὺς πλείονας. Ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδελ- 3
φοὺς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν [e] τὸ ὑπὲρ ὑμῶν" κενωθῇ
ἐν τῷ μέρει τούτῳ· [f] ἵνα, καθὼς ἔλεγον, παρεσκευασμένοι
ἦτε· Μήπως, ἐὰν ἔλθωσι σὺν ἐμοὶ μακεδόνες, καὶ εὕρω- 4
σιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους, [g] καταισχυνθῶμεν ἡμεῖς
(ἵνα μὴ [h] λέγωμεν" ὑμεῖς) ἐν τῇ ὑποστάσει [i] ταύτῃ" [k] †.
Ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην [l] παρακαλέσαι τοὺς ἀδελ- 5
φοὺς, ἵνα προέλθωσιν [m] εἰς" ὑμᾶς, καὶ προκαταρτίσωσι
τὴν [n] ∞ προκατηγγελμένην" εὐλογίαν [o] ὑμῶν", [p] ταύ-
την" ἑτοίμην εἶναι οὕτως [q] ὡς" εὐλογίαν, [r] καὶ" μὴ [s] ὡς"
πλεονεξίαν.] [t] Τοῦτο δὲ," [ὁ σπείρων φειδομένως, φειδο- 6

[z] † καί.
[n] ∞ προεπηγγελμένην.
[k] † τῆς καυχήσεως.
[s] ὥσπερ.

(x) = 44. Barb. 1. Slav. S. εἰς ἑαυτούς. Slav. 5. αὐτοὺς. 71. (y) ἐνδεικνύμενοι. BD*EFG. 17. It. (z) = BCD*EFG. 17. 57. (c. al. 7.) 73. 80. al. 41. Mt. a. al. 9. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. (exc. ant.) Vulg. It. Patr. gr. et lat. (a) = C. 2. 41. Mt. d. (b) = C. 17. 73. τοῦ. FG. Theodoret. ms. (c) προγράφειν. 17. (d) = BC. 17. 39. 67** 74. Alius. Syr. Erp. Copt. Arm. Slav. 5. Vulg. Ambrst. Pel. (e) = FG. 45. boern. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. (f) + ἀλλ'. 37. 71. Syr. p. c. ast. Arm. Theodoret. (g) + καὶ. D*E. 2. clar. germ. (h) λέγω. DEG. Vulg. ms. It. Ambrst. Aug. Theoph. in comment. (i) = 67** ταύτης. 47. 74. Slav. ms. Œc.

(k) = BCD*FG. 17. 23* 57. (cum 3. 69. 70. 71.) 67** Copt. Vulg. It. Ambrst. Pel. Aug. (l) προπέμψαι τοὺς ἀδελφοὺς, ἵνα προκαταρτίσωσι ταύτην τὴν εὐλογίαν ὑμῶν ἑτοίμην etc. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9) Theoph. in Mt. i. (m) πρὸς. BDEFG. 37. 46. (n) BCDEFG. 17. 23. 57. Copt. Vulg. It. Theoph. Aug. Ambrst. Pel. (o) = D* Vulg. clar. germ. Pel. (p) = FG. Arm. boern. (q) = 69. (r) = FG. 52. Syr. Erp. Vulg. It. Chrys. in comment. Aug. Ambrst. Pel. (s) BCDEFG. 17. 23. 37. 39. 47. 57. (cum 49. et al. 6.) 73. 80. al. 25. Mt. a. al. 10. Ed. Patr. gr. etiam Mt. d. i. 6. 9. || = 29. ap. Mill. 46. (t) = 37. 69. 74. Lectionaria. Arm. Slav. 5. 8. || +

μένως καὶ θερίσει· καὶ ὁ σπείρων [u] ἐπ' εὐλογίαις", [x] ἐπ'
7 εὐλογίαις" [y] καὶ" θερίσει. Ἕκαστος καθὼς [z] προαιρεῖ-
ται" τῇ καρδίᾳ· μὴ ἐκ λύπης, [a] ἢ" ἐξ ἀνάγκης ἱλαρὸν
8 γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ θεός. Δυνατὸς δὲ ὁ θεὸς πᾶσαν
χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς· ἵνα ἐν παντὶ [b] πάντοτε"
πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες, περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον
9 ἀγαθόν· Καθὼς γέγραπται· ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πέ-
10 νησιν· ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Ὁ δὲ ἐπι-
χορηγῶν [c] σπέρμα" τῷ σπείροντι * καὶ ἄρτον εἰς βρῶ-
σιν, [d] χορηγήσει * καὶ πληθυνεῖ τὸν σπόρον ὑμῶν, καὶ αὐξήσει"
11 τὰ [e] γινήματα" τῆς [f] δικαιοσύνης" ὑμῶν· [g] Ἐν παντὶ πλου-
τιζόμενοι [h] εἰς πᾶσαν ἁπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι'
12 [i] ἡμῶν" εὐχαριστίαν τῷ θεῷ·] Ὅτι [ἡ διακονία τῆς
λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶ προσαναπληροῦσα τὰ
ὑστερήματα τῶν ἁγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ
13 πολλῶν εὐχαριστιῶν [k] τῷ θεῷ· Διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς
διακονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ [l] ὑποταγῇ"
τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ, καὶ
ἁπλότητι τῆς [m] κοινωνίας" εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας,

---

[d] ∾ χορηγήσαι καὶ πληθύναι τ. σπ. ὑ. κ. αὐξήσαι.
[e] γεννήματα.

λέγω. 14. Syr. ms. Ar. p. Copt. Slav. ed. Vulg. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. Ambrst. Pel. (u) ἐν εὐλογίᾳ. D* FG. Slav. 5. It. Ambrst. Sedul. (x) ἐπ' εὐλογίᾳ. FG. Slav. 5. ἐξ εὐλογίας. D* It. Cypr. Ambrst. Hier. (y) = DE. Erp. Æth. (z) προήρηται. BCFG. 31. 67** 71. (Copt. Arm. Vulg. clar. germ.) Chrys. ms. Cypr. Aug. Pel. + τις. Arm. (a) μηδὲ. Slav. Chrys. etiam in Mt 6. 9. καὶ. Arm. (b) = FG. 7. Ed. boern. (c) σπόρον. BD*FG. 80. (d) BCD* 10. 23. 31. 37. 39. 71. al. 5. Mt. h. item FG. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Cyr. alicubi. Cypr. Ambrst. Alii. (e) BC FG. Alii. Mt. a. al. 13. Ed. (f) διακονίας. 39. (g) + ἵνα. FG. Vulg. boern. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. Cypr. Ambrst. Alii. (h) + περισσεύετε. Ed. abundetis, Vulg. Auctor de voc. gent. Pel. Beda. (i) ὑμῶν. C* 66** 67. 71. 74. 91. Mt. i. k. Syr. p. in m. boern* Damasc. (k) + ἐν. Vulg. Cypr. Ambrst. Pel. (l) ὑπομονῇ. Mt. m. (m) διακονίας. 39. 43.

Καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν, ἐπιποθούντων [n] ὑμᾶς, διὰ 14
τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ θεοῦ ἐφ' ὑμῖν. Χάρις [o] = 15
δὲ" τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ.

Αὐτὸς δὲ ἐγὼ παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πρα- 1
ότητος καὶ ἐπιεικείας τοῦ χριστοῦ, ὃς κατὰ πρόσωπον
μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαῤῥῶ [p] εἰς" ὑμᾶς· Δέο- 2
μαι δὲ, τὸ μὴ παρὼν θαῤῥῆσαι [q] τῇ πεποιθήσει", [r] ᾗ"
λογίζομαι τολμῆσαι ἐπί τινας τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς
ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας. Ἐν σαρκὶ γὰρ [s] περι- 3
πατοῦντες", οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα, (Τὰ γὰρ 4
ὅπλα [t] τῆς στρατείας" ἡμῶν οὐ σαρκικὰ, ἀλλὰ δυνατὰ
τῷ θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων,) Λογισμοὺς κα- 5
θαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς [u] γνώ-
σεως" τοῦ θεοῦ, [x] καὶ" [y] αἰχμαλωτίζοντες" πᾶν νόημα
εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ χριστοῦ [z], Καὶ ἐν ἑτοίμῳ ἔχοντες 6
ἐκδικῆσαι πᾶσαν [a] παρακοὴν, ὅταν πληρωθῇ [b] ὑμῶν ἡ
ὑπακοή.

Τὰ κατὰ [c] πρόσωπον βλέπετε *; [εἴ τις [d] πέποιθεν" 7
ἑαυτῷ χριστοῦ [e] εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἀφ' ἑαυ-
τοῦ ὅτι καθὼς αὐτὸς χριστοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς [f] †.] Ἐὰν 8

---

[f] † χριστοῦ.

(n) + ἰδεῖν. 17. 66. in m. Ambrst. (o) = BCD*FG. 74. Vulg. It. Ambrst. ed. Pel. Aug. Beda. (p) δι'. B. (q) = 46* + ταύτῃ. C** (r) ἣ Mt. 9. Arm. (s) ζῶντες. Orig. bis. ὄντες. Clem. semel. (t) = Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. Hilar. τῆς σαρκὸς. Mt. b. (u) δόξης. 17. (x) = G. It. Ambrst. ed. (y) αἰχμαλωτεύοντες. 39. 71. al. 3. Mt. a. in marg. b. c. e. Theodoret. alicubi. Damasc. (z) + ἄγοντες. D*EFG. *captivantes* (s. *in captivitatem redigentes*) . . . *ad obaudiendum Christo perducentes*. It. Ambrst. (a) + παράβασιν καὶ. 10. 31. 74. (b) + πρότερον. C. 39. Aug. (c) + ἑκάστου. Arm. (d) δοκεῖ πεποιθέναι. B. (e) + δοῦλος. D*EFG. It. flor. Ambrst. ed. (f) = BCD*FG. 17. 31. 73. 80. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Ambrst. Alii.

[g] τε" γὰρ [h] καὶ" [i] περισσότερόν" [k] τι" καυχήσωμαι περὶ
τῆς ἐξουσίας [l] ἡμῶν", ἧς ἔδωκεν ὁ κύριος [m] ἡμῖν", εἰς οἰ-
κοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι.
9 Ἵνα [n] μὴ [o] δόξω" [p] ὡς ἂν ἐκφοβεῖν" ὑμᾶς [q] διὰ τῶν ἐπι-
10 στολῶν·" (Ὅτι αἱ μὲν ἐπιστολαὶ, φησὶ, βαρεῖαι καὶ
ἰσχυραί· ἡ δὲ [r] παρουσία" τοῦ σώματος ἀσθενὴς, καὶ ὁ
11 λόγος ἐξουθενημένος·) Τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι
οἷοί ἐσμεν [s] τῷ λόγῳ" δι' ἐπιστολῶν [t] ἀπόντες," τοιοῦτοι
12 καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ. Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρῖναι ἢ
συγκρῖναι ἑαυτούς τισι τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων· ἀλ-
λὰ αὐτοὶ [u] ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες, καὶ" συγ-
13 κρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς, [x] = οὐ συνιοῦσιν. Ἡμεῖς δὲ"
[y] οὐχὶ" εἰς τὰ ἄμετρα [z] — καυχησόμεθα", ἀλλὰ κατὰ
τὸ μέτρον τοῦ κανόνος, [a] οὗ" [b] ἐμέρισεν" [c] ἡμῖν" ὁ Θεὸς
14 μέτρου, ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν. [d] Οὐ γὰρ, ὡς μὴ"
ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς, ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς· (ἄχρι

(g) = BFG. 17. 45. 52. 67** 73. 80. It. tol. Chrys. et Theoph. etiam in Mt. 6. 9. d. i. (h) = BD*EFG. 39. 45. Mt. k. Syr. p. Vulg. It. (i) περισσόν. 17. 23* 39. 57. (c. al. 3.) Chrys. et Theoph. etiam ap. Mt. (k) = 37. Slav. 5. Chrys. in textu. Sedul. Ante περισσ. ponunt FG. It. Ambrst. (l) = C. 66** Syr. Erp. Copt. Chrys. et Theoph. etiam ap. Mt. Theodoret. ὑμῶν. Æth. (m) = CD* 17. 66** Copt. Æth. clar. germ. tol. Vulg. ms. Transponunt 73. Arm. ἐμοὶ. Syr. Erp. Chrys. et Theoph. etiam ap. Mt. ἡμῶν. 74. (n) + δὲ. 37. 67. 72. 73. 74. 80. al. 3. Ed. Syr. Vulg. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. Theoph. ed. etiam in Mt. d. Pel. Ambrst. ed. (o) δόξωμεν. D*EFG. It. Ambrst. (p) ἐκφοβοῦντες. D*E. (q) = Chrys. etiam in Mt. 6. 9. (r) παῤῥησία. Ed. (s) = Chrys. etiam ap. Mt. (t) = Æth. (u) = Syr. Erp. (x) = D*FG. It. Ambrst. Auctor græcus de singul. cleric. ap. Cypr. Vigil. taps. Idacius. Sedul. || οὐ συνιοῦσιν] = 74** Vulg. Lucif. Pel. (Habet tamen Aug.) συνιοῦσιν. 80. οὐ συνιᾶσιν. B. 10. 31. 37. Theodoret. (y) οὐκ. BD* FG. 31. 57. (c. al. 2.) 73. 80. al. 3. Mt. g. m. Ed. Chrys. et Theoph. etiam ap. Mt. Theodoret. (z) = D* clar. germ. καυχώμενοι. FG boern. Auct. de sing. cler. || + καθάπερ οὗτοι. Chrys. etiam ap. Mt. (a) ὅσου. 64. 67** (b) ἐμέτρησεν. 49. 64. 67** 74. Theoph. ms. *mensus est*, Vulg. It. Patr. lat. *partitus est*, Ambrst. (c) = FG. 46. Mt. b. boern. Alii transp. (d) ὡς γὰρ μὴ. B. Mt. c. f. οὐχ ὡς μὴ. Arm. οὐ γὰρ μὴ ὡς. Chrys. etiam ap. Mt.

γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ)
Οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν ἀλλοτρίοις [e] κόποις", 15
ἐλπίδα [f] δὲ" ἔχοντες, αὐξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν, [g] ἐν
ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσείαν,
Εἰς τὰ [h] ὑπερέκεινα" ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι· οὐκ ἐν ἀλ- 16
λοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ ἕτοιμα [i] καυχήσασθαι". Ὁ δὲ 17
καυχώμενος, ἐν κυρίῳ καυχάσθω. Οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν 18
[k] ∾ συνιστῶν", ἐκεῖνός ἐστι δόκιμος, ἀλλ' ὃν ὁ κύριος
συνίστησιν.]

[[l] Ὄφελον [m] ἀνείχεσθέ" μου μικρὸν [n] † [o] τῇ ἀφροσύνῃ"· ἀλλὰ 1
καὶ ἀνέχεσθέ [p] μου." [q] Ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς θεοῦ ζήλῳ·" 2
ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρὶ, [r] παρθένον ἁγνὴν παρα-
στῆσαι τῷ χριστῷ· Φοβοῦμαι δὲ, [s] μήπως," ὡς ὁ ὄφις 3
εὔαν ἐξηπάτησεν ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, [t] — οὕτω" φθαρῇ
τὰ νοήματα ὑμῶν [u] ἀπὸ τῆς ἁπλότητος [x] τῆς εἰς τὸν χρι-

---

[k] ∾ συνιστάνων. [m] ἠνείχεσθε. [n] † τι. [o] ∾ τῆς ἀφροσύνης.

(e) τόποις. 3. ap. Wetst. (f) = 64. al. 10. Mt. c. e. m. Ed. (g) + πάλιν. Arm. (h) ὑπὲρ ἐκεῖνα. B. 13. 52. 64. Cyr. hier. ὑπερκείμενα. Mt. f. (i) εὐαγγελίσασθαι. 37. (k) συνιστάνων. BD*EFG. 17. 31. 37. 39. 46. 57. (cum 71.) 64. 67** 73. Ed. Or. Ephr. Theodoret. Damasc. (l) ὤφελον. D**EF. 46. 72. al. 8. Mt. m* 6. al. 5. (m) DEFG. 23. 46. 57. (c. al. 4.) 72. al. 14 pluresque. Mt. a** al. 7. Ed. (etiam St. 3.) Chrys. in Mt. 6. Damasc. Theoph. in Mt. i. ἀνέχεσθε. B. 17. 73. al. 7. Mt. d. 9. al. 3. Theodoret. (n) = FG. 23. 46. 57. (c. al. 5.) 73. 80. al. 13. pluresque. Mt. a** al. 7. Ed. (etiam St. 3.) Syr. Slav. It. Chrys. etiam ap. Mt. Theodoret. Damasc. Theoph. in Mt. d. i. Œc. Lucif. Ambrst. Cassiod. (o) 23. 46. 57. (c. al. 5.) 72. 73. 74. 80. al. 16. pluresque. Mt. a** al. . Ed. (etiam St. 3.) Slav. rec. Chrys. etiam ap. Mt. Theodoret. Damasc. Œc. Theoph. in Mt. d. i. ἀφροσύνης. (absque τῆς). BDE. 17. Mt. h. l. Ed. ἀφροσύνην. 49. ap. Wetst. || μικρὸν τῆς ἀφροσύνης μου. hoc ord. FG. It. item Vulg. μικρόν τι καὶ τῆς μου ἀφροσύνης. Arm. (p) = 71. Arm. Slav. 5. et ant. (q) ζηλῶν γὰρ ὑμᾶς, θεῷ ζηλῶ. clar. germ. Lucif. item Ambrst. (r) + ὡς. Arm. (s) = Arm. μή. D* Clem. bis. semel ut rec. μήποτε. FG. boern. (t) = BD*FG. Arm. It. Clem. bis. Lucif. Gaudent. (u) + *et excidant*, Vulg. Ambr. Aug. semel. (x) + καὶ τῆς ἁγνότητος. BFG. 17. 74* Syr. p. c. ast. Æth. boern. tol. Aug. alicubi. Beda. Ante ἁπλότητος ponunt DE. clar. germ. Epiph. semel. Archelaus. + καὶ τῆς ἁγνείας. Epiph. semel. + καὶ τῆς ἁγιότητος. Ath. Nil addit Clem. || ἁπλότητος] *castitate*, Ambrst. Lucif. Aug. Ambr. Vigil. Gaudent. Alii, *simplicitate*, Vulg. Alii.

4 στόν. Εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον [y] ἰησοῦν" κηρύσσει
ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ οὐκ
ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς
5 [z] ἀνίχεσθε." [Λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι [a] τῶν
6 [b] ὑπερλίαν" ἀποστόλων. Εἰ [c] δὲ" καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ,
ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει· ἀλλ' ἐν παντὶ [d] φανερωθέντες" [e] ἐν
7 πᾶσιν" εἰς ὑμᾶς.] Ἢ ἁμαρτίαν ἐποίησα, ἐμαυτὸν τα-
πεινῶν, ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, [f] ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ θεοῦ εὐ-
8 αγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν;" Ἄλλας ἐκκλησίας
ἐσύλησα, λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν· καὶ
παρὼν πρὸς ὑμᾶς [g] καὶ ὑστερηθεὶς", οὐ κατενάρκησα οὐ-
9 δενός· (Τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελ-
φοὶ ἐλθόντες ἀπὸ μακεδονίας·) καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ὑμῖν
10 ἐμαυτὸν ἐτήρησα, [h] καὶ τηρήσω." Ἔστιν ἀλήθεια [i] χρι-
στοῦ" ἐν ἐμοὶ, ὅτι ἡ καύχησις αὕτη οὐ [k] φραγήσεται"
11 [l] εἰς ἐμὲ" ἐν τοῖς κλίμασι τῆς ἀχαΐας. Διατί; ὅτι οὐκ
12 ἀγαπῶ ὑμᾶς; ὁ θεὸς οἶδεν. Ὃ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω,
ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων ἀφορμὴν, ἵνα ἐν ᾧ
13 καυχῶνται, εὑρεθῶσι καθὼς καὶ ἡμεῖς. Οἱ γὰρ τοιοῦτοι
ψευδαπόστολοι ἐργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰς
14 ἀποστόλους χριστοῦ. Καὶ οὐ [m] θαυμαστόν·" [n] αὐτὸς

---

[z] ἠνείχεσθε.

(y) χριστὸν. FG. Arm. Vulg. boern. Tychon. Ambrst. Pel. item 4* (z) ἀνείχεσθε. DEG. 37. 39. 46. 64. 67** 73. 80. al. 10. Mt. 9. semel. al. 8. Ed. ἀνέχεσθε. B. + αὐτῶν. Arm. (a) + ἐν ὑμῖν. D*E. clar. germ. tol. Codd. lat. (b) ἄλλων. clar. germ. (c) = D* It. tol. demidov. Syr. p. habet cum ast. γάρ. Slav. Vulg. Pel. (d) φανερωθεὶς. D* clar. germ. flor. demidov. Ambrst. Pel. Beda. Alii. φανερώσαντες. BFG. 17. Utrumvis boern. φανερώσαντες ἑαυτοὺς. 64. Arm. φανερῶσαι ἑαυτοὺς. 67** φανερωθέντι. 1. 108. (e) = FG. Mt. 9. Syr. Vulg. boern. flor. Ambrst. Alii. lat. (f) = Chrys. etiam ap. Mt. (g) = Syr. ed. καίπερ ὕστερον, et ad vs. 9. refert, Arm. (h) = Æth. (i) = Dgr* (k) σφραγήσεται. 14. 74. Ed. σφραγίσεται. Ed. St. 3. (l) = Chrys. etiam ap. Mt. Theodoret. ἐν ἐμοὶ. FG. 2. Mt. k. (m) θαῦμα. BD* FG. 17. 39. 67** 74. (n) εἰ γὰρ αὐτὸς ... τί μέγα, εἰ καὶ. Chrys. etiam ap. Mt.

γὰρ ὁ σατανᾶς μετασχηματίζεται [o] εἰς" ἄγγελον φω-
τός· Οὐ μέγα [p] οὖν", εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετα- 15
σχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης· ὧν τὸ τέλος
ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. Πάλιν λέγω, μή τις μὲ 16
δόξῃ ἄφρονα εἶναι· εἰ δὲ μήγε, κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ
με, ἵνα [q] κἀγὼ μικρόν τι" καυχήσωμαι. Ὃ λαλῶ, [r] οὐ λαλῶ 17
κατὰ κύριον", ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑπο-
στάσει τῆς καυχήσεως. Ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ 18
[s] τὴν" σάρκα, κἀγὼ καυχήσομαι. Ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε 19
τῶν ἀφρόνων, φρόνιμοι ὄντες. Ἀνέχεσθε γάρ, [t] εἴ τις 20
ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ
τις ἐπαίρεται, εἴ τις ὑμᾶς εἰς πρόσωπον [u] δέρει." Κατὰ 21
ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ἠσθενήσαμεν [x]·] [ἐν ᾧ δ' ἄν
τις τολμᾷ, (ἐν ἀφροσύνῃ λέγω,) τολμῶ κἀγώ. Ἑβραῖοί 22
εἰσι; κἀγώ· ἰσραηλῖταί εἰσι; κἀγώ· σπέρμα ἀβραάμ
εἰσι; κἀγώ· Διάκονοι χριστοῦ εἰσι; (παραφρονῶν 23
λαλῶ,) [y] ὑπὲρ ἐγώ·" ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς
ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν θανάτοις
πολλάκις· (Ὑπὸ ἰουδαίων πεντάκις τεσσαράκοντα παρὰ 24
μίαν ἔλαβον, Τρὶς [z] ἐῤῥαβδίσθην", ἅπαξ ἐλιθάσθην, 25
τρὶς ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα·)
Ὁδοιπορίαις [a] πολλάκις"· κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις 26

[q] μικρόν τι κἀγὼ.

(o) ὡς. It. Cypr. Ambrst. (p) = D* Syr. Æth. clar. germ. Lucif. (q) BDFG. 17. 37. 46. 64. 72. 74. 80. Alii. Mt. a. al. 7. Ed. Syr. Arm. Vulg. It. Theodoret. Damasc. Theoph. etiam in Mt. i. Patr. lat. (r) οὐ κατὰ κύριον λαλῶ. BFG. 55. 57. (c. al. 2.) 73. 74. 80. Mt. f. g. Syr. Arm. boern. Chrys. etiam ap. Mt. Item 17. || κύριον] χριστὸν. 39. θεὸν. Mt. d. Vulg. cd. Ambrst. Aug. Pel. ἄνθρωπον. 37. (s) = DFG. 17. 71. 73. Chrys. etiam ap. Mt. Damasc. (t) + εἴ τις ἐξαπατᾷ ὑμᾶς. Arm. (u) δαίρει. 72. al. 5. Mt. a. g** k. l. Ed. (x) + ἐν τούτῳ τῷ μέρει. DE. Vulg. clar. germ. Ambrst. Pel. (Non boern. tol. Aug.) + ἄρα. Arm. (y) ὑπερέχω Conject. (z) ἐραβδίσθην. DEF. Alii. Mt. b. al. 5. Theoph. (a) πολλαῖς. D* clar. germ.

ληστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἐθνῶν, κινδύνοις
ἐν [b] πόλει,″ κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσσῃ,
27 κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις· [c] — Ἐν″ κόπῳ καὶ μόχθῳ,
ἐν ἀγρυπνίαις [d] πολλάκις″, ἐν λιμῷ καὶ [e] δίψει,″ ἐν νη-
28 στείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι. Χωρὶς τῶν
[f] παρεκτὸς″, ἡ [g] ἐπισύστασίς μου″ ἡ καθ' ἡμέραν, ἡ μέ-
29 ριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. Τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσ-
30 θενῶ; τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; Εἰ
31 καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχήσομαι. [Ὁ
θεὸς [h] [i] καὶ″ πατὴρ τοῦ κυρίου [k] — ἡμῶν″ ἰησοῦ [l] χρι-
στοῦ″ οἶδεν, [m] ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας,″ ὅτι οὐ
32 ψεύδομαι· Ἐν δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης ἀρέτα τοῦ βασι-
λέως ἐφρούρει τὴν δαμασκηνῶν πόλιν, πιάσαι με [n] θέ-
33 λων·″ Καὶ διὰ θυρίδος [o] ἐν σαργάνῃ″ ἐχαλάσθην διὰ
τοῦ τείχους, καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ.
1 [p] ∾ Καυχᾶσθαι δὴ″ [q] οὐ″ [r] συμφέρει [s] μοι·″ ἐλεύσομαι
2 [t] γὰρ″ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις κυρίου. Οἶδα

---

p ∾ καυχᾶσθαι δεῖ;

(b) πόλεσι. Slav. (c) = BDEFG. It. (d) πολλαῖς. D* bis. Syr. Vulg. clar. germ. marian* Ambrst. Pel. (e) δίψῃ. 64. 73. 91. Ed. Or. semel. (f) ἄλλων θλίψεων. Arm. (g) ἐπίστασίς μοι. BG. ἐπίστασίς μου. DEF. 39. 67** Lect. 7. Anthologium ms. ἐπίτασίς μου. Mt. χ** ἐπιστασία μου. Naz. *concursus in me*, clar. germ. Aug. Beda. *instantia mea*, Vulg. boern. Ambrst. Pel. (h) + τοῦ ἰσραήλ. D*E. clar. germ. (i) = Syr. Erp. Æth. (k) = BFG. 17. 31. 37. 46. 67** 72. Lect. 6. bis. al. 14. et Barb. 4. Mt. f. al. 6. Ed. boern. Chrys. etiam ap. Mt. (l) = BFG. 17. 31. 37. Mt. h. Syr. p. boern. Chrys. etiam in Mt. 9. (m) = Chrys. etiam ap. Mt. (n) = BD* Syr. Erp. Arm. Vulg. clar. germ. Procop. Ambrst. Pel. (o) = FGgr. ἐν σπυρίδι. Mt. a 3. in marg. (p) καυχᾶσθαι δεῖ. BD*EFG. 31. 37. 39. 67* al. 9. Mt. e* i al. 3. Syr. utr. Arr. Vulg. It. Chrys. alicubi et in Mt. 6. Ambrst. καυχ. δεῖ, ἀλλ' Syr. Erp. Ambrst. εἰ καυχᾶσθαι δεῖ. 39. Mt. χ. Vulg. Pel. ‖ καυχ. δὲ. D* Mt. c. Slav. Codd. lat. Theoph. (q) = Copt. οὐδὲ. Syr. p. c. ob. Ar. pol. *sed non*, Ambrst. (r) συμφέρον. BFG. 17. 67** (s) = D* Syr. Erp. μὲν. BFG. 17. 67** Vulg. Pel. Utrumque boern. ‖ καυχᾶσθαι δὴ συμφέρει μὲν, ἀλλὰ συμφέρει οὐδὲν. Arm. ut videtur. (t) δὲ. BFG. 73. 80. Mt. h. Copt. Vulg. boern. Damasc. Ambrst. Pel. Sedul. δὲ καί. Barb. 1.

ἄνθρωπον [u] "ἐν χριστῷ", πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων (εἴτε ἐν
σώματι, [x] οὐκ οἶδα·" εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα·
ὁ θεὸς οἶδεν·) ἁρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ.
Καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον, (εἴτε ἐν σώματι, εἴτε 3
[y] ἐκτὸς" τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα· ὁ θεὸς οἶδεν·) Ὅτι 4
ἡρπάγη εἰς τὸν παράδεισον, καὶ ἤκουσεν [z] "ἄῤῥητα" [a] ῥή-
ματα", ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. Ὑπὲρ [b] τοῦ" 5
τοιούτου καυχήσομαι, ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ οὐ καυχήσομαι,
εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις [c] μου." Ἐὰν γὰρ θελήσω καυ- 6
χήσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων· ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ· φείδο-
μαι δὲ, μή τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με, ἢ
ἀκούει [d] τι" ἐξ ἐμοῦ. Καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύ- 7
ψεων [e] ἵνα" μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκὶ,
ἄγγελος σατᾶν, * ἵνα με κολαφίζῃ, [f] — ἵνα μὴ ὑπεραί-
ρωμαι". Ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν κύριον παρεκάλεσα, [g] ἵνα 8
ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ·" Καὶ εἴρηκέ μοι· ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις 9
μου· ἡ γὰρ δύναμίς [h] — μου" ἐν ἀσθενείᾳ [i] τελειοῦται."
ἥδιστα οὖν [k] μᾶλλον" καυχήσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις
[l] μου", ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ χριστοῦ.]
Διὸ [εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν 10
διωγμοῖς, ἐν στενοχωρίαις ὑπὲρ χριστοῦ· ὅταν γὰρ ἀσθενῶ,

(u) = Chrys. etiam ap. Mt. (x) = 57 (c. al. 5!) Mt. c. Syr. Erp. Æth. Codd. lat. Pel. Beda. (y) χωρὶς. BD*E. Epiph. (z) = Æth. (a) = 73. Ambr. alicubi. (b) = 64. (c) = D* 67** Syr. utr. Copt. Arm. clar. germ. (d) = D*EFG. 37. 67** Arm. Æth. boern. tol. harl** Codd. lat. Or. Theoph. (e) διὸ. 67. διὸ ἵνα. ABG. 17. ap. Mill. *propter quod ut*, boern. (f) = ADEFG. 17. Æth. Vulg. It. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. Iren. Tert. alicubi. Aug. Pel. Beda. Sed habent Or. Tert. alicubi. Cypr. Hilar. Ambrst. Gaudent. Hier. Alii. (g) = Chrys in h. l. et alibi. Theodoret. alicubi. (h) = D*G. Æth. Arm. Vulg. It. Iren. gr. Archelaus. Isid. pelus. Tert. Cypr. Hier. Philastr. Aug. Ambrst. Paulin. Ambr. Pel. Chromat. Oros. Leo. Gaudent. (i) τελεῖται. ABD*FG. (k) = 3 ap. Wetst. Syr. Erp. Æth. Arm. Vulg. Or. Chrys. etiam ap. Mt. Vigil. Pel. (l) = B. 67** 71. Iren.

11 τότε δυνατός εἰμι. Γέγονα ἄφρων [m] †· ὑμεῖς με ἠναγκά-
σατε. ἐγὼ γὰρ ὤφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι· οὐδὲν γὰρ
ὑστέρησα τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδέν εἰμι.
12 [n] Τὰ μὲν" σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν
ἐν πάσῃ ὑπομονῇ [o] — ἐν" σημείοις [p] καὶ τέρασι καὶ δυ-
13 νάμεσι. Τί γάρ ἐστιν, ὃ [q] ἡττήθητε" [r] ὑπὲρ" τὰς λοιπὰς
ἐκκλησίας, εἰ μὴ, ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν;
14 χαρίσασθέ μοι τὴν [s] ἀδικίαν" ταύτην. Ἰδοὺ, τρίτον
[t] # τοῦτο" ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ [u] κατα-
ναρκήσω" [x] — ὑμῶν"· οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν, ἀλλ' ὑμᾶς.
οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι θησαυρίζειν, ἀλλ'
15 οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις. Ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω [y] καὶ
ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν· [z] εἰ καὶ" περισ-
16 σοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶν, ἧττον ἀγαπῶμαι. Ἔστω δέ· ἐγὼ
οὐ [a] κατεβάρησα ὑμᾶς·" ἀλλ' ὑπάρχων πανοῦργος, δόλῳ
17 ὑμᾶς ἔλαβον. Μή τινα ὧν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι'
18 αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς; Παρεκάλεσα τίτον, καὶ
συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν· μήτι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς
τίτος; οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς
αὐτοῖς ἴχνεσι;

---

[m] † καυχώμενος.

(m) = ABDEFG. 23* 46. 67** 71. al. 6. Mt. f. g. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Ambrst. Pel. Ambr. (n) τά. 44. Chrys. etiam ap. Mt. τὰ μέντοι. 23. 39. 74. al. 2. Mt. l. n. Theodoret. Damasc. *tamen*, Vulg. clar. germ. Ambrst. Pel. (Hi fere: etsi nihil sum, sequentibus jungunt.) τὰ μὲν γάρ. 61. ἀλλὰ τά. 37. 71. 73. 80. ἀλλ' ἢ τὰ μέν. FG, *sed quidem*, boern. (o) = AD* 17. 39. 71. 73. 74. 80, Vulg, ms. clar. germ. tol. καὶ G. boern. Chrys. etiam ap. Mt. Ambrst. (p) + τε. B. 39. 73. 74. (q) ἡσσώθητε. BD* 17. ἠλαττώθητε. FG. (r) παρὰ DE. ἐν ταῖς etc. 49. (s) ἁμαρτίαν. FGgr. (t) + ABFG. 10. 17. 23** 31. 37. 39. 47. 61. 67. 71. 72. 73. 74. 80. al. 10. et Barb. 1. Mt. l. m. n. Ed. Æth. Arm. Vulg. It. Chrys. et Theoph. etiam ap. Mt. Ambrst. Pel. Ante τρίτον ponunt DE. Ed. Syr. utr. Arr. (u) κατενάρκησα. 72. Ed. (x) = AB. 17. 71. 73. 80. Æth. Damasc. ὑμᾶς. D*FG. (y) + καὶ ἐκδαπανήσω. D*E, clar. germ. Ambrst. (z) = D* It. Ambrst. ‖ = καί. ABFG. Copt. (a) κατενάρκησα ὑμῶν s. ὑμᾶς. FG. 20. 23* 37. 39. 47. 57. 73. Chrys. etiam in Mt. 6.

[b] Πάλιν" δοκεῖτε, ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα; [c] ∾ κα- 19
τενώπιον" [d] τοῦ" θεοῦ, [e] ἐν χριστῷ. λαλοῦμεν τάδε" πάντα, ἀγα-
πητοὶ, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς.] [Φοβοῦμαι [f] γὰρ", 20
μήπως ἐλθὼν οὐχ οἵους θέλω εὕρω ὑμᾶς, κἀγὼ εὑρεθῶ
ὑμῖν οἷον οὐ θέλετε· μήπως [g] [h] ἔρεις," [i] ζῆλοι", θυμοὶ,
ἐριθεῖαι, [k] καταλαλιαὶ, ψιθυρισμοὶ, φυσιώσεις, [l] ἀκατα-
στασίαι" Μὴ πάλιν [m] ἐλθόντα με" ταπεινώσῃ [n] + με" ὁ 21
θεός [o] μου" πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθήσω πολλοὺς τῶν [p] προη-
μαρτηκότων," καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ
καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ, ᾗ ἔπραξαν. [q] Τρίτον τοῦτο 1
[r] ἔρχομαι" πρὸς ὑμᾶς· [s] ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων
[t] καὶ" τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα. Προείρηκα [u] καὶ 2
[x] προλέγω ([y] ὡς" παρὼν) * [z] τὸ δεύτερον", (καὶ ἀπὼν νῦν,)
[a] † τοῖς προημαρτηκόσι καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν

---

[c] ∾ κατέναντι. [e] ∾ ἐν χριστῷ λαλοῦμεν· τὰ δὲ.

[a] † γράφω.

(b) πάλαι. ABFGgr. 67** Alius. Vulg. clar. germ. harl** Ambrst. in comment. Pel. (c) ABFG. 17. 23. 37. 57. (c. al. 2.) 67** 73. Damasc. (d) = AD*FG. 57. Mt. d. Bas. (e) Ed. ‖ ἐν χριστῷ. = clar. germ. Ambrst. ed. (f) δὲ. 31. 37. 73. 80. Mt. h. Syr. p. in marg. Arm. (g) + πάλιν. Arm. (h) ἔρις. A. 72. al. 12. Mt. 1. al. 3. Ed. Arm. Chrys. et Theoph. etiam ap. Mt. (i) ζῆλος. ABD*FGgr. 17. 39. Arm. Damasc. (k) + *irritationes*, Arm. (l) = FG. boern. Chrys. etiam ap. Mt. ‖ + ὦσιν ἐν ὑμῖν. Arm. Vulg. Ambrst. (m) ἐλθόντος μου. ABFG. 39. (n) + με. Iidem et 31. 57. (c. al. 6!) Ed. Syr. Arr. Vulg. boern. Tert. Ambrst. Pel. ‖ ἐλθόντα με πρὸς ὑμᾶς, ταπεινώσῃ με ὁ θεός μου. D*E. clar. germ. Theodoret. alicubi. Cypr. Alii. πρὸς ὑμᾶς. = Tert. (o) = Æth. Vulg. (Syr. p. habet c. ast.) Tert. Hier. Aug. Ambrst. Pel. (p) ἡμαρτηκότων. 29. Syr. Erp. Æth. Chrys. in textu, etiam ap. Mt. Cassiod. (q) + ἰδοὺ. A. 17. 23. 31. 39. 57. (c. al. 3.) 72. 73. 74. al. 10. et Barb. 4. Mt. l. Ed. Æth. Vulg. Damasc. Theoph. etiam in Mt. d. Pel. Aug. Beda. (r) ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν. A. Syr. Erp. Copt. (s) + ἵνα. 35. Arm. boern. Pel. ed. Beda. (t) ἢ. 32. 46. Arm. Vulg. Dial. c. marc. Aug. Ambrst. Pel. (u) + γὰρ. D*E. 4** 61. Mt. a. in marg. Vulg. ms. Ambrst. Pel. Beda. Sedul. (x) + πάλιν. Arm. (y) = D* Arm. clar. germ. (z) = Vulg. ed. *bis*, tol. demidov. Vulg. ms. *vobis*, Codd. lat. Beda. (a) = ABD*FG. 23* 67** 80. Copt. Æth. Vulg. It. Chrys. ap. Wetst. Aug. Pel. Sedul. Beda. Habent Chrys. ed. et ap. Mt. Theodoret. Theoph. ed. et ap. Mt. Œc. Ambrst. Pel. λέγω. Copt.

3 ἔλθω [b] εἰς τὸ" πάλιν, οὐ φείσομαι.] [[c] Ἐπεὶ" δοκιμὴν
ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ [d] λαλοῦντος χριστοῦ, (ὃς εἰς ὑμᾶς
4 οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ [e] δυνατεῖ" ἐν ὑμῖν· Καὶ γὰρ [f] εἰ"
ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας [g], ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως [h] θεοῦ·"
καὶ [i] γὰρ" [k] † ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν [l] ἐν" αὐτῷ, ἀλλὰ [m] ζη-
σόμεθα" [n] σὺν" αὐτῷ [o] ἐκ δυνάμεως θεοῦ" [p] εἰς ὑμᾶς·")
5 Ἑαυτοὺς πειράζετε, εἰ [q] ἐστὲ" ἐν [r] τῇ πίστει· [s] ἑαυτοὺς
δοκιμάζετε." ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς, ὅτι ἰησοῦς χρι-
6 στὸς ἐν ὑμῖν [t] ἐστιν;" εἰ μήτι [u] ἀδόκιμοί ἐστε. Ἐλπίζω
7 δὲ ὅτι γνώσεσθε, ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι. [x] ∾ Εὔ-
χομαι" δὲ πρὸς τὸν θεὸν, [y] μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μη-
δέν·" [z] οὐχ ἵνα" ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς
8 τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ [a] ὡς" ἀδόκιμοι ὦμεν. Οὐ γὰρ
δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀλη-
9 θείας. Χαίρομεν [b] γὰρ", [c] ὅταν" ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς

---

[k] † καὶ. [x] ∾ εὐχόμεθα.

(b) = FG. (c) εἰ Orig. quater. ἢ. Theodoret. alicubi. *an*, Vulg. Aug. Hier. Alii. ὅτι. FG. *quia*, It. Ambr. semel. Aug. alicubi. *quid*, Ambr. *quomodo*, Ambrst. (d) + πρὸς ὑμᾶς. Arm. (e) δύναται. 67** Mt. n** Ed. Chrys. etiam ap. Mt. δυνατοῖ. 31. Mt. m. δυνατὸς. 52. (f) = BD*FG. 2. 39. 67** Mt. g. Ed. Æth. It. Theoph. etiam in Mt. d. + καὶ 31. Slav. Dial. c. marc. (g) + ἡμῶν. Arm. marian. Ambrst. Hilar. ms. alicubi. Paulin. Ambr. Pel. in comment. (h) = 17. (i) = FGgr. Arm. (k) = ABDEFG. 23. 46. 57. (c. al. 7.) 72. 73. 80. Alii et Barb. 6. Mt. a. al. 3. Ed. (etiam St. 3.) Syr. p. Slav. 5 et ant. Vulg. It. Cyr. Theodoret. Damasc. Theoph. etiam in Mt. d. Œc. Patr. lat. εἰ. Mt. g. item Mt. 6. tol. εἰ καὶ. Arm. (l) σὺν. AFG. Syr. Erp. Copt. boern. (m) ζήσομεν. ABDFG. 17. 31. 39. 73. 74* 80. Ed. (n) ἐν. D* 17. clar. germ. Chrys. etiam semel ap. Mt. Utrumvis boern. (o) = FG. boern. ‖ = θεοῦ. Mt. g. (p) = BE** Arm. clar. germ. Chrys. etiam ap. Mt. Sedul. (q) ἑστήκατε. Theodoret. (r) + αὐτῇ. Arm. (s) = A. (t) = BD* 17. Mt. f. Clem. Chrys. in comment. (u) + ἄρα 38. 47. 72. 80. et Barb. 1. Ed. Syr. p. c. ast. (x) AB D*FG. 17. 23. 31. 37. 57. (c. al. 4.) 73. 80. Ed. Copt. Arm. Æth. Slav. (exc. 5.) Vulg. It. Isidor. Damasc. Aug. Pel. Alii. Non Ambrst. Cassiod. (y) ὅτι μηδὲν ποιήσει κακὸν. Arm. (z) ἵνα μὴ. 46. al. 2. Mt. f. g. clar. germ. Chrys. etiam in Mt. 9. Theodoret. ms. (a) = Arm. (b) = 46. al. 6. Mt. f. g. Arm. δὲ. Syr. Ambrst. ed. (c) ὅτε. FG. ὅτι. 4. Barb. 1. Vulg. ed. Pel. in textu.

δὲ δυνατοὶ ἦτε· τοῦτο [d] — δὲ" καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν
καταρτισιν. Διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα παρὼν 10
μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι κατὰ τὴν ἐξουσίαν, ἣν ἔδωκέ
μοι ὁ κύριος εἰς οἰκοδομὴν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.
[e] Λοιπὸν, ἀδελφοὶ, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακα- 11
λεῖσθε, [f] τὸ αὐτὸ φρονεῖτε," εἰρηνεύετε· καὶ ὁ θεὸς τῆς
[g] ἀγάπης καὶ εἰρήνης" ἔσται μεθ' ὑμῶν. Ἀσπάσασθε 12
ἀλλήλους ἐν [h] ἁγίῳ φιλήματι·" ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ
ἅγιοι πάντες. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου [i] ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ 13
ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ [k], καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύ-
ματος μετὰ πάντων ὑμῶν· [l] †] [m] †.

---

[l] † ἀμήν. [m] † Πρὸς κορινθίους δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ φιλίππων τῆς μακεδονίας, διὰ τίτου καὶ λουκᾶ.

(d) = ABD* FG. 39. 67** Vulg. It. Damasc. Ambrst. Sedul. Pel. δὴ. 73. γὰρ. Chrys. etiam in Mt. 9. (e) + τὸ. 4. 31. 43. Ed. Chrys. et Theoph. etiam ap. Mt. (f) = A. (g) εἰρήνης. G. 17. 73. boern. εἰρήνης καὶ (τῆς) ἀγάπης. D. 37. 49. 80. Mt. n* Arm. Vulg. Ed. Theodoret. Theoph. etiam ap. Mt. Ambrst. Pel. (h) φιλήματι ἁγίῳ. AFG. 72. 73. 80. Alii. Mt. 6. al. 3. Ed. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. Theoph. etiam in Mt. i. (i) + ἡμῶν. 37. al. 10. Mt. a. n. Syr. Erp. Æth. Copt. Slav. Vulg. Theodoret Chrys. et Theoph. etiam ap. Mt. Ambrst. Ambr. Pel. (k) + καὶ πατρὸς. 4** al. 5. Mt. 6. Slav. ed. Chrys. etiam in Mt. 6. Theodoret. alicubi. + τοῦ πατρὸς Arr. p. (l) = ABFG. 14. 17. 67** Æth. boern. harl* Chrys. ap. Mt. (m) Hæc vel prorsus vel ex parte desunt in codicibus antiquioribus. Legunt v. c. Πρὸς κορινθίους β. A. Πρὸς κορ. β. ἐπληρώθη. D* Ἐπιλ·σθη πρὸς κορινθίους. G. Πρὸς κορ β ἐγράφη ἀπὸ φιλίππων. B. Πρὸς κορ. β ἐγρ. ἀπ· φιλ. διὰ τίτου. 3. Slav. 6. Πρὸς κορ. β. ἐγρ. ἀπὸ φιλ. διὰ τίτου καὶ λουκᾶ. 73. Mt. a. Alii multi. Πρὸς κορ. β. ἐγρ. ἀπο φιλ. διὰ τιτου βαρνάβ. καὶ λουκᾶ. 44. 108. Slav. 8. || στίχων φϛ. Sic plerique φγ. s. φϛ. s. φη. s. φϛϛ. s. φϛιϛ. s. χιϛ. ἀναγνώσεων δ. κεφαλαίων ι. μαρτυριῶν ια. Habent versus CCXCII.

ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ.

1 ΠΑΥ͂ΛΟΣ, ἀπόστολος οὐκ [a] ἀπ'" ἀνθρώπων οὐδὲ δι'
ἀνθρώπου, ἀλλὰ [b] διὰ" ἰησοῦ χριστοῦ [c] καὶ θεοῦ πατρὸς"
2 τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· Καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ [d] πάντες
3 ἀδελφοὶ", ταῖς ἐκκλησίαις τῆς γαλατίας· [Χάρις ὑμῖν
καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς, καὶ κυρίου [e] ἡμῶν" ἰησοῦ
4 χριστοῦ,] Τοῦ δόντος ἑαυτὸν [f] περὶ" τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν,
ὅπως ἐξέληται ἡμᾶς [g] ἐκ" τοῦ [h] ἐνεστῶτος" αἰῶνος πονη-
5 ροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, [i] Ὧι ἡ
δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας [k] τῶν αἰώνων·" ἀμήν.
6 Θαυμάζω, ὅτι [l] οὕτω" ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ
καλέσαντος [m] ὑμᾶς" [n] ἐν χάριτι" [o] = χριστοῦ", εἰς ἕτερον
7 εὐαγγέλιον· Ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο· εἰ μή τινές εἰσιν οἱ τα-
ράσσοντες ὑμᾶς, καὶ θέλοντες [p] μεταστρέψαι" τὸ εὐαγ-
8 γέλιον τοῦ χριστοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ

---

[f] ὑπὲρ.

(a) = 73. Mt. h. (b) = 23* διὰ θελήματος. 17. (c) = (et mox ἑαυτὸν) Marcion ap. Hier. || θεοῦ.] + καὶ 43. Auctor synops. (d) Syr. p. habet c. ast. || = πάντες. Ambrst. in textu. (e) = 4* (29 et 44 ap. Mill.) 69. 74. 89. Mt. d. Chrys. in comment. Damasc. Aug. semel. || Ante καὶ κυρίου ponunt A. 17. 37. 39. 46. 57. (cum 70.) al. 4. Mt. c. Copt. Arm. Vulg. ms. Chrys. in textu. Ambrst. Pel. Ambr. semel. Fulgent. Bis habet Æth. (f) ADEFG. 23** 31. 37. 67* 72. 74* al. 19. et Barb. 4. Mt. a. al. 5. Ed. Or. Theoph. Œc. in textu. Utrumvis boern. (g) ἀπὸ. H. 71. Ed. Or. bis. Sed bis ut rec. (h) = Arm. Post αἰῶνος ponunt AB. 39. Or. ter. (i) Vs. 5. = 4* (k) = 76. 108 al. 4. Chrys. (l) = FGgr Mt. d. (m) ἡμᾶς. 3. 39. 73. 76. Syr. p. in m. (n) χάριτι. 76. Mt. d. *in gratiam*, Vulg. Tert. bis. Cypr. bis. Ambrst. ed. Pel. *per gratiam*, Ambrst. ed. *in gloriam*, Aug. semel. (o) = FG. boern. Tert. bis. Cypr. bis. Lucif. ἰησοῦ χριστοῦ. DE. 39. Syr. p. c. ast. clar. germ. harl. Hier. θεοῦ. 7. 43. 52. Ed. Theodoret. Or. int. (p) μετατρέψαι. Mt. g. ἀνατρέψαι. Chrys.

οὐρανοῦ [q] εὐαγγελίζηται" ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα
ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. Ὡς [r] προειρήκαμεν," καὶ ἄρτι πάλιν 9
λέγω· εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε,
ἀνάθεμα [s] ἔστω. Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω, ἢ τὸν θεόν; 10
[t] ἢ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν;" εἰ [u] = γὰρ" ἔτι ἀνθρώποις
ἤρεσκον, χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην.] [Γνωρίζω [x] ∾ δὲ" 11
ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ
ὅτι οὐκ ἔστι κατὰ ἄνθρωπον· Οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώ- 12
που παρέλαβον αὐτὸ [y] οὔτε" ἐδιδάχθην [z], ἀλλὰ δι' ἀπο-
καλύψεως ἰησοῦ χριστοῦ. Ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀνα- 13
στροφήν ποτε ἐν τῷ ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίω-
κον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, καὶ [a] ἐπόρθουν" αὐτήν· Καὶ 14
προέκοπτον ἐν τῷ ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώ-
τας [b] ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτὴς ὑπάρχων
τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. Ὅτε δὲ εὐδόκησεν [c] = ὁ 15
θεὸς", ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου καὶ καλέ-
σας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ, Ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐ- 16
τοῦ ἐν ἐμοί, [d] ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν·"
εὐθέως, οὐ [e] προσανεθέμην" σαρκὶ καὶ αἵματι, Οὐδὲ 17
[f] ἀνῆλθον" εἰς ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστό-

---

[x] ∾ γὰρ.

(q) εὐαγγελίζεται. 73. al. 5. Mt. a. al. 7. εὐαγγελίσηται. A. 44. Patr. gr. Æth. It. Tert. (non Cypr.) Lucif. Alii. (r) προείρηκα μὲν. Ed. προείρηκα. 67* al. 3. Syr. Arr. Æth. Vulg. ms. Chrys. Beda. (s) + ὑμῖν. Cyr. hieros. (t) = Æth. (u) = AD* FG. 17. 39. 67** 71. 80. Copt. Arm. Vulg. It. Cyr. Damasc. Patr. lat. (x) γὰρ. D*FG. 17. Barb. 1. Vulg. It. Patr. lat. exc. Ambrst. ed. (y) οὐδὲ AD*FG. al. 6. Ed. Patr. gr. (z) + παρά τινος. Arm. (a) ἐπολέμουν. FG. *expugnabam*, Vulg. It. Patr. lat. exc. Aug. (b) + μου. Ed. Syr. Arr. Arm. Æth. Vulg. ed. Hier. Aug. Ambrst. ed. Pel. Beda. (c) = BFG. 20. Syr. (non Arr.) Syr. p. c. ast. Vulg. boern. Chrys. alicubi. Theodoret. alicubi. Orig. int. Dial. c. marcion. Iren. semel. Faustus ap. Aug. Hier. Gaudent. Ambrst. Pel. Sed habent Or. Iren. Aug. Vigil. Alii. (d) = 44. Gaudent. (e) προσανεθέμην. 26. 31. 55. Codd. ap. Erasm. *acquievi*, Vulg. It. Patr. lat. *retuli ad*, Tert. (f) ἀπῆλθον. BDEFG. 46. 74. Lect. 6. Mt. d. f. Syr. Syr. p. in m. Bas. *veni*, Vulg. It. Patr. lat.

λους, ἀλλ' ἀπῆλθον εἰς ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα
18 εἰς δαμασκόν. Ἔπειτα μετὰ ἔτη τρία ἀνῆλθον εἰς ἱερο-
σόλυμα, ἱστορῆσαι [g] ∾ πέτρον,'' καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν
19 ἡμέρας δεκαπέντε· Ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον,
20 εἰ μὴ ἰάκωβον, τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου.] (Ἃ δὲ γράφω
21 ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ὅτι οὐ ψεύδομαι.) Ἔπειτα
ἦλθον εἰς τὰ κλίματα τῆς συρίας [h] καὶ τῆς κιλικίας·''
22 Ἤμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς
23 ἰουδαίας [i] ταῖς ἐν χριστῷ·'' Μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν·
ὅτι ὁ διώκων [k] ἡμᾶς'' ποτε, νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν,
24 1 [l] ἥν ποτε ἐπόρθει·'' Καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν. Ἔπειτα
[m] διὰ [n] δεκατεσσάρων'' ἐτῶν [o] πάλιν'' ἀνέβην εἰς ἱεροσό-
2 λυμα μετὰ βαρνάβα, συμπαραλαβὼν καὶ τίτον. Ἀνέ-
βην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν, καὶ [p] ἀνεθέμην'' αὐτοῖς τὸ εὐ-
αγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσι· κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς δο-
3 κοῦσι, μήπως εἰς κενὸν τρέχω, ἢ ἔδραμον. Ἀλλ' οὐδὲ
4 τίτος ὁ σὺν ἐμοὶ, ἕλλην ὢν, ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι. Διὰ
[q] δὲ'' τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους· * (οἵτινες πα-
ρεισῆλθον κατασκοπῆσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν, ἣν ἔχομεν
ἐν χριστῷ [r] ἰησοῦ'', ἵνα [s] ἡμᾶς [t] καταδουλώσωνται·'')
5 [u] = Οἷς οὐδὲ'' πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλή-

---

[g] ∾ κηφᾶν.

(g) AB. 17. 67** 71. Syr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Syr. p. in m. Conf. cap. 2, 9. 11. 14. (h) = 4*. (i) = Chrys. Ambrst. (k) ὑμᾶς. Slav. 5. 8. (l) = Æth. ‖ ἐπόρθει] ἐπολέμει. FG. Vulg. It. Patr. lat. exc. Aug. (m) + δὲ. Arm. Chrys. (n) τεσσάρων. Conject. Item Chronic. alex. ut videtur. (o) = Chrys. Iren. Post ἀνέβην ponunt DEFG. It. (p) ἀνεβαλόμην. FG. *exposui*, boern. Aug. alicubi. Ambrst. (q) = Ed. Conject. Hieronymi et Theodoreti, qui cum Theophyl. antecedentibus hæc jungi volunt. (r) = Slav. 8. Tert. (s) + μὴ. FG. boern. (Suspicor, in nonnullis lectum olim fuisse: ἵνα μὴ ἡμᾶς καταδουλώσωνται, πρὸς ὥραν εἴξαμεν.) (t) καταδουλώσουσιν. ABCDE. 26. 39. καταδουλώσωσιν. B** FG. 17. (u) = D* clar. germ. Codd. lat. ap. Hier. et Sedulium Iren. Tert. (receptam lectionem Marcioni tribuens.) Ambrst. (licet Græcos aliter legere fateatur.) Pel. in comment. ut videtur. Primas. Claudius altissiodor. in tex-

θεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ πρὸς ὑμᾶς.] [Ἀπὸ δὲ τῶν 6
δοκούντων εἶναί τι, ὁποῖοί ποτε ἦσαν, οὐδέν μοι διαφέρει·
(πρόσωπον [x] θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει·) ἐμοὶ γὰρ [y] οἱ
δοκοῦντες″ οὐδὲν προσανέθεντο, Ἀλλὰ τοὐναντίον, [z] ἰδόν- 7
τες″, ὅτι [a] πεπίστευμαι″ τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας,
καθὼς πέτρος τῆς περιτομῆς, (Ὁ γὰρ ἐνεργήσας πέτρῳ 8
εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς, ἐνήργησε καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ
ἔθνη,) Καὶ γνόντες τὴν χάριν [b] τὴν δοθεῖσάν μοι [c], [d] ∾ ἰά- 9
κωβος καὶ κηφᾶς″ καὶ ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στύλοι εἶναι,
δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ βαρνάβᾳ κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς
[e] ÷ μὲν″ εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν· Μόνον 10
[f] τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν· ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ
τοῦτο ποιῆσαι.] [Ὅτε δὲ ἦλθε [g] ∾ πέτρος″ εἰς ἀντιό- 11
χειαν, κατὰ πρόσωπον [h] αὐτῷ″ ἀντέστην, ὅτι [i] κατεγνωσ-
μένος ἦν. Πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινας ἀπὸ ἰακώβου, μετὰ 12
τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ [k] ἦλθον″, ὑπέστελλε καὶ ἀφώ-
ριζεν ἑαυτὸν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς. Καὶ [l] συνυ- 13

---

[d] ∾ πέτρος καὶ ἰάκωβος. [g] ∾ κηφᾶς.

---

tu. Nonnulli tamen retinent οἷς. Contra vero οἷς omittit, servato οὐδὲ, Vulg. ms. (x) + ὁ. A. 17. 71. 73. Mt. d. b. Ed. Chrys. Varie θεὸς transponitur. (y) = Syr. Erp + τι εἶναι. FG. Vulg. boern. Ambrst. Pel. + esse. clar. germ. + aliquid, Aug. (z) εἰδότες. 17. 30. 37. 47. 73. 89* Œc. in textu. (a) πεπίστευταί μοι. FG. 19* 46** (Slav. Vulg. It.) Mox πέτρο (i. e. πέτρῳ.) F, non G. (b) + τοῦ θεοῦ. 76. Syr. p. c. ast. Theodoret. Theoph. Ambrst. + τοῦ κυρίου. flor. Chrys. (c) + εἰς τὰ ἔθνη. 47. (d) DEFG. It. Theodoret. quater. (semel ut rec.) Nyss. Tert. Ambr. Hier. Ambrst. Aug. Cassiod. Haymo et Iren. ap. Beng. κηφᾶς καὶ ἰάκωβος. Chrys. || = καὶ κηφᾶς. A. Apringius. Epiph. in cantic. καὶ ἰάκωβος = Auctor de promiss. (e) + ACDgr. E. 23. 31. 39. 47. 57. 67** 70** 72. 74. 108. al. 8. Mt. a** al. 4. Ed. Copt. Naz. Bas. Chrys. in textu et alibi. Theodoret. sæpe. Damasc. (f) + δὲ. Ed. Arm. (g) ABCH. 10. 17. 31. 46. 67** 80. Mt. d. Syr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Syr. p. in m. Vulg. ed. Eus. ex Clem. Dorotheus. Chron. alex. Damasc. Pel. Ambrst. ed Sed *Petrus*, demidov. Tert. Patr. lat. (h) αὐτῶν. Mt. e. αὐτοῦ Chrys. in comment. (i) + ὡς. Arm. (k) ἦλθεν. BD* FG. 45. 73. It. Mox ante: *priusquam venisset quidam a Jacobo*, clar. germ. boern** || ἐλθόντος ἰακώβου. Or. (l) *subjecerant s. abjecerant se cum illo huic*, Syr. *multitudine superarunt ii qui redierunt ad hanc rem de residuo Judæo-*

πεκρίθησαν αὐτῷ" καὶ οἱ λοιποὶ ἰουδαῖοι· ὥστε [m] καὶ"
14 [n] βαρνάβας συναπήχθη" αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει. Ἀλλ' ὅτε
εἶδον, ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγ-
γελίου, εἶπον τῷ [o] ∾ πέτρῳ" ἔμπροσθεν πάντων· εἰ σὺ,
ἰουδαῖος ὑπάρχων, ἐθνικῶς [p] ∾ ζῇς καὶ οὐκ ἰουδαϊκῶς,"
15 [q] πῶς" τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις ἰουδαΐζειν; Ἡμεῖς [r] φύσει ἰου-
16 δαῖοι, καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἁμαρτωλοί· [Εἰδότες [s] ÷ δὲ", ὅτι
οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, [t] ἐὰν" μὴ διὰ
πίστεως ἰησοῦ χριστοῦ· καὶ ἡμεῖς εἰς χριστὸν ἰησοῦν ἐπι-
στεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως [u] χριστοῦ", καὶ
οὐκ ἐξ ἔργων νόμου· [x] ∾ διότι" [y] ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται"
17 πᾶσα σάρξ [z].] Εἰ [a] δὲ" ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν χριστῷ,
εὑρέθημεν καὶ [b] αὐτοὶ" ἁμαρτωλοὶ, ἆρα χριστὸς ἁμαρ-
18 τίας διάκονος [c]; μὴ γένοιτο. Εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα, ταῦτα
19 πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἐμαυτὸν [d] συνιστάνω". Ἐγὼ
20 γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα θεῷ ζήσω. Χριστῷ

---

[o] ∾ κηφᾷ. [p] ∾ καὶ οὐκ ἰουδαϊκῶς ζῇς. [q] τί. [x] ∾ ὅτι.
[y] οὐ δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου. [d] συνίστημι.

---

orum, Erp. *consenserunt simulationi ejus*, Vulg. Hier. *consenserunt cum illo*, It. συνυπεκλίθησαν et mox ὑποκλίσει. Conject. Grotii. (m) = Ed. (n) βαρνάβαν συναπαχθῆναι. 67** al. 3. (o) ABC. 10. 17. 67** Syr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. Eus. Dial. de trin. Sed *Petro*, It. tol. harl* demidov. Patr. lat. omnes, exc. Pel. (p) ABCFG. 37. 73. 80. Mt. f. Ed. Arm. boern. tol. harl. demidov. Vulg. ms. Or. Hier. Aug. Beda. Epiph. in cantic. ‖ καὶ οὐκ ἰουδαϊκῶς = clar. germ. Ambrst. Sedul. Agapet. (q) ABCDEFG. 31. 37. 39. 57. (c. al. 2.) 71. 73. 80. Mt. f. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Slav. ms. Vulg. It. Or. Damasc. Patr. lat. (r) + δὲ. 73. Mt. h. Syr. p. + γὰρ. Arm. (s) + BCD*EGI. 10. 23. 31. 71. 76. 80. Mt. f. Ed. Slav. ms. Vulg. It. Cyr. Patr. lat. + οὖν. 72. (t) εἰ. 45. 73. 76. Mt. ψ. Cyr. Chrys. (u) = FG. boern. Tert. Tychon. ἰησοῦ χριστοῦ. Lect. 7. Mt. g. Syr. p. c. ast. ‖ δικαιωθῶμεν ἐν αὐτῷ. Cyr. aliquoties. (x) ABD*FG. 17. 67** Ed. (y) ABCDEFG. 37. 73. item Mt. f. h. Syr. Copt. Arm. Vulg. It. Theodoret. alicubi. Damasc. Patr. lat. οὐκ ἐξ ἔργ. νόμ. δικ. 74. (z) + ἐνώπιον αὐτοῦ. 73. Mt. h. (a) = Slav. Vulg. Ambrst. Pel. (b) ἡμεῖς. Arm. ed. (c) + ἐγένετο, Arm. + *est*, Vulg. Hier. Aug. Ambrst. Alii + εὑρέθη. Chrys. ms. alicubi. (d) ABCD*FG. 17. 31. 67** 71. 80. Mt. h. Ed. Cyr.

συνεσταύρωμαι· ζῶ δὲ, οὐκέτι ἐγὼ, ζῇ δὲ [e] ἐν ἐμοὶ" χρι-
στός. ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκὶ, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ [f] υἱοῦ τοῦ
θεοῦ", τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ
ἐμοῦ.] [Οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νό- 21
μου δικαιοσύνη, ἄρα χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

Ὦ ἀνόητοι γαλάται, τίς ὑμᾶς [g] ἐβάσκανε" [h] †; οἷς 1
κατ' ὀφθαλμοὺς ἰησοῦς χριστὸς προεγράφη [i] = ἐν ὑμῖν"
ἐσταυρωμένος. Τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν· ἐξ 2
ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε, ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως;
Οὕτως ἀνόητοί ἐστε; ἐναρξάμενοι πνεύματι, νῦν σαρκὶ 3
ἐπιτελεῖσθε; Τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ; [k] εἴγε καὶ εἰκῇ." Ὁ 4 5
οὖν ἐπιχορηγῶν [l] ὑμῖν" τὸ πνεῦμα, καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις
ἐν [m] ὑμῖν", ἐξ ἔργων νόμου [n], ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; [o] Καθὼς 6
[p] ἀβραὰμ ἐπίστευσε τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δι-
καιοσύνην. Γινώσκετε ἄρα, ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοί εἰσιν 7
υἱοὶ ἀβραάμ.] [Προϊδοῦσα [q] δὲ" ἡ γραφὴ, ὅτι ἐκ πίστεως 8
δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ θεὸς, [r] προευηγγελίσατο" τῷ ἀβραάμ·
ὅτι [s] ἐνευλογηθήσονται" ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. Ὥστε οἱ ἐκ πί- 9

[h] † τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; [s] εὐλογηθήσονται.

(e) *qui in me est*, Ambrst. (f) θεοῦ καὶ χριστοῦ. BD*FG. It. (g) ἐβάσκηνε 74. 76. al. 16 et Barb. 3 Mt. d. al. 4. Ed. Cyr. Chrys. alicubi. Theodoret. alicubi. (h) = ABD*FG. 17* 67** Alius. Syr. Erp. (habent Ar. pol. Æth. Arm.) Copt. Sahid. It. Vulg. ms. (non flor. tol. harl. demidov.) Exemplaria Origenis ap. Hier. Cyr. Chrys. Theodoret. alicubi. (habet in loc. sed non attingit in comment.) Theoph. et Œc. in comment. (Mt. d. et n. habent, nec e scholiis eorum colligi potest, ea quondam abfuisse.) Tert. Hier. Aug. Ambrst. Pel. in comment. Primas. || τῇ ἀληθείᾳ = Vulg. ms. (i) = ABC. 17* 23* 31. 67** 72. 73. al. 3. Syr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. tol. Vulg. ms. Cyr. Theodoret. alicubi. Archelaus. Aug. *et in vobis*, demidov. Vulg. ms. Ambrst. Pel. Sedul. Beda. (k) = 4* Mt. c* Æth. (l) ἡμῖν. 17. Mt. c. Theodoret. alicubi. (m) ἡμῖν. 17. Theodoret. alicubi. (n) + ἐστι. Arm. + τὸ πνεῦμα ἐλάβετε. A. (o) Vs. 6—8 = Marcion ap. Hier. (p) + γέγραπται. FG. Arm. boern. Vulg. ed. Ambrst. Pel. + καὶ. 76. Mt. d. Theoph. (q) = 69. 89. γὰρ Chrys. (r) προευηγγέλισται. D* 67** (s) ABCDE. 57. (c. al. 7.) 72 73. 80. Alii multi. Mt. a. 10. Ed. (etiam St. 3.) Cyr. Theodoret. Damasc. Œc. || ἐν σοὶ εὐλογ. 76. Mt. d. Chrys. Theoph. Sedul. Arm. ἐν σοὶ = clar. germ.

10 στεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ [t] πιστῷ" ἀβραάμ. Ὅσοι γὰρ
ἐξ ἔργων νόμου εἰσὶν, ὑπὸ κατάραν εἰσί· γέγραπται γάρ·
[u] ÷ ὅτι" ἐπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει [x] ἐν" πᾶσι τοῖς
γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά.
11 Ὅτι δὲ ἐν [y] νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ [z] τῷ" θεῷ,
12 [a] δῆλον·" ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται· Ὁ δὲ νόμος
οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως· ἀλλ' ὁ ποιήσας αὐτὰ [b] †, ζήσεται
13 ἐν [c] αὐτοῖς."] Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατά-
ρας τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα· ([d] ∾ γέ-
γραπται γάρ·" ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύ-
14 λου·) Ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ ἀβραὰμ γένηται
[e] ἐν χριστῷ ἰησοῦ", ἵνα τὴν [f] ἐπαγγελίαν" [g] τοῦ πνεύμα-
15 τος" [h] λάβωμεν" διὰ τῆς πίστεως. [[i] Ἀδελφοὶ", (κατὰ
ἄνθρωπον λέγω) [k] ὅμως" ἀνθρώπου [l] κεκυρωμένην" δια-
16 θήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ [m] ἐπιδιατάσσεται." Τῷ [n] δὲ" ἀ-
βραὰμ [o] ∾ ἐῤῥήθησαν" αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρ-
ματι αὐτοῦ. οὐ [p] λέγει·" [q] καὶ" τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ
πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός· καὶ τῷ σπέρματί [r] σου·" [s] ὅς"

---

[b] † ἄνθρωπος. [d] ∾ ὅτι γέγραπται. [o] ∾ ἐῤῥέθησαν.

(t) = 28. (u) + ὅτι. ABCDEFG. 17. 73. 80. Mt. h. Arm. It. Cyr. Damasc. (x) = 17. 31. 37. 67** 73. Mt. f. h. Orig. ap. Wetst. (y) + τῷ. 2. Ed. (z) = D*FG. 71. 80. (a) = FG. boern. ‖ + γέγραπται γάρ. D*EFG. Syr. Erp. It. (b) = ABCD*FG. 2. 17. 67** 80. Syr. Erp. Syr. p. (habet in m.) Copt. Æth. Arm. Vulg. (habet Vulg. ed. sixt.) It. Marcion ap. Epiph. Chrys. Cyr. Damasc. Hier. Aug. Ambrst. Alii. (c) αὐτῷ FG. boern. (d) ὅτι γέγραπται. ABD*FG. 17. 39. Æth. Vulg. It. Damasc. Iren. lat. Hier. Ambrst. Hilar. Aug. alicubi. Pel. γέγραπται γάρ· ὅτι Arm. (e) = Chrys. (f) εὐλογίαν. D*FG. It. Tert. Ambrst. Vigil. (g) τοῦ πατρὸς. 61. Lect. 6. *spiritualem*, Tert. ‖ + ἁγίου. Lect. 7. Arm. (h) λάβωσι. Chrys. ‖ + ἡμεῖς. Syr. Syr. p. in m. item Arm. (i) = 39. Ed. Æth. Post λέγω ponunt A. 73. Mt. h. Arm. Damasc. (k) = Mt. b. e. (l) προκεκυρωμένην. C. 17. Chrys. (m) ἐπιτάσσεται. D* (n) = D*G. Vulg. It. Chrys. Ambrst. Pel. (o) ἐῤῥέθησαν. ACD*FG. 72 73. Alii. Mt. l. al. 4. Ed. Cyr. Theodoret. Damasc. ἐδέθησαν. 76. Mt. d. Theoph. (p) λέγω. 17. (q) = 47. Barb. 1. Ed. Arm. Tert. (r) = 76. Ed. Tert. (s) ὅ. D*E. ὅ. Chrys. *quod*, Iren. Tert. Ambrst. Alii. οὗ. G. *quo*, boern.

ἐστι χριστός. Τοῦτο δὲ λέγω· διαθήκην [t] προκεκυρωμέ- 17
νην'' ὑπὸ τοῦ θεοῦ [u] = εἰς χριστὸν'', ὁ μετὰ [x] τετρακόσια
καὶ τριακοντα ἔτη'' γεγονὼς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταρ-
γῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν· Εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, 18
οὐκ ἔτι ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας
[y] κεχάρισται'' ὁ θεός. Τί οὖν ὁ νόμος; τῶν [z] παραβά- 19
σεων'' χάριν [a] ἐτέθη'', (ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα, [b] ᾧ''
[c] ἐπήγγελται'',) [d] διαταγεὶς δι''' [e] ἀγγέλων'', ἐν χειρὶ
[f] μεσίτου.'' Ὁ δὲ μεσίτης ἑνὸς οὐκ ἔστιν· ὁ δὲ θεὸς, εἷς 20
ἐστιν [g]. Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν [h] τοῦ θεοῦ;'' 21
μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι,
[i] ὄντως'' [k] ἂν ἐκ νόμου ἦν'' ἡ δικαιοσύνη. Ἀλλὰ συνέ- 22
κλεισεν ἡ γραφὴ [l] τὰ πάντα'' [m] ὑπὸ'' ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ
ἐπαγγελία ἐκ πίστεως ἰησοῦ χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύ-
ουσι.] [Πρὸ τοῦ [n] δὲ'' ἐλθεῖν τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμον 23
ἐφρουρούμεθα [o] ∾ συγκεκλεισμένοι'' εἰς τὴν μέλλουσαν

---

[x] ἔτη τετρακόσια καὶ τριάκοντα. [a] ∾ προσετέθη.
[o] ∾ συγκλειόμενοι.

(t) κεκυρωμένην. FG. 52. 67** Mt. d. ψ. Vulg. It. Cyr. Patr. lat. (u) = ABC. 17. 23* 67** 80. Copt. Æth. Arm. Vulg. Cyr. Damasc. Hier. Aug. sæpe. Pel. *in Christo*, It. Ambrst. (x) ABCD EFG. 37. 57. (cum 71.) 74. 80. item 76. Mt. f. Syr. Copt. Vulg. It. Cyr. Chrys. Damasc. Patr. lat. || τετρακόσια] τριακόσια. 43. 49. 67. 69. 70. 76. Mt. c. Theoph. (y) ἐχαρίσατο. 67** 74. (z) παραδόσεων. D*gr. πράξεων. FG. clar. germ. Iren. bis. Ambrst. in textu et comment. *Quid ergo? lex prævaricationum t. factorum posita* etc. boern. *Quid ergo lex factorum? Posita est* etc. Iren. Ambrst. Nempe χάριν = FG. boern. Iren. Ambrst. (a) D*FG. 71. 80. Arr. Vulg. It. Clem. Or. Eus. Patr. lat. (b ὅ. 39. 46. 47. 57. (cum 68. 71.) al. 6. Mt. f. k. l. m. Ed. Or. ed. Cyr. Theodoret. alicubi. ὡς. Chrys. (c) ἐπηγγείλατο. 67** 74. (d) διαταγῇ. Slav. ms. Cyr. || δι' = Mt. c. (e) ἀγγέλου. C* ut videtur. 3. Theodoret. ms. alicubi. (f) μωσέως. 67** (g) + *duorum*, Æth. (h) = B. clar. germ. Ambrst. ed. θεοῦ. FG. τοῦ χριστοῦ. 31. (i) ἀληθείᾳ. FG. boern. εἰς ἀλήθειαν. Slav. ut alibi. (k) ἐκ νόμου. FGgr. ἐκ νόμου ἦν. D*FG. 2. 4* 17. 73. Barb. 1. Ed. Damasc ἐκ νόμου ἄν. 74. ἐκ νόμου (ἐν νόμῳ. B.) ἂν ἦν. ABC. Cyr. ἐκ νόμου ἦν ἄν. 57. (cum 3. 71.) 80. Mt. f. Ed. (l) = 28. πάντα. FG. Mt. g. Ed. τοὺς πάντας. Mt. d. Theoph. ms. (m) διὰ τὴν. 23* (n) = 72. 74. al. 5. Mt. b. Ed. Ante τοῦ ponunt

24 πίστιν ἀποκαλυφθῆναι [p]. "Ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς
[q] ἡμῶν" γέγονεν εἰς χριστὸν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶ-
25 μεν· Ἐλθούσης [r] δὲ" τῆς πίστεως, οὐκέτι ὑπὸ παιδαγω-
26 γόν ἐσμεν. [s] Πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐστε [t] διὰ τῆς πίστεως
27 ἐν χριστῷ ἰησοῦ· "Ὅσοι γὰρ [u] εἰς χριστὸν" ἐβαπτίσθητε,
28 χριστὸν ἐνεδύσασθε. [x] Οὐκ ἔνι ἰουδαῖος, οὐδὲ ἕλλην· οὐκ
ἔνι δοῦλος, οὐδὲ ἐλεύθερος· οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ·
29 [πάντες γὰρ ὑμεῖς [y] εἷς ἐστε ἐν χριστῷ ἰησοῦ" Εἰ δὲ
ὑμεῖς [z] χριστοῦ", ἄρα [a] τοῦ ἀβραὰμ [b] σπέρμα" ἐστὲ,
1 [c] = καὶ" κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.] Λέγω δὲ, ἐφ'
ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει
2 δούλου, κύριος πάντων ὤν· Ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶ
3 καὶ οἰκονόμους, ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρός. [d] Οὕ-
τω καὶ ἡμεῖς", ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ
4 κόσμου ἦμεν δεδουλωμένοι· ["Ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα
τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ [e], [f] γε-
5 νόμενον" ἐκ γυναικὸς, γενόμενον ὑπὸ νόμον, Ἵνα τοὺς ὑπὸ
νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν.]
6 [g] "Ὅτι" δέ ἐστε υἱοὶ [h], ἐξαπέστειλεν [i] ὁ θεὸς" τὸ πνεῦμα

---

52. 76. Mt. c. d. *enim*, Ambrst. (o) συγκλεισμένοι. B. συγκλειόμενοι AD*FG. 31. Clem. semel. Cyr. Damasc. (p) + εἰς ἡμᾶς. Chrys. + ἐν ἡμῖν. Arm. (q) ἡμῖν 73. (r) = 28. Aug. γὰρ. 24. (s) Vs. 26. = harl. (t) διὰ τῆς . . . ἐνεδύσασθε = Æth. (u) = 7. Ed. χριστὸν 76. ἐν χριστῷ. 80. Clem. ms. Vulg. It. Patr. lat. (x) + οὐκ ἔστι διαστολή. Arm (y) ἐστε χριστοῦ ἰησοῦ. A. ‖ εἷς] ἕν. FG. Slav. Vulg. It. Or. Ath. ms. Naz. Bas. Cyr. Patr. lat. (z) εἷς ἐστε ἐν χριστῷ ἰησοῦ. DE. *unum estis in J. C.* clar. germ. πάντες ἕν ἐστε ἐν χ. ἰ. FG. boern. Ambrst. ‖ εἰ δὲ ὑμεῖς χριστοῦ = Lect. 7. Mt. e. Cyr. ὑμεῖς χριστοῦ = Aug. in h. l. ut videtur; sed alibi ut rec. (a) + οὖν. D*FG. (b) = 70. σπέρματα. 67** σπέρματος. B. τέκνα. 68. (c) = ACDE. 89** Ed. Copt. Arm. Vulg. clar. germ. Damasc. Patr. lat. (d) *Adhuc secundum hominem dico*, Marcion ap. Tert. (e) + *unigenitum*, Slav. 1. 7. et ed. (f) γεννώμενον. 72. 73 80. al. 22. Mt. a. (sed rec. in marg.) a3 semel. e** bis. al. 3. Ed. Clem. ms. Theodoret. Photius utriusque lectionis meminit. *natum*, Ar. pol. Æth. Slav. harl** tol. Vulg. ms Iren. semel. Cypr. Leo. semel. Gaudent. Avit. vienn. (g) ὅτι. 80. Ed. (h) + θεοῦ. DEFG. It. tol. Vulg. ms. et edit. sixtin. Tert. Hilar. Hier. Ambrst. Alii. (i) = B.

τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας [k] ἡμῶν", [l] κρᾶζον" ἀββᾶ,
ὁ πατήρ. "Ὥστε οὐκ ἔτι [m] εἶ" δοῦλος, ἀλλ' υἱός· εἰ δὲ 7
υἱὸς, καὶ κληρονόμος [n] = θεοῦ διὰ χριστοῦ."]
Ἀλλὰ [[o] τότε" μὲν, οὐκ εἰδότες θεὸν, [p] ἐδουλεύσατε" 8
τοῖς [q] ∾ μὴ φύσει" οὖσι θεοῖς· Νῦν δὲ, γνόντες θεὸν, 9
μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, [r] πῶς" ἐπιστρέφετε πά-
λιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα, οἷς πάλιν [s] ἄν-
ωθεν" δουλεύειν θέλετε; Ἡμέρας παρατηρεῖσθε; καὶ 10
μῆνας, καὶ καιροὺς, καὶ ἐνιαυτούς; Φοβοῦμαι [t] ὑμᾶς", 11
μήπως εἰκῆ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς. Γίνεσθε ὡς ἐγὼ, ὅτι 12
κἀγὼ ὡς ὑμεῖς· * ἀδελφοὶ, δέομαι ὑμῶν· [u] οὐδέν με ἠδι-
κήσατε." Οἴδατε [x] δὲ," ὅτι δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς 13
εὐηγγελισάμην ὑμῖν [y] τὸ πρότερον", Καὶ τὸν πειρασμόν 14
[z] = μου, : τὸν" ἐν τῇ σαρκί μου, οὐκ ἐξουθενήσατε, οὐδὲ
[a] ἐξεπτύσατε·" ἀλλ' ὡς ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, [b] ὡς
χριστὸν ἰησοῦν." [c] Τίς" οὖν [d] = ἦν" ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; 15

---

[k] ∾ ὑμῶν.

[q] ∾ φύσει μή.

(k) ACD*FG. 23. 29. 30. 31. 71. 73. Lect. 5. Mt. d. f. h. Ed. Slav. 1. It. floriac. Vulg. ms. Ath. Bas. Didym. Pseudo Ath. Tert. Hilar. Ambr. Hier. Vigil. Ambrst. (l) ἐν ᾧ κράζομεν. FG. boern. (m) = FG. Nonnulli ap. Erasm. boern. (n) = C* θεοῦ. Copt. Æth. Arm. διὰ θεοῦ. AB. 17. Copt. ap. Wetst. Vulg. boern. Clem. Bas. Cyr. Ambr. Aug. Ambrst. Pel. διὰ θεόν. FG. θεοῦ χριστοῦ. Slav. 1. διὰ χριστοῦ. marian** Hier. διὰ ἰησοῦ χριστοῦ. Mt. ω. θεοῦ διὰ ἰησοῦ χριστοῦ. 39. al. 4. Mt. χ. ψ. Syr. Erp. Syr. p. in m. Slav. Theodoret. alicubi. μὲν θεοῦ, συγκληρονόμος δὲ χριστοῦ. 76. Mt. d. Theoph. (o) ὅτε. 74. Sic lectionaria: Ὅτε μὲν οὐκ ᾔδειτε. (p) ἐδουλεύετε. Mt. c. d. Theodoret. ap. Niceph. (q) ABC DEF. 17. 71. 73. 80. Mt. h. Ed. (Syr. Copt. Vulg.) Ath. Nyss. Bas. Cyr. Ambr. Hier. Alii. *non natura non*, boern. || φύσει = Mt. g. clar. germ. Codd. lat. ap. Ambr. qui græcos his opponit. Iren. Ambrst. (r) = Syr. (non Arr.) (s) = 1. 73. Arm. (t) = 2. 47. 73. 76. Mt. d. Syr. Arr. Vulg. ed. sixtin. Theoph. Aug. semel. Ambr. Pel. Maximus taur. (u) = Æth. (x) = D*FG. 76. 80. It. Aug. Ambrst. (y) = Chrys. (z) μου = 10. 23. 31. 76. 80. al. 2. Mt. d. n** Syr. Erp. Arm. Bas. Theoph. || μου τὸν] ὑμῶν ABC* ut videtur, D*FG. 17. 39. 67** Copt. Vulg. It. Cyr. Hier. Aug. Ambrst. Sedul. (a) διεπτύσατε. 3. 35. Mt. d. Chrys. Theoph. (b) = Chrys. (c) ποῦ. ABCFG. 17. 31. 47. 67** 71. 73. al. 2. Ed. Syr. Arr. Syr. p. in m. Arm. Vulg. boern. Hier. Pel. Sic interpretatur Theodoret. (d) = AC. 17. 31. 37. 39. 47. 61. 67** 71.

μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν, ὅτι, εἰ δυνατὸν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν
16 ἐξορύξαντες [e] ἂν" ἐδώκατέ μοι. "Ωστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέ-
17 γονα ἀληθεύων ὑμῖν; Ζηλοῦσιν [f] ὑμᾶς" [g] οὐ καλῶς·"
ἀλλὰ [h] ἐκκλεῖσαι" [i] ὑμᾶς" θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε.
18 [k] Καλὸν δὲ [l] τὸ ζηλοῦσθαι" [m] ἐν καλῷ πάντοτε", καὶ
19 μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναί με πρὸς ὑμᾶς. * Τεκνία μου,
οὓς πάλιν ὠδίνω, ἄχρις οὗ μορφωθῇ χριστὸς ἐν ὑμῖν·
20 "Ηθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ [n] ἀλλάξαι"
τὴν φωνήν μου· ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.
21 Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον
22 οὐκ [o] ἀκούετε;"] Γέγραπται γὰρ, ὅτι [ἀβραὰμ δύο
υἱοὺς ἔσχεν· ἕνα ἐκ τῆς παιδίσκης, καὶ ἕνα ἐκ τῆς ἐλευ-
23 θέρας. [p] Ἀλλ'" ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης, κατὰ σάρκα
γεγέννηται· ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας, [q] διὰ τῆς ἐπαγγε-
24 λίας". [r] "Ατινά ἐστιν ἀλληγορούμενα·" [s] αὗται" γάρ
εἰσιν [t] † δύο [u] διαθῆκαι·" μία μὲν ἀπὸ ὄρους σινᾶ, εἰς
25 δουλείαν γεννῶσα, ἥτις ἐστὶν ἄγαρ· [x] Τὸ γὰρ — ἄγαρ:

---

[i] ἡμᾶς. [t] † αἱ.

---

73. 76. 80. al. 2. Mt. l. Ed. Damasc. Theoph. Theodoret. ms. ἦ. FG. *fuit t. est*, boern. ἐστιν. Mt. d. Vulg. Hier. Sedul. νῦν. Mt. m. Erp. (e) = ACD* 17. 47. καὶ FG. *eruissetis et*, Vulg. It. Patr. lat. (f) ἡμᾶς. 66** (g) οὐκ ἀληθῶς. Chrys. (h) ἐγκλεῖσαι. Codd. gr. ap. Erasm. Syr. Erp. ἐκλῦσαι. 52. 73. ἐκκλησίαι. Slav. 5. 8. (i) A (B) CDEFG. 17. 57 (c. al. 7.) 72. 73. 74. 76. 80. Plurimi. Mt. a. al. 9. Ed. (etiam St. 3.) Verss. etiam Arm. et Slav. ed. et 5. Patr. gr. et lat. ἡμᾶς Beza. (k) + ζηλοῦτε δὲ τὰ κρείττω χαρίσματα. DEFG. It. Ambrst. Sedul. (l) ζηλοῦσθε. B. 17. 23. 39. Æth. Vulg. Damasc. Hier. Ambrst. Pel. ζηλοῦσθαι. A. (m) πάντοτε ἐν τῷ ἀγαθῷ. FG. boern. item Slav. (n) ἀλαλάξαι. 66** etiam in scholio. Theoph. in comment. (o) ἀναγινώσκετε, BDEFG. 10. 31. Ed. Arm. Vulg. It. Or. semel. Cyr. Hier. semel. Ambr. semel. Ambrst. Beda. λέγετέ μοι οἱ τὸν νόμον ἀναγινώσκοντες, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; Or. bis. (sed quater ut rec.) Hilar. Ambr. semel. (p) καί. Ed. Or. semel. (q) δι' ἐπαγγελίας. AC. 17. 73. Ed. Cyr. Damasc. Theodoret. alicubi. κατ' ἐπαγγελίαν. 3. 35. Slav. Chrys. Hilar. (r) = Æth. (s) αὐτά. FG. *hæc t. ea*, boern. *hæc*, Vulg. It. (t) = ABCDEFG. 17. 33. 57. (c. al. 6.) 72. 73. 80. al. 33. et Barb. 6. Mt. a. al. 10. Ed. Or. ms. Cyr. Theodoret. Damasc. Œc. (u) *ostensiones*, sic interpretatum invenit Tert. (x) τὸ γὰρ σινᾶ ὄρος ἐστίν. CFG. 17. ut videtur. Mt. d. Ed. Æth. Arm. Vulg.

σινᾶ ὄρος ἐστὶν" ἐν τῇ ἀραβίᾳ, [y] συστοιχεῖ δὲ" [z] τῇ"
νῦν ἱερουσαλὴμ, δουλεύει [a] γὰρ" μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς·
Ἡ δὲ ἄνω ἱερουσαλὴμ, ἐλευθέρα ἐστὶν, ἥτις ἐστὶ μήτηρ 26
[b] † ἡμῶν. Γέγραπται γάρ· εὐφράνθητι στεῖρα ἡ οὐ τί- 27
κτουσα· ῥῆξον καὶ βόησον ἡ οὐκ ὠδίνουσα· ὅτι πολλὰ τὰ
τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα.]
[[c] Ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, κατὰ ἰσαὰκ, ἐπαγγελίας τέκνα 28
ἐσμέν." Ἀλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδί- 29
ωκε τὸν κατὰ πνεῦμα· οὕτω καὶ νῦν. Ἀλλὰ τί λέγει ἡ 30
γραφή; ἔκβαλε τὴν [d] παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς·" οὐ
γὰρ μὴ κληρονομήσῃ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ
υἱοῦ [e] τῆς ἐλευθέρας." [f] ="Αρα", ἀδελφοὶ, οὐκ ἐσμὲν 31
παιδίσκης τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας *. [g] τῇ ἐλευθερίᾳ +, ᾗ 1
χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε *, στήκετε", καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας

---

[a] δὲ. [b] † πάντων. [g] Τῇ ἐλευθερίᾳ οὖν, ᾗ χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε, στήκετε, ∞ τῇ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς χριστὸς ἠλευθέρωσε. Στήκετε οὖν, ∞ ᾗ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς χριστὸς ἠλευθέρωσε. Στήκετε οὖν.

---

boern. Cyr. aliquoties. Epiph. Damasc. Or. int. Ambrst. in textu. Hier. Aug. Pel. Epiph. Sedul. Beda. τὸ δὲ ἄγαρ σινᾶ ὄρος ἐστὶν. ADgr. Egr. 37. 73. 80. Barb. 2. Copt. Cyr. semel. (semel ut rec.) τὸ γὰρ ἄγαρ ὄρος ἐστὶν, clar germ. Ambrst. in comment. || τῇ δὲ ἄγαρ συστοιχεῖ ἡ νῦν ἱερουσ. Conject. Bentl. (y) ἡ συστοιχοῦσα. D*FG. Vulg. It. || δὲ = 73. al. 3. (z) τὴν. 21. 57. Mt. d. (a) ABCD* FG. 6. 10. 17. 23. 31 39. 47. 73. 80. Ed. Copt. Arm. Syr. p. (sed rec. in m.) It. (*et servit*, Vulg. Hier. Alii.) Cyr. Or. int. Aug. alicubi. (b) = BC*DEFG. 5. 6. 67** Syr. Erp. Copt. Æth. Syr. p. Vulg. It. Or. Eus. Chrys. ut videtur ex comment. et alibi. Theodoret. alicubi. Cyr. uterq. Isidor. ap. Niceph. Tert. Hilar. Ambrst. Alii. Sed habent Iren. Hier. Aug. alicubi. || Post ἡμῶν ponunt Arm. 1 us. Theodoret. Œc. (c) ὑμεῖς . . . ἐστε. FG. (item D.) 6. 61. Æth. It. Or. teste Hier. Iren. Ambr. Tychon. Ambrst. (d) τὸν υἱὸν τῆς παιδίσκης. 76. Mt. d. Chrys. Theoph. (e) μου ἰσαὰκ. D*EFG. It. demidov. Ambrst. Hier. Aug. alicubi. (f) = 71. || ἡμεῖς δὲ. AC. 23. 57. 73. Copt. Cyr. Damasc. Hier. semel. Aug. διὸ. BD*E. 67** Mt. d. Cyr. alicubi. ἄρα οὖν. FG. Theodoret. ἄρα δὲ. 45. *Itaque*, Vulg. It. Ambrst Alii. *Propter quod*, Tert. (g) τῇ] ᾗ. FG. Syr. p. Vulg. It. Patr. lat. || οὖν] = AB CD*EFG. 10. 17. 31. 37. 47. (67** et 71. ap. Birch.) 73. 80. al. 5. Ed. Copt. Arm. Vulg. It. Cyr. Bas. Asterius. Damasc. Theodoret. Orig. int. Tert. Patr. lat. γὰρ. Chrys. || ᾗ] = ABCD*FG. 37. 46** 73. 80. al. 3.

2 [h] ἐνέχεσθε″. Ἴδε, ἐγὼ παῦλος λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν περι-
3 τέμνησθε, χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει· Μαρτύρομαι
δὲ [i] — πάλιν″ παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ, ὅτι ὀφει-
4 λέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον [k] ποιῆσαι.″ Κατηργήθητε
ἀπὸ [l] = τοῦ″ χριστοῦ οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε· τῆς
5 χάριτος [m] ἐξεπέσατε.″ Ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως
6 ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. Ἐν [n] γὰρ″ χριστῷ
ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία· ἀλλὰ
7 πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη. Ἐτρέχετε καλῶς· τίς
8 ὑμᾶς [o] ἐνέκοψε″ [p] τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι;″ [q] [r] Ἡ πεισ-
9 μονὴ″ [s] οὐκ″ ἐκ [t] τοῦ″ καλοῦντος ὑμᾶς. Μικρὰ ζύμη
10 ὅλον τὸ φύραμα [u] ζυμοῖ.″ Ἐγὼ [x] πέποιθα εἰς ὑμᾶς [y] ἐν
κυρίῳ″, ὅτι οὐδὲν ἄλλο [z] φρονήσετε·″ ὁ δὲ ταράσσων ὑμᾶς,
11 βαστάσει τὸ κρίμα, ὅστις ἂν ᾖ.] Ἐγὼ δὲ, [ἀδελφοί,

[o] ἀνέκοψε.

Mt. n** Ed. Copt. Syr. p. Vulg. It. Patres citati, exc. Cyr. et Theodoreto. ‖ ἡμᾶς χριστὸς hoc ord. ABCD EFG. Alii. Cyr. ‖ ἠλευθέρωσε] ἐξηγόρασε. Syr. p. Chrys. ‖ στήκετε] + οὖν. ABCDgr* FG. 10. 17. 31. 37. 47. 67** 71. 73. Alii. Ed. Copt. Arm. boern. Vulg. ms. Cyr. Bas. ms. Aug. Ambrst. Alii. ‖ *quia Christus liberavit nos. Et state igitur*, Æth. (h) ἀνέχεσθε. DE. al. 6. Œc. ὑπέχεσθε. Mt. d. Theodoret. ms. Theoph. ms. (i) = D*FG. 73. 74. 76. It. Chrys. Theoph. Hier. Aug. Ambrst. (k) πληρῶσαι. 61. 76. (etiam in scholio) 80. Mt. d. Marcion ap. Epiph. Chrys. Damasc. Petrus antioch. Theoph. (l) = BCD*FG. 31. 76. Theoph. (m) ἐξεπέσετε. D**E. 72. 74. al. 8. Mt. a** al. 5. Ed. Chrys. alicubi. Theoph. (n) = G* 33. 39. Mt. f. (o) ABCDEFG. al. 48. pluresve. Mt. a. al. 9. Ed. Patr. gr. ἐβάσκανε. 47. item 52. Aug. Beda. (p) = Chrys. ‖ = τῇ. AB. (q) + μηδενὶ πείθεσθε. FG. boern. harl. Vulg. ms. et ed. sixtin. Codd. lat. ap. Hier. (qui tamen in græcis libris et apud eos, qui in Apostolum commentati sunt, hæc non inveniri testatur.) Lucif. Ambrst. in comment. Pel. Beda. (r) αὕτη γὰρ πεισμονὴ. Arm. ἡ πεισμονὴ ὑμῶν. Syr. Erp. Codd. ap. Hier. Lucif. Aug. Ambrst. Sedul. ‖ Vs. 8. = Æth. (s) = D* 14. 32. 49. Codd. lat. ap. Hier. et Sedul. clar. germ. Or. semel. Lucif. (t) θεοῦ. Codd. ap. Hier. et Sedul. tol. Lucif. Ambrst. Aug. semel. (u) δολοῖ. D*E. Vulg. clar. germ. (Utrumvis boern.) Codd. lat. ap. Hier. et Sedulium. Constitut. Bas. ed. Marcion ap. Epiph. Lucif. Ambrst. Pel. (x) + δὲ. C*FG. 73. 108. Syr. p. Arm. boern. Vulg. ms. Damasc. Œc. + γὰρ. Copt. (y) = B. Chrys. ap. Niceph. ἐν χριστῷ. Chrys. in textu. *et in Domino*, Agapet. (z) φρονεῖτε. 73. + ἢν ἔχει ἡ ἀλήθεια χριστοῦ. F. G in marg.

εἰ περιτομὴν [a]ἔτι″ κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα κα-
τήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ [b]σταυροῦ.″ [c]″Ὄφελον″ 12
[d]καὶ″ [e]ἀποκόψονται″ οἱ [f]ἀναστατοῦντες″ ὑμᾶς.
Ὑμεῖς [g]γὰρ″ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον 13
μὴ τὴν ἐλευθερίαν [h]εἰς ἀφορμὴν [i]τῇ σαρκὶ″, ἀλλὰ [k]διὰ
τῆς ἀγάπης″ δουλεύετε ἀλλήλοις. Ὁ γὰρ πᾶς [l]νόμος″ 14
[m]— ἐν ἑνὶ λόγῳ″ [n]πληροῦται″, [o]ἐν τῷ·″ ἀγαπήσεις τὸν
πλησίον σου ὡς [p]σεαυτόν″. Εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ 15
κατεσθίετε, βλέπετε, μὴ ὑπὸ ἀλλήλων ἀναλωθῆτε.
Λέγω δὲ [q]· πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν 16
σαρκὸς οὐ μὴ [r]τελέσητε.″ Ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ 17
τοῦ πνεύματος· τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός· ταῦτα
[s]δὲ″ [t]ἀλλήλοις ἀντίκειται″, ἵνα μή, ἃ ἂν θέλητε, ταῦτα ποιῆτε.
Εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ [u]ἐστὲ ὑπὸ νόμον. Φανερὰ 18 19
δέ ἐστι τὰ ἔργα τῆς σαρκός· ἅτινά ἐστι [x]† πορνεία, ἀκα-

---

[p] ἑαυτόν. [t] ἀντίκειται ἀλλήλοις. [x] † μοιχεία.

(a) = D*FG. 38. 72. 73. Mt. d. h. Arm. It. Vulg. ms. Ambrst. Hier. (b) χριστοῦ. 23* + τοῦ χριστοῦ. AC. 39. 49. 57. Mt. c. Copt. Æth. Hier. (c) ὤφελον. D** al. 7. Mt. g. n. (d) = 61. 73. Mt. h. (e) ἀποκόψωνται D**G. Mt. h. Ed. (f) ἀποστατοῦντες. 39. (g) δὲ. FGgr. 80. Chrys. Ambrst. (h) + ὑμῶν. 37. 71. 73. Mt. f. Syr. Arm. Syr. p. c. ast. Slav. ed. (i) τῆς σαρκός. D* 17. Vulg. clar. germ. Ambr. Aug. Ambrst. Pel. + δῶτε. G. boern. Codd. lat. ap. Hier. Vulg. Ambr. Aug. Ambrst. Pel. (k) τῇ ἀγάπῃ τοῦ πνεύματος. DEFG. 31. Copt. It. Vulg. ed. Bas. Ambr. alicubi. Ambrst. Pel. (l) λόγος. 33. 72. al. 4. Mt. a. in ora. g. (m) ὑμῖν. Marcion ap. Epiph. et Tert. ἐν ὑμῖν ἐν ἑνὶ λόγῳ. D*EFG. It. Ambrst. ἐν ὀλίγῳ. Syr. p. (n) πεπλήρωται. ABC. 17. 21. 23. 37. 39. 71. Mt. f. Marcion ap. Epiph. Damasc. Aug. (o) = D*FG. Arm. Slav. 5. Vulg. It. Marcion ap. Epiph. Ambrst. Hier. Pel. (p) ABCDE. Alii multi. Mt. a. al. 5. Patr. gr. (q) + *in Christo*, Vulg. ms. et ed. sixtin. Pel. Beda. (r) τελέσετε D**E. *perficietis*, clar. boern. Vulg. Patr. lat. (s) γάρ. BD*EFG. 17. Copt. Vulg. It. Cypr. Zeno. Hier. Aug. Ambrst. Alii. οὖν Clem. ‖ καὶ ὅτι ταῦτα. Arm. (t) ABCDEFG. 17. 37. 73. 80. pluresve. Mt. f. Damasc. ‖ ἀντίκειται] ἀντίκεινται. 48. 71. 72. 76. al. 9. Mt. a. b. d. Ed. Theoph. (u) + ἔτι. C. 39. 47. 57. (c. al. 5.) 73. Aug. alicubi. (x) = ABC. 17. 47. 57. Syr. Erp. Copt. Æth. Vulg. Clem. Cyr. Ephr. Damasc. Marcion ap. Epiph. Tert. Hier. dis. Aug. Fulg. Pel. Habet Ambrst. μοιχεία. FG. Or. Iren. Cypr. Lucif. (Etiam in sequentium vocabulorum numeris variant codices.) Post πορνεία ponunt 76. Mt. d. Chrys. Theoph.

20 θαρσία, ἀσέλγεια, Εἰδωλολατρεία, φαρμακεία, ἔχθραι,
ἔρεις, ζῆλοι, θυμοὶ, ἐριθεῖαι, διχοστασίαι, [y] αἱρέσεις,
21 Φθόνοι, [z] φόνοι", μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις,
[a] ἃ προλέγω" ὑμῖν, [b] καθὼς" [c] καὶ" [d] προεῖπον," ὅτι οἱ
τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομή-
22 σουσιν.] [Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματός ἐστιν ἀγάπη,
χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, [e] ἀγαθωσύνη,"
23 [f] πίστις, [g] Πραότης," ἐγκράτεια [h]. [i] κατὰ" τῶν τοιούτων
24 οὐκ ἔστι νόμος. [k] Οἱ δὲ τοῦ χριστοῦ [l], τὴν σάρκα [m] ἐσταύ-
25 ρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις· [n] Εἰ ζῶ-
μεν" πνεύματι, πνεύματι [o] καὶ" [p] στοιχῶμεν."
26 Μὴ [q] γινώμεθα" κενόδοξοι, ἀλλήλους [r] προκαλούμε-
1 νοι", [s] ἀλλήλοις" φθονοῦντες. Ἀδελφοὶ, ἐὰν [t] καὶ" [u] προ-
ληφθῇ" ἄνθρωπος [x] ἔν τινι παραπτώματι," ὑμεῖς οἱ πνευ-
ματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραότη-
2 τος· [y] σκοπῶν σεαυτὸν μὴ καὶ σὺ πειρασθῇς." [Ἀλλή-

(y) + σκάνδαλα. Slav. ed. (z) = B. 17. 33, 35. 57, 73. demidov, Clem. Marcion ap. Epiph. Iren, Cypr. Hier. dis. Aug. Ambrst. Habent codd. lat. ap. Hier. (a) ἅπερ λέγω. Ed. (b) = Slav. 5. et ed. (c) = BFGgr, Æth. Ar. pol. Vulg. ed. Chrys. Tert. Lucif. Aug. Fulg. Pel. (d) προείρηκα. D*EFG, (e) ἀγαθοεργία. Chrys. (f) + *modestia*, Arm. || *pax, patientia, benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas*, Vulg. Pel. (g) πραΰτης. ABC, 17. 31. 47. 80. Mt. h. (h) + ἁγνεία. D*EFG. Vulg. It. (non harl.) Bas. Pallad. Iren. Cypr. Ambrst. Pel. Sedul. (non Hier. Aug.) *continentia castitatis*, clar. germ. || + καὶ ὑπομονή. 73, Mt. h. (i) καὶ Theodoret. ms. (k) οἱ δὲ τὴν σάρκα τοῦ χριστοῦ ἐσταύρωσαν. 37, item Orig. ap. Hier. (l) + Ἰησοῦ. ABC. 17. 80. Copt. Æth, Slav. ant. Patr. || + ὄντες. (i. e. ὄντες) FG. (Verss.) (m) + αὐτῶν. FG. Arm. Vulg. boern. Cypr. Alii. (n) ζῶμεν. 35. || ζῶμεν οὖν ἐν πνεύματι, καὶ πνεύματι στοιχῶμεν. Syr. utr. Chrys. (o) = FG. It. Ambrst. (p) στοιχοῦμεν. D**E. al. 11. Mt. b. bis. 19. al. 4. (q) γενώμεθα. 72. 73. 74, al. 10. Mt. a* al. 8. Ed. Patr. (r) προσκαλούμενοι. 72. 73. Alii. Mt. a* Alii, Ed. Damasc. (s) ἀλλήλους. B. 72. 73. al. 11. Mt. 19. al, 8. Ed. Chrys. Theodoret. ms. Œc, (t) = 4* 61. Mt. g, *forsan*, Arm. (u) προσληφθῇ. 73. al. 4. Mt. c. d. 1. 19. Ed. προκαταληφθῇ, omisso καὶ, Mt. g. προβληθῇ. 39. (x) = Chrys. (y) σκοπῶν ἕκαστος σεαυτὸν, (*te t, se ipsum*, boern.) μὴ καὶ αὐτὸς πειρασθῇ. FG. It. σκοποῦντες ἑαυτοὺς, μὴ καὶ ὑμεῖς πειρασθῆτε, Arm. Cypr. Pacian. semel.

λων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως [z] ἀναπληρώσατε"
τὸν νόμον τοῦ χριστοῦ.] Εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναί [a] τι", 3
μηδὲν ὤν, ἑαυτὸν φρεναπατᾷ· Τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκι- 4
μαζέτω [b] "ἕκαστος," καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν [c] "μόνον" τὸ καύ-
χημα [d] "ἕξει," καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον· Ἕκαστος γὰρ τὸ 5
ἴδιον φορτίον βαστάσει. [e] "Κοινωνείτω" δὲ ὁ κατηχούμε- 6
νος [f] "τὸν λόγον" τῷ κατηχοῦντι, ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. Μὴ 7
πλανᾶσθε· θεὸς οὐ μυκτηρίζεται. ὃ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄν-
θρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει· Ὅτι ὁ σπείρων [g] "εἰς τὴν σάρκα" 8
[h] "ἑαυτοῦ," ἐκ τῆς σαρκὸς [i] θερίσει φθοράν· ὁ δὲ σπείρων
[k] "εἰς τὸ πνεῦμα", ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον.
Τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ [l] "ἐκκακῶμεν·" καιρῷ γὰρ ἰδίῳ 9
θερίσομεν, μὴ ἐκλυόμενοι. Ἄρα οὖν, ὡς καιρὸν ἔχομεν, 10
[m] "ἐργαζώμεθα" τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ
πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως.]
[Ἴδετε πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ 11
χειρί. Ὅσοι [n] "θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί, οὗτοι 12
ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι· μόνον, ἵνα [o] "μὴ τῷ
σταυρῷ τοῦ χριστοῦ" διώκωνται. Οὐδὲ γὰρ οἱ [p] ∾ "πε- 13
ριτεμνόμενοι" αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν· ἀλλὰ [q] "θέλου-

---

p ∾ περιτετμημένοι.

(z) ἀναπληρώσετε. BG. 33. 35. Syr. Arr. Æth. Slav. Vulg. It. Theodoret. ms. Asterius. Proclus. Marcus eremita. Tert. Cypr. Alii. (a) = 26. 32. 38. Ed. (b) = B. (c) = Ed. Syr. Æth. Aug. alicubi. (d) ἕξῃ. Slav. (e) *eucharistiam faciat*, Arm. (f) = Arm. Chrys. in comment. τῷ λόγῳ, omisso τῷ κατηχοῦντι, Mt. g. (g) τῇ σαρκὶ. FG. *in carne*, Vulg. It. Patr. lat. *secundum carnem*, Zeno. (h) = Or. bis. Cyr. Procop. Zeno. Aug. alicubi. Cassiod. αὐτοῦ. DFG. al. 3. Mt. d. Ed. (i) + αὐτοῦ. D*EFG. Æth. It. Chrys. Theodoret. Zeno. (k) ἐκ τοῦ πνεύματος. D* *in spiritu*, Vulg. It. Patr. lat. (l) ἐγκακῶμεν. ABD. 17. 39. (m) ἐργαζόμεθα. A. 31. 37. 39. 47. 72. al. 3. Mt. l. m. Œc. ἐργασώμεθα. 46. 49. 73. Mt. g. Chrys. (n) + γὰρ πάλιν. Arm. (o) τῷ σταυρῷ τοῦ χριστοῦ μή. ABCDE. 31. 73. Mt. h. Ed. Syr. Vulg. clar. germ. Aug. Hier. Pel. (p) B. 37. 39. 57. (c. al. 4.) 61. 67** 72. 74. Lect. 2. 6. al. 18. Mt. a. al. 8. Ed. (q) βούλονται. AC. 23. Mt. d.

σιν″ ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυ-
14 χήσωνται. Ἐμοὶ δὲ [μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ
σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ· δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος
15 ἐσταύρωται, κἀγὼ [r]=τῷ″ κόσμῳ. [s]∾Ἐν γὰρ χριστῷ
ἰησοῦ οὔτε″ περιτομή τι [t]ἐστιν″, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ
16 καινὴ κτίσις. Καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ [u]∾στοιχήσου-
σιν″, εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ [x]ἔλεος″, [y]καὶ″ ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ
17 τοῦ [z]θεοῦ.″ Τοῦ λοιποῦ, κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω·
ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ [a]=κυρίου″ ἰησοῦ ἐν τῷ σώ-
18 ματί μου βαστάζω. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ
χριστοῦ [b]μετὰ τοῦ πνεύματος″ ὑμῶν, ἀδελφοί. [c]ἀμήν.″][d]

[s] ∾ οὔτε γάρ. [t] ∾ ἰσχύει. [u] ∾ στοιχοῦσιν.

[d] † Πρὸς γαλάτας ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης.

(r) = ABCD*FG. 17. Or. bis. (septies habet.) (s) B. 17. Æth. Chrys. Georg. syncell. Hier. Aug. Ambrst. ed. οὐ γάρ. Syr. (non Erp.) Sahid. (t) ABCD*EFG. 28, 67** 80. Syr. Erp. Syr. p. in m. Copt. Sahid. Æth. It. Or. Theoph. alicubi. Georg. syncell. Hier. Aug. Ambrst. (u) ACDEFG. 4. 71. (Syr. Arr.) It. Cyr. Hier. Aug. Ambrst. (x) πνεῦμα. Sahid. (y) = D*E. Mt. l. (z) κυρίου. D*EFG. clar. germ. Utrumvis boern. (a) = ABC. 17. Mt. h. Arr. Æth. Arm. Vulg. ms, Petr. alex. Alii aliter. (b) ἐν τῷ πνεύματι. D ap. Mill. (c) = G. boern. Ambrst. (d) Hæc vel prorsus vel ex parte desunt in codicibus antiquioribus. Omittunt ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης ACDEFG. 17. Alii. Habet ἐγράφη ἀπ' ἐφέσου Claudius antissiod. Addunt: διὰ χειρὸς παύλου. Mt. a. διὰ τίτου. Copt. διὰ τίτου καὶ λουκᾶ. Ar. διὰ τυχικοῦ. Slav. 6. et rec. στίχων σϟγ. s. σιγ. s. τκ. s. τιϐ. s. τϟβ. ἀναγνώσεις β. κεφάλαια β. μαρτυρίαι ιχ. *Versus CCXIII*. Alii.

ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ.

ΠΑΥ͂ΛΟΣ, ἀπόστολος ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήμα- 1
τος θεοῦ, τοῖς ἁγίοις [a b]τοῖς″ οὖσιν [c]ἐν ἐφέσῳ″ [d]καὶ″
πιστοῖς ἐν χριστῷ ἰησοῦ· Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ 2
θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.

Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ 3
χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευμα-
τικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις [e]ἐν″ χριστῷ· Καθὼς ἐξελέξατο 4
ἡμᾶς [f]ἐν αὐτῷ″ πρὸ καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς
ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ· [g]ἐν ἀγάπῃ″
*[h]Προορίσας″ ἡμᾶς εἰς υἱοθεσίαν διὰ ἰησοῦ χριστοῦ εἰς 5
αὐτὸν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, Εἰς 6
ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, [i]∾ ἐν ᾗ″ [k]ἐχαρίτω-
σεν″ ἡμᾶς ἐν τῷ ἠγαπημένῳ[l], Ἐν ᾧ [[m]ἔχομεν″ τὴν 7
ἀπολύτρωσιν [n]διὰ″ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν
παραπτωμάτων, κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς [o]χάριτος″ αὐτοῦ,

---

[i] ∾ ἧς.

(a) + πᾶσι. A. 10. 80. Ed. Copt. Vulg. Cyr. Hier. in textu. Ambrst. in textu. Pel. (b) = 46. (c) = 67** Codd. vetusti et scriptores anteriores ap. Bas. *in Laodicea*, Marcion ap. Tert. (d) = 37. tol. (e) = 7. pluresve. Ed. (etiam St. 3.) (f) ἑαυτῷ. FGgr. *In quo et elegit nos*, Hilar. quater. Cassiod. (g) Sequentibus jungunt 89. Mt. β. Syr. Erp. Chrys. Theodoret. Theoph. Hier. Cassiod. Sedul. (h) ὁ προορίσας. 66** *qui prædestinavit*, Vulg. Hilar. Alii, προορίσαι. 92. (i) AB. 6. 17. 23* 47. 57 (c. al. 3) 67** 73. 80. Mt. h. Chrys. alicubi. ᾗ. Theoph. καὶ. 76. (k) ἐχαρίσατο. 1. (l) + υἱῷ αὐτοῦ D*EFG. Syr. p. c. ast. Æth. Vulg. ed. It. Codd. lat. ap. Hier. Aug. Oros. Ambrst. Pel. Dial. c. marcion. Non addunt Vulg. ms. Hier. Sedul. (m) ἔσχομεν. D*gr. Iren. (n) = 17. καὶ διὰ. Syr. Erp. Æth. (o) χρηστότητος, A. Copt.

8 [p]῟Ης" ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς, [q]ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρο-
9 νήσει *[r]Γνωρίσας" ἡμῖν τὸ μυστήριον [s]τοῦ θελήματος"
αὐτοῦ [t]κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ,] ἣν" προέθετο ἐν αὐτῷ
10 [u]Εἰς" οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακε-
φαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ χριστῷ, τά [x]† [y]ἐν"
11 τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν αὐτῷ, Ἐν ᾧ καὶ
[z]∾ ἐκληρώθημεν", προορισθέντες κατὰ πρόθεσιν [a]τοῦ τὰ
πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐ-
12 τοῦ, Εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον [b]=τῆς" δόξης [c]αὐ-
13 τοῦ", [d]τοὺς προηλπικότας ἐν τῷ χριστῷ·" Ἐν ᾧ καὶ
[e]ὑμεῖς", (ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγ-
γέλιον τῆς σωτηρίας [f]ὑμῶν",) ἐν ᾧ [g]καὶ" πιστεύσαντες
ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ,
14 [h]῞Ος" ἐστιν ἀῤῥαβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν εἰς ἀπολύ-
τρωσιν τῆς [i]περιποιήσεως", εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.
15 Διὰ τοῦτο κἀγὼ, ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν
τῷ κυρίῳ ἰησοῦ, καὶ τὴν [k]ἀγάπην τὴν" εἰς πάντας τοὺς

---

[x] † τε. [z] ∾ ἐκλήθημεν.

(p) *quæ*, Vulg. It. Patr. lat. exc. Hier. (q) Sequentibus jungunt 19. 55. 71. 89. Chrys. in Mt. β. Theodoret. Theoph. Hier. ‖ φρονήσει] γνώσει 17. συνέσει 71. (r) ὁ γνωρίσας. 66** γνωρίσαι. G. 76. Vulg. It. Theoph. Patr. lat. exc. Hier. (s) =4* (t) ὅ Syr. Erp. Sedul. ‖ = αὐτοῦ. DFG. It. Tert. Hilar. (u) κατὰ τὴν. A. *in dispensatione* s. *dispositione*, Vulg. clar. germ. Pel. Aug. Hier. καὶ. Ambrst. ed. (x) =ABDEFG. al. 41. Mt. a. al. 10. Ed. Syr. utr. Vulg. It. Patr. gr. et lat. (y) ἐπὶ. BDE. al. 26. Mt. a. al. 5. Theodoret. Œc. (z) ADEFG. It. (a) + τοῦ θεοῦ. DEFG. 46. 73. 80. al. 5. Copt. Æth. Slav. ed. It. Ambrst. (b) = BDEFG. 35. 57. (c. al. 7.) 72. 73. 74. 76. 80. al. 8. pluresve. Mt. a. al. 8. Ed. Eus. Cyr. Damasc. Theoph. (c) = D*FG. It. flor. Tert. (d) = Mt. d. (e) ἡμεῖς. A. 13. 39. 46. 68** 76. al. 8. Mt. a* al. 4. Ed. Slav. 8. Theoph. ms. (f) ἡμῶν. 74. al. 5. Mt. d. al. 3. Slav. Theoph. ms. Chrys. semel in comment. (g) = DEFG. Ar. p. It. Iren. Tert. Aug. Pel. ‖ = ἐν ᾧ καὶ. Ambrst. (h) ὅ. AFG. 57. (c. al. 3) 67** 71. 73. al. 5. Mt. a** ut videtur. Chrys. in textu. Sed ὅς Œc. dis. (i) *adoptionis*, It. Codd. lat. ap. Hier. Vigil. (k) = AB. 17. Cyr. alicubi. Hier. Aug. alicubi. ἄμωμον ἀγάπην τὴν. 28. ἀγάπην τῆς κοινωνίας αὐτοῦ τὴν. 46. ‖ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους ἀγάπην. hoc ord. 37. 39. 73. 80. Mt. f. h.

ἁγίους, [Οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν, μνείαν 16
[l] ὑμῶν″ ποιούμενος [m] ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου· Ἵνα ὁ θεὸς 17
[n] τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ″, ὁ πατὴρ τῆς δόξης,
δώῃ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως] * ἐν ἐπιγνώ-
σει αὐτοῦ· Πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς [o] καρδίας″ 18
[p] ὑμῶν″, εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς, [q] τίς″ ἐστιν ἡ ἐλπὶς τῆς
κλήσεως αὐτοῦ, [r] καὶ″ τίς ὁ πλοῦτος [s] τῆς δόξης″ τῆς
κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις, Καὶ τί τὸ [t] ὑπερβάλ- 19
λον μέγεθος″ [u] τῆς δυνάμεως″ αὐτοῦ εἰς [x] ἡμᾶς″, τοὺς
πιστεύοντας * κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος
αὐτοῦ, Ἣν [y] ἐνήργησεν″ ἐν τῷ χριστῷ, ἐγείρας αὐτὸν 20
ἐκ [z] νεκρῶν· καὶ [a] ἐκάθισεν″ ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ [b] ἐν τοῖς ἐπου-
ρανίοις,″ Ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυ- 21
νάμεως καὶ κυριότητος, [c] καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζο-
μένου″ [d] οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ
μέλλοντι·″ Καὶ [πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐ- 22
τοῦ· καὶ αὐτὸν ἔδωκε κεφαλὴν [e] ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλη-
σίᾳ″, Ἥτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ 23

[o] διανοίας.

(l) = ABD. 17. 33. 35. 37. 39. 73. Mt. f. h. Post ποιούμενος ponunt FG. (m) + πάντοτε. 67* al. 3. Mt. k. (n) ὁ κύριος ἡμῶν ἰησοῦς χριστός. Ar. pol. (o) ABDEFG. 17. 57. (c. al. 7.) 73. 80. al. 40. Mt. a. (sed διανοίας habent a. in marg. m. n.) al. 8. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Sahid. Slav. Vulg. It. Constitut. Ath. Ephr. Chrys. (etiam in Mt. β.) Cyr. Damasc. Theoph. Alii. Tert. Alii. διανοίας. Theodoret. (p) = B. 17. (q) τί. FG. Ephr. Sic bis Slav. 5 et ant. (r) = ABD*FG. 59. It. tol. Ambrst. (s) = 63. Mt. k. Tert. (t) μέγεθος. Ggr. ὑπερμέγεθος. 63. (u) = 76. Mt. d. Theoph. in textu, (sed habet in comment. Ambrst.) (x) ὑμᾶς. D*EG. 17. 31. 37. 80. al. 2. Mt. f. It. Ambrst. (y) ἐνήργηκεν. AB. Procop. (z) + τῶν. 57. 72. al. 5. Mt. a. d. m. n. Ed. (a) καθίσας. AB. 17. 57. 73. 80. al. 5. et Barb. 1. Mt. f. Ed. Slav. Vulg. ed. Cyr. utr. Procop. Tert. Hier. Ambr. Pel. || + αὐτόν. A. 17. 23. 57. (c. al. 3.) 80. Ed. Procop. Tert. Hier. Ambr. Fulgent. (b) = Chrys. in textu, etiam in Mt. β. Theodoret. alicubi. ἐν τοῖς οὐρανίοις. B. ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 71. Barb. 1. (c) = 80. item 57. (d) = Chrys. in textu, etiam in Mt. β. (e) ὑπὲρ πᾶσαν τὴν ἐκκλησίαν. Vulg. luxov. Ambrst. Pel.

1 [f] # τὰ'' πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένου·] Καὶ [g] ὑμᾶς'', ὄν-
τας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι καὶ ταῖς [h] ἁμαρτίαις·''
2 (Ἐν αἷς ποτε περιεπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου
τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος [i], [k] τοῦ
πνεύματος'' τοῦ [l] νῦν'' ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπει-
3 θείας· Ἐν οἷς [m] καὶ ἡμεῖς'' [n] πάντες'' ἀνεστράφημέν ποτε
ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ θελή-
ματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν [o] διανοιῶν'', καὶ [p] ἦμεν'' [q] τέκνα
4 φύσει'' ὀργῆς, ὡς καὶ οἱ λοιποί·] [Ὁ δὲ θεὸς πλούσιος
ὢν ἐν ἐλέει, [r] διὰ'' τὴν πολλὴν [s] ἀγάπην'' [t] αὐτοῦ'', ἣν
5 ἠγάπησεν ἡμᾶς,) Καὶ ὄντας [u] ἡμᾶς'' νεκροὺς [x] [y] τοῖς πα-
ραπτώμασι'', συνεζωοποίησε [z] τῷ χριστῷ· ([a] [b] χάριτί ἐστε
6 σεσωσμένοι·'') Καὶ συνήγειρε, καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς
7 ἐπουρανίοις [c] ἐν χριστῷ ἰησοῦ·'' Ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς
αἰῶσι τοῖς ἐπερχομένοις [d] ∾ τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον''

[d] ∾ τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος.

(f) + ABDEFG. 57. (c. al. 6.) 73. 80. al. 23. pluresque Mt. a. al. 9. Ed. Chrys. (etiam in Mt. β.) Theodoret. Theoph. Œc. (g) ἡμᾶς. 45. Mt. β. semel. || + *convivificavit*, Vulg. ed. sixtin. Codd. lat. Pel. (h) ἐπιθυμίαις. B. || + ὑμῶν. BDEFG. 17. 57 (cum 69) 67 * * 71. 73. al. 7. Mt. f. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Theodoret. Lucif. Ambrst. Pel. ἑαυτῶν. A. ἡμῶν. Cyr. (i) + τούτου (omisso sequente τοῦ) FG. Vulg. It. Tert. Lucif. Hilar. semel. Ambrst. Aug. alicubi. Fortunatus manich. ap. Aug. Pel. (k) = Tert. (l) = 62* Tert. (m) = FG. boern. (n) = 17. 68. 74. Mt. d. Syr. Erp. Vulg. ms. Tert. Ambrst. || πάντες ἡμεῖς. 73. *et nos, et omnes*, Fortunat. l. c. (o) ἐπιθυμιῶν. 43. *affectionum*, Aug. (p) ἤμεθα, B. 17. 73. Or. quater. (q) φύσει τέκνα. ADEFG. 3, 37. 80, 108. Mt. f, Arm. Vulg. It, Or. semel. Theodoret. Patr. lat. *naturales filii*, Lucif. || φύσει] = Æth. Clem. *plene*, Syr. Erp. *prorsus*, Codd. lat. ap. Hier. *naturaliter*. Aug. aliquoties. Fortunat. (r) κατὰ. 39. 43. (s) εὐσπλαγχνίαν. 30. (t) = D*FG. 73. Mt. h. It. Ambrst. ed, Ambr. Aug. Fortunat. Vigil. Ante ἀγάπ. ponunt 30. Mt. d. k. (u) = 73. Mt. h. Cyr. hieros. (x) + ἐν. B. (y) = Ambrst. ταῖς ἁμαρτίαις. D*E. τῇ ἁμαρτίᾳ. FG. boern, (z) + ἐν. B. 17. 73. Mt. h. Vulg, boern. Chrys. etiam in Mt. β. Ambrst. Ambr. Aug. alicubi. Alii. (a) + οὗ s. οὗ τῇ. DEFG. Vulg. It, Ambrst. Alii lat. (b) = Lect. 7. Chrys. etiam in Mt. β. Hilar. || χάριτι] + γὰρ. 80. Arm. + δὲ Mt. d, (c) = FG. boern. Hilar. *cum C. J.* Fortunat. (d) ABDFG. 17. 67** Or. semel,

τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν χριστῷ
ἰησοῦ. Τῇ γὰρ [e] χάριτί ἐστε σεσωσμένοι" διὰ [f] — τῆς" 8
πίστεως· (καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ [g] ὑμῶν·" θεοῦ τὸ δῶρον, Οὐκ 9
ἐξ ἔργων·) ἵνα μή τις καυχήσηται. Αὐτοῦ γάρ ἐσμεν [h] ποί- 10
ημα," κτισθέντες ἐν χριστῷ ἰησοῦ [i] ἐπὶ" ἔργοις ἀγαθοῖς,
οἷς προητοίμασεν ὁ [k] θεὸς," ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.]
[l] Διὸ [μνημονεύετε, ὅτι ὑμεῖς ποτε" τὰ ἔθνη [m] ἐν 11
σαρκὶ", ([n] οἱ λεγόμενοι" ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης
περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου,) Ὅτι ἦτε [o] = ἐν" τῷ 12
καιρῷ ἐκείνῳ, χωρὶς χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολι-
τείας τοῦ ἰσραὴλ, καὶ ξένοι [p] τῶν διαθηκῶν * τῆς ἐπαγ-
γελίας", ἐλπίδα μὴ ἔχοντες, καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ·
Νυνὶ δὲ, [q] ἐν χριστῷ ἰησοῦ", ὑμεῖς οἱ ποτὲ ὄντες μακρὰν, 13
ἐγγὺς ἐγενήθητε ἐν τῷ [r] αἵματι" τοῦ χριστοῦ.] Αὐτὸς 14
γάρ [ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἓν,
καὶ τὸ μεσότοιχον [s] τοῦ φραγμοῦ λύσας, * [t] Τὴν 15
ἔχθραν·" ἐν τῇ σαρκὶ [u] αὐτοῦ" * [x] τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν
[y] ἐν" δόγμασι [z] καταργήσας·" ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν ἑαυ-
τῷ εἰς ἕνα καινὸν ἄνθρωπον, ποιῶν εἰρήνην, Καὶ ἀποκα- 16

(e) αὐτοῦ χάριτί ἐσμεν σεσωσμένοι. D* E. Syr. Erp. Copt. Æth. clar. germ. (f) = D* FG. 17. 67** 76. 80. Chrys. Theoph. (g) ἡμῶν. D* FG. 73. 80. al. 3. Mt. d. k. It. Chrys. Œc. in comment. ‖ + ἀλλὰ. Arm. Hier. semel. Aug. Fulgent. (h) ποιήματα. 47. (i) ἐν. G. 73. 74. *in operibus*, Vulg. It. Patr. lat. (k) χριστὸς. 63. (l) διὰ τοῦτο μνημονεύοντες ὑμεῖς, οἱ ποτὲ FG. boern. Dial. c. marcion. *Memoriam habentes, aliquando vos gentes in carne*, clar. germ. Alii aliter. (m) = Dial. c. marcion. Cyr. alicubi. (n) ἡ λεγομένη. 76. (o) = AD*E FG. 17. Vulg. ms. It. Chrys. in comment. (etiam in Mt. β. bis.) Epiph. Cyr. Hier. Alii. (p) τῶν ἐπαγγελιῶν τῆς διαθήκης. 61. 67** Barb. 1. τῆς ἐπαγγελίας τῶν διαθηκῶν. Dial. c. marcion. Ambr. *testamentorum et promissionis eorum*, Tert. Ambrst. Gaudent. τῶν διαθηκῶν τοῦ θεοῦ καὶ ἀλλότριοι τῶν ἐπαγγελιῶν. Or. Alib aliter. (q) = Æth. (r) ὀνόματι. 49. (s) + τῆς ἔχθρας καὶ, omisso postea τὴν ἔχθραν, 46. (t) Antecedentibus jungunt D. al. 6. pluresve. Ed. Chrys. Theodoret. Damasc. Theoph. Œc. (u) = Marcion ap. Tert. (x) + καὶ. Arm. (y) = Mt. e. Vulg. Tert. Iren. Alii. (z) καταργήσας. D*

ταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ σώματι τῷ θεῷ * [a] διὰ
17 τοῦ σταυροῦ″, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν [b] ἐν αὐτῷ.″ Καὶ
ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰρήνην [c] ὑμῖν″ τοῖς μακρὰν καὶ
18 [d] τοῖς ἐγγύς, ″Οτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ
19 ἀμφότεροι ἐν ἑνὶ [e] πνεύματι″ πρὸς τὸν πατέρα. ″Αρα οὖν
[οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, [f] ∾ ἀλλὰ″ συμπολῖται
20 τῶν [g] ἁγίων″ καὶ οἰκεῖοι τοῦ θεοῦ, Ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ
τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων [h] καὶ προφητῶν,″ ὄντος ἀκρο-
21 γωνιαίου [i] [k] αὐτοῦ″ ἰησοῦ χριστοῦ· Ἐν ᾧ πᾶσα [l] = ἡ″
οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον [m] ἐν″
22 κυρίῳ· Ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε, εἰς κατοικητή-
ριον τοῦ [n] θεοῦ″ ἐν πνεύματι [o].]
1 Τούτου χάριν ἐγὼ παῦλος, ὁ δέσμιος τοῦ χριστοῦ ἰη-
2 σοῦ ὑπὲρ ὑμῶν [p] τῶν ἐθνῶν″· Εἴγε [q] ἠκούσατε τὴν οἰκο-
νομίαν [r] τῆς χάριτος — τοῦ θεοῦ″, τῆς δοθείσης μοι εἰς
3 ὑμᾶς, ″Οτι κατὰ ἀποκάλυψιν [s] ἐγνωρίσθη″ μοι τὸ μυ-

[f] ∾ ἀλλ' ἐστε. [s] ∾ ἐγνώρισε.

(a) Sequentibus jungunt Syr. Tert. Pel. (b) = Syr. ἐν ἑαυτῷ. G. Mt. d. Codd. lat. ap. Hier. Ar. pol. Vulg. It. Ambr. Aug. Ambrst. Alii. (c) = 73. Mt. β. semel. ἡμῖν. 31. 72. 74. al. 6. Mt. d. k. m. n. Æth. Slav. 5. 8. Theoph. ms. (d) + εἰρήνην. ABFG. 17. 71. 80. item D* Ed. Æth. Arm. Vulg. It. Eus. Procop. Cypr. Hilar. Hier. Rufin. Aug. Fortunatus ap. Aug. Ambrst. Pel. Alii. (e) σώματι. Dial. c. marcion. (f) ABCD* EFG. 31. 71. 73. Ed. Vulg. It. Bas. Ambr. Aug. Ambrst. Pel. Cassiod. Gaudent. Sed nil addunt Tert. Hier. (g) ἀγγέλων. Cyr. (h) = 4* Marcion ap. Tert. (i) + λίθου. DEFG. (Arm. Vulg. It.) Or. semel. Eus. Chrys. in textu. Tert. Alii. (k) = Syr. Syr. p. habet cum ast. Or. alicubi. Chrys. in comment. (l) = BDEG. 67** 72. 73. 74. 80. al. 12. pluresque et Barb. 6. Mt. b. bis. al. 9. Ed. Clem. Bas. Chrys. in comment. et in Mt. β. Theodoret. Œc. (m) = 32. τῷ Lect. 7. || ναὸν ἅγιον θεοῦ. Clem. Hier. semel. (n) χριστοῦ. B. (o) + ἁγίῳ. Æth. Vulg. ms. et ed. sixtin. Pel. in textu. Hier. alicubi. Beda. || *habitaculum Dei in ministerio Christi*, marian. (p) = 72. Ed. τῶν πιστῶν. Barb. 1. τῶν ἀδελφῶν Ambrst. || + πρεσβεύω. D*E. 10. Ed. Ambrst. in comment. + *postulo*. clar. germ. + κεκαύχημαι. 71. Alii ap. Steph. (q) + καὶ. 33. 72. Ed. (r) τῆς χάριτος, absque τοῦ θεοῦ, Mt. d. Theoph. Ambrst. in textu. τῆς χάριτος αὐτοῦ. A. τοῦ θεοῦ τῆς χάριτος. DFG. It. (s) ABCD*FG. 6. 10. 17. 23. 31. 67** 73. 80. Syr. utr. Copt. Slav. Vulg. It. Clem. Cyr. Chrys. Theodoret. Damasc. in scholio. Hier. Ambrst. Pel.

στήριον· (καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, Πρὸς ὃ δύνασθε 4
ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ
τοῦ χριστοῦ·) Ὃ [t] † ἑτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς 5
υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀπο-
στόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν [u] πνεύματι·'' Εἶναι τὰ 6
ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα καὶ συμμέτοχα τῆς
ἐπαγγελίας [x] — αὐτοῦ'' ἐν [y] τῷ χριστῷ'', διὰ τοῦ εὐ-
αγγελίου· Οὗ ἐγενόμην διάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς 7
χάριτος τοῦ θεοῦ, [z] ∾ τὴν δοθεῖσάν'' μοι κατὰ τὴν ἐνέρ-
γειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ·] [Ἐμοὶ τῷ [a] ἐλαχιστοτέρῳ'' 8
πάντων [b] † [c] — ἁγίων'' ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη, [d] ἐν'' τοῖς
ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι [e] τὸν ἀνεξιχνίαστον πλοῦτον''
τοῦ χριστοῦ, Καὶ φωτίσαι [f] πάντας,'' τίς ἡ [g] οἰκονομία'' 9
τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων [h]
[i] ἐν'' τῷ θεῷ, τῷ [k] τὰ'' πάντα κτίσαντι [l] †· Ἵνα γνω- 10

---

[t] † ἐν. [z] ∾ τῆς δοθείσης. [b] † τῶν.
[g] κοινωνία. [l] † διὰ ἰησοῦ χριστοῦ.

(t) = ABCDEFG. 17. 57. (c. al. 5.) 73. 80. al. 41. pluresve. Mt. a. al. 10. Ed. Arm. Slav. (exc. recent.) Vulg. It. Clem. Or. Chrys. (etiam in Mt. β.) Cyr. Alii. Hier. Alii. (u) τῷ πνεύματι. FG. Chrys. πνεύματι ἁγίῳ. DE. al. 10. et Barb. 2. Ed. Ar, p. Æth. clar. germ. *per Sp. Sanctum*, Vigil. (x) = ABCD* 17. 73. Syr. Arr. Copt. Arm. Vulg. ms. clar. germ. tol. Or. Cyr. Hier. Pel. τοῦ θεοῦ. Chrys. etiam in Mt. β. (y) αὐτῷ. Syr. Alii aliter. (z) ABCD*FG. 10. 17. 23. 31. 39. 47. 57. 73. 80. Copt. Vulg. It. Patr. lat. (a) ἐλαχίστῳ. FG. 49. (b) = ACDEFG. Alii multi. Mt. a. m* al. 10. Ed. Or. Dial. c. marcion. Cyr. Chrys. etiam in Mt. β. (c) = 72* Ed. Marcion ap. Tert. ἀνθρώπων. 4. Chrys ms. ἀποστόλων. Archelaus. ἁγίων ἀποστόλων. 46. (d) = AC. 23, 31, 61. Copt. (e) τὸ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτος. ABCDFG. 17. 67** (f) = A. 67** Codex ap. Bezam. Cyr. Hilar. Hier. Aug. Sed habent Tert. Ambrst. ed. Pel. (g) ABC DEFG. 17. 72. 73. 80. 108. al. 40. Mt. a. al. 10. Ed. Syr. utr. Erp. (Ar. pol. plane omittit) Copt. Æth. Arm. Slav. Vulg. It. Cyr. Nyss. Chrys. (etiam in Mt. β.) Theodoret. Damasc. Theoph. Œc. Dial. c. marcion. Tert. Hilar. Ambrst. Alii. Sed κοινωνία 57. (c. al. 7 !) (h) + καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν. FG. boern. Syr. p. (i) = Marcion ap. Tert. (k) = D*FG. Chrys. in Mt. β. semel. (l) = A BCD*FG. 17. 48. 73. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. (Syr. p. habet c. ast.) Vulg. It. Bas. Cyr. Theodoret, alicubi ut videtur (sed tractat in commentario, ut et Chrys. Theoph. et Œc.) Dial. c. marcion. Tert. Hier. Ambr. Aug. Ambrst. Vigil. Pel.

ρισθῇ [m] νῦν″ ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπου-
ρανίοις, [n] διὰ τῆς ἐκκλησίας,″ ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ
11 θεοῦ· Κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων, [o] ἣν″ ἐποίησεν ἐν χρι-
12 στῷ ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν· Ἐν ᾧ ἔχομεν [p] τὴν παῤῥη-
σίαν καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει″, [q] [r] διὰ″ τῆς πί-
13 στεως αὐτοῦ. Διὸ αἰτοῦμαι [s] μὴ ἐκκακεῖν ἐν ταῖς θλί-
14 ψεσί μου [t] ὑπὲρ ὑμῶν″, ἥτις ἐστὶ δόξα [u] ὑμῶν″. Τού-
του χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν [x] πατέρα
15 [y] = τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ,″ Ἐξ οὗ πᾶσα πα-
16 τριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, Ἵνα [z] δῴη″ ὑμῖν
κατὰ [a] τὸν πλοῦτον″ τῆς δόξης αὐτοῦ, [b] δυνάμει κραται-
ωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ [c] εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον·″
17 Κατοικῆσαι τὸν χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδί-
18 αις ὑμῶν, Ἐν ἀγάπῃ ἐῤῥιζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι,
* ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις, τί
19 τὸ πλάτος καὶ μῆκος, καὶ [d] βάθος καὶ ὕψος,″ Γνῶναί τε
τὴν ὑπερβάλλουσαν [e] τῆς γνώσεως ἀγάπην″ τοῦ χριστοῦ.

(m) = FG. Syr. Erp. Vulg. clar*. boern. Or. Jobius ap. Photium. Tert. Ambrst. Pel. Aug. Sedul. Beda. (n) = 57. (cum 70. 71.) (o) ὧν. Chrys. in comment. semel. (p) τὴν προσαγωγὴν εἰς τὴν παῤῥησίαν ἐν πεποιθήσει. FG. *fiduciam in confidentia in confidentia*, boern. τὴν προσαγωγὴν καὶ τὴν παῤῥησίαν ἐν τῷ ἐλευθερωθῆναι. D* *fiduciam in confidentia et libertatem*. clar. germ. *libertatem in confidentia*, omisso καὶ τὴν προσαγωγὴν, Ambrst. *libertatem et accessum*, Sedul. (q) + τῇ. 7. Ed. (r) = Syr. (s) + ὑμᾶς. Slav. ed. (t) = 57. (cum 3. 70.) Ambrst. (u) ἡμῶν. C. 17. 31. 33. 71. 72. 80. Mt. f. Copt. Arm. *mea*, harl. (x) + θεὸν καὶ. Method. (y) = ABC. 17. 67** Copt. Æth. Erp. Vulg. ms. (habent Codd. lat. ap. Hier. Vulg. It. Syr. Ar. pol. Arm.) Theodotus ap. Clem. Or. Method. Synodus ancyr. ap. Epiph. Cyr. utr. Damasc. Elias cret. Theoph. in comment. ut videtur. Hier. dis. Vigil. Aug. semel. Cassiod. in comment. (Habent Chrys. Theodoret. Tert. Lucif. Ambrst. Pel. Alii.) (z) δῷ. ABC ut videtur. FG. 37. 39. Mt. f. Method. Bas. Cyr. Alii. (a) τὸ πλοῦτος ABCD*EFG. 67** Mt. f. Ath. ms. Ephr. (b) + ἐν. FG. boern. (c) Sequentibus jungunt 80. Alii. Syr. Arr. Æth. Pseudo Justin. Chrys. Theodoret. Theoph. Tert. Ambrst. Pel. Aug. semel. (d) ὕψος καὶ βάθος. CDEFG. 37. 57. 73. Mt. f. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Ath. Macar. Cyr. Lucif. Ambrst. Pel. Hier. alicubi. Alii. (e) ἀγάπην τῆς γνώσεως. A. 74. Mt. d. Ar. p. item Hier. in comment. *scientiam caritatis*, Aug. alicubi. ‖ τῆς γνώσεως = 71. tol. Syr. ed.

ἵνα [f] πληρωθῆτε εἰς" πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ θεοῦ. Τῷ δὲ 20
δυναμένῳ [g] ὑπὲρ πάντα" ποιῆσαι [h] ὑπερεκπερισσοῦ, ὧν
αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν, κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμέ-
νην ἐν ἡμῖν, Αὐτῷ ἡ δόξα [i] — ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ : ἐν χρι- 21
στῷ ἰησοῦ," εἰς πάσας τὰς γενεὰς [k] — τοῦ αἰῶνος" τῶν
αἰώνων· [l] ἀμήν."]

[Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἐγὼ [m] ὁ" δέσμιος ἐν κυρίῳ, 1
ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, Μετὰ πά- 2
σης ταπεινοφροσύνης καὶ [n] πραότητος," [o] μετὰ μακρο-
θυμίας·" ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, Σπουδάζοντες 3
τηρεῖν [p] τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος" ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς
[q] εἰρήνης." Ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα, καθὼς [r] καὶ" ἐκλή- 4
θητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως [s] ὑμῶν·" Εἷς κύριος, 5
μία πίστις, ἓν βάπτισμα, Εἷς θεὸς [t] καὶ" πατὴρ πάν- 6
των, [u] ὁ ἐπὶ πάντων" καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν [x] =
ἡμῖν." [Ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη [y] ἡ χάρις" κατὰ τὸ 7
μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ χριστοῦ.] Διὸ λέγει· [z] ἀναβὰς" 8

[x] ὑμῖν.

(f) πληρωθῇ. B. 73. item Mt. f. (g)= Theodoret. || ὑπὲρ = DEFG. Vulg. It. Ambrst. ed. Alii lat. exc. Hier. (h) + καὶ. Syr. Syr. p. c. ob. Ambrst. (i) ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν X. I. AC. 73, 80. Barb. 1. Copt. Arm. Slav. 2. Vulg. Damasc. Victorin. Hier. Pel. Auctor de voc. gent. ἐν X. I. καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ. D*FG. It. Ambrst. ἐν X. I. omisso ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. 46. Oros. (k)= FG. tol. item boern. || *in omnia secula seculorum. Amen.* clar. germ. Ambrst. Auctor de voc. gent. (l)= 57. 67** (m)= Mt. b. f. n. (n) ὑπακοῆς. Mt. g. (o) = 67** (p) *spiritum unitatis.* Ambrst. (q) ἀγάπης. 1. Mt. g. (r) = B. 55. al. 4. et Barb. 1. Mt. e. Syr. Vulg. ed. Firmilian. Ambrst. Pel. Chrys. in comment. (s) ἡμῶν. 43. Mt. β. semel. Ed. Syr. p. in m. Pseudo Ignat. (t) = 38. 47. Mt. c. Syr. Erp. Æth. Chrys. in textu. Iren. alicubi. (u) = 2. 46. Mt. β. semel. Pseudo Ignat. (x) = ABC. 17. 31. 67** 71* 73. 80. Copt. Æth. Erp. Ignat. Eus. Ath. Naz. Epiph. Cyr. Chrys. in textu (sed αὐτοῖς in comment. semel.) Hier. Victorin. Ambr. Aug. Sedul. ὑμῖν. DEFG. 23. 37. 39. 46. 47. 72. al. 20. Mt. a (sed ἡμῖν in marg.) β. al. 7. et d. n in scholiis (sed in textu ὑμῖν.) Ed. Syr. Ar. pol. Arm. Slav. Vulg. It. Damasc. Œc. Dial. c. marcion. Iren. Firmilian. ap. Cypr. Hilar. Aug. ms. Pel. Leo. Ambrst. (y) χάρις. BD*G. 1. 108. et Barb. 2. ἡ χάρις αὕτη. C** 10. 31. Cyr. ἡ χάρις αὐτοῦ. Æth. (z) ἀνέβης. Slav. ms.

εἰς ὕψος, [a] ἠχμαλώτευσεν″ αἰχμαλωσίαν, [b] = καὶ″
9 [c] ἔδωκε″ δόματα [d] τοῖς″ ἀνθρώποις. Τὸ δὲ, ἀνέβη, τί
ἐστιν, εἰ μὴ ὅτι [e] καὶ″ κατέβη [f] † εἰς τὰ κατώτερα [g] =
10 μέρη″ τῆς γῆς; Ὁ καταβὰς, αὐτός ἐστι καὶ ὁ ἀναβὰς
ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ [h] τὰ πάντα.
11 Καὶ αὐτὸς ἔδωκε, τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφή-
τας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστὰς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδα-
12 σκάλους, Πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον δια-
13 κονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ· Μέχρι
[i] καταντήσωμεν″ [k] οἱ″ πάντες εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πί-
στεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως [l] τοῦ υἱοῦ″ τοῦ θεοῦ, εἰς ἄνδρα
τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ [m] πληρώματος″ τοῦ χρι-
14 στοῦ·] Ἵνα [μηκέτι ὦμεν νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ
περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας, ἐν τῇ [n] κυ-
βείᾳ″ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς [o] τὴν μεθοδείαν″
15 τῆς πλάνης [p]· [q] Ἀληθεύοντες δὲ″ ἐν ἀγάπῃ, αὐξήσωμεν
εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ, [r] ὁ″ χριστός·
16 Ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα, συναρμολογούμενον καὶ συμβιβα-

---

[f] † πρῶτον.

(a) ἠχμαλώτευσας. A. al. 3. Mt. c. Æth. Slav. Theodoret. ms. αἰχμαλωτεύσας. 47. 71. al. 4. (b) = AC* D*EFG. 17. Lect. 7. Ed. Copt. Slav. ant. Vulg. It. Iren. Tert. Hilar. Hier. Ambrst. Alii. (c) ἔλαβες. Slav. (exc. rec.) ἔδωκας. Æth. (d) = 91. ἐν. FG. al. 5. Slav. (exc. rec.) boern. Hier. alicubi. Hilar. (e) = 62. al. 5. Arm. Vulg. ms. Iren. ed. (f) = AC*D*EFG. 17. 46. 67** 73. Copt. Æth. It. Theodotus ap. Clem. ut videtur. Cyr. Chrys. in comment. ut videtur. Œc. in textu. Iren. Lucif. Hilar. Hier. Aug. Avitus vienn. Ambrst. ed. πρότερον. Mt. k. (g) = DEFG. Syr. Erp. It. Theodotus. Or. semel. Iren. Tert. Lucif. Hilar. Ambrst. Hier. Avitus. (h) + ἑαυτῷ. 47. (i) καταντήσομεν. 72. al. 7. Mt. a. al. 3. Ed. Chrys. etiam in Mt. β. (k) = D*FG. Clem. semel. Or. semel. (l) = G. boern. Clem. semel. Lucif. (m) σώματος. Lect. 7. Syr. in m. πληρώματος τοῦ σώματος. Or. semel. Hilar. semel. (n) κυκείᾳ. Cod. ap. Stunic. (o) τὴν μεθοδίαν. DFG. al. 5. Mt. c. al. 3. τὴν μέθοδον. 17. Ath. τὰς μεθοδείας. A. *remedium*, It. Lucif. Ambrst. Pel. in comment. (p) + τοῦ διαβόλου. A. (q) ἀλήθειαν δὲ ποιοῦντες. FG. Vulg. It. Lucif. Ambrst. Pel. sed: *veritatem autem loquentes*, Hier. (r) = AC. 17. 67** 73. Cyr. Bas. Damasc.

ζόμενον διὰ πάσης ἁφῆς τῆς ἐπιχορηγίας * [s] κατ' ἐνέρ-
γειαν," [t] ἐν μέτρῳ" ἑνὸς ἑκάστου [u] ∾ μέρους" τὴν αὔξη-
σιν [x] τοῦ σώματος" ποιεῖται, εἰς οἰκοδομὴν [y] ἑαυτοῦ" ἐν
ἀγάπῃ.
[Τοῦτο οὖν λέγω, καὶ μαρτύρομαι [z] ἐν κυρίῳ," μηκέτι 17
ὑμᾶς περιπατεῖν, καθὼς καὶ τὰ [a] = λοιπὰ" ἔθνη περι-
πατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν,] Ἐσκοτισμένοι τῇ 18
διανοίᾳ, [b] ὄντες" ἀπηλλοτριωμένοι τῆς [c] ζωῆς" τοῦ Θεοῦ,
διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς
καρδίας αὐτῶν· Οἵτινες [d] ἀπηλγηκότες," ἑαυτοὺς παρέ- 19
δωκαν τῇ ἀσελγείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης [e] ἐν
πλεονεξίᾳ." Ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν χριστὸν, 20
Εἴγε αὐτὸν ἠκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθώς 21
ἐστιν ἀλήθεια ἐν τῷ ἰησοῦ· * Ἀποθέσθαι ὑμᾶς, [f] κατὰ" 22
τὴν προτέραν ἀναστροφὴν, τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, τὸν
φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης· [g] Ἀνανε- 23
οῦσθαι" δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς ὑμῶν, Καὶ [g] ἐνδύσα- 24

---

[u] ∾ μέλους.

(s) = G. Arm. It. Iren. Lucif. Tychon. Ambr. Ambrst. ed. Sed habent Hier. Aug. Fulg. Pel. (t) = 3 ap. Wetst. Mt. g. Arm. (u) AC. 14. 66. in m. Syr. Arr. Copt. Arm. Vulg. Bas. ed. Chrys. (etiam in Mt. β.) Cyr. Theoph. ms. Hier. Pel. Hesych. Fulgent. ap. Wetst. Sed μέρους It. Iren. Lucif. Tychon. Aug. Ambr. Fulgent. ap. Sabat. Ambrst. μέτρους. Ggr. ‖ κατὰ μέρους. 37. Iren. semel. (x) = Mt. g. (y) αὐτοῦ. D*FG. 37. (z) ἐνώπιον κυρίου. 46. Cod. ap. Erasm. (a) = ABD*FG. 10. 17. 47. 51. 67** Ed. Copt. Æth. Vulg. It. Clem. Cyr. Lucif. Aug. Hier. Ambrst. Pel. Sedul. Gildas. (b) = FG. Mt. d. Theoph. Ad anteced. refert Clem. Theodoret. (c) δόξης. 4. Ar. pol. *fide*, Ambrst. *via*, flor. Pel. in comment. ut videtur. Gildas. Lucif. semel. Aug. (d) ἀπηλπικότις. DE. ἀφηλπικότες. FG. ἑαυτοὺς ἀπηλπικότες. Arm. *desperantes*, Syr. Arr. Vulg. It. Hier. (qui tamen de græci textus differentia monet.) Ambrst. Gildas. Pel. Iren. ap. Epiph. et Iren. interpr. (e) καὶ πλεονεξίας. DEFG. item 39. Slav. (exc. rec.) It. Clem. Ambrst. Aug. Gild. Sedul. Pel. in comment. (f) = Syr. Erp. Vulg. ms. (g) ἀνανεοῦσθε et ἐνδύσασθε. 31. 37. 47. 71. 73. Alii. Mt. c. item e. g. Æth. Arr. Slav. 8. (non alii) Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. β.) Theoph. ed. Cypr. Lucif. Hilar. Ambr. Aug. Ambrst. Pel. Fulg. Sed: *renovari etc.* Tert.

σθαι" τὸν καινὸν ἄνθρωπον, τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα ἐν δι-
καιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι [h] τῆς ἀληθείας."
25 Διὸ [ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος, λαλεῖτε [i] ἀλήθειαν,] ἕκα-
στος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ· ὅτι ἐσμὲν [k] ἀλλήλων"
26 μέλη. Ὀργίζεσθε, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ ἐπι-
27 δυέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν· [l] ∾ Μήτε" δίδοτε τόπον
28 τῷ διαβόλῳ. Ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλλον δὲ
κοπιάτω ἐργαζόμενος [m] τὸ ἀγαθὸν ταῖς χερσὶν," ἵνα ἔχῃ
29 μεταδιδόναι τῷ χρείαν ἔχοντι. Πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ
τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλ', εἴ τις ἀγαθὸς
πρὸς οἰκοδομὴν τῆς [n] ∾ χρείας", ἵνα δῷ χάριν τοῖς ἀκού-
30 ουσι· Καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον [o] τοῦ Θεοῦ,"
31 ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. Πᾶσα
πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ βλασφημία
32 ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν, σὺν πάσῃ κακίᾳ· Γίνεσθε [p] δὲ" εἰς ἀλ-
λήλους χρηστοὶ, εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, κα-

---

[l] ∾ μηδὲ.   [n] ∾ πίστεως.

(h) *καὶ ἀληθείᾳ.* D*FG. Mt. d. It. Cypr. Hilar. Lucif. Sed *veritatis*, Tert. Hier. Aug. Fulg. Pel. *creatus est in veritate et justitia*, Ambrst. Ambr. (i) + *τὴν*. 67* Mt. a. (k) *ἀλλήλοιν*. Ed. Steph. 3. (l) ABDEFG. 17. 37. 39. 46. 72. 73. Alii. Mt. a. al. 4. Ed. Clem. Chrys. in textu, (etiam in Mt. β.) Procop. ap. Niceph. Œc. *μὴ δὲ*. 67. 68. *μὴ*. 3. Mt. c. Theoph. (m) *ταῖς χερσὶν*, omisso *τὸ ἀγαθὸν*, Tert. *τὸ ἀγαθὸν*, omisso *ταῖς χερσὶν*, 17. 67** Clem. *ταῖς χερσὶ τὸ ἀγαθὸν*. B. Ambrst. *ταῖς ἰδίαις χερσὶ τὸ ἀγαθὸν*. AD*EFG. 37. 57. (c. al. 3.) 73. Mt. f. Ar. pol. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Bas. Epiph. Naz. Hier. Aug. Pel. *τὸ ἀγαθὸν ταῖς ἰδίαις χερσὶν*. 10. 47. 72. 80. al. 8. Mt. g. Ed. Theodoret. *τὸ ἀγαθὸν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ*. 46. || *ταῖς ἰδίαις χερσὶν, ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθὸν*. Syr. Erp. || *τὸ ἀγαθὸν*] *τὸν ἄρτον*. Conject. (n) D*EFG. 46. Arm. in marg. Vulg. ed. It. Codd. lat. ap. Hier. Nyss. Bas. sæpe. Antonius et Max. Tert. Cypr. Hilar. Aug. Ambrst. Pel. Chromat. Epiph. Sed *χρείας*. Copt. Sahid. Æth. Arm. in textu. tol. demidov. Codd. gr. ap. Hier. Clem. Chrys. Hier. Alii. || = Antiochus. *ταῖς χρείαις*, Lect. 6. || *bonum et utile ad ædificationem*, Syr. Erp *bonum ad ædificationem universitatis*, Ar. pol. (o) = 2. 49. Æth. Chrys. etiam bis in Mt. β. (p) = B. 32. 69. Mt. e. semel. clar. germ. Clem. Œc. *οὖν*. D*G. Lect. 6. Mt. e. semel. (semel ut rec.) boern.

θὼς καὶ [q] ὁ θεὸς ἐν χριστῷ″ ἐχαρίσατο [r] ∾ ὑμῖν.″] [Γί- 1
νεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά· Καὶ 2
περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς ἠγάπησεν
[s] ἡμᾶς,″ καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν [t] ὑπὲρ ἡμῶν″ προσφορὰν
καὶ θυσίαν, τῷ θεῷ * εἰς ὀσμὴν εὐωδίας.

Πορνεία δὲ καὶ [u] πᾶσα″ ἀκαθαρσία ἢ πλεονεξία μη- 3
δὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, (καθὼς πρέπει ἁγίοις,) [x] ∾ Καὶ 4
αἰσχρότης, καὶ″ μωρολογία [y] ἢ″ εὐτραπελία, [z] [a] ∾ τὰ
οὐκ ἀνήκοντα·″ ἀλλὰ [b] μᾶλλον″ εὐχαριστία. Τοῦτο 5
γὰρ [c] ἴστε″ γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος ἢ
πλεονέκτης, [d] ∾ ὅς ἐστιν εἰδωλολάτρης″, οὐκ ἔχει κλη-
ρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ [e] χριστοῦ καὶ θεοῦ.″ Μη- 6
δεὶς [f] ὑμᾶς″ ἀπατάτω κενοῖς λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ

---

[r] ∾ ἡμῖν. [x] ∾ ἢ αἰσχρότης ἤ. [a] ∾ ἃ οὐκ ἀνῆκεν.
[c] ἔστε. [d] ∾ ὅ ἐστιν εἰδωλολάτρης.

(q) ὁ χριστὸς. 14. 62. 72. Mt. c. Ed. Antioch. semel. Tert. semel. ὁ θεὸς. 11. 39. Mt. a 3. Chrys. in textu. Theodoret. ὁ κύριος. Antioch. semel. ὁ χριστὸς ἐν χριστῷ. 3. ἐν χριστῷ post ὑμῖν ponunt 2. Ed. Arr. Æth. Cyr. Theoph. ed. Tert. semel. (r) ἡμῖν. BDEgr. 17. 46. 72. al. 12. Mt. b. al. 6. Ed. Syr. Ar. pol. Arm. Chrys. in comment. (etiam in Mt. β.) Theodoret. Theoph. ed. (s) ὑμᾶς. A. 32. 37. 71. 73. Lect. 6* Mt. f. m* Clem. bis. (t) = Mt. d. Chrys. in comment. semel. Theoph. Post προσφορὰν ponunt DE. ὑπὲρ ὑμῶν. B. 37. 73. al. 3. Mt. f. (u) = 37. Mt. d. Theodoret. alicubi. Post ἀκαθαρσία ponunt AB. Alii. Mt. f. Clem. semel. Ephr. Tert. (x) ἢ αἰσχρότης, ἤ. AD*EFG. 23. 31. 39. 47. Ed. Vulg. It. Bas. Antiochus. Ephr. Damasc. Iren. Orig. int. Aug. Pel. Ambrst. ἢ αἰσχρότης καὶ. 57. (c. al. 4.) καὶ αἰσχρ. ἤ. Syr. utr. καὶ αἰσχρότης. Arm. αἰσχρότης καὶ. Æth. (y) καὶ. Lect. 6. Slav. (z) + καὶ. Slav. ed. (a) AB. 31. 67** 73. Slav. 5. Clem. Antioch. Ephr. Cyr. οὐκ ἀνῆκεν. 17. (b) μόνον. 6. (c) ABD*FG. 23* 31. 39. 47. 57. (cum 3.) 68* al. 12. et Barb. 2. Mt. m** n* Ed. Copt. Arm. Vulg. It. Clem. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. β.) Œc. Suidas. Cypr. Hier. Vigil. Pel. ἦτε. 73. (d) ἢ s. καὶ εἰδωλολάτρης. Syr. Erp. Æth. ὅ ἐστιν εἰδωλολάτρης. B. 3. 67** Codd. ap. Bezam. Barber. 2. Cyr. Hier. ὅ ἐστιν εἰδωλολατρεία. FG. Vulg. It. Cypr. Ambrst. Alii. (e) χριστοῦ. 14. Codd. ap. Bezam. θεοῦ καὶ χριστοῦ FG. Erp. Ambrst. χριστοῦ τοῦ θεοῦ. Æth. Ar. pol. Theodoret. ad 1 Cor. 8, 6. (sed in comment. in nostrum locum et alibi, consentit receptæ.) (f) ἡμᾶς. 17. Theodoret. ἑαυτὸν. 73.

ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας.
7 8 Μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν. [g]Ἦτε γάρ ποτε″
σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν κυρίῳ·] [ὡς τέκνα φωτὸς περιπα-
9 τεῖτε· (Ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ [h] φωτὸς″ ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ
10 καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ·) Δοκιμάζοντες τί ἐστιν
11 εὐάρεστον τῷ [i]κυρίῳ·″ Καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις
τοῖς [k]ἀκάρποις″ τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε.
12 Τὰ γὰρ κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν, αἰσχρόν ἐστι καὶ
13 λέγειν. Τὰ δὲ πάντα, ἐλεγχόμενα * [l] ὑπὸ τοῦ φωτὸς,″
14 φανεροῦται· [m] πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον, φῶς ἐστι.″ Διὸ
λέγει· [n] ἔγειρε″ ὁ καθεύδων, καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ
15 [o] ἐπιφαύσει σοι ὁ χριστός.″ [Βλέπετε οὖν, [p] πῶς ἀκρι-
16 βῶς″ περιπατεῖτε· μὴ ὡς ἄσοφοι, [q]ἀλλ' ὡς σοφοί·″ Ἐξα-
17 γοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσι. Διὰ
τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ [r] συνιέντες″ τί τὸ θέ-
18 λημα τοῦ [s] κυρίου.″ Καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστιν
19 ἀσωτία, ἀλλὰ [t] πληροῦσθε ἐν πνεύματι [u], Λαλοῦντες

[h] πνεύματος. [n] ἔγειραι.

(g) εἰ γὰρ καί ποτε ἦτε. Arm. (h) A BD*EFG. 6. 10. 17. 47. 67** Barb. 1. Syr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. It. Gregor. thaumat. Lucif. Ambrst. Auct. de singular. cleric. Hier. Aug. Pel. πνεύματος φῶς. 71. ap. Birch. (i) θεῷ. D*FG. Ed. Vulg. It. Auctor de sing. cler. Ambrst. Hier. Pel. (k) ἀκαθάρτοις. 61. 62. ἀτάκτοις. 30* Slav. 5. (l) = Ambrst. ed. (m) = 32. Chrys. in comment. etiam in Mt. β. (n) AB DEFG. al. 15. pluresve. Mt. c. al. 6. Ed. Patr. gr. qu. (o) ἐπιψαύσεις τοῦ χριστοῦ. D* Sic, vel ἐπιψαύσει σοι ὁ χριστὸς, Quidam ap. Chrys. et Hieronymum. Theodoretus. (qui omnes tamen vulgarem lectionem probant.) *continges* s. *attinges Christum*, s. *continget te Christus*, clar. germ. Orig. int. (sed græce bis ut rec.) Ambrst. Paulin. Aug. alicubi. Ruric. habet utrumque. ‖ Rec. habent, Hier. Ambr. Aug. alicubi. Vigil. Pel. (p) ἀκριβῶς, πῶς. B. 17. 31. 73. 80. Mt. h. Chrys. (alibi ut rec.) ‖ = ἀκριβῶς. Æth. clar. germ. (q) Sequentibus jungit 17. (r) συνίετε. AB. 67** 73. Mt. h. Chrys. ms. Damasc. Hier. (s) θεοῦ. A. 14. 55. 66** Mt. d. Syr. Vulg. ed. clar. germ. Theoph. Hier. Aug. Pel. Gildas. Sed *Domini*, harl. tol. Lucif. Ambrst. (t) + μᾶλλον. 10. 37. 71. Mt. f. Ed. Arm. (u) + ἁγίῳ 4. Æth. Arm. Vulg. Aug. Ambr. Pel. Gildas. Ambrst. in comment. Gaudent. Non habent harl. Hier.

ἑαυτοῖς [x]ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς [y]πνευματικαῖς,"
ᾄδοντες [z]καὶ ψάλλοντες" ἐν [a]∾τῇ καρδίᾳ" ὑμῶν τῷ κυ-
ρίῳ·] [Εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ [b]πάντων", ἐν ὀνόματι 20
τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, τῷ θεῷ [c]καὶ" πατρί.
Ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ [d]χριστοῦ·"] Αἱ γυ- 21 22
ναῖκες, τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν [e]=ὑποτάσσεσθε," ὡς τῷ Κυ-
ρίῳ· "Ὅτι [f]† ἀνήρ ἐστι κεφαλὴ τῆς γυναικὸς, ὡς καὶ ὁ 23
χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας· [g]† αὐτός [h]=ἐστι" σω-
τὴρ τοῦ σώματος[i]. Ἀλλ' [k]ὥσπερ" ἡ ἐκκλησία ὑποτάσ- 24
σεται τῷ [l]χριστῷ," οὕτω καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς [m]—ἰδίοις"
ἀνδράσιν ἐν παντί. [Οἱ ἄνδρες, [ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας 25
[n]—ἑαυτῶν", καθὼς καὶ ὁ χριστὸς ἠγάπησε τὴν ἐκκλη-
σίαν, καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς,] "Ἵνα αὐτὴν 26
ἁγιάσῃ, καθαρίσας τῷ λουτρῷ [o]τοῦ ὕδατος" * [p]ἐν ῥή-
ματι·" "Ἵνα παραστήσῃ [q]αὐτὸς" ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν ἐκκλη- 27

---

[a]∾ ταῖς καρδίαις. [d]θεοῦ. [f]† ὁ. [g]† καὶ. [q]αὐτήν.

(x) + ἐν. B. 17. 67** 73. Mt. f. h. Vulg. clar. germ. Chrys. Ambrst. Hier. Pel. (y) = B. clar. germ. Ambrst. || + ἐν χάριτι. A. (z) = 37. 61. Lect. 7. Mt. c. b. e. f. (a) ADEFG. 47. Syr. Syr. p. in m. Copt. Vulg. It. Bas. Chrys. Hier. Ambrst. Alii. (b) ὑμῶν. FG. boern. πάντων ὑμῶν Theodoret. alicubi. (c) = Syr. Erp. Alii aliter. (d) χριστοῦ. ABDEFG. 23. 37. 39. 46. 47. 72. 73. 80. al. 12. Mt. a. a 3. b. d. in textu. e. f. n. in scholio. Ed. Syr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. It. Bas. Chrys. in textu et comment. (Mt. β. bis χριστοῦ, ter θεοῦ.) Damasc. Œc. Hier. Ambrst. Aug. Ambr. Vigil. Pel. κυρίου Mt. g. || + ἰησοῦ. DE. item FG. It. (e) = B. Codd. gr. ap. Hier. Clem. semel. || Ante τοῖς ἰδίοις ponunt DEFG. Mt. ω. 19. It. || ὑποτασσέσθωσαν. A. 17. 57 (c. al. 3.) 67** 73. 80. al. 4. Ed. Copt. Vulg. Clem. semel. Bas. Theodoret. Damasc. Ambrst. Pel. Utrumvis boern. (f) = ADEFG. Alii. Mt. a. al. 6. Ed. (g) = ABD*EFG. 37. 72. ap. Birch. 73. al. 2. Ed. Copt. Vulg. It. Clem. Hier. Ambrst. Pel. Orig. int. (h) = ABD*EG. Vulg. It. Clem. Ambrst. Pel. || + ὁ. A. 57 (cum 3. 70.) Ed. Clem. (i) + *ejus*, Vulg. ed. Ambrst. ed. Pel. + *nostri*, Æth. (k) = B. Ambrst. ὡς AD*G. 31. 47. 67** 73. Mt. β. semel. Clem. (l) κυρίῳ. D*gr. Chrys. (m) = BD*EFG. 17. 67** It. (n) = A. 17. 23. 57. (cum 49. 70.) Clem. semel. (semel τὰς ἑαυτῶν.) Or. Cyr. Chrys. alicubi. ὑμῶν FG. Theodoret. alicubi. *vestras*, Vulg. It. (o) = Arm. (p) = Sahid. Cypr. || + *vitæ*. Vulg. ed. Pel. Beda. (q) ABD*FG. 6. 10. 17. 23* 31. 47. 57. (cum 49.) 67** 73. Mt. d. h. Copt. Vulg. It. Bas. Naz. Macar. Theodoret. alicubi. Theoph. Tert. Hier. Ambrst. Alii.

σίαν, μὴ ἔχουσαν σπῖλον, ἢ [r] ῥυτίδα," ἤ τι τῶν τοιούτων,
28 ἀλλ' ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος.] Οὕτως [s] ὀφείλουσιν οἱ
ἄνδρες" ἀγαπᾷν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ὡς τὰ ἑαυτῶν
σώματα. ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἑαυτὸν ἀγαπᾷ·
29 Οὐδεὶς γάρ ποτε [t] τὴν ἑαυτοῦ σάρκα" ἐμίσησεν, ἀλλ'
ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτήν· καθὼς καὶ ὁ [u] χριστὸς" τὴν ἐκ-
30 κλησίαν· Ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ, [x] — ἐκ
31 τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ." Ἀντὶ τού-
του καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα [y] αὐτοῦ" καὶ τὴν
μητέρα, [z] καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐ-
32 τοῦ," καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. [a] Τὸ μυστή-
ριον τοῦτο μέγα ἐστίν· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς χριστὸν, καὶ
33 [b] εἰς" τὴν ἐκκλησίαν. Πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἕνα, [ἕκα-
στος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν·] ἡ
δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.]

1 Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν [c] — ἐν κυ-
2 ρίῳ" τοῦτο γάρ ἐστι δίκαιον. Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ
τὴν μητέρα· ([d] ἥτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ·")

---

[u] κύριος.

(r) ῥυπίδα. 19* 69. Ed. (s) καὶ οἱ ἄνδρες ὀφείλουσιν. ADEFG. 17. Syr. Copt. Vulg. It. Clem. Hier. Ambrst. Aug. Pel. καὶ ὀφείλ. οἱ ἄνδρ. Barb. 1. Arm. (t) ἑαυτὸν. Arm. (u) AD* EFG. 10. 14. 31. 37. 39. 46. 47. 61. 71. 73. 80. 92. Barb. 1. Mt. d. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. It. Method. Chrys. (etiam in Mt. β.) Theodoret. Theoph. Marcion sive Tert. Orig. int. Hier. Maxim. taur. Fulg. Ambrst. Pel. Aug. (x) = AB. 17. 67** Copt. Æth. Method. ut videtur. Nescio an Ambrst. Sed habent Iren. gr. et lat. Ambr. Hier. (y) = BD*G. 67** 73. Mt. d. Ed. Arm. Vulg. It. Or. Theodoret. alicubi. Tert. Cypr. Hier. dis. Alii. Post μητέρα alii addunt αὐτοῦ. (z) = Marcion ap. Epiph. et Tert. Hier. dis. Sed habent Or. Cypr. Ambrst. Alii. || καὶ κολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ. D*EFG. καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ. A. 17. 37. Mt. f. (Syr. Slav. 5 et ant. Vulg. It.) Method. Epiph. Sed Orig. ut rec. (a) Vs. 32 = 46* Sed habent Ptolem. ap. Iren. Or. Iren. Cæteri. (b) = B. 72. 73. al. 3. Mt. b. e. g. ω. Iren. Tert. (c) = BD*FG. It. Tert. Cypr. Ambrst. (d) = Marcion ap. Tert. || ἐστὶν = B. 46. || ἐπαγγελίᾳ] τῇ ἐπαγγελίᾳ. DEFG. ἐπαγγελίαις. 2. 73. Mt. d. Bas. Chrys. in comment. (etiam in Mt. β.) Antiochus. Theoph.

"Ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος [e]ἐπὶ τῆς γῆς." 3
[f]Καὶ" οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλ' 4
ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ [g]κυρίου."

Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς [h]κυρίοις κατὰ σάρκα," 5
μετὰ φόβου καὶ τρόμου, ἐν ἁπλότητι [i]τῆς" καρδίας
ὑμῶν, ὡς τῷ [k]χριστῷ·" Μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλείαν ὡς 6
ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δοῦλοι [l] = τοῦ" χριστοῦ, ποι-
οῦντες τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ * [m]ἐκ ψυχῆς," Μετ' [n]εὐ- 7
νοίας" δουλεύοντες, [o] ‡ ὡς" τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ [p]ἀνθρώ-
ποις· Εἰδότες, ὅτι [q] ∾ ὃ ἐάν τι ἕκαστος" ποιήσῃ ἀγαθὸν, 8
τοῦτο [r]κομιεῖται" παρὰ [s] † κυρίου, εἴτε δοῦλος, εἴτε
ἐλεύθερος. Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτοὺς, 9
ἀνιέντες [t]τὴν ἀπειλήν· εἰδότες, ὅτι καὶ [u] ∾ ὑμῶν αὐτῶν"
ὁ κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ προσωποληψία οὐκ ἔστι
[x]παρ' αὐτῷ."]

---

[q] ∾ ἕκαστος ὃ ἄν. [s] † τοῦ. [u] ∾ αὐτῶν καὶ ὑμῶν.

(e) ἐν κυρίῳ. 14. 62. (f) = 17. 67* al. 4. Mt. d. Ed. Syr. Arm. (g) χριστοῦ. 17. (h) κατὰ σάρκα κυρίοις. AB. 57. (c. al. 2.) 73. al. 4. Mt. d. f. k. Ed. Clem. Chrys. semel in comment. Theoph. (i) = 67* 72. al. 2. Mt. c. d. m. Ed. Chrys. in textu, etiam in Mt. β. (k) κυρίῳ. A. 17. 39. 47. Ed. Copt. Vulg. ms. Chrys. semel in comment. (l) = ABD*FG. 31. 39. 47. 69. 71. 73. Mt. d. Œc. (m) Sequentibus jungunt Syr. Arm. Clem. Chrys. Hier. (n) εὐμενοίας. Mt. d. in textu. εὐμενείας s. εὐμενίας. 57 (cum al. 2!) Mt. b. Theoph. ms. (o) + ABDF*G. 17. 57. (c. al. 3.) 67** 73. 80. al. 14. Mt., a. al. 7. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Slav. 8. et ed. Vulg. It. Constitut. Bas. Chrys. (etiam in Mt. β. semel.) Damasc. Antonius. Theoph. ms. Hier. Ambrst. ed. Pel. (p) + ὡς. Arm. Slav. 5. et ed. (q) ἕκαστος ὃ ἂν s. ἐὰν. ADEFG. 3. 17. 23. 31. 37. 39. 57. 73. 80. Mt. f. Ed. (Copt. Slav. Vulg. It.) Petrus alex. Antonius. Bas. ἐάν τι ἕκαστος. 46. Mt. h. d. Theoph. ms. ἐάν τις ἕκαστος. 62. ὃ ἐάν τις ἕκαστος. 1. 27. 32. Mt. β. ter. ὃ ἐὰν ἕκαστος. 23* 47. ἕκαστος ὃ ἐὰν. 80. ὃ ἕκαστος. Mt. g. ἐάν τις (al. τι) ἄνθρωπος. Chrys. in textu, ὃ ἄν τι ἄνθρωπος, semel in comment. (semel ut rec.) || ἕκαστος] + ἡμῶν. Theodoret. (r) κομίσεται. AD*FG. Petr. alex. (s) = ABDEFG. 73. 80. Alii. Ed. Petr. alex. (t) + αὐτοῖς. Slav. ed. (u) ABD*gr. Egr. 31. 37. 38. Mt. f. Ed. Arm. Vulg. Clem. Chrys. alicubi. Damasc. Hier. Aug. Pel. ὑμῶν καὶ αὐτῶν. 6. 23. 47. 67. 73. Barb. 1. Mt. d. Ed. Syr. p. Slav. ed. Petr. alex. Antonius. Cypr. Ambrst. αὐτῶν ὑμῶν. FG. boern. ὑμῶν. 17. αὐτῶν καὶ ἡμῶν. 43. ἡμῶν αὐτῶν. 26. (x) παρὰ (τῷ) θεῷ. D*FG. It. Vulg. ms. Ambrst. ed. Pel. ἐν αὐτῷ. 4. 31. 37. 46. 61. 73. Mt. h. Syr. p. in m. Cypr.

10 [y]Τὸ λοιπὸν,″ [z] — ἀδελφοί μου″, [[a]ἐνδυναμοῦσθε″ ἐν
11 κυρίῳ καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. Ἐνδύσασθε
τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, [b]πρὸς″ τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆ-
12 ναι πρὸς τὰς [c]μεθοδείας″ τοῦ διαβόλου· Ὅτι οὐκ ἔστιν
[d]∾ ἡμῖν″ ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς
τὰς ἀρχὰς, [e]πρὸς τὰς″ ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκρά-
τορας τοῦ σκότους [f]† τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς
13 πονηρίας, [g]ἐν τοῖς ἐπουρανίοις.″ Διὰ τοῦτο ἀναλάβετε
τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι [h] [i]ἐν τῇ
ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ,″ καὶ ἅπαντα [k]κατεργασάμενοι″ [l]στῆ-
14 ναι. Στῆτε οὖν″ [m]περιζωσάμενοι″ τὴν ὀσφῦν ὑμῶν ἐν
ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης,
15 Καὶ [n]ὑποδησάμενοι″ τοὺς πόδας ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγ-
16 γελίου τῆς εἰρήνης· [o]Ἐπὶ″ πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυ-
ρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πο-
17 νηροῦ [p]τὰ″ πεπυρωμένα σβέσαι· Καὶ τὴν περικεφαλαίαν
τοῦ σωτηρίου [q] — δέξασθε,″ καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύ-

[d] ∾ ὑμῖν. [f] † τοῦ αἰῶνος.

(y) τοῦ λοιποῦ. AB. 17. 73. Mt. h. Cyr. Procop. (z) = BDE. Æth. Arm. clar. germ. Cyr. Damasc. Lucif. Ambrst. Hier. || μου = AFG. 71. al. 3. Syr. p. Vulg. boern. Theodoret. Aug. Pel. (a) δυναμοῦσθε. B. 17. (b) εἰς. DEFG. (c) μεθοδίας. ADE. Alii. Mt. b. al. 5. *remedia*, clar. Lucif. (d) BD*FG. 52. Mt. d. k. χ. Syr. Ar. pol. Slav. ant. It. Lucif. Ambrst. Sed *nobis*, Cypr. Hilar. Hier. Aug. Ambr. etc. Utrumvis boern. ὑμῶν. Slav. 1. (e) = FG. boern. καὶ. DE. Vulg. Ambr. Aug. Fulg. Ambrst. Pel. Hier. alicubi. καὶ πρὸς. Pseudo Ignat. Arm. ἀρχὰς πρὸς τὰς = clar. germ. Cypr. Lucif. Hilar. (f) = ABD*FG. 17. 67** 80. Syr. Erp. Syr. p. c. ast. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Ignat. Clem. Or. sæpe. Eus. Ath. Bas. Nyss. Cyr. alicubi. Antonius et Maximus. Tert. Cypr. Lucif. Hilar. Ambrst. Hier. Alii. (g) ἐν τοῖς ὑπουρανίοις. Slav. ms. et ed. Quidam ap. Photium. τῶν ἐν οὐρανοῖς. Clem. Tert. (h) + τῷ πονηρῷ. Arm. (i) τῷ πονηρῷ. Syr. Erp. Ambrst. ed. (k) κατεργασμένοι. A. || *in omnibus perfecti*, Vulg. boern. Lucif. Ambrst. Pel. (*in*) *omnibus operis*, clar. germ. *universa operati*, Hier. (l) στῆναι. Lucif. Ambrst. στῆτε. D*FG. clar. germ. Cypr. Vigil. *stare t. stetis*, boern. (m) περιεζωσμένοι. FG. Chrys. alicubi. Naz. ap. Niceph. περιζωσμένοι. D* 71. (n) ὑποδυσάμενοι. 37. al. 8. Mt. m* Chrys. ms. alicubi. Theodoret. Œc. (o) ἐν. 17. 31. 37. 80. al. 2. et Barb. 1. Mt. h. Ed. Vulg. It. Method. Naz. Cyr. hieros. Patr. lat. qu. (p) = BD*FG. (q) = D*FG. It. Tert.

ματος, ὅ ἐστι ῥῆμα θεοῦ·] [Διὰ πάσης [r] προσευχῆς″ 18
καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ [s] ἐν πνεύμα-
τι·″ καὶ εἰς [t] αὐτὸ = τοῦτο″ ἀγρυπνοῦντες [u] ἐν πάσῃ
[x] προσκαρτερήσει καὶ″ δεήσει [y] περὶ″ πάντων τῶν ἁγίων,
Καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι [z] δοθῇ″ λόγος, ἐν ἀνοίξει τοῦ στό- 19
ματός μου, ἐν παῤῥησίᾳ * [a] γνωρίσαι″ τὸ μυστήριον
[b] τοῦ εὐαγγελίου,″ Ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἁλύσει, ἵνα 20
[c] ἐν αὐτῷ″ παῤῥησιάσωμαι, ὡς δεῖ με λαλῆσαι.

Ἵνα δὲ εἰδῆτε [d] καὶ ὑμεῖς″ τὰ κατ᾽ ἐμὲ, τί πράσσω, 21
[e] πάντα″ [f] ὑμῖν γνωρίσει″ τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς [g] ἀδελ-
φὸς″ καὶ πιστὸς [h] διάκονος ἐν κυρίῳ· Ὃν ἔπεμψα πρὸς 22
ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν, καὶ [i] πα-
ρακαλέσῃ″ τὰς καρδίας ὑμῶν.

Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ [k] ἀγάπη″ μετὰ πίστεως ἀπὸ 23
θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ. Ἡ χάρις μετὰ 24
πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν κύριον ἡμῶν ἰησοῦν χριστὸν
ἐν ἀφθαρσίᾳ. [l] †] [m] †.

---

[z] δοθείη. [l] † ἀμήν. [m] † Πρὸς ἐφεσίους ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης διὰ τυχικοῦ.

Cypr. Lucif. Ambrst. ed. Ambr. alicubi. Vigil. alicubi. Sedul. δέξασθαι. AD** 17. 37. 39. 72. 73. 80. al. 8. pluresve. Mt. a. β. ter. al. 12. Ed. Cypr. alicubi. δέξασθε ante τὴν περικεφ. ponit Arm. (r) προσευχῆς. 71. (s) = 19. 43. καὶ πνεύματι. 46* (t) αὐτὸ. AB. 17. 31. Ed. Bas. Chrys. in comment. et alibi. Damasc. αὐτὸν. D*FG. *in illum*, boern. Lucif. Ambrst. *in illo* s. *ipso*, Vulg. clar. germ. Hier. Pel. ‖ + προσκαρτεροῦντες καὶ. 33, 35. (u) + πάντοτε. DEFG. Syr. Erp. It. Bas. (x) = FG. item D*E. It. (y) ὑπὲρ. D*EFG. 37. 47. 73. 80. Syr. p. Theodoret. μετὰ. 23. (z) ADE FG. 17. 73. 80. al. 34. Mt. a. (sed rec. in marg.) al. 10. Ed. Bas. Chrys. (etiam in Mt. β.) Theodoret. Œc. Theoph. (a) λαλῆσαι. 37. Mt. κ. (b) = BG. boern. Ambrst. ed. (c) αὐτὸ B. (d) = 17. Ante εἰδῆτε ponunt ADEFG. Alii. Mt. c. h. k. Vulg. It. Theodoret. (e) = D*FG. Syr. Erp. It. *plene*, Ambrst. (f) γνωρίσει ὑμῖν. BDEFG. 37. Mt. f. k. It. Ambrst. (g) = Mt. d. (h) + καὶ. 3. (i) παρακαλέσητε. 17. (k) ἔλεος. A. (l) = ABFG. 17. 73. boern. tol. Ambrst. (m) πρὸς ἐφεσίους. ADE* πρὸς ἐφεσίους ἐπληρώθη. D** ἐτελέσθη ἐπιστολὴ πρὸς ἐφεσίους. FG. πρὸς ἐφ. ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης. B. πρὸς ἐφ. ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης διὰ τυχικοῦ. Alii. στίχοι τιβ. s. σπβ. ἀναγνώσεις β. κεφάλαια ι. *Versus C CXVII.* Sequitur epistola ad Colossenses in DE et apud Marcionem.

ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ.

1 ΠΑΥ͂ΛΟΣ [a] καὶ τιμόθεος, δοῦλοι ἰησοῦ χριστοῦ,″
[b] πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἐν χριστῷ ἰησοῦ,″ [c] τοῖς οὖσιν ἐν φιλίπ-
2 ποις,″ [d] σὺν ἐπισκόποις″ καὶ διακόνοις· Χάρις ὑμῖν καὶ
εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.
3 [e] Εὐχαριστῶ τῷ [f] θεῷ μου″ ἐπὶ πάσῃ τῇ μνείᾳ ὑμῶν
4 * Πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, * [g]
5 μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος″ * Ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ
ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ
6 νῦν· Πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν
[h] ἔργον ἀγαθὸν,″ ἐπιτελέσει ἄχρις ἡμέρας ἰησοῦ χριστοῦ·
7 Καθώς ἐστι δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ [i] πάντων″
ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς δε-
σμοῖς μου, [k] + ἐν :τῇ ἀπολογίᾳ,″ καὶ βεβαιώσει τοῦ
εὐαγγελίου, συγκοινωνούς [l] μου″ τῆς [m] χάριτος″ πάντας

(a) δοῦλος I. X. καὶ τιμόθεος 34. (b) = 17. (c) = Mt. d. (d) συνεπισκόποις. 39. 67. 71. 73. 80. al. 3. Mt. a. al. 4. Chrys. (etiam in Mt. β.) Theoph. Cassiod. ἐπισκόποις Æth. (e) + ἐγὼ μὲν. D*EFG. It. Ambrst. Cassiod. (f) κυρίῳ ἡμῶν. D*EFG. It. Ambrst. Cassiod. (g) ποιούμενος τὴν δέησιν μετὰ χαρᾶς. Arm. Æth. Arr. || χαρᾶς] + καὶ FG. Mt. 4. boern. harl** Theodoret. ms. || δέησιν] + μοῦ. 28. 31. 47. 67* Mt. a. d. Æth. Syr. p. Ar. pol. Slav. Theoph. (h) τὰ ἀγαθὰ ἔργα. Mt. d. (i) = Æth. (k) ἐν τῇ ἀπολ. BD** 37. 39. 46. 47. 57 (c. al. 7.) 72. 73. 74. 80. al. 13 pluresve. (Mt. habet in textu, nec codices suos dissentire indicat.) Ed. Syr. Arr. Vulg. It. Theodoret. Ambrst. Pel. τῇ ἀπολογίᾳ μου. Arm. ἐν τῇ ἀπολ. μου. 80. Chrys. etiam semel in Mt. β. 4. (l) post χάρ. ponunt DEFG. Vulg. It. μοι. 39. al. 5. Theoph. Ambrst. (m) *gaudii*, Vulg. It. Ambrst. Pel. Primas. Sedul.

ὑμᾶς ὄντας.] [Μάρτυς γάρ [n] μου" [o] — ἐστὶν" ὁ θεὸς, 8
ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις [p] χριστοῦ ἰησοῦ".
Καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν [q] ἔτι" μᾶλ- 9
λον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ [r] ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσ-
θήσει" Εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε 10
εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν χριστοῦ, Πεπλη- 11
ρωμένοι [s] καρπὸν δικαιοσύνης τὸν" διὰ [t] ἰησοῦ χριστοῦ, εἰς δόξαν
καὶ ἔπαινον [u] θεοῦ."

[Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοὶ, ὅτι τὰ κατ' 12
ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν·
Ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς [x] ἐν χριστῷ γενέσθαι" 13
ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσι, Καὶ τοὺς 14
πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν κυρίῳ,] πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς
μου, περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν [y] λόγον λαλεῖν.
Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς δὲ καὶ δι' εὐ- 15
δοκίαν τὸν χριστὸν κηρύσσουσιν· Οἱ μὲν [z] ἐξ ἀγάπης· 17
εἰδότες, ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι· Οἱ 16
δὲ ἐξ ἐριθείας, τὸν χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἁγνῶς,

---

[p] ∾ ἰησοῦ χριστοῦ. [s] καρπῶν δικαιοσύνης τῶν.

[z] Transposuimus vs. 16 et 17.

(n) μοι. DEFG. 39. 80. Barb. 1. Syr. Ar. pol. Arm. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 4.) Ambrst. Pel. (o) = BFG. 17. 67** Vulg. It. Chrys. in Mt. 4. (p) ABDEFG. 37. 73. Mt. f. h. 4. Syr. p. Vulg. ms. It. Ambrst. (q) = 37. Æth. Vulg. Ambrst. Pel. (r) = 39, (s) ADEFG. 31. 37. 39. 46. 47. 57. 73. 80. al. 11. Mt. g. Sahid. Æth. Arm. Vulg. It. Theodoret. in comment. Damasc. Œc. Ambrst. Pel. καρπὸν δικαιοσύνης. B. item Mt. f. m. (t) + πίστεως. Syr. p. c. ast. (u) χριστοῦ. D*gr. μοι. FG. boern. *ejus*, harl* (x) γενέσθαι ἐν χριστῷ. DEFG. Arm. Vulg. boern. Theoph. γενέσθαι τοὺς ἐν χριστῷ. Chrys. in comment. (y) τοῦ θεοῦ λόγον. 72. Ed. λόγον τοῦ θεοῦ. AB. 10. 17. 23. 31. 37. 38. 39. 47. 57 (cum 49.) 71. 73. 80. Barb. 2. Mt. a** f. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Syr. p. c. ast. Slav. Vulg. Clem. Chrys. alicubi et h. l. in ms. Ambrst. Pel. Post λαλεῖν addunt τοῦ θεοῦ D*E. clar. germ. λόγον κυρίου. FG. boern. (z) Vs. 16 et 17. transponuntur in ABDEFG. 23. 37. 47. 73. 80. Syr. Erp. (uterque interpres omisit οἱ μὲν ἐξ ἀγάπης.) Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. It. Bas. Marcion seu Tert. Ambrst. Pel. Aug.

18 οἰόμενοι θλῖψιν [a] ∾ ἐπιφέρειν″ τοῖς δεσμοῖς μου. [b] Τί
γάρ; [c] πλὴν″ παντὶ τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ,
χριστὸς [d] καταγγέλλεται·″ καὶ ἐν τούτῳ χαίρω, ἀλλὰ
19 καὶ χαρήσομαι. Οἶδα γὰρ, ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται
εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως, καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ
20 πνεύματος ἰησοῦ χριστοῦ, Κατὰ τὴν [e] ἀποκαραδοκίαν″
καὶ ἐλπίδα μου,] ὅτι [ἐν οὐδενὶ [f] αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ᾽
ἐν πάσῃ παῤῥησίᾳ, ὡς πάντοτε, καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται
χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανά-
21 του. Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν, [g] ∾ χριστὸς,″ καὶ τὸ ἀποθανεῖν,
22 κέρδος. [h] Εἰ δὲ τὸ″ ζῆν [i] ἐν [k] σαρκὶ,″ τοῦτό μοι καρπὸς
23 ἔργου, [l] καὶ τί αἱρήσομαι, οὐ γνωρίζω· Συνέχομαι [m] δὲ″
ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων [n] εἰς″ τὸ [o] ἀναλῦσαι,″
* καὶ σὺν χριστῷ εἶναι· [p] πολλῷ″ [q] = γὰρ″ [r] μᾶλλον″
24 κρεῖσσον· Τὸ δὲ ἐπιμένειν [s] = ἐν″ τῇ σαρκὶ, ἀναγκαιό-

[a] ∾ ἐγείρειν. [g] ∾ χρηστὸν. [m] γάρ.

(a) ABD*FG. 31. 39. 73. Ed. Æth. Arm. Vulg. It. Antiochus. Damasc. Aug. Ambrst. Hier. Aug. Pel. προσφέρειν. Theoph. ms. (b) ἐν τούτῳ χαίρω καὶ χαρήσομαι, ὅτι ἐν παντὶ τρόπῳ etc. Syr. Erp. ‖ τί γάρ; = Æth. (c) = Mt. d. ὅτι. B. πλὴν ὅτι. AFG. 17. 31. 46. 67* 73. 80. al. 4. Mt. a. k. 4. semel. boern. Ath. ms. Cyr. Theoph. ms. (d) καταγγελλέσθω. Eus. Alii ap. Œc. (e) καραδοκίαν. FG. 18. 44. Mt. n. Ath. ms. contemplationem, Ambrst. (f) + ὑμῶν. FG. boern. (g) χρηστὸν. Ar. pol. Gregor. M. dial. bis. lat. et gr. ‖ ἐστὶν. FG. Vulg. (h) τὸ δὲ. Slav. 5. Chrys. in Mt. β. (i) + μοι. Slav. 8. et ed. (k) σώματι. Slav. ed. (l) + ἐστι. FG. Vulg. It. (m) ABCDEFG. Alii multi. Mt. a. al. 10. Ed. Syr. p. Arm. ut videtur. Slav. Vulg. ed. It. Chrys. (etiam in Mt. 4. β.) Damasc. Theoph. Œc. Ambrst. Aug. Rufin. Pel. Cassiod. τε. Clem. δὲ καὶ. 52. harl. (n) = DEFG. Vulg. It. Chrys. in Mt. 4. β. semel. ‖ εἰς τὸ] τοῦ. Orig. (o) recipi, Tert. (p) πόσῳ. D*FG. It. Utrumvis boern. (q) = BDEFG. 23. 46. 57. (cum al. 6.) 67* 72. 73. 80. al. 16. pluresque. et Barb. 4. Mt. a. al. 10. Ed. (etiam Steph. 3.) Syr. utr. Arr. Arm. Slav. Vulg. It. Or. semel. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 4. β.) Theodoret. Theoph. Œc. Quidam ap. Aug. Pel. Cassiod. Beda. ‖ Legunt γὰρ A. 6. 10. 31. 39. 47. 67** Alii. Vulg. ms. Clem. Or. semel. Aug. dis. Ambrst. Ambr. alicubi. (r) = 80. Clem. Or. semel. Ambrst. Beda. (s) = AC. 19. 45. 47. ap. Mill. 55. 61. Mt. c. k. Clem. Or. ter. Petr. alex. Cyr. Chrys. etiam in Mt. β. 4.

τερον δι' ὑμᾶς. Καὶ τοῦτο [t] πεποιθὼς οἶδα," ὅτι μενῶ 25
καὶ [u] ∾ συμπαραμενῶ" πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκο-
πὴν καὶ χαρὰν τῆς πίστεως· Ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν 26
περισσεύῃ ἐν χριστῷ ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ, διὰ τῆς ἐμῆς παρου-
σίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς.

Μόνον [ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ χριστοῦ πολιτεύ- 27
εσθε,] ἵνα, εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς, εἴτε ἀπὼν, * [x] ἀ-
κούσω" τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν [y] ἑνὶ" πνεύματι,
[z] μιᾷ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου,
Καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων· ἥτις 28
[a] ∾ ἐστὶν αὐτοῖς" ἔνδειξις ἀπωλείας, [b] ὑμῖν" δὲ σωτηρίας· καὶ
τοῦτο ἀπὸ θεοῦ· Ὅτι [c] ὑμῖν" ἐχαρίσθη [d] τὸ" [e] ὑπὲρ" 29
χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ
ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν· Τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες, οἷον 30
[f] [g] ∾ ἴδετε". [h] ἐν ἐμοὶ," [i] καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί." Εἴ 1
τις οὖν παράκλησις ἐν χριστῷ, εἴ [k] ∾ τι" [l] παραμύθιον"
ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ [m] τις" σπλάγχνα

[u] ∾ παραμενῶ. [a] ∾ αὐτοῖς μέν ἐστιν. [g] ∾ εἴδετε.
[k] ∾ τις. [m] ∾ τινα.

(t) πέποιθα. 73. (u) ACD*FG. 17. 20. 31. 67** 80. Syr. Arm. Slav. Vulg. It.) (x) ἀκούω. BD* 57 (c. al. 6 !) (y)= 2. 41. (z) + καὶ. 3. 35. 108. Mt. d. Syr. Ar. Copt. Æth. Arm. Chrys. etiam in Mt. β. 4. (a) ABCD*FG. 61. Syr. Arr. It. tol. Vulg. ms. Ambrst. Pel. αὐτοῖς ἐστιν. 73. Vulg. ἐστὶν αὐτοῖς μεν. Chrys. etiam in Mt. β. 4. Theoph. (b) ὑμῶν. ABC** 17. 31. 39. 47. Mt. 4. Syr. Erp. item Ar. pol. clar. germ. Aug. ἡμῖν. D*gr. G. 73. Slav. 5. 8. boern. ἡμῶν. Cyr. (c) ἡμῖν. A. 35. 71. (d) = FG. 3. 68** 73. Mt. k. Œc. in comment. τὰ. 1. Mt. l. (e) ὑπὸ. 31. ἀπὸ. 3. 33. 35. 73. Mt. k. Œc. in comment. (f) + καὶ D*FG. Vulg. It. Ambrst. Pel. (g) ACDE* 23. 47. 72. al. 12. Mt. a. al. 5. Ed. Chrys. (etiam in Mt. β.) Theodoret. Damasc. *vidistis*, Slav. 5. et ed. Vulg. It. Tert. Ambrst. Pel. (h) = 23* ἐν ὑμῖν. 23** ἐμοὶ. 80. Mt. e. (i) = Mt. c. Chrys. etiam in Mt. β. 4. || ἐν ἐμοὶ.] = 57. Tert. *de me*, Syr. Erp. Æth. Vulg. germ. harl** Ambrst. Pel. Utrumvis boern. || *audistis*, Slav. 5. Vulg. It. Tert. Ambrst. ed. Pel. (k) τις. D* 10. 46. 73. al. 8. Mt. a** c. n. β. Ed. (l) παραμυθία. Theodoret. Theoph. ed. et in comment. (m) τις ABCDEFG. 17. 23. 31. 39. 44. 47. 71. 73. 80. al. 26. Mt. a. al. 9. Ed.

2 καὶ οἰκτιρμοί· Πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν, ἵνα τὸ αὐτὸ
φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμψυχοι, τὸ [n] ἓν"
3 φρονοῦντες· Μηδὲν κατὰ ἐριθείαν [o] ∾ ἢ" κενοδοξίαν ἀλλὰ
τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους [p] ἡγούμενοι" ὑπερέχοντας
4 ἑαυτῶν· Μὴ τὰ ἑαυτῶν [q] ἕκαστος" [r] σκοποῦντες," ἀλλὰ [s] καὶ"
5 [t] τὰ" ἑτέρων * [u] — ἕκαστοι."] [Τοῦτο [x] = γὰρ" [y] ∾ φρο-
6 νείσθω" [z] ἐν ὑμῖν," [a] ὃ καὶ ἐν χριστῷ ἰησοῦ·" Ὃς ἐν μορφῇ
θεοῦ ὑπάρχων, οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο [b] τὸ" εἶναι ἴσα
7 θεῷ, Ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε, μορφὴν δούλου λαβὼν, ἐν
ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος, * καὶ σχήματι εὑρεθεὶς
8 ὡς ἄνθρωπος· Ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν, γενόμενος ὑπήκοος
9 μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. Διὸ καὶ ὁ θεὸς
αὐτὸν ὑπερύψωσε, καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ [c] + τὸ" ὄνομα τὸ

---

[o] ∾ μηδὲ κατὰ. [r] σκοπεῖτε. [u] ἕκαστος. [y] ∾ φρονεῖτε.

Bas. Chrys. ap. Wetst. et in Mt. β. 4. Damasc. Œc. Theoph. ap. Wetst. τι. 4. 18. 37. 46. 61. 72. 74. Mt. f. Chrys. alicubi. τε. Theodoret. ms. (n) αὐτὸ. AC. 17. 73. *idipsum*, Vulg. Pel. (o) ἢ κατὰ. 7. Mt. n. Hilar. καὶ κατὰ. 49. μηδὲ κατὰ. AC. 17. 31. 37. Mt. f. Copt. Æth. Arm. Vulg. clar. germ. Aug. Ambrst. Alii. μηδὲν κατὰ. B. Cœlestin. I. (p) προηγούμενοι. D. ap. Mill. 46. 71. 80. Mt. g. (q) = Arm. Hilar. ἕκαστοι. ABF(G) 17. Mt. f. Vulg. boern. Ambr. Anastas. II. Pel. (r) ABCDEF(G) 10. 17. 31. 47. 51. 80. Ed. Arm. Slav. 7. et ant. Vulg. It. Ath. Ephr. Bas. Antonius et Max. Ambrst. Hilar. Aug. Ambr. Pel. Anastas. II. Post secundum ἕκαστος ponitur in Slav. recent. σκοπείτω. 73. Mt. g. || ἑκάστοις κοποῦντες. G. *singuli laborantes t. quærentes*, boern. ζητοῦντες. Cyr. (s) = D. ap. Mill. FG. 61. Mt. g. Arm. Slav. 7. et ant. Vulg. It. Bas. Hilar. Ambr. Anastas. II. Ambrst. Pel. (t) τὸ. DEgr. ap. Wetst. 39. 46. 67** 72. 74. al. 20. Mt. c. g. l. m. n. β. Ed. Œc. || + τῶν. DFG. 57 (cum 71.) Mt. a. Ed. (u) ἕκαστοι ABC DEgr. 17. 31. 47. Bas. ter. Aug. = FG. Vulg. clar. boern. Ambr. Auct. de promiss. Ambrst. Pel. Ante τὰ ἑτέρων ponit Arm. Post φρονείσθω Cyr. Theodotus ancyr. Sequentibus jungunt plures. || + σκοπεῖτε. 23. Slav. 7 et ant. (x) = ABC* 17. 37. Mt. 4. semel. Erp. Arm. Slav. 5. Cyr. sæpe. Antonius et Max. Ruf. Gaud. Leo. Vigil. δὲ. Slav. ant. (y) φρονεῖτε. ABCDEFG. 17. 37. 67** Vulg. It. Cyr. aliquoties. Ambrst. Pel. Rufin. Hilar. Alii. Legunt scil. ἑτέρων. Ἕκαστοι τοῦτο φρονεῖτε, vel ἑτέρων. Τοῦτο γὰρ φρονεῖτε. || Τοῦτο γὰρ φρονείτω ἕκαστος. Theodot. ancyr. Cyr. alicubi. Τοῦτο φρονείσθω. ἑκάστῳ Arm. (z) *de vobis*, Auct. de singul. cleric. *in his*, Victorin. (a) *quod et Christus Jesus*, Vulg. clar. germ. Syr. || καὶ = Slav. 1. 7. (b) = G. (c) + ABC. 17. Or. Dionys. alex. Eus. Cyr. Procop.

ὑπὲρ πᾶν ὄνομα· "Ἵνα [d] ἐν τῷ ὀνόματι ἰησοῦ πᾶν γόνυ 10
κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, Καὶ 11
πᾶσα γλῶσσα [e] ἐξομολογήσηται," ὅτι [f] [g] κύριος ἰησοῦς
χριστὸς," [h] εἰς δόξαν" θεοῦ [i] πατρός [k].] "Ωστε, [l] ἀγα- 12
πητοί" μου, [καθὼς [m] πάντοτε" ὑπηκούσατε [n], μὴ [o] ὡς"
[p] ἐν" τῇ παρουσίᾳ μου μόνον, ἀλλὰ [q] [r] νῦν" πολλῷ μᾶλ-
λον [s] ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου," μετὰ φόβου καὶ τρόμου * τὴν
ἑαυτῶν σωτηρίαν [t] κατεργάζεσθε·" [u] = Ὁ θεὸς γάρ ἐστιν 13
ὁ ἐνεργῶν [x] ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν * ὑπὲρ
τῆς εὐδοκίας [y]. Πάντα ποιεῖτε χωρὶς [z] γογγυσμῶν" [a] καὶ 14
διαλογισμῶν·" Ἵνα [b] γένησθε" ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, 15
τέκνα θεοῦ [c] ἀμώμητα" [d] ∞ ἐν μέσῳ" γενεᾶς σκολιᾶς
καὶ διεστραμμένης· [e] ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν
κόσμῳ," Λόγον ζωῆς ἐπέχοντες· εἰς καύχημα ἐμοὶ εἰς 16
ἡμέραν χριστοῦ,] ὅτι [οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον, οὐδὲ εἰς κε-
νὸν ἐκοπίασα.
Ἀλλ' εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ 17

---

[d] ∞ μέσον.

(d) + καὶ. Slav. 1. (e) ἐξομολογήσεται. AFG. 31. 37. 39. 47. 71. 73. al. 11. Mt. a** 19. al. 6. Ed. Or. quater. Chrys. semel in comment. Theodoret. alicubi. Theoph. || + σοι. 80. (f) + εἷς. 61. (g) ἰησοῦς χριστὸς. 80. κύριος ἰησοῦς. FG. boern. Cyr. alicubi. Novatian. Ambrst. Ambr. Gaudent. Cassiod. χριστὸς κύριος. Mt. g. (h) *in gloria est*, Vulg. item boern. Cypr. Novatian. Hilar. Ambr. Aug. Ambrst. Pel. Alii. (i) + καὶ. Slav. 1. (k) + ἀμήν. 3. Mt. 19** Slav. 5. Cyr. Theodoret. alicubi. (l) ἀδελφοί. A. Lectionaria. Æth. Slav. 5. demidov. (m) πάντες. 43. (n) + μου. 38. 72. Ed. Æth. Slav. 8. et ed. (o) = B. 3. 38. 72. Mt. 4. semel. Ed. Syr. Arr. Copt. Arm. Æth. harl** Chrys. semel. in comment. Ambrst. Pel. Beda. (p) = FG. Mt. 4. semel. It. Ambrst. (q) + καὶ. 1. 72. 108. Mt. f. 4. Ed. Chrys. in textu. item 49. (r) = 4. 33. Mt. d. Chrys. in comment. Theoph. Post μᾶλλον ponunt DEFG. Arm. Vulg. It. Ambrst. Pel. (s) = FG. boern. || + ἀφ' ὑμῶν. Arm. (t) ἐργάζεσθε. 67** (u) = ACD FG. 17. Mt. k. g. Damasc. (x) + δυνάμεις. A. (y) + αὐτοῦ. C. (z) ὀργῆς. 1. 38. Ed. ὀργῆς, γογγυσμῶν. 72. Mt. l. (a) = 43. 71. Mt. g. (b) ἦτε. AD*EFG. Vulg. It. Cypr. (c) ἄμωμα. AC. 17. 23. Clem. Cyr. (d) ABCD*FG. 17. 23. 31. 67** 73. Clem. (e) φωστήρων δίκην ἐν κόσμῳ φαίνεσθε. Clem. || κόσμῳ] τῷ κόσμῳ τούτῳ. FG. It. Leo.

18 τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν· Τὸ
19 δ' αὐτὸ καὶ [f] ὑμεῖς" χαίρετε, καὶ συγχαίρετέ μοι. Ἐλ-
πίζω δὲ ἐν [g] κυρίῳ" ἰησοῦ, τιμόθεον ταχέως πέμψαι ὑμῖν,
20 ἵνα κἀγὼ [h] εὐψυχῶ," γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν. Οὐδένα γὰρ
ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις γνησίως τὰ περὶ [i] ὑμῶν" μεριμνήσει·
21 Οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ [k] † [l] ἰησοῦ χριστοῦ.
22 Τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι, ὡς πατρὶ τέκνον,
23 σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν [m] εἰς τὸ εὐαγγέλιον." Τοῦτον μὲν
οὖν ἐλπίζω πέμψαι, ὡς ἂν [n] ἀπίδω" τὰ περὶ ἐμὲ, ἐξαυ-
24 τῆς·] [Πέποιθα δὲ ἐν κυρίῳ, ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως
25 [o] ἐλεύσομαι." Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην, ἐπαφρόδιτον τὸν
ἀδελφὸν [p] καὶ συνεργὸν" καὶ συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ
ἀπόστολον, καὶ [q] λειτουργὸν" τῆς [r] χρείας μου," πέμψαι
26 πρὸς ὑμᾶς· Ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς [s], καὶ ἀδη-
27 μονῶν, διότι ἠκούσατε [t] ὅτι ἠσθένησε." Καὶ γὰρ ἠσθένησε
παραπλήσιον [u] θανάτῳ·" ἀλλ' ὁ θεὸς [x] αὐτὸν" ἠλέησεν·
οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμὲ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ

[k] † τοῦ. [l] ∾ χριστοῦ ἰησοῦ.

(f) αὐτοὶ. Mt. l. (g) χριστῷ. CD* FG. 38. 71. 74. Copt. It. (h) ἐμψυχῶ. Ed. ἐκψυχῶ. A. (i) ἡμῶν. D*gr. ἐμοῦ. Mt. d. (k) = ACDE FG. 73. 80. Alii multi. Mt. a. al. 9. Ed. Clem. Chrys. in comment. (etiam semel in Mt. β. 4.) Damasc. Theoph. (l) ἰησοῦ χριστοῦ. ACDEFG. 39. 47. Alii. Mt. d. Syr. Erp. Arm. Vulg. ed. It. Clem. Damasc. Chrys. in comment. Hier. Ambrst. ed. Aug. Pel. χριστοῦ. Mt. g. Ar. pol. Cypr. (m) τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου. C. (n) ἀφίδω. AB*D*FG. 17. ἐπίδω. 73. Mt. h. (o) ἐλεύσεται. 17. 23* ‖ + πρὸς ὑμᾶς. AC. 23. 39. 57 (cum 49. 70.) Mt. d. k. m. Ed. Syr. Arr. Copt. Vulg. Chrys. (etiam in Mt. β. 4.) Theoph. Ambrst. Pel. Facund. (p) = D*E. clar. germ. Ambrst. Pacian. (q) συλλειτουργὸν. Mt. f. συνεργὸν. Mt. l. Theodoret. alicubi. Theoph. ms. (r) *operis mei*, Ambrst. (s) + ἰδεῖν. ACDE. 10. 17. 23** 31. 37. 39. 67** 73. 74. 80. al. 9. et Barb. 2. Mt. c. d. f. m. Syr. Copt. Æth. Arm. Slav. clar. germ. Damasc. Theoph. Cassiod. (t) αὐτὸν ἠσθενηκέναι. D*EFG. Vulg. It. Ambrst. Pel. (u) θανάτου. B. 31. 73. 80. al. 3. Mt. d. Chrys. etiam in Mt. β. 4. (x) = 71. Post ἠλέησεν ponunt ABDEFG. 37. 73. 57 (cum 69.) Mt. f. Ed. Arm. Vulg. It.

[y] λύπην'' [z] σχῶ.'' Σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτὸν, ἵνα 28
ἰδόντες αὐτὸν * [a] πάλιν,'' χαρῆτε, κἀγὼ ἀλυπότερος ὦ.
[b] Προσδέχεσθε'' [c] οὖν'' αὐτὸν ἐν κυρίῳ μετὰ πάσης χα- 29
ρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε· Ὅτι διὰ τὸ ἔρ- 30
γον [d] — τοῦ χριστοῦ'' [e] μέχρι'' θανάτου ἤγγισε [f] παραβο-
λευσάμενος'' [g] τῇ ψυχῇ,'' ἵνα [h] ἀναπληρώσῃ'' τὸ ὑμῶν ὑστέ-
ρημα τῆς πρός με λειτουργίας.
[Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί μου, [χαίρετε ἐν κυρίῳ· [i] τὰ 1
αὐτὰ'' γράφειν [k] ὑμῖν,'' ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρὸν, ὑμῖν δὲ
[l] ἀσφαλές.
Βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, 2
βλέπετε τὴν κατατομήν. Ἡμεῖς γάρ ἐσμεν ἡ περιτομὴ, 3
οἱ πνεύματι [m] ∾ θεῷ'' λατρεύοντες, καὶ καυχώμενοι ἐν
χριστῷ ἰησοῦ, καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιθότες· Καίπερ ἐγὼ 4

---

[y] λύπῃ. [f] παραβουλευσάμενος. [m] ∾ θεοῦ.

(y) ACDEFG. 23. 31. 37. 46. 47. 57 (c. al. 5.) 73. 80. al. 8. Mt. a* ut videtur. b. d. n. Ed. Chrys. in Mt. 4. et semel in β. Damasc. Œc. λύπης. Mt. c. τῇ λύπῃ. 72. (z) ἔχω. DEF G. al. 4. (a) = Mt. d. β. 4. Æth. Chrys. Theoph. Sequentibus jungunt 67. Alii. Ed. (b) προσδέξεσθε. A** 67** 73. 80. (c) = 17. Arm. (d) = C. χριστοῦ. BF G. 73. 80. (τοῦ) κυρίου. A. 17. 31. 47. 57 (c. al. 3.) Copt. Syr. p. Æth. boern. θεοῦ. Chrys. in comment. (e) ἕως. DFG. (f) ABDEFG. Damasc. ex Eusebio. Chrys. ut videtur. Hesych. ed. *parabolatus de anima sua*, It. *tradens animam suam*, Vulg. Æth. Pel. *in interitum tradens animam suam*, Ambrst. *sprevit animam* (vitam) *suam*, Syr. (g) τὴν ψυχὴν. Mt. d. Theoph. ms. τῇ ἰδίᾳ ψυχῇ. Mt. m. τῇ ψυχῇ αὐτοῦ. FG. Verss. (h) πληρώσῃ. 47. al. 8. Mt. m. Ed. (i) ταῦτα. FG. gr. (k) = 47. al. 4. Mt. k. β. semel. (l) + τὸ 23. 31. 33. 37. 73. 80. al. 17. Mt. a. al. 8. Ed. Procop. (m) ABCD**EFG. 10. 17. 23. 31. 37. 39. 46. 47. 57 (c. al. 6.) 71. 72. 73. 74. 108. al. 26. et Barb. 6. Mt. a. a 3. b bis. c. e bis. f. g. k. l. n* Codd. gr. omnes aut pæne omnes ap. Aug. et ap. Ambr. de Sp. S. 2, 6. edit. Benedict. Aliter ap. Wetst. et Beng. et in aliis editt. Ambrosii.) Ed. Copt. Syr. p. in m. Codd. lat. plures ap. Aug. boern. Vulg. ms. Eus. Ath. Chrys. in Mt. β. ter. et in 4 ter. Theodoret. in h. l. Euthal. semel. Damasc. Orig. int. Primas. Ambr. Aug. dis || Sed θεῷ D* S0. Alii et Mt. m. n** Syr. utr. Arr. Arm. Slav. Vulg. ed. clar. germ. Codd. lat. nonnulli ap. Aug. Chrys. ed. Theodoret. alicubi. Theoph. Tert. Hier. Ambr. in editt. nonnullis. Ambrst. Aug. aliquoties. Sedul. Pel. *Domino*, Didym. θείῳ. Mt. d.|| *Spiritui Deo*, Codd. lat. ap. Aug.

ἔχων πεποίθησιν [n] καὶ" ἐν σαρκί. εἴ τις δοκεῖ [o] ἄλλος"
5 πεποιθέναι ἐν σαρκὶ, ἐγὼ μᾶλλον· [p] Περιτομῇ" ὀκτα-
ήμερος, ἐκ γένους ἰσραὴλ, φυλῆς βενιαμὶν, ἑβραῖος ἐξ
6 ἑβραίων, κατὰ νόμον φαρισαῖος, Κατὰ [q] ζῆλον" διώκων
τὴν ἐκκλησίαν[r], κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος
7 ἄμεμπτος. [s] Ἀλλ'" ἅτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἥγη-
8 μαι διὰ τὸν χριστὸν ζημίαν. Ἀλλὰ [t] μὲν οὖν" καὶ ἡγοῦ-
μαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως
χριστοῦ ἰησοῦ τοῦ κυρίου [u] μου," δι' ὃν [τὰ πάντα ἐζη-
μιώθην, καὶ ἡγοῦμαι σκύβαλα [x] — εἶναι," ἵνα χριστὸν
9 κερδήσω,] Καὶ εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην
τὴν ἐκ νόμου, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως χριστοῦ,] τὴν ἐκ
10 θεοῦ δικαιοσύνην [y] * ἐπὶ τῇ πίστει" Τοῦ γνῶναι αὐτὸν,
καὶ τὴν δύναμιν τῆς [z] ἀναστάσεως" αὐτοῦ, καὶ τὴν κοι-
νωνίαν τῶν παθημάτων αὐτοῦ, [a] ∾ συμμορφούμενος" τῷ
11 θανάτῳ αὐτοῦ, Εἴπως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν
12 [b] ∾ τῶν" νεκρῶν. Οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον, [c] ἢ ἤδη τετε-

---

[t] μενοῦνγε. [a] ∾ συμμορφιζόμενος. [b] ∾ τὴν ἐκ.

(n) = D*FG. 73. al. 3. It. Vulg. ms. Aug. semel. (o) = 46. E. ap. Mill. Syr. Erp. Lucif. Ambrst. Chrys. in comment. ἀλλῶς. Ggr. 37. Mt. l. Ante δοκεῖ ponunt DE ap. Wetst. FG. 73. 74. Vulg. It. (p) περιτομή. Ed. (etiam Steph. 3. et Elzev.) Amphiloch. Theodoret. Andreas cret. Theoph. (q) ζῆλος. ABD*FG. (r) + θεοῦ. FG. Mt. m. Arm. in marg. editt. amstelod. et constantinop. Vulg. boern. Aug. Pel. (s) = AFG. 17. It. Cyr. Lucif. Ambr. Ambrst. ed. (t) = Arm. μὲν οὖν. BDEFG. 39. 46. 47. 72. 74. al. 21. Mt. a. c* al. 7. Ed. Bas. Chrys. (etiam in Mt. β. 4.) Cyr. Theodoret. Damasc. Œc. Hesych. (u) ἡμῶν. A. Copt. Æth. Syr. p. harl* demidov. alii. Bas. Cyr. Theodoret. Lucif. Aug. (x) = D*G. 17. Arm. Vulg. It. Lucif. Ambr. Hilar. Pel. Ambrst. Fulgent. Sed habet Aug. (y) = Syr. Erp. ἐν πίστει. D*E. Sequentibus jungunt 23. 46. Alii. Syr. Æth. Bas. Cyr. Chrys. Theodoret. Theoph. (z) πίστεως. 3. 108. (a) συμμορφιζόμενος. ABD* 17. 71. item 67** Orig. ms. Bas. Macar. συμμορφαζόμενος. Mt. a** συνφορτιζόμενος. FG. cooneratus, It. Lucif. Iren. conformatus, Aug. conformans me, Ambrst. configuratus, Vulg. Pel. Beda. (b) ADE. 17. 31. 71. 73. 80. Barb. 1. Syr. utr. Arr. Vulg. It. Bas. Chrys. (etiam in Mt. β ter, sed in Mt. 4. bis) Damasc. Tert. Iren. Lucif. Ambrst. Alii. τῶν ἐκ. G. (c) + ἢ ἤδη δεδικαίωμαι s. δικαίωμαι DEFG. It. Iren. Auct. de singul. cleric. Ambrst. Sed non agnoscunt Tert. Hilar. Ambr. Aug. Hier. Pel.

λείωμαι· διώκω δὲ, εἰ [d] καὶ" καταλάβω, ἐφ' ᾧ [e] καὶ"
κατελήφθην ὑπὸ [f] χριστοῦ." Ἀδελφοὶ, ἐγὼ ἐμαυτὸν [g] οὐ" 13
λογίζομαι [h] κατειληφέναι·" Ἓν δὲ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπι- 14
λανθανόμενος, [i] τοῖς δὲ" ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, [k] κατὰ
σκοπὸν" διώκω [l] ἐπὶ" τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως [m] τοῦ
θεοῦ" [n] ἐν χριστῷ ἰησοῦ." Ὅσοι οὖν τέλειοι [o], τοῦτο 15
[p] φρονῶμεν·" καὶ εἴ τι ἑτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς
ὑμῖν ἀποκαλύψει· Πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ 16
στοιχεῖν [q] †. [r] Συμμιμηταί" μου γίνεσθε, ἀδελφοὶ, καὶ 17
σκοπεῖτε τοὺς οὕτω περιπατοῦντας [s] καθὼς ἔχετε τύπον
ἡμᾶς." Πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν [t], οὓς πολλάκις ἔλε- 18
γον ὑμῖν, νῦν δὲ [u] καὶ" κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ
σταυροῦ τοῦ χριστοῦ· Ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ θεὸς 19
ἡ κοιλία, καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια

---

[f] ∾ τοῦ χριστοῦ ἰησοῦ. [q] † κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν.

(d) = DEFG. 39. It. Tert. Ambrst. Hilar. Ambr. Hier. (e) = DEFG. 67** 74. boern. Tert. (f) BDEFG. 17. Æth. It. Clem. Damasc. Tert. Auct. de sing. cler. Hilar. Hier. *χριστοῦ ἰησοῦ.* A. 73. 80. Mt. d. k. Chrys. etiam in Mt. 4. Alii aliter. (g) *οὔπω.* AD* gr. 17. 23* 31. 47. 80. al. 20. et Barb. 4. item 73. Mt. a. m in marg. al. 6. Ed. Copt. Æth. Syr. p. c. ast. Ar. pol. Slav. Clem. Bas. Chrys. in comment. semel (etiam in Mt. β semel.) Theodoret. Damasc. Chron. alex. Theoph. Œc. Hier. alicubi. item Ambrst. (h) *κατειληφότα.* FG. Utrumvis boern. (i) *εἰς δὲ τὰ.* D*G. Slav. It. (k) *κατασκοπῶν.* 31. 37. Arm. ‖ *secundum scopum persequor ad palmam incriminationis* (*ἀνεγκλήσεως?*) *per quam concurrerem.* Tert. (l) *εἰς.* AB. 17. 73. 80. Ed. Clem. Chron. alex. ‖ = Slav. 5. 8. (m) = G. 46. boern. Vulg. ms. Clem. Novatian. Auctor de sing. cler. Haimo. (n) = Ambrst. Alii aliter. (o) + *ἐν χριστῷ ἰησοῦ.* FG. boern. (p) *φρονοῦμεν.* 39. al. 3. Mt. m. Codd. ap. Hier. Slav. 5. Clem. (q) = AB. 17. 67** Copt. Sahid. Æth. Hilar. Aug. sæpe. Facund. Sedul. ‖ *κανόνι* = DEFG. Patres Chalcedon. ap. Evagr. Nempe: *τὸ αὐτὸ φρονεῖν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν.* D*E. clar. germ. Ambrst. *τὸ αὐτὸ* (*τὰ αὐτὰ.* F.) *φρονεῖν, τῷ αὐτῷ συνστοιχεῖν.* FG. boern. *τὸ αὐτὸ φρονεῖν* ante *τῷ αὐτῷ στοιχεῖν κανόνι* ponunt (præter DEFG. It.) 23. 31. 37. 57. 73. 80. Arm. Slav. 7 et ed. Vulg. ‖ *τῷ αὐτῷ στοιχεῖν κανόνι*] *τῷ αὐτῷ κανόνι στοιχεῖν.* 57. 73. Mt. f. Arm. *καὶ τῷ αὐτῷ κανόνι στοιχεῖν.* Slav. 7. et ed. (Slav. 5. 8. ut recept.) *στοιχεῖν τῷ αὐτῷ κανόνι.* 37. (r) *μιμηταί.* 73. Chrys. etiam in Mt. β. 4. (s) = Mt. k. (t) + *ἑτέρως.* Syr. Syr. p. c. ob. (sed in marg. notatur, in duobus græcis exemplaribus hoc non inveniri.) + *κατὰ* (*τὴν*) *σάρκα.* 80. Mt. d. + *κακῶς καὶ ἑτέρως ἤπερ ἐγώ.* Anonymus ap. Œc. in Mt. n. (u) = D*Egr. 55. Syr.

20 φρονοῦντες.] [Ἡμῶν [x] γὰρ" τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς
ὑπάρχει, ἐξ [y] οὗ" καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα κύριον Ἰη-
21 σοῦν χριστὸν, Ὃς μετασχηματίσει τὸ σῶμα τῆς τα-
πεινώσεως ἡμῶν [z] † σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης
αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑπο-
1 τάξαι [a] ἑαυτῷ" τὰ πάντα. Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγα-
πητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτω στή-
κετε ἐν κυρίῳ, ἀγαπητοί.
2 [b] Εὐοδίαν" παρακαλῶ, καὶ συντύχην παρακαλῶ, τὸ
3 αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ· [c] Ναὶ" ἐρωτῶ καὶ σὲ, [d] σύζυγε γνή-
σιε," συλλαμβάνου αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συν-
ήθλησάν μοι, μετὰ [e] καὶ" κλήμεντος καὶ τῶν λοιπῶν συν-
4 εργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς.] [Χαίρετε
5 ἐν κυρίῳ * [f] πάντοτε·" πάλιν ἐρῶ, χαίρετε. Τὸ ἐπιεικὲς
6 ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. ὁ κύριος ἐγγύς· Μηδὲν
μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει
[g] μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωριζέσθω πρὸς
7 τὸν θεόν· Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ [h] θεοῦ" ἡ ὑπερέχουσα πάντα

[z] † εἰς τὸ γενέσθαι αὐτό. [c] Καὶ.

(x) δὲ. 80. Syr. Syr. p. in m. Vulg. It. Clem. Or. bis. Chrys. in comment. etiam in Mt. β. 4. Theoph. ed. Patr. lat. (y) ὧν. 31. 56. Ed. Syr. p. in m. (z) = ABD*FG. Æth. Vulg. It. Eus. Cyr. alicubi. Orig. int. (habet Or. gr.) Tert. Iren. Cypr. Hilar. Ambrst. Aug. alicubi. Cerealis Vigil. Fulgent. Pel. Cassiod. Habent Hier. Ambr. Aug. alicubi. Leo. Scholia græca non attingunt, nec Damasc. in Mt. g. neque Theoph. in Mt. d. (a) αὐτῷ s. αὐτῷ ABD*FG. 73. Alii. Mt. b. al. 7. Slav. 5. 8. Eus. *ei.* It. (b) εὐωδίαν. Mt. c. f. k. β. Ed. (etiam Steph. 3.) Chrys. Damasc. Theoph. ed. Alii aliter. (c) ABDEFG. 57. (c. al. 7) 73. 80. al. 33. et Barb. 6. Mt. a. al. 10. Ed. Syr. utr. Erp. Æth. Arm. Slav. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. β. 4.) Theodoret. Damasc. Œc. Facund. Pel. (d) γνήσιε σύζυγε. ABD. 17. 73. Alii. Mt. f. k. Ed. Copt. Theoph. *germane compar*, Vulg. Ambrst. *dilectissime conjux*, clar. germ. *carissime germane compar*, tol. ("Germanus dictus est nomine, qui erat compar officii." Pel.) ἐγνήσιε γερμάνε σύζυγε FG. *carissime t. notissime t. proprium germane.* boern. (Alibi etiam v. c. Rom. 16, 22. propria nomina in hoc codice designantur adjecta inter lineas nota: proprium.) γνήσιέ μου καὶ σύζυγε, καὶ σὺ. Arm. (e) = D*EFG. 38. 49. Lect. 7. Mt. a 3. Arm. Vulg. It. Or. Ambrst. Pel. (f) = Æth. (g) + καὶ αἰτήματι. Arm. (h) χριστοῦ. A. Syr. p. in m. Cyr. Procop. ap. Niceph. Ambr. alicubi. Pel. in comment.

νοῦν, [i] φρουρήσει" τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ [k] νοήματα"
ὑμῶν ἐν χριστῷ ἰησοῦ. Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοὶ, ὅσα ἐστὶν 8
ἀληθῆ, ὅσα σεμνὰ, ὅσα δίκαια, ὅσα ἁγνὰ, ὅσα προσφιλῆ,
ὅσα εὔφημα, εἴ τις ἀρετὴ, [l] καὶ" εἴ τις ἔπαινος [m], ταῦτα
λογίζεσθε· Ἃ καὶ ἐμάθετε, καὶ παρελάβετε, καὶ ἠκού- 9
σατε, καὶ [n] εἴδετε" ἐν ἐμοὶ, ταῦτα πράσσετε· καὶ ὁ θεὸς
τῆς εἰρήνης [o] ἔσται" μεθ' ὑμῶν.]

[Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως, ὅτι ἤδη ποτὲ [p] ἀνεθά- 10
λετε" τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε, [q] ἠκαι-
ρεῖσθε" δέ. Οὐχ [r] ὅτι" καθ' ὑστέρησιν λέγω· ἐγὼ γὰρ 11
ἔμαθον, ἐν οἷς εἰμι, αὐτάρκης εἶναι. Οἶδα [s] καὶ" ταπει- 12
νοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσι μεμύ-
ημαι, καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, [t] καὶ" περισσεύειν
καὶ ὑστερεῖσθαι· Πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντι 13
με [u] †. Πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συγκοινωνήσαντές μου τῇ 14
θλίψει. Οἴδατε [x] δὲ" καὶ ὑμεῖς, φιλιππήσιοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ 15
τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ μακεδονίας, [y] οὐδεμία
μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως,
εἰ μὴ ὑμεῖς [z] μόνοι" Ὅτι καὶ ἐν θεσσαλονίκῃ [a] καὶ" 16

---

[s] δὲ. [u] † χριστῷ.

(i) φρουρήσῃ. Lect. 6. Slav. Vulg. It. Theodoret. in comment. Ambrst. Pel. Ambr. Fulgent. Oros. Chromat. (k) σώματα. FG. Vulg. ms. It. Chromat. Oros. Siricius. ὀνόματα. Theodoret. ed. (l) = Ed. Arm. Vulg. Ambrst. Pel. Aug. Fulgent. (m) + ἐπιστήμης. D * EFG. *disciplinæ*, Vulg. It. Auctor de sing. cler. Ambrst. Pel. Non habent tol. Aug. Fulgent. Sedul. (n) ἴδετε. 72. Alii multi. Mt. d. al. 5. Or. Theodoret. (o) *sit*, Slav. exc. recent. (p) ἀνεθάλλετε. 69. al. 3. Mt. c. f. ἐνεθάλετε. 46. ἐθάλατε D * E. (q) ὑστερεῖσθε. 68 * * *occupati eratis*, Vulg. It. Ambrst. Pel. *tædium habuistis*, Aug. (r) *quasi*, Vulg. clar. germ. Ambrst. Pel. *quod quasi*, boern. (s) ABDEFG. 23. 31. 46. 47. 72. 73. 74. 80. al. 17. Mt. a. al. 10. Ed. Copt. Syr. p. Slav. Vulg. It. Clem. Chrys. (etiam in Mt. β. 4.) Theodoret. Damasc. Arethas. Antonius. Theoph. Œc. Ambrst. Rufin. Aug. Ambr. Alii. δὲ καὶ. 37. || = 14. 61. (t) = A. Syr. (non Arr.) (u) = ABD* Copt. Æth. Arm. Vulg. clar. germ. Clem. Ambrst. Aug. Ambr. Pel. Alii. χριστῷ ἰησοῦ. Or. ter. χριστῷ ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. Or. semel. Semel ut rec. (x) = D * gr. 37. 46. 72. 73. Mt. d. Ed. Syr. p. Chrys. Theodoret. (y) + ὅτι. D* EFG. It. (z) = A* (a) = 59. Mt. n. Ed. Syr. Arr. Vulg. ed. Ambrst. Pel.

17 ἅπαξ καὶ δὶς [b] εἰς" τὴν χρείαν [c] μοι" ἐπέμψατε. Οὐχ
ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλ' ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεο-
18 νάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν. Ἀπέχω δὲ πάντα, καὶ περισ-
σεύω· πεπλήρωμαι, δεξάμενος [d] παρὰ ἐπαφροδίτου" [e] τὰ"
παρ' ὑμῶν [f], ὀσμὴν εὐωδίας, θυσίαν δεκτὴν, εὐάρεστον
19 τῷ θεῷ. Ὁ δὲ θεός [g] μου" [h] ∾ πληρώσει" πᾶσαν
[i] χρείαν" ὑμῶν κατὰ [k] ∾ τὸν πλοῦτον" αὐτοῦ ἐν δόξῃ,
20 [l] ἐν χριστῷ" ἰησοῦ. Τῷ δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα
εἰς τοὺς αἰῶνας [m] τῶν αἰώνων," ἀμήν.
21 Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν χριστῷ ἰησοῦ. ἀσπάζον-
22 ται ὑμᾶς οἱ [n] σὺν ἐμοὶ" ἀδελφοί· Ἀσπάζονται ὑμᾶς
[o] πάντες" οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς καίσαρος οἰ-
23 κίας. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου [p] = ἡμῶν" ἰησοῦ χριστοῦ
μετὰ [q] ∾ πάντων" ὑμῶν. [r] = ἀμήν.] [s] †.

---

[h] ∾ πληρῶσαι. [k] ∾ τὸ πλοῦτος. [q] ∾ τοῦ πνεύματος.

[s] † Πρὸς φιλιππησίους ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης δι' ἐπαφροδίτου.

(b) = AD* Egr. 39. 73. 80. Syr. Slav. 5. Œc. in textu. Aug. Ambrst. (c) μου. D* Egr. 47. al. 3. Chrys. alicubi. Theodoret. Damasc. Procop. Theoph. Œc. Aug. Ambrst. Utrumque jungit Slav. ed. (d) = A. (e) = 39. τὸ D* Egr. (f) + πεμφθὲν. D* Egr. πεμφθέντα. FG. Syr. Vulg. It. Iren. Cypr. Alii. (g) = 73. (h) D* FG. 23* 31. 39. 47. 67** 80. al. 7. Mt. a** al. 4. (Syr. Arr.) Slav. Vulg. It. Chrys. in Mt. β. 4. Theodoret. Ambrst. Pel. (i) χάριν s. χαρὰν. Codd. ap. Chrys. *desiderium*, Vulg. It. Ambrst. Pel. (k) AB D* FG. 17. 67** (l) = Syr. p. (m) = 47. 80. Mt. g. (n) σύνεργοι. 61. (o) = Egr. 17. 43. Post ἅγιοι ponunt 71. 80. (p) = ABFG. 17. 23. 37. 39. 46. 47. 57 (c. al. 6.) 61. 73. 80. al. 12. Mt. a. al. 7. Ed. Ar. pol. Arm. ed. Syr. p. cum ast. It. Damasc. Œc. (q) ADEFG. 6. 17. 31. 47. 67** 73. 80. Mt. h. k. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. It. Damasc. Ambrst. Pel. (r) = BFG. Sahid. boern. Chrys. etiam in Mt. β. 4. Ambrst. (s) Hypographæ: πρὸς φιλιππησίους. A. πρὸς φιλιππηνσίους ἐπληρώθη. DE. ἐτελέσθη πρὸς φιλιππησίους. FG. πρὸς φιλιππησ. ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης. B. ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης δι' ἐπαφροδίτου. Alii multi. διὰ τιμοθέου καὶ ἐπαφροδίτου. Copt. ἐν στίχοις σπ. s. σν. s. ρκη. ἀναγνώσεις β. κεφάλαια ζ. Sequitur ep. ad Thessal. I. in DE.

ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ.

ΠΑΥ͂ΛΟΣ, ἀπόστολος ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήμα- 1
τος θεοῦ, καὶ τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς, Τοῖς ἐν [a] ∾ κολοσ- 2
σαῖς" ἁγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν χριστῷ [b]· χάρις
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν [c] †.
Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ [d] — καὶ" πατρὶ τοῦ κυρίου 3
ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ πάντοτε, * [e] ∾ περὶ" ὑμῶν προσευ-
χόμενοι, Ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν χριστῷ ἰησοῦ, 4
καὶ τὴν ἀγάπην [f] ∾ τὴν" εἰς πάντας τοὺς ἁγίους,
[g] Διὰ" τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρα- 5
νοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγ-
γελίου, Τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ 6

[a] ∾ κολασσαῖς. [c] † καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.
[e] ∾ ὑπὲρ. [f] ∾ ἣν ἔχετε.

(a) ABC. 23. 46. 67. 87. al. 20. pluresve et Barb. 3. Mt. a. m** al. 7. Ed. (etiam Steph. 3.) Syr. utr. Copt. Slav. ms. et ant. Or. Nyss. Amphiloch. Auctor synops. Theodoret. Damasc. Theoph. alicubi. Œc. Suidas. κολοσσαῖς. FG. (DE) al. 8. pluresque et Barb. 4. Mt. m* (cum f. n.) Ed. (etiam Elzev.) Vulg. It. Clem. Chrys. Theodoret. ms. Theoph. Tert. Ambrst. Pel. κολασσαοῖς. Mt. c. κολεσσαεις. D*E. κολοσσααῖς. 49. 71. κολοσσαεῦσιν. Theoph. ed. in textu. (b) + ἰησοῦ. AD*FG. 17. 31. 73. Syr. Erp. Syr. p. c. ast. Slav. (exc. 5. 10.) Vulg. It. Ambrst. Pel. (c) = BDE. 17. 39. 46. al. 6. Mt. d. g. Syr. Erp. Sahid. Æth. Slav. 7. 10. clar. germ. harl. marian. Vulg. ms. Orig. int. s. Rufin. dis. Chrys. in comment. diserte, etiam in Mt. l. Theoph. dis. (d) = B. τῷ D*G. Syr. Erp. Copt. Æth. It. Chrys. etiam in Mt. l. Ambrst. Aug. Cassiod. καὶ τῷ. C* Mt. c. (e) BD* FG. 17. 37. 47. 73. Mt. f. Ed. Theoph. || + πάντων. Slav. 8. (f) AC D*EFG. 17. 31. 37. 39. 47. 61. 68. in m. 71. 80. Mt. f. k. Copt. Arm. Slav. jun. et ed. (non 5. 8. 10.) Vulg. It. Ambrst. Aug. Pel. Sedul. Post ἁγίους addit ἣν ἔχετε. Mt. m. (g) καὶ. 49. 52.

κόσμῳ, [h] = καὶ" ἔστι καρποφορούμενον [i] ÷ καὶ αὐξανόμενον,"
καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσατε καὶ ἐπέ-
7 γνωτε τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ.] Καθὼς [k] [l] = καὶ"
ἐμάθετε [m] ἀπὸ" [n] ἐπαφρᾶ" τοῦ ἀγαπητοῦ [o] συνδούλου
[p] ἡμῶν," ὅς ἐστι πιστὸς ὑπὲρ [q] ∾ ὑμῶν" διάκονος τοῦ
8 χριστοῦ· Ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν
9 πνεύματι [r]. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκού-
σαμεν, οὐ παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι καὶ αἰ-
τούμενοι, ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος
10 αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ· Περιπα-
τῆσαι [s] † ἀξίως τοῦ [t] κυρίου" εἰς πᾶσαν ἀρέσκειαν, ἐν
παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες καὶ αὐξανόμενοι
11 [u] τῇ ἐπιγνώσει" τοῦ Θεοῦ· Ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι
κατὰ τὸ κράτος τῆς [x] δόξης" αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν
12 καὶ μακροθυμίαν * μετὰ χαρᾶς·] [Εὐχαριστοῦντες [y] τῷ

---

[q] ∾ ἡμῶν. [s] † ὑμᾶς. [u] ∾ εἰς τὴν ἐπίγνωσιν.

(h) = ACD*Egr. 17. 31. 39. 43. 71. 80. Mt. m. Ed. Arm. ni fallor. Copt. Sahid. Aug. Sedul. (i) + ABCD* EFG. 10. 31. 37. 39. 47. 61. 66. in m. 71. 72. 73. 74. 80. Lect. 6. al. 8. Mt. a** c. d. f. k. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Slav. Vulg. It. Chrys. etiam in Mt. l. Theodoret. Damasc. (etiam in scholiis Mt. g.) Theoph. Œc. (etiam in scholiis Mt. n.) Ambrst. Pel. Aug. Sedul. (k) + ἠκούσατε. Slav. 6. 7. et ant. (l) = ABCD*FG. 17. 23. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Ambrst. Pel. (m) παρὰ. 80. al. 3. Mt. k. Ed. Chrys. etiam in Mt. l. Theodoret. (n) ἐπαφροδίτου. Slav. 5. (o) + καὶ. 38. 39. 73. Mt. h. Ar. pol. harl* Œc. in comment. (p) ὑμῶν. 28. 38. Codd. ap. Erasm. (q) AD*gr. G. 80. 91. al. 5. boern. Ambrst. ut videtur. (r) + ἁγίῳ 38. Æth. (s) = ABCD*FG. 17. 23* 37. 39. 57. (c. al. 4.) Mt. f. Clem. (t) Θεοῦ. 47. Syr. Erp. Slav. 6. 7. et ed. Vulg. Didym. Ambr. Pel. Arnob. jun. Auctor de voc. gent. Ambrst. ed. eo, Ambrst. ed. (u) ABCD*EFG. 17. 71. ap. Birch. 73. Barb. 4. Clem. Cyr. Maximus. ἐν τῇ ἐπιγνώσει. 6. 10. 31. 47. Ed. (Syr. Arr. Copt. Sahid. Æth. Vulg. It.) Chrys. etiam in Mt. l. (x) ἰσχύος. 17. (y) τῷ Θεῷ. Chrys. etiam in Mt. l. ἅμα τῷ πατρὶ. B. τῷ πατρὶ καὶ Θεῷ. Mt. c. Θεῷ τῷ πατρὶ s. τῷ Θεῷ πατρὶ s. τῷ Θεῷ τῷ πατρὶ s. τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ. CFG. 23. 31. 37. 39. 57. (c. al. 3.) 61. 72. 73. 74. 80. al. 11. Mt. a. al. 8. Ed. Syr. Erp. Copt. Arm. Syr. p. c. ast. Slav. Vulg. boern. Ath. Bas. Cyr. aliquoties. Theodoret. Ambrst. ed. Vigil. Pel. Alii.

πατρὶ" τῷ [z] ἱκανώσαντι" [a] ἡμᾶς" εἰς τὴν μερίδα τοῦ
κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί·
Ὃς ἐῤῥύσατο [b] ἡμᾶς" ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους, 13
καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης
αὐτοῦ· Ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν [c] † [d] τὴν ἄφεσιν" 14
τῶν [e] ἁμαρτιῶν·" Ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, 15
πρωτότοκος πάσης κτίσεως· Ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη [f] τὰ" 16
πάντα, [g] τὰ" ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ [h] τὰ" ἐπὶ τῆς γῆς, [i] τὰ
ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα," εἴτε θρόνοι, [k] εἴτε κυριότητες, εἴ-
τε ἀρχαὶ, εἴτε ἐξουσίαι· τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν
ἔκτισται· Καὶ αὐτός ἐστι πρὸ πάντων, καὶ [l] τὰ" πάντα 17
[m] ἐν αὐτῷ" συνέστηκε· Καὶ αὐτός [ἐστιν [n] ἡ" κεφαλὴ 18
[o] τοῦ σώματος," τῆς ἐκκλησίας· ὅς ἐστιν [p] ἀρχὴ" πρωτό-
τοκος [q] ἐκ" τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται [r] [s] ἐν πᾶσιν" αὐτὸς
πρωτεύων·] Ὅτι ἐν αὐτῷ [t] εὐδόκησε" πᾶν τὸ πλήρωμα 19

---

[c] † διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ.

(z) *καλέσαντι.* D*G. 17. 80. Arm. Æth. It. Ambrst. Vigil. *καλέσαντι καὶ ἱκανώσαντι.* B. (a) *ὑμᾶς.* 4. 17. 23. 80. Mt. d. Syr. p. in m. Arm. Æth. Slav. tol. Theoph. Ambrst. (b) *ὑμᾶς.* 23. al. 6. Ed. Codd. lat. (c) = ABCDEFG. 17. 31. 37. 39. 46. 47. 57. (c. al. 2.) 61. 72* 73. 80. al. 26. Mt. b. g. in textu. al. 7. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Sahid. Vulg. ms. It. Ath. Bas. Nyss. Cyr. Chrys. etiam in Mt. l. Theodoret. ap. Wetst. Damasc. Theoph. Victorin. Ambrst. Pel. Aug. Ambr. Beda. Habent Barb. 8. (sed certe B. et 80 omittunt!) 49. 67. 69. 71. Alii. Mt. a. Arm. Ar. pol. Iren. (d) = D*gr. (*τὴν ἀπολύτρωσιν* = clar. germ.) *καὶ τὴν ἄφεσιν.* Syr. Arr. Slav. ed. Vulg. ed. sixtin. Victorin. Ambrst. ed. Pel. Beda. (e) *ἁμαρτημάτων.* Chrys. *παραπτωμάτων.* 73. Mt. h. k. ‖ + *διὰ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ.* Arm. (f) = 73. Mt. g. h. (g) = D*EFG 17. 37. Vulg. It. Or. ‖ + *τε.* C. Ed. Marcell. ap. Eus. Ath. Eunomius. Meletius. ap. Epiph. Cyr. (h) = B. Vulg. It. Or. (i) *εἴτε ὁρατὰ εἴτε ἀόρατα.* Or. quater. Theodoret. alicubi. (k) + *θειότητες.* Valentiniani ap. Iren. et Theodoret. ‖ Post *κυριότητες* pergit *βασιλεῖαι, θειότητες, λειτουργίαι.* Theodotus ap. Clem. (l) = D** EFG. Chrys. (m) *αὐτῷ* FGgr. tol** Hilar. *εἰς αὐτὸν.* 31. (n) = A ut videtur. 17. Ed. (o) = Æth. (p) *ἡ ἀρχὴ.* 67** *ἀπαρχὴ.* 17 46. 73. al. 3. Chrys. (etiam in Mt. l.) Damasc. Œc. etiam in Mt. h. *ἐν ἀρχῇ.* Cyr. (q) = Dial. c. marcion. (r) + *τὰ πάντα.* 67** Mt. a. in marg. (s) = Chrys. ‖ *ἐν* = Mt. d. (t) *ηὐδόκησε.* ADE. 57 (c. al. 4.) Alii. Mt. a** al. 3. Chrys. Damasc.

20 [u] κατοικῆσαι, Καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα
εἰς [x] αὑτὸν," εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυ-
ροῦ [y] αὐτοῦ," [z] — δι' αὐτοῦ," εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε
21 τὰ [a] ἐν" τοῖς οὐρανοῖς. Καὶ ὑμᾶς, ποτὲ [b] ὄντας ἀπηλ-
λοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς" [c] τῇ διανοίᾳ" [d] ἐν" τοῖς ἔργοις
22 τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ [e] ἀποκατήλλαξεν" Ἐν τῷ σώματι
[f] τῆς σαρκὸς" [g] αὐτοῦ," διὰ τοῦ θανάτου [h], παραστῆσαι
ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον
23 [i] αὐτοῦ·"] Εἴγε ἐπιμένετε [k] τῇ πίστει" τεθεμελιωμένοι
καὶ ἑδραῖοι, καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ
εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ [l] =
τῇ" κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν· οὗ ἐγενόμην ἐγὼ παῦλος
[m] διάκονος.]
24 [[n] Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν [o] † ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ
[p] ἀνταναπληρῶ" τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ χρι-

---

[o] † μου.

(u) + τῆς θεότητος. Arm. tol. Vulg. ms. Hilar. alicubi. Pel. Ambr. ed. Aug. ed. alicubi. (x) αὐτὸν. Ed. *ipsum*, Vulg. It. Patr. lat. Sed *seipsum*, Tert. (y) αὑτοῦ. Slav. 5. et ant. Tert. Hilar. Alii. (z) = D* FG. 10. 23* 31. 47. 57 (c. al. 3.) 73. 80. Æth. Sahid. Arm. Vulg. It. Or. ter. Cyr. Chrys. in textu (etiam in Mt. l. semel.) Theoph. (etiam in Mt. d.) Victorin. Hilar. Ambrst. Aug. Hier. Pel. Ambr. δι' ἑαυτοῦ. 39. Slav. 5 et ant. (a) ἐπὶ. 46. 52. 91* et al. 7 ap. Mill. Mt. a. al. 6. Ed. Chrys. Theodoret. (b) ἐχθροὺς ὄντας καὶ ἀπηλλοτρ. Chrys. in textu, etiam in Mt. l. in textu et comment. (c) τῆς διανοίας. F. τῆς διανοίας ὑμῶν. G. *sensus vestri*, boern. *sensus carnis vestræ*, Auct. de trin. ap. Ambr. τῆς διανοίας αὐτοῦ. DE. *sensus* s. *consiliorum ejus* s. *Domini*, clar. germ. Iren. Tert. alicubi. Hilar. Ambrst. Casiod. (d) = 43. ἐπὶ. 68. καὶ ἐν Mt. l. semel. (e) ἀποκαταλλαγέντες. D* FG. It. Iren. Hilar. Ambrst. Sedul. ἀποκατήλλακται. 17. ἀποκατηλλάγητε. B. ἀπήλλαξεν. 31. (f) = Marcion. s. Tert. (g) αὑτοῦ. Ed. Vulg. It. Sed *suæ*, Auctor de trinit. ap. Ambr. (h) + αὐτοῦ. A 57. (c. al. 3.) al. 14. Mt. m. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Syr. p. c. ast. Chrys. in comment. Iren. (i) αὑτοῦ. Ed. Slav. 5. et ed. Ambrst. (k) = Chrys. ἐν τῇ πίστει. Mt. k. Vulg. It. Ambrst. Pel. (l) = ABCDFG. 17. 37. 39. 80. Chrys. (m) + κήρυξ καὶ. Æth. κήρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ. A. item Lect. 1. Syr. p. in m. (n) + ὅς. D*EFG. Ed. Vulg. It. Ambrst. Pel. (o) = ABDEFG. 17. 31. 37. 46. 74. 80. al. 10. Mt. a* k* al. 6. Ed. Syr. Arr. Copt. Vulg. It. Theodoret. Damasc. Photius. Ambr. Aug. Tychonius. Ambrst. Vigil. Pel. Alii. (p) ἀναπληρῶ. FG. 43. 46. 108. Or.

στοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, [q] ὅ''
ἐστιν ἡ ἐκκλησία· [r] Ἧς'' ἐγενόμην ἐγὼ [s] διάκονος κατὰ 25
τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ, τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς,
πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, Τὸ μυστήριον τὸ ἀποκε- 26
κρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, [t] νυνὶ δὲ
ἐφανερώθη'' τοῖς [u] ἁγίοις'' αὐτοῦ· Οἷς ἠθέλησεν ὁ θεὸς 27
γνωρίσαι, [x] τίς ὁ'' [y] πλοῦτος'' τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου
[z] τούτου'' ἐν τοῖς ἔθνεσιν, [a] ὅς'' ἐστι χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ
ἐλπὶς τῆς δόξης· Ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν, νουθετοῦν- 28
τες [b] πάντα ἄνθρωπον,'' [c] καὶ διδάσκοντες — πάντα ἄν-
θρωπον'' ἐν πάσῃ σοφίᾳ [d], ἵνα παραστήσωμεν [e] πάντα
ἄνθρωπον'' [f] τέλειον'' ἐν χριστῷ [g] †· Εἰς ὃ καὶ κοπιῶ, 29
ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνεργουμέ-
νην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

[Θέλω [h] γὰρ'' ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω [i] περὶ'' 1
ὑμῶν] καὶ τῶν ἐν λαοδικείᾳ [k], καὶ ὅσοι οὐχ [l] ἑωράκασι''
τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί· Ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρ- 2

g † ἰησοῦ.

(q) ὅς. CDEgr. 39. 46. 61. 67* al. 2. Mt. a. in marg. b. (r) οὗ. 1. 108. (s) + παῦλος. A. 17. 31. 71. Mt. k. Arm. (t) ὃ νῦν ἐφανερώθη. 10. 20. in m. 23. 57 (cum 49.) 80. Barb. 1. Arm. Clem. νυνὶ δὲ φανερωθὲν. DEgr. νῦν ἐφανερώθη. 37. νῦν ἐγνωρίσθη. Syr. p. sed rec. in m. (u) ἀποστόλοις. FG. boern. (x) τί τὸ. AB. et ap. Wetst. D et E. al. 28. Mt. a. al. 5. Clem. Eus. Theoph. Œc. τὸ. FG. τὸν πλοῦτον. DE. ap. Mill. Vulg. It. Hilar. Pel. (y) πλάτος. 28. al. 3. (z) = Chrys. in textu, τοῦ. Mt. l. semel. Clem. semel. τοῦ θεοῦ. FG. It. Hilar. Ambrst. αὐτοῦ. Arm. Cyr. (a) ὅ. AFG. 17. 67** quod, Vulg. It. Patr. lat. (b) = Syr. Erp. (c) = 67** 73. al. 3. Clem. semel. Œc. in comment. ut videtur. || πάντα ἄνθρωπον = D*EFG. 17. 39. 72. al. 4. Ed. Æth. Ar. pol. Slav. 5. et rec. It. Clem. semel. Ambrst. Pel. Sedul. Beda. (d) πνευματικῇ. FG. It. (e) = 14. || ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον = 74. (f) = Ed. (g) = ABCDEFG. 17. 18. 23. 44. Slav. 5. 8. It. Clem. bis. Ambrst. Primas. (h) δὲ. 37. 80. al. 3. Mt. d. f. Syr. Sedul. (i) ὑπὲρ. AC. 17. 31. 71. 73. Mt. c. h. Ed. (k) + καὶ τῶν ἐν ἱεραπόλει. 10. 31. 73. Mt. h. Syr. p. c. ast. (in margine vero, hæc non in omnibus exemplaribus reperiri, notatur.) item, absque τῶν, Slav. 7. et ed. || Hiat G. a λαοδικίᾳ ad κόσμου. vs. 8, spatio vacuo relicto. (l) ἑώρακαν. ABD* Theodoret. ms. alicubi.

δίαι αὐτῶν, [m] συμβιβασθέντες" ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰς [n] πάντα
πλοῦτον" τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνωσιν
3 τοῦ μυστηρίου τοῦ θεοῦ [o] †· Ἐν ᾧ εἰσι πάντες οἱ θησαυ-
4 ροὶ τῆς σοφίας καὶ [p] τῆς" γνώσεως ἀπόκρυφοι. Τοῦτο
δὲ λέγω, ἵνα [q] μή τις" ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν [r] πιθα-
5 νολογίᾳ." Εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύ-
ματι σὺν ὑμῖν εἰμι, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν,
6 καὶ [s] τὸ στερέωμα τῆς εἰς χριστὸν πίστεως ὑμῶν." Ὡς
οὖν παρελάβετε τὸν χριστὸν ἰησοῦν τὸν κύριον, ἐν αὐτῷ
7 περιπατεῖτε, Ἐῤῥιζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ,
καὶ βεβαιούμενοι [t] — ἐν" [u] τῇ" πίστει, καθὼς ἐδιδάχ-
8 θητε, περισσεύοντες [x] — ἐν αὐτῇ" ἐν εὐχαριστίᾳ.] [Βλέ-
πετε, μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσο-
φίας καὶ κενῆς ἀπάτης, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώ-

---

[m] συμβιβασθέντων. [o] † καὶ πατρὸς καὶ τοῦ χριστοῦ.

(m) ABCD*F. 6. 10. 17. 23. 27. 57. 67** 71. Mt. f. Slav. ms. Vulg. clar. germ. Clem. Cyr. Œc. in scholio (etiam in Mt. n.) Hesych. Hilar. Ambrst. Aug. Pel. ‖ = Vigil. (n) πᾶν (τὸ) πλοῦτος. ABC. 17. 67** Clem. (o) τοῦ θεοῦ. 37. 67** 71. 80. Mt. f. τοῦ θεοῦ ἐν χριστῷ. Clem. bis. Ambrst. ed. in textu et comment. τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν χριστῷ. 17. *Dei, quod de Christo,* Æth. τοῦ θεοῦ, ὅ ἐστι χριστὸς. D* clar. germ. Aug. Vigil. τοῦ θεοῦ χριστοῦ. B. Hilar. (qui addit: Deus Christus sacramentum est.) τοῦ θεοῦ καὶ χριστοῦ. Cyr. τοῦ θεοῦ πατρὸς τοῦ χριστοῦ. AC. 4. Sahid. Vulg. ms. τοῦ θεοῦ πατρὸς καὶ τοῦ χριστοῦ. 47. 73. Syr. Arr. Copt. Vulg. Chrys. etiam in Mt. l. Pel. *Dei Patris et Domini nostri Christi,* demidov. τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς τοῦ χριστοῦ. 41. 61. Barb. 1. Mt. d. Syr. p. (sed habet καὶ post πατρὸς cum ast.) Theoph. τοῦ θεοῦ πατρὸς ἐν χριστῷ. Arm. *Dei et Patris in Christo,* Ambrst. ed. *Dei Christi Jesu patris et Domini,* tol. ‖ + ἰησοῦ. Arm. Vulg. Pel. Aug. (p) = BD. 17. 71. Mt. d. Clem. semel. Or. semel. (q) μηδεὶς. ACDE. 17. 23. 37. 39. 57 (cum 69.) 71. 80. Mt. f. (r) *subtilitate sermonis,* clar. germ. Ambrst. *sublimitate sermonum,* Vulg. Lucif. Pel. Æth. *verisimili sermone,* Aug. (s) *id quod deest* (ὑστέρημα) *fidei vestræ in Christo,* Aug. bis. *quod deest necessitatibus* (χρειῶν s. εἰς χρείαν) *fidei vestræ,* clar. germ. *et id quod deest utilitatis fidei vestræ,* Facund. *supplens id quod deest utilitati fidei vestræ in Christum,* Ambrst. item tol. (t) = BD. 17. 39. 47. 73. Mt. d. Vulg. ed. It. Theoph. Ambrst. (u) = A. 46. 67** 71. (x) = AC. 17. 23. 28. 37. 47. 57. (c. al. 4.) 67* Mt. f. h. Copt. tol. Codd. lat. ap. Wetst. Archelaus. ἐν αὐτῷ. DE. 1. Æth. Syr. p. (sed rec. in m.) Slav. 5. 8. Vulg. clar. germ. Pel.

πων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου [y], καὶ οὐ κατὰ χρι-
στόν. "Ὅτι ἐν αὐτῷ [z] κατοικεῖ" πᾶν τὸ πλήρωμα [a] τῆς 9
θεότητος" [b] σωματικῶς," Καί ἐστε ἐν αὐτῷ πεπληρω- 10
μένοι· [c] "ὅς" ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης [d] ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας·"
Ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε [e] περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ, ἐν τῇ 11
ἀπεκδύσει τοῦ σώματος [f] † τῆς σαρκὸς, ἐν τῇ περιτομῇ
τοῦ χριστοῦ, Συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ [g] βαπτίσματι·" 12
ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως [h] τῆς ἐνεργείας τοῦ
θεοῦ," τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ [i] † νεκρῶν·] Καὶ [[k] ὑμᾶς," 13
νεκροὺς ὄντας [l] — ἐν" τοῖς παραπτώμασι καὶ [m] τῇ ἀκρο-
βυστίᾳ τῆς σαρκὸς [n] ὑμῶν," [o] συνεζωοποίησεν" [p] + ὑμᾶς"
[q] σὺν αὐτῷ," χαρισάμενος [r] ἡμῖν" πάντα τὰ παραπτώμα-

[f] † τῶν ἁμαρτιῶν. [i] † τῶν. [r] ὑμῖν.

(y) + τούτου. demidov. Slav. 7. et ant. Clem. semel. Ambr. ter. Hier. alicubi. Ambrst. (Non addunt Tert. Cypr. Lucif.) (z) εὐδόκησεν κατοικῆσαι. Cyr. bis. (a) = 43* (b) = Archelaus. Iren. Cypr. Haymo alicubi. Primas. alicubi. (Sed habent Lucif. Hilar. Victorin. Alii.) (c) ὅ seu ὁ. BDEFG. *quod*, germ. Hilar. semel. καὶ αὐτὸς. Chrys. (d) ἐκκλησίας. D*gr. Egr. (e) + διὰ τῆς πίστεως. Arm. Sed delentur hæc in marg. edd. Amst. et Constant. (f) = ABCD*EFG. 17. 71. 73. Mt. f. h. k. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Clem. Ath. Bas. Cyr. Joann. hieros. Theodoret. ap. Wetst. Damasc. Orig. int. Hilar. Ambrst. Aug. (qui receptam in aliis extare testatur.) Fulgent. Hier. Pel. || = τοῦ σώματος τῶν ἁμαρτιῶν, Or. Cyr. Tert. Cypr. || *in exuitione carnis peccatorum*, Syr. Erp. || = τῆς σαρκὸς ἐν. 55. || σώματος ὑμῶν ἐν. Auctor respons. ad orthod. (g) βαπτισμῷ. BD*G. 47. 67** 71. Chrys. (h) τοῦ θεοῦ τῆς ἐνεργείας. Arm. (i) = AC. 17. 57 (c. al. 4.) 67** 72. 73. 80. Alii. Mt. d. al. 8. Ed. Chrys. etiam in Mt. l. Theoph. (k) ἡμᾶς. l. al. 4. Mt. c. Chrys. etiam in Mt. l. Theoph. ms. + ποτὲ. Arm. item Chrys. etiam in Mt. l. (l) = B. 17. 23* 31. 37. 73. 80. 108. al. 6. Mt. d. f. h. k. Ed. Slav. 5. Bas. Chrys. (etiam in Mt. l.) Theodoret. alicubi. Theoph. Œc. Ambr. (m) + ἐν. DEFG. l. Slav. ed. It. (n) ἡμῶν. l. 2. Chrys. (etiam in Mt. l.) Theoph. ms. (o) ἐζωοποίησεν. Dgr. FG. boern. Hier. (p) + ὑμᾶς. AEgr. 23** 39. 46. 61. 72. 80. in m. al. 18. et Barb. 6. Mt. b. al. 5. Ed. Syr. Æth. Slav. 8. tol. Damasc. Œc. + ἡμᾶς. B. 37. 74. al. 12. Mt. a. l. Ed. Hilar. semel. Ambr. (q) ἐν αὐτῷ. 37. 73. 80. ἑαυτῷ. 43. (r) ABCD EFG. 72. 73. Alii. Mt. a. al. 8. Ed. (etiam Steph. 3.) Syr. utr. Arr. Copt. Arm. Slav. ms. et rec. It. Vulg. ms. Chrys. (etiam in Mt. l.) Damasc. Theoph. Tert. semel. Hilar. ter. Hier. Ambr. Aug. alicubi. Ambrst. ed. ὑμῖν. 6. 23. 39. 57 (c. al. 7.) 80. 91. Alii. Mt. k. Ed. Æth. Vulg. Theodoret. Tert. semel. Hilar. bis. Aug. alicubi. Ambrst. ed. Pel.

14 τα[s]· [t]Ἐξαλείψας″ τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον [u]τοῖς
δόγμασιν,″ ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν [x]καὶ″ αὐτὸ [y]ἦρκεν″ ἐκ
15 τοῦ μέσου, προσηλώσας [z]αὐτὸ″ τῷ σταυρῷ· Ἀπεκδυσά-
μενος [a]τὰς ἀρχὰς καὶ″ τὰς ἐξουσίας ἐδειγμάτισεν ἐν
16 παῤῥησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς [b]∾ ἐν αὐτῷ.″ Μὴ οὖν
τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ἢ ἐν πόσει, ἢ ἐν [c]μέρει″ ἑορ-
17 τῆς [d]ἢ νουμηνίας ἢ σαββάτων·″ [e]Ἅ″ ἐστι σκιὰ [f]τῶν
18 μελλόντων,″ τὸ δὲ σῶμα [g]† χριστοῦ. Μηδεὶς ὑμᾶς
καταβραβευέτω, [h]θέλων″ ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρη-
σκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ [i]= μὴ″ [k]ἑώρακεν ἐμβατεύων,″
19 εἰκῆ * φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, Καὶ

---

[b] ∾ ἐν αὐτῷ. [g] † τοῦ.

(s) + ἡμῶν. DE. Syr. Arr. Arm. clar. germ. + ὑμῶν. Æth. (t) σχίσας. Chron. alex. (u) = Chron. alex. Hier. Rufin. σὺν τοῖς δόγμασιν. 17. *in sententiis*, Hilar. alicubi. *in decretis*, Ambrst. ed. Aug. *decretis*, boern. *decreti*, Vulg. Hilar. alicubi. Ambrst. ed. Pel. Ambr. Fulg. item clar. *edicti*, Paulin. *delicti*, germ. *debiti nostri*, Iren. *inobauditionis* s. *legis* s. *legis peccati* s. *mortis*, Alii. τοῖς δόγμασιν αὐτοῦ. Arm. (x) = Arm. (y) ἦρεν. DG. 72. 74. al. 6. Mt. b. e. m. Ed. Or. Theodoret. Theoph. (z) = Arm. Chrys. in comment. αὐτῷ. 39. al. 2. Mt. c. d. (a) τὴν σάρκα. FG. boern. Hilar. Pacian. *exuens se, principatus et*. clar. germ. τὴν σάρκα, τὰς ἀρχὰς καὶ. Syr. (non Arr.) *spolians se carne, et principatus et*. Hilar. sæpe. Novatian. Ambr. Paulin. Aug. Fulg. Maximin. arian. Sed Hier. Ambrst. ut rec. (b) ἐν αὐτῷ. Ed. Æth. Ar. pol. Slav. 5. etant. Chrys. Theodoret. in textu. Theoph. Œc. *per seipsum* s. *in ipso* s. *in idipsum*, Ambrst. edd. *in Christo*, in comment. ἐν τῷ ξύλῳ. s. σταυρῷ. Ath. Macar. Epiph. ‖ θριαμβεύσας (omisso semper αὐτοὺς) ἐν (τῷ) ξύλῳ. Orig. octies; "Licet in aliis exemplaribus habeatur *in semet ipso*, sed apud Græcos habetur *in ligno*." Or. int. ‖ + ἐν τῇ ἀναστάσει αὐτοῦ. Arm. (c) ἡμέρᾳ. Mt. m. (d) τῆς νουμηνίας ἢ σαββάτων. 17. ἢ νουμηνίᾳ ἢ σαββάτου. D*E. Ambrst. item Ambr. ἢ νεομηνίᾳ ἢ σαββάτῳ. FGgr. ‖ σαββάτων] σαββάτῳ. 37. Mt. f. (e) ὅ. BFG. It. Epiph. Ambrst. Aug. (f) τῶν μενόντων. Conject. τοῦ μέλλοντος. Æth. Socrat. (g) = DEFG. 46. 72. 74. 80. Alii multi. Mt. a. al. 8. Ed. Chrys. etiam in Mt. l. Theodoret. Theoph. ‖ τοῦ χριστοῦ] ὁ χριστὸς. 66. in m. Syr. Erp. ‖ Τὸ δὲ σῶμα χριστοῦ μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβευέτω. A. 20. Quidam ap. Chrys. et Theoph. Æth. Ar. Aug. (h) = Orig. ed. Auctor quæst. ex N. T. ἐλθὼν. Conject. (i) = ABD* 28. 30. 67** Copt. clar. germ. Codd. ap. Aug. Or. ed. (habet alibi Or. int.) Tert. Lucif. ap. Mill. Ambrst. Auctor quæst. ex N. T. οὐκ. FG. (k) ἑωράκαμεν s. ἑωράκατε ἐμβατεύειν. 33. 66** ἑώρα κενεμβατεύειν. Conject. *quæ videt extollens se * frustra, inflatus etc.* Ambrst. Auctor quæst. ex N. T. *quæ (non) vidit inculcans*, Aug.

οὐ κρατῶν τὴν κεφαλὴν [l], ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα, διὰ τῶν
ἁφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συμβιβαζό-
μενον, αὔξῃ τὴν αὔξησιν [m] τοῦ θεοῦ."
[Εἰ [n] † ἀπεθάνετε σὺν [o] † χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων 20
τοῦ κόσμου, [p] τί" ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ [q] δογματίζεσθε·"] 21
Μὴ ἅψῃ, [r] μηδὲ" γεύσῃ, [r] μηδὲ" θίγῃς; ("Ἅ ἐστι πάντα 22
εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει,) κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ δι-
δασκαλίας τῶν ἀνθρώπων· "Ἅτινά ἐστι λόγον [s] μὲν" 23
"ἔχοντα σοφίας [t] ἐν [u] ἐθελοθρησκείᾳ" καὶ ταπεινοφροσύνῃ
[x] καὶ ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινι, πρὸς πλησμο-
νὴν [y] τῆς σαρκός.
Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ 1
χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος· Τὰ ἄνω φρο- 2
νεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀπεθάνετε γὰρ, καὶ ἡ ζωὴ 3
ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ [z] χριστῷ ἐν τῷ θεῷ·"] ["Ὅταν 4
ὁ χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ [a] ∽ ἡμῶν," τότε καὶ ὑμεῖς
[b] σὺν αὐτῷ" φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

---

[n] † οὖν. [o] † τῷ. [a] ∽ ὑμῶν.

(l) + χριστὸν. D*E. Arm. Syr. p. clar. germ. Novatian. (m) *fidei*, Lucif. (n) = ABCDEFG. 17. 31. 46. 47. 67** 73. 80. al. 9. Mt. d. g. h. Copt. Arm. Æth. Arr. (γὰρ. Syr.) It. tol. Vulg. ms. Bas. Chrys. semel (semel ponit post ἀπεθάνετε.) Damasc. Theoph. Tert. Cypr. Hier. *autem*, Vulg. ms. Aug. alicubi. (o) = AC DEFG. 37. 67** 73. 74. 80. Alii multi. Mt. a. al. 10. Ed. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 1.) Theodoret. Œc. (p) διατί. D*E. Slav. ed. clar. germ. + πάλιν. D*EFG. + ἔτι. Arm. Vulg. Tert. semel. Ambr. Aug. Ambrst. ed. Hier. Pel. (q) διιγματίζεσθε. 35. 43. (r) μὴ. bis. 38. 72. 73. 74. Ed. Or. Ambr. Aug. Ambrst. (s) = 73. Post ἔχοντα ponit 37. μου. 74. (t) ἐν ἐθελοθρ. . . . . σαρκός ÷ Æth. (u) θρησκείᾳ. FG. *observatione*, boern. Ambr. Aug. *religione*, clar. germ. *observatione religionis*, Ambrst. ed. Ambr. *simulatione religionis*, Ambrst. ed. *superstitione*, Vulg. Hilar. Hier. Alii. (x) + τοῦ νοὸς. FG. *humilitate sensus*, s. *cordis* s. *animi*, It. Ambrst. Hilar. Ambr. Aug. (y) + *et diligentiam*, Ambrst. (z) θεῷ ἐν τῷ χριστῷ. 39. ‖ = τῷ. 46. al. 7. Mt. b. al. 4. (a) CDE*FG. 17. 52. 73. Mt. d. f. Ed. Arm. Slav. ed. Vulg. It. Nyss. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 1.) Theodoret. Theoph. Cypr. Hilar. semel. Aug. Ambrst. Leo. Pel. Gaudent. *nostra*, Hilar. semel. Ambr. (b) = A. 57. (c. al. 3.) Nyss. Post φανερωθ. ponunt 73. Mt. b. Vulg.

5 Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη [c] ὑμῶν," τὰ ἐπὶ τῆς γῆς,
[d] πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, [e] πάθος, ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ
6 τὴν πλεονεξίαν," [f] ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία·" Δι' [g] ἃ"
ἔρχεται [h] ἡ" ὀργὴ τοῦ θεοῦ [i] ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπει-
7 θείας·" Ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζῆτε
8 ἐν [k] ∾ αὐτοῖς·" Νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς [l] τὰ πάντα,"
ὀργὴν, θυμὸν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν [m] ἐκ
9 τοῦ στόματος ὑμῶν" [n]· Μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους·
ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς [o] πράξε-
10 σιν" αὐτοῦ, Καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον, [p] τὸν ἀνακαινού-
μενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν·"
11 "Οπου οὐκ ἔνι [q] ἕλλην καὶ ἰουδαῖος· περιτομὴ καὶ ἀκρο-
βυστία· βάρβαρος, [r] σκύθης· δοῦλος, [s] ἐλεύθερος· ἀλλὰ
12 [t] τὰ" πάντα καὶ ἐν πᾶσι χριστός.] [Ἐνδύσασθε οὖν,
ὡς ἐκλεκτοὶ [u] — τοῦ" θεοῦ ἅγιοι [x] καὶ" ἠγαπημένοι,
σπλάγχνα [y] οἰκτιρμοῦ," χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πρα-
13 ότητα, μακροθυμίαν· (Ἀνεχόμενοι ἀλλήλων, καὶ χαρι-

[k] ∾ τούτοις. [y] οἰκτιρμῶν.

(c) = BC* 17. 67** 71. Clem. Or. quinquies. Auctor de singul. cleric. (d) + ἀποθέμενοι. Arm. Syr. p. Hier. (e) πλεονεξίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν. FG. boern. || πάθος] + ἀσέλγειαν 61. Or. (f) = 14. Hilar. (g) ὅ. C*D*E FG. clar. germ. Utrumvis boern. (h) = CFG. (i) = B. Æth. Ambrst. in textu. (k) τούτοις. ABC D*E. 17. 26. 71. 73. (l) = Æth. Clem. πάντα. 73. ἅπαντα. 34. ταῦτα πάντα. Arm. Ambrst. ed. κατὰ πάντα. FG. Utrumvis boern. πᾶσαν. Vulg. ms. Hier. Vigil. (m) = Syr. Sed non Arr. (n) + μὴ ἐκπορευέσθω. G. boern. Æth. Arr. Vigil. Ambrst. (o) ἐπιθυμίαις. Clem. Utrumque jungit Syr. p. || τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. Cyr. (p) = Æth. || εἰς ἐπίγνωσιν.] = Cyr. bis. || + *Dei*, Vulg. ms. et ed. sixtin. Hilar. semel. Ambrst. ms. Aug. sæpe. (sed semel ut rec.) Faustus manich. Pel. || εἰκόνα] + αὐτοῦ. FG. *ejus qui etc.* Vulg. It. (q) + ἄρσεν καὶ θῆλυ. D*E FG. Vulg. ms. et ed. sixtin. It. tol. Hier. Aug. Ambr. Pel. Sedul. Cassiod. Alii. (r) + καὶ D*EFG. 3. 46. Syr. Arr. Æth. Vulg. It. Hier. Ambr. Ambrst. Pel. (s) + καὶ. Iidem et A. 73. (t) = AC. 17. 80. Mt. l. semel. Alii. Ed. Clem. Naz. Cyr. || = τὰ πάντα καὶ. Æth. (u) = AD*FG. Alii. (x) = B. 17. Mt. χ. (y) ACD**EFG. 17. 31. 37. 46. 47. 57 (c. al. 7.) 72. 73. 80. al. 23. Mt. a. al. 6. Ed. Slav. 5. Clem. Or. Bas. Chrys. (etiam in Mt. l.) Damasc. Alii. καὶ οἰκτιρμὸν. D*gr. Syr.

ζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρός τινα ἔχῃ [z] μομφήν·" καθὼς
καὶ ὁ [a] χριστὸς" ἐχαρίσατο [b] ὑμῖν," οὕτω καὶ ὑμεῖς [c]·)
Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις [d] τὴν ἀγάπην[e], [f] ∾ ἥτις" ἐστὶ σύν- 14
δεσμος τῆς [g] τελειότητος·" Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ [h] χριστοῦ" 15
βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε
[i] ἐν ἑνὶ σώματι·" καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε. Ὁ λόγος τοῦ 16
[k] χριστοῦ" ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως· ἐν πάσῃ σοφίᾳ
* διδάσκοντες, καὶ νουθετοῦντες ἑαυτοὺς ψαλμοῖς [l] —
καὶ" ὕμνοις [l] — καὶ" ᾠδαῖς πνευματικαῖς, [m] ἐν χάριτι"
ᾄδοντες ἐν [n] ταῖς καρδίαις" ὑμῶν τῷ [o] θεῷ·"] [p] Καὶ" [πᾶν 17
[q] ὅ,τι" ἂν ποιῆτε ἐν λόγῳ, ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι
[r] = κυρίου" ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ [s] — καὶ" πα-
τρὶ [t] δι' αὐτοῦ."

[u] Αἱ" γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς [x] † ἀνδράσιν, ὡς 18

---

[f] ∾ ὅ. ∾ ὅς. [h] θεοῦ. [n] τῇ καρδίᾳ.
[o] ∾ κυρίῳ. [x] † ἰδίοις.

(z) μέμψιν. D*E. ὀργὴν. FGgr. (a) κύριος. AD*FG. Barb. 1. Vulg. It. Aug. semel. Pel. θεὸς τοῦ χριστοῦ. Arm. *Deus in Christo*, Aug. semel. (b) ἡμῖν. D*gr. 17. 46. 72. al. 5. Mt. b** g. Ed. Clem. Theodoret. (c) + ποιεῖτε. D*EFG. Æth. It. Ambrst. (d) + τὴν ἀλήθειαν καὶ. 23* (e) + *habete*, Vulg. Ambrst. ed. Pel. + *sectamini*. Vulg. ms. (f) ὅ. ABCFG. Vulg. It. (Utrumvis bocrn.) Clem. bis. Chrys. alicubi. Antiochus. ὅς. D*gr. ὅτις. 17. (g) ἑνότητος. D* FG. It. Ambrst. (h) ABC*D*FG. 10. 37. 47. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Clem. bis. Damasc. Aug. Pel. (i) = 33. 35. ‖ = ἑνὶ. B. 67** (k) θεοῦ. AC. 17. 61. 80. al. 5. Mt. k. χ. ψ. Ar. p. Theodoret. Theoph. ms. κυρίου. Copt. Clem. (l) bis = BC*D*EFG. Syr. p. It. tol. Chrys. Ambrst. ed. ‖ prius = A. 73. Vulg. Paulinus. (m) = 39. Lect. 4. Mt. b bis. f. e. 19. ἐν εὐχαριστίᾳ. 74. ‖ ἐν] + τῇ. BD*EFG. 67** Clem. Chrys. in comment. etiam in Mt. 1. semel. Theodoret. (n) ABC D*FG. 37. 67** 71. 73. 80. Alii. Mt. h. ψ. Syr. Arr. Copt. Arm. Slav. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 1.) Ambrst. Pel. Paulinus. ‖ ἐν ταῖς καρδίαις] τὰ μεγαλεῖα. Mt. 1. (o) AB C*D*FG. 47. 67** 73. Syr. utr. Erp. Copt. Arm. Vulg. ed. It. Clem. Chrys. (etiam in Mt. 1.) Oec. Ambrst. ed. Paulinus. (p) = D*FG. 2. 74. Vulg. It. Ambrst. Pel. Paulin. (q) ὅ. 7. Ed. Slav. 5 et ant. Theoph. (r) = ACDFG. Copt. It. Antiochus. Paulin. Alii aliter. (s) = ABC. 73. Syr. Arr. Copt. Æth. Vulg. ms. Paulin. Ambr. (t) αὐτοῦ. Mt. d. Clem. σὺν αὐτῷ. Mt. n**. (u) = FG. (x) = ABCD*FG. 31. 39. 47. 72* al. 10. et Barb. 1. Mt. b. al. 5. Ed. Syr. p. c. ast. Ar. pol. Arm.

19 ἀνῆκεν ἐν κυρίῳ. Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας [y],
20 καὶ μὴ [z] πικραίνεσθε″ πρὸς αὐτάς. Τὰ τέκνα, ὑπακούετε
τοῖς γονεῦσι κατὰ [a] πάντα·″ τοῦτο γὰρ [b] ἐστιν″ εὐάρε-
21 στον [c] ⋕ ἐν″ [d] † κυρίῳ. Οἱ πατέρες, μὴ [e] ∾ ἐρεθίζετε″ τὰ
22 τέκνα ὑμῶν, [f] ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν.″ Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε
[g] κατὰ πάντα″ τοῖς [h] κατὰ σάρκα″ κυρίοις [i], μὴ [k] ἐν
[l] ∾ ὀφθαλμοδουλείαις,″ ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ᾽ [m] ἐν″
23 ἁπλότητι καρδίας, φοβούμενοι τὸν [n] κύριον·″ [o] [p] ∾ Καὶ πᾶν
ὅ,τι ἐὰν″ ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς [q] ἐργάζεσθε, ὡς τῷ κυρίῳ
24 [r] καὶ οὐκ [s] ἀνθρώποις [t]· Εἰδότες, [u] ὅτι″ ἀπὸ κυρίου [x] ἀπο-
λήψεσθε″ τὴν [y] ἀνταπόδοσιν″ τῆς κληρονομίας [z]· [a] τῷ =

---

[d] † τῷ. [e] ∾ παροργίζετε. [l] ∾ ὀφθαλμοδουλείᾳ.
[n] ∾ θεόν. [p] ∾ ὃ ἐάν.

Vulg. Clem. Chrys. (etiam in Mt. l.) Theoph. Antonius. Ambrst. ‖ + ὑμῶν post ἀνδράσιν. D*FG. Arm. It. Theoph. Pel. (y) + ὑμῶν. C*D*EFG. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Syr. p. c. ob. Slav. Vulg. It. Ambrst. Pel. Hier. (z) παραπικραίνεσθε. C* 4** 46. al. 3. Mt. a. c. g. m** Theoph. ms. (a) σάρκα. 73. (b) = 46. Mt. m* Clem. Post εὐαρ. ponunt ABCDEFG. 37. 71. Mt. f. (c) + ACDEFG. 6. 10. 17. 23. 31. 37. 46. 67** 71. 72. 73. 80. al. 19. Mt. a. al. 7. Ed. Arm. Vulg. It. Chrys. in comment. (etiam in Mt. l.) Theodoret. Theoph. Pel. ‖ *Deo*, Ambrst. (d) = ACDEFG. 23. 46. 67** 71. 72. 73. 80. al. 5. pluresve. Mt. a. al. 7. Ed. Chrys. (etiam in Mt. l.) Theodoret. Theoph. (e) ACD*EFG. 10. 17. 23. 31. 37. 39. 71. 73. 80. Mt. d. k. Vulg. It. Theodoret. ms. Theoph. ὀργίζεσθε. Mt. c. (f) = Æth. (g) = 47. 52. 57 (cum 3. 69.) 73. 80. Mt. d. Æth. (Post κυρίοις ponit Arm.) Chrys. in comment. semel. (etiam in Mt. l.) (h) = Æth. (i) + ὑμῶν. Arm. Slav. Ed. (k) + ὡς. C* ‖ = μὴ . . . ἀλλ᾽. Æth. (l) ABDEFG. 31. 36. 71. 73. 80. Mt. l. Damasc. Theoph. ‖ κατ᾽ ὀφθαλμοδουλείαν. Chrys. in textu et semel in comment. (etiam in Mt. l.) (m) ὡς. 108. (n) ABCD*EFG. 23. 39. 47. 57 (cum 69.) 71. 73. Syr. utr. Æth. Copt. Arm. Vulg. ms. boern. harl. Clem. Chrys. ap. Wetst. Damasc. Anton. Theoph. Ambrst. Pel. Sedul. (o) Vs. 23. = Æth. (p) ὃ ἐὰν s. ὃ ἄν. ABCD*FG. 39. 57. 71. Copt. Arm. Vulg. It. Ambrst. Pel. καὶ ὃ ἐάν. 17. καὶ πᾶν ὅ. Slav. ant. Syr. καὶ πᾶν ὃ ἐάν. 67** 73. al. 2. Mt. d. Ed. Slav. 5. 8. Clem. πᾶν ὅ,τι ἄν. Chrys. etiam in Mt. l. (q) + μετ᾽ εὐνοίας, 71. (r) + δουλεύοντες. A. 61. Arr. Clem. (s) + ὡς. Arm. (t) + ἀρέσκοντες. 70. Mt. c. (u) = 38. 72* Ed. (x) λήψεσθε. A. 31. 37. 46. 73. al. 9. et Barb. 5. Mt. d. e. f. g. m** Chrys. (etiam in Mt. l.) Theodoret. Theoph. Antonius. (y) μισθαποδοσίαν. l. (z) + ὑμῶν. 23. in m. 31. 37. 47. 73. 80. Mt. f. Arm. Slav. 5. et ant. Chrys. in comment. (etiam in Mt. l. semel.) Theodoret. (a) τοῦ κυρίου ἡμῶν I. X.

γάρ· κυρίῳ χριστῷ δουλεύετε.″ Ὁ [b] ∾ δὲ″ ἀδικῶν 25
[c] κομιεῖται″ ὃ ἠδίκησε· καὶ οὐκ ἔστι προσωποληψία [d]. Οἱ 1
κύριοι, τὸ δίκαιον [e] καὶ″ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις [f] παρέ-
χεσθε,″ εἰδότες, ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν [g] οὐρανοῖς.″]
[Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ, 2
[h] ἐν εὐχαριστίᾳ·″ Προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, 3
ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν [i] τοῦ″ [k] λόγου,″ λαλῆσαι
τὸ μυστήριον τοῦ [l] χριστοῦ,″ [m] δι' ὃ″ καὶ δέδεμαι· Ἵνα 4
φανερώσω αὐτὸ, ὡς δεῖ με λαλῆσαι. [Ἐν σοφίᾳ περιπα- 5
τεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι. Ὁ λό- 6
γος ὑμῶν πάντοτε [n] ἐν χάριτι,″ ἅλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι
πῶς δεῖ ὑμᾶς ἑνὶ ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.
Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει [o] ὑμῖν″ τυχικὸς ὁ ἀγα- 7
πητὸς ἀδελφὸς, καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν
κυρίῳ· Ὃν [p] ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς [q] εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα 8
[r] ∾ γνῷ τὰ περὶ ὑμῶν,″ καὶ [s] παρακαλέσῃ″ τὰς καρδίας
ὑμῶν· Σὺν ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ [t] καὶ ἀγαπητῷ″ ἀδελφῷ, 9

---

[b] ∾ γάρ. [r] ∾ γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν.

ᾧ δουλεύετε. FG. boern. τοῦ κυρίου χριστοῦ, ᾧ δουλεύετε. clar. germ. Ambrst. || = γάρ. AC*DEFG. 17. 47. 71. Copt. Vulg. It. Pel. (b) ABCD* FG. 17. 23. 31. 71. ap. Birch. 73. Ed. Copt. Vulg. It. Clem. Ambrst. Pel. Aug. Sedul. (c) κομίσεται. BD**E. 37. 39. 46. al. 4. Mt. d. g. Clem. Chrys. in comment. semel. Theodoret. Theoph. κομίζεται. FG. (d) + παρὰ τῷ θεῷ FG. Ar. pol. Arm. Vulg. boern. Chrys. (etiam in Mt. 1.) Ambrst. Pel. Aug. + παρ' αὐτῷ. Mt. h. (e) κατὰ. Mt. k. (f) παρέχετε. 72. 74. al. 2. Mt. c. Ed. Clem. (non Or.) Chrys. etiam semel in Mt. 1. Theoph. ms. (g) οὐρανῷ. ABC. 17. 31. 37. 39. 57 (c. al. 3.) 73. Mt. f. Ed. Clem. Or. Damasc. (h) = D* clar. germ. Cypr. Ambrst. || ἐν] = 69. σὺν. Slav. 5. et ed. Clem. semel. (i) = D*FG. (k) = 66** Mt. d. Clem. Theoph. θεοῦ. 47. || + ἐν παῤῥησίᾳ. A. (l) θεοῦ. 4. 41. Æth. (m) διό. 37. 72. 80. al. 11. Mt. b. al. 4. Ed. Copt. Chrys. (etiam in Mt. 1.) Photius. δι' ὅν. BFG. boern. δι' οὗ. 71. (n) πλήρης χάριτος κυρίου, ὡς. Arm. (o) = 39. ἡμῖν. Ed. (p) + καί. Slav. ant. (q) + καί. Slav. 5. (r) ABD*FG. 10. 17. 37. 47. 71. al. 3. Mt. f. Ed. Æth. It. Theodoret. in textu. Damasc. Hier. alicubi. (s) παρακαλέσητε. 17. (t) = 3. 31. ap. Mill. 73. Ante πιστῷ ponunt DEFG. 55. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 1.) Ambrst. Hier. Pel.

ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· [u] πάντα ὑμῖν [x] γνωριοῦσι″ τὰ ὧδε [y].]
10 [Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἀρίσταρχος [z] ὁ συναιχμάλωτός μου,″
καὶ μάρκος ὁ ἀνεψιὸς βαρνάβα, περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντο-
11 λάς· (ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, [a] δέξασθε″ αὐτόν·) Καὶ ἰη-
σοῦς ὁ λεγόμενος ἰοῦστος· οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς· οὗτοι
μόνοι συνεργοὶ [b] εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, [c] οἵτινες
12 ἐγενήθησάν μοι παρηγορία.″ Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἐπαφρᾶς,
ὁ ἐξ ὑμῶν δοῦλος χριστοῦ [d], πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ
ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα [e] στῆτε″ τέλειοι καὶ [f] ∾ πε-
13 πληρωμένοι″ ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ. Μαρτυρῶ
γὰρ αὐτῷ, ὅτι ἔχει [g] πολὺν πόνον″ [h] ὑπὲρ ὑμῶν,″ καὶ τῶν ἐν
14 λαοδικείᾳ [i] καὶ τῶν ἐν [k] ἱεραπόλει.″ Ἀσπάζεται ὑμᾶς
15 λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητὸς, καὶ δημᾶς. Ἀσπάσασθε
τοὺς ἐν λαοδικείᾳ ἀδελφοὺς, καὶ νυμφᾶν, καὶ τὴν κατ᾽
16 οἶκον [l] αὐτοῦ″ ἐκκλησίαν. Καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ᾽
ὑμῖν [m] ἡ ἐπιστολὴ,″ ποιήσατε, ἵνα καὶ ἐν τῇ λαοδικέων
ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, [n] καὶ τὴν ἐκ λαοδικείας″ [o] ἵνα καὶ″

---

[f] ∾ πεπληροφορημένοι. [g] ζῆλον πολύν.

(u) + οἱ. D* Vulg. ms. Pel. Beda. (x) γνωρίσουσι BD**FG. Damasc. Theodoret. ms. γνωρίζουσι. 37. γνωρίσωσι. D*. (y) + πραττόμενα. FG. Vulg. It. Hier. Pel. Beda. (z) = Æth. (a) δέξασθαι. 45. 72. Syr. Arr. Ambrst. Utriusque lectionis mentionem fecit Theoph. (b) + μου εἰσιν. D*EFG. Arm. Vulg. It. Dial. c. marcion. Ambrst. (c) = Æth. (d) + ἰησοῦ. ABC. 17. 31. 37. 39. 71. item 73. 80. Mt. d. f. Copt. Arm. Vulg. Aug. Pel. (e) σταθῆτε. B. 23. 71. ἦτε. 91. al. 2. Mt. f. m** Ambrst. ed. (f) ACD*gr. FGgr. 10. 17. 31. 67** 71. Barb. 1. (g) ABCD** 80. Copt. *multum laborem*, Vulg. It. Ambrst. Pel. πολὺν πόθον. 71. 73. Ed. item 10. 31. πολὺν κόπον. D*FG. πολὺν ἀγῶνα. 67** item 6. πολὺν ζῆλον. 17. 23. Arm. ‖ + *et dolorem*, Slav. 7. et ed. (h) = 37. περὶ ὑμῶν. 31. (i) + ἀδελφῶν. Mt. m. a. in marg. (k) ἱερᾷ πόλει. Mt. a. (l) αὐτῆς. B. 67** αὐτῶν. AC. 17. 23. 39. 73. al. 3. Copt. Slav. 5. et ant. (m) = B. ‖ + αὕτη. 37. 73. 80. al. 4. Mt. f. k. Syr. Arr. Æth. Vulg. Pel. (n) = 37. *et a Laodicensibus*, omisso ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε, Æth. ‖ τὴν] + *scriptam*, Slav. 5. et ed. ‖ ἐκ] = Ed. ἐν. G. 49. boern. *quæ Laodicensium est*, Vulg. Pel. Ambrst. ed. *quæ Laodiciam est*, clar. germ. *Laodicensium*, Ambrst. ed. (o) = Vulg. Pel. ἵνα. D* 1. Mt. d. clar. germ. Ambrst. καὶ ἵνα. FG. boern.

ὑμεῖς ἀναγνῶτε. Καὶ εἴπατε ἀρχίππῳ· βλέπε τὴν δια- 17
κονίαν ἣν παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.
[p] Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ παύλου." Μνημονεύετέ 18 19
μου τῶν δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. [q] †] [r].

---

[q] † ἀμήν. [r] Πρὸς κολοσσαεῖς ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης διὰ τυχικοῦ καὶ ὀνησίμου.

(p) = 66** Mt. d. Theoph. (q) = ABCFG. 17. 67** boern. Æth. Ambrst. (r) Hypographæ variæ: πρὸς κολασσαεῖς. C. ἐπληρώθη πρὸς κολοσσαεῖς, ἄρχεται πρὸς φιλιππησίους. DE. ἐτελέσθη πρὸς κολοσσαεῖς, ἄρχεται πρὸς θέσσαλον. πρώτη ἐπιστολή. FG. πρὸς κολασσαεῖς ἀπὸ ῥώμης. A. πρὸς κολασσαεῖς ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης. B. ἐγρ. ἀπὸ ῥώμης διὰ τυχικοῦ. Syr. ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης διὰ τυχικοῦ καὶ ὀνησίμου 80. Alii multi. ἐγρ. ά. β. διὰ τυχ. καὶ τιμοθέου καὶ ὀνησίμου. 37. Mt. f. ἐγρ. ὑπὸ παύλου καὶ τιμοθέου, ἀπεστάλη δὲ διὰ τυχικοῦ καὶ ὀνησίμου. 73. ἐγράφη ἀπὸ ἀθηνῶν διὰ τυχ. καὶ ὀνησ. καὶ μάρκου, τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Copt. || στιχ. ση. s. σν. ἀναγνώσεις β. κεφάλαια ι. *Explicit epistola ad Laodicenses, habet vers. numi CCLVIII.* marian.

ΠΑΥΛΟΥ

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

1 ΠΑΥ͂ΛΟΣ καὶ [a] σιλουανὸς″ καὶ τιμόθεος, τῇ ἐκκλη-
σίᾳ θεσσαλονικέων ἐν θεῷ [b] πατρὶ″ καὶ κυρίῳ ἰησοῦ χρι-
στῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη [c] — ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν,
καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.″
2 Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ [d] πάντοτε″ περὶ πάντων ὑμῶν,
μνείαν [e] ὑμῶν″ ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν,
3 [f] Ἀδιαλείπτως″ * μνημονεύοντες [g] ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς
πίστεως,″ καὶ τοῦ κόπου [h] τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς ὑπομονῆς
[i] [k] τῆς ἐλπίδος″ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, [l] ἔμ-
4 προσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν·″ Εἰδότες, ἀδελφοὶ
5 ἠγαπημένοι * [m] ὑπὸ θεοῦ,″ τὴν ἐκλογὴν [n] ὑμῶν·″ Ὅτι

(a) σιλβανὸς. DEG. clar. germ. (b) καὶ πατρὶ Mt. g. Syr. p. πατρὶ ἡμῶν. 37. Mt. f. Æth. Arm. ed. in marg. Vulg. ed. Sixtin. Ambrst, Pel. || πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ. A. πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. Copt. (c) = BFG. 47. 73. Mt. d. Syr. (non Erp.) Æth. Arm. (Syr. p. habet c. ast.) Vulg. (non tol.) boern. Orig. lat. seu Rufin. dis. Chrys. in comment. (etiam in Mt. α.) Theoph. Ambrst. Pel. Auctor de voc. gent. || πατρὸς ἡμῶν. = clar. germ. || ἡμῶν = Dgr. Egr. 80. Theodoret. Chrys. in textu in Mt. α. || καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ = Ar. pol. (d) post πάντων ὑμῶν ponunt 74. Mt. k. (e) = AB. 17. 67** Mt. m* harl** (f) Antecedentibus jungunt 39. 80. Pel. (g) τοῦ ἔργου τῆς πίστεως ὑμῶν. DE item FG. Syr. Arr. Æth. Vulg. It. Ambrst. || τοῦ ἔργου] τῶν ἔργων. Syr. Erp. τοῦ ἔργου καὶ. Slav. 5. et ant. (h) + καὶ. Vulg. Pel. (i) + καὶ. 19. tol. Codd. lat. Chrys. semel in comment. Ambrst. in comment. (k) = A. Ambrst. in textu. τῆς ἀγάπης. 17. (l) = Syr. Erp. (m) Antecedentibus jungunt 73. Alii. Ed. Syr. || ὑπὸ] + τοῦ. AC. 26. 46. 57. (c. al. 3.) 73. Mt. f. g. Theoph. ed. (n) ἡμῶν. Slav. 5.

τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη [o] ∾ εἰς″ ὑμᾶς ἐν λόγῳ
μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει, καὶ [p] ἐν″ πνεύματι ἁγίῳ,
καὶ [q] ἐν″ πληροφορίᾳ πολλῇ· καθὼς οἴδατε οἷοι ἐγενή-
θημεν [r] ἐν″ ὑμῖν δι' ὑμᾶς. Καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν 6
ἐγενήθητε καὶ τοῦ κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει
πολλῇ μετὰ χαρᾶς πνεύματος ἁγίου· Ὥστε γενέσθαι 7
ὑμᾶς [s] ∾ τύπους″ πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ μακεδονίᾳ
καὶ [t] τῇ ἀχαΐᾳ. Ἀφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ 8
κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ μακεδονίᾳ καὶ [u] + ἐν τῇ ἀχαΐᾳ,
ἀλλὰ [x] = καὶ″ ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν
θεὸν ἐξελήλυθεν· ὥστε μὴ χρείαν [y] ἡμᾶς ἔχειν″ λαλεῖν
τι. Αὐτοὶ γὰρ περὶ [z] ἡμῶν″ ἀπαγγέλλουσιν, ὁποίαν εἴσ- 9
οδον [a] ἴσχομεν″ πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν
θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων, δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ,
Καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγειρεν 10
ἐκ [b] ⁜ τῶν″ νεκρῶν, ἰησοῦν, τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς ἀπὸ τῆς
ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.
Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν 1

---

[o] ∾ πρὸς. [s] ∾ τύπον. [a] ἔχομεν.

(o) ACDEFG. 23. 35. 73. Mt. d. k. Chrys. ed. Theoph. ed. *ad t. apud*, boern. ἐφ' 46. (p) = 17. 67** 72. Alii. Mt. b. e. l. m. Ed. clar. germ. tol. Codd. lat. Mt. α. Theodoret. ms. in textu. (q) = B. 17. tol. (r) = AC. 17. 31. 39. 49. 67** Vulg. ms. (s) BD* 6. 17. 23. 46. 47. 67** 73. Syr. Erp. Æth. Slav. 5. et ed. Vulg. clar. germ. Ambrst. Pel. τύπο ; D** E. 49. (t) + ἐν. ACD | FG. 17. 23. 34. 57. (c. al. 5.) 73. Barb. 5. Mt. c. f. Vulg. It. Theodoret. Ambrst. Pel. (u) + CDFG. 17. 39. 46. 57 (c. al 2) 71. 72. 73. 74. 80. al. 11. Mt. a. n** al. 5 et semel α. Ed. Syr. Slav. 5. Vulg. It. Cyr. Damasc. Œc. Ambrst. Pel. + τῇ. 3. 55. Mt. l. m. Ed. (x) = ABD*FG. 17. 37. 57 (c. al. 5.) 73. Mt. f. Syr. utr. It. Ambrst. ed. (y) ἔχειν ἡμᾶς. ABC DEFG. 17. 72. 73. 74. Aliive. Mt. f. m. Ed. Theodoret. (z) ὑμῶν. 73. 74. al. 9. Mt. k. l. m. n. α semel. Ed. Sahid. Slav. 5. 8. clar. germ. (item, omisso ὁποίαν εἴσοδον ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς, Ar. pol.) Theodoret. Œc. (a) ABCDEFG. 37. 39. 46. 47. 73. 80. al. 25. Mt. a. al. 9. Ed. Syr. Erp. Copt. Slav. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. α.) Theodoret. Theoph. ms. Ambrst. Alii. (b) + τῶν. BD EFG. 17. 73. 80. Alii multi. Mt. a. al. 8. Ed. Chrys. (etiam in Mt. α.) Damasc. Theodoret. Theoph.

2 πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν· Ἀλλὰ [c] † προπαθόντες
καὶ ὑβρισθέντες, καθὼς οἴδατε, ἐν Φιλίπποις, ἐπαῤῥησι-
ασάμεθα ἐν τῷ Θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγ-
3 γέλιον τοῦ Θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι. Ἡ γὰρ παράκλησις
ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας, [d] οὔτε" ἐν
4 δόλῳ· Ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πι-
στευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτω λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώ-
ποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ [e] τῷ" Θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς
5 καρδίας ἡμῶν. Οὔτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ [f] κολακείας"
ἐγενήθημεν[g], καθὼς οἴδατε· οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξίας,
6 Θεὸς μάρτυς· Οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε
7 ἀφ' ὑμῶν οὔτε ἀπ' ἄλλων· (Δυνάμενοι [h] ἐν βάρει" εἶ-
ναι, ὡς χριστοῦ ἀπόστολοι·) ἀλλ' ἐγενήθημεν [i] ἤπιοι"
ἐν μέσῳ ὑμῶν. ὡς ἂν τροφὸς θάλπῃ τὰ [k] ἑαυτῆς" τέκνα,
8 Οὕτως, [l] ὁμειρόμενοι" ὑμῶν, [m] εὐδοκοῦμεν" μεταδοῦναι ὑμῖν
οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυ-
τῶν ψυχὰς, διότι ἀγαπητοὶ [n] ἡμῖν" [o] ∾ γεγένησθε."
9 Μνημονεύετε γὰρ, ἀδελφοὶ, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν

---

[c] † καὶ. [l] ∾ ἱμειρόμενοι. [o] ∾ ἐγενήθητε.

(c) = ABCDEFG. 57 (c. al. 7.) 73. 80. Alii multi. Mt. a. al. 11. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Sahid. Arm. Slav. 5. et ed. Vulg. boern. Cyr. Bas. Chrys. (etiam ap. Mt.) Theodoret. Damasc. Theoph. Ambrst. Alii. (d) οὐδέ. ABCD*FG. 23. 39. 57 (c. al. 2.) 73. (e) = BCD* 67** Mt. c. n. Clem. Bas. Œc. (f) κακίας. 73. (g) + πρὸς ὑμᾶς 71. Syr. p. c. ast. Arm. Aug. Gildas. (h) *honeri* (i. e. oneri) harl* *honori*, marian. Ambrst. ed. Utrumvis boern. *in honore*, Gildas. *honeri vobis*, harl** *vobis oneri*, Vulg. *apud vos oneri*, Ambrst. ed. *in gravitate*, clar. germ. (i) νήπιοι. CD*FG. 31* 37. 39** 74. al. 5. Mt. c. d. Copt. Æth. Erp. Vulg. It. Clem. ms. Orig. semel. Cyr. Damasc. (Theoph. utrumque explicat.) Orig. int. Ambrst. Pel. Aug. Alii. (k) = Arm. Etiam vs. 11 = ἑαυτοῦ. (l) ABCDEFG. 23. 37. 39. 46. 47. 71. 73. 80. al. 16. Mt. a. c. f. g. k** n. α. Ed. Chrys. alicubi. Damasc. ms. Theoph. dis. (Hesych.) [Sed ἱμειρ. quidam ap. Theoph. (m) ηὐδοκοῦμεν. B. εὐδοκήσαμεν. 17. Slav. Vulg. Pel. Gildas. (n) ἡμῶν. 3. 37. 57 (c. al. 3.) 73. 74. Barb. 3. Mt. h. Ed. Œc. in comment. (o) ACDEFG. 17. 23. 31. 37. 39. 47. 57 (cum 70) 71. 73. 74. 80. Mt. d. f. h. Bas. Chrys. in textu (etiam ap. Mt.) Theoph. ms. ἐγενήθη. B. γενόμενοι. E* ap. Mill. 45. 46.

μόχθον· νυκτὸς [p] † καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ
ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν, ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγ-
γέλιον τοῦ θεοῦ. Ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ θεὸς, [q] ὡς" 10
[r] ὁσίως" καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύ-
ουσιν ἐγενήθημεν· Καθάπερ οἴδατε, [s] ὡς" ἕνα ἕκαστον 11
ὑμῶν, ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ, παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ
παραμυθούμενοι, [t] Καὶ μαρτυρούμενοι" εἰς τὸ [u] ∾ περι- 12
πατῆσαι" ὑμᾶς ἀξίως τοῦ [x] θεοῦ," τοῦ [y] καλοῦντος"
ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν. Διὰ τοῦτο 13
καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι πα-
ραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν τοῦ θεοῦ, ἐδέξασθε,
[z] οὐ λόγον ἀνθρώπων, ἀλλὰ, καθώς ἐστιν ἀληθῶς, λόγον
θεοῦ, [a] ὃς" καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν [b] τοῖς πιστεύουσιν.
[Ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοὶ, τῶν ἐκκλη- 14
σιῶν τοῦ θεοῦ, τῶν οὐσῶν ἐν τῇ ἰουδαίᾳ ἐν χριστῷ ἰη-
σοῦ,] ὅτι [c] τὰ αὐτὰ" ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων
συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν [d] ἰουδαίων·" Τῶν 15
καὶ τὸν κύριον ἀποκτεινάντων [e] ἰησοῦν" καὶ τοὺς [f] † προ-

[p] † γὰρ. [u] ∾ περιπατεῖν. [c] ∾ ταὐτὰ. [f] † ἰδίους.

(p) = AD*FG. 23. 71. 73. Alii. Mt. c. d. h. Ed. Syr. Copt. Arm. Vulg. It. Chrys. in comment. Theoph. Ambrst. Aug. (q) πῶς. FG** *quam*, Vulg. It. (r) ἁγίως. F. (s) πῶς. FG. *qualiter*, Vulg. It. *et quomodo*, Ambrst. ed. (t) = A. Mt. c. Ambrst. ed. καὶ μαρτυρόμενοι. D** E. 23. 46. 72. 73. al. 17. Mt. a. e* al. 5. Ed. Chrys. (etiam in Mt. α.) Damasc. Œc. (u) περιπατεῖν. ABD*FG. 17. 31. 37. 39. 71. Barb. 2. Mt. f. (x) χριστοῦ. 70. al. 3. Mt. b. c. (y) καλέσαντος. A. 23. 31. 39. 57. (c. al. 2.) 71. 73. Vulg. (Syr. Erp.) Æth. Chrys. in textu. Theodoret. Ambrst. ed. Vigil. Pel. (z) οὐχ ὡς λόγον. . . . ἀλλὰ . . . ὡς λόγον. Ed. item Vulg. Syr. Arm. Syr. p. in m. Patr. lat. (a) ὡς. 71. (b) + καὶ. Syr. non Arr. (c) BFG. 57. (c. al. 7) 61. 72. 73. 80. 87. 91. Alii multi. Mt. a. al. 9. Ed. Or. Chrys. (etiam in Mt. α.) Theodoret. Photius. Œc. Theoph. ταὐτὰ seu ταῦ-τα. A. aliique accentibus carentes. ταῦτα. Mt. f. (d) ἰδίων. 73. Syr. p. et edita in m. ἰδίων ἰουδαίων 23. (e) = 4. Or. semel. Chrys. sæpe (sed non in h. l.) Theodoret. alicubi. Photius. Œc. (f) = ABD*EFG. 17. 67** 71. 80. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Or. bis. Dial. c. marcion. Tert. (qui a Marcione adjectum putavit.) Ambrst. Pel. αὐτοῦ. Slav. ed.

φήτας, καὶ [g] ἡμᾶς" ἐκδιωξάντων, [h] καὶ θεῷ μὴ ἀρε-
16 σκόντων," καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις [i] ἐναντίων," Κωλυόντων
ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσι λαλῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπλη-
ρῶσαι αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας πάντοτε. ἔφθασε δὲ ἐπ' αὐ-
τοὺς ἡ ὀργὴ [k] εἰς τέλος.
17 Ἡμεῖς δε, ἀδελφοὶ, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς
καιρὸν ὥρας, προσώπῳ, οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπου-
δάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ.
18 [l] ∾ Διὸ" ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, (ἐγὼ μὲν παῦ-
λος,) καὶ ἅπαξ καὶ δίς· καὶ [m] ἐνέκοψεν" ἡμᾶς ὁ σατα-
19 νᾶς. Τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς ἢ χαρὰ ἢ στέφανος [n] καυχή-
σεως," ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς, [o] ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου ἡμῶν
20 ἰησοῦ [p] = χριστοῦ" ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; [Ὑμεῖς γάρ
1 ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρά.] Διὸ μηκέτι στέγοντες,
2 εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν ἀθήναις μόνοι, Καὶ ἐπέμ-
ψαμεν τιμόθεον, τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν [q] καὶ συνεργὸν — τοῦ θεοῦ" ἐν
τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ [r] χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς,
καὶ παρακαλέσαι [s] — ὑμᾶς" [t] ∾ περὶ" τῆς πίστεως

[l] ∾ διότι. [q] καὶ διάκονον τοῦ θεοῦ καὶ συνεργὸν ἡμῶν. ∾ καὶ διάκονον τοῦ θεοῦ. [t] ∾ ὑπὲρ.

(g) ὑμᾶς. 52. Ed. Steph. 3 et Mill. (h) = 3. 49. 108. (i) ἐναντιουμένων. 46. 80. Mt. f. Slav. (k) + τοῦ θεοῦ. DEFG. Vulg. It. Ambrst. Pel. Sedul. (l) ABD*FG. 17. 23. 37. 39. 67** 71. 73. || + καὶ. 1. Mt. l. (m) ἀνέκοψεν. FG. Mt. l. (n) ἀγαλλιάσεως. A. *exsultationis*, Tert. (o) + ἐν κυρίῳ. Arm. (p) = ADE. 17. 57. (c. al. 4.) 71** al. 13. Mt. g. al. 4. Syr. utr. (non Arr.) clar. germ. Vulg. ms. Theodoret. Damasc. Œc. Ambrst. ed. (q) καὶ συνεργὸν (omissis cæteris,) B. Arm. Pel. in comment. ut videtur. καὶ συνεργὸν τοῦ θεοῦ. D* 17. ap. Mill. clar. germ. Ambrst. || καὶ διάκονον (omissis cæteris) harl* καὶ διάκονον του θεοῦ. A. 67** 71. 73. Copt. Æth. Vulg. Bas. Pel. in textu. διάκονον καὶ συνεργὸν τοῦ θεοῦ. FG. boern. καὶ διάκ. καὶ συνεργὸν τοῦ θεοῦ. E. 17. ap. Wetst. καὶ διακ. τοῦ θεοῦ καὶ συνεργὸν. 87. διάκ. τοῦ θεοῦ καὶ συνεργὸν ἡμῶν. Syr. ed. Erp. (r) + θεοῦ καὶ πατρὸς. Arm. (s) = ABD*FG. 17. 23. 37. 39. 57 (c. al. 5.) 73. Mt. f. k. Copt. Arm. Slav. ant. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. α.) Theodoret. alicubi. Damasc. Ambrst. Pel. (t) ABD*EFG. 17. 31. 47. 73. 80. Mt. g. Bas. Chrys. (etiam in Mt. α.) Theodoret. alicubi.

[u] ὑμῶν," [x] Τῷ" μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσι ταύ- 3
ταις· (αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα· Καὶ 4
γὰρ, ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν, ὅτι μέλ-
λομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο, καὶ οἴδατε·) Διὰ 5
τοῦτο κἀγὼ μηκέτι στέγων, ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν
πίστιν ὑμῶν, μήπως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων, καὶ εἰς
κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν· Ἄρτι δὲ, ἐλθόντος τιμοθέου 6
πρός ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν, καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν πί-
στιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, [y] καὶ" ὅτι ἔχετε μνείαν ἡμῶν
ἀγαθὴν [z] πάντοτε," ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν, καθάπερ καὶ
ἡμεῖς ὑμᾶς· Διὰ τοῦτο [a] παρεκλήθημεν," ἀδελφοὶ, ἐφ' 7
ὑμῖν [b] ἐπὶ" πάσῃ τῇ [c] ∾ θλίψει καὶ ἀνάγκῃ" [d] ἡμῶν,"
διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως· Ὅτι νῦν ζῶμεν, [ἐὰν ὑμεῖς [e] στή- 8
κητε" ἐν κυρίῳ.] Τίνα [f] γὰρ" εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ 9
θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν, ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ᾗ χαί-
ρομεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν; Νυκτὸς καὶ 10
ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ [g] ἰδεῖν" ὑμῶν τὸ
πρόσωπον, καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως
ὑμῶν. Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν, καὶ ὁ κύριος 11
ἡμῶν ἰησοῦς [h] — χριστὸς" κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν
πρὸς ὑμᾶς· Ὑμᾶς δὲ [i] — ὁ κύριος" πλεονάσαι καὶ πε- 12
ρισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας, κα-

---

[c] ∾ ἀνάγκῃ καὶ θλίψει.

(u) ἡμῶν. 7. 23. Ed. (x) τὸ. ADE. 37. 39. 71. 72. 80. al. 10. Mt. a. g. al. 4. Ed. Bas. Œc. τοῦ. 67. 87. al. 3. et Barb. 1. Mt. c. || ἵνα μηδὲν ἀσιένεσθαι. G. item F. ἵνα μηδένα σαίνεσθε. 73. *ut nemo moveatur t. terreatur*, boern. *ut nemo moveatur*, Vulg. Ambrst. Pel. || τῷ μηδὲν ἀσαίνεσθαι s. τῷ μηδένα σιαίνεσθαι s. σαλεύεσθαι, *Conject.* || μηδένα] μὴ, Arm. (y) = Arm. (z) = Æth. Syr. p. habet cum ast. (a) παρακεκλήμεθα. A. 23. 57. (cum 3.) (b) ἐν. FG. boern. Vulg. Pel. (c) A BDEFG. 37. 71. Aliive. Mt. f. Ed. Syr. utr. Copt. Arm. Vulg. It. Ambrst. Pel. (d) ὑμῶν. A. Copt. Arm. || + καὶ. A. (e) στήκετε. AG. 37. 46. 55. 74. Mt. e semel. al. 6. Ed. Vulg. boern. Pel. (f) = Mt. b. e. (g) εἰδέναι. 17. (h) = ABD. 17. 23. 57 (cum 3. 71.) Æth. germ. tol. harl** Vulg. ms. Ambr. (i) = Syr. Erp. ὁ θεὸς. A. 73. ὁ κύριος ἰησοῦς. DEFG. It.

13 θάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς· Εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς
καρδίας ἀμέμπτους ἐν [k] ἁγιωσύνῃ," ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ
καὶ πατρὸς ἡμῶν, ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰη-
σοῦ [l] = χριστοῦ" μετὰ πάντων τῶν [m] ἁγίων" αὐτοῦ] [n].
1 [o] † Λοιπὸν [p] οὖν," [ἀδελφοὶ, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ πα-
ρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ ἰησοῦ, [q] καθὼς παρελάβετε παρ'
ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν θεῷ, [r] ἵνα
2 [s] περισσεύητε μᾶλλον [t]. Οἴδατε γὰρ, τίνας παραγγε-
3 λίας [u] ἐδώκαμεν" ὑμῖν [x] διὰ τοῦ κυρίου" ἰησοῦ. Τοῦτο
γάρ ἐστι θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν· ἀπέχε-
4 σθαι ὑμᾶς ἀπὸ [y] τῆς" πορνείας· Εἰδέναι [z] ἕκαστον ὑμῶν
5 τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ, Μὴ
ἐν πάθει [a] ἐπιθυμίας," καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα
6 τὸν θεόν· Τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν [b] ∾ τῷ"
πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· διότι ἔκδικος ὁ κύριος
περὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ [c] προείπομεν" ὑμῖν καὶ [d] διε-
7 μαρτυράμεθα." Οὐ γὰρ ἐκάλεσεν [e] ἡμᾶς" ὁ θεὸς ἐπὶ
8 ἀκαθαρσίᾳ, ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ. [f] Τοιγαροῦν ὁ" ἀθετῶν,

---

[o] † Τὸ. [b] ∾ τῳ. [c] ∾ προείπαμεν.

(k) δικαιοσύνῃ. A. 23. 57. (l) = A BDE. 37. 39. 46. 47. 80. al. 8. Mt. a. f. g. Æth. germ. Vulg. ms. Damasc. Ambr. (m) ἀγγέλων. Quidam ap. Grotium. (n) + ἀμήν. ADE. 37. 43. 57 (cum 49. 67.) Copt. Æth. Arm. Slav. ed. Ar. pol. Vulg. clar. germ. Pel. (o) = AB DEFG. 17. 23. 37. 46. 73. 80. Alii. Mt. g. α semel. al. 4. Ed. Damasc. (p) = B* 17. 37. 46. al. 4. Mt. d. Chrys. Theoph. δὲ. clar. germ. (q) + ἵνα. BD*EFG. 17. 37. 52. 73. 80. Mt. f. h. α semel. Arm. Vulg. It. Ambrst. Pel. (r) + καθὼς καὶ περιπατεῖτε. ABDEFG. 17. 23. 37. 39. 46. 57 (cum 71.) Græcus in Correctorio bibl. Copt. Æth. Arm. Syr. p. Slav. ed. Vulg. ms. It. harl. Ambrst. *sic et ambuletis, ut etc.* Vulg. ed. Pel. (s) + περιπατῆτε καὶ. 80. (t) + ἐν αὐτῷ. Arm. (u) παρεδώκαμεν. DF G. ἔδωκα. Vulg. ed. Ambrst. Gildas. Pel. (x) ἐν κυρίῳ. 37. 73. Mt. f. ἐν χριστῷ. 80 (y) πάσης τῆς. F. 31. πάσης. 73. Mt. d. Syr. Erp. Chrys. (etiam in Mt. α.) Theodoret. Theoph. πάσῃ G** boern** (z) + ἕνα. B. 73. Chrys. etiam in Mt. α. (a) ἀτιμίας. 74. (b) τῳ s. τινι. Conject. Sic Arm. (c) προείπομεν. A. 23. 57. (c. al. 6) 72. 74. Alii multi. Mt. a* al. 8. Ed. Clem. Patr. gr. (d) διεμαρτυρόμεθα. D** 23. 37. 46. al. 5. Mt. f. g. l. (e) ὑμᾶς. 72. al. 3. Mt. k. Syr. Erp. (f) καὶ οὖν ἄνθρωπον. 23. ‖ + ὑμᾶς. Arm. + *hæc*, boern. Vulg. Ambr. Ambrst. Pel.

οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ τὸν θεὸν, τὸν [g]καὶ" [h]δόντα"
τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς [i]∽ ἡμᾶς."
Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας, οὐ χρείαν [k]∽ ἔχετε" γρά- 9
φειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε εἰς τὸ ἀγα-
πᾷν ἀλλήλους· Καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς 10
ἀδελφοὺς τοὺς ἐν ὅλῃ τῇ μακεδονίᾳ. παρακαλοῦμεν δὲ
ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, περισσεύειν μᾶλλον· Καὶ φιλοτιμεῖσθαι 11
ἡσυχάζειν, καὶ πράσσειν τὰ ἴδια, καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς
[l] = ἰδίαις" χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν·
Ἵνα περιπατῆτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω, καὶ μηδενὸς 12
χρείαν ἔχητε.]
[Οὐ [m]θέλομεν" δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, [n]ἀδελφοὶ," περὶ τῶν 13
[o]κεκοιμημένων," ἵνα μὴ λυπῆσθε, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ
οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. Εἰ γὰρ πιστεύομεν, ὅτι ἰησοῦς 14
ἀπέθανε καὶ ἀνέστη, οὕτω καὶ ὁ θεὸς τοὺς κοιμηθέντας
*[p]διὰ τοῦ ἰησοῦ," ἄξει σὺν αὐτῷ. Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέ- 15
γομεν ἐν λόγῳ κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπό-

---

[i] ∽ ὑμᾶς. [k] ∽ ἔχομεν. [m] θέλω.

(g) = ABD**EF. 17. 73. al. 5. Mt. d. f. l. Ed. Syr. Arr. Slav. ed. clar. germ. Ath. Chrys. (etiam in Mt. α) Theodoret. ms. Theoph. Ambr. Ambrst. Pel. (h) διδόντα. BDEFG. 67* al. 7. Ed. Ath. (i) BDEFG. 23. 37. 39. 47. 57. (c. al. 6) 61. 72. 73. 74. 80. al. 26. Mt. a* al. 8. Ed. Syr. Arr. Arm. Syr. p. in m. It. tol. harl** Clem. Didym. Ambrst. (k) BD*FG. 6. 31. 47. 67** 87. Mt. b. d. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. α) Theoph. Ambrst. Alii *habuimus*, harl** Pel. ‖ γράφειν] γράφεσθαι. 43. 67* 73. 80. Slav. 5 et ed. (l) = BD*EFG. 31. 46. 67** 71. 73. Barb. 1. Mt. d. α. Æth. Arm. Vulg. It. Bas. Chrys. Theoph. Ambrst. Pel. οἰκείαις. 28. (m) ADEFG. 17. 23. 31. 37. 39. 57 (c. al. 6) 61. 72. 73. 74. 80. al. 24. Mt. a. al. 14. Ed. Ar. pol. Æth. Arm. Slav. 5. (non 1. 7. 8. ed.) Vulg. It. Or. Hippol. Cyr. hier. Chrys. in textu (etiam in Mt. α) Theodoret. (alibi ut rec.) Damasc. Theoph. Cypr. Ambrst. Fulgent. Ambr. Aug. semel. Zeno. Alii. (n) = 31. 73. Vulg. ms. Hippol. Chrys. in comment. (etiam in Mt. α.) semel. Post κεκοιμ. ponit Mt. m. (o) κοιμωμένων. AB. 39. 46. 67** 80. al. 7. Or. Damasc. Chrys. ms. alicubi. κοιμημένων. 17. κοιμηθέντων. 71. (p) = Slav. 1. διὰ τοῦ χριστοῦ. Syr. p. in m. *in Jesu*, Cypr. Sequentibus jungit Bas. Utramque interstinctionem commemorant Œc. et Theoph. ‖ θεὸς ἐγείρει τοὺς κοιμηθέντας σὺν τῷ ἰησοῦ, καὶ παραστήσει (al. ἐγείρει) σὺν ἡμῖν. Cyr.

μενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ [q] κυρίου," οὐ μὴ φθάσωμεν
16 τοὺς κοιμηθέντας. Ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος ἐν κελεύσματι,
ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου, καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ, καταβή-
σεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ [r] νεκροὶ" ἐν χριστῷ ἀναστή-
17 σονται [s] πρῶτον·" Ἔπειτα ἡμεῖς [t] οἱ ζῶντες" [u] οἱ περι-
λειπόμενοι," ἅμα σὺν [x] αὐτοῖς" ἁρπαγησόμεθα ἐν νεφέ-
λαις εἰς [y] ἀπάντησιν" [z] τοῦ κυρίου" εἰς ἀέρα· καὶ οὕτω
18 [a] πάντοτε" [b] σὺν κυρίῳ" ἐσόμεθα.] Ὥστε [παρακαλεῖτε
ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις [c] τούτοις."
1 Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοὶ, οὐ
2 [d] χρείαν ἔχετε" ὑμῖν γράφεσθαι· Αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς
οἴδατε, ὅτι [e] ἡ" ἡμέρα κυρίου, ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ, οὕτως
3 ἔρχεται· Ὅταν [f] † λέγωσιν· [g] εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια·"
τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς [h] ἐφίσταται" ὄλεθρος, ὥσπερ ἡ ὠδὶν
4 τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ· καὶ οὐ μὴ ἐκφύγωσιν. Ὑμεῖς δὲ,
ἀδελφοὶ, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα [i] ἡ ἡμέρα ὑμᾶς" ὡς
5 [k] κλέπτης" καταλάβῃ· Πάντες [l] ÷ γὰρ" ὑμεῖς υἱοὶ φω-

[f] † γὰρ.

(q) ἰησοῦ. B. χριστοῦ. Marcion ap. Tert. θανάτου. 4* (r) = 37. Cyr. Habet Or. sæpe. (s) πρῶτοι. D*FG. Vulg. It. Cyr. Theoph. ed. Tert. Ambrst. Alii. (t) = 80. Slav. 1. Ante ἡμεῖς ponunt 46. al. 3. Mt. g. (u) = G. boern. Tert. Ambr. Ambrst. ed. περιλειμένοι. B. (x) αὐτῷ. Slav. 5. Tert. semel. (y) ὑπάντησιν. D*EFG. (z) = 46. τῷ χριστῷ. D*EFG. Vulg. It. Tert. Orig. int. Hier. semel. Ruf. Ambr. Aug. Ambrst. in comment. Pel. *Domino Christo*, Ambrst. in textu. (a) πάντες. D* clar. germ. (b) σὺν χριστῷ. 14. ἐν κυρίῳ. B. (c) = 20. τοῦ πνεύματος. Lectionaria. τούτοις τοῦ πνεύματος. 49. al. 6. Mt. l. m** Ar. pol. (d) χρεία ἐστὶ FG. It. Arm. Slav. ed. Tert. Ambrst. *non opus habemus vobis scribere, vel, sicut alii codd. habent: non opus habetis vobis scribi.* Aug. (e) = BDEFG. 17. 67** Ed. (f) = AG. 17. 44. 47. Syr. Arm. (sed extat in m.) It. Tert. Cypr. Ambrst. ed. δὲ. DEF. Copt. Syr. p. Chrys. (etiam in Mt. α) Theodoret. (g) εἰρήνην καὶ ἀσφάλειαν. 4. Mt. g. ἔχειν εἰρήνην καὶ ἀσφάλειαν. Mt. α. (h) φανήσεται. FGgr. *apparebit*, clar. germ. Hesych. ap. Aug. Sed *superveniet*, boern. Vulg. Iren. Hier. Ambrst. Alii. *veniet* s. *adveniet* s. *insistet* s. *instabit*, Patr. lat. (i) ὑμᾶς ἡ ἡμέρα. ADEFG. Vulg. It. Chrys. in comment. + ἐκείνη. FG. Vulg. It. Ambrst. Aug. Pel. (k) κλέπτας. AB. Copt. (l) + γὰρ. ABDFG. 17. 23. 31. 37. 39. 47. 73. 80. al. 4. Mt. c. d. f. k. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm.

τός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας· οὐκ [m]ἐσμὲν" νυκτὸς, οὐδὲ σκό-
τους. Ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν, ὡς [n]καὶ" οἱ λοιποὶ, ἀλλὰ 6
γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν. Οἱ γὰρ καθεύδοντες, νυκτὸς 7
καθεύδουσι· καὶ οἱ μεθυσκόμενοι, νυκτὸς μεθύουσιν·
Ἡμεῖς δὲ, ἡμέρας ὄντες [o], νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα 8
πίστεως καὶ ἀγάπης, καὶ περικεφαλαίαν, [p]ἐλπίδα" σω-
τηρίας· Ὅτι [οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς ὀργὴν, ἀλλ' 9
εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χρι-
στοῦ, Τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα, εἴτε [q] γρηγορῶ- 10
μεν εἴτε καθεύδωμεν", ἅμα σὺν αὐτῷ [r] ζήσωμεν."] Διὸ 11
παρακαλεῖτε ἀλλήλους, καὶ οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, κα-
θὼς καὶ ποιεῖτε.

Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας 12
ἐν ὑμῖν, καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν κυρίῳ, καὶ νουθετοῦν-
τας ὑμᾶς, Καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς [s] ὑπερεκπερισσοῦ" ἐν 13
ἀγάπῃ, διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν· εἰρηνεύετε ἐν [t] ∞ ἑαυτοῖς."]
Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, [u] νουθετεῖτε τοὺς 14
ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, [x] ἀντέ-
χεσθε" τῶν ἀσθενῶν, [y] μακροθυμεῖτε" πρὸς πάντας.
Ὁρᾶτε, μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινὶ ἀποδῷ· ἀλλὰ πάν- 15
τοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε [z]=καὶ" εἰς ἀλλήλους [a] καὶ"

---

[t] ∞ αὐτοῖς.

Slav. ed. Vulg. It. Clem. (comma 6 ponens post νήφωμεν versu 8.) Chrys. (etiam in Mt. α) Theodoret. Theoph. Ambrst. Aug. Pel. (m) ἐστὲ. D* FG. Syr. It. harl** marian. Ambrst. (n) = A. 17. 87. Syr. Arr. Æth. Vulg. ms. Clem. bis. Antioch. (o) + υἱοὶ. 72. 74. al 5. Ed. Syr. Arr. Sed locum varie mutat. (p) ἐλπίδος. Mt. d. Theoph. ms. Ambrst. ed. (q) γρηγοροῦμεν εἴτε καθεύδομεν. 72. Alii Mt. a. al. 3. Ed. Chrys. Theoph. (r) ζῶμεν. D* E. 73. (s) ὑπερεκπερισσῶς. BD* FG. (t) D* EG. 47. 61. 73. 74. al. 9. pluresve. Ed. Syr. Erp. Æth. Slav. 5. 8. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. α bis. semel ἑαυτοῖς.) Theodoret. Codd. ap. Theoph. Ambrst. ed. Pel. (u) νουθετεῖν . . παραμυθεῖσθαι . . ἀντέχεσθαι. G. Mt. d. item F. Utrumvis boern. (x) ἀνέχεσθε. 74. (y) μακροθυμεῖν. Mt. d. (z) = ADEFG. 17. 23. 37. 39. 57 (c. al. 5) 67** 80. Syr. Arr. Copt. Vulg. ed. It. Ambrst. ed. Pel. (a) = clar. germ.

16 17 εἰς πάντας. Πάντοτε χαίρετε [b]. Ἀδιαλείπτως προσεύ-
18 χεσθε· Ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο γὰρ [c] θέλημα
19 θεοῦ ἐν χριστῷ ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς. Τὸ πνεῦμα μὴ [d] σβέν-
20 21 νυτε·" Προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε· [e] Πάντα" [f] ÷ δὲ" [g] δο-
22 κιμάζετε·" τὸ καλὸν κατέχετε· Ἀπὸ παντὸς εἴδους πο-
23 νηροῦ ἀπέχεσθε. Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι
ὑμᾶς ὁλοτελεῖς· καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ
ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυ-
24 ρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ [h] τηρηθείη."] Πιστὸς ὁ [i] καλῶν"
ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει [k].

25 26 Ἀδελφοὶ, προσεύχεσθε [l] περὶ ἡμῶν. Ἀσπάσασθε τοὺς
27 ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλήματι ἁγίῳ. [m] Ὁρκίζω" ὑμᾶς
τὸν κύριον, [n] ἀναγνωσθῆναι" τὴν ἐπιστολὴν" [o] [p] πᾶσι" τοῖς
28 [q] = ἁγίοις" [r] ⁻ ἀδελφοῖς." Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰη-
σοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. [s] †] [t] †

[s] † Ἀμήν. [t] † Πρὸς θεσσαλονικεῖς πρώτη ἐγράφη ἀπὸ ἀθηνῶν.

(b) + ἐν τῷ κυρίῳ. FG. boern. harl** Ambrst. (c) + ἐστι. Hoc vel post γὰρ vel post θέλημα vel post θεοῦ addunt AD*EFG. 37. 73. 80. Vulg. It. Slav. Ambrst. Pel. (d) ζβέννυτε D*FG. (e) πνεύματα. Conject. (f) + DEFG. 23. 37. 39. 47. 57 (c. al. 3.) 61. 67** 74. 80. al. 16. et Barb. 4. Mt. a* g. 19. al. 10. Ed. Æth. Slav. Vulg. It. Clem. bis. Bas. Chrys. in textu. (etiam in Mt. α semel.) Damasc. Theoph. Ambrst. ed. Pel. (g) δοκιμάζοντες. 61. 72. 74. al. 12. Mt. a in marg. 19. al. 9. Ed. Syr. p. in m. Slav. Bas. Cyr. Chrys. alicubi. (etiam h. l. in Mt. α semel.) Damasc. ‖ + καὶ. 20. 48. 69. item 49. Mt. a. n. Syr. Clem. bis. Œc. ‖ Paulus dicit: γίνεσθε φρόνιμοι (alibi τρόφιμοι) τραπεζῖται· πάντα δοκιμ. etc. Cyr. (h) = F. boern. τηρηθῆναι. 71. (i) παρακαλῶν. 37. Mt. f. (k) + τοῦτο. Arm. + τὴν ἐλπίδα ὑμῶν (s. ἡμῶν) βεβαίαν. 31. 38. 72. 74. Barb. 1. Ed. (l) + καὶ. BD* 4** 17. 31. 37. 39. 73. Mt. f. α. Ed. Arm. clar. germ. Chrys. (m) ἐνορκίζω. AB D*E. 17. 80. al. 3. Mt. f. Auctor Synops. Euthal. in hypothesi. (n) ἀναγνωρισθῆναι. 74* (o) + ταύτην. Slav. ed. Copt. Vulg. Ambrst. Pel. (p) = 17. (q) = BDEFG. 7. 27. 43. 70. 80. Æth. It. Damasc. Ambrst. Cassiod. (r) = Mt. d. Theoph. (s) = BD*FG. 61. 67** clar. boern. Vulg. ms. Ambrst. (t) Hypographæ: πρὸς θεσσαλονικεῖς α. ἐπληρώθη, ἄρχεται πρὸς θεσσ. β. D. item FG. πρὸς θεσσ. α. ἐγράφη ἀπὸ ἀθηνῶν. AB. Alii. *scribens a Ladicia*, clar** Syr. p. + διὰ τιμοθέου Mt. k. Syr. + διὰ σιλουανοῦ καὶ τιμοθέου. 38. Copt. + *per Tychicum* et *Onesimum*. Prologus in codd. lat. + ἀναγνώσεων α. κεφαλαίων ιζ. στίχων ͵ϙγ. s. ϙζ s. ς. *Versus CCXIII.*

ΠΑΥΛΟΥ

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΠΑΥΛΟΣ καὶ [a]σιλουανὸς" καὶ τιμόθεος, τῇ ἐκκλη- 1
σίᾳ θεσσαλονικέων [b]ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίῳ ἰησοῦ
χριστῷ·" Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς [c]— ἡ- 2
μῶν," καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.
Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, 3
ἀδελφοὶ, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις
ὑμῶν, καὶ πλεονάζει [d]ἡ" ἀγάπη ἑνὸς ἑκάστου [e]πάντων"
ὑμῶν εἰς ἀλλήλους· Ὥστε [f]ἡμᾶς αὐτοὺς" ἐν ὑμῖν [g]καυ- 4
χᾶσθαι" ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς
ὑμῶν καὶ πίστεως, ἐν πᾶσι τοῖς διωγμοῖς [h]ὑμῶν" καὶ
ταῖς θλίψεσιν, αἷς ἀνέχεσθε. [i]Ἔνδειγμα" τῆς [k]δικαίας 5
κρίσεως" τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασι-
λείας τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε. Εἴπερ δίκαιον 6
παρὰ θεῷ, ἀνταποδοῦναι [l]τοῖς" θλίβουσιν ὑμᾶς θλίψιν.
Καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν, ἐν τῇ ἀπο- 7
καλύψει τοῦ κυρίου ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ, μετ' ἀγγέλων

(a) σιλβανὸς. DFGgr. 67** (b) = 17. ‖ θεῷ] + καὶ 4. 80. (c) = DE. 17. 49. 71. clar. germ. Theoph. Ambrst. ed. Pel. (d) ἐν. 3. (e) = 17. Vulg. ed. Aug. Pel. (f) αὐτοὺς ἡμᾶς. B. 37, 73. al. 4. Mt. f. (g) ἐγκαυχᾶσθαι. AB. 17. Mt. α semel. (h) = 45. 67* tol. Codd. lat. Tert. ἡμῶν. 37. 39. 49. (i) ἐνδείγματι. 30. 43. Ephr. εἰς ἔνδειγμα. 73. Theoph. sed non Mt. d. Vulg. boern. Aug. Ambrst. Pel. (k) δικαιοκρισίας. 18* 49. 18 et 20 in scholio. Mt. n** Ephr. Antiochus. δικαιοκρίσεως. 87. (l) αὐτοῖς τοῖς. FG. *iis s. his qui tribulant*, Vulg. It. *eis tribulantibus*, boern.

8 δυνάμεως αὐτοῦ, Ἐν [m] ∾ πυρὶ φλογὸς,″ [n] διδόντος″ ἐκ-
δίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσι Θεὸν, καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσι τῷ
9 εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ [o] = χριστοῦ·″ Οἵ-
τινες δίκην τίσουσιν, [p] ὄλεθρον″ αἰώνιον, ἀπὸ προσώπου
10 [q] τοῦ″ κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, Ὅταν
ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν [r] τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ καὶ [s] θαυ-
μασθῆναι″ ἐν πᾶσι τοῖς [t] πιστεύσασιν,″ (ὅτι [u] ἐπιστεύθη″ τὸ
11 [x] μαρτύριον″ ἡμῶν ἐφ᾽ ὑμᾶς,) * ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Εἰς
ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε [y] περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς
ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως [z] ὁ Θεὸς ἡμῶν,″ καὶ πληρώσῃ πᾶσαν
[a] εὐδοκίαν″ ἀγαθωσύνης [b] καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει·
12 Ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ [c] = χρι-
στοῦ″ ἐν ὑμῖν, [d] καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ
Θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.″
1 [Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ
κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ᾽ αὐ-

---

[m] ∾ φλογὶ πυρὸς. [t] πιστεύουσιν.

(m) BD*EFG. 71. Syr. utr. (Syr. p. habet rec. im m.) Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Macar. Theodoret. in comment. Theoph. (etiam in Mt. d) in comment. Œc. Tert. Iren. Aug. Pel. ‖ = Marcion. (n) διδοὺς. D*FG. It. *dare*, Tert. *dans* t. *dare*, boern. (o) = BDgr. Egr. 17. 46. 47. 108. al. 13. Mt. d. g. α. al. 3. Copt. Æth. Syr. p. Ar. pol. Theodoret. Damasc. Theoph. Œc. (p) ὀλέθριον. A. 17. 73. Slav. 5. et ant. Chrys. in Mt. α. Ephr. Tert. ὀλέθρου. clar. germ. Iren. *in interitu*, Vulg. Pel. *in interitum*, tol. boern. Ambrst. (q) = FG. 39. 57. (cum 3. 67.) 72. al. 3. Mt. b. d. Ed. Chrys. (etiam in Mt. α) in textu. Theoph. (r) + πᾶσι. 72. Mt. c. Chrys. in comment. semel. (s) θαυμαστωθῆναι. Mt. a. ἐνθαυμασθῆναι. D*FG. (t) ABD EFGgr. 31. 37. 39. 46. 47. 57 (c. al. 5.) 61. 72. 80. al. 26. Mt. a. d. g. al. 7. Ed. Syr. p. Slav. Vulg. It. Ephr. Chrys. (etiam in Mt. α) Theodoret. Damasc. Theoph. Œc. Iren. semel. Ambrst. Pel. μὴ πιστεύσασι. Theodoret. in comment. (u) ἐπιστώθη. 31. (x) μυστήριον. 23* Mt. a in marg. (y) + καὶ. D*gr. Mt. d. (z) ὁ Θεὸς. D* 80. clar. germ. Vigil. ὁ Θεὸς ὑμῶν. D**Egr. 37. al. 5. Mt. a* g. al. 3. ὑμῶν ὁ Θεὸς. Syr. Erp. Æth. ὑμῶν ὁ Θεὸς ἡμῶν. FG. Arm. boern. (a) ἐπιθυμίαν. 17. Sahid. ἐκδικίαν. Mt. a. in marg. (b) + *suæ*, Vulg. ms. et ed. sixtin. Pel. Beda. (c) = BDE. 37. 47. 57 (c. al. 4.) 73. 74. al. 16. Mt. g. m** al. 5. Copt. Sahid. Æth. clar. germ. Theodoret. ms. Œc. (d) = FG. boern.

τὸν, Εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοὸς[e], μήτε 2
θροεῖσθαι μήτε διὰ πνεύματος, μήτε διὰ λόγου, [f] μήτε δι'
ἐπιστολῆς ὡς δι' ἡμῶν[g], ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα [h] τοῦ"
[i] κυρίου."] Μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· 3
ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον, καὶ ἀποκαλυφθῇ
ὁ ἄνθρωπος τῆς [k] ἁμαρτίας," ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, Ὁ 4
ἀντικείμενος καὶ [l] ὑπεραιρόμενος" ἐπὶ [m] πάντα" λεγό-
μενον [n] θεὸν" ἢ σέβασμα, [o] ὥστε" αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ
θεοῦ [p] † καθίσαι, [q] ἀποδεικνύντα" ἑαυτὸν, ὅτι ἐστὶ θεός.
Οὐ μνημονεύετε, ὅτι ἔτι [r] ὢν" πρὸς ὑμᾶς, ταῦτα ἔλεγον 5
ὑμῖν; Καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι 6
αὐτὸν ἐν τῷ [s] ἑαυτοῦ" καιρῷ. Τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη 7
ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας, μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ μέ-
σου γένηται· Καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν 8
ὁ κύριος [t] + ἰησοῦς" [u] ∾ ἀναλώσει" τῷ πνεύματι τοῦ στό-

---

[i] χριστοῦ. [p] † ὡς θεόν. [u] ∾ ἀνελεῖ.

(e) + ὑμῶν. D*E. 43. Syr. Erp. Syr. p. c. ast. Sahid. Æth. Vulg. clar. germ. Ambrst. Hier. Pel. Non habent Tert. Aug. Alii. (f) + μήτε διὰ προφητείας. Mt. d. (g) + *missam*, Slav. ed. Vulg. Hier. Aug. Ambrst. Pel. (h) = FG. Mt. d. Theoph. (i) ABD*EFG. 2. 31. 37. 47. 57 (cum 3) 67** 71. 73. 80. 99. Mt. d. f. Ed. Syr. Erp. Sahid. Copt. Æth. Arm. Slav. ms. Vulg. It. Or. Hippol. Chrys. (etiam in Mt. α) Theodoret. Damasc. Theoph. Œc. Tert. Hier. Aug. Ambrst. Pel. Alii. χριστοῦ ἰησοῦ. 17. (k) ἀνομίας. B. 4** 6. 23. 31. 39. 57 (cum 3. 70.) 71. 80. Copt. Sahid. Slav. ed. Orig. ms. bis et in edd. qu. (sed alibi quinquies ἁμαρτίας.) Cyr. hieros. Damasc. Nicephor. Tert. (l) ἐπαιρόμενος. FG. Or. semel. Procop. ap. Niceph. semel. (m) πᾶν τὸ. Ed. *omne quod*, Vulg. boern. Iren. Tert. Oros. Ambrst. Alii. (n) θεός. 18* (o) ἵνα. F. || Mox ὡς θεὸν] ἵνα θεὸν. G* boern* (p) = ABD* 6. 14. 17. 31. 71. 73. 80. 87. Barb. 1. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. (Syr. p. habet c. ast.) Vulg. clar. germ. Or. ter. Hippol. Cyr. utr. Severus. Chrys. in Mt. α. Theodoret. alicubi. Polychronius. Methodius jun. Damasc. Iren. Tert. Cypr. Aug. Ambrst. Rufin. Primas. Cassiod. Alii. || Post καθίσαι ponunt 3. Mt. d. (q) ἀποδεικνύοντα. AFG. 23. 31. 37. 57 (cum 3.) 72 73. Mt. f. Ed. Or. semel. Cyr. utr. Theodoret. alicubi. Damasc. καὶ ἀποδεικνῦναι. Mt. c. (r) ὄντος μου. D*E. Ambrst. (s) αὐτοῦ. A. 37. 39. al. 2. Mt. f. g. k. Or. bis. Cyr. hieros. || αὐτῷ καιρῷ. 17. (t) + AD*FG. 17. 31. 47. 71. 80. 99. Mt. d. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Slav. ed. Vulg. It. Or. semel vel bis. (semel vel bis ut rec., semel κύριος ὁ θεός.) Hippol.

ματος αὐτοῦ, καὶ καταργήσει [x] τῇ ἐπιφανείᾳ" τῆς πα-
9 ρουσίας αὐτοῦ· Οὗ ἐστιν ἡ παρουσία, κατ' ἐνέργειαν τοῦ
σατανᾶ, ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασι ψεύ-
10 δους, Καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ [y]—τῆς" ἀδικίας, [z]—ἐν" τοῖς
ἀπολλυμένοις· ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας [a] οὐκ
11 ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς. [b] Καὶ" διὰ τοῦτο [c] ∞ πέμ-
ψει" αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέργειαν πλάνης, εἰς τὸ πιστεῦσαι
12 [d] αὐτοὺς" τῷ ψεύδει· Ἵνα κριθῶσι πάντες οἱ μὴ πιστεύ-
σαντες τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ' εὐδοκήσαντες [e]—ἐν" τῇ ἀδικίᾳ.]
13 [Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ πάντοτε
περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ κυρίου, ὅτι [f] ∞ εἵ-
λετο" [g] ὑμᾶς" ὁ θεὸς [h] ἀπ' ἀρχῆς" εἰς σωτηρίαν, ἐν
14 ἁγιασμῷ πνεύματος καὶ πίστει ἀληθείας· [i] Εἰς ὃ" ἐκά-
λεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν
15 δόξης τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. Ἄρα οὖν, ἀδελφοὶ,

[c] ∞ πέμπει. [f] ∞ εἵλατο.

Constitut. Ath. Bas. Cyr. Ephr. Chrys. (sed non in Mt. α.) Theodoret. sæpe. (semel omittit.) Damasc. Theoph. Iren. semel. Tert. Hier. sæpe. Fulgent. Hilar. Ambr. Aug. Rufin. Ambrst. Primas. Pel. (non habet Vigil. taps.) + *Jesus Christus*, Iren. semel, et, ut videtur, Cyr. hieros. (u) ABD*F. 17. 23. 31. 47. 57 (c. al. 2.) 71. 73. 80. 99. Or. semel vel bis. Hippol. Macar. Method. jun. Andreas cæsar. Chrys. in Mt. α. Damasc. Theoph. apud Mill. Utrumque Bas. et Theodoret. ἀνέλοι G. 67** ἀνελοῖ. Or. bis. *interficiet*, Vulg. It. Patr. lat. omnes. (x) τὴν ἐπιφάνειαν. D*gr. Cyr. hieros. (y) = ABFG. 71. 73. 80. Or. sexies. (z) = AD*FG. 17. 71. Copt. Sahid. Æth. Vulg. It. Or. quinquies. (semel habet.) Cyr. hieros. Damasc. Iren. Tert. Aug. Ambrst. Alii. (a) + χριστοῦ. D*E. clar. germ. (b) = D* 67** Syr. Ar. pol. Æth. Copt. Vulg. clar. germ. Chrys (etiam in Mt. α.) Cyr. ms. Œc. Pel. (c) AB Dgr.*FGgr 67** Vulg. ms. Or. bis vel ter. Bas. Cyr. hieros. Damasc. Ambrst. ed. (d) = FG. al. 3. (e) = BD*FG. 3. 17. 33. 37. Mt. c. d. f. k. Ed. Sahid. Vulg. It. Or. bis. (bis ut rec.) Hippol. Cyr. utr. Theodoret. alicubi. Damasc. Iren. Tert. Aug. Ambrst. Alii. (Habent Cypr. Hier.) (f) ABDEFG. 17. 23. 71. Alii. (g) ἡμᾶς. D* 39. 91. Mt. l. clar. germ. Vulg. ms. Didym. int. Vigil. (h) ἀπαρχὴν. BFGgr. 35. 39. 47. 71. Mt. k. Damasc. *primitias*, Vulg. Ambr. Pel. (i) εἰς ἣν. Codd. ap. Bezam. *in qua*, Vulg. tol. boern. Pel. *in quam*, Ambrst. ‖ + καὶ. FG. 23. 37. 47. 71. 73. 80. Mt. f. Ed. Arm. Syr. p. Vulg. boern. Ambrst.

στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις [k], ἃς ἐδιδάχθητε,
εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν. Αὐτὸς δὲ ὁ 16
κύριος ἡμῶν [l] ἰησοῦς χριστὸς, καὶ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ"
ἡμῶν, ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς, καὶ [m] δοὺς" παράκλησιν αἰω-
νίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, Παρακαλέσαι ὑμῶν 17
τὰς καρδίας, καὶ στηρίξαι [n] = ὑμᾶς" ἐν παντὶ [o] ∾ λόγῳ
καὶ ἔργῳ" ἀγαθῷ.

Τὸ λοιπὸν, προσεύχεσθε, ἀδελφοὶ, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ 1
λόγος τοῦ [p] κυρίου" τρέχῃ καὶ δοξάζηται, καθὼς καὶ
πρὸς ὑμᾶς, Καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονη- 2
ρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις. Πιστὸς δέ ἐστιν 3
ὁ [q] κύριος," ὃς [r] [s] στηρίξει" ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ
πονηροῦ. Πεποίθαμεν δὲ ἐν κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἃ παραγ- 4
γέλλομεν [t] ὑμῖν," [u] καὶ" ποιεῖτε [x] καὶ ποιήσετε." Ὁ δὲ 5
κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ
θεοῦ, καὶ εἰς [y] ‡ τὴν" ὑπομονὴν τοῦ χριστοῦ.]

[Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ, ἐν ὀνόματι τοῦ 6

---

[o] ∾ ἔργῳ καὶ λόγῳ.

(k) + ἡμῶν, D* clar. germ. Ambrst. Siricius semel. Innocent. I. + ὑμῶν. 17. Æth. Siricius semel. (l) ἰησοῦς χριστὸς (χριστ. ἰησ. B.) καὶ (ὁ G. 73.) θεὸς ὁ πατήρ. BDgr*FG. 73. Syr. Erp. Vulg. ms. boern. Ambrst. ed. Vigil. semel. Cerealis. Auctor de voc. gent. καὶ θεὸς ἰησοῦς χρ. καὶ πατήρ. 46. ἰησοῦς χρ. ὁ θεὸς πατήρ. Æth. ἰησοῦς χρ. ὁ πατήρ. Ar. pol. ἰησοῦς χρ. καὶ ὁ πατήρ. tol. ἰησοῦς χρ. καὶ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου. Chrys. ed. in comment. καὶ ὁ θεὸς καὶ πατήρ. 47. (m) διδούς. 72. Ed. (n) = ABD*E FG. 17. 31. 37. 47. 71. 73. Mt. f. k. Syr. utr. (non Arr.) Arm. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. a) Œc. Ambrst. Alii. (o) ABDE. 31. 37. 39. 43. 47. 71. 73. Mt. c, f. Copt. Æth. Syr. p. Slav. 5 et 8. Vulg. It. Chrys. et Theoph. (etiam in Mt. a et d) Theodoret. Œc. Ambrst. Vigil. Alii. || καὶ λόγῳ = 17. (p) θεοῦ. G. 17. Vulg. ed. boern. Chrys. in Mt. a bis. Maximus taur. Pel. (q) θεός. AD*G. 71. Arm. ed. in m. Vulg. It. Ambrst. Alii. (r) + καὶ. A. 37. 71. Mt. f. Arm. Syr. p. c. ast. Auctor de voc. gent. (s) στηρίσει. B. τηρήσει. FGgr. (t) = D* 17. 67** Vulg. ed. clar. germ. Chrys. in comment. Ambrst. Pel. Beda. (u) = AD*E. clar. germ. (x) = 71. al. 4. || καὶ ἐποιήσατε καὶ ποιεῖτε. FG. boern. item Æth. (y) + ABDEFG. 37. 46. 67. 71. 72. 73. 80. Alii. Mt. a. al. 11. Ed. Patr. gr.

κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παν-
τὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος, καὶ μὴ κατὰ τὴν
7 παράδοσιν, ἣν [z] παρελάβοσαν" παρ' ἡμῶν. Αὐτοὶ γὰρ οἴ-
8 δατε, πῶς δεῖ μιμεῖσθαι [a] ἡμᾶς·" Ὅτι οὐκ ἠτακτήσα-
μεν ἐν ὑμῖν, οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον [b] ἐφάγομεν" παρά τινος,
ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, [c] νύκτα καὶ ἡμέραν" [d] ἐργα-
9 ζόμενοι," πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν. Οὐχ ὅτι
οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν
10 εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. Καὶ γὰρ, ὅτε ἦμεν πρὸς ὑμᾶς,
τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργά-
11 ζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω. Ἀκούομεν γάρ τινας περιπατοῦν-
τας ἐν ὑμῖν [e] ἀτάκτως," μηδὲν ἐργαζομένους, ἀλλὰ πε-
12 ριεργαζομένους. Τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ
παρακαλοῦμεν [f] ∾ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ,"
ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι, τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίω-
13 σιν. Ὑμεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, μὴ ἐκκακήσητε [g] καλοποιοῦν-
14 τες." Εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ [h] ἡμῶν" * διὰ
[i] τῆς" ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε· [k] = καὶ" μὴ συναναν-
15 μίγνυσθε αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ· Καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε,
16 ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν. Αὐτὸς δὲ ὁ [l] κύριος" τῆς

---

[z] ∾ παρέλαβον. παρέλαβε. [f] ∾ ἐν κυρίῳ ἰησοῦ χριστῷ.

(z) A. Bas. ἐλάβοσαν. D* παρέλαβον. D**E. 23. 31. 37. 39. 46. 47. 67. 72. 74. 108. al. 81. Mt. a. al. 10. Ed. Bas. alicubi. Patr. gr. Item: Æth. Syr. p. Slav. Vulg. clar. germ. Cypr. ter. Lucif. Aug. Ambrst. ed. Pel. παρελάβετε. BFG. 43. 73. 80. Copt. Arm. Antonius. Theodoret. alicubi. Ambrst. ed. Auctor de sing. cler. *accepistis t. acceperunt*, boern. (a) ὑμᾶς. Mt. b. c. Slav. 5. δεῖ ὑμᾶς μιμεῖσθαι ἡμᾶς. Slav. ed. Arm. (b) ἐλάβομεν. 61. al. 14. Mt. a. in marg. k. l. m* Ed. Damasc. Ambrst. ed. (c) νυκτὸς καὶ ἡμέρας. BFG. 17. 31. 47. 71. 73. Chrys. in Mt. α. (d) ἀγωνιζόμενοι. 46. (e) = 67** Alii transponunt. (f) ABD*FG. 17. 31. 71. 80. Vulg. It. (Aliæ Verss.) Damasc. Ambrst. Aug. Pel. (g) καλὸν ποιοῦντες. FG. τὸ καλὸν ποιοῦντες. 73. Mt. a. in marg. b. e. l. m** Chrys. in comment. bis (etiam in Mt. α) et alibi. *bene t. bonum facientes*, boern. (h) ὑμῶν. 23. 37. 39. al. 3. Mt. f. Ed. Æth. Chrys. ap. Theoph. (i) = FG. (k) = ABD* 17. Chrys. Tert. *ut*, clar. germ. (l) θεός. FG. Mt. d. m** boern. Vulg. ms. et edit. sixtin. Theoph. Ambrst. Pel.

εἰρήνης δῴη ὑμῖν [m] τὴν'' εἰρήνην διαπαντὸς ἐν παντὶ [n] ∾
τρόπῳ·'' ὁ κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.
Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ παύλου, [o] ὅ ἐστι ση- 17
μεῖον'' ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτω γράφω. Ἡ χάρις τοῦ 18
κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. [p] =
ἀμήν.''] [q] †.

---

[n] ∾ τόπῳ. [q] † Πρὸς θεσσαλονικεῖς δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ ἀθηνῶν.

(m) = A. 67** (n) A* D* FG. 17. 49. Vulg. It. Chrys. Ambrst. Pel. *bono*, Aug. (o) = 47. (p) = B. 17. 67** Mt. f. α semel. tol. harl. Ambrst. ed. (q) Subscriptiones: πρὸς θεσσαλονικεῖς β. ἐπληρώθη, ἄρχεται πρὸς Τιμόθεον α. DE. item FG. (Sed sequitur Ep. ad Ebræos in ABC. 17. 23. 46. 47. 71. 73. Aliis. Copt. Codd. ap. Epiphanium. Theodoreto, Euthalio, Aliis.) πρὸς θεσσαλ. β. ἐγράφη ἀπὸ ἀθηνῶν. AB. Alii. Ed. clar**. ἐγράφη ἀπὸ ἀθηνῶν διὰ σιλουανοῦ καὶ τυχικοῦ. Copt. πρὸς θεσσ. β. ἐγρ. ἀπὸ ῥώμης 71. Alii. Slav. 8. Auctor synops. Œc. ἐγράφη ἀπὸ λαοδικείας τῆς πισιδίας διὰ τυχικοῦ. Syr. *missa per Titum et Onesimum*, Prologus lat. ‖ + στιχ. ρϛ. ἀναγνωσ. α. κεφαλ. ϛ.

ΠΑΥΛΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

1 ΠΑΥ͂ΛΟΣ, ἀπόστολος ἰησοῦ χριστοῦ, κατ' ἐπιταγὴν
[a] θεοῦ, σωτῆρος ἡμῶν, καὶ" [b] † [c] χριστοῦ ἰησοῦ," τῆς ἐλπί-
2 δος ἡμῶν," Τιμοθέῳ γνησίῳ [d] τέκνῳ" ἐν πίστει· χάρις,
[e] ἔλεος," εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς [f] = ἡμῶν," καὶ [g] χριστοῦ
ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν."
3 [h] Καθὼς" παρεκάλεσά σε [i] προσμεῖναι" ἐν ἐφέσῳ,
[k] πορευόμενος εἰς μακεδονίαν," ἵνα παραγγείλῃς τισὶ μὴ
4 ἑτεροδιδασκαλεῖν, Μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ [l] γενεα-
λογίαις" [m] ἀπεράντοις," αἵτινες ζητήσεις παρέχουσι

[b] † κυρίου. [c] ἰησοῦ χριστοῦ.

(a) τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, θεοῦ, καὶ. 73. 80. Barb. 1. Mt. f. Arm. τοῦ σωτῆρος θεοῦ ἡμῶν καὶ. 37. τοῦ πατρὸς ἡμῶν θεοῦ, καὶ. 10. θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν absque καὶ κυρίου, 17. 31. τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, absque καὶ κυρίου. 43. ap. Mill. θεοῦ πατρὸς, καὶ σωτῆρος ἡμῶν absque καὶ κυρίου, 38. 48. 72. Ed. θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν absque καὶ κυρίου, Ambrst. in textu. θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν, κυρίου absque καὶ, Ar. pol. ‖ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν. I. X. καὶ κυρίου I. X. Mt. h. (b) = AD*FG. 17. 31. 38. 43. 48. 71. 72. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. It. Cyr. Auctor synops. Chrys. in Mt. α. semel. Ambrst. Ambr. Pel. Post *Christi Jesu* ponit Cassiod. κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν. Slav. 6. (c) AD*FG. 71. 72. Syr. utr. Erp. Sahid. Vulg. It. Chrys. in comment. (etiam in Mt. α semel.) Ambrst. Ambr. Cassiod. ἰησοῦ. 10. 57. (cum 70.) Mt. d. (d) υἱῷ. 14. (e) πνεῦμα. Sahid. (f) = ABD*FG. 17. 23. 31. 73. Barb. 1. Mt. k. Copt. (non Sahid.) Arm. Slav. 3. Vulg. It. Orig. int. Ambrst. ed. Pel. (g) κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ. Theodoret. κυρίου I. X. τοῦ σωτῆρος (καὶ σωτῆρες 21.) ἡμῶν. 21. 37. κυρίου I. X., τοῦ θεοῦ ἡμῶν. Theoph. ms. et in Mt. d. κυρίου I. X., τοῦ κυρίου ἡμῶν. 73. Mt. c. Theoph. ed. (h) = Syr. Erp. (i) περιμεῖναι. D* (k) *cum ires Macedoniam*, Hilar. ms. (l) κενολογίαις. Conject. (m) ἀπείροις, Constitut. ματαίαις. Iren. gr. *interminatis*, Vulg. Hilar. Aug. *indeterminatis*, Tert. *indeterminabilibus*, Tert. Ambr. *infinitis*, clar. Iren. int. Ambrst. Aug. *quæ sine fine sunt*, boern. Zeno.

μᾶλλον ἢ [n] "οἰκονομίαν" θεοῦ τὴν ἐν πίστει· (Τὸ δὲ τέλος 5
τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας, καὶ
συνειδήσεως [o] "ἀγαθῆς," καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου· Ὧν 6
τινες ἀστοχήσαντες, ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν,
Θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες [p] "μήτε" ἃ 7
λέγουσι, μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται.] [Οἴδαμεν 8
δὲ, ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως [q] "χρῆται,"
[r] "Εἰδὼς" τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ 9
[s] καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις
καὶ βεβήλοις, [t] πατραλῴαις καὶ μητραλῴαις,' ἀνδρο-
φόνοις, Πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταῖς, ψεύ- 10
σταις, ἐπιόρκοις, καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγιαινούσῃ διδα-
σκαλίᾳ ἀντίκειται, [u] Κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης 11
τοῦ μακαρίου θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ· [x] - Καὶ" [χάριν 12
ἔχω τῷ [y] ἐνδυναμώσαντί" με [z] χριστῷ [a] ἰησοῦ" τῷ κυρίῳ
ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἡγήσατο, θέμενος εἰς διακονίαν,
[b] ∾ Τὸν" [c] πρότερον" ὄντα [d] βλάσφημον καὶ διώκτην καὶ 13

[n] ∾ οἰκοδομὴν. οἰκοδομίαν. [b] ∾ τὸ πρότερον ὄντα.

(n) AFGgr. I. (BCEH hiant.) 35. 57 (c. al. 7.) 71. 72. 73. 74. 75. 80. 87. 91. 93. 99. et, quod sciamus, codices, excepto D*, omnino omnes. Mt. a. al. 10. id est Mt. omnes. Ed. (etiam Steph. 3.) Copt. Sahid. Arm. Syr. p. Ar. pol. Slav. ms. Chrys. (etiam in Mt. α. 9.) Theodoret. Damasc. Photius ms. Theoph. Œc. Pseudo Ath. Vita Theodori studitæ. *legem*, Æth. *veram rationem*, (quasi ὀρθοτομίαν) Zeno. || οἰκοδομὴν. D* Iren. gr. ap. Epiph. *ædificationem*, Syr. Erp. Syr. p. in m. Vulg. clar. boern. (germ. hiat.) Iren. int. Hilar. Ambr. Aug. Ambrst. Pel. οἰκοδομίαν. Ed. Sed codex nullus. (o) = FGgr. (p) = 73. 92. 108. Ed. Syr. Arr. (q) χρήσηται. A. 73. Clem. (r) εἰδότες. clar. Vulg. ms. et edit. sixtin. Chrys. ed. Pel. (s) + καὶ ἀποστάταις. 43. (t) πατρολῴαις καὶ μητρολῴαις. ADFG. Alii. Mt. a. f. n. Ed. πατραλοίαις καὶ μητραλοίαις. 80. Alii. Mt. d. al. 5. Ed. Alii aliter. (u) + τῇ. D* Arm. Vulg clar. Bas. Ambr. Lucif. Ambrst. Alii. (x) = AFG. 17. 31. 67** 71. 73. 80. 93. Copt. Æth. Arm. Vulg. boern. Chrys. (etiam in Mt. α semel.) Theodoret. Theoph. Lucif. Pel. (y) ἐνδυναμοῦντι. 17. 72. al. 3. Mt. 9. semel Ed. Theoph. (z) + ἐν. D* 3. Æth. Arm. clar. boern. harl* Theoph ed. Ambrst. ed. Beda. (a) = 3. 38. 72. Mt. α semel. Ed. Alii transp. || θεῷ ἰησοῦ χριστῷ. 61. item Vigil. (b) τὸ AD*FG. 17. 67** 80. al. 4. Mt. α. Dial. c. marcion. (c) πρότε. 37. (d) + με. A. 73.

ὑβριστήν· ἀλλ' [e] ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπι-
14 στίᾳ· Ὑπερεπλεόνασε δὲ ἡ χάρις τοῦ [f] κυρίου ἡμῶν"
15 μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ·] [[g] Πι-
στὸς" ὁ λόγος, καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι χριστὸς
ἰησοῦς [h] ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν
16 πρῶτός εἰμι ἐγώ· Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ
[i] πρώτῳ" ἐνδείξηται ἰησοῦς χριστὸς τὴν πᾶσαν μακρο-
θυμίαν [k], πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ'
17 αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον· Τῷ δὲ βασιλεῖ [l] τῶν αἰώνων,"
[m] ἀφθάρτῳ," ἀοράτῳ, μόνῳ [n] † θεῷ, τιμὴ [o] καὶ" δόξα
18 εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν·)] [Ταύτην τὴν πα-
ραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον τιμόθεε, κατὰ τὰς
προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας, ἵνα στρατεύῃ ἐν αὐταῖς
19 τὴν καλὴν στρατείαν, Ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνεί-
δησιν, ἥν τινες [p] ἀπωσάμενοι," περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγη-
20 σαν· Ὧν ἐστιν ὑμέναιος καὶ ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα
τῷ σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημεῖν.]
1 [[q] Παρακαλῶ" οὖν πρῶτον [r] πάντων" ποιεῖσθαι δεή-

---

[n] † σοφῷ.

(e) + καὶ. 49. al. 3. Mt. n. Ed. + διὰ τοῦτο. D* gr. (f) θεοῦ. 33. 35. Mt. d. Chrys. in comment. (etiam in Mt. α.) semel. Theoph. (g) *humanus*, Codd. ap. Hier. Julianus pelag. Aug. bis. (semel *fidelis.*) Idacius. Ambrst. (h) + ὁ θεὸς. Or. ed. (i) = D* Æth. clar. Aug. alicubi. Ambrst. πρῶτον 37. 39. 61. al. 10. Mt. b. semel. al. 4. Ed. Copt. Sahid. Slav. 5. Theodoret. (k) + αὐτοῦ. D. Syr. Arr. Copt. Sahid. clar. Aug. semel. Item Æth. et Theodoret. (l) = Chrys. in comment. αἰωνίῳ. Sahid. (m) ἀθανάτῳ D* Syr. p. in m. *immortali*, Vulg. clar. Tert. Novatian. Alii. ‖ Post ἀοράτῳ addunt ἀθανάτῳ FG. boern. *immortali, invisibili, incorruptibili*, Aug. semel. (n) = AD* FG. 37. Syr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. It. Eus. Cyr. Chrys. in comment. semel. Theodoret. in comment. et alibi. Œc. in comment. Tert. Novatian. Aug. Cerealis. Ambrst. Pel. Habent Ar. pol. Nyss. Naz. Pseudo Ath. Epist. 6. episcop. ad Samosat. Chrys. in textu et semel in comment. Theodoret. in textu. Theoph. ‖ θεῷ ἀοράτῳ μόνῳ, τιμὴ αὐτῷ καὶ δόξα. Sahid. (o) = 61. 72. al. 15. Mt. d. l. n. Ed. (p) μὴ ἀσπασάμενοι. 49. ap. Wetst. (q) παρακάλει D* FG. Sahid. clar. boern. Hilar. Ambrst. ed. Cassiod. alicubi. ‖ Orig. ter. ut rec. (r) = FG. boern. Or. semel.

σεις, προσευχὰς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας ὑπὲρ πάντων ἀν-
θρώπων· Ὑπὲρ βασιλέων, καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ 2
ὄντων· ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ
εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. Τοῦτο [s] γὰρ" καλὸν καὶ ἀπό- 3
δεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, Ὃς πάντας ἀν- 4
θρώπους θέλει σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλ-
θεῖν. Εἷς γὰρ θεὸς, εἷς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, 5
[t] ἄνθρωπος" [u] χριστὸς ἰησοῦς," Ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυ- 6
τρον ὑπὲρ πάντων· [x] τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις," [y] Εἰς 7
ὃ ἐτέθην" ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος, (ἀλήθειαν λέγω [z] †,
οὐ ψεύδομαι,) [a] διδάσκαλος" ἐθνῶν ἐν [b] πίστει" καὶ
ἀληθείᾳ.]

[Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ 8
τόπῳ, ἐπαίροντας [c] ὁσίους" χεῖρας χωρὶς ὀργῆς καὶ [d] ∾
διαλογισμοῦ." Ὡσαύτως [e] καὶ τὰς" γυναῖκας ἐν κατα- 9
στολῇ [f] κοσμίῳ," μετὰ αἰδοῦς [g] καὶ σωφροσύνης, κοσμεῖν
ἑαυτὰς, μὴ ἐν [h] πλέγμασιν," [i] ἢ χρυσῷ," ἢ μαργαρί-

---

[z] † ἐν χριστῷ.   [d] ∾ διαλογισμῶν.

(s) = A. 17. 67** Copt. Sahid. (t) = Chrys. ed. (u) ἰησοῦς χριστὸς. 70. 72. Mt. d. e. g. α. Ed. Chrys. Theodoret. ms. Theoph. (x) οὗ τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις ἐδόθη. D*FG. (item, absque ἐδόθη, 66** 80. Vulg. ed. sixtin. Mt. d. clar. boern. harl* Ambrst. || τὸ μαρτύριον] = A. τὸ γὰρ μαρτύριον 3 τὸ μυστήριον. 11. (y) ἐν ᾧ ἐτέθην. F . in quo positus sum, Vulg. clar. boern. Hier. Ambrst. ὃ ἐπιστεύθην. A. (z) = AD*FG. 6. 23* 31. 47. 57. (cum 3. 49.) 67** 70. 71. 73. 75. al. 9. Mt. b. e. f. k. ψ. Syr. utr. Arr. Copt. Sahid. Æth. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. α. 9.) Damasc. Theoph. Œc. (sed non Mt. d. g. n.) Ambrst. Pel. (a) = Sahid. ἐγενόμην διδάσκαλος. Arm. (b) πνεύματι. A. (c) ὁσίας. 1. 17. 35. Mt. d. k. Orig. bis. (quater ὁσίους.) Chrys. ap. Niceph. (d) FG. 17. 31. 47. 67* 71. 73. 74. 75. 80. al. 7. Mt. l. Syr. utr. boern. Or. ter. (sed ter ut rec.) Eus. Macar. Bas. Theodoret. in comment. et alibi. Damasc. Hier. (e) = A. 71. || τὰς = D*FG. 67** 73. Or. (f) κοσμίως D*FGgr. 17. Or. bis. κοσμίᾳ 33. 35. Theoph. τιμίᾳ. 43. (g) + καὶ εὐλαβείας. 23. (h) καταπλέγμασιν. A. + ἀργυρίῳ. 38. 72. Barb. 1. Ed. (i) χρυσίῳ. 73. 80. καὶ χρυσίῳ. AFG. καὶ χρυσῷ. D* Or. Syr. clar. η χρυσίῳ. 31. 38. 71. 72. Mt. d. k. α. Utrumvis boern.

10 ταις, ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, Ἀλλ', ([k] ὃ" πρέπει γυ-
ναιξὶν ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν,) δι' ἔργων ἀγαθῶν.
11 12 Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ. [l] ∽ Γυναικὶ
δὲ διδάσκειν" οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρὸς, ἀλλ'
13 εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα εὕα.
14 Καὶ ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη· ἡ δὲ γυνὴ [m] ∽ ἀπατηθεῖσα,"
15 ἐν παραβάσει γέγονε· Σωθήσεται [n] δὲ" διὰ τῆς τεκνογο-
νίας, ἐὰν [o] μείνωσιν" ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἁγιασμῷ
μετὰ σωφροσύνης.]
1 [[p] Πιστὸς ὁ λόγος·" εἴ τις ἐπισκοπῆς [q] ὀρέγεται," κα-
2 λοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. Δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίλη-
πτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, [r] νηφάλιον," [s] σώφρονα,"
3 κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν· Μὴ πάροινον, μὴ πλή-
4 κτην [t] †· ἀλλ' ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον· Τοῦ ἰδίου
οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ
5 μετὰ πάσης σεμνότητος· (Εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προ-
στῆναι οὐκ οἶδε, πῶς ἐκκλησίας θεοῦ ἐπιμελήσεται;)
6 Μὴ νεόφυτον· ἵνα μὴ τυφωθεὶς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ [u] τοῦ

[l] ∽ διδάσκειν δὲ γυναικί. [m] ∽ ἐξαπατηθεῖσα. [r] νηφάλεον.
[t] † μὴ αἰσχροκερδῆ.

(k) ὡς. 1. 71. 91. Mt. b. e. Arm. Cypr. (l) ADFG. 31. 37. 39. 71. 73. 80. Mt. f. k. Ed. Arm. Vulg. It. Cypr. Hier. Ambrst. διδάσκειν post ἐπιτρέπω ponit Chrys. in comment. et in Mt. 9 semel. (m) AD*FG. 17. 28. 32. 67* 71. 73. 80. Mt. k. Bas. Chrys. alicubi. (n) γὰρ. Dgr. (o) μένῃ. Slav. 5 et ed. Vulg. boern* Hier. semel. (p) Ad antecedentia referunt Chrys. Œc. Theoph. || πιστὸς] ἀνθρώπινος. D. clar. (Utrumvis boern.) Ambrst. (sed non attingit in comment.) Sedul. Cf. cap. 1. 15. (q) ἐφίεται. 4* (r) AD* Alii. Mt. d. f. k. l. m. Ed. Or. Naz. Bas. Chrys. Alii. νηφάλαιον. 71. Mt. b. c. h. n. (s) ἐν σωφροσύνῃ. Sahid. *bene moratum*, Tert. *prudentem*, Vulg. clar. *pudicum*, Hier. Ambrst. Post κόσμιον addit *pudicum*, Vulg. ed. (t) = ADFG. 6. 17. 23* 31. 46. 57 (cum 68. 71.) 67** 73. 80. 93. 108. al. 12. Mt. f. Syr. Arr. Copt. Sahid. ut videtur. Æth. Arm. Syr. p. (habet in m.) Vulg. It. Orig. int. Bas. ms. Constitut. Isidor. Antiochus. Chrys. in comment. et in Mt. α et 9. Theodoret. ed. Damasc. in Mt. g. Theoph. etiam in Mt. d. Œc. in Mt. n. Tert. Hier. Ambrst. Pel. || + μὴ πλεονέκτην. 61. (u) + καὶ παγίδα. 49. 71. 93. Mt. a. k. item d. Æth. Constitut. Bas. Theodoret. ms. Theoph. ms.

διαβόλου· Δεῖ δὲ [x] = αὐτὸν" καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν 7
ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ καὶ παγίδα
τοῦ διαβόλου. Διακόνους ὡσαύτως [y] σεμνοὺς," μὴ [z] δι- 8
λόγους," μὴ οἴνῳ πολλῷ προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερ-
δεῖς, Ἔχοντας τὸ [a] μυστήριον" τῆς [b] πίστεως" ἐν καθαρᾷ 9
συνειδήσει. Καὶ [c] οὗτοι" δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, 10
[d] εἶτα" διακονείτωσαν, [e] ἀνέγκλητοι ὄντες." [f] Γυναῖκας 11
ὡσαύτως" σεμνάς, μὴ [g] διαβόλους," [h] νηφαλίους," πιστὰς
ἐν πᾶσι. Διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων 12
καλῶς προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων. [Οἱ γὰρ κα- 13
λῶς διακονήσαντες, βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιοῦν-
ται, καὶ πολλὴν παῤῥησίαν [i] ἐν πίστει τῇ ἐν" χριστῷ
ἰησοῦ.] Ταῦτά σοι γράφω, ἐλπίζων ἐλθεῖν [k] πρός σε 14
[l] ∾ τάχιον." Ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῇς, πῶς δεῖ [m] ἐν 15
οἴκῳ θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία θεοῦ
ζῶντος.
* [n] στύλος καὶ ἑδραίωμα τῆς [o] ἀληθείας" * [p] Καὶ" 16
ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶ τὸ τῆς [q] εὐσεβείας" μυστή-

---

[h] νηφαλέους. [l] ∾ ἐν τάχει.

(x) = AFGH. 17. Copt. (non Sahid.) boern. (y) = 46* (z) διχολόγους. 28. διαλόγους. 37. Mt. d. Theodoret. ms. (a) *ministerium*, Hier. Gildas. Sedul. alicubi. (b) ἀναστάσεως. 61. (c) αὐτοὶ. H. 73. (d) καὶ οὕτω. D* Vulg. clar. Hier. Ambrst. (e) ανευ κλητοιον εχοντες Sic G. *nullum crimen habentes*, Vulg. boern. Hier. *sine crimine*, Ambrst. (f) ὡσαύτως καὶ γυναῖκας αὐτῶν. Arm. (g) διλόγους. Chrys. etiam in Mt. α. 9. (h) AC D*H 72. 75 al. 8. pluresve. Mt. d. k. l. m. Ed. Chrys. (etiam in Mt. 9.) Alii. Cf. vs. 2. νηφαλαίους. G. 39. 72. al. 5. Mt. b. n. item α. (i) ἐν. 46* τὴν ἐν πίστει, Chrys. in comment. ἐν πίστει τὴν ἐν, G. (k) = FGgr. 67** Arm. Ante ἐλθεῖν ponit 46. Vulg. ed. (l) ACD* 17. 71. 73. ταχέως. Chrys. in Mt. α. 9. (m) + σε. D* Arm. Vulg. clar. Orig. Ambrst. || πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ θεοῦ ζῶντος ἀναστρέφεσθαι, ἥτις (ὅστις ?) ἐστὶν στύλος. καὶ ὁμολογουμένως κ. τ. ἑ omissis. ἐκκλησία θεοῦ ζῶντος et καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας, et addito ζῶντος post θεοῦ, Sahid. (n) Hic interstinguunt 75. Ed. (o) ἐκκλησίας. 66 in m. Mt. d. f. || Post ἀληθείας novam periodum inchoant Codd. Verss. Patr. gr. et lat. Ed. (p) ὃ καὶ. 61. *et quidem*, Ambrst. (q) ἐκκλησίας. 73* *justitiæ*, Syr. Erp. *justitiæ* s. *veritatis*, Æth. *hujus pietatis*, Ambrst.

ριον· * r ὅς," s ἐφανερώθη ἐν σαρκὶ, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι,

r ∾ ὅ ∾ Θεός.

(r) Ut ipsi nobis constaremus, lectionem ὅς, loco vulgatæ Θεὸς, salvo tamen uniuscujusque lectoris judicandi facultate pollentis judicio, in textum recepimus. Postulabant enim hoc leges criticæ, quarum summam in prolegomenis volumini priori præmissis proposuimus, quas doctissimi critici suo assensu comprobarunt, et ad quarum normam universum Novi Test. textum in hac editione conformare studuimus. Tuentur scilicet hanc lectionem antiquissimi omnium classium testes, eademque internis etiam veri indiciis nobis sese commendat. Contra vero vulgatum Θεὸς nec alexandrinæ nec occidentalis recensionis primitiva lectio fuit, neque argumentis ex ipsa lectionis indole desumtis defendi potest, sed juniorum tantum codicum, ad constantinopolitanam potissimum recensionem pertinentium, numero et recentiorum patrum græcorum ancipiti fide nititur, nec in ullo antiquitatis monumento, seculo quarto exeunte anteriore, reperiri potuit. Scilicet.

A) quod attinet ad *testes* pro lectione quaque militantes, 1. *Codices* ACFGgr. 17. 73. legunt ὅς, D* habet ὅ, cæteri, quos novimus, omnes, etiam Matthæiani 13, Alteriani 8 et Birchiani 32, exhibent Θεός. Hiant vero hoc loco BEH aliique nonnulli. Cæterum codices A et C a prima manu non ΘΣ, ut nonnullis visum fuerat, sed ΟΣ habuisse, in codice autem D primitus Ο lectum idque a correctore multo juniore in ΘΣ mutatum esse, copiose in Symbolarum criticarum tomo 1. pag. VIII-LIV et tomo 2. pag. 56-76 demonstravimus, ad quem librum lectores ablegare liceat. II. E *Versionibus* Arabica polygl. et slavonica ms. et ed. exhibent solæ Θεὸς, cæteræ omnes non Θεὸς, sed pronomen ὅς sive ὅ exprimunt. Nempe Copt. Sahid. et Syr. p. in m. ὅς, *qui*; Vulg. vero et It. (clar. boern.) ὅ, *quod*; Syr. utr. Erp. Æth. et Arm. alterutrum legerunt pronomen, sive *qui* sive *quod*. Tot vero versiones vetustas e latina esse interpolatas, hanc autem e Cyrilli aliusve græci patris scholio corruptam fuisse, nemo, qui sacri textus historiam et genuinas criticæ artis leges bene cognitas habet et perspectas, persuaderi sibi hodie patietur. III. *Patres* a) *latini* omnium seculorum omnes legerunt *mysterium* s. *sacramentum* QUOD *manifestatum etc.* licet de Christo intelligerent. Sic Hilar. Aug. Pelag. Julian. pelag. Fulgent. Idacius. Ambrosiaster. Leo M. Victorin. Cassian. Gregor. M. Vigil. taps. Beda. Chrysologus. Martinus I. in epist. ad Joannem Philadelph. in Mansi collect. ampliss. concilior. vol. 10. pag. 813. (sed in versione græca ibidem extat ὡς.) Solus Hier. in Es. 53, 11. et Acta concilii constantinop. 2. collatione 4 in excerpto 53. e Theodori mopsuest. libro 13 de incarnatione (ap. Mansium vol. 9. pag. 221.) latine habent: QUI *manifestatus est in carne, justificatus est in spiritu*. De Patribus vero b) *græcis*, observandum est: 1) Antiquissimis temporibus rarissime hunc locum a Patribus excitatum esse, ne contra Arianos quidem, initio controversiæ Arianæ. Nec Cyr. alex. provocat ad h. l. contra Julianum Imp. negantem Jesum a Paulo unquam appellatum fuisse Deum; neque vocabulum Θεὸς opponit Nestorio. 2) Ad Christum referri potuit hoc dictum a Patribus, sive ὅ legerent sive ὅς, ut a Latinis factum hoc esse jam notavimus. Hinc Christum ipsum nonnulli μυστήριον nominare solebant, et

ὤφθη [t] ἀγγέλοις,” ἐκηρύχθη [u] ἐν” ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν

---

scribere potuit v. c. Justinus ad Diognet.: ἀπέστειλε λόγον ἵνα κόσμῳ φανῇ, ὃς διὰ ἀποστόλων κηρυχθεὶς ὑπὸ ἐθνῶν ἐπιστεύθη. Orig. c. Cels. 3. ἰησοῦς ἐν δόξῃ ἀναλαμβάνεσθαι λέγεται. Idem in Rom. 1, 2. interprete Rufino: *Is qui* VERBUM *caro factus apparuit positis in carne, sicut apostolus dicit*, QUIA (fortasse *qui*) *manifestatus est in carne, justificatus* etc. Theodotus epitom. 18. ὁ σωτὴρ ὤφθη κατιὼν τοῖς ἀγγέλοις. Basil. Ep. 65. τοῦ μεγάλου μυστηρίου ὅτι ὁ κύριος ἐφανερώθη ἐν σαρκί. Ergo simili ratione scribere etiam potuit Ignat. ad Eph. θεοῦ ἀνθρωπίνως φανερουμένου. Auctor Constitut. apost. 7, 26. θεὸς κύριος ὁ ἐπιφανεὶς ἡμῖν ἐν σαρκί. Hippol. c. Noct. 17. οὗτος προελθὼν εἰς κόσμον θεὸς ἐν σώματι (sed θεὸς καὶ ἄνθρωπος idem ap. Theodoret.) ἐφανερώθη. Gregor. thaumat. s. Apollinaris potius ap. Phot. cod. 230. et alii: θεὸς ἐν σαρκὶ φανερωθείς. E talibus igitur phrasibus et e locutionum in commate hoc extantium ad Christum applicatione neutiquam colligere licet, patres hosce legisse θεός. 3) Nonnulli patres græci certe non legerunt θεός. Clem. alex. ap. Œcum in h. locum: μυστήριον μεθ’ ἡμῶν εἶδον οἱ ἄγγελοι, τὸν χριστόν. Cyr. alex. (qui sæpe quidem habet θεὸς in Operum editionibus, sed perperam, uti docuimus in Symbolis criticis tom. I. pag. XLIII.) de recta fide ad Theodosium: τὸ μέγα τῆς εὐσεβείας μυστήριον, τουτέστι χριστὸς, ὃς ἐφανερώθη —— οἶμαι οὐχ ἕτερον τὸ τῆς εὐσ. μυστήριον, ἢ αὐτὸς ἡμῶν ὁ ἐκ τοῦ θεοῦ πατρὸς λόγος, ὃς ἐφανερώθη etc. et ad Regin. 1. τίς ὁ ἐν σαρκὶ φανερωθείς; ἢ δῆλον ὅτι πάντῃ τε καὶ πάντως ὁ ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγος. οὕτω γὰρ ἔσται μέγα τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον. et de Adorat.: ἐν ἑκάστῳ στύλῳ χριστὸς τῆς ἐκκλησίας τὸ ἔρεισμα καὶ τῆς ἀληθείας ἑδραίωμα, κατὰ τὴν τοῦ παύλου φωνήν. Idem Cyr. legit ὃς in explanatione anathematismi 2 ms. et in catenis codicum 16. 20. 22. 27. etc. et ap. Marium Merc. et Photium ms. et Œcumenium. 4) Nonnulli qui pro lectione θεὸς laudari solent, aut perperam afferuntur, aut non extra dubitationem positi sunt, e. gr. Athan. ad Serap. ep. 4. et de Incarnat. t. 3. p. 33. Sed in priori loco codices plerique ea omittunt verba, quæ huc trahi solent. Oratio vero de Incarnat. Athanasii non est. De Cyr. alex. modo diximus. Atque huc referendus etiam esse videtur Gregorius nyss. cui editores quidem attribuunt θεὸς ἐφανερώθη, qui vero in Antirrhet. adv. Apollinar. p. 138. τὸ μυστήριον ait ἐν σαρκὶ ἐφανερώθη· καλῶς τοῦτο λέγων· οὗτος ὁ ἡμέτερος λόγος. Itaque ὃ legisse videtur, aut etiam ὅς. 5) θεὸς omnino legerunt Chrys. Theodoret. Damasc. Œcum. Theophyl. 6) ὃς legerunt Cyr. alex. et Theodor. mopsuest. (de quibus, ut et de Hieron. jam diximus,) Epiph. Gelas. cyzicen. s. Macar. hieros. ap. Gelas. in actis concilii nicæni Libr. 2. cap. 23. teste Wetst. (sed concil. Harduini tomo I. p. 418. vel Mansii vol. 2. pag. 871. habetur ὃ gr. et lat.) Præterea sermo inter opera Chrys. t. 10. p. 764. ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον· ὤφθη ἀγγέλοις, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ — αὐτῷ ἡ δόξα. Tandem ὃς habuerunt codices eorum, qui Macedonium sub Anastasio Imp. ὃς in θεὸς mutasse narrarunt. 7) ὃ occurrit ap. Gelas. Cyzic. l. c. et in Serm. de incarnat. inter opera Chrys. t. 8. p. 214. Apud Cyrill. Scythopol. legitur: ἐν ἱερουσαλὴμ τὸ μέγα τῆς εὐσεβείας ἐφανερώθη μυστήριον. Adde Gregorium nyss. l. c.

B. Si trium istarum lectionum bonitatem in se spectare velimus, 1) ex unaquaque sensum elici posse bo-

1 κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ. Τὸ δὲ πνεῦμα [x] ῥητῶς λέγει,
ὅτι ἐν [y] ὑστέροις" καιροῖς ἀποστήσονταί τινες τῆς [z] [a] πί-
στεως", [b] προσέχοντες πνεύμασι [c] ∾ πλάνοις" [d] καὶ"
2 διδασκαλίαις [e] δαιμονίων", Ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων,
3 [f] κεκαυτηριασμένων" τὴν [g] ἰδίαν συνείδησιν", Κωλυόντων
γαμεῖν, [h] [i] ἀπέχεσθαι" βρωμάτων, ἃ ὁ Θεὸς ἔκτισεν εἰς

[c] ∾ πλάνης.

---

num, imo eundem, deprehendemus. 2) Lectio ὅς difficilior est et insolentior cæteris. 3) E lectione ὅς reliquarum ortus optime explicari potest. Nimirum ὋΣ facile transiit in ΘΣ, cum librarii non ignorarent, locum hunc vulgo de Θεῷ λόγῳ intelligi. Similiter e μυστήριον ὋΣ facillime ortum est μυστήριον Ὃ. Contra vero, si Θ͞Σ, quod Christianorum pæne omnium persuasioni valde consentaneum erat et satis planum esse videbatur, genuinum fuisset, nemo inde effinxisset Ὃ, vix quisquam ὋΣ. Nec credibile est, ex Θεός, omissa a festinante librario syllaba priore, paginam aut lineam præcedentem forsan terminante, factum esse ὅς: nam ab antiquissimis inde temporibus, quod sciamus, Θεὸς constanter scriptum fuit Θ͞Σ, in quo scribendi compendio librariis notissimo nemo facile errare potuit. Ac si vel maxime scriba aliquis vocabulum Θεὸς quatuor literis exarare consuevisset, sine dubio tamen compendium istud usurpasset, sicubi in paginæ aut lineæ fine spatii angustia duas duntaxat literas admisisset. Tandem, si ὅ primitivam scripturam fuisse sumas, difficulter explicare poteris, quomodo ὅς ex illo enatum sit.—Ergo, si fortuito casu et e librariorum negligentia lectionis varietas enata est, ὅς recte præfertur; sin consulto textus mutatus fuit, certe Θεὸς quam maxime suspectum est. Confirmatur hoc eorum librorum, in quibus primitiva scriptura secundis curis immutata est, nimirum codicum AC et D, exemplo. In nullo horum Θεὸς transmutatum fuit in ὅ vel ὅς; sed potius ex ὅς aut ὅ correctores effinxerunt Θεός.

(s) + γάρ. 52. (t) ἀνθρώποις. 5. Clem. ap. Œc. (u) = 7. 33. 35. Mt. d. Ed. Vulg. clar. Theoph. Ambrst. Hilar. Victorin. (x) + ἅγιον. Arm. (y) ἐσχάτοις. 17. (z) + ὑγιαινούσης. Ath. aliquoties. Socrates. Gelas. cyzic. (a) *a veritate*, clar. (b) + ἔσονται γὰρ νεκροῖς λατρεύοντες, ὡς καὶ ἐν τῷ ἰσραὴλ ἐσεβάσθησαν. Epiph. (c) 31. 37. 61. 66** 73. 87. 93. al. 13. Mt. d. e**f. Ed. Vulg. Justin. Clem. ms. Or. semel vel bis. Ath. Method. Bas. Nyss. Epiph. Cyr. Theoph. Alii. (Utrumque habent Chrys. in Mt α. 9. et Theodoret. et Aug.) Ambr. Pel. (d) = D* clar. Novatian. Lucif. Hilar. Ambrst. Vigil. (e) δαιμόνων. Mt. d. α. Chrys. Theoph. Utrumque Epiph. et Theodoret. (f) καὶ κεκαυτηριασμένων. 39. Vulg. Pel. καὶ καυτηριασμ. 71. κεκαυστηριασμ. A. al. 6. Mt. c. item α. ψ. Or. ed. Cyr. Theodoret. alicubi. (g) συνείδησιν. 41. 46* Clem. Archelaus. Ambrst. συνείδησιν ἑαυτῶν. D* οἰκείαν συνείδησιν. Or. semel. *Suam consc.* Vulg. boern. *consc. suam*, clar. Novat. Lucif. Aug. Ambrst. Alii. (h) + *et jubentium*, Orig. int. (i) ἀντέχεσθαι. Conject. Isidori pel. ἀπεχόντων. Erp. Faustus manich.

μετάληψιν [k] μετὰ εὐχαριστίας" τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπε-
γνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. "Οτι [πᾶν κτίσμα θεοῦ καλὸν, 4
καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον, [l] μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμε-
νον" Ἁγιάζεται γὰρ διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύξεως.] 5
Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς, καλὸς ἔσῃ διάκονος 6
[m] ἰησοῦ χριστοῦ", ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως,
καὶ [n] τῆς καλῆς διδασκαλίας", [o] ᾗ" παρηκολούθηκας.
Τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραώδεις μύθους παραιτοῦ· γύμ- 7
ναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν. Ἡ γὰρ σωματικὴ γυμ- 8
νασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς
πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, [p] ∾ ἐπαγγελίαν" ἔχουσα ζωῆς
τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης.] [Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης 9
ἀποδοχῆς ἄξιος. Εἰς τοῦτο γὰρ [q] — καὶ" κοπιῶμεν καὶ 10
[r] ∾ ὀνειδιζόμεθα", ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστι
[s] σωτὴρ" πάντων [t] ἀνθρώπων", μάλιστα [u] πιστῶν. Πα- 11
ράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε.

Μηδείς σου τῆς νεότητος καταφρονείτω, ἀλλὰ τύπος 12
γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, [x] † [y] ἐν
πίστει", ἐν ἁγνείᾳ. Ἕως ἔρχομαι, πρόσεχε τῇ ἀναγνώ- 13

---

[p] ∾ ἐπαγγελίας. [r] ∾ ἀγωνιζόμεθα. [x] † ἐν πνεύματι.

(k) = Mt. d. Arm. Chrys. in comment. (etiam in Mt. α. 9.) semel. (l) = Cyr. aliquoties. (m) χριστοῦ ἰησοῦ. ADFG. 37. 46. 71. 72. 73. pluresve. Mt. a. c. g. Ed. Copt. Arm. Syr. p. Vulg. It. Theodoret. ed. Ambrst. Pel. (n) τῇ καλῇ διδασκαλίᾳ. 45. 69. 91. Barb. 1. Codd. ap. Stapul. Syr. Arr. Sedul. || = καλῆς. Mt. d. f. Chrys. in comment. semel. (o) ἧς. A. 80. (p) ἐπαγγελίας. 31. 37. 39. 46 67* al. 20. Mt. a. (habet utrumque) g. al. 6. Ed. Syr. p. in m. (q) = ACD. 17. 47. 67** 80. Syr. Arr. Copt. Arm. Vulg. clar. Chrys. (etiam in Mt. α. 9.) Ambrst. Paulin. Pel. (r) ACFGgr. 31. 39. 47. 71. 73. 93. Mt. g. Syr. p. Chrys. ed. alicubi. *persecutiones patimur*, Ambrst. (s) πατήρ. 43. Syr. p. in m. Antiochus. (t) = 31. 43. 93. Chrys. in comment. Vigil. (u) + δὲ. 74. 93. al. 2. Mt. κ. Æth. Clem. (x) = ACDFG. 31. 47. 70. 71. 73. 93. Apost. 1. Mt. κ. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Clem. Chrys. (etiam in Mt. α. 9.) Hesych. Auctor de singul. cleric. Hier. Aug. Ambrst. Fulgent. Pel. (y) = 49.

14 σει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ. Μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν
σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας, μετὰ ἐπι-
15 θέσεως τῶν χειρῶν τοῦ [z] πρεσβυτερίου". Ταῦτα μελέτα,
ἐν τούτοις ἴσθι· [a] ἵνα σοῦ ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ [b] = ἐν"
16 πᾶσιν.] [c] "Επεχε" σεαυτῷ, καὶ τῇ διδασκαλίᾳ· [d] ἐπίμενε
αὐτοῖς." τοῦτο γὰρ ποιῶν, καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς
ἀκούοντάς σου.]
1 [Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει ὡς
2 πατέρα· νεωτέρους, ὡς ἀδελφούς· [e] Πρεσβυτέρας", ὡς
μητέρας· νεωτέρας, ὡς ἀδελφὰς, ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ.
3 4 Χήρας τίμα, τὰς ὄντως χήρας. Εἰ δέ τις χήρα τέκνα
ἢ ἔκγονα ἔχει, [f] μανθανέτωσαν" πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον
εὐσεβεῖν, καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις· τοῦτο
5 γάρ ἐστιν [g] † ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἡ δὲ ὄντως
χήρα καὶ μεμονωμένη ἤλπικεν ἐπὶ τὸν Θεὸν, καὶ προσμένει
ταῖς δεήσεσι καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας·
6 7 Ἡ δὲ σπαταλῶσα, ζῶσα τέθνηκε. Καὶ ταῦτα παράγ-
8 γελλε, ἵνα ἀνεπίληπτοι ὦσιν. Εἰ δέ τις τῶν ἰδίων, καὶ
μάλιστα τῶν οἰκείων, οὐ [h] προνοεῖ," τὴν πίστιν ἤρνηται,
9 καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων. Χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλατ-
10 τον ἐτῶν ἑξήκοντα * [i] γεγονυῖα", ἑνὸς ἀνδρὸς γυνὴ, Ἐν

[g] † καλὸν καὶ.

(z) πρεσβυτέρου 37. harl** marian. (a) + *in his intellige*, Slav. (b) = ACDFG. 17. 31. Syr. Erp. Copt. Arm. Vulg. It. Clem. Chrys. Cyr. Ambrst. Pel. (c) πρόσεχε. 6. 17. 67** 74. 80. 93. Syr. p. in m. (Chrysostomus sic interpretatur.) (d) = Æth. ἐπίμενε ἐν αὐτοῖς. D* Vulg. ed. clar. Ambrst. Pel. καὶ αὐτοῖς ἐπίμενε. Arm. (e) πρεσβύτιδας. 67** Mt. d. Theoph. (f) μανθανέτω. 3. 35. Vulg. clar. Ambr. Aug. Ambrst. Pel. (g) = ACDFG. 6. 10. 23. 31. 39. 46. 47. 71. 74. 75. 93. al. 23. et Barb. 5. Mt. a. al. 8. Ed. Syr. utr. Ar. pol. Æth. Slav. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. α. 9.) Theodoret. Damasc. Theoph. Œc. Ambrst. Aug. Ambr. Pel. (h) προνοεῖται. D*FG. Mt. g. (i) Sequentibus jungunt 80. 87. Mt. a. Arm. Vulg. clar. Theodoret. Ambrst. Pel. Ad antecedentia referunt Chrys. Alii.

ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη· εἰ [k] ἐτεκνοτρόφησεν″, εἰ
ἐξενοδόχησεν, εἰ ἁγίων πόδας ἔνιψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπ-
ήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησε.] [Νεωτέ- 11
ρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσι τοῦ
χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν· Ἔχουσαι κρίμα, ὅτι τὴν 12
πρώτην πίστιν ἠθέτησαν. Ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσι 13
περιερχόμεναι τὰς οἰκίας· οὐ μόνον δὲ ἀργαὶ, ἀλλὰ καὶ
φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα. Βού- 14
λομαι οὖν [l] νεωτέρας [m] γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσπο-
τεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδο-
ρίας χάριν. [n] Ἤδη γάρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ 15
σατανᾶ. Εἴ τις [o] — πιστὸς ἢ″ πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρ- 16
κείτω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρείσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς
ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.

Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξ- 17
ιούσθωσαν· μάλιστα οἱ κοπιῶντες [p] ἐν″ λόγῳ καὶ διδασ-
καλίᾳ. Λέγει γὰρ ἡ γραφή· [q] βοῦν ἀλοῶντα οὐ φιμώ- 18
σεις″· καὶ· ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ.

Κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου, [r] ἐκ- 19
τὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων″. Τοὺς [s] ἁμαρτά- 20
νοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον
ἔχωσι. Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ [t] = κυ- 21

(k) ἐτεκνοφόρησεν. FGgr. (l) + τάς. D* 37. 73. 80. (m) + χήρας 39. 67* 73. al. 13. et Barb. 1. Mt. a** al. 4. Ed. Slav. (exc. 3. 5.) Chrys. (etiam in Mt. 9. α. semel.) Theodoret. Hier. Ambrst. ed. (n) Vs. 15 = 67** (o) = ACFG. 17. 47. Copt. Æth. Arm. Vulg. ms. harl* Ath. || = ἢ πιστὴ. Vulg. ed. Ambr. Aug. Pelag. || Εἴ τις πιστὴν ἔχει χήραν. Æth. *si quis fideles habet viduas* boern. Vulg. ms. || Receptæ consonant D. Syr. Arr. etc. clar. tol. Vulg. ms. Ambrst. (p) = FGgr. (q) οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα AC. 37. 57. 73. 80. Mt. d. f. k. Ed. Copt. Arm. Vulg. Chrys. (etiam ap. Mt.) Theodoret. Œc. Theophyl. Ambrst. Pelag. || φιμώσεις] κημώσεις D* (r) = Codd. lat. ap. Hier. Cypr. Ambrst. Pel. Cassiodor. Primas. Œcum. (s) + δὲ AD* clar. Theophyl. Ambrst. Hier. || post ἁμαρτ. ponunt FG. boern. Vulg. ms. (t) =

ρίου" [u] ἰησοῦ χριστοῦ", καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα
ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς [x] προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ
22 [y] πρόσκλισιν". [Χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ
κοινώνει ἁμαρτίαις ἀλλοτρίαις.
23 Σεαυτὸν ἁγνὸν τήρει. Μηκέτι ὑδροπότει, ἀλλ᾽ οἴνῳ
ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν στόμαχόν [z] σου", καὶ τὰς πυκνάς
σου ἀσθενείας.
24 Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἁμαρτίαι πρόδηλοί εἰσι, προάγου-
25 σαι εἰς κρίσιν· τισὶ δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν. Ὡσαύτως
καὶ τὰ [a] καλὰ ἔργα" πρόδηλά [b] ἐστι" καὶ τὰ ἄλλως
ἔχοντα, κρυβῆναι οὐ [c] δύναται."
1 "Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν [d] δοῦλοι", τοὺς [e] ἰδίους" δεσπό-
τας πάσης τιμῆς ἀξίους ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα
2 τοῦ [f] θεοῦ" καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημῆται. Οἱ δὲ
πιστοὺς ἔχοντες δεσπότας, μὴ καταφρονείτωσαν, ὅτι
ἀδελφοί εἰσιν· ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοί
εἰσι καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς [g] εὐεργεσίας" ἀντιλαμβανό-
μενοι. ταῦτα δίδασκε, καὶ παρακάλει.
3 Εἴ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ, καὶ μὴ [h] προσέρχεται" ὑγι-
αίνουσι λόγοις τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ
4 τῇ κατ᾽ εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, [i] Τετύφωται", [k] μηδὲν"

AD*FG. 17. 31. 73. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. Vulg. It. Clem. Ath. Basil. Theodoret. Hilar. Lucif. Ambrst. Pel. Sedul. (u) χριστοῦ ἰησοῦ AD*G. 17. 31. 73. Verss. et Patr. qu. (x) + παντὸς. Slav. (exc. rec.) (y) πρόσκλησιν, AD. 10. 23. 31. 37. 46. 67* 72. 80, al. 26. Mt. b. c. d, k* al. 6. Ed. Copt. Slav. 5. ant. Ath. Bas. (habet utrumque) Suidas, Chrys. ed. et in Mt. 9. α, Œc. ms. Theophyl. notat utrumque. χάριν 93. (z) = AD* 17. clar. Ambrst. Gaudent. ‖ = bis Arm. (a) ἔργα τὰ καλὰ ADFG. 37. Mt. f. Vulg. clar. boern. Theophyl. Aug. Ambrst. Pel. ἔργα καλὰ 71. (b) εἰσι DFG. 17. 67* ‖ = A. 67* (c) δύνανται AD, 17. 67. 71. 73. al. 16. Mt. a. c. n. Ed. Theodoret. Œc. ed. (d) δούλου Ggr. δουλείας 73. (e) οἰκείους 61. Mt. d. Theophyl. (f) κυρίου D* 17. Vulg. clar. Pel. Ambrst. in textu. Gelas. (g) ἐργασίας 45. εὐσεβείας FG. gr. 46. (h) προσέχεται s. προσέχει. Conject. (i) τετύφλωται 61. (k) = 61.

ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας,
ἐξ ὧν [l] γίνεται" [m] φθόνος", [n] ἔρις", [o] βλασφημίαι",
[p] ὑπόνοιαι" πονηραὶ, [q] διαπαρατριβαὶ" διεφθαρμένων ἀνθρώπων 5
τὸν νοῦν, καὶ [r] ἀπεστερημένων" τῆς ἀληθείας, νομιζόντων
πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν. [s] = ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοι-
ούτων". Ἔστι δὲ πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια [t] μετὰ 6
αὐταρκείας. Οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον· 7
[u] — δῆλον", ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα. Ἔχοντες 8
δὲ [x] διατροφὰς" καὶ σκεπάσματα, τούτοις [y] ἀρκεσθησό-
μεθα". Οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν, ἐμπίπτουσιν εἰς πει- 9
ρασμὸν καὶ παγίδα [z], καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς [a] ἀνοήτους"
καὶ βλαβερὰς, αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλε-
θρον καὶ ἀπώλειαν. Ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστιν 10
ἡ φιλαργυρία· [b] ἧς τινες ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν"
ἀπὸ τῆς πίστεως, καὶ ἑαυτοὺς [c] περιέπειραν" ὀδύναις πολ-

---

[q] παραδιατριβαὶ.

(l) γεννῶνται D* clar. (m) φθόνοι D* Vulg. clar. boern. Lucif. Pelag. Ambrst. ed. (n) ἔρεις DG. Vulg. clar. boern. Lucif. Ambr. Ambrst. Pel. ‖ + ζῆλος 46. (o) καὶ βλασφημίαι, καὶ Copt. Sahid. (p) ὑποκρίσεις. 49. (q) ADFG. 10. 17. 23. 31. 37. 39. 46. 57. (c. al. 5.) 61. 67. 71. 72. 73. 74. 75. 80. 108. al. 30. Mt. a. al. 7. Ed. Clem. Basil. Chrys. (et ap. Mt.) Theodoret. Hesych. Suid. Damasc. Antioch. Œcum. Alii. δι' ἃ παρατριβαὶ Mt. a. in ora. ‖ διατριβαὶ 29. 43. 52. Mt. d. g. παρατριβαὶ 22. 48. (r) ἀπεστραμμένων ἀπὸ D* *destitutorum a.* clar. boern. Lucif. (s) = AD* FG. 17. 67** 93. Copt. Sahid. Æth. Vulg. It. Habent tol** Ambrst. Pel. Chrys. alii. (t) + Θεοῦ FG. boern. (u) = AFG. 17. Copt. Sahid. Æth. Arm. (etiam ὅτι) boern. Polycarp. (qui mox pro ὅτι legit ἀλλ', et sic etiam Aug) ἀληθὲς D* Syr. p. in m. *verum* clar. Cypr. (omisso etiam ὅτι) item Paulin. Ambrst. ‖ δηλονότι 73. al. 5. Ed. Œc. (x) διατροφὴν DFG. 46. Mt. g. clar. Orig. (y) ἀρκεσθησώμεθα 30. Mt. g. Ed. Vulg. ed. Chrys. in Mt. 9. Hier. Cypr. Ambrst. Pel. (z) + τοῦ διαβόλου D*FG. Vulg. It. clar. Chrys. (et ap. Mt.) Antioch. Theodoret. in textu. Ambr. Chromat. Cæsarius arel. Sed omittunt Cypr. Auct. de sing. cler. Hier. Aug. Ambrst. alii. (a) ἀνονήτους 2. 19. 55. Ed. Vulg. clar. boern. Cyr. (habet utrumque) Chrys. Anton. Damasc. Cypr. Auct. de sing. cler. Ambrst. Cæsar. arel. Pel. Receptæ favent Verss. Scholia græca. Bas. Aug. Auct. de promiss. alii. (b) ἤ τινας ἐξ αὐτῶν ἀπεπλάνησεν Sahid. (c) περιέσπειραν 69. Mt. f. *inseruerunt*, Vulg. clar. boern. Cypr. Alii lat.

11 λαῖς. Σὺ δὲ, ὦ ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ, ταῦτα φεῦγε·] [δίωκε
δὲ δικαιοσύνην [d], εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονὴν,
12 [e] ∾ πρᾳότητα″. Ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πί-
στεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν [f] † ἐκλήθης,
καὶ ὡμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν
13 μαρτύρων. Παραγγέλλω σοι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, τοῦ
[g] ∾ ζωοποιοῦντος″ τὰ πάντα, καὶ [h] χριστοῦ ἰησοῦ″, τοῦ
μαρτυρήσαντος ἐπὶ ποντίου πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολο-
14 γίαν, Τηρῆσαί [i] σε″ τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον, [k] ἀνεπίληπ-
τον″, μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χρι-
15 στοῦ, Ἣν καιροῖς ἰδίοις δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυ-
νάστης, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, καὶ κύριος τῶν
16 κυριευόντων, Ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, [l] φῶς οἰκῶν ἀπρό-
σιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν δύναται· ᾧ
τιμὴ [m] καὶ″ κράτος [n] αἰώνιον″· ἀμήν.]
17 [Τοῖς πλουσίοις [o] ἐν τῷ νῦν αἰῶνι″, παράγγελλε μὴ
ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ [p] ἠλπικέναι″ ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι,
ἀλλ' [q] ἐν″ [r] τῷ″ θεῷ [s] — τῷ ζῶντι″, τῷ παρέχοντι ἡμῖν

---

[e] ∾ πραϋπάθειαν. [f] † καὶ. [g] ∾ ζωογονοῦντος.

(d) + εἰρήνην. 46. (e) AFG. 71. Ignat. Ephr. Hesych. πραΰτητα D* 31. 80. 93. || ἐν πρᾳότητι Copt. (f) = ADFG. 31. 39. 46. 47. 72. 73. 74. 80. 87. al. 10. et Barb. 3. Mt. a3. d. al. 5. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Petr. alex. Ephr. Chrys. (et. ap. Mt.) Theodoret. Damasc. Ambrst. ed. Pel. (g) ADFG. 17. 19* 31. 71. 93. Ath. Cyr. Theodoret. alicubi. Theoph. et Œc. in comment. (Basil. habet utrumque). (h) ἰησοῦ χριστοῦ FG. 4. Mt. h. Syr. Theophylact. Tert. (i) = D*G. 43. (k) + καὶ Dgr. Mt. d. Chrys. Theophyl. || ἄσπ. ἀνεπιλ. = Sahid. (l) + καὶ D*E. Vulg. (exc. tol.) clar. germ. Ambrst. Pel. August. (m) = FG. 31. 72. al. 8. Mt. f. m. Ed. boern. (n) εἰς τοὺς αἰῶνας 31. clar. boern. || εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Sahid. August. (o) τοῦ νῦν αἰῶνος DE. Syr. Copt. Sahid. Vulg. clar. germ. Basil. Hier. Ambrst. Pel. (p) ἐλπίζειν G. (q) ἐπὶ AD* FG. 17. 19. 23. 57. (c. al. 2.) 67** 71. 73. 80. Mt. d. h. k. Orig. ms. Chrys. (et. ap. Mt.) Theophyl. (r) = D*G. 71. Mt. d. Theoph. (s) = AG. 17. 23. 47. 67** 73. Mt. h. k. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. ms. harl. tol. Orig. ms. Basil. Chrys. alicubi. Œc. Hier. alicubi. Gildas. Haimo. || = τῷ D* 57. (c. al. 4.) Mt. d.

ᵗ πάντα πλουσίως" εἰς ἀπόλαυσιν· Ἀγαθοεργεῖν, ᵘ πλουτεῖν" 18
ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς, ˣ Ἀπο- 19
θησαυρίζοντας" ἑαυτοῖς ʸ θεμέλιον" καλὸν εἰς τὸ μέλ-
λον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς ᶻ ὄντως" ζωῆς.
ᵀΩ τιμόθεε, τὴν ᵃ παραθήκην' φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς 20
βεβήλους ᵇ κενοφωνίας", καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου
γνώσεως· Ἥν τινες ἐπαγγελλόμενοι, περὶ τὴν πίστιν 21
ἠστόχησαν. ᶜ Ἡ χάρις μετὰ σοῦ". ᵈ †.] ᵉ †. 22

ᵗ πλουσίως πάντα. ᶻ αἰωνίου. ᵃ ∾ παρακαταθήκην.
ᵈ † ἀμήν. ᵉ † Πρὸς τιμόθεον πρώτη ἐγράφη ἀπὸ λαοδικείας, ἥτις ἐστὶ μητρόπολις φρυγίας τῆς πακατιανῆς.

(t) DE. 17. 46. 67. 71. 72. 73. 74. 80. 87. al. 16. Mt. a. d. al. 8. Ed. Syr. Arr. Copt. Sahid. Slav. Vulg. clar. germ. Orig. Basil. Anton. Antioch. Chrys. (etiam ap. Mt.) Theodoret. Theophylactus Damasc. Œc. Pel. al. || τὰ πάντα πλουσίως A. 37. 57. (c. al. 4.) Mt. f. || πάντα = FG. boern. (u) πλουτίζειν FG. (x) ἀποθησαυρίζειν Dgr. Egr. Vulg. Ambrst. ed. (y) κειμήλιον s. θέμα λίαν Conject. (z) AD*EFG. 23. 31. 57. (c. al. 2) 71. Mt. f. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. (exc. Marian.) It. Constitut. Clem. Orig. Basil. Nyss. Naz. Theodoret. Euthal. Œcum. alii. Aug. Hier. Ambrst. Pel. alii. || αἰωνίου ὄντως 31. ὄντως αἰωνίου. Ed. (a) παραθήκην ADEFG. 31. 37. 46. 47. 67** 71. 72** 73. 74. 75. al. 21. Mt. f. g. 1. m* n. (cum spatio vacuo inter παρα et θηκην a. k.) Syr. p. gr. in m. Clem. Ignat. Theodoret. Damasc. Œc. Hesych. (b) καινοφωνίας G. 73. Mt. d** Ed. Arm. Vulg. It. Ath. Bas. Chrys. Œc. ms. Iren. Tert. Lucif. Ambrst. alii. (c) = Sahid. Chrys. etiam ap. Mt. || μετὰ σοῦ] μεθ' ὑμῶν. AFG. 17. Copt. boern. habet utrumque. (d) = AD* G. 17. clar. boern. Chrys. ap. Mt. (e) Subscriptiones: πρὸς Τιμόθεον α. ἐπληρώθη, ἄρχεται πρὸς Τιμόθεον β. DE. ἐπληρώθη ἐπιστολὴ πρὸς Τιμόθεον α. ἄρχεται πρὸς αὐτὸν β. G. πρὸς Τιμόθεον α. ἐγράφη ἀπὸ λαοδικείας. A. Mt. k. Ad Timotheum 1. scribens a Ladicia. Clar. ἐγράφη ἀπὸ λαοδικείας, ἥτις ἐστὶ μητρόπολις φρυγίας 87. φρυγίας τῆς πακατιανῆς Ed. alii. παγκατιανῆς Mt. d. καπατιανῆς 80. Mt. g. παρακατιανῆς 73. ἀπ' ἀθηνῶν Erp. ἀπ' ἀθηνῶν διὰ τίτου τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ. Copt. ἀπὸ μακεδονίας. Auct. Synops. ἀπὸ νικοπόλεως. Mt. c. || + στιχ. σα. s. σι. σλ. s. σλς. s. σν. s. τιε. s. υ. ἀναγν. α. κεφαλ. ιη. μαρτυρ. β.

ΠΑΥΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

1 ΠΑΥ͂ΛΟΣ, ἀπόστολος [a] ἰησοῦ χριστοῦ" διὰ θελήμα-
τος θεοῦ, κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ,
2 Τιμοθέῳ [b] ἀγαπητῷ" τέκνῳ [c]· χάρις, [d] ἔλεος", εἰρήνη ἀπὸ
θεοῦ πατρὸς [e], καὶ χριστοῦ ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.
3 [Χάριν ἔχω τῷ θεῷ [f], ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων [g] ἐν
καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω" τὴν περὶ σοῦ
4 μνείαν ἐν ταῖς δεήσεσί μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας, [h] Ἐπι-
ποθῶν" σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς
5 [i] πληρωθῶ·" Ὑπόμνησιν [k] ∾ λαμβάνων" τῆς ἐν σοὶ ἀνυ-
ποκρίτου πίστεως, ἥτις ἐνῴκησε [l] πρῶτον" ἐν τῇ μάμμῃ
σου [m] λωΐδι", καὶ τῇ μητρί σου [n] εὐνίκῃ"· [o] πέπεισμαι"
δὲ, ὅτι καὶ ἐν σοί.
6 Δι' ἣν αἰτίαν [ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χά-
ρισμα τοῦ [p] θεοῦ", ὅ ἐστιν [q] ἐν" σοὶ διὰ τῆς [r] ἐπιθέσεως

[k] ∾ λαβὼν.

(a) χριστοῦ ἰησοῦ DEFG. 31. 46. 71. al. 4. Mt. a. al. 6. Syr. post. Copt. Vulg. ms. It. Ambrst. Cassiod. || = 38. Ed. item 49. || + δοῦλος Mt. l. (b) γνησίῳ 17. || + καὶ γνησίῳ Theodoret. in textu. (c) + ἐν πίστει 17. (d) καὶ πνεῦμα, καὶ Sahid. (e) + ἡμῶν 39. 41. 49. Syr. post. cum ast. (f) + μοῦ D*E. 17. Sahid. Vulg. ed. sixt. demidov. clar. germ. Orig. Ambrst. Pel. Cassiod. (g) ἐκ καθαρᾶς συνειδήσεως ἀδιάλειπτον ἔχων Conject. (h) ἐπιποθῶ G. boern. utrumq. Chrys. in comment. || antecedentib. jungunt Vulg. clar. germ. Pelag. alii. (i) πλησθῶ 38. 72. cum Barb. 1. Ed. || ἐμπλησθῶ Mt. d. (k) AC FG. 17. 31. 73. (l) = Chrys. etiam in Mt. α. || πρότερον Theodoret. (m) λοΐδι G. Mt. g. || λαΐδι 43. λωίδῃ 39. Mt. d. Ed. (n) εὐνείκῃ. Mt. a. Alii. Ed. (etiam St. 3.) Chrys. (o) πέποιθα 17. (p) χριστοῦ A. (q) = 43. 71. (r) + πίστεως καὶ 23.

τῶν χειρῶν [s] μου". Οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς πνεῦμα 7
[t] δειλίας", ἀλλὰ δυνάμεως, καὶ ἀγάπης, καὶ σωφρο-
νισμοῦ.
[Μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύριον τοῦ κυρίου [u] ἡ- 8
μῶν", μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ· ἀλλὰ συγκακοπά-
θησον τῷ εὐαγγελίῳ [x] κατὰ δύναμιν θεοῦ, Τοῦ σώσαν- 9
τος ἡμᾶς] καὶ καλέσαντος κλήσει [y] ἁγίᾳ, οὐ κατὰ τὰ
ἔργα ἡμῶν, ἀλλὰ [z] κατ'" ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν τὴν
δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν χριστῷ ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων, Φα- 10
νερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ [a] σωτῆρος" ἡμῶν
[b] ἰησοῦ χριστοῦ",] καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον,
φωτίσαντος δὲ [c] ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγε-
λίου, Εἰς ὃ [d] ἐτέθην" ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος [e] καὶ" 11
[f] διδάσκαλος" [g] ἐθνῶν"· Δι' ἣν αἰτίαν [h] καὶ" ταῦτα 12
πάσχω· ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι· οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευ-
κα, καὶ πέπεισμαι, ὅτι δυνατός ἐστι τὴν [i] παραθήκην"
[k] μου" φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν.
Ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων λόγων, ὧν παρ' ἐμοῦ 13
ἤκουσας, ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν χριστῷ ἰησοῦ· Τὴν 14
καλὴν [l] παραθήκην" φύλαξον διὰ πνεύματος ἁγίου, τοῦ
[m] ἐνοικοῦντος" ἐν ἡμῖν.

---

[l] παρακαταθήκην.

(s) = Copt. (t) δουλείας Æth. (*timoris, servitutis* clar. germ. ap. Mill. sed non ap. Sabatier.) Chrys. alicubi. δουλείας πάλιν εἰς φόβον. Clem. (u) ἰησοῦ χριστοῦ 31. 47. ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ 72. Syr. post. cum ast. Slav. Vulg. ms. (x) + χριστοῦ Slav. ed. (y) + αὐτοῦ Syr. post. in m. Vulg. ed. Aug. Ambrst. ed. Pel. (z) κατὰ τὴν 73. (a) κυρίου 23. 57. Syr. post. in m. Orig. Aug. alic. (b) = 108* || χριστοῦ ἰησοῦ AD. Sahid. clar. germ. (c) + νῦν 61. (d) ἐγενήθην 57. (c. 71.) (e) = 3. 21. Mt. d. (f) διάκονος 17. (g) = A. 17. || + ἐγενήθην 23. (h) = 73. Slav. 5. ant. (i) παρακαταθήκην 23. 72. 87. al. 9. Mt. a*d. m** al. 2. Ed. Chrys. in textu et comm. Theophyl. (k) = D*E. 45. Mt. c. (l) παραθήκην ACDEFG. 17. 23* 31. 37. 39. 46. 57. (c. al. 4.) 71. 72. 73. 80. 108. al. 22. Mt. a. e*m* al. 7. Ed. Syr. p. Cyr. Basil. Chrys. (etiam in Mt. α.) Theodoret. Damasc. Œcum. || + μου 91. (m) δοθέντος 17.

15 [n] Οἶδας" τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν
16 τῇ ἀσίᾳ, ὧν ἐστι [o] φύγελλος" καὶ ἑρμογένης. Δῴη
[p] ἔλεος ὁ κύριος" τῷ ὀνησιφόρου οἴκῳ· ὅτι [q] πολλάκις"
με ἀνέψυξε, καὶ τὴν ἅλυσίν μου οὐκ [r] ∾ ἐπησχύνθη"·
17 Ἀλλὰ γενόμενος ἐν ῥώμῃ, [s] σπουδαιότερον" [t] ἐζήτησέ"
18 με, καὶ εὗρε· (Δῴη αὐτῷ ὁ [u] κύριος" εὑρεῖν ἔλεος παρὰ
[x] κυρίου" ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ·) καὶ ὅσα ἐν ἐφέσῳ διηκό-
νησε [y], βέλτιον σὺ γινώσκεις.]
1 Σὺ οὖν, τέκνον μου, [ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν
2 χριστῷ ἰησοῦ· Καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν
[z] μαρτύρων", ταῦτα παράθου πιστοῖς [a] ἀνθρώποις", [b] οἵ-
3 τινες" [c] ἱκανοὶ" ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι. [d] ∾ Σὺ οὖν
κακοπάθησον" ὡς καλὸς [e] στρατιώτης" [f] ἰησοῦ χριστοῦ".
4 Οὐδεὶς στρατευόμενος [g] ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγ-
5 ματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ. Ἐὰν δὲ καὶ
6 ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται, ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. Τὸν
κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον [h] τῶν καρπῶν" μεταλαμ-

---

[r] ∾ ἐπαισχύνθη. [d] ∾ συγκακοπάθησον.

(n) οἶδα 14. 30. 43. Mt. m* (o) φύγιλος CDEFG. 23. 37. 39. al. 4. Mt. g. m. n. Ed. Syr. utr. Arm. It. Chrys. etiam in Mt. α. Basil. Hieronym. Ambrst. Pelag. φρύγελος 20. 74. Œc. φρύγελλος 1* 43 73. Mat. c. Ed. φιλητὸς Vulg. sixt. Chrys. ed. in textu. (p) ὁ κύριος ἔλεος 1. 73. 108. Orig. ‖ ὁ θεὸς ἔλεος Arm. marian. (q) πολλὰ 23. 57. (c. al. 3.) (r) ἐπαισχύνθη AD. 1. 2. 3. 14. 31. 37. 46. 71. 73. Mt. c. d. f. m**n. Ed. Basil. Œc. Theodoret. ed. ‖ καταισχύνθη FG. (s) σπουδαίως CD*FG. 17. 31. 67** Orig. Basil. ‖ σπουδαιοτέρως A. 73. Anton. (t) ἀνεζήτησε C. ἐπεζήτησε 31. 47. (u) θεὸς Slav. ant. (x) κυρίῳ Theodoret. θεῷ D*E. clar. germ. item Slav. 3. ‖ παρὰ κυρίου = Mt. k. Tert. (y) + μοὶ 31. 46. 73. Mt. f. Syr. Armen. Slav. Vulg. (except. marian.) boern. Theodoret. Ambrst. ed. Pelag. (z) παρακλήσεων. Hippol. ‖ διὰ πολλῶν, μαρτυρῶν Conject. (a) ἀνδράσιν 2. Apost. 4. ‖ ἀδελφοῖς Mt. h. (b) εἴτινες 69. (c) δυνατοὶ Mt. g. (d) AC*D*EFG. 17. 31. 71. 80. Syr. p. in m. ‖ σὺ οὖν = Mt. α. semel. Copt. Arm. *labora*, sine *tu igitur*, Vulg. It. Aug. Ambrst. Pel. Gildas. (e) συνστρατιώτης D*Egr. (f) χριστοῦ ἰησοῦ ACD*EFG. 87. Mt. h. Syr. p. Copt. Vulg. It. Aug. Ambrst. Pelag. (g) + τῷ θεῷ FG. Vulg. boern. Cypr. Ambrst. in textu. Aug. Gildas. Hier. Pel. Jul. afric. Marcus eremita. ‖ + θεοῦ Arm. ed. in m. (h) τὸν καρπὸν 23. 29. 37* 49. 61. 70. Apost. 6. Mt. c. f. m. χ. Ed. ‖ τὸν καρπὸν αὐτοῦ Ap. 7.

βάνειν. Νόει, [i] ἃ″ λέγω· [k] ∽ δῴη″ γάρ σοι ὁ κύριος σύν- 7
εσιν * ἐν πᾶσι. Μνημόνευε [l] ἰησοῦν χριστὸν ἐγηγερμένον 8
ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος δαβὶδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν
μου· Ἐν ᾧ [m] κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν, ὡς κακοῦργος· 9
ἀλλ' ὁ λόγος τοῦ θεοῦ οὐ δέδεται. Διὰ τοῦτο * πάντα 10
ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς, ἵνα καὶ αὐτοὶ [n] σωτηρίας
τύχωσι τῆς″ ἐν χριστῷ ἰησοῦ, μετὰ δόξης [o] αἰωνίου″.]
[Πιστὸς ὁ λόγος· εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συζήσο- 11
μεν. Εἰ ὑπομένομεν, [p] καὶ συμβασιλεύσομεν· εἰ ἀρνού- 12
μεθα, κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς· Εἰ ἀπιστοῦμεν″, ἐκεῖ- 13
νος πιστὸς [q] μένει″· ἀρνήσασθαι [r] + γὰρ″ ἑαυτὸν οὐ δύ-
ναται.

Ταῦτα [s] ὑπομίμνησκε″, διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ 14
[t] κυρίου″, μὴ [u] λογομαχεῖν″, [x] εἰς οὐδὲν″ χρήσιμον, ἐπὶ
καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων. Σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον 15
παραστῆσαι τῷ [y] θεῷ″, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτο-
μοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. Τὰς δὲ βεβήλους [z] κε- 16
νοφωνίας″ περιΐστασο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν [a] ἀσε-

[k] ∽ δώσει.

(i) ὃ ACFG. 17. Chrys. (k) ACD EFG. 17. 67** (Syr.) Ar. p. Copt. Arm. Slav. ms. ant. Vulg. It. Ambrst. Pelag. Hilar. Vigil. taps. (l) + τὸν κύριον. Slav. 7. ed. Vulg. (non tol.) Aug. alic. (m) + καὶ FG. boern. (n) σωτηρίαν τύχωσι τῇ G. (o) οὐρανίου Syr. p. in m. Æth. Arm. Slav. 1. Vulg. Ambrst. Pel. Fulgent. (p) = FG. boern. spatio relicto vacuo. ‖ ἀρνούμεθα] ἀρνησόμεθα. A. 17. 31. 73. Mt. d. (Syr.) Slav. Vulg. Chrys. Theophyl. Tert. Cypr. Aug. Pel. (q) μενεῖ 39. Victor tun. ap. Ambr. μένῃ 71. (r) + γὰρ ACDgr. Egr. FG. 1. 6. 31. 32. 37. 39. 67** 73. 80. Mt. a. l. m** Syr. Copt. Slav. boern. Chrys. Theodoret. Ath. Isidor. (s) commoneo. marian. (t) θεοῦ CFG. 37. 67* 71. 80. 87. al. 6. Mt. c. k. Ed. Syr. p. in m. Copt. Arm. boern. Vulg. ms. Chrys. ap. Wetst. Theoph. ap. W. Ambr. Pel. ‖ χριστοῦ 74. (u) λογομάχει AC* Æth. Vulg. It. Ambr. Ambrst. Pel. Auctor de sing. cler. Aug. Orig. int. (x) ἐπ' οὐδὲν AC. 17. δι' οὐδὲν Clem. ‖ ἐπ' οὐδενὶ γὰρ FG. Vulg. It. Ambrst. Pel. Auct. de sing. cler. Aug. (y) χριστῷ A. Damasc. (z) καινοφωνίας G. Mt. d** clar. germ. (boern. habet utrumque) Chrys. in textu et comm. Lucifer. Aug. Ambrst. in textu. (a) ἀσεβεῖς D* (ut videtur) Mt. g. ἀσεβείᾳ D**

17 ῥείας", Καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομὴν
18 [b] ἕξει"· ὧν ἐστιν [c] ὑμέναιος" καὶ φίλητος· Οἵτινες περὶ
τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγοντες, [d] τὴν" ἀνάστασιν
19 ἤδη γεγονέναι· καὶ ἀνατρέπουσι τὴν τινῶν πίστιν. Ὁ
μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ [e] θεοῦ" ἕστηκεν, ἔχων τὴν
σφραγῖδα ταύτην· ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ· καί·
ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα [f] κυρίου".]
20 [Ἐν μεγάλῃ [g] δὲ" οἰκίᾳ οὐκ ἔστι μόνον σκεύη χρυσᾶ
καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα· καὶ ἃ
21 μὲν εἰς τιμὴν, ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν. Ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ
ἑαυτὸν [h] ἀπὸ τούτων", ἔσται σκεῦος εἰς τιμὴν, ἡγιασμέ-
νον, [i] = καὶ" εὔχρηστον τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγα-
22 θὸν ἡτοιμασμένον. Τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε·
δίωκε δὲ δικαιοσύνην, [k] πίστιν, ἀγάπην", [l] εἰρήνην μετὰ
[m] τῶν [n] ἐπικαλουμένων" [o] τὸν κύριον" ἐκ καθαρᾶς καρ-
23 δίας. Τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραι-
24 τοῦ, εἰδὼς, ὅτι γεννῶσι μάχας. Δοῦλον δὲ κυρίου οὐ δεῖ
μάχεσθαι, [p] ἀλλ' ἤπιον" εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικὸν,
25 ἀνεξίκακον, [q] Ἐν" [r] πρᾳότητι" παιδεύοντα τοὺς [s] ἀντι-

---

[f] χριστοῦ.

(b) ἔχει. Vulg. clar. germ. Cypr. Lucif. alii. (c) ὑμαίνεος. D. 1. ὑμένεος 69. 71. (d) = 17. (e) χριστοῦ 91. || + χριστοῦ Theodoret. ed. Sirmond. (f) ACDEFG. 23. 31. 37. 39. 46. 47. 71. 72. 73. 80. al. 33. Mt. a. al. 11. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Ath. Anton. et Maximus. Theodor. Studit. Antioch. Chrys. (et in Mt. α.) Theodoret. Damasc. Œc. Theophyl. Orig. int. Ambrst. Pel. Aug. Opus imperf. || τοῦ κυρίου 91. (g) = 1. 67** || γὰρ Chrys. in comment. ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ 37. Mt. f. Slav. ms. (h) = Orig. ter. (i) = AC**D*EFG. 17. 23. 80. al. 5. Mt. f. n. Ed. Syr. Erp. Copt. It. Ephr. Chrys. (et in Mt. α.) Theodoret. Œc. Aug. Ambrst. || Habet Orig. ter. (k) ἀγάπην, πίστιν FG. boern. || + ὑπομονὴν Copt. (l) + ἁγιωσύνην Arm. (m) + πάντων ACFG. 17. 23. 31. 39. 73 (sed = τῶν FG. 73.) Æth. Slav. (exc. 3.) boern. Chrys. (et. in Mt. α.) Theodoret. Isidor. (n) ἀγαπώντων A. (o) τὸ ὄνομα κυρίου Arm. Copt. (p) ἀλλὰ νήπιον D*gr. FGgr. Æth. (q) σὺν FG. (r) πραΰτητι ACD* 31. 47. 67** 71. Mt. a** Ephr. Basil. Chrys. (s) ἀντιδιαθεμένους C. Mt. f. || ἀντικειμένους E in m. FG. || *qui resistunt veritati* Vulg. ed. Auct. de sing. cler.

διατιθεμένους"· μή ποτε [t] δῷ" αὐτοῖς ὁ Θεὸς μετάνοιαν
εἰς [u] ἐπίγνωσιν ἀληθείας", Καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ 26
διαβόλου [x] παγίδος", ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ * εἰς τὸ
ἐκείνου θέλημα.]

[Τοῦτο δὲ [y] γίνωσκε", ὅτι ἐν [z] ἐσχάταις ἡμέραις ἐν- 1
στήσονται καιροὶ χαλεποί. Ἔσονται [a] γὰρ" [b] οἱ" ἄνθρω- 2
ποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, [c] ἀλαζόνες", ὑπερήφανοι,
βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, [d] ἀχάριστοι", ἀνόσιοι,
[e] Ἄστοργοι, ἄσπονδοι", διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, 3
ἀφιλάγαθοι, Προδόται, προπετεῖς, [f] τετυφωμένοι", φι- 4
λήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι· Ἔχοντες μόρφωσιν εὐσε- 5
βείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι. καὶ τούτους ἀπο-
τρέπου. Ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ [g] ἐνδύνοντες" εἰς τὰς οἰ- 6
κίας, καὶ [h] αἰχμαλωτίζοντες" [i] † γυναικάρια σεσωρευμένα
ἁμαρτίαις, [k] ἀγόμενα ἐπιθυμίαις [l] ποικίλαις, Πάντοτε 7
[m] μανθάνοντα", καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας
[n] ἐλθεῖν δυνάμενα". Ὃν τρόπον δὲ [o] ἰαννῆς" καὶ [p] ἰαμ- 8

[h] αἰχμαλωτεύοντες. [i] † τὰ.

(t) δῴη ACD*FG. 31. Mt. k**. Ephr. Chrys. in Mt. α. Isidor. (u) σωτηρίαν Theodoret. ἐπίγνωσιν. tol. || + ἐλθεῖν. A. (x) παγίδων Vulg. clar. germ. Aug. Auct. de sing. cler. Ambrst. Pelag. Gelas. (y) γινώσκετε AFG. Æth. boern. Aug. || γινώσκεται Mt. f. (z) + ταῖς Ap. 7. Mt. b. e. (a) = 31. 43. Erp. Vulg. clar. germ. Lucif. Optat. alii. || καὶ ἔσονται Syr. Latt. (b) = 7. 55. 72. Mt. d. e. Ed. (c) ἀλάζοντες G. ἀλαλαζοντες Mt. d. (d) ἄχρηστοι 37. Mt. g. item C. (e) = Syr. Erp. || ἄσπονδοι, ἄστοργοι D. 37. 73. Mt. f. boern. Chrys. (et. in Mt. α semel.) Aug. Optat. Vigil. Ambrst. (f) *cæcati.* Aug. *tumidi, cæci* Codd. lat. et Aug. ap. Mill. *stupore inflati* Cypr. (g) εἰσδύνοντες 27. 43. 73. Œc. (h) ACD*EFG. 17. 31. 47. 57. (c. al. 3.) 71. 72. 73. 74. al. 8. Mt. k**n. Ed. Orig. (sed ed. ut rec.) Chrys. (et. in Mt. α semel.) Theodoret. Theophyl. (et. ap. Mt.) Euthym. Œc. (i) = ACDE FG. 57. (c. al. 2.) 71. 72. 73. 74. 80. 87. al. 11. pluresq. Mt. a. al. 9. Ed. Orig. Chrys. (et. in Mt. α.) Theodoret. Damasc. Œc. Theophyl. (et. ap. Mt.) Euthym. (k) + καὶ 31. Arm. (l) + καὶ ἡδοναῖς A. Syr. p. in m. Chrys. Theodoret. (m) μανθάνοντες et mox δυνάμενοι 39. 61. (n) δυνάμενα ἐλθεῖν 37. Mt. f. Chrys. in Mt. α semel. || ἐλθόντα Arm. Vulg. Cypr. Aug. Siric. Ambrst. Pelag. (o) ἰωάννης C* *Iamnes* Vulg. ms. Cypr. Lucifer. Optat. Aug. al. (p) μαμβρῆς FG. Vulg. It. Constitut. Hippol. Theoph. alex. Macar. Auc-

βρῆς" ἀντέστησαν [q] μωϋσεῖ", οὕτω καὶ οὗτοι [r] ἀνθίσταν-
ται" τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδό-
9 κιμοι περὶ τὴν πίστιν. Ἀλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπὶ [s] πλεῖον·
ἡ γὰρ [t] ἄνοια" αὐτῶν ἔκδηλος [u] ἔσται" πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ
ἐκείνων ἐγένετο.]
10 Σὺ δὲ [[x] παρηκολούθηκάς" [y] μου" τῇ διδασκαλίᾳ,
[z] τῇ ἀγωγῇ", τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ,
11 [a] τῇ ἀγάπῃ", τῇ ὑπομονῇ, [b] Τοῖς διωγμοῖς", τοῖς πα-
θήμασιν, οἷά μοι [c] ἐγένετο" ἐν ἀντιοχείᾳ, ἐν ἰκονίῳ, ἐν
λύστροις· οἵους διωγμοὺς [d] ὑπήνεγκα", καὶ ἐκ πάντων με
12 ἐῤῥύσατο ὁ [e] κύριος". Καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες [f] εὐσε-
13 βῶς ζῆν" ἐν χριστῷ [g] — ἰησοῦ", διωχθήσονται. Πονηροὶ
δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ [h] χεῖρον",
14 πλανῶντες καὶ πλανώμενοι. Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ
15 [i] [k] ἐπιστώθης", εἰδὼς, παρὰ [l] τίνος" ἔμαθες, Καὶ ὅτι ἀπὸ
βρέφους [m] τὰ" ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δυνάμενά σε
σοφίσαι εἰς σωτηρίαν, διὰ [n] πίστεως [o] τῆς ἐν χριστῷ ἰη-
16 σοῦ".] [Πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος [p] καὶ" ὠφέλιμος

---

tor Synops. Antioch. Cypr. Orig. int. Pelag. Ambrst. Arnob. Lucif. Pacian. Optat. Aug Fulgent. Talmudici, sed non Targumistæ. (q) μωϋσῇ 39. 46. 71* 73. 74. al. 11. Mt. g. al. 5. Ed. Chrys. ap. Wetst. Theodoret. Antioch. μωσεῖ A. 37. 49. 67** 68. Mt. f. Theophyl. (et. ap. Mt.) μωσῇ 45. Mt. n. Ed. Chrys. Theodoret. τῷ μωϋσεῖ FG. 80. (r) ἀντέστησαν 17. ἀντιστήσονται Chrys. in comment. etiam in Mt. α semel. (s) πλεῖστον 38. 45. 72. cum Barber. 1. Ed. item 43. Cypr. (t) διάνοια A. (u) ἐστιν FG. 3. boern. habet utrumque. (x) παρηκολούθησας ACF. 17. ἠκολούθησας G. (y) μοι D* (z) τῇ ἀγάπῃ D*gr. (a) = A. Theophyl. et. ap. Mt. (b) = 33. 35. (c) ἐγένοντο A. 38. 72. al. 3. Mt. ψ. Ed. (d) ὑπέμεινα Chrys. (etiam in Mt. α) Theophyl. (et ap. Mt.) (e) θεὸς D*gr. Egr. (f) ζῆν εὐσεβῶς A. 37. 71. Orig. bis. (g) = 39. 46. Syr. p. Cyr. sæpe. Chrys. alic. Ath. Antioch. Aug. Hilar. Leo. M. Hormisd. (h) πλεῖον 67** (i) + οἷς 18. 44. et Barb. 2. Mt. χ. ψ. Ar. pol. Ambrst. (k) ἐπιστεύθης Barb. 2. Mt. χ. (l) τίνων ACFG. 17. 71. Slav. ms. It. Ambrst. (m) = C*D**FG. 17. (n) + τῆς 17. 37. (o) = 80. Ambrst. qui etiam διὰ πίστεως omittit in textu et comment. || τῆς = 73. Mt. h. Clem. || ἰησοῦ = Clem. (p) = Syr. (omnis scriptura, quæ per Sp. scripta fuit, utilis est ad) Erp. (omn. scr. scripta fuit per Sp. utilitatem

πρὸς διδασκαλίαν, [q] πρὸς ἔλεγχον", [r] πρὸς ἐπανόρθωσιν",
πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ· Ἵνα [s] ἄρτιος" ᾖ ὁ τοῦ 17
θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν [t] ἐξηρτισμένος".
Διαμαρτύρομαι [u] † ἐνώπιον [x] τοῦ θεοῦ καὶ" [y] † [z] Ἰη- 1
σοῦ χριστοῦ" τοῦ μέλλοντος [a] κρίνειν" ζῶντας καὶ νε-
κρούς, [b] καὶ" τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ, καὶ τὴν βασιλείαν
αὐτοῦ· [c] Κήρυξον τὸν λόγον [d], ἐπίστηθι [e] εὐκαίρως ἀ- 2
καίρως", ἔλεγξον, [f] ἐπιτίμησον, παρακάλεσον" ἐν πάσῃ
[g] μακροθυμίᾳ" καὶ διδαχῇ. Ἔσται γὰρ καιρὸς, ὅτε 3
τῆς ὑγιαινούσης [h] διδασκαλίας οὐκ [i] ἀνέξονται"· ἀλλὰ
κατὰ [k] τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας" [l] ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσι" διδασ-
κάλους, [m] κνηθόμενοι" τὴν ἀκοήν· Καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀλη- 4

[u] † οὖν ἐγώ. [y] † τοῦ κυρίου. [b] ∾ κατὰ.
[k] τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας.

præbens in) Ar. pol. Vulg. Clem. Orig. alic. (θεόπνευστος οὖσα, ὠφέλιμός ἐστι. Sed semel ut rec.) Theodor. mopsuest. ap Facund. Tert. Ambrst. Pel. Cassiod. Auctor de dupl. mart. ap. Cypr. Auctor de 12 mans. ap. Ambr. ‖ ἐστιν Barb. 1. (q) πρὸς ἐλεγμὸν AFG. 31. 71. 80. ‖ = Theophyl. in Mt. d. (r) = FG. (extat in ora.) (s) τέλειος D*E. Arm? *perfectus* Vulg. It. (t) ἐξηρτημένος 72. al. 9. Mt. b. g. ἐξηρτιμένος FG. 21. 22. ἐξηρτυμένος 4. Mt. k. Ed. ἀπηρτισμένος Mt. n** Theophyl. Alii aliter. (u) = ACD*EFG. 17. 23. 31. 39. 67**71. 73. 80. Mt. k** Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Cyr. Aug. Ambrst. Fulgent. Pelag. Cassiod. ‖ οὖν = 6. ἐγὼ = Theodoret. (x) = 17. (y) = ACD*FG. 31. 73. Copt. Æth. Armen. Vulg. It. Basil. Cyr. Aug. Ambrst. Pelag. Cassiod. ‖ τοῦ = E. 4. 52. 57. (c. al. 5.) Mt. d. e. Ed. ‖ + ἡμῶν 28. 72. 80. Ed. Syr. Erp. Syr. post. habet cum ast. Slav. 7. ed. (z) χριστοῦ ἰησοῦ ACD*F. 71. 73. Alii. Copt. It. Vulg. ms. Basil. Aug. Ambrst. Cassiod. Pelag. (a) κρῖναι FG. 17. 67** 73. Mt. a. c. k. Theodoret. Theophyl. (b) καὶ ACD*FG. 17. 67** Copt. Vulg. ms. It. harl. Cyr. Cæsar. arel. Fulgent. *per*, Vulg. ed. Ambrst. Pelag. *et per*, Vulg. ms. Aug. ‖ Chrys. in textu κατὰ, et in comm. ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ. (c) + σὺ δὲ Arm. (d) + τοῦ θεοῦ 23. Basil. (e) ἀκαίρως εὐκαίρως C. ‖ = ἀκαίρως 70. Mt. d. sed in scholio habetur. (f) παρακ. ἐπιτίμ. FG. 37. Mt. f. Ed. Vulg. It. Orig. Ambrst. Pel. Aug. Ambr. (g) προθυμίᾳ 31. (h) + πίστεως καὶ 5. (i) ἐνέξονται C. ἀντέξονται. Conject. (k) ACDEFG. 3. 37. 46. 47. 57. (c. al. 3.) 73. 80. Mt. f. k. m. Ed. Arm. Vulg. It. Ephrem. Theodoret. Œc. Theophyl. (et. ap. Mt.) Cypr. Hilar. Lucif. Ambrst. Pelag. (l) ἐπισωρεύσουσιν ἑαυτοῖς FG. 37. 73. 80. Mt. f. Ed. Arm. Vulg. boern. Cypr. Hilar. Lucif. Pelag. (m) τερπόμενοι 67**

θείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκ-
5 τραπήσονται.] Σὺ δὲ [νῆφε [n] ἐν πᾶσι", κακοπάθη-
σον [o], ἔργον [p] ποίησον" εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου
[q] πληροφόρησον.
6 Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς [r] ἐμῆς
7 ἀναλύσεως" ἐφέστηκε. Τὸν [s] ἀγῶνα τὸν καλὸν" ἠγώ-
8 νισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα· Λοι-
πὸν, ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀπο-
δώσει μοι [t] ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ", ὁ δίκαιος κριτής·
οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ, ἀλλὰ καὶ [u] — πᾶσι" τοῖς ἠγαπη-
κόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.]
9 [Σπούδασον ἐλθεῖν πρός με [x] ταχέως". Δημᾶς γὰρ
10 με ἐγκατέλιπεν, ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη
εἰς Θεσσαλονίκην· [y] κρήσκης" εἰς [z] γαλατίαν"· τίτος εἰς
11 [a] δαλματίαν". Λουκᾶς ἐστι [b] μόνος μετ' ἐμοῦ". μάρκον
ἀναλαβὼν, [c] ἄγε" μετὰ σεαυτοῦ· ἔστι γάρ μοι εὔχρη-
12 στος εἰς διακονίαν. Τυχικὸν [d] δὲ [e] ἀπέστειλα" εἰς Ἔφε-
13 σον. Τὸν [f] φελόνην", ὃν [g] ἀπέλιπον" [h] ἐν τρωάδι" [i] παρὰ

(n) + καὶ G. Syr. Æth. boern. ‖ sequentib. jungunt Arm. Vulg. clar. germ. Ambrst. Pel. (o) + ὡς καλὸς στρατιώτης χριστοῦ ἰησοῦ A. (p) = Theophyl. (q) πλήρωσον Apost. 7. ‖ + sobrius esto Vulg. ed. subditus esto, harl* (r) ἀναλύσεως μου AC FG. 17. 31. 37. 47. 73. Arm. boern. Vulg. ed. Ephr. Eus. Ath. Damasc. Syncell. *meæ assumtionis*, (ἀναλήψεως) Cypr. *deversionis*, Tert. (s) καλὸν ἀγῶνα AG. 17. Mt. f. Vulg. boern. Chrys. semel in comment. Cypr. Pelag. (t) = Chrys. h. l. in Mt. α. et alibi. ‖ ὁ κύριος] = 17. 46. Mt. d. f. ὁ θεὸς 80. (u) = D*E. 67** Syr. Erp. Vulg. clar. germ. Ambrst. Pelag. Ambr. Aug. alicubi. Habent Chrys. dis. Cypr. alii. (x) τάχιον 17. ‖ ἐν τάχει 73. Mt. h. (y) κρίσκης 31. 47. 67. 72. al. 11. Mt. a** g. al. 8. Ed. *Crispus*, Syr. *Priscus*. Ar. p. κρήσπης Slav. 5. κρύσπης Slav. ant. (z) γαλλίαν C. 23. 31. 39. 73. 80. Æth. Codd. lat. Euseb. Epiph. dis. Hier. γαλιλαίαν Arm. sed rec. in marg. edit. Amstel. et Constant. (a) ‖ διλματίαν C. 39. 67** al. 8. Mt. a** item Mt. n. Damasc. Œc. ‖ δερματίαν, A. (b) σὺν ἐμοὶ μόνος D* E. Vulg. clar. germ. Iren. Ambrst. (c) ἄγαγε A. 31. 38. 71. 72. Ed. Theodoret. (d) = 17. Theophyl. ap. Mt. (e) ἐπέστειλα F. (f) φαιλώνην s. φαιλόνην (sic etiam Ed. Steph. 3.) s. φελώνην Codd. et Edd. (g) ἀπέλειπον A. 39. Mt. a. ‖ ἀπέστειλα 37. (h) ἐν τρωάδι = Æth. (i) = 74.

κάρπῳ", ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία, μάλιστα [k] τὰς
μεμβράνας. Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλά [l] μοι κακὰ" 14
ἐνεδείξατο· [m] ∾ ἀποδῴη" αὐτῷ ὁ κύριος κατὰ τὰ ἔργα
αὐτοῦ· "Ὃν καὶ σὺ φυλάσσου· λίαν γὰρ [n] ἀνθέστηκε" 15
τοῖς ἡμετέροις λόγοις. Ἐν τῇ πρώτῃ [o] μου" ἀπολογίᾳ 16
οὐδείς μοι [p] συμπαρεγένετο", ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέ-
λιπον· μὴ αὐτοῖς λογισθείη· Ὁ δὲ κύριός [q] μοι" παρέστη, 17
καὶ ἐνεδυνάμωσέ με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα [r] πληροφο-
ρηθῇ", καὶ [s] ∾ ἀκούσῃ" πάντα τὰ ἔθνη· καὶ [t] ἐῤῥύσθην"
ἐκ στόματος λέοντος. [u] — Καὶ" [x] ῥύσεταί" με ὁ κύριος 18
ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν
αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· [y] ᾧ [z] ἡ" δόξα [a] εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων, ἀμήν.

[b] "Ἄσπασαι" [c] πρίσκαν" καὶ ἀκύλαν [d], καὶ τὸν ὀνησι- 19
φόρου οἶκον. "Ἔραστος ἔμεινεν ἐν κορίνθῳ. [e] τρόφιμον" 20
[f] δὲ" ἀπέλιπον ἐν [g] μιλήτῳ" ἀσθενοῦντα. Σπούδασον πρὸ 21
χειμῶνος ἐλθεῖν. ἀσπάζεταί σε εὔβουλος καὶ [h] πούδης",

---

[m] ∾ ἀποδώσει. [s] ∾ ἀκούσωσι.

(k) + δὲ D*E. 37. c. Barb. 2. Mt. f. Ed. Vulg. clar. germ. Ambrst. Pelag. (l) κακά μοι 37. 57. (c. al. 3.) 91. Mt. c. Vulg. Theophyl. ap. Mt. Aug. Ambrst. Pelag. (m) ἀποδώσει ACD*grE. in m. FG. 6. 17. 31. 37. 67** 71. 73. 80. Mt. f. Copt. Arm. Vulg. ed. boern. Chrys. Theodoret. Eulog. ap. Phot. Damasc. Œc. Aug. diserte. alii. (n) ἀντέστη ACD*F. 17. item G. (o) = 2. Syr. (p) παρεγένετο ACFG. 17. 39. Mt. e* Chrys. alic. (q) = A. ‖ μου 61. (r) πληρωθῇ FG. 19. 73. Mt. b. e. f. n** Œc. in comment. (s) ἀκούσωσι ACDEFG. 17. 39. 49. 71. 73. 80. Euseb. Euth. Syncel. (t) ἐῤῥύσατό με Mt. k. Theophyl. (et. ap. Mt.) Chrys. (et. in Mt. α) ‖ + ἐγὼ Arm.

(u) = ACD* 31. 67** 71. 80. Copt. Arm. Vulg. clar. germ. Chrys. in Mt. α. semel. Ambrst. Pel. Hier. (x) ἐῤῥύσατο FG. Vulg. It. Ambrst. ed. Pel. Hier. (y) αὐτῷ A. (z) = FG. (a) + καὶ τὸ κράτος 91. (b) ἀσπάσασθε 73. ‖ ἄσπασι 17. (c) πρίσκιλλαν 4** 23** 47. 72. 74. 80. 87. al. 6. Mt. a. b. l. n** Ed. Syr. Arr. Æth. harlej* marian. Chrys. Theophyl. (et. ap. Mt.) Œc. Ambrst. Alii aliter. ‖ πρίσκαν καὶ πρίσκιλλαν 91. (d) ‖ + λέκτραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ σιμαίαν καὶ ζήνωνα τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ 46. (e) *Firmum* tol*. (f) = 61. al. 3. (g) μηλωτῷ A. μιλίτῃ Conject. (h) σπούδης 23. 46. Mt. b* Œc.

καὶ [i] λῖνος", καὶ κλαυδία, καὶ οἱ ἀδελφοὶ [k] πάντες".
22 [l] Ὁ κύριος ἰησοῦς χριστὸς μετὰ τοῦ πνεύματός σου".
[m] — ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν". [n] †.] [o] †.

---

[n] † ἀμήν. [o] † Πρὸς τιμόθεον δευτέρα τῆς ἐφεσίων ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα, ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης, ὅτε ἐκ δευτέρου παρέστη παῦλος τῷ καίσαρι νέρωνι.

(i) λίνος Mt. a. b. f. m. Ed. (k) = 17. (l) = 67** it. Cod. cæsareus 23. ap. Alterum. ‖ ἰησοῦς] = FG. 17. Æth. boern. ‖ χριστὸς] = AFG. 17. 31. Mt. c. Æth. boern. (m) = Æth. Ambrst. ed. ἔῤῥωσο ἐν εἰρήνῃ D*E. germ. ‖ ὑμῶν] ἡμῶν. Vulg. ms. Chrys. (et. in Mt. α) Theodoret. Œc. Theophyl. σοῦ Syr. Arm. (n) = ACFG. 17. 67** 71. boern. Ambrst. *Hypographæ variæ :* πρὸς τιμόθεον δεύτερα C. al. clar* (ἐτελέσθη) πρὸς τιμ. β. ἄρχεται πρὸς τίτον. DFG. πρὸς τιμόθεον δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ λαοδικείας A. + διὰ ὀνησίμου Copt. ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης 18. 49. clar** ἀπὸ ῥώμης, ὅτε ἐκ δευτέρου παρέστη παῦλος τῷ καίσαρι νέρωνι. 44. 46. Mt. k. καίσαρι + ῥώμης 47. + ῥωμαίων 39. παύλου ἀποστόλου ἐπιστολὴ δευτέρα πρὸς τιμόθεον τῆς ἐφεσίων ἐκκλησίας ἐπίσκοπον πρῶτον χειροτονηθέντα ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης, ὅτε etc. Mt. f. ‖ στιχ. ρϛ. si ρθ. s. ρπ. s. ρϛ. s. σπ. ἀναγν. α. κεφαλ. θ. μαρτυρ. α. habet vers. CLV.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
Η ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

ΠΑΥ͂ΛΟΣ, δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος [a] δὲ" [b] ἰησοῦ 1
χριστοῦ", (κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν
ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν, [c] Ἐπ'" ἐλπίδι ζωῆς αἰω- 2
νίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς θεὸς πρὸ χρόνων αἰω-
νίων, Ἐφανέρωσε δὲ καιροῖς ἰδίοις τὸν λόγον αὐτοῦ, [d] ἐν 3
κηρύγματι" [e] ὃ" ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ σω-
τῆρος ἡμῶν θεοῦ,) Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ, κατὰ κοινὴν πί- 4
στιν· χάρις, [f] ∞ ἔλεος", εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς [g], καὶ
[h] κυρίου" ἰησοῦ [i] χριστοῦ" [k] τοῦ σωτῆρος ἡμῶν".
Τούτου χάριν [l] ∾ κατέλιπόν" σε ἐν κρήτῃ, ἵνα [m] τὰ 5
λείποντα" [n] ἐπιδιορθώσῃ", καὶ [καταστήσῃς κατὰ πόλιν
[o] πρεσβυτέρους", [p] ὡς" ἐγώ σοι διεταξάμην·] Εἴ τις 6
ἐστὶν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πι-
στὰ, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας, ἢ ἀνυπότακτα. Δεῖ γὰρ 7
τὸν ἐπίσκοπον [q] ἀνέγκλητον" εἶναι, ὡς [r] θεοῦ [s] οἰκονόμον",

[f] ∞ καὶ.

[l] ∾ ἀπέλιπον.

(a) = 2. 61. (b) χριστοῦ ἰησοῦ A. Cod. lat. Syr. p. Ambrst. Cassiod. (c) ἐν FG. ‖ = 17. 37. (d) = clar. (e) ᾧ 2. 23. 57. (cum al. 5.) Mt. k. Ed. (f) C**DEFG. 17. 73. Syr. (non Arr.) Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Chrys. etiam ap. Mt. Orig. int. Damasc. Aug. Hier. Ambrst. Pel. Cassiod. ‖ ἔλεος καὶ Mt. d. (g) + ἡμῶν 17. (h) = A. 73. item M. k. Copt. Arm. Vulg. clar. germ. Orig. int. Theodoret. Ambrst. Pel. Hier. (i) = Dgr. Ante ἰησοῦ ponunt C. 73. Copt. Arm. Vulg. clar. germ. Theodoret. Ambrst. ed. Pel. (k) = Mt. d. (l) ἀπέλιπον ACDFG. 17. 23. 31. 45. 57. (c. al. 4.) 67** 73. Mt. a** Orig. Basil. ms. (m) καταλείποντα (fortasse legendum: καὶ τὰ λείποντα) 17. 61. ‖ τὰ ἐλλείποντα Theophyl. (n) ἐπιδιορθώσῃς ADE. codd. multi. Ed. ‖ διορθώσῃς FG. ‖ διορθώσῃ 73. (o) πρεσβυτέριον Theodoret. alic. *presbyterium* clar. germ. Lucif. (p) καὶ Mt. c. ὡς καὶ Arm. Vulg. clar. Ambrst. Pelag. (q) ἀνεπίληπτον 73. 80. (r) + καὶ Arm. (s) διάκονον 43.

μὴ αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ
8 [t]αἰσχροκερδῆ", [u]Ἀλλὰ" [x]φιλόξενον", φιλάγαθον, [y]σώ-
9 φρονα", δίκαιον, [z]ὅσιον", ἐγκρατῆ, Ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ
τὴν διδαχὴν [a]πιστοῦ" λόγου, ἵνα [b]δυνατὸς ᾖ [c]καὶ"
παρακαλεῖν [d]ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ", καὶ τοὺς
ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν.

10 Εἰσὶ γὰρ πολλοὶ [e]— καὶ" ἀνυπότακτοι, [f]ματαιολό-
11 γοι καὶ φρεναπάται, μάλιστα [g]οἱ ἐκ περιτομῆς, Οὓς
[h]δεῖ" ἐπιστομίζειν· οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσι,
12 διδάσκοντες, ἃ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ κέρδους χάριν. Εἶπέ
[i]τις [k]ἐξ" αὐτῶν ἴδιος [l]αὐτῶν" [m]προφήτης"· κρῆτες ἀεὶ
13 ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί. Ἡ μαρτυρία
αὕτη ἐστὶν ἀληθής· δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγχε αὐτοὺς ἀποτό-
14 μως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει, Μὴ προσέχοντες ἰου-
δαϊκοῖς μύθοις, [n]καὶ ἐντολαῖς" ἀνθρώπων ἀποστρεφομέ-
15 νων τὴν ἀλήθειαν. [Πάντα [o]= μὲν" καθαρὰ τοῖς καθα-
ροῖς· τοῖς δὲ [p]μεμιασμένοις" [q]καὶ ἀπίστοις" οὐδὲν κα-
θαρὸν, ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδη-
16 σις. Θεὸν [r]ὁμολογοῦσιν" εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦν-

(t) *αἰσχρολόγον* 10. (u) = Mt. d. Theophyl. (x) *φιλόπτωχον* 52. (y) *prudentem* Ambrst. *benignum* + *prudentem: sobrium, justum* Vulg. sixt. et ms. (z) = Mt. c. g. clar. qui etiam *δίκαιον* delet. (a) *πίστεως* Hilar. Lucif. (b) + *καὶ* FG. 17. 73. boern. (c) = 57. (c. al. 5) 73. Arm. Vulg. Ambrst. Pelag. Lucif. Hilar. Hieron. (d) = Chrys. in textu. *τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει* A. *τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ* 3. 37. 57. (cum al. 3.) 73. Mt. f. Slav. (exc. 8.) Basil. *τῇ ὑγιαινούσῃ* = Lucif. (e) = ACF. 17. 23. 31. 73. 74. 80. al. 11. et Barb. 1. Mt. d. (al. 4.) Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 5. ed. germ. Clem. Chrys. ap. Mt. Theodoret. ed. Antioch. Theophyl. Œcum. Aug. Ambrst ed. (f) + *καὶ* FG. 67* 73. 74. al. 4. Mt. n. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Slav. 5. Œc. Hier. alic. || + *ἐργάται δόλιοι* 17. (g) + *δὲ* CDgr Egr. Hier. alic. Vulg. ms. (h) *χρῆ* 17. (i) + *δὲ* FG. || + *γὰρ* Mt. d. (k) = 67** (l) = FG. Mt. h** Clem. (m) *poëta*, tol** (n) = Copt. *καὶ ἐντάλμασιν* FG. Theodoret. || *mendaciis* (fort. *mandatis*) Lucif. (o) = ACD*EFG. 17. 46. 67** Vulg. It. Orig. Tert. Hier. Aug. Ambrst. ed. Fulg. Pel. || *γὰρ* Syr. Or. (p) *μεμιαμμένοις* AD* 31. 39. 46. 72. 73. al. 3. Mt. a in marg. al. 6. Ed. Chrys. (et. ap. Mt.) *μεμιαμένοις* G. Mt. h. (q) = Æth. Hier. Ambrst. (r) *ὁμολογοῦντες* 73.

ται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς, καὶ πρὸς πᾶν ἔργον
ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

Σὺ δὲ λάλει, ἃ πρέπει" τῇ ὑγιαινούσῃ [t] διδασκα- 1
λίᾳ·] [u] Πρεσβύτας" [x] νηφαλίους" εἶναι, σεμνοὺς σώφρο- 2
νας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ [y] ὑπομονῇ".
[z] Πρεσβύτιδας" ὡσαύτως [a] ἐν [b] καταστήματι" [c] ἱεροπρε- 3
πεῖς", μὴ [d] διαβόλους", [e] μὴ" οἴνῳ πολλῷ δεδουλωμένας,
καλοδιδασκάλους· "Ἵνα σωφρονίζωσι τὰς νέας, φιλάν- 4
δρους εἶναι, [f] φιλοτέκνους", Σώφρονας, ἁγνὰς, [g] [h] ∾ οἰ- 5
κουροὺς,* [i] ἀγαθὰς", [k] ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδρά-
σιν", ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ [l] βλασφημῆται. [m] Τοὺς" 6
νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν, Περὶ [n] πάντα" 7
[o] σεαυτὸν" παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, [p] ἐν τῇ δι-
δασκαλίᾳ [q] ∾ ἀδιαφθορίαν", σεμνότητα [r], Λόγον ὑγιῆ, 8

---

[h] ∾ οἰκουργοὺς. [q] ∾ ἀφθορίαν.

(s) = 17. (t) + πίστει καὶ 61. (u) πρεσβυτέρους 2. 44. Or. (x) νηφαλαίους G. 14. 31. 39. 46. 69. 73. Mt. a. al. 4. Œc. νηφαλέους 67* 74. al. 11. Mt. m. al. 3. Ed. (y) *prudentia* (loco *patientia*) clar. || + τῇ ἐγκρατείᾳ Arm. (z) πρεσβυτέρας 44. Or. ms. || + δὲ 37. Vulg. demidov. (a) + σεμνὰς 55. 57. (c. al. 3.) 91. Mt. c. Slav. ant. || + ἐν σωφροσύνῃ Arm. (b) κατασχήματι FG. (c) ἱεροπρεπεῖ 17. 31. 37. 73. Mt. c** f. Syr. utr. Arr. Arm. Slav. Vulg. clar. germ. Clem. Basil. Theodoret. Ambrst. Pelag. Hier. Sedul. (d) διαβόλῳ Mt. l. (e) μηδὲ AC. 73. (f) = Mt. g. (g) + *sobrias* Vulg. (non tol.) Pelag. (h) οἰκουργοὺς ACD*EFG. *domum custodientes*. clar. germ. *domus* (*domui* boerr.) *curam habentes*, boern. Vulg. Ambrst. (i) φιλαγάθους Conject. (k) = Mt. d. Theophyl. (l) + καὶ ἡ διδασκαλία C. 5. Syr. p. Arm. Slav. (exc. rec.) (m) = 67** Mt. d. Theophyl. σωφρονεῖν περὶ πάντα jungunt Hier. (diserte) Lucifer. Ambrst. (n) παντας 1. 31. 34. 37. 73. Theodoret. (o) ἑαυτὸν D. 1. 37. Chrys. (p) *in doctrina, in integritate, in gravitate* Vulg. Lucif. Ambrst. Alii aliter. (q) ἀφθορίαν ACD*E. 2. 17. 21. 23* 31. 47. Mt. a** g. n* in scholiis. Damasc. Œc. in comm. *integritatem* Vulg. It. Lucif. alii. *in incorruptione* (i. e. virginitate) Latini ap. Hier. ἀφθονίαν. FGgr. Slav. 7. ed. ἀδιαφορίαν 18** 20. 22. Theodoret. ms. *justitiam*, Chromat. || + ἁγνείαν C. 73. 80. Syr. p. Arm. Slav. 5. 8. Hier. Chromat. (r) + ἀφθαρσίαν D** Egr. 23** 46. 57. (c. al. 6.) 72. 87. al. 14. Mt. a. al. 8. Ed. (etiam Steph. 3.) Syr. p. Ar. pol. Slav. Chrys. ap. Mt. Theodoret. Sed = ACD* (E. ap. Mill.) FG. 47. alii. Mt. d. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Vulg. It. Patres gr. et lat. || + ἀφθαρσία 74.

[s] ἀκατάγνωστον· ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ, μηδὲν ἔχων
9 περὶ [t] ἡμῶν" λέγειν φαῦλον. Δούλους [u] ἰδίοις δεσπόταις"
[x] ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν" εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέ-
10 γοντας, [y] Μὴ" νοσφιζομένους, ἀλλὰ [z] πίστιν πᾶσαν"
[a] ἐνδεικνυμένους" ἀγαθήν· ἵνα τὴν διδασκαλίαν [b] + τὴν"
11 τοῦ σωτῆρος ἡμῶν [c] θεοῦ" κοσμῶσιν [d] ἐν" πᾶσιν [e].] ['Επε-
φάνη [f] γὰρ" ἡ χάρις τοῦ θεοῦ [g] ἡ σωτήριος" πᾶσιν ἀν-
12 θρώποις, Παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέ-
βειαν καὶ [h] τὰς" κοσμικὰς ἐπιθυμίας, σωφρόνως καὶ δι-
13 καίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι· Προσδεχό-
μενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα, καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ
14 μεγάλου θεοῦ [i] καὶ" σωτῆρος ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ· Ὃς
ἔδωκεν [k] ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν", ἵνα λυτρώσηται ἡμᾶς ἀπὸ
πάσης ἀνομίας, καὶ καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζη-
15 λωτὴν καλῶν ἔργων.] Ταῦτα [l] λάλει" καὶ παρακάλει
καὶ ἔλεγχε μετὰ πάσης [m] ἐπιταγῆς"· [μηδείς σου [n] περι-
φρονείτω".
1 [o] Ὑπομίμνησκε [p] αὐτοὺς ἀρχαῖς [q] — καὶ" ἐξουσίαις

---

[t] ὑμῶν.

(s) || + καὶ Syr. utr. Vulg. ms. (t) ἡμῶν CDEFG. 17. 23 31. 37. 39. 72. 73. 74. 80. 87. al. 21. Mt. a. al. 7. Ed. Syr. utr. Arr. Slav. Vulg. It. Chrys. (et. ap. Mt.) Œc. Theophyl. Hilar. Lucif. Ambrst. Hier. Aug. Gildas. alii. (u) δεσπόταις ἰδίοις ADE. 27. 57. (c. al. 2.) Vulg. It. Hier. Ambrst. alii. (x) ὑποτάσσεσθαι ἐν πᾶσιν jungunt Hier. dis. Ambrst. Vigil. (y) μηδὲ DFG. 17. (z) πᾶσαν πίστιν ACDE. 31. 37. 73. et Mill. *Med.* Mt. f. k. Vulg. clar. germ. Hier. Ambrst. || πᾶσαν] πᾶσιν. Theophyl. ἐν πᾶσιν. Syr. Erp. || πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πίστιν FG. boern. || ἀγαθὴν ἐνδεικνυμένους 73. Vulg. clar. germ. Ambrst. (a) ἐπιδεικνυμένους 46. νοσφιζομένους 1* ἐπιφαίνοντας 1** (b) + τὴν ACD EFG. Chrys. Theodoret. (c) *Jesu Christi* Vigil. (d) ἐπὶ 19. (e) + ἀνθρώποις 5. 6. (f) = 31. 37. 61. al. 5. Mt. c. f. Slav. 5. (g) σωτήριος ACD. Syr. utr. τοῦ σωτῆρος ἡμῶν FG. Copt. Vulg. boern. Cyr. hieros. Lucif. Ambrst. Fulg. Pelag. item (absque *nostri*) Hier. *et Salv. nostri* Sedul. Sed Clem. ut rec. (h) = D. (i) = Æth. Facund. ap. Mill. (k) ὑπὲρ ἡμῶν ἑαυτὸν DE. clar. germ. Lucif. || + εἰς θάνατον 69. (l) δίδασκε A. (m) ὑποταγῆς 73. Mt. h. (n) καταφρονείτω 43. 61. 70. 108. al. 3. Mt. a 3. b. 1. Sic interpretatur Chrys. (o) + ἀλλὰ Chrys. (p) + δὲ A. Syr. Arm. (q) = ACDgr. Egr. FG. 17. 31. 67. boern. Damasc.

ὑποτάσσεσθαι, [r] πειθαρχεῖν, [s] πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν
ἑτοίμους εἶναι, [t] Μηδένα" βλασφημεῖν, [u] ἀμάχους εἶναι", 2
ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους [x] πρᾳότητα" πρὸς πάντας
ἀνθρώπους.] [y] Ἦμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, [y z] ἀπει- 3
θεῖς, πλανώμενοι", [a] δουλεύοντες" ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς
ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, [b] στυγητοὶ",
μισοῦντες ἀλλήλους. ["Ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φι- 4
λανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, Οὐκ ἐξ ἔρ- 5
γων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ [c] ὧν" ἐποιήσαμεν [d] ἡμεῖς", ἀλλὰ
κατὰ [e] τὸν αὐτοῦ ἔλεον" ἔσωσεν ἡμᾶς, διὰ λουτροῦ πα-
λιγγενεσίας, καὶ [f g] ἀνακαινώσεως" [h] πνεύματος [i] ἁγίου",
Οὗ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως, διὰ ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ 6
[k] σωτῆρος" ἡμῶν, Ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι, 7
κληρονόμοι [l] γενώμεθα" [m] κατ' ἐλπίδα" ζωῆς αἰωνίου.]
[[n] Πιστὸς" ὁ λόγος· [o] καὶ" περὶ τούτων βούλομαί σε 8
[p] διαβεβαιοῦσθαι", ἵνα [q] φροντίζωσι" [r] καλῶν" ἔργων
προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες [s] — τῷ" Θεῷ, ταῦτά ἐστι
[t] = τὰ" καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις· Μωρὰς δὲ 9
ζητήσεις καὶ [u] γενεαλογίας" καὶ [x] ἔρεις" καὶ μάχας νο-
μικὰς περιΐστασο· εἰσὶ γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι. Αἱ- 10

(r) + καὶ FG. Arm. boern. (s) + καὶ A. Arm. (t) μὴ FG. in boern. utrumque. ‖ μηδὲν Mt. g. (u) = 1. (x) πραΰτητα AC. 31. 67 * * (y) + καὶ DE. Syr. germ. Lucif. (z) = 17. (a) = Mt. k. (b) μισητοὶ D* (c) ἃ AC* DFG. 17. 67. Clem. Cyr. (d) = 73. Mt. h. (e) τὸ αὐτοῦ ἔλεος AD. 31. 47. 67 * * 73. Mt. h. Clem. Max. Ath. Cyr. Theodoret. Damasc. τὸ ἔλεος αὐτοῦ DEFG. Procop. ‖ = αὐτοῦ boern. ἑαυτοῦ 3. Mt. ψ. (f) + διὰ Syr. Syr. p. c. obelo. Slav. (exc. qu. rec.) (g) ἀνακαινίσεως 72 * * 74. Mt. l. ω. Or. ms. (h) + διὰ DEFG. It. Lucif. Ambr. Aug. Ambrst. alii. Sed Hier. ut rec. (i) = Orig. ter. Semel habet. (k) κυρίου 31. Θεοῦ Mt. χ. (l) γενηθῶμεν AC FG. 17. 31. Chrys. (et. ap. Mt. semel.) Ath. γινώμεθα Theodoret. (m) = 47. (n) ἀληθὴς 67 * * (o) = 7. Ed. (p) διαβεβαιῶσαι Mt. f. (q) φροντίσωσι 73. Mt. f. h. Theodoret. (r) καλῶς Chrys. semel in Comm. (s) = ADFG. 14. 57. (cum al. 2.) 67 * * 73. 91. Ap. 2. pluresq. Mt. b. c. d. f. g. Theodoret. (t) = AC DEG. 37. 52. 57. (c. al. 4.) 73. 80. pluresq. Mt. f. Chrys. etiam ap. Mt. (u) λογομαχίας FG. boern. (x) ἔριν DFGgr. ἔριδας Mt. f.

ρετικὸν ἄνθρωπον [y] μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν"
11 παραιτοῦ· Εἰδὼς, ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος, καὶ
ἁμαρτάνει, ὢν αὐτοκατάκριτος.
12 ["Οταν πέμψω ἀρτεμᾶν [z] πρός σε" ἢ τυχικὸν, σπού-
δασον ἐλθεῖν πρός με εἰς [a] νικόπολιν"· ἐκεῖ γὰρ κέκρικα
13 παραχειμάσαι. [b] Ζηνᾶν" τὸν νομικὸν καὶ [c] ἀπολλὼ"
[d] σπουδαίως" πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς [e] λείπῃ".
14 Μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προΐ-
στασθαι εἰς τὰς [f] ἀναγκαίας" χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν
15 ἄκαρποι. Ἀσπάζονταί σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες· [g] ἄσπα-
σαι" τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει. ἡ χάρις [h] μετὰ
[i] πάντων ὑμῶν". [k] †.] [l] †.

---

[k] † ἀμήν. [l] † Πρὸς τίτον τῆς κρητῶν ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα ἐγράφη ἀπὸ νικοπόλεως τῆς μακεδονίας.

(y) μετὰ μίαν νουθεσίαν ἢ (s. καὶ Chrys. Theodoret.) δευτέραν FG. boern. νουθεσίαν καὶ δύο DE. clar. germ. Chrys. ap. Wetst. || καὶ δευτέραν = Iren. alic. Tert. Cypr. Lucif. Ambrst. Ambr. Faustin. Fulgent. Pacian. Etherius. Codices gr. ap, Hier. Sed habent Iren. alic. Ambr. alic. Gelas. Leo M. Maxim. taurin. Pelag. Primas. Sedul. Orig. Ath. Basil. Cyr. Chrys. Theodoret. alii. Versiones. (z) = Mt. d. (a) νεάπολιν. Conject. (b) ζημᾶν Slav. 5. (c) ἀπόλλωνα FG. (d) ταχέως FG. (e) λίπῃ 37. 43. 69. 70. Mt. b. al. 3. Theodoret. ms. (f) ἐναντίας 61. (g) ἀσπάσασθε A. (h) + τοῦ κυρίου DE. clar. germ. || + τοῦ θεοῦ FG. 30. in ora. Vulg. ed. boern. Ambrst. Pelag. (i) τοῦ πνεύματός σου 17. || = ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν Æth. (k) = AC D* 17. Æth. clar. Hier. Ambrst. Pel. (l) Hypographæ variæ: πρὸς τίτον C. ad Titum clar. * πρὸς τίτον ἐπληρώθη (ἐτελέσθη, ἄρχεται πρὸς φιλήμονα.) DEFG. *Ad Titum + scribens a Nicopolim* clar** πρὸς τίτον ἐγράφη ἀπὸ νικοπόλεως A. + τῆς μακεδονίας 31. s. μακεδονίων 18. 49. s. ἥ ἐστιν ἐπαρχία τῆς μακεδονίας. 21. πρὸς τίτον (παύλου ἀποστόλου ἐπιστολὴ πρὸς τίτον Mt. f.) τῆς κρητῶν ἐκκλησίας ἐπίσκοπον (+ πρῶτον rec.) χειροτονηθέντα, ἐγράφη ἀπὸ νικοπόλεως τῆς μακεδονίας 48. Mt. f. ἀρχιεπίσκοπον 70. + διὰ ζηνᾶ καὶ ἀπολλῶ Syr. + *et missa per Artemum discipulum ejus* Copt. || στιχ. ϡζ. s. Gζ. s. ϡϛ. s. ρζ. s. σζ. s. χξ. αναγν. α κεφαλ. ϛ. μαρτυρ. α. Vers. XCVII.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

ΠΑΥ͂ΛΟΣ, [a] δέσμιος" [b] χριστοῦ ἰησοῦ", καὶ τιμό- 1
θεος ὁ ἀδελφὸς, φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ [c] [d] καὶ" συνερ-
γῷ, Καὶ [e] ἀπφίᾳ" τῇ [f] ∾ ἀγαπητῇ", καὶ ἀρχίππῳ τῷ 2
συστρατιώτῃ ἡμῶν, καὶ τῇ κατ' οἶκόν [g] σου" ἐκκλησίᾳ·
Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ κυ- 3
ρίου ἰησοῦ χριστοῦ.
Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε, μνείαν σου ποιού- 4
μενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, Ἀκούων σου τὴν [h] ἀγά- 5
πην καὶ τὴν πίστιν", ἣν ἔχεις [i] πρὸς" τὸν κύριον ἰησοῦν
καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους· Ὅπως ἡ κοινωνία [k] τῆς 6
πίστεώς" σου [l] ἐνεργὴς" γένηται, ἐν ἐπιγνώσει παντὸς

[f] ∾ ἀδελφῇ.

(a) δοῦλος 33. 35. ἀπόστολος D* E. et *Med.* ap. Mill. clar. germ. ἀπόστολος δέσμιος Cassiod. (b) ἰησοῦ χριστοῦ D* E. 3. 4. 57. (c. al. 5.) 73. 74. Apost. 6. Mt. a. al. 5. Syr. utr. Arm. clar. germ. Vulg. ms. Chrys. (et. ap. Mt.) Theophyl. Theodoret. Ambr. Cassiodor. semel. (c) + ἀδελφῷ D* E. et *Med.* ap. Mill. clar. germ. Ambrst. (d) = Syr. ed. Erp. Pelag. (e) ἀφφίᾳ D* ἀππίᾳ 3. Vulg. Ambrst. ἀμφίᾳ FG. 47. Mt. b. boern. (f) ἀδελφῇ AD* EFG. 17. 31. 73. Mt. a in marg. Copt. Erp. Syr. p. c. obelo. Arm. tol. harlej* It. Hesych. Hier. ἀδελφῇ ἀγαπητῇ Slav. ed. Vulg. ed. Ambrst. Pelag. ἀγαπητῇ ἀδελφῇ Slav. 5. (g) αὐτοι 38. Ambrst. αὐτῶν. Copt. || = Arm. (h) πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην DE. 3. 33. 37. 43. 73. Mt. f. Syr. Arm. clar. germ. Ambrst. || + καὶ τὴν ὑπομονὴν Mt. k. (i) εἰς ACD* E. 17. Copt. (k) = Ambrst. in textu et comment. (l) ἐναργὴς, *evidens*, Vulg. Codd. lat. ap. Hier. (qui tamen non probat.) Pelag. *manifesta*, clar. germ. *accepta*, Ambrst.

7 [m] ἀγαθοῦ τοῦ ἐν [n] ἡμῖν", εἰς χριστὸν [o] = ἰησοῦν". [p] χαρὰν"
[q] γὰρ" [r] ∾ ἔχομεν" [s] πολλὴν καὶ" παράκλησιν ἐπὶ τῇ
ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπαυται
διὰ σοῦ, ἀδελφέ.
8 Διὸ πολλὴν ἐν χριστῷ παῤῥησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν
9 σοι τὸ ἀνῆκον, Διὰ τὴν [t] ἀγάπην" μᾶλλον παρακαλῶ·
τοιοῦτος ὢν, ὡς παῦλος [u] πρεσβύτης", [x] νυνὶ" δὲ καὶ
10 δέσμιος [y] ἰησοῦ χριστοῦ"· Παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ
τέκνου, ὃν [z] ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς [a] = μου", ὀνήσιμον·
11 Τόν ποτέ σοι ἄχρηστον, νυνὶ [b] δέ" σοι καὶ εὔχρηστον,
12 Ὃν [c] ∾ ἀνέπεμψα"· σὺ δὲ αὐτὸν, τοῦτ' ἔστι τὰ ἐμὰ
13 σπλάγχνα, [d] προσλαβοῦ". Ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην [e] πρὸς
ἐμαυτὸν" κατέχειν, ἵνα [f] ὑπὲρ" σοῦ [g] μοι διακονῇ" ἐν τοῖς

---

[n] ∾ ὑμῖν. [p] ∾ χάριν. [r] ∾ ἔσχον.
[c] ∾ ἔπεμψα. [g] διακονῇ μοι.

(m) + ἔργου FG. 72. al. 9. Mt. a3. b. Ed. Vulg. ed. et ms. qu. boern. Pel. (n) ἡμῖν ACDEF. 10. 72. 74. 87. 108. al. 20. Mt. a. al. 7. Ed. Ar. pol. clar. germ. Vulg. ms. tol. harlej.** et marian.** Chrys. Theodoret. Œc. Ambrst. Pel. in comment. || = Slav. ant. Vulg. ms. || ἐμοὶ 23. || σοι Erp. (o) = AC. 4* 17. Syr. post. in m. Copt. Hier. Ambrst. (p) χαρὰν ACDEFG. 17. 31. 72. 74. al. 4. et Barb. 1. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. 7. ed. Vulg. It. Chrys. (et. in Mt. α. non in β.) Œc. Hier. Ambrst. Pel. χάριν τουτέστι χαρὰν. Theophyl. (q) = 4. 29. 37. Mt. c. d. e* Arm. Theophyl. (r) ἔσχον ACFG. 17. 73. 74. 80. Copt. Arm. Vulg. boern. Theodoret. Ambrst. Pelag || ἔσχομεν D*E. clar. germ. Hier. || ἔχω Mt. n. Slav. ed. (s) καὶ πολλὴν 21. item 3. Chrys. (et. ap. Mt.) (t) ἀνάγκην A. (u) πρεσβεύτης Conject. (x) νῦν A. 67** 73. Mt. d. (y) = D*gr. || χριστοῦ ἰησοῦ AC. 31. 73. Mt. f. Copt. Ambr. Hier. Ambrst. (z) + ἐγὼ A. 37. 68. Slav. 5. Chrys. (et. ap. Mt.) (a) = AD*EFG. 17. 23* 52. Mt. f. Vulg. It. Ambr. Hier. Ambrst. Pelag. (b) καὶ 67* δὲ καὶ. G. 31. 47. Barb. 1. Mt. d. k. Vulg. boern. Hier. Pel. (c) DE. 4. 17. 23. al. 4. Slav. 5. clar. germ. Chrys. (et. ap. Mt.) || + σοι ACD*E. 17. Syr. Copt. Arm. Slav. 7. ed. Vulg. ed. It. Hier. Pelag. || + πρός σε. Vulg. ms. Chrys. (et. ap. Mt.) Ambrst. (d) = AFGgr. 17. Post σὺ δὲ (quod abest ab A. 17.) ponunt 37. 73. Mt. f. post αὐτὸν ponunt Arm. boern. Theodoret. || + *filium carissimum*, harl.** (e) ὑπὲρ σοῦ, omissis mox ὑπὲρ σοῦ, Chrys. (et. ap. Mt.) (f) ἀντὶ 73. (g) μοι διακονῇ ACDEFG. Vulg. It. Chrys. ed. Theodoret. Theophyl. Hier. Ambrst. Pelag.

δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου· Χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐ- 14
δὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ
ἀγαθόν σου ᾖ, ἀλλὰ [h] κατὰ" ἑκούσιον. Τάχα γὰρ διὰ 15
τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν, ἵνα αἰώνιον [i] αὐτὸν" ἀπέχῃς·
Οὐκ ἔτι ὡς δοῦλον, ἀλλ' [k] [l] ὑπὲρ δοῦλον", ἀδελφὸν 16
ἀγαπητὸν, μάλιστα ἐμοὶ, [m] πόσῳ δὲ μᾶλλόν σοι, καὶ ἐν
σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ"; Εἰ οὖν [n] με" ἔχεις κοινωνὸν προσ- 17
λαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ. Εἰ δέ τι ἠδίκησέ [o] σε", ἢ ὀφείλει, 18
τοῦτο ἐμοὶ [p] ἐλλόγει". Ἐγὼ παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ 19
χειρὶ, ἐγὼ [q] ἀποτίσω"· ἵνα μὴ λέγω σοι, ὅτι καὶ σεαυ-
τόν μοι προσοφείλεις [r]. Ναὶ, ἀδελφὲ, ἐγώ σου ὀναίμην ἐν 20
κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα * ἐν [s] χριστῷ". Πε- 21
ποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς, ὅτι καὶ ὑπὲρ
[t] ὃ" λέγω ποιήσεις.

Ἅμα δὲ καὶ ἑτοίμαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ, ὅτι 22
[u] διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν. [x] Ἀσπάζε- 23
ται" σε ἐπαφρᾶς, ὁ συναιχμάλωτός μου [y] ἐν χριστῷ ἰη-
σοῦ", Μάρκος, ἀρίσταρχος, δημᾶς, λουκᾶς, οἱ συνερ- 24

---

[n] ἐμέ. [s] κυρίῳ. [x] ἀσπάζονται.

(h) = D* Vulg. It. Ambrst. Hier. Ambr. Pelag. (i) = 7. Ed. (k) + ὡς 19. 61. 91. (l) ὑπὲρ δούλου, *pro servo*, Vulg. ed. clar. germ. Ambrst. Pelag. Sedul. (m) = Chrys. (etiam ap. Mt.) (n) CDEFG. 37. al. 6. Mt. a. (al. 9.) Ed. Chrys. (et. ap. Mt.) Theodoret. Theophyl. Œc. Damasc. (o) = 17. 30. 31. Mt. g. Arm. ‖ σοι Mt. c. Theophyl. (p) ἐνλόγα CD*F. 17. 31. ἐλλόγα AG. (q) ἀποδώσω D* Schol. Codd. 19. 20. Slav. ed. Vulg. It. Ambrst. Pelag. Hier. (r) + ἐν κυρίῳ D*E. clar. germ. (s) ACDFG. 10. 31. 37. 39. 73. 74. al. 3. Mt. f. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. sixtina et ms. It. Chrys. (et. ap. Mt.) Œc. in comm. Theodoret. ms. Theophyl. Ambr. Hier. Ambrst. Pelag. (t) ἃ AC. 17. 31. 73. Copt. (u) + καὶ 52. 61. 70. Ed. (x) ACD*E. 23. 37. 47. 67. 73. 87. al. 4. Mt. d. f. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. Vulg. clar. germ. Chrys. (et. ap. Mt.) Theodoret. Theophyl. Hier. Ambrst. Pelag. (y) = 43. Mt. k. ‖ ἐν κυρίῳ Mt. d. ‖ ἰησοῦ = 72. Ed.

25 γοί μου. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου [z] ἡμῶν" ἰησοῦ χριστοῦ
μετὰ [a] τοῦ πνεύματος" ὑμῶν. [b] †. [c] †.

---

[b] † ἀμήν. [c] † Πρὸς φιλήμονα ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης διὰ ὀνησίμου οἰκέτου.

(z) = 17. 31. 47. Mt. f. Syr. post. Arm. ed. (a) τοῦ πατρὸς 1. || = Mt. d. (b) = AC*D*gr. Hier. Ambrst. ed. || Vs. 21—25 = G. spatio vacuo relicto. || vs. 25. = Theophyl. (c) Hypographæ variæ: = A. πρὸς φιλήμονα C. πρὸς φιλήμονα ἐπληρώθη DE. πρὸς φιλήμονα ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης δι' ὀνησίμου (ὀνησιφόρου 69.) Mt. n. + οἰκέτου rec. διὰ ὀνησίμου οἰκέτου ἀπὸ τοῦ παύλου 70. πρὸς φιλήμονα καὶ ἀπφίαν, δεσπότας ὀνησίμου, καὶ πρὸς ἄρχιππον, διάκονον τῆς ἐν κολοσσαῖς ἐκκλησίας, ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης (+ ἐκ προσώπου παύλου καὶ τιμοθέου 31. 39.) διὰ ὀνησίμου οἰκέτου Mt. a. παύλου ἀποστόλου ἐπιστολὴ πρὸς φιλήμονα etc. 73. Slav. rec. Ed. στιχ. λζ. s. μβ. s. μζ. ἀναγν. α. κεφαλ. β. *habet vers.* XLV.

Η ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.*

ΠΟΛΥΜΕΡΩ͂Σ καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς λα- 1
λήσας [a] τοῖς πατράσιν'' ἐν τοῖς προφήταις, Ἐπ' [b] ἐσχάτου' 2
τῶν ἡμερῶν [c] τούτων'' ἐλάλησεν [d] ἡμῖν'' ἐν υἱῷ, ὃν ἔθηκε
κληρονόμον πάντων, ([e] δι' οὗ'' καὶ [f] τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν''·)
Ὃς (ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης, καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑπο- 3
στάσεως αὐτοῦ, [g] φέρων'' τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς
δυνάμεως [h] αὐτοῦ'',) [i] δι' ἑαυτοῦ'' καθαρισμὸν [k] ποιησά-
μενος τῶν ἁμαρτιῶν [l] = ἡμῶν'', ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ [m] τῆς
μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς.
Τοσούτῳ κρείττων [n] γενόμενος'' τῶν ἀγγέλων, ὅσῳ δια- 4
φορώτερον παρ' αὐτοὺς [o] κεκληρονόμηκεν'' ὄνομα. Τίνι 5
γὰρ εἶπέ ποτε τῶν ἀγγέλων· υἱός μου εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον

---

[b] ἐσχάτων.

[f] ∾ ἐποίησε τοὺς αἰῶνας.

(*) + παύλου s. παύλου τοῦ ἀποστόλου Codd. multi et Ed. (a) = 32. Orig. semel, sed habet bis ‖ + ἡμῶν 46. Arm. Æth. Clem. ap. Cassiod. Theodoret. alic. Sedul. (b) ABDE. 4. 23. 31. 37. 39. 46. 53. 67** 71. 72. 73. 74. 80. 87. 103. al. 25. et Barb. 5. Mt. a. al. 13. Ed. Slav. Vulg. (non harlej.*) Orig. semel. (sed semel ut rec.) Eus. Ath. alicubi. Cyr. alic. Nyss. Chrys. (etiam in Mt. 1. 4.) Theodoret. alicubi. Damasc. Procop. (c) = Orig. bis. Sedul. (d) = Æth. (e) παρ' οὗ Lect. 5. ‖ διότι Conject. (f) ABDE. 37. 53. Syr. Vulg. clar. germ. Euseb. Ath. Cyr. Tit. bostr. Aug. Ambr. alii. (g) φανερῶν B. (h) = 53. 67** ‖ αὐτοῦ 67* Ed. (i) = AB. 17. 46* 47. 80. Arm. Vulg. Cyr. sæpe. Sedul. ‖ δι' αὐτοῦ. D* Æth. ut videtur. clar. germ. Cyr. semel. Euthal. contradicente Theodoreto, qui δι' αὑτοῦ præfert. (k) τῶν ἁμαρτιῶν (ἡμῶν) ποιησάμενος AB. 37. 46. 53. 73. Mt. b. f. Vulg. (l) = ABD*E. 53. 67** Syr. (non Arr.) Copt. Æth. Vulg. Ath. Cyrill. utr. Nyss. Damasc. Aug. Sedul. Cassiod. (m) + τοῦ θρόνου 19. 38. 48. 55. 72. Apost. 4. Mt. b. bis. e. Ed. Slav. 7. ed. et 8 in marg. Cyrill. (n) γίγονε 46. (o) εἴληφεν. 74.

γέγέννηκά σε; καὶ πάλιν· ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα,
6 καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν; Ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ
τὸν [p] πρωτότοκον" εἰς τὴν οἰκουμένην, λέγει· καὶ προσκυ-
7 νησάτωσαν [q] αὐτῷ" [r] πάντες" ἄγγελοι θεοῦ. Καὶ πρὸς
μὲν τοὺς ἀγγέλους [s] λέγει· ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐ-
τοῦ [t] πνεύματα", καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς
8 φλόγα· Πρὸς δὲ τὸν υἱόν· ὁ θρόνος σου * ὁ θεὸς * εἰς τὸν
αἰῶνα [u] τοῦ αἰῶνος"· ῥάβδος [x] εὐθύτητος [y] ἡ" ῥάβδος τῆς
9 βασιλείας σου. Ἠγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας
[z] ἀνομίαν"· διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε * ὁ θεὸς, ὁ θεός σου,
10 * [a] ἔλαιον ἀγαλλιάσεως" παρὰ τοὺς μετόχους σου. Καί·
σὺ [κατ' ἀρχὰς, [b] κύριε", τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ
11 ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί. Αὐτοὶ ἀπολοῦνται,
σὺ δὲ [c] διαμένεις"· καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσον-
12 ται, Καὶ [d] ὡσεὶ" περιβόλαιον [e] ἑλίξεις" αὐτοὺς [f], καὶ
ἀλλαγήσονται· σὺ δὲ [g] ὁ" αὐτὸς εἶ, [h] καὶ" τὰ ἔτη σου
13 οὐκ ἐκλείψουσι.] Πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέ ποτε·
κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑπο-
14 πόδιον τῶν ποδῶν σου; Οὐχὶ πάντες εἰσὶ λειτουργικὰ
πνεύματα, εἰς [i] διακονίαν" ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλ-
λοντας κληρονομεῖν [k] σωτηρίαν";
1 Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ἡμᾶς προσέχειν τοῖς

(p) παράκλητον 44. (q) αὐτὸν 34. 39. 61. (r) = Mt. c. (s) + αὐτοῦ D* E. 71. Chrys. ap. Mt. semel. ‖ *et angelus ipsius quidem dicit* clar. germ. (t) πνεῦμα I. 39. 67 ** 71. et E. ap. Mill. Syr. clar. germ. (u) = B. 17. ‖ + καὶ ἡ AB. (καὶ D* E.) 17. 53. Æth. clar. germ. Vulg. ms. (x) + τῆς AB. 53. (y) = AB. 53. Ed. (z) ἀδικίαν A. 17. 23. 43. 57. (c. al. 3.) Cyr. Chronic. alex. Euseb. Chrys. ap. Mt. (a) = 73. (b) = Syr. ‖ post σὺ ponunt 14. Arm. (c) διαμενεῖς DE. 23. 53. 67 ** Vulg. (d) ὡς D* E. Damasc. (e) ἑλίξεις Codd. qu. Ed. ἀλλάξεις D* 43. Vulg. (non harl*) clar. germ. Tert. (f) + ὡς (s. ὡσεὶ) ἱμάτιον ABD* E. Æth. Arm. clar. germ. (g) = 71. (h) = D* (i) διακονίας B. Orig. bis, sed quinquies ut rec. (k) ζώην αἰώνιον Or. semel.

[l] ἀκουσθεῖσι″, μήποτε [m] παραῤῥυῶμεν″. [Εἰ γὰρ ὁ δι' 2
ἀγγέλων λαληθεὶς [n] λόγος″ ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα
παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν·
Πῶς ἡμεῖς [o] ἐκφευξόμεθα″, τηλικαύτης ἀμελήσαντες 3
σωτηρίας; ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα [p] λαλεῖσθαι″ [q] διὰ″ τοῦ
κυρίου, [r] ὑπὸ″ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη,]
Συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ θεοῦ σημείοις [s] τε″ καὶ τέρασι, 4
καὶ ποικίλαις δυνάμεσι, καὶ πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς
κατὰ τὴν [t] αὐτοῦ″ θέλησιν. Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξε 5
[u] τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν. Διε- 6
μαρτύρατο δέ πού τις, λέγων· [x] τί″ ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι
μιμνήσκῃ αὐτοῦ· ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν;
Ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους· δόξῃ καὶ 7
τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν[y] †· Πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω 8
τῶν ποδῶν αὐτοῦ. [z] ἐν γὰρ τῷ″ ὑποτάξαι [a] αὐτῷ″ τὰ
πάντα, οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον· νῦν δὲ οὔπω ὁρῶ-
μεν [b] αὐτῷ″ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα. Τὸν δὲ βραχύ 9
τι παρ' ἀγγέλους ἠλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν διὰ
τὸ πάθημα τοῦ θανάτου δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον·
ὅπως [c] χάριτι″ θεοῦ ὑπὲρ [d] παντὸς″ γεύσηται θανάτου.

---

[y] † καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου·

(l) λαληθεῖσιν Arm. Theophyl. ms. (m) παραρυῶμεν AD. Ap. 6. Mt. d. m. ‖ = cum μήποτε Chrys. in textu. ‖ Vs. 1 = 53. (n) νόμος Orig. semel. Theodoret. alicubi. (o) ἐκφευξώμεθα 3. 31. 51. 52. Mt. a. n. Ed. Œc. ed. (p) = Lect. 7. ‖ post κυρίου ponit 46. (q) ὑπὸ 3. 4* 37. 71. 73. Mt. χ. (r) διὰ 73. 80. (s) = 53. al. 7. Mt. c. χ. Vulg. Chrys. (etiam ap. Mt.) Theophyl. Aug. Vigil. taps. (t) τοῦ θεοῦ D* Egr. (u) + ὁ θεὸς C. Slav. ed. Vulg. ed. (non tol. harl.*) Chron. alex.

(x) τίς C* Apost. 2. Codex A in Psalmo VIII. Copt. tol. clar. germ. Damasc. ‖ αὐτῷ 61. (y) = BDE** gr. 23. 39. 43. 47. 57. (c. al. 3.) 67* 73. 74. 87. al. 27. c. Barber. 6. Mt. a. al. 11. Syr. in Codd. et Ed. quibusd. Slav. 5. Chrys. (etiam ap. Mt.) Damasc. Theophyl. Œc. (z) ἐν τῷ γὰρ BD. 23. 53. (a) αὐτὸν Apost. 6** (b) = B. Theophyl. (c) χωρὶς 53. 67** Codd. gr. ap. Orig. (qui aliquoties utramque lectionem, notata codicum dissonantia, profert.) Codd. syr. Codd. lat. ap. Hier. The-

10 ῎Επρεπε γὰρ αὐτῷ,* δι᾽ ὃν τὰ πάντα καὶ δι᾽ οὗ τὰ πάντα,
πολλοὺς [e] υἱοὺς" εἰς δόξαν ἀγαγόντα τὸν ἀρχηγὸν τῆς
[f] σωτηρίας" [g] αὐτῶν" διὰ παθημάτων [h] τελειῶσαι".]
11 [i] "Ο,τε γὰρ [ἁγιάζων" καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι, ἐξ ἑνὸς πάν-
τες· δι᾽ ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς [k] αὐτοὺς"
12 [l] καλεῖν", λέγων· Ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελ-
13 φοῖς μου, [m] ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε". Καὶ πάλιν [n]·
ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ᾽ αὐτῷ· καὶ πάλιν· ἰδοὺ ἐγὼ καὶ
14 τὰ παιδία, ἅ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός. Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία
κεκοινώνηκε [o] ∾ σαρκὸς καὶ αἵματος", καὶ αὐτὸς παρα-
πλησίως [p] μετέσχε" τῶν αὐτῶν [q], ἵνα διὰ τοῦ θανάτου
[r] καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, του-
15 τέστι τὸν διάβολον, Καὶ [s] ἀπαλλάξῃ" τούτους, ὅσοι
[t] φόβῳ θανάτου" διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν [u] δου-
16 λείας". Οὐ γὰρ δήπου [x] ἀγγέλων" ἐπιλαμβάνεται,

---

[o] ∾ αἵματος καὶ σαρκός.

---

odoret. in textu et comment. sæpe. Anastasius abbas diserte. Theodor. mopsuest. in schol. codicis 19. Ambr. Vigil. taps. Fulgent. Item Œc. et Theoph. (qui Nestorianis hanc lectionem tribuunt.) || Sed χάριτι Codices. Versiones. Codd. gr. ap. Orig. et lat. ap. Hier. Eus. Ath. Cyr. Chrys. Faustin. presb. alii. || *ipse enim* DEUS *per gratiam suam pro omni homine gustavit mortem*, Syr. ed. *ipse enim excepto Deo per gratiam suam* etc. Codd. syr. lectione utraque juncta. || χωρὶς Θεοῦ scholion est marginale, non ad h. l. sed ad vs. 8. coll. 1 Cor. 15, 27. spectans, quod alieno loco in textum intulit librarius, ratus, marginalem notam esse correctionem vocum χάριτι Θεοῦ. (d) πάντων 66** (e) = Apost. 4. (f) ζωῆς 74. (g) = 34. || ἡμῶν Apost. 7. (h) τελειοῦσθαι. Codd. lat. Ambr. Rufin. Sedul. item Vigil. taps. (i) ὅτι γὰρ ὁ ἁγιάζων Mt. c. h. Orig. || ὅτε ὁ ἁγιάζων Mt. f. || γὰρ = 61. (k) = 2. Ante ἀδελφοὺς ponunt 53. Cyr. (l) καλῶν 17. (m) = Chrys. (et. ap. Mt.) (n) + λέγει 46. || καὶ πάλιν· ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ᾽ αὐτῷ = 4* 80. Mt. χ. (o) αἵματος καὶ σαρκὸς ABCDE. 37. 47. 53. Syr. p. Copt. Arm. Vulg. ms. clar. germ. Or. Eus. Cyr. utr. Ath. Chrys. (etiam in Mt. 4.) Damasc. Nicephor. Theophyl. Ambr. Ansbert. (p) μετέσχηκε 73. (q) + παθημάτων D*E Eus. Theodoret. alic. Hier. *eorundem passione* clar. germ. *earundem passionum*, Hier. (r) + θάνατον D*E. clar. germ. || + αὐτοῦ Syr. Arr. Arm. || αὐτοῦ Theophyl. (s) ἀποκαταλλάξῃ A. || ἀπαλλάξει 71. Mt. d. g. m. Chrys. ap. Mt. (t) = marian. (u) δουλίας Conject. (x) ἀγγέλου 57. (c. al. 4!) τῶν ἀγγέλων 4.

[y] ἀλλὰ σπέρματος ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται". "Οθεν 17
ὤφειλε κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεή-
μων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεὸν, εἰς
τὸ ἱλάσκεσθαι [z] τὰς ἁμαρτίας" τοῦ λαοῦ. Ἐν ᾧ γὰρ 18
πέπονθεν αὐτὸς [a] πειρασθεὶς, δύναται [b] τοῖς πειραζομένοις
βοηθῆσαι.]

[c] "Οθεν", [ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτο- 1
χοι, κατανοήσατε [d] τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα" τῆς
ὁμολογίας ἡμῶν, [e] † ἰησοῦν· Πιστὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι 2
αὐτὸν, ὡς καὶ μωσῆς ἐν [f] ὅλῳ" τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. [g] Πλείονος" 3
γὰρ [h] οὗτος δόξης" παρὰ μωσῆν ἠξίωται, καθ' ὅσον πλείονα
τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν. ([i] Πᾶς γὰρ 4
οἶκος κατασκευάζεται ὑπό τινος"· ὁ δὲ [k] — τὰ" πάντα
κατασκευάσας, θεός [l].)] Καὶ [μωσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ 5
τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ὡς θεράπων, εἰς μαρτύριον τῶν λαληθη-
σομένων· Χριστὸς δὲ, ὡς υἱὸς ἐπὶ [m] τὸν" οἶκον [n] αὐτοῦ"· 6
[o] ∾ οὗ" οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, [p] ἐάνπερ" τὴν παῤῥησίαν
καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος [q] μέχρι τέλους βεβαίαν"
[r] κατάσχωμεν".

---

[e] † χριστόν. [h] δόξης οὗτος. [o] ∾ ὅς.

(y) = 57. 74* (z) ταῖς ἁμαρτίαις A. 17. Ath. Chrys. (et. ap. Mt.) Aug. Vigil. taps. (a) + καὶ Vulg. Ambr. Fulgent. (b) + καὶ 31* 49. Arm. Vulg. (non tol.) Ambr. (c) = 69. (d) inverso ordine 3. Hier. (e) = AC*D* 17. 34. 47. 53. 67** 73. Copt. Æth. Vulg. clar. germ. Cyr. Ath Theodoret. alic. Ambr. Hier. Fulgent. Vigil. taps. || post ἰησοῦν ponunt C** 23. 37. 46. 53. 57. (cum al. 6) 67* 72. 74. 87. al. 17. Mt. a. al. 11. Ed. Syr. Arr. Arm. Slav. Orig. Chrys. (et. ap. Mt.) Theodoret. Œc. Theophyl. Hilar. || ἰησοῦν = B. (f) = B. Copt. Erp (g) μείζονος Chrys. etiam ap. Mt. (h) οὗτος δόξης ABCDE. 37. 43. 47. Mt. f. Chrys. etiam ap. Mt. || οὗτος] = Arm. Post μωσῆν legunt 4. Vulg. ms. (i) = Chrys. etiam ap Mt. (k) = ACD*E. 17. 53. 67** Mt. g. Chrys. in Mt 4. (l) + ἐστι Syr. p. cum obelo. Vulg ms (m) = 69. (n) αὐτοῦ Ed. (o) ὅς D* 6. 53. 67** Vulg. clar. germ Lucif. Ambr. (Sed non Hier. Cyr. Chrys. Didymus. alii.) || + ὁ 2. Mt. m. Ed. (p) ἐὰν BD*E. 17. 53. (q) = B. Æth. Lucif. Ambr. || = βεβαίαν Syr. Post κατάσχωμεν ponit 4. (r) κατασχῶμεν Ed.

7 Διό, καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· σήμερον, ἐὰν
8 τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, Μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας
ὑμῶν, [s] ὡς" ἐν τῷ παραπικρασμῷ, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ
9 [t] πειρασμοῦ" ἐν τῇ ἐρήμῳ· [u] Οὗ" [x] ∾ ἐπείρασάν [y] με"
οἱ πατέρες ὑμῶν, [z] ἐδοκίμασάν με", καὶ εἶδον τὰ ἔργα
10 μου * τεσσαράκοντα ἔτη· [a] Διὸ" προσώχθισα τῇ γενεᾷ
[b] ∾ ἐκείνῃ", καὶ [c] εἶπον"· ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ· αὐ-
11 τοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου· [d] Ὡς" ὤμοσα ἐν τῇ
ὀργῇ μου· εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.
12 [Βλέπετε [e], [f] ἀδελφοὶ", μήποτε ἔσται ἔν τινι ὑμῶν καρ-
δία πονηρὰ ἀπιστίας, ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ θεοῦ ζῶντος·
13 Ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' [g] ἑκάστην" ἡμέραν,
ἄχρις οὗ τὸ σήμερον [h] καλεῖται", ἵνα μὴ σκληρυνθῇ
14 [i] ἐξ ὑμῶν τις" ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας. Μέτοχοι γὰρ [k] τοῦ χρι-
στοῦ γεγόναμεν", ἐάνπερ τὴν [l] ἀρχὴν" τῆς [m] ὑποστάσεως"
15 [n] μέχρι τέλους βεβαίαν [o] κατάσχωμεν". Ἐν τῷ λέγεσθαι·
σήμερον, ἐὰν τῆς φωνῆς [p] αὐτοῦ" ἀκούσητε· μὴ [q] σκλη-

---

[x] ἐπείρασαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν δοκιμασίᾳ καὶ εἶδον. [b] ∾ ταύτῃ.

[i] τις ἐξ ὑμῶν. [k] γεγόναμεν τοῦ χριστοῦ.

(s) = 37. ὥσπερ Chrys. in Comment. (t) παραπικρασμοῦ 39. (u) ὅπου D*E. (x) Vide duas notas sequentes. (y) = ACD*E. 17. Copt. clar. germ. Lucifer. (z) ἐν δοκιμασίᾳ ABCD*E. 53. 73. Copt. clar. germ. Clem. Lucifer. || με = Vulg. ed. (a) = 43. al. 4. Mt. d. f. Cyr. || 40. *annis proximus* (fort. *perosus*) *fui generationi huic*, Ambr. (b) ABD*gr. 6. 17. 23. 53. 57. 67** Vulg. Clem. || = Lucif. (c) εἶπα AD. 17. 72. 73. 74. al. 5. Ed. Chrys. in Mt. 5** (d) οἷς Vulg. ms. Cyr. (e) + δὲ Mt. c. || + *itaque* clar. germ. (f) = Chrys. (et. ap. Mt.) in comment. || + μου 17. 38. 43. Mt. d. Syr. Copt. Æth. (g) πᾶσαν Mt. m. (h) καλεῖτε C. (i) BDE. 46. 67. 72. 74. 108. al. 8. Mt. a. b. c. al. 7. Ed. Damasc. ἐξ ἡμῶν τις. Vulg. ms. (k) ABCDEH. 37. 53. 73. Mt. f. Ed. Vulg. clar. germ. Cyr. Damasc. Lucifer. Hilar. Hier. || *Jesu Christi facti sumus*, Ambr. || *Dei f. s.* Vigil. taps. (l) ἀπαρχὴν 23. in ora. Mt. m.** Theodoret. alic. (m) πίστιως 67** (n) + αὐτοῦ A. 71. Slav. 5. Vulg. Hier. alicubi. Vigil. (o) κατασχῶμεν Mt. b. χ. Ed. || φυλάξωμεν 31. 33. 35. (p) = 30. || μου Codd. teste Erasmo. Lucifer. (q) σκληρύνετε DE.

ρύνητε" τὰς καρδίας ὑμῶν, [r] ὡς" ἐν [s] τῷ" παραπικρασμῷ.
[t] Τίνες" γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν; * ἀλλ' οὐ πάντες 16
οἱ ἐξελθόντες [u] ἐξ" αἰγύπτου διὰ μωσέως;] Τίσι δὲ [x] προσ- 17
ώχθισε [y] τεσσαράκοντα ἔτη"; οὐχὶ τοῖς [z] ἁμαρτήσα-
σιν"; ὧν τὰ κῶλα [a] ἔπεσεν" ἐν τῇ ἐρήμῳ. Τίσι δὲ ὤμοσε 18
μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν [b] αὐτοῦ", εἰ μὴ
τοῖς ἀπειθήσασι; Καὶ βλέπομεν, ὅτι οὐκ [c] ἠδυνήθησαν 19
εἰσελθεῖν" δι' [d] [e] ἀπιστίαν".] [Φοβηθῶμεν οὖν, μήποτε 1
καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυ-
σιν αὐτοῦ, δοκῇ τις [f] ἐξ ὑμῶν" ὑστερηκέναι. Καὶ γάρ 2
ἐσμεν εὐηγγελισμένοι, καθάπερ [g] κἀκεῖνοι"· ἀλλ' οὐκ
ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους, μὴ [h] ∾ συγκεκρα-
μένος" τῇ πίστει [i] τοῖς ἀκούσασιν". [k] Εἰσερχόμεθα" 3
[l] γάρ" εἰς τὴν κατάπαυσιν [m] οἱ πιστεύσαντες", καθὼς
εἴρηκεν· [n] ὡς" ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου· εἰ εἰσελεύσονται
εἰς τὴν κατάπαυσίν μου· καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς

---

[t] τινὲς. [h] ∾ συγκεκραμένους sive συγκεκερασμένους.

(r) = 74. ὥσπερ Chrys. (s) ἐκείνῳ Vulg. ms. (t) τίνες Ed. Syr. Erp. Chrys. ut videtur. Theodoret. (u) ἐκ γῆς 17. (x) + καὶ A. (y) = 67** || + ἐν ἐρήμῳ. 71. (z) ἀπειθήσασιν A. 47. || ἁμαρτάνουσιν 4. (a) ἔπεσαν CDE. Cyr. || ἔπεσον 39. 49. 72. 73. 74. al. 9. Mt. d. f. χ. Ed. Chrys. (et. ap. Mt.) (b) = Mt. k. || μου 46* (c) εἰσῆλθον 57. (cum 49.) || + εἰς τὴν κατάπαυσιν Vulg. ms. et sixtin. ed. Clem. (d) + τὴν 4. Mt. d. Theophyl. (e) ἀπείθειαν 47. (f) = 21. Theophyl. ἐξ ἡμῶν 5. 56. Ed. Vulg. ms. et sixt. Theodoret. (g) ἐκεῖνοι 72. Mt. k. Ed. Chrys. ap. Mt. Theophyl. (h) συγκεκερασμένους ABCD* 23. 53. 57. ap. Wetst. 71. 73. Mt. f. συγκεκραμένους D**E. 4. 6. 10. 39. 43. 46. 47. 57. ap. Alter. (c. al. 5.) 66. in m* 72. 73. 74. 80. 87. 108. al. 26. Mt. a. d. e. g. l. n. Ed. Syr. p. Ar. pol. Copt. Æth. Arm. Slav. (exc. rec.) Vulg. ms. (clar. germ. et Lucif. in vitio cubant: *verbum auditus non temperatus fidem s. fide s. fidei auditorum*) Cyr. alic. Chrys. (etiam ap. Mt.) Theodoret. Macar. Damasc. Œcum. Phot. Theophyl. Iren. συγκεκραμμένους 49. Mt. b. k. m. || Recepta extat in Syr. Erp. Vulg. ed. Cyr. alic. vel etiam in 17. 31. 37. 41. Mt. c. || συγκεκραμένοις Conject. (i) τῶν ἀκουσάντων D* Syr. p. in m. Slav. 5. rec. τοὺς ἀκούσαντας Chrys. in Mt. 4. τοῖς ἀκουσθεῖσιν. 71. (k) εἰσερχώμεθα AC. Vulg. (l) οὖν AC. 31. 47. 53. 73. 80. Copt. || δὲ Syr. Arm. (m) = Chrys. in Mt. 1. 5* || οἱ πιστεύοντες 3. 71. || + *per dominum*, harlej. (n) οἷς Vulg. sixt.

4 κόσμου γενηθέντων. Εἴρηκε γάρ που περὶ τῆς ἑβδόμης
οὕτω· καὶ κατέπαυσεν ὁ θεὸς [o] ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ"
5 ἀπὸ [p] πάντων" τῶν ἔργων αὐτοῦ. Καὶ ἐν τούτῳ πάλιν·
6 [q] εἰ" εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. Ἐπεὶ οὖν
ἀπολείπεται τινὰς εἰσελθεῖν [r] εἰς αὐτὴν", καὶ οἱ πρότερον
7 εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι' ἀπείθειαν· Πάλιν τινὰ
ὁρίζει ἡμέραν, σήμερον, ἐν δαβὶδ λέγων, μετὰ τοσοῦτον
χρόνον· (καθὼς [s] ∾ εἴρηται") σήμερον, ἐὰν τῆς φωνῆς αὐ-
8 τοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν. Εἰ γὰρ
[t] αὐτοὺς" ἰησοῦς [u] κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει
9 μετὰ ταῦτα ἡμέρας. Ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς
10 [x] τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ. Ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν
αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ [y] τῶν ἔργων αὐτοῦ,
11 ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ θεός. Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν
εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν [z], ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις [a] ὑπο-
12 δείγματι" πέσῃ [b] τῆς ἀπειθείας". Ζῶν γὰρ ὁ λόγος [c] τοῦ
θεοῦ", καὶ ἐνεργὴς, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαι-
ραν δίστομον, καὶ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς
[d] = τε" καὶ [e] πνεύματος", ἁρμῶν τε καὶ [f] μυελῶν", καὶ
13 κριτικὸς [g] ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν" καρδίας· Καὶ οὐκ
ἔστι [h] κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνὰ

---

[s] ∾ προείρηται.

(o) = A. (p) = 61. harlej. (q) = Mt. n. Ed. καὶ D* clar. germ. (r) ἐν αὐτῇ 23. 43. 46* 49. 57. (s) ACD*E. 17. 23. 31. 39. 47. 57. (c. al. 2.) Syr. utr. Erp. Copt. Arm. Vulg. clar. germ. Cyr. Chrys. (et. in Mt. 4.) Theodoret. Lucif. ‖ προείρηκε B. 73. 80. (t) αὐτὸς 49. 52. 72. al. 6. Ed. Mt. k. l. ‖ + ὁ 52. 72. Ed. (u) + ὁ τοῦ ναυῆ 61. Theodoret. in comm. item Syr. Erp. (x) + ἔτι Slav. ed. (y) + πάντων D*Egr. Syr. p. Cyr. Chrys. ms. (z) + ἡμεῖς οἱ πιστεύσαντες Syr. p. cum asterisco. (a) δείγματι 44. (b) τῆς ἀληθείας D*. *a veritate* clar. germ. ‖ ἀπιστίας 31. Syr. p. et edita in m. (c) = 23* (d) = ABCH. 3. 67** 73. 80. Orig. ter Chrys. (etiam Mt. 1. 4. 5. sed semel habent) Eus. Cyr. Ath. Theodoret. Damasc. Theophyl. (e) = 91* ‖ σώματος 3. al. 3. Cæsarius Areopag. item, omisso ἁρμῶν usque ad ἐνθυμήσεων, Cyr. (f) μελῶν Codex teste Erasmo. (g) ἐνθυμήσεως ἐννοιῶν τε D* (h) + τις 4.

[i] καὶ τετραχηλισμένα" [k] τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ", πρὸς
ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.]
["Ἔχοντες [l] οὖν" ἀρχιερέα μέγαν, διεληλυθότα τοὺς 14
οὐρανοὺς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν [m] τῆς ὁμο-
λογίας". Οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμ- 15
παθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, [n] ∾ πεπειρασμένον" δὲ
κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα, χωρὶς ἁμαρτίας. [o] Προσ- 16
ερχώμεθα" [p] οὖν" μετὰ παῤῥησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάρι-
τος [q], ἵνα λάβωμεν [r] ἔλεον", καὶ χάριν [s] εὕρωμεν" [t] εἰς"
εὔκαιρον βοήθειαν. Πᾶς γὰρ [u] ἀρχιερεὺς" ἐξ ἀνθρώπων 1
[x] λαμβανόμενος", ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν
θεὸν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ [y] ἁμαρ-
τιῶν". Μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς [z] ἀγνοοῦσι" καὶ πλα- 2
νωμένοις, [a] ἐπεὶ καὶ" αὐτὸς περίκειται ἀσθένειαν· Καὶ 3
[b] διὰ ταύτην" ὀφείλει, καθὼς [c] περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτω καὶ
περὶ [d] ἑαυτοῦ", προσφέρειν [e] ∾ ὑπὲρ" ἁμαρτιῶν. Καὶ [οὐχ 4
ἑαυτῷ [f] τις λαμβάνει" τὴν τιμὴν, ἀλλὰ [g] † καλούμενος
ὑπὸ τοῦ θεοῦ, [h] καθάπερ" καὶ [i] † ἀαρών. Οὕτω καὶ ὁ 5

[n] ∾ πεπειραμένον. [e] ∾ περὶ. [g] † ὁ. [i] † ὁ.

(i) = Arm. (k) = 2. (l) = 39. ‖ δὲ καὶ Chrys. semel. (m) *spei nostræ confessionem.* Vulg. ms. et sixt. (n) C. 46. 53. 57. (c. al. 7.) 72. al. 10. pluresve. Mt. a. (al. 11.) Ed. (etiam St. 3.) Orig. bis. (sed quater ut rec.) Nyss. Cyr. Chrys. ap. Mt. Theodoret. Epiphan. Œc. alii. ‖ πεπλασμένον. Conject. (o) προσερχόμεθα 39. al. 5. Mt. m. al. 5. Damascen. (p) = 17. ap. Mill. 39. Chrys. bis in comm. (q) + αὐτοῦ C* Syr. Syr. p. cum ast. Æth. Arm. Vulg. ms. Chrys. etiam ap. Mt. (r) ἔλεος AB DE. 17. 71. al. 2. pluresve. Mt. g. (s) = B. (t) = D* E. clar. germ. (u) ἱερεὺς 46. *Sacerdos* clar. germ. (x) καταλαμβανόμενος Lect. 7. (y) τοῦ λαοῦ Chrys. (et. ap. Mt. semel) in comm. (z) ἀσθενοῦσι l. (a) καὶ γὰρ D* (b) δι' αὐτὴν ABC* 7. 80. Syr. utr. (sed poster. habet editam in m.) Chrys. in Mt. l. 5. semel. Cyrill. Theodoret. alic. διὰ ταύτης 91. Chrys. in Mt. l. διὰ ταῦτα 10. Vulg. διὰ τοῦτο 73. (c) + καὶ 4. Apost. 5. Mt. l. Vulg. tol. Chrys. in Mt. l. 5. semel. (d) αὐτοῦ BD* Apost. 7. Mt. χ. (e) περὶ AC* D* 17. 31. 47. 73. Mt. h. Chrys. ap. Mt. Theodoret. (f) λαμβάνει τις D. 37. (g) = AC** DE. 23. 37. 57. (c. al. 6.) 61. 72. al. 12. pluresque cum Barb. 4. Mt. a. b. al. 6. Ed. Chrys. (et. ap. Mt.) Damasc. Procop. Œc. ‖ καὶ 7. Ed. (h) καθὼς C* D* Chrys. (et. ap. Mt.) Procop. ‖ *non quemadmodum,* clar. germ. (i) = AC** D** E.

χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασε [k] γενηθῆναι'' ἀρχιερέα, ἀλλ'
ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν· υἱός μου εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον γε-
6 γέννηκά σε· Καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ [l] λέγει· σὺ [m] ἱερεὺς εἰς
7 τὸν αἰῶνα, κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδέκ.] Ὃς [n] ἐν ταῖς
ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ δεήσεις [o] τε'' καὶ ἱκετηρίας
πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν [p] αὐτὸν'' ἐκ θανάτου, μετὰ
κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων [q] προσενέγκας'', [r] καὶ''
8 [s] εἰσακουσθεὶς'' [t] ἀπὸ τῆς εὐλαβείας'', (Καίπερ ὢν υἱὸς [u])
9 ἔμαθεν, ἀφ' ὧν ἔπαθε, τὴν [x] ὑπακοήν· Καὶ τελειωθεὶς,
ἐγένετο [y] ∾ τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν'' αἴτιος σωτη-
10 ρίας αἰωνίου· Προσαγορευθεὶς ὑπὸ [z] τοῦ'' θεοῦ ἀρχιερεὺς
[a] κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδέκ.]
11 [Περὶ οὗ πολὺς [b] ἡμῖν'' [c] ὁ'' λόγος καὶ δυσερμήνευτος
12 [d] λέγειν'', ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς. Καὶ γὰρ
ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρείαν
ἔχετε τοῦ [e] διδάσκειν'' ὑμᾶς, [f] τίνα'' τὰ στοιχεῖα τῆς
ἀρχῆς τῶν [g] λογίων'' τοῦ θεοῦ· καὶ γεγόνατε χρείαν

---

[y] ∾ *πᾶσι τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ.*

---

37. 46. 61. 72. 73. 74. 80. al. 15. Mt. a. (al. 13.) Ed. Cyr, Chrys. (et. ap. Mt.) Damasc. Œc. Theophylact. (k) *γεννηθῆναι* 49. Mt. b. f. k. m. || *γενέσθαι* A. 71. Orientales ap. Cyrill. Chronic. alex. (l) + *πάλιν* D* E. (m) + *εἶ* 23. 47. 73. al. 2. Arm. Slav. Vulg. clar. germ. Chrys. (et. in Mt. 4.) Chronic. alex. Ambr. (n) + *ὢν* D* (o) = 52. al. 2. Mt. d. g. l. Chrys. in Mt. 4. (p) = Apost. 7. Mt. d. harlej* || ante *σώζειν* Vulg. ms. Theophyl. || *ἑαυτὸν* 91. (q) *προσενεγκὼν* Mt. k. Theodoret. alic. (r) = Apost. 7. Vulg. non harlej. ** Vigil. taps. (s) *ἀκουσθεὶς* D* (t) cum *ἔμαθεν* jungit Syr. *pro sua reverentia*, Vulg. *a metu*, clar. germ. Ambr. *propter timorem*, Vigil. taps. (u) + *θεοῦ* Arm. ed. in m. Vulg. ed. Ambr. alic. Vigil. Cassiod. (x) *οἰκονομίαν* 36* (y) A B C D. 17. 37. 57. (cum al. 3.) 73. Mt. d. f. Syr. Copt. Vulg. clar. germ. Vigil. Cassiod. Chrys. (et. in Mt. 1. 5.) Cyrill. Theodoret. Damasc. Theophyl. || *πᾶσι* = 68. Chrys. in Mt. 1. 5. bis. Ambr. (z) = 71. 74. Apost. 7. Mt. d. Theophyl. (a) + *εἰς τὸν αἰῶνα* 37. 71. 73. 80. Mt. f. Copt. Arm. Syr. p. cum ast. (b) = 43. (c) = D* (d) = clar. germ. Chrys. (et. ap. Mt. semel) || *τοῦ λέγειν* 73. Mt. h. (e) *διδάσκεσθαι* 71. Mt. f. Syr. post. in m. Vulg. clar. germ. Chrys. alic. || *διδάσκοντος* Cyrill. (f) = 67** *τινὰ* Conject. (g) *λόγων* D* 3. 10. 11. Ed.

ἔχοντες γάλακτος, [h] καὶ″ οὐ στερεᾶς τροφῆς. Πᾶς γὰρ 13
ὁ μετέχων γάλακτος, ἄπειρος λόγου [i] δικαιοσύνης [k]· νή-
πιος γάρ [l] ἐστι· Τελείων [m] δέ″ ἐστιν ἡ [n] στερεὰ″ τροφὴ, 14
τῶν διὰ τὴν ἕξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἐχόντων
πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ. Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς 1
ἀρχῆς [o] τοῦ χριστοῦ″ λόγον, ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώ-
μεθα· μὴ πάλιν [p] θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας
ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ Θεὸν, [q] Βαπτισμῶν″ 2
* [r] διδαχῆς″, ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς τε νεκρῶν,
καὶ κρίματος αἰωνίου. [s] Καὶ″ τοῦτο [t] ∾ ποιήσομεν″, 3
ἐάνπερ ἐπιτρέπῃ ὁ Θεός. [u] Ἀδύνατον″ γὰρ, τοὺς ἅπαξ 4
φωτισθέντας, γευσαμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου,
καὶ μετόχους γενηθέντας πνεύματος ἁγίου, Καὶ [x] καλὸν″ 5
γευσαμένους Θεοῦ ῥῆμα, [y] δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶ-
νος″, Καὶ παραπεσόντας, [z] πάλιν″ ἀνακαινίζειν [a] εἰς 6
μετάνοιαν, [b] ἀνασταυροῦντας [c] ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ
καὶ [d] παραδειγματίζοντας. Γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ’ 7
[e] αὐτῆς″ [f] πολλάκις ἐρχόμενον″ ὑετὸν, καὶ τίκτουσα βο-
τάνην εὔθετον ἐκείνοις, δι’ οὓς [g] καὶ″ γεωργεῖται, μετα-
λαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ [h] τοῦ″ Θεοῦ· Ἐκφέρουσα δὲ 8

---

[t] ∾ ποιήσωμεν.

(h) = B**C. 17. Copt. Vulg. Orig. bis. Cyrill. Chrys. in Mt. 1. 5* August. (i) + καὶ 61. harlej.* (k) + ἐστιν D* clar. germ. (l) + ἀκμὴν D*E. clar. germ. (m) γὰρ 17. (n) τελεία Mt. l. (o) = 74. τοῦ Θεοῦ 73. (p) + ἕτερον 27. Syr. (q) βαπτισμὸν D*gr. 21. 31. 71. 80. harl.* Chrys. in Mt. 4. semel. (r) διδαχὴν B. διαδοχῆς 43. (s) = 20. 55. Syr. || Vs. 3 = 37. (t) ποιήσωμεν ACDE. 23. 31. 39. 47. 71. 73. 80. al. 16. Mt. a.* d. f. n. Ed. Arm. Theodoret. in comm. Œc. (u) *difficile*, clar. germ. (x) = 69. (y) *occidente jam ævo*, Tert. (legerat fortasse δύναι ἔτι μέλλοντος αἰῶνος s. ex aliorum conjectura δύναντος αἰῶνος) (z) comma postponunt Ed. Syr. (a) + ἑαυτοὺς Orig. semel. (b) + καὶ Arm. (c) + ἐν Orig. semel. item clar. germ. Tert. (d) + πάλιν Arm. (e) αὐτῇ 1. 4. Mt. h. αὐτὴν B** et Barb. 1. (f) ἐρχόμενον πολλάκις. BD. 37. Mt. f. Chrys. (et. ap. Mt. semel.) || = πολλάκις Orig. semel. Semel pon. post ὑετὸν. (g) = D* Mt. k** Syr. Arr. Vulg. clar. germ. (h) = D* 46. 73. Theophyl. etiam in Mt. d.

ἀκάνθας καὶ τριβόλους, ἀδόκιμος καὶ κατάρας ἐγγὺς,
9 ἧς τὸ τέλος εἰς καῦσιν.] [Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν,
[i] ἀγαπητοὶ", τὰ [k] κρείττονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ
10 καὶ οὕτω λαλοῦμεν. Οὐ γὰρ ἄδικος ὁ θεὸς, ἐπιλαθέσθαι
τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ [l] † τῆς ἀγάπης, ἧς ἐνεδείξασθε [m] εἰς
τὸ ὄνομα αὐτοῦ", διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις καὶ [n] δια-
11 κονοῦντες". [o] Ἐπιθυμοῦμεν" δὲ, ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν
ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφορίαν [p] τῆς ἐλπίδος
12 [q] ἄχρι τέλους"· Ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν
διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας [r] κληρονομούντων" τὰς
13 ἐπαγγελίας.] [Τῷ γὰρ ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ
θεὸς, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχε μείζονος ὀμόσαι, ὤμοσε καθ'
14 ἑαυτοῦ, Λέγων· [s] ἦ μὴν" εὐλογῶν [t] εὐλογήσω" σε, καὶ
15 πληθύνων πληθυνῶ σε. Καὶ [u] οὕτω" μακροθυμήσας ἐπέ-
16 τυχε τῆς ἐπαγγελίας. Ἄνθρωποι [x] — μὲν" γὰρ κατὰ
τοῦ μείζονος ὀμνύουσι, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέ-
17 ρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος. Ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμε-
νος ὁ θεὸς [y] ἐπιδεῖξαι" τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας
τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ, [z] ἐμεσίτευσεν" ὅρκῳ·
18 Ἵνα διὰ δύο πραγμάτων [a] ἀμεταθέτων", ἐν οἷς ἀδύνατον

[l] † τοῦ κόπου.

(i) ἀδελφοὶ 1. 73. Syr. utr. Ar. Æth. (k) κρείσσονα ABC. alii. Mt. a. c. l. n. Ed. Chrys. in Mt. 4. 5** Damasc. (l) = ABCD* 6. 31. 47. 67** 73. Syr. utr. Erp. Æth. Arm. Vulg. clar. germ. Chrys. (etiam ap. Mt.) in comment. semel et in procemio. Antioch. Theophyl. in Mt. d. (nec attingit in comment.) Hier. ‖ habet τοῦ κόπου, sed = τοῦ ἔργου Cyr. ‖ κόπου + καὶ D**E. 43. item Cyr. (m) = 73. (n) διακονοῦντες D* *audimus*, clar. germ. (o) + ἐπιθυμίᾳ 23** (p) + τῆς πίστεως 17. (q) = 31. 37. ‖ μέχρι τέλους. 73. 80. (r) κληρονομησάντων 3. Mt. k. (s) εἰ μὴν ABCDE. 17. 23. 31. 71. Damasc. *nisi*, Vulg. clar. germ. (t) εὐλογῶ 3. (u) οὕτως DE. Ed. Theodoret. οὗτος Mt. g** Chrys. in Mt. 4. 5. ‖ = harlej.* (x) = ABD* 47. 53. Cyrill. (y) ἐπιδείξασθαι A. 47. Theophyl. etiam in Mt. d. (z) ἐβεβαίωσεν Theophyl. etiam in Mt. d. (a) = 72* Apost. 7.

ψεύσασθαι [b] θεὸν, [c] ἰσχυρὰν" παράκλησιν ἔχωμεν οἱ
[d] καταφυγόντες" κρατῆσαι τῆς προκειμένης [e] ἐλπίδος·
Ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς [f] ψυχῆς" [g] ἀσφαλῆ" τε καὶ 19
βεβαίαν, καὶ [h] εἰσερχομένην" εἰς τὸ [i] ἐσώτερον" τοῦ
[k] καταπετάσματος", Ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσ- 20
ῆλθεν ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδὲκ, [kk] ἀρχιε-
ρεὺς" γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.]
Οὗτος γὰρ [ὁ μελχισεδὲκ, βασιλεὺς σαλὴμ, ἱερεὺς 1
τοῦ θεοῦ [l] # τοῦ" [m] ὑψίστου", ([n] ὁ" συναντήσας ἀβραὰμ
ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων, καὶ εὐλο-
γήσας αὐτὸν [o], Ὧι καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν 2
ἀβραὰμ [p],) πρῶτον μὲν ἑρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαιο-
σύνης, ἔπειτα [q] δὲ καὶ" βασιλεὺς σαλὴμ, (ὅ ἐστι, βασι-
λεὺς εἰρήνης,) Ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε 3
ἀρχὴν ἡμερῶν, μήτε ζωῆς τέλος ἔχων, [r] ἀφωμοιωμένος"
[s] δὲ" τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές [t].
Θεωρεῖτε δὲ, πηλίκος [u] οὗτος", ᾧ [x] καὶ" δεκάτην [y] ἀβρα- 4
ὰμ ἔδωκεν" ἐκ τῶν [z] ἀκροθινίων", [a] ὁ πατριάρχης". Καὶ 5
[b] οἱ" μὲν ἐκ τῶν υἱῶν λευῒ τὴν [c] ἱερατείαν" λαμβάνοντες,

(b) + τὸν AC. 17. 52. Cyrill. Chrys. (c) ἰσχυροτέραν Chrys. in Mt. 4. 5. (d) καταφεύγοντες 39. 57. (cum al. 4.) 73. al. 4. Mt. f. Chrys. in Mt. 5** Theodoret. (e) + ἡμῖν 43. Syr. Copt. (f) ἐλπίδος 43. || = Theodoret. ap. Niceph. (g) ἀσφαλὴν ACD. (h) εἰσερχομέναις Mt. l. (i) ἐνδότερον Mt. k. (k) πετάσματος Mt. d. (kk) ἱερεὺς Syr. clar. germ. (l) + ACD. 23. 46. 72. 80. al. 10. cum Barb. 7. Mt. a. b. c. al. 7. Ed. (etiam St. 3.) Syr. p. Clem. Chrys. (et. ap. Mt.) Theodoret. Damasc. Theophyl. (et. in Mt. d.) Œc. Elias cret. (m) ὕψιστος. Cassiod. (n) ὅς ADE. 17. Mt. g. (o) + καὶ ἀβραὰμ εὐλογήθη ὑπ' αὐτοῦ D* E. clar. germ. omisso ἀβραὰμ vs. 2. || + καὶ εὐλογηθεὶς ἀπ' αὐτοῦ 61. (p) + ὁ πατριάρχης Syr. post. cum ast. (q) = 49. clar. germ. || δὲ Mt. c. g. tol. || καὶ Theodoret. (r) ἀφομοιωμένος 1. Mt. a. (s) = 35. Arm. || τε 4. (t) + ἐν ᾧ, (scil. κεφαλαίῳ διδάσκει ὁ ἀπόστολος) ὅτι καὶ τοῦ ἀβραὰμ προετιμήθη. Ed. ex Euthalio. (u) = D*gr. 67** (x) = BD* clar. germ. tol. (y) ἔδωκεν ἀβραὰμ A. 37. 73. Mt. f. (z) ἀκροθηνίων A. 71. 73. al. 8. Mt. c. k. m. (a) = 4* (b) εἰ 2. Ed. (c) ἱερωσύνην Theodoret. Theophyl. et, in Mt. d.

ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον,
τοῦτ᾽ ἔστι, τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ [d] ἐξεληλυθό-
6 τας" [e] ἐκ τῆς ὀσφύος" ἀβραάμ· Ὁ δὲ μὴ γενεαλογού-
μενος ἐξ αὐτῶν, δεδεκάτωκε [f] — τὸν" ἀβραὰμ, καὶ τὸν
7 ἔχοντα τὰς [g] ἐπαγγελίας" [h] εὐλόγηκε".] [Χωρὶς δὲ
πάσης ἀντιλογίας, τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλο-
8 γεῖται. Καὶ ὧδε μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι
9 λαμβάνουσιν· ἐκεῖ δὲ, μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ. Καὶ (ὡς
ἔπος εἰπεῖν) [i] διὰ ἀβραὰμ καὶ λευῒ" [k] ὁ δεκάτας λαμ-
10 βάνων" δεδεκάτωται· Ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ πατρὸς
11 ἦν, ὅτε συνήντησεν αὐτῷ [l] ὁ" μελχισεδέκ. Εἰ μὲν [m] οὖν"
τελείωσις διὰ τῆς λευϊτικῆς ἱερωσύνης ἦν, (ὁ λαὸς γὰρ
ἐπ᾽ [n] ∾ αὐτῇ" [o] νενομοθέτητο"·) τίς [p] ἔτι χρεία, κατὰ
τὴν τάξιν μελχισεδὲκ ἕτερον ἀνίστασθαι [q] ἱερέα", [r] καὶ
12 οὐ κατὰ τὴν τάξιν ἀαρὼν λέγεσθαι"; Μετατιθεμένης
γὰρ τῆς ἱερωσύνης, ἐξ ἀνάγκης [s] καὶ νόμου" μετάθεσις
13 γίνεται. Ἐφ᾽ ὃν γὰρ [t] λέγεται" ταῦτα, φυλῆς ἑτέρας
μετέσχηκεν, ἀφ᾽ ἧς οὐδεὶς [u] ∾ προσέσχηκε" τῷ θυσια-
14 στηρίῳ. Πρόδηλον γὰρ, ὅτι ἐξ ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ κύ-
ριος ἡμῶν [x], εἰς ἣν φυλὴν [y] ∾ οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης" μωϋ-
15 σῆς ἐλάλησε. Καὶ περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ

[n] ∾ αὐτῆς. [u] ∾ προσέσχεν. [y] ∾ περὶ ἱερέων οὐδέν.

(d) ἐξεληλυθότες 72** Ed. (e) *de semine*, clar. germ. (f) = BC D* 23. 57. (cum al. 3.) (g) εὐλογίας 43. (h) ηὐλόγησε A. 39. Mt. h. item C. 19. 73. Chrys. etiam ap. Mt. (i) = 49. (k) = 71. (l) = BCD* 73. Apost. 2. Mt. h. l. Chrys. (et. ap. Mt.) (m) = 73. Mt. a 3. + ἡ Mt. h. n. (n) αὐτῆς AB CD*E. 17. 31. 46. 73. Mt. b. Cyr. ‖ αὐτὴν 39. 71. al. 3. Mt. f. al. 5. Theophyl. etiam in Mt. d. (o) νενομοθέτηται ABCD* 17. 47. 73. al. 4. Mt. h. l. Cyrill. ‖ ἐνομοθέτητο 39. al. 3. Mt. d. ψ. (p) + γὰρ D*gr. Egr. (q) ἀρχιερέα 71. (r) *quod sane dixit*, Æth. (s) = B. (t) λέγει D*gr. (u) AC. 17. 19. 20. Œc. προσέστηκεν Ed. μετέσχεν 71. *accessit*, Slav. rec. *præsto fuit*, Vulg. clar. germ. (x) + ἰησοῦς 31. ‖ + ἰησοῦς χριστὸς Slav. (exc. 5. rec.) (y) περὶ ἱερέων οὐδὲν ABC*D*E. 17. 47. Copt. Vulg. clar. germ. Cyr. Chrys. item Arm. περὶ ἱερωσύνης μωϋσῆς οὐδὲν 73. Mt. h.

[z] κατὰ τὴν ὁμοιότητα" μελχισεδὲκ [a] ἀνίσταται" ἱερεὺς
ἕτερος, "Ος οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς [b] σαρκίνης" γέγονεν, 16
ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου. [c] ∾ Μαρτυρεῖ" 17
[d] γάρ"· ὅτι [e] σὺ" ἱερεὺς [f] εἰς τὸν αἰῶνα" κατὰ τὴν τάξιν
μελχισεδέκ.] [Ἀθέτησις μὲν [g] γὰρ" γίνεται προαγού- 18
σης ἐντολῆς, διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές· ([h] Οὐ- 19
δὲν" γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος) ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος
ἐλπίδος; δι' ἧς [i] ἐγγίζομεν" τῷ Θεῷ. Καὶ καθ' ὅσον 20
[k] οὐ" χωρὶς ὁρκωμοσίας, ([l] οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὁρκωμο-
σίας" [m] εἰσὶν" ἱερεῖς [n] γεγονότες"· Ὁ δὲ [o] μετὰ" ὁρκω- 21
μοσίας, διὰ [p] τοῦ λέγοντος" πρὸς αὐτόν· ὤμοσε κύριος,
καὶ οὐ μεταμεληθήσεται· σὺ [q] ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα [r] —
κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδέκ·") Κατὰ [s] τοσοῦτον" κρείτ- 22
τονος διαθήκης γέγονεν ἔγγυος ἰησοῦς. Καὶ οἱ μὲν πλεί- 23
ονές εἰσι [t] γεγονότες" ἱερεῖς [u], διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι
παραμένειν· Ὁ δὲ, διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, 24
ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην· Ὅθεν [x] καὶ σώζειν" εἰς 25
τὸ παντελὲς δύναται [y] τοὺς προσερχομένους" δι' αὐτοῦ
τῷ Θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν.]

---

[b] σαρκικῆς. [c] ∾ μαρτυρεῖται.

(z) *secundum ordinem*, Vulg. ms. || = τὴν. B. (a) ἵσταται 45. || ἕτ. ἀνίστ. ἱερ. hoc ord. 73. Mt. h. (b) ABCD* 74. 80. al. 11. Mt. a** al. 2. Ed. Dionys. alex. Cyr. Chrys. ap. Mt. (alibi ut rec.) Damasc. (c) ABD* E. 17. 31. 67** 73. 80. Mt. h. Copt. Slav. (exc. ed.) Chrys. (et. in Mt. 5*) Cyr. Theophyl. et. in Mt. d. (d) δὲ 17. || + αὐτῷ Syr. pr. et post. cum ast. (e) = 37. || + εἶ E. in m. H. 39. 67. al. 3. Mt. g. Arm. Vulg. clar. germ. Ambr. (f) = 43. (g) = 3. Syr. Erp. Arm. Vulg. (h) οὐδένα 66. in m. Theophyl. et. in Mt. d. (i) ἐγγίζωμεν A. 31. ἐλπίζομεν 80. (k) = 23. (l) = D*E. 2. 21. Mt. c. Syr. p. clar. germ. (m) = Theophyl. et in Mt. d. (n) = 57. (cum al. 2.) Mt. m* (o) δι' Mt. k. (p) τὸν λόγον τὸν 61. (q) + εἶ D**E. al. 4. Mt. a. al. 3. Arm. Vulg. clar. germ. (r) = BC. 17. 80. Arm. Vulg. ed. Ambr. (s) τοσοῦτο ABD* 23. 39. Mt. d. Ath. || + καὶ B. Damasc. + δὲ vel γε C* ut videtur. (t) = Mt. g. || post ἱερεῖς habent AC DE. clar. germ. Cyrill. Chrys. in Mt. l. (u) + *secundum legem*. Vulg. ed. sixt. (x) = 3 || post τῷ Θεῷ habet 108. (y) τοὺς προσευχόμενους 61. || *accedens*, Vulg. sixt. et ms.

26 [Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν [z] + καὶ'' ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς, ὅσιος,
ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν,
27 [a] καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος''· Ὃς οὐκ ἔχει
καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, [b] ὥσπερ'' [c] οἱ ἀρχιερεῖς'', πρότε-
ρον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν [d] θυσίας'' ἀναφέρειν, ἔπει-
τα [e] τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ, ἑαυτὸν
28 [f] ἀνενέγκας''. Ὁ νόμος [g] γὰρ'' [h] ἀνθρώπους καθίστησιν
ἀρχιερεῖς'', ἔχοντας ἀσθένειαν· ὁ λόγος δὲ τῆς ὁρκω-
μοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον, [i] υἱὸν'' εἰς τὸν αἰῶνα τετε-
λειωμένον.
1 Κεφάλαιον δὲ [k] ἐπὶ'' τοῖς λεγομένοις, [τοιοῦτον ἔχο-
μεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ [l] τοῦ θρόνου'' τῆς με-
2 γαλωσύνης [m] ἐν τοῖς οὐρανοῖς'', Τῶν ἁγίων λειτουργὸς
καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ [n] κύριος'',
3 [o] — καὶ'' οὐκ ἄνθρωπος.] Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ
προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὅθεν ἀναγ-
4 καῖον, ἔχειν τι καὶ τοῦτον, ὃ [p] προσενέγκῃ''. Εἰ μὲν
[q] ∾ γὰρ'' ἦν ἐπὶ [r] γῆς, οὐδ' ἂν ἦν [s] ἱερεὺς'', ὄντων [t] =
τῶν ἱερέων'' τῶν προσφερόντων [u] κατὰ τὸν νόμον'' τὰ δῶρα·

---

[q] ∾ οὖν.

(z) + καὶ ABDgr. Egr. Syr. Erp. Eus. (a) = Chrys. (et. ap. Mt.) || οὐρανῶν] ἀνθρώπων. 74. || γενόμενος = Arm. (b) καθάπερ 73. (c) ὁ ἀρχιερεὺς D*gr. Chrys. in Mt. 4. || οἱ ἱερεῖς 3. || οἱ ἄλλοι ἀρχιερεῖς Arm. (d) = Apost. 4. Slav. 7. ant. Post ἀναφ. ponit Chrys. in Mt. 4. θυσίαν DE. 47. 73. Mt. ω. clar. germ. Chrys. in Mt. 5* Aug. Ambr. (e) + δὲ 39. Arm. + ὑπὲρ 73. 80. Vulg. germ. Ambr. Aug. (f) προσενέγκας A. 17. 73. 80. Chrys. Cyrill. (g) = Arm. || + τῆς ὁρκωμοσίας 23* (h) καθίστησιν ἱερεῖς ἀνθρώπους D. Syr. clar. germ. || ἀρχιερεῖς post ἀσθένειαν pon. 71. (i) Ἰησοῦν 47. (k) = 43. ἐν A. (l) = 73. τοῦ θεοῦ Slav. 1. (m) = Chrys. ap. Mt. semel. εἰς τὸν οὐρανὸν 47. ἐν τοῖς οὐρανίοις 37. ἐν τοῖς ὑψηλοῖς 17. harlej* (n) θεὸς Vulg. ms. clar. germ. Beda. (o) = BD* 17. Arr. clar. germ. (p) προσενέγκοι 44. Ap. 6. προσενέγκει 52. 71* 73. 80. Mt. b. al. 4. (q) οὖν AD* 17. 73. Copt. Slav. ed. Vulg. clar. germ. (r) + τῆς 69. Theodoret. (s) ἀρχιερεὺς 31. 37. Mt. f. Æth. (t) = AB D* E. 17. 67** 73. Copt. Æth. Arm. Vulg. clar. germ. || = τῶν Mt. f. Chrys. in Mt. 1. 5. (u) = 41. || = τὸν A. 57. (cum al. 2.) 80.

(Οἵτινες [x] ὑποδείγματι" καὶ σκιᾷ λατρεύουσι τῶν ἐπου- 5
ρανίων, καθὼς κεχρημάτισται μωϋσῆς, μέλλων ἐπιτε-
λεῖν τὴν σκηνήν [y]· ὅρα [z] γὰρ", φησὶ, [a] ∞ ποιήσης" πάν-
τα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει·) [Νυνὶ 6
δὲ διαφορωτέρας [b] τέτευχε" λειτουργίας, ὅσῳ [c] — καὶ"
κρείττονός ἐστι διαθήκης μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν
ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται.] [Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη 7
ἦν [d] ἄμεμπτος", οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος. Μεμ- 8
φόμενος γὰρ [e] αὐτοῖς" λέγει· ἰδοὺ, ἡμέραι ἔρχονται,
λέγει κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ
τὸν οἶκον ἰούδα διαθήκην καινήν. Οὐ κατὰ τὴν διαθή- 9
κην, ἣν [f] ἐποίησα" τοῖς πατράσιν αὐτῶν, ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλα-
βομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν, ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ
γῆς αἰγύπτου· ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ
μου, κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν, λέγει κύριος [g]. Ὅτι αὕτη 10
ἡ διαθήκη [h], ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ ἰσραὴλ [i] μετὰ τὰς
ἡμέρας ἐκείνας", λέγει κύριος, [k] διδοὺς" νόμους μου εἰς
τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ [l] καρδίας" αὐτῶν ἐπιγράψω
αὐτούς· καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεὸν, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί
μοι εἰς λαόν. Καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν [m] πολίτην" 11

[a] ∞ ποιήσεις. [m] πλησίον.

(x) ὑποδείγμασι 43. Orig. semel vel bis. δείγματι Mt. g. (y) + τῆς ὥρας Arm. (z) = Syr. Arr. Arm. Vulg. clar. germ. (a) ποιήσεις AD. 17. 37. 72. 73. 74. 80. 108. al. 11. Mt. a. al. 9. Ed. Slav. Orig. Chrys. (et. ap. Mt.) Theodoret. Damasc. Œc. (b) τέτυχε AD* 80. Mt. f. g. Ath. Œc. ed. Theophyl. ed. ἐπίτυχε Theophyl. in comment. τετύχηκε 47. 66. in m. 72. 73. 74. al. 5. Mt. a in marg. e. l. n Ed. Ath. ms. Bas. Antioch. Chrys. (et. ap. Mt.) Theodoret. Damasc. (c) = D*E. 37. 39. 69. 72. 73. 80. Mt. c. f. g. Ed. Theodoret. ed. (d) = E. sed habet in m. ἀναιτία D* ut videtur. ἄμωμος. l. *culpa vacasset* Vulg. clar. germ. (e) αὐτοὺς AD* 17. 39. Mt. c. g. Theodoret. (f) διεθέμην 47. 66. in m. 73. Chrys. (et. ap. Mt.) Theodoret. Phot. Theophyl. etiam in Mt. d. ἐποιήσατο 69. *fecit*, clar. germ. harlej.* (g) + παντοκράτωρ Arm. (h) + μου ADgr. Egr. (i) = 71. (k) διδοὺς δώσω Conject. (l) καρδίαν 70. Mt. g. Clem. καρδίαις 31. *in cordibus*, clar. germ. *in corda*, Vulg. ms. ‖ καρδίᾳ ἑαυτῶν γράψω B. (m) ABDE. 17. 37. 39. 46. 47. 61. 67. 72. 108. al. 30. et Barb. 2. Mt.

αὐτοῦ, καὶ [n] ἕκαστος" [o] τὸν ἀδελφὸν" [p] αὐτοῦ", λέγων·
γνῶθι τὸν κύριον· ὅτι πάντες εἰδήσουσί με, ἀπὸ μικροῦ
12 [q] = αὐτῶν" ἕως [r] μεγάλου [s] αὐτῶν". Ὅτι [t] ἵλεως" ἔσο-
μαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν [u] καὶ
13 τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν" [x] οὐ μὴ [y] μνησθῶ" ἔτι. Ἐν [z] τῷ
λέγειν καινὴν, πεπαλαίωκε τὴν πρώτην· [a] τὸ δὲ παλαιού-
μενον καὶ γηράσκον, ἐγγὺς ἀφανισμοῦ".]
1 [[b] Εἶχε" μὲν οὖν [c] καὶ" ἡ πρώτη [d] † [e] δικαιώματα"
2 λατρείας, τό,τε ἅγιον κοσμικόν. Σκηνὴ γὰρ κατεσκευ-
άσθη ἡ πρώτη, ἐν ᾗ ἥ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ
3 πρόθεσις τῶν ἄρτων, [f] ἥτις λέγεται [g] ἅγια". Μετὰ δὲ
τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ, ἡ λεγομένη [h] ἅγια"
4 ἁγίων, [i] Χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον, καὶ" τὴν κιβω-
τὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην [k] πάντοθεν" χρυσίῳ,
ἐν ᾗ στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα, καὶ ἡ ῥάβδος
ἀαρὼν [l] ἡ" βλαστήσασα, καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης·

---

d † σκηνή.

---

b. al. 7. Ed. Syr. utr. (Syr. p. habet receptam in m.) Arr. Copt. Arm. clar. germ. Chrys. ms. Theodoret. Damasc. Aug. (n) = 39. clar. germ. (o) τὴν ἀδελφὴν 21. (p) = D*E. 46. clar. germ. (q) = ABD*E. 17. 31. 61. 73. 80. al. 4. Mt. g. Copt. Arm. Slav. 7 ed. Vulg. clar. germ. Clem. Cyr. Chrys. (et. ap. Mt.) Cypr. ‖ + καὶ 21. 28. 47. Theodoret. ms. (r) + καὶ Slav. ed. (s) = 73. Clem. (t) ἵλεος 1. 49. 71. Mt. d. f. g. (u) = B. 17. 23. Syr. Erp. Copt. Vulg. Clem. Ante καὶ τῶν ἁμαρτ. pon. Chrys. ‖ ἔσομαι ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν etc. Cyr. (x) + ἀλλ' Arm. (y) μνησθήσομαι 17. (z) + δὲ Arm. (a) = Mt. c. ‖ τὸ δε] πᾶν δὲ 31. πᾶν δὲ τὸ 52. (b) ἔχει 45. (c) = 3. 38. 52. et Barb. 5. Mt. d. Syr. Erp. Slav. (d) = AB DE. 17. 43. 46** al. 16. c. Barb. 1. Mt. a. g. k. l. Ed. Syr. utr. Æth. Arm. Vulg. clar. germ. Gregor. thaumat. Cyr. Chrys. (et. ap. Mt.) Theodoret. ap. W. Damasc. Theophyl. Phot. ap. Œc. Cosmas. ἐκείνη 37. διαθήκη Barb. 1. Mt. l. in ora. Ar. pol. Sedul. (item Æth. διαθήκην ut videtur). Sed σκηνὴ 73. 74. 80. alii c. Barb. 1. et Lectionariis. Erp. Theodoret. ed. Utrumque habet marianus** (e) δικαιώμα 61. Cassiod. + καὶ D*gr. (f) + καὶ τὸ χρυσοῦν θυμιατήριον B. (g) ἁγία Ed. (etiam St. 3.) τὰ ἅγια B. ἅγια ἁγίων AD*E. clar. germ. (h) τὰ ἅγια τῶν BD** 5. 11. 46. Mt. g. ἁγία Ed. (i) ἔχουσα B. Cf. not. f. (k) πανταχόθεν 47. ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν Arm. (l) = B. 37.

[m] Ὑπεράνω δὲ αὐτῆς" χερουβὶμ τῆς δόξης, [n] [o] κατα- 5
σκιάζοντα" τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστι [p] νῦν" λέγειν
κατὰ μέρος. Τούτων δὲ οὕτω κατεσκευασμένων, εἰς μὲν 6
τὴν πρώτην σκηνὴν διαπαντὸς εἰσίασιν [q] οἱ" ἱερεῖς, τὰς
λατρείας [r] ἐπιτελοῦντες"· Εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ 7
ἐνιαυτοῦ [s] μόνος" ὁ ἀρχιερεὺς, οὐ χωρὶς αἵματος, [t] ὃ"
προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων·]
[Τοῦτο δηλοῦντος [u] τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μήπω 8
[x] πεφανερῶσθαι" τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν, ἔτι τῆς πρώτης σκη-
νῆς ἐχούσης στάσιν· Ἥτις [y] παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν 9
[z] ἐνεστηκότα", καθ' [a] ∾ ὃν" δῶρά τε καὶ θυσίαι [b] προσ-
φέρονται" μὴ [c] δυνάμεναι" [d] κατὰ συνείδησιν" τελειῶ-
σαι [e] τὸν λατρεύοντα", [f] Μόνον ἐπὶ βρώμασι, καὶ πό- 10
μασι" καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, [g] † [h] ∾ δικαιώμασι"
σαρκὸς, μέχρι καιροῦ διορθώσεως [i] ἐπικείμενα". [Χρι- 11
στὸς δὲ παραγενόμενος, ἀρχιερεὺς τῶν [k] μελλόντων"
ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς, οὐ
χειροποιήτου, (τοῦτ' ἔστιν, οὐ ταύτης τῆς κτίσεως,) Οὐδὲ 12
δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵ-
ματος, εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν

---

[a] ∾ ἦν. [g] † καὶ. [h] ∾ δικαιώματα.

(m) ὑπὲρ δὲ αὐτὴν D*E. (n) + καὶ D* clar. germ. (o) κατασκιάζον A 80. Mt. χ. κατασκιάζω 71. Ap. 7. ἐπισκιάζοντα Theodoret. (p) = 71. Alii transp. (q) = 46. Ap. 7. (r) τελοῦντες 29. (s) = Arm. (t) = 47. (u) + ἐστι 1. 49. Lectionaria. (x) πεφανῶσθαι 72* Ed. φανῶσθαι 72** (y) + πρώτη D*E. clar. germ. (z) ἀνεστηκότα 17. ἑστηκότα 73. Mt. c. καθεστηκότα Theophyl. in marg. || + καθέστηκε 23. in m. 31. 37. 46. 66. in m. 73. 80. al. 3. Mt. d. f. Slav. Chrys. ms. et. ap. Mt.

(a) ἦν ABD*gr. 17. 23* 27. 67** 71. 73. Slav. 5. ant. Vulg. Damasc. Œc. in comm. (b) προσπέμπονται 61. (c) δυνάμενα Mt. c. e. 5* (d) = Æth. ut videtur. (e) τοὺς λατρεύοντας 73. 80. (f) = Mt. d. (g) = AD* 6. 17. 27. 31. 73. 80. Syr. Erp. Copt. Sahid. Arm. clar. germ. Cyr. (h) Iidem, et B. 67** δικαίωμα D* Sahid. clar. germ. (i) ἐπικείμεναι 23. (k) γενομένων BD* Syr. utr. (sed Syr. p. habet editam in m.) Chrys. et. in Mt. 4** *bonorum factorum*, clar. germ.

13 [l] εὑράμενος″. Εἰ γὰρ τὸ αἷμα [m] ταύρων καὶ τράγων″,
καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους,
14 ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα· ʹ [n] Πόσῳ″
μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ χριστοῦ, ὃς [o] διὰ πνεύματος″
[p] αἰωνίου″ ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ θεῷ, καθα-
ριεῖ τὴν συνείδησιν [q] ∾ ὑμῶν″ ἀπὸ [r] νεκρῶν″ ἔργων, εἰς
15 τὸ λατρεύειν θεῷ ζῶντι] [s]; [t] Καὶ″ διὰ τοῦτο διαθήκης
καινῆς μεσίτης ἐστὶν, [u] ὅπως″ θανάτου γενομένου, εἰς
ἀπολύτρωσιν τῶν [x] ἐπὶ″ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων,
τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ [y] κεκλημένοι″ τῆς αἰωνίου
16 [z] [a] κληρονομίας″. Ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη
17 φέρεσθαι τοῦ [b] διαθεμένου″· [c] Διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς
βεβαία″, ἐπεὶ [d] μήποτε″ ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ [e] διαθέμενος″*.
18 19 Ὅθεν οὐδ᾽ ἡ πρώτη [f] χωρὶς αἵματος ἐγκεκαίνισται. Λα-
ληθείσης γὰρ [g] πάσης″ ἐντολῆς κατὰ [h] νόμον [i] ὑπὸ″

---

[q] ∾ ἡμῶν.

(l) εὑρέμενος D*E. 27. 80. al. 6. Mt. a** Ed. Chrys. in Mt. l. 5* Œc. Theoph. (m) τράγων καὶ ταύρων ABDE. 30. 39. 47. Syr. Erp. Copt. Vulg. clar. germ. Theodoret. (n) πολλῷ 14. 17. (o) δι᾽ ἁγνεύματος Conject. (p) ἁγίου D* 31. 39. 47. 66. in m. 67** 71. 73. 74. 80. al. 9. Schol. Cod. 20. Barb. 3. Mt. d. f. χ. ψ. Copt. Slav. Vulg. clar. germ. Cyr. Ath. alic. Damasc. Chrys. (et. ap. Mt.) Œc. (sed aliter in schol. cod. 55.) Idacius ‖ = Æth. ‖ receptam exhibent ABD** alii. Syr. Arr. Arm. Ath. Theodoret. Theophyl. ed. Ambr. (q) AD* 47. 67. 72. al. 5. Mt. g. k. ψ. Ed. Syr. Erp. Arm. Vulg. ms. clar. germ. Ath. Cyr. Chrys. in comm. Theodoret. Theophyl. et. in Mt. d. ‖ = 23. (r) πονηρῶν 2. (s) + καὶ ἀληθινῷ A. 21* 31. 66. in m. Copt. Slav. Chrys. (et. ap. Mt. semel) Macar. Theophyl. in textu (non tamen in Mt. d.) et in comment. (t) χριστὸς δὲ l. Chrys. in Mt. 5** semel. Lectionaria, in quibus = vs. 11—14. Alii post ἐστὶν addunt Ἰησοῦς. (u) ὅπου Mt. b. e. (x) ἐν 67* (y) κεκληρωμένοι 4. 49. ‖ κληρονόμοι 11. (z) + ζωῆς καὶ 33. 35. Theophyl. ms. (a) ζωῆς 5. (b) διατιθεμένου 71. 72. 73. al. 3. Mt. a. e. Ed. Chrys. ap. Mt. (c) = Syr. post. Post διαθέμενος pon. ?. (d) μὴ πότε D* Isid. pelus. utramque lectionem commemorat. *nondum* Vulg. clar. germ. Alii signum interrog. ponunt post διαθέμενος. (e) διατιθέμενος 71. (f) + διαθήκη D*E. clar. germ. (g) = 46* Mt. g. (h) + τὸν ACD* 21. 47. 71. 73. Mt. a. k. Chrys. in Mt. l. Theodoret. Theophyl. et. in Mt. d. (i) = D*

[k] μωϋσέως'' [l] παντὶ'' τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μό-
σχων [m] καὶ τράγων'' μετὰ [n] ὕδατος [o] καὶ ἐρίου κοκκί-
νου'' καὶ ὑσσώπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον * καὶ πάντα τὸν
λαὸν [p] ἐῤῥάντισε'', Λέγων τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης, 20
ἧς [q] ἐνετείλατο'' [r] πρὸς ὑμᾶς'' ὁ θεός· Καὶ τὴν σκηνὴν 21
δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι
ὁμοίως ἐῤῥάντισε. Καὶ [s] σχεδὸν'' ἐν αἵματι πάντα κα- 22
θαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς αἱματεκχυσίας
οὐ γίνεται ἄφεσις. Ἀνάγκη οὖν, τὰ μὲν ὑποδείγματα 23
[t] τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς'', τούτοις [u] καθαρίζεσθαι''· αὐτὰ
δὲ τὰ ἐπουράνια, κρείττοσι θυσίαις παρὰ [x] ταύτας''.]
[Οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα ἅγια εἰσῆλθεν [y] ὁ'' [z] χριστὸς'', 24
ἀντίτυπα τῶν [a] ἀληθινῶν'', ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανὸν,
νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν.
Οὐδ', ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτὸν, ὥσπερ [b] ὁ ἀρχιε- 25
ρεὺς εἰσέρχεται'' εἰς τὰ ἅγια [c] κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι
ἀλλοτρίῳ· (Ἐπεὶ [d] ἔδει αὐτὸν [e] πολλάκις'' [f] παθεῖν'' ἀπὸ 26
καταβολῆς κόσμου·) νῦν δὲ ἅπαξ, ἐπὶ συντελείᾳ τῶν
αἰώνων, εἰς ἀθέτησιν [g] [h] ἁμαρτίας'', διὰ τῆς θυσίας αὐ-
τοῦ * πεφανέρωται. Καὶ [i] καθ' ὅσον'' ἀπόκειται τοῖς ἀν- 27
θρώποις [k] ἅπαξ'' ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις· Οὕτω

(k) μωσέως A. Alii. Mt. e. l. 4. (l) = 73. Arm. (m) = 46. Mt. g. l. Syr. Arab. Chrys. (et. ap. Mt.) Ante μόσχων ponunt DE. Æth. (n) + καὶ 74. (o) post ὑσσώπου ponit 80. (p) ἐράντισε ACDE. 71. al. 4. Mt. d. g. Sic etiam vs. 21. (q) διέθετο C. Apost. I. (r) = Syr. ed. πρὸς ἡμᾶς 71. Mt. d. Theodoret. (s) = Syr. Erp. Æth. (t) = Arm. (u) καθαρίζεται D*gr. 67 ** Ed. (x) ταῦτα 3. 14. Mt. d. Chrys. in Mt. 1. semel 5* semel. || ταύταις 73. Mt. h. Ed. || ταύτης D* (y) = AC*D* 17. 71. Mt. h. (z) *Jesus*, Vulg. Vigil. taps. Maximin. arian. (a) οὐρανῶν Mt. f. (b) οἱ ἀρχιερεῖς εἰσέρχονται 73. (c) + τῶν ἁγίων 37. 71. 73. et Barb. 2. Mt. f. Arm. Chrys. in textu et semel in comm. et. in Mt. 1. 5. semel. (d) + οὐκ Arm. (e) πολλὰ D*Egr. (f) ἀποθανεῖν 47. al. 3. Mt. k. (g) + τῆς A. 17. 73. (h) ἁμαρτιῶν D* Orig. semel. Aug. (i) καθ' ὃ Codex Stephani. Mt. b* καθὼς Conject. (k) = 49.

[l] # καὶ" ὁ χριστὸς ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς [m] τὸ" πολλῶν
ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς [n] ἁμαρτίας"
ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν] [o].
1 [Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ
[p] αὐτὴν" τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, [q] κατ' ἐνιαυτὸν"
ταῖς [r] αὐταῖς" θυσίαις, [s] ἃς" προσφέρουσιν [t] εἰς τὸ διη-
νεκὲς", [u] οὐδέποτε [x] ∾ δύναται" τοὺς προσερχομένους
2 [y] τελειῶσαι". Ἐπεὶ [z] ÷ οὐκ" [a] ἂν" ἐπαύσαντο προσφερό-
μεναι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν [b] ἔτι" συνείδησιν ἁμαρτιῶν
3 τοὺς λατρεύοντας, ἅπαξ [c] κεκαθαρμένους"; Ἀλλ' ἐν αὐ-
4 ταῖς [d] ἀνάμνησις" ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτόν. Ἀδύνατον
5 γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων [e] ἀφαιρεῖν" ἁμαρτίας. Διὸ
εἰσερχόμενος [f] εἰς τὸν κόσμον", λέγει· Θυσίαν καὶ προσ-
6 φορὰν οὐκ ἠθέλησας, [g] σῶμα" δὲ κατηρτίσω μοι· Ὁλο-
καυτώματα [h] καὶ" περὶ ἁμαρτίας οὐκ [i] εὐδόκησας".

---

[x] ∾ δύνανται.

(l) + ACDE. 17. 46. 47. 73. 80. 108. al. 29. Mt. a. b. al. 10. Ed. Syr. utr. Ar. pol. Copt. Æth. Arm. Slav. Vulg. clar. germ. Chrys. (et. ap. Mt.) Damasc. Theodoret. Petr. Manzur. Œc. Theophyl. et. in Mt. d. ‖ + δὲ 14. (m) = 17. τῶν s. τὸ τῶν Conject. (n) αἵματος 3. ἁμαρτίας οὖσιν 35. ‖ + πᾶσιν Vulg. ed. sixt. (o) + διὰ πίστεως A. 31. 47. 73. et Barb. 2. Syr. p. Slav. 5. ant. Damasc. Ante εἰς ponunt 27. 31. 57. (cum al. 3.) 61. 71* 80. Mt. f. h. Arm. (p) αὐτῶν 47. (q) = Chrys. ed. Montefalc. Post θυσίαις pon. Mt. 4. (r) = 74. al. 5. Æth. Damasc. ‖ αὐτῶν 37. (s) = A. 2. 7* 17. 47. Arm. ‖ αἷς D* 73. Fragment. vetust. ap. Mt. Chrys. in Mt. 4. Theodoret. (t) = Syr. Erp. (u) + αἱ A** 31. Slav. 7. ant. (x) δύνανται AC. 10. 17. 36. 37. 47. 67** 73. 80. al. 11. Mt. b. e. f. m. n* Syr. Erp. Slav. 7. ant. Chrys. ap. Mt. Theodoret. in comm. Œc. in textu. Theophyl. ed. (y) καθαρίσαι D*E. clar. germ. (z) + οὐκ ACDE. 23. 37. 46. 67* 71. 73. 80. 108. al. 16. Mt. a. al. 9. et fragm. vet. Ed. (etiam St. 3.) Ar. pol. Copt. Arm. Slav. 5. 7. Vulg. ms. clar. germ. harl* Chrys. (et. ap. Mt.) Damasc. Theodoret. in textu. Theophyl. et in Mt. d. ‖ Non addunt 74. alii. Syr. Erp. Æth. Vulg. ed. Theodoret. in comment. ‖ + οὖν 29. 57. (cum al. 3.) (a) κἂν 6. 19. 29. 55. ‖ ἐπαύσαντο ἂν Conject. (b) = D* clar. germ. Chrys. (et. in Mt. 1. 5.) (c) κεκαθαρισμένους D*E. (item AC.) 17. 23** 37. 39. 68. 71. Mt. a. f. g. (d) ἀνάμνησιν 69. Alii post ἐνιαυτὸν + γίνεται D*E. 61. Arm. Vulg. clar. germ. (e) ἀφελεῖν 73. Mt. 4. (f) = 2. (g) ὠτία Syr. post. in m. (h) = 30. Syr. Erp. Æth. Vulg. ed. (i) ἐζήτησας 4. 11. 19. Syr. ἠθέλησας οὐδὲ εὐδόκησας Copt. Chrys. in Mt. 4.

Τότε εἶπον· ἰδοὺ ἥκω, (ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται 7
περὶ ἐμοῦ) τοῦ ποιῆσαι, [k] ὁ Θεὸς", τὸ θέλημά σου. [l] Ἀνώ- 8
τερον" λέγων· [m] ὅτι" [n] ∾ θυσίαν καὶ προσφορὰν" καὶ
ὁλοκαυτώματα [o] καὶ" περὶ [p] ἁμαρτίας" οὐκ [q] ἠθέλησας,
οὐδὲ" εὐδόκησας· (αἵτινες κατὰ [r] — τὸν" νόμον προσφέ-
ρονται·) Τότε [s] εἴρηκεν"· ἰδοὺ, ἥκω [t] τοῦ ποιῆσαι [u] † τὸ 9
θέλημά σου. ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ.
Ἐν ᾧ θελήματι [x] ἡγιασμένοι ἐσμὲν [y] διὰ τῆς προσφορᾶς 10
[z] τοῦ σώματος" [a] † ἰησοῦ χριστοῦ ἐφάπαξ. Καὶ πᾶς μὲν 11
[b] ἱερεὺς" ἕστηκε καθ' ἡμέραν λειτουργῶν, [c] καὶ" τὰς αὐ-
τὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἵτινες [d] οὐδέποτε" δύ-
νανται περιελεῖν ἁμαρτίας [e]· [f] ∾ Αὐτὸς" δὲ μίαν ὑπὲρ 12
ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν, εἰς τὸ διηνεκὲς * ἐκάθισεν

---

[n] ∾ θυσίας καὶ προσφορὰς. [u] † ὁ Θεὸς. [a] † τοῦ. [f] ∾ οὗτος.

(k) = Mt. g. harlej.* Post σου ponunt 19. 67. al. 3. Æth. Slav. ed. || + μου 19. 46. Mt. c. Æth. Chrys. in Mt. 1. 5. (l) ἀνωτέρω 71. Mt. d. 1. Chrys. semel, etiam in Mt. 1. 4. (m) = Mt. c. (n) θυσίας καὶ προσφορὰς AD* 17. 23. 57. (c. al. 1.) Syr. Erp. Copt. Vulg. clar. germ. Cyr. || + οὐκ ἠθέλησας 4. Chrys. (etiam ap. Mt.) in comm. (non in textu) Theophyl. etiam in Mt. d. (o) = 30. Mt. m. Syr. Erp. Æth. Vulg. ed. (p) ἁμαρτιῶν DE. clar. germ. (q) = 4. Chrys. in comm. Conf. supra not. n. || οὐδὲ] οὔτε 73. + μὴν 17. || οὐδὲ εὐδόκησας = Syr. Erp. Transponit Arm. (r) = AC. 37. 46. 71. 73. Mt. f. Cyr. Chrys. (et. ap. Mt.) Theodoret. (s) εἶπεν 73. Chrys. in Mt. 1. 5. semel. || εἶπον Chrys. (et. ap. Mt. semel.) Vulg. (t) + ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ Theodoret. in textu et comment. (u) = ACDE. 17. 39. 46* al. 7. Mt. g. Copt. Æth. Syr. p. c. ast. clar. germ. Chrys. in comm. semel. etiam ap. Mt. || + μοῦ Ed. Slav. ant. Chrys. in Mt. 5** semel. || Post σου ponunt ὁ Θεὸς 1. 4. 67. Mt. e. Slav. 7. ed. Cyr. Damasc. τὸ θέλημα, ὁ Θεὸς Mt. b. τὸ θέλημά σου, ὁ Θεός μου 38. 43. 69. 72. cum Barb. 1. Ed. harl.* Chrys. in Mt. 1. 5* semel. (x) + καὶ ἡμεῖς Arm. (y) + οἱ D**E. in m. 46. 67* 72. 74. 108. al. 12. et Barb. 7. Mt. a. al. 8. Ed. (etiam St. 3.) Slav. 5. Damasc. Œc. Theophyl. et. in Mt. d. || Sed = AC D*E* 31. 47. 73. 80. alii. Ed. Chrys. Theodoret. (z) τοῦ αἵματος D*E. clar. germ. || = 73. (a) = ACDE. 37. 46. 57. (c. al. 7.) 61. 72. 74. 80. al. 9. Mt. c. al. 8. Ed. Chrys. (et. ap. Mt.) Cyr. Theodoret. Damasc. Œc. (b) ἀρχιερεὺς AC. 31. 37. 46. 72. 73. 74. 80. al. 5. Mt. a. in marg. k. f. Ed. Syr. Erp. Æth. Arm. Syr. p. c. ast. Cyr. Petrus mansur. Euthal. Theodoret. in textu. (c) = D*E. clar. germ. (d) οὐδέ πω 67. (e) + εἰς τὸ διηνεκὲς 73. (f) οὗτος ACD*E. 67** 80. Mt. f. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Vulg. clar. germ. Chrys. (et. ap. Mt.) Cyr. Damasc. Petr. mansur.

13 [g] ἐν δεξιᾷ" [h] τοῦ θεοῦ", Τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος, ἕως
τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ [i] ὑποπόδιον τῶν ποδῶν" αὐτοῦ.
14 [k] Μιᾷ γὰρ προσφορᾷ" τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς [l] τοὺς
15 ἁγιαζομένους". Μαρτυρεῖ [m] δὲ ἡμῖν καὶ" τὸ πνεῦμα τὸ
16 ἅγιον. μετὰ [n] γὰρ" τὸ [o] ∾ προειρηκέναι"· Αὕτη ἡ δια-
θήκη, ἣν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκεί-
νας· λέγει κύριος· [p] διδοὺς" νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐ-
τῶν, καὶ ἐπὶ [q] τῶν διανοιῶν" αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς,
17 [r] Καὶ τῶν ἁμαρτιῶν [s] αὐτῶν" καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ
18 μὴ [t] ∾ μνησθῶ" ἔτι. Ὅπου δὲ ἄφεσις [u] τούτων" οὐκέτι
προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας.]
19 [Ἔχοντες οὖν, ἀδελφοί, παῤῥησίαν εἰς τὴν εἴσοδον
20 τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι [x] ἰησοῦ, Ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν
ὁδὸν [y] πρόσφατον καὶ" ζῶσαν, διὰ τοῦ καταπετάσματος,
21 (τοῦτ' ἔστι, τῆς σαρκὸς αὐτοῦ,) Καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν
22 οἶκον τοῦ θεοῦ· [z] Προσερχώμεθα" μετ' ἀληθινῆς καρδίας
ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, [a] ἐῤῥαντισμένοι" τὰς καρδίας ἀπὸ
συνειδήσεως πονηρᾶς· καὶ [b] λελουμένοι" [c] τὸ σῶμα" ὕδατι

---

[o] ∾ εἰρηκέναι. [t] ∾ μνησθήσομαι.

(g) ἐκ δεξιῶν A. 31. Pseudo Ignat. (h) = l. τοῦ πατρὸς Theophyl. ed. (i) ὑπὸ τοὺς πόδας 66. in m. Arm. Chrys. in comm. Theophyl. etiam in Mt. d. (k) μία γὰρ προσφορὰ Mt. b. 1. (l) *nos sanctificans* clar. germ. ‖ + *in ipso*, Syr. Erp. (m) καὶ ἡμῖν 23. Vulg. ms. γὰρ ἡμῖν καὶ Mt. c. ‖ ἡμῖν = Mt. k. (n) = Arm. δὲ D*gr. (o) εἰρηκέναι ACDE. 17. 31. 47. 57. (cum al. 4.) 67** al. 5. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Vulg. clar. germ. Chrys. (et. ap. Mt.) Theophyl. (et. in Mt. d.) Ambr. Sedul. (p) *dabo*, Vulg. ms. Copt. (q) τὴν διάνοιαν ACD*gr. 17. 31. 47. 71. 73. Vulg. ms. (r) + ὕστερον λέγει 4** 23** 31. 37. 55. 66. in m. 67. 71. 73. 80. al. 6. c. Barber. 2. Mt. c. f. al. 5. Ed. Syr. p. in m. Slav. 5. it. 29. + τότε εἴρηκε Syr. p. + τότε λέγει Arm. + τότε λέγει ὁ κύριος Slav. ed. item 29. ‖ vs. 17 = 23. (s) = D* 7. 17. 28. 31. 73. cum Barber. 3. Ed. Vulg. clar. germ. Ambr. (t) ACD*E. 17. (u) αὐτῶν 38. 72. Ed. ‖ = Arm. (x) ἰησοῦ, καὶ ὁδὸν ζωῆς (s. ζῶσαν), ἣν ἐκαίνισεν ἡμῖν νῦν διὰ τοῦ etc. Syr. Erp. (y) *subito*, Æth. ‖ = Copt. ap. Wetst. (z) προσερχόμεθα 57. (c. al. 6.) 73. al. 11. Mt. b. 4. al. 4. (a) ῥεραντισμένοι A. 31. 39. ἐραντισμένοι D. 37. (b) λελουσμένοι 39. 46. 73. (c) τῷ σώματι B. 21* al. 3. item 71. Ed. Chrys. ap. Mt. semel. Theodoret. ms.

καθαρῷ, [d] Κατέχωμεν" [e] τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος" 23
ἀκλινῆ· (πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος·) Καὶ [f] κατα- 24
νοῶμεν" ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν
ἔργων, Μὴ [g] ἐγκαταλείποντες" τὴν [h] ἐπισυναγωγὴν" ἑαυ- 25
τῶν, καθὼς ἔθος τισὶν, [i] ἀλλὰ παρακαλοῦντες"· καὶ το-
σούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν [k].
Ἑκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ [l] τὸ λαβεῖν" 26
τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι [m] περὶ ἁμαρτιῶν ἀπο-
λείπεται θυσία"· Φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως, καὶ 27
πυρὸς ζῆλος, [n] ἐσθίειν" [o] μέλλοντος" τοὺς ὑπεναντίους.
Ἀθετήσας τὶς νόμον μωϋσέως, χωρὶς οἰκτιρμῶν [p] ἐπὶ δυ- 28
σὶν ἢ τρισὶ μάρτυσιν ἀποθνήσκει· Πόσῳ, δοκεῖτε, χείρονος 29
ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καταπατήσας,
καὶ τὸ αἷμα τῆς [q] διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος, [r] ἐν ᾧ
ἡγιάσθη", καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας; [s] Οἴ- 30
δαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα"· ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω,
[t] =λέγει κύριος"· καὶ πάλιν· [u] κύριος κρινεῖ" τὸν λαὸν
αὐτοῦ. [x] Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος.] 31
[Ἀναμιμνήσκεσθε [y] δὲ" [z] τὰς πρότερον ἡμέρας", ἐν 32

(d) κατέχομεν 31. 39. 71. al. 8. Mt. b. 4. al. 5. (e) τῆς ἐλπίδος τὴν ὁμολογίαν D* clar. germ. *spei nostræ confessionem*, Vulg. Syr. Erp. Æth. ὁμολογίαν τῆς πίστεως 80. al. 2. τὴν ἐλπίδα τῆς ὁμολογίας 46* τὴν ἐπαγγελίαν τῆς ἐλπίδος Chrys. ms. (f) κατακονῶμεν Conject. (g) ἐγκαταλιπόντες 73. al. 6. Mt. f. Ed. Chrys. ap. Mt. Œc. (h) ἐπισυναγωγὴν Mt. c. συναγωγὴν Barb. 1. Copt. (i) =46* ‖ + ἑαυτοὺς 17. 47. Syr. Erp. Theophyl. etiam in Mt. d. + αὐτοὺς Ar. pol. (k) + τῆς κρίσεως Slav. (l) = 3. 108. (m) περιλείπεται θυσίαν περὶ ἁμαρτίας προσενεγκεῖν D*E. clar. germ. (n) κατεσθίειν 37. Mt. f. (o) μέλλων 10. 46. 67** Vulg. Theodoret. alic. (p) + καὶ δακρύων D* E. clar. germ. Syr. p. c. ast. (q) + καινῆς Arm. (r) = A. Chrys. et. ap. Mt. (s) γέγραπται γὰρ Chrys. et. ap. Mt. ἐκδίκησιν E. Vulg. ms. clar. germ. Capreol. Ambr. (t) = D* 17. 23* 67** Syr. Erp. Copt. Æth. Vulg. clar. germ. (u) ὅτι κρινεῖ κύριος DE. 31. 73. Syr. Vulg. clar. germ. ‖ κρινεῖ κύριος A. 55. 71. Mt. g. (x) Vs. 31. ante vs. 30 habet Chrys. et. ap. Mt. (y) = 46. 74. al. 4. Mt. d. Chrys. in Mt. 1. 5* (z) ταῖς προτέραις ἡμέραις D* ‖ πρότερον] προτέρας 3. 23. ‖ + ὑμῶν 17. 37. 71. 73. 80. Mt. f. h. Slav.

αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων·
33 Τοῦτο μὲν, ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσι [a]θεατριζόμενοι"·
τοῦτο δὲ, κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέντες.
34 Καὶ γὰρ τοῖς [b]δεσμίοις" συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἁρπαγὴν
τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς [c]προσεδέξασθε", γι-
νώσκοντες ἔχειν [d] † [e]ἑαυτοῖς" κρείττονα ὕπαρξιν [f]= ἐν
35 οὐρανοῖς" καὶ μένουσαν. [[g]Μὴ ἀποβάλητε" οὖν τὴν
παῤῥησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει [h]μισθαποδοσίαν μεγάλην".
36 Ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν· ἵνα τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ
37 ποιήσαντες, κομίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν[i]. Ἔτι [k]γὰρ"
μικρὸν ὅσον [l]ὅσον", ὁ ἐρχόμενος ἥξει, καὶ οὐ χρονιεῖ.
38 Ὁ δὲ δίκαιος [m]ἐκ πίστεως [n]ζήσεται·] καὶ ἐὰν ὑπο-
στείληται[o], οὐκ [p]εὐδοκεῖ" [q]ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ".
39 Ἡμεῖς δὲ [r]οὐκ ἐσμὲν [s]ὑποστολῆς" εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ
1 πίστεως εἰς περιποίησιν [t]ψυχῆς". Ἔστι δὲ πίστις, ἐλπι-
ζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων * ἔλεγχος οὐ βλεπο-
2 μένων. Ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι.

---

[b] ∾ δεσμοῖς μου. [d] † ἐν.

(a) ὀνειδιζόμενοι D*E. *spectaculo improperantium et angustiis subjecti*, omisso τοῦτο μὲν et τοῦτο δὲ. clar. germ. (b) δεσμίοις AD*gr. 47. 67** 73. al. 3. Mt. k. Syr. utr. Erp. Copt. Arm. Vulg. Chrys. (et. in Mt. 1. 5*) Antioch. Damasc. Theodoret. in comm. Œc. Pelag. Ambr. Valerian. ap. Sirmond. δεσμοῖς Orig. *vinculis eorum*, clar. germ. (c) ἐδέξασθε 31. 67* Mt. k. (d) = ADE. 23. 31. 36. 37. 39. 46. 47. 67. 72. 73. 74. 80. al. 30. c. Barb. 5. Mt. a. al. 10. Ed. Verss. Clem. Chrys. (et. in Mt. 1. 5.) Theodoret. Isidor. Damasc. Theoph. Œc. (e) ἑαυτοὺς A. 36. 67. 80. al. 2. Clem. *vos*, Syr. Arr. Æth. Vulg. clar. germ. (f) = AD* 17. Copt. Æth. Vulg. clar. germ. Clem. (g) μὴ ἀπολύητε D* *nolite amittere*, Vulg. clar. germ. (h) μεγάλην μισθαποδοσίαν ADE. 73. Mt. f. Vulg. clar. germ. Clem. Or. (i) + διὰ ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν 71. (k) = 31. Chrys. et. in Mt. 1. 5* (l) = D* 80. Ed. Eus. Theodoret. ms. (m) + μου A. Arm. Vulg. Clem. Euseb. alic. Theodoret. alic. Procop. Sedul. (n) + μου D* Syr. Copt. clar. germ. Euseb. Theodoret. alic. Cypr. Hieron. αὐτοῦ Erp. (o) + τις Arm. (p) εὐδοκιεῖ Mt. l. (q) *animæ meæ*, Vulg. (r) + ἀδελφοὶ Slav. ed. (s) ἀποστολῆς 72. ἐπιστολῆς 69. *subtractionis filii*, Vulg. ms. *per vestigium*, clar. germ. *refugæ*, harl.* (t) = 72* Ed.

Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι Θεοῦ, εἰς 3
τὸ [u] μὴ ἐκ φαινομένων" [x] ∾ τὰ βλεπόμενα" γεγονέναι.
Πίστει πλείονα θυσίαν ἄβελ παρὰ κάϊν προσήνεγκε τῷ 4
Θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη [y] εἶναι" δίκαιος, μαρτυροῦντος
ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ [z] τοῦ Θεοῦ"· καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν
ἔτι [a] λαλεῖ". Πίστει ἐνὼχ μετετέθη, τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, 5
καὶ οὐχ [b] εὑρίσκετο", διότι [c] μετέθηκεν" αὐτὸν ὁ Θεός·
πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως [d] — αὐτοῦ" μεμαρτύρηται [e] εὐη-
ρεστηκέναι" τῷ Θεῷ. Χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρε- 6
στῆσαι· πιστεῦσαι γὰρ δεῖ [f] τὸν προσερχόμενον τῷ Θεῷ,
ὅτι ἐστὶ, καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται.
Πίστει χρηματισθεὶς νῶε * περὶ τῶν [g] μηδέπω" βλεπο- 7
μένων, * εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασε κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν
τοῦ οἴκου αὐτοῦ· δι' ἧς κατέκρινε τὸν κόσμον, καὶ τῆς
κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος.] [Πίστει 8
[h] [i] καλούμενος" ἀβραὰμ [k] ὑπήκουσεν" [l] ἐξελθεῖν" εἰς"
[m] τὸν" [n] τόπον", ὃν ἤμελλε λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν,
καὶ ἐξῆλθε, μὴ ἐπιστάμενος ποῦ [o] ἔρχεται". [[p] Πίστει" 9

[x] ∾ τὸ βλεπόμενον.   [a] ∾ λαλεῖται.

(u) ἐκ μὴ φαινομένων Syr. Vulg. clar. germ. Ath. Chrys. in comm. Theodoret. in comm. Theophyl. in comm. ἐκ τῶν μὴ φαιν. Nyss. alic. μὴ ἐκφαινομένων Ed. item Mt. f. μὴ ἐμφαινομένων Mt. l. (x) AD*E. 17. Copt. clar. germ. Clem. Ath. Cyr. Chrys. in Mt. l. 5. semel. (y) = 67** (z) τῷ Θεῷ AD* 17. (a) λαλεῖ A. 17. 23. 31. 39. 47. 71. 73. 80. al. 6. et Barb. 1. Mt. k. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Arm. Slav. rec. Vulg. (sed *nominatur*, clar. germ. harl.) Clem. Orig. Nyss. Chrys. in comm. (et. in Mt. l. 5*) Epiph. Asterius. Damasc. Chronic. alex. Theodoret. in textu. Photius ms. Theophyl. (et. in Mt. d.) diserte. Œc. et in Mt. n** (b) εὑρίσκεται 23. (c) μετετέθηκεν D** 69. 72. Mt. c. item 70. Ed. (d) = AD* 17. 67** 80. Vulg. clar. germ. (e) εὐαρεστηκέναι A. 46. 71. 73. al. 2. Mt. g. (f) + πρῶτον 39. 67* al. 5. Æth. Chrys. in textu et in Mt. l. item 66. in m. (g) μὴ Mt. b. clar. germ. Chrys. semel ap. Mt. μήπω 47. Chrys. semel ap. Mt. μηδέποτε 1. (h) + ὁ AD* Arm. Vulg. Theodoret. (i) = Æth. (k) ἔμελλεν Theophyl. ap. Mt. (l) ἐλθεῖν 23. εἰσελθεῖν 38. ἐξελθών. Ed. post τόπον D* (m) = AD* (n) κόσμον Mt. l. (o) ἀπέρχεται 2. 49. 61. (p) καὶ D*E. clar. germ.

παρῴκησεν [q] εἰς [r] =τὴν" γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς [s] ἀλλο-
τρίαν", ἐν σκηναῖς κατοικήσας, μετὰ ἰσαὰκ καὶ ἰακὼβ
10 τῶν συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας [t] τῆς αὐτῆς". [u] Ἐξ-
εδέχετο" γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς
11 τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ θεός. Πίστει καὶ [x] αὐτὴ
σάῤῥα" [y] δύναμιν εἰς [z] καταβολὴν" σπέρματος ἔλαβε
[a] καὶ" παρὰ καιρὸν ἡλικίας [b] †, [c] ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο τὸν
12 ἐπαγγειλάμενον". Διὸ καὶ ἀφ' ἑνὸς ἐγεννήθησαν [d], καὶ
ταῦτα νενεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ
πλήθει, καὶ [e] ὡς ἡ" ἄμμος [f] ἡ παρὰ τὸ χεῖλος" τῆς θα-
13 λάσσης [g] ἡ ἀναρίθμητος". Κατὰ πίστιν ἀπέθανον [h] οὗτοι"
πάντες, μὴ [i] λαβόντες" τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόῤῥωθεν
αὐτὰς ἰδόντες [k] † καὶ ἀσπασάμενοι, [l] καὶ" ὁμολογήσαν-
14 τες, ὅτι ξένοι [m] καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. Οἱ
γὰρ τοιαῦτα [n] λέγοντες" ἐμφανίζουσιν, ὅτι πατρίδα ἐπι-

---

b † ἔτεκεν. e ὡσεὶ. k † καὶ πεισθέντες.

(q) + ἀβραὰμ D** 31. 37. 38. 39. 72. 74. Mt. l. Lectionaria. Ed. Ar. pol. item, alio loco, 2. 4. (r) = A. 46. 55. 74. 80. 91. pluresque. Mt. g. Ed. Œc. etiam in Mt. n. (s) ἀλλότριος 66. in m. (t) αὐτοῦ D* 38. αὐτῶν Æth. (u) ἐξεδέχοντο Chrys. (x) αὐτῇ σάῤῥᾳ. Conject. (y) + στεῖρα D* Slav. ed. Vulg. clar. germ. + ἡ στεῖρα 37. 67. Mt. f. + στεῖρα οὖσα 4** 31. 47. 71. 72. 73. 80. al. 3. Mt. a. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. (Æth. ponit post ἔλαβεν) it. Arm. Theophyl. (z) *conceptionem* Vulg. clar. germ. Aug. ms. Arm. in marg. (a) εἰς τὸ τεκνῶσαι D* Egr. Mt. f. Arm. εἰς τὸ τεκνῶσαι, καὶ 37. 73. 80. || *filium, etiam* clar. germ. (b) = A D* 17. Copt. Æth. Vulg. clar. germ. Chrys. ms. (et. in Mt. 4.) (c) = Chrys. (et. ap. Mt.) (d) + οἱ πολλοὶ 68. in m. + οἱ πάντες Chrys. (et. ap. Mt.) in textu et comm. (e) AB D** E. 23. 37. 46. 47. 67. 72. 73. 80. 91. 108. al. 16. Mt. a. b. e* al. 7. Ed. Chrys. ap. Mt. Damasc. Theophyl. (et. in Mt. d.) Œc. καθὼς ἡ D* 21. (f) = D* E. Æth. clar. germ. (g) = Chrys. ap. Mt. in textu. || = ἡ Mt. k. (h) = Mt. f. clar. germ. (i) προσδεξάμενοι A. || κομισάμενοι 17. 23* 39. 57. (cum 71.) 80. Chrys. bis in comm. (et. in Mt. 4. et semel in l. 5) Damasc. Theophyl. et. in Mt. d. (k) = ABDE. 10. 17. 23. 37. 39. 43. 46. 47. 66** 67. 71. 72. 73. 74. 80. 91. 92. 108. al. 34. Mt. a. b. c. al. 7. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. Vulg. clar. germ. Chrys. (et. ap. Mt.) Nyss. Phot. ap. Œc. ms. Theodoret. Damasc. Theophyl. (et. in Mt. d.) Œc. Hier. Aug. Sedul. (l) = 17. (m) + καὶ πάροικοι D* Egr. (n) βλέποντες 4.

ζητοῦσι. Καὶ εἰ μὲν ἐκείνης [o] ἐμνημόνευον", ἀφ' ἧς [p] ∾ ἐξ- 15
ῆλθον", εἶχον [q] ἂν" καιρὸν ἀνακάμψαι· [r] νῦν" δὲ κρείτ- 16
τονος ὀρέγονται, τοῦτ' ἔστιν, ἐπουρανίου. διὸ οὐκ ἐπαισ-
χύνεται [s] αὐτοὺς" ὁ θεὸς, θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν· ἡτοί-
μασε γὰρ [t] αὐτοῖς" πόλιν] [u]. [Πίστει προσενήνοχεν [x] ἀ- 17
βραὰμ" τὸν ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσ-
έφερεν [y] ὁ" τὰς ἐπαγγελίας [z] ἀναδεξάμενος", Πρὸς 18
ὃν ἐλαλήθη· ὅτι ἐν ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα·
Λογισάμενος, ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν [a] ἐγείρειν" [b] δυνατὸς" 19
ὁ θεός· ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν [c] παραβολῇ" ἐκομίσατο. Πί- 20
στει [d] περὶ μελλόντων εὐλόγησεν ἰσαὰκ τὸν ἰακὼβ καὶ
τὸν ἠσαῦ. Πίστει ἰακὼβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν 21
ἰωσὴφ εὐλόγησε· καὶ προσεκύνησεν [e] ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς
ῥάβδου αὐτοῦ". Πίστει ἰωσὴφ [f] τελευτῶν" περὶ τῆς ἐξό- 22
δου τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἐμνημόνευσε, καὶ περὶ τῶν ὀστέων
αὐτοῦ ἐνετείλατο. Πίστει μωϋσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη τρί- 23
μηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, [g] διότι" [h] εἶδον" ἀστεῖον
τὸ παιδίον· καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ [i] διάταγμα" τοῦ βα-
σιλέως. [k] [Πίστει μωϋσῆς μέγας γενόμενος ἠρνήσατο 24

---

[p] ∾ ἐξιέβησαν. [r] *νυνὶ.*

(o) μνημονεύουσιν D* 47. 73. 80. ἐμνημόνευσαν B. 17. 31. (p) AD*E. 17. 73. 80. Chron. alex. Damasc. ἐξεβλήθησαν Ath. (q) = D* (r) ADE. 57. (cum al. 7.) 72. 73. 74. al. 7. pluresque. Mt. a. al. 4. Ed. Ath. Chrys. (et. ap. Mt.) Theodoret. Œc. (s) = 80. Arm. Vulg. Orig. Theophyl. in Mt. d. (t) αὐτῶν 72. (u) + *sanctam*, tol. (x) = Chrys. ap. Mt. Syr. p. habet cum ast. ‖ ante προσενήνοχε ponit 71. post ἰσαὰκ D* (y) *in quo*, Vulg. ms. Beda. (z) δεξάμενος 80. Mt. g. l. Chrys. in Mt. 4, semel. Theophyl. et. in Mt. d. (a) ἐγεῖραι A. 17. 71. Cyr. Chron. alex. ἐγερεῖ (sine δύνατος) 61. (b) δύναται A. (c) παραβολαῖς Chrys. ap. Mt. semel. (d) + καὶ AD* 17. 23. 37. 67* Mt. f. Vulg. clar. germ. Chrys. in textu (et. in Mt. 1. 5. semel) Theodoret. Damasc. (e) *fastigium in acumine virgæ suæ*, harl.* *fastigium in fastigium virgæ ejus*, harl.** *fastigium cacumen virgæ ejus*, luxov. (f) = 4* (g) καθότι 73. 80. (h) = 44. 47. (i) δόγμα A. ut videtur. 34. πρόσταγμα 46. in m. (k) + πίστει μέγας γενόμενος μωϋσῆς ἀνεῖλεν τὸν αἰγύπτιον, κατανοῶν τὴν ταπείνωσιν (*dolorem*) τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ. DE. clar. germ. Vulg. ms.

25 λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς φαραὼ, Μᾶλλον ἑλόμενος συγ-
κακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ, ἢ [l] πρόσκαιρον″ ἔχειν
26 ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν· [m] Μείζονα [n] πλοῦτον″ ἡγησά-
μενος τῶν [o] αἰγύπτου″ θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ χρι-
27 στοῦ· ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. Πίστει κατέ-
λιπεν αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως·
28 τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς [p] ὁρῶν″ ἐκαρτέρησε. Πίστει πεποίηκε
τὸ πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ
29 [q] ὀλοθρεύων″ τὰ [r] πρωτότοκα″ θίγῃ αὐτῶν. [s] Πίστει διέ-
βησαν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς [t]· ἧς πεῖραν
30 λαβόντες οἱ αἰγύπτιοι, [u] κατεπόθησαν″. Πίστει τὰ τείχη
31 ἱεριχὼ [x] ἔπεσε″, κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. Πίστει
ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασι, [y] δεξα-
32 μένη″ τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης] [z]. Καὶ τί [a] ἔτι″
λέγω; ἐπιλείψει γάρ με διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ γε-
δεὼν, βαράκ τε καὶ σαμψὼν, καὶ ἰεφθάε, δαβίδ τε καὶ
33 σαμουὴλ, καὶ τῶν [b] προφητῶν [c]. [Οἳ [d] διὰ πίστεως κατη-
γωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, [e] ἐπέτυ-
34 χον ἐπαγγελιῶν″, ἔφραξαν [f] στόματα″ λεόντων, Ἔσβε-

[o] ∾ ἐν αἰγύπτῳ.

(l) προσκαίρου. Vulg. (m) + καὶ 49. (n) = Arm. et mox legit τοῦ πλούτου τῶν θησαυρῶν. (o) BDE. 31. 46. 67** 72. 73. 80. al. 10. Mt. c. al. 9. Ed. Syr. Copt. Slav. Clem. Euseb. Chrys. (et. ap. Mt.) Theodoret. alic. Theophyl. (et. ap. Mt.) ‖ ἐν Αἰγύπτου A. 71. al. 3. αἰγυπτίων 23. Arm. Vulg. (p) ὁρῶντα D*gr. (q) ὀλεθρεύων ADE. Damasc. (r) πρωτοτόκια 47. (s) + *fide prædaverunt ægyptios, exeuntes* harl.* item marian. (t) + γῆς AD*E. 17. 31. 47. 71. 73. (Syr. Copt. Arm. Slav.) Vulg. clar. germ. Chrys. (et. ap. Mt.) Theodoret. ms. (u) κατεποντίσθησαν 10. 31. 49. 71. 73. et Barb. 1. Chrys. bis. (etiam ap. Mt. semel.) Theodoret. (x) κατέπεσε 4. al. 6. item 39. Mt. n. Ed. ἔπεσαν AD* 17. 23. 31. 71. Mt. a. f. Chrys. in Mt. 4. semel. ἔπεσον 37. Chrys. in Mt. l. 5. semel. (y) ὑποδεξαμένη 69. Chrys. ms. et in Mt. l. 5. semel. (z) + καὶ ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα Slav. ed. (a) = D*gr. (b) + ἄλλων 37. Syr. Erp. Æth. Arm. Slav. 7. ed. Vulg. ms. Theodoret. Ambr. (c) + *Ananias, Azarias, misahel, daniel, helias, helisæus,* harl * (d) + ἅγιοι πάντες 39. 61. 74. Lectionaria. (e) = Æth. (f) στόμα Vulg.

σαν δύναμιν πυρὸς, ἔφυγον στόματα μαχαίρας, [g] ἐνε-
δυναμώθησαν" ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πο-
λέμῳ, παρεμβολὰς [h] ἔκλιναν" ἀλλοτρίων· Ἔλαβον γυ- 35
ναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ
[i] ἐτυμπανίσθησαν", οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν,
ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν· Ἕτεροι δὲ ἐμπαι- 36
γμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι [k] δὲ" δεσμῶν καὶ
φυλακῆς· Ἐλιθάσθησαν, [l] ἐπρίσθησαν", [m] ἐπειράσθη- 37
σαν", ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον· περιῆλθον ἐν μηλω-
ταῖς, [n] ἐν" αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι,
[o] κακουχούμενοι", (Ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος), [p] ἐν" 38
ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι, καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς
ὀπαῖς τῆς γῆς. Καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς 39
πίστεως, οὐκ ἐκομίσαντο [q] τὴν ἐπαγγελίαν", Τοῦ θεοῦ 40
περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι [r] προβλεψαμένου", ἵνα μὴ χωρὶς
ἡμῶν τελειωθῶσι.]

Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, [τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον 1
ἡμῖν νέφος μαρτύρων, [s] ὄγκον" ἀποθέμενοι πάντα, καὶ
τὴν [t] εὐπερίστατον" ἁμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν
[u] τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα· Ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς 2
πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν ἰησοῦν,] ὃς ἀντὶ τῆς προ-
κειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινε σταυρὸν, αἰσχύνης κατα-

(g) ἐδυναμώθησαν AD*. (h) *ceperunt*, clar. germ. Vulg. ms. (i) ἀπετυμπανίσθησαν D*. (k) = 39. 49. ἔτι δὲ = Arm. (l) = Clem. Æth. Sed habet Or. dis. (m) = 2. 43. Ap. 7. Mt. χ. Syr. Erp. Æth. Orig. semel (sed quater habet.) Eus. Theophyl. (et. ap. Mt.) Ante ἐπρίσθησαν ponit 17. ‖ ἐπυράσθησαν s. ἐπυρώθησαν s. ἐπηρώθησαν s. ἐπρήσθησαν s. ἐπέρθησαν s. ἐπάρθησαν s. ἐπράθησαν s. ἐσπειράσθησαν s. ἐσφαιρίσθησαν s. ἐπηρειάσθησαν s. ἐταριχεύθησαν. Conjecturæ Variorum. (n) καὶ 67** (o) κακοχούμενοι 46. 71. al. 3. Mt. 6. al. 4. Ed. Theophyl. in Mt. d. (p) ἐπ' A. 71. 73. Mt. h. Orig. semel. Socrat. (q) τὰς ἐπαγγελίας A. 80. Ar. pol. ‖ cum seq. τοῦ θεοῦ jungit Clem. (r) προειδομένου τοῦ θεοῦ Clem. (s) = Chrys. in Mt. 1. 5* Ad μαρτύρων refert Mt. 4. ὄκνον Conject. (t) ἀπερίστατον Ed. *fragile*, clar. germ. harl. (u) + εἰς 71. 80. *ad*, Vulg. ed. clar. germ. Vigil. taps. Alii. ‖ τρέχομεν 31. 39. 47. Mt. f. g. Lectionaria.

φρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε [x] τοῦ θρόνου" τοῦ θεοῦ [y] κεκάθικεν".
3 Ἀναλογίσασθε [z] γὰρ" τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ
τῶν ἁμαρτωλῶν [a] εἰς αὐτὸν" ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμη-
τε, ταῖς ψυχαῖς [b] ὑμῶν" * [c] ἐκλυόμενοι".
4 [d] Οὔπω" μέχρις αἵματος [e] ἀντικατέστητε", πρὸς τὴν
5 ἁμαρτίαν * [f] ἀνταγωνιζόμενοι". Καὶ [g] ἐκλέλησθε" τῆς
παρακλήσεως, [h] ἥτις" ὑμῖν [i] ὡς" υἱοῖς διαλέγεται· υἱέ
[k] μου", μὴ ὀλιγώρει παιδείας κυρίου, μηδὲ ἐκλύου, ὑπ'
6 [l] αὐτοῦ" ἐλεγχόμενος· [Ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος, παι-
δεύει· μαστιγοῖ [m] δὲ" πάντα υἱὸν, ὃν παραδέχεται.
7 [n] ∾ Εἰ" παιδείαν ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται
8 ὁ θεός· τίς γάρ [o] ἐστιν" υἱὸς, ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; Εἰ
δὲ χωρίς ἐστε παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγόνασι πάντες,
9 ἄρα νόθοι [p] ἐστὲ" καὶ οὐχ υἱοί. [q] Εἶτα" τοὺς μὲν τῆς
σαρκὸς ἡμῶν πατέρας [r] εἴχομεν" παιδευτὰς, καὶ [s] ἐνε-
τρεπόμεθα"· οὐ [t] πολλῷ" μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ

---

[y] ἐκάθισεν. [n] ∾ εἰς.

(x) = I. 73. et Barb. 1. Orig. (y) κεκάθικεν (s. κεκάθηκεν) ABDE. 17. 37. 39. 46. 57. (cum al. 6.) 72. 73. 80. 91. al. 24. pluresq. Mt. a. al. 13. Ed. Nyss. Cyr. utr. Chrys. (et. ap. Mt.) Theodoret. Damasc. Œc. Theophyl. (et. ap. Mt.) alii. (z) οὖν 72. al. 3. Ed. Syr. Erp. clar. germ. *age*, Arm. || = Vulg. ms. Haimo. (a) = Arm. εἰς ἑαυτοὺς D*E. Syr. Erp. Vulg. ms. Theodoret. *in vobis*, clar. germ. (b) = 37. Mt. f. (c) ἐκλελυμένοι D* (d) οὔτω. Mt. ψ. + γὰρ D* 61. 73. Mt. ω. Copt. Arm. Vulg. ed. (e) ἀντικατέστητε 46. 72. al. 7. Mt. b. al. 6. Chrys. in Mt. 5** semel. Theodoret. Theophyl. in Mt. d. || ἀντέστητε Mt. g. (f) = Theophyl. in Mt. d. item Chrys. in comm. semel ap. Mt. Ante ἀντικατ. pon. Arm. (g) ἐκλέλυσθε Mt. c. al. 4. Chrys. in Mt. 1* et in comm. Theophyl. in Mt. d. (h) ὅτι Mt. ω. (i) = 37. (k) = D* 73. al. 5. clar. germ. Clem. Theodoret. ms. (l) αὐτῆς 43. (m) = 71. Arm. (n) εἰς ADE. 23. 37. 46** 80. al. 19. et Barb. I. Mt. a. al. 4. et ex emendatione al. 3. Damasc. Procop. Chrys. in Mt. 5* Theophyl. in Mt. d. *in disciplina perseverate*, Vulg. clar. germ. et sic Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. *in doctrinam patientes estote*. harl. (o) = A. Vulg. Orig. (p) post υἱοί ponunt AD. 17. 37. 80. Vulg. clar. germ. Chrys. ap. Mt. Ambr. || + πάντες Slav. 5. (q) εἰ δὲ Ed. Syr. Arm. (r) ἔχομεν 55. 73. Ed. Theodoret. || + καὶ 66. in m. (s) ἐντρεπόμεθα 55. Mt. χ. (t) πολὺ A. πολὺ δὲ D*

πατρὶ τῶν [u] πνευμάτων", καὶ ζήσομεν; Οἱ μὲν γὰρ 10
[x] πρὸς ὀλίγας ἡμέρας", κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς, ἐπαί-
δευον· ὁ δὲ [y] ἐπὶ τὸ συμφέρον, εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς
ἁγιότητος αὐτοῦ".] Πᾶσα [z] δὲ" παιδεία πρὸς μὲν τὸ 11
παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύπης· ὕστερον δὲ
καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδί-
δωσι δικαιοσύνης.

Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα 12
γόνατα ἀνορθώσατε· Καὶ [a] τροχιὰς" ὀρθὰς ποιήσατε 13
τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μᾶλ-
λον.] [Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἁγιασμὸν, 14
οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν κύριον· Ἐπισκοποῦντες, μή 15
τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς [b] χάριτος" τοῦ Θεοῦ· μή [c] τις"
[d] ῥίζα πικρίας" [e] ἄνω φύουσα" [f] ἐνοχλῇ", καὶ [g] διὰ ταύ-
της" μιανθῶσι [h] πολλοί· Μή τις πόρνος,* ἢ βέβηλος ὡς 16
Ἡσαῦ, [i] ὃς" ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια
[k] αὐτοῦ". Ἴστε γὰρ, ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρο- 17
νομῆσαι τὴν εὐλογίαν, ἀπεδοκιμάσθη· μετανοίας γὰρ
τόπον οὐχ εὗρε, καίπερ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν.
Οὐ γὰρ προσεληλύθατε [l] ψηλαφωμένῳ [m] ὄρει", [n] καὶ" 18
[o] κεκαυμένῳ" πυρὶ, καὶ γνόφῳ, [p] ∾ καὶ σκότῳ", καὶ

---

p ∾ καὶ ζόφῳ.

(u) πατέρων 73. al. 3. Mt. l. ω semel. μνευματικῶν 61. (x) = 43. (y) *ad utilitatem perpetuæ vitæ ejus dat disciplinam autem ut percipiamus honestatem ejus.* harl. (z) = D* 31. Mt. ω semel. Arm. Chrys. ap. Mt. semel. || μὲν 17. 21. clar. (a) τραχιὰς 72. Ed. (b) δόξης Mt. g. (c) τι 19. (d) ῥίζα, πικριὰς Conject. || + κακίας 91. (e) ἀναφύουσα 35. it. 1. Mt. a 3. b. Hesych. Anatol. (f) ἐν χολῇ ut Deut. 29, 18. Conject. (g) δι' αὐτῆς A. 17. 67** 80. al. 4. Clem. Chrys. in comm. Martinus Papa. (h) + οἱ A. 47. Clem. Theodoret. (i) = D* (k) = Arm. Clem. (l) + μὴ s. οὐ Conject. || *accessistis ad ardentem et tractabilem (intractabilem* harl.) *ignem*, clar. harl. (m) = AC. 17. 47. Syr. Erp. Copt. Æth. clar. Vulg. ms. Chrys. in comment. (et. ap. Mt.) Theophyl. ap. Bengel. Martinus. || ante ψηλαφ. pon. 37. Mt. f. Chrys. in textu. (n) = D* 67** Arm. (o) κεκαλυμμένῳ D*gr. Pseudo-Ath. Pro ac-

19 θυέλλῃ, Καὶ σάλπιγγος ἤχῳ, καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς
[q] οἱ ἀκούσαντες παρῃτήσαντο, [r] μὴ" προστεθῆναι αὐτοῖς
20 λόγον· (Οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον· κἂν θηρίον
21 θίγῃ τοῦ ὄρους, λιθοβοληθήσεται [s] †· Καὶ, ([t] οὕτω" φο-
βερὸν ἦν τὸ [u] φανταζόμενον",) μωϋσῆς εἶπεν· [x] ἔκφοβός"
22 εἰμι καὶ ἔντρομος·) Ἀλλὰ προσεληλύθατε σιὼν [y] ὄρει·
καὶ" πόλει θεοῦ ζῶντος, ἱερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ· καὶ [z] μυ-
23 ριάσιν", [a] ἀγγέλων * Πανηγύρει"· καὶ ἐκκλησίᾳ πρω-
τοτόκων [b] ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς"· καὶ κριτῇ θεῷ πάντων·
24 καὶ πνεύμασι δικαίων [c] τετελειωμένων"· Καὶ διαθήκης
νέας μεσίτῃ ἰησοῦ· καὶ [d] αἵματι ῥαντισμοῦ", [e] κρεῖττον"
25 λαλοῦντι παρὰ [f] ∾ τὸν" ἄβελ. [Βλέπετε, μὴ [g] παραι-

[s] † ἢ βολίδι κατατοξευθήσεται. [b] ἐν οὐρανοῖς ἀπο-
γεγραμμένων. [c] κρείττονα. [f] ∾ τό.

censibilem, *accessibilem* leg. Vulg. ms. (p) = Mt. g. ‖ καὶ ζόφῳ ACD* 17. 31. 39. 71. 73. 80. Utrumque jungit Arm. (q) + καὶ Mt. a 3. b. e. (r) = 10. 73. Ed. Chrys. ap. Mt. semel. (s) = ABCD. 17. 23. 31. 37. 39. 46. 47. 53. 57. 67. 71. 72. 73. 74. 80. 91. 92. 108. al. 33. Mt. a. b. al. 9. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. Vulg. clar. Chrys. (et. ap. Mt.) Damasc. Theodoret. Theophyl. (et. ap. Mt.) Œc. in comm. (t) οὐ D*gr. (u) θαυμαζόμενον 39. ‖ + ὅτι καὶ Arm. (x) ἔμφοβος 74. al. 3. Mt. b. e. k. Chrys. ap. Mt. Theodoret. Theophyl. et. ap. Mt. (y) = Æth. καὶ = D* clar. ‖ καὶ πόλει = harl. (z) μυρίων ἁγίων D*gr. ‖ + στρατιαῖς Arm. (a) jungunt AC. 53. al. 11. Ed. (etiam St. 3.) Orig. Eus. Ath. Bas. Chrys. (et. ap. Mt.) Theodoret. Theophyl. Hieron. alic. Ambr. Aug. ‖ = πανηγύρει. Arm. ‖ μυριάδων ἀγγέλων πανηγύρει Syr. Ar. pol. Vulg. clar. Clem. (b) ACD. 37. 53. 71. 73. Mt. f. Syr. Copt. Vulg. clar. Ignat. Clem. Orig. quater. Euseb. Basil. Jacobi Liturg. Cyr. Chrys. (et. ap. Mt. bis, sed semel vulgari ordine.) Severian. Theodoret. Cosmas. Dionys. areop. Procop. ap. Niceph. Theophyl. (et. ap. Mt.) Martin. Hier. ‖ ἀπογεγραμμ. = 57. (c) τεθεμελιωμένων D* clar. (d) αἵματος ῥαντισμῷ Syr. Erp. Arm. Vulg. Cyrill. ap. Niceph. (e) AD. 23. 31. 37. 39. 46. 53. 61. 72. 74. 80. al. 23. Mt. a. al. 79. Ed. Syr. Arr. Copt. Arm. Vulg. clar. Chrys. (et. ap. Mt.) Basil. Cyr. Basil. seleuc. Damasc. Œc. Theophyl. (et. ap. Mt.) Chronic. pasch. Procop. Martinus Papa. (f) τὸ B. 2. 18** Schol. cod. 20. 44. Ap. 6. Ed. Syr. Arr. Æth. Slav. ut videtur. Basil. Cyr. Procop. Œc. Theophyl. τὸ τοῦ Conject. (g) παραιτήσησθε 57. (c. al. 3.) Mt. h. ‖ παραιτεῖσθε Mt. c.

τήσησθε″ τὸν λαλοῦντα][h]. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ [i]ἔφυγον″,
[k]τὸν″ ἐπὶ [l]† γῆς παραιτησάμενοι χρηματίζοντα,
[m]πολλῷ″ μᾶλλον [n]ἡμεῖς″ οἱ τὸν ἀπ' [o]οὐρανῶν″ [p]ἀπο-
στρεφόμενοι″· Οὗ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσε τότε· νῦν δὲ 26
ἐπήγγελται, λέγων· [q]ἔτι″ ἅπαξ ἐγὼ [r]∾ σείω″ οὐ μό-
νον τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. Τὸ δὲ, [s]ἔτι″ ἅπαξ, 27
δηλοῖ τῶν σαλευομένων [t]τὴν″ μετάθεσιν, ὡς [u]πεποιημέ-
νων″, [x]ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα″.] Διὸ [βασιλείαν 28
[y]ἀσάλευτον″ παραλαμβάνοντες, [z]ἔχωμεν″ χάριν, δι'
ἧς [a]∾ λατρεύωμεν″ [b]εὐαρέστως″ τῷ Θεῷ, μετὰ [c]∾ αἰ-
δοῦς καὶ εὐλαβείας″. [d]Καὶ″ γὰρ ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ κα- 29
ταναλίσκον.

Ἡ φιλαδελφία μενέτω[e]. Τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπι- 1 2
λανθάνεσθε· διὰ ταύτης γὰρ [f]ἔλαθόν″ τινες ξενίσαντες
ἀγγέλους. Μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων, ὡς συνδεδεμένοι· 3

---

[l] † τῆς. [r] ∾ σείσω. [a] ∾ λατρεύομεν. [c] ∾ εὐλαβείας καὶ δέους.

(h) + ὑμῖν D* Syr. harl.* clar. (i) ἐξέφυγον AC. 57. (cum al. 2.) Mt. h. Slav. Vulg. clar. Cyr. Epiph. Chrys. et. in Mt. l. 5. (k) post παραιτ. pon. ACD. 53. Mt. 4. Cyr. Damasc. || τὸν ἐπὶ γῆς post παραιτ. pon. 37. 68. 73. 80. Mt. f. Arm. (l) = ACD. 53. 57. (cum al. 7.) 73. 80. al. 14. Mt. a. al. 10. Ed. Cyr. Chrys. (et. ap. Mt.) Damasc. Theophyl. (et. ap. Mt.) Theodoret. Œc. || ἐν τῇ γῇ Arm. ed. (m) πολὺ AC. ut videtur. D* (n) ὑμεῖς C. ut vid. 43. (o) οὐρανοῦ B. 52. 53. 67** al. 7. et Barb. 4. Mt. c. al. 4. Ed. Chrys. et. ap. Mt. (p) ἀναστρεφόμενοι 4** 44. 46. (q) ὅτι 19. 47. Mt. c. ὅτι ἔτι 53. || λέγων ἅπαξ· Syr. (r) AC. 6. 47. 53. 67** 71. 73. 80. (Syr. Ar. p. Æth.) Slav. Vulg. Ath. Cyr. Cosmas. Andreas. Arethas. (s) = 47. Syr. (t) = CD* 53. Alii transp. (u) πεποιημένων. Conject. (x) = A. (y) οὐρανῶν 68. (z) ἔχομεν 31. 37. 39. 73. al. 10. Mt. b. d. al. 6. (Syr. Erp.) Slav. Vulg. ed. clar. Ath. Chrys. ms. et semel in Mt. l. 5. Cyr. Antioch. (a) 31. 37. 39. 47. 53. 73. 80. al. 26. Mt. a. al. 10. Ed. Slav. Chrys. ms. et ap. Mt. Ath. Œc. Theophyl. (et. ap. Mt.) (b) εὐχαρίστως D*gr. 52. 56. (c) ACD* 17. 71. 73. 80. Copt. Slav. ed. Chrys. (et in Mt. 4. semel) δέους καὶ εὐλαβείας Theophyl. ms. et. in Mt. d. in textu. εὐλαβείας καὶ φόβου Mt. x. φόβου καὶ τρόμου Sahid. ut videtur. (d) κύριος D* clar. (e) + *in vobis* Vulg. ed. Syr. Erp. Arm. (f) *latuerunt*, Vulg. ed. harl** *placuerunt*, Vulg. ms. tol. harl.* luxov. alii. *didicerunt*, (ἔμαθον) clar.

τῶν [g] κακουχουμένων", ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι.
4 Τίμιος ὁ γάμος [h] ἐν πᾶσι", καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος· πόρ-
5 νους [i] ∾ δὲ" καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ θεός. Ἀφιλάργυρος
ὁ τρόπος· [k] ἀρκούμενοι" τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἴ-
6 ρηκεν, οὐ μή σε ἀνῶ, οὐδ' οὐ μή σε ἐγκαταλίπω· Ὥστε
θαῤῥοῦντας [l] ἡμᾶς" λέγειν· κύριος ἐμοὶ βοηθὸς, καὶ οὐ
7 φοβηθήσομαι· τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος; [Μνημονεύετε
τῶν [m] ἡγουμένων" ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον
τοῦ θεοῦ· ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς,
8 μιμεῖσθε τὴν [n] πίστιν. Ἰησοῦς χριστὸς" [o] χθὲς" καὶ
9 σήμερον * ὁ αὐτὸς, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.] Διδαχαῖς
[p] ποικίλαις" καὶ ξέναις μὴ [q] παραφέρεσθε·" καλὸν γὰρ χά-
ριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ
10 ὠφελήθησαν οἱ περιπατήσαντες. Ἔχομεν θυσιαστήριον,
ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν [r] ἐξουσίαν" οἱ τῇ σκηνῇ λα-
11 τρεύοντες. Ὧν γὰρ εἰσφέρεται ζώων τὸ αἷμα [s] περὶ
ἁμαρτίας" εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ
12 σώματα [t] κατακαίεται" ἔξω τῆς παρεμβολῆς. Διὸ καὶ
ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τοῦ [u] ἰδίου" αἵματος τὸν λαὸν,
13 ἔξω τῆς [x] πύλης" ἔπαθε. Τοίνυν [y] ἐξερχώμεθα" πρὸς
αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τὸν ὀνειδισμὸν αὐτοῦ φέρον-

---

[i] ∾ γὰρ. [q] περιφέρεσθε.

(g) κακοχουμένων 73. al. 7. Mt. a. d. al. 5. Ed. (h) = 23* 71* Arm. ed. ‖ = ἐν 46. (i) AD* 53. Copt. Vulg. clar. Antonius et Max. ‖ = 52. Vulg. ms. (k) ἀρκούμενος 53. (l) = 53. clar. ‖ post λέγειν pon. Dgr. (m) προηγουμένων D* (n) *fidem Jesu Christi* clar. Vulg. ms. (o) ἔχθες AD* 53. (p) βεβήλοις 71. (q) ABCD. 17. 23. 31. 37. 39. 46. 52. 53. 57. (c. al. 4.) 72. 73. 74. 80. al. 18. et Barb. 5. Mt. a. al. 8. Syr. (Arr.) Copt. (Slav. 5.) Vulg. clar. Chrys. (et. ap. Mt.) Basil. Theodoret. Damasc. Œc. Theophyl. (in textu) in Mt. d. (r) = D* 53. clar. Ante οὐκ pon. Chrys. (s) = A. Chrys. semel in comm. et. in Mt. 1. 5. semel. ‖ post ἅγια pon. C* 80. Mt. f. Syr. Copt. Arm. Slav. ed. ‖ περὶ ἁμαρτιῶν 14. 47. (t) κατα αλίσκονται D* (u) = 17. οἰκείου 3. 35. (x) παρεμβολῆς Æth. πόλεως 80. Syr. Theodoret. alic. Tert. (y) ἐξερχόμεθα D. 23. 31. 39. 71. al. 8. Mt. b. f. g. l.

τες· Οὐ γὰρ [z] ἔχομεν" ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν 14
[a] μέλλουσαν" ἐπιζητοῦμεν. [b] Δι' αὐτοῦ" οὖν [c] ἀναφέ- 15
ρωμεν" θυσίαν αἰνέσεως διαπαντὸς τῷ θεῷ, [d] τοῦτ'
ἔστι", καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.
Τῆς δὲ εὐποιΐας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύ- 16
ταις γὰρ θυσίαις [e] εὐαρεστεῖται" ὁ θεός.] [Πείθεσθε 17
τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν, καὶ ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυ-
πνοῦσιν [f] ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν", ὡς λόγον ἀποδώσοντες [g]·
ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι, καὶ μὴ στενάζοντες·
[h] ἀλυσιτελὲς" γὰρ ὑμῖν τοῦτο. Προσεύχεσθε [i] περὶ 18
ἡμῶν· [k] ∾ πεποίθαμεν" γὰρ, ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχο-
μεν, [l] ἐν πᾶσι" καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι· Περισ- 19
σοτέρως δὲ [m] παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι", ἵνα τάχιον
ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.

Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ [n] νεκρῶν" τὸν 20
ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι [o] διαθήκης
αἰωνίου, τὸν κύριον ἡμῶν ἰησοῦν [p], Καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν 21
[q] παντὶ" [r] ἔργῳ" ἀγαθῷ, [s] εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα
αὐτοῦ"· [t] ποιῶν" ἐν [u] ὑμῖν" τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ,
διὰ ἰησοῦ χριστοῦ· [x] ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας = τῶν
αἰώνων· ἀμήν".]

---

k ∾ πειθόμεθα.

(z) = 5. (a) *μένουσαν* 1. Ed. (b) *διὰ τοῦτο* 35. Mt. g. (c) *ἀναφέρομεν* 37. 73. al. 11. Mt. d. g. 4. al. 7. Ed. Vulg. ms. Primas. (d) = 43. 74. (e) *εὐεργετεῖται* 53. (f) post *ἀποδώσοντες* A. Vulg. (g) + *περὶ ὑμῶν* D* Arm. clar. (h) *λυσιτελὲς* 57. (c. al. 3!) Copt. Vulg. ms. clar. Hier. Prosper. (i) + *καὶ* D* Chrys. (et. ap. Mt.) (k) AC*D* 17. 53. 67** (l) = 46. ‖ *ἐν παντὶ* 17. (m) = 46* *τοῦτο παρακαλῶ ποιῆσαι* 80. ‖ Vs. 19. = 73. (n) *γῆς* s. *τῆς γῆς* 46* Chrys. (et. ap. Mt.) Didym. Cyr. hier. (o) *testamenti Domini* etc. Æth. (p) + *χριστὸν* BD* 17. 47. 80. al. 7. Mt. m* al. 3. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. 7. ed. Vulg. clar. Chrys. (et. in Mt. 1. 4.) Theodoret. (q) = Arm. (r) = D* Vulg. ed. clar. Fulgent. Epist. synod. episc. afric. ‖ + *καὶ λόγῳ* A. Chrys. (s) = Mt. k. (t) *αὐτὸς ποιῶν* C. 71. *ipso faciente*, clar. (u) *ἡμῖν* Dgr. 17. 46. 47. 53. al. 11. Mt. a. al. 5. Syr. Arr. Arm.

22 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, [y] ἀνέχεσθε" τοῦ λό-
γου τῆς παρακλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βραχέων [z] [a] ἐπέ-
23 στειλα" ὑμῖν. Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν [b] τιμόθεον ἀπο-
λελυμένον[c], μεθ' οὗ, ἐὰν τάχιον ἔρχηται, ὄψομαι ὑμᾶς.
24 Ἀσπάσασθε πάντας [d] τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν, καὶ πάν-
τας" τοὺς ἁγίους. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ [e] ἀπὸ τῆς ἰτα-
25 λίας. Ἡ χάρις μετὰ [f] πάντων" [g] ὑμῶν"· [h] — ἀμήν".]

Theodoret. Œc. (x) = 4* 43. || = τῶν αἰώνων D. 31. 37, 39. 72. 73. 80. al 9. Mt. 19. al. 7. Ed. Ar. Arm. Clem. Theodoret. alic. (y) ἀνέχεσθαι D. 46. 57. (c, al. 2.) 74, al. 2. Mt. c. d. f. 4, Arm. Vulg. (z) + γράψας Slav. (a) ἀπέστειλα D. 67. al. 4. Mt. m** (b) + ἡμῶν. ACD* 17. 31. 37. 39, 47. 53. 66. in m. 71. 73. Mt. f. Syr. Erp. Copt. Arm. Slav. 7. ed. Vulg. Maxim. (c) + πρὸς ὑμᾶς 31. 73. Arm. πρὸς ἡμᾶς 66. in m. (d) = Mt. l. (e) + ἅγιοι 74. (f) = Slav. 5. Æth. (g) τῶν ἁγίων D* (h) = 17. Hypographæ variæ: πρὸς ἑβραίους C. 17. τοῦ ἁγιοῦ παύλου (παύλου ἀποστόλου) ἐπιστολὴ πρὸς ἑβραίους 68. 70. ἐγράφη ἀπὸ ἰταλίας 49. ἐγράφη ἀπὸ ἀθηνῶν adjecta nota: ἄλλοι δέ· ἀπ' ἰταλίας 66. ἀπὸ ῥώμης A. ἀπὸ ἰταλίας διὰ τιμοθέου 80. ἐγράφη ἑβραϊστὶ etc. 31. || στιχ. ψγ. s. ψς. s. ψη. s. ψι. s. ψν. s. ψνε. ἀναγν. γ. κεφαλ. κβ. μαρτυρ. λ. Versus DCCC. || + Epistolæ Pauli omnes habent στίχους εφλε. Copt. ετ. Nicephorus.

EPISTOLÆ
CATHOLICÆ.

ΙΑΚΩΒΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

1 ΙΑ'ΚΩΒΟΣ, θεοῦ [a] καὶ κυρίου [b] ἰησοῦ χριστοῦ δοῦλος,
ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν [c] τῇ" διασπορᾷ, χαίρειν.
2 Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρα-
3 σμοῖς [d] περιπέσητε" ποικίλοις· Γινώσκοντες, ὅτι τὸ [e] δο-
4 κίμιον" ὑμῶν [f] τῆς πίστεως" κατεργάζεται ὑπομονήν. Ἡ
δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα ἦτε τέλειοι καὶ ὁλό-
κληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι.
5 Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ
διδόντος θεοῦ [g] πᾶσιν" ἁπλῶς, καὶ [h] μὴ" ὀνειδίζοντος·
6 καὶ δοθήσεται αὐτῷ. Αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, [i] μηδὲν" [k] δια-
κρινόμενος"· ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικε κλύδωνι θαλάσσης
7 ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ. [l] Μὴ γὰρ" οἰέσθω ὁ ἄνθρω-
8 πος ἐκεῖνος, ὅτι λήψεταί [m] τι" [n] παρὰ τοῦ κυρίου". Ἀνὴρ
[o] δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.
9 Καυχάσθω δὲ [p] ὁ ἀδελφὸς" ὁ [q] ταπεινὸς" ἐν τῷ ὕψει
10 αὐτοῦ· Ὁ δὲ πλούσιος, ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ. ὅτι ὡς
11 ἄνθος χόρτου παρελεύσεται. Ἀνέτειλε γὰρ ὁ ἥλιος σὺν
τῷ καύσωνι, καὶ ἐξήρανε τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος [r] αὐ-

(a) + ἡμῶν 14* || + πατρὸς 69. (b) + ἡμῶν Arm. Vulg. ed. Aug. || θεοῦ καὶ κυρίου = Vulg. ms. Cassiod. (c.) = 76. (d) περιπεσεῖτε 26. corb. (e) δόκιμον 28. Alius. (f) = Barb. 1. Syr. p. corb. item Cassiod. (g) = 36. (h) οὐκ 31. 57. 65. (c. al. 4.) 68. al. 18. Mt. a. al. 9. Theophyl. (i) καὶ μὴ Arm. item 30. Syr. Æth. (k) ἀπιστῶν ὅτι λήψεται 68. (l) καὶ μὴ Syr. Arr. corb. item Arm. *non ergo*, Vulg. *ne enim*, tol. (m) = 36. Mt. d. (n) = 95* || παρὰ κυρίου 40. al. 3. Mt. b. e. k. Theophyl. κατὰ κυρίου 70. παρὰ τοῦ θεοῦ. Slav. ed. Arm. (o) + γὰρ 33. Syr. p. c. ast. Arm. Cyr. (p) = 65. (c. al. 3.) (q) ἄπιστος 76. (r) = 69. Syr. p. Theophyl.

τοῦ" ἐξέπεσε, καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώ-
λετο· οὕτω καὶ ὁ πλούσιος [s]ἐν" [t]ταῖς πορείαις" αὐτοῦ
μαρανθήσεται. Μακάριος [u]ἀνὴρ", ὃς [x]ὑπομένει" πειρα- 12
σμόν· ὅτι δόκιμος [y]γενόμενος λήψεται τὸν στέφανον τῆς
ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο [z]— ὁ κύριος" τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.
Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω· ὅτι ἀπὸ [a]† θεοῦ πειρά- 13
ζομαι· ὁ γὰρ θεὸς ἀπείραστός ἐστι κακῶν, πειράζει [b]δὲ"
αὐτὸς οὐδένα. Ἕκαστος δὲ πειράζεται, ὑπὸ τῆς ἰδίας 14
ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος· Εἶτα ἡ ἐπιθυ- 15
μία συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν· ἡ δὲ ἁμαρτία ἀπο-
τελεσθεῖσα [c]ἀποκύει" θάνατον. Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί 16
μου ἀγαπητοί. Πᾶσα [d]δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα 17
τέλειον ἄνωθέν ἐστι * [e]καταβαῖνον" [f]ἀπὸ" τοῦ [g]πατρὸς"
τῶν [h]φώτων", παρ' ᾧ οὐκ [i]ἔνι" [k]παραλλαγὴ", ἢ [l]τρο-
πῆς ἀποσκίασμα". [m]Βουληθεὶς" [n]ἀπεκύησεν" ἡμᾶς 18
λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχήν [o]τινα" τῶν
[p]αὐτοῦ" κτισμάτων.] [q]∾"Ωστε", [ἀδελφοί [r]μου ἀγα- 19
πητοί", [s]ἔστω" πᾶς ἄνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι,

[a] † τοῦ. [q] ∾ Ἴστε.

(s) σὺν Arm. || + πάσαις Copt. (t) ταῖς πορίαις A. 40. 89. 93. Ed. ταῖς εὐπορείαις 30. ap. Mill. ταῖς ἐμπορίαις Conject. || τῷ πλούτῳ 64. *honoribus*, luxov. (u) ἄνθρωπος A. 70. Mt. k. Arab. Copt. (x) ὑπομενεῖ Agr. 31. 40. al. 6. pluresve. Mt. g. Ed. (y) + ἔτι Arm. (z) = AB. Arm. corb. || ὁ θεὸς 4. 27. 29. Mt. h. Syr. (non Arr.) Copt. Slav. 7. Ed. Vulg. Chromat. Gelas. (a) = ABCG. 40. 57. 65. (c. al. 5.) 68. 73. 83. 95. al. 14. pluresque Mt. a. b. al. 8. Ed. Cyr. Eus. ap. Damasc. Œc. Theophyl. (b) = Arm. (c) ἀποκυεῖ 40. 45. Mt. f. l. Ed. (d) + γὰρ Arm. (e) κατερχόμενον 27. 29. 66** || = Æth. (f) παρὰ 23. 56. 66** 76. al. 3. Mt. a. in ora. g. ἐκ Theoph. semel. ἐκ ἀπὸ 47. (g) φωτὸς 64* (h) φωτὸς Arm. πνευμάτων Conject. Mangeii. (i) ἐστι 73. al. 3. Mt. k. (k) ἀπαλλαγὴ 21. (l) *momenti* (ῥοπῆς) *obumbratio*, Aug. *modicum obumbrationis*, corb. (m) αὐτὸς βουληθεὶς Syr. Erp. Syr. p. c. ast. Theoph. βουληθεὶς γὰρ 7. 57** Mt. m. Æth. Slav. Vulg. ed. Theophyl. αὐτὸς γὰρ βουληθεὶς 40. (n) ἐποίησεν 69. (o) = Barb. 1. Syr. Æth. corb. Cyr. Hier. Quidam ap. Bedam. (p) ἑαυτοῦ A. Mt. l. (q) = 42. 47. || ἴστε BC. 73. 83. Copt. Syr. p. in m. Arm. Vulg. corb. Aug. Beda. ἴστε δὲ A. (r) = 13. Alii transp. (s) καὶ ἔστω A. 13. ἔστω δὲ C. Barb. 1. Copt. Vulg. corb.

20 [t] βραδὺς [u] εἰς τὸ λαλῆσαι, [x] [y] βραδὺς εἰς ὀργήν". Ὀργὴ
21 γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην Θεοῦ [z] οὐ κατεργάζεται". Διὸ
ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ [a] περισσείαν" κακίας, ἐν
[b] πραΰτητι" δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον, τὸν δυνάμενον
σῶσαι τὰς ψυχὰς [c] ὑμῶν".
22 Γίνεσθε [d] δὲ" ποιηταὶ [e] λόγου", καὶ μὴ [f] μόνον" ἀκρο-
23 αταὶ, παραλογιζόμενοι ἑαυτούς. [g] "Ὅτι" εἴ τις ἀκροατὴς
[h] λόγου" ἐστὶ καὶ οὐ ποιητὴς, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατα-
νοοῦντι τὸ πρόσωπον [i] τῆς γενέσεως" αὐτοῦ [k] ἐν ἐσόπτρῳ·
24 Κατενόησε [l] γὰρ" ἑαυτὸν, καὶ [m] ἀπελήλυθε", καὶ [n] εὐ-
25 θέως" ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν. Ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον
[o] τέλειον" [p] τὸν" τῆς ἐλευθερίας καὶ παραμείνας [q], [r] — οὗ-
τος" οὐκ ἀκροατὴς [s] ἐπιλησμονῆς" γενόμενος, [t] ἀλλὰ
ποιητὴς ἔργου", [u] οὗτος" μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ
26 ἔσται. Εἴ [x] τις δοκεῖ [y] θρῆσκος" εἶναι [z] †, μὴ χαλινα-
γωγῶν γλῶσσαν αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ,
27 τούτου μάταιος ἡ θρησκεία. [a] Θρησκεία" καθαρὰ καὶ

---

[z] † ἐν ὑμῖν.

(t) + καὶ Slav. Vulg. ms. (u) + δὲ Arm. Vulg. ed. corb. Aug. (x) + καὶ Arm. Vulg. (y) = Æth. (z) οὐκ ἐργάζεται AB. 31. 68. 73. 95. al. 4. Mt. c. (a) περίσσευμα A. 68. (b) πραότητι 43. Barb. 1. Mt. d. Ed. ‖ + καρδίας Theophylact. (c) ἡμῶν 68. al. 6. Mt. b. al. 4. (d) = Mt. 1. Arm. Æth. harl. οὖν 9. 18. (e) νόμου 67** 73. al. 4. Mt. a. in ora, e. Æth. Arr. Theophyl. ‖ λόγων 36. (f) = 2. 30. 69. 78* Ed. Alii transp. (g) = A. Hier. ‖ εἴ τις γὰρ Syr. (h) νόμου 14. 25. 33. in m. al. 3. et Barb. 4. Mt. a. in ora. (etiam vs. 25.) b. e. l. Ar. pol. Cassiod. ‖ λόγου ἐστὶ = Mt. d. Hier. (i) = 70*. Syr. Erp. ‖ post αὐτοῦ Mt. d. Arm. (k) + ὡς 7. (l) = 69. corb. Hier. δὲ Syr. p. et edita in m. (m) παρελήλυθε 25. Syr. ‖ ἀπελήλυθε καὶ = Æth. (n) = Syr. Æth. (o) = 32. (p) = 3. 56. 95. Mt. b. e. (q) + ἐν αὐτῷ Syr. Erp. Syr. p. c. ast. Arm. Vulg. ed. (r) = ABC. 13. 29. 68. 73. Syr. Erp. Copt. Vulg. corb. οὕτως, Mt. l. (s) ἐπιλήσμων 1** 9. 27. 68. Mt. k. Slav. Vulg. (t) = Mt. d. (u) = 24. οὕτως Ar. pol. (x) + δὲ C. 31. Copt. Vulg. corb. καὶ εἰ Syr. Erp. Æth. (y) θρησκὸς 26. Alii. Mt. a** f. g. πιστὸς 61. (z) = ABC. 27. 29. 66** 68. 73. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. corb. Œc. in comm. non attingit. Alii transp. (a) θυσία 61. ‖ + γὰρ s. δὲ A. 70. 83. Syr. Erp. Syr. p. in m. Æth. Slav. ed. corb.

ἀμίαντος παρὰ [b]=τῷ″ θεῷ [c]καὶ″ πατρί, αὕτη ἐστιν,
ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν [d]τῇ θλίψει″ αὐ-
τῶν, [e]ἄσπιλον [f]ἑαυτὸν″ τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.]

[Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν [g]προσωποληψίαις″ ἔχετε τὴν 1
πίστιν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ [h]τῆς δόξης″. Ἐὰν 2
γὰρ εἰσέλθῃ εἰς [i]τὴν″ συναγωγὴν [k]ὑμῶν″ ἀνὴρ χρυσο-
δακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν
ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι, [l]Καὶ ἐπιβλέψητε″ ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν 3
[m]ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν″, καὶ εἴπητε [n]†· σὺ κάθου ὧδε
καλῶς· καὶ τῷ πτωχῷ εἴπητε· σὺ στῆθι [o]ἐκεῖ, ἢ″ κάθου
[p]=ὧδε″ [q]ὑπὸ″ τὸ ὑποπόδιόν [r]μου· [s]=Καὶ″ [t]οὐ″ διε- 4
κρίθητε ἐν [u]ἑαυτοῖς″, καὶ ἐγένεσθε κριταὶ [x]διαλογισμῶν″
πονηρῶν; * Ἀκούσατε, [y]ἀδελφοί μου″ ἀγαπητοί, οὐχ 5
ὁ θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς [z]τοῦ κόσμου″ [a]† πλου-
σίους [b]ἐν πίστει [c]καὶ κληρονόμους″ τῆς [d]βασιλείας″,
ἧς ἐπηγγείλατο [e]τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν; Ὑμεῖς δὲ ἠτι- 6

[n] † αὐτῷ. [a] † τούτου.

(b) = G. 31. 40. 57. 68. 73. 83. 95. al. 14. pluresque Mt. a. b. g. al. 6. Theophyl. (c) = Mt. b. e. Syr. Arr. Æth. (d) ταῖς θλίψεσιν Slav. ed. barl. (e) + καὶ Syr. Arr. Slav. ed. Vulg. (f) σεαυτὸν A. (g) προσωποληψίᾳ 37. 68. (h) = 13. Cassiod. *principis gloriæ*, Arr. p. *cui gloria*, Æth. Ante τοῦ κυρίου pon. 69. 73. Syr. Erp. || τοῦ τῆς δόξης κυρίου ἡμ. Ἰ. Χ. Arm. (i) = C. (k) = ἡμῶν 27. 65. (cum al. 5.) (l) ἐπιβλέψητε δὲ BC. 69. Syr. post. Copt. corb. (m) λαμπρὰν 4* Hesych. λαμπρὰν ἐσθῆτα 38. 69. (n) = ABC. 13. 65. (cum 67.) 69. 76. Syr. post. Arm. corb. harl. Theoph. Hesych. (o) ἢ κάθου ἐκεῖ B. || ἢ] + ἐλθὲ Arm. (p) = ABC** 13. 65. 69. Arm. Vulg. Cyr. Aug. *illo*, omisso antea ἐκεῖ, corb. (q) ἐπὶ 13. 27. 29. Syr. utr. Erp. (r) + τῶν ποδῶν A. 13. (Syr. Arr. Æth. Vulg. harl. Aug. Hesych.) (s) = ABC. 13. ap. Mill. 14. 36. 38. 68. 69. 73. 95** et Barb. 4. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. corb. Cyr. Antioch. Aug. || καὶ Theoph. et Œc. dis. (t) = B* 27. 29. corb. (u) αὐτοῖς Mt. d. (x) λογισμῶν 68. (y) μου, ἀδελφοὶ 69. Mt. b. c. item Arm. (z) ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ 29. Vulg. Aug. ἐν κόσμῳ 43. 64. item 27. (a) = ABCG. 13. 25. 31. 36. 40. 43. 57. 61. 68. 69. 81. 95. al. 31. Mt. a. al. 9. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Arm. Slav. ms. corb. Theoph. Œc. in comm. (b) + δὲ Syr. Syr. p. c. ast. (c) καὶ κληρονομίᾳ· κληρονόμους 13. εἶναι κληρονόμους Syr. (d) ἐπαγγελίας A. || + αὐτοῦ 16. (e) + ὁ θεὸς Syr. utr. Vulg. Aug

μάσατε τὸν πτωχόν. οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύου-
σιν [f]ὑμῶν″, καὶ αὐτοὶ ἕλκουσιν [g]ὑμᾶς″ εἰς κριτήρια;
7 [h]Οὐκ″ αὐτοὶ βλασφημοῦσι τὸ καλὸν ὄνομα τὸ [i]ἐπι-
8 κληθὲν″ ἐφ' ὑμᾶς; Εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε [k]βασιλικὸν″
κατὰ [l]τὴν γραφήν″· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς
9 [m]σεαυτὸν″, καλῶς ποιεῖτε· Εἰ δὲ προσωποληπτεῖτε,
ἁμαρτίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς πα-
10 ραβάται. Ὅστις [n]γὰρ″ ὅλον τὸν νόμον [o]τηρήσει″, [p]πταί-
11 σει″ δὲ ἐν ἑνὶ, γέγονε [q]πάντων″ ἔνοχος. Ὁ γὰρ εἰπών·
μὴ [r]μοιχεύσῃς″, εἶπε καί· μὴ [s]φονεύσῃς· εἰ δὲ οὐ [t]μοι-
χεύσεις, φονεύσεις″ δὲ, [u]γέγονας″ [x]παραβάτης″ νόμου.
12 Οὕτω λαλεῖτε καὶ οὕτω ποιεῖτε, ὡς [y]διὰ νόμου ἐλευθε-
13 ρίας μέλλοντες κρίνεσθαι. Ἡ γὰρ κρίσις [z]∾ ἀνίλεως″
τῷ μὴ ποιήσαντι [a]ἔλεος″· [b]† [c]κατακαυχᾶται″ [d]ἔλεος″
[e]κρίσεως″.]
14 [Τί [f]τὸ″ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγῃ τις

---

[z] ∾ ἀνέλεος. [b] † καὶ.

(f) ὑμᾶς A. 19. 65. (c. al. 3.) ἡμῶν demidov. (g) ἡμᾶς 19. 20. (h) καὶ A. 13. Æth. (i) κληθὲν 69. Theoph. (k) = Erp. (Θεοῦ Syr.) Ante τελεῖτε pon. C. Antioch. (l) τὰς γραφὰς 27. 29. Vulg. ed. || + τὴν λέγουσαν 40. (m) ἑαυτὸν 98. al. 18. Mt. a. al. 5. Ed. Theoph. (n) = Arm. δὲ Æth. Vulg. (o) πληρώσει A. 63. 69. πληρώσας τηρήσει 13. τηρήσῃ BC. 3. Mt. b. Vulg. Theoph. Latt. τελέσει 66** 73. (p) πταίσῃ ABC. Vulg. Theoph. (q) ὅλου Arm. (r) φονεύσῃς C. 69. Mt. m. Syr. p. Arab. Arm. Theoph. (s) μοιχεύσῃς C. Mt. m. Syr. p. Arab. Arm. Theoph. (t) φονεύεις, μοιχεύεις C. 15. Eodem ord. Arm. || μοιχεύεις, φονεύεις A. 45. Mt. a* Ed. Syr. || μοιχεύσῃς, φονεύσεις Mt. b. Ed. (u) ἐγένου A. 13. (x) ἀποστάτης. 13. (y) + καὶ. 65. (cum al. 4.) (z) ἀνέλεος AC. 57. 66* 98. al. 12. Mt. d. al. 4. Œc. ἀνέλεως B. ἀνήλεος 95** al. 3. Mt. c. f. ἀνήλεως. 73. Mt. a. (a) ἔλεον. 13. 57. 66** al. 10. Mt. d. g. Ed. (b) = ACG. 13. 19** 25. 31. 36. 40. 57. 68. 69. 73. 83. 95. 98. al. 29. Mt. a. al. 8. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Arm. Slav. (exc. rec.) Œc. || Pro καὶ κατακαυχᾶται legunt κατακαυχᾷ τε 45. Mt. a. d. m. κατακαυχᾶται δὲ A. 13. 40. 73. 83. Mt. f. Syr. p. Vulg. corb. Œc. Aug. κατακαυχᾶται γὰρ Arm. Cyr. ap. Niceph. Auct. de promiss. (c) κατακαυχάσθω A. 13. 27. 29. 66** *exaltati vos per miserationes super judicium*, Syr. *superexaltet autem misericordiam* (s. *superexaltat autem misericordia*) *judicio*. Vulg. ms. Aug. (d) ἔλεον C. 13. 98. al. 35. et Barb. 4. Mt. a. al. 8. Œc. (e) ἐν κρίσει. Slav. Erp. (f) = BC* γὰρ Mt. c.

ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ [g] ἔχῃ"; μὴ δύναται ἡ πίστις [h] σῶσαι
αὐτόν; Ἐὰν [i] =δὲ" ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρ- 15
χωσι, [k] καὶ" λειπόμενοι [l] ὦσι" τῆς ἐφημέρου τροφῆς,
[m] Εἴπῃ δέ" τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν· ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, [n] θερ- 16
μαίνεσθε" καὶ χορτάζεσθε· μὴ [o] δῶτε" δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπι-
τήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ ὄφελος; Οὕτω καὶ ἡ πίστις, 17
ἐὰν μὴ [p] ἔχῃ ἔργα", νεκρά ἐστι καθ' ἑαυτήν. Ἀλλ' [q] ἐρεῖ 18
τις· σὺ πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω· δεῖξόν μοι τὴν
πίστιν σου [r] χωρὶς" τῶν ἔργων [s] =σου", κἀγὼ δείξω σοι
[t] ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν=μου". Σὺ πιστεύεις, ὅτι 19
[u] ὁ θεὸς εἷς ἐστι"· καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πι-
στεύουσι, καὶ φρίσσουσι. Θέλεις [x] δὲ" γνῶναι, ὦ [y] ἄν- 20
θρωπε κενὲ", ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων [z] νεκρά" ἐστιν;
Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνε- 21
νέγκας [a] ἰσαὰκ" τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον;
Βλέπεις, ὅτι ἡ πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ 22
τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη; Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ 23
ἡ λέγουσα· ἐπίστευσε [b] δὲ" ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλο-
γίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ [c] φίλος" θεοῦ ἐκλήθη.

---

[p] ἔργα ἔχῃ. [r] ἐκ.

(g) ἔχειν 26. 64. (h) + *sola*, corb. (i)=B. 3. 27. 29. 31. 36. 40. 73. Mt. c. l. Arm. Ar. pol. corb. item Erp. γὰρ Cyr. καὶ Syr. (k) ἢ A. 65. (c. al. 4.) 73. Æth. Ar. p. Arm. (l)= BC. Mt. g. Syr. Antioch. (m) καὶ εἴπῃ A. 13. 27. 73. Syr. Æth. (n) ἐργάζεσθε 3. (o) δώῃ Slav. corb. (p) ABC. 40. 68. 69. al. 5. Mt. g. Copt. Vulg. (q) + ἴσως Arm. (r) ABC. 8. 13. 25. 31. 56. 68. 69. 73. 78** in . 83. 90. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. corb. Faustus reg. Salv. || ἐκ 22. 65. (c. cæteris vindobon.) Alii Mt. omnes. Ar. pol. Slav. Theophyl. || ἐκ τῶν ἔργων σου, = Œc. (s)=AB. 13. 69. 73. 83. Syr. Erp. Arm. Vulg. corb. || Etiam σου post πίστιν = 68. corb. (t) τὰ ἔργα μου ἐκ τῆς πίστεώς μου. 27. 29. || μου prius = Syr. p. Vulg. || μου posterius = BC. 13. 68. 69. 73. Utrumque = corb. (u) εἷς ὁ θεός ἐστι C. Syr. Copt. Cyr. εἷς ἐστιν ὁ θεὸς A. 68. Arm. Vulg. εἷς θεός ἐστι B. 69. Theoph. εἷς θεὸς corb. (x)=Mt. d. m* Arm. (y) κενὲ ἄνθρωπε Slav. 3. (z) ἀργὴ B. 27. 29. *vacua*, corb. *otiosa*, Vulg. ms. Aug. || + καθ' ἑαυτὴν Æth. (a) = 33* 43. (b) = G. 69. Syr. Erp. Æth. Vulg. ed. (c) δοῦλος 69. Syr. p. et edita in m.

24 Ὁρᾶτε [d] †, [e] ὅτι" ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος, καὶ
25 οὐκ ἐκ πίστεως [f] μόνον"; [g] Ὁμοίως" [h] δὲ" καὶ ῥαὰβ ἡ
πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς [i] ἀγγέ-
26 λους", καὶ ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα [k]; "Ὥσπερ [l] γὰρ" τὸ
σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν ἐστιν, οὕτω καὶ ἡ πίστις
χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστι.]
1 [Μὴ [m] πολλοὶ" διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου,
2 εἰδότες, ὅτι μεῖζον κρίμα [n] ληψόμεθα"· Πολλὰ γὰρ
πταίομεν ἅπαντες· εἴ τις ἐν [o] λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέ-
λειος ἀνὴρ, [p] δυνατὸς" χαλιναγωγῆσαι [q] καὶ" ὅλον τὸ
3 σῶμα. [r] "Ιδε", τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς [s] τὰ στόματα"
[t] βάλλομεν", [u] πρὸς" τὸ πείθεσθαι [x] ∾ αὐτοὺς ἡμῖν",
4 καὶ ὅλον τὸ σῶμα [y] αὐτῶν" μετάγομεν. Ἰδοὺ, καὶ τὰ
πλοῖα, τηλικαῦτα ὄντα, καὶ ὑπὸ [z] σκληρῶν ἀνέμων" ἐλαυ-
νόμενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου, ὅπου ἂν ἡ
5 ὁρμὴ τοῦ [a] εὐθύνοντος" βούληται. [b] Οὕτω" καὶ ἡ γλῶσσα
μικρὸν μέλος ἐστὶ, καὶ μεγαλαυχεῖ. ἰδοὺ, [c] ὀλίγον" πῦρ
6 ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει. Καὶ ἡ γλῶσσα [d] πῦρ, ὁ κόσμος

---

[d] † τοίνυν. [r] ἰδοὺ. ∾ εἰ δὲ. [x] ∾ ἡμῖν αὐτοὺς.

(d) = ABC. 13. 15. 18. 36. 69. 73. Syr. utr. Copt. Vulg. corb. Theoph. (e) οὗτος 69. (f) μόνης 4. Mt. c. Theoph. (g) οὕτως C. Syr. Copt. Latt. (h) = C. 76. Syr. Copt. Arm. tol. Latt. (i) κατασκόπους CG. 8. 15. in m. 18. in m. 40. in m. 65. (c. 43.) 83. Mt. b. e. g. in ora. m* Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. exc. 3. ‖ + τοῦ ἰσραὴλ 33. 37. *exploratores ex 12 tribus Israel* corb. (k) + αὐτοὺς Slav. ed. corb. (l) = B. Syr. Æth. Arm. δὲ corb. (m) πολὺ G. πολυλάλοι Conject. (n) λήψεσθε 73. item Copt. Vulg. Aug. *sumunt*, Facund. (o) + τῷ Œc. (p) δυνάμενος 14. 35. 38. 69. et Barb. 3. Ed. Damasc. Theoph. (q) = 1. 33. 36. Arm. (r) C. 13. 14. 19. 57. 65. (c. al. 5.) 68. 69. 78** 83. 95. 98. al. 17. Mt. a. al. 8. Ed. Damasc. Theoph. dis. εἴδε. A. Mt. g. εἰ δὲ G. 8. 15. 13. 25. 31. 36. 40. 73. 78* al. 11. Copt. Ar. pol. Vulg. corb. Œcum. *sicut autem*, Latt. ap. Bedam. *et præterea*, Æth. ἰδοὺ + γὰρ καὶ Slav. (s) τὸ στόμα A. 25. 33. Arm. (t) ἐμβάλλομεν 68. Mt. k. Œcum. (u) εἰς BC. (x) ἡμῖν αὐτοὺς AC. 40. 73. Mt. a. (y) = 2. 30. Ed. Œc. (z) ἀνέμων σκληρῶν BC. 22. 66. 69. 80. Mt. d. g. Vulg. corb. Damasc. (a) ἰθύνοντος. 68. (b) ὡσαύτως A. 65. (c. 64.) 73. (c) ἡλίκον A*BC* Ed. Vulg. (non corb. Cassiod.) Chrys. Antioch. Œc. (d) *ignis, et*

τῆς ἀδικίας"· [c] = οὕτως" ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς
μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα, καὶ φλογί-
ζουσα τὸν [f] τροχὸν" τῆς [g] γενέσεως", καὶ φλογιζομένη
[h] ὑπὸ τῆς γεέννης. Πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων [i] τε" καὶ 7
πετεινῶν, ἑρπετῶν [k] τε" καὶ [l] ἐναλίων", δαμάζεται καὶ
δεδάμασται [m] τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ· Τὴν δὲ γλῶσ- 8
σαν" οὐδεὶς δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι· [n] ἀκατάσχετον"
κακὸν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. Ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν 9
τὸν [o] ∾ θεὸν" καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα
τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν θεοῦ [p] γεγονότας·"
Ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κα- 10
τάρα. οὐ χρὴ, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτω γίνεσθαι.]
[Μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ καὶ 11
τὸ πικρόν; [q] Μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ [r] ἐλαίας" 12
ποιῆσαι, ἢ ἄμπελος σῦκα; [s] = οὕτως" [t] οὔτε ἁλυκὸν γλυκὺ"
[u] ποιῆσαι ὕδωρ.
[x] Τίς" σοφὸς [y] καὶ" ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δειξάτω ἐκ 13

---

[o] ∾ κύριον. [t] οὐδεμία πηγὴ ἁλυκὸν καὶ γλυκύ.

---

mundus peccati sicut silva est, Syr. *ignis et ornatus iniquitatis*, Erp. || *ignis seculi iniquitatis*, corb. (e) = AB. 27. 65. (c. 43.) 73. Mt. g. Syr. Erp. Syr. p. c. ast. Arm. Vulg. corb. Isid. pel. Antioch. Damasc. || + καὶ Mt. m. Slav. (f) τρόχον Alii. (g) γεέννης Cyr. in scholio cod. 15. Quidam ap. Theoph. et Œc. Utrumque habent scholia in Mt. d. h. || + ἡμῶν 25. 68. 83. al. 2. Syr. Arr. Æth. Vulg. Slav. ed. (h) + *excruciatur*, Arm. (i) = 11. 73. Mt. c. Theophyl. (k) = A. 11. 47. (l) *natantium*, colb. *cetorum*, Vulg. ms. *cæterorum*, Vulg. ed. || *volucrum et serpentium domatur, et domita sunt*, OMNIA *a* etc. demid. (m) *Naturæ autem humanæ linguam*, corb. (n) ἀκατάστατον AB. 7. Copt. Arm. *inquietum*, Vulg. (o) ABC. 4* 13 Syr. Copt. Arm. corb. Vulg. ms. Cyr. (p) γεγεννημένους A. 13. 65. 73. Damasc. (q) Vs. 12. = 18. (r) *uvas*, Arm. ed. in m. Vulg. (non corb. tol.) (s) = ABC. 83. Arm. Syr. p. habet c. ast. (t) ABC. 13. 27. 29. 66** 83. Copt. Vulg. corb. Cyr. *ita etiam aqua salsa non fieri potest dulcis*. Syr. Erp. *sic quoque ergo et aqua dulcis non fiet amara, et aqua etiam amara non fiet dulcis*. Æth. || οὔτε] οὐδὲ. 13. 27. 29. 66** || ἁλυκὸν] ἁλικὸν 2. 36 Mt. e** I. Ed. Theoph. Œc. ἁλμυρὸν 45. *salmacidum*, corb. (u) + δύναται 70. (x) = 2. 13. 36. al. 6. Mt. g. Ar. pol. εἴτις 57. 73. al. 4. Mt. f. Ed. (y) = Mt. d. Arm.

τῆς καλῆς ἀναστροφῆς [z] τὰ ἔργα" αὐτοῦ ἐν πραΰτητι
14 σοφίας. Εἰ δὲ [a] ζῆλον [b] πικρὸν" ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν
[c] τῇ καρδίᾳ" ὑμῶν, μὴ [d] κατακαυχᾶσθε" καὶ ψεύδεσθε
15 [e] κατὰ τῆς ἀληθείας"; Οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν
κατερχομένη, ἀλλ' ἐπίγειος, ψυχική, δαιμονιώδης.
16 Ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ [f] ἀκαταστασία [g] καὶ
17 πᾶν φαῦλον πρᾶγμα. Ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν
ἁγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνική, [h] ἐπιεικής, εὐπειθής", με-
στὴ ἐλέους καὶ καρπῶν [i] ἀγαθῶν, [k] ἀδιάκριτος" [l] = καὶ"
18 ἀνυπόκριτος. Καρπὸς δὲ [m] † δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπεί-
ρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.
1 Πόθεν πόλεμοι καὶ [n] + πόθεν" μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐν-
τεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς
2 μέλεσιν ὑμῶν; Ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· [o] φονεύετε"
καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ
3 πολεμεῖτε, [p] οὐκ ἔχετε", διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς· Αἰ-
τεῖτε, καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν
4 ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε. [q] Μοιχοὶ καὶ" μοιχα-
λίδες, οὐκ οἴδατε, ὅτι φιλία τοῦ κόσμου [r] [s] ἔχθρα" τοῦ

---

[m] † τῆς. [p] οὐκ ἔχετε δέ. ∾ καὶ οὐκ ἔχετε.

(z) τὸ ἔργον 98. Vulg. (a) + ἄρα. A. 13. 56. Mt. m. (b) καὶ πικρίαν Arm. (c) ταῖς καρδίαις 66** al. 5. Mt. m. Syr. Arr. Arm. Vulg. corb. (d) καυχᾶσθε A. 14* 31. 69. al. 8. *quid alapamini* (fortasse leg. *quid elevamini*) *mentientes*, corb. (e) τῆς ἀληθείας. 98. τὴν ἀλήθειαν. Arm. (f) + καὶ A. 4. 13. 73. Mt. f. Syr. (g) + καὶ ἀποστασία Æth. (h) *verecundiæ consentiens*, corb. *modesta, suadibilis, bonis consentiens*, Vulg. ed. (i) + ἔργων C* 27. 29. 66** inter lineas. Mt. m. (k) εὐδιάκριτος Mt. d. k. *sine dijudicatione, irreprehensibilis*, corb. *inæstimabilis*, Aug. (l) = ABC. 3. 13. 69. Mt. a* Copt. Æth. Arm. Slav. 8. Vulg. corb. Damasc. (m) = ABCG. 68. 69. 73. plurimi. Mt. c. d. k. (n) + πόθεν ABC. 13. 31. 36. 69. Copt. Arm. Syr. p. corb. Theoph. (o) φθονεῖτε Ed. φονᾶτε Conject. (p) ABG. 13. 14. 40. 57. 61. 65. (c. al. 5.) 70. 95. 98. al. 22. Mt. a. g. al. 5. Ed. tol. Vulg. ms. ‖ καὶ οὐκ ἔχετε 25. 27. 29. 36. 67. 68. 69. 73. al. 18. Mt. d. k. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. Vulg. corb. Theoph. Œc. (q) = AB. 13. ‖ καὶ μοιχαλίδες = Syr. (non Arr.) Copt. Æth. Arm. Vulg. corb. (r) + τούτου 68. Slav. ed. Vulg. (s) ἐχθρά. 7. Vulg. corb.

θεοῦ ἐστιν; ὃς ἂν [t] — οὖν" βουληθῇ φίλος εἶναι τοῦ
κόσμου, [u] ἐχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίσταται." Ἢ δοκεῖτε, 5
ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ [x] λέγει; πρὸς φθόνον * ἐπιποθεῖ τὸ
πνεῦμα ὃ κατῴκησεν ἐν ἡμῖν; * Μείζονα δὲ δίδωσι χά- 6
ριν· [y] διὸ λέγει [z]· [a] ὁ θεὸς" ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται,
ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν.] [Ὑποτάγητε οὖν τῷ θεῷ, 7
ἀντίστητε [b] τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν· Ἐγ- 8
γίσατε τῷ θεῷ, καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν· καθαρίσατε χεῖρας,
ἁμαρτωλοὶ, καὶ ἁγνίσατε καρδίας, δίψυχοι. Τα- 9
λαιπωρήσατε [c] καὶ πενθήσατε" [d] καὶ κλαύσατε"· ὁ γέ-
λως ὑμῶν εἰς πένθος μεταστραφήτω, καὶ ἡ χαρὰ εἰς
κατήφειαν. Ταπεινώθητε ἐνώπιον [e] = τοῦ" κυρίου, καὶ 10
ὑψώσει ὑμᾶς.

Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί· ὁ [f] καταλαλῶν 11
ἀδελφοῦ, [g] ∾ καὶ" κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, κατα-
λαλεῖ νόμου, καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ
[h] εἶ ποιητὴς [i] νόμου, * ἀλλὰ κριτής. * Εἷς" ἐστιν ὁ νο- 12

---

[g] ∾ ἢ.

(t) = G. 27. 29. 36. 67. 69. al. 13. Mt. b. al. 3. Ed. Œcum. (u) ἐχθρόν σε ποιεῖ θεοῦ. Arm. (x) λέγει· Πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ Rec. λέγει πρὸς φθόνον; ἐπιποθεῖ 66. 73. 78. Alii, item Œc. λέγει πρὸς φθόνον· ἐπιποθεῖ 98. Alii. λέγει πρὸς φθόνον· ὅτι ἐπιποθεῖ Mt. k. λέγει πρὸς φθόνον· ἐπιποθεῖ δὲ 40. || ἢ κενῶς δοκεῖτε ἃ λέγει ἡ γραφὴ πρὸς φθόνον, ἐφ' ὃν ἐπιποθεῖ Arm. *Aut putatis quoniam dicit scriptura: ad invidiam convalescit spiritus, qui*, corb. (y) διὸ λέγει ad χάριν = G. 2. 30. Ed. (z) + κύριος 24. 32. + σολομῶν Slav. 3. (a) κύριος 32. 57. 67. al. 3. Mt. d. al. 3. et a in ora. Ed. Arm. Slav. ed. (b) + δὲ AB. 13. 40. 57. 69. 95. al. 18. Mt. d. al. 3. et a in ora. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Vulg. corb. + οὖν 10. 26. (c) = 17. 70. (d) = 15. 18. 36. Syr. Ar. pol. (non Erp.) Aug. (e) = AB. 1. 13. 69. Mt. g. Orig. (f) + γὰρ 38. 69. Mt. 1. Syr. utr. Ar. pol. Theoph. (g) ἢ AB. 13. 25. 69. 73. al. 5. Syr. utr. Erp. Copt. Arm. Slav. Vulg. (sed non corb. et floriac.) Theoph. (h) + ἔτι 31. al. 6 Mt. d. g. m. tol. (i) νόμου. Ἀλλὰ κριτὴς εἷς ἐστιν, Sic alii. || Post ἀλλὰ κριτὴς + ὅτι οὐκ ἐν ἀνθρώπῳ, ἀλλ' ἐν θεῷ τὰ διαβήματα ἀνθρώπου κατευθύνεται. 18. Eadem post ἕτερον seu πλησίον addunt 2. in m. 15. 26. 30. 36. Mt. g. Ex Euthalii elencho capitum et Ps. 36, 23.

μοθέτης [k] ⁜ καὶ κριτὴς", ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι·
σὺ [l] ⁜ δὲ" τίς εἶ, [m] ∾ ὃς κρίνεις" τὸν [n] ∾ ἕτερον";
13 Ἄγε νῦν [o] οἱ λέγοντες· σήμερον [p] καὶ" αὔριον [q] πορευσώ-
μεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν, καὶ ποιήσωμεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν ἕνα,
14 καὶ ἐμπορευσώμεθα, καὶ κερδήσωμεν". Οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε
[r] τὸ" τῆς αὔριον· (ποία [s] γὰρ" ἡ ζωὴ [t] ὑμῶν"; [u] ἀτμὶς
[x] γάρ" [y] ∾ ἐστιν" ἡ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα [z] δὲ"
15 ἀφανιζομένη·) Ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς· ἐὰν ὁ κύριος θε-
λήσῃ * καὶ [a] ζήσωμεν", καὶ [b] ποιήσωμεν" τοῦτο ἢ ἐκεῖνο·
16 Νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν. πᾶσα καύ-
17 χησις τοιαύτη πονηρά ἐστιν. Εἰδότι οὖν καλὸν [c] ποιεῖν"
καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστιν.
1 Ἄγε νῦν οἱ πλούσιοι, [d] κλαύσατε" ὀλολύζοντες ἐπὶ
2 ταῖς ταλαιπωρίαις [e] ὑμῶν" ταῖς ἐπερχομέναις [f]. Ὁ

---

[m] ∾ κρίνων. [n] ∾ πλησίον. [p] ∾ ἤ.
[q] πορευσόμεθα . . . ποιήσομεν . . . ἐμπορευσόμεθα . . . κερδήσομεν. [y] ∾ ἔσται.

(k) + AB. 13. 14. 27. 29. 36. 40. 61. 69. 73. al. 13. et Barb. 2. Mt. a. d. al. 4. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. Vulg. corb. floriac. Cyr. Antioch. Euthal. Theoph. in textu. Cassiod. (l) + ABG. 13. 14. 36. 40. 57. 68. 73. 98. al. 23. Mt. a. al. 9. Ed. Syr. utr. Copt. Æth. Slav. Vulg. corb. flor. Antioch. Theoph. item Arr. (m) AB. 13. 25. 31. 69. 73. 98. al. 6. Mt. a** m. Ed. Syr. Slav. (exc. 3.) Theoph. (n) AB. 13. 25. 40. in m. 69. 73. al. 5. Mt. a** m. Syr. Erp. Copt. Vulg. corb. flor. Theoph. (o) + εἰσὶν Arm. (p) AG. 14. 18. 19. 57 65 (c. al. 6.) al. 14. pluresque et Barb. 6. Mt. a. al. 9. Ed. (etiam St. 3.) Syr. p. Ar. pol. Slav. (exc. rec.) Cyr. Œc. Theoph. ἢ καὶ 40. (q) ABG. 40. 57. 73. 98. al. 19. pluresque. Mt. a. al. 7. Ed. (etiam St. 3.) Slav. 5. Œc. item Theoph. (r) = B. τὰ A. 7. 13. 69. Mt. m. (s) = B. Arm. (t) ἡμῶν 13. 26. 38. 69. Syr. Erp. Slav. 3. 8. Theoph. (u) + ὡς Arm. (x) = A. Copt. Æth. Vulg. (y) ἔσται 36. 40. 68. 73. 98. al. 17. Barb. 3. Mt. a. al. 6. Ed. Œc. ed. ἐστι B. 25. 65. (c. al. 3.) 66** 90. Syr. p. Æth. (z) = 36. 38. 69. Syr. p. tol. harl. καὶ AB. al. 2. Vulg. ed. corb. Damasc. Hier. δὲ καὶ 13. 40. 57. 61. 68. 73. al. 11. Mt. a. al. 8. Ed. (a) ζήσομεν AB. 29. 65 (c. al. 3.) al. 3. Ed. corb. ἐὰν ζήσωμεν Vulg. ed. (b) ποιήσομεν iidem et 38. 40. Mt. b. Ed. Vulg. item, omisso καὶ, Syr. Arr. Æth Arm. Hier. Cassiod. (c) = 22. 27. 29. 65. (c. al. 6.) 98. Syr. (non Arr.) Arm. Hier. (d) κλαύσονται 13. (e) = Arm. Vulg. ms. (f) + ὑμῖν 5. 8. 25. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Vulg.

πλοῦτος ὑμῶν [g] σέσηπε", [h] καὶ" τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητό-
βρωτα γέγονεν· Ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατί- 3
ωται, καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται, καὶ
φάγεται τὰς σάρκας [i] ὑμῶν * ὡς πῦρ· ἐθησαυρίσατε"
[k] ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. Ἰδοὺ, ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν 4
ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν [l], ὁ ἀπεστερημένος ἀφ' ὑμῶν,
κράζει· καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὦτα κυρίου
σαβαὼθ εἰσεληλύθασιν. Ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς, [m] καὶ" 5
ἐσπαταλήσατε· ἐθρέψατε τὰς [n] καρδίας" ὑμῶν [o] ὡς ἐν
ἡμέρᾳ σφαγῆς". Κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον· 6
οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν.

Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοὶ, ἕως τῆς παρουσίας 7
τοῦ κυρίου. ἰδοὺ, [p] ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρ-
πὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν [q] ἐπ' αὐτῷ", ἕως [r] = ἂν" λάβῃ
[s] ὑετὸν" πρώϊμον καὶ ὄψιμον· Μακροθυμήσατε καὶ 8
ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ
κυρίου ἤγγικε, Μὴ στενάζετε κατ' ἀλλήλων, [t] ἀδελ- 9
φοὶ", ἵνα μὴ [u] κριθῆτε"· ἰδοὺ, [x] # ὁ" κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν
ἕστηκεν.] [Ὑπόδειγμα [y] λάβετε", [z] ἀδελφοί = μου :, τῆς κακο- 10

---

[u] κατακριθῆτε. [z] τῆς κακοπαθείας, ἀδελφοί μου,

(g) σέσηπται 18. 26. 40. οὐδέν ἐστι Arm. (h) = 2. 30. Ed. colb. (i) ὑμῶν· ὡς πῦρ ἐθησαυρ. G. Alii. Ed. Œc. in comment. ὑμῶν· πῦρ ἐθησ. Syr. ὑμῶν ὡς πῦρ, ὃ ἐθησ. Arr. Æth. Slav. ed. Theoph. ὑμῶν ὁ ἰὸς· ὡς πῦρ ἐθησ. A. item 13. (k) + *vobis iram*, Vulg. (non harl. tol. nec Cassiod.) Œcum. in textu. Beda. + *vobis iram Dei*, demid. (l) + *apud vos est*, Arm. (m) = A. 73. Copt. (n) = σάρκας 40. 73. *corpora*, Syr. (o) = Æth. ‖ ὡς = A. 13. Barb. 1. Copt. Vulg. corb. (p) ὁ γεωργὸς μακροθυμῶν ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, ἕως ἂν Arm. ‖ *agricola patiens est vespere et mane, donec maturescat et fructificet*, Æth. (q) = Arm. Æth. ἐπ' αὐτὸν 25. 40. 57. 66* 98. al. 25. Mt. a. al. 9. Ed. Theoph. ἐπ' αὐτῆς 43. (r) = AG. 40. 73. al. 15. Mt. g. ω. Ed. Syr. p. (sed habet in m.) Slav. Œc. in textu. Theoph. οὗ 68. (s) = B. Æth. Arm. Vulg. harl. καρπὸν Syr. p. in m. Copt. (Æth.) corb. Antioch. Cassiod. καὶ τὸν 31. (t) = 23. 64. al. 6. Mt. d. g. Alii transp. (u) ABG. 36. 40. 68. 73. 98. al. 40. Mt. a. al. 10. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. corb. Theoph. (x) + ABG. 40. 65 (c. al. 6.) 68. 73. al. 25 pluresque. Mt. a. al. 10. Ed. Syr. p. gr. in m. Œc. Theoph. (y) = A. Idem et 40. in m. et 73. post μακρ. addunt ἔχετε. (z) AB,

παθείας" καὶ τῆς μακροθυμίας, τοὺς προφήτας, οἳ ἐλάλη-
11 σαν [a] τῷ ὀνόματι κυρίου. Ἰδοὺ, μακαρίζομεν τοὺς [b] ∾
ὑπομένοντας"· τὴν ὑπομονὴν [c] Ἰὼβ" [d] ἠκούσατε", καὶ τὸ
[e] τέλος" κυρίου [f] εἴδετε", ὅτι [g] ∾ πολύσπλαγχνός" ἐστιν
[h] = ὁ κύριος" καὶ οἰκτίρμων.
12 Πρὸ πάντων δὲ [i], ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε μήτε τὸν
οὐρανὸν, μήτε τὴν γῆν, μήτε ἄλλον τινὰ ὅρκον· ἤτω δὲ
[k] ὑμῶν τὸ ναὶ, ναὶ, καὶ τὸ οὒ, οὔ· ἵνα μὴ [l] ὑπὸ κρίσιν"
πέσητε.
13 Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν, προσευχέσθω· εὐθυμεῖ τις,
14 ψαλλέτω. Ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν, προσκαλεσάσθω τοὺς
πρεσβυτέρους [m] τῆς ἐκκλησίας", καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ'
[n] αὐτὸν", ἀλείψαντες [o] αὐτὸν" ἐλαίῳ, ἐν τῷ ὀνόματι
15 [p] τοῦ" κυρίου. Καὶ ἡ [q] εὐχὴ" [r] τῆς πίστεως" σώσει τὸν
κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ κύριος· κἂν ἁμαρτίας ᾖ
16 πεποιηκὼς, ἀφεθήσεται αὐτῷ. Ἐξομολογεῖσθε [s] ἀλλή-

---

b ∾ ὑπομείναντας.

g ∾ πολυεύσπλαγχνος.

---

40. 65. (c. al. 4.) 57. 68. 69. 73. al. 19. et Barb. 3. Mt. a. al. 7. Ed. Syr. Erp. Copt. Slav. Vulg. corb. Chrys. Theoph. || *ἀδελφοί μου* = 64. || *μου* = AB. 69. 73. al. 7. et Barb. 3. Erp. Syr. p. Arm. Vulg. corb. Chrys. || *τῆς κακοπαθείας καὶ τῆς μακροθυμίας*] *exitus mali* (+ *et longanimitatis*, alii latt.) *laboris et patientiæ*, Vulg. (a) + ἐν B. 29. 31. 36. 69. 73. al. 6. Barb. 3. Mt. m. al. 4. Syr. Arr. Æth. Vulg. corb. Theoph. ἐπὶ 40. (b) A. 40 69. 73. al. 5. (Syr.) Vulg. corb. (c) ἰακὼβ 19* (d) *audite*, Arm. in textu, sed ἠκούσατε in ora. (e) ἔλεος 27. 29. 66** in ora. (f) ἴδετε AG. 68. 73. 78. 98. Mt. m. al. 4. Theoph. *videte*, Arm. in textu. εἴδατε. 64. (g) 25. 40. 57* 66* 69. al. 12. Mt. a. (sed rec. in ora.) ω bis. 19. semel. al. 7. Ed. Clem. Ephr. Damasc. Theoph.

(h) = G. 25. 36. 40. 65. (c. al. 6.) 73. 98. al. 33. Mt. a. g. al. 12. Ed. Ar. pol. Slav. ms. Theoph. (i) + *amate alter alterum*, Æth. (k) + ὁ λόγος 8. 25. 33. in m. Ed. Syr. Copt. Slav. 1. Vulg. ed. (l) εἰς κρίσιν 13. 95. Slav. 1. εἰς ὑπόκρισιν G. 17** 19. 40. 57. 65. (c. al. 5.) 66* 73** 98. al. 34. Mt. a. g. al. 15. Ed. (etiam St. 3.) Ar. pol. Arm. Slav. (exc. 1.) Antioch. Œc. Theoph. Sed ὑπὸ κρίσιν AB. 8. 25. Alii. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Vulg. corb. item 13. 27. 29. 36. aliive. (m) = 26. corb. (n) αὐτοὺς 26 (o) = Arm. αὐτοὺς 26. (p) = A. 38. 67. Mt. d. χ. ψ. τοῦ κυρίου = B. (q) προσευχὴ 27. 29. 61. 66** (r) τοῦ πιστοῦ Slav. 1. (s) + οὖν AB. 33** 36. 69. 73 al. 4. Mt. g. Ed. Syr. p. Copt. Slav. ms. et ed. Vulg. + δὲ Mt. 19. Syr. Slav. 1.

λοις [t] τὰ παραπτώματα", [u] καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ ἀλλή-
λων", ὅπως ἰαθῆτε· πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου [x] ἐνερ-
γουμένη".] Ἠλίας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν, καὶ 17
προσευχῇ προσηύξατο [y] τοῦ μὴ βρέξαι"· καὶ οὐκ ἔβρε-
ξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ· Καὶ πά- 18
λιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς ὑετὸν ἔδωκε, καὶ ἡ γῆ
ἐβλάστησε τὸν καρπὸν αὐτῆς. Ἀδελφοὶ [z], ἐάν τις ἐν 19
ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ [a] τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπιστρέψῃ τις
αὐτὸν, [b] Γινωσκέτω, ὅτι" ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ 20
πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ, σώσει [c] ψυχὴν" ἐκ θανάτου [d], καὶ
καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν] [e].

(t) τὰς ἁμαρτίας AB. 33. in m. 65. (c. 43.) 69. 73. Slav. 1. (u) = 47. || εὔχεσθε] προσεύχεσθε AB. 73. (x) *assidua*, Vulg. Cassiod. *frequens*, corb. (y) = Arm. + ὑετὸν 27. 66** inter lineas. 73. al. 3. Mt. m. (Syr. utr. Erp. Æth. Slav.) (z) + μου AB. 65. (c. al 2.) 69. 73. al. 12. Mt. d. g. 19. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Arm. Vulg. corb. Theoph. (a) + τῆς ὁδοῦ 36. 40. in m. 65. (c. al. 1.) al. 4. Syr. Arr. Copt. Arm. Slav. ed. (b) = corb. (c) τὴν ψυχὴν A. 73. Barb. 1. + αὐτοῦ seu αὑτοῦ AB. 13. 36. 73. al. 4. Ed. Syr. utr. Ar. pol. Copt. Æth. Arm. Cyr. *ejus*, Vulg. harl. Ambrosiast. Cassiod. alic. *suam*, Cassiod. alicubi. Latt. alii. (d) + αὐτοῦ B. corb. (e) + *ejus* s. *suorum*, Syr. Ar. pol. Æth. Latini quidam || + ἀμήν 40. Syr. p. || Subscriptiones: ἰακώβου. B. ἰακώβου ἐπιστολὴ A. item 67. 69. τέλος τῆς τοῦ ἰακώβου καθολικῆς ἐπιστολῆς. 76. *Explicit epistola Jacobi filii Zebedæi*, corb. ἰακώβου ἀποστόλου ἐπιστολὴ καθολικὴ 63. item Syr. p. τοῦ ἁγίου ἀποστόλου ἰακώβου ἐπιστολὴ καθολικὴ G. τέλος τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἁγίου ἀποστόλου ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου. 33. s. τοῦ ἀδελφοῦ θεοῦ 71. || στίχων σλ. s. σλζ. s. σμβ. sed μα s. μς Copt.

ΠΕΤΡΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

1 ΠΕ'ΤΡΟΣ, ἀπόστολος ἰησοῦ χριστοῦ, ἐκλεκτοῖς πα-
ρεπιδήμοις [a] διασπορᾶς πόντου, γαλατίας, καππαδο-
2 κίας, ἀσίας [b] καὶ βιθυνίας", Κατὰ [c] πρόγνωσιν" θεοῦ
πατρὸς, ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ [d] ῥαν-
τισμὸν" αἵματος ἰησοῦ χριστοῦ· χάρις [e] ὑμῖν" καὶ εἰ-
ρήνη πληθυνθείη.]
3 [Εὐλογητὸς ὁ θεὸς [f] καὶ" πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν
ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας
ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα [g] ζῶσαν" δι' ἀναστάσεως ἰησοῦ χριστοῦ
4 ἐκ νεκρῶν, Εἰς κληρονομίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ
5 ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς [h] ὑμᾶς", Τοὺς
ἐν [i] δυνάμει" θεοῦ φρουρουμένους διὰ πίστεως εἰς σωτη-
6 ρίαν ἑτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ· Ἐν ᾧ
[k] ἀγαλλιᾶσθε", ὀλίγον ἄρτι ([l] εἰ δέον ἐστὶ") [m] λυπη-
7 θέντες" ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς, Ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν
τῆς πίστεως [n] πολυτιμότερον" χρυσίου [o] τοῦ ἀπολλυμένου",

---

[n] πολὺ τιμιώτερον.

(a) + τοῖς ἐκ Arm. (b) = B* || καὶ = 39. Mt. d. (c) πρόθεσιν 6. (d) ῥαντισμῷ 59. Æth. item demidov. (e) = Arm. (f) = Syr. Erp. Æth. (g) ζωῆς 9. 46. Syr. Erp. luxov. demidov. Hier. *vitæ æternæ*, tol. Aug. Gildas. Vigil. taps. Cassiod. (h) ἡμᾶς Codd. qu. Ed. (etiam Steph. 3.) harl. Œc. ἡμᾶς καὶ ὑμᾶς Æth. (i) ἀγάπῃ Mt. k. (k) ἀγαλλιάσεσθε. Orig. Æth. Vulg. ed. Fulg. ac (addito *in æternum*) Syr. Erp. (l) = Syr. (non Arr.) (m) λυπηθέντας 14* 25. 66. 68. 69* 73. al. 16. Mt. m** al. 2. λυπηθῆναι Mt. l. Arr. Æth. Vulg. Theoph. in comm. (n) AC. 25. 40. 66* 68. 73. al. 8. Mt. a. in ora. al. 3. (o) = Vulg. luxov. (non tol.) Aug. Fulgent. nec interpretatur Œc.

διὰ πυρὸς [p] δὲ δοκιμαζομένου'', εὑρεθῇ εἰς ἔπαινον καὶ
[q] τιμὴν καὶ δόξαν'', ἐν ἀποκαλύψει ἰησοῦ χριστοῦ· Ὃν 8
οὐκ [r] εἰδότες'' ἀγαπᾶτε, [s] εἰς ὃν, [t] ἄρτι μὴ ὁρῶντες'',
[u] [x] πιστεύοντες δὲ'', [y] ἀγαλλιᾶσθε'' χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ
καὶ δεδοξασμένῃ, Κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως 9
[z] ὑμῶν'', [a] σωτηρίαν ψυχῶν''.] [Περὶ ἧς [b] σωτηρίας'' 10
ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηρεύνησαν προφῆται, οἱ περὶ τῆς εἰς
[c] ὑμᾶς'' χάριτος [d] προφητεύσαντες''· Ἐρευνῶντες, εἰς τίνα 11
[e] ἢ ποῖον'' καιρὸν [f] ἐδήλου τὸ'' ἐν αὐτοῖς πνεῦμα [g] χρι-
στοῦ'', προμαρτυρόμενον τὰ [h] εἰς χριστὸν'' παθήματα,
καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας· Οἷς ἀπεκαλύφθη, [i] ὅτι οὐχ 12
ἑαυτοῖς, [k] ὑμῖν'' δὲ διηκόνουν αὐτὰ, ἃ νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν
διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς [l] — ἐν'' πνεύματι ἁγίῳ
ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ, [m] εἰς ἃ'' ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι
παρακύψαι.
Διὸ [ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας [n] τῆς διανοίας'' 13
ὑμῶν,] [o] νήφοντες *, τελείως'' ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν [p] φερο-

k ∾ ἡμῖν.

(p) δεδοκιμασμένου 40. Lect. 1. item Mt. a. in ora. et c. δὲ δεδοκιμασμένου 25. 27. 29. || δὲ = 60. Syr. utr. Arr. Arm. Vulg. || καὶ διὰ πυρὸς δεδοκιμασμένου 68. Clem. Orig. (q) δόξαν καὶ τιμὴν AB. 69. 73. al. 4. Mt. tz. Ed. Syr. Vulg. lux. Fulg. (r) ἰδόντες BC. 27. 29. 61. 66** al. 4. Ed. Syr. Arr. Æth. Fulg. Polycarp. Iren. (s) + καὶ Slav. 5. rec. (t) = Syr. (non Arr.) (u) + πιστεύετε 68. Vulg. luxov. (non tol. harl.) Aug. Iren. semel. (x) *quem cum videritis*, luxov. Aug. Fulg. (y) ἀγαλλιᾶτε B. Orig. *exsultabitis*, Ar. p. Vulg. ed. lux. Iren. Aug. (non Fulg.) (z) = B. 1. 45. Clem. Ath. Cyr. Aug. (non Oros. et Fulg.) (a) = 14* (b) = 61. ἐλπίδος Syr. p. in m. (c) ἡμᾶς 4. 13. Mt. g. Oros. item 37. (d) = 25. (e) = Syr. Copt. (f) ἐδηλοῦτο 25. 31. 40. Mt. f. in ora. Ed. Cyr. hieros. (g) = B. θεοῦ 26. (h) τοῦ κυρίου Arm. (i) ὅτι καυχᾶσθε οὐχ ἑαυτὸν, ὑμῖν δὲ καὶ Sic 13. (k) AC. 13. 36. 40. 68. 73. al. 29. Mt. a. l. al. 3. Ed. Syr. p. Arr. Copt. Æth. Slav. 5. 8. Vulg. (l) = AB. 13. 73. Slav. 5. ed. Vulg. Cyr. Ambr. Victor. vit. (m) *in quem*, Vulg. harl. Iren. interpr. alicubi. Ambr. Victor vit. Hier. Maxim. taur. Fulgent. Cassiod. *in quo*, Fulgent. alic. Sed *in quæ*, Iren. alic. Ambr. alic. Et sic Clem. ter. Orig. quater. Græci. (n) = 4* Mt. c. || τῇ διανοίᾳ ὑμῶν νήφοντες, Conject. (o) Hæc jungunt 73. Alii. Syr. Œc. Hier. (p) διδομένην Mt. tz.

μένην" ὑμῖν [q] χάριν" ἐν ἀποκαλύψει ἰησοῦ χριστοῦ·
14 Ὡς τέκνα [r] ὑπακοῆς", μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς πρό-
15 τερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, Ἀλλὰ κατὰ τὸν
καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον, καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀνα-
16 στροφῇ γενήθητε· Διότι γέγραπται· ἅγιοι [s] ∾ γένεσθε",
17 ὅτι ἐγὼ ἅγιός [t] εἰμι". Καὶ εἰ πατέρα [u] ἐπικαλεῖσθε" τὸν
ἀπροσωπολήπτως κρίνοντα κατὰ τὸ [x] ἑκάστου" ἔργον,
[ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε·
18 [y] Εἰδότες", ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἐλυτρώ-
θητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου,
19 Ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι, [z] ὡς" ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου,
20 χριστοῦ·] Προεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου,
φανερωθέντος δὲ ἐπ' [a] ∾ ἐσχάτων" τῶν [b] χρόνων" δι'
21 [c] ὑμᾶς", Τοὺς δι' αὐτοῦ [d] πιστεύοντας" εἰς θεὸν, τὸν
ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε
22 τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς θεόν. Τὰς ψυχὰς
ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ [e] ὑπακοῇ" τῆς [f] ἀληθείας" [g] = διὰ
πνεύματος" εἰς φιλαδελφίαν [h] ἀνυπόκριτον", ἐκ [i] καθα-
23 ρᾶς" καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς· [k] Ἀναγε-
γεννημένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς, ἀλλὰ ἀφθάρτου, [l] διὰ

---

[s] ∾ ἔσεσθε. [a] ∾ ἐσχάτου.

(q) χαρὰν Syr. utr. Œc. in comm. (r) *benedictionis*, Gild. (s) ἔσεσθε ABC. 13. 36. 37. 65. (c. al. 2.) 66** 69. Ed. Vulg. Clem. Cyr. Optatus diserte. γίνεσθε 40. 73. 98. al. 6. et Barb. 6. Mt. a. d. al. 3. Œc. Theoph. (t) = AB. Clem. Cyr. (u) αἰτεῖσθε 27. 29. (x) ἕκαστον αὐτοῦ 57. (y) = Arm. (z) = Syr. Latt. qu. ‖ τιμίῳ καὶ ἀμώμῳ καὶ ἀσπίλῳ αἵματι ἐλυτρώθημεν. Theodot. (a) AB. 13. 15. 27. 36. 37. 65. (cum 61.) Syr. Copt. Codd. lat. Cyr. ‖ *in hoc tempore*, Erp. (b) ἡμερῶν 31. (c) ἡμᾶς AC. 4. 32. 57. Mt. l. Maximus. (d) πιστοὺς AB. 9. Vulg. (e) ὑπομονῇ a. in ora. c. (f) *caritatis*, Vulg. Cassiod. (non luxov. tol. Hier.) *fidei*, Gild. Vigil. *veritatis et in fide*, Erp. (g) = ABC. 13. 27. 73. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. lux. harl. Sed habent Gild. Vigil. (h) = Vulg. (i) = AB. Codd. lat. Gild. (k) + ὡς 19. in m. Syr. Erp. Gildas. (l) ζῶντος καὶ μένοντος λόγου θεοῦ Arm. ‖ ζῶντος = Æth. ‖ θεοῦ = 36. Ante ζῶντος pon. ed. Vulg. Gild.

λόγου ζῶντος θεοῦ καὶ μένοντος" [m] †. Διότι πᾶσα σὰρξ 24
[n] — ὡς" χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα [o] αὐτῆς" ὡς ἄνθος χόρτου·
ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος [p] = αὐτοῦ" ἐξέπεσε· Τὸ 25
δὲ ῥῆμα κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα· τοῦτο δέ ἐστι [q] τὸ
ῥῆμα τὸ" εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς. Ἀποθέμενοι οὖν πᾶ- 1
σαν κακίαν καὶ πάντα δόλον, καὶ ὑποκρίσεις, καὶ [r] φθό-
νους", καὶ [s] πάσας" καταλαλιάς, Ὡς ἀρτιγέννητα 2
βρέφη, [t] τὸ λογικὸν" ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε· ἵνα ἐν
αὐτῷ αὐξηθῆτε [u] ÷ εἰς σωτηρίαν"· Εἴπερ ἐγεύσασθε, ὅτι 3
[x] χριστὸς" ὁ κύριος. Πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, 4
ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδεδοκιμασμένον, παρὰ δὲ θεῷ ἐκ-
λεκτὸν, ἔντιμον, Καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες [y] οἰκοδο- 5
μεῖσθε", [z] οἶκος πνευματικὸς, [a] ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνε-
νέγκαι [b] πνευματικὰς" θυσίας, εὐπροσδέκτους [c] τῷ" θεῷ
διὰ ἰησοῦ χριστοῦ. [d] Διότι" [e] περιέχει" [f] ἐν τῇ γραφῇ"· 6

[m] † εἰς τὸν αἰῶνα. [o] ∾ ἀνθρώπου. [d] Διὸ καί.

(m) = ABC. 13. 27. 29. 66** 73. Syr. p. Copt. Arm. Vulg. ms. Cyr. Hier. εἰς τοὺς αἰῶνας 25. (n) = A. 4. 13. 15. 29. 36. 59. 69. Syr. (non Arr.) harl. Orig. Theoph. Zeno. Innocent. 3. || ὡς ad δόξα = 59. (o) ABC. 5. 7. 9. 15. 69. 73. Ed. Syr. utr. (non Arr.) Copt. Æth. Vulg. harl. Orig. Theoph. Zeno. *carnis*, tol. || = 27. (p) = AB. 2. 13. 26. 30. 40. 69. 73. Ed. Syr. (non Arr.) Arm. Vulg. ms. Orig. Œc. ed. Theoph. (q) = A. τὸ ῥῆμα = Theoph. (r) φόνους B. (s) = A. Syr. (non Arr.) Æth. Clem. Orig. int. s. Rufin. Gildas. Aug. (t) *rationabiles*, tol. harl. Aug. Ambr. Hier. alicubi. Cassiod. + καὶ 3. 32. 43. 69. Arm. Slav. 5. ed. tol. Orig. semel. Aug. Ambr. Alii. (u) + ABC. 13. 14. 25. 28** 31. 36. 40. 57** 66* 68. 69. 73. al. 20. et Barb. 5. Mt. a. g. al. 4. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. Vulg. Clem. Orig. int. s. Rufin. Cyr. Damasc. Theoph. in textu. Aug. Hier. Gildas. Cassiod. Auctor de promiss. Beda. (x) χρηστὸς 40. 68. al. 18. Mt. g. al. 3. Ed. Clem. Naz. Procop. Theoph. in textu. (y) ἐνοικοδομεῖσθε C. ἐποικοδομεῖσθε A** 27. 36. 61. 65. (c. al. 3.) 66** 68. al. 3. Mt. d. Ed. Vulg. Cyr. Procop. ap. Niceph. (z) εἰς οἶκον πνευματικὸν Procop. Latini qu. (a) + εἰς ABC. 5. 7. 15. 27. 29. 36. 66** 68. 73. Barb. 3. Mt. m. Copt. Æth. Arm. tol. Orig. ter. Cyr. Eus. Procop. Hilar. Ambr. Fulgent. Aug. (Hier. habet utrumque.) (b) = Syr. ed. (non Arr.) Alii transp. (c) = AB. 29. 66** (d) ABC. 40. 57. 65. (c. al. 5.) 73. 98. al. 36. et Barb. 3. Mt. a. g. al. 8. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Arm. Slav. Vulg. Theoph. διὸ 19. 68. διὸ γὰρ Ed. (e) περιέχεται Conject. (f) ἐν γραφῇ AB. 73. ἡ γραφὴ C. 14. 27. 29. 65. 69. 95** al. 3. et Barb. 5. Vulg. Hier. Aug.

ἰδοὺ, τίθημι ἐν Σιὼν λίθον ἀκρογωνιαῖον, ἐκλεκτὸν, ἔντιμον·
7 καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ μὴ καταισχυνθῇ. Ὑμῖν οὖν
[g] ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν"· [h] ἀπειθοῦσι" δὲ, [i] λίθον" ὃν
ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κε-
8 φαλὴν γωνίας, Καὶ [k] λίθος προσκόμματος, καὶ πέτρα"
σκανδάλου· [l] οἳ" προσκόπτουσι, [m] τῷ λόγῳ" * ἀπειθοῦν-
9 τες, [n] εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν". Ὑμεῖς δὲ, γένος ἐκλεκτὸν,
βασίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν,
[o] ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς
10 καλέσαντος" εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς· Οἵ ποτε
οὐ λαὸς, νῦν δὲ λαὸς θεοῦ· οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ ἐλε-
ηθέντες.]
11 [Ἀγαπητοὶ, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρεπιδή-
μους [p], [q] ἀπέχεσθαι" τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες
12 στρατεύονται κατὰ [r] τῆς ψυχῆς"· Τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν
ἐν τοῖς ἔθνεσιν [s] ἔχοντες" καλήν· ἵνα ἐν ᾧ [t] καταλαλοῦ-
σιν" ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν [u] ἔργων, [x] ἐπο-
πτεύσαντες", δοξάσωσι τὸν θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.
13 Ὑποτάγητε [y] =οὖν" πάσῃ ἀνθρωπίνῃ [z] κτίσει" διὰ τὸν
14 κύριον· εἴτε βασιλεῖ, ὡς ὑπερέχοντι· Εἴτε ἡγεμόσιν, ὡς

(g) τοῖς πιστεύουσιν λίθος ἔντιμος Arm. (h) ἀπιστοῦσι B. 68. 69. (i) λίθος AB. 25. 73. al. 3. Mt. d. Œcum. ‖ λίθον ad λίθος = Syr. non Arr. (k) λίθον . . . πέτραν 18. 31. 63. (l) ὅσοι C* 15. 27. 29. 31. 36. 66. 68. 69. Syr. p. ἧ. 33** Slav. ἧ καὶ Slav. ed. οἷς Conject. (m) Post ἀπειθ. pon. Syr. Erp. Arm. Theoph. in comment. habet utrumque. τῷ λίθῳ 15. 36. Mt. b. c. (n) εἰς ἣν παρεσκεύασαν ἑαυτοὺς τάξιν καὶ ἐτέθησαν, 57** 69. Theoph. et Œc. sic interpretantur. ὃ καὶ ἠθέτησαν s. ἠμέλησαν Ar. p. (o) ὅπως ὑμῶν τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε τῷ ὑμᾶς ἐκ σκοτοὺς καλέσαντι. Arm. (p) + τοῦ κόσμου τούτου 57** 69. Theoph. et Œc. in comm. (q) ἀπέχεσθε A. 68. 98. al. 8. Mt. a. c. h. Ed. (Syr. Copt. Vulg.) Œc. ed. Cypr. Zeno. Gelas. (r) τοῦ πνεύματος Polycarp. (s) = B. ἔχοντας 38. ἔχειν 69. Vocabulorum ordo varius. (t) καταλαλῶσιν 68. 98. al. 13. Mt. a* al. 2. Clem. ms. (u) + ὑμῶν 57** 69. Arm. Cypr. (x) ἐποπτεύοντες B. 43. 68. al. 3. Ed. Theoph. Œc. (y) = AB. 13. 31. 73. Syr. Copt. Æth. Arm. Vulg. ms. Didym. Cassiod. (z) φύσει 25. κρίσει Conject. *ordinationi*, tol. harl. Ambr. ms. Cassiod.

δι' αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν [a] † κακοποιῶν, ἐπαι-
νον δὲ ἀγαθοποιῶν· ("Οτι οὕτως ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ 15
θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας [b] φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων
[c] ἀγνωσίαν"·) Ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα 16
ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς δοῦλοι [d] θεοῦ.
Πάντας" τιμήσατε· τὴν ἀδελφότητα [e] ἀγαπᾶτε"· τὸν 17
θεὸν φοβεῖσθε· τὸν βασιλέα τιμᾶτε.

Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι [f] ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δε- 18
σπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν, ἀλλὰ καὶ
τοῖς [g] σκολιοῖς." Τοῦτο γὰρ χάρις [h], εἰ διὰ συνείδησιν 19
[i] θεοῦ" ὑποφέρει τὶς λύπας, [k] πάσχων" ἀδίκως. Ποῖον 20
γὰρ [l] κλέος", εἰ ἁμαρτάνοντες [m] καὶ" [n] κολαφιζόμενοι"
[o] ὑπομενεῖτε"; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ [p] πάσχοντες"
[q] ὑπομενεῖτε", τοῦτο [r] χάρις παρὰ θεῷ. Εἰς τοῦτο [s] γὰρ" 21
ἐκλήθητε [t]· ὅτι καὶ [χριστὸς [u] ἔπαθεν" ὑπὲρ [x] ∾ ὑμῶν,

---

[a] † μὲν. [x] ∾ ὑμῶν, ἡμῖν. ∾ ἡμῶν, ἡμῖν.

(a) = AB. 13. 31. 40. 57. 73. al. 12. Mt. g. al. 4. Syr. (Syr. p. habet c. ast.) Arr. Æth. Slav. 5. Vulg. (b) + ὑμᾶς C. 7. 27. 29. 31. 61. Syr. Theoph. (c) ἐργασίαν Clem. (d) θεοῦ, πάντας Theophyl. Fulgent. (e) ἀγαπήσατε 40. 66** 98. al. 16. et Barb. 8. Mt. a. d. g. al. 4. (f) + ἦτε 57** 69. (προσυπακουστέον τό· ἦτε. Theoph. et Œc. in comm.) (g) *dyscolis*, δυσκόλοις Vulg. σκολιοῖς καὶ δυσκόλοις Syr. Erp. *difficilioribus*, tol. (h) + θεοῦ 5. Arm. + θεῷ 8. + παρὰ θεῷ 15. 18. 57** 73. 80. + παρὰ τῷ θεῷ C. 13. 27. 29. 36. 61. 68. 69. al. 3. Mt. m. Syr. item Erp. Syr. p. c. ast. Slav. ed. Damasc. Ephr. Theoph. (i) ἀγαθὴν C. 15. 18. 27. 29. 36. 61. 66** 68. 69. 80. Barb. 1. Syr. utr. Erp. Arm. Anton. et Max. Theoph. Utrumque jungunt A* 13. (k) = Arm. (l) *gratia*, Vulg. ed. sixt. et ms. (m) = Arm. Slav. 5. rec. Auct. contra Fulgent. donat. ‖ + κακοποιοῦντες 31. (n) κολαζόμενοι 7. 9. 27. 46. 69. (o) ὑπομένετε 61. 66** 69. 98. al. 9. Mt. k. Vulg. Anton. et Max. (p) κολαφιζόμενοι 33. (q) ὑπομένετε 31. 33. 98. Vulg. (r) + γὰρ A. 13. 36. 57. 73. al. 6. Ed. Slav. 5. Tert. Theoph. Œc. (s) καὶ Tert. γὰρ καὶ 7. 14. 57** 68. Barb. 5. Ed. Slav. ed. (t) + ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε 39. in m. 40. 98. in Mt. d. (u) ἀπέθανεν 14. 65. al. 4. Syr. Erp. Arm. Ephr. Damasc. Ambr. Fulg. (x) ἡμων, ἡμῖν (B.) 2. 4. 18. 45. 47. 69. Alii. Mt. c. l. tz. Ed. (etiam Steph. 3.) Syr. Arr. Copt. Æth. Slav. ed. Ephr. Aug. ἡμῶν, ὑμῖν 13. 15. 25. 40. 57. 59. 60. 61. 65. (c. al. 6.) 98. Alii. Mt. a. g. al. 6. Ed. Slav. 5. Vulg. ed. (non harl. tol. demidov.) Cyr. Damasc. Theoph. Cypr. Tert. Fulg. Alii. ἡμῶν, ἡμῖν (B.) 2. 4. 18. 45. 47. 60.

ὑμῖν" ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν, ἵνα ἐπακολουθήσητε
22 τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ· Ὃς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ
23 εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· Ὃς λοιδορούμενος
οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπείλει, [y] παρεδίδου δὲ
24 τῷ κρίνοντι δικαίως·" Ὃς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς
ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς
ἁμαρτίαις [z] ἀπογενόμενοι", τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν·] οὗ
25 τῷ μώλωπι [a] — αὐτοῦ" ἰάθητε. Ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα
[b] πλανώμενα"· ἀλλ' ἐπεστράφητε [c] νῦν" ἐπὶ τὸν ποιμένα
καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν [d] ὑμῶν".
1 Ὁμοίως αἱ γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀν-
δράσιν, ἵνα [e] καὶ εἴ τινες" ἀπειθοῦσι τῷ λόγῳ, διὰ τῆς
τῶν γυναικῶν [f] ἀναστροφῆς" ἄνευ [g] λόγου" [h] ∾ κερδη-
2 θήσωνται", Ἐποπτεύσαντες τὴν [i] ἐν φόβῳ" [k] ἁγνὴν" ἀνα-
3 στροφὴν ὑμῶν. Ὧν [l] ἔστω" οὐχ ὁ ἔξωθεν, [m] ἐμπλοκῆς"
[n] τριχῶν" καὶ περιθέσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως ἱματίων,
4 κόσμος· Ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας [o] ἄνθρωπος", ἐν τῷ
ἀφθάρτῳ τοῦ πραέος καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὅ ἐστιν
5 ἐνώπιον [p] τοῦ" θεοῦ πολυτελές. Οὕτω γάρ ποτε καὶ αἱ

---

[h] ∾ κερδηθήσονται.

(y) δίκαιον δὲ παρεδίδου τῷ κρίνοντι Arm. || δικαίως] σε ἀδίκως Lect. 1. αὐτὸν ἀδίκως *se injuste*, Vulg. harl** Cyr. Fulg. ms. *se juste*, Auct. de promiss. (z) ἀποθανόντες Copt. *mortui*, Vulg. Leo. *Separati*, harl. Ambr. Fulg. (a) = ABC. 13. 15. 18. 27. 29. 31. 36. 61. 63. 69. al. 10. et Barb. 1. Mt. a** d. g. (b) πλανώμενοι AB. 5. 40. tol. harl. Fulg. + *non habentes pastorem*, Slav. ed. (c) = Slav. 5. (d) ἡμῶν 3. 38. 40. 47. 57. 59. Ed. Mt. d. al. 3. Ed. Copt. (e) εἴ καί τινες C. 29. 61. 66. 76. al. 5. Mt. a. in ora, d. g. καὶ οἵ τινες 2. 47. al. 2. Mt. c. Ed. Syr. Erp. Slav. 5. Theoph. Cassiod. καί τινες 23. εἴ τινες B. 57. 69. Mt. k. Arm. Fulg. Gelas. (f) ὑποταγῆς 3. Mt. f. k. (g) κόπου Syr. (non Arr.) (h) AB. 27. 31. 36. 68. 80. al. 13. Mt. d. g. al. 5. Ed. Clem. Œc. ed. Theoph. (i) ἐν λόγῳ 26. Clem. φόβον καὶ Aug. (k) = 18. 22. Damasc. (l) = 3. Mt. f. (m) ἐκπλοκῆς 28. 61. al. 6. Mt. a* f. al. 3. Ed. Clem. ms. Œc. (n) = C. Arm. Clem. Cypr. (o) ἀνθρώποις s. κόσμος Conject. (p) = 98. al. 5. Mt. a. g. al. 4.

[q] ἅγιαι" γυναῖκες, [r] αἱ ἐλπίζουσαι ἐπὶ τὸν Θεὸν", ἐκό-
σμουν ἑαυτὰς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν· Ὡς 6
σάῤῥα ὑπήκουσε τῷ ἀβραὰμ, κύριον [s] αὐτὸν καλοῦσα,
ἧς ἐγενήθητε [t] τέκνα", ἀγαθοποιοῦσαι καὶ μὴ [u] φοβού-
μεναι μηδεμίαν πτόησιν". Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, συνοικοῦν- 7
τες [x] κατὰ γνῶσιν" ὡς ἀσθενεστέρῳ [y] σκεύει" τῷ γυναι-
κείῳ, ἀπονέμοντες τιμὴν ὡς καὶ [z] συγκληρονόμοι" [a] χάριτος
[b] ζωῆς", εἰς τὸ μὴ [c] ἐγκόπτεσθαι" τὰς [d] προσευχὰς" ὑμῶν.
Τὸ δὲ τέλος, πάντες ὁμόφρονες[e], συμπαθεῖς, φιλά- 8
δελφοι, εὔσπλαγχνοι, [f] ταπεινόφρονες", Μὴ ἀποδιδόντες κα- 9
κὸν ἀντὶ κακοῦ, [g] ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας"· τοὐναντίον
δὲ, εὐλογοῦντες· [h] = εἰδότες", ὅτι εἰς τοῦτο [i] ἐκλήθητε",
ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε.] [Ὁ γὰρ θέλων ζωὴν 10
[k] ἀγαπᾷν, καὶ ἰδεῖν ἡμέρας" ἀγαθὰς, παυσάτω τὴν
γλῶσσαν [l] = αὐτοῦ" ἀπὸ κακοῦ, καὶ χείλη [m] = αὐτοῦ",

---

[z] ∾ συγκληρονόμοις. [c] ἐκκόπτεσθαι. [f] φιλόφρονες.

(q) = 16. Arm. Alii transp. (r) = Æth. ‖ ἐπὶ] εἰς ABC. 13. 15. 27. 36. 69. Mt. k. Damasc. Theoph. ‖ τὸν = AC. 40. 73. Alii. Mt, f. g. Theoph. (s) + αὐτῆς Arm. (t) θυγατέρες Arm. in m. edd. Const. et Amst. (u) πτοηθεῖσαι καὶ μὴ φοβούμεναι οὐδέν. Arm. ‖ φοβούμεναι] πτοούμεναι 63. ‖ πτόησιν] πτῶσιν 18. 40. (x) = 98* (Orig.) κατ' ἐπίγνωσιν 73. (y) μέρει 13. (z) ABC. 14. 19. 57. 66* 69. 73. 95. 98. al. 30, pluresque. Mt. a. d. f. al. 7. Ed. (etiam Steph. 3.) Copt. ut videtur. Slav. 5. ed. Hieron. συγκληρονόμοις 7. 8. 26. 31. 61. 66** 68. alii. Ed. Syr. Arr. Æth. Arm. Vulg. Theoph. Œc. Ambr. Aug. Cassiod. (a) + ποικίλης AC. 4. 57** 68. 69. Ed. Copt. Hier. dis. Alii ponunt post χάριτος. (b) ζώσης 43. 57. 66. 98. al. 15. et Barb. 2. Mt. a. d. al. 2. Ed. Œc. et Theoph. in comm. (c) AB. 14. 25. 36. 57. 73. 95. 98. al. 26. Mt. a. in textu. al. 4. Ed. Vulg. (Verss.) Severus. Hier. Aug. Ambr. Utrumque habet Œc. in comm. (d) ψυχὰς 2. (e) + ἔστεθε 60. 64. 98. Mt. g. (f) ABC. 13. 14* 15. in m. 18. in m. 25. 27. 29. 65. (c. al. 3.) 68. 69. 73. al. 9. Mt. d. k. m. Ed. Syr. Erp. Copt. Arm. Slav. 5. Clem. Antioch. φιλόφρονες ταπεινόφρονες 60. 98. Slav. ed. Theoph. item Œc. φιλοταπεινόφρονες 40. *modesti, humiles* Vulg. Alii latt. alterutrum. (g) = 13. (h) = ABC. 13. 15* 22. 27. 29. Mt. g. Syr. utr. (Syr. p. habet in m.) Æth. Copt. Arm. Vulg. Antioch. Damasc. Fulgent. (i) ἐκληρώθητε 8. 25. 40. (k) καὶ ἀγαπῶν ἡμέρας ἰδεῖν 22. 60. Cassiod. item tol. (l) = ABC. 29. 73. Mt. b. e. (m) = ABC. 13. 27. 29. 66** 69. Mt. g.

11 τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον. Ἐκκλινάτω [n] ἀπὸ κακοῦ, καὶ
ποιησάτω [o] ἀγαθόν· ζητησάτω″ εἰρήνην, καὶ διωξάτω αὐτήν.
12 Ὅτι [p] = οἱ″ ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ ὦτα
αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν· πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας
13 κακά [q]. Καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ [r] ∾ μι-
14 μηταὶ″ γένησθε; [s] Ἀλλ᾽ εἰ″ καὶ πάσχοιτε διὰ δικαιο-
σύνην, μακάριοι [t]· τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε, [u] μηδὲ
15 ταραχθῆτε″. Κύριον δὲ [x] ∾ τὸν Θεὸν″ ἁγιάσατε ἐν ταῖς
καρδίαις ὑμῶν· ἕτοιμοι [y] = δὲ″ [z] ἀεὶ″ πρὸς ἀπολογίαν
παντὶ τῷ [a] αἰτοῦντι″ ὑμᾶς λόγον, περὶ τῆς ἐν ὑμῖν [b] ἐλ-
16 πίδος″, [c] μετὰ πραΰτητος [d] καὶ φόβου″· Συνείδησιν
ἔχοντες ἀγαθήν· ἵνα ἐν ᾧ [e] ∾ καταλαλῶσιν ὑμῶν″ [f] ὡς
κακοποιῶν″, καταισχυνθῶσιν [g] οἱ″ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν
17 τὴν ἀγαθὴν ἐν χριστῷ ἀναστροφήν. Κρεῖττον γὰρ ἀγα-
θοποιοῦντας, εἰ [h] θέλοι″ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, πάσχειν, ἢ

---

[r] ∾ ζηλωταί. [x] ∾ τὸν χριστόν. [e] ∾ καταλαλοῦσιν ὑμῶν.
[h] ∾ θέλει.

(n) + δὲ AC* 31. 69. Syr. p. tol. Vulg. ms. (o) = Ed. Steph. 3. (p) = AB. 13. 40. 57. 73. 98. al. 17. pluresque. Mt. a. d. g. al. 7. Theophyl. (q) + τοῦ ἐξολοθρεῦσαι αὐτοὺς ἐκ γῆς 32. 57. 69. Mt. d. Ed. Syr. p. c. ast. Slav. ed. (e Ps. 33, 17.) (r) ζηλωταὶ ABC. 27. 29. 40. 66** 68. 69. 73. al. 7. Mt. f. in textu. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. Clem. Damasc. Theoph. Aug. *sectatores*, tol. *factores*, harl. (s) εἰ δὲ A. 5. 7. 13. 73. (t) + ἐστε 25. Arm. Slav. 8. rec. Vulg. ms. (u) = B. 43. (x) τὸν χριστὸν ABC. 7. 13. 33. in m. 69. Syr. utr. Erp. Copt. Vulg. Clem. Fulgent, *Jesum Christum*, Hier. τοῦτον τὸν (s. τὸν αὐτὸν) χριστὸν Arm. ‖ = Auct. de promiss. item Æth. (y) = C. 13. 18. 27. 29. 61. 68. 69. 73. Mt. k** Syr. Copt. Æth. Arm. Vulg. (z) = A. Arm. (a) ἀπαιτοῦντι A. Cyr. (b) *spe fidei*, Syr. *spe et fide*, Facund. Fulg. Codd. ap. Bedam. item tol (c) + ἀλλὰ AC. 13. 27. 29. 69. 73. al. 4. Copt. Syr. p. Arm. Vulg. Clem. Damasc. Theoph. (d) = 33. (e) καταλαλοῦσιν ὑμῶν AC. 57. 65. (c. al. 4.) 98. al. 7. Mt. a** al 4. Ed. καταλαλεῖσθε B. 69. Clem. (f) = B. 69 Syr. p. (habet c. ast.) Arm. Vulg. (non harl. tol.) Clem. (g) ὡς Syr. (h) ABC. 14. 29. 36. 40. 57. 68. 73. 76. 78. al. 26. Mt. a. g. al. 8. Ed. Clem. Œc. Theoph. in comm. ‖ = 24. 26. 59. 65. (c. 67.) Slav. ms. ‖ + κατὰ Arm.

κακοποιοῦντας· ῞Οτι καὶ χριστὸς ἅπαξ [i] περὶ″ [k] ἁμαρ- 18
τιῶν″ [l] ∾ ἔπαθε″, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων· ἵνα [m] ἡμᾶς″
προσαγάγῃ [n] τῷ θεῷ″, θανατωθεὶς μὲν σαρκὶ, [o] ζωοποιη-
θεὶς″ δὲ [p] † [q] πνεύματι″· [r] Ἐν ᾧ″ καὶ τοῖς ἐν [s] φυλακῇ″ 19
[t] πνεύμασι″ πορευθεὶς ἐκήρυξεν, [u] ἀπειθήσασί″ ποτε,
[x] ῞Οτε″ [y] ἀπεξεδέχετο″ ἡ τοῦ θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις 20
νῶε, κατασκευαζομένης κιβωτοῦ, εἰς ἣν [z] ὀλίγαι″ του-
τέστιν [a] ὀκτὼ″ ψυχαὶ διεσώθησαν δι' ὕδατος· [b] ῝Ο″ 21
[c] καὶ ἡμᾶς ἀντίτυπον νῦν σώζει″ βάπτισμα, οὐ σαρκὸς
ἀπόθεσις ῥύπου, ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα
εἰς θεὸν, δι' ἀναστάσεως ἰησοῦ [d] χριστοῦ″· ῝Ος ἐστιν 22

---

[l] ∾ ἀπέθανε. [p] † τῷ. [y] ἅπαξ ἐξεδέχετο. [b] ᾧ.

(i) ὑπὲρ 13. 33** al. 4. Mt. k. l Ed. Œc. ed. (k) ἡμῶν 13. 32. 33** Ed. || + ἡμῶν C. al. 3. Syr. Arr. Slav. rec. Vulg. (non tol.) Cypr. Aug. + ὑπὲρ ἡμῶν s. ὑμῶν A. 25. 27. 29. 36. 66** 68. 69. 73. al. 4. Mt. m. Copt. Æth. Arm. Severus. Cyr. alicubi. (l) ἀπέθανε AC. 13. 27. 29. 68. 69. 73. al. 3. Syr. utr. (Erp. habet utrumque) Copt. Æth. Arm. Vulg. Cyr. sæpe. Theoph. in textu. Cypr. Aug. alicubi. (m) ὑμᾶς 61. 69. al. 5. Ed. Syr. utr. (post. habet in m.) Arm. (n) = B. τῷ πατρὶ 61. (o) ζωογονηθεὶς Epiph. bis, semel ut rec. (p) = ABC. 57. 73. 95. al. 21. Mt. a. g. al. 8. Ed. Orig. Cyr. (q) χριστῷ 2. 30. || *mortificatos . . . vivificatos*, Vulg. ms. Fulgent. Beda, qui tamen nostræ etiam lectionis mentionem injicit. (r) νωὲ s. ἐνὼχ. s. ἐν ᾧ ἐνὼχ. Conject. (s) *Scheol*, Syr. || + κατακεκλεισμένοις C. 8. 25. Ed. Syr. item Erp. Æth. harl. tol. Codd. lat. ap. Bedam. Ath. Aug. Rufin. (t) πνεύματι ἁγίῳ C. ut videtur. πνεύματι Scholia ap. Mt. ut videtur. || *spiritu veniens*, corb. Cassiod. Codd. ap. Bedam. *in quo spiritu et iis qui in carcere erant prædicavit*, Codd. lat. alii ap. Bedam. *spiritualiter*, Vulg. ms. πατράσι Cyr. (u) = Scholia ap. Mt. ut videtur. (x) ὅτι 2. 66. ap. Birch. 69. 73. 80. (y) A BC. 25. 27. 36. 57. 65. (c. al. 6.) 68. 69. 73. 95. 98. al. 34. Mt. a. d. f. al. 5. item g. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. Vulg. Orig. Cyr. Theoph. Rupertus tuit. Aug. Beda. Vigil. taps. Fulg. Prædestinat. ἅπαξ ἐδέχετο. 29. 31. 33. 59. al. 7. Mt. b. Ed. Ar. pol. ἀπεξεδέχετο + αὐτοὺς Arm. (z) ὀλίγοι A. 3. 5. 8. 17. 73. Ed. Vulg. Orig. Cypr. Aug. Vigil. taps. Fulgent. (a) ὡσεὶ ὀκτὼ Arm. (b) AC. 14. 15. 19. 40. 66. 98. al. 22. et Barb. 7. Mt. a. d. f. g. al. 5. Ed. (etiam St. 3.) Vulg. Cyr. Damasc. Œc. Ed. Theoph. Cypr. Aug. Vigil. Fulg. || οὗ Conject. Slav. ὃν 42. || *Sic*, Firmilian. Aug. semel. || = 73. (c) ἀντίτυπον νῦν καὶ ἡμᾶς σώσει 14. 15. 18. 19. 40. 57. 59. 60. 61. 78. al. 15. Mt. d. g. al. 5. Ed. Slav. Œc. item Cyr. || καὶ = Arm. Alii transp. || ἡμᾶς] ὑμᾶς A. 25. 67. al. 8. Mt. f. Syr. Arm. Vulg. Latini. || νῦν = 4. 98. Arm. (d) = 98. Mt. k.

ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ [e], πορευθεὶς εἰς οὐρανὸν, ὑποταγέντων
1 αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων.] [Χριστοῦ
οὖν παθόντος [f] — ὑπὲρ ἡμῶν" σαρκὶ, καὶ ὑμεῖς τὴν [g] αὐ-
τὴν" ἔννοιαν ὁπλίσασθε, (ὅτι ὁ [h] παθὼν" [i] = ἐν" σαρκὶ,
2 πέπαυται [k] ἁμαρτίας",) Εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπι-
θυμίαις [l], ἀλλὰ θελήματι θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον [m] ἐν σαρκὶ"
3 βιῶσαι χρόνον. Ἀρκετὸς γὰρ [n] — ἡμῖν" ὁ παρεληλυθὼς
χρόνος [o] = τοῦ βίου" τὸ [p] ∞ θέλημα" τῶν [q] ἐθνῶν"
[r] κατεργάσασθαι", [s] πεπορευμένους" ἐν ἀσελγείαις, ἐπι-
θυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις, καὶ ἀθεμίτοις εἰ-
4 δωλολατρείαις· [t] Ἐν ᾧ ξενίζονται, μὴ συντρεχόντων
ὑμῶν εἰς" τὴν αὐτὴν τῆς [u] ἀσωτίας" ἀνάχυσιν, βλασφη-
5 μοῦντες· Οἳ ἀποδώσουσι λόγον τῷ ἑτοίμως [x] ἔχοντι κρῖ-
6 ναι" ζῶντας καὶ νεκρούς. Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς
εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ [y] ἀνθρώπους" σαρκὶ,
ζῶσι δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι.
7 Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικε· σωφρονήσατε οὖν, καὶ
8 νήψατε [z] εἰς τὰς προσευχάς". Πρὸ πάντων [a] δὲ" τὴν εἰς

---

p ∞ βούλημα.

(e) + *deglutiens mortem, ut vitæ æternæ hæredes efficeremur*, Vulg. harl. Aug. Fulg. Cassiod. Beda. Sed non Rufin. Item Arm. in marg. edd. Amst. et Const. sed post οὐρανόν. (f) = BC. 27. 29. 66** ap. Birch. Vulg. Aug. alicubi. Fulg. Sed non Hier. Alii transp. (g) τοιαύτην 65. (c. al. 3.) (h) ἀποθανὼν Syr. utr. (i) = AC. 25. 27. 29. 36. 40. 42. 60. 66** 68. 73. al. 5. et Barb. 5. Mt. f k. Slav. Vulg. ms. Theophyl. Aug. semel. (k) ἁμαρτίαις B. Syr. Erp. Æth. Vulg. ἀπὸ ἁμαρτίας 4** 80. Mt. c. e** 1. (l) + ἄγεσθαι 18. 36. (m) = 4* Arm. ἐν χριστῷ 33. (n) = AB. 29. 35. 73. Barb. 1. Syr. utr. Arm. Vulg. Clem. Aug. alicubi. ὑμῖν 14. 19. 25. 27. 57. 61. 69. al. 6. Mt. e. k. Ed. Copt. Æth. Arr. Theoph. Aug. alicubi. Sed Hier. ut rec. (o) = AC. 14. 29. 73. al. 2. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. Clem. Aug. Hier. Cassiod. Alii pon. ante ὁ παρελ. Alii post θέλημα. (p) AC. 15. 29. 36. 66** 69. 73. Clem. Theoph. (q) ἐχθρῶν Mt. c. *hominum*, tol. (r) κατειργάσθαι AB. 27. 29. 40. 69. 73. (s) = Arm. πεπορευμένοις 16. Vulg. πορευομένους 73. al. 3. Mt. d. Ed. (t) ἐν ᾧ ξενίζοντες μὴ συντρέχουσιν ὑμῖν εἰς Arm. ‖ ὑμῶν] + αὐτοῖς 57** 69. (u) ἁμαρτίας 3. Mt. f. (x) κρίνοντι B. 69. (y) ἄνθρωπον 36. 98. al. 5. Barb. 1. Mt. d. tol. harl. Codd. lat. Slav. Maximus. Aug. semel. (z) = Arm. (a) = A. 13. Arm. tol. harl. Codd. lat.

ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες· ὅτι [b] = ἡ" ἀγάπη
[c] ∾ καλύψει" πλῆθος ἁμαρτιῶν· Φιλόξενοι εἰς ἀλλή- 9
λους, ἄνευ [d] ∾ γογγυσμῶν". Ἕκαστος καθὼς ἔλαβε 10
χάρισμα, εἰς ἑαυτοὺς [e] αὐτὸ" [f] διακονοῦντες", ὡς καλοὶ
οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος θεοῦ. Εἴ τις λαλεῖ, ὡς 11
λόγια θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος [g] ἧς χορηγεῖ
ὁ θεός"· ἵνα ἐν πᾶσι δοξάζηται ὁ θεὸς διὰ ἰησοῦ χρι-
στοῦ, ᾧ [h] ἐστιν" ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας
[i] τῶν αἰώνων"· ἀμήν.]

[Ἀγαπητοὶ, μὴ ξενίζεσθε [k] τῇ ἐν ὑμῖν [l] πυρώσει" 12
πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ, [m] ὡς ξένου ὑμῖν συμβαί-
νοντος· Ἀλλὰ [n] καθὸ" κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ χριστοῦ παθή- 13
μασι, χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐ-
τοῦ [o] χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. Εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι 14
χριστοῦ, μακάριοι ὅτι τὸ τῆς δόξης [p] + καὶ δυνάμεως" [q] καὶ

---

[c] ∾ καλύπτει. [d] ∾ γογγυσμοῦ. [n] καθὼς.

(b) = A. 13. 73. 98. al. 5. pluresve. Mt. a. g. al. 4. Ed. (et. St. 3.) Œc. (c) A. 66** 68. 69. al. 23. et Barb. 8. Mt. d. g. Ed. (Syr.) Copt. Arm. Slav. Vulg. Clem. rom. et alex. quater. Cyr. Antioch. Anton. Damasc. Theoph. Tert. Orig. int. Facund. Hilar. Aug. Fulg. Ambr. alii. (d) AB. 13. 27. 65. (cum 3) 66** 68. 69. 73. al. 5. Mt. k. Syr. Arr. Vulg. Cyr. Theoph. Fulg. (e) αὐτῷ 4. Mt. l. (f) διακινοῦντες 98. διακνοοῦντες Mt. d. (g) χορηγίαν 69. || ἧς] ὡς 40. 57. 61. 65. (c. al. 5.) al. 8. et Barb. 2. Mt. a. in textu. g. 1* al. 3. Ed. Slav. 5. ant. (h) = A. 13. 24. 73. Arm. Arr. (i) = 14. 69. al. 4. Mt. c. Syr. p. Copt. Arm. (k) + ἐπὶ 56. al. 3. Mt. d. (l) πωρώσει 3* (m) + *nec excidatis*, Cypr. + *nolite pavere*, tol. Fulg. item demidov. (n) A. 40. 57. 65. (c. al. 4.) 66. 73. 98. al. 16. pluresque. Mt. a. g. al. 10. Ed. (etiam St. 3.) Clem. Theoph. Œc. καθὰ 31. *secundum quod*, Tert. *quotiescunque*, Cypr. (o) + πάλιν 39** Mt. d. (p) + καὶ δυνάμεως A. 13. 14. 27. 29. 33. in m. 36. 57** 68. 69. 73. al. 6. et Barb. 1. Mt. a. in ora. al. 5. Syr. p. Arr. Copt. Æth. Arm. Vulg. tol. harl. Ath. Theoph. Cypr. Cassiod. || Sed non agnoscunt Syr. luxov. Clem. Cyr. Tert. Fulgent. || *quoniam quod est honoris gloriæ et virtutis Dei, et qui est ejus spiritus super vos requiescit*, Vulg. *quia laus et gloria et virtus et spiritus Dei* etc. Erp. *quia majestatis et virtutis Domini nomen in vobis requiescit* Cypr. + καὶ δυνάμεως αὐτοῦ 18. καὶ δυνάμεως ὄνομά ἐστι Arm. (q) = 15. 57** 69. Mt. d. Syr. utr. Æth. Theoph. Cypr.

τὸ'' τοῦ Θεοῦ [r] πνεῦμα'' ἐφ' ὑμᾶς [s] ἀναπαύεται''· [t] =
κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται, κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξά-
15 ζεται''. Μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς [u] ἢ κλέ-
16 πτης ἢ [x] κακοποιὸς'' [y] ἢ ὡς ἀλλοτριοεπίσκοπος''· Εἰ δὲ
ὡς χριστιανὸς, μὴ αἰσχυνέσθω, [z] δοξαζέτω δὲ τὸν Θεὸν''
17 ἐν τῷ [a] ∾ μέρει'' τούτῳ. Ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ
κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ· [b] εἰ δὲ πρῶτον'' ἀφ'
[c] ἡμῶν'', τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ Θεοῦ εὐ-
18 αγγελίῳ; Καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ
19 ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται; Ὥστε καὶ οἱ πάσχοντες
κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, [d] ὡς'' πιστῷ κτίστῃ [e] παρα-
τιθέσθωσαν'' τὰς ψυχὰς [f] ∾ ἑαυτῶν'' ἐν [g] ∾ ἀγαθοποιΐᾳ.''
1 Πρεσβυτέρους [h] [i] τοὺς ἐν ὑμῖν'' παρακαλῶ, [k] ὁ''
[l] συμπρεσβύτερος'' καὶ μάρτυς τῶν τοῦ χριστοῦ παθη-
μάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης
2 κοινωνός· Ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον [m] τοῦ Θεοῦ'',
[n] ἐπισκοποῦντες'' μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἑκουσίως [o]·

---

[a] ∾ ὀνόματι. [f] ∾ αὐτῶν. [g] ∾ ἀγαθοποιΐαις.

(r) ὄνομα Cypr. ὄνομα καὶ πνεῦμα 57** 69. Syr. p. Theoph. (s) ἐπαναπαύεται A. 25. 69. ἀναπέπαυται 14** 57. 65. (c. al. 3.) 66* 68. al. 17. et Barb. 6. Mt. a. al. 4. Ed. Cyr. Ath. Ephr. Antioch. (t) = AB. 13. 27. 29. 65. 66** 68. 69. 73. al. 6. Mt. f. Syr. Erp. Æth. Copt. Arm. (Syr. p. habet c. ast.) Vulg. Tert. Ambr. Beda. Sed habent harl. tol. Ar. pol. Cypr. (u) + ἢ λοίδορος. 31. 40. Theoph. (x) κακοῦργος 69. al. 4. *maleficus*, Tert. Cypr. *maledicus*, Vulg. Aug. (y) = Syr. non Erp. (z) δοξαζέσθω δὲ ὁ Θεὸς 13. (a) AB. 5. 13. 27. 29. 31. 65. 66** 68. 73. Mt. c. h. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. Cyr. Ephr. Œcum. Tert. Aug. Auct. de promiss. (b) ἐὰν δὲ τὸ κρίμα 3. (c) ὑμῶν A** 18. 31. 73. Mt. a* c. k. Æth. Slav. Theoph. Œc. in comm. (d) = A. 9. 73. Copt. Æth. Arm. Vulg. Athanas. (non Hilar.) (e) συναναπιθέσθωσαν 36. (f) = B. αὐτῶν A. 40. 42. 57. 68. 69. al. 14. pluresve. Mt. a. g. al. 8. Ed. Œc. (g) A. 13. 27. 29. 61. 66** 68. 73. al. 5. Syr. Erp. Vulg. (h) + οὖν AB. 36. 66** 69. 73. al. 4. Mt. a. in ora. al. 3. Ed. Syr. p. cum ast. Arm. Vulg. Hieron. (i) = Arm. ‖ τοὺς = AB. 69. (k) ὡς 25. 57. 69. 73. 98. al. 5. Mt. a. in ora. Ed. Arm. (l) πρεσβύτερος 73. Arm. (m) = 4* Concil. tolet. 10. τοῦ κυρίου Ed. Hier. τοῦ χριστοῦ 2. 30. 73. 78. Ed. Cyr. Chrys. Anton. Œc. ed. Theoph. ὑμῶν 33* (n) = 27. 29. Vigil. taps. Hier. Concil. tolet. 10. ‖ + πνευματικῶς Syr. + κατὰ Θεὸν Erp. (o) + κατὰ Θεὸν A. 13. 25. 27. 29. 31. 33. in m. 40. 57** 60. 68. 69.

[p] μηδὲ″ αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως· [q] Μηδ᾽ ὡς κατα- 3
κυριεύοντες [r] τῶν κλήρων″, ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ
ποιμνίου· [s] Καὶ″ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποιμένος, κομι- 4
εῖσθε τὸν [t] ἀμαράντινον″ τῆς δόξης στέφανον. Ὁμοίως 5
[u] νεώτεροι ὑποτάγητε πρεσβυτέροις· πάντες δὲ, ἀλλήλοις
[x] — ὑποτασσόμενοι″, [y] τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώ-
σασθε″· ὅτι ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς
δὲ δίδωσι χάριν.] [Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν 6
χεῖρα τοῦ Θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ [z]· Πᾶσαν 7
τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιρρίψαντες ἐπ᾽ αὐτὸν, ὅτι αὐτῷ
μέλει περὶ [a] ὑμῶν″. Νήψατε, γρηγορήσατε, [b] † ὁ ἀν- 8
τίδικος ὑμῶν διάβολος, ὡς λέων ὠρυόμενος, [c] περιπατεῖ″,
ζητῶν [d] τίνα καταπίῃ″· Ὧι ἀντίστητε στερεοὶ τῇ πί- 9
στει, εἰδότες, τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ ἐν κόσμῳ
ὑμῶν ἀδελφότητι [e] ἐπιτελεῖσθαι.

Ὁ δὲ Θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας [f] ∾ ἡμᾶς″ 10

---

[b] † ὅτι. [f] ∾ ὑμᾶς.

---

73. al. 3. Mt. a. c. Syr. p. Copt. Æth. Arm. Vulg. harl. Concil. nic. 2. Aristenus. Theoph. Beda. Aug. καὶ κατὰ Θεὸν 61. 66** Slav. ed. Antiochus. (p) μὴ A. 68. al. 5. Mt. c. 1. Ed. Syr. Ar. p. Æth. Œc. ed. (q) Vs. 3. = B. (r) τοῦ κλήρου 11. 33. Vulg. ms. Slav. Hier. τὸν κλῆρον Mt. c. (s) ἵνα Arm. Vulg. ms. Vigil. taps. Sic interpretantur Œc. et Theoph. τό· καὶ. (t) ἀμάραντον Orig. *immarcescibilem*, Vulg. (u) + δὲ s. οἱ s. δὲ οἱ s. καὶ οἱ s. δὲ καὶ οἱ. 40. 57** 69. 73. Alii. (x) = A. 13. 27. 29. 63. Barb. 1. Syr. Copt. Arm. Vulg. harl. Antioch. ὑποτάσσεσθε 9. (y) = Erp. Æth. || τὴν ταπειν. ἐγκολπίσασθε s. ἐγκολπώσασθε 18. ut videtur. 67. Mt. c** Antonius. *insinuate*, Vulg. sed *induite*, tol. (z) + ἐπισκοπῆς A. 13. 19** 25. 33. 40. 68. 73. al. 5. Ed. Copt. Æth. Syr. p. c. ast. Arr. Vulg. Ephr. Maximus et Anton. Hier. (a) ἡμῶν 13. 68. 73. Ar. pol. (b) = AB. 19* 36. 40. 57* 61. 67* 73. 98. al. 24. et Barb. 1. Mt. a. g. al. 7. Ed. Slav. ms. Theoph. Habent patres lat. multi. (c) περιέρχεται 14. 38. 69. Apost. 5. Barb. 4. Arm. Orig. semel. Cyr. hier. et alex. Chrys. Petrus alex. Theoph. et Œc. in comm. *circuit*, Vulg. et Patres lat. praeter Hilar. (d) τινὰ καταπιεῖν B. 27. 29. 40. 65. (c. 61.) 66** 68. 98. Ap. 5. al. 18. et Barb. 3. Mt. a. in ora. g. al. 2. Ed. Theodoret. Hilar. Cypr. Martinus 1. Sed rec. habent Ephr. Chrys. Isid. pelus. Ambr. Hier. Alii. (e) + ἐν ἑαυτοῖς Arm. (f) ὑμᾶς AB. 13. 25. 40. 57. 69. 73. al. 12. Mt. a. c. k. Ed. Ar. pol. Arm. Slav. 5. ed. Vulg. ms. Theoph.

εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν χριστῷ [g] ἰησοῦ", ὀλίγον
παθόντας, αὐτὸς [h] ∾ καταρτίσαι" [i] ∸ ὑμᾶς", [k] στηρίξει,
11 σθενώσει, = θεμελιώσει". Αὐτῷ [l] — ἡ δόξα καὶ" τὸ κράτος εἰς
τοὺς αἰῶνας [m] τῶν αἰώνων", [n] ἀμήν".
12 Διὰ σιλουανοῦ [o] ὑμῖν" τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, * ὡς
λογίζομαι, δι' ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ ἐπι-
μαρτυρῶν, ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν [p] τοῦ θεοῦ", [q] εἰς
13 ἣν ἑστήκατε". Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν [r] βαβυλῶνι" [st] συν-
14 εκλεκτὴ", καὶ μάρκος ὁ υἱός μου. Ἀσπάσασθε ἀλλή-
λους ἐν φιλήματι [u] ἀγάπης". εἰρήνη ὑμῖν πᾶσι τοῖς ἐν
χριστῷ [x] = ἰησοῦ [y] †.]

---

[h] ∾ καταρτίσει. [k] ∾ στηρίξαι, σθενώσαι, θεμελιώσαι.
[y] † ἀμήν.

(g) = B. 69. (h) AB. 13. 43. 65. 68. 73. al. 12. Mt. b. e. m. Æth. Arm. Syr. p. Arr. Vulg. καταρτίσας 22. καταρτίσοι Mt. k. (i) = AB. 43. 65. 68. 69. 73. al. 3. Syr. Vulg. harl. luxov. Arm. Auctor de voc. gent. (k) AB. 36. 40. 65. (c. al. 6.) 68. 73. 69. al. 29. Mt. a. g. al. 6. Ed. Ar. p. Æth. Arm. Vulg. Martinus. Sed = θεμελιώσει AB. Syr. Æth. Vulg. harl. luxov. Auct. de voc. gent. (l) = AB. 23. Æth. Vulg. ms. ‖ καὶ τὸ κράτος = 45. ‖ καὶ τὸ = 98. al. 10. Mt. g. al. 6. Ed. ‖ τὸ κράτος καὶ ἡ δόξα 31. 69. Syr. utr. Arm. (m) = B. 36. Mt. c. Copt. Arm. (n) = 68. Copt. (o) = 64. 98. ὑμῶν 26. 30. 40. (p) = 13. (q) = 18. εἰς ἣν στῆτε 25. 27. 29. 68. 73. al. 4. et Barb. 1. Mt. b. e. h. ἐν ᾗ στῆτε A. Vulg. ms. εἰς ὃν ἑστήκατε 16. εἰς ἣν στερεοὶ ἑστήκατε Arm. (r) ἰόππῃ Codd. ap. Georg. syncell. chron. 322. ῥώμῃ 4. in m. (s) + ἐκκλησίᾳ 4. in m. 33. in m. Syr. Arr. Arm. Vulg. Œc. (t) συνελεκτὴ 66** σὺν ἐκλεκτῇ 42. Mt. e. ἐκλεκτὴ 47. (u) ἁγίῳ 65. 73. al. 8. et Barb. 1. Syr. Ar. pol. Arm. Vulg. (x) = AB. 36. Syr. Æth. Vulg. ms. (y) = AB. 25. 27. 29. Æth. Vulg. ms. ‖ Subnotationes: πέτρου ά. AB. ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης 78. τέλος τῆς α καθολικῆς πέτρου ἐπιστολῆς. ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης Mt. f. ‖ στίχ. σλβ. s. σλς.

ΠΕΤΡΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

[a] ΣΥΜΕΩ'Ν" πέτρος, δοῦλος [b] καὶ ἀπόστολος" ἰησοῦ 1
χριστοῦ, τοῖς ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσι πίστιν ἐν δικαιο-
σύνῃ τοῦ [c] θεοῦ" [d] ἡμῶν" [e] καὶ σωτῆρος" ἰησοῦ χριστοῦ·
Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει [f] τοῦ 2
θεοῦ, καὶ ἰησοῦ τοῦ κυρίου — ἡμῶν" *.
Ὡς πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς 3
ζωὴν [g] καὶ εὐσέβειαν [h] δεδωρημένης", διὰ τῆς ἐπιγνώσεως
τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς [i] ∾ διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς"· (Δι' 4
[k] ὧν" τὰ [l] μέγιστα ἡμῖν καὶ τίμια" ἐπαγγέλματα δε-
δώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε [m] θείας" κοινωνοὶ φύ-
σεως, [n] ἀποφυγόντες" τῆς ἐν [o] κόσ μῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ"

[i] ∾ ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ.

(a) σίμων 40. 69. al. 10. et Barb. 3. Mt. l. Ed. Arm. Vulg. (b) = Syr. ed. (non ms. nec Arr.) (c) κυρίου 9. 68. Syr. (non Arr.) Auctor de voc. gent. (d) = 20. 28. 40. Theoph. in comm. Auct. de voc. gent. (e) = 9. + ἡμῶν. Syr. Arr. (f) τοῦ κυρίου ἡμῶν. harl. demidov. corb. 2. τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ 69. Syr. utr. (non Arr.) Pelag. τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν Æth. τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. 16. 68. || ἰησοῦ] + χριστοῦ A. 57. 68. 69. 73. al. 11. Mt. a. al. 5. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. 7. ed. Vulg. ed. Aug. || ἡμῶν = C. 25. 38. 40. Ed. (g) + εἰρήνην 9. (h) δεδωρημένα 25. 31. Lectionaria. Mt. g. Ed. Slav. Vulg. δεδωρημένος 73. δεδωρημένοις Mt. c. δεδωρημένου ἡμᾶς Cyr. (i) AC. 13. 15. 25. 36. 66** 68. 69. 73. 80. Ed. Copt. Arm. Cyr. *in gloria sua et virtute*, Syr. *ad gloriam suam et v.* Æth. *propria gloria et v.* Vulg. Cassiod. *propria gloriæ virtute*, Pelag. *ad gloriam et v.* Ar. pol. (k) ὃν 8. Ed. Vulg. item Æth. ἣν Pelag. (l) Vocabula varie transponuntur. || ἡμῖν] ὑμῖν A. 66. 68. Syr. utr. Slav. 8. sed rec. in m. (m) = 61. (n) ἀποφυγῇ 66** (o) + τῷ AB. 69. (p) ἐπιθυμίᾳ 21. Mt. m. ἐπιθυμίας 43. 65. Syr. Copt. Vulg. Hier. Pelag. (*concupiscentiæ corruptionem s. concupiscentiam corruptionis.*) ἐπιθυμίας καὶ C. 27. 29. 69. Codex Stephani. Syr. p. Arm. Slav.

5 φθορᾶς·) [q] Καὶ" [r] ∾ αὐτὸ τοῦτο δὲ" σπουδὴν [s] πᾶσαν"
παρεισενέγκαντες, ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν
6 ἀρετὴν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, Ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν
ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονὴν, ἐν δὲ τῇ
7 ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, Ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλα-
8 δελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην [t]. Ταῦτα
γὰρ ὑμῖν [u] ὑπάρχοντα" [x] καὶ πλεονάζοντα", οὐκ ἀρ-
γοὺς οὐδὲ [y] ἀκάρπους" καθίστησιν [z] εἰς τὴν τοῦ κυρίου
9 ἡμῶν [a] ἰησοῦ χριστοῦ" ἐπίγνωσιν· Ὧι γὰρ μὴ πάρεστι
ταῦτα, τυφλός ἐστι, [b] μυωπάζων", λήθην λαβὼν τοῦ
10 καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ [c] ἁμαρτημάτων". Διὸ μᾶλ-
λον, [ἀδελφοὶ, σπουδάσατε [d] βεβαίαν ὑμῶν τὴν [e] κλῆ-
σιν" καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι· ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ
11 [f] πταίσητέ" [g] ποτε".] Οὕτω γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγη-
θήσεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν [h] αἰώνιον" βασιλείαν τοῦ
κυρίου ἡμῶν [i] καὶ σωτῆρος" ἰησοῦ χριστοῦ.
12 Διὸ [k] ∾ οὐκ ἀμελήσω" [l] ἀεὶ ὑμᾶς" ὑπομιμνήσκειν περὶ
τούτων, καίπερ εἰδότας, καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ πα-

---

[r] ∾ αὐτ.. δὲ ∾ αὐτῷ δὲ τούτῳ ∾ αὐτοὶ δὲ τούτῳ. [c] ∾ ἁμαρτιῶν.
[k] ∾ μελλήσω. [l] ὑμᾶς ἀεὶ.

(q) κατ' Conject. καὶ εἰς Slav. rec. (r) αὐτοὶ δὲ A. Æth. Vulg. αὐτοὶ δὲ τοῦτο 8. 73. Ed. αὐτοὶ δὲ τούτῳ Conject. αὐτῷ δὲ τούτῳ 13. 40. αὐτὸ δὲ τοῦτο 29. 68. 69. al. 9. et Barb. 4. Mt. a. k. l. Syr. Slav. Theoph. (s) = 41. 69. Theoph. Syr. p. habet c. ast. (t) + ἐν δὲ τῇ ἀγάπῃ τὴν παράκλησιν. 40. (u) παρόντα A. 73. al. 3. (Syr. Arr.) Vulg. Cyr. (x) = Æth. (y) ἀπράκτους 2. 40. Ed. Œc. (z) + ὑμᾶς Syr. Syr. p. c. ast. Arm. Slav. rec. Vulg. (a) = 40. Syr. p. (b) *manu tentans*, qs. ψηλαφῶν, Vulg. (c) A. 27. 29. 36. 66. 68. 73. al. 9. Mt. a. in ora. d. g. Damasc. (d) + ἵνα διὰ τῶν καλῶν (ὑμῶν) ἔργων et mox ποιῆσθε A. 25. 36. 68. 69. 73. al. 3. Mt. c. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Syr. p. c. ast. Vulg. Beda. (non Ambr.) (e) παράκλησιν A. (f) πέσητε 1. (g) = A. 73. Ambr. (h) ἐπουράνιον. 5. 14* (i) = 32. 57. 68. 69. et Barb. 3. Mt. χ. Ed. (k) ABC. 25. 27. 29. Copt. ap. W. Arm. Vulg. Photius ms. Suidas. Hesych. οὐ μελλήσω. 8. *non differam*, tol. Cassiod. (l) BC. Alii. Mt. a. g. 19. al. 9. Ed. Slav. 5. rec. Theoph. ‖ ἀεὶ = 24. 28. 45. Mt. χ. Alii transp.

ρούσῃ ἀληθείᾳ. Δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ' ὅσον εἰμὶ ἐν 13
τούτῳ τῷ [m] σκηνώματι", διεγείρειν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει·
Εἰδώς, ὅτι [n] ταχινή" ἐστιν ἡ ἀπόθεσις τοῦ [o] σκηνώματός" 14
μου, καθὼς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν ἰησοῦς χριστὸς ἐδήλωσέ
μοι. [p] Σπουδάσω" δὲ ἑκάστοτε, ἔχειν ὑμᾶς [q] μετὰ τὴν 15
ἐμὴν ἔξοδον [r], τὴν τούτων [s] μνήμην" ποιεῖσθαι. Οὐ γὰρ 16
[t] σεσοφισμένοις" μύθοις [u] ἐξακολουθήσαντες" [x] ἐγνωρί-
σαμεν" ὑμῖν τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ δύναμιν
[y] καὶ παρουσίαν", ἀλλ' [z] ἐπόπται" γενηθέντες τῆς ἐκεί-
νου μεγαλειότητος. Λαβὼν γὰρ παρὰ θεοῦ πατρὸς τι- 17
μὴν καὶ δόξαν, φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιᾶσδε ὑπὸ τῆς
μεγαλοπρεποῦς δόξης· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπη-
τὸς [a], εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα. Καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς 18
ἠκούσαμεν, ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν [b], σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν
τῷ ὄρει [c] τῷ ἁγίῳ" *, Καὶ ἔχομεν βεβαιότερον [d] τὸν 19
προφητικὸν λόγον", ᾧ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες, ὡς
λύχνῳ φαίνοντι ἐν [e] αὐχμηρῷ" τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα [f] διαυ-
γάσῃ", καὶ [g] φωσφόρος" ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις
ὑμῶν.] [Τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα [h] προ- 20
φητεία γραφῆς", ἰδίας [i] ἐπιλύσεως" [k] οὐ γίνεται". [l] Οὐ 21
γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτὲ προφητεία", ἀλλ'

(m) *σώματι* Syr. Æth. Arm. Slav. tol. *κόσμῳ* Erp. (n) *ταχίστη* 36. Codd. lat. (o) *σώματος* 61. 66* al. 4. Mt. a. in ora. d. Syr. (non Arr.) Arm. Slav. tol. Codd. lat. (p) *σπουδάσατε* 37. 56. Syr. Erp. (q) + *ταῦτα καὶ* 69. Theoph. + *καὶ* Syr. utr. Codd. lat. (r) + *ἐκ τοῦ κόσμου* Arm. (s) *μνείαν* 13. 68. Œc. (t) *doctas*, Vulg. *indoctas* s. *commenticias*, Vulg. ms. (u) = 61. (x) *ἐγνώρισαν ἐν* 25. 31. (y) *τῆς παρουσίας* Syr. p. (z) *αὐτόπται* Barb. 1. (a) + *μου, οὗτος ἐστὶν* B. (b) + *αὐτῷ* Mt. 1. Syr. Syr. p. c. ast. Vulg. (c) = Mt. χ. Ante *ὄρει* ponunt B. 13. Theoph. (d) *τῶν προφητικῶν λόγων* 6. (e) *ἀχμηρῷ* A. al. 4. Mt. ψ. (f) *διαφαύσῃ* 80. (g) *ἑωσφόρος* 69. Syr. p. græce in m. (h) *γραφὴ προφητείας* 69. *prophetia vel scripturæ*, tol. ‖ *προφητεία ἰδίας γραφῆς ἐπιλύσεως οὐ γίνεται* Arm. (i) *διαλύσεως* 9. *ἐπηλύσεως* s. *ἐπιλεύσεως* s. *ἐμπνεύσεως* Conject. (k) *indiget*, tol. (l) = Mt. k. ‖ *ποτε προφητεία*] *προφητεία ποτε* B. 31. 68. 69. alii. Mt. d. g. Theoph.

ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν [m] † ἅγιοι
θεοῦ ἄνθρωποι.
1 Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται [n] ἐν τῷ λαῷ″, ὡς
καὶ [o] ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισ-
άξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐ-
τοὺς [p] δεσπότην″ ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν
2 ἀπώλειαν· (Καὶ πολλοὶ [q] ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς
[r] ἀσελγείαις″, δι' [s] οὓς″ ἡ [t] ὁδὸς″ τῆς ἀληθείας βλασφημη-
3 θήσεται·) Καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις [u] ὑμᾶς
ἐμπορεύσονται· οἷς τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ
4 ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ [x] νυστάζει″. Εἰ γὰρ ὁ θεὸς ἀγ-
γέλων [y] ἁμαρτησάντων″ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σειραῖς
[z] ζόφου″ ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν [a] τηρουμένους″·
5 Καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὄγδοον νῶε δι-
καιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξε, κατακλυσμὸν κόσμῳ [b] ἀσεβῶν
6 ἐπάξας· Καὶ πόλεις σοδόμων καὶ [c] γομόῤῥας″ τεφρώσας
[d] καταστροφῇ″ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων [e] ἀσε-
7 βεῖν″ τεθεικώς· Καὶ δίκαιον λὼτ καταπονούμενον ὑπὸ

---

[m] † οἱ. [r] ἀπωλείαις. [a] τετηρημένους.

(m) = ABC. 57. 61. 98. Alii. Mt. a, al. 8. Ed. Syr. p. ‖ οἱ ἅγιοι θεοῦ] = Vigil. taps. οἱ θεοῦ Arm. Auctor de promiss. Fulg. semel. ἀπὸ θεοῦ B. 66** 68. 69. ἀπὸ θεοῦ ἅγιοι. C. 27. 29. Copt. Æth. οἱ ἅγιοι ὑπὸ θεοῦ Theoph. ἅγιοι τοῦ θεοῦ A. (n) = 9. Cyr. (o) + νῦν Arm. (p) *Deum*, demidov. (q) + ζῶντες Arm. (r) ABC. 13. 25. 27. 36. 40. 42. 57. 61. 66. 68. 69. 73. 98. al. 40. Mt. a. g. al. 8. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. Vulg. Chrys. Theoph. Œc. ms. Hier. ἀπωλείαις habent 43. 65. et pauci alii. (s) ἃς 2** 38. Barb. 4. (t) δόξα A. 9. Æth. (u) + εἰς Conject. Valkenari. *de vobis negotiabuntur*, Vulg. (x) νυστάξει. 31. 36. 57. 66** al. 20. et Barb. 5. Mt. d. f* g. Ed. (Æth.) Slav. 5. ant. Theoph. (y) παραπεσόντων 73. (z) ζόφῳ 68. (Sic, omisso σειραῖς, Jobius ap. Phot.) ζόφοις A. (a) B. (ap. Birch, apud quem τηρουμένος procul dubio loco τετηρημένους legendum est.) C. 14. 27. 29. 31. 36. 40. 42. 57. 61. 66. 68. 69. 98. al. 30. Mt. a. g. al. 8. Ed. κολαζομένους τηρεῖν s. τηρεῖσθαι A. (B. ap. Wetst.) 13. 25. 33. 65. 73. Ed. Syr. Erp. Copt. Vulg. Ephr. Cyr. Damasc. Procop. ap. Niceph. Aug. Fulg. Auctor de promiss. Cassiod. φυλαττομένους τηρεῖν Jobius. (b) + κατὰ 40. 69. tol. Theoph. (c) γομόῤῥων. 5. 9. (d) = BC* 27. 29. 66** 68. Copt. (e) = 33* ἀσεβέσι B. 69.

τῆς τῶν ἀθέσμων [f] ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς ἐῤῥύσατο·
(Βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος, ἐγκατοικῶν ἐν αὐ- 8
τοῖς, [g] ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν [h] ἀνόμοις" ἔρ-
γοις ἐβασάνιζεν·) [Οἶδε κύριος εὐσεβεῖς ἐκ [i] πειρασμοῦ" 9
ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους
τηρεῖν·] Μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν [k] ἐπιθυμίᾳ" 10
μιασμοῦ [l] πορευομένους", καὶ [m] κυριότητος" καταφρο-
νοῦντας. τολμηταὶ, αὐθάδεις, [n] δόξας οὐ τρέμουσι" βλα-
σφημοῦντες· Ὅπου ἄγγελοι, ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες 11
ὄντες [o], οὐ φέρουσι κατ' [p] αὐτῶν" [q] = παρὰ κυρίῳ" βλά-
σφημον κρίσιν· Οὗτοι δὲ, ὡς ἄλογα ζῶα, [r] φυσικὰ", 12
[s] γεγεννημένα" εἰς ἅλωσιν καὶ φθορὰν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσι
βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν [t] καταφθαρήσονται",
[u] Κομιούμενοι" μισθὸν ἀδικίας· ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν 13
ἡμέρᾳ [x] τρυφὴν", σπῖλοι καὶ μῶμοι, [y] ἐντρυφῶντες" ἐν
ταῖς [z] ∾ ἀπάταις" [a] αὐτῶν", συνευωχούμενοι ὑμῖν, Ὀφ- 14
θαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς [b] μοιχαλίδος" καὶ [c] ∾ ἀκατα-

---

[s] ∾ γεγεννημένα. [z] ∾ ἀγάπαις. [c] ∾ ἀκαταπαύστου.

(f) + *injuria ac*, Vulg. non tol. (g) + *qui*, et mox: *cruciabant*, Vulg. item Æth. (h) ἀθέσμοις 40. 73. al. 3. Ephr. (i) πειρασμῶν 57. 69. al. 7. et Barb. 3. tol. Œc. in comm. (k) ἐπιθυμίαις C. 27. 29. 36. 68. al. 9. Ed. Syr. Copt. Arm. Ephr. Theoph. Hier. (l) πορνευομένους 31. (m) κυριότητας 30. 45. 57. Ed. (n) *sectas non metuunt introducere*, Vulg. ed. (o) + ἀνθρώπων Mt. g. (p) ἑαυτῶν 9. Ar. pol. Slav. Vulg. (q) = 9. 18. 40. 65. 68. 69. 73. Mt. h. Syr. Erp. Copt. Arm. Æth. Syr. p. c. ast. Vulg. ed. παρὰ κυρίου 36. al. 5. Mt. d. Alii transp. (r) = 15. 18. 25. 36. Post γεγεν. ponunt ABC. 13. 29. 68. 69. Alii. Mt. h. *naturaliter*, Vulg. (s) = 9. Vulg. γεγεννημένα A** 13. 36. 57. 66. ap. Birch. 68. 73. al. 14. pluresque. Mt. a. g. k** al. 7. Ed. (etiam St. 3.) Œc. (t) καὶ φθαρήσονται ABC. 7. 27. 29. 68. Æth. Arm. Syr. p. harl* Codd. lat. item Ephr. (u) ἀδικούμενοι B. (x) τροφὴν Mt. g. Slav. (y) ἐντρυφῶντες Slav. (z) A** (correctio librarii ipsius.) B. Syr. Arr. (Æth.) Syr. p. in m. Vulg. Ephr. Auct. de sing. cler. ἀγνοίαις 27. 29. 66** (a) = Ar. pol. Vulg. ms. ‖ + σπιλάδες C. (b) μοιχαλίας A. 63. 68. 73. Copt. Vulg. corb. Ephr. Hier. Aug. Auct. de sing. cler. (c) 13. 25. 27. 40. 65. (cum 63.) 68. al. 4. et Barb. 1. Mt. 1. Ed. Æth. Ar. Slav. Vulg. ed. Ephr. Theoph. Auct. de sing. cler. Hier. Aug.

παύστους" ἁμαρτίας,[d] δελεάζοντες" ψυχὰς ἀστηρίκτους,
καρδίαν [e] γεγυμνασμένην" [f] πλεονεξίας" ἔχοντες, κατάρας
15 τέκνα, Καταλιπόντες [g] † εὐθεῖαν ὁδὸν, ἐπλανήθησαν, ἐξα-
κολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ βαλαὰμ τοῦ [h] βοσὸρ", [i] ὃς"
16 μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν, "Ελεγξιν δὲ ἔσχεν ἰδίας πα-
ρανομίας· ὑποζύγιον ἄφωνον, [k] ἐν ἀνθρώπου" φωνῇ φθεγ-
17 ξάμενον, ἐκώλυσε τὴν τοῦ προφήτου [l] παραφρονίαν." Οὗ-
τοί εἰσι πηγαὶ ἄνυδροι, [m] καὶ ὁμίχλαι" ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυ-
νόμεναι· οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους [n] = εἰς αἰῶνα" τετήρη-
18 ται. Ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι, δελεά-
ζουσιν [o] ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς, [p] † [q] ∾ ἀσελγείαις", τοὺς
[r] ὀλίγως" [s] ∾ ἀποφυγόντας" τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφομέ-
19 νους· Ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι
ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ᾧ γάρ τις ἥττηται, τούτῳ καὶ
20 δεδούλωται. [t] Εἰ" γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ
κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ κυρίου [u] καὶ σωτῆρος" ἰησοῦ

---

[f] ∾ πλεονεξίαις. [g] † τήν. [m] νεφέλαι. [p] † ἐν.
[q] ∾ * ἀσελγείας. [r] ὄντως. [s] ∾ ἀποφεύγοντας.

(d) δελεάζοντας Mt. d. (e) γεγεμισμένην Conject. (f) AC. 27. 29. 36. 40. 57. 66. ap. Birch. 73. al. 26. Mt. a* ut videtur. g. al. 4. Ed. Ephr. Theoph. in textu. πλεονεξίᾳ Verss. πλεονεξίαν 68. (g) = ABC. 40. 57. 69. 73. 98. al. 18. pluresque. Mt. a. g. al. 7. Ed. Ephr. (h) βεὼρ B. Barb. 1. Syr. Erp. Arm. tol. Aug. (i) = ὃς et mox legunt ἠγάπησαν B. Arm. (k) = ἐν ἀνθρώποις B. ἐξ οὐρανοῦ 57** (l) παρανομίαν 17. 40. 66** Arm. Slav. 5. παραφροσύνην 25. al. 5. Theoph. in comm. Œc. (m) ABC. 13. 27. 29. 31. 36. 40. 68. 73. al. 7. Mt. a. in textu. (rec. in m.) Erp. Syr. p. Copt. Æth. Vulg. Ephr. Œc. ed. Scholia gr. ap. Mt. Hier. Aug. Cassiod. νεφέλαι καὶ ὁμίχλαι Slav. 3. 7. ed. (n) = B. Syr. utr. (non Arr.) Copt. Æth. Vulg. Hier. Aug. (o) *in luxurias carnalis desiderii*, Slav. ed. ἐν ἐπιθυμίᾳ 65. (c. 67.) Slav. || ἐν ἀσελγείαις, ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς Arm. Œc. et Theoph. in comm. semel. (p) = Codd. pæne omnes. Ed. (etiam St. 3.) Verss. (q) 27. 29. 66** 68. 69. 73. al. 5. et Barb. 4. Mt. b. Syr. utr. Slav. 5. Vulg. Ephr. Hier. Aug. (r) AB. 8. 9. 19. in m. 25. 73. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Vulg. Ephr. Aug. Hier. ὀλίγον 32. 42. 57. 69. Ed. ὄντας 40. 64. Mt. c. || Rec. habent Arm. Ar. pol. Theoph. Œc. in textu et comm. (s) ABC. 5. 7. 27. 66** 68. Syr. Erp. Arm. Slav. ed. Vulg. ed. Theoph. (t) οἱ et mox ante γέγονεν + καὶ 27. 29. 33** item absque καὶ 68. Mt. a. in textu. m. (u) = 19. 21. 67. Codd. syr. Arr. Copt. Æth.

χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἡττῶνται, γέγο-
νεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν πρώτων. Κρεῖττον γὰρ 21
ἦν αὐτοῖς, μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς [x] δικαιοσύνης", ἢ
ἐπιγνοῦσιν [y] ἐπιστρέψαι" [z] ἐκ" τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς
ἁγίας ἐντολῆς. Συμβέβηκε [a] δὲ" αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς 22
παροιμίας· κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον [b] ἐξέραμα"·
καί· ὗς λουσαμένη, εἰς [c] κύλισμα" βορβόρου.]

[Ταύτην [d] ἤδη", ἀγαπητοὶ, δευτέραν ὑμῖν γράφω ἐπι- 1
στολὴν, ἐν [e] αἷς" διεγείρω ὑμῶν ἐν [f] ὑπομνήσει" τὴν εἰλι-
κρινῆ διάνοιαν· Μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημάτων 2
ὑπὸ τῶν [g] ἁγίων" προφητῶν, καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων
[h] ∾ ἡμῶν" ἐντολῆς τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος· Τοῦτο πρῶ- 3
τον γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' [i] ἐσχάτου" τῶν ἡμε-
ρῶν [k] ÷ ἐν ἐμπαιγμονῇ" ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἰδίας [l] ἐπιθυμίας
αὐτῶν" πορευόμενοι, Καὶ λέγοντες· ποῦ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία 4
τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ' ἧς γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθη-
σαν, πάντα οὕτω διαμένει ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως. Λανθάνει 5
γὰρ αὐτοὺς τοῦτο [m] θέλοντας", ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπα-

---

[h] ∾ ὑμῶν. [l] αὐτῶν ἐπιθυμίας.

(x) ἀληθείας 5. Cyr. ζωῆς 18. (y) ὑποστρέψαι C. 15. 18. 66** 68. Damasc. εἰς τὰ ὀπίσω ἀνακάμψαι A. 5. 8. 25. 33. in m. Ed. Syr. utr. Æth. Vulg. Ephr. Cyr. Chrys. Aug. Hier. Cæsar. arelat. Auct. de promiss. ἐπιστρέψαι εἰς τὰ ὀπίσω 9. 69. Arm. Slav. ed. Theoph. (z) ἀπὸ A. 5. 8. 69. Ephr. (a) = AB. γάρ. Vulg. Aug. (b) ἐξέρασμα 3. 64. 98. Ed. ἔμετον 69. ἔμετον Ephr. Theoph. (c) κύλισμον B. 29. 66** 69. (d) = Arm. ecce, (ἴδε) Vulg. (e) ᾗ demidov. (f) ἐπιγνώσει 34. (g) = 36. al. 4. Mt. d. (h) = 29. harl* ὑμῶν AC. 25. 31. 36. 40. 57. 65. (c. al. 6.) 68. 73. al. 16. Mt. a. g. al. 6. Ed. Arm. Ar. pol. Slav. Vulg. Theoph. Œc. ed. || *præceptum Domini nostri et salv. nostri, quod per Apostolos* Syr. utr. item Erp. *præceptum apostolorum Domini J. C. servatoris nostri*, Æth. προφητῶν καὶ τῶν ἀποστόλων. ὑμῶν· τῆς ἐντολῆς (*et præceptorum*, Vulg.) τοῦ κυρίου Arm. Vulg. || Post ἐντολῆς + καὶ Conject. Sic saltim interpretatur Œc. || Ante τῶν ἀποστόλων + διὰ Conject. (i) ἐσχάτων AB. 68. 69. al. 3. Mt. b. Hippol. Chrys. Antioch. Theoph. ἐσχάτῳ C. (k) + ABC. 27. 29. 36. 40. 68. 73. al. 4. item (absque ἐν) Mt. m. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Vulg. Chrys. Cyr. Aug. Hier. Cassiod. + ἐν ἐμπαιγμῷ ci. Antioch. (l) BC. 31. 40. 57. 66. 68. Alii. Mt. a. g. al. 6. Ed. Theoph. (m) θέλοντας Sic, omisso τοῦτο, Mt. d. || + εἰδέναι 40.

λαι, καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι' ὕδατος [n] συνεστῶσα", τῷ
6 τοῦ θεοῦ λόγῳ, Δι' [o] ὧν" ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατα-
7 κλυσθεὶς ἀπώλετο. Οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ [p] τῷ αὐτοῦ'
λόγῳ τεθησαυρισμένοι [q] εἰσὶ, πυρὶ" τηρούμενοι εἰς ἡμέραν
8 κρίσεως καὶ [r] ἀπωλείας" τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων. [s] "Εν δὲ
τοῦτο" μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοὶ, ὅτι μία ἡμέρα
[t] παρὰ" κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη, καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα
9 μία. Οὐ βραδύνει [u] = ὁ" κύριος [x] τῆς ἐπαγγελίας",
ὥς τινες βραδυτῆτα ἡγοῦνται· ἀλλὰ μακροθυμεῖ [y] ∾ εἰς
ἡμᾶς", μὴ βουλόμενός [z] τινας" ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάν-
10 τας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι. Ἥξει δὲ ἡ ἡμέρα κυρίου ὡς
κλέπτης [a] †, ἐν ᾗ [b] = οἱ" οὐρανοὶ [c] ῥοιζηδὸν" παρελεύ-
σονται, [d] στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσονται", [e] καὶ γῆ
11 καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται". Τούτων [f] οὖν"
[g] πάντων" λυομένων, ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν [h] ὑμᾶς"
12 * Ἐν ἁγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις; * προσδοκῶν-

---

[p] ∾ τῷ αὐτῷ. [y] ∾ εἰς ὑμᾶς ∾ δι' ὑμᾶς. [a] † ἐν νυκτὶ.

(n) συνεστῶτα 14** 29. 38. Barb. 4. συνεστώσης B. συνεστῶσαι, omisso antea γῆ, Mt. g. (o) ὃν οὗ sc. λόγου Aug. οὗ sc. ὕδατος Ar. pol. (p) BC. 31. 36. 40. 57. 66* 68. 73. al. 30. Mt. a. g. al. 8. Ed. Syr. utr. Ar. pol. Æth. Theoph. τοῦ αὐτοῦ 20. αὐτοῦ 65. (cum 64.) Ed. (etiam St. 3.) Œc. ed. τῷ 45. ap. Beng. (q) εἰσὶν, ἐν πυρὶ C* 27. 29. 68. al. 3. Mt. m* εἰσὶ πυρὶ, commate postposito, 98. Mt. a. (r) ἀσεβείας A. (s) ἐν δὲ τούτῳ 40. (t) = 25. 69. Syr. p. Auct. de promiss. item (sed κυρίου) Arm. Iren. (u) = ABC. al. 3. Mt. a* (x) = Vulg. ms. (y) εἰς ὑμᾶς BC. 27. 31. 40. al. 4. Mt. k. Erp. δι' ὑμᾶς A. 5. 13. 73. Syr. utr. (non Arr.) Æth. Vulg. corb. Aug. Fulg. (z) τινα 43, Mt, a. c. corb. tol. Theoph. Aug. Fulg. (a) = AB. 13. 25. 27. 29. 39. 40. 66** 68. Ed. Syr. (Erp.) Copt. Æth. Arm. Vulg. Cyr. Didym. Aug. Pelag. (b) = A. 40. 65. (c. al. 5.) 69. al. 6. pluresve. Mt. g. al. 5. Ed. (c) ῥυζηδὸν A. 68. al. 4. Mt. g. ῥιζηδὸν 40. *radicitus*, Slav. 5. ῥηζιδὸν 13. (d) = 4* al. 4. καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται Barb. 8! (e) = harl. Pelag. Cassiod. ut videtur. ‖ ἔργα = 69* Œc. ed. in comm. ‖ κατακαήσονται] εὑρεθήσεται B. 27. 29. 66** Mt. g. ἀφανισθήσεται C. Syr. utr. (f) γὰρ Syr. p. in m. δὲ 5. 16. 20. οὕτως B. 69. al. 3. item 31. δὲ οὕτως 7. 9. 27. Mt. d. Syr. p. Arm. (g) = 69. (h) ἡμᾶς 23. 25. Mt. c. k. Ar. pol. Slav. 8. ant. Theoph. Pelag. ‖ ὑμᾶς ἐν ἁγ. jungit Vulg. Aug. Pel.

τας [i] [k] καὶ σπεύδοντας″ [l] τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ [m] θεοῦ″
ἡμέρας, δι᾽ ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται, καὶ στοι-
χεῖα καυσούμενα [n] [o] τήκεται.″ Καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ 13
γῆν καινὴν [p] κατὰ τὸ ἐπάγγελμα″ αὐτοῦ προσδοκῶμεν,
ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.

Διὸ, ἀγαπητοὶ, ταῦτα προσδοκῶντες, σπουδάσατε 14
ἄσπιλοι καὶ [q] ∾ ἀμώμητοι″ αὐτῷ εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ,
Καὶ τὴν τοῦ κυρίου [r] ἡμῶν″ μακροθυμίαν, σωτηρίαν 15
ἡγεῖσθε· καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς παῦλος
κατὰ τὴν [s] αὐτῷ″ δοθεῖσαν σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν, Ὡς 16
καὶ ἐν πάσαις [t] —ταῖς″ ἐπιστολαῖς, [u] λαλῶν ἐν αὐταῖς″
περὶ τούτων· ἐν [x] ∾ οἷς″ ἐστι δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμα-
θεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν, ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γρα-
φὰς, πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν. Ὑμεῖς οὖν, ἀγα- 17
πητοὶ, προγινώσκοντες, φυλάσσεσθε, ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀθέ-
σμων πλάνῃ συναπαχθέντες, ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στηριγ-
μοῦ· Αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ [y] γνώσει″ τοῦ κυρίου 18
ἡμῶν καὶ σωτῆρος ἰησοῦ χριστοῦ [z]. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν
καὶ εἰς [a] ἡμέραν αἰῶνος″. [b] —ἀμήν.]

---

[q] ∾ ἄμωμοι. [x] ∾ αἷς.

(i) + καὶ φεύγοντας Syr. p. || *properantes attingere*, Arm. (k) = 4. Post ἡμέρας ponit 98. (l) + *ad s. in*, Vulg. Latt. (m) κυρίου 27. 29. 39. 66** 68. Mt. a** d. Ar. pol. Arm. Vulg. Cyr. sæpe. Cosmas. Damasc. Catena gr. Aug. Pelag. Auct. de promiss. (n) + λυόμενα 13. (o) τακήσεται C. 25. 36. 40. 57. al. 7. Mt. d. Ed. Verss. item Theoph. (p) κατὰ τὰ ἐπαγγέλματα 5. Copt. Vulg. Cyr. Didym. Aug. καὶ τὰ ἐπαγγέλματα A. corb. harl. Vulg. ms. et sixtina. Hier.. Beda. (q) A. 6. 13. 25. 36. 65. 68. 69. Phot. *immaculati*, Vulg. item Syr. Arr. (r) = 36. 40. al. 4. Syr. Erp. Arm. (s) = 68. Post δοθ. pon. ABC. alii. (t) = AB. Mt. e. (u) λαλεῖ Arm. (x) AB. 25. 27. 31. 68. 69. 73. al. 4. Mt. k. m. Syr. utr. Arr. Theoph. (y) πίστει 31. (z) + καὶ θεοῦ πατρὸς 9. 40. 69. Syr. utr. (non Arr.) Theoph. (a) τοὺς αἰῶνας 28. ἡμέρας αἰῶνος s. αἰώνων 19. 20. 69. Syr. Alii aliter. (b) = B. 10. 61. harl* || Subnotationes: πέτρου β. AB. πέτρου καθολικὴ C. τοῦ ἁγίου ἀποστόλου πέτρου ἐπιστολὴ β. Alii. || στίχ. ρνδ. s. ρξ.

ΙΩΑΝΝΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

---

1 "Ο ἮΝ ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑωράκαμεν τοῖς
ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα, καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν
2 ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς· (Καὶ ἡ ζωὴ ἐφα-
νερώθη, καὶ [a] ἑωράκαμεν, καὶ μαρτυροῦμεν, καὶ ἀπαγ-
γέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἥτις ἦν πρὸς τὸν πα-
3 τέρα, καὶ ἐφανερώθη [b] ἡμῖν·) "Ο ἑωράκαμεν καὶ ἀκη-
κόαμεν, ἀπαγγέλλομεν [c] ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν
ἔχητε μεθ' ἡμῶν· καὶ ἡ κοινωνία [d] δὲ" ἡ [e] ἡμετέρα" μετὰ
τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἰησοῦ χριστοῦ.
4 Καὶ ταῦτα γράφομεν [f] ∾ ὑμῖν", ἵνα [g] ἡ χαρὰ [h] ὑμῶν"
ᾖ πεπληρωμένη.
5 Καὶ [i] ∾ αὕτη ἐστὶν" ἡ [k] ἀγγελία", ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ'
αὐτοῦ καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ θεὸς φῶς ἐστι, καὶ
6 σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία. Ἐὰν εἴπωμεν, ὅτι
κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ σκότει περιπα-
7 τῶμεν, ψευδόμεθα, καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν· Ἐὰν
[l] δὲ" ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν, ὡς αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτὶ,

---

[f] ∾ ἡμεῖς. [i] ∾ ἔστιν αὕτη. [k] ∾ ἐπαγγελία.

(a) + ὃ B. 40. (b) + ἐν 9. 13. Aug. (c) + καὶ ABC. 7. 13. 40. 68. Syr. Syr. p. c. ast. Sahid. Vulg. ms. Aug. semel. (d) = C. 13. 27. 29. 69. Barb. 1. Sahid. Æth. Syr. p. Vulg. Aug. (e) ὑμετέρα Slav. ms. harl* ‖ + ᾖ 25. Arm. Vulg. Aug. Ambr. (f) A*B. 13. harl* ‖ = Sahid. (g) + καὶ 17. Slav. 5. ant. + *gaudeatis et*, Arm. ed. in ora. Vulg. ed. corb. (h) ἡμῶν 31. 40. 57. Alii. Mt. d. al. 6. Ed. (etiam St. 3.) Slav. 5. tol. harl. Codd. lat. Theoph. et Œc. in comm. ἡμῶν ἐν ὑμῖν Syr. Erp. (i) BC. 31. 40. 57. 66. 69. 98. al. 14. et Barb. 6. Mt. d. g. l. al. 3. Ed. Syr. p. Theoph. Œc. Scholia gr. ap. Mt. αὕτη = 30. (k) A. 25. 36. 66* 98. al. 36. et Barb. 7. Mt. a. d. g. l. al. 3. Ed. (Syr. Arr. Æth. Vulg.) Didym. Œc. in comm. (l) = 29. 66** harl*

κοινωνίαν ἔχομεν μετ' [m] ἀλλήλων", καὶ τὸ αἷμα ἰησοῦ
[n] —χριστοῦ" [o] τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ" [p] καθαρίζει" ἡμᾶς ἀπὸ
πάσης ἁμαρτίας.] [Ἐὰν εἴπωμεν, ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ 8
ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια [q] [r] ∾ οὐκ
ἔστιν ἐν ἡμῖν". Ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, 9
πιστός ἐστι καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας,
καὶ καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. Ἐὰν εἴπωμεν, 10
ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτὸν, καὶ ὁ
λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν [s]. Τεκνία μου, ταῦτα 1
γράφω ὑμῖν, ἵνα μὴ ἁμάρτητε· καὶ ἐάν τις ἁμάρτῃ,
[t] παράκλητον" ἔχομεν πρὸς τὸν [u] πατέρα", ἰησοῦν χρι-
στὸν [x] δίκαιον· Καὶ αὐτὸς ἱλασμός ἐστι περὶ τῶν ἁμαρ- 2
τιῶν ἡμῶν, οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ [y] μόνον", ἀλλὰ καὶ
περὶ ὅλου τοῦ κόσμου.

Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν, ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτὸν, ἐὰν 3
τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. Ὁ λέγων· [z] ἔγνωκα αὐτὸν, 4
καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐστὶ, [a] —καὶ"
ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια [b] οὐκ ἔστιν· Ὃς δ' ἂν τηρῇ αὐτοῦ 5
τὸν λόγον, [c] ἀληθῶς" ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ τετε-
λείωται. ἐν τούτῳ γινώσκομεν, ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμεν [d]. Ὁ 6
λέγων ἐν αὐτῷ μένειν, ὀφείλει, καθὼς ἐκεῖνος περιεπά-

---

[r] ∾ ἐν ἡμῖν οὐκ ἔστιν.

(m) αὐτοῦ A* ut videtur. Æth. tol. Codd. lat. Didym. Œc. in comm. Tert. Utrumque habet Clem. *cum Deo*, harl. (n) = 29. 69* Syr. (non Arr.) Syr. p. habet. c. ast. Arm. Æth. Sahid. Vulg. ms. Clem. Hier. Leo. (o) = Æth. (p) καθαρίσει 5. Mt. b. c. m. καθαριεῖ 6. 7. 29. 66** Copt. Sahid. Aug. (q) + τοῦ θεοῦ 69. Syr. p. (r) AC. 31. 65. 69. Mt. g. Arm. Vulg. Theoph. Hier. Aug. Alii. (s) + μένων Arm. (t) μισίτην Slav. cd. (u) θεὸν Arm. κύριον Ar. pol. (x) + καὶ ἄμωμον Arm. (y) μόνων B. 66* al. 5. Mt. f* Orig. (z) + ὅτι AB. 25. 27. 65. (c. al. 3.) 66** 68. 69. al. 2. Mt. a. f. Slav. Clem. semel. Theoph. Cypr. Lucif. Aug. Ambr. (a) = A. 27. 29. (b) + τοῦ θεοῦ 8. 25. Æth. αὐτοῦ 19. (c) = 27. 29. 66** (d) + *si in illo perfecti fuerimus*, Vulg. ms. Aug.

7 τησε, καὶ αὐτὸς [e] οὕτως" περιπατεῖν.] [[f] Ἀγαπητοὶ", οὐκ
ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐντολὴν [g] παλαιὰν", ἣν
εἴχετε ἀπ' ἀρχῆς· ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιά ἐστιν ὁ λόγος, ὃν
8 ἠκούσατε [h] = ἀπ' ἀρχῆς." Πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω
ὑμῖν, * ὅ ἐστιν ἀληθὲς ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν [i] ∾ ὑμῖν· ὅτι ἡ
[k] σκοτία" [l] παράγεται", καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη
9 φαίνει. Ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐ-
10 τοῦ μισῶν, [m] ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι. Ὁ ἀγαπῶν
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ [n] σκάνδαλον"
11 [o] ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν". Ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ,
ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶ καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ
οἶδε ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσε [p] τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς αὐτοῦ".

12 [q] Γράφω" ὑμῖν, [r] τεκνία", ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρ-
τίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

13 [s] Γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς·"
γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν·
[t] ∾ γράφω" ὑμῖν, παιδία, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα.
14 [u] Ἔγραψα ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς".

---

[f] ∾ ἀδελφοί. [i] ∾ ἡμῖν. [t] ∾ ἔγραψα.

(e) = AB. 65. (cum 3.) Barb. 1. Æth. Vulg. Clem. Cyr. Cypr. Aug. Hier. Fulg. (f) ABC. 25. 27. 29. 40. 65. 68. al. 6. et Barb. 1. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Arm. Slav. Vulg. Didym. Theoph. Aug. Beda. (g) = harl * (h) = ABC. 27. 29. 39. 40. 65. (c. al. 2.) 68. Barb. 1. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. Theoph. ut videtur. Aug. Cassiod. (i) ἡμῖν A. 29. 31. 76* al. 5. tol. Codd. lat. Hier. (k) σκιὰ A. Sic vs. 9. Mt. d. in textu. (l) παραγίνεται 65. (c. al. 3.) (m) + ψεύστης ἐστὶ καὶ 15. 43. Mt. a. Æth. Arm. Scholia gr. Cypr. (n) σκοτία 39. in m. (o) οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ AC. Mt. l. Lucif. (p) αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς 3. 57. Mt. f. ed. (q) ἔγραψα Barb. 3. (r) παιδία 27. 29. 66** 68. al. 3. et Barb. 3. Mt. a. in ora. h. m. (s) = 4* || γράφω] ἔγραψα 5. 25. || τὸν] τὸ harl. αὐτὸν Conject. Etiam vs. 14. (t) ἔγραψα AC. 14* 27. 29. 36. 40. 61. 66** 68. 69. 98. al. 7. et Barb. 8. Mt. b. c. m. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Cyr. Photius. Theoph. Orig. int. || Latini tam γράφω quam ἔγραψα vertunt *scribo*. (u) = (Bas. 3. Millii et Bengelii, id

[x] ἔγραψα" ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροί ἐστε, καὶ ὁ λό-
γος [y] τοῦ θεοῦ" ἐν ὑμῖν μένει, καὶ νενικήκατε τὸν πονηρόν.
Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. ἐάν τις 15
ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ [z] πατρὸς" ἐν
αὐτῷ· Ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, [a] ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρ- 16
κὸς", καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀλαζονεία
τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου
ἐστί. Καὶ ὁ κόσμος παράγεται, καὶ ἡ ἐπιθυμία [b] — αὐ- 17
τοῦ·" ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, μένει εἰς τὸν
αἰῶνα][c]. Παιδία, [ἐσχάτη ὥρα ἐστί· καὶ καθὼς ἠκού- 18
σατε, [d] ὅτι" [e] ὁ" ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχρι-
στοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώσκομεν, ὅτι ἐσχάτη ὥρα
ἐστίν. Ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθον, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ 19
ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμενήκεισαν ἂν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα
[f] φανερωθῶσιν", ὅτι οὐκ εἰσὶ [g] πάντες" ἐξ ἡμῶν. Καὶ 20
ὑμεῖς χρίσμα ἔχετε [h] ἀπὸ τοῦ ἁγίου, καὶ οἴδατε πάντα".
Οὐκ ἔγραψα ὑμῖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' 21
ὅτι οἴδατε αὐτὴν, καὶ ὅτι [i] πᾶν ψεῦδος" ἐκ τῆς ἀληθείας
οὐκ ἔστι. Τίς ἐστιν [k] ὁ" ψεύστης, εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος, 22
ὅτι ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ χριστός; [l] οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχρι-

---

est Wetstenii 4. Sed Wetstenius hanc omissionem refert ad versum præcedentem. Vide not. s.) Ed. Vulg. ed. Sed habent harl. demidov. Aug. Beda. (x) γράφω Arm. ed. in m. (y) = B. Sahid. (z) θεοῦ AC. 13. 65. (c. 3. 43.) Copt. Æth. harl. Cyr. (Sed non Orig. nec ullus Patrum latinorum.) || θεοῦ καὶ πατρὸς 36. al. 3. (a) *concupiscentia carnis est*, et mox + *quæ: non est*, (s. *sunt*) *ex Patre*, Vulg. et Latt. omnes. (b) = A. 13. 27. 29. 66** Arm. Orig. (c) + *quomodo et Deus manet in æternum*, Sahid. tol. Cypr. sæpe. Lucif. Aug. sæpe. Vict. tun. Ruricius. Zeno. Sed non Hier. Gelas. (d) = A. 17. Mt. d. Æth. (Sed non Orig. nec Iren. Cypr. Lucif. Aug. alii.) (e) = C. 3. Orig. (f) φανερώθη 69. Syr. Syr. p. in m. (g) = 69. Syr. utr. (non Arr.) Iren. Cassiod. (h) ἀπὸ τοῦ ἁγίου οἴδατε πάντες B. *a Sancto, ut ipsi vobis manifesti sitis*, Aug. || πάντα] *omnem hominem*, Syr. πάντες 9. πάντες ἡμεῖς Sahid. (i) πᾶς ψεύστης Copt. (k) = 69* Syr. utr. (sed post. habet in m.) (l) = Aug. || τὸν πατέρα καὶ = 69. || υἱὸν + ἀρνεῖται. Cyr.

23 στος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν." Πᾶς ὁ ἀρ-
νούμενος τὸν υἱὸν, οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει· [m] ÷ ὁ ὁμολογῶν
24 τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει." Ὑμεῖς [n] = οὖν" ὃ ἠκούσατε ἀπ'
ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω· ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὃ ἀπ' ἀρχῆς
ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ [o] ἐν" τῷ [p] πατρὶ"
25 μενεῖτε. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία, ἣν αὐτὸς ἐπηγ-
26 γείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. Ταῦτα [q] ἔγραψα"
27 ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς. Καὶ ὑμεῖς τὸ [r] χρίσμα"
ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ, [s] ∾ ἐν ὑμῖν μένει", καὶ οὐ χρείαν
ἔχετε, ἵνα τις διδάσκῃ [t] ὑμᾶς· ἀλλ' ὡς" τὸ [u] ∾ αὐτὸ"
[x] χρίσμα" διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, [y] καὶ" ἀληθές
ἐστι, καὶ οὐκ [z] ἔστι" ψεῦδος· * [a] καὶ" καθὼς ἐδίδαξεν
ὑμᾶς, [b] ∾ μενεῖτε" ἐν αὐτῷ.
28 Καὶ νῦν, τεκνία [c], μένετε ἐν αὐτῷ· ἵνα [d] ὅταν" φανε-
ρωθῇ, ἔχωμεν" παῤῥησίαν, καὶ μὴ αἰσχυνθῶμεν ἀπ'
αὐτοῦ, ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ.

---

[s] ∾ μένει ἐν ὑμῖν. [u] ∾ αὐτοῦ. [b] ∾ μένετε.

(m) + ABC. 13. 25. 27. 29. 36. 63. in m. 65. (cum 3. 64.) 66** in m. 68. 69. al. 11. et Barb. 1. Mt. a. 1. m. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. Clem. Orig. ter. Melet. Ath. Cyr. hier. et alex. Theoph. Vigil. taps. Pelag. Cerealis. Cassian. ὁ ὁμολ. τ. υ., κ. τ. πατέρα ὁμολογεῖ Euthal. in capitulis. Epiph. Cyr. alicubi. *qui* (s. *et qui* s. *qui autem*) *confitetur filium, et filium et patrem habet.* Cypr. Hilar. Faustin. Lucif. Aug. Vigil. taps. alicubi. Beda. ‖ Nil addunt Ar. pol. harl. et alii codd. lat. (n) = ABC. 13. 27. 29. 66** 68. 69. 76. Barb. 1. Mt. e. Syr. utr. Copt. Arm. Vulg. Cyr. δὲ Sahid. (o) = Slav. Vulg. Aug. Vigil. (p) πνεύματι 31. (q) γράφω Sahid. (r) χάρισμα B. 10** (s) ABC. alii. Arm. Ath. Cyr. ‖ μένει] μενέτω 13. 27. 29. 66** 68. 69. al. 5. et Barb. 1. Ed. Vulg. Theoph. Aug. Hier. (t) ὑμᾶς ἄλλος. 68. ‖ ὡς = B. 25. Sahid. Æth. Hier. Aug. (u) αὐτοῦ 25. 27. 29. 36. 68. 69. al. 9. et Barb. 1. Ed. Syr. utr. (*quæ est a Deo*, Syr.) Erp. Æth. Arm. Sahid. Vulg. Ath. Cyr. Aug. Fulg. non Hier. (x) χάρισμα 10** πνεῦμα 25. Barb. 1. Copt. Æth. Cyr. semel. Sic interpretantur Scholia gr. (y) = Sahid. (z) ἔσται Mt. a. (a) = A. Aug. (b) μένετε ABC. 27. 29. 40. 68. alii et Barb. 1. Ed. Photius. Cyr. item Verss. (Arm. ed. in m.) (c) + μου 40. al. 3. Mt. g. Syr. Ar. pol. Æth. (d) ἐὰν ABC. 13. 26. 27. 29. 36. Copt. Sahid. (e) σχῶμεν B. 27. 40. 66** 63. al. 2. Ed. Theoph.

Ἐὰν [f] εἰδῆτε″, ὅτι δίκαιός ἐστι, γινώσκετε, ὅτι [g] πᾶς 29
ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται. Ἴδετε, 1
ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατὴρ, ἵνα τέκνα Θεοῦ
κληθῶμεν [h]. διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει [i] ἡμᾶς″, ὅτι
οὐκ ἔγνω αὐτόν. Ἀγαπητοὶ, νῦν τέκνα Θεοῦ ἐσμεν, καὶ 2
οὔπω ἐφανερώθη, τί ἐσόμεθα· οἴδαμεν [k] = δὲ″, ὅτι ἐὰν
φανερωθῇ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα· ὅτι ὀψόμεθα αὐτὸν,
καθώς ἐστι. Καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' 3
αὐτῷ, ἁγνίζει ἑαυτὸν, καθὼς ἐκεῖνος ἁγνός ἐστι. Πᾶς 4
ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ· καὶ ἡ
ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. Καὶ [l] οἴδατε″, ὅτι ἐκεῖνος 5
ἐφανερώθη, ἵνα [m] τὰς″ ἁμαρτίας [n] = ἡμῶν″ ἄρῃ· καὶ
ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστι. Πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων, οὐχ 6
ἁμαρτάνει· [o] πᾶς ὁ ἁμαρτάνων, οὐχ ἑώρακεν αὐτὸν, οὐδὲ
ἔγνωκεν αὐτόν. [p] Τεκνία″, μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς· ὁ 7
ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, δίκαιός ἐστι, [q] καθὼς ἐκεῖνος δί-
καιός ἐστιν″. Ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, ἐκ τοῦ διαβόλου 8
ἐστίν· ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἁμαρτάνει· εἰς τοῦτο
ἐφανερώθη ὁ υἱὸς [r] τοῦ Θεοῦ″, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ
διαβόλου.] [Πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἁμαρ- 9
τίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει· καὶ οὐ

(f) ἴδητε A. 40. 57. 66* 68. al. 15. Mt. g. al. 6. Ed. Copt. Æth. Theoph. (g) + καὶ AC. 13. 68. al. 3. Ed. Syr. Vulg. ed. non Aug. (h) + καί ἐσμεν ABC. 13. 25. 27. 29. 36. 66** 68. 69. al. 8. et Barb. 1. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Slav. ed. Vulg. Theoph. Œc. in comm. Aug. (i) ὑμᾶς 31. 40. 57. 61. 66. 68. al. 17. Mt. g. al. 5. Ed. Ar. pol. Slav. 8. ant. Œc. (k) = ABC. 68. Arm. Sahid. Syr. p. Slav. 5. Vulg. Orig. Didym. Tert. Aug. Ambr. semel. Facund. Hier. bis. (alibi: *enim*, alibi: *autem*). (l) οἴδαμεν 40. Mt. a. Sahid. Arm. tol. Codd. lat. Fulg. (m) = A. (n) = AB. 27. 66** Barb. Copt. Sahid. Æth. Arm. Syr. p. tol. harl. Vulg. ms. Tert. Aug. Fulg. item Cassiod. (o) + καὶ 38. 67. in m. 98. in m. Syr. Arr. Æth. Arm. Slav. 8. Vulg. ed. Orig. ed. Theoph. Aug. semel. (p) παιδία AC. 27. 29. Copt. Syr. p. Arm. ‖ + μου 15. 26. 36. 68. Syr. Ar. pol. Æth. Sahid. (q) = 4. 23. 27. 29. Mt. c. l. Lucif. non Tert. (r) = 13.

10 δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται. Ἐν
τούτῳ φανερά ἐστι τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ
διαβόλου· πᾶς ὁ μὴ [s] ποιῶν δικαιοσύνην˝, οὐκ ἔστιν ἐκ
11 τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Ὅτι
αὕτη ἐστὶν ἡ [t] ἀγγελία˝, ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα
12 ἀγαπῶμεν ἀλλήλους· Οὐ καθὼς κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ
ἦν, καὶ ἔσφαξε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· [u] καὶ χάριν τίνος
ἔσφαξεν αὐτόν;˝ ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ
13 τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια. [x] Μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί
14 [y] = μου˝, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. Ἡμεῖς οἴδαμεν, ὅτι
μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι ἀγα-
πῶμεν τοὺς ἀδελφούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν [z] — τὸν ἀδελφὸν˝,
15 μένει ἐν τῷ θανάτῳ. Πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ [a],
ἀνθρωποκτόνος ἐστί· καὶ [b] οἴδατε˝, ὅτι πᾶς ἀνθρωπο-
16 κτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν [c] αὐτῷ˝ μένουσαν. Ἐν
τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην [d], ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκε· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν
17 ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς [e] τιθέναι˝. Ὃς δ' ἂν ἔχῃ [f] τὸν βίον
τοῦ κόσμου [g], καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρείαν
ἔχοντα, καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ [h] ἀπ' αὐτοῦ˝,

(s) ὢν δίκαιος Syr. p. in m. Sahid. Vulg. (non barl. tol.) Orig. Tert. Cypr. Luci f Aug. ‖ ποιῶν] + τὴν A. 31. 66** 98. al. 5. Mt. d. g. Ed. (t) ἐπαγγελία C. 27. 29. 40. 66** 69. al. 6. Mt. c. Copt. Sahid. Syr. p. etiam græce in m. Æth. Slav. 5. ant. Cyr. Œc. in textu. Lucif. *mandatum*, harl. (u) = Æth. (x) + καὶ C. 66** al. 4. Mt. a. Syr. (non Arr.) Arm. Æth. (y) = ABC. 13. 27. 29. 66** 68. al. 4. Arm. Vulg. Didym. Lucif. Aug. ἡμῶν Æth. (z) = AB. 27. 29. Sahid. (teste Münter.) Arm. Vulg. Didym. Lucif. Aug. (non Cassiod.) τοὺς ἀδελφοὺς 15. τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ 4** 69. al. 3. Mt. a. d. k. Syr. utr. Arr. Æth. Copt. Sahid. (ap. Woide.) (a) + *sine causa*, Valerian. Salvian. Auctor operis imperf. (b) οἴδαμεν 4. Copt. Sahid. Theoph. (c) ἑαυτῷ AB. al. multi. Mt. a. al. 7. Ed. (d) + τοῦ θεοῦ 52. Ed. Arm. Vulg. (non Aug.) τοῦ χριστοῦ Erp. αὐτοῦ tol. Ambrosiast. Vigil. taps. αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς Syr. (e) θεῖναι ABC. 27. 29. 68. al. 2. (f) + ὅλον 43. Mt. c. (g) + τούτου 22. Copt. Sahid. Vulg. ed. (h) = 57* al. S. et Barb. 3. Mt. d. Ed. Cæsar. arel.

πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ [i] μένει″ [k] ἐν″ αὐτῷ; Τεκνία 18
[l] = μου″, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ, μηδὲ [m] ÷ τῇ″ γλώσσῃ,
ἀλλ' [n] ÷ ἐ.″ ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ.
[o] — Καὶ″ ἐν τούτῳ [p] ∾ γινώσκομεν″, ὅτι ἐκ τῆς ἀλη- 19
θείας [q] ἐσμὲν″, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν [r] τὰς καρ-
δίας″ ἡμῶν, ″Ὅτι, ἐὰν [s] καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία [t], 20
[u] ὅτι″ μείζων ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ γι-
νώσκει πάντα. Ἀγαπητοί, ἐὰν ἡ [x] καρδία″ [y] ἡμῶν″ μὴ 21
καταγινώσκῃ [z] ἡμῶν″, παῤῥησίαν [a] ἔχομεν″ πρὸς τὸν
θεὸν, Καὶ ″ὃ ἐὰν αἰτῶμεν, λαμβάνομεν [b] παρ'″ αὐτοῦ, 22
ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν, καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον
αὐτοῦ ποιοῦμεν. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα 23
[c] ∾ πιστεύσωμεν″ τῷ [d] ὀνόματι τοῦ υἱοῦ″ αὐτοῦ Ἰησοῦ
χριστοῦ, καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς ἔδωκεν ἐντο-
λὴν [e] ἡμῖν″. Καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἐν αὐτῷ 24
μένει, καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ [f]· καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν, ὅτι
μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος, οὗ [g] ἡμῖν ἔδωκεν″.

[p] ∾ γινωσκόμεθα. [c] ∾ πιστεύωμεν.

(i) μένει B. 3. Mt. f. g. (k) ἐπ' 43. al. 3. Mt. a. Ed. Œc. ed. (l) = ABC. 29. 65. (c. al. 3.) 66** 68. 69* al. 3. Arm. Syr. p. Clem. Damasc. Aug. (m) + ABC. 40. 57. 61. 68. 69. 98** Alii multi. Mt. a. g. al. 6. Ed. Theoph. (n) + AC. 25. 27. 29. 31. 40. 61. 68. 69. al. 20. Mt. a. in ora. al. 6. Clem. Theoph. Œc. in comm. (o) = ABC. 33. 40. 65. (c. al. 2.) Copt. Vulg. (non Aug.) Clem. (p) AB. 27. 29. 40. 66** 68. 69. al. 7. Copt. Sahid. Arm. item Syr. Arr. Clem. Damasc. Œc. in comm. γινωσκόμεθα 9. Syr. p. Clem. (q) ἐστιν αὐτὸς Æth. (r) τὴν καρδίαν A*B. 66** Aug. (s) + μὴ harl. tol. (t) + ἡμῶν Syr. Arr. Æth. Arm. Slav. ed. Vulg. ed. Aug. Hesych. (u) = A. 33. 63. Copt. Sahid. Vulg. item Arm. Œc. Aug. ἔτι Conject. *et scimus quia*, Hesych. *quanto magis Deus, qui etc.* Syr. *utique*, Erp. (x) συνείδησις Orig. bis. et ap. Niceph. Sic interpretatur Œc. (y) = AB. 13. 27. 30. 66** Vulg. ms. Aug. alicubi. Sed habent Cypr. Hier. alii. (z) = BC. 68. Orig. bis. et. ap. Niceph. (a) ἔχωμεν 17. ἔχει B. 29. (b) ἀπ' ABC. 13. 27. 29. 33. 68. 69. Sed non Orig. (c) AC. 13. 25. 27. 66** 68. 69. al. 8. et Barb. 1. Mt. a. k. item c. d. tz. (d) υἱῷ et mox χριστῷ 13. 65. (cum 3. 67.) al. 4. et Barb. 1. Æth. ‖ τοῦ υἱοῦ = A. 43. Cod. Slav. ap. Alt. (e) = 40. 57. 61. 65. (c. al. 5.) 98. al. 23. et Barb. 6. Mt. a. in textu. g. al. 4. Ed. Œc. ed. Ante ἐντολὴν pon. Mt. l. tz. (f) + μένει Ed. Copt. Sahid. (g) ἔδωκεν ἡμῖν 57. 68. 69. al. 7. pluresve. Mt. d. g. Ed. Cyr. Theoph. Œc.

1 Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δο-
κιμάζετε τὰ πνεύματα, εἰ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν· ὅτι πολ-
2 λοὶ ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. Ἐν
τούτῳ [h] ∾ γινώσκετε″ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ· [i] πᾶν πνεῦ-
μα ὃ ὁμολογεῖ ἰησοῦν χριστὸν ἐν σαρκὶ [k] ἐληλυθότα″,
3 ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστι· [l] Καὶ πᾶν [m] πνεῦμα″ [n] ὃ μὴ ὁμολο-
γεῖ [o] — τὸν″ [p] ἰησοῦν″ [q] † [r] †, [s] ἐκ″ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔστι·
καὶ [t] τοῦτό ἐστι τὸ τοῦ ἀντιχρίστου″, [u] ὃ″ ἀκηκόατε ὅτι
4 ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν [x] ἤδη″. Ὑμεῖς ἐκ
τοῦ θεοῦ ἐστε, τεκνία, καὶ νενικήκατε [y] αὐτούς″· ὅτι
5 μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν, ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. Αὐτοὶ ἐκ τοῦ
κόσμου εἰσί, [z] διὰ τοῦτο″ ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσι, καὶ
6 ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει. Ἡμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν· ὁ

---

[h] ∾ γινώσκεται. [q] † χριστόν. [r] † ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα.

(h) 27. 31. 40. 57. 66* 68. 98. al. 17. Mt. a** g. al. 4. Ed. Syr. Erp. Vulg. Cyr. Theoph. Aug. (non Iren. Lucif.) γινώσκομεν 9. 14* 69. (i) πᾶν . . . ἐστι, Καὶ = 3. 40. (k) ἐληλυθέναι B. Mt. c. (Syr. Arr.) Æth. Vulg. Theodoret. Iren. Cypr. Aug. Ambr. Leo. Fulg. Alii. (l) Καὶ πᾶν . . οὐκ ἔστι = 41* 61. Cyr. semel. Quidam ap. Socratem, Fulbertum carnot. et Hincmarum, qui nonnullos (nominatim Nestorium) hæc erasisse tradunt. (m) = 33. (n) ὃ λύει τὸν ἰησοῦν ἀπὸ θεοῦ οὐκ ἔστι Vetusta exemplaria ap. Socratem. *qui solvit Jesum, ex Deo non est*, s. *qui solvit Jesum in carne venisse, ex etc.* Vulg. Iren. int. Aug. alic. Fulg. alic. Leo quater (græce διαιροῦν). Auctor de voc. gent. Cassiod. Cassian. Beda. Fulbert. Hincmar. Haymo. *qui destruit*, Lucif. *qui negat*, Tert. Cypr. Ambr. Ambrosiast. Gelas. *negantes Christum in carne venisse et solventes Jesum*, Tert. c. Marcion. 5, 16. *qui solvit Jesum et negat in carne venisse*, Tychon. Aug. alic. ‖ Rec. habent Codd. gr. omnes, Syr. utr. Arr. Copt. Sahid. Æth. Arm. Polycarp. Cyr. et Patres gr. omnes. Aug. semel. Fulg. semel. (o) = 40. 57. 65. (c. al. 6.) al. 8. Mt. a. f** g. al. 6. Ed. Polycarp. Theoph. (p) = Æth. Aug. alic. κύριον 4. (q) = AB. 13. 27. 29. 69. Exemplaria ap. Socr. Syr. utr. Ar. pol. Æth. Copt. Arm. Vulg. ed. Orig. Cyr. Theodoret. Iren. int. Fulg. alicubi. Lucif. alic. Alii. (r) = AB. 27. 29. Vetusta exemplaria ap. Socratem. Copt. Sahid. Æth. Vulg. Orig. Cyr. Iren. int. Lucif. Fulg. semel. Sed habent Tert. Cypr. (s) = 40. 66* al. 8. Mt. g. Slav. 5. ἀπὸ Codd. ap. Socratem. (t) οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος Copt. Sahid. Vulg. Tert. Lucif. Aug. Fulg. Leo alic. ‖ τὸ = 32. 57. Ed. (u) ὅτι 6. 39. Mt. d. ὃν Conject. (x) = Sahid. Aug. (y) αὐτὸν Vulg. ed. Aug. τὸν πονηρὸν Æth. *mundum*, Auct. de voc. gent. (z) καὶ 68. Mt. h. Collat. carthag. καὶ διὰ τοῦτο 69.

γινώσκων τὸν Θεὸν, ἀκούει ἡμῶν· ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ
Θεοῦ, οὐκ ἀκούει ἡμῶν.] ἐκ τούτου γινώσκομεν τὸ πνεῦμα
τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης.
Ἀγαπητοὶ, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους· ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ 7
τοῦ Θεοῦ ἐστι, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν [a], ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέν-
νηται, καὶ γινώσκει τὸν Θεόν· Ὁ μὴ ἀγαπῶν [b], [c] οὐκ 8
ἔγνω τὸν Θεὸν", ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν. [d] Ἐν τούτῳ 9
ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ [e] ἐν ἡμῖν", ὅτι τὸν υἱὸν
αὐτοῦ τὸν μονογενῆ [f] ἀπέσταλκεν" [g] ὁ Θεὸς" εἰς τὸν κόσ-
μον, ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ. Ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, 10
οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἠγαπήσαμεν τὸν Θεὸν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς
ἠγάπησεν ἡμᾶς [h], καὶ ἀπέστειλε τὸν υἱὸν αὐτοῦ [i] ἱλασ-
μὸν" περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. Ἀγαπητοὶ, [εἰ οὕτως ὁ 11
Θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους
ἀγαπᾷν.] [Θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται. ἐὰν ἀγαπῶμεν 12
ἀλλήλους, ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν μένει, καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ
τετελειωμένη ἐστὶν ἐν ἡμῖν. Ἐν τούτῳ γινώσκομεν, ὅτι 13
ἐν αὐτῷ μένομεν, καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύ-
ματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν. Καὶ ἡμεῖς [k] τεθεάμεθα", 14
καὶ μαρτυροῦμεν, ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκε τὸν υἱὸν σω-
τῆρα τοῦ κόσμου. Ὃς ἂν ὁμολογήσῃ, ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν 15
ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ
Θεῷ. [l] Καὶ ἡμεῖς [m] ἐγνώκαμεν [n] καὶ [o] πεπιστεύκαμεν" 16

(a) + τὸν Θεὸν A. *fratrem*, tol. demid. Fulg. (b) + *fratrem*, Lucif. (c) ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐστὶν 9. || ἔγνω] γινώσκει A. 5. 13. 33. 65. (cum 3. 66.) Syr. Erp. Sahid. ἔγνωκε 31. (d) + καὶ ὅτι 66** 68. al. 2. Arm. + ὅτι 7. al. 3. (e) = 2. 30. Ed. Œc. ed. (f) ἀπέστειλεν 57. 98. al. 7. Mt. a** g. m. Ed. Victor ap. Niceph. (Orig. ut rec.) (g) = 25. al. 5. Mt. a. d. Arm. Æth. Aug. (h) + πρῶτον Arm. ed. in m. + *prior*, Vulg. (i) *expiatorem*, Lucif. *litatorem*, Aug. Codd. ap. Bedam. (k) ἐθεασάμεθα A. 66** 68. al. 4. Mt. 19. al. 3. Cyr. (l) Vs. 16. = 61. (m) + γινώσκομεν καὶ Mt. d. (n) + τὴν ἀγάπην 37. Mt. tz. + *testati sumus*, Sahid. (o) πιστεύομεν A. 13. Copt. tol. Codd. lat. Aug.

τὴν ἀγάπην, ἣν ἔχει ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν. ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστὶ,
καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ θεῷ μένει, [p] καὶ ὁ θεὸς
17 ἐν αὐτῷ".] Ἐν τούτῳ τετελείωται ἡ ἀγάπη [q] [r] μεθ'
ἡμῶν", ἵνα παῤῥησίαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως,
ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστι, καὶ ἡμεῖς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ
18 τούτῳ. Φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία
ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον· ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει·
19 ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ. Ἡμεῖς
[s] ἀγαπῶμεν [t] =αὐτὸν", ὅτι [u] [x] αὐτὸς" [y] πρῶτος" ἠγά-
20 πησεν ἡμᾶς.] [Ἐάν τις εἴπῃ· ὅτι ἀγαπῶ τὸν θεόν· καὶ
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ [z] μισῇ", ψεύστης ἐστίν· ὁ γὰρ μὴ
ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ὃν ἑώρακε, τὸν θεὸν, ὃν οὐχ
21 [a] ἑώρακε", [b] πῶς" δύναται ἀγαπᾷν; Καὶ ταύτην τὴν
ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν θεὸν, ἀγαπᾷ
καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

1 Πᾶς ὁ πιστεύων, ὅτι ἰησοῦς ἐστιν ὁ χριστὸς, ἐκ τοῦ
θεοῦ γεγέννηται· καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα,
2 ἀγαπᾷ [c] καὶ" τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. Ἐν τούτῳ
γινώσκομεν, ὅτι ἀγαπῶμεν [d] τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ, ὅταν τὸν
θεὸν" ἀγαπῶμεν καὶ τας ἐντολὰς αὐτοῦ [e] ∾ τηρῶμεν".

---

[e] ∾ ποιῶμεν.

(p) = Syr. (non Arr.) || αὐτῷ] + μένει B. 27. 40. 57. 66. 68. 98. al. 22. et Barb. 1. Mt. a** g. al. 4. Ed. Copt. Syr. p. Arm. Slav. Cypr. semel. Aug. Fulg. Zeno. Salvian. (q) + τοῦ θεοῦ Mt. ω. Sahid. Vulg. ed. (non harl. demid. Aug.) αὐτοῦ Arm. *nostra caritas*, *si* Hier. (r) = Mt. a 3. b. e. 19. (s) + οὖν A. 13. al. 3. Mt. 19. m** al. 6. Ed. Syr. (Arr. Æth.) Vulg. non Aug. (t) = A. 27. 29. 66** Aug. semel. Pelag. τὸν θεὸν 13. 33. 68. 69. Barb. 1. Syr. utr. Copt. Arm. Vulg. Leo semel. *invicem*, Leo semel. *nos invicem et amemus Deum*, Æth. (u) + οἴδαμεν ὅτι Sahid. (x) ὁ θεὸς A. 13. al. 4. et Barb. 1. Vulg. Pelag. (non harl. Aug.) (y) πρῶτον 40. 69. al. 3. Syr. utr. Slav. (z) μισεῖ 66** al. 4. Mt. a* g. al. 6. Theoph. (a) ἑώρα Mt. g. *videt* (bis) Vulg. Latt. (b) οὐ B. 27. 29. 66** 68. 69. Syr. p. Sahid. Lucif. Zeno. (non Cypr. Aug. Ambr.) (c) = B. 13. al. 3. Sahid. tol. demid. Hilar. Aug. Vigil. Fulg. (d) τὸν θεὸν, ὅταν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ Conject. Alii permutari et transponi volunt ὅταν et ὅτι. (e) B. 27. 29. 65. (c. 64.) 69. al. 2. Mt. m. tz. Ed. (Syr. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. Lucif. (non tol.)

[f] Αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς 3
αὐτοῦ τηρῶμεν". καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσὶν,
"Ὅτι πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Θεοῦ, νικᾷ τὸν κόσμον· 4
καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις
[g] ἡμῶν". Τίς [h] ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον, εἰ μὴ ὁ πιστεύων, 5
ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ;] Οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν 6
δι' ὕδατος καὶ [i] αἵματος", Ἰησοῦς [k] = ὁ" [l] χριστὸς". οὐκ
ἐν τῷ ὕδατι μόνον, [m] ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ τῷ αἵματι".
[n] καὶ τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ μαρτυροῦν, ὅτι [o] τὸ πνεῦμά"
ἐστιν [p] ἡ" ἀλήθεια. [q] "Ὅτι" τρεῖς [r] εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες [s] †, 7

[s] † ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ πατὴρ, ὁ λόγος, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα· καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἕν εἰσι. Καὶ τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ,

(f) = A. 3. 66** Mt. d. f. (Habet Clem.) (g) ὑμῶν 3. 43. 57. 60. 98. al. 11. Mt. a. l. Ed. Ar. pol. Æth. Codd. lat. Leo. ms. (h) + δὲ 13. 29. 66** 68. 69. al. 7. Mt. a**g. al. 3. Copt. Sahid. Syr. p. Arm. Codd. lat. Cyr. Didym. + γὰρ Syr. καί τις Æth. Leo. (i) πνεύματος Mt. h. k. Ambr. Aug. semel. (item, omisso quoque ὕδατος, 43. ap. Mastr.) αἵματος καὶ πνεύματος A. 25. 66** 69. al. 9. Mt. a. f. Copt. Sahid. Syr. p. Arm. (sed uncis inclus.) tol. Codd. lat. Cyr. Œc. in comm. πνεύματος καὶ αἵματος 68. 83. Æth. αἵματος καὶ πνεύματος ἁγίου 33. 39. Bryennius. (k) = AG. 40. 65. (c. al. 5.) Alii multi. Mt. a. g. al. 7. Ed. Cyr. Theoph. Œc. (l) ante Ἰησοῦς pon. 15. Alii. Mt. d. g. Sahid. Ambr. || + ὁ υἱὸς 13. ap. Mill. (m) ἀλλ' ἐν τῷ αἵματι καὶ ἐν τῷ ὕδατι 83. Arm. *at sanguine et carne*, Etherius ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ πνεύματι A. 21. 41. Cyr. alic. ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ αἵματι καὶ ἐν τῷ πνεύματι 66** 80. item tol. ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ πνεύματι καὶ τῷ αἵματι 6. 8. Cyr. alic. ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ αἵματι Cyr. alic. ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ πνεύματι Syr. p. (n) καὶ ἐν πνεύματι (ἐστὶν) ὁ μαρτυρῶν· ὅτι τρεῖς Æth. καὶ τὸ πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια. ὅτι τρεῖς 83. *et spiritus testimonium, quoniam Spiritus est veritas.* Ambr. ms. (o) χριστὸς 34. Arm. Bryennius. *Christus*, Vulg. harl. luxov. Aug. alic. Leo. ed. Ambr. ms. (sed alibi diserte habet *Spiritus*.) Beda. Alii latini. Sed non cod. lat. guelpherb. 99. Auctor de bapt. hæret. Fulgent. Leo. Aug. *Jesus*, Auct. de trin. ap. Ambr. || τὸ = 21. (p) = 34. Syr. Cyr. (q) καὶ Syr. ms. ὅτι οἱ 69. Cyr. (r) μαρτυροῦσι Cyr. alic. Theoph. (s) Notam ad h. l. pertinentem quære, sis, ad calcem Apocalypseos, ubi spurium hunc versum esse docemus. Heic apponimus tantum variantes lectiones in hoc ipso commate occurrentes. || ἐν τῷ οὐρανῷ] Sic 34. Bryennius Ed. complut. et erasm. 3. 4. 5. ἐν οὐρανῷ Versio græca actorum concilii lateran. Sed = Caleccas. || ὁ πατὴρ, ὁ λόγος, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα] Sic Euthymius ed. πατὴρ. (ὁ πατὴρ, Conc. later.) λόγος καὶ πνεῦμα ἅγιον 34. Concil. later. Erasm. 3. ὁ πατὴρ καὶ ὁ λόγος καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα Complut.

8 [t] τὸ πνεῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα". [u] καὶ οἱ
9 τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσιν". Εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων

cum apographo suo, codice raviano. ὁ πατὴρ, ὁ λόγος καὶ τὸ πνεῦμα ἅγιον Erasm. 4. 5. ὁ πατὴρ, ὁ λόγος καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον Bryennius. Calecas. || ὁ λόγος] *Filius*, Cassiod. Bernhardus. Codd. lat. duo ap. Porson. pag. 139. Florentinus ap. Lami, Reutlingensis ap. Bengel. Guelpherbyt. unus ap. Knittel. || ἅγιον = Fulgent. bis. Vigil. taps. bis. Cod. lat. Florentinus, ap. Lamium, et Vallicell. B. 6. ap. Birch. et Ulmensis et Parisin. quondam regius 3584. et Murensis ap. Bengel. et guelpherb. 99. ap. Knittel. et duo alii ap. Porson. l. c. Excerptum e codice britannico Erasmo transmissum, teste ipso in Apolog. ad Stunicam. || καὶ οὗτοι (τοῦτοι. Conc. later.) οἱ τρεῖς ἕν εἰσι] Sic 34. Erasm. 3. 4. 5. Edd. vulgares. Concil. later. Bryennius. Sed = Calecas. Cod. lat. ap. Porson. l. c. καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσι Complut. cum Cod. raviano. *Hi tres unus est Deus*, Cassiod. *Et in Jesu Christo unum sunt*, Vigil. ter. *Et hæc tria unum sunt in Christo Jesu*, Etherius. || τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες] *Tria sunt quæ testimonium perhibent.* Eucherius in Quæst. || οἱ] = Cod. britannicus ap. Erasmum. || ἐν τῇ γῇ] Sic 34. Erasmi edd. 3. 4. 5. Bryenn. ἐπὶ τῆς γῆς Complut. cum raviano. Sed = Patres græci et latini, qui comma 7 omittunt, etiam Eucherius in Quæst. non solum, verum in purioribus etiam Formularum editionibus, ac Bedæ codices (testibus Erasmo in respons. ad Leum et Porsono p. 385.) licet editiones vocabula ista exhibeant. Nec Facundus (e solo apographo codicis aut codicum vatic., quo Baronius usus fuerat, editus) scripsisse videtur *in terra*. Præterea desunt ista non tantum in Lectionario antiquissimo Mabilloniano, aliisque codicibus latinis versu 7. carentibus, sed in nonnullis etiam, qui testes cælestes in textum vel in marginem admiserunt, velut Ulmensi ap. Gerbert. Vallicellano B. 6. (temere venditato pro Alcuini autographo), qui cælestes testes in inferiore margine manu (teste Birchio) recentiore adjectos habet, *in terra* autem (auctore Vitali ap. Blanchin. I. p. 567.) non legitur in textu, sed in superiore parte lineæ. Nec Schellhornianus id agnoscit, quamquam *in cælo* habeat. Contra vero commemorantur a Stephano, Hentenio, Luca Brugensi et ab aliis nonnulli codices latini, de testibus cælestibus silentes, et tamen *in terra* exhibentes. || Comma octavum septimo anteponunt Codd. latini multi. Ex his plures comma 8. cum septimo jungunt hoc modo: *Spiritus, aqua et sanguis, et tres unum sunt, sicut* (alii: *sic*) *in cælo tres sunt, Pater, Verbum etc.* seu: *sicut tres sunt qui testimonium dant in cælo, Pater, Verbum etc.* Sic Ulmensis, Vallicell. B. 6. Guelpherbyt. 99. tres codices ap. Burnet. Laurentianus Plut. VI. 10. ap. Lami. (t) *aqua et sanguis et caro*, Cod. lat. colbert. in ora ap. Rich. Simon. Etherius et Vigil. taps. contra Varimad. *aqua, sanguis et spiritus*, hoc ord. Eucherius in form. Cassiod. || τὸ ter = 32. 34. Ed. Erasmi 3. 4. 5. || καὶ ante ὕδωρ] = 4. 34. 69. Arm. Bryenn. Concil. lateran. latine. (u) = 34 Ed. complut. Codd. lat. plurimi. Codd. (sc. lat.) laudati in Actis concilii lateran. Bryennius. Thomas aquin. Correctorium bibl. || εἰς τὸ ἕν] εἰς ἕν, 65. τὸ ἕν 62. Sahid. Cyr. Euthym. ms. ἕν Arm. Cyr. alic. (qui tamen etiam habet εἰς τὸ ἕν) Œc. in comm. semel. || *tres unum sunt*, Codd. lat. Erp. Æth. Arm. *tres unum sunt in Christo Jesu*,

λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ μείζων ἐστίν· [x] ὅτι"
αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ [y], [z] ∾ ἣν" μεμαρτύρηκε
περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ [a]. Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, 10
ἔχει τὴν μαρτυρίαν [b] ἐν [c] ἑαυτῷ"· ὁ μὴ πιστεύων τῷ
[d] ∾ Θεῷ", ψεύστην πεποίηκεν [e] αὐτὸν", ὅτι οὐ πεπί-
στευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν, ἣν μεμαρτύρηκεν [f] ὁ Θεὸς"
περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι 11
ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς, καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ
υἱῷ αὐτοῦ [g] ἐστιν". Ὁ ἔχων τὸν υἱὸν, ἔχει τὴν ζωήν· ὁ 12
μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει. Ταῦτα 13
ἔγραψα ὑμῖν, [h] † ἵνα εἰδῆτε, ὅτι ζωὴν [i] αἰώνιον ἔχετε" [k] οἱ πι-
στεύοντες" εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

Καὶ αὕτη ἐστὶν παῤῥησία, ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτὸν, ὅτι 14
ἐάν [l] τι" αἰτώμεθα κατὰ τὸ [m] θέλημα" αὐτοῦ, ἀκούει
ἡμῶν· [n] Καὶ ἐὰν οἴδαμεν, ὅτι ἀκούει ἡμῶν", ὃ ἂν αἰ- 15

---

[z] ∾ ὅτι. [d] ∾ υἱῷ.

[h] † τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

[i] ἔχετε αἰώνιον. [k] καὶ ἵνα πιστεύητε.

---

tolet. Vigil. taps. Cassiod. Ambr. ms. Alii. *tres in nobis sunt*, Vigil. c. Varimad. *hi tres in vobis unum sunt*, Cod. florent. biblioth. S. crucis plut. IX. 95. ap. Lami. (x) = Mt. g. Arm. (y) + *quod* (testimonium) *majus est*, Vulg. Aug. ed. (z) ὅτι AB. 5. 6. 34. 66** et ap. Mill. 27. 29. Copt. Sahid. Arm. Vulg. Cyr. Aug. (a) + *quem misit salvatorem super terram, et Filius testimonium perhibuit in terra scripturas perficiens, et nos testimonium perhibemus, quoniam vidimus eum, et annunciamus vobis ut credatis; et ideo qui credit etc.* tol. (b) + τοῦ Θεοῦ A. 65. 66** al. 5. Mt. f. Ed. Copt. Æth. Vulg. (non Aug.) + ταύτην Arm. (c) αὐτῷ A. 57. 60. 62. 66. 68. 98. al. 12. Mt. a. e** g. al. 5. Ed. Syr. p. Slav. (exc. rec.) (d) υἱῷ A. 27. 29. 65. (c. 67.) 66** al. 3. Mt. a** f. k. Copt. Æth. Syr. p. in m. Vulg. Primas. (non Aug. nec Vigil. taps.) τὸν υἱὸν Cyr. τῷ υἱῷ τοῦ Θεοῦ Sahid. Arm. *in filium Dei*, Ar. pol. *in eum*, Erp. (e) τὸν Θεὸν Sahid. (f) = 4. Æth. Cyr. Aug. Vigil. (g) = Mt. d. Ante ἡ ζωὴ pon. A. (h) = AB. 5. 6. 29. 66** Barb. 1. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. Cassiod. (i) 57. 65. (c. al. 6) 69. 98. al. 11. pluresve. Mt. a. g. al. 7. Ed. Theoph. (k) Iidem qui not. h. (Arm. ed. amstel. et constant. in m.) *cum credideris*, Ar. pol. (l) = A. 31. 68. (m) ὄνομα A. 31. Æth. (n) = A. 19* ‖ ἐὰν = Vulg.

τώμεθα, οἴδαμεν, ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ἠτήκαμεν
16 παρ' αὐτοῦ. Ἐάν τις [o] ἴδῃ" τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἁμαρ-
τάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, [p] αἰτήσει", [q] καὶ
δώσει" αὐτῷ ζωὴν, [r] τοῖς ἁμαρτάνουσι μὴ" πρὸς θάνα-
τον. ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ ἐκείνης λέγω,
17 ἵνα [s] ἐρωτήσῃ. Πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστί· καὶ ἔστιν
18 ἁμαρτία [t] οὐ" πρὸς θάνατον. Οἴδαμεν, ὅτι πᾶς ὁ γε-
γεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐχ ἁμαρτάνει· [u] ἀλλ' ὁ γεννη-
θεὶς ἐκ τοῦ θεοῦ, τηρεῖ ἑαυτὸν", καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ [x] ἅ-
19 πτεται" αὐτοῦ. Οἴδαμεν, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν, καὶ ὁ
20 κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται. [y] Καὶ οἴδαμεν", ὅτι ὁ υἱὸς
τοῦ θεοῦ ἥκει [z], καὶ δέδωκεν ἡμῖν [a] διάνοιαν", ἵνα γινώ-
σκωμεν [b] τὸν ἀληθινόν" [c]. [d] καί ἐσμεν ἐν τῷ ἀληθινῷ",
[e] ἐν τῷ" υἱῷ αὐτοῦ [f] — ἰησοῦ χριστῷ". οὗτός ἐστιν ὁ ἀλη-

---

[y] Οἴδαμεν δὲ.

(o) εἴδῃ 68. *scit*, Vulg. Tert. Aug. Hilar. Alii. (p) αἰτήσῃ 3. Mt. l. m. *petat*, (Syr. Arr.) Vulg. Tert. Hilar. Hier. Alii. (q) = Mt. d. *et dabitur*, Copt. Sahid. Syr. Vulg. Tert. alic. *et dabit ei Dominus*, tol. Tert. alibi. Hilar. Ambr. Pacian. Sed lux. harl. Hier. ut rec. (r) τοῖς μὴ ἁμαρτάνουσιν ἁμαρτίαν μὴ A. *sed non his qui usque ad mortem peccant*, tol. (s) + τις 15. 26. 43. item 36. Mt. a. f. Syr. Vulg. (non lux. tol.) Clem. Orig. Tert. (non Aug. Ambr.) (t) = 13. 67* Sahid. Syr. p. Æth. Arm. Vulg. Tert. μὴ Clem. (u) *sed generatio Dei conservat eum*, Vulg. Hier. Chromat. || ὁ] ἐγεννήθη, ὁ δὲ 13. (x) *vincit*, Sahid. (y) A. 13. 27. 29. 65. (c. al. 5.) 68. 69. al. 5. Mt. h. Ed. Syr. Arr. Sahid. Vulg. Cyr. οἴδαμεν 61. 62. al. 3. Slav. 5. (z) + *et concarnatus* s. *incarnatus est* s. *carnem induit propter nos, et passus est, et resurgens de mortuis assumsit nos*, tol. Codd. lat. Hilar. Faustin. presb. Vigil. c. Varimad. (a) *intellectum bonum* s. *optimum*, Hilar. Faustin. Cyr. *lucem et intellectum*, Slav. ed. (b) τὸ ἀληθινὸν Sahid. *quod est verum*, Vigil. Facund. αὐτὸν Cyr. alii. *Patrem*, Ambr. *Deum veritatis*, Erp. (c) + θεὸν A. 13. 27. 34. 40. 65. (c. al. 4.) 66** 69. 98. al. 9. et Barb. l. Mt. a. in ora. c. m. Ed. Copt. Æth. Arm. Arr. Slav. ed. Vulg. Ath. Cyr. sæpe. Bas. Antioch. Theoph. Œc. Aug. Pelag. Auct. de voc. gent. Fulg. semel. Beda. Sed non Hilar. Faustin. Leo. Vigil. Facund. Fulg. bis. (d) = Copt. καί ἐσμεν ἐν τῇ ζωῇ Sahid. *et sumus in Domino vero*, Ar. pol. *et consistentes sumus in veritate*, Erp. || ἐσμεν] ὦμεν 34. Vulg. Hilar. Aug. Alii latini. (e) = 33. 34. 45. Arm. Slav. Vulg. Ath. Bas. Cyr. alicubi. Antioch. Œc. in comm. Hilar. Faustin. Hier. Ambr. Aug. Pelag. Leo. Vigil. Fulg. Facund. Beda. (f) = A. Vulg. harl. Leo. Sed ha-

θινὸς [g] Θεὸς" καὶ [h] ∾ ἡ ζωὴ" αἰώνιος[i]. Τεκνία, φυλά- 21
ξατε [k] ἑαυτοὺς" ἀπὸ τῶν εἰδώλων.[l] †]

---

[h] ∾ ζωή. [l] † ἀμήν.

---

bent Vulg. ms. Ath. Cyr. Œc. Hilar. Faustin. Hier. Aug. Ambr. Fulg. Vigil. Alii. || Ante τῷ υἱῷ αὐτοῦ ponunt Ar. pol. Cyr. alic. || ἐν τῷ ἀληθινῷ Θεῷ ἰησοῦ χριστῷ Cyr. alic. (g) = Hilar (sed habent edd. antiquiores.) Vigil libr 2. de trin. Ante ἀληθινὸς pon. Faustin. Vigil. c. Varimad. χριστὸς 23. ap. Mill. (h) ζωὴ A. 30. 32. 57. 60. 62. 66** 98. Mt. l. al. 3. Ed. Cyr. Œc. ζωὴ ἡ 27. al. 6. Mt. a. d. f. g. Ath. Cyr. alic. Antioch. ἡ ζωὴ ἡ 40. 46. 66** 68. 69. Barb. 8. Mt. h. k. Andr. cæs. Auct. disp. nicæn. Theoph. (i) + *et resurrectio nostra*, Hilar. Vigil. de trin. et, addito præterea *in ipso*, Faustin. (k) ἑαυτὰ B. 29. 60. al. 10. Mt. a** (l) = AB. 13. 27. 29. 65. (al 2.) 66** 68. al. 2. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Codd. lat. || Hypographæ: ἰωάννου ά. AB. ἰωάννου εὐαγγελιστοῦ ἐπιστολὴ ά. 10. τοῦ ἁγίου ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἐπιστολὴ καθολικὴ ά. Mt. a. ἐγράφη ἀπὸ ἐφέσου. 3. *Epistolam ad Parthos* appellant Codd. lat. Aug. Possid. Idacius. || στίχ. σοδ. s. σπθ.

ΙΩΑΝΝΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

1 Ὁ [a] ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ" ἐκλεκτῇ [b] κυρίᾳ", καὶ τοῖς
τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, (καὶ οὐκ ἐγὼ
μόνος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν,)
2 [c] Διὰ τὴν ἀλήθειαν" τὴν [d] μένουσαν" ἐν [e] ἡμῖν", [f] καὶ
3 μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα· [g] "Εσται μεθ' ὑμῶν"
χάρις, ἔλεος, εἰρήνη παρὰ θεοῦ πατρὸς, καὶ παρὰ [h] = κυ-
ρίου" ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρὸς, ἐν ἀληθείᾳ
καὶ ἀγάπῃ.
4 Ἐχάρην λίαν, ὅτι εὕρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου [i] περι-
πατοῦντας" ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν [k] ἐλάβομεν" παρὰ
5 τοῦ πατρός. Καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν
[l] γράφων" σοι καινὴν, ἀλλὰ ἣν [m] εἴχομεν" ἀπ' ἀρχῆς,
6 ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη,
ἵνα περιπατῶμεν κατὰ [n] τὰς ἐντολὰς" αὐτοῦ. αὕτη

(a) *Joannes senior*, tol. Cassiod. diserte. ‖ + τῇ 73. (b) τῇ κυρίᾳ 31. 73. καὶ κυρίᾳ Æth. ἐν κυρίῳ h. l. et vs. 5. Conject. (c) = 27. 29. 66** al. 3. Mt. m* Syr. p. habet in m, (d) = 66** τὴν ἐνοικοῦσαν A. τὴν οὖσαν 65. (c. al. 2.) (e) ὑμῖν et mox ὑμῶν 22. 68. Mt. d. k. (f) ὅτι καὶ μεθ' ὑμῶν ἔσται, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν αἰῶνα μεθ' ἡμῶν ἔσεσθε· χάρις . . . καὶ ἀγάπη ἔσονται μεθ' ὑμῶν. Ἐχάρην Arm. (g) = A. Syr. p. ‖ ὑμῶν] ἡμῶν 13. 57. 65. (c. al. 6.) Alii. Mt. a. c. e. Ed, (etiam St. 3.) Syr. Ed. Copt. Sahid. Slav. ms. Œc. (h) = AB. 27. 29. 33. 69. 73. Syr. Erp. Vulg. (habet tol.) item Æth. ‖ = θεοῦ πατρὸς καὶ παρὰ κυρίου Sahid. (i) περιπατοῦντα 40. 67. 69. Mt. f. (k) ἔλαβον 13. 28. (l) γράφω 64. 65. 66. Mt. m. Ed. (etiam St. 3.) (m) ἔχομεν 65. (c. al. 4.) 68. al. 9. Mt. c. (n) τὴν ἐντολὴν 2. 30. Ed. Syr. Æth. Vulg. ms, Œc,

ἐστὶν ἡ ἐντολὴ, [o] καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ
περιπατῆτε. "Οτι πολλοὶ πλάνοι [p] ∾ εἰσῆλθον" εἰς τὸν 7
κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες ἰησοῦν χριστὸν ἐρχόμενον
ἐν σαρκί· [q] οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος.
Βλέπετε [r] ἑαυτοὺς", [s] ἵνα" μὴ [t] ∾ ἀπολέσωμεν ἃ εἰργα- 8
σάμεθα, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβωμεν". Πᾶς ὁ 9
[u] παραβαίνων", καὶ μὴ μένων ἐν τῇ [x] διδαχῇ" [y] τοῦ χρι-
στοῦ", θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ [z] — τοῦ χρι-
στοῦ", οὗτος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. Εἴ τις 10
ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς, καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει [a],
μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ
λέγετε. Ὁ γὰρ λέγων [b] αὐτῷ" χαίρειν, κοινωνεῖ τοῖς 11
ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς [c].

Πολλὰ [d] ἔχων" ὑμῖν γράφειν, οὐκ ἠβουλήθην διὰ 12
χάρτου καὶ μέλανος· [e] ἐλπίζω γὰρ" [f] ∾ ἐλθεῖν" πρὸς ὑμᾶς,

---

[p] ∾ ἐξῆλθον. [t] ∾ ἀπολέσητε ἃ εἰργάσασθε . . . . ἀπολάβητε.

[e] ∾ ἀλλὰ ἐλπίζω. [f] ∾ γενέσθαι.

(o) Huc transponitur ἵνα mox sequens in 13. 27. 29. 68. al. 11. Mt. d. g. Sahid. Arm. Vulg. (non Lucif.) Utroque loco habent A. 73. (p) A. (B. ap. Wetst.) 29. 36. 66** 68. 73. al. 4. et Barb. 1. Syr. Erp. Sahid. Vulg. ed. Iren. (q) + εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ ἰησοῦν χριστὸν (ἐρχόμενον 17.) ἐν σαρκὶ, 7. 17. Mt. m. in ora manu librarii. item (absque χριστὸν) 69. (r) αὐτοὺς 31. Mt. g. Iren. Lucif. (s) = 64. 68. 98. Ed. Œc. (t) A. 13. 27. 36. 40. 65. (c. 63.) 66** 68. 73. al. 9. Syr. utr. (Syr. p. habet rec. in m.) Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Slav. recent. (sed Slav. ms. ut recepta) Vulg. Chrys. Isidor. pelus. Œc. in comm. Iren. Lucif. ἀπολέσηται (ἀπολέσομεν Slav. ant.) ἃ εἰργασάμεθα . . ἀπολάβητε B. Ed. Slav. ant. ἀπολέσητε ἃ εἰργάσασθε . . ἀπολάβωμεν 43. || εἰργασ.] + καλὰ 32. 57. 67. Ed. + *in Domino*, demidov. (u) προάγων AB. Mt. a. in ora. Copt. Sahid. ut videtur. *procedit*, Vulg. ms. *præcedit*, harl. Codd. lat. Sed *recedit*, Vulg. Lucif. *credit*, tol. (x) ἀγάπῃ 13. (y) = Mt. m. τοῦ θεοῦ 23. 27. 29. (z) = AB. 13. 27. 29. 66** 68. Sahid. Vulg. αὐτοῦ Syr. utr. (posterior cum ast.) Lucif. (a) + μεθ' ἑαυτοῦ 4. (b) = 66* 98. al. 12. Mt. d. f. g. Ed. Œc. (c) + *Ecce prædixi vobis, ut in diem Domini nostri J. C. non confundamini*, Codd. lat. et Vulg. ed. sixtina. (d) ἔχω A* 27. 29. 61. 64. εἶχον et post γράφειν + ἀλλ' s. καὶ Arm. Slav. (e) A. 13. 27. 29. 65. 66** 73. al. 9. Ed. Copt. Æth. Arm. Vulg. ἐλπίζων 68. (f) AB. 13. 27. 65. 66** 68. al. 4. Vulg. ed. Theoph. ἰδεῖν ὑμᾶς Copt.

καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ [g] ∾ ἡμῶν''
13 ᾖ πεπληρωμένη. Ἀσπάζεταί σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς
σου [h] τῆς ἐκλεκτῆς''. [i] †.

---

[g] ∾ ὑμῶν. [i] † ἀμήν.

(g) A. 13. 27. 29. 66** 68. 69. al. 7. et Barb. 1. Mt. f. k. Ed. Copt. Æth. Slav. rec. Vulg. μου Sahid. ‖ = 21. 37. 56. (h) = 73. τῆς ἐκκλησίας 15. 26. Εὐδέκτης Libri qu. ap. Grot. ‖ + ἡ χάρις μετὰ σοῦ s. μεθ' ὑμῶν 68. 69. Mt. h. Syr. Erp. Syr. p. c. ast. Æth. Arm. Codd. lat. (i) = AB. 13. 27. 29. 68. 73. Mt. c. Ar. pol. Copt. Sahid. Arm. Vulg. ‖ Hypographæ: ἰωάννου β. AB. ἰωάννου β. πρὸς πάρθους 62. τοῦ ἁγίου ἀποστόλου ἰωάννου θεολόγου ἐπιστολὴ β. καθολική. ‖ στίχ. λ. s. λζ. s. π.

ΙΩΑΝΝΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΡΙΤΗ.

ʽΟ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ γαΐῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ 1
ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ.
Ἀγαπητὲ, περὶ πάντων εὔχομαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ 2
ὑγιαίνειν [a], καθὼς εὐοδοῦταί σου ἡ ψυχή. Ἐχάρην 3
[b] γὰρ" λίαν, ἐρχομένων ἀδελφῶν καὶ μαρτυρούντων [c] σου
τῇ" [d] ἀληθείᾳ, καθὼς" σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς. Μει- 4
ζοτέραν [e] τούτων" οὐκ ἔχω [f] χαρὰν", ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ
τέκνα ἐν [g] ἀληθείᾳ περιπατοῦντα.
Ἀγαπητὲ, [h] πιστὸν" ποιεῖς, ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς 5
ἀδελφοὺς καὶ [i] ∾ εἰς τοὺς" ξένους, Οἳ ἐμαρτύρησάν σου 6
τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας· οὓς καλῶς [k] ποιήσεις προ-
πέμψας" ἀξίως τοῦ Θεοῦ. Ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος 7
[l] † ἐξῆλθον, μηδὲν λαμβάνοντες * ἀπὸ τῶν [m] ∾ ἐθνῶν".
Ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν [n] ∾ ἀπολαμβάνειν" τοὺς τοιού- 8
τους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ [o] ἀληθείᾳ".

---

[i] ∾ τοῦτο. [l] † αὐτοῦ. [m] ∾ ἐθνικῶν. [n] ∾ ὑπολαμβάνειν.

(a) + ἐν ἀληθείᾳ Mt. c. (b) = 13. 65. (c. al. 4.) al. 4. Mt. d. Arm. Æth. Sahid. Slav. (exc. 8.) Vulg. (c) περὶ σοῦ ἐν Sahid. Arm. (d) ἀγάπῃ καὶ ὅτι Æth. (e) ταύτης 27. 29. 40. 65. (cum 3.) 66** 69. 73. al. 4. Syr. Arr. Æth. Slav. (f) χάριν B. 7. 35. Copt. Vulg. ed. ‖ + ἢ 69. (g) + τῇ AB. (h) μισθὸν 63** 73. (i) ABC. 17. 27. 29. 33. 66** 68. 98. Barb. 1. Syr. Copt. Sahid. Æth. Hier. Cassiod. τὸ αὐτὸ εἰς τοὺς Arm. Erp. Vulg. (k) ποιήσας, προπέμψεις C. Arm. Vulg. ed. ποιεῖς προπέμψας. 7. 18. 27. 29. 68. Codd. lat. Hier. ποιεῖς Syr. (l) = AC. 57. 65. (c. al. 6.) 68. 69. 98. Alii multi. Mt. a. g. al. 6. Ed. (etiam St. 3.) Copt. Sahid. Arm. (Syr. p. habet c. ast.) Slav. 5. Codd. lat. Theoph. Œc. ms. Beda. *Domini*, Hier. (m) ABC. 7. 13. 27. 29. 33. 40. 68. 73. 98. Mt. b. e. Copt. tol. Codd. lat. ἐκκλησιῶν Conject. (n) ABC. 13. 16. 27. 29. 46. 66** 68. 73. Œc. ms. (o) ἐκκλησίᾳ A.

9 Ἔγραψα [p] τῇ ἐκκλησίᾳ· [q] ἀλλ'" ὁ φιλοπρωτεύων
10 αὐτῶν διοτρεφὴς οὐκ ἐπιδέχεται [r] ἡμᾶς". Διὰ τοῦτο,
ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ, λόγοις πο-
νηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς· καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις,
οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τοὺς [s] βου-
λομένους" [t] κωλύει, καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει".
11 Ἀγαπητὲ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν, ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ ἀγα-
θοποιῶν, ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν· ὁ [u] † κακοποιῶν, οὐχ ἑώρακε
12 τὸν Θεόν. Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων, καὶ ὑπ'
[x] αὐτῆς" τῆς ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ
[y] ∾ οἴδατε", ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθής ἐστι.
13 Πολλὰ [z] εἶχον" [a] γράφειν", ἀλλ' [b] οὐ θέλω" διὰ
14 μέλανος καὶ καλάμου σοι γράψαι. Ἐλπίζω δὲ εὐθέως
15 ἰδεῖν σε, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν. Εἰρήνη
σοι· ἀσπάζονταί σε οἱ [c] φίλοι"· ἀσπάζου τοὺς [d] φίλους"
κατ' ὄνομα.[e]

---

[u] † δὲ. [y] ∾ οἶδας.

(p) + ἂν 40. 73. al. 5. + τι AB. 7. 68. Copt. Sahid + ἄν τι 29. 66** *Scripsissem forsitan*, Vulg. (q) ὅτι Sahid. (r) ὑμᾶς 33. 73. Æth. (s) ἐπιδεχομένους C. 5. 7. 27. 29. 66** Syr. Arr. Syr. p. in m. Sahid. Arm. Vulg. ed. Sed non Hier. (t) ἐκβάλλει καὶ κωλύει τῆς ἐκκλησίας 4. (u) = ABC. 13. 27. 40. 57. 68. 69. 73. 98. al. 17. Mt. a. g. al. 6. Ed. Sahid. Slav. ms. Vulg. ed. (x) = 17. Copt. Sahid. τῆς ἐκκλησίας καὶ C. Syr. (non Arr.) Syr. p. in m. Arm. (y) ABC. 27. 29. 65. (c. 3. 67.) 66** 68. 73. al. 10. et Barb. 1. Erp. Copt. Sahid. Arm. Slav. 8. Vulg. cantabr. (in Evangeliis D, latine) οἴδαμεν 14** 33. Barb. 1. Mt. k. (z) ἤθελον 27. 29. (a) γράψαι σοι ABC. 29. 40. 66** 68. 73. Copt. Sahid. Arm. Vulg. cantabr. Theoph. (b) οὐκ ἐβουλήθην A. Arm. ed. in m. Vulg. ed. (c) ἀδελφοὶ A. 13. 31. 33. 65. (c. 3. 67.) (Æth.) Syr. p. in m. (d) ἀδελφοὺς 33. Alius. Barb. 1. (Æth.) Syr. p. in m. (e) + ἀμήν 15. 26. Ed. Slav. Codd. lat. Œc. + *Vale*, tol. || Hypographæ: ἰωάννου γ. AB. τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ ἰωάννου τοῦ θεολόγου ἐπιστολὴ καθολικὴ γ. Mt. f. ἰωάννου γ. πρὸς γαΐον, περὶ δημητρίου, ᾧ μαρτυρεῖ κάλλιστα. 62. || στίχ. λβ, s. λα. s. λ, s. πι.

ΙΟΥΔΑ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

ΙΟΥ'ΔΑΣ, [a] ἰησοῦ χριστοῦ" δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ ἰα- 1
κώβου, τοῖς [b] ἐν θεῷ πατρὶ [c] ∾ ἡγιασμένοις", [d] καὶ ἰη-
σοῦ χριστῷ τετηρημένοις" [e] κλητοῖς· Ἔλεος ὑμῖν καὶ 2
εἰρήνη [f] καὶ ἀγάπη" πληθυνθείη.
Ἀγαπητοὶ, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν, 3
περὶ τῆς κοινῆς [g] σωτηρίας * ἀνάγκην ἔσχον γράψαι
ὑμῖν, παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ παραδοθείσῃ
[h] τοῖς ἁγίοις πίστει". Παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρω- 4
ποι οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ [i] κρίμα",
ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ [k] θεοῦ" ἡμῶν [l] χάριν" μετατιθέντες εἰς
ἀσέλγειαν, καὶ τὸν μόνον [m] δεσπότην [n] † [o] καὶ κύριον
ἡμῶν" ἰησοῦν χριστὸν ἀρνούμενοι. Ὑπομνῆσαι δὲ ὑμᾶς 5
βούλομαι, εἰδότας [p] = ὑμᾶς" [q] ἅπαξ" [r] — τοῦτο",

---

[c] ∾ ἠγαπημένοις. [n] † θεὸν.

(a) χριστοῦ ἰησοῦ 40. 57. al. 8. Mt. a. g. al. 4. Ed. tol. Codd. lat. (b) + ἔθνεσιν 27. 29. 66** Syr. utr. Arm. (c) AB. 33** 68. 73. Mt. a. in ora. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Arm. (*Deum Patrem amantibus*, Æth.) Vulg. Orig. Ephr. Auctor synops. Œc. Theoph. in comm. Lucif. Aug. Cassiod. (d) = Syr. p. || χριστῷ] χριστοῦ 40. al. 8. corb. Orig. Ephr. Œc. Theoph. in textu. (e) + ἁγίοις 25. + *et*, Vulg. ed. Lucif. Aug. Cassiod. (f) = 40. (g) + ἡμῶν A. (B. ap. Wetst.) 27. 29. 68. 73. al. 7. Ed. Syr. Erp. Sahid. Arm. Cyr. Theoph. Lucif. + ὑμῶν 25. al. 4. Copt. Slav. ed. Vulg. Ephr. (h) *sanctæ fidei*, demidov. *societati*, Lucif. (i) κατάκριμα 21. || κρίμα ἀσεβείας, τὴν Slav. (exc. rec.) (k) κυρίου 66** Arr. σωτῆρος 4. (l) χάριτα AB. || μετατιθέντες . . χριστὸν = Mt. c. (m) θεὸν καὶ δεσπότην τὸν κύριον ἡμῶν I. X. 42. 57. Ed. θεὸν δεσπότην καὶ κυρ. ἡ. I. X. 32. δεσπότην καὶ θεὸν τὸν κυρ. ἡ. I. X. Slav. 7. (n) = ABC. 27. 29. 33* 36. 61. 66** 68. 73. al. 6. et Barb. 1. Mt. b. Erp. Copt. Æth. (vel δεσπότην vel θεὸν omittit Æth.) Arm. Vulg. Ephr. Didym. Chrys. Cyr. Lucif. Cassiod. Beda. (o) = Æth. || = καὶ 19. Syr. ed. (non ms.) Erp. (p) = A. (B. ap. Wetst.) C. 13. 27. 29.

ὅτι [s]∾ ὁ κύριος″ λαὸν ἐκ [t] γῆς″ αἰγύπτου σώσας, τὸ
6 δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπώλεσεν· Ἀγγέλους
[u] τε″ τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν, [x] ἀλλὰ
ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον″, εἰς κρίσιν μεγάλης
7 ἡμέρας, δεσμοῖς [y] ἀϊδίοις″ ὑπὸ ζόφον [z] τετήρηκεν· Ὡς
σόδομα καὶ γόμοῤῥα, καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν
ὅμοιον [a] τούτοις″ τρόπον [b] ἐκπορνεύσασαι, [c] καὶ ἀπελ-
θοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἑτέρας″, πρόκεινται δεῖγμα, *πυ-
8 ρὸς αἰωνίου δίκην [d] ὑπέχουσαι″. [e] Ὁμοίως″ μέν τοι καὶ
οὗτοι [f] ἐνυπνιαζόμενοι″ σάρκα μὲν μιαίνουσι, κυριότητα
9 δὲ ἀθετοῦσι, [g] δόξας δὲ βλασφημοῦσιν″. Ὁ δὲ μιχαὴλ
ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο
περὶ τοῦ [h] μωσέως″ σώματος, οὐκ ἐτόλμησε κρίσιν ἐπε-
νεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλ᾽ εἶπεν· ἐπιτιμήσαι σοι κύ-
10 ριος [i]. Οὗτοι δὲ, ὅσα μὲν οὐκ οἴδασι, βλασφημοῦσιν·
ὅσα δὲ [k] φυσικῶς″, ὡς τὰ [l] ἄλογα″ ζῶα, ἐπίστανται,
11 ἐν τούτοις φθείρονται. Οὐαὶ αὐτοῖς· ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ

---

[s] ∾ ἰησοῦς.

66** 68. 73. al. 7. (Syr. utr. ap. Wetst.) Arr. Arm. Vulg. Cyr. Lucif. Hier. (q) = Lucif. Post τοῦτο pon. 22. 80. Mt. d. g. Post κύριος s. ἰησοῦς s. θεὸς 66** 68. Syr. Erp. Arm. tol. Clem. Post λαὸν Cassiod. Post σώσας Copt. Sahid. (r) = 66** πάντα ABC. 6. 7. 13. 27. 29. 68. Erp. Syr. p. Copt. Æth. Arm. Vulg. Ephr. Cyr. Lucif. Hier. *omnes vos*, Syr. Cum πάντα sit lectio antiquior quam τοῦτο, neque tamen genuina sed ex 1 Jo. 2, 20. huc illata esse videatur, legendum esse arbitramur εἰδότας, ἅπαξ ὅτι ὁ etc. (s) ἰησοῦς AB. 6. 7. 29. 66** Copt. Sahid. Æth. Arm. ed. in m. Vulg. Cyr. Didym. Hier. Cassian. ὁ θεὸς 5. 8. 68. Syr. Erp. Arm. tol. Codd. lat. Clem. Lucif. *Dominus Deus*, Cassiod. (t) τῆς 69. Ed. Syr. Arm. Œc. (u) δὲ A. 54. Copt. Syr. p. Vulg. Ath. ms. Theoph. Hier. Cassiod. (x) = Sahid. Æth. Vigil. taps. (y) ἀλύτοις Slav. 5. ἀλύτοις καὶ ἀϊδίοις 13. *ignotis*, Syr. (non Arr.) *igneis*, Vigil. taps. ἁγίων ἀγγέλων Lucif. (z) + ἀγρίων ἀγγέλων Clem. (a) = 40. Arm. Vulg. αὐτοῖς 41. τούτοις post τρόπον pon. ABC. 13. 65. 68. Ephr. (b) + ἀπειθείας Sahid. (c) = Erp. ‖ καὶ ἀπελθοῦσαι] = Arm. ‖ ἑτέρας] = Ar. pol. ἑτέροις πρόκεινται δεῖγμα, Conject. *cinis* (τέφρας) *propositæ sunt exemplum ignis æterni*, Lucif. (d) ὑπερέχουσαι A. ἀπέχουσαι 40. (e) ὅμως A. (f) = Vulg. (non tol. Lucif.) ὡς ἐνυπν. Arm. (g) = 1. Lucif. δόξας οὐ τρέμουσι βλασφημοῦντες 4. 21. Slav. ms. et ed. ‖ δόξας] δόξαν 3. 55. Vulg. (h) μωϋσέως BC. 65. 69. 73. Alii. Mt. a. l. Ed. (i) + διάβολε 25. 40. Theoph. in comm. (k) = Sahid. (l) = Syr. ed. Arr. Sahid. ἄφωνα Syr. ms. Vulg.

κάϊν ἐπορεύθησαν [m], καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ [n] μι-
σθοῦ" ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ κορὲ ἀπώ-
λοντο. Οὗτοί εἰσιν [o] ∾ ἐν" ταῖς [p] ἀγάπαις" [q] ὑμῶν" 12
[r] σπιλάδες", συνευωχούμενοι [s] ἀφόβως, * ἑαυτοὺς [t] ποι-
μαίνοντες"· νεφέλαι ἄνυδροι, [u] ὑπὸ ἀνέμων" [x] παραφερόμε-
ναι", δένδρα φθινοπωρινὰ, ἄκαρπα, δὶς ἀποθανόντα, ἐκρι-
ζωθέντα· Κύματα ἄγρια θαλάσσης, ἐπαφρίζοντα τὰς 13
ἑαυτῶν αἰσχύνας· ἀστέρες πλανῆται, οἷς ὁ ζόφος τοῦ
σκότους εἰς [y] † αἰῶνα τετήρηται. Προεφήτευσε δὲ καὶ 14
τούτοις ἕβδομος ἀπὸ ἀδὰμ ἐνὼχ, λέγων· ἰδοὺ, ἦλθε κύ-
ριος ἐν [z] ἁγίαις μυριάσιν" αὐτοῦ, Ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάν- 15
των, καὶ [a] ∾ ἐξελέγξαι" πάντας [b] τοὺς" ἀσεβεῖς [c] = αὐ-
τῶν" περὶ [d] πάντων" τῶν ἔργων [e] — ἀσεβείας : αὐτῶν"
ὧν ἠσέβησαν, καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν [f], ὧν ἐλάλη-
σαν κατ' αὐτοῦ [g] ἁμαρτωλοὶ" ἀσεβεῖς. Οὗτοί εἰσι γογ- 16

---

[o] ∾ οἱ ἐν. [x] περιφερόμεναι. [y] † τόν.
[z] μυριάσιν ἁγίαις. [a] ∾ ἐλέγξαι.

(m) + et redditioni Lamech considerunt, tol. (n) = Ar. pol. Clem. (o) οἱ ἐν A. 13. 27. 29. 66. al. 6. Ed. Syr. utr. Copt. Codd. lat. Aug. (p) ἀπάταις AC. 44. 56. εὐωχίαις 6. 61** (q) αὐτῶν A. Syr. Arm. Vulg. Lucif. (non Aug. (r) *maculæ*, Vulg. *se maculantes*, Syr. *maculati*, tol. Aug. (s) + ὑμῖν C. 57. al. 8. Mt. a. in ora. al. 3. Ed. Arm. Copt. Sahid. Slav. ed. (t) ποιμαίνοντες Sahid. (u) παντὶ ἀνέμῳ 25. 56. Lucif. (x) ABC. 13. 27. 29. 40. 57. 65. (c. al. 6.) 68. 69. 73. 98. al. 28. Mt. a. g. al. 8. Ed. Slav. Theoph. φερόμενοι 16. (y) = A. 40. 57. 68. 69. 73. 98. al. multi. Mt. a. al. 3. Ed. Ephr. Theoph. Œc. εἰς αἰῶνας 67. Mt. l. m. (z) AB. 57. 65. (c. al. 5.) 69. 73. 98. al. 20. Mt. a. g. al. 8. Ed. Vulg. Slav. 5. Chron. pasch. Theoph. ἁγίαις μυριάσιν 45. Photius. item 4. μυριάσιν ἁγίων Syr. μυριάσιν ἀγγέλων Auct. ad Novatian. μυριάσιν ἁγίων ἀγγέλων 8. 25. 56. Sahid. Arr. ἁγίαις μυριάσιν ἀγγέλων 17. 19* Slav. 7. 8. ant. Ephr. μυριάσιν ἁγίαις ἀγγέλων 33. 40. 68. Slav. rec. item 40. item Arm. (a) AB. 13. 27. 40. 57. 61. 68. 69. 98. al. 17. et Barb. 6. Mt. g. al. 8. Ed. Ephr. Phot. Chron. pasch. *perdere omnes impios, et arguere omnem carnem de factis impiorum, s. impietatis eorum*, Auct. ad Novat. et Vigil. (b) = 29. 66** (c) = ABC. 13. 29. 61. 66** 73. al. 6. et Barb. 1. Mt. b. c. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Arm. Vulg. Chron. pasch. (d) = Arm. (e) = 29. 66** al. 3. Syr. Erp. Sahid. tol. ἀσεβῶν Auct. ad Novatian. πονηρῶν Chron. pasch. ‖ ἀσεβείας = C. 36. 68. al. 2. Arm. Damasc. (f) + λόγων C. 13. 27. 29. 68. al. 8. Mt. c. (Syr. Arr. Sahid.) Ephr. Damasc. (g) ἄνθρωποι Sahid. ‖ + καὶ Arm. demidov.

γυσταὶ, μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας [h] αὐτῶν''
πορευόμενοι[i]· καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα,
17 θαυμάζοντες πρόσωπα, ὠφελείας χάριν. Ὑμεῖς δὲ,
ἀγαπητοὶ, μνήσθητε τῶν [k] ῥημάτων τῶν προειρημένων
ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ''·
18 Ὅτι ἔλεγον ὑμῖν, ὅτι [l] ∾ ἐν ἐσχάτῳ'' [m] ∾ χρόνῳ''
[n] ∾ ἔσονται'' ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας
19 πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν. Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες
[o] = ἑαυτοὺς'', [p] ψυχικοὶ'', πνεῦμα μὴ ἔχοντες.
20 [q] Ὑμεῖς'' δὲ, ἀγαπητοὶ, τῇ ἁγιωτάτῃ [r] ὑμῶν'' πί-
στει ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς, ἐν πνεύματι ἁγίῳ * προσ-
21 ευχόμενοι, [s] Ἑαυτοὺς'' ἐν ἀγάπῃ θεοῦ [t] τηρήσατε'',
προσδεχόμενοι τὸ [u] ἔλεος'' τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χρι-
22 στοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον. [x] ∾ Καὶ οὓς μὲν ἐλεεῖτε δια-

---

[l] ∾ ἐπ' ἐσχάτου. [m] ∾ τοῦ χρόνου sive ∾ τῶν χρόνων.
[n] ∾ ἐλεύσονται. [x] ∾ Καὶ οὓς μὲν ἐλέγχετε διακρινομένους· οὓς δὲ σώζετε ἐκ πυρὸς ἁρπάζοντες· οὓς δὲ (ἐλεᾶτε) ἐλεεῖτε — ἐν φόβῳ.

(h) ἑαυτῶν 66** 68. 69. 73. al. 7. Mt. a. al. 6. Ed. Ephr. (i) + τῇ ἀσεβείᾳ καὶ τῇ παρανομίᾳ 56. Alius. Slav. ed. (k) ῥημάτων τοῦ κυρίου ἡμῶν τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων I. X. Sahid. (l) ἐπ' ἐσχάτου ABC. 13. 27. 29. 66** 73. al. 9. Mt. m. Copt. Ephr. Chrys. Cyr. Theoph. ἐπ' ἐσχάτων 68. al. 4. Syr. Hippol. Cyr. alic. (m) χρόνου BC. 13. al. 3. τοῦ χρόνου A. 22. 73. Theoph. τῶν χρόνων 27. 29. 66** 68. al. 8. Mt. m. Syr. Copt. Sahid. Hippol. Ephr. Chrys. Cyr. (n) AC. 13. 29. 66** 73. al. 8. et Barb. 1. Ed. Ar. pol. Copt. Æth. Arm. Slav. 5. Vulg. (non Lucif.) Ephr. (o) = A. 40. 57. 73. 98. al. 12. pluresve. Mt. a* g. al. 5. Ed. (etiam St. 3.) Verss. exc. Vulg. Ephr. Cyr. Theoph. Œc. Lucif. Cassiod. ‖ + *ab unitate fidei, et sunt* Slav. ed. (p) = Syr. (q) ἡμεῖς Arm. (r) ἡμῶν C. 6. 7. 66** Ed. Codd. lat. Ephr. ‖ = Arm. (s) ἑαυτοῖς 1. 56. Mt. d. g. l. m. (t) τηρήσωμεν B. Copt. τηρεῖν Arm. (u) τέλος Mt. f. Syr. p. in m. Theoph. in textu. (x) A. 5. 7. 17. 27. 29. 33. 40. 66** 73. Mt. f. (item C, omisso tamen οὓς δὲ ἐλεεῖτε) Copt. Æth. Arm. Vulg. Quidam ap. Scholiasten in Mt. a. Œc. in comment. Beda. Cassiod. Καὶ οὓς μὲν ἐλεεῖτε διακρινόμενοι (διακρινομένους· 68.) οὓς δὲ (+ ἐν φόβῳ ut videtur 37. 56.) σώζετε ἐκ πυρὸς ἁρπάζοντες· οὓς δὲ ἐλέγχετε, 25. 26. et (addito in fine ἐν φόβῳ) 8. 15. 18. 37. 43. 56. 68. Καὶ οὓς μὲν ἐλεᾶτε διακρινομένους· οὓς δὲ σώζετε ἐκ πυρὸς ἁρπάζοντες· οὓς δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ, B. Καὶ οὓς μὲν ἐκ πυρὸς ἁρπάζετε, διακρινομένους δὲ, ἐλεεῖτε Clem. Hier. *Et quosdam ex illis ex igne rapite; cum autem resipuerint miseremini super eis in timore,* Syr. *Et quosdam corripite super peccatis suis; et quorundam miseremini cum fuerint victi; et quosdam salvate ex igne et liberate eos,* Erp. ‖

κρινόμενοι· Οὓς δὲ = ἐν φόβῳ : σώζετε, ἐκ = τοῦ : πυ- 23
ρὸς ἁρπάζοντες''· μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς
ἐσπιλωμένον χιτῶνα,
Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι [y] ∾ ὑμᾶς'' ἀπταίστους, 24
καὶ [z] στῆσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ [a] ἀμώμους''
ἐν ἀγαλλιάσει [b], Μόνῳ [c] † [d] Θεῷ'' [e] σωτῆρι'' ἡμῶν, 25
[f] ÷ διὰ ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν'' δόξα [g] = καὶ'' [h] μεγαλω-
σύνη'', κράτος καὶ ἐξουσία, [i] + πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος'', [k] καὶ
νῦν'' καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας, [l] ἀμήν''.

---

[y] ∾ αὐτούς.   [c] † σοφῷ.

Præterea ἐν φόβῳ = 13. 36. Mt. a 3* Pro ἐλεεῖτε legitur ἐλέγχετε in 38. 44. cæteroqui cum textu conspirantibus. Post ἁρπάζοντες additur (non expresso οὓς) ἐλέγχετε δὲ ἐν φόβῳ in Slav. ed. (y) αὐτοὺς B. 57. 66* 98. al. 12. pluresve. Mt. a. in ora. g. al. 6. Ed. (etiam St. 3.) Slav. 5. et in marg. 8. Cyr. ἡμᾶς A. 4** || = 4* (z) + ἀσπίλους C. ut videtur. 27. 29. 68. al. 4. Slav. ed. Arm. Theoph. + ἀσπίλους καὶ 17. 66** Mt. a. Syr. utr. Erp. (a) ἀμέμπτους A. (b) + *in adventu Domini nostri Jesu Christi*, Arm. Vulg. ed. (non demid. tol. Aug. Fulg. Beda.) (c) = ABC. 6. 7. 13. 17. 27. 29. 40. 56. 66** ap. Birch. 68. 73. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. Ephr. Fulg. (d) = 41. 57. Ed. || + καὶ 66** Mt. k. Slav. 7. ed. (e) = 78. (f) + Iidem qui not. c. (exc. 6. 56.) et præterea 5. 15. 17. 21. 25. 26. 33. 36. Mt. a. item c. et, ni fallor, f. m. Ar. pol. Slav. 7. ed. Theoph. Fulg. Ex his Arabes prius hemistichium nostri versus conjungunt cum δυναμένῳ versu 24; Æth. vero vs. 24 et 25. habet: *Et potest Deus servare vos sine crimine etc.* (et hic est) *solus Deus servator noster Jesus Christus, cui gloria etc.* Porro Slav. legit διὰ ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Denique Arm. in marg. editionis Amstel. et Constant. eadem habet, quæ cæteri modo laudati; in textu autem legitur σωτῆρι ἡμῶν ἰησοῦ χριστῷ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. Cæterum omissa a nonnullis fuerunt ista propter iteratum ἡμῶν. (g) = ABC. 13. 68. 73. al. 3. Mt. a. tol. Codd. lat. Ephr. Fulg. (h) μεγαλοπρέπεια 27. Barb. 1. χάρις Copt. (i) + ABC. 36. 40. 68. 73. al. 6. Mt. a. f. m. Syr. p. Copt. Æth. Arm. Slav. ed. Vulg. item Slav. 7. Theoph. Fulg. Cassiod. (k) νῦν καὶ ἀεὶ 15. 18. καὶ νῦν καὶ ἀεὶ 13. 26. Æth. (l) = 66** Cassiod. || Hypographæ: ἰούδα. B. ἰούδα ἐπιστολή. A. ἐπιστολὴ ἰούδα καθολικὴ C. τοῦ ἁγίου ἀποστόλου ἰούδα ἐπιστολὴ G. In Arm. edit. 1698. legitur, scriptam esse hanc epistolam anno Domini 64. ab apostolo Juda Jacobi, qui et Lebbæus et Thaddæus vocetur, et Armenis Persisque prædicaverit. Syr. ms. habet: *Explicit Epistola Judæ filii Josephi, fratris Jacobi.* || στίχ. οα. s. ξη. || ὁμοῦ τῶν ζ. καθολικῶν ἐπιστολῶν στίχοι ͵αμϛ.

APOCALYPSIS.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ.

1 ΑΠΟΚΑ'ΛΥΨΙΣ ἰησοῦ χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ
θεὸς, δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ [a] ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τά-
χει″, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ
2 τῷ δούλῳ αὐτοῦ ἰωάννῃ· Ὃς ἐμαρτύρησε τὸν λόγον
[b] τοῦ θεοῦ″, καὶ τὴν μαρτυρίαν [c] ἰησοῦ χριστοῦ″, ὅσα
3 [d] † [e] εἶδε″. Μακάριος ὁ ἀναγινώσκων, καὶ [f] οἱ ἀκούον-
τες″ [g] τοὺς λόγους τῆς προφητείας″, [h] καὶ τηροῦντες″
τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.
4 Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ ἀσίᾳ· χά-
ρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ [i] † ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμε-
νος· καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων [k], [l] ἃ = ἐστιν″ ἐνώπιον

[d] † τε. [i] † τοῦ.

Inscriptiones: ἀποκάλυψις ἰωάννου C. + τοῦ θεολόγου 17. + καὶ εὐαγγελιστοῦ B. ἀποκάλ. ἰωάννου τοῦ ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ 42. ἀποκάλ. τοῦ ἁγίου ἐνδοξοτάτου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ, παρθένου ἠγαπημένου ἐπιστηθίου ἰωάννου θεολόγου 30. + ἣν ἐν πάτμῳ τῇ νήσῳ ἐθεάσατο 16. || ἰησοῦ χριστοῦ ἀποκάλυψις δοθεῖσα τῷ θεολόγῳ ἰωάννῃ 26. (a) = Vigil. taps. ἃ δεῖ γενέσθαι = Dionys. alex. (b) = 28. Andr. 1. Primas. ap. Beng. (c) ἰησοῦ 12. αὐτοῦ Dionys. (d) = ABC. 7. 8. 9. 12. 14. 25. 29. 30. 32. 33. (c. al. 3.) 42. al. 16. Mt. k. l. o. p. r. Compl. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. ms. et ed. ant. Vulg. Dionys. Andr. Primas. (e) οἶδα 29. + καὶ ἅτινά ἐστι, καὶ ἃ (ἅτινα 38. Mt. o.) χρὴ γενέσθαι μετὰ ταῦτα 7. 12. 14. 37. 38. 45. al. 6. et Barb. 3. Mt. o. r. Compl. Ar. pol. Arm. Andr. + καὶ ὅσα ἤκουσε, καὶ ἅτινά εἰσι, καὶ etc. Alius cod. ap. Areth. (f) ἀκούων Barb. 1. Syr. Erp. Æth. Arm. Vulg. ed. (non Primas.) (g) post ἀναγινώσκων pon. Arm. || τοὺς λόγους] τοῦ λόγου. 36. τὸν λόγον B. || λόγους + τούτους C. || προφητείας + ταύτης 7. 16. Syr. Arr. Arm. Vulg. (non tol.) Primas. + *hujus libri*, Æth. + αὐτοῦ Slav. ant. (h) = Æth. καὶ τηρῶν Arr. Arm. Vulg. ed. (i) = AC. 5. 6. 7. 10. 11* 12. 16. 34. 37. 38. Mt. o. Compl. Ed. Andr. Areth. in comment. θεοῦ B. 8. 11** 14. 17. 25. 26. 29. 32. 33. (c. al. 2.) 40. 41. 42. 46. al. 6. Mt. k. p. r. Victorin. Primas. κυρίου 31. Cassiod. (k) + τοῦ κράτους Arm. (l) = Andr. 1. τῶν A. Mt. k. ἅ εἰσιν 36. || ἐστιν = B. 6. 8. 9. 14. 17. 29. 30. 31. 32. 34. 42. al. 10. Mt. l. p. r. (Syr. Erp.)

τοῦ θρόνου αὐτοῦ· [m] Καὶ ἀπὸ" ἰησοῦ χριστοῦ, [n] ὁ μάρ- 5
τυς ὁ πιστὸς", ὁ πρωτότοκος [o] † τῶν νεκρῶν, καὶ ὁ ἄρχων
τῶν βασιλέων τῆς γῆς· τῷ [p] ἀγαπῶντι" ἡμᾶς, καὶ [q] λού-
σαντι" ἡμᾶς [r] ἀπὸ" τῶν ἁμαρτιῶν [s] ἡμῶν"· ἐν τῷ αἵματι
αὐτοῦ, Καὶ [t] ἐποίησεν" [u] ἡμᾶς" [x] βασιλείαν", ἱερεῖς τῷ θεῷ 6
[y] καὶ πατρὶ αὐτοῦ", αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς
αἰῶνας [z] τῶν αἰώνων"· [a] ἀμήν". Ἰδού, ἔρχεται [b] [c] μετὰ" 7
τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμὸς, καὶ οἵ-
τινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν· [d] καὶ κόψονται [e] ἐπ' αὐτὸν"
πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς· ναὶ, ἀμήν. Ἐγώ εἰμι τὸ [f] Α 8
καὶ τὸ Ω", [g] † λέγει [h] κύριος ὁ θεὸς", ὁ ὢν, καὶ ὁ ἦν, καὶ ὁ
ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ.

---

[o] † ἐκ. [p] ἀγαπήσαντι. [x] βασιλεῖς καὶ.
[g] † ἀρχὴ καὶ τέλος. [h] ὁ κύριος.

(m) = Æth. (n) ὃς μάρτυς ἐστιν ὁ πιστὸς 35. (sic interpretatur Arethas.) ὁ μάρτυς πιστός ἐστιν 31. (o) = AB. 6. 7. 8. 9. 14. 25. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 42. 46. al. 12. Mt. o. al. 4. Ed. Syr. Arr. Copt. Vulg. Ecclesia Lugdun. ap. Eus. Andr. 1. et in comm. Areth. Primas. (p) AC. 6. 7. 8. 14. 25. 29. 30. 31. 32. 33. 35* 45. al. 12. Mt. o. al. 4. Ed. τοῦ ἀγαπήσαντος . . . λούσαντος 12** ὃς ἠγάπησεν . . . ἔλουσεν 34. 35** Sic Andr. (q) λύσαντι AC. 6. 7. 12* 28. 36. Syr. Slav. 3. 4. 5. (non 10.) Primas. Cassiod. λύσαντι τοὺς δέσμους τῶν ἁμαρτ. Arm. Utrumque habent Andr. et Areth. Hinc: λύσαντι καὶ ἀπὸ τῶν τῆς ἁμαρτίας κηλίδων λούσαντι τῇ ἐκχύσει τοῦ ζωοποιοῦ αἵματος καὶ ὕδατος, καὶ ποιήσαντι ἡμᾶς βασίλειον ἱεράτευμα, καὶ λούσαντι κ. τ. λ. 7. 45. item 16. Ar. pol. (r) ἐκ AC. 12. 28. 36. 38. Erasm. Ed. Andr. (s) = A. 12. 16. Erasm. Ed. Andr. 2. Primas. ὑμῶν Æth. (t) ποιήσαντι B. 7. 9. 13. 14. 16. 45. al. 2. Sic Andr. in comm. (u) ἡμῖν AC. 13. 23. 27. 31. ‖ *nostrum regnum* tol. harl. (x) AC. 6. 7. 8. 11. 29. 30** 31. 32. 33. (cum 34. 35.) 37. 38. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Eth. Copt. Slav. 3. 4. 5. 10. Areth. Lactant. Victorin. Apring. Beda. βασιλείαν καὶ Ed. Vulg. Andr. 1. Tert. semel. Primas. ‖ βασιλεῖς ἱερεῖς B. 30* ut videtur. βασίλειον ἱεράτευμα 13. 14. 23. 27. Andr. in comm. βασιλείαν καὶ ἱεράτευμα 9. (y) πατρὶ ἡμῶν Arm. πατρὶ αὐτοῦ Arr. Æth. (z) = A. 9. Copt. Slav. 3. 4. 5. (non 10.) Andr. 1. (a) = 33. tol. Codd. lat. (b) + ὁ κύριος Slav. 3. 5. non 10. (c) ἐπὶ C. Æth. Ephr. (d) *et videbit illum omnis terra, et plangent se adveniente eo: ita; Amen.* Primas. in textu et comm. (e) = Mt. k* Erasm. Ed. (f) *Olaph et Tau*, Syr. *Eliph. et Je*, Ar. pol. (g) = ABC. 6. 7. 8. 9. 11. 14. 29. 30. 31. 32. 33. 38. 44. 45. al. 13. Mt. k. 1. p. r. Compl. Ed. Syr. Æth. Slav. 10. (non alii) Areth. in textu. Diadochus. Ambr. Primas. Ambr. ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος 28. 36. Mt. o. Copt. Andr. 1.

9 Ἐγὼ ἰωάννης, ὁ [i] † ἀδελφὸς ὑμῶν, καὶ [k] ∾ συγκοι-
νωνὸς" ἐν τῇ θλίψει καὶ [l] † βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ
[m] ∾ ἰησοῦ χριστοῦ", ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ
πάτμῳ, διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ [n] — διὰ" τὴν μαρ-
10 τυρίαν ἰησοῦ [o] = χριστοῦ". Ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν
[p] τῇ" κυριακῇ ἡμέρᾳ· καὶ ἤκουσα [q] ὀπίσω μου φωνὴν"
11 μεγάλην ὡς σάλπιγγος, [r] λεγούσης"· [s] † [t] Ὃ" βλέπεις
γράψον εἰς βιβλίον, καὶ πέμψον ταῖς [u] ÷ ἑπτὰ" ἐκκλη-
σίαις [x] †, εἰς ἔφεσον, καὶ εἰς σμύρναν, καὶ εἰς πέργαμον,

---

[i] † καὶ. [k] ∾ κοινωνὸς. [l] † ἐν τῇ.
[m] ∾ ἐν χριστῷ s. ἐν ἰησοῦ. [s] † Ἐγώ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος· καί· [x] † ταῖς ἐν ἀσίᾳ.

(h) ABC. 6. 7. 9. 11. 12. 14. 25. 29. 31. 32. 33. (c. 35. 36.) 38. al. 17. Mt. k. l. o. p. r. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Arm. Slav. 10. Vulg. Hippol. Andr. Areth. Diadoch. Orig. int. Primas. Ambr. || = Slav. 3. Orig. int. alic. κύριος σαβαώθ. Slav. 4. 5. (i) = AC. 6. 7. 9. 11. 12. 14. 25. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 38. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. 5. 10. Vulg. Orig. Dionys. alex. Andr. Areth. Primas. Cassiod. (k) 6. 7. 9. 11. 16. 29. 30. 31. 32. 33. 42. 45. al. 13. Mt. k. l. p. r. Compl. Areth. || Rec. Orig. Dionys. Andr. (l) = ABC. 6. 9. 11. 14. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 38. al. 14. Mt. k. l. r. Compl. Ed. Copt. Erp. Vulg. Orig. Dionys. alex. Andr. 1. Areth. Primas. || καὶ ἐν = Mt. p. || τῇ βασιλείᾳ καὶ = Syr. (non Arr.) Æth. || καὶ ὑπομονῇ non attingunt Andr. et Areth. (m) ἐν χριστῷ AB. 25. ἐν ἰησοῦ C. 38. Copt. tol. Codd. lat. Orig. ἐν χριστῷ ἰησοῦ 6. 7. 9. 11. 14. (ἢ ἐν Χ. Ἰ. 29.) 30. 32. 33. (c. al. 3.) 37. 45. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Syr. Arr. Arm. Vulg. Areth. Primas. ἰησοῦ Dionys. alex. Apring. Rupert. item Æth. *et propter patientiam Domini Jesu*, Æth.

(n) = AC. 4. 9. 31. 34. 35. 37. 38. Mt. l. Erasm. Ed. Copt. Arm. Vulg. Dionys. alex. Andr. 1. Areth. Primas. (o) = AC. 12. 28. 36. Vulg. (non lips. 5. 6.) Dionys. Andr. 1. || Habent Syr. Arr. Arm. Primas. Ansbert. Haimo. (p) — 16. || *in die feriæ primæ*, Æth. (q) φωνὴν ὀπίσω μου 17. 25. 26. 27. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. al. pluresve. Mt k. l. p. r. Compl. Areth. Alii aliter. || ὀπίσω μου = 28. ὄπισθέν μου A. (r) λαλούσης Mt. r. ἠχούσης 12. φωνούσης 38. (s) = ABC. 8. 9. 11. 14. 29. 30. 31. 32. 33. (cum 34. 35.) 46. al. 15. Mt. k. l. p. r. Compl. Ed. Syr. (non Arr.) Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. 10. Vulg. Andr. 1. Areth. Primas. Attingit Andr. in comm. || εἰμι et tertium καὶ = 7. 16. (t) ἃ 34. 35. 38. Primas. (u) + ABC. 7. 8. 9. 11. 12. 14. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 38. 46. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. 10. Vulg. Andr. Areth. Primas. (x) = ABC. 7. 8. 9. 11. 12. 14. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 38. 45. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Codd. lat. harl. tol. Andr. Areth. Primas.

καὶ [y] εἰς Θυάτειρα", καὶ εἰς σάρδεις, καὶ εἰς Φιλαδέλ-
φειαν, καὶ εἰς λαοδίκειαν. Καὶ [z] ἐπέστρεψα βλέπειν 12
τὴν φωνὴν ἥτις [a] ∾ ἐλάλησε" μετ' ἐμοῦ· καὶ ἐπιστρέψας
εἶδον ἑπτὰ λυχνίας χρυσᾶς, Καὶ ἐν μέσῳ τῶν [b] = ἑπτὰ" 13
λυχνιῶν [c d] ὅμοιον" [e] υἱῷ" ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη,
καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς [f] μαστοῖς" ζώνην χρυσῆν·
Ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες, [g] λευκαὶ" [h i] ὡς" ἔριον 14
[k] λευκὸν", ὡς χιών· καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ πυ-
ρός· Καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι [l] χαλκολιβάνῳ", [m] ὡς" 15
ἐν καμίνῳ [n] πεπυρωμένοι"· καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ
ὑδάτων πολλῶν· Καὶ [o] ἔχων" ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ [p] χειρὶ" 16
ἀστέρας ἑπτά· καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία
δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη· καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ, ὡς ὁ
ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ. Καὶ ὅτε εἶδον αὐτὸν, 17
ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός· καὶ [q] ἔθηκε" τὴν
δεξιὰν αὐτοῦ [r] † ἐπ' ἐμὲ, λέγων [s] †· μὴ φοβοῦ· ἐγώ εἰμι*

---

[a] ∾ ἐλάλει. [i] ὡσεὶ. [q] ἐπέθηκε. [r] † χεῖρα. [s] † μοι.

(y) εἰς Θυάτειραν A. 8. 11. 14. 34. 35. Æth. Synops. εἰς Θυατείρας 12. Erasm. Ed. ἐν Θυατείροις 36. (z) + ἐκεῖ B. 7. 8. 9. 12. 13. 25. 29. 30. 31. 32. 33. 45. al. 12. Mt. o. al. 4. Compl. Ar. pol. Sed = Verss. Andr. Areth. Iren. Cypr. Hier. Primas. (a) BC. 8. 9. 11. 14. 29. 30. 31. 32. 34. 38. 46. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. λαλεῖ A. (b) = AC. 12. 28. 38. 46. Erasm. Ed. Syr. Erp. Æth. Arm. Copt. Iren. Andr. Cypr. Firmicus. Primas. Tychon. Hier. (c) + τῶν χρυσῶν 34. 35. Ar. pol. Æth. Vulg. non tol. (d) ὁμοίωμα A. harl. Slav. 4. 10. ὅμοιος Slav. 5. ant. (e) υἱὸν 7. 8. 9. 11. 14. 31. 32. 33. (c. 34. 35.) 45. al. 12. Mt. l. p. (f) μαζοῖς A. 10. 17. 28. 37. Mt. o. Compl. Andr. (sed Andr. 1. in m. στ.) Utrumque Areth. (g) = Arm. Æth. harl. Iren. ed. Tychon. io textu. (h) + καὶ 19. 26. 27. 29. 30. 40. 41. 42. Mt. p. r. (i) ὡς Iidem et A. 7. 8. 9. 14. 16. 25. 38. Mt. k. 1. Areth. (k) = 8. Cypr. Primas. ‖ + καὶ 8. 36. Æth. Arm. Vulg. (l) χαλκῷ λιβάνῳ 7. 32. χαλκοκλιβάνῳ Conject. *aurichalco Libani*, Tychon. Primas. (m) = Arm. (n) πεπυρωμένῳ 16. Syr. Arr. Æth. Slav. 4. 10. ant. Vulg. Iren. Cypr. Primas. Non Victorin. Tychon. πεπυρωμένης AC. (o) = (et mox ἀστέρες) A. 41. (Æth.) εἶχεν 34. 36. (p) = 10. 28. Arm. Vulg. Andr. 2. Cypr. Primas. alii. Ante αὐτοῦ pon. AC. 12. 14. 17. 31. 32. al. 4. Mt. l. o. Compl. Andr. 1. Areth. (q) AC. 6. 7. 8. 9. 14. 25. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 38. 45. al. 9. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. (r) = AC. 6. 7. 8.

8 ὁ [t] πρῶτος" καὶ ὁ ἔσχατος, Καὶ ὁ ζῶν· καὶ ἐγενόμην
νεκρὸς, καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων·
9 [u] † καὶ ἔχω τὰς [x] κλεῖς" [y] τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ᾅδου." Γράψον
[z] ⁜ οὖν ἃ εἶδες, καὶ ἅ εἰσι, καὶ ἃ μέλλει γίνεσθαι μετὰ
0 ταῦτα. Τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων [a] ὧν" εἶδες ἐπὶ
τῆς δεξιᾶς μου, καὶ [b] τὰς" ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς [c].
οἱ ἑπτὰ ἀστέρες, ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσι· καὶ
[d] αἱ λυχνίαι αἱ ἑπτὰ [e] †, [f] ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσί.
1 Τῷ ἀγγέλῳ [g] ∾ τῆς" [h] ἐν ἐφέσῳ" ἐκκλησίας γράψον·
τάδε λέγει [i] ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ
αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν [k] ἑπτὰ" λυχνιῶν τῶν
2 χρυσῶν· Οἶδα τὰ ἔργα σου, [l] καὶ τὸν κόπον — σου",

---

[u] † ἀμήν· [y] τοῦ ᾅδου καὶ τοῦ θανάτου. [d] αἱ ἑπτὰ λυχνίαι. [e] † ἃς εἶδες. [g] ∾ τῷ. [h] ἐφεσίνης.

---

9. 11. 14. 25. 29. 30. 31. 32. 33. (c. 34. 35.) 38. 45. al. 9. Mt. k. l. p. r. Ed. Arm. Æth. Slav. 4. (non alii.) Vulg. Areth. Cypr. Firmic. Primas. (s) = AC. 6. 7. 8. 9. 11. 12. 14. 17. 25. 28. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 38. 45. 46. al. 7. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Arm. Slav. 3. 4. 10. Vulg. Andr. Areth. Cypr. Primas. Capreol. carth. Firmic. (t) πρωτότοκος A. Areth. (u) = AC. 36. 38. Erasm. Ed. Copt. Æth. Arm. Ar. pol. Vulg. Orig. bis. Andr. 2. Iren. Cypr. Firmic. Primas. Capreol. (x) κλεῖδας 6. 8. 14. 25. 29. 30. 31. 32. 33. 42. al. 5. Mt. l. p. r. Andr. 2. in textu. Areth. (y) A. 6. 7. 8. 9. 11. 14. 17. 25. 29. 30. 31. 32. 33. (c. 34. 35.) 38. 45. 46. al. 8. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Verss. et Slav. 3. 4. 10. Andr. (habetutrumque) Areth. Iren. Cypr. Primas. alii. (z) + AC. 6. 7. 9. 12. 14. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 45. al. 15. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Æth. Slav. ms. et ed. Vulg. Andr. Primas. Cassiod.

(a) οὓς AC. 8. 12. Erasm. Ed. Andr. 1** (b) = 29. 30* Mt. r. (c) + ταῦτα εἰσιν· 19. 25. (d) AB. 4. 6. 13. 25. 29. 31. 32. al. 5. item al. 4. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Vulg. Andr. ap. Wetst. αἱ λυχνίαι ἑπτὰ C. 30. 33. (c. 35.) ἑπτὰ λυχνίαι 23. Erasm. Ed. (e) = ABC. 6. 7. 8. 9. 11. 16. 25. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 38. al. 9. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Arm. Slav. 3. (non 4. 5.) Vulg. Areth. Cypr. Primas. (f) + αἱ 34. 38. Mt. k. (g) τῷ AC. 36. (h) AC. 6. 7. 8. 9. 12. 14. 25. 29. 30. 31. 32. 33. (c. 34. 35.) 46. al. 16. et Barb. 4. Mt. o. al. 4. Ed. (Syr. Arr.) Vulg. Andr. Areth. Aug. ἐφέσῳ (et pon. post ἐκκλ.) Compl. ἐφέσου 16. ἐφεσίων 38. (i) + κύριος 34. 35. Mt. r. (k) = 38. Arm. Tychon. (l) = 29. 30. Ante τὰ ἔργα σου pon. Victorin. ‖ σου = AC. 10. 12. 17. 36. 46. al. 3. Mt. o. Compl. Syr. (non Arr.) Arm. Vulg. (non lips. 6.) Andr. 1. Primas. Hier. Aug. Victorin. Cassiod.

[m] καὶ τὴν ὑπομονήν σου″, [n] καὶ″ ὅτι οὐ δύνῃ βαστάσαι
[o] κακούς″· καὶ [p] ἐπείρασας″ τοὺς [q] λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους = εἶ-
ναι″, καὶ οὐκ εἰσί· καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς· Καὶ [r] ὑπο- 3
μονὴν ἔχεις καὶ ἐβάστασας″ [s] διὰ″ τὸ ὄνομά μου, [t] καὶ οὐκ ἐκοπίασας″.
Ἀλλ' [u] ἔχω κατὰ σοῦ″, ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην 4
ἀφῆκας. Μνημόνευε οὖν πόθεν [x] πέπτωκας″, καὶ μετανόη- 5
σον, καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον· εἰ δὲ μὴ, ἔρχομαί
[y] σοι″ [z] = ταχὺ″, καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ
τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανοήσῃς. Ἀλλὰ τοῦτο [a] ἔχεις″, 6
ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν [b] νικολαϊτῶν, [c] ἃ″ κἀγὼ μισῶ.
Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω, τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς [d] ἐκ- 7
κλησίαις· τῷ νικῶντι δώσω [e] αὐτῷ″ φαγεῖν ἐκ τοῦ

---

[p] ἐπειράσω. [q] φάσκοντας εἶναι ἀποστόλους.
[r] ἐβάστασας, καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καί. [t] κεκο-
πίακας, καὶ οὐ κέκμηκας. [x] ἐκπέπτωκας.

(m) = 42* || σου = Arm. (n) = A. Æth. Cassiod (o) κακὰ 31. (p) ABC. al. 33. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. (Slav. ms. et ed.) Andr. Areth. || = Victorin. (q) ABC. al. 30. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Æth. Arm. Slav. ms. et ed. Vulg. Andr. Areth. Primas. Victorin. Sed ex his = εἶναι ABC. 18. 25. Slav. (exc. 10.) Et = ἑαυτοὺς 12. Andr. 2. (r) ABC. 6. 8. 9. 12. 14. 29. 30. 31. 32. 36. al. 12. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Erp. (item Ar. pol.) Copt. Æth. Slav. ms. Vulg. Areth. Primas. Aug. || ὑπομονὴν ἔχεις καὶ = 33. (c. 34. 35.) || καὶ ἐβάστασας = 37. Victorin. (+ με 16. 45. 46. + αὐτοὺς Arm. barl*) καὶ ἐβάπτισας 1. Erasm. Andr. 1. καὶ ἐβάπτισάς με 7. || καὶ ante διὰ præter laudatos omittunt 17. 18. 25. Mt. o. Compl. Arm. Hier. (s) = 6. 14. 31. (t) Sic, seu καὶ οὐ κεκοπίακας, AC. 6. 7. 8. 9. 12. 14. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) al. 15. Mt. o. al. 4. Compl. Syr. Arr. Æth. Slav. 4. 10. Vulg. Andr. 1. Areth. Primas. Aug. Hier. item, omisso καὶ, B. καὶ κεκοπίακας 16. 37. 38. Arm. Slav. 3. Andr. 2. (u) λέγω πρός σε Arm. Sed rec. in m. Sic etiam vs. 14. et 20. (x) AC. 6. 8. 9. 14. 25. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 38. al. 9. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. Primas. Cypr. alii. *excideris*, Vulg. Victorin. Auct. ad Novat. Aug. (y) = 12. Arm. Æth. (z) = AC. Copt. Æth. Vulg. (non harl*) Auctor ad Novatian. Aug. Hier. Isid. hispal. Victor tun. τάχει Erasm. Steph. 3. Ed. ἐν τάχει Ed. (a) *fac*, Arm. sed rec. in m. *habes bonum*, Vulg. ms. Primas. (b) + αἰσχρουργῶν 36. (c) = A. Copt. *sicut*, Æth. Primas. (d) + ἑπτὰ A. item C. (e) = 10. 17. Mt. o. Compl. Vulg. ed. Areth. in comment.

ξύλου τῆς ζωῆς [f], ὅ ἐστιν ἐν [g] τῷ παραδείσῳ" τοῦ Θεοῦ
[h] ÷ μοῦ".
8 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ [i] τῆς" [k] ἐν σμύρνῃ ἐκκλησίας" γράψον· τάδε
λέγει ὁ [l] πρῶτος" καὶ ὁ ἔσχατος, [m] ὃς" ἐγένετο νεκρὸς,
9 καὶ [n] ἔζησεν· Οἶδά σου [o] = τὰ ἔργα, καὶ" τὴν θλίψιν,
καὶ τὴν πτωχείαν, ([p] ἀλλὰ πλούσιος" εἶ,) καὶ τὴν βλασφη-
μίαν [q] ÷ ἐκ" τῶν λεγόντων ἰουδαίους εἶναι [r] ἑαυτοὺς", καὶ
10 οὐκ εἰσὶν, ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ σατανᾶ. [s] ∾ Μηδὲν"
φοβοῦ ἃ μέλλεις [t] πάσχειν"· ἰδοὺ [u], μέλλει [x] βαλεῖν"
[y] ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν" εἰς φυλακὴν, [z] ἵνα πειρασθῆτε"· [a] καὶ
ἕξετε θλίψιν" [b] ∾ ἡμερῶν" δέκα. γίνου πιστὸς ἄχρι
11 θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. Ὁ ἔχων

---

[g] μέσῳ τοῦ παραδείσου.
[p] πλούσιος δὲ.
[y] ἐξ ὑμῶν ὁ διάβολος.
[k] ἐκκλησίας σμυρναίων.
[s] ∾ μὴ.
[b] ∾ ἡμέρας.

(f) + αὐτοῦ 26. 41. 42. (g) ABC. 6. 7. 8. 9. 14. (omisso τῷ 29.) 30. 31. 32. 33. 38. 45. al. 12. et Barb. 1. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Æth. Slav. 10. (non 3. 4. 5.) Vulg. Areth. Cypr. Orig. int. Primas. Idac. Vigil. Tychon. (h) + B. 6. 7. 8. 9. 14. 16. 25. 29. 30. 31. 32. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 13. et Barb. 1. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Slav. 10. (non alii.) Vulg. Areth. Cypr. Orig. int. Primas. alii. (i) τῷ A. (k) A (sed ἐν σμύρνης A.) C. 6. 7. 8. 9. 12. 14. 16. 25. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 38. 46. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Æth. Slav. 10. (item Vulg. et Arm.) Andr. 2. Areth. Primas. (l) πρωτότοκος A. (m) = 9. 13. 25. 29. 32. al. 4. Mt. l. p. r. (n) + ἤδη Slav. ed. (o) = AC. 19. Mt. k. Ed. Copt. Æth. Vulg. Andr. in comm. Primas. (p) ABC. 6. 7. 8. 9. 12. 14. 16. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) al. 18. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Verss. etiam Slav. ms. et ed. Andr. in textu. Areth. Pseudo Chrys. Latini. (q) ABC. 6. 7. 8. 9. 14. 16. 29. 30. 31. 32. 35. al. 14. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Copt. Arm. Slav. 3. 10. Vulg. Areth. Primas. (r) = 16. Alii transp. ‖ αὐτοὺς 6. 31. 36. (s) μὴ ABC. 8. Mt. o. Andr. 2. (t) παθεῖν B. 6. 8. 9. 14. 29. 30. 31. 32. 33. 38. al. 8. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. Andr. 2. (u) + δὴ 6. 8. 9. 12. 29. 30** 31. 42. al. 12. Mt. k. l. o. p. Compl. Ed. Slav. 10. Andr. 2. Areth. (x) βάλλειν AC. 12. 29. 30. 32. 34. 35. 36. al. 2. pluresve. Mt. r. ‖ = 30* (y) AC. 6. 12. 14. 17. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 45. al. 9. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Vulg. Areth. Primas. Tert. Hier. item Syr. Arr. Arm. (z) = Mt. r. (a) = Tert. (b) B. 6. 8. 9. 14. 29. 30. 31. 32. 33. (c. 35.) 38. al. 10. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Arr. Vulg. ms. Tychon.

οὖς, ἀκουσάτω, τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· ὁ
νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ θανάτου [c] τοῦ δευτέρου".
Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν περγάμῳ ἐκκλησίας γράψον· 12
τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον τὴν ὀξεῖαν·
Οἶδα [d] — τὰ ἔργα σου, καὶ" [e] ποῦ" κατοικεῖς, ὅπου ὁ 13
θρόνος τοῦ σατανᾶ· καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ
ἠρνήσω τὴν πίστιν μου, [f] = καὶ" ἐν ταῖς ἡμέραις, [g] =
ἐν : αἷς" [h] ἀντίπας" ὁ μάρτυς [i] μου" ὁ πιστὸς, [ii] ὃς"
ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν, ὅπου [k] ὁ σατανᾶς κατοικεῖ". Ἀλλ' ἔχω 14
κατὰ σοῦ [l] ὀλίγα", [m] ὅτι" ἔχεις [n] ἐκεῖ κρατοῦντας" τὴν
διδαχὴν βαλαὰμ, ὃς [o] ∾ ἐδίδασκε" [p] τῷ" βαλὰκ [q] βα-
λεῖν" σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν ἰσραὴλ, [r] φαγεῖν [s] εἰ-
δωλόθυτα" καὶ πορνεῦσαι. Οὕτως ἔχεις καὶ σὺ [t] κρα- 15
τοῦντας" τὴν διδαχὴν [u] = τῶν" νικολαϊτῶν * [x] ὁμοίως *.

---

[k] κατοικεῖ ὁ σατανᾶς. [o] ∾ ἐδίδαξε. [p] ∾ τὸν. [x] ὃ μισῶ.

(c) = harl. (d) = AC. 38. Ed. Copt. Æth. Slav. 3. 4. (non 10.) Vulg. Primas. Tychon. Hier. Non attingunt in comm. Andr. Areth. (e) ὅτι Arm. (f) = 6. 7. 8. 9. 12. 14. 16. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 38. al. 13. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Æth. Arm. Vulg. ms. Andr. Primas. Auctor quæst. ex utr. Test. (g) ἐν αἷς = AC. Copt. Vulg. ms. Primas. Ansbert. Haymo. ἐμαῖς Erasm. Slav. 3. 4. (non 10.) || ἐν = 6. 9. 25. 29. 30. 31. 32. 33. (c. 35.) 38. al. 10. Mt. k. l. p. r. Ed. Vulg. ms. Auctor quæst. (h) ἀντείπας A. 9. al. 4. Mt. p** ἀντ' εἶπας 19. 23. *quibus contendisti cum teste etc.* Syr. Erp. *quibus spectaculo expositus fuit etc.* Syr. ms. *prodidisti testem etc.* Copt. ap. Wilkins *antiquis*, harl* Alii aliter. (i) = 12. 36. Erp. || πιστὸς + μοῦ A. 14. Syr. (ii) = 6. 31. Æth. demidov. Auctor quæst. (k) AC. 6. 12. 14. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 45. 46. al. 9. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Copt. Arm. Vulg. Andr. Areth. Latini. (l) = Slav. 3. (non 4. 10.) (m) = C. Syr. Copt. tol. harl* Codd. lat. Primas. Ansbert. (n) παρὰ σοὶ Arm. ἐκεῖ tol. (o) 6. 7. 8. 14. 16. 29. 30. 32. 33. (c. al. 2.) al. 9. Mt. o. al. 4. Compl. Areth. (p) AC. 11. ἐν τῷ 18. Erasm. Steph. 3. τὸν βασιλέα Areth. in comm. || τὸν βαλαὰκ C. 32. al. 3. Andr. l. τὸν βαλαὰμ 14. 16. ἐν τῷ βαλαὰμ τὸν βαλὰκ Andr. ed. ἐν τῷ βαλαὰκ τὸν βαλαὰμ Andr. l. in comm. (q) βασιλεῖ A. (r) + καὶ 6. 7. 8. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 2.) al. 6. Mt. l. p. r. Slav. 10. Andr. 2. Areth. + τοῦ 9. 16. al. 2. (s) = Vulg. Sed non Primas. Ambr. Auctor quæst. Auct. de promiss. (t) = Arm. (u) = AC. 6. 14. 29. 30. 32. 33. (c. al. 3.) al. 7. Mt. l. p. r. (x) AC. 6. 7. 8. 9. 14. 16. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 45. 46. al. 15. et Barb. 2. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. (non Arr.)

16 Μετανόησον [y] ÷ οὖν·" εἰ δὲ μή, ἔρχομαί [z] σοι" [a] ταχὺ",
καὶ πολεμήσω [b] μετ' αὐτῶν" ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στό-
17 ματός μου [c]. Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω, τί τὸ πνεῦμα
λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ [d] † [e] τοῦ"
μάννα τοῦ κεκρυμμένου, [f] καὶ δώσω αὐτῷ" ψῆφον [g] λευ-
κὴν", καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ
οὐδεὶς [h] οἶδεν" εἰ μὴ ὁ λαμβάνων.
18 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ [i] τῆς" ἐν [k] Θυατείροις" ἐκκλησίας
γράψον· τάδε λέγει [l] ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ", ὁ ἔχων τοὺς
ὀφθαλμοὺς [m] αὐτοῦ" ὡς φλόγα πυρὸς, καὶ οἱ πόδες αὐ-
19 τοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ. Οἶδά σου [n] — τὰ ἔργα, καὶ"
τὴν ἀγάπην, [o] καὶ τὴν πίστιν, καὶ τὴν διακονίαν", [p] καὶ τὴν ὑπο-
μονήν σου, καὶ τὰ ἔργα σου" [q] † τὰ ἔσχατα [r] πλείονα"

---

[d] † φαγεῖν ἀπό. [h] ἔγνω. [o] καὶ τὴν διακονίαν, καὶ τὴν πίστιν, [q] † καί.

Copt. Slav. 10. Vulg. Areth. Primas. Auct. quæst. ἣν μισῶ Andr. 1. ὁμοίως, ἣν μισῶ Slav. 3. 4. Andr. 2. ὁμοίως, ὃ μισῶ 12. 13. 17. ὁ μισῶ ὁμοίως lips. 4. ‖ = 38. Æth. (y) + AC. 6. 7. 8. 9. 12. 16. 29. 30. 31. 32. 33. (c. 34. 35.) 38. 45. 46. al. 12. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. Arr. Æth. Arm. Slav. 10. Andr. 2. Areth. (z) = 12. 38. Arm. (a) = Ambr. alic. Ansbert. Beda. Haymo. Rupert. Sed non Primas. Hier. (b) μετά σου Primas. Hier. (c) + καὶ ἐν τῇ ἀπειλῇ ἡ φιλανθρωπία 7. 16. 45. Ar. pol. Ex Andreæ comment. (d) = ABC. 6. 8. 9. 29. 30. 31. 32. 33. 38. al. 10. et. Barb. 1. Mt. k. l. p. r. Ed. Copt. Æth. Vulg. Victorin. ‖ φαγεῖν = Areth. in textu. Primas. ‖ ἀπὸ = 11. 13. 14. 19. tol. Areth. in comm. Ambr. Auct. quæst. ἐκ 36. (e) τὸ B. Æth. Vulg. Ambr. Auctor quæst. Victorin. Ante φαγεῖν pon. τοῦ 13. 14. (f) = 38. (g) = Hier. Gregor. I. Auct. de prom. *sanctum*, Arm. + *pretiosum*, Slav. 3. 4. (h) ABC. 6. 7. 8. 9. 12. 14. 16. 29. 30. 31. 32. 34. 35. 36. 38. 46. al. 17. et Barb. 4. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (i) = C. τῷ Primas. item, omisso mox ἐκκλησίας, A. et ut videtur Tert. (k) Θυατείραις Erasm. Θυατείρῃ B. 7. 9. 14. Alii. Mt. p. Θυατείρης 34. Θυατείρων 38. (l) = Epiph. (m) = A. 36. 38. Andr. 2. Epiph. (n) = 12. Ed. Copt. Epiph. (o) hoc ord. AC. 6. 12. 16. 25. 29. 20. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 45. al. 6. pluresve. Mt. k. l. o. p. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 4. 10. Vulg. ms. Andr. Areth. Hier. Primas. Apring. Ansb. Haymo. ‖ καὶ τὴν πίστιν ante καὶ τὴν ἀγάπην pon. Mt. r. Vulg. ed. Epiph. (p) σου ἐν ὑπομονῇ Arm. (q) = AC. 6. 7. 8. 9. 14. 16. 29. 30. 31. 32. 35. 36. 38. al. 17. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Slav. 4. Vulg. Andr. Areth. Epiph. Orig. int. Primas. Auct. quæst. ‖ ὅτι πλείονα τὰ ἔργα σου τὰ ἔσχατα τῶν πρώτων Arm. (r) κρείττονα 32** Auct. quæst. χείρονα 4.

τῶν πρώτων. Ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ [s] †, ὅτι [t] ἀφεῖς" τὴν 20
γυναῖκά [u] ÷ σου" [x] ἰεζάβελ, [y] ἡ λέγουσα" [z] ἑαυτὴν" προφῆτιν,
[a] καὶ διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺς" ἐμοὺς δούλους, πορνεῦσαι καὶ
[b] φαγεῖν εἰδωλόθυτα". [c] Καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετα- 21
νοήσῃ, [d] καὶ οὐ θέλει μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς". Ἰδοὺ, [e] † βάλ- 22
λω αὐτὴν εἰς [f] κλίνην", καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ' αὐ-
τῆς εἰς θλίψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοήσωσιν ἐκ τῶν
ἔργων [g] αὐτῆς", Καὶ τὰ τέκνα [h] αὐτῆς" ἀποκτενῶ ἐν [i] θα- 23

[s] † ὀλίγα. [t] ἐᾷς. [x] ἰεζαβὴλ. [y] τὴν λέγουσαν. [a] διδάσκειν καὶ πλανᾶσθαι. [b] εἰδωλόθυτα φαγεῖν. [d] ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς, καὶ οὐ μετενόησεν. [e] † ἐγώ. [g] ∾ αὐτῶν.

(s) = ABC. 6. 7. 8. 9. 14. 16. 29. 30. 31. 32. 34. 35. 38. al. 16. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt, Æth. Slav. 3. 4. 10. harl. tol. lips. 5. Codd. lat. Andr. 2. Epiph. Tert. Tychon. Auct. quæst. πολὺ 12. 17* 36. Barb. 1. Arm. (sed rec. in m.) πολλὰ 28. Andr. 1. Cypr. Primas. Victor tun. (t) ἀφεῖς s. ἀφεὶς ABC. 6. 7. 8. 9. 12. 14. 16. 29. 30. 31. 32. al. 15. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Andr. 1. Epiph. Victor tun. ἀφίης 34. 35. Mt. k. Ed. Areth. ἀφῆκας 26. 36. Andr. 2. ποθεῖς 33. tenes, Tert. (u) + A. 6. 7. 8. 9. 12. 14. 29. 30. 31. al. 16. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Slav. 10. Andr. Areth. Cypr. Primas. Sed non Tert. Auct. quæst. Victor tun. (x) ABC. Alii. Mt. o. al. 4. Compl. Erasm. Ed. Epiph. Andr. Areth. (y) AC. Ed. ἡ λέγει B. 6. 7. 8. 9. 14. 16. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 2.) al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. καὶ λέγει 42. (z) αὐτὴν. AB. 16. 40. (a) ABC. 6. 7. 8. 9. 12. 14. 16. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) al. 19. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Codd. lat. item Slav. ant. Andr. Tert. Victor tun. Auct. quæst. Haymo. καὶ διδάσκει (πλάνην Arm.) πλανᾶν Arm. Slav. 4. et sinis eam docere etc. Primas. (b) AC. 33. (c. al. 3.) Alii. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Verss. Andr. Areth. Epiph. Latini. (c) Vs. 21. = 46. (d) A. (οὐκ ἠθέλησεν A. Primas. Victor tun. Alii.) BC. 6. 7. 8. 9. 14. 16. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) (καὶ εἰ μὲν θέλει etc. 38.) al. 18. Mt. k. l. p. r. item o** Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Slav. 3. 4. 10. Vulg. Epiph. Andr. Areth. Tert. Cypr. Primas. Alii. ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς, cæteris omissis, 12. 17. ‖ αὐτοῖς χρόνον μετανοεῖν ἐκ τῆς πορν. αὐτῶν, καὶ οὐ μετενόησαν Arm. (e) = AC. al. 31. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Copt. Æth. Slav. 3. 4. 10. Vulg. Andr. Areth. Tert. Cypr. Alii. (f) φυλακὴν A. luctum, Quidam ap. Primas. (g) BC. 6. 7. 9. 14. 16. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 2.) 38. al. 15. et Barb. 3. Mt. o** al. 4. Compl. Ed. Syr. ms. Erp. Æth. Slav. 10. harl* tol. Vulg. ms. Areth. Tert. Ansbert. Sed non A. 12. 36. Alii. Arm. Andr. Primas. Cypr. Alii. Nonnulli etiam μετανοήσῃ, loco pluralis. (h) αὐτῶν Arm. Slav. ms. et ed. (exc. 10.) (i) θυμῷ 36. gladio, Victor tun.

νάτῳ″· καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι, ὅτι ἐγώ εἰμι
ὁ ἐρευνῶν νεφροὺς καὶ καρδίας· καὶ δώσω ὑμῖν ἑκάστῳ
24 κατὰ τὰ ἔργα [k] ὑμῶν″. Ὑμῖν δὲ λέγω, [l] — τοῖς : λοι-
ποῖς″ τοῖς ἐν Θυατείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσι τὴν διδαχὴν
ταύτην, [m] † οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ [n] βαθέα″ τοῦ σατανᾶ,
(ὡς λέγουσιν·) οὐ [o] ∾ βαλῶ″ ἐφ᾽ ὑμᾶς ἄλλο βάρος·
25 [p] Πλὴν ὃ [q] ἔχετε″, κρατήσατε, ἄχρις οὗ [r] ἂν ἥξω.″
26 [s] Καὶ″ ὁ νικῶν, [t] καὶ ὁ″ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα
27 μου, δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν· Καὶ ποιμανεῖ
αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· [u] ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ
28 [x] ∾ συντρίβεται″, Ὡς κἀγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ πατρός
29 μου· καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρωϊνόν. Ὁ ἔχων
οὖς, ἀκουσάτω, τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

1 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον·
τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ [y] ἑπτὰ″ πνεύματα [z] τοῦ θεοῦ″,
καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας· οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι

---

[l] καὶ λοιποῖς. [m] † καί. [n] βάθη.
[o] ∾ βάλλω. [x] ∾ συντριβήσεται.

(k) αὐτοῦ B. 38. Vulg. ed. Tert. Victor. Auct. quæst. αὐτῶν Arm. et (omisso etiam ὑμῖν) Slav. 3. 4. (l) καὶ λοιποῖς = Arm. λοιποὶ Primas. λοιποῖς 2. 3. 6. 14. ap. Mill. 17. 18. 19. Slav. 4. τοῖς λοιποῖς AC. 7. 8. 9. 12. 13. et 16. ap. Beng. 14. ap. Wetst. 25. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 38. 45. al. 10. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Æth. Copt. Vulg. ms. Andr. καὶ τοῖς λοιποῖς Ed. Areth. (m) = AC. al. 32. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Copt. Æth. Arm. Slav. 4. harl. Vulg. ms. Andr. Areth. Primas. Sedul. Joachim. (n) βαθέα s. βάθια AC. 6. 7. 8. 9. 14. 16. 30. 31. 32. 33. (c. al. 2.) 38. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. 2. et ed. βαθύτερα 29. (o) βάλλω AC. 6. 7. 8. 9. 12. 16. 29. 30. 31. 32. 33. al. 16. Mt. l. p. r. Ed. Areth. Victorin. Tychon. λέγω 41. 42. (p) πλὴν ὃ ἔχετε antecedentibus jungit 25. (q) ἔχω 26. 41. 42. ἔχητε 31. (r) ἀνοίξω 8. 9. 14. 16. 25. 29. 32. 33. al. 10. et Barb. 1. Mt. l. p. r. ‖ = lips. (s) = 7. 16. 38. Tychon. Rupert. (t) = Arm. (u) + ἃ 8. + καὶ Syr. Arr. Æth. Arm. Slav. ant. Vulg. Tychon. + καὶ συντρίψει αὐτοὺς et mox συντρίβεται* seu συντρίβονται** 36. (x) 6. 8. 9. 14. 16. 29. 30. 31. 32. (c. al. 2.) al. 15. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. ed. Vulg. Andr. 2. Areth. Primas. Tychon. (y) = 12. Erasm. Steph. 3. (z) = 25.

[a] † ὄνομα ἔχεις [b] ὅτι ζῇς", καὶ νεκρὸς εἶ. Γίνου γρηγο- 2
ρῶν, καὶ [c] στήρισον" [d] τὰ λοιπὰ, ἃ [e] ἔμελλον ἀποθανεῖν"· οὐ γὰρ
εὕρηκά σου [f] τὰ" ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον [g] τοῦ Θεοῦ
[h] ÷ μου"· Μνημόνευε οὖν, πῶς εἴληφας [i] = καὶ ἤκου- 3
σας, καὶ τήρει", καὶ μετανόησον. [k] ἐὰν οὖν μὴ γρηγο-
ρήσῃς, ἥξω [l] — ἐπί σε" ὡς κλέπτης, καὶ οὐ μὴ [m] γνῷς",
ποίαν ὥραν ἥξω ἐπί σε. [n] ÷ Ἀλλ’" ἔχεις ὀλίγα ὀνόματα 4
[o] † ἐν σάρδεσιν, [p] ἃ" οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν·
καὶ περιπατήσουσι [q] μετ’ ἐμοῦ" ἐν λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί
εἰσιν [r]. Ὁ νικῶν, [s] οὗτος" περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευ- 5
κοῖς· καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βί-
βλου τῆς ζωῆς, καὶ [t] ὁμολογήσω" τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον

---

[a] † τό. [c] στήριξον. [e] μέλλει ἀποθανεῖν ∾ ἔμελλες ἀποβάλλειν. [o] † καί. [t] ἐξομολογήσομαι.

(a) = AC. 12. 14. 16. 29. 31. 32. al. 15. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (b) *καὶ ζῇς* 9. 14. 29. al. 18. Mt. k. l. p. r. Areth. in textu. *ζῶντος* Arm. (c) AC. 6. 8. 12. 32. al. 4. Mt. l. o* p. Syr. *στηρίζων* 7. Slav. 4. *τήρησον* 9. 13. 25. 29. 30. 36. al. 3. Syr. *servans*, Slav. 4. (d) *σὲ τὸ λοιπὸν, ὅτι μέλλεις ἀποθνήσκειν* Arm. (e) *ἔμελλον* (s. *ἔμελλεν* 7. item 16. Areth.) *ἀποθανεῖν* (s. *ἀποθνήσκειν* 28. 36. Andr. l. Areth.) AC. 7. 12. 16. 28. 34. 35. 38. 45. Syr. Erp. Copt. Vulg. Andr. Areth. in textu. Primas. *ἔμελλες ἀποβάλλειν* (s. *ἀποβαλεῖν*) B. 6. 8. 9. 14. 25. 29. 30. 31. 32. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Ar. pol. (f) = AC. Erasm. (g) + *κυρίου* 17. 46. Slav. 3. 4. (h) + AC. 9. 14. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 22. Mt. o. al. 4. Compl Ed. Syr. Erp. (*coram me*, Ar. pol.) Æth. Vulg. Andr. l. Areth. Primas. Victorin. Tychon. + *σου*, sed in m. *μου*, Slav. ed. (i) = B. 9. 14. 29. 33. 46. al. 16. Mt. o. al. 4. *καὶ τήρει* = Æth. ‖ *εἴληφας καὶ* = Arm. (k) *Si autem non egeris pœnitentiam, veniam et suscitabo adventum meum ad te, quasi fur veniam, et etc.* Primas. (l) = A. 12. 28. Ed. Arm. Copt. Slav. 3. 4. harl* tol. Vulg. ms. Andr. Primas. ‖ *ἥξω ἐπὶ σὲ* = Æth. Posterius *ἥξω ἐπὶ σὲ* = Vulg. ms. Posterius *ἐπὶ σὲ* = Ansbert. Haymo. (m) *γνώσῃ* 7. 9. 14. 29. al. 13. Mt. k. p. r. (n) + AC. al. 31. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. (+ *ὃς* Arm.) Slav. 3. 4. Vulg. Andr. Areth. Orig. int. Primas. (o) = A C. 7. 9. 12. 14. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 21. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Vulg. Andr. Areth. Primas. (p) *οἳ* 17. 28. 37. 38. Barb. l. Erasm. Vulg. Andr. Areth. Primas. (q) = Arm. *μετὰ σοῦ* Æth. (r) + *καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς, λέγοντες· ἅγιος ἅγιος ἅγιος κύριος σαβαὼθ, παντοκράτωρ, ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος* 17. (s) *οὕτως* AC. 9. 33. (c. 35.) al. 12. Mt. o. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Arm. Vulg. Primas. (t) AC. 7. 8. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. 46. al. 20. Mt. o. a. 4. Compl. Ed. Andr. Areth.

τοῦ πατρός μου, [u] καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ".
6 Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω, τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκ-
κλησίαις.
7 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν φιλαδελφείᾳ ἐκκλησίας
γράψον· τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινὸς, ὁ ἔχων τὴν
[x] κλεῖν" τοῦ [y] δαβίδ"· ὁ ἀνοίγων, καὶ οὐδεὶς [z] κλείει· καὶ
8 κλείει, καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει"· Οἶδά σου τὰ ἔργα· ἰδοὺ,
δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἀνεῳγμένην [a] ἣν" οὐδεὶς δύ-
ναται κλεῖσαι [b] αὐτήν"· ὅτι [c] μικρὰν" ἔχεις δύναμιν,
καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνομά
9 μου. Ἰδοὺ, δίδωμι [d] ἐκ τῆς συναγωγῆς" τοῦ σατανᾶ
τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσὶν,
ἀλλὰ ψεύδονται· [e] ἰδοὺ", ποιήσω αὐτοὺς, ἵνα [f] ∾ ἥξ-
ωσι" καὶ [g] ∾ προσκυνήσωσιν" ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ
10 [h] γνῶσιν", ὅτι [i] = ἐγὼ" ἠγάπησά σε· [k] "Ὅτι" ἐτήρησας
τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, κἀγώ σε [l] τηρήσω" ἐκ τῆς
ὥρας τοῦ πειρασμοῦ [m] τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς
οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι [n] τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς

---

[x] κλεῖδα. [a] καὶ. [f] ∾ ἥξουσι. [g] ∾ προσκυνήσουσιν.

(u) = 9. 23. 27. (x) AC. al. 24. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Orig. Epiph. (y) ᾅδου 7. 16. 33. 45. Quædam exemplaria ap. Andr. *abyssi*, Copt. (z) κλείσει αὐτὴν, εἰ μὴ ὁ ἀνοίγων, (+ καὶ κλείων 5. 7. 37. 45. Barb. 1. Ar. p.) καὶ οὐδεὶς ἀνοίξει 5. 7. 9. 14. 29. 37. 45. al. 16. et Barb. I. Mt. l. p. r. Alius liber ap. Andr. in Mt. o. Compl. Ar. pol. κλείσει s. κλείει, (καὶ) κλείων, καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει s. ἀνοίξει A. 6. 11. 12. 34. 40. Barb. 1. Mt. k. o. Slav. ms. et ed. Orig. Primas. Hilar. item Syr. Erp. Vulg. Alii aliter. (a) AC. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 22. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Vulg. Orig. Areth. Primas. (b) = Mt. o. (c) μακρὰν 37. οὐ μικρὰν 38. Andr. 1. (d) σοι τὴν συναγωγὴν Arm. || σοι addunt etiam Vulg. ms. Andr. 1. (e) = Arm. καὶ 12. Mt. o. Andr. || ἰδοὺ ... ἥξωσι = Æth. (f) AC. 14. 28. 33. 36. Compl. (g) AC. 25. Æth. (h) γνώσῃ 14. Primas. γνώσονται 15. 36. γνώσωνται Mt. o. *scient*, Vulg. Æth. (i) = 9. 14. 17. 29. 33. (c. 34. 35.) al. 15. Mt. k. l. p. r. Compl. Ed. Areth. Primas. (k) καὶ A. καὶ ὅτι Arm. (l) ἐξήγαγον 36. (m) + σου Arm. μου Vulg. ms. (n) + πάντας Arm.

γῆς. [o] † Ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα [p] μηδεὶς 11
λάβῃ" τὸν στέφανόν σου. Ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στύ- 12
λον ἐν τῷ [q] ναῷ" τοῦ θεοῦ [r] μου", καὶ ἔξω οὐ μὴ [s] ἐξ-
έλθῃ" ἔτι· καὶ [t] γράψω" ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα [u] τοῦ θεοῦ
μου, [x] καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ θεοῦ μου", [y] τῆς
καινῆς" ἱερουσαλὴμ, ἡ [z] καταβαίνουσα" [a] ἐκ" τοῦ οὐρανοῦ
ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά [b] μου" τὸ καινόν. [c] Ὁ 13
ἔχων οὖς, ἀκουσάτω, τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλη-
σίαις.

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς [d] ἐν λαοδικείᾳ ἐκκλησίας" γράψον· τάδε 14
λέγει ὁ ἀμὴν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς [e] καὶ ἀληθινὸς," [f] ἡ
ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ θεοῦ·" Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι 15
οὔτε ψυχρὸς εἶ, οὔτε ζεστός· [g] ὄφελον ψυχρὸς [h] ἦς", [i] ἢ"
ζεστός. Οὕτως, ὅτι χλιαρὸς εἶ, [k] καὶ οὔτε ζεστὸς οὔτε ψυχρὸς", 16
[l] μέλλω σε ἐμέσαι" ἐκ τοῦ στόματός μου. Ὅτι λέγεις· 17

---

[o] † ἰδού. [z] καταβαίνει. [d] ἐκκλησίας λαοδικέων.
[h] εἴης. [k] καὶ οὔτε ψυχρὸς οὔτε ζεστός.

(o) = AC. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. 34.35.) 38. al. 22. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Erp. Copt. Slav. 4. tol. Vulg. ms. Andr. Areth. Primas. Haymo. Ambr. (p) μὴ λάβῃ τις ταχὺ 7. 16. 45. (q) λαῷ Sphalma editionum qu. etiam Elzev. (r) = 11. 29. 36. (s) ἐξέλθω 28. 40. 41. 42. ἐξέλθοι 36. (t) γράψον 41. 42. (u) + μου καὶ τὸ ὄνομα 38. (x) = 12. Syr. τῆς πόλεως τοῦ θεοῦ μου = 35. 40. || τῆς πόλεως . . . τὸ ὄνομα = 32. (y) ante τοῦ θεοῦ μου pon. Erp. Copt. (z) AC. 12. 15. 28. (25. 37. 38.) pluresve. Erasm. Steph. 3. Ed. Arm. Slav. 4. (a) ἀπὸ 6. 7. 16. 29. 30. 31. 45. al. 9. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. (b) = 7. 9. 14. 16. 29. 33. 38. 45. al. 14. Mt. k. l. p. r. Andr. I. Areth. (c) Vs. 13. = Slav. 3. (non 4.5.) Primas. (d) AC al. 32. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Æth. Vulg. Andr. Areth. Primas. (e) = Slav. 3. Faustin. presb. Fulg. ὁ ἀληθ. 7. 14. 28. 45. Syr. Andr. l. καὶ ὁ ἀληθ. C. (f) = 12. || ἡ ἀρχὴ] ὅς ἐστιν ἡ ἀρχὴ Arm. ὁ ἄρχων Slav. 3. 4. ἡ ἀπαρχὴ Andr. l. in textu. || κτίσεως] πίστεως Ar. pol. (g) ὄφελον . . . ἢ ζεστός. = A. Mt. k. (h) C. al. 27. Mt. o. al. 3. Compl. Ed. Andr. Areth. εἶς 16. 32. || = 12. (i) ὁ 28. (k) hoc ord. C. al. 24. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Andr. Areth. Salvian. || = 10. harl* Primas. Ambr. Ambrosiast. || καὶ οὔτε] οὐ s. καὶ οὐ 14. 17. 29. 31. 32. al. 6. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. (l) μέλλεις ἐμέσεσθαι Arm. + καὶ ἐλέγχω σε 38.

m — ὅτι″ πλούσιός εἰμι, καὶ πεπλούτηκα, καὶ n ∾ οὐ-
δενὸς″ χρείαν ἔχω· καὶ οὐκ οἶδας, ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαί-
πωρος καὶ p ÷ ὁ″ ἐλεεινὸς, καὶ πτωχὸς q καὶ τυφλὸς″
18 καὶ γυμνός· Συμβουλεύω σοι r ἀγοράσαι″ s παρ᾽ ἐμοῦ″
χρυσίον t πεπυρωμένον″ u ἐκ πυρὸς″, ἵνα πλουτήσῃς· καὶ
ἱμάτια λευκὰ, x ἵνα περιβάλῃ, καὶ μὴ″ φανερωθῇ ἡ
αἰσχύνη τῆς γυμνότητός σου· καὶ y κολλούριον″ z ἐγχρίσαι″
19 τοὺς ὀφθαλμούς σου, a ἵνα βλέπῃς″. Ἐγὼ ὅσους ἐὰν
φιλῶ, ἐλέγχω καὶ παιδεύω· b ∾ ζήλωσον″ c οὖν″ καὶ
20 μετανόησον. Ἰδοὺ, ἕστηκα ἐπὶ τὴν θύραν, καὶ κρούω·
ἐάν τις d ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου, καὶ″ ἀνοίξῃ e τὴν θύ-
ραν″, f + καὶ″ εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτὸν, καὶ δειπνήσω
21 μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς μετ᾽ ἐμοῦ g. Ὁ νικῶν, δώσω
αὐτῷ καθίσαι μετ᾽ ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνί-
κησα, καὶ ἐκάθισα h μετὰ τοῦ πατρός μου ἐν τῷ θρόνῳ
22 αὐτοῦ″. Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω, τί τὸ πνεῦμα λέγει
ταῖς ἐκκλησίαις.

---

n ∾ οὐδὲν. z ″ἔγχρισον. b ∾ ζήλευε.

(m) = 7. 9. 14. 16. 29. 30. 33. (al. 2.) al. 10. Mt. o. al. 3. Compl. Ed. Vulg. ed. sixt. Andr. 2. Cypr. Ambr. Salvian. (n) AC. 12. (o) καὶ ὁ ἐλέεινος = Æth. Andr. 1. Salvian. (p) + A. 16. 29. 31. 33. (c. al. 2.) 38. al. 9. pluresque. Mt. l. o. p. Compl. Ed. Areth. (q) = 36. Post γυμνὸς pon. 16. Ar. Æth. Arm. Ambr. Haymo. (r) *eme*, Slav. 3. 4. (s) = 31. 34. 35. Post χρυσίον pon. 14. 29. 38. al. 10. pluresque. Mt. k. l. p. r. Compl. Areth. (t) πεπειρασμένον Arm. et Ambr. ut videtur. Utrumque, omisso ἐκ πυρὸς, conjungere videtur Vulg. (u) = 16. (x) περιβάλῃ, ἵνα μὴ Slav. ant. Vulg. ms. (y) κολούριον Compl. κουλούριον 29. κουλλούριον Erasm. Andr. 1. κολλύριον C. 7. 9. 12. 14. 16. 31. 32. 33. (c. al. 2.) al. 9. Mt. k. l. p. r. Ed. Vulg. Andr. 2. Areth. Latini. (z) AC. 7. 16. 18. 28. 45. Ed. Andr. 1. ἐγχρίσῃ 23. 38. 42. ἵνα ἐγχρίσῃ 9. 14. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 2.) al. 6. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. ἵνα ἐγχρίσῃς 4. al. 3. || + ἐπὶ 10. 37. Compl. (a) = 36. Victorin. Tychon. ἵνα ἐμβλέπῃς Mt. r. ἵνα κλέπτῃς 28. (b) AC. 9. 14. 29. 33. (c. al. 2.) al. 13. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. ζήλου 6. et ap. Mill. 11. *crede*, Primas. (c) = 7. 12. 16. τῦν Arm. (d) = Orig. quater. Hilar. Ambr. (e) = Orig. semel. Hier. μοι Æth. (f) + 12. 14. 17. 29. 32. 33. (c. al. 2.) al. 9. et Barb. 3. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Slav. 5. (non Orig.) (g) + *in throno meo*, Primas. (h) ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ πατρός μου Arm. Moyses in epist. ad Cypr. ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ = lips. 6.

Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ, θύρα [i] ἀνεῳγμένη″ ἐν τῷ 1
οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη, ἣν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος
[k] λαλούσης″ μετ' ἐμοῦ, [l] λέγων″· Ἀνάβα ὧδε, καὶ δείξω
σοι, ἃ δεῖ γενέσθαι [m] μετὰ ταῦτα″. [n] = Καὶ″ εὐθέως 2
* ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἰδοὺ, θρόνος [o] ἔκειτο″ ἐν τῷ
οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ [p] ∾ τοῦ θρόνου″ καθήμενος· [q] = Καὶ 3
ὁ καθήμενος″ [r] † ὅμοιος ὁράσει λίθῳ ἰάσπιδι [s] καὶ [t] σαρδίῳ″·
καὶ [u] ἶρις″ [x] κυκλόθεν″ τοῦ θρόνου [y] ὅμοιος″ [z] ὁράσει σμα-
ραγδίνῳ.″ [a] Καὶ″ κυκλόθεν τοῦ θρόνου [b] θρόνοι″ εἴκοσι 4
[c] † τέσσαρες· καὶ ἐπὶ τοὺς [d] θρόνους″ [e] † εἴκοσι [c] † τέσ-
σαρας * πρεσβυτέρους, [f] καθημένους″, περιβεβλημένους
[g] ἐν″ ἱματίοις λευκοῖς· καὶ [h] † ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν

---

[i] ἠνεῳγμένη. [l] λέγουσα. [p] ∾ τὸν θρόνον.
[r] † ἦν. [t] σαρδίνῳ. [y] ∾ ὁμοία ∾ ὁμοίως. [c] † καί.
[e] † εἶδον τούς. [h] † ἔσχον.

(i) 7. 12. 14. 29. Alii. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Areth. (k) λεγούσης 33. 40. (l) A. 9. 14. 29. 33. (c. 34. 35.) al. 14. Mt. k. l. p. r. Ed. Slav. ms. et ed. καὶ λεγούσης 7. 16. Ambr. || = 15. (m) = Ambr. bis. Sequentibus jung. harl. Hier. (n) = A. 9. 14. 29. 33. al. 12. Mt. l. p. r. Syr. harl. Vulg. ms. Primas. Hier. Apring. || εὐθέως δὲ Slav. 4. || εὐθέως = tol. (o) ἐκεῖ Arm. (p) A. 7. 9. 14. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 13. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. Cassiod. (q) = 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 16. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Arr. (non Syr.) Æth. Arm. Slav. 4. (non 3.) Andr. Areth. (r) = Iidem et A. 7. 26. al. 3. Syr. (s) + σμαράγδῳ 26. 41. 42. 44. item 13. (t) σαρδίῳ s. σαρδείῳ A. al. 30. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Areth. || + καὶ κρυστάλλῳ Slav. 4. (u) ἱερεῖς A. 28. Æth. Arm. (x) κύκλῳ 36. Mt. k. κύκλωθεν 16. 32. Mt. r. Andr. 1. (y) ὅμοιος A. 6. 11. 12. 30. Erasm. Steph. 3. Andr. 1. ὁμοίως 9. 14. 29. 32. 33. al. 9. Mt. l. p. r. Ed. Areth. ὁμοίως ὡς 38. ὁμοία ὡς Mt. k. ὅμοιοι (cf. not. u.) 28. Arm. (z) ὅρασις σμαραγδίνων 9. 29. 30. 32. 33. al. 10. et Barb. 1. Mt. l. p. r. ὅρασις σμαράγδου 38. Mt. k. ὁράσεις σμαράγδων 14. (a) = 9. 14. 29. 33. (c. 36.) al. 5. Mt. p. r. Syr. (b) θρόνους A. 34. 35. (c) = A. Alii. Mt. k. l. Compl. Erasm. Ed. Areth. Sic mox iterum. Alii utroque loco literas habent numerales κδ. || κδ prius = 38. (d) post κδ pon. A. 17. 18. 19. (e) = Iidem et 8. 9. 36. al. 6. et Barb. 2. Erasm. Ed. Syr. Arr. Æth. Copt. Arm. Slav. 3. 4. Vulg. Primas. Hier. (habet Tychon.) τοὺς (omisso εἶδον) 13. 16. ap. Beng. 29. 30. 31. 33. (c. al. 2.) al. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. Andr. Areth. (f) = 11. (g) = A. 28. Andr. 1. (h) = A. al. 31. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Æth. Arm. Slav. 3. 4. Vulg. Andr. Areth. Primas. Hier.

5 στεφάνους χρυσοῦς. Καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται
ἀστραπαὶ [i] καὶ φωναὶ καὶ βρονταί"· καὶ ἑπτὰ λαμπάδες [k] πυ-
ρὸς" καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου [l] + αὐτοῦ", [m] αἵ εἰσι
6 [n] — τὰ" ἑπτὰ πνεύματα [o] τοῦ θεοῦ"· Καὶ ἐνώπιον τοῦ
θρόνου [p][q] ⁜ ὡς" θάλασσα [r] ὑαλίνη", ὁμοία κρυστάλλῳ·
[s] καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου" [t] καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου" τέσ-
σαρα ζῶα γέμοντα [u] ὀφθαλμῶν" ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν.
7 Καὶ τὸ ζῶον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον
ζῶον ὅμοιον μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῶον ἔχον [x] τὸ" πρόσ-
ωπον [y] ἀνθρώπου", καὶ τὸ τέταρτον [z] ζῶον" ὅμοιον ἀετῷ
8 [a] πετομένῳ". Καὶ [b] ⁜ τὰ" τέσσαρα ζῶα, ἓν καθ' [c] ἓν αὐτῶν"
[d] ἶχον" [e] ἀνὰ" πτέρυγας ἓξ, κυκλόθεν * [f] [g] καὶ ἔσωθεν"

---

[i] καὶ βρονταὶ καὶ φωναί· [y] ὡς ἄνθρωπος ∾ ὡς ἀνθρώπου.
[a] πετωμένῳ. [c] ἑαυτὸ ∾ ἓν. [d] εἶχον.

(i) A. al. 23. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Verss. Andr. Areth. Primas. Hier. Cassiod. || φωναὶ = 11. Ante ἀστρ. pon. 29. (k) = 36. Æth. Vulg. Andr. ap. Mill. (l) + 7. 8. 14. 16. 29. 33. (c. al. 2.) al. 16. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Andr. 1. Areth. || Post θρόνου prius + αὐτοῦ Slav. 4. (m) καὶ 14. ἅ ἐστιν A. (n) = 6. 11. 16. 29. al. 12. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Areth. (o) = Mt. k. (p) + αὐτοῦ 7. 40. 46. Ar. pol. (q) + A. 7. 9. 14. 16. 29. 36. 38. 40. 46. al. 21. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Erp. Copt. Vulg. Areth. Tert. Aug. Hier. Cassiod. Victorin. Post θάλασσα pon. Slav. 4. (r) ὑελίνη 9. 10. 35. 38. Barb. 1. Mt. k. o. Compl. Andr. in comm. (s) = Ar. pol. Æth. *ante thronum*, Cassiod. (t) = 28. 29. 30. Copt. Erp. harl* Tychon. || καὶ = Mt. k* (u) ὀφθαλμοὺς 16. 28. 36. (x) = 14. 16. 29. al. 11. Mt. k. p. r. (y) ἀνθρώπου 14. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 2.) al. 8, et Barb. 2. Mt. k. p. r. Ed. Slav. 4. (non 3.) Iren. gr. Andr. 2. Areth. ὡς ἀνθρώπου A. 11. 13. 36. Syr. Arr. Copt. Vulg. *quasi humanam*, Primas. Iren. int. (z) = 6. 14. 26. 29. 30. 31. 32. 33. (c. 34. 35.) 41. 42. Mt. k. l. p. r. Areth. (a) A. 9. 14. 16. 19. pluresve. Mt. o. al. 4. Andr. Areth. (b) + τὰ A. 6. 7. 14. 16. 29. 36. al. 9. Mt. o. r. Ed. Syr. (c) AB. 7. 12. 28. 36. al. 10. Mt. o. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. ed. Vulg. Andr. Tychon. ἓν 9. 14. 16. 29. 33. al. 13. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. ἑαυτῶν Andr. 1. || + ἑστὼς 34. 35. (d) = 31. ἔχον B. 7. 12. 14. 29. al. 13. Mt. k. l. o. r. Compl. Ed. Andr. ἔχων A. 16. 30. 32. 36. al. 2. Slav. ant. ἔσχον 9. ἔχοντα 38. Mt. p. (e) = 40. 41. (f) + καὶ ἔξωθεν B. 12. 33. (c. 35.) item, absque καὶ, 14. *ante se et retro*, Primas. *intus et foris*, Victorin. et alia translatio ap. Primas. (g) = 33. (c. 35.) 38. Arm.

[h] γίμουσιν″ [i] ὀφθαλμῶν″· καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας
καὶ νυκτὸς, [k] λέγοντες″· [l] ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος″ κύριος [m] ὁ
Θεὸς″ ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν, [n] καὶ ὁ ὢν″, καὶ ὁ ἐρχόμενος.
Καὶ ὅταν [o] ∾ δώσουσι″ τὰ ζῶα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐ- 9
χαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου, τῷ ζῶντι εἰς
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, Πεσοῦνται οἱ εἴκοσι [p] † τέσσαρες 10
πρεσβύτεροι ἐνώπιον [q] τοῦ καθημένου ἐπὶ″ τοῦ θρόνου, καὶ
[r] προσκυνήσουσι″ τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων [s],
καὶ [t] βαλοῦσι″ τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρό-
νου, λέγοντες· Ἄξιος εἶ, [u] κύριε″, λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ 11
τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν· ὅτι σὺ ἔκτισας [x] τὰ″ πάντα,
καὶ διὰ τὸ θέλημά σου [y] ἦσαν″, [z] καὶ ἐκτίσθησαν″.

---

[h] γέμοντα. [k] λέγοντα. [o] ∾ δῶσι.
[p] † καί. [y] ∾ εἰσί.

(h) AB. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 46. al. 20. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Slav. aut. Vulg. Andr. Areth. (i) ὀφθαλμοὺς 16. (k) A. 7. 9. 14. 16. 31. 32. 33. (c. al. 3.) al. 11. et Barb. 3. Mt. o* al. 4. Erasm. Ed. Andr. Areth. Primas. Rupert. (l) ἅγιος novies repetunt B. 9. 29. 30. 32. 33. (c. 34. 35.) al. 12. et Barb. 2. Mt. l. o. p. Compl. Damasc. Sexies repetunt 38. 40. Ter tantum habent Verss. Andr. Areth. Ephr. Tert. Hier. Rufin. Victorin. Vigil. Primas. Alii. (m) σαβαὼθ 7. 17* 28. 36. 39. Ar. pol. Slav. 4. Andr. 1. Ephrem. semel (al. omittit). Utrumque jung. Fulg. semel. (n) = 16. 39. Ante ὁ ἦν pon. 17. 31. 36. Mt. o** lips. 4. Andr. 2. Ephr. Vigil. Ansbert. (o) 6. 9. 29. 30. al. 12. Mt. l. o. p. r. Ed. Vulg. Areth. δώσει 13. 27. 31. 40. Compl. δώσωσι 7. 12. 14. 16. 32. 39. (p) = A. Alii. Compl. Ed. (q) = Slav. 4. Primas. Fulg. Vigil. (r) προσκυνοῦσι Erasm. Steph. 3. (s) + ἀμὴν 32. Slav. 4. (t) βάλλουσι 12. 30. 32. 36. Mt. o* Compl. Erasm. Steph. 3. Andr. 1. (u) κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν 7. 14. 16. 28. 36. 38. 39. Mt. k. Ed. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. Vulg. Andr. 1. Primas. Fulg. item (sed ὁ κύριος καὶ ὁ Θ. ἡ.) AB. 17** ὁ κύριος καὶ ὁ Θ. ἡ. ὁ ἅγιος 6. 8. 9. 17* 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 2.) 44. al. 13. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Areth. Theodor. studit. (x) = 14. 29. 33. (c. al. 2.) al. 8. Mt. k. l. p. r. Ed. Andr. 2. Areth. (y) AB. 6. 8. 9. 14. ap. Mill. 29. 33. 46. al. 13. et Barb. 4. Mt. l. p. r. Arr. Copt. Slav. 4. Vulg. Areth. Tychon. Alia versio ap. Primas. οὐκ ἦσαν 14. ap. Wetst. 38. *et ex tua potestate sunt constituta*, omisso εἰσι καὶ, Primas. *et per manum tuam sunt, et per voluntatem tuam fuerunt et creata sunt*, Syr. ἦσαν καὶ = 36. (z) = A. Ante εἰσὶ καὶ pon. Arm. Andr. 2.

1 Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν [a]τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ
θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν * καὶ [b]∾ ὄπισθεν",
2 κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτά. Καὶ εἶδον ἄγγελον
ἰσχυρὸν κηρύσσοντα [c]÷ ἐν" φωνῇ μεγάλῃ[d]· τίς [e]= ἐστιν"
ἄξιος ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, καὶ λῦσαι τὰς σφραγῖδας αὐ-
3 τοῦ; Καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ [f]+ ἄνω", [g]οὐδὲ"
ἐπὶ τῆς γῆς, [h]οὐδὲ ὑποκάτω τῆς γῆς", ἀνοῖξαι τὸ βι-
4 βλίον, οὐδὲ [i]βλέπειν" αὐτό. Καὶ [k]ἐγὼ" ἔκλαιον [l]∾ πολ-
λὰ", ὅτι οὐδεὶς [m]ἄξιος" εὑρέθη ἀνοῖξαι [n]† τὸ βιβλίον,
5 οὔτε βλέπειν αὐτό. Καὶ εἷς [o]ἐκ" τῶν πρεσβυτέρων λέγει
[p]μοι· μὴ κλαῖε"· ἰδού, ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ [q]† ἐκ τῆς
φυλῆς ἰούδα, ἡ ῥίζα δαβὶδ, [r]∾ ἀνοῖξαι" τὸ βιβλίον καὶ

[b] ∾ ἔξωθεν. [l] ∾ πολύ. [n] † καὶ ἀναγνῶναι.
[q] † ὤν. [r] ∾ ὁ ἀνοίγων.

(a) + *Dei*, etiam vs. 7. Cypr. Primas. Cassiod. (b) 7. 9. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 22. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. ed. Vulg. Orig. ms. (sed ed. bis ut rec. bis autem vel ter. γεγραμμ. ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν.) Andr. Areth. Œc. in textu in cod. Andr. 1. Hilar. Cassiod. in comm. Primas. Victorin. Tychon. Hier. Sed rec. A. (12. 14. alii) Syr. Cypr. ‖ + καὶ 13. 17. Mt. r. Æth. Orig. semel. (c) A. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 46. al. 15. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. Orig. ms. Andr. 2. Areth. (d) + καὶ λέγοντα Arm. (e) = A. 10. 12. 36. 37. 38. Mt. o. Compl. Ed. Slav. 4. Orig. Epiph. Orig. int. Post ἄξιος pon. 14. 16. 29. 33. Alii multi. Mt. k. l. p. r. Ed. Andr. Areth. Cypr. Primas. (f) + 7. 9. 14. 16. 29. 38. al. 13. Mt. l. p. r. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. (g) οὔτε bis vel ter, 14. 29. Alii. Mt. l. p. r. Ed. Orig. Andr. (h) = 12. ap. Mill. Mt. o. (habet in m.) Æth. (i) βλέπειν εἰς Arm. γὰρ ἔβλεπον Arm. ed. in m. *perspicere*, Cypr. Primas. (k) = 12. 36. Erasm. Copt. Æth. Arm. in textu. Orig. Epiph. (l) πολὺ 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 21. Mt. o al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. Cypr. πολλοὶ Copt. Æth. item Arm. ‖ = Orig. Areth. ‖ καὶ ἔκλαιον (+ *angelorum ordines*, Slav. 4. et Andr. comm. slav.) πολλοί, καὶ ἐγὼ ἔκλαιον πολὺ Slav. 3. 4. (m) = 12. 31. (n) = B. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 18. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Vulg. Orig. Epiph. Areth. Cypr. Hilar. Oros. Primas. Tychon. Post βιβλίον pon. Arm. Slav. 4. (o) = Erasm. Orig. ms. Areth. (p) μὴ κλαίετε Arm. coll. not. i. (q) = A. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. 46. al. 19. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Vulg. Orig. Eus. Epiph. Andr. 1. Areth. Cypr. Hilar. Hier. Primas. item Verss. (r) B. 9. 14. 29. 33. (c. 33. 34.) al. 16. et Barb. 2. Mt. k. l. p. (ὁ ἀνοίξας Mt. r.) Ed. Areth. ἀνοίξει 13. Erp. ὃς ἀνοίξει Syr. Ar. pol.

[s] † τὰς ἑπτὰ σφραγῖδας αὐτοῦ. Καὶ εἶδον [t] † ἐν μέσῳ 6
τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἐν μέσῳ τῶν
πρεσβυτέρων, ἀρνίον ἑστηκὸς [u] ὡς″ [x] ἐσφαγμένον″, ἔχον
[y] κέρατα″ ἑπτὰ, καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτὰ, [z] ∾ οἵ″ εἰσι τὰ
[a] ἑπτὰ″ [b] πνεύματα τοῦ Θεοῦ″ [c] ∾ τὰ ἀπεσταλμένα″ εἰς πᾶσαν
τὴν γῆν. Καὶ ἦλθε καὶ εἴληφε [d] = τὸ βιβλίον″ ἐκ τῆς 7
δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. Καὶ ὅτε [e] ἔλαβε″ 8
τὸ βιβλίον, τὰ τέσσαρα ζῶα καὶ [f] οἱ″ εἰκοσιτέσσαρες
πρεσβύτεροι [g] ἔπεσον″ [h] ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου″, ἔχοντες ἕκα-
στος [i] κιθάρας″, καὶ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμια-
μάτων [k], αἵ εἰσιν [l] αἱ προσευχαὶ″ τῶν ἁγίων· Καὶ ᾄδου- 9
σιν ᾠδὴν καινὴν, λέγοντες· ἄξιος εἶ [m] [n] λαβεῖν″ τὸ βι-
βλίον, καὶ ἀνοῖξαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ· ὅτι ἐσφάγης,
καὶ ἠγόρασας [o] τῷ Θεῷ″ [p] — ἡμᾶς″ ἐν τῷ αἵματί σου

---

[s] † λῦσαι. [t] † καὶ ἰδού. [z] ∾ ἅ.
[b] τοῦ Θεοῦ πνεύματα. [c] ∾ τὰ ἀποστελλόμενα.

(s) = AB. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. 46. al. 20. et Barb. 2. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Verss. (exc. Slav. 4. Vulg. ed.) Orig. Eus. Epiph. Andr. 1. Areth. Hilar. Oros. Primas. (t) = 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. 36.) 38. al. 19. et Barb. 4. Mt. o. al. 4. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. lips. 3. Andr. Areth. Iren. Cypr. Firmic. Primas. Tychon. (u) = 31. Mt. r. Arm. (x) ἐσφαγισμένον Compl. etiam vs. 12. ἐσφραγισμένον 7. 31. 32. 38. Areth. Sic 38 et vs. 12. (y) *coronas*, harl* (z) 7. 14. 16. 29. 31. 32. 33. (c. al. 3.) al. 19. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Slav. ed. Andr. 1. Areth. ἅτινα Mt. k. (a) = A. 12. Erasm. Æth. harl* Tychon. (b) A. al. 23. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Arm. Vulg. Andr. Areth. Iren. Cypr. Primas. Alii.‖ τοῦ Θεοῦ = Vigil. (c) (τὰ) ἀποστελλόμενα 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) al. 18. Mt. k. l. p. r. Compl. Andr. 2. Areth. ἀπεσταλμένοι A. τὰ ἀπολλυόμενα 11. (d) = A. 9. 12. 14. 29. 33. (c. 34. 35.) al. 18. Mt. o. al. 4. Ed. (Æth.) Arm. harl* lips. 6. Post θρόνου pon. 38. Compl. Vulg. ed. Andr. Areth. (e) *aperuisset*, Vulg. sed non tol. Cypr. Primas. (f) = 30. Compl. (g) ἔπεσαν A. 7. 9. al. 3. Mt. o. Erasm. Sic etiam multi vs. 14. (h) *coram eo*, demid. (i) κιθάραν A. 9. 14. 31. 32. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 12. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Erp. Æth. Arm. Andr. 1** Areth. in textu. Hilar. (k) + *supplicationum*, Cypr. Primas. Firmic. (l) προσευχαὶ 14. 30. 31. 32. 33. (c. 34. 35.) al. 2. Mt. r. (αἱ) προσευχῶν 29. al. 4. Mt. l. p. (m) + κύριε 25. Vulg. (non tol.) Cypr. Beda. Fulg. *Domine Deus*, harl* (n) ἀνοῖξαι 40. (o) = Erasm. harl* Cypr. Fulg. Rupert. semel in textu. Nec attingunt

ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ [q] καὶ ἔθνους",
0 Καὶ ἐποίησας [r] αὐτοὺς" [s] τῷ Θεῷ ἡμῶν" [t] ∾ βασιλεῖς"
1 καὶ ἱερεῖς, καὶ [u] βασιλεύσουσιν" ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ εἶδον, καὶ
ἤκουσα [x] φωνὴν ἀγγέλων [y] πολλῶν" [z] κύκλῳ" τοῦ θρόνου καὶ
τῶν ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· [a] καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν
2 μυριάδες μυριάδων", καὶ χιλιάδες χιλιάδων, Λέγοντες
φωνῇ μεγάλῃ· [b] ἄξιόν" ἐστι τὸ ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον
λαβεῖν [c] τὴν δύναμιν" καὶ [d] πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ
3 ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν. Καὶ πᾶν
κτίσμα [e] ὅ = ἐστιν" ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ [f] ἐπὶ τῆς γῆς",
[g] καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς", καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης [h] = ἅ:

---

[r] ἡμᾶς. [t] ∾ βασιλείαν. [u] βασιλεύσομεν ∾ βασιλεύσουσιν.
[z] κυκλόθεν. [f] ἐν τῇ γῇ.

Andr. et Areth. et Primas. in comm. Post ἡμᾶς pon. 16. 31. 34. 35. 39. Syr. Arr. Arm. Vulg. Patr. latt. || ὦ Θεὲ Slav. 4. non 3. (p) = A. Æth. ἡμῶν 44. (q) τῶν ἐθνῶν Arm. (r) AB. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. 46. al. 22. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Æth. Slav. 3. Vulg. ms. Andr. Sed non Cypr. Firmicus. Fulg. Vigil. Primas. Alii. || = Arm. Slav. 4. (s) = A. item Æth. coll. not. seq. || ἡμῶν = Slav. 3. (t) βασιλείαν A. Copt. Vulg. Cypr. Firmic. Fulg. Vigil. Primas. *et posuisti ex eis in regnum Dei sacerdotes et reges in tota terra*, Æth. (u) Sic, vel βασιλεύουσιν A. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 33. 46. al. 17. pluresve et Barb. 3. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Ar. pol. Copt. Slav. 3. 4. tol. harl. lips. 5. Vulg. ms. et Antiqui in Corrector. Andr. Areth. in comm. Cypr. Fulg. Beda. Joach. βασιλεύοντας Syr. item, coll. nota anteced. Æth. βασιλεύειν, omisso καὶ, Arm. (x) + ὡς 7. 9. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 16. Mt. k. l. p. r. Compl. Ed. Syr. (non Arr.) Andr. 1. (non Andr. slavicus) Areth. Fulg. Cassiod. in textu. (y) = 7. 16. Ar. pol. (z) A. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 38. 46. al. 15. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (a) = Erasm. Steph. 3. || αὐτῶν] τῶν ἀγγέλων Slav. 4. || μυριάδες μυριάδων καὶ = Vulg. Slav. ed. (non ms.) sed recent. addunt in m. Primas. Fulg. Cassiod. in h. l. Alibi habet. || *et erat numerus eorum millia millium, utique innumerabilium*, Primas. ap. Beng. (b) ἄξιος A. Erasm. (c) = Arm. (d) τὸν πλοῦτον 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) al. 11. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. Studit. (qui post hæc etiam τὴν quater addit.) *divitias*, Primas. Alii latt. *divinitatem*, Vulg. Ed. Arm. in marg. editt. Constant. et Amst. (e) ὅ ἐστιν = 16. 39. ἐστιν = A. 7. 9. 14. 29. 33. 38. al. 13. Mt. l. p. r. Arr. Copt. tol. Vulg. ms. Areth. (f) A. 7. 9. 12. 14. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 20. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Vulg. Andr. 2. Areth. ἐπὶ γῆς 16. 28. (g) = 12. 14. 33. Mt. k. Arm. (h) ἅ ἐστι = 14. ap. Mill. 28. 33. Mt. k. Syr. Erp. Arm. Andr. 1. Primas.

ἐστι″, καὶ [i] ∾ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα″, [k] ἤκουσα″ [l] λέ-
γοντας″· [m] τῷ καθημένῳ″ ἐπὶ τοῦ θρόνου [n] καὶ τῷ ἀρ-
νίῳ″ ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ [o] καὶ ἡ δόξα″ [p] καὶ τὸ
κράτος″ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων [q]. Καὶ τὰ τέσσαρα 14
ζῶα [r] ∾ ἔλεγον″· [s] ἀμήν″· καὶ οἱ [t] † πρεσβύτεροι ἔπε-
σαν, καὶ προσεκύνησαν [u] †.

Καὶ [x] εἶδον″ [y] ὅτε″ ἤνοιξε [z] τὸ ἀρνίον″ μίαν ἐκ τῶν 1
[a] ÷ ἑπτὰ″ σφραγίδων, [b] καὶ″ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων
ζώων λέγοντος, ὡς [c] φωνὴ″ βροντῆς [d]· ἔρχου [e] — καὶ ἴδε″.

---

[i] ∾ τὰ ἐν αὐτοῖς, πάντας. [r] ∾ λέγοντα. [t] † εἰκοσιτέσσαρες.
[u] † ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
[c] φωνῆς. [e] καὶ βλέπε.

Cassiod. ‖ ἅ = A. 7. 9. 14. ap. Wetst. 16. 29. 30. 33. (c. 35. 36.) al. 16. Mt. l. p. r. Ed. Copt. Vulg. Areth. ὅσα 34. (i) τὰ ἐν αὐτοῖς, πάντας 7. 16. 29. al. 14. et Barb. 1. Mt. l. o. p. Compl. Ed. Areth. Primas. Fulg. Cassiod. τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα, καὶ 30. 34. 35. 36. τὰ ἐν αὐτοῖς, καὶ πάντα 14. τὰ ἐν αὐτοῖς, καὶ πάντας 13. 28. Mt. k. Andr. 1. τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα, καὶ πάντας B. πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, πάντας 40. Barb. 1. *quæ in eo, omnes* Vulg. *quæ sunt in aëre, omnes* demidov. ‖ πάντα = Arm. (k) = Andr. 2. ‖ + πάλιν 17* πάλιν φωνὴν Slav. 4. (l) λέγοντα A. 12. Andr. ms. et 2. ‖ + φωνῇ μεγάλῃ Arm. (m) τὸν καθήμενον 39. ‖ *Audivi sedentem super throno dicentem: agno etc.* Syr. non Arr. (n) = Copt. ‖ καὶ = A. Slav. 3. 4. (o) = 12. (p) = Arm. Tychon. ‖ + *Deo nostro,* tol. (q) + ἀμὴν 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 36.) 38. al. 18. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Æth. Slav. 3. 4. Andr. Areth. Studit. (r) λέγοντα 9. 14. 29. 33. al. 16. Mt. o* al. 4. Compl. Ed. Areth. (s) + τὸ 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 46. al. 18. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Areth. (t) = A B. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. 46. al. 21. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Æth. Slav. 3. (non 4.) tol. Vulg. ms. Andr. Areth. Cassiod. alicubi. (u) = ABC. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. 46. al. 20. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Æth. Slav. 3. harl* demidov. tol. lips. 6. Vulg. ms. Andr. Areth. Cassiod. Joachim. Beda. Ansbert. Haymo. (Habent Erp. Arm. Vulg. ed. Primas.) τῷ ἀρνίῳ Slav. 4. (x) = Primas. coll. not. b. (y) ὅτι 6. 9. 13. 29. 33. (c. al. 3.) al. 13. Mt. o. al. 4. Compl. ed. Vulg. ed. Areth. (z) = Arm. ed. in textu. (a) + ABC. 7. 8. 14. 16. 29. 30. 32. 34. 35. 38. al. 13. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Slav. 3. 4. ed. Vulg. Andr. Areth. Primas. (b) = 7. Primas. (c) Sic, s. φωνῇ, AC. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. (Syr. Arr.) Slav. 3. 4. ed. Andr. 1. Areth. φωνῶν 11. φωνὴν 26. ‖ ὡς φωνὴ βροντῆς = Primas. sæpe. Post ἔρχου pon. 28. (d) + λέγοντος A. Slav. 4. non 3. item, sed omisso antea λέγοντος, Arm. (e) = AC. 23. 36. 37.

2 [f] = Καὶ εἶδον", καὶ ἰδοὺ ἵππος [g] λευκὸς", καὶ ὁ καθή-
μενος ἐπ' [h] αὐτὸν" ἔχων τόξον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος,
3 καὶ ἐξῆλθε νικῶν, [i] καὶ ἵνα νικήσῃ [k]. Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν
[l] σφραγῖδα τὴν δευτέραν", ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου λέγοντος·
4 ἔρχου [m] †. Καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος [n] πυῤῥός"· καὶ
[o] τῷ καθημένῳ ἐπ' [p] αὐτὸν" ἐδόθη αὐτῷ [q] λαβεῖν" τὴν εἰ-
ρήνην [r] = ἐκ" τῆς γῆς, [s] = καὶ" ἵνα ἀλλήλους σφάξωσι·
5 καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη. Καὶ [t] ὅτε ἤνοιξε
τὴν [u] σφραγῖδα τὴν τρίτην", ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου λέγοντος·
ἔρχου [x] — καὶ ἴδε". [y] = καὶ εἶδον", καὶ ἰδοὺ ἵππος μέ-
λας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' [z] αὐτὸν" ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ

---

[h] αὐτῷ. [l] δευτέραν σφραγῖδα. [m] † καὶ βλέπε. [p] αὐτῷ. [r] ἀπὸ. [u] τρίτην σφραγῖδα. [x] καὶ βλέπε. [z] αὐτῷ.

---

38. al. 3. et Barb. 2. Mt. k. o. Compl. Erp. Vulg. ms. Andr. 1. Areth. et Andr. in comm. καὶ ἴδε 14. 16. 29. 33. (c. al. 2.) 46. al. 12. et Barb. 2. Mt. l. p. r. Ed. Andr. 2. ἴδε 7. 9. al. 3. (f) = 9. 12. 14. 29. 30. 32. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 10. et Barb. 2. Mt. l. p. r. Ed. Slav. 3. 4. harl* tol. demid. Vulg. ms. Areth. Primas. (g) = Arm. (h) AC. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. 46. al. 16. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. 1** 2. Areth. (i) = 26. Arm. Slav. 3. 4. ant. Vulg. καὶ ἵνα νικήσῃ = Tychon. Transp. Primas. (k) + καὶ ἐνίκησε 32. 36. (l) AC. 6. 12. 34. pluresve. Mt. o. Erasm. Ed. Syr. Copt. Arm. Vulg. Andr. Primas. (m) = ABC. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. 36.) 38. al. 19. et Barb. 3. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Erp. (qui substituit καὶ εἶδον.) Vulg. ms. Andr. 1. καὶ ἴδε 35. 39. 40. Barb. 1. καὶ ἴδε. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἐξῆλθεν 34. Andr. 2. ἴδε. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος Ar. pol. (n) πυρὸς A. 7. 14. 16. 29. 31. 32. 38. al. 13. Mt. o* in textu. r. Erp. Utrumque Æth.

(o) ἐν τῷ καθημένῳ ἐπ' αὐτὸν ἐδόθη λαβεῖν τὴν εἰρήνην τῆς γῆς, A. (p) AC. 7. 9. 12. 14. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 38. al. 16. Mt. k. l. o. p. Compl. Ed. Andr. in comm. Areth. αὐτοῦ 18. 29. (q) βάλλειν Mt. p. (r) ἐκ C. 9. 14. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 20. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. ‖ = A. 7. 16. 39. 46. ἀπὸ 36. (s) = 7. 9. 14. 16. 29. 31. 32. al. 16. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Arr. Copt. Arm. Slav. 3. 4. Andr. Areth. (t) ἤκουσα ἀνεῳγμένης τῆς τρίτης σφραγῖδος τοῦ τρίτου 28. Andr. 1. (u) AC. 6. 14. 16. 29. 30. 32. 34. 35. al. 7. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Copt. Arm. Vulg. Andr. 2. Areth. Primas. (x) = AC. 7. 16. 36. 37. 38. al. 5. et Barb. 2. Mt. k. o. Compl. Ed. Erp. Andr. 1. καὶ ἴδε. 9. 12. 14. 29. 33. (c. al. 2.) al. 13. et Barb. 2. Mt. l. p. r. Andr. 2. Areth. (y) = Iidem qui καὶ ἴδε habent (exc. duobus) et 26. 27. 38. Æth. Slav. 3. 4. Vulg. Andr. 1. Areth. (z) AC. 12. 14. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 10. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Areth.

αὐτοῦ. Καὶ ἤκουσα [a] φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων 6
[b] [c] λέγουσαν"· χοῖνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες
[d] κριθῆς" [e] δηναρίου"· [f] καὶ" [g] τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον"
μὴ ἀδικήσῃς. Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν [h] σφραγῖδα τὴν τε- 7
τάρτην", ἤκουσα [i] † τοῦ τετάρτου ζώου [k] λέγοντος"· ἔρχου
[l] — καὶ ἴδε". [m] = Καὶ εἶδον, [n] καὶ ἰδοὺ" ἵππος χλω- 8
ρὸς, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω [o] — αὐτοῦ", [p] ὄνομα αὐτῷ"
[q] ὁ" [r] θάνατος"· καὶ ὁ ᾅδης [s] ἠκολούθει" [t] ∾ μετ' αὐτοῦ"·
καὶ ἐδόθη [u] αὐτῷ" ἐξουσία [x] ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς, ἀποκτεῖναι" ἐν
ῥομφαίᾳ, καὶ ἐν λιμῷ, καὶ [y] ἐν" θανάτῳ, [z] καὶ ὑπὸ"
τῶν θηρίων τῆς γῆς. Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν πέμπτην σφρα- 9
γῖδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου [a] τὰς ψυχὰς

---

[i] † φωνήν. [k] λέγουσαν· [l] καὶ βλέπε. [s] ἀκολουθεῖ. [t] ∾ αὐτῷ. [u] ∾ αὐτοῖς. [x] ἀποκτεῖναι ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς.

(a) + ὡς A. 6. 12. 17. Slav. 3. Vulg. Sed non Primas. Haymo. (b) + ὡς φωνὴν ἀετοῦ Æth. (c) = Arm. (d) κριθῶν AC. 12. Andr. 2. in textu. (e) = 12. 14. (f) = 35. Slav. 4. Primas. δὲ Copt. (g) τὸν οἶνον καὶ τὸ ἔλαιον 36. Vulg. Andr. in comm. Primas. (h) τετάρτην σφραγῖδα 38. Compl. (i) = 7. 9. 14. 16. 29. 35. 33. al. 15. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Arr. Copt. Slav. 3. 4. Areth. Primas. φωνῆς Andr. 2. (k) A C. al. 26. et Barb. 2. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Slav. 3. 4. Vulg. Andr. Areth. Primas. (l) = AC. 7. 12. 33. (c. al. 2.) 36. 38. al. 5. Barb. 2. Mt. o. k. Compl. Ed. Erp. Andr. 1. καὶ ἴδε. 6. 9. 14. 16. 29. 33. (c. al. 2.) al. 14. et Barb. 2. Mt. l. p. r. Compl. Ed. Andr. 2. Areth. (m) = Iidem qui καὶ ἴδε habent (exc. tribus) et 38. Ed. Vulg. Areth. (n) = 12. Æth. Slav. 4. non 3. Primas. ‖ ἰδοὺ = 11. (o) = C. 12. Erasm. harl. Ansbert. Beda. Rupert. (p) = 40. ἔχων τὸν θάνατον Arm. (q) = C. 16* 37. Mt. o. Compl. (r) ἀθάνατος A. (s) BC. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 16. Mt. k. l. p. r. Ed. Arr. Æth. Slav. 3. 4. ed. Vulg. Andr. 2. Areth. Primas. Tychon. sed non Victorin. (t) αὐτῷ B. 9. 14. 29. 34. 36. 38. al. 16. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Andr. 2. Areth. μετ' αὐτῷ 33. (c. 35.) αὐτοῖς Orig. (u) B. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 38. 46. al. 18. Mt. k. l. p. r. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. ed. Vulg. Areth. Primas. Tychon. (x) ABC. al. 33. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Verss. Andr. Areth. Primas. Tychon. ‖ τέταρτον] + μέρος 28. 36. (y) = 9. 26. 42. (z) ὑπὸ Erasm. καὶ τὸ τέταρτον A. (a) + *Dei*, Cypr. Primas. Tychon. Cassiod. Ansbert. Haymo.

[b] τῶν [c] ἐσφαγμένων'' διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ διὰ
10 τὴν [d] μαρτυρίαν'' [e] ἣν εἶχον· Καὶ [f] ἔκραξαν'' [g] φωνῇ με-
γάλῃ'', λέγοντες· ἕως πότε, [h] ὁ δεσπότης'' ὁ ἅγιος καὶ
[i] † ἀληθινὸς, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν [k] ∾
11 ἀπὸ'' τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς; Καὶ [l] ἐδόθη'' [m] αὐτοῖς''
[n] στολὴ λευκὴ'', καὶ ἐῤῥέθη αὐτοῖς, ἵνα ἀναπαύσωνται [o] ἔτι''
χρόνον [p] †, ἕως [q] † [r] πληρώσωσι'' [s] καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν''
καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν, [t] οἱ μέλλοντες [u] ἀποκτέννεσθαι'' ὡς [x] καὶ''

---

[f] ἔκραζον. [i] † ὁ. [k] ∾ ἐκ. [l] ἐδόθησαν. [m] ἑκάστοις. ∾ αὐτοῖς ἑκάστῳ. [n] στολαὶ λευκαί. [p] † μικρὸν. [q] † οὗ. [r] πληρώσονται. ∾ πληρωθῶσι. [u] ἀποκτείνεσθαι.

(b) + τῶν ἀνθρώπων 10. 12. 17. 36. 37. 46. Mt. o. Compl. Æth. Arm. Andr. 2. (c) ἐσφαγισμένων Compl. ἐσφραγισμ. 7. 16* 33. (d) ἐκκλησίαν 38. (e) + τοῦ ἀρνίου B. 7. 9. 14. 16. 29. 30. 31. 32. 33. 37. al. 16. Mt. l. o. p. r. Compl. Syr. Ar. pol. Areth. Andr. 2 + αὐτοῦ Arm. + αὐτοῦ ἀρνίου 46. + ἰησοῦ χριστοῦ 34. 35. *martyrium suum*, Cypr. Primas. (f) AB C. al. 25. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Areth. (g) φωνὴν μεγάλην 9. 14. 16. 30. 33. (c. al. 2.) al. 12. Ed. (h) = Ar. pol. Cassiod. alic. || ὁ ἅγιος καὶ ἀληθινὸς = demidov. Tert. Uncis includit Arm. (i) = AC. 14. 29. 30* 33. (c. 34. 36.) 38. al. 10. pluresque. Mt. k. l. o. p. Compl. Ed. Areth. (k) AC. 9. 14. 29. 31. 38. al. 18. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Areth. (l) ABC. al. 32. et Barb. 4. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Erp. Arm. Clem. Andr. Areth. Cypr. (m) B. 6. 8. 9. 26. 27. 29. 30. 31. 32. 33. (c. 35.) 37. al. 3. Mt. l. p. r. Compl. Ed. Arm. Andr. 2. Areth. (*illis singulæ stolæ*, Vulg.) ἑκάστῳ 2. 4. (11. 12. 14. ap. Mill.) 19. Clem. ἑκάσταις Erasm. αὐτοῖς ἑκάστῳ AC. 7. (11. 12. 14. ap. Wetst.) 16. 34. 36. 38. 46. al. 5. et Barb. 4. Mt. k. o. Ed. (*illis singulis*, Primas. Cypr. alic.) ἑκάστῳ αὐτῶν 28. Syr. Erp. Æth. Slav. 3. 4. ed. Andr. 1. || = στολαὶ λευκαὶ καὶ ἐῤῥέθη αὐτοῖς Compl. (n) Iidem qui not. l. (o) ἐπὶ 6. || = 9. 27. Erp. Post χρόνον pon. A. ἔτι τινα 38. || μικρόν τινα χρόνον Arm. (p) = B. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 37. al. 18. et Barb. 4. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Ar. pol. Æth. Areth. item, ut videtur, Tert. aliive. Ante χρόνον pon. Mt. k. (q) = A BC. 7. 9. 14. 16. 29. 38. 46. al. 11. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. (r) B. 7. 9. 12. 14. 16. 30. 32. 33. (c. 34. 35.) 37. 38. 46. al. 18. et Barb. 4. Mt. o. al. 4. Ed. Erp. Andr. πληρώσουσι 28. 31. 36. πληρωθῶσι AC. 29. Compl. Ed. Syr. Copt. Æth. Vulg. *impleatur numerus*, Ar. pol. tol. lips. 5. 6. Cypr. Fulg. Cassiod. (s) = 36. || καὶ = Arm. Slav. 3. 4. Vulg. Cypr. Fulg. (t) + καὶ 9. 14. 29. 30. 32. 33. (c. 35.) al. 5. Mt. k. l. p. r. Andr. 1. Areth. Cypr. semel. (u) AC. al. 6. pluresve. Mt. p. k. ἀποκτέννεσθαι 32. Alii. Mt. l. o. r. (x) = 29. 38. Arm. tol.

αὐτοί. Καὶ [y] εἶδον″ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν 12
ἕκτην, [z] καὶ″ [a] † σεισμὸς μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος
[b] μέλας ἐγένετο″ ὡς σάκκος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη [c] ÷ ὅλη″
ἐγένετο [d] ὡς″ αἷμα, Καὶ οἱ ἀστέρες [e] τοῦ οὐρανοῦ″ 13
[f] ἔπεσαν″ εἰς τὴν γῆν, [g] ὡς συκῆ [h] ∾ βάλλει″ τοὺς ὀλύν-
θους αὐτῆς ὑπὸ [i] ἀνέμου μεγάλου″ [k] σειομένη, Καὶ [l] ÷ ὁ″ 14
οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον [m] εἱλισσόμενον″, καὶ πᾶν
ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων [n] αὐτῶν″ ἐκινήθησαν· Καὶ 15
οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ μεγιστᾶνες [o] καὶ οἱ χιλίαρχοι καὶ
οἱ πλούσιοι″ [p] καὶ οἱ ἰσχυροὶ″, καὶ πᾶς δοῦλος καὶ [q] = πᾶς″

---

[a] † ἰδού. [b] ἐγένετο μέλας. [h] ∾ βαλοῦσα.
[i] μεγάλου ἀνέμου. [o] καὶ οἱ πλούσιοι καὶ οἱ χιλίαρχοι. [p] καὶ οἱ δυνατοί.

(y) = 18. 29. 30. 40. Mt. r. Ar. pol. Æth. Auctor ad Novatian. Tychon. ‖ + καὶ 12. 14. 36. 37. 46. al. 3. Barb. 3. Mt. o. Compl. Primas. (z) = 36. tol. demidov. Tychon. Auct. ad Nov. Ante ὁ ἥλιος pon. Primas. (a) = C. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 18. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Slav. 3. (non 4.) tol. harl* demid. Vulg. ms. Andr. Areth. Tychon. Beda. Haymo. Post ἐγένετο pon. Primas. (b) 14. 29. 30. 31. 32. 37. al. 6. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. (c) + ABC. 7. 9. 14. 29. 33. (c. 34. 36.) 38. al. 16. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 10. (non 3. 4.) Vulg. Andr. 2. Areth. Primas. Auctor ad Novat. Tychon. (non Auct. de promiss. Victorin. Cassiod.) (d) ὡς 4. 29. 30. 32. 40. ‖ = Arm. (e) τοῦ θεοῦ A. ‖ = Vulg. ms. Auct. ad Novat. et de promiss. Tychon. Beda. Ansbert. *de cælo*, Vulg. ed. Tert. Primas. (f) ἔπεσον 14. 16. 29. al. 10. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (g) ὡς φύλλα τῆς συκῆς ὑπὸ Arm. (h) βαλοῦσα s. βάλλουσα 7. 9. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 46. al. 16. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Slav. 3. 4. ant. ἀποβάλλει 28. 37. Andr. 1** *omittit*, Tert. Primas. Auct. de promiss. Victorin. ἀποβαλοῦσα 38. (i) AC. 14. 16. 29. 33. (c. al. 2.) 38. al. 7. pluresve. Mt. k. l. p. r. Ed. Vulg. Areth. (k) σαλευομένη A. 12. (l) ÷ A. 14. 16. 29. 33. 38. al. multi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (m) ἑλισσ. s. ἑλισσόμενον AC. Alii. Mt. o. Compl. Ed. εἱλισσόμενος s. ἑλισσ. s. ἑλισσόμενος 9. 16. 29. 30. 31. 32. 38. al. 10. pluresve. Mt. k. l. p. r. Ed. Andr. 2. Areth. *cum evolvitur*, Primas. Auct. de prom. (n) = 26. 31. (o) AC. Alii multi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 4. Vulg. Andr. Areth. Primas. (p) A C. al. 29. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Vulg. Slav. 3. 4. Andr. Areth. Primas. ‖ = 12. ap. Mill. 36. Ante καὶ οἱ πλούσιοι pon. Slav. 3. (q) = AC. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) al. 12.

ἐλεύθερος ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς
6 πέτρας τῶν ὀρέων, Καὶ λέγουσι τοῖς ὄρεσι [r] καὶ ταῖς
πέτραις"· πέσετε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσ-
ώπου [s] τοῦ καθημένου ἐπὶ [t] τοῦ θρόνου", καὶ ἀπὸ τῆς
7 ὀργῆς τοῦ ἀρνίου· "Ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα [u] ἡ μεγάλη" τῆς
ὀργῆς [x] αὐτοῦ"· καὶ τίς δύναται [y] σταθῆναι";
1 [z] Καὶ" μετὰ [a] ∾ ταῦτα" εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους
ἑστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας
τοὺς τέσσαρας ἀνέμους [b] τῆς γῆς", ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος
[c] ἐπὶ τῆς γῆς", μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης, μήτε ἐπὶ [d] ∾
2 πᾶν δένδρον". Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον, [e] ἀναβαίνοντα"
ἀπὸ [f] ἀνατολῆς" ἡλίου, ἔχοντα σφραγῖδα θεοῦ [g] ζῶν-
τος"· καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ τοῖς [h] τέσσαρσιν" ἀγγέ-
λοις, οἷς ἐδόθη [i] αὐτοῖς" ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θά-
3 λασσαν, Λέγων· μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν, [k] μήτε" τὴν
θάλασσαν, μήτε τὰ δένδρα, ἄχρις [l] οὗ" [m] σφραγίσω-
μεν" τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ [n] ἡμῶν" ἐπὶ τῶν μετώπων
4 αὐτῶν. [o] Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων",

---

[a] ∾ τοῦτο. [d] ∾ τι δένδρον. [e] ἀναβάντα.

Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Arr. Æth. Slav. 4. (non 3.) Vulg. Areth. Auct. ad Novat. Primas. (r) post ἐφ' ἡμᾶς pon. Arm. demidov. (s) + *patris*, Auct. ad Novat. Auct. de prom. Fulg. (t) τῷ θρόνῳ 9. 14** 16. 30. 33. (c. al. 2.) al. 9. Mt. l. p. r. Ed. Areth. (u) = 9. 14. 27. Auct. ad Nov. (x) αὐτῶν C. 38. Syr. Vulg. Auct. de prom. Fulg. (y) στῆναι 34. 35..36. + ἐνώπιον αὐτοῦ Arm. Primas. σωθῆναι 40. Mt. l. Areth. (z) = AC. Copt. Vulg. Primas. (a) AC. 7. 9. 14. 16. 29. 31. 32. 38. al. 16. et Barb. 4. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Copt. Areth. (b) = 38. Erp. Copt. Vulg. ms. Apring. Rupert. Andr. 1. (sed non slav. 5. s. Andreas slavicus.) (c) = A. (d) τι δένδρον C. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 14. et Barb. 2. item 19. Mt. k. l. p. r. Ed. Copt. Ar. Vulg. Areth. Primas. δένδρου A. Arm. δένδρων Syr. (e) AC. al. 28. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Orig. Andr. Areth. (f) = 36. ἀνατολῶν A. Mt. r. (g) ὑψίστου Slav. 5. (h) παριστῶσιν 11. (i) = 16. 17. 28. Mt. o. Andr. 1. δύναμις Arm. (k) καὶ A. 38. Copt. Vulg. ed. (l) = AC. 12. Erasm. Orig. bis. ἄν. 18. 28. Andr. 1. (m) σφραγίζωμεν Erasm. Steph. 3. Andr. σφραγίσω Arm. (n) = 28. Mt. k. r. Æth. lips. 6. Tychon. μου Arm. (o) = A.

[p] ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἐσφραγισμέ-
νοι" ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν ἰσραήλ· Ἐκ φυλῆς ἰούδα, 5
ιβ' χιλιάδες [q] ἐσφραγισμένοι"· ἐκ φυλῆς ῥουβὴν, ιβ'
χιλιάδες [r] = ἐσφραγισμένοι"· ἐκ φυλῆς [s] γὰδ", ιβ'
χιλιάδες [r] = ἐσφραγισμένοι"· Ἐκ φυλῆς ἀσὴρ, ιβ' 6
χιλιάδες [r] = ἐσφραγισμένοι"· ἐκ φυλῆς νεφθαλεὶμ, ιβ'
χιλιάδες [r] = ἐσφραγισμένοι"· ἐκ φυλῆς μανασσῆ, ιβ'
χιλιάδες [r] = ἐσφραγισμένοι"· Ἐκ φυλῆς συμεὼν, ιβ' 7
χιλιάδες [r] = ἐσφραγισμένοι"· ἐκ φυλῆς λευΐ, ιβ' χι-
λιάδες [r] = ἐσφραγισμένοι"· ἐκ φυλῆς ἰσαχὰρ, ιβ' χι-
λιάδες [r] = ἐσφραγισμένοι"· Ἐκ φυλῆς ζαβουλὼν, ιβ' 8
χιλιάδες [r] = ἐσφραγισμένοι"· ἐκ φυλῆς ἰωσὴφ, ιβ' χι-
λιάδες [r] = ἐσφραγισμένοι"· ἐκ φυλῆς βενιαμὶν, ιβ' χι-
λιάδες ἐσφραγισμένοι. Μετὰ ταῦτα εἶδον, [t] καὶ ἰδοὺ 9
ὄχλος πολὺς, ὃν" ἀριθμῆσαι [u] — αὐτὸν" οὐδεὶς ἠδύ-
νατο, ἐκ παντὸς ἔθνους [x] καὶ φυλῶν" [y] καὶ λαῶν" καὶ
γλωσσῶν, [z] ἑστῶτες" ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ
ἀρνίου, [a] περιβεβλημένους" στολὰς λευκὰς, καὶ [b] ∾ φοίνικες"

[a] περιβεβλημένοι. [b] ∾ φοίνικας.

(p) = 29. 30. 40. Mt. r. ‖ ἐσφραγισμένοι] ἐσφραγισμένων 7. 9. 14. 31. 32. al. 9. Mt. l. p. Orig. ed. semel. Post ἰσραὴλ transp. 36. (q) ἐσφραγισμέναι 9. 29. 31. 32. 33. al. 9. Mt. l. p. r. Ed. Sic iidem fere versu etiam 8. ultimo loco. ἐσφραγισμένων 7. 14. (r) Decies ἐσφραγισμένοι omittunt, servato tantum primo et ultimo, A. 14. 16. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 38. al. 15. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. barl* Vulg. ms. Primas. Alii quater aut quinquies habent, postea omittunt. Etiam ultimum ἐσφραγισμένοι vs. 8. = 36. 40. pluresve cum Primas. Præterea nonnulli vel ordinem nominum mutant vel in orthographia variant v. c. ῥουβεὶν s. ῥουβὶμ, ἰσασχὰρ. (s) δὰν 9. 13. 16. Origenes, Andreas, Arethas et alii diserte testantur, nullam fieri tribus Dan mentionem. (t) ὄχλον πολὺν καὶ A. ὄχλον πολὺν, ὃν Copt. Æth. Vulg. Cypr. Primas. Alii latt. exc. Tychon. καὶ ὄχλος πολὺς, ὃν C. ut videtur. καὶ ἰδοὺ ὁ ὄχλος, ὃν 12. (u) = 9. 16. 29. 30. 32. al. 9. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (x) = Erasm. Tychon. Fulg. semel. Post λαῶν pon. 1. 29. 36. Syr. (y) = Mt. p. (z) ἑστῶτας 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) al. 7. et Barb. 2. Mt. k. l. p. ἑστῶτα 11. 19. ἑστώτων 38. (a) AC. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 13. et Barb. 2. Mt.

10 ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν· Καὶ [c] κράζουσι" φωνῇ μεγάλῃ, λέ-
γοντες· ἡ σωτηρία [d] τῷ Θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ ∾
11 τοῦ θρόνου :, καὶ τῷ ἀρνίῳ". Καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι
[e] ἑστήκεσαν" κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων
καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ [f] ἔπεσον" ἐνώπιον τοῦ θρό-
νου [g] ἐπὶ [h] τὰ πρόσωπα" [i] αὐτῶν", καὶ προσεκύνησαν [k] τῷ
12 Θεῷ", Λέγοντες· [l] [m] ἀμήν"· ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα
[n] καὶ ἡ σοφία" καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ
δύναμις καὶ ἡ [o] ἰσχὺς" τῷ Θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας
13 τῶν αἰώνων· [p] ἀμήν". Καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσ-
βυτέρων, λέγων μοι· οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στο-
λὰς τὰς λευκὰς, τίνες [q] εἰσὶ", [r] καὶ πόθεν" ἦλθον;
14 Καὶ [s] εἴρηκα" αὐτῷ· κύριέ [t] ÷ μου", σὺ οἶδας. καὶ εἶπέ
μοι· οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς με-

---

[c] κράζοντες.

[h] ∾ πρόσωπον.

---

k. p. r. item 1. Ed. Areth. Fulg. semel. (b) 9. 16. 29. 33. (c. 35.) al. 15. et Barb. 4. Mt. o. al. 4. Ed. Areth. (c) AC. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. 46. al. 19. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Arr. Æth. Arm. Slav. ms. et ed. Vulg. Andr. 1. Cypr. Beda. (d) τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου, Θεῷ ἡμῶν καὶ τῷ ἀρνίῳ Slav. rec. Andr. 1. τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ τῷ ἀρνίῳ (37. 38. si e silentio Birchii quidquam colligere licet) Erasm. Steph. 3. Sic, sed τῷ Θεῷ, Slav. rec. τοῦ Θεοῦ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἀρνίῳ A. τοῦ Θεοῦ ἡμῶν τοῦ καθημένου ἐπὶ τ. θρ. καὶ τοῦ ἀρνίου Slav. 3. 4. 5. τοῦ καθημένου ἐπὶ τ. θρ. τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ τοῦ ἀρνίου Slav. ant. || τοῦ θρόνου] τῷ θρόνῳ A. al. 19. Mt. l. o. p. r. Ed. (e) ἑστήκεισαν AC. Alii. Mt. k. l. o. r. Ed. εἱστήκεισαν 14. Alii. Compl. Ed. Andr. Areth. (f) ἔπεσαν A. Alii. Erasm. Areth. (g) + αὐτοῦ 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) al. 11. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Ar. pol. Areth. + καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου 36. (h) A C. al. 29. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Arm. Vulg. Andr. 1. Areth. Primas. (i) = Slav. ed. (k) = tol. Vulg. ms. Fulg. || + ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ τῷ ἀρνίῳ Slav. 3. 4. 5. (l) + ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος 46. (m) = Copt. Vulg. ms. (n) = A. Ante δόξα pon. 26. (o) χάρις κυρίῳ Arm. (p) = C. 28. 36. Andr. 2. Primas. Fulg. Ansbert. (q) = 12. Erasm. (r) ἢ Arm. (s) εἶπον 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 15. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Areth. (t) + C. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 19. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Slav. 3. 5. (non 4.) Vulg. Andr. Areth. Cypr. Sed non Primas.

γάλης, καὶ [u] ἔπλυναν" τὰς στολὰς αὐτῶν, καὶ ἐλεύ-
καναν [x] = αὐτὰς" ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου. Διὰ τοῦτό 15
εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐ-
τῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς [y] ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ"· καὶ ὁ καθή-
μενος ἐπὶ [z] τοῦ θρόνου", σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. Οὐ πει- 16
νάσουσιν [a] ἔτι", οὐδὲ διψήσουσιν [b] ἔτι", [c] οὐδὲ" μὴ
πέσῃ ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἥλιος, οὐδὲ [d] πᾶν" καῦμα· Ὅτι τὸ 17
ἀρνίον [e] τὸ" ἀνὰ μέσον τοῦ θρόνου [f] ∾ ποιμανεῖ αὐ-
τούς, καὶ ὁδηγήσει" αὐτοὺς ἐπὶ [g] ζωῆς" πηγὰς ὑδάτων·
[h] καὶ ἐξαλείψει ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον [i] ἐκ" τῶν ὀφθαλ-
μῶν αὐτῶν.
Καὶ [k] ὅτε" ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν ἑβδόμην, ἐγένετο 1
σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ [l] [m] ὡς" ἡμιώριον. Καὶ εἶδον [n] τοὺς 2
ἑπτὰ" ἀγγέλους, οἳ ἐνώπιον [o] τοῦ θεοῦ ἑστήκασι· καὶ
ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες. Καὶ ἄλλος ἄγγελος 3
ἦλθε [p], καὶ ἐστάθη ἐπὶ [q] ∾ τὸ θυσιαστήριον", ἔχων λι-

---

[x] ∾ στολὰς αὐτῶν. [f] ∾ ποιμαίνει . . . ὁδηγεῖ.
[g] ζώσας. [i] ∾ ἀπό. [q] ∾ τοῦ θυσιαστηρίου.

(u) ἐπλάτυναν 1. 2. 9. 13* 29. 30. 41. 42. Mt. p. Erasm. (x) = 9. 14. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) al. 11. Mt. k. l. p. r. Ed. Arm. Æth. Erp. Areth. τὰς στολὰς αὐτῶν B. αὐτὰς A. 10. 12. 19. 37. 46. Mt. o. Compl. Andr. 2. (αὐτοὺς Andr. 1.) Syr. Ar. pol. Copt. Slav. ms. Vulg. Tert. Cypr. Primas. Auct. de promiss. (y) = Æth. || αὐτοῦ] τούτῳ 31. (z) τῷ θρόνῳ 7. 9. 14. 16. 30. 32. 33. al. 7. Mt. o* al. 4. Compl. Ed. Areth. (a) = 36. Syr. Erp. Æth. Arm. Vulg. Cypr. Primas. Fulgent. (b) = 34. 35. 36. 38. 40. Erasm. Ed. Ar. pol. Æth. Arm. Slav. ms. et ed. Andr. 1. Fulg. (c) οὐδ' οὐ 7. 9. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 13. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (d) τὸ 6. 11. 31. Arm. (e) = Arm. (f) ποιμαίνει . . . ὁδηγεῖ 4. 6. 29. 33. (c. 34. 35.) Alii et Barb. 4. Mt. k. l. p. r. Ed. (g) A. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 46. al. 19. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Erp. Æth. Arm. (post ὑδάτων + ζώντων Arm.) Slav. ut videtur. Vulg. Areth. Cypr. Primas. Vigil. Fulg. Tychon. (h) καὶ ἐξαλείψει . . . αὐτῶν = 38. Erasm. 1. Andr. 2. || ἐξαλείψει] ἐξελεῖ 12. 17. (i) AC. 6. 7. 12. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) al. 12. Mt. l. o. p. Compl. Ed. Areth. (k) ὅταν AC. (l) + *et in terra*, Æth. (m) = Victorin. Tychon. Apring. (n) = 26. Erasm. (o) + τοῦ θρόνου 16. 28. Andr. 1. (p) + *ab oriente*, Æth. (q) 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 17. Mt. k. l. p. r. Compl. Ed. Andr. Areth.

βανωτὸν χρυσοῦν· καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλὰ,
ἵνα [r] δώσῃ" [s] ταῖς προσευχαῖς" τῶν ἁγίων [t] πάντων" ἐπὶ
4 τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. Καὶ
ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων [u] ταῖς προσευχαῖς" τῶν
5 ἁγίων ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. Καὶ
εἴληφεν ὁ ἄγγελος [x] τὸν λιβανωτὸν, καὶ ἐγέμισεν αὐτὸν
ἐκ [y] τοῦ πυρὸς" [z] τοῦ θυσιαστηρίου", καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν
γῆν· καὶ ἐγένοντο [a] φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ [b] καὶ
6 σεισμός". Καὶ [c] οἱ" ἑπτὰ ἄγγελοι [d] # οἱ" ἔχοντες τὰς
ἑπτὰ σάλπιγγας, ἡτοίμασαν ἑαυτοὺς, ἵνα σαλπίσωσι.
7 Καὶ ὁ πρῶτος [e] † ἐσάλπισε, καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ
πῦρ [f] μεμιγμένα" [g] ÷ ἐν" [h] αἵματι", καὶ [i] ἐβλήθη" [k] εἰς
τὴν γῆν"· [l] ÷ καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη", [m] καὶ τὸ τρίτον
τῶν δένδρων κατεκάη", [n] καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατε-
8 κάη." Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ [o] ὡς" ὄρος
μέγα [p] = πυρὶ" καιόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ
9 ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης, αἷμα· Καὶ ἀπέθανε τὸ

[e] † ἄγγελος.

(r) *δώσει* A. Alii. Mt. l. Andr. 1. *δῷ* 6. 9. 14. 36. (s) *τὰς προσευχὰς* Arm. Primas. in textu. *εἰς τὰς προσευχὰς* (antecedente *δῷ*) 36. *de orationibus*, Vulg. ed. Primas. in comm. Ambr. (t) = 36. (u) *τῶν προσευχῶν* Primas. Ambr. alic. (x) *τὸ . . . αὐτὸ* 33. (c. 34.) Erasm. Steph. 3. *τὸ . . . αὐτὸν* 36. 40. Mt. p. (y) = 12. + *τοῦ ἐπὶ* Slav. ed. (z) *iræ Dei*, Primas. Sed alia translatio ap. eundem ut rec. (a) *βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ* A. 16. 38. pluresque. Ed. Syr. Copt. *βρονταὶ καὶ φωναὶ καὶ ἀστραπαὶ* 14. 29. 33. (c. 34. 35.) al. 9. Mt. k. l. p. r. Ed. Erp. Arm. Vulg. Primas. in textu. (b) = Mt. l. + *μέγας* Arm. Vulg. (non tol. harl*) (c) = Erasm. (d) + A. plurimi. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Andr. Areth. (e) = A. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. harl* tol. Vulg. ms. Areth. Tychon. (f) *μεμιγμένον* 12. 37. 38. 46. Andr. 2. Vulg. ms. Tychon. Ansbert. (g) + A. 7. 9. 16. 29. 38. 46. al. 19. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Vulg. ed. Andr. Areth. ‖ *καὶ αἷμα μεμιγμένον* Arm. (h) *ὕδατι* Syr. ms. (i) *ἐβλήθησαν* 34. 35. (k) = 12. ap. Mill. (l) + A. 7. 9. 14. 16. 29. 30. 31. 33. 34. 36. 38. al. 19. et Barb. 4. Mt. k. l. o. p. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Arm. Slav. 3. 4. 10. Vulg. Andr. Areth. saltem in textu. Primas. Tychon. Beda. (m) = 10. 14. 30. 32. 33. Mt. r. Compl. Æth. ‖ *δένδρων*] + *τῆς γῆς* B. (n) = 30. (o) *τὸ* B. (p) = B. 7. 9. 14. 16. 29. 33. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Areth. Tychon.

τρίτον τῶν κτισμάτων [q]= τῶν" [r] ἐν τῇ θαλάσσῃ", τὰ
ἔχοντα ψυχάς· καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων [s] ∾ διεφθάρη".
Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐ- 10
ρανοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς λαμπὰς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ
τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν, [t] καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς [u] ÷ τῶν"
[x] ὑδάτων". Καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται [y] ÷ ὁ" 11
ἄψινθος· [z] καὶ [a] ∾ γίνεται" τὸ τρίτον [b] τῶν ὑδάτων" εἰς
[c] ἄψινθον"· καὶ πολλοὶ [d] ÷ τῶν" ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ
τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν. Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος 12
ἐσάλπισε, καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρίτον
τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ
τρίτον αὐτῶν, καὶ [e] ∾ ἡ ἡμέρα μὴ φαίνῃ τὸ τρίτον αὐ-
τῆς, καὶ" ἡ νὺξ ὁμοίως. Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἑνὸς 13
[f] ἀετοῦ" [g] πετομένου" [h] ἐν μεσουρανήματι, λέγοντος φωνῇ με-

---

[s] ∾ διεφθάρησαν. [a] ∾ ἐγένετο. [e] ∾ τὸ τρίτον αὐτῆς (s. αὐτῶν) μὴ φανῇ· ἡ ἡμέρα καί. [f] ἀγγέλου. [g] πετωμένου.

(q) = 1. 12. 14. 16. 29. al. 11. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Erasm. Ed. Arm. Slav. 3. ant. Andr. 2. Areth. (r) = 1. 12. ap. Mill. Erasm. Arm. Slav. 4. harl. Post ψυχὰς pon. Vulg. || κτισμάτων, καὶ τὰ ἔχοντα ψυχὰς ζῶσας διεφθάρησαν, καὶ τὸ Arm. *tertia pars piscium et tertia pars navium*, Primas. sed *habentium animas*, alia translatio ap. eundem. (s) A. 10. 12. 17. 28. 37. Mt. o. Compl. (διεφθάρησιν Erasm.) Ed. Andr. 1** διεπονείσθη Arm. (t) = A. (u) + 14. 16. 29. 32. 33. (c. al. 3.) 38. al. multi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (x) = Arm. (y) + A. 7. 9. 16. 29. 30. 31. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Areth. (z) καὶ πολλοὶ ἀπέθανον ἀπὸ τοῦ ἀψίνθου τῶν ὑδάτων. Καὶ ὁ τέταρτος Arm. (a) A. 7. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 18. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (b) = Erasm. Steph. 3. (c) ἀψίνθιον 8. item 16. Mt. l. Andr. 1. Areth. (d) + A. 14. 16. 29. 36. 38. al. multi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (e) τὸ τρίτον αὐτῆς (αὐτῶν 14. 30. 40. Barb. 2. Mt. r. Copt.) μὴ φανῇ ἡ ἡμέρα, καὶ (s. μὴ φανῇ· ἡ ἡμέρα καὶ) B. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 30. 31. 32. 40. al. 10. et Barb. 2. Mt. l. p. r. item 33. Vulg. Copt. τὸ τρίτον αὐτῶν, ἵνα μὴ φαίνῃ ἡ ἡμέρα αὐτῆς καὶ 28. μὴ φανῇ ἡ ἡμέρα καὶ 18. 38. item Andr. 1. ἡ ἡμέρα οὐκ ἔφαινε τὸ τρίτον αὐτῆς, καὶ 34. || καὶ ἐσκοτίσθη τὸ τρίτον αὐτῶν· καὶ ἡμέρα οὐκ ἔφαινεν αὐτῶν, καὶ ἡ νὺξ ὁμοίως 35. καὶ ἐσκοτίσθη τὸ τρίτον αὐτῶν, καὶ ἡ ἡμέρα οὐκ ἔφαινε τὸ τρίτον, καὶ ἡ νὺξ ὁμοίως Arm. ἵνα σκοτισθῇ, καὶ ἡμέρα μὴ φαίνει τὸ φῶς αὐτῆς, καὶ ἡ νὺξ ὁμοίως τὸ τρίτον αὐτῆς 36. *et tertia pars stellarum jam obtenebrata fuit, et non luxit tertia pars earum, non nox, non dies.* Erp. item Ar. pol. *et tertia pars stellarum, ut minus lucerent, et dies eam-*

γάλῃ·" οὐαὶ, οὐαὶ, οὐαὶ [i] ∾ τοῖς κατοικοῦσιν" ἐπὶ τῆς γῆς,
ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν [k] τῆς σάλπιγγος" τῶν τριῶν ἀγγέλων
1 τῶν μελλόντων σαλπίζειν. Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος
ἐσάλπισε, καὶ εἶδον ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα
εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεὶς τοῦ φρέατος τῆς
2 ἀβύσσου· [l] — Καὶ ἤνοιξε τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου"· καὶ
ἀνέβη καπνὸς [m] ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς" καμίνου
[n] ∾ μεγάλης", καὶ [o] ἐσκοτίσθη" ὁ ἥλιος καὶ ὁ [p] ἀὴρ"
3 [q] ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος". Καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλ-
θον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἐξουσία ὡς
4 ἔχουσιν [r] ἐξουσίαν" οἱ σκορπίοι τῆς γῆς· Καὶ ἐῤῥέθη αὐ-
ταῖς, ἵνα μὴ ἀδικήσωσι τὸν χόρτον τῆς γῆς, [s] οὐδὲ πᾶν
χλωρὸν", οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους [t] † οἵ-
τινες οὐκ ἔχουσι τὴν σφραγῖδα [u] — τοῦ Θεοῦ" ἐπὶ τῶν
5 μετώπων [x] — αὐτῶν"· Καὶ [y] ἐδόθη" [z] αὐταῖς", ἵνα μὴ

[i] ∾ τοὺς κατοικοῦντας. [n] ∾ καιομένης. [t] † μόνους.

dem partem amitteret, et nox similiter. Primas. || ἡ ἡμέρα μὴ] ἐσκοτίσθη ἡ ἡμέρα, ἵνα μὴ Syr. (f) AB. 9. 14. 29. 30. 31. 32. 37. 38. al. 14. et Barb. 3. Mt. l: o. p. r. Compl. Ed. Syr. (non Arr.) Copt. Æth. Arm. ed. in m. Vulg. Areth. Primas. in comm. ap. Beng. Victorin. Ambr. Tychon. Cassiod. Beda. Apring. ἀγγέλου ὡς ἀετοῦ 13. Primas. in textu ap. Beng. (g) A. 14. 30. Alii. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. (h) = B. || ἐν μεσουρανήματι] = Barb. 1. *in medio caudæ cui est sanguis*, Syr. || μεγάλῃ] τρὶς 17. 36. μεγάλῃ τρὶς 7. 37. al. 3. et Barb. 2. Mt. o. Compl. Ar. pol. Andr. 1. Primas. (i) τοὺς κατοικοῦντας B. 9. 14. 29. 33. (c. 35.) 38. al. 11. Mt. l. p. r. (k) = Copt. Vulg. (non tol.) (l) = 9. 12. 14. 29. 30. 32. 35. 42* (sed habet in m. a prima manu) 46. al. 7. Mt. l. p. r. Ed. Æth. Copt. harl* tol* Areth. Nec attingunt in comm. Andr. aut Areth. (m) = 35. 41. Erasm. || ἐκ = Vulg. || ὡς = A. (n) 7. 9. 14. 16. 29. 33, (c. 34. 35.) 38. al. 13. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Slav. 10. Areth. Victorin. μεγάλης καιομένης Slav. 3. 4. (o) ἐσκοτώθη A. 12. 14. (p) ἀστὴρ 12. (q) = Arm. (r) = 40. (s) = Arm. harl* Tychon. (t) = A. 7. 9. 14. 16. 30. 32. 33. (c. al. 3.) 38. al. 15. Mt. k. l. p. r. Erasm. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Andr. Areth. Tychon. || μόνον ἀνθρώπους Arm. Vulg. || + ἐπιγείους Arm. (u) = 12. 17. Mt. k. Erasm. Arm. harl* Andr. 1. *crucis*, Cassiod. in comm. (x) = A. 12. 28. Erasm. tol. harl* Andr. 1. (y) *dictum est*, lips. 5. (z) αὐτοῖς A. 12. Erasm. Sic unus et alter etiam vs. 3 et 4 || + *præceptum*, Arm.

ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ' ἵνα [a] βασανισθῶσι" [b] μῆνας
πέντε"· καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς [c] βασανισμὸς" σκορ-
πίου, ὅταν [d] παίσῃ" ἄνθρωπον. Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεί- 6
ναις [e] ζητήσουσιν" οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον, καὶ [f] οὐ μὴ"
[g] εὑρήσουσιν" αὐτόν· καὶ ἐπιθυμήσουσιν [h] ἀποθανεῖν", καὶ
[i] φεύξεται" [k] ἀπ' αὐτῶν ὁ θάνατος". Καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν 7
ἀκρίδων ὅμοια ἵπποις ἡτοιμασμένοις εἰς πόλεμον· καὶ
ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι [l] χρυσοῖ", [m] καὶ τὰ
πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων, Καὶ εἶχον τρίχας 8
ὡς [n] τρίχας" γυναικῶν, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων
ἦσαν, Καὶ εἶχον [o] θώρακας" [p] ὡς θώρακας" σιδηροῦς, 9
καὶ ἡ φωνὴ τῶν [q] πτερύγων" αὐτῶν ὡς φωνὴ ἁρμάτων
[r] [s] ἵππων" πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον. [t] Καὶ ἔχουσιν 10
οὐρὰς ὁμοίας σκορπίοις, καὶ [u] ∾ κέντρα ἦν ἐν ταῖς οὐραῖς

---

[f] οὐχ. [k] ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν. [l] ∾ ὅμοιοι χρυσῷ.
[u] ∾ κέντρα· ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν ἡ ἐξουσία αὐτῶν τοῦ.

(a) *βασανισθήσονται* A. 12. 36 38. item Erasm. *βασανίσωσι* 7. Compl. Arr. Æth. Arm. Vulg. non harl. (b) = Tychon. *menses VI*, alia translatio ap. Bedam. lips. 4. in m. (c) *τὸ κέντρον* Arm. (d) *πλήξῃ* 10. 26. 37. 41. 42. Barb. 1. Mt. o. Compl. Andr. (e) *ζητοῦσιν* 9. al. 5. (Barb. 2.) Mt. p. Compl. harl* (f) A. 7. 9. 14. 16. 29. 36. 38. al. 21. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (g) *εὕρωσιν* A. 12. 17. 28. 34. 35. 46. Mt. o. Ed. Andr. 1. harl* *εὑρήσωσιν* 9. 14. al. 3. (h) *τὸν θάνατον* 7. (i) *φεύγει* A. 12. 17. 36. 38. Erasm. (k) 29. 30. 32. 33. (c. 34. 35.) 37. al. 6. plures-que. Mt. o. al. 4. Compl. Arm. Vulg. ms. Areth. ‖ = *ὁ θάνατος* 7. Ar. (l) 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. 38. al. 18. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Ar. pol. Slav. 4. (non 3.) Areth, (m) *καὶ τὰ πρόσωπα . . . σκορπίοις* vs. 10 = 12. ‖ *πρόσωπα ἀνθρώπων . . . ὀδόντες αὐτῶν ὡς* vs. 8 = 35. (n) = 38. (o) = 38. (p) = 29. 30. 40. Mt. r. (q) *pedum*, Æth. (r) + *καὶ* 13. tol. Vulg. ms. (s) = 9. 16. 27. 29. 40. Barb. 2. (t) *et habebant caudas, quibus nocent hominibus*, Slav. 4. (u) *κέντρα* (*ἦν* 35. demidov.) *ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν· ἡ ἐξουσία αὐτῶν* (*τοῦ* 35.) *ἀδικ.* 34. 35. 36. 46. tol. demid. lips. 6. Andr. 2. Tychon. *κέντρα· καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν ἡ ἐξουσία αὐτῶν, ἀδικ.* A. 17. Ed. Syr. Erp. Vulg. ms. *κέντρα· καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν* (*καὶ* 37.) *ἐξουσίαν ἔχουσι* (*τοῦ*) *ἀδικ.* B. 9. 14. 16. 29. 30. 32. 37. al. 14. et Barb. 1. Mt. l. o. p. Compl. Areth. *κέντρα· ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν ἐξουσίαν ἔχουσι τοῦ ἀδικ.* 38. 40. *κέντρα ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν, καὶ ἐξουσίαν ἔχουσι* (*αὐτῶν, ἐξουσίαν ἔχουσαι* Mt. r.) *τοῦ ἀδικ.* Mt. k. r. Arm. Andr. 1. *κέντρα ἦν ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν· ἐξουσίαν*

αὐτῶν· καὶ ἡ ἐξουσία αὐτῶν" ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους
11 μῆνας πέντε. [x] † [y] ∾"Ἔχουσιν" [z] ἐφ' αὐτῶν βασιλέα"
[a] τὸν" [b] ἄγγελον τῆς ἀβύσσου"· ὄνομα αὐτῷ ἑβραϊστὶ,
[c] ἀβαδδὼν", [d] ∾ καὶ ἐν" τῇ ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει ἀπολ-
12 λύων [e]. Ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν· ἰδοὺ, [f] ∾ "ἔρχονται"
13 [g] ἔτι" [h] δύο" οὐαὶ [i] μετὰ ταῦτα. Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος
ἐσάλπισε, καὶ ἤκουσα φωνὴν [k] μίαν" ἐκ [l] τῶν τεσσάρων
κεράτων" τοῦ θυσιαστηρίου [m] τοῦ χρυσοῦ τοῦ" ἐνώπιον
14 τοῦ θεοῦ, [n] ∾ Λέγουσαν" τῷ [o] ἕκτῳ" ἀγγέλῳ [p] ὁ ἔχων"

[x] † καί. [y] ∾ ἔχουσαι. [d] ∾ ἐν δὲ. [f] ∾ ἔρχεται.
[n] ∾ λέγοντος s. λέγοντα. [p] ὃς εἶχε.

ἔχουσι τοῦ ἀδικ. 33 || καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν κέντρα, τοῦ κεντῆσαι καὶ ἀδικῆσαι Ar. pol. || καὶ ἡ ἐξουσία αὐτῶν] καὶ ἐδόθη ἐξουσία αὐταῖς Slav. 3. (x) = A. 6. 7. 8. 14. 16. 29. 30. 32. 33. (c. 35. 36.) 46 al. 11. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Ar. Copt. Slav. 3. Areth. (y) 6. 8. 16. 29. 30. 38. al. 11. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Slav. 3. Areth. ἔχουσαι καὶ 32. ἔχουσαι δὲ Slav. 4. καὶ εἶχον Slav. ed. Vulg. ed. Andr. 1. Primas. Tychon. semel. (z) βασιλέα ἐπ' αὐτῶν s. ἐπ' αὐτοὺς s. ὑπ' αὐτῶν 7. 16. 36. Alii. Mt. o. al. 4. Compl. Areth. Arm. (a) = 6. 29. 38. al. 7. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Areth. (b) ἄρχοντα τῆς ἀβύσσου τὸν ἄγγελον A. *regem angelorum abyssi*, harl* (c) ἀββαδὼν s. ἀβδὼν s. ἀββα ἀδδὼν s. ἀβααδὼν s. ἀβαὰδ Alii. *Laabadon*, lips. 6. *Labadon*, Hier. Haymo. *Magedon*, Copt. *Armageddon*, Primas. *Aghbagon*, Arm. (d) 14. 29. 38. al. 15. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. || καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ] ἑλληνιστὶ δὲ 9. ἐν δὲ τῇ ἑλληνικῇ ῥήσει 38. *quod vocatur in armenica lingua Destructor*. Arm. (e) *Apollon*, Syr. + *latine habens nomen Exterminans* s. *Exterminator*, Vulg. Primas. *latine Perdens*, Tychon. (f) A. 7. 9. 14. 16. 29. 30. 33. (c. 36.) al. 10. Mt. l. o* p. r. Compl. Ed. Copt. *ecce veniet væ secundum*, Arr. *et væ alterum veniet cito*, Hier. (g) = Mt. o. Erasm. Andr. 2. Tychon. αἱ 36. 37. Andr. 1. in textu et comm. ἔτι καὶ αἱ Mt. k. (h) = 38. δευτέρα 7. || ἀπῆλθεν, ἰδοὺ οὐαὶ δύο ἐλεύσονται Arm. (i) Καὶ μετὰ ταῦτα ὁ ἕκτος 14. ap. Mill. καὶ μετὰ ταῦτα καὶ ὁ ἕκτος B. 8. 12. 40. al. 5. et Barb. 1. Præterea μετὰ ταῦτα ad vs. sequentem referunt 41. 42. Mt. k. l. p. r. Slav. 10. (k) = Copt. Arm. Erp. Ante φωνὴν pon. 14. μεγάλην 34. 35. || φωνὴν ἐξ ἑνὸς τῶν κεράτων Ar. pol. *audivi unum ex quatuor cornubus*, Primas. Cypr. Tychon. (l) = 14. ap. Wetst. Cod. lat. + κεκραγότος 28. || τεσσάρων = A. 28. Syr. Arr. Æth. tol. harl. Vulg. ms. Beda. Haymo. Ansbert. in præf. Rupert. Sed habent Cypr. Primas. Tychon. || τεσσάρων ζώων ἃ ἦν ἐνώπιον τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θεοῦ Arm. (m) = 14. ap. Wetst. *Dei*, Primas. τοῦ θρόνου χρυσοῦ τοῦ Æth. (n) λέγοντες B. 9. 16. 29. 30. 32. 33. al. 8. Mt. k. l. p. r. Areth. Haymo in textu. λέγοντα A. λέγων 40. (o) = A. (p) A. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. 35. 36.) 38. al. 19. Mt. o. al. 4. Compl. Ed Andr. τῷ ἔχοντι 34. Slav. ed.

τὴν σάλπιγγα· λῦσον τοὺς τέσσαρας [q] ἀγγέλους" τοὺς
δεδεμένους [r] ἐπὶ" τῷ ποταμῷ [s] τῷ μεγάλῳ" εὐφράτῃ.
Καὶ [t] ἐλύθησαν" οἱ τέσσαρες [u] ἄγγελοι" οἱ ἡτοιμασμένοι 15
εἰς τὴν ὥραν [x] καὶ ἡμέραν" καὶ μῆνα καὶ ἐνιαυτὸν, ἵνα
ἀποκτείνωσι τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ὁ ἀριθμὸς 16
[y] ⁜ τῶν" στρατευμάτων [z] ∾ τοῦ ἱππικοῦ", [a] δύο μυριάδες"
μυριάδων· [b] † ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. Καὶ [c] οὕτως" 17
εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει, καὶ τοὺς καθημένους ἐπ'
αὐτῶν, ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ [d] ὑακινθίνους" καὶ
θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόντων,
καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς
καὶ θεῖον. [e] Ἀπὸ" τῶν τριῶν [f] ⁜ πληγῶν" τούτων ἀπεκτάνθησαν 18
τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, [g] ∾ ἐκ" τοῦ πυρὸς καὶ [h] † τοῦ
καπνοῦ καὶ [h] † τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στο-

---

[z] ∾ τοῦ ἵππου. [b] † καὶ. [e] ὑπὸ. [g] ∾ ἀπό. [h] † ἐκ.

(q) ἀνέμους 30. (r) ἐν 19. 37. Barb. 1. Vulg. (s) = Andr. 2. Cassiod. Tychonius bis (semel habet.) item Primas. et Haymo et Apring. in comm. Habet Cypr. (t) ἐλυπήθησαν A. (u) ἄνεμοι 30. Cf. not. q. (x) = Compl. καὶ τὴν ἡμ. 28. 38. Mt. o. καὶ εἰς τὴν ἡμ. 14. 30. 32. 34. Alii. et Barb. 4. Mt.-k. l. p. r. Ed. καὶ οἱ εἰς τὴν ἡμ. 29. (y) + A. Alii multi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (z) τοῦ ἵππου 9. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 37. al. 14. Mt. o. (sed in m. γρ. καί· ἱππικοῦ) al. 4. Compl. Ed. τοῦ ἵππου αὐτῶν 18. τῶν ἵππων 3. ἱππικῶν αὐτῶν Arm. (a) μυριάδες, omisso δύο, 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 15. Mt. o. al. 4. (sed in Mt. k. est μυριάδας,) Compl. Ed. Ar. pol. (item, omisso etiam sequente μυριάδων, Erp.) Slav. 10. Andr. δυσμυριάδες A. 11. 12. δὺς μύριας Slav. 3. 4. ant. δισμυρίων 18. *dismyriades*, Cypr. *bis myriades*, Tychon. || *vicies millies dena millia*, Vulg. *vigies dena millia*, lips. 4. μύριαι μυριάδες καὶ χίλιαι χιλιάδες Epiph. item Arm. *octoginta millia*, Primas. (b) = A. 7. 9. 12. ap. Mill. 14. 16. 29. 38. al. 16. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Copt. Arm. tol. Vulg. ms. Andr. Primas. Cypr. Tychon. Ansb. Rupert. ἤκουσα δὲ 11. || καὶ ἤκ. τ. ἀρ. αὐτῶν = Ar. pol. Æth. (c) = 38. Erp. Arm. Vulg. ms. Primas. Tychon. Sed habet Cypr. ὅτε Syr. (d) *spineas*, Primas. in textu et comm. (e) AC. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 20. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. καὶ ἀπὸ 18. Syr. Erp. Arm. Copt. Slav. ed. Vulg. ed. (f) + AC. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 40. al. 19. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. Vulg. Andr. Areth. Cypr. Primas. (g) 7. 9. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) al. 13. Mt. k. l. p. r. Ed. Andr. 2. Areth. καὶ ἀπὸ 14. (h) = A. 7. 9. 14. 29. 33. (c. 34. 35.) 38.

19 μάτων αὐτῶν. [i] Ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων" ἐν τῷ στόματι αὐ-
τῶν [k] ἐστι, [l] ÷ καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν". [m] αἱ γὰρ" οὐραὶ αὐτῶν
ὅμοιαι [n] ὄφεσιν", [o] ἔχουσαι" κεφαλάς [p.] [q] καὶ ἐν αὐταῖς
20 ἀδικοῦσι". Καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων οἳ οὐκ [r] ἀπεκτάν-
θησαν" ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, [s] οὐ" μετενόησαν ἐκ τῶν
ἔργων τῶν [t] χειρῶν" αὐτῶν, ἵνα μὴ προσκυνήσωσι [u] τὰ
δαιμόνια, καὶ" [x] ÷ τὰ" εἴδωλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀρ-
γυρᾶ [y] καὶ τὰ χαλκᾶ" καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ξύλινα,
ἃ οὔτε βλέπειν [z] δύναται", οὔτε ἀκούειν, [a] οὔτε περιπα-
21 τεῖν". Καὶ οὐ μετενόησαν [b] ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν, οὔτε ἐκ
τῶν [c] φαρμακειῶν" αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῆς [d] πορνείας" αὐ-
τῶν, οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.
1 Καὶ εἶδον [e] — ἄλλον" ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην, καὶ [f] ÷ ἡ" ἶρις
ἐπὶ [g] τῆς κεφαλῆς" [h] ÷ αὐτοῦ", καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ

---

[i] αἱ γὰρ ἐξουσίαι αὐτῶν. [k] εἰσιν. [s] οὔτε.

---

al. 16. Mt. k. l. p. r. Compl. Ed. demid. Vulg. ms. Andr. 2. Areth. Cypr. Ansbert. Haymo. Rupert. (i) BC. (item A.) 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. 46. al. 20. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Slav. Vulg. Andr. Areth. Primas. (k) Iidem, exc. Andr. 1. ἦν 36. Slav. (l) + Iidem (exc. 36. Slav. 3. 4. ant.) et Arm. Slav. 10. Cypr. Ante ἐν τῷ στόματι αὐτῶν pon. 38. Andr. 1. || αὐτῶν] τῶν ἵππων 29. (m) καὶ αἱ Arm. Slav. exc. 10. (n) ὄφεων 7. 9. 16. 29. 32. 33. (c. 34. 35.) al. 9. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. (o) ἐχούσαις 36. demidov. (p) + *draconum*, Primas. non Cypr. (q) αἷς φθείρουσιν ἀδίκους Arm. (r) κατεκχύθησαν 26. (s) 16. 29. 30* 32. al. 11. pluresque Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. 1. Areth. (t) *malorum*, (χειρόνων) Primas. (u) = 12. τῷ δαίμονι ἢ τὰ εἴδωλα 38. (x) + A. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 46. al. 11. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (y) = 7. 9. 16. 29. 33. (c. 35.) al. 14. Mt. k. l. p. r. Ed. Ar. Æth. Areth. (z) δύνανται A. 7. 35. 36. pluresve. Mt. k. o. p. r. Andr. (a) = Syr. (b) + ἐκ τούτων, οὔτε 38. + ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν, οὔτε 17* (c) φαρμάκων 7. 9. 14. 16. 30. 33. (c. al. 3.) al. 4. Mt. l. p. r. Ed. Areth. (d) πονηρίας A. (e) = 9. 14. 29. 30. 32. 37. al. 15. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Slav. 4. 10. (non 3.) Andr. 1. Post. ἄγγελον pon. 16. Vulg. ms. Primas. (f) + ABC. Plurimi et Barb. 4. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. in comm. Areth. || καὶ ἶριν Andr. 1* (g) τὴν κεφαλὴν AC. 9. 12. (h) + ABC. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Arm. Slav. 3. 4. 10. ed. Vulg. Andr. Areth. Primas. Tychon.

ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς [i] στύλοι″ πυρός. Καὶ 2
[k] ἔχων″ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ [l] ∽ βιβλαρίδιον″ [m] ἀνεῳγμέ-
νον″· καὶ ἔθηκε τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ [n] τῆς θαλάσσης″,
τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ [o] τῆς γῆς″· Καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ 3
ὥσπερ λέων μυκᾶται. καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν [p] αἱ″
ἑπτὰ βρονταὶ [q] τὰς ἑαυτῶν φωνάς″. Καὶ [r] ὅτε″ ἐλάλη- 4
σαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ [s] †, ἔμελλον γράφειν καὶ ἤκουσα
φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν [t] †· σφράγισον ἃ ἐλά-
λησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ, καὶ [u] μὴ″ [x] ∽ ταῦτα″ [y] γρά-
ψῃς″. Καὶ ὁ ἄγγελος, ὃν εἶδον [z] ἑστῶτα″ ἐπὶ τῆς θα- 5
λάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἦρε τὴν χεῖρα αὐτοῦ [a] ÷ τὴν
δεξιὰν″ εἰς τὸν οὐρανὸν, Καὶ ὤμοσεν [b] — ἐν″ τῷ ζῶντι εἰς 6
τοὺς αἰῶνας [c] τῶν αἰώνων″, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν [d] καὶ
τὰ ἐν αὐτῷ″, [e] καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ″, [f] καὶ τὴν

---

[k] εἶχεν. [l] ∽ βιβλίον. [n] τὴν θάλασσαν. [o] τὴν γῆν.
[s] † τὰς φωνὰς ἑαυτῶν. [t] † μοι. [x] ∽ αὐτά.

(i) *στύλος* 38. Syr. Erp. Æth. Vulg. ms. Tychon. Sed non Primas. Cassiod. (k) ABC. 9. 14. 16. 29. 30. 32. 33. (c. 34.) al. 9. Mt. l. p. r. Ed. Slav. 3. 4. 10. ant. (l) *βιβλιδάριον* C. 7. 11. 37. 38. al. 3. Mt. k. o. Compl. Andr. 1. Areth. *βιβλίον* B. 9. 29. 30. 32. 33. (c. 34. 35.) al. 14. Mt. l. p. r. Ed. *librum*, harl* Vulg. ms. Primas. Victorin. (m) = A. Copt. (n et o) ABC. al. 32. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. 2. Areth. *τὴν θάλασσαν . . . τῆς γῆς* Andr. 1. (p) = 4. 7. 18. Erasm. Andr. ed. Sic etiam vs. 4. (q) = Primas. *ταῖς ἑαυτῶν φωναῖς* 7. ‖ *βρονταὶ* ad *βρονταὶ* prius vs. 4 = 29. 33. (r) *ὅσα* 37. Andr. 1. Primas. (s) = ABC. al. 29. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. 10. tol. Vulg. ms. Andr. Areth. Primas. Beda. Habent Vulg. ed. harl. (t) = ABC. Plurimi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Arm. Slav. 3. 4. 10. tol. harl. Vulg. ms. Andr. Areth. Primas. Tychon. Haymo. Rupert. (u) = Slav. *μετὰ* 10. 12. 17. 37. Mt. o. Compl. (x) *αὐτὰ* AC. 7. 9. 14. 16. 29. 38. al. 14. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. (Syr.) Vulg. Areth. Primas. Tychon. ‖ = Æth. Arm. (y) *γράφεις* 10. 17. 36. 37. Mt. o. Compl. Andr. 1. *γράφῃς* Erasm. *γράψον* Andr. 2. (z) = 30. 38. Mt. r. (a) + BC. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 37. 38. 46. al. 18. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. 10. Andr. Areth. Primas. (b) = B. 9. 14. 16. 29. 30. 33. (c. al. 3.) 38. al. 9. Mt. k. l. p. r. (c) = 12. Mt. k. Arm. Andr. 2. ‖ + *ἀμὴν* 16. 36. (d) = 28. Andr. 1. (e) = A. 12. Erasm. Copt. Slav. 4. (non 3. 10.) (f) = A. 30. 32. 38. 40. Mt. o. Arm. Slav. 4. (non 3. 10.) Vulg. ms. Primas.

θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ", ὅτι χρόνος [g] οὐκέτι ἔσται"·
7 Ἀλλὰ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἑβδόμου ἀγγέλου,
ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, [h] καὶ" [i] ἐτελέσθη" τὸ μυστήριον τοῦ
Θεοῦ, [k] ὡς" [l] εὐηγγέλισε" [m] τοὺς ἑαυτοῦ δούλους τοὺς προφήτας".
8 Καὶ [n] ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα" [o] ἐκ τοῦ οὐρανοῦ", πάλιν
[p] λαλοῦσα μετ' ἐμοῦ, καὶ λέγουσα"· ὕπαγε, [q] λάβε τὸ
[r] ∾ βιβλαρίδιον" [s] τὸ ἠνεῳγμένον" [t] ἐν τῇ χειρὶ" [u] ÷ τοῦ"
ἀγγέλου τοῦ ἑστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς
9 γῆς. [x] Καὶ ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἄγγελον, λέγων αὐτῷ,
[y] δοῦναί" μοι τὸ βιβλαρίδιον. καὶ λέγει μοι· λάβε καὶ
κατάφαγε αὐτό· καὶ πικρανεῖ σου τὴν [z] κοιλίαν", ἀλλ'
10 ἐν τῷ στόματί σου ἔσται [a] γλυκὺ ὡς μέλι". Καὶ ἔλαβον
τὸ βιβλαρίδιον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, καὶ κατέ-
φαγον αὐτό· καὶ ἦν [b] ἐν" τῷ στόματί μου, [c] ὡς μέλι,

---

[g] οὐκ ἔσται ἔτι. [i] τελεσθῇ. [m] τοῖς ἑαυτοῦ δούλοις τοῖς προφήταις. [r] ∾ βιβλίον. [y] δός.

(g) AC. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Slav. ms. et ed. Vulg. ms. Andr. 2. Areth. (habet utrumque) Primas. Tychon. Ansbert. Rup. Apring. ‖ ὅτι οὐκέτι ἔσται ἄλλος χρόνος Arm. (h) = 10. 17*. 37. Mt. o. Compl. Syr. ed. Ar. pol. Arm. Vulg. Andr. 2. Areth. τότε Slav. rec. (i) AC. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 13. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. ms. Copt. τελεσθήσεται Ed. Syr. ed. Erp. Æth. Arm. Slav. rec. Vulg. Areth. Primas. (k) ὃ 10. 28. 37. Mt. o. Compl. Andr. (l) εὐηγγελίσατο 10. 12. 28. 37. al. 2. Mt. o. Compl. Andr. 1. (m) ABC. 14. 17. 38. item (sed δούλους αὐτοῦ) 7. 9. 12. 16. 29. 36. 37. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. τοῖς προφήταις 11. διὰ τῶν δούλ. αὐ. τῶν προφήτων Arm. Vulg. Primas. (n) ἤκουσα φωνὴν 7. Vulg. ed. Primas. τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἤκουσα Slav. ed. (o) = 12. (p) λαλοῦσαν . . . λέγουσαν AC. 7. 14. 36. Vulg. (non lips. 5.) (q) + καὶ 4. 6. 11. 32. Mt. l. Ar. Vulg. ed. Primas. (r) Hic et vs. 9 et 10. Alii. βιβλίον, alii βιβλιδάριον. (s) = Aug. Haymo. τὸ ἀνεῳγμένον 14. 29. 36. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Areth. (t) τῇ χειρὶ 6. 11. ἐκ χειρὸς 36. Vulg. Primas. (u) AC. 14. 16. 29. 36. 38. Alii multi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (x) Vs. 9 = 12. (y) AC. 7. 9. 14. 16. 29. al. 15. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Syr. Slav. 10. (non alii.) Vulg. Areth. Primas. Tychon. (z) καρδίαν A. (κοιλίαν, δηλαδὴ τὴν καρδίαν, Andr. in comm.) (a) ὡς μέλι γλυκὺ Slav. 4. (non alii) demidov. (b) = Erasm. ἐπὶ 28. (c) γλυκὺ ὡς μέλι A. 36. ‖ ὡς = 28.

γλυκύ''· καὶ [d] ὅτε ἔφαγον αὐτὸ'', ἐπικράνθη ἡ κοιλία
μου. Καὶ [e] λέγει'' μοι· δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι [f] ἐπὶ'' 11
λαοῖς καὶ [g] ἔθνεσι καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσι [h] πολ-
λοῖς''. Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, [i] † [k] λέ- 1
γων''· [l] ἔγειραι'', [m] καὶ μέτρησον'' τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ,
καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ·
Καὶ τὴν αὐλὴν τὴν [n] ἔξωθεν'' τοῦ ναοῦ ἔκβαλε [o] ἔξω'' 2
καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσι· καὶ τὴν
πόλιν τὴν ἁγίαν [p] πατήσουσι'' μῆνας τεσσαράκοντα
[q] δύο. Καὶ δώσω τοῖς δυσὶ μάρτυσί μου, καὶ προφητεύ- 3
σουσιν ἡμέρας [r] χιλίας διακοσίας'' ἑξήκοντα, [s] περιβεβλη-
μένοι'' σάκκους. Οὗτοί εἰσιν αἱ [t] δύο ἐλαῖαι'' καὶ [u] ‡ αἱ'' 4
δύο λυχνίαι [x] — αἱ'' ἐνώπιον τοῦ [y] κυρίου'' [z] τῆς γῆς'' [a] ἑστῶτες''.

---

[i] † καὶ ὁ ἄγγελος εἱστήκει. [y] Θεοῦ. [a] ἑστῶσαι.

(d) = 34. 35. (e) λέγουσι A. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) al. 10. Mt. l. p. r. Ed. harl. Areth. (f) = Vulg. non Primas. (g) + ἐπὶ 7. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) al. 11. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Syr. Primas. (h) τῆς γῆς Arm. (i) = A. 7. 9. 12. 16. 29. 33. (c. 36. ni fallor) al. 13. et ni fallor 38. al. 3. pluresve et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. et alius codex ap. Andr. in Mt. o. Erasm. Steph. 3. Ed. Arr. Copt. Æth. Slav. 3. 4. 10. ed. Vulg. Andr. (etiam in comm. Areth. Primas. Tychon. καὶ εἱστήκει ὁ ἄγγελος 10. 14. 34. 35. 37. Mt. o. Compl. Syr. Arm. (k) λέγων μοι Arm. Slav. 4. non 3. Andr. 2. *et dictum est mihi*, Vulg. non harl. tol. lips. 5. nec Primas. Tych. Jungit utrumque lips. 6. λέγουσα Alius codex ap. Andream. καὶ φωνὴ λέγουσα 28. Andr. 1. Haymo. (l) ἔγειρε A. 7. 9. 12. 14. 30. 32. Alii. Mt. p. r. Andr. 1* ἔγειρον 10. 18. (m) μετρῆσαι 7. καὶ μέρισον et vs. 2. μερίσῃς 41. (n) ἔσωθεν 12. Codex Erasmi et fortasse alii nonnulli. Erasm. Steph. 3. Slav. 3. 4. 10. ed. (exc. ed. recent. in m.) ἄνωθεν 41. *infra*, Vulg. sixtina. (o) ἔξωθεν A. 12. 14. al. 3. et Barb. 2. Compl. Erasm. Andr. 1. (p) μετρήσουσι A. (q) + καὶ A. Alii. Arm. (r) = 29. (etiam cap. 12, 6.) χιλιάδας διακοσίας 38. || διακοσίας ἑξήκοντα] ἑξήκοντα πέντε i. e. ΞΕ. pro ΣΞ. 14. (s) περιβεβλημένους AB. 4. 7. Mt. l. (t) = 11. || ἐλαῖαι] ἔλαιαι Erasm. Ed. ἀλαῖαι C. αὐλαῖαι A. (u) + A. 14. 16. 29. 30. 32. 36 38. al. 10. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Hippol. Andr. Areth. Cedren. (x) = 6. 7. 14. 32. 34. 35. Mt. k. l. (Arr.) Slav. 3. 4. Areth. (y) AC. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 19. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. (Æth.) Vulg. Hippol. Andr. 2. Areth. Primas. Victorin. Alii. (z) = 12. Erp. Copt. Rupert. ἐπὶ τῆς γῆς 28. 37. Ar. pol. Æth. Arm. Slav. 4. (a) AC. 9. 14. 16. 30. 32. 33. (c. 34. 35.) al. 11. Mt. l. p. r. Ed. Vulg. Areth.

5 Καὶ εἴ τις αὐτοὺς [b] θέλει" [c] ἀδικῆσαι", πῦρ ἐκπορεύεται
ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐ-
τῶν· καὶ εἴ τις [d] αὐτοὺς" [e] θέλει" [f] ἀδικῆσαι", [g] οὕτω δεῖ
6 αὐτὸν ἀποκτανθῆναι". Οὗτοι ἔχουσι [h] τὸν οὐρανὸν ἐξουσίαν κλεῖσαι",
ἵνα μὴ [i] ὑετὸς βρέχῃ" [k] τὰς ἡμέρας" [l] τῆς προφητείας αὐτῶν"· καὶ
ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων, στρέφειν [m] αὐτὰ" εἰς
αἷμα, καὶ πατάξαι τὴν γῆν, [n] ὁσάκις ἐὰν θελήσωσιν, ἐν πάσῃ πληγῇ'.
7 Καὶ ὅταν τελέσωσι [o] τὴν μαρτυρίαν" αὐτῶν, τὸ θηρίον
[p] τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει [q] μετ' αὐτῶν πόλεμον",
8 καὶ νικήσει αὐτούς, [r] καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς". Καὶ [s] τὸ

---

[b] θέλῃ. [e] θέλῃ. [h] ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανόν. [i] βρέχῃ ὑετός. [k] ἐν ἡμέραις. [l] αὐτῶν τῆς προφητείας. [n] πάσῃ πληγῇ, ὁσάκις ἐὰν θελήσωσι. [q] πόλεμον μετ' αὐτῶν. [s] τὰ πτώματα.

(b) A. 9. 16. 32. 38. 46. al. 11. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. Tychon. ἐθέλει 41. θελήσει Hippol. ‖ θέλει ἀδικῆσαι] ἀδικήσῃ Slav. ed. non 10 (c) δοκιμάσαι Mt. p. (d) = Erasm. Alii transp. ἐν τούτοις Hippol. (e) C. 9. 12. 14. 16. 29. 30. 32. 33. (c. al. 3.) al. 9. et Barb. I. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. Primas. θελήσει 38. Hippol. θελήσῃ A. (f) ἀποκτεῖναι 28. 36. 37. Barb. 1. Andr. (g) οὕτως ἀποκτέννοι Arm. ‖ οὕτω = A. ‖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι = 37. (h) 6. 29. 30. 32. 33. (c. 34.) al. 5. pluresve. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. (i) ABC. Alii. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Slav. 4. non 3. Hippol. Areth. Primas. Auctor. de prom. ‖ ὑετὸς = Vulg. Tychon. + *super terram*, Slav. 3. non 4. ‖ βρέχῃ] βρέχει 30. 32. βρέξει 38. βρέξῃ Hippol. (k) ABC. al. 27. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. Hippol. ἐν ταῖς ἡμέραις Erasm. Andr. 1. ἐν ἡμέραις 33. (c. 36.) Steph. 3. (l) ABC. al. 27. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Copt. Arm. Slav. 3. 4. ed. Vulg. Andr. 2. Areth. Hippol. τῆς παρουσίας τοῦ ἀντιχρίστου Aliud exemplar Hippolyti. ‖ τῆς προφητείας = (*in diebus illis*) Codd. syr. (m) = Erasm. Post εἰς αἷμα pon. 46. (n) ὁσάκις ἐὰν θελήσωσι (θέλωσι 14. 36. θέλουσι 12.) ante (ἐν) πάσῃ πληγῇ pon. 29. 30. 32. 33. (c. 33. 34.) al. 6. pluresque. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. ‖ ante πάσῃ + ἐν AC. al. 21. Mt. o. al. 4. Compl. Erasm. Ed. Hippol. Andr. Areth. Primas. Auctor. de prom. (o) πάσας τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας Arm. τὸν δρόμον καὶ τὴν μαρτυρίαν Hippol. ‖ + τῆς προφητείας Erp. + καὶ προφητείαν Æth. (p) + τὸ τέταρτον A. (τὸ τεράστιον Conject.) (q) AC. al. 16. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Arm. Vulg. Hippol. Areth. Primas. Alii. (r) = 12. 36. 41. Syr. ed. (s) ABC. 7. 9. 14. 16. 29. 33. al. 14. Mt. k. l. p. r. Ed. Copt. Slav. 3. 4. ant. Areth. Tychon. Quidam ap. Primas.

πτῶμα" αὐτῶν [t] ἐπὶ τῆς πλατείας [u] πόλεως τῆς μεγάλης,
ἥτις καλεῖται [x] πνευματικῶς σόδομα καὶ [y] αἴγυπτος",
ὅπου [z] καὶ" ὁ κύριος [a] αὐτῶν" ἐσταυρώθη. Καὶ [b] βλέπουσιν" 9
ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν [c] καὶ ἐθνῶν [d] τὸ
πτῶμα" αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς [e] — καὶ" ἥμισυ, καὶ τὰ
πτώματα αὐτῶν οὐκ [f] ἀφήσουσι" τεθῆναι εἰς [g] μνῆμα".
Καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς [h] χαίρουσιν" ἐπ' αὐτοῖς, 10
καὶ [i] ∾ εὐφρανθήσονται", καὶ δῶρα [k] ∾ πέμψουσιν"
ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν τοὺς
κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ μετὰ [l] τὰς" τρεῖς ἡμέ- 11
ρας καὶ ἥμισυ, πνεῦμα [m] ζωῆς ἐκ" τοῦ Θεοῦ εἰσῆλθεν
[n] ἐν αὐτοῖς". καὶ [o] ἔστησαν" ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ

---

[a] ἡμῶν. [b] βλέψουσιν. [d] τὰ πτώματα. [g] μνήματα.
[h] χαροῦσιν. [i] ∾ εὐφραίνονται. [k] ∾ δώσουσιν. [n] ∾ αὐτοῖς.
ἐπ' αὐτούς.

(t) + ἰάσει 28. 37. Barb. 1. + *ponet* s. *ponent* s. *projicitur* s. *jacebunt*, Latini. Sic + ῥίψει (post μεγάλης) 18. ut Areth. in comm. (u) + τῆς A. 14. 16. 29. 37. 38. al. 11. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. ‖ Mox: πόλεως αὐτῶν τῆς μεγ. Arm. (x) *Patmus, quæ occulta S. et Æg.* Æth. (y) γόμοῤῥα 36. (z) = 7. 12. 14. 34. 35. 36. Erasm. Copt. Slav. 3. 4. lips. 4. Andr. 2. in textu. Areth. (a) ABC. al. 27. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. Vulg. Orig. Andr. Areth. Cedren. Primas. Auctor de promiss. *ejus*, Tychon. in regulis. Rec. in 33. (c. 34. 35.) Erp. (b) AC. al. 26. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Slav. 3. 4. Andr. Areth. Tychon. ‖ βλέψουσιν αὐτοὺς πᾶσαι φυλαὶ καὶ λαοὶ καὶ πᾶσαι γλῶσσαι καὶ ἔθνη, ὅτι τὰ πτώματα αὐτῶν καταβληθήσονται ἡμέρας Arm. (c) τὰ πτώματα (τὸ πτῶμα 14.) αὐτῶν, καὶ οἱ ἐκ τῶν ἐθνῶν ἡμέρας 14. Erasm. (d) ABC. al. 21. (non 12. 36. 37. 38.) Mt. k. l. p. r. Ed. Copt. Areth. Tychon. ‖ τὸ πτῶμα . . . ἥμισυ = Primas. item tol. (e) = 7. 9. 12. 14. 16. 29. 30* 32. 38. al. 11. Mt. k. l. p. r. Compl. Ed. Andr. 1. et in comm. Areth. Cassiod. (f) ἀφιοῦσι s. ἀφίουσι AC. 12. 28. item 36. Erasm. Andr. 1. *sinunt*, lips. 5. (g) AB. al. 26. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Slav. 3. 4. ant. Andr. Areth. Tychon. ‖ + ἐν ἡμέραις τρισὶ καὶ ἥμισυ Slav. 4. (h) ABC. al. 26. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. 1. Glycas. Tych. χαρήσονται 38. Andr. 2. Areth. (i) AC. 12. 28. 36. Andr. 1. Tychon. εὐφρανοῦνται 14. Erasm. (k) B. 9. 14. 29. 30. 32. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 9. Mt. k. l. p. r. Ed. Andr. 2. Areth. Tychon. (l) = 28. 37. 38. 40. Mt. o. Compl. Erasm. (m) = 8. ζωῆς = Syr. ed. Erp. (n) ἐν αὐτοῖς A.

φόβος μέγας [p] ∾ ἔπεσεν" ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς.
12 [q] Καὶ [r] ∾ ἤκουσαν" φωνὴν μεγάλην [s] ἐκ τοῦ οὐρανοῦ",
λέγουσαν αὐτοῖς· ἀνάβητε ὧδε· καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐ-
ρανὸν ἐν [t] τῇ" νεφέλῃ· καὶ ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ
13 αὐτῶν. [u] Καὶ" ἐν ἐκείνῃ τῇ [x] ∾ ὥρᾳ" ἐγένετο σεισμὸς
μέγας, καὶ τὸ [y] δέκατον" τῆς πόλεως ἔπεσε, καὶ ἀπε-
κτάνθησαν [z] ἐν τῷ σεισμῷ" ὀνόματα ἀνθρώπων χιλιάδες
ἑπτά· [a] καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο", καὶ ἔδωκαν δό-
14 ξαν τῷ θεῷ [b] τοῦ οὐρανοῦ". Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλ-
θεν· [c] ἰδοὺ", ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἔρχεται ταχύ.
15 Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ [d] ἐγένοντο
φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ, [e] λέγοντες"· [f] ἐγένετο ἡ βασιλεία"
[g] τοῦ κόσμου", τοῦ [h] κυρίου [i] ἡμῶν καὶ τοῦ χριστοῦ αὐ-
τοῦ", καὶ [k] βασιλεύσει" εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώ-

---

[p] ∾ ἐπέπεσεν. [r] ∾ ἤκουσα. [x] ∾ ἡμέρα. [e] λέγουσαι.
[f] ἐγένοντο αἱ βασιλεῖαι.

---

18. 36. Andr. I. Vigil. *αὐτοῖς* C. 7. 12. ap. Mill. 17. 38. Erasm. *εἰς αὐτοὺς* B. 9. 14. 16. 29. 46. al. 12. Mt. k. l. p. r. Ed. Vulg. Andr. 2. Areth. Primas. (o) *στήσονται* et mox *ἐπιπεσεῖται* 38. item Slav. 4. ed. (p) A C. 7. 9. 16. 37. al. 6. Mt. k. o. Compl. Ed. Slav. ms. et ed. Andr. 1. (q) Vs. 12. = Primas. (r) 9. 14. 16. 30* 32. 33.(c. 35. 36.) 37. al. 10. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. ed. Arr. Copt. Andr. Areth. Tychon. *ἀκούσουσι* Slav. 3. 4. ed. *ἀκούσονται* 38. (s) = Arm. (t) = 28. Andr. I. (u) = 7. 9. 14. 16. 30. 32. 33. (c. al. 3.) 38. al. 4. Mt. k. l. p. r. Areth. Tychon. (x) B. 7. 9. 14. 16. 29. 38. al. 21. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Ar. pol. Slav. 4. ed. Andr. 2. Areth. *ἡμέρᾳ καὶ ὥρᾳ* Slav. 3. (y) *τρίτον* B. *δωδέκατον* 32. (z) = 12. ap. Mill. Sed 13. ap. Wetst. (a) *καὶ μετὰ ταῦτα φόβος μέγας ἐγένετο ἐπὶ πάντας* Arm. (b) = 36. (c) = 6. 33. (c. 35.) 46. Erasm. Vulg. ms. Post *τρίτη* pon. 7. 14. 16. 29. al. 11. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. 2. Areth. Commatis initio præfigit Arm. (d) *ἐγένετο φωνὴ ἐν τ. οὐρ. λέγουσα* Arm. Æth. || *μεγάλαι*] *καὶ βρονταὶ* Syr. (e) AB. 9. 14. 16. 30. al. 8. Mt. r. Ed. || = 33. (f) ABC. al. 30. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Verss. Andr. Areth. Synops. Primas. Ambr. Fulg. || + *παντὸς* Arm. (g) = 28. Andr. I. Primas. || + *καὶ* Mt. l. (Conf. not. seq.) Areth. (h) *κυρίου ἡμῶν*] *Dei nostri*, Ambr. Primas. *Domini Dei*, Vulg. ms. (i) *ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ* 4. 28. 46. Mt. l. Slav. 3. tol. Vulg. ms. Andr. I. Areth. *ἡμῶν καὶ* I. X. Slav. 4. (k) *βασιλεύει* 14. 16. 27. 28. Andr. I* || + *ἐπὶ πάντας* Arm.

νων[l]. Καὶ οἱ εἴκοσι [m] † τέσσαρες πρεσβύτεροι [n] οἱ" ἐνώπιον 16
[o] τοῦ Θεοῦ" [p] ∽ καθήμενοι" ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν,
ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ
Θεῷ, Λέγοντες· εὐχαριστοῦμέν σοι, [q] κύριε" ὁ Θεὸς [r] ὁ 17
παντοκράτωρ, ὁ ὢν, καὶ ὁ ἦν [s] †, ὅτι εἴληφας τὴν δύ-
ναμίν σου τὴν μεγάλην, καὶ ἐβασίλευσας. Καὶ τὰ ἔθνη 18
[t] ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου [u], καὶ ὁ καιρὸς τῶν
νεκρῶν [x], κριθῆναι, καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις
σου τοῖς προφήταις καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς φοβουμένοις
τὸ ὄνομά σου τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις, καὶ δια-
φθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν. Καὶ [y] ἠνοίγη ὁ ναὸς 19
τοῦ Θεοῦ [z] ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς δια-
θήκης [a] — τοῦ κυρίου" ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ἐγένοντο ἀ-
στραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ [b] — καὶ σεισμὸς" καὶ
χάλαζα μεγάλη. Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐ- 1
ρανῷ· γυνὴ [c] περιβεβλημένη" τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη

---

[m] † καί. [p] ∽ οἳ κάθηνται. [s] † καὶ ὁ ἐρχόμενος. [a] αὐτοῦ.

(l) + ἀμήν 12. 13. 38. 40. Arm. Vulg. non harl. lips. 4. 5. 6. Primas. (m) = AC. Alii. Compl. Erasm. Ed. Andr. Areth. (n) = A. 12. 14. 46. Alii. Erasm. Slav. ed. Cypr. οἱ ἐνώπιον ... θρόνους αὐτῶν = Slav. 4. (o) = Cypr. τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ B. 2. 7. 9. 11. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 16. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Arr. Areth. (p) οἳ κάθηνται Iidem (exc. 2. 38. Mt. k.) Ed. Areth. κάθηνται C. 2. Arm. οἱ καθήμενοι 46. (q) = 40. Slav. 4. (r) + ἡμῶν 28. Slav. 3. (non 4.) Vulg. sixtina. (s) = A. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 17. Mt. k. l. p. r. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. tol. harl. demid. lips. 5. 6** Vulg. ms. Andr. 2. Areth. Cypr. Primas. Ansb. Haymo. Rupert. Beda. ‖ = ὁ ἐρχομ. C. Correctorium. (t) ὠργίσθησαν Conject. (u) + ἐπ' αὐτοὺς 38. (x) + σοῦ. 8. + διό φησι· καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου, καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν 12. Ex Andreæ comm. (y) ἠνοίχθη 9. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) al. 8. Mt. k. l. p. r. Compl. Ed. Areth. (z) + ὁ A. 14. 38. Victorin. (a) τοῦ κυρίου s. κυρίου 7. 9. 14. 16. 29. 33. 38. al. 18. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. (Æth.) Andr. 2. Areth. τοῦ Θεοῦ (Æth.) Arm. Ar. pol. Slav. 3. 4. ‖ = Copt. Erp. Vulg. ms. Haymo. vel etiam Primas. Victorin. (b) = B. 14. 16. 29. al. 15. Mt. o* al. 4. Compl. Arab. Areth. καὶ σεισμοὶ 34. Andr. 1. ‖ καὶ = 11. καὶ ὁ 12. (c) περιβεβλημένη A.

ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς
2 στέφανος ἀστέρων δώδεκα. Καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα
3 [d] ∾ κράζει", ὠδίνουσα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. Καὶ
ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ δράκων [e] μέ-
γας πυῤῥὸς", ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα·
4 καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ [f] ἑπτὰ διαδήματα". [g] Καὶ ἡ
οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ,
καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν". καὶ ὁ δράκων ἕστηκεν
ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης [h] τεκεῖν", ἵνα ὅταν
5 τέκῃ, τὸ [i] τέκνον" αὐτῆς καταφάγῃ. Καὶ ἔτεκεν υἱὸν
ἄῤῥενα, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη [k] ἐν"
ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ [l] ἡρπάσθη" τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς
6 τὸν Θεὸν καὶ [m] ÷ πρὸς" τὸν θρόνον αὐτοῦ. Καὶ ἡ γυνὴ
ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου [n] ἔχει" [o] ÷ ἐκεῖ" τόπον
ἡτοιμασμένον [p] ἀπὸ" τοῦ Θεοῦ, [q] ἵνα [r] ἐκεῖ" [s] ∾ τρέ-

---

[d] ∾ ἔκραξεν s. ἔκραζεν. [f] διαδήματα ἑπτά. [s] ∾ ἐκτρέφωσιν.

(d) ἔκραξεν B. 9. 14. 30. al. 3. ἔκραζεν 7. 16. 29. 32. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 15. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Æth. Vulg. ed. Ed. Andr. 2. Areth. Primas. ‖ = Arr. Arm. ‖ + καὶ AC. (e) πυρὸς μέγας BC. 7. 14. 16. 29. 32 34. al. 6. Mt. p. r. Syr. Copt. Andr. in comm. Synops. πυῤῥὸς μέγας 30. 33. (c. 35.) 38. al. 3. Mt. k. l. Ed. Arr. Andr. 2. Areth. Method. Primas. Tychon. ‖ Rec. in A. 36. Aliis. Mt. o. Arm. Vulg. (f) AC. Alii multi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arm. tol. Vulg. ms. Andr. Areth. ‖ ἑπτὰ = 7. 12. Erasm. (g) = 12. ‖ τοῦ οὐρανοῦ = Erasm. Vulg. ms. Andr. 2. Method. Hier. sæpe. Apring. ‖ ἔβαλεν] βάλλει 36. (h) τίκτειν 37. Mt. o. Compl. Hippol. (i) παιδίον 38. etiam vs. 5. (k) = 12. Erasm. Andr. (l) ἡρπάγη 10. 29. Mt. k. o. Compl. Hippol. (m) + AC. 7. 9. 16. 30. 32. 38. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. Vulg. Hippol. Andr. 2. Areth. Primas. + εἰς Hippol. alicubi. (n) εἶχε 38. Vulg. ed. (o) + A. 7. 9. 16. 29. 30. 32. 33. (c. 34. 35.) 37. al. 15. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Method. Andr. 2. Areth. Transp. post τόπον Mt. k. Hippol. Post ἡτοιμ. Slav. 3. Post Θεοῦ Slav. 4. (p) ὑπὸ 7. 9. 14. 16. 30. 32. 33. (c. al. 3.) 38. al. 11. Mt. k. l. p. r. Ed. Method. Andr. Areth. (q) καὶ τρέφεται ἡμέρας Slav. 3. ed. *et nutriantur ibi triennium et menses sex a facie diaboli.* Victorin. (r) = 14. Slav. 3. 4. Method. Hippol. (s) 7. 9. 16. 30. 33. (c. 35.) 37. al. 14. Mt. k. l. p. Compl. Ed. Areth.

φωσιν" αὐτὴν ἡμέρας ᵗ χιλίας διακοσίας" ἑξήκοντα.
Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ· ὁ μιχαὴλ καὶ οἱ 7
ἄγγελοι αὐτοῦ ᵘ τοῦ πολεμῆσαι" ˣ μετὰ" τοῦ δράκοντος, καὶ
ὁ δράκων ἐπολέμησε καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, Καὶ οὐκ 8
ʸ ἴσχυσεν, ᶻ οὐδὲ" τόπος εὑρέθη ᵃ ∾ αὐτῶν" ᵇ ἔτι" ἐν τῷ
οὐρανῷ. Καὶ ἐβλήθη ᶜ ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρ- 9
χαῖος, ὁ καλούμενος ᵈ διάβολος", καὶ ᵉ — ὁ" σατα-
νᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ᶠ ὅλην", ᵍ ἐβλήθη εἰς τὴν
γῆν· καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν".
Καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ʰ ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγουσαν"· ἄρτι 10
ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ
θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ· ὅτι
ⁱ ∾ κατεβλήθη" ὁ ᵏ κατήγωρ" τῶν ἀδελφῶν ˡ ἡμῶν", ὁ
κατηγορῶν ᵐ ∾ αὐτῶν" ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ⁿ ἡμῶν" ἡμέ-

---

u ἐπολέμησαν. x κατὰ. y ἴσχυσαν. z οὔτε.
a ∾ αὐτῷ. h λέγουσαν ἐν τῷ οὐρανῷ. i ∾ ἐβλήθη.
k κατήγορος. m ∾ αὐτούς.

(t) = 29. Conf. cap. 11, 3. (u) AC. 7. 12. 36. 37. al. 3. Mt. o. Compl. Ed. πολεμῆσαι B. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 15. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Arr. Æth. Primas. Cassiod. (x) ABC. 7. 9. 12. 14. 16. 30. 32. 36. 38. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Verss. (etiam Slav. ed.) Andr. Areth. Latini, exc. Ambrosiast. (y) A. 7. 9. 16. 29. 37. 38. al. 15. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Erp. Copt. Æth. Andr. in comm. Victorin. Cassiod. Sed non Primas. Tychon. Hier. ἴσχυον. 14. (z) AC. plurimi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. ed. Areth. (a) Iidem qui not. y. (exc. A. 38. Slav. 3.) et 19. 35. 40. Arr. αὐτοῖς 17. 36. (b) = 7. Arm. Slav. 3. 4. Hier. (c) + εἰς τὴν γῆν Slav. 4. (d) βεελζεβοὺλ Arm. (e) = 7. 9. 14. 16. 29. 32. 38. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Areth. (f) = 29. || + καὶ 40. Slav. 3. ed. Vulg. ed. (g) *et cum omnibus angelis suis propter superbiam*, Slav. 4. || ἐβλήθη = Arm. || μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν = 26. 28. Andr. 1. Hier. Tychon. item Erasm. Ed. || + *in terram*, lips. 4. Primas. + *in stagnum ignis*, harl* (h) AC. plurimi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Verss. Andr. 2. Areth. Primas. Fulg. Tychon. ἐν τῷ οὐρανῷ = 41. 42. tol. (i) AB. 7. 9. 14. 16. 29. 30. 33. (c. al. 3.) 38. al. 13. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. Andr. 1. Areth. || = 32. (k) A. (l) = 14. (m) = 32. αὐτοὺς A. 28. 36. Erasm. Andr. ἡμῶν Slav. 3. 4. (n) = 14. 28. Mt. r. Erasm. Andr. Chromat.

11 ρας καὶ νυκτός· Καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν [o] αὐτὸν″ διὰ τὸ
[p] αἷμα″ τοῦ ἀρνίου, καὶ διὰ [q] τὸν λόγον τῆς μαρτυ-
ρίας″ [r] αὐτῶν″· καὶ οὐκ [s] ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν″
12 ἄχρι θανάτου. Διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε [t] οἱ″ οὐρανοὶ καὶ
οἱ ἐν αὐτοῖς [u] σκηνοῦντες″· οὐαὶ [x] τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσσῃ″, ὅτι
[y] κατέβη″ ὁ διάβολος πρὸς [z] ὑμᾶς″, ἔχων θυμὸν μέγαν,
13 [a] εἰδὼς, ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει″. Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δρά-
κων, ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξε τὴν γυναῖκα ἥτις
14 ἔτεκε τὸν ἄῤῥενα. Καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ [b] [c] δύο″
πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται [d] εἰς τὴν
ἔρημον″ εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, [e] ∾ ὅπου τρέφεται″ ἐκεῖ
καιρὸν καὶ καιροὺς, [f] καὶ ἥμισυ καιροῦ″, ἀπὸ προσώπου
15 τοῦ ὄφεως. Καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις [g] ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς
γυναικὸς″ [h] ὕδωρ″ [i] ὡς ποταμὸν″, ἵνα [k] αὐτὴν″ [l] ποταμοφό-
16 ρητον ποιήσῃ″. Καὶ [m] ἐβοήθησεν″ ἡ γῆ τῇ γυναικὶ, καὶ
ἤνοιξεν [n] ἡ γῆ″ τὸ στόμα αὐτῆς, καὶ κατέπιε [o] τὸν πο-

---

[x] τοῖς κατοικοῦσι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν.

[e] ∾ ὅπως τρέφηται. [g] ὀπίσω τῆς γυναικὸς ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. [k] ταύτην.

(o) = Slav. 3. 4. (p) ὄνομα 28. (q) τὴν μαρτυρίαν C. (r) αὐτοῦ Barb. 1. Mt. k. Arm. Slav. 3. non 4. (s) *placebant draconi*, Arm. (t) = C. 14. 29. 30* 32. 38. al. 8. pluresve. Mt. l. p. r. Areth. (u) κατασκηνοῦντες C. συνόντες 12. κατοικοῦντες 26. 29. 30. Arm. (x) BC. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) al. 13. pluresve (a Birchio ejusve typotheta, ut videtur, prætermissi.) Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. Vulg. Andr. 2. Areth. Primas. Tychon. Auct. de promiss. τὴν ἀγάπην (l. γῆν) καὶ τὴν θάλασσαν ‖ Rec. Andr. in comm. (y) κατεβλήθη 37. (z) ἡμᾶς 30. 36. Mt. l. r. (a) μένων εἰς ὀλίγον καιρὸν Arm.

(b) + αἱ A. 1. 12. 27* 28. 36. Ed. Syr. Andr. Hippol. alicubi. (c) = Æth. (d) = 12. Andr. 1. (e) 7. 9. 14. 16. 37. al. 15. item 29. 30. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Arr. Areth. Andr. in comm. ὅπου τρέφηται 26. 27. 32. Syr. (f) = C. (g) AC. plurimi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Verss. Andr. Areth. Primas. Tychon. ὀπίσω τῆς γυναικὸς = Slav. 3. 4. (h) = 29. 30. (i) = Arm. εἰς ποταμὸν Mt. r. (k) ABC. 9. 16. 29. 30. 32. 36. 37. 38. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Arm. Slav. 3. 4. ed. Vulg. Andr. 1. Areth. (l) *perderet*, Primas. (m) ἐβόησεν 38. (n) = 34. 35. 36. 40. 41. 42. pluresve. Hippol. Tychon. Rupert. alicubi. (o) τὸ ὕδωρ ὃ A.

ταμὸν, ὃν″ ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ [p].
Καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικὶ, καὶ ἀπῆλθε ποι- 17
ῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν [q] λοιπῶν″ τοῦ σπέρματος [r] αὐ-
τῆς″, τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ, [s] καὶ ἐχόν-
των″ τὴν μαρτυρίαν [t] ἰησοῦ″.

Καὶ [u] ∾ ἐστάθην″ ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης· * 18
Καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον 1
[x] κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτά″· καὶ ἐπὶ τῶν [y] κεράτων″ αὐτοῦ
[z] δέκα″ διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ [a] ὀνόματα″
[b] βλασφημίας″. Καὶ τὸ θηρίον ὃ εἶδον, [c] — ἦν″ ὅμοιον 2
παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς [d] ἄρκου″, καὶ τὸ στόμα
αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν
δύναμιν αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, [e] καὶ ἐξουσίαν με-
γάλην″ [f], Καὶ [g] † μίαν [h] ÷ ἐκ″ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ 3

---

[t] τοῦ ἰησοῦ χριστοῦ. [u] ∾ ἐστάθη.
[x] κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα. [a] ∾ ὄνομα.
[d] ἄρκτου. [g] † εἶδον.

(p) + *et nesciebat, quod data fuerit ei ala*, Æth. (q) = 29. ἁγίων Hippol. (r) αὐτοῦ 29. (s) = 40. (t) AC. 7. 9. 12. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. 46. al. 15. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Slav. 3. 4. demidov. Vulg. ms. Hippol. Andr. Areth. Ansbert. Haymo. Beda. Rupert. κυρίου ἰησοῦ Æth. (u) A. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Arm. Vulg. Tychon. Victorin. ‖ Vs. 18. = Primas. (x) AC. plurimi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Slav. 3. 4. 10. harl* Andr. Areth. Synops. Primas. Ether. Cassiod. (y) κεφαλῶν Æth. (z) = Primas. sæpe. ἑπτὰ Erasm. (a) A. 7. 9. 14. 16. 29. 32. 33. (c. al. 3.) 38. al. 15. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Slav. 3. 4. ed. Vulg. Areth. sed non tol. lips. 4. Primas. (b) = Copt. (c) = 12. 46. Erasm. Andr. 2. in comm. Alii transp. (d) AC. 7. 9. 12. 14. 16. 30* 32. 36. 38. 42* al. 8. Mt. l. o. p. Ed. Andr. 1* (e) = 29. 30. Mt. r. (f) + ἔδωκεν αὐτῷ A** (g) = A. 7. 9. 14. 29. 30. 32. 36. 38. 46. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. tol. Vulg. ms. Andr. 1. Areth. Iren. Primas. Alii, exc. Tychon. (h) + AC. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 15. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Æth. Arm. Slav. Vulg. Iren. Areth. Primas. Ansb, Ether. Alii.

[i] ὡς" ἐσφαγμένην εἰς θάνατον· καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου
αὐτοῦ ἐθεραπεύθη, καὶ [k] ἐθαύμασεν ὅλη ἡ γῆ" [l] ὀπίσω"
4 τοῦ θηρίου, [m] Καὶ προσεκύνησαν [n] τῷ δράκοντι", [o] ὅτι ἔδωκε"
[p] ÷ τὴν" ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, [q] καὶ προσεκύνησαν [r] τῷ θηρίῳ",
λέγοντες· τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ; [s] + καὶ" τίς [t] ∾ δύναται"
5 πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ; [u] Καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα λα-
λοῦν μεγάλα καὶ [x] ∾ βλασφημίας"· καὶ ἐδόθη αὐτῷ
6 ἐξουσία [y] † = ποιῆσαι" μῆνας τεσσαράκοντα δύο. Καὶ
ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς [z] βλασφημίαν" πρὸς τὸν θεὸν,
βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, [a] καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ",

---

[n] τὸν δράκοντα. [o] ὃς ἔδωκεν. ∾ τῷ δεδωκότι.
[r] τὸ θηρίον. [t] ∾ δυνατὸς. [x] ∾ βλασφημίαν.
[y] † πόλεμον.

(i) ὡσεὶ 7. 14. 16. 30. 32. 33. (c. al. 3.) al. 9. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. 2. Areth. in textu. (k) ἐθαυμάσθη (ἐθαυμαστώθη C.) ὅλη ἡ γῆ AC. Andr. 1. ἐθαυμάσθη ἐν ὅλῃ τῇ γῇ 12. 28. 36. Erasm. Steph. 3. Andr. 2. (l) ἐπὶ 14. *propter*, lips. 4. (m) + ὅτι ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν βασιλείαν αὐτοῦ Arm. Conf. not. o. (n) ABC. al. 23. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (o) AC. 12. 34. 35. 36. 46. Ed. Syr. Erp. Æth. (Arm. coll. not. m.) Slav. 3. 4. demidov. Vulg. ms. Andr. Iren. Primas. Ether. ὅτε ἔδωκε 28. ‖ τῷ δεδωκότι B. 7. 9. 16. 30. 32. 33. 38. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Areth. τῷ δόντι 14. (p) + ABC. plurimi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. *omnem potestatem suam*, Primas. (q) καὶ προσεκύνησαν τῷ θηρίῳ = 12. Syr. Arm. Andr. 2. ‖ προσεκύνησαν ad προσεκύνησαν = 29. (r) C. 7. 14. 16. 29. 30. 32. 33. 38. al. 16. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. ap. Wetst. Areth. (s) + AC. 12. 14. 28. 36. 38. al. 5. Mt. k. o. Compl. Ed. Syr. Erp. Æth. Copt. Slav. 3. 4. ed. Vulg. Andr. Iren. + ἢ Ar. pol. Arm. Tychon. (t) 9. 14. 16. 29. 36. al. 20. Mt. k. l. p. r. Compl. Ed. Areth. (u) καὶ ἐδόθη ad ἐδόθη = 32. Primas. (x) βλάσφημα A. 12. 28. 34. Mt. k. ‖ βλασφημίαν 7. 9. 14. 29. 30. 33. (c. 35. 36.) al. 13. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Vulg. ms. Iren. Dionys. alex. Areth. Rupert. Joach. (y) πόλεμον = AC. 12. 18. 28. 36. Erasm. Steph. 3. (Birchius, qui codices suos cum editione Steph. 3. contulit, nullum laudat vaticanum πόλεμον habentem.) Ed. Syr. Slav. 3. 4. non 10. Vulg. Andr. ap. Beng. Primas. Tychon. ‖ ποιῆσαι πόλεμον = Arm. Iren. Dionys. alex. ap. Euseb. (ubi sequitur: καὶ μῆνες. Sed Strothius in sua editione Eusebii e lectionibus Christophersoni laudat μῆνας.) Primas. ad vs. 18. ‖ πολεμῆσαι 14. Erp. *facere signa, quæ voluit*, Æth. *operari*, lips. 4. in m. *loquendi*, Prosper. Non attingunt Andr. et Areth. in commentt. (z) βλασφημίας AC. 18. Vulg. ed. (a) = Slav. 3. (non 4.) tol*

[b] = καὶ" τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας. [c] Καὶ ἐδόθη αὐ- 7
τῷ [d] πόλεμον ποιῆσαι" μετὰ τῶν ἁγίων, καὶ νικῆσαι αὐ-
τούς· καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν [e] ÷ καὶ
λαὸν" καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος. Καὶ προσκυνήσουσιν [f] αὐτὸν" 8
πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, [g] ὧν οὐ" γέγραπται
[h] τὸ ὄνομα" ἐν [i] τῷ βιβλίῳ" τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου [k] ÷ τοῦ" [l] ἐσφα-
γμένου",* ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Εἴ τις ἔχει οὖς, 9
ἀκουσάτω. [m] ∾ Εἴ τις αἰχμαλωσίαν συνάγει, εἰς αἰχ- 10
μαλωσίαν ὑπάγει"· εἴ τις ἐν μαχαίρᾳ [n] ἀποκτενεῖ, δεῖ"

---

[f] αὐτῷ. [h] τὰ ὀνόματα. [i] τῇ βίβλῳ.

[m] ∾ εἴ τις (εἰς) αἰχμαλωσίαν ἀπάγει, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει.

(b) = AC. 7. 9. 14. 16. 29. 30* 32. al. 9. Mt. l. o. p. r. Ed. Syr. ed. Slav. 10. (non alii.) (c) καὶ ἐδόθη ad καὶ ἐδόθη = AC. 12. 14. Andr. 2. et in comm. Iren. Post ἔθνος transp. Syr. (d) ποιῆσαι πόλεμον 16. 29. 36. 38. Alii et Barb. 2. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Slav. 3. 4. 10. Andr. 1. Areth. Primas. (e) + AB. (καὶ λαοὺς C.) 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 31. 35.) 38. al. 15. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Slav. 3. 4. Vulg. Andr. 1. Areth. Iren. Primas. (f) AC. 9. 14. 16. 32. 33. (c. al. 3.) al. 12. Mt. l. p. r. Ed. Andr. 1. Areth. (g) ὧν οὔτε B. 16. 29. 30. al. 4. Mt. r. item p. ῷ οὔτε 8. οὗ οὐ C. Iren. οὐκὶ οὐαὶ, ὧν οὐ Slav. 3. 4. οὐκ ἐγέγραπται τὸ ὄνομα αὐτοῦ Sic (omisso ὧν) A. id est vel: οὐαὶ γέγραπται τὸ ὄ ομα αὐτοῦ sc. τοῦ θηρίου, vel οὐ ἐγέγραπται τὸ ὄνομα αὐτοῦ plane ut cap. 17, 8 in A legitur. (h) AB C. plurimi. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Andr. 2. Iren. Tychon. || + αὐτοῦ AC. + αὐτῶν Arm. (i) AB. plurimi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. βιβλίῳ C. βίβλῳ 36. (k) AC. plurimi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth.

(l) ἐσφαγισμένου Erasm. ἐσφραγισμένου 16. 38. Mt. l. Andr. 1. Tychon. Alia editio ap. Bedam. (m) εἴ τις αἰχμαλωσίαν 11. εἴ τις εἰς αἰχμαλωσίαν 12. εἴ τις αἰχμαλωσίαν συνάγει C. εἴ τις εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει B. 28. 38. item, omisso εἰς, 32. Mt. k. (Ar. pol.) Copt. Slav. 4. εἴ τις εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει A. Slav. 3. εἴ τις αἰχμαλωτίζει, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει 7. εἴ τις αἰχμαλωτής εἰ, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει 36. εἴ τις αἰχμαλωτεῖ, αἰχμαλωτισθήσεται 18. *Qui captivum duxerit, et ipse capietur*, Primas. εἴ τις (εἰς 35.) αἰχμαλωσίαν ἀπάγει, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει 33. 35. Syr. (Vulg.) εἴ τις ἔχει αἰχμαλωσίαν, ὑπάγει 14. 29. 30. 37. al. 12. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Slav. 10. Andr. 2. *quicunque vult abire in captivitatem, abeat.* Erp. εἰσὶ γάρ τινες, οἱ εἰς αἰχμαλωσίαν ἀπάγονται· καὶ εἰσί τινες, οἱ ἐν μαχαίρᾳ ἀποθανοῦσι· καὶ εἰσί τινες, οἱ ἑαυτοὺς ἀποκτενοῦσι· ὧδε etc. Arm. (n) ἀποκτανθῆναι, omisso δεῖ, Sic A. δεῖ, omisso ἀποκτενεῖ, 14. 29. 30. 32. 42* al. 6. Mt. l. p. r. Slav. 10. non alii. || ἀποκτείνει, δεῖ 35. pluresve,

αὐτὸν [o] ἐν μαχαίρᾳ″ ἀποκτανθῆναι. ὧδέ ἐστιν ἡ ὑπομονὴ
καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων [p].
11 Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ
εἶχε κέρατα [q] δύο″ ὅμοια ἀρνίῳ, καὶ ἐλάλει [r] ὡς δρά-
12 κων″. Καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ
ἐνώπιον αὐτοῦ· καὶ [s] ποιεῖ″ τὴν γῆν καὶ τοὺς [t] ἐν αὐτῇ κα-
τοικοῦντας″ ἵνα [u] προσκυνήσωσι″ τὸ θηρίον τὸ πρῶτον, [x] οὗ″
13 ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ [y] τοῦ θανάτου″ [z] αὐτοῦ″. Καὶ
ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, [a] καὶ πῦρ ἵνα″ [b] ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνῃ″
14 [c] εἰς″ τὴν γῆν, ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. Καὶ πλανᾷ [d] τοὺς
κατοικοῦντας [e] ἐπὶ τῆς γῆς, διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ
ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου· [f] λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ
τῆς γῆς, ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ, [g] ὃ″ [h] ∾ ἔχει″ τὴν
15 πληγὴν [ik] τῆς μαχαίρας καὶ ἔζησε″. Καὶ ἐδόθη [l] αὐτῷ″

---

[t] κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ. [a] ἵνα καὶ πῦρ.
[d] ποιῇ καταβαίνειν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. [h] ∾ εἶχε.

(o) = Iidem qui modo ἀποκτενεῖ omittebant, et 13. 38. Mt. k. (p) + *et non est mirandum Satanæ*, Æth. (q) = 9. 29. 32. al. 11. Mt. k. l. p. r. Areth. Victorin. Post ἀρνίῳ pon. 38. δεκαδύο 12. (r) = 28. (s) ἐποίει 13. 14. 29. 30. 32. 38. al. 11. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Syr. Arr. Æth. Andr. 2. Areth. Sic ter: Slav. Vulg. Hippol. ποιήσει ter: 33. (c. 35.) (t) A. 16. 29. 33. (c. al. 2.) 38. al. 9. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Hippol. Andr. Areth. (u) προσκυνήσουσι AC. 7. 14. 30* 36. pluresve. (x) ἕως Arm. (y) = A. (z) = 14. (a) 7. 9. 16. 29. al. 19. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Areth. πῦρ ἵνα 14. ἵνα πῦρ Ed. Slav. 4. Æth. Tychon. Auct. de prom. ἵνα post οὐρανοῦ pon. 40. ἵνα + ἐν πλάνῃ 28. Andr. 1. ‖ καὶ ἐδίδου πῦρ καταβαίνειν Arm. (b) ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνῃ s. καταβαίνει s. καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ 7. 9. 14. 16. 29. 36. al. 19. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Areth. ποιῇ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνειν AC. 28. 38. Vulg. Iren. Primas. Auct. de prom. (c) ἐπὶ 14. 16. 29. 38. al. 13. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Hippol. Andr. 2. Areth. εἰς τὴν γῆν = Primas. (d) + τοὺς ἐμοὺς 9. 29. 30. 32. al. 13. Mt. l. o. p. r. Compl. Areth. (e) ἐπὶ τῆς γῆς ad ἐπὶ τῆς γῆς = Syr. (f) λέγουσιν αὐτῷ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς· ποίησον Arm. (g) ὅς A. 28. 33. ‖ ὃ ἀπὸ τῆς μαχαίρας ἔζησε Arm. sed rec. in m. (h) 7. 9. 14. 16. 29. al. 21. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Andr. Areth. (i) + ἀπὸ Mt. k. (k) καὶ ἔζησεν ἀπὸ (τῆς πληγῆς 16. 39.) τῆς μαχαίρας 7. 9. 16. 29. 30. 32. 39. al. 13. Mt. l. p. r. Ed. Areth. (l) αὐτῇ AC.

[m] δοῦναι″ πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, [n] ἵνα καὶ λα-
λήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου″, [o] καὶ [p] ποιήσῃ″, [q] [r] ὅσοι ἂν μὴ
προσκυνήσωσι″ [s] τῇ εἰκόνι″ τοῦ θηρίου [t] ἵνα″ [u] ἀποκτανθῶσι.″
Καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ 16
τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτωχοὺς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους
καὶ τοὺς δούλους, ἵνα [x] δῶσιν″ αὐτοῖς [y] ∾ χάραγμα″ ἐπὶ
τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς, [z] ἢ″ ἐπὶ [a] τὸ μέτωπον″ αὐτῶν.
[b] = Καὶ″ ἵνα μή τις [c] δύνηται″ ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι, εἰ 17
μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα, [d] † [e] τὸ ὄνομα″ τοῦ θηρίου,
[f] ἢ″ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Ὧδε ἡ σοφία 18
ἐστίν· ὁ ἔχων [g] † νοῦν, ψηφισάτω [h] τὸν ἀριθμὸν″ τοῦ θη-

---

[s] τὴν εἰκόνα. [x] δώσῃ ∾ δώσουσιν. [y] ∾ χαράγματα.
[a] τῶν μετώπων. [d] † ἤ. [g] † τόν.

(m) = C. Post πνεῦμα pon. 16. 29. 30. 32. 38. Alii. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Hippol. Areth. (n) = 14. 16. Syr. Ar. pol. Copt. || καὶ = 7. 38. Mt. r. Æth. Andr. || τοῦ θηρίου = Arm. Iren. (o) καὶ προσκυνήσωσιν αὐτὴν πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὃς ἂν μὴ προσκυνήσῃ τὴν εἰκόνα τοῦ θηρίου, ἀποκτανθῇ Arm. (p) ποιήσει 14. 16. Hippol. ποιεῖ Compl. (q) + ἵνα A. 11. 26. 36. Alii. Syr. Ar. pol. Slav. ed. Vulg. Hippol. Andr. 1. Primas. (r) τοὺς μὴ προσκυνοῦντας Compl. (s) τῇ εἰκόνι 14. 16. 29. 33. (c. 35. 36.) 38. 46. al. 14. pluresve et Barb. 4. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Hippol. Areth. (t) = A. 11. 14. 16. 28. 29. 30. 33. (c. 35. 36.) 38. 46. al. 6. Mt. l. p. r. Ed. Syr. Arr. Slav. ed. Vulg. Primas. (u) ἀποκτανθῆναι 14. (x) AC. 12. 14. 36. 37. 38. al. 4. Mt. o. Compl. Ed. Andr. 1. δώσουσιν s. δώσωσιν 7. 9. 16. 29. 46. al. 15. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. δοθῇ Syr. item Iren. λάβωσι τὸ 26. || ἵνα δῶσιν αὐτοῖς] ἔχειν Arm. Vulg. Primas. (y) 7. 9. 14. 16. 29. al. 17. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Areth. (z) καὶ 12. 38. Arm. Iren. Haymo. (a) A. 7. 9. 14. 16. 29. 38. al. 12. Mt. k. l. p. r. Ed. Copt. Arm. Hippol. Areth. Iren. Tychon. τοῦ μετώπου C. Areth. in comm. τῷ μετώπῳ 40. (b) = C. 6. 28. 32. Ed. Syr. Arr. Copt. Slav. 3. ed. (non 4.) Vulg. ms. Hippol. Andr. 1. Iren. Primas. Ether. Ansb. Apring. (c) δύναται 14. 16. 32. al. 5. Mt. l. p. Erasm. Andr. (d) = AC. 7. 12. 14. 16. 29. 30* 32. 46. al. 14. Mt. o. al. 4. et Barb. 4. Ed. Syr. Ar. pol. Slav. 4. tol. lips. 4. Hippol. Andr. Areth. in comm. Iren. Primas. καὶ 36. Arm. bis. (e) = 40. 41. Barb. 1. Joachim. ut videtur. τοῦ ὀνόματος C. Syr. tol. lips. 4. Vulg. ms. Andr. 1. Iren. Primas. (f) = Slav. 3. 4. (g) = AC. 7. 14. 29. 33. (c. 35. 36.) 38. al. 10. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Hippol. Andr. Areth. (h) τὸ ὄνομα 14. 36. τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος 37. lips. 5.

ῥίου· ἀριθμὸς γὰρ [i] ἀνθρώπου" ἐστὶ, [k] καὶ" ὁ ἀριθμὸς
[l] αὐτοῦ" [m] χξϛ΄."
1 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ [n] ÷ τὸ" ἀρνίον [o] ἑστηκὸς" ἐπὶ [p] τὸ
ὄρος σιὼν", καὶ μετ' αὐτοῦ [q] [r] ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσ-
σαρες" χιλιάδες, ἔχουσαι τὸ ὄνομα [s] ‡ αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα" τοῦ
πατρὸς αὐτοῦ [t] [u] γεγραμμένον" ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.
2 Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολ-
λῶν, [x] καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης·" καὶ [y] ἡ φωνὴ ἣν
ἤκουσα ‡ ὡς" κιθαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις
3 αὐτῶν. Καὶ ᾄδουσιν [z] † ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου,
[a] καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζώων, [b] καὶ τῶν πρεσβυτέρων·"
καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο μαθεῖν τὴν ᾠδὴν, εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσ-
σαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, οἱ ἠγορασμένοι ἀπὸ τῆς
4 γῆς [c]. [d] Οὗτοί εἰσιν", οἱ μετὰ γυναικῶν [e] οὐκ ἐμολύν-

---

[y] φωνὴν ἤκουσα. [z] † ὡς.

(i) *nominis*, Quidam ap. Joachim. (k) = 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 35.) 38. al. 12. Mt. l. p. r. Ed. Slav. 3. 4. Tychon. (l) = Primas. αὐτῶν 16. 39. || + ἐστιν C. 10 18. 37. 38. item 41. Mt. o. Compl. Vulg. ms. Hippol. Andr. Joach. (m) ἑξακόσιαι δέκα ἕξ (id est χιστ) C. 11. ap. Mill. Quidam ap. Iren. quos ipse vituperat. Tychon. ed. qu. || ἑξακόσιοι A. Alii. ἑξακόσιαι C. 39. ἑξακόσια 7. 16. Andr. (n) + AC. 7. 9. 16. 29. 30. 38. al. 12. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Arr. Copt. Orig. Areth. (o) ἑστὸς AC. Erasm. ἑστὼς 12. 18. 28. 33. (c. 35. 36.) 38. Ed. Orig. Method. (p) ὄρος C. (q) + ἀριθμὸς 7. 9. 16. 29. al. 9. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Ar. pol. Areth. (r) ρμδ. Codd. (s) + ABC. 7. 9. 12. 14. 29. 36. 38. 46. al. 21. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 10. (Slav. 4. omittit hæc una cum seq. πατρὸς αὐτοῦ) Vulg. (non luxov.) Orig. Method. Andr. Areth. Cypr. Primas. Tychon. Hier. Fulg. Vigil. Cassiod. + αὐτοῦ καὶ 16. Orig. ed. alicubi. (t) + *et Spiritus Sancti ejus*, Æth. + τὸ A. (u) καιόμενον Erasm. (x) = 28. || καὶ = 12. || ὡς = Arm. (y) AC. al. 29. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Arm. Slav. 3. 4. 10. Vulg. Orig. Method. Areth. Primas. φωνὴν ἣν ἤκουσα ὡς Andr. φωνὴν ἤκουσα ὡς 28. Arm. (z) = 7. 9. 14. 16. 29. 38. al. 16. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. Orig. Method. Andr. 2. Areth. Primas. Hier. Cassiod. (a) + *et agno ejus*, Æth. (b) = C. καὶ τῶν κδ. πρεσβ. 36. Slav. 3.' καὶ ἐνώπιον τῶν πρεσβ. Arm. (c) + *Ægypti*, Æth. (d) = A. Æth. Vulg. ms. || εἰσιν = 28. (e) *vestimenta sua non coinquinaverunt*, Tert. Hier.

θησαν· παρθένοι γάρ [f] εἰσιν''· οὗτοί [g] — εἰσιν'' οἱ ἀκολου-
θοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἂν ὑπάγῃ· οὗτοι [h] ἠγοράσθησαν
[i] ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων'', [k] ἀπαρχὴ'' τῷ θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ·
Καὶ [l] ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὑρέθη'' [m] ψεῦδος·'' ἄμω- 5
μοι [n] — γάρ'' εἰσιν [o] †.
Καὶ εἶδον [p] = ἄλλον'' [q] ἄγγελον'' [r] πετόμενον'' ἐν μεσου- 6
ρανήματι, [s] ἔχοντα'' εὐαγγέλιον αἰώνιον [t] [u] εὐαγγελί-
σαι'' [x] [y] τοὺς καθημένους'' ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ [z] ÷ ἐπὶ'' πᾶν ἔθνος
καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαόν· [a] λέγων'' ἐν φωνῇ με- 7

---

[m] δόλος. [o] † ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ.
[r] πετώμενον. [y] ∾ τοὺς κατοικοῦντας.
[a] λέγοντα.

---

f) = 38. (g) = AC. Erasm. Ed. Arm. Slav. ms. et ed. Vulg. Orig. Andr. 1. Ambrosiast. Sed non Primas. Cypr. (h) + ὑπὸ ἰησοῦ 7. 9. 14. 16. 29. 30. 32. 37. 38. al. 16. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Areth. Non agnoscunt AC. 12. 33. 36. alii. Erp. Copt. Arm. Slav. Vulg. Orig. bis. Andr. Latini, quorum plerique postremum hujus versus comma prætermittunt. (i) = C. (k) ἀπ' ἀρχῆς 16. 39. Ar. pol. et, ut videtur, Æth. Arm. (l) οὐχ εὑρέθη ἐν τῷ στόματι αὐτῶν 14. 30. 32. 33. (c. 35.) 38. al. 7. Mt. k. l. p. r. Ed. Sed non Orig. (m) AC. al. 31. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Vulg. (non Slav. ms. et ed.) Orig. bis. Andr. 2. (non 1.) Areth. ut videtur. Aug. Hier. Tychon. Cassiod. (n) = AC. 12. (sed ap. Mill. 11.) harl. Vulg. ms. ‖ ὅτι ἄμωμοι 17. ἄμωμοι γάρ εἰσιν = 36. (o) = ABC. al. 28. Mt. k. o. p. r. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Æth. Slav. 3. 4. 10. harl. tol. Vulg. ms. Orig. bis. Andr. Areth. Aug. Hier. Nec attingunt Primas. Tychon. Ansb. Haymo. οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ 33. (c. 35.) Mt. l. Areth. (p) = B. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 36. 38. al. 14. et Barb. 3. Mt. k. l. p. r. Erasm. Ed. Ar. pol. Slav. 4. 10. Orig. Andr. 2. Areth. Ambr. Post ἄγγελον pon. 33. (q) αὐτὸν 6. (r) A. 9. 14. 16. 29. 30. 33. (35.) al. 4. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Orig. Andr. Areth. (s) + *in manu sua*, Slav. 4. (t) + ἐρχόμενον 28. Andr. 1. (u) εὐαγγελίσασθαι 10. 28. 33. (c. 35.) 36. Mt. o. Compl. Orig. Andr. 1. (x) + ἐπὶ AC. 33. Orig. ‖ πᾶν ἔθνος καὶ γλῶσσαν, ἃ κατοικοῦσι ἐπὶ τῆς γῆς Arm. Sed ed. in m. supplet καὶ φυλὴν et καὶ λαόν. (y) = Cypr. Firmic. τοὺς καθημένους 7. 9. 12. 16. 29. 33. (c. 35.) item 38. al. 20. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Slav. 3. 4. Vulg. Orig. Andr. 2. Areth. Cypr. alicubi. τοὺς καθημένους καὶ κατοικοῦντας 36. Erasm. (z) + AC. al. 20. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Slav. 4. (non 3.) Vulg. Orig. Andr. 2. Areth. Cypr. (a) AC. al. 29. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Copt. Slav. 3. 4. ant. Vulg. Andr. Areth. Tychon. Vigil. (non Orig.)

γάλῃ· φοβήθητε τὸν [b] ∾ Θεὸν'' καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι
ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ· καὶ προσκυνήσατε [c] τῷ
ποιήσαντι'' τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν [d] καὶ [e] ÷ τὴν'' θά-
8 λασσαν καὶ πηγὰς ὑδάτων. Καὶ ἄλλος [f] ἄγγελος ἠκο-
λούθησε, λέγων· ἔπεσεν, [g] ἔπεσε'' Βαβυλὼν [h] † ἡ μεγάλη·
[i] = ὅτι'' ἐκ τοῦ οἴνου [k] [l] — τοῦ θυμοῦ'' τῆς πορνείας [m] αὐ-
9 τῆς'' [n] πεπότικε'' πάντα [o] ἔθνη. Καὶ [p] [q] ἄλλος ἄγγελος τρίτος''
ἠκολούθησεν [r] αὐτοῖς'', λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· Εἴ τις
[s] προσκυνεῖ τὸ θηρίον'' καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, [t] καὶ'' λαμβάνει
[u] χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ, ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα

[b] ∾ κύριον. [h] † ἡ πόλις. [q] τρίτος ἄγγελος. ∾ ἄλλος ἄγγελος. [s] τὸ θηρίον προσκυνεῖ.

(b) 7. 14. 16. 29. 33. (c. 35. 36.) 38. al. 13. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. Ar. pol. Vulg. Areth. Firmic. Tychon. Sed non Orig. Cypr. Primas. Vigil. (c) αὐτὸν τὸν ποιήσαντα 9. 14. 29. al. 14. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. Andr. 1. Areth. item, omisso αὐτὸν, Orig. αὐτῷ τῷ ποιήσαντι 16. 18. 38. 39. (d) = 7. Æth. Vulg. ed. Primas. Vigil. (e) + 14. 16. 29. 33. (c. 35.) 38. al. 12. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Orig. Andr. Areth. (f) + δεύτερος AB. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 12. Mt. k. l. p. Ed. Syr. Andr. 1. Areth. item, omisso ἄλλος, Arr. Post ἄγγελος ponunt C. 7. 9. 46. al. 8. Mt. o. Compl. Ed. Copt. Arm. Andr. 2. item, omisso ἄλλος, 36. (g) = BC. 7. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. 46. al. 13. Mt. l. p. r. Ed. Ar. pol. Copt. Æth. Slav. 3. 4. (h) = ABC. al. 27. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Arm. Slav. 3. 4. Vulg. Andr. Areth. in comm. Primas. Tychon. (i) = 7. 12. (ap. Mill. 11.) 14. 16. 29. 37. 46. al. 13. Mt. k. l. o. r. Compl. Ed. Ar. pol. Arm. Slav. 3. 4. Primas. || ἢ AC. 26. 33. (c. 34. 35.) 38. Mt. p* Syr. Æth. Vulg. καὶ Erp. ὅτι 36. Alii. (k) + *inebriante*, Arm. (l) = Erasm. Vulg. ms. Andr. 1. in textu. Primas. in comm. Tychon. ap. Beng. Cassiod. ἐκ τοῦ θυμοῦ, ἐκ τῆς Arm. (m) ταύτης B. 7. 29. 30. 32. 33. (c. 34. 35.) al. 5. Mt. l. p. || + ἧς 37. Barb. 2. Mt. k. + καὶ Slav. 3. non 4. (n) πέπτωκε 12. Copt. || πεπότικε πάντα τὰ ἔθνη = Primas. in textu. πεπότικε = in comm. (o) + τὰ A. 7. 12. 16. 30. 32. 36. 37. 38. al. 6. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (p) + ἰδοὺ Slav. 4. (q) AC. 7. 16. 29. 30. 32. 36. 38. 46. al. 18. Mt. l. o. p. r. item k. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Arm. Slav. 3. tol. Vulg. ms. Andr. ἄλλος ἄγγελος 14. ἄγγελος 12. (r) αὐτοῖν Slav. 3. αὐτῷ A. Slav. ed. Primas. τῷ δευτέρῳ ἀγγέλῳ Slav. 4. (s) hoc ord. AC. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 11. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Vulg. Andr. Areth. Primas. ‖ θηρίον] ποτήριον. 14. θυσιαστήριον A. (t) = C. 14. || ἢ καὶ χάραγμα σημείου αὐτοῦ λαμβ. Arm. (u) + τὸ 28. 35. 36. 37. Barb. 1.

αὐτοῦ· [x] Καὶ αὐτὸς'' πίεται [y] ἐκ τοῦ [z] οἴνου'' τοῦ θυμοῦ 10
[a] τοῦ θεοῦ'', [b] τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου [c] ἐν τῷ ποτη-
ρίῳ'' τῆς ὀργῆς [d] αὐτοῦ'', καὶ [e] βασανισθήσεται'' ἐν πυρὶ
καὶ θείῳ ἐνώπιον τῶν [f] —ἁγίων'' ἀγγέλων καὶ ἐνώπιον
[g] τοῦ ἀρνίου''. Καὶ ὁ καπνὸς [h] τοῦ βασανισμοῦ'' [i] αὐ- 11
τῶν'' [k] εἰς αἰῶνας'' αἰώνων ἀναβαίνει''· καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν
[l] ἡμέρας καὶ νυκτὸς'' οἱ προσκυνοῦντες τὸ θηρίον [m] καὶ
τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ
ὀνόματος αὐτοῦ. [n] Ὧδε [o] ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν, 12
[p] † [q] οἱ τηροῦντες'' τὰς ἐντολὰς [r] τοῦ θεοῦ'', καὶ τὴν πί-
στιν Ἰησοῦ [s]. Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λεγού- 13
σης [t] †· γράψον· μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν κυρίῳ ἀποθνή-
σκοντες ※ [u] ἀπάρτι· ναί, λέγει'' τὸ πνεῦμα, ἵνα ἀναπαύ-

---

[k] ἀναβαίνει εἰς αἰῶνας αἰώνων. [p] † ὧδε. [t] † μοι.

(x) οὕτως Arm. (y) + *calicem*, Slav. 4. non. 3. (z) αἵματος 36. (a) αὐτοῦ 14. (b) + καὶ Mt. r. (c) ἐκ τοῦ ποτηρίου A. 16. 39. (d) = Arm. (e) βασανισθήσονται A. 8. 14. 36. (f) = A. 26. Copt. Vulg. ms. αὐτοῦ Æth. Post ἀγγ. pon. C. 14. 38. Erasm. Syr. Slav. 3. 4. ed. Vulg. (non luxov.) Et ante et post ἀγγ. repetit 36. || τῶν ἁγίων ἀγγέλων καὶ ἐνώπιον] θεοῦ καὶ Arm. (g) τοῦ θρόνου Syr. τῶν ἁγίων καὶ τοῦ ἀρνίου Ar. pol. (h) = Arm. (i) αὐτοῦ 7. 16. al. 3. Mt. k. lips. 4. Areth. || = 40. (k) hoc ord. AC. 12. 14. 29. 33. (c. al. 3.) 38. 46. al. 10. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. luxov. tol. Vulg. ms. Andr. Areth. Cypr. semel. Ansb. || αἰῶνας] αἰῶνα 14. al. 7. Mt. l. Erasm. Erp. Andr. in comm. Areth. (l) post θηρίον pon. Arm. Ante ἀνάπαυσιν pon. 38. (m) καὶ οἱ προσκυνοῦντες τὴν εἰκόνα καὶ λαμβάνοντες τὸ χάραγμα καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Arm. || καὶ εἴ τις . . . αὐτοῦ = Syr. (n) Vs. 12 = 12. (o) + ἡ A. 7. 9. 16. 30. 32. 38. al. 10. Mt. k. o. p. r. Ed. Andr. (p) = A BC. 9. 14 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 13. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Slav. ed. Vulg. Andr. in comm. Areth. Primas. ὅτι s. ὡς Slav. 3. 4. (q) τῶν τηρούντων 36. 38. (r) = Erasm. *ejus*, Vulg. ms. (s) + χαρήσονται 17* Slav. 3. χαρήσονται εἰς τὸν αἰῶνα Slav. 4. (t) = A BC. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) al. 13. Mt. l. p. r. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. lips. 5. 6. Vulg. ms. Areth. Beda. Ansb. Haymo. Joachim. Correctorium. (u) ἀπάρτι λέγει ναὶ 9. 14. 29. 30. 32. al. 13. pluresve. Mt. l. r. Compl. Ar. pol. ἀπάρτι λέγει ναὶ 5. 11. 17. Mt. o. p. ἀπάρτι ναὶ λέγει 4. *Amodo* (*Abhinc*) *jam* (*etiam* s. *et jam*) *dicit*, Vulg. Primas. Aug. ἀπάρτι καὶ λέγει 33. (c. 35. 36.) ἀπάρτι τοῦτο λέγει Arm. ἀπάρτι λέγει 16. 34. 39.

σωνται [x] ἐκ τῶν κόπων″ αὐτῶν· [y] ∾ τὰ δὲ″ ἔργα αὐτῶν
ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν.
14 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ νεφέλη λευκὴ, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέ-
λην [z] καθήμενον ὅμοιον″ [a] υἱῷ″ ἀνθρώπου, [b] ἔχων″ ἐπὶ [c] τῆς
κεφαλῆς″ αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐ-
15 τοῦ δρέπανον [d] ὀξύ″. Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν [e] —
ἐκ τοῦ ναοῦ″, κράζων ἐν [f] φωνῇ μεγάλῃ″ [g] τῷ καθημένῳ″ ἐπὶ
τῆς νεφέλης· [h] πέμψον τὸ δρέπανόν σου, καὶ θέρισον.
ὅτι ἦλθεν [i] † ἡ ὥρα [k] = τοῦ″ [l] θερίσαι″, ὅτι ἐξηράνθη
16 ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. Καὶ ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τὴν
νεφέλην τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν· καὶ ἐθερίσθη ἡ
17 γῆ. [m] Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ
18 [n] ἐν τῷ οὐρανῷ″, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ. Καὶ
ἄλλος ἄγγελος [o] — ἐξῆλθεν″ ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου,
[p] ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός [q]· [r] καὶ″ ἐφώνησε [s] κραυ-

---

[y] ∾ τὰ γὰρ. [z] καθήμενος ὅμοιος. [f] μεγάλῃ φωνῇ. [i] † σοι.

(x) ἀπὸ τῶν ἔργων 14. (y) AC. 18. 26. 38. Syr. Vulg. Primas. Aug. καὶ τὰ Arr. ὅτι μόνον τὰ Arm. τὰ Copt. (z) AC. 9. 14. 29. 32. 33. (c. al. 3.) 38. al. 14. Mt. l. p. r. Ed. Slav. 3. non 4. Synops. Areth. καθήμενον ὅμοιος 30. καθήμενος ὁμοίως 39. || καθήμενον υἱὸν Tychon. (a) υἱὸν A. 9. 14. 30. 32. 33. al. 7. Mt. p. υἱῶν 28. υἱοῦ 26. (b) ἔχοντα 29. al. 5. Slav. 3. 4. ἔχοντι 33. (c) τὴν κεφαλὴν A. 29. 30. 38. al. 3. Mt. k. r. (d) = 40. || + λίαν 36. (e) = 29. Areth. in comm. (ad h. l. sed ad vs. 17. agnoscit ἐκ τοῦ ναοῦ.) Primas. Post κράζων pon. A. ἐκ τοῦ οὐρανοῦ 7. 12. 16. 46. al. 4. Mt. k. o. in textu, (sed ναοῦ in marg.) Ar. pol. Arm. Andr. (f) AC. 14. 32. 33. (c. al. 3.) al. 6. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Arm. Vulg. Andr. Areth. || = Primas. (g) *qui sedes*, Arm. (h) πέμψον . . . τῆς γῆς et vs. 16. ὁ καθήμενος ἐπὶ τὴν νεφέλην = Syr. || ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς = Erp. (i) = AC. 9. 14. 29. 38. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. ed. Vulg. Andr. 2. Areth. Primas. σου 12. 17. 36. Andr. 1. (k) = AC. 14. 16. 32. Alii. Mt. k. l. p. Erasm. Ed. Andr. Areth. (l) θερισμοῦ 38. 41. (m) Vs. 17. = Mt. r. (n) οὐρανοῦ 12. ἐν οὐρανῷ C. (o) = A. Vulg. ms. Ansbert. Rupert. item Primas. (p) + ὁ A. (Syr. Copt. Arm. Vulg.) (q) + καὶ ὕδατος Vulg. ms. (r) = Vulg. ms. Rupert. (s) ἐν κραυγῇ 7. 11. 16. 29. al. 12. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. φωνῇ AB. 38. Ar. Æth. Arm. Vulg.

γῇ" μεγάλῃ [t] τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον [u] τὸ ὀξὺ", λέγων·
πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὀξὺ, καὶ τρύγησον τοὺς βό-
τρυας [x] τῆς ἀμπέλου" τῆς γῆς, ὅτι [y] ∾ ἤκμασαν αἱ
σταφυλαὶ" [z] ∾ αὐτῆς". Καὶ [a] ἔβαλεν" ὁ ἄγγελος τὸ 19
δρέπανον αὐτοῦ [b] εἰς τὴν γῆν", καὶ ἐτρύγησε [c] τὴν ἄμ-
πελον τῆς γῆς", καὶ ἔβαλεν εἰς [d] τὴν" [e] ληνὸν" [f] τοῦ
θυμοῦ" τοῦ θεοῦ [g] τὸν μέγαν". [h] Καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς 20
[i] ἔξωθεν" τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ
ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων [k] ἀπὸ" σταδίων [l] χιλίων
ἑξακοσίων."

Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυ- 1
μαστὸν, ἀγγέλους ἑπτὰ, ἔχοντας πληγὰς [m] ἑπτὰ" τὰς
ἐσχάτας, ὅτι ἐν [n] αὐταῖς" ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ θεοῦ.
Καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρὶ, καὶ 2
τοὺς νικῶντας [o] ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος αὐ-

---

[y] ∾ ἤκμασεν ἡ σταφυλή. [z] ∾ τῆς γῆς. [g] τὴν μεγάλην. [i] ἔξω.

(t) + τῷ ἀγγέλῳ Arm. Slav. 4. (u) = 12. (x) = Erasm. Steph. 3. (y) B. 9. 14. 29. 33. (c. 34. 35.) al. 14. Mt. l. p. r. Ed. Arr. Æth. Areth. (z) τῆς γῆς 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) al. 15. Mt. l. p. r. Syr. Æth. Areth. ἐν αὐτῇ Arm. (a) ἐξέβαλεν 7. 9. 29. 30. 32. 33. (c. 34. 35.) al. 8. Mt. l. p. r. Ed. Areth. (b) = Vulg. ms. Andr. 2. ἐπὶ τῆς γῆς 38. (c) τὴν σταφυλὴν ἐν αὐτῇ Arm. sed in ora edd. Const. et Amst. extat ἐν τῇ γῇ. (d) τὸν 12. 13** 32** 36. Mt. o** (e) ἅλωνα C. + τοῦ οἴνου 38. (f) = 39. Mt. k* o* Arm. (g) C. 9. 14. 29. 32. 38. al. 12. item A. 18. item 30. Mt. l. o* p. r. Compl. Ed. Areth. Tychon. Græca exemplaria ap. Primas. et Ansb. ‖ = 12. ap. Mill. 34. Æth. Ante τοῦ θυμοῦ pon. Barb. 2. Slav. 4. ‖ τοῦ μεγάλου θυμοῦ τοῦ θεοῦ Slav. 3. ed. (Syr.) ληνὸν τοῦ θεοῦ τοῦ θυμοῦ τοῦ μεγάλου 36. (h) καὶ ἐπατήθη . . . πόλεως = 12. Post ἐκ τῆς ληνοῦ pon. 39. ἔξω τῆς . . τῆς ληνοῦ = Syr. (i) AC. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3) al. 16. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Areth. in textu. (k) καὶ μῆκος αὐτοῦ Arm. (l) In cod. 27. notatur: ἐν ἄλλῳ· δισχιλίων. decem et sex stationes s. milliaria, Æth. ‖ ἑξακοσίων] = C. 11. διακοσίων 26. ἑκατὸν καὶ ἓξ Arm. ‖ + ἓξ Andr. I. (m) = 36. Alii transp. (n) ταύταις 17. 28. Andr. I. (o) ἐκ τῆς εἰκόνος καὶ ἐκ τοῦ θηρίου αὐτοῦ B. 11. 29. 30. 32. al. 9. Mt. l. p. ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος καὶ ἐκ τοῦ θηρίου αὐτοῦ 33. ‖ ἐκ ante τῆς = 7. 16. 38. 39. ‖ αὐτοῦ = Arm.

τοῦ", [p] καὶ" [q] † [rs] ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ",
ἑστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντες [t] κι-
3 θάρας τοῦ θεοῦ. Καὶ ᾄδουσι τὴν ᾠδὴν [u] μωϋσέως" [x] δού-
λου τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου, λέγοντες· μεγάλα
καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, κύριε [y] ὁ θεὸς" ὁ παντο-
κράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου, ὁ βασιλεὺς
4 τῶν [z] ἐθνῶν". Τίς οὐ μὴ φοβηθῇ [a] = σε", [b] — κύριε",
καὶ [c] ∾ δοξάσῃ" τὸ ὄνομά σου; ὅτι μόνος [d] ∾ ὅσιος"·
ὅτι [e] ∾ πάντα τὰ ἔθνη" ἥξουσι καὶ προσκυνήσουσιν

---

[q] † ἐκ τοῦ χαράγματος αὐτοῦ. [u] μωσέως.
[z] ἁγίων. ∾ αἰώνων. [c] ∾ δοξάσει. [d] ∾ ἅγιος.
[e] ∾ πάντες.

(p) = 14. 21. (q) = ABC. 7. 9. 14. 16. 29. 38. al. 18. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Vulg. Andr. ap. Wetst. Areth. in comm. semel. Primas. ap. Beng. et Wetst. (apud Sabat. hiat.) Haymo. Rupert. Post ὀνόματος αὐτοῦ pon. Arm. Habet, sed cum additamento (καὶ ἐκ τοῦ χαράγματος τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ) 33. Habet, sed omittit sequentia, (cf. not. s.) 39. Habent (si e silentio Alteri colligere aliquid licet, 34. 35. 36.) Mt. k. Slav. 3. 4. ed. Andr. in textu ap. Beng. (in comm. non attingit.) Areth. in textu et semel in comm. (r) + καὶ 12. 28. 33. pluresve. Mt. k. Areth. (s) = 16. 39. Vulg. ms. Primas. Rupert. (t) + τὰς 16. 32. 35. al. 6. Mt. l. p. r. Areth. (u) A. 14. 16. 32. 33. (c. al. 3) 38. Alii. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. 1. (x) + τοῦ A. 7. 10. 12. 37. 38. Mt. k. o. Compl. Ed. Andr. (y) = 16. 39. Primas. ap. Beng. + ἡμῶν Slav. 4. non alii. (z) AB. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. 46. al. 20. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Ar. pol. Copt. Æth. (πάντων τῶν ἐθνῶν Arm. Primas.) Slav. 3. 4. 10. Andr. Areth. Cypr. Ambr. Ansbert. in comm. τῶν αἰώνων C. 18. Syr. Erp. Arm. ed. in m. Vulg. Liturgia Jacobi. Tychon. Beda. (a) = ABC. 12. 14. 36. Mt. k. Erasm. (Erp.) Æth. Arm. tol. Vulg. ms. Andr. (legit Slav. 3. 4. ed.) Cypr. Ambr. Primas. (b) = 11. Æth. Arm. demidov. Cypr. Ambr. Primas. Conf. not. f. (c) AC. 9. 16. 32. al. 7. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. (d) B. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35) 37. al. 19. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Slav. 4. Andr. 2. ‖ pius et sanctus et justus, Syr. pol. pius et justus, Syr. sanctus et pius, demidov. ὅσιος καὶ ἄξιος προσκυνήσεως Arm. ‖ + εἶ 10. 36. 37. Mt. o. Compl. Syr. Vulg. (non tol.) Latini. Ante ὅσιος idem addunt 38. Mt. k. Ar. pol. Andr. 2. (e) B. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35) al. 16. Mt. k. l. p. r. Ed. Ar. pol. Sed rec. habent A. (12) 36. 37. 38. Alii. Mt. o. Syr. Erp. Copt. Arm. Vulg. Andr. in textu et comm. Cypr. Primas. Ambr. item, sed πάντως, Areth.

ἐνώπιόν σου [f]· ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν.
Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ [g] † ἠνοίγη [h] ὁ ναὸς τῆς 5
σκηνῆς [i] τοῦ μαρτυρίου″ ἐν τῷ οὐρανῷ. Καὶ ἐξῆλθον οἱ 6
ἑπτὰ ἄγγελοι [k] ÷ οἱ″ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς [l] = ἐκ
τοῦ ναοῦ″, [m] ἐνδεδυμένοι [n] λίνον″ καθαρὸν [o] † λαμπρὸν,
καὶ περιεζωσμένοι [p] περὶ″ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς. Καὶ 7
[q] ἓν″ [r] ἐκ″ τῶν τεσσάρων ζώων ἔδωκε τοῖς ἑπτὰ ἀγγέ-
λοις ἑπτὰ φιάλας [s] χρυσᾶς″, [t] γεμούσας″ τοῦ θυμοῦ
τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων [u]. Καὶ 8
ἐγεμίσθη ὁ ναὸς [x] καπνοῦ [y] ἐκ″ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, καὶ
ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ [z]· καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο εἰσελθεῖν
εἰς τὸν ναὸν, ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ [a] ἑπτὰ″ πληγαὶ τῶν
[b] ἑπτὰ″ ἀγγέλων. Καὶ ἤκουσα [c] ∽ φωνῆς μεγάλης″ 1
[d] = ἐκ τοῦ ναοῦ″, λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις· ὑπά-

---

[g] † ἰδού. [o] † καί. [c] ∽ μεγάλης φωνῆς.

(f) + κύριε Æth. Arm. (g) = ABC. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3) 38. 46. al. 19. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Æth. Arm. Slav. 3. 4. Andr. Areth. (h) *sanctuarium ejus quod in cælo*, Æth. || ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς] ὁ ναὸς Mt. r. *tabernaculum*, Tychon. in textu. (i) = 6. 11. (k) A. 14. 16. 30. 32. 33. (c. al. 3) 38. Alii. Mt. k. o. p. r. Compl. Ed. Andr. 1. Areth. || ἔχοντες . . . ναοῦ = 29. (l) = B. 9. 14. 30. 32. 33. (c. 34. 35) 38. al. 11. Mt. l. p. r. Ed. Areth. ἐκ τοῦ οὐρανοῦ 10. Mt. o. Compl. || ἐκ τοῦ ναοῦ ante οἱ ἔχοντες pon. Slav. ed. Post ἐνδεδυμ. pon. Arm. (m) + οἳ ἦσαν B. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 35) 38. 46. al. 15. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. (Syr.) Areth. οὗ ἦσαν 17* καὶ ἦσαν Slav. 4. non 3. καὶ Arm. (n) λίθον AC. 38** inter lineas. Mt. l. Slav. 3. 4. 10. lips. 4. 5. 6. demid. Vulg. ms. Utrumque laudant Andr. in comm. Beda. Ansb. Haymo. λινοῦν B. 14. 18. 36. || = Æth. item Erp. (o) = ABC. al. 26. et Barb. 4. Mt. o. al. 4. Erasm. Ed. Syr. Arr. Copt. Slav. 10. tol. Vulg. ms. Andr. Areth. Ansb. Rupert. (p) = 12. Erasm. Ed. Vulg. ms. Andr. in textu et comm. ἐπὶ 28. (q) = 7. 12. ap. Mill. 16. ap. Beng. Mt. r. Arm. Andr. in textu et comm. (r) = 11. (12 et 16. ap. Wetst.) Erasm. (s) = Arm. Andr. in comm. Primas. Rupert. (t) = 9. 27. (u) + ἀμήν. 12. 28. 46. Slav. 3. (x) + ἐκ τοῦ 9. 12. 14. 29. 30. 32. 33. (c. 35. 36.) al. 10. Mt. l. p. r. Syr. Areth. (y) = 13. 33. (c. 35) demidov. (z) + καὶ τίς ἐνέγκει τὸν θυμὸν αὐτοῦ. 28. (a) = 12. ap. Wetst. 36. (b) = 10. 12 ap. Mill. 17. 18. 38. Mt. o. Compl. Slav. 3. (non 4) Andr. (c) ABC. 14. al. 4. pluresve. Mt. l. p. Areth. (d) = B. 7. 9. 14. 16. 29. 30. al. 12. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. (habet Syr. pol.) Ar. pol. Slav. 3. 4. 10. Areth. Post λεγούσης pon. Andr. 1. ἐκ τοῦ οὐρανοῦ 13. Erp. Copt. tol. demid. lips. 6. Vulg. ms.

γετε [e] — καὶ″ [f] ἐκχέατε″ τὰς [g] ÷ ἑπτὰ″ φιάλας τοῦ
2 θυμοῦ [h] τοῦ θεοῦ″ [i] εἰς τὴν γῆν″. Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶ-
τος [k], καὶ ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ [l] ∾ ἐπὶ″ τὴν γῆν·
καὶ ἐγένετο ἕλκος [m] κακὸν καὶ″ πονηρὸν [n] ∾ εἰς″ τοὺς
ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ
3 τοὺς [o] προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ″. Καὶ ὁ δεύτερος [p] = ἄγ-
γελος″ ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ
ἐγένετο [q] αἷμα″ ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ [r] — ζωῆς″
4 [s] ἀπέθανεν ἐν τῇ θαλάσσῃ″. Καὶ ὁ τρίτος [t] † ἐξέχεε
τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ [u] εἰς″ τὰς πη-
5 γὰς τῶν ὑδάτων· καὶ [x] ἐγένετο″ αἷμα. Καὶ ἤκουσα
[y] τοῦ ἀγγέλου [z] τῶν ὑδάτων″ λέγοντος· δίκαιος [a] † εἶ,

---

[l] ∾ εἰς. [n] ∾ ἐπί. [o] τῇ εἰκόνι αὐτοῦ προσκυνοῦντας.
[r] ζῶσα. [t] † ἄγγελος. [a] † κύριε.

(e) = 7. 12. 16. 36. 37. al. 7. Mt. o. Erasm. Compl. Ed. Copt. Arm. lips. 4. Vulg. ms. Andr. 1. Rupert. ‖ ὑπάγετε καὶ = tol. (f) ἐκχέετε AC. 12. 14. Erasm. (g) + ABC. 7. 9. 14. 16. 29. 36. 38. al. 14. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Arr. Arm. Vulg. Andr. 2. Areth. (h) = 12. Erasm. (i) = Copt. (k) + ἄγγελος 12. 28. 33. (c. 35. 36) Arr. Æth. Arm. Slav. 3. 4. ed. Vulg. ms. et ed. sixt. Andr. 1. (l) AC. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 36. 38. al. 12. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Ar. pol. Vulg. Areth. in textu. Primas. ‖ ἐπὶ τῆς γῆς = Arm. (m) = Copt. Arm. Slav. 4. (non 3. 10) Andr. 2. et in comm. Areth. in comm. ‖ κακὸν = A. (n) ἐπὶ AC. 7. 9. 14. 16. 29. 38. al. 16. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Arr. Arm. Areth. Primas. (o) AC. Alii. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Arm. Vulg. Areth. item Andr. 1. Primas. (p) = AC. 18. Ed. Æth. tol. Vulg. ms. Primas. Tychon. Beda. Ansb. (q) ὡς αἷμα 12. 39. ὡς = 46. Arm. (r) = 9. 12. 14. 16. 29. 30. 32. 33. (c. 35) al. 10. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Slav. 3. 4. Primas. ζωῆς AC. (s) ἐν τῇ (ἡ ἐν τῇ Arm.) θαλάσσῃ ἀπέθανε 28. Arm. ἀπέθανε τὰ (τῶν Syr. quidam. ἡ Slav. 3.) ἐν τῇ θαλάσσῃ AC. Syr. Slav. 3, non 4. ‖ + *sicut factum est in Ægypto*, Slav. 4. (t) = AC. 7. 9. 14. 16. 29. al. 14. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. Ar. pol. Æth. Vulg. (non lips. 4. nec ed. sixt.) Areth. Primas. (u) = AC. 10. Barb. 1. Mt. o. Compl. Copt. Primas. Ansb. ἐπὶ 18. (x) ἐγένοντο A. 36. Syr. (Arr. Æth.) Copt. Primas. Ansb. Haymo. ‖ + εἰς Andr. 2. (y) *angelos aquarum dicentes*, Primas. ap. Beng. (z) = Erasm. Arm. (a) = AC. al. 30. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Slav. 3. 4. tol. demid. Vulg. ms. Andr. Areth. Primas. Beda. Ansb. alicubi. Haymo. Rup. Joachim. ‖ δίκαιός ἐστι κύριος Arm.

ὁ ὢν καὶ [b] ὁ″ ἦν, [c] † [d] — ὁ″ [e] ὅσιος″, ὅτι ταῦτα ἔκρι-
νας· Ὅτι αἷμα ἁγίων [f] καὶ″ προφητῶν ἐξέχεαν, [g] καὶ″ 6
αἷμα αὐτοῖς ἔδωκας πιεῖν· ἄξιοι [h] † εἰσι. Καὶ ἤκουσα 7
[i] † τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος· ναὶ, κύριε [k] ὁ θεὸς″ ὁ
παντοκράτωρ, ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις σου. Καὶ 8
ὁ τέταρτος [l] † ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον·
καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι [m] τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί″.
Καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα, καὶ 9
ἐβλασφήμησαν [n] + οἱ″ ἄνθρωποι″ [o] τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ″
τοῦ ἔχοντος [p] ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας· καὶ οὐ
μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν. Καὶ ὁ πέμπτος [q] † ἐξέχεε 10
τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· καὶ ἐγέ-
νετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη· καὶ [r] ἐμασσῶντο″
τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου, Καὶ ἐβλασφήμησαν 11

---

[c] † καί. [h] † γάρ. [i] † ἄλλου ἐκ.
[l] † ἄγγελος. [q] † ἄγγελος.

(b) ὃς B. 11. 30. al. 7. Mt. l. (c) = ABC. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 30. 35. 38. al. 19. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Arm. Slav. 4. (non 3.) Vulg. Andr. Areth. (d) = ABC. 7. 9. 14. 16. 29. 30. 32. 38. al. 12. Mt. l. p. r. Ed. Syr. Arm. (e) καὶ ὁ ὅσιος] καὶ ὁ ἐσόμενος Cod. ap. Bezam. Ed. ‖ = Copt. ‖ + ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ Arm. coll. not. a. (f) = 36. (g) = 40. διὰ τοῦτο Arm. (h) = AC. al. 28. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Copt. (Arm.) Slav. 4. (non 3.) tol. Andr. ὅτι s. εἰ s. ὡς s. καὶ ἄξιοι Alii. (i) = ABC. 7. 14. 16. 29. 35. 37. 38. 46. al. 21. et Barb. 4. Mt. o. al. 4. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Slav. 3. 4. 5. Vulg. ms. Beda. Codd. lat. ap. Rupert. Areth. in comm. semel. ἐκ, omisso ἄλλου, Compl. Andr. 1. ἄλλου ἀγγέλου ἐκ demid. Vulg. ms. ἄλλου ἀγγέλου, omisso ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου lips. 4. 5. 6. φωνὴν ἐκ et mox λέγουσαν 36. Arm. Erp. Primas. ‖ *Et dixit angelus fontium aquarum: Etiam,* Æth. (k) = 43. Arm. (l) = AC. 16. 30. 32. 38. al. 7. pluresve. Mt. l. p. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. tol. lips. 5. Vulg. ms. Areth. (m) ἐν πυρὶ τοὺς ἀνθρώπους 30. 32. 33. (c. 35.) al. 8. pluresve. Mt. k. l. p. r. (n) + B. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 35.) 37. al. 18. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Slav. 4. (non 3. 5.) Areth. (o) ἐνώπιον τοῦ θεοῦ A. τὸν θεὸν, et mox τὸν ἔχοντα Arm. (p) + τὴν A. 10. 12. 36. 37. Mt. o. Compl. Ed. Andr. 2. (q) = AC. 7. 9. 14. 16. 29. al. 14. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. tol. lips. 5. Vulg. ms. Areth. Tychon. Beda. Anab. Rup. (r) ἐμασῶντο AC. 9. 37. al. 5. pluresve. Mt. p. Erasm. Ed.

τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ [s] ἐκ τῶν
ἑλκῶν″ αὐτῶν· καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν.
12 Καὶ ὁ ἕκτος [t] † ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν πο-
ταμὸν τὸν μέγαν [u] † εὐφράτην· καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ
[x] αὐτοῦ″, ἵνα ἑτοιμασθῇ [y] ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ″
13 [z] ∾ ἀνατολῶν″ [a] ἡλίου″. Καὶ εἶδον [b] ἐκ τοῦ στόματος
[c] τοῦ δράκοντος καὶ ἐκ τοῦ στόματος″ τοῦ θηρίου καὶ
ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα [d] τρία
14 ἀκάθαρτα″ [e] ὡς βάτραχοι″ [f]. Εἰσὶ γὰρ πνεύματα [g] δαιμονίων″
ποιοῦντα σημεῖα· [h] — ἃ ἐκπορεύεται″ ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς
[i] † τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς [k] ÷ τὸν″
πόλεμον τῆς ἡμέρας [l] — ἐκείνης″ τῆς μεγάλης τοῦ θεοῦ

---

[t] † ἄγγελος. [u] † τὸν. [z] ∾ ἀνατολῆς. [e] ὅμοια βατράχοις. [g] ∾ δαιμόνων. [i] † τῆς γῆς καὶ.

(s) ἐκ τῶν ἑλκούσων 38. *ex doloribus amaris*, Arm. *vulneribus*, Vulg. (t) = AC. 7. 9. 14. 29. 38. al. 14. Mt k. l. p. r. Erasm. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. tol. lips. 5. Vulg. ms. (u) = 29. 30. 32. 36. 38. al. 12. pluresque. Mt l. o. p. r. Compl. Ed. Areth. (x) = 12. 36. Erasm. (y) τοῖς ἀπὸ 36. ‖ τῶν βασιλέων τῶν] *regibus venientibus*, Arm. *regi venienti*, Primas. Alia translatio ap. Haym. (z) 7. 9. 14. 16. 30. 32. 33. (c. 35. 36.) al. 13. Mt. k. l. p. r. Ed. Slav. 4. (non alii.) Areth. (a) = Arm. (b) + ὅτι ἐξῆλθε Arm. Æth. Conf. not. f. (c) = C. 9. 27. 39. Æth. (d) ἀκάθαρτα τρία B. 14. 30. 32. 39. (c. 35.) al. 7. pluresve. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. ‖ ἀκάθαρτα = Mt. o. (e) AB. 7. 9. 14. 16. 28. 29. 33. (c. 35) 37. al. 20. Mt. k. l. o* p. r. Compl. Ed. Ar. pol. Æth. Arm. Slav. ms. et ed. Vulg. Andr. 1. (ὡσεὶ βάτραχοι Andr. 2.) ὡς βατράχους 18. 36. 38. Mt. o** Syr. Erp. Areth. (f) + ἐκπορευθέντα 28. Mt. k. Slav. 3. 4. 5. ed. (non 10.) Post ἀκάθαρτα + *exeuntes*, tol. Primas. Auct. de promiss. Ante πνεύματα + *exire*, Vulg. ed. sixt. demid. + *exisse* lips. 4. (g) A. 9. 12. 14. 29. 30. 32. al. 13. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. Vulg. Areth. Latini. (h) = 12. ap. Wetst. (sed ap. Mill. = ἃ tantum, ut tol. et Auct. de prom.) Erp. Copt. Æth. ἐκπορεύεσθαι 18. Erasm. Steph. 3. Ed. Andr. 1. Si e silentio Birchii colligere aliquid liceret, hæc lectio codicibus 37. 38. 40. 41. 42. 43. attribui deberet, quod veri non est simile. ἃ ἐκπορεύονται 16. 36. 39. ἃ καὶ ἐκπορεύονται 28. καὶ ἐκπορεύονται Arm. Vulg. Primas. (i) = AB. al. 30. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Æth. Slav. 3. 4. 5. et ed. Andr. Areth. Tychon. Auct. de prom. ‖ καὶ τῆς οἰκουμένης (ὅλης) = Copt. Arm. Erp. Vulg. Primas. (k) + A. 14. 16. 29. 30. 32. 37. 38. al. 9. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. 1. Areth. (l) = A. 14. 38. Copt. Æth. Arm. Erp. Vulg. Tychon.

τοῦ παντοκράτορος. ([m] [n] Ἰδοὺ, ἔρχομαι" ὡς κλέπτης"· 15
[p] μακάριος ὁ γρηγορῶν, καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ,
ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ, καὶ βλέπωσι τὴν [q] ἀσχημο-
σύνην" αὐτοῦ.) Καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν [r] τόπον" 16
τὸν καλούμενον ἑβραϊστὶ [s] ἀρμαγιδών". Καὶ ὁ ἕβδομος 17
[t] † ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ [u] ἐπὶ" τὸν ἀέρα [x]· καὶ ἐξ-
ῆλθε φωνὴ [y] — μεγάλη" [z] ∾ ἀπὸ" [a] τοῦ ναοῦ" [b] = τοῦ
οὐρανοῦ," ἀπὸ τοῦ θρόνου [c], λέγουσα· γέγονε. Καὶ ἐγέ- 18
νοντο [d] ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ", καὶ σεισμὸς [e] — ἐγέ-
νετο" μέγας, οἷος οὐκ ἐγένετο [f] ἀφ' οὗ [g] οἱ ἄνθρωποι
ἐγένοντο" [h] ἐπὶ τῆς γῆς", τηλικοῦτος σεισμὸς οὕτω μέ-
γας. Καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ 19
[i] αἱ" πόλεις τῶν ἐθνῶν ἔπεσον [k]. καὶ βαβυλὼν ἡ μεγάλη
ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ [l] θεοῦ", δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον

---

[s] ἀρμαγεδδών. ∾ μαγιδών. [t] † ἄγγελος. [u] ∾ εἰς.
[z] ∾ ἐκ. [d] φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ ἀστραπαί.

(m) + οὕτω γὰρ ἔλεγεν ὁ κύριος· Arm. (n) ἰδοὺ, ἔρχεται. 33. Mt. k. Alia editio ap. Bedam. *Qui venit*, Primas. (o) + ταχὺ 36. Primas. (p) μακάριοι οἱ etc. Arm. Cypr. (q) αἰσχύνην 7. 29. (r) ποταμὸν A. (s) ἀρμαγεδὼν s. ἀρμαγεδὼν A. 7. 12. 16. 33. (c. 36.) 37. 38. al. 4. Mt. k. o. Compl. Erasm. Ed. (Syr. Arr. Æth.) Arm. Vulg. Andr. ἑρμαγιδὼν Vulg. ms. Areth. Tychon. ἑρμακιδὼν Copt. ἀρμαγδιὼν Slav. 3. 5. μαγεδὼν B. 9. 29. 30. 32. al. 12. et Barb. 1. Mt. l. p. Slav. 4. 10. Vulg. ms. Tychon. ms. μαγιδὼν 28. μαγὲ δὼν Mt. r. μακεδδὼν 14. (t) = AC. 7. 9. 14. 16. 29. 38. al. 14. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. tol. lips. 5. Vulg. ms. (u) A. 7. 9. 16. 30. 32. 33. (c. 36.) 38. al. 14. Mt. k. l. p. r. Ed. (Syr. Arr.) Arm. Areth. (x) + τοῦτον Slav. 3. 5. (y) = A. 12. 46. Erasm. Cassiod. Haymo in comm. (z) ἐκ A. 12. 18. 36. 38. 46. Erasm. Vulg. Andr. (a) = 12. ap. Wetst. 18. 28. 36. Mt. k. Erasm. Arm. Andr. 1. (b) = A. 10. 14. Syr. Erp. Copt. Slav. 3. (non 4.) Vulg. Primas. *ejus*, Æth. ‖ + καὶ Ed. Arm. (c) + τοῦ θεοῦ Slav. 4. + τοῦ κυρίου Slav. 3. 5. (d) Ordo vocabulorum varius; plerique tamen (etiam Arm. et Slav. 3. 4. 5. ed.) primo loco ponunt ἀστραπαί. (e) = 7. 16. 30. 32. 33. 38. al. 10. Mt. k. l. p. r. Ed. Ar. pol. Slav. 4. (non 5.) Andr. 2. Areth. Primas. (f) + ἀπ' ἀρχῆς Arm. (g) οἱ οὐρανοὶ ἐγένοντο 26. ἄνθρωποι ἐγένοντο 12. 14. 17. 36. ἄνθρωπος ἐγένετο A. 38. Copt. Arm. (h) = 7. 14. Tychon. (i) = 28. (k) + πολλαὶ Slav. 4. 5. (l) κυρίου Slav. 3, non 4. 5.

20 τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ [m] [n] τῆς ὀργῆς" αὐτοῦ· [o] Καὶ
21 πᾶσα νῆσος ἔφυγε, καὶ ὄρη οὐχ εὑρέθησαν [p]· Καὶ χά-
λαζα μεγάλη [q] ὡς" ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄν-
θρωποι τὸν θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης, ὅτι με-
γάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ [r] αὐτῆς" σφόδρα.
1 Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων
τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ, λέγων [s] †·
δεῦρο, δείξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνης τῆς μεγάλης, τῆς
καθημένης ἐπὶ [t] — τῶν" ὑδάτων [t] — τῶν" πολλῶν·
2 Μεθ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς [u] τῆς γῆς", καὶ ἐμε-
3 θύσθησαν [x] οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς". Καὶ
ἀπήνεγκέ με [y] εἰς ἔρημον" [z] ἐν" πνεύματι· καὶ εἶδον
γυναῖκα καθημένην ἐπὶ [a] θηρίον [b] [c] κόκκινον", [d] γέ-
μον" [e] ὀνομάτων" βλασφημίας, ἔχον [f] κεφαλὰς ἑπτὰ
4 καὶ" κέρατα δέκα. Καὶ ἡ γυνὴ [g] ἦν" περιβεβλημένη

---

[s] † μοι. [x] ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν. [g] ἡ.

(m) + τοῦ θεοῦ Slav. 4, non alii. (n) = 14. (o) Vs. 20 = 12. (p) + τότε οἱ ἀπὸ ἀνατολῶν φεύξονται ἐπὶ δυσμὰς etc. 13. ex Andreæ comm. (q) = Barb. 1. (r) αὕτη 28. 33. (c. 35.) 38. al. 5. Mt. p. Slav. 4. 10. (non 3. 5.) Andr. 1. αὐτὴ Mt. r. item 39. αὐτοῦ 12. (s) = A. 7. 9. 14. 16. 30. 32. 33. (c. 35. 36.) 38. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Arm. Slav. 4. 10. (non 3.) Vulg. Areth. Cypr. Auctor de prom. Primas. In locum τοῦ· μετ' ἐμοῦ transposuit μοι Hippol. (t) = A. 12. 28. 33. (c. 35. 36.) Erasm. Ed. Hippol. Andr. (u) = 12. (x) A. 14. 16. 30. 32. 33. (c. 35. 36.) 38. al. 8. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Arm. Vulg. Hippol. Andr. Areth. ἐκ τοῦ οἴνου τ. π. αὐτῆς = 40. ‖ οἴνου] + τῆς μέθης Arm. (y) = Cypr. Cassiod. Auctor de prom. (z) = 29. 30. 33. al. 3. Mt. p* r* (a) + τὸ 40. Mt. p* ut videtur, et r. (b) + τὸ 29. 30. 40. al. 4. Mt. p. r. (c) = Cypr. bis. Auctor de prom. (d) γέμων et mox ἔχων 30. 32. ‖ καὶ γέμον ἦν ὀνομάτων βλασφημίας τὸ στόμα αὐτῆς (s. αὐτοῦ), καὶ τὸ θηρίον ὃ εἶδον εἶχε κεφαλὰς etc. Arm. (e) τὰ ὀνόματα A. 7. 8. 9. 13. ὀνόματα 14. 29. 30. 32. 33. 38. al. 9. Mt. k. p. r. (f) = Erasm. (g) AB. 7. 9. 14. 16. 30. 32. al. 12. Mt. k. l. p. r. Compl. Ed. Syr. Arr. Æth. Arm. Slav. 3. 4. 10. ed. Vulg. Andr. Areth. Hippol. Cypr. Primas. Tychon. ἡ ἦν 29. et sic fortasse A. ἣν εἶδες, ἔστιν ἡ πόλις ἡ

[h] πορφυροῦν καὶ κόκκινον", [i] καὶ" [k] κεχρυσωμένη" [l] χρυσίῳ" καὶ λίθῳ
τιμίῳ καὶ μαργαρίταις [m], ἔχουσα [n] ποτήριον χρυσοῦν" ἐν τῇ
χειρὶ αὐτῆς γέμον βδελυγμάτων, καὶ [o] τὰ ἀκάθαρτα τῆς" πορ-
νείας [p] ∾ αὐτῆς", Καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς [q] ὄνομα" 5
γεγραμμένον· * [r] μυστήριον"· βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἡ μή-
τηρ τῶν [s] ∾ πορνῶν" καὶ τῶν βδελυγμάτων [t] τῆς γῆς".
Καὶ εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν [u] ἐκ" τοῦ αἵματος τῶν 6
ἁγίων, [x] καὶ" [y] ἐκ" τοῦ αἵματος τῶν [z] μαρτύρων [a] ἰησοῦ".
καὶ ἐθαύμασα, ἰδὼν αὐτήν, θαῦμα μέγα. Καὶ εἶπέ μοι 7
ὁ ἄγγελος· διατί ἐθαύμασας; ἐγώ [b] ∾ σοι ἐρῶ" τὸ μυ-
στήριον τῆς γυναικὸς, καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βαστάζοντος
αὐτὴν, τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα κέ-

---

[h] πορφύρᾳ καὶ κοκκίνῳ. [l] ∾ χρυσῷ.
[n] χρυσοῦν ποτήριον. [o] ἀκαθάρτητος.
[p] ∾ τῆς γῆς. [s] ∾ πόρνων. [b] ∾ ἐρῶ σοι.

μεγάλη, ἡ ἔχουσα τὴν βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς· καὶ ἡ γυνὴ ἦν 38. Mt. o. e commate 18, quod h. l. laudat Andreas. Hinc etiam Slav. 2 ista h. l. interposuit. (h) AB. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 35.) 38. al. 13. Mt. k. p. r. Hippol. Cypr. πορφύραν καὶ κόκκινον 12. 28. 34. 36. al. 6. Mt. l. o. Compl. Andr. Areth. πορφύραν κοκκίνην 37. (i) = 9. 14. 29. 30. 32. 34. 37. al. 10. Mt. o. al. 4. Compl. Hippol. Andr. 2. Areth. (k) = 12. Conf. not. m. κεχρυσωμένην 37** περικεχρυσωμένη 34. *ornata*, Arm. Cypr. Tychon. Cassiod. (l) A. 14. 16. 29. Alii. Mt. k. l. p. r. Ed. Andr. 2. Areth. (m) + κεκόσμηται 12. ex Andreæ comm. (n) A. 14. 16. 30. 32. 33. (c. 34. 35.) 38. Alii. Mt. k. l. p. r. Ed. Arm. Vulg. Hippol. Arethas. Latini. (o) AB. al. 20. Mt. k. l. o. p. Compl. Ed. Hippol. Andr. τὰ ἀκαθάρματα τῆς Mt. r. ἀκάθαρτα τῆς 40. τῶν ἀκαθάρτων τῆς Slav. 3. 4. ed. Areth. || Rec. legitur in 33. (p) τῆς γῆς B. 9. 14. 16. 29. 33. al. 13. Mt. l. p. r. Ed. Syr. Arp. Copt. Slav. 4. (non 3.) Hippol. Areth. *totius terræ*, Cypr. Primas. Auctor de prom. αὐτῆς καὶ τῆς γῆς Syr. ed. qu. *ejus cum populo terræ totius*, Erp. || = Arm. (q) = 36. 38. demidov. lips. 4. Slav. 4. (non alii.) junctis: γεγραμμένον μυστήριον. (r) μυστηρίου Primas. (s) 2. 12. pluresve. Mt. o. p. r. Ed. πορνειῶν Areth. (sed in comm. τῶν πορνῶν) Vulg. Primas. (t) αὐτῆς. 28. (u) = 9. 14. 16. 29. 30* al. 4. Mt. l. p. r. Ed. Areth. || τῷ αἵματι. 38. (x) = 9. 16. 29. 30. al. 7. Mt. l. p. r. Ed. Areth. (y) = 6. 11. (z) + ἁγίων 9. 16. 39. Hinc ἁγίων ad ἁγίων = 27. Andr. 1. || τῶν μαρτύρων ἰησοῦ] *Jesu Christi*, Primas. ap. Beng. (a) = 36. Andr. 2. Cassiod. χριστοῦ Arm. Utrumque jung. Primas. Auctor de prom. (b) A. 16. 30. 32. 33. (c. 34. 35.) al. 7. Mt. k. l. p. r. Ed. Hippol. Areth. Vulg.

8 ρατα. [c] ÷ τὸ" θηρίον ὃ εἶδες, [d] ἦν", [e] καὶ" οὐκ ἔστι, καὶ
μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου, καὶ εἰς ἀπώλειαν
[f] ὑπάγειν"· καὶ θαυμάσονται οἱ κατοικοῦντες [g] ∾ ἐπὶ
τῆς γῆς", ὧν [h] οὐ γέγραπται" [i] ∾ τὰ ὀνόματα" ἐπὶ
[k] ∾ τὸ βιβλίον" τῆς ζωῆς [l] ἀπὸ καταβολῆς κόσμου,
[m] βλεπόντων" [n] ∾ τὸ θηρίον ὅτι ἦν", καὶ οὐκ ἔστι, [o] καὶ
9 παρέσται". Ὧδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ,
10 [p] ἑπτὰ ὄρη εἰσὶν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ' αὐτῶν. Καὶ βα-
σιλεῖς [q] ἑπτά εἰσιν"· οἱ πέντε ἔπεσαν, [r] † ὁ εἷς [s] ἔστιν, ὁ
ἄλλος οὔπω ἦλθε, καὶ ὅταν ἔλθῃ, ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μεῖ-
11 ναι. Καὶ τὸ θηρίον, ὃ ἦν, καὶ οὐκ ἔστι, καὶ [t] αὐτὸς
ὄγδοός" ἐστι, καὶ ἐκ τῶν ἑπτά ἐστι, καὶ εἰς ἀπώλειαν

---

[g] ∾ τὴν γῆν. [i] ∾ τὸ ὄνομα. [k] ∾ τοῦ βιβλίου.
[m] βλέποντες. [n] ∾ ὅτι ἦν τὸ θηρίον. [o] καίπερ ἐστίν.
[p] ὄρη εἰσὶν ἑπτά. [r] † καί.

(c) + A. 14. 16. 29. 35. 36. 38. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Hippol. Andr. Areth. (d) ὃ ἦν Arm. (e) = 33. (c. 36.) (f) ὑπάγει A. 12. Erasm. Andr. 2. Areth. Iren. Primas. (g) 9. 14. 16. 29. 30. 33. (c. 35.) 38. al. 8. et Barb. 1. Mt. k. p. r. Ed. Vulg. Hippol. (h) οὐκ ἐγέγραπται A. οὐκ ἐγέγραπτο 8. 9. Hippol. (i) A. 9. 14. 16. 29. 30. 38. al. 11. Mt. p. r. Ed. Syr. Erp. Copt. Slav. 4. (non 3.) Hippol. (k) 7. 9. 14. 16. 29. 30. 33. (c. 35.) 38. al. 9. Mt. k. p. r. Ed. τῷ βιβλίῳ Hippol. Andr. 2. (l) + *agni, qui occisus est*, Primas. (m) A B. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. 34. 35. 38. 46. al. 15. Mt. k. l. p. r. Ed. Andr. 2. ὃ εἶδες θηρίον Arm. (n) B. 7. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) al. 14. Mt. k. l. p. r. Ed. Slav. 4. (non 3. ὅτι τὸ θηρίον ἦν Slav. ed.) Areth. (o) AB. 7. 9. 14. 29. 30. 32. 34. 35. 37. 38. 46. al. 16. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Slav. rec. in ora. Hippol. Andr. 2. Andr. in comm. Areth. *et ventura est*, Primas. καίπερ ἔσται 33. καὶ πάρεστιν 11. 12 16. 36. Barb. 1. Mt. k. Andr. 1. *et appropinquavit*, Syr. *et prope est*, Arm. καὶ παρῆν Slav. 3. 4. ed. *et abibit et advenit*, Ar. pol. *et cecidit*, Erp. Copt. ‖ καὶ πάρεσται. ὧδε ὁ νοῦς] *Et hic est sensus*, Vulg. Æth. ὧδε = B. (p) A. 16 30. 32. 33. (c. 34. 36.) 37. 38. Alii. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Verss. Hippol. Andr. Areth. Primas. ‖ ἑπτὰ = 14. (q) εἰσιν ἑπτὰ 14. 30. 32. Alii. Mt. l. p. r. Ed. Areth. (r) = A. 7. 9. 14. 16. 29. 32. 36. 37. 38. al. 16. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Vulg. ed. Hippol. Andr. Areth. (s) + οὐκ Copt. (t) οὗτος ὄγδοος 7. 9. 29. 30. 33. (c. 35.) 38. al. 7. Mt. p. r. Ed. Syr. οὗτος ὁ ὄγδοος 41. 42. αὐτὸς ὁ ὄγδοος 32. τοῦτο ὄγδοος 40. Barb. 1. αὐτὸ ὄγδοον 36. *octavus eorum ille*, Æth.

ὑπάγει. Καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες, δέκα βασιλεῖς 12
εἰσιν, οἵτινες βασιλείαν [u] οὔπω" ἔλαβον, ἀλλ' ἐξουσίαν
ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν [x] λαμβάνουσι [y] μετὰ τοῦ θηρίου."
Οὗτοι μίαν [z] ἔχουσι γνώμην," καὶ τὴν δύναμιν καὶ [a] = τὴν" 13
ἐξουσίαν [b] ∾ ἑαυτῶν" τῷ θηρίῳ [c] διδόασιν". Οὗτοι μετὰ 14
τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσι, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτοὺς, ὅτι
κύριος [d] κυρίων" ἐστὶ καὶ βασιλεὺς βασιλέων· καὶ οἱ
μετ' αὐτοῦ, κλητοὶ [e] καὶ ἐκλεκτοὶ" καὶ πιστοί. Καὶ 15
[f] λέγει μοι·" τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, οὗ ἡ πόρνη κάθηται,
[g] λαοὶ" καὶ ὄχλοι εἰσὶ, καὶ ἔθνη καὶ γλῶσσαι. Καὶ τὰ 16
δέκα κέρατα ἃ εἶδες, [h] καὶ" τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσι
τὴν πόρνην, καὶ ἠρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν [i] καὶ γυ-
μνὴν", καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται, καὶ αὐτὴν [k] κα-
τακαύσουσιν" ἐν πυρί. Ὁ γὰρ θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρ- 17
δίας αὐτῶν [l] ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ, [m] καὶ ποιῆσαι

---

[z] γνώμην ἔχουσι. [b] ∾ αὐτῶν. [c] διαδιδώσουσιν. [h] ἐπὶ.

(u) οὐκ A. Erasm. Ed. Erp. Slav. 3. 4. ant. Vulg. ms. Iren. ms. (x) + εὐ. 16. (y) *post bestiam*, Vulg. Auct. de prom. *cum bestia*, Primas. Iren. (z) 14. 30. 32. 33. (c. 34. 35.) 38. Alii. Mt. k. l. p. r. Ed. Andr. 2. Areth. (a) = A. 14. 16. 30. 32. 33. (c. 34.) Alii. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. (b) αὐτῶν A. 14. 16. 30. 32. 36. 37. Alii. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Hippol. Andr. Areth. (c) A. 7. 9. 14. 16. 29. 36. 37. 38. 46. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. 2. Areth. *dant*, (Syr.) Arm. Slav. 3. Vulg. ms. Iren. *dederunt*, Ar. pol. Æth. δώσουσι 18. διαδώσουσι 33. Hippol. *tradent*, Vulg. Erp. Primas. *dabunt*, Slav. 4. ed. Tychon. (d) ὁ θεὸς Slav. 3. αὐτῶν Arm. (e) = 38. ‖ καὶ = Arm. Vulg. ed. Ordo trium vocabulorum varius est. (f) = Æth. Rupert. εἶπέ μοι A. Syr. Arr. Vulg. (g) μὴ 33. (h) AB. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 35. 36. 38. al. 18. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Æth. Slav. 3. 4. Vulg. ms. Hippol. Andr. Primas. Haymo. Rupert. Ansb. ‖ ἐπὶ 33. (c. 34.) Areth. in textu. *in*, Vulg. Erp. ‖ καὶ τὸ θηρίον] = Vulg. ms. Tychon. Beda. μετὰ τοῦ θηρίου Copt. τῷ θηρίῳ s. τοῦ θηρίου Arm. *et bestiam*, s. *et in bestiam*, tol. Vulg. ms. (i) = (2 et 3 ap. Wetst.) 33. (c. 36.) 40. 43. Mt. p* r. Ante ποιήσουσιν αὐτὴν pon. 34. Slav. 4. (non 3. 10. ed.) Primas. ‖ + ποιήσουσιν αὐτὴν B. (2 ap. Wetst.) 14. 29. 30. 35. 37. al. 8. Mt. l. o. p. in marg. Compl. Areth. in textu. ‖ ἠρημωμένην . . γυμνὴν = Arm. ni fallor. (k) καύσουσιν 12. 36. Erasm. (l) ποιῆσαι ad ποιῆσαι = 18. 39. Æth. ‖ τὴν γνώμην . . . γνώμην] αὐτῶν εἰς μίαν γνώμην Arm. (m) καὶ ad καὶ = A. Vulg.

[n] γνώμην μίαν", καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ,
18 ἄχρι [o] τελεσθήσονται" [p] οἱ λόγοι" τοῦ θεοῦ. Καὶ ἡ γυνὴ ἣν εἶδες,
ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν
βασιλέων [q] τῆς γῆς.

1 [r] Καὶ" μετὰ ταῦτα εἶδον [s] ⁜ ἄλλον" ἄγγελον κατα-
βαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην·
2 καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ. Καὶ ἔκραξεν
[t] ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ", λέγων· ἔπεσεν, [u] — ἔπεσε" Βαβυλὼν ἡ με-
γάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμόνων, [x] καὶ φυλακὴ
παντὸς πνεύματος [y] [z] ἀκαθάρτου", [a] καὶ [b] φυλακὴ παν-
3 τὸς" [c] ὀρνέου" ἀκαθάρτου [d] καὶ μεμισημένου"· Ὅτι ἐκ

---

[n] μίαν γνώμην. [o] τελεσθῇ. ∾ τελεσθῶσιν. [p] τὰ ῥήματα.
[t] ἐν ἰσχύϊ, φωνῇ μεγάλῃ. ∾ ἐν ἰσχύϊ.

Tychon. Andr. ap. Mill. et Andr. 1. (non Mt. o, nec Slav. 4, nec codd. Andreæ duo ap. Sylburg.) *et esse illos in consensu et metu*, Primas. (n) 14. 16. 30. 32. 33. (c. 34.) 37. 38. 46. Alii. Mt. o. al. 4. Compl. Areth. γνώμην αὐτῶν 35. (o) A. 8. 12. 37. 46. al. 4. et Barb. 2. Mt. o. Compl. Ed. Hippol. Andr. τελεσθῶσιν B. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 12. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Areth. (p) AB. al. 29. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Hippol. Andr. Areth. (q) + ἐπὶ 7. 9. 29. 30. 33. al. 9. Mt. p. + τῶν ἐπὶ 16. 39. (r) = A. 14. 16. 29. 33. al. 13. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Copt. Slav. 4. (non 3.) Hippol. Andr. 2. Areth. Tychon. Cassiod. (s) + AB. 7. 9. 16. 29. 30. 35. 36. 37. 38. 46. al. 10. Mt. k. p. r. Compl. Erasm. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Æth. Arm. Slav. ms. et ed. Vulg. Hippol. Andr. Areth. Primas. Tychon. Cassiod. Post ἄγγελον pon. 32. al. 5. Mt. l. o. lips. 6. (t) A. 2. ap. Wetst. 7. 8. 9. 13. 37. al. 8. Mt. o. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Vulg. ms. ἰσχυρᾷ φωνῇ B. 2. ap. Steph. 14. 32. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 4. Mt. l. p. Andr. 1. Areth. *forti voce*, Vulg. ms. φωνῇ ἰσχυρᾷ Slav. 4. 10. ἰσχυρὰν φωνὴν 16. 29. 30. 39. 40. Mt. k. r. φωνῇ μεγάλῃ Slav. 3. Arm. ἰσχυρᾷ (ἐν ἰσχυρᾷ 12) φωνῇ μεγάλῃ 12. Hippol. Andr. 2. ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ καὶ μεγάλῃ 36. *in fortitudine*, (ἐν ἰσχύϊ) Vulg. Tychon. *in forti* (delcto: *voce*) lips. 6** *magna voce fortiter* s. *et forti*, Primas. (u) = B. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 13. Mt. l. p. r. Ed. Arr. Copt. Æth. Slav. 3. 4. 10. Areth. Primas. ‖ + ἡ B. 14. (x) καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου = Mt. r. Tychon. (y) + δαιμονίου 7. 16. 39. (z) = 12. ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου A. 7. 16. Areth. (a) καὶ φυλακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου = 12. ap. Wetst. Mt. l. Andr. Slav. 3, non 4. 10. tol* καὶ φυλ. π. ὀ. ἀκ. καὶ μεμισημένου = 7. 14. Areth. (b) = Mt. k. ‖ φυλακὴ] = Slav. 4. non alii. Primas. ‖ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου] πάντων πνευμάτων ἀκαθάρτων Arm. (c) θηρίου A. Andr. in comm. (d) καὶ φυλακὴ παντὸς θηρίου ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου 34. καὶ μεμιση-

[e] τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας" αὐτῆς [f] πέπωκε"
πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς [g] μετ' αὐτῆς
ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ
[h] στρήνους" αὐτῆς ἐπλούτησαν. Καὶ ἤκουσα [i] ἄλλην" 4
φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγουσαν [k] ∾ ἐξέλθετε" [l] ἐξ αὐ-
τῆς", ὁ λαός μου, ἵνα μὴ συγκοινωνήσητε ταῖς ἁμαρ-
τίαις αὐτῆς, [m] καὶ" [n] ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε". Ὅτι 5
[o] ἐκολλήθησαν" αὐτῆς αἱ [p] ἁμαρτίαι" ἄχρι τοῦ [q] οὐρανοῦ",
καὶ ἐμνημόνευσεν [r] ὁ θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς. [s] Ἀπό- 6
δοτε" αὐτῇ, ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκε [t] †, καὶ διπλώσατε

---

[k] ∾ ἔξελθε. [n] ἵνα μὴ λάβητε ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς.
[o] ἠκολούθησαν. [t] † ὑμῖν.

μένου, καὶ φυλακὴ παντὸς θηρίου ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου. Syr. Æth. ut videtur. Vulg. ms. || *μεμισημένου*] *μεμισσμένου* Mt. r. Tychon. (e *θυμοῦ τῆς πορνείας* A. Æth. tol. lips. 5. 6. Vulg. ms. Ansb. *οἴνου τῆς πορνείας* Andr. in comm. Primas. *θυμοῦ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας* 37. Mt. k. o. Compl. Arm. Slav. 3. Andr. in textu. item (omisso *τοῦ* ante *οἴνου*) 35. *οἴνου τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς πορνείας* Slav. 4. *οἴνου τῆς πορνείας τοῦ θυμοῦ* C. *οἴνου τοῦ θυμοῦ* 33. Syr. (f) *πεπώκασι* 7. 9. 14. 32. 38. al. 6. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Andr. 2. Areth. *πεπιώκασι* 41. *πεπτώκασι* 13. 16. 29. 30. 33. (c. 34. 35.) 46. al. 3. *πέπτωκαν* AC. Copt. Æth. *πεπότικε* 18. 36. Compl. *inebriavit*, Slav. || *πέπωκε πάντα τὰ ἔθνη* = Primas. (g) + *οἱ* Arm. lips. 5. Tychon. (h) *στρήνου* Mt. k. Compl. Erasm. (i) = Arm. (k) 7. 9. 12. 14. 16. 29. 30. 33. (c. al. 3.) al. 5. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. Cypr. bis. Primas. Ansb. Auctor de prom. (l) = 8. 12. 14. Erasm. Post *ὁ λαός μου* pon. C. 38. (m) = 12. Erasm. Arm. (n) AC. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 33. Alii multi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arm. in ora. Vulg. Hippol. Andr. Areth. et eodem ordine, Slav. Sed non Cypr. Primas. Haymo. || = Arm. in textu. || *λάβητε*] *βλαβῆτε* Andr. 1. Slav. 3. 4. 10. ed. Cypr. Primas. Tychon. (o) AC. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 35. 36. 38. al. 19. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. (Arm.) Slav. 3. 4. ed. (*pervenerunt*, Vulg.) Hippol. Andr. Areth. Cypr. Primas. Rec. est in 33. (c. 34.) (p) *ἁμαρτίαι*, *ἁμαρτίαι* 16. 39. (q) *θανάτου* Slav. 4. non 3. 10. (r) *αὐτῆς ὁ θεὸς, τὰ ἀδικήματα αὐτῆς ἀπόδοτε* 29. 30. 37. al. 6. Mt. o. p. r. Compl. (s) *ἀπέδωκε* Arm. Æth. tol. || *Reddidit ei dupla, et in quo poculo miscuit, duplum remixtum est ei*, omissis cæteris, Cypr. Primas. (t) = AC. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 13. Mt. p. r. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Slav. 4. 10. (non 3.) tol. Vulg. ms. Hippol. Tychon. Beda. Joachim. *ἡμῖν* Arm. Andr. 2. || *ἀπέδωκε διπλᾶ τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ* etc. omissis intermediis, 35.

[u]αὐτῇ″ διπλᾶ [x]κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς· [y]ἐν τῷ ποτηρίῳ
7 [z]ᾧ ἐκέρασε[a], κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν· ″Οσα ἐδόξασεν
[b]ἑαυτὴν″ καὶ ἐστρηνίασε, τοσοῦτον [c]δότε″ αὐτῇ [d]βα-
σανισμὸν″ [e]καὶ πένθος″. ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει·
[f][g]κάθημαι″ [h]βασίλισσα″, καὶ χήρα οὐκ [i]εἰμὶ″, καὶ
8 πένθος οὐ μὴ ἴδω· Διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ [k]ἡμέρᾳ″ ἥξουσιν
αἱ πληγαὶ αὐτῆς, [l]θάνατος [m]καὶ″ πένθος καὶ λιμός·
καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται· ὅτι ἰσχυρὸς [n]κύριος″ [o]ὁ
9 θεὸς″ ὁ [p]κρίνας″ αὐτήν. Καὶ [q]∞ κλαύσονται″ [r]† καὶ
κόψονται [s]ἐπ' αὐτῇ″ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, οἱ μετ' αὐ-
τῆς πορνεύσαντες καὶ στρηνιάσαντες, ὅταν βλέπωσι τὸν
10 καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, Ἀπὸ μακρόθεν ἑστηκότες
διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες· οὐαὶ,
οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, Βαβυλὼν ἡ πόλις ἡ ἰσχυρὰ, ὅτι

---

[p] κρίνων. [q] ∞ κλαύσουσι. [r] † αὐτὴν.

(u) = A. 9. 14. al. 3. Slav. 4. 10. (non 3.) Vulg. αὐτὰ 38. τὰ C. 29. 30. 33. 46. al. 6. et Barb. 2. Mt. p. r. Ed. Hippol. (x) + ὡς καὶ αὐτὴ, καὶ 9. 14. 29. 30. 33. 46. al. 9. et Barb. 2. Mt. p. r. Ed. Slav. 4. 10. (non 3.) (y) ἐν τῷ . . διπλοῦν = 36. καὶ τὸ ποτήριον etc. Arm. (z) + αὐτῆς 7. 14. 16. 29. 30. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 7. Mt. k. p. r. Ed. Slav. 4. non 3. (a) + ὑμῖν Mt. k. Slav. 3. ed. (non 4.) lips. 5. 6. Vulg. sixtina. Auctor de prom. (b) αὐτὴν AC. 7. 9. 16. 29. 30. 33. al. 3. Mt. o. p. r. (c) δώσουσι Slav. 3. *datur*, Primas. Cypr. (d) = Mt. r. Arm. in textu. (e) = 10. 12. 37. Mt. o. Compl. Andr. 2. (f) + ὅτι AC. 9. 14. 29. 30. 32. 33. 38. 46. al. 12. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Slav. 3. 4. ed. Andr. 1. Areth. Primas. ὅτι ἀεὶ Arm. (g) καθιῶ 14. καθῶ sic 29. καθὼς 30. al. 8. Mt. p. r. καθὼς κάθημαι 33. (c. 35. 36!) ἐγὼ κάθημαι 34. *sum*, Primas. Cypr. (h) ἐν βασιλείᾳ Slav. 3. 4. (i) ἔσομαι Arm. *possum esse*, Primas. (k) ὥρᾳ 14. Æth. Cypr. Primas. Auctor de prom. (l) θανάτου πένθος καὶ λιμοῦ B. (m) = 9. 29. 30* 33. (c. 34. 35.) 38. al. 8. Mt. k. l. p. r. Ed. (n) = A. Æth. Vulg. (o) = 6. 38. 40. Mt. l. Areth. Primas. Haymo. Auctor de prom. ὁ παντοκράτωρ Andr. 1. (p) AC. al. 20. Mt. k. o. p. r. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Arm. Slav. 3. 4. Vulg. ms. Hippol. Rupert. κρινῶν Erasm. Ed. Areth. Æth. Vulg. Cypr. Primas. Tychon. (q) BC. 9. 12. 14. 16. 30. 32. 34. 35. 38. al. 17. et Barb. 2. Mt. k. l. o. p. Compl. Ed. Andr. 1. Areth. (r) = ABC. 9. 14. 29. 38. al. 18. et Barb. 2. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Arm. Slav. 3. 4. ed. Vulg. Hippol. Areth. Cypr. Primas. Tychon. (s) ἐπ' αὐτὴν C. 9. 29. Alii. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Hippol. Areth. ‖ — 14. Primas. Alii aliter.

[t] † [u] μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν″ [x] ἡ κρίσις σου″. Καὶ οἱ ἔμποροι 11
τῆς γῆς [y] ∾ κλαίουσι καὶ πενθοῦσιν″ [z] ἐπ᾽ αὐτῇ″,
ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει * [a] οὐκ ἔτι″.
[b] Γόμον″ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, καὶ λίθου τιμίου καὶ 12
μαργαρίτου, [c] καὶ″ [d] βυσσίνου″ [e] ∾ καὶ πορφύρας″, καὶ
σηρικοῦ καὶ κοκκίνου· καὶ πᾶν [f] ξύλον θύϊνον″, καὶ πᾶν
σκεῦος ἐλεφάντινον, καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ [g] ξύλου″ τιμιω-
τάτου καὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου [h] καὶ μαρμάρου″. Καὶ 13
[i] κινάμωμον, [k] ⸓ καὶ ἄμωμον″, καὶ θυμιάματα, καὶ [l] μύ-
ρον″, καὶ λίβανον, [m] καὶ οἶνον″, [n] καὶ ἔλαιον″, [o] καὶ σε-
μίδαλιν″, καὶ σῖτον, [p] καὶ κτήνη, καὶ πρόβατα [q]· καὶ
ἵππων, [r] καὶ ῥεδῶν″, [s] καὶ σωμάτων″· [t] καὶ ψυχὰς ἀνθρώ-

---

[t] † ἐν. [y] ∾ κλαύσουσι καὶ πενθήσουσιν. [d] βύσσου. [e] ∾ πορφυροῦ.

(t) = AC. al. 27. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Slav. 4. 10. (non 3.) Vulg. Hippol. (u) μίαν ὥραν A. μία ὥρα ἦλθεν 2. 17. 19. Mt. p. μιᾷ ὥρᾳ ἔρχεται 12. (x) κρίνειν Arm. (y) 7. 9. 14. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 16. Mt. k. l. p. r. Ed. Arr. Vulg. Hippol. Areth. item Primas. κλαίουσι καὶ πενθήσουσι B. κλαύσουσιν 16. 39. πενθήσουσι Syr. (z) ἐν αὐτῇ A. ἐπ᾽ αὐτὴν C. 16** 18. 32 39. Hippol. ἐπ᾽ αὐτοὺς B. ἐφ᾽ ἑαυτοὺς 12. ἐφ᾽ ἑαυτοῖς Andr. ἐν ἑαυτοῖς Erasm. (a) = Primas. Ad sequentia referunt ABC. alii. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. ‖ καὶ γόμος. ὃς ἐν σοι οὐκέτι ἔσται Arm. (b) γόμος Erasm. γόμον χρυσοῦν καὶ ἀργυροῦν καὶ λίθους τιμίους καὶ μαργαρίτας C. (c) ἢ 12. οὔτε Erasm. (d) AC. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 15. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. ‖ = Primas. (e) 9. 12. 14. 29. 38. al. 16. Mt. l. o. p. r. Compl. Erasm. Ed. Andr. 1** 2. Areth. Primas. ‖ = A. Ansb. Post σηρικοῦ pon. Primas. (f) σκεῦος θύϊνον A. vas ligneum et vitreum, Primas. ap. Beng. sed lignum cedrinum, ap. Sabat. (g) λίθου A. Æth. Vulg. (h) = Erasm. καὶ μαργάρου Mt. k. r. καὶ μαργαρίτου καὶ μαρμάρου 36. (i) κιναμώμου 7. 9. 12. 14. 16. 32. al. 10. Mt. k. l. p. r. Ed. Hippol. (k) + AC. 6. 11. 12. 17. 19. 33. (c. 35. 36.) Ed. Syr. Æth. Slav. 4. 10. (non 3.) tol. lips. 4. 5. 6. Vulg. ms. Hippol. Ansb. Haymo. Rup. Joachim. (non Primas.) Loco cinnamomum, habet *amomum*, Vulg. sixtina. (l) σμύρναν Andr. l. (m) = 7. 9. 14. 16. 29. 30. al. 8. Mt. p. r. Post ἔλαιον pon. 32. 33. Mt. l. (n) = Mt. k. (o) = Primas. Ante οἶνον pon. 35. (p) + καὶ κτήματα πάντα Arm. (q) + καὶ τράγους Hippol. (r) = Copt. Slav. 3. 4. 10. καὶ ῥαίδων s. ῥαιδῶν 7. 9. 16. 29. 32. 33. (c. 35.) 38. al. 14. Mt. l. o. p. Compl. Ed. Andr. Areth. *mulorum et camelorum*, Arr. (s) ὁ πρῖτον ἐστι σωμάτων Arm. *et porcorum* (leg. *corporum*) Tychon. *et mancipiorum*, Vulg. καὶ ψυχῶν 14. (t) *et diversi generis animalia*, Primas. ‖ = καὶ 23.

14 πων″. Καὶ [u] ἡ ὀπώρα τῆς ἐπιθυμίας″ τῆς ψυχῆς σου ἀπῆλ-
θεν ἀπὸ σοῦ, καὶ [x] πάντα″ τὰ λιπαρὰ [y] καὶ τὰ λαμπρὰ
[z] ἀπώλετο″ ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκέτι οὐ μὴ [a] ∞ εὑρήσῃς″ αὐτά [b].
15 [c] Οἱ ἔμποροι τούτων″ οἱ πλουτήσαντες [d] ἀπ' αὐτῆς″, ἀπὸ
μακρόθεν στήσονται, διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ [e] αὐ-
16 τῆς″, κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, [f] = Καὶ″ [g] λέγοντες″·
οὐαὶ, οὐαί· ἡ πόλις ἡ μεγάλη [h], ἡ περιβεβλημένη [i] βύσ-
σινον″ καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη
17 [k] = ἐν : χρυσίῳ″ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις· ″Οτι
μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος. καὶ πᾶς κυβερ-
νήτης, καὶ πᾶς [l] ὁ ἐπὶ τόπον πλέων″, καὶ ναῦται, καὶ ὅσοι
τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν [m],

---

[z] ἀπῆλθεν. [a] ∞ εὕρῃς. [k] ἐν χρυσῷ. [l] ἐπὶ τῶν πλοίων ὁ ὅμιλος.

(u) *πᾶσα ἡ ἐπιθυμία* Arm. (x) = Arm. || *καὶ πάντα* ad *μὴ εὑρήσῃς* = 12 ap. Mill. (y) + *decoris, ubertas et pinguedo*, Arm. (z) AC. 9. 14. 17** 29. 33. 36. 38. al. 14. Mt. k. l. p. Ed. Arr. Copt. Slav. 4. Hippol. Areth. (*ἀπώχετο* Andr. 2.) *ἀπώλοντο* 7. 16. 35. al. 5. Mt. o. Compl. Syr. Slav. 3. Vulg. Primas. (a) 7. 14. 16. 29. 38. al. 15. Mt. k. l. p. Ed. Hippol. *εὑρήσεις* 37. Mt. o. Compl. Erasm. Primas. *εὑρήσουσιν* A. 33. (c. 35. 36.) Mt. r. Syr. Vulg. Iidem fere huc referunt sequentia: *οἱ ἔμποροι τούτων.* (b) + *οὔτε ψυχὰς ἀνθρώπων τοῦ λοιποῦ ἐμπορεύσῃ* 6. 11. Mt. k. Ex Andreæ comm. (c) = Arr. *καὶ πάντες οἱ ἐμπ. τούτων* Arm. || *ἔμποροι*] + *σου* Slav. ant. Primas. || *τούτων οἱ*] *οἱ διὰ τούτων* Slav. 4. 10. rec. *οἱ διὰ τούτου* Slav. 3. ant. *hominum horum, qui* lips. 4. 6. (d) = Slav. 3. ant. (non 4. 10.) Hippol. (e) = Arm. || + *καὶ* 7. 9. 14. 16. 29. 30. al. 7. Mt. p. (f) = AC. 9. 12. 14. 16. al. 10. Mt. p. Syr. Arr. Copt. Slav. 4. (g) = 12. 16. 39. *λέγουσιν* 26. Slav. 4. (h) + *βαβυλὼν* Slav. 4. item Slav. 3. (i) *βύσσον* 7. 14. 29. 30. al. 9. Mt. k. p. r. Ed. Vulg. ed. Andr. 2. (k) *χρυσίῳ* A. 7. 14. 16. 29. 33. (c. 35.) 38. 46. al. 11. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. *ἐν χρυσίῳ* C. 6. 8. Ed. Hippol. (l) AB. (sed *τὸν τόπον* B.) C. 7. 9. 14. 16. 29. 30. 35. 38. al. 13. item (sed *τόπων*) 11 in marg. et Barb. 2. Mt. k. p. r. Ed. Syr. Arm. Slav. 4. 10. Vulg. ms. Anglosax. Rup. Joachim. *qui in lacum* (lege: *in locum*, unde ap. alios: *in longum*) *navigant*, Vulg. ed. *per mare navigans*, Primas. *qui ambulant in maribus*, Arr. (sed Erp. = *καὶ ναῦται . . ἐργάζονται.*) *ἐπὶ* (s. *ὁ ἐπὶ*) *τῶν πλοίων πλέων* 4. 6. 11. 12. 17. 32. 33. 36. 37. Mt. l. o. Compl. Slav. ed. Andr. 2. Areth. Tychon. item (sed + *per mare* et = *καὶ ναῦται*) Slav. 3. Recepta legitur in Hippol. Andr. 1. (m) + *κλαίοντες* Arm.

[n] Καὶ ἔκραζον" [o] βλέποντες" τὸν [p] καπνὸν" τῆς πυρώσεως 18
αὐτῆς, λέγοντες· τίς ὁμοία τῇ πόλει [q] τῇ μεγάλῃ; Καὶ 19
ἔβαλον [r] χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἔκραζον
[s] κλαίοντες καὶ πενθοῦντες", [t] λέγοντες· οὐαὶ, οὐαί· ἡ
πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ᾗ ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες
[u] + τὰ" πλοῖα ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐκ τῆς [x] τιμιότητος" αὐ-
τῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ [y] ἠρημώθη". Εὐφραίνου [z] ἐπ' αὐτῇ", οὐ- 20
ρανὲ, καὶ οἱ [a] ἅγιοι" [b] ÷ καὶ οἱ" ἀπόστολοι καὶ οἱ προ-
φῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς. Καὶ 21
ἦρεν εἷς ἄγγελος [c] ἰσχυρὸς" λίθον [d] ὡς [e] μύλον" μέγαν,
καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν [f], λέγων· οὕτως ὁρμήματι
βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὑ-
ρεθῇ ἔτι [g]. [h] Καὶ φωνὴ κιθαρῳδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐ- 22
λητῶν καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς
τεχνίτης [i] πάσης τέχνης" οὐ μὴ εὑρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ
φωνὴ [k] μύλου" οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, Καὶ φῶς 23
λύχνου οὐ μὴ φανῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ

[o] ὁρῶντες. [z] ἐπ' αὐτήν.

(n) = 38. Primas. καὶ ἔκραξαν AC. 35. 36. Hippol. Sic etiam vs. 19. καὶ ἐκραύγαζον 9. 13. 27. (o) AC. al. 28. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Hippol. Andr. Areth. (p) τόπον A. 10. Vulg. Sed non Primas. Tychon. (q) + ταύτῃ C. Arm. Vulg. Primas. (r) + τὸν 29. 30. (s) = A. Post λέγοντες pon. 27. (t) + καὶ 16. 29. 36. 33. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Æth. Slav. 3. lips. 5. 6. Vulg. ms. Andr. 2. Areth. Prim. Ansb. (u) + 14. 16. 29. 38. Alii multi. Mt. k. o. p. r. Compl. Ed. Hippol. (x) πιότητος Hippol. (y) ἐρημωθεῖσα ἀπώλετο Arm. (z) 7. 9. 11. 16. 29. 33. (c. 35.) 38. al. 18. Mt. k. l. o. p. Compl. Ed. Hippol. Areth. ἐν αὐτῇ AC. (a) ἄγγελοι Syr. Hippol. Post προφ. pon. ἅγιοι Ar. pol. Rup. (b) + A. 7. 9. 14. 16. 29. 35 38. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Copt. lips. 5. Vulg. ms. Hippol. Andr. Areth. Primas. Tychon. Ansb. (c) = A. Syr. Tychon. ἰσχυρὸν 40. (d) μέγαν ὡς μύλον 32. Arm. Andr. 2. ‖ ὡς μύλον = 36. (e) μύλινον AC. *molarem*, Vulg. item Syr. ed. Copt. Sed non Primas. Tych. Cassiod. (f) + μέγαν 14. (g) + ἐν αὐτῇ 14. (h) Singula membra comm. 22 et 23 ab aliis transponuntur, ab aliis omittuntur. (i) = A. Arr. Copt. Slav. 4, non 3. καὶ πάσης τέχνης Mt. r. tol. Vulg. ms. καὶ πάσης τέχνης ἐπίνοια 36. (k) μύλου C.

νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· [l] ὅτι'' οἱ ἔμποροί σου
ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς, [m] ὅτι ἐν τῇ φαρμακείᾳ
1 σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη. Καὶ ἐν [n] αὐτῇ''
[o] αἵματα'' προφητῶν καὶ ἁγίων εὑρέθη, καὶ πάντων [p] τῶν
1 ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς''. [q] † Μετὰ ταῦτα ἤκουσα
[r] — ὡς'' φωνὴν [s] μεγάλην ὄχλου πολλοῦ'' ἐν τῷ οὐρανῷ, [t] λεγόν-
των· ἀλληλούϊα· ἡ σωτηρία καὶ ἡ [u] ∞ δόξα [x] †, καὶ ἡ
2 δύναμις'' [y] τοῦ θεοῦ'' ἡμῶν· Ὅτι ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ
κρίσεις αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινε τὴν [z] πόρνην'' τὴν μεγάλην,
ἥτις [a] ∞ ἔφθειρε'' τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξε-
δίκησε τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ [b] † χειρὸς αὐτῆς.
3 Καὶ δεύτερον [c] εἴρηκαν''· ἀλληλούϊα· καὶ ὁ καπνὸς [d] αὐ-

---

[o] αἷμα. [q] † Καί. [s] ὄχλου πολλοῦ μεγάλην.
[t] λέγοντος. [u] ∞ δύναμις καὶ ἡ δόξα. [x] † καὶ ἡ τιμή.
[y] κυρίῳ τῷ θεῷ. [a] ∞ διέφθειρε. [b] † τῆς.

(l) = 9. 29. 30. 38. al. 8. Mt. p. r. Slav. 4. (non 3.) καὶ Mt. k. || οὐδὲ ἔμποροί σου οἱ ἔνδοξοι καὶ μεγιστᾶνες Arm. (m) + *qui oblectabantur in te*, Arm. (n) σοι Syr. ed. Ar. pol. Arm. Primas. || + πᾶν Arm. (o) 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 35. 36,) 37. al. 16. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Arr. Slav. 4. (non 3.) Andr. 2. Andr. in comm. Areth. πᾶν αἷμα Arm. (p) ἐν τῇ γῇ ζώντων Arm. (q) = AC. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 35.) al. 15. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Copt. Slav. 4. (non 3.) Vulg. Areth. (r) = 12. 16. 18. pluresve. Mt. k. Erasm. Steph. 3. Ed. Syr. Arm. Slav. ed. Andr. Primas. Tychon. || φωνὴν μεγάλην ὡς ὄχλου 36. (s) AC. al. 16. pluresve. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Arm. Vulg. ms. Areth. || μεγάλην = 40. Erasm. Vulg. ed. Andr. Primas. Cassiod. Alii varie transpon. (t) AC. al. 25. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. (Vulg.) Andr. Areth. || + τὸ Erasm. Andr. 1. (u) δύναμις καὶ ἡ δόξα 7. 12. 14. 16. 29. 33. (c. 35.) al. 14. pluresve. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Syr. Slav. ms. Vulg. ms. (x) = Iidem et AC. 9. 38. et al. 5. Ed. Slav. 3. 4. Vulg. Andr. 1. Primas. Tychon. (y) AC. 7. 12. 14. 16. 29. 35. 38. al. 17. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Copt. Slav. 3. Areth. τῷ θεῷ 36. Mt. k. Ed. Syr. Arr. Æth. Arm. Slav. 4. Vulg. Areth. Primas. Tychon. (z) πόλιν 14. 18. 46. Mt. k. o. Slav. 3. (a) διέφθειρε 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 35.) 38. al. 17. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Andr. 2. Areth. ἔκρινε A. ἥτις ἔφθειρε τὴν γῆν = Arm. (b) = AC. plurimi. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Andr. 1. in comm. Areth. (c) εἴρηκεν 16. 29. 36. al. 12. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Arr. Areth. εἶπαν C. item 33. αἰνοῦντες εἴρηκαν Arm. (d) = Mt. k. Erasm. Æth. Slav. 3. Andr. 2.

τῆς" ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ ἔπεσον 4
οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι [e] † τέσσαρες, καὶ τὰ τέσσαρα
ζῶα, καὶ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ
[f] ∾ τοῦ θρόνου", λέγοντες· [g] ἀμήν·" [h] ἀλληλούϊα"·
Καὶ φωνὴ [i] ∾ ἐκ" τοῦ θρόνου ἐξῆλθε, [k] λέγουσα"· αἰ- 5
νεῖτε [l] ∾ τὸν Θεὸν" ἡμῶν πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ, καὶ
οἱ φοβούμενοι αὐτὸν [m] † οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι. Καὶ 6
ἤκουσα [n] ὡς" φωνὴν ὄχλου πολλοῦ, καὶ [o] ὡς" φωνὴν
ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν, [p] λέγον-
τες"· Ἀλληλούϊα· ὅτι ἐβασίλευσε [q] κύριος" ὁ Θεὸς
[r] ÷|÷ ἡμῶν" ὁ παντοκράτωρ. Χαίρωμεν καὶ [s] ἀγαλλιώ- 7
μεθα", καὶ δῶμεν τὴν δόξαν αὐτῷ· ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος
τοῦ ἀρνίου, καὶ ἡ γυνὴ [t] αὐτοῦ" ἡτοίμασεν ἑαυτήν [u]·
Καὶ ἐδόθη αὐτῇ, ἵνα περιβάληται βύσσινον [x] [y] λαμπρὸν καὶ 8
καθαρόν. (τὸ [z] γὰρ" βύσσινον, τὰ δικαιώματά [a] ∾ ἐστι

[e] † καί. [f] ∾ τῷ θρόνῳ. [i] ∾ ἀπό. [l] ∾ τῷ Θεῷ.
[m] † καί. [p] λεγόντων. ∾ λέγοντας.
[y] καθαρὸν καὶ λαμπρόν. [a] ∾ τῶν ἁγίων ἐστί.

(e) = AC. Alii. Mt. k. l. Compl. Erasm. Ed. Alii habent καὶ. (f) A. 9. 14. 29. 33. Alii. Mt. l. p. r. Ed. Areth. ‖ + τῆς δόξης Arm. (g) = 7. Apring. (h) = Primas. (i) A. 7. 9. 14. 16. 29. 30. 38. 46. al. 10. Mt. p. r. Ed. Areth. in comm. (k) = 12. Mt. k. Erasm. (l) AC. 9. 12. 14. 27. 36. 41. 42. Ed. (Vulg.) (m) = AC. 16. 29. 36. 38. Alii multi. Mt. k. l. p. r. Compl. Ed. Syr. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. Vulg. Andr. 2. Areth. Primas. (n) = 6. 8. 12. 35. Erasm. Arm. Andr. Primas. Post φωνὴν pon. 36. Vulg. ms. (o) = A. 12. (p) B. 7. 14. 29. 32. 33. al. 7. Mt. l. p. r. Ed. λέγοντας 12. 16. 30. 33. al. 3. pleresve. Mt. k. o. Erasm. Steph. 3. Ed. Areth. λεγούσης Andr. 2. Ar. pol. λεγουσῶν Ed. + πάλιν Arm. (q) = 8. 12. Erasm. Andr. 2. (r) + 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. 35. 36.) 38. al. 18. Mt. k. l. r. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Arm. Slav. 4. (non 3.) Vulg. Andr. Areth. (s) ἀγαλλιῶμεν A. 12. 18 35. 36. Andr. (t) = 7. 12. 16. 39. Erasm. Post ἀρνίου pon. Æth. (u) + εἰς γάμον Slav. 4. non 3. (x) + λευκὸν Arm. (y) 9. 14. 16. 29. 33. (c. 35.) 38. al. 12 et (sed omisso καὶ) A. 7. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Erp. Æth. Slav. 3. 4. Vulg. ms. Areth. item Prim. Tych. alii. (z) = Arm. (a) A. 14. 16. 30. 32. 35. 36. 38. al. 6. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. 2. Areth.

9 τῶν ἁγίων".) Καὶ [b] λέγει μοι [c.] [d] γράψον"· μακάριοι
οἱ εἰς τὸ δεῖπνον [e] τοῦ γάμου" τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι [f].
[g] καὶ λέγει μοι"· οὗτοι οἱ λόγοι [h] ἀληθινοί [i] ∾ εἰσι τοῦ
10 θεοῦ". Καὶ ἔπεσον ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσ-
κυνῆσαι αὐτῷ· καὶ λέγει μοι· [k] ὅρα μή"· [l] σύνδουλός
σου εἰμὶ, καὶ τῶν ἀδελφῶν [m] σου" τῶν ἐχόντων τὴν μαρ-
τυρίαν [n] — τοῦ" [o] ἰησοῦ· τῷ θεῷ προσκύνησον. ([p] ἡ
γὰρ μαρτυρία [q] — τοῦ" [r] ἰησοῦ", [s] ἔστι τὸ πνεῦμα τῆς
προφητείας".)

11 Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγμένον, καὶ ἰδοὺ ἵππος
λευκὸς, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν, [t] καλούμενος" πι-
στὸς καὶ ἀληθινὸς, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ·
12 Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ [u] = ὡς" φλὸξ πυρὸς, καὶ ἐπὶ
τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά· ἔχων [x] ὄνομα γε-

---

[i] ∾ τοῦ θεοῦ εἰσι.

(b) + *aliquis tertio*, Arm. (c) + *angelus*, Slav. 4, non 3. (d) = Erasm. Vulg. ms. Andr. 1. ‖ + τοῦτο Arm. (e) = 16. 36. 39. Erasm. Andr. 1. Apring. (f) + καὶ δήγει καὶ ἀπιόντες (ἀπιόντων 11), ὡς δεῖ 6. 11. ex Arethæ comm. (g) = 6. 11. 38. ὅτι Æth. ‖ καὶ λέγει . . . θεοῦ ∸ Arm. (h) + οἱ A. 4. Mt. l. Ed. (i) A. 14. 16. 29. 30. 32. 33. (c. 35.) al. 7. pluresve. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. εἰς τὸν θεόν εἰσι. 36. (k) ὅρα, μὴ ποιήσῃς 32. Vulg. Cypr. Primas. Alii. ὅρα, μὴ πέσῃς ἔμπροσθέν μου· καὶ γὰρ ἐγὼ Arm. ὅρα, μὴ σύνδουλός σου εἰμὶ Conject. (l) + *quoniam* s. *enim*, Latini. (m) = 6. σου καὶ 12. Erasm. Andr. 1. (n) = A. 14. 16. 29. 30* 32. 38. al. 7. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Andr. Areth. (o) ἰησοῦ τῷ θεῷ προσκύνησον. Hæc jungit 6. item Cypr. ‖ ἰησοῦ χριστοῦ Arm. Primas. (p) *Sanctificatio enim testificationis est spiritus prophetarum*, Primas. (q) = A. 12. 14. 36. Mt. l. Erasm. Ed. Andr. Areth. (r) υἱοῦ Mt. l. Areth. in textu et comm. (s) *est visibile et spiritus prophetiæ, nam testimonium Jesu et Spiritus S. qui in prophetis erat*. Arm. (t) = A. 4. 6. 12. 17* 32. Mt. l. Erasm. Arm. (sed ed. habet in m.) Slav. ed. Vulg. ms. Hippol. Andr. Areth. Sed habent Orig. bis. Iren. Cypr. Hier. Primas. Tychon. (u) = 7. 9. 12. 14. 16. 32. 38. al. 12. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Arm. Hippol. Andr. (x) ὀνόματα γεγραμμένα, ἃ s. καὶ 9. 16. al. 6. Slav. 4. non 3. ὀνόματα γεγραμμένα καὶ ὄνομα γεγραμμένον, ὃ B. 14. 29. 30. 32. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 7. Mt. o. p. r. Compl. Ed. Syr. Andr. 2. Sed rec. habent Orig. Hippol. Andr. 1, Areth. Cypr. Iren. Orig. int. Hier. Tychon. *nomen magnum scriptum*, Primas.

γεγραμμένον ὃ" οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ αὐτός· Καὶ περιβε- 13
βλημένος ἱμάτιον [y] βεβαμμένον" αἵματι· καὶ [z] ∽ κα-
λεῖται" τὸ ὄνομα αὐτοῦ· ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. Καὶ [a] τὰ 14
στρατεύματα [b] τὰ" ἐν τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ [c] ἐφ'
ἵπποις λευκοῖς", ἐνδεδυμένοι βύσσινον [d] λευκὸν" [e] † κα-
θαρόν". Καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομ- 15
φαία [f] + δίστομος" ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ [g] πατάξῃ" τὰ ἔθνη,
καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ αὐτὸς
πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ [h] † τῆς ὀργῆς τοῦ
θεοῦ [i] τοῦ" παντοκράτορος. Καὶ ἔχει [k] ἐπὶ τὸ ἱμάτιον 16
καὶ" ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ [l] † [m] ὄνομα" γεγραμμένον·
βασιλεὺς βασιλέων καὶ κύριος κυρίων. Καὶ εἶδον [n] — 17
ἕνα" ἄγγελον ἑστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ· καὶ ἔκραξε [o] φωνῇ

---

[z] ∽ κέκληται. [e] † καί. [g] πατάσσῃ. [h] † καί. [l] † τό.

(y) ἐῤῥαντισμένον 32. 35. 36. Orig. (semel ἐῤῥαμμένον fort. ἐῤῥασμένον) Hippol. *candida rubicata*, Slav. 3. *rubra conspersa* Slav. 4. || + ἐν 32. 33. al. 3. Mt. l. Areth. (z) AB. 9. 14. 29. 30. al. 10. et Barb. 2. Mt. k. p. r. Syr. Ar. pol. Æth. Vulg. ms. et ed. sixtina. Hippol. (ἐκέκλητο Orig.) Hier. Alii. (a) + οἱ στρατηγοὶ τοῦ οὐρανοῦ καὶ Arm. (b) = 12. 14. 16. al. 5. pluresve. Erasm. Steph. 3. Andr. 1. αὐτοῦ 32. Orig. (c) ἵφιπποι πολλοὶ 12. 17* (d) = Erp. Orig. semel. Cypr. Vigil. taps. λαμπρὸν 18. Andr. 1. Ante βύσσινον pon. A. Post καθαρὸν Arm. (e) = A. 12. 14. 16. 30* 32. 36. 38. al. 14. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Vulg. ms. Orig. semel. Areth. Iren. Cypr. ed. Primas. alii. (f) + B. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (34. 35.) al. 16. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Slav. 4. Vulg. ed. Andr. 2. Areth. Cypr. Primas. Tychon. Non addunt A. 12. 36. 38. alii. Erp. Arm. Copt. Slav. 3. Vulg. ms. Orig. Andr. 1. Iren. Hier. Cassiod. Beda. (g) A. 14. 16. (30) 32. 33. (c. al. 3.) 38. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Orig. Andr. Areth. παρατάξῃ 9. 27. + πάντα 38. (h) = A. 9. 14. 16. 29. 38. al. 19. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. (qui etiam τῆς ὀργῆς omittit) Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. Vulg. Orig. (qui τοῦ θυμοῦ pon. post τῆς ὀργῆς) Areth. Iren. Cypr. (qui cum Primas. omittit etiam τοῦ θυμοῦ.) (i) = 29. Erasm. (k) = A. Æth. Cassiod. (l) = A. 14. 16. 29. 36. 38. alii multi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Orig. Andr. 2. Areth. (m) = Vulg. Fulg. Cassiod. γράμμα Arm. (n) = B. 9. 14. 16. 29. al. 13. Mt. l. p. r. Ed. Syr. Andr. 1. Tychon. ἄλλον 36. Erp. Arm. Copt. Rup. Haymo. ἕνα ἄλλον 35. (o) + ἐν 7. 14. 29. 30. al. 5. Mt. p. r. Ed.

μεγάλη, [p] λέγων" πᾶσι τοῖς ὀρνέοις τοῖς [q] πετομένοις" ἐν
μεσουρανήματι· δεῦτε, [r] συνάχθητε" εἰς [s] τὸ δεῖπνον [t] τὸ
18 μέγα τοῦ" Θεοῦ· Ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων, [u] καὶ
σάρκας χιλιάρχων", καὶ σάρκας ἰσχυρῶν, καὶ σάρκας
ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ' αὐτῶν, καὶ σάρκας πάν-
των ἐλευθέρων [x] ÷ τε" καὶ δούλων, [y] καὶ" μικρῶν [z] + τε"
19 καὶ μεγάλων. Καὶ εἶδον τὸ θηρίον καὶ τοὺς βασιλεῖς
[a] τῆς γῆς" καὶ τὰ στρατεύματα [b] αὐτῶν" συνηγμένα,
ποιῆσαι [c] + τὸν" πόλεμον μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ
20 τοῦ ἵππου [d], καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. Καὶ
ἐπιάσθη τὸ θηρίον, καὶ [e] ὁ μετ' αὐτοῦ" ψευδοπροφήτης ὁ
ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, [f] ἐν οἷς ἐπλάνησε τοὺς
λαβόντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς προσκυ-

---

[q] πετωμένοις. [r] καὶ συνάγεσθε. [t] τοῦ μεγάλου.
[e] μετὰ τούτου ὁ.

(p) = 12. 36. Mt. o. Ansb. in comm. Haymo. Ante δεῦτε pon. Arm. (q) A. 14. 16. 30* Alii. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. || τοῖς πετομ. ἐν μεσουρ.] *cæli*, Primas. (r) A. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 19. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Slav. 3. (non 4.) Vulg. ms. Andr. 2. Areth. Tychon. Beda. Rup. Ansb. || = Andr. 1. Primas. Cassiod. (s) τὸν δεῖπνον τὸν μέγαν 16. 32. 38. al. 4. Mt. l. r. Areth. τὸ δεῖπνον τὸν μέγαν 4. 35. 41. 42. (t) A. 7. 9. 14. 29. 33. (c. 34.) 37. al. 9. (item omnes nota præced. laudati.) Mt. p. k. Compl. Ed. Syr. Erp. Copt. Slav. 3. ed. (non 4.) Vulg. (non lips. 6.) Andr. 2. Primas. Tychon. (u) = Mt. o. Arm. (sed ed. habet in m.) Slav. 3. (non 4.) Post ἰσχυρ. pon. Slav. ed. || σάρκας = Erasm. (x) + τε A. 14. 16. 29. 30. 32. 33. (c. al. 3.) 38. al. 9. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. 1. Areth. (y) = 9. 14. 30. 36. Mt. k. Compl. Slav. 3. 4. (z) + τε 9. 14. 16. 29. 30. 33. (c. 36.) 38. al. 11. Mt. k. o. p. r. Compl. Slav. 3. 4. (a) = 26. Mt. r. τῆς οἰκουμένης 39. (b) αὐτοῦ A. 6. 11. (c) + A. 7. 9. 14. 16. 29. al. 5. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. (d) + λευκοῦ Arm. Arr. Æth. Primas. (e) 7. 9. 16. 29. item (sed ὁ μετὰ τούτου) 30. al. 13. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Ar. pol. Hippol. Areth. οἱ μετ' αὐτοῦ, ὁ A. item 41. οἱ μετ' αὐτοῦ καὶ ὁ Copt. οἱ μετ' αὐτοῦ ψευδοπροφῆται 32. || μετ' αὐτοῦ ὁ 14. 37. 38. item Mt. o** Compl. Ed. Slav. 3. 4. ed. Vulg. Andr. 2. Synops. Primas. ὁ μετ' αὐτοῦ ὁ 33. (c. 34. 35.) μετ' αὐτοῦ 36. ὁ Erp. *et Pseudopropheta ejus*, Æth. (f) *quibus signis seducti erant adorare imaginem bestiæ, et qui acceperant caragma illius*, Primas.

νοῦντας [g] τῇ εἰκόνι" αὐτοῦ· ζῶντες [h] ἐβλήθησαν" [i] οἱ
δύο" εἰς τὴν λίμνην [k] τοῦ πυρὸς" [l] τὴν καιομένην" ἐν
[m] † θείῳ. Καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ 21
τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, τῇ [n] ἐξελθούσῃ" ἐκ τοῦ στό-
ματος αὐτοῦ· καὶ πάντα [o] τὰ" ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ
τῶν σαρκῶν αὐτῶν. Καὶ εἶδον [p] ἄγγελον καταβαίνοντα 1
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα τὴν [q] κλεῖν" τῆς ἀβύσσου, καὶ
[r] ἅλυσιν" μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. Καὶ ἐκρά- 2
τησε τὸν δράκοντα, [s] τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον", ὅς ἐστι
διάβολος καὶ [t] σατανᾶς [u], καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη,
Καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν [x] ἄβυσσον", καὶ [y] ἔκλεισε" 3
[z] †, καὶ ἐσφράγισεν [a] ἐπάνω αὐτοῦ", ἵνα μὴ [b] πλανᾷ'
[c] ἔτι τὰ ἔθνη", [d] ἄχρι [e] τελεσθῇ" [f] τὰ" χίλια ἔτη·

---

[m] † τῷ. [n] ἐκπορευομένη. [q] κλεῖδα.
[z] † αὐτὸν. [b] πλανήσῃ. [c] τὰ ἔθνη ἔτι.

(g) τὸ χάραγμα B. (h) βληθήσονται 36. 38. Erasm. Andr. 2. (i) = Æth. Arm. (k) = 14. tol. Vulg. ms. (l) τῆς καιομένης A. τοῦ καιομένου Ar. pol. Æth. Vulg. (m) = A. 9. 14. 16 29. 30* 33. (c. 34. 35) 38. al. 7. pluresve. Mt. k. l. p. r. Compl. Ed. Andr. 2. Areth. (n) A B. al. 28. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Slav. ed. Andr. Areth. (o) = 12. Erasm. (p) + ἄλλον 32. item post ἀγγ. 16. 39. Æth. Arm. Tychon. Ansb. Haymo. (q) A. al. 23. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. (r) *ferream* Slav. 3. *catenam ferream*, Slav. 4. (s) ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος A. ‖ τὸν ὄφιν seu τὸν δράκοντα = Æth. Slav. 4. Sed post ὅς ἐστιν addit ὁ ὄφις Slav. 4. (t) + ὁ A. 9. 38. al. 6. pluresve. Mt. l. o. p. Compl. Areth. (u) + ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην B. 7. 9. 14. 16. 29. 30. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 16. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Slav. 4. 10. Andr. 2. Areth. Ex cap. 12, 9. Sed non habent A. 12. 32. Alii. Mt. k. Frp. Copt. Arm. Slav. 3. Vulg. Andr. 1. Primas. Tychon. Auctor de prom. Aug. Nec in comment. attingunt Andr. et Areth. (x) θάλασσαν 30. + ᾅδου Arm. Sic vs. 1. verterat ἀβύσσου. (y) ἔδησεν 3. 12. Erasm. Andr. 1. (z) = A. al. 26. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Arm. Slav. 3. 4. Vulg. Andr. Areth. Synops. Primas. Tychon. Aug. Auctor de prom. (a) ἐμμεινᾶς αὐτὸν A. αὐτὸν Arm. (b) 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. 2. Areth. (c) A. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 11. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Vulg. Andr. 2. Areth. Primas. Aug. Auctor de prom. ‖ = ἔτι 14. ap. Mill. 40. Andr. 1. Tychon. (d) ἄχρι . . ἔτη = 33. Conf. infra not. z. (e) τελέσῃ Syr. τελεσθῶσι 40. Mt. k. Andr. 2. (f) = 12. Erasm. Andr.

[g] = καὶ″ μετὰ ταῦτα δεῖ αὐτὸν λυθῆναι μικρὸν
χρόνον.
4 Καὶ εἶδον θρόνους, καὶ [h] ἐκάθισαν ἐπ᾽ αὐτοὺς″, καὶ
κρίμα ἐδόθη αὐτοῖς· [i] καὶ τὰς ψυχὰς″ τῶν [k] πεπελεκι-
σμένων″ διὰ [l] τὴν μαρτυρίαν″ ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον
τοῦ θεοῦ, [m] καὶ″ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν [n] τὸ θηρίον″, οὔτε
[o] ∾ τῇ εἰκόνι″ αὐτοῦ, καὶ οὐκ [p] ἔλαβον″ τὸ χάραγμα
[q] ἐπὶ τὸ μέτωπον [r] † [s] καὶ″ ἐπὶ τὴν χεῖρα [t] αὐτῶν· [u] καὶ
ἔζησαν″, καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ [x] τοῦ″ χριστοῦ [y] — τὰ″
5 χίλια [z] ἔτη. [a] Οἱ [b] δὲ″ λοιποὶ [c] τῶν νεκρῶν″ οὐκ [d] ἔζησαν″
[e] ἄχρι″ τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη. [f] αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη.
6 Μακάριος [g] καὶ ἅγιος″ ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει
τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων [h] ὁ δεύτερος θάνατος″ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν,

---

[n] τῷ θηρίῳ. [o] ∾ τὴν εἰκόνα. [r] † αὐτῶν.
[d] ἀνέζησαν. [e] ἕως. [h] ὁ θάνατος ὁ δεύτερος.

(g) = A. 7. 8. 9. 14. 16. 29. 33. 38. 40. Mt. k. p. r. Ed. Syr. tol. Vulg. ms. Primas. Aug. Apring. Tychon. Auctor de prom. Sed post *μετὰ* addunt *δὲ* 29. 30. Syr. (h) *ἐκάθισεν ἐπ᾽ αὐτοὺς ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου* Æth. (i) *καὶ ταῖς ψυχαῖς* Andr. 2. *δοκιμάζειν τὰς ψυχὰς* Arm. (k) *πεπολεμημένων* A. (l) *nomen*, Cypr. (m) = Slav. ed. (n) A. 8. 9. 14. 16. 30. 33. (c. 35) 38. al. 8. Mt. k. l. p. Ed. Areth. in textu. (o) *τὴν εἰκόνα* Iidem (exc. 8. 9. 14. 16.) et 32. 34. 41. Mt. r. Erasm. Steph. 3. Ed. Andr. 1* Areth. in textu. ‖ *οὔτε τ. εἰκ. αὐτοῦ* = Arm. (p) *ἔλαβε* 26. 42. Mt. p. r. (q) + *τοῦ θηρίου* 32. *ejus*, Vulg. ed. (r) = A. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 31. 35.) 38. al. 13. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Slav. 4. (non 3.) Vulg. ed. Andr. 2. Areth. Cypr. Primas. Aug. (s) *ἢ* 12. Vulg. Andr. ed. Cypr. Primas. Aug. (t) + *τὴν δεξιὰν* Arm. (u) = Aug. *καὶ ἀνέζησαν* Slav. 3. ut videtur. (x) = 32. Erasm. Steph. 3. Ed. Andr. 2. (y) = A. 12. 32. 34. Mt. o. Compl. Erasm. Mill. Ed. Andr. *ἕως* Arm. (z) *ἔτη* ad *ἔτη* proximum = 7. 9. 14. 16. 29. 30. 33. al. 9. Mt. k. p. r. Syr. ‖ Vs. 5 = 11. ‖ *τὰ χίλια ἔτη* = Slav. 3. (sed extat in m.) 4. (a) *καὶ μετὰ ταῦτα ἐκ τῶν νεκρῶν οὐδεὶς ἀνέζησεν* Arm. (b) = A. Vulg. ed. ‖ *οἱ δὲ*] *καὶ οἱ* B. 12. 16. 32. 38. al. 5. Mt. l. o. Compl. Ed. Vulg. ms. Areth. (c) *τῶν ἀνθρώπων* B. 32. 34. *eorum*, Primas. Aug. (d) AB. 12. 16. 32. 33. al. 8. Mt. l. o. Compl. Ed. Copt. Slav. 3. Vulg. Andr. 2. Areth. Primas. Aug. *ἀνέστησαν* Andr. 1. (e) AB. 12. 16. 32. 38. al. 5. Mt l. o. Compl. Ed. Areth. *ἀλλ᾽ ἄχρι* Slav. 4. non 3. (f) + *ὅτι* 7. 16. 39. (g) = 14. Slav. 3. (non 4.) nec attingit Andreæ comm. slavonicus. Orig. Tychon. ed. (h) A. 7. 9. 14. 16. 29. 32. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 10. Mt. k.

ἀλλ᾽ ἔσονται ἱερεῖς τοῦ θεοῦ [i] καὶ τοῦ χριστοῦ", καὶ
βασιλεύσουσι [k] ∾ μετ᾽ αὐτοῦ" [l] χίλια ἔτη".
Καὶ [m] ∾ ὅταν τελεσθῇ" [n] τὰ" χίλια ἔτη, λυθήσεται 7
ὁ σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ· Καὶ ἐξελεύσεται 8
πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν [o] ταῖς" τέσσαρσι γωνίαις τῆς
γῆς, [p] τὸν γὼγ καὶ [q] τὸν" [r] μαγὼγ", [s] συναγαγεῖν"
[t] αὐτοὺς" εἰς [u] + τὸν" πόλεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸς [x] ÷ αὐτῶν"
ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης. [y] Καὶ ἀνέβησαν" ἐπὶ τὸ 9
πλάτος τῆς γῆς, καὶ [z] ∾ ἐκύκλωσαν" τὴν παρεμβολὴν
τῶν ἁγίων, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἠγαπημένην· καὶ κατέβη
πῦρ [a] ἐκ τοῦ οὐρανοῦ—ἀπὸ τοῦ θεοῦ" καὶ κατέφαγεν αὐτούς.
[b] Καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς, ἐβλήθη" εἰς τὴν λίμνην 10
τοῦ πυρὸς καὶ [c] θείου, ὅπου [d] ÷ καὶ" τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευ-
δοπροφήτης· [e] καὶ" βασανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς,
[f] εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων".

---

[k] ∾ μετὰ ταῦτα. [m] ∾ μετὰ. [z] ∾ ἐκύκλευσαν.

[a] ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.

---

l. p. r. Compl. Ed. Arm. Slav. ms. Vulg. Hippol. Andr. 2. Areth. Primas. Alii. ὁ διύτ. ὁ θάν. 30. (i) = 16. καὶ τοῦ κυρίου I. X. Arm. || + αὐτοῦ Syr. Erp. Vulg. ms. Fulgent. (k) 9. 16. al. 10. Mt. l. p. r. Ed. καὶ μετὰ ταῦτα 30. (l) = Slav. 3. 4. Fulg. τὰ χ. ἔτη 14. 18. Mt. k. Syr. (m) B. 7. 9. 14. 16. 29. 30. 33. al. 10. Mt. k. l. p. r. Ed. Arm. Slav. 4. (non 3.) Areth. ὅτι τελεσθῇ 12. ὅτι ἐτελέσθησαν Erasm. (n) = 2. 4. 19. (o) = 14. 37. Erasm. (p) + καὶ Arm. (q) = A. Erasm. Andr. 1. (r) μαγὼδ 8. μαγὼθ 11. || + καὶ 11. 12. 17. 32. Vulg. Andr. Primas. Aug. + *prehendet*, Arm. (s) συνάγει 12. *congregabit*, Vulg. item Primas. Aug. (t) αὐτοῦ 12. || σὺν αὐτοῖς πάντα τὰ στρατεύματα Arm. (u) + A. 7. 9. 14. 16. 30. 37. 38. al. 9. Mt. k. l. p. r. Compl. Ed. Areth. (x) + AB. 7. 9. 14. 16. 29. 30. 32. 35. al. 11. Mt. k. p. r. Ed. (y) = 14. (z) A. 9. 29. 30. al. 7. Mt. k. o. p. r. Compl. (a) Hoc ord. 14. 29. 30. 32. 33. (c. 35.) 38. al. 7. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Erp. Copt. Arm. Vulg. ms. Andr. 2. Areth. Tychon. Aug. || ἀπὸ τοῦ θεοῦ = A. 12. 18. Ar. pol. Slav. 4. Vulg. ms. Andr. 1. Primas. Tychon. semel. Rup. || ἐκ τοῦ οὐρανοῦ = Vulg. ms. (b) καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς Arm. (c) + τοῦ 32. 33. (c. 35.) al. 3. Mt. k. (d) + A. 7. 9. 14. 16. 30. 32. 33. (c. 35.) 38. al. 13. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Vulg. ed. Andr. 1. Areth. Primas. Aug. + ἦν Arm. Slav. 4. (non 3.) Hier. || + ἐβλήθησαν post ψευδοπρ. 32. (e) = Vulg. ed. Primas. Cassiod. (f) = 12. Arm. Slav. 3. (non 4.) εἰς αἰῶνα

11 Καὶ εἶδον θρόνον [g] μέγαν λευκὸν'', [h] καὶ τὸν καθήμενον ἐπ''
[i] αὐτὸν'', οὗ ἀπὸ προσώπου [k] ἔφυγεν [l] ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανὸς'',
12 καὶ τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς. Καὶ εἶδον [m] τοὺς νεκροὺς,
[n] μικροὺς καὶ μεγάλους'', [o] ἑστῶτας'' ἐνώπιον τοῦ [p] θρόνου'',
καὶ βιβλία [q] ἠνοίχθησαν''· καὶ [r] ἄλλο βιβλίον'' [s] ἠνεῴχθη'', [t] ὅ
ἐστι'' [u] τῆς ζωῆς''· καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γε-
γραμμένων [x] ἐν τοῖς βιβλίοις'', κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.
13 Καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς [y] νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ'', [z] καὶ ὁ
θάνατος καὶ ὁ ᾅδης [a] ἔδωκαν'' τοὺς [b] νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς''·
14 καὶ ἐκρίθησαν [c] ἕκαστος'' κατὰ τὰ ἔργα [d] αὐτῶν''. Καὶ

---

[g] λευκὸν μέγαν. [i] ∾ αὐτοῦ. [p] θεοῦ.
[q] ἠνεῴχθησαν. [r] βιβλίον ἄλλο.
[y] ἐν αὐτῇ νεκρούς. [b] ἐν αὐτοῖς νεκρούς.

αἰῶνος Andr. comm. in Andr. 1. sed *εἰς αἰῶνας αἰώνων* in Mt. o. ‖ *τῶν αἰώνων* = 16** Mt. k. Andr. 2. ‖ + *ἀμήν.* 16* (g) A. 7. 9. 14. 16. 30. al. 9. Mt. k. l. item p. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Slav. 3. 4. ed. Vulg. Areth. Primas. Aug. *μέγαν* = 26. Mt. r. (h) = 14. (i) 9. 12. 14. 16. 29. al. 16. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Ephr. Andr. 1. Areth. *αὐτῷ* 33. (c. 35.) Ephr. semel. Andr. 2. (k) + *ἐφοβοῦντο καὶ* Arm. (l) *ὁ οὐρ. καὶ ἡ γῆ.* 10. 37. Mt. o. Compl. Ar. pol. Æth. Slav. 4. ed. (non 3.) tol. Ephr. Andr. Primas. Aug. (m) = 14. 39. (n) = 29. 30. al. 4. Mt. p. r. *τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικροὺς* A. 12. 14. 16. 35. 38. al. 5. Mt. k. o. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Arm. Slav. 3. 4. Vulg. Andr. Areth. in comm. Iren. Primas. Tychon. Ambr. Aug. Alii. (o) = 2. 14. 30. Vulg. ms. Post *νεκροὺς* pon. 32. al. 3. Mt. l. Method. Areth. ‖ *ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου* = Primas. Aug. (p) AB. 7. 12. 14. 16. 29. 33. (c. 35.) 38. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. Vulg. Areth. Ambr. *throni Dei*, Auctor de prom. item Auctor ad Novat. (q) A. 11. 14. 32. 33. (c. 35.) Mt. l. Erasm. Ed. Areth. *ἠνοίγησαν* Andr. 2. *ἤνοιξαν* 29. 30. al. 6. Mt. p. r. *ἤνοιξεν* 9. 16. al. 3. (r) A. 14. 16. 30. 32. 33. (c. 35.) 38. al. 7. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Arm. Vulg. Andr. Areth. (s) *ἠνοίχθη* A. 7. 29. al. 3. Erasm. Ed. Areth. (t) = Arm. (u) *ἡ ζωὴ* 7. ‖ + *uniuscujusque*, Prim. Aug. Auctor de prom. (x) = Arm. (y) A. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 35.) al. 12. Mt. k. l. p. r. Ed. Slav. 4. 10. Vulg. Areth. Iren. Ambr. item Primas. et Aug. *νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς* 38. Erasm. Vulg. ms. *νεκροὺς αὐτῆς* Arm. Vulg. ms. Tychon. (z) *καὶ ὁ θάν. . . . ἔργα αὐτῶν* = 40. *καὶ ὁ θάν . . . ἐν αὐτοῖς* = 38. (a) = Arm. *ἔδωκε* A. Mt. l. (b) A. 9. 14. 16. 29. 30. 32. 33. (c. 35.) al. 8. Mt. k. l. p. r. Ed. Slav. 4. 10. Andr. 2. Areth. Iren. Primas. Ambr. Aug. *ἑαυτῶν νεκροὺς* 37. Compl. Arm. Vulg. ms. Tychon. *mortuos suos, qui in ipsis erant*, Vulg. ed. *ἑαυτοῦ νεκροὺς* 7. (c) = Slav. ed. non ms. (d) *αὐτοῦ* 7. 14. 29. 30. 32. 33. (c. 35.) al. 5. Mt. k. r. Andr. 2.

ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ
πυρός· [c] οὗτος" [f] ὁ θάνατος ὁ δεύτερος ἐστὶν * [g] + ἡ λίμνη τοῦ πυρός".
Καὶ εἴ τις οὐχ εὑρέθη ἐν [h] ∾ τῇ βίβλῳ" [i] τῆς ζωῆς" γε- 15
γραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.

Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν· ὁ γὰρ πρῶ- 1
τος οὐρανὸς καὶ ἡ [k] πρώτη" γῆ [l] ἀπῆλθον", καὶ [m] ἡ θά-
λασσα οὐκ ἔστιν" ἔτι. Καὶ [n] † [o] τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν, ἱερουσα- 2
λὴμ καινὴν εἶδον" καταβαίνουσαν [p] ἐκ τοῦ οὐρανοῦ *, ἀπὸ τοῦ θεοῦ"
ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην [q] κεκοσμημένην" τῷ ἀνδρὶ αὐ-
τῆς. Καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ [r] οὐρανοῦ", λε- 3
γούσης· ἰδοὺ, ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ

---

[f] ∾ ἐστιν ὁ δεύτερος θάνατος. [h] ∾ τῷ βιβλίῳ.
[l] παρῆλθε. [n] † ἐγὼ ἰωάννης.
[o] εἶδον τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν, ἱερουσαλὴμ καινήν.
[p] ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.

(c) *οὗτός ἐστιν ὁ δεύτερος θάνατος* = 18. 41. 42. Copt. Slav. 3. Primas. Auctor de prom. (Fortasse saltus a *πυρὸς* ad *πυρὸς*.) (f) *ὁ θάνατος ὁ δεύτερος ἐστὶν* A. 14. 16. 32. 33. (c. 35.) al. 7. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. tol. Vulg. ms. Areth. *ἐστὶν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος* 9. 10. 13. 37. Mt. o. Compl. Ar. pol. Slav. 4. 10. Vulg. *ὁ δεύτερος θάνατος ἐστὶν* 38. *ὁ δεύτερος ἐστὶν* (absque *θάνατος*) 29. 30. (g) + A. 7. 9. 14. 16. 29. 30. 32. 33. (c. 35.) 37. 38. 40. 44. al. 9. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Slav. 4. 10. Vulg. ms. tol. lips. 4. 5. (non Erp. Arm. Confer etiam not. c.) Hippol. Andr. Areth. Iren. Fulg. Ansb. Joachim. (h) 9. 14. 16. 29. 33. (c. 35.) al. 10. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. (i) = 35. (k) = 29. Arm. Slav. 3. (non 4.) Iren. Aug. Primas. Tychon. Post *γῆ* pon. Slav. ed. (l) 9. 29. 30. 32. 33. 38. al. 9. Mt. l. p. r. (item *ἀπῆλθαν* A.) Ed. Areth. Iren. Tert. Tych. *recesserunt*, Prim. Aug. *ἀπῆλθε* 2. 4. 11. ap. Mill. 35. Mt. k. Syr. Copt. Æth. Vulg. (m) *τὴν θάλασσαν οὐκ εἶδον*, A. *ἔστιν*] *ἔσται* Slav. 3. 4. (n) = AB. 7. 9. 12. 16. 29. 33. (c. 35.) 38. 46. al. 16. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. (ed. habet rec. in marg.) Slav. ms. tol. Vulg. ms. Andr. Areth. Iren. Aug. Prim. Tych. Alii. (o) AB. 7. 9. 12. 16. 29. 33. (c. 35.) 38. 46. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Arm. (ed. habet rec. in marg.) Slav. 4. 10. tol. Vulg. ms. Andr. Areth. Latini. || *ἁγίαν*] *magnam*, Primas. Aug. (p) AB. 16. 29. 30. 32. 33. (c. 35.) 38. al. 7. pluresque. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Slav. 3. 4. 10. Vulg. Andr. 2. Areth. Prim. Tych. Aug. || *ἀπὸ τοῦ θεοῦ* = 41. Iren. (q) = Mt. k. || *καὶ κεκοσμημένην ὡς νύμφην* Arm. (r) *θρόνου* A. 18. Arm. ed. in marg. Vulg. Iren. Ambr. Aug. Sed non Primas. Tych. Cassiod.

σκηνώσει μετ' αὐτῶν, [s] καὶ αὐτοὶ [t] λαὸς'' [u] αὐτοῦ'' ἔσονται,
4 καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς [x] μετ' αὐτῶν ἔσται'', [y] = Θεὸς αὐτῶν'', Καὶ
[z] ἐξαλείψει [a] † [b] πᾶν δάκρυον [c] ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐ-
τῶν'', [d] καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε πένθος οὔτε
κραυγὴ [e] οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι· [f] ὅτι'' τὰ πρῶτα
5 [g] ἀπῆλθον''. Καὶ εἶπεν [h] ὁ καθήμενος ἐπὶ [i] τῷ θρόνῳ''· ἰδοὺ,
[k] καινὰ πάντα ποιῶ''. [l] καὶ λέγει [m] = μοι·'' [n] γράψον· ὅτι''
6 οὗτοι οἱ λόγοι [o] πιστοὶ καὶ ἀληθινοί'' [p] εἰσι. Καὶ εἶπέ μοι· [q] ∽ γέ-

---

[t] ∽ λαοί. [x] ἔσται μετ' αὐτῶν. [a] † ὁ Θεός.
[i] τοῦ θρόνου. [o] ἀληθινοὶ καὶ πιστοὶ.
[q] ∽ γέγοναν· ἐγὼ τὸ. ∽ γέγονα τὸ.

(s) καὶ αὐτοὶ . . θεὸς αὐτῶν] θεὸς ὢν αὐτῶν 12. (t) 7. 9. 16. 29. 33. (c. 35.) 38. 46. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Vulg. Andr. 2. Areth. Aug. Ambr. Prim. Tych. (non Iren.) (u) αὐτῷ Arm. (x) AB. 16. 29. 30. 35. 38. al. 6. pluresve. Mt. l. p. r. Ed. Syr. Vulg. Areth. Iren. Ambr. || + *in terris*, Vigil. taps. || ὁ θεὸς μετ' αὐτῶν ἔσται = Arm. (y) = 7. 8. 16. 29. 30. 35. 38. al. 11. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Erp. Copt. Slav. 4. Andr. 2. Areth. Primas. Ambr. Aug. semel. (non Iren. Tych.) αὐτῶν θεὸς A. Vulg. θεὸς ὢν αὐτῶν 12. (z) ἐκλείψει 4. Syr. Areth. (a) = B. 7. 9. 12. 13. (16) 29. 30. 32. 35. 38. al. 15. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. Iren. gr. et lat. Andr. 1. Ambr. sæpe. (non Prim. Tych. Aug.) *Dominus*, lips. 6. (b) + ἀπ' αὐτῶν B. 2. 9. 13. 26. 29. 30. 35. 40. 41. 42. Mt. p. r. (c) = 40. 41. (d) καὶ ὁ θάνατος . . . ἀπῆλθον = 12. οὔτε πένθος . . . . ἔτι = 35. (e) + οὔτε νὺξ Arm. (f) = A. Erasm. Slav. 3. 4. *quæ*, Vulg. ms. (g) ἀπῆλθεν 16. 29. 32. 33. al. 5. Mt. k. l. p. Areth. || + ἰδοὺ γέγονε καινὰ τὰ πάντα. Æth. (h) + μοι Slav. 3. 4. 10. Arm. (i) A. 9. 12. 16. 29. 33. al. 11. Mt. k. l. p. r. Ed. Andr. 2. Areth. (k) πάντα καινὰ ποιῶ 16. 30. 32. 33. al. 5. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. καινὰ ποιῶ πάντα A. 35. 37. 38. Mt. o. Compl. Vulg. Primas. Iren. Alii. (l) καὶ . . εἰσι = 12. *et dicit Dominus: omnia scribe, quomodo ii sermones etc.* Iren. (m) = AB. 7. 9. 16. 29. 30. al. 4. Mt. p. r. Ed. Syr. Ar. pol. tol. Vulg. ms. Iren. (Primas. et Tychon. ap. Beng.) (n) = Primas. (o) AB. 16. 29. 30. 35. 38. al. 8. pluresve. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Slav. 3. 4. 10. Vulg. Areth. Iren. Prim. Tych. (p) + τοῦ θεοῦ B. 7. 9. 16. 29. 30. 35. al. 11. Mt. l. p. r. Ed. Syr. Areth. Post εἰσι pon. 32. 33. Ar. pol. (q) Receptam habent (B. 1. 10. 41.) Vulg. Primas. γέγονε· ἐγὼ τὸ Arm. Ar. pol. γέγονε· τὸ 17. si accurate collatus est. *Facta sunt* (γέγοναν) Iren. cujus allegatio hoc ipso verbo finitur. γέγοναν· (γεγόνασι· 38) ἐγώ εἰμι τὸ. A. 38. γέγονα ἐγώ εἰμι τὸ 39. Slav. 10. γέγονα ἐγὼ τὸ 7. 11. 12. 13. 26. 32. 33. (c. 35.) Mt. k. l. Syr. Andr. 1. Areth. γέγονα τὸ 2. 4. 5. 8. 9. 16. 18. 19. 27. 29. 30. 37. 40 42. Mt. o. p. r. Compl. Ed. Andr. 2. ἐγώ εἰμι τὸ (absque γέγονε) Copt. Slav. 3. 4. luxov. Tychon. ἐγὼ τὸ Erp.

γονε. ἐγώ εἰμι τὸ" Α καὶ τὸ Ω, [r][s] ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ
τέλος". ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω [t] + αὐτῷ" ἐκ [u] τῆς πη-
γῆς" τοῦ ὕδατος [x] τῆς ζωῆς" δωρεάν· [y] Ὁ νικῶν [z] ∾ κλη- 7
ρονομήσει" [a] ταῦτα", καὶ ἔσομαι [b] αὐτῷ Θεὸς, καὶ αὐτὸς
ἔσται μοι [c] ὁ" υἱός. [d] Τοῖς δὲ δειλοῖς" καὶ ἀπίστοις, [e] + καὶ 8
ἁμαρτωλοῖς" [f] καὶ ἐβδελυγμένοις", καὶ φονεῦσι καὶ πόρνοις,
καὶ [g] φαρμακοῖς" καὶ εἰδωλολάτραις, καὶ πᾶσι τοῖς [h] ψευ-
δέσι", τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ
θείῳ ὅ ἐστιν, [i] ὁ θάνατος ὁ δεύτερος". Καὶ ἦλθεν [k] † [l] εἷς" 9
[m] + ἐκ" τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς [n] ἑπτὰ"
φιάλας [o] τὰς γεμούσας" [p] — τῶν" ἑπτὰ πληγῶν τῶν

[z] ∾ δώσω αὐτῷ. [a] πάντα. [d] Δειλοῖς δέ.
[g] φαρμακεῦσι. [i] δεύτερος θάνατος. [k] † πρός με.

(r) + καὶ 29. 30. al. 3. p. r. (s) = 12. ἀρχὴ καὶ τέλος 32. 37. al. 2. item 46. Mt. l. o. Compl. Areth. (t) + αὐτῷ B. 9. 30. 33. (c. 35.) al. 9. Mt. l. p. r. Areth. (u) = A. Slav. 3. Ante δώσω pon. Slav. 4. (x) = 16. 35. 39. Arab. ζώσης Copt. lips. 5. Primas. (y) Vs. 7 = 12. (z) B. 16. 29. 30. 32. 33. (c. 35.) al. 13. Mt. l. p. r. Ed. Slav. 4. 10. Areth. Receptam habent A. (7. 9. 17.) 37. 38. 46. Mt. k. o. Compl. Erasm. Verss. Andr. Tert. Cypr. Fulg. Prim. Tych. Cassiod. Utrumque sic conjung. δώσω αὐτῷ ταῦτα, καὶ κληρονομήσει ταῦτα Slav. 3. (a) AB. al. 21. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Slav. 3. 4. 10. Vulg. Andr. Areth. Tert. Cypr. Fulg. Prim. Tych. ταῦτα πάντα Arm. (b) ἐγὼ αὐτῶν Θεὸς καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι υἱοί. Arm. Andr. 1. Tert. || αὐτῷ] αὐτῶν A. || αὐτὸς] = A. (c) = A. 7. 9. 16. 29. 30. 32. 35. al. 5. Mt. p. (fortasse etiam k. l. o. r.) Compl. Ed. Andr. Areth. (d) AB. al. 25. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (e) + B. 7. 9. 12. 16. 29. 33. (c. 35.) 38. al. 17. Mt. o** al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Slav. 10. et (omisso καὶ) 4. Andr. 2. Areth. Sed non A. Erp. Copt. Arm. Slav. 3. Vulg. Tert. Fulg. Prim. Tych. (f) = Arm || = καὶ 12. Andr. 1. Tychon. (g) A. al. 25. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. || = Ar. pol. || Idem (synonymo usus vocabulo) repetit post εἰδωλολάτραις Arm. (h) ψεύσταις A. Sed Arethas in comm. ψευδέσιν, ait, οὐ τοῖς ψεύσταις. || + *impiis*, Arm. (i) A. 16. 29. 38. Alii multi. Mt. k. p. r. Compl. Ed. (Syr. Arm. Slav. 3. 4. ed. Vulg.) Alii aliter. (k) = AB. al. 22. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. (non Arr.) Copt. Æth. (non Arm.) Slav. 3. (non 4.) Vulg. (non lips. 4) Andr. Areth. Primas. εἰς μὲ 9. (l) = 12. ὁ πρῶτος 35. 38. (m) + A. 7. 9. 12. 16. 29. 32. 33. 37. al. 10. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Syr. Erp. Æth. Slav. ms. et ed. Vulg. Areth. (n) = Slav. 4. Vulg. Tychon. || Primum ἑπτὰ = Ar. pol. (o) γεμούσας 16. 29. 30. 38. al. 3. pluresve. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Andr. 2. Areth ἐχούσας 35. τῶν γεμόντων A. 12. (p) = 29. 30* 32. 33. 38. al. 4. pluresve. Mt. l. p. r. Ed. Areth.

ἐσχάτων, [q]καὶ" ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ, λέγων· δεῦρο, [r]δείξω
10 σοι [s]∾ τὴν νύμφην τοῦ ἀρνίου τὴν γυναῖκα." Καὶ [tu]ἀπή-
νεγκέ" με [x]ἐν πνεύματι" ἐπ' ὄρος μέγα [y]καὶ ὑψηλὸν",
καὶ ἔδειξέ μοι τὴν πόλιν [z]† τὴν ἁγίαν ἱερουσαλὴμ, κα-
ταβαίνουσαν [a]ἐκ" τοῦ οὐρανοῦ [b]∾ ἀπὸ" τοῦ θεοῦ,
11 "Ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ[c]· [d]† ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος
λίθῳ τιμιωτάτῳ, [e]ὡς λίθῳ" ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι[f]·
12 [g]"Ἔχουσα" τεῖχος μέγα καὶ ὑψηλὸν, [h]ἔχουσα" πυλῶνας
δώδεκα, [i]καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα", καὶ
ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα, [k]ἅ ἐστι" τῶν δώδεκα φυ-
13 λῶν [l]τῶν υἱῶν" ἰσραήλ. [m]Ἀπὸ ἀνατολῶν", πυλῶνες τρεῖς·

---

[s] ∾ τὴν γυναῖκα τοῦ ἀρνίου. ∾ τὴν γυναῖκα, τὴν νύμφην τοῦ ἀρνίου.

[z] † τὴν μεγάλην. [b] ∾ ἐκ. [d] † καί.

[g] ἔχουσάν τε. [h] ἔχουσαν.

[m] ἀπ' ἀνατολῆς.

(q) = Arm. (r) + *καὶ* Slav. 4. Vulg. ed. + *ἵνα* Slav. 4. ant. (s) *τὴν γυναῖκα τοῦ ἀρνίου* Vulg. ms. Tychon. semel. *τὴν νύμφην τοῦ ἀρνίου* demidov. Vulg. ms. Apring. *τὴν νύμφην, τὴν γυναῖκα τοῦ ἀρνίου* A. 33. (c. 35.) 38. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Vulg. Cypr. Firmic. Prim. Tych. semel. *τὴν νύμφ. καὶ γυν. τ. ἀρνίου* Arm. *τὴν γυναῖκα* (*καὶ* 13. 32.) *τὴν νύμφην τοῦ ἀρνίου* 7. 13. 16. 29. 30. 32. al. 12. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Ar. pol. Areth. Cypr. (t) + *λαβὼν* Arm. (u) *ἀπήγαγε* Mt. k. (x) = Primas. Cassiod. Ante *καὶ ἔδειξε* pon. Arm. *spiritus*, Ambr. (y) = Slav. 4. Cypr. Firmic. Ante *μέγα* pon. Arm. Non attingit Andr. ‖ *καὶ* = 12. (z) = AB. 7. 9. 16. 29. 30. 38. al. 12. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Slav. 4 (non 3.) Vulg. Areth. Cypr. Firmic. Prim. Ambr. ‖ *μεγάλην καὶ ἁγίαν* 12. 17. 32. 33. (c. 35.) Arm. (a) *ἀπὸ* 11. 22. 33. (c. 35.) Mt. r. (b) *ἐκ* 9. 11. 16. 29. 22. 33. (c. 35.) al. 9. Mt. l. p. r. Ed. Areth. ‖ *ἀπὸ τοῦ θεοῦ* = Vulg. ms. Hier. Tychon. Cassiod. (c) + *τὴν φωτίζουσαν αὐτὴν* 32. (d) = A. 9. 16. 29. 33. 38. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Copt. Slav. 3. 4. tol. Vulg. ms. Tychon. Beda. Ansb. Rup. Apring. Joach. *καὶ ἐν αὐτῇ φωστὴρ* Arm. *ὡς φωστὴρ* Syr. (e) = 7. 12. 17* 18. 38. Mt. k. Erasm. Andr. 2. Slav. 4. non 3. (f) + *καὶ ζῶντι* Arm. (g) A. al. 19. Mt. o. al. 4. Erasm. Ed. Andr. (h) Iidem fere, et Iips. 5. *ἔχον* Vulg. Primas. (i) *δώδεκα* ad *δώδεκα* = A. Syr. (k) = Primas. Post *ἅ ἐστι* + (*τὰ*) *ὀνόματα* A. 7. 9. 16. 29. 35. 38. al. 12 et Barb. 2. Mt. l. p. r. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Slav. 3. Vulg. Areth. ‖ *καὶ ὀνόματα ἑκάστων ἐπὶ τῶν πυλώνων γεγραμμένα κατὰ τὰς ιβ. φυλὰς* Arm. (l) = 12. 27. Mt. k*. *τοῦ* 32. Andr. ‖ *τῶν* = A. 16. 29. 30* 33. (c. 35.) 38. al. 3. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. (m) 7. 9. 12. 16. 29. 30. 33. (c. 35.) 38. al. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Areth.

ⁿ + καὶ" ἀπὸ βοῤῥᾶ, πυλῶνες τρεῖς· ⁿ + καὶ" ἀπὸ ᵒ νότου",
πυλῶνες τρεῖς· ⁿ + καὶ" ἀπὸ δυσμῶν, πυλῶνες τρεῖς. Καὶ 14
ᵖ τὸ" τεῖχος τῆς πόλεως ἔχον θεμελίους δώδεκα, καὶ
ᑫ ἐν αὐτῷ." ʳ ÷ δώδεκα" ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων
ˢ τοῦ ἀρνίου. Καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ ᵗ, εἶχε ᵘ ˣ ÷ μέτρον" 15
κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν, καὶ τοὺς πυ-
λῶνας ʸ αὐτῆς", καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς. Καὶ ἡ πόλις τε- 16
τράγωνος ᶻ κεῖται", καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς ᵃ †, ὅσον ᵇ =
καὶ" τὸ πλάτος ᶜ. καὶ ἐμέτρησε τὴν πόλιν ᵈ τῷ καλάμῳ
ἐπὶ ᵉ σταδίους δώδεκα χιλιάδων" ᶠ· τὸ μῆκος καὶ τὸ πλά-
τος ᵍ καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς" ἴσα ἐστί. Καὶ ʰ ἐμέτρησε" τὸ 17
τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν τεσσαράκοντα τεσσάρων ⁱ πηχῶν,
μέτρον" ἀνθρώπου, ὅ ἐστιν ἀγγέλου. Καὶ ᵏ ἦν" ἡ ἐνδόμη- 18
σις τοῦ τείχους ˡ αὐτῆς", ἴασπις· καὶ ἡ πόλις χρυσίον κα-
θαρὸν ᵐ ∾ ὁμοία" ὑάλῳ καθαρῷ ⁿ. ᵒ — Καὶ" οἱ θεμέλιοι 19

ᑫ ἐν αὐτοῖς. ᵃ † τοσοῦτόν ἐστι. ᵐ ∾ ὅμοιον.

(n) + καὶ A. 9. 16. 29. 33. (c. 35.) 38. al. 13. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Arm. Slav. 3. Vulg. ed. (non tol. demid. lips. 4.) Areth. Hier. (o) μεσημβρίας Erasm. (p) = Erasm. (q) A. al. 24. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Vulg. ms. Andr. Areth. Primas. Tychon. (r) + δώδεκα s. δυοκαίδεκα A. al. 28. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Arm. Slav. 4. (non 3.) Vulg. Andr. Areth. Sed non lips. 6. Prim. Tych. (s) + et, Vulg. ms. Primas. (t) + ἄγγελος Slav. 4. (u) + ἐν ταῖς χερσὶ Slav. 4. item Arm. (x) + A. al. 26. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Slav. 3. 4. Vulg. Andr. 2. Areth. item Primas. (y) = αὐτῆς 12. Slav. 3. || αὐτῆς ad αὐτῆς = B. 7. 9. 16. 29. 30. al. 12. Mt. o. p. r. Compl. Ed. || αὐτῆς posterius] = Slav. 4. Vulg. (z) ἦν Arm. (a) = A B. al. 27. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Slav. 3. 4. Andr. Areth. (b) = B. 7. 9. 16. 29. 30. 33. (c. 35.) 38. al. 13. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (c) + καὶ τὸ ὕψος ἐστιν Arm. Deinde pergit: καὶ ἦν τὸ μέτρον τοῦ μήκεος αὐτῆς ιβ. χιλ. σταδ. καὶ τὸ πλάτος etc. (d) + ἐν 11. 12. 32. Erasm. Ed. Andr. || + et portas ejus, lips. 5. (e) σταδίων ιβ. χιλιάδας 35. Primas. item Vulg. σταδίων ιβ. χιλιάδων Erasm. Steph. 3. Ed. Andr. (f) + δώδεκα B. 9. 16. 29. 30. 33. al. 12. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Syr. || + εἰς 18. (g) = 35. Ante τὸ πλάτος pon. Vulg. ed. || αὐτῆς] τῆς πόλεως Slav. 4. (h) = 9. 29. 30. 33. (c. 35.) 38. al. 10. Mt. k. l. p. r. Ed. (i) μέτρον Erp. (144 *staturas hominis.*) Vulg. ms. Primas. in summario libri V. σταδίων, μέτρον Arm. πηχῶν (omisso μέτρον) Slav. 4, non 3. (k) = A. Syr. Æth. (l) = 32. τῆς πόλεως Arm. (m) ὅμοιον A.

[p] τοῦ τείχους" τῆς πόλεως [q] παντὶ λίθῳ τιμίῳ [r] κεκοσμημέ-
νοι". [s] ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος, ἴασπις· ὁ δεύτερος, σάπφειρος·
20 ὁ τρίτος, [ss] ∾ χαλκηδών"· ὁ τέταρτος, σμάραγδος· Ὁ
πέμπτος, σαρδόνυξ· ὁ ἕκτος, [t] ∾ σάρδιος"· ὁ ἕβδομος,
χρυσόλιθος· ὁ ὄγδοος, βήρυλλος· ὁ ἔννατος, τοπάζιον· ὁ
δέκατος, [u] χρυσόπρασος"· ὁ ἑνδέκατος, ὑάκινθος· ὁ δωδέ-
21 κατος, [x] ἀμέθυστος". Καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες, δώδεκα
μαργαρῖται· ἀνὰ εἷς ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ ἑνὸς
μαργαρίτου, καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως, [y] χρυσίον κα-
22 θαρὸν ὡς ὕαλος [z] διαυγής". Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ·
ὁ γὰρ κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ναὸς αὐτῆς ἐστι,
23 καὶ τὸ ἀρνίον. Καὶ ἡ πόλις οὐ χρείαν ἔχει τοῦ ἡλίου
οὐδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν [a] † * [b] ∾ αὐτῇ· ἡ γὰρ"
δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτισεν αὐτὴν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ
24 ἀρνίον. Καὶ [c] περιπατήσουσι τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς". καὶ οἱ
βασιλεῖς [d] τῆς γῆς" φέρουσι [e] τὴν" δόξαν [f] = καὶ τὴν

[ss] ∾ καρχηδών. [t] ∾ σάρδιον. [z] διαφανής. [a] † ἐν.
[b] ∾ αὐτὴ γὰρ ἡ. [c] τὰ ἔθνη τῶν σωζομένων ἐν τῷ φωτὶ
αὐτῆς περιπατήσουσι.

---

9. 16. 29. 33. (c. 35.) 38. al. 13. Mt. k. l. o p. Compl. Ed. (Syr.) Slav. 3. 4. Vulg. Andr. Areth. Tychon. (n) + καὶ λευκῷ Arm. (o) = A. 29. 32. 33. 38. al. 9. pluresve. Mt. k. l. p. r. Ed. Slav. 4. Vulg. ms. Areth. Beda. Rup. Joach. (p) = Arm. (q) + ὅμοιοι 32. (r) = Arm. Tych. ‖ *Fundamenta autem ex omni lapide pretioso*. Sic, omissis reliquis, Primas. in textu et comm. (s) ὁ θεμέλιος usque ad ἀμέθυστος vs. 20. = 12. (ss) καρχηδὼν 35. χαρκητὸν Copt. (t) A. 9. 16. 29. 33. al. 9. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. (u) χρυσόπασος 29. 30* Mt. p. Alii aliter: (x) ἀμέθυσος 29. 32. 38. al. 7. Mt. k. l. o. Erasm. Andr. Areth. (y) + ὡς Slav. 4, non 3. (z) A. 7. 9. 12. 16. 29. 33. (c. 35.) 38. 46. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. ‖ = Ar. pol. (a) = AB. al. 21. Mt. k. l. p. r. Erasm. Ed. Areth. Primas. (b) B. 7. 9. 12. 16. 29. al. 11. Mt. k. p. r. item l. Ed. ‖ γὰρ = Slav. 4, non 3. (c) A. al. 26. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. ed. qu. et ms. Ar. pol. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. Vulg. Andr. Areth. Primas. Tych. Haymo. Ansb. Rup. περιπατήσουσιν αὐτῆς Sic 39. Recepta (quæ extat in Syr. ed. qu. et in Erp.) est ex Andreæ scholio. (d) = Mt. l. (e) αὐτῷ 9. 16. 29. 32. 46. al. 11. Mt. l. p. r. Ed. αὐτῶν 30. ‖ φέρουσι . . αὐτήν.] *illustres facti sunt e gloria ejus*. qs. φέρουσι δόξαν ἐκ τῆς τιμῆς αὐτῆς Arm. (f) = A. 10. 11. 17. 18. 38. Mt. k.

τιμὴν″ [g] αὐτῶν″ εἰς αὐτήν. Καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ 25
κλεισθῶσιν ἡμέρας [h]· (νὺξ γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ·) [i] Καὶ 26
οἴσουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν″ [k].
[l] Καὶ″ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτὴν πᾶν [m] κοινὸν″, καὶ [n] ∾ ποι- 27
οῦν″ βδέλυγμα καὶ ψεῦδος· εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ
βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου. Καὶ ἔδειξέ μοι [o] † ποτα- 1
μὸν ὕδατος [p] ζωῆς″, [q] λαμπρὸν″ [r] ὡς κρύσταλλον″, ἐκ-
πορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου. [s] Ἐν 2
μέσῳ τῆς [t] πλατείας″ αὐτῆς καὶ [u] τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν
[x] ∾ καὶ ἐντεῦθεν″ ξύλον ζωῆς, ποιοῦν καρποὺς δώδεκα,
κατὰ μῆνα [y] † [z] ∾ ἕκαστον ἀποδιδοῦν″ τὸν καρπὸν αὐ-

---

[m] κοινοῦν. [n] ∾ ποιῶν. [o] † καθαρὸν. [x] ∾ καὶ ἐκεῖθεν.
[y] † ἕνα. [z] ∾ ἀποδιδοὺς ἕκαστος seu ἕκαστον. ∾ ἀποδιδοὺς ἑκάστῳ.

Erasm. Ed. Erp. Copt. Æth. Andr. Primas. Tych. Ambr. || τὴν bis] = 29. 30. 32. 46. Alii. Mt. l. p. r. Conf. etiam not. anteced. (g) τῶν ἐθνῶν 9. 16. 29. 30. 32. 33. (c. 35.) 46. al. 14. Mt. l. p. r. Ed. Syr. Slav. 4. || = Slav. 3. (h) + καὶ νυκτὸς Æth. Arm. Pergit Arm: ἀλλ' ἠνεῳγμένοι εἰσιν ἀεί· καὶ νὺξ οὐκ ἔσται, omisso ἐκεῖ, quod abest etiam a Slav. 3, et pro quo Areth. in textu habet ἐν αὐτῇ. (i) Vs. 26 = Erasm. Ἀλλὰ ἡ δόξα καὶ ἡ τιμὴ τῶν ἐθν. etc. Arm. (k) + ἵνα εἰσέλθωσι. 9. 19. 29. 30. 32** 38. al. 10. Mt. l. p. r. Ed. Areth. Sed nulla versio, præter Slav. 4. (l) = 12. 13. Vulg. (m) A. 7. 16. 29. 30. 32. 33. (c. 35.) 38. al. 13. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Slav. 5. ed. Vulg. Andr. Areth. Iren. Prim. Tych. || *omnis immundus et coinquinatus*, Slav. 4. (n) ποιῶν A. 18. 41. Ed. Arr. (Syr. Vulg. Latini.) ὁ ποιῶν 7. 16. 29. 30. 38. al. 6. Mt. k. p. r. Ed. || = Arm. (o) = AB. 9. 16. 29. 30. 35. al. 12 et Barb. 1. Mt. k. p. r. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Slav. 10. Vulg. Hilar. Primas. Tych. Ambr. Vigil. Fulg. Cassiod. Post ποταμὸν pon. 26. 32. 33. 38. 46. Mt. l. o. Compl. Slav. 3. 4. Andr. Areth. Post ζωῆς pon. Gallicanus unus ap. Bentlej. (p) ζῶντος Arm. Vulg. ms. et ed. sixt. Ambr. Alii. || = Tychon. (q) = 40. Arm. Tychon. (r) καὶ κρυστάλλινον Slav. 4. 10. (non 3. 5.) κρυσταλλίζοντα Arm. (s) + καὶ πορεύεται Arm. + *fluentem*, Vigil. taps. (t) πόλεως 4. Mt. l. Utrumque jung. 18. Loco αὐτῆς habet πόλεως Arm. (u) + τοῦ χείλεος Arm. (x) = 12. 35. καὶ ἐκεῖθεν AB. 7. 16. 29. 33. 38. al. 15. Mt. l. p. r. Ed. Syr. Slav. 4. 10. (non 3. 5.) Arm. Areth. Hilar. || *ex utraque parte*, Latini fere, item Arr. (y) = A. 7. 12. 16. 29. 33. 35. 38. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Slav. ms. et ed. (z) ἀποδιδοῦν] ἀποδιδοὺς B. 9. 16. 35. 38. al. 13. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. ἀποδιδόντα 29. Erasm. Slav. 4. Vulg. ms. Haymo. Ante ἑκαστ. pon. B. al. 16. Mt. k. l. p. r. || ἕκαστον] = 35. ἑκάστῳ B. Slav.

τοῦ [a] καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου [b] εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν.
3 Καὶ πᾶν [c] κατάθεμα" οὐκ ἔσται [d] ∾ ἔτι"· καὶ ὁ θρόνος τοῦ
θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ [e] ἔσται", καὶ οἱ δοῦλοι [f] αὐτοῦ
4 [g] λατρεύσουσιν αὐτῷ· Καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ,
5 καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. Καὶ νὺξ
οὐκ ἔσται [h] = ἔτι"· καὶ [i] οὐ χρεία" [k] λύχνου καὶ [l] φωτὸς"
[m] ἡλίου", ὅτι κύριος ὁ θεὸς [n] φωτιεῖ" [o] + ἐπ'" αὐτούς· καὶ
βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. [p]
6 Καὶ [q] ∾ εἶπέ" μοι· οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀλη-
θινοί· καὶ κύριος ὁ θεὸς τῶν [r] πνευμάτων τῶν" προφητῶν ἀπέ-

---

[c] καταναθεμα. [d] ∾ ἐκεῖ. [h] ∾ ἐκεῖ.
[i] χρείαν οὐκ ἔχουσι. ∾ οὐκ ἔξουσι χρείαν. [n] φωτίζει.
[q] ∾ λέγει. [r] ἁγίων.

---

4. ἕκαστος 9. 16. 38. al. 10. Mt. p. ‖ *reddens fructum suum per XII menses et per XII annos*, lips. unus in marg. (a) καὶ τὰ . . ἔσται ἔτι = 12. καὶ τὰ . . ἐθνῶν = Slav. 4. (b) + καταγγέλλεται 11. 32. 33. Ex Andreæ scholio. ‖ ἦν θεραπεία Arm. (c) A. al. 23. et Barb. 1. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Slav. 10. Andr. Areth. *deciduum*, Syr. *impurum*, Erp. *maledictum*, Ar. pol. Vulg. Primas. ἀνάθεμα (servato græco verbo) Slav. 3. 4. 5. et ed. (d) ἐκεῖ 7. 9. 32. 33. 38. 46. al. 4. Mt. k. l. o. Compl. Andr. Areth. item Ar. pol. Post θεοῦ pon. ἐκεῖ 26. Utrumque sic: ἐκεῖ οὐκ ἔτι ἦν Arm. (e) = 18. ἦν Arm. *erunt* (præcedente *sedes*,) Vulg. Sed *erit*, Primas. Tych. Apring. Fulg. bis. ‖ + *et non erit annus super servos Dei*, Æth. (f) τοῦ θεοῦ 7. Mt. k. Æth. (g) ἐλάτρευον αὐτῷ. καὶ εἶδον et mox: νὺξ οὐκ ἦν Arm. (h) = 9. 30. 38. al. 7. Mt. p. r. Ed. Auctor de prom. ἔτι A. 2. 19. Ed. Syr. (non Arr.) Vulg. Ambr. Prim. Tych. (i) 7. 9. 16. 38 al. 11. Mt. p. r. item (οὐ χρείαν) 30. Ed. Slav. 10. item (οὐ χρεία ἦν) Slav. 4. οὐκ ἔξουσι χρείαν A. Syr. Arr. Copt. Vulg. Andr. ap. Bentlej. et Wetst. Palamas. (k) + φωτὸς A. 18. Mt. k. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Slav. 3. 5. ed. Vulg. Andr. 1. et Andr. ap. Bentl. Palamas. Ambr. semel. Primas. Tych. Post λύχνου pon. 38. ‖ λύχνου καὶ = 35. (l) φῶς A. 11. 12. 32. Mt. 1. ‖ = lips. 5. (m) = 7. 9. 16. 30. al. 9. Mt. p. r. Ed. Ar. pol. Slav. 4. 10. ‖ Legendum videtur vel: φωτὸς λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου, vel: λύχνου καὶ φωτὸς. (n) 7. 16. 30. 35. 38. al. 12. Mt. k. o. p. r. Compl. Ed. Slav. 4. 10. Vulg. ed. φωτίσει A. 12. 42. Palamas. (o) + A. Ed. Palamas. Iren. Ambr. semel. Primas. Tych. (p) + ἀμήν. Slav. 3. 5, non 4. 10. Ambr. (q) λέγει. 7. 9. 16. 30. 38. al. 11. Mt. k. o. p. r. Compl. Ed. (r) AB. 7. 9. 16. 30. 32. 38. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Æth. Slav. 4. 10. (non 3. 5.) Vulg. Andr. in comm. Areth. Prim. πνευμάτων τῶν ἁγίων Copt. κύριος ὁ τῶν πνευμάτων θεὸς τῶν ἁγίων 35. *Spiritus*, lips. 5. *et Spiritus*, Vigil. taps.

στειλε τὸν ἄγγελον αὐτοῦ [s] δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ",
ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει. [t] + καὶ" ἰδού, [u] "ἔρχομαι ταχύ"· 7
μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους [x] τῆς προφητείας" [y] τοῦ
βιβλίου τούτου". Καὶ ἐγὼ Ἰωάννης, ὁ [z] ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα" 8
καὶ ὅτε ἤκουσα [a] ∾ καὶ ἔβλεψα", [b] ∾ ἔπεσον" προσκυ-
νῆσαι [c] ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου" τοῦ δεικνύ-
οντός μοι ταῦτα. Καὶ λέγει μοι· ὅρα μή [d]· σύνδουλός 9
σου [e] † εἰμί, καὶ τῶν ἀδελφῶν σου [f] τῶν προφητῶν", [g] καὶ"
τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου· τῷ θεῷ
προσκύνησον. [h] Καὶ λέγει μοι"· μὴ σφραγίσῃς τοὺς 10
λόγους [i] τῆς προφητείας" τοῦ βιβλίου τούτου· [k] ὁ καιρὸς"
ἐγγύς ἐστιν. Ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω [l] ἔτι", [m] καὶ ὁ 11
[n] ῥυπαρὸς ῥυπαρευθήτω" ἔτι, [o] καὶ ὁ δίκαιος [p] δικαιοσύνην ποιησάτω" ἔτι,

---

[z] βλέπων ταῦτα καὶ ἀκούων. [a] ∾ καὶ ὅτι εἶδον.
[b] ∾ ἔπιτα. [e] † γάρ. [k] ὅτι ὁ καιρός. ∾ ὁ καιρὸς γάρ.
[n] ῥυπῶν ῥυπωσάτω. [p] δικαιωθήτω.

(s) = 30* al. 6. Mt. p. r. (t) + A. 7. 9. 16. 30. 32. 35. al. 9. et Barb. 1. Mt. k. p. r. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Slav. 3. 4. Vulg. ed. Andr. 1. Areth. (u) ἔρχεται ἐν τάχει 12. || + ὡς κλέπτης Æth. (x) = Slav. 4. Vulg. ms. (y) ταύτης Syr. polygl. Arm. Ambr. (z) A. 12. 16. 30. 35. 38. al. 9. Mt. k. o. p. item r. Compl. Ed. Syr. Vulg. item Arm. Andr. 2. Prim. Cassiod. βλέπων καὶ ἀκούων ταῦτα 32. 33. Mt. l. Slav. 3. 4. Dionys. Andr. 1. Areth. (a) καὶ ἔβλεπον A. Ed. καὶ εἶδον 16. 35. 38. καὶ ὅτι εἶδον B. 7. 9. 30. al. 9. Mt. k. p. r. Ed. (b) ἔπεσα 16. 30. 35. 38. pluresve. Erasm. Steph. 3. Ed. (c) τῷ ἀγγέλῳ Arm. πρὸ ποδῶν τοῦ ἀγγέλου A. Ed. (d) + ποιήσῃς 32. Arr. Vulg. Prim. Aug. + προσκυνήσῃς μοι Æth. item Arm. Conf. not. ad cap. 19, 10. (e) = A. 7. 9. 12. 30* 32. 33. (c. 35.) 38. 46. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Slav. 3. 4. demidov. Vulg. ms. Athan. Andr. Areth. Cypr. Beda. Joach. (f) = Erasm. Arm. Sed hic cum 32. Vulg. ed. Prim. post λόγους + τῆς προφητείας. (g) = 12. 32* al. 5. Mt. k. l. o. Compl. Slav. 3. 4. Andr. 2. Areth. Primas. (h) = 10. καὶ Æth. || + πάλιν Arm. (i) = 30. lips. 4. τοὺς προφητικοὺς Arm. (k) 4. 16. 27. 30. Mt. l. Slav. 3. Areth. ὁ καιρὸς γὰρ A. al. 14. Mt. k. p. r. Ed. Syr. Copt. Slav. 4. Vulg. ὁ γὰρ καιρὸς 18. 40. Andr. 1. (l) ἔτι quater = Arm. (m) καὶ ὁ ῥ. ῥ. ἔτι = A. 20. 21. 33. (c. 35.) (n) 7. 9. 12. 16. 30. 38. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. ῥυπαρὸς ῥυπανθήτω 18* 32. Orig. bis. || + καὶ ὁ καθαρὸς καθαρισθήτω ἔτι Orig. (o) καὶ ὁ δίκ . . . ἁγιασθήτω ἔτι = Andr. 1. (p) A. 7. 9. 12. 16. 30. 32. 33. (c. 35.) 46. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Slav. 3. 4. ed. tol. demid. lips. 5. Vulg. ms. Andr. Areth.

2 [q]καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι". [r]† Ἰδοὺ, ἔρχομαι ταχὺ,
καὶ ὁ [s]μισθός" μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ
3 ἔργον αὐτοῦ [t]—ἔσται". Ἐγὼ [u]† τὸ Α καὶ τὸ Ω,
4 [x]ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. Μακάριοι οἱ [y]∾ποι-
οῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ", ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν
ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς
5 τὴν πόλιν. [z]"Ἔξω [a]† οἱ κύνες καὶ οἱ φαρμακοὶ [b]καὶ οἱ
πόρνοι" καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι, καὶ [c]πᾶς =
6 ὁ : φιλῶν καὶ ποιῶν" ψεῦδος. Ἐγὼ ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν
ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα [d]—ἐπὶ" ταῖς ἐκ-
κλησίαις· ἐγώ εἰμι ἡ ῥίζα [e]καὶ τὸ γένος [f]† δαβὶδ,

---

[r]† Καὶ. [u]† εἰμι. [x]ἀρχὴ καὶ τέλος, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος. [y]∾πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν. [a]† δὲ. [f]† τοῦ.

Cypr. bis. Fulgent. Prim. Tych. Anselm. Ansb. Rup. Joach. *justior fiat*, Aug. ter. *fiat justus*, Erp. *justificetur*, Vulg. ed. ‖ + *qui injustus est, injusta faciat adhuc*, Tych. Sic etiam alia translatio ap. Primas, pro ὁ ῥυπαρὸς etc. Sed respondet id fortasse τῷ· ὁ ἀδικῶν etc. ‖ Tacent 36. 37. Æth. Arm. (q) = 37. Ar. pol. (r) = A. al. 22. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Arm. Slav. 4 (non 3.) Vulg. Andr. 1. Areth. Cypr. Prim. Tych. (s) θυμὸς 30. (t) = 39. Transpon. alii. ἐστιν A. 21. 38. Ed. Syr. ‖ ὡς τὸ etc.] *opera sua*, Arm. *secundum opera sua*, Vulg. Cypr. Prim. Tych. (u) = A. al. 18. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Slav. 4. (non 3.) Vulg. ms. Ath. Andr. Areth. Cypr. ms. Primas. Habet Orig. bis. (x) hoc ordine, additoque ἡ et τὸ, A. al. 16. Mt. k. p. r. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Slav. 3. 4. 5. 10. Vulg. Orig. semel. Athan. Cypr. Prim. Tych. Fulg. Cassiod. ‖ ὁ bis = A. 7. 9. al. 3. ‖ ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος = Copt. Vulg. ms. (y) A. 7. item, sed πλυνοῦντες, 38. Ed. Æth. Arm. ed. in marg. (τηροῦντες in textu.) Vulg. Primas. in comm. (nam textus hiat.) Fulg. item, sed πλατύνοντες, Athan. Præterea + *in sanguine agni*, Vulg. ed. Arm. ed. in m. Rec. habent Tert. Cypr. Tych. ‖ αὐτοῦ] ἐμοῦ Andr. 2. Areth. ap. Bentlej. ‖ *qui conscientias suas bonis actibus mundaverunt*, Cassiod. (z) ἐξῆλθον Arm. (a) = A. al. 24. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Æth. Slav. 4. Vulg. Hippol. Ath. Andr. Areth. Cypr. Tychon. (habent lips. 5. Prim. Fulg.) καὶ ἔξω Ar. pol. Slav. 3. tol. (b) καὶ αἱ πόρναι 12. ‖ = Arm. Alii transp. ‖ οἱ = Erasm. Hippol. Andr. 1* (c) οἱ ποιοῦντες τὸ 18. Copt. ‖ καὶ ποιῶν = Arm. Slav. 4. Ante φιλῶν pon. 11. 32. 33. (c. 35.) Mt. 1. Slav. 4. (non 10.) Hippol. Ath. Areth. ‖ ὁ = A. al. 10. Mt. o. p. r. Compl. Ed. Hippol. Ath. (d) = 4. 11. 12. Mt. k. 1. Erasm. Ed. Arm. Slav. 3. (non 4.) Andr. 2. Areth. item (*vobis septem ecclesiis*) Primas. ἐν A. 18. 21. 38. Ed. Slav. ed. Vulg. Athan. Andr. 1. (e) + τοῦ ἰεσσαὶ Slav. 4. = εἰμι ἐκ τῆς ῥίζης καὶ ἐκ τοῦ γένους Arm. (f) = A.

[g] ὁ ἀστὴρ [h] ὁ λαμπρὸς [i] ὁ πρωϊνός''. Καὶ [k] τὸ πνεῦμα'' καὶ 17
ἡ νύμφη [l] λέγουσιν''. [m] ἔρχου''· καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω·
[m] ἔρχου''· καὶ ὁ διψῶν [n] ἐρχέσθω,'' [o] † ὁ θέλων [p] λαβέτω'' ὕδωρ
ζωῆς δωρεάν.[q]

[r] Μαρτυρῶ ἐγὼ'' παντὶ [s] ⁜ τῷ'' ἀκούοντι τοὺς λόγους [t] [u] τῆς 18
προφητείας'' τοῦ βιβλίου τούτου· ἐάν τις [x] ἐπιθῇ'' [y] ἐπ' αὐτά'',
[z] ἐπιθήσει'' ὁ θεὸς [a] ἐπ' αὐτὸν'' τὰς [b] πληγὰς τὰς γε-
γραμμένας ἐν [c] ⁜ τῷ'' βιβλίῳ τούτῳ. Καὶ ἐάν τις [d] ἀφέλῃ'' 19

---

[i] καὶ ὀρθρινός. [m] ἐλθέ. [n] ἐλθέτω. [o] † καί. [p] λαμβανέτω τό. [r] Συμμαρτυροῦμαι γάρ. [x] ἐπιτιθῇ. [y] πρὸς ταῦτα. [d] ἀφαιρῇ.

---

multi alii. Mt. o. al. 4. Ed. Ath. Andr. Areth. ‖ τοῦ δαβὶδ post ῥίζα pon. Slav. 10. (g) + καὶ ὁ λόγος 32. + καὶ 7. 35. Mt. o. Arm. Arr. Andr. + ὡς Syr. (h) ὁ λαμπρὸς (καὶ A. Vulg.) ὁ πρωϊνὸς A. 7. 9. 16. 30. 38. 46. al. 14. Mt. k. o. p. r. Compl. Ed. Syr. Copt. Æth. Slav. 4. 10. et ant. in ora. Vulg. Ath. Andr. Prim. Tych. Vigil. ὁ πρωϊνὸς ὁ λαμπρὸς 4. 32. 33. 40. Mt. l. Ar. pol. Slav. 3. 11. Areth. ὁ λαμπρὸς = 35. Erp. *matutina et lucifer*, Slav. ed. ‖ + *sponsus et sponsa*, Tychon. in regul. sed non in comm. Conf. not. k. (i) Vid. not. præced. (k) *sponsus*, lips. 5. 6. Vulg. ms. + *et sponsus*, lips. 4. + *et sponsus, qui futurus sum*, Arm. (l) λέγουσα 35* ut videtur. (Æth.) Vulg. ms. Athan. Andr. 1. in comm. ut videtur. ‖ + σοι Slav. 3. 4. (m et n) A. al. 26. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Ath. Andr. Areth. ‖ ἐρχέσθω] + πρός με Slav. 3. (o) = A. al. 20. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Copt. Æth. Slav. 3. 4. tol. Vulg. ms. Ath. Andr. Areth. Tychon. Haymo. Habent 33. 38. 46. etc. Syr. Arr. Arm. (p) A. 7. 9. 12. ap. Wetst. 30. 32. (non 33.) 35. 38. 46. al. 12. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Ath. Andr. Areth. (q) Vs. 18. 19. = 12. Vs. 18. ad fin. = tol. Vulg. ms. (r) AB. al. 23. Mt. k. o. p. r. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. Vulg. ms. Andr. Prim. (qui cum demid. post *ego* addit *Joannes*.) Tych. Beda. Joach. μαρτύρομαι ἐγὼ 11. Mt. l. Areth. μαρτύρομαι γὰρ 33. c. 35. (s) AB. 7. 9. 11. 16. 30. 32. 33. (c. 35.) al. 4. pluresve. Mt. k. l. p. r. Ed. Andr. 1. Areth. (t) + τούτους Slav. 4. (u) = Ar. pol. Æth. ‖ Mox τοῦ βιβλίου = 2. 4. 16. (x) A. al. 26. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. 2. Areth. (y) Iidem fere. ἐπ' αὐτῷ 30. ἐπὶ ταῦτα Slav. 10. ἐπὶ ταῦτα καὶ Slav. 4. ‖ = Tychon. (z) ἐπιθήσαι 9. 16. al. 7. Mt. o. p. item r. Compl. Ed. ἐπιθήσοι Mt. k. ἐπιθήσεται 35. 38. ἐπιθῇ Andr. 2. (a) = A* Ante ὁ θεὸς pon. 32. 33. 37. Mt. l. o. Compl. Areth. Ambr. ἐπ' αὐτῷ A** 11** (b) + ἑπτὰ 32. 33. al. 3. Mt. l. o. Compl. Ed. Arm. Slav. 3. (non 4. 10.) Andr. Areth. in textu. (c) + A. cæterique. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (d) A. al. 24. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Andr. Areth. ἀφιλεῖται B. Alii aliter.

ἀπὸ τῶν λόγων [e] τοῦ βιβλίου" τῆς προφητείας ταύτης, [f] ἀφιλεῖ"
ὁ θεὸς [g] τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ [h] τοῦ ξύλου" τῆς ζωῆς, καὶ
[i] ἐκ" τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, [k] † [l] τῶν γεγραμμένων" ἐν
20 [m] ⁜ τῷ" βιβλίῳ τούτῳ. [n] Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα·
[o] ναὶ" [p] ἔρχομαι" ταχύ. ἀμὴν, * [q] † ἔρχου, κύριε ἰησοῦ [r].
21 [s] Ἡ χάρις τοῦ κυρίου [t] † ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων
[u] τῶν ἁγίων". [x] †

---

[e] βίβλου. [f] ἀφαιρήσει. [h] βίβλου. [k] † καὶ.
[q] † ναὶ. [t] † ἡμῶν. [u] ὑμῶν. [x] Ἀμήν.

(e) AB. al. 20. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. || = Ambr. Tychon. || (τῶν) τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου (τούτου) Arm. Slav. 3. 4. 10. ant. lips. 4. || τῆς προφητείας = Æth. (f) AB. 7. 30. 32. 33. (c. 35.) al. 4. Mt. l. Ed. Andr. 1. Areth. ἀφέλοι 38. al. 9. Mt. k. o. p. r. Compl. Ed. Andr. 2. ἀφέλαι 9. 16. al. 2. ἀφέλῃ 26. 29. || + *et diminuet*, Arm. (g) *nomen ejus ex libro vitæ*, Arr. (h) AB. al. 24. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. (non Arr.) Copt. ap. La Croze. Æth. Arm. Slav. 3. 4. 10. 11. demidov. lips. 6. Vulg. ms. Andr. 1. Areth. Tych. Sed *de libro*, Ambr. Primas. (i) = A. 10. 38. Erasm. Ed. (k) A. al. 22. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. 10. Andr. Areth. (l) τῆς γεγραμμένης Slav. 3. 4. 10. (m) + A. cæterique. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (n) + *et is, cui oculi duo, videat; et is, cui aures duæ, audiat*, Ar. pol. (o) = Arm. Prim. ὅτι 41. ναί· ἀμήν. demid. Sic etiam 44, omissa reliqua libri parte. (p) ἔρχου Vulg. ms. Andr. 1. in textu ἔσται καὶ ἐλεύσεται Erp. (q) = AB. 12. 29. 32. 33. Alii. Mt. l. Ed. Syr. Arr. Copt. Arm. Slav. ms. (non 10.) Vulg. Andr. ap. Bentlej. Areth. (r) + χριστὲ 32. 38. al. 4. Mt. l. Erp. Copt. Arm. Slav. 3. 4. Andr. Areth. Primas. (s) Vs. 21. = Primas. (t) = AB. al. 16. Mt. k. o. p. r. Compl. Ed. Ar. pol. Æth. Slav. 4. 10. (non 3. 5.) Vulg. ms. Andr. 1. Areth. || ἡ χάρις τοῦ χριστοῦ μετὰ A. 12. 20. 32. Mt. l. Areth. ἡ χάρις τοῦ κυρίου μετὰ Ar. pol. (u) = A. Ed. Vulg. ms. τῶν ἁγίων B. 7. 9. 12. 16. 30. 32. 33. (c. 35.) 38. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Copt. Arm. Slav. 3. 4. 5. 10. Vulg. ms. Andr. Areth. (x) = A. Ed. Vulg. ms. Andr. 1. Areth. in comm. || Hypographæ: ἀποκάλυψις ἰωαννοῦ A. τέλος τῆς ἀποκαλύψεως Codd. Compl. *Explicit liber apocalipsis sancti Johannis apostoli*. lips. 5. λόγοι κδ. κεφάλαια οβ. Andr. κεφάλαια οβ. Areth. *Capp. XXXIV*, Cassiod. *Versus MDCCC*, Cod. lat.

APPENDIX.

DIATRIBE

IN LOCUM 1 JOANN. V. 7, 8.

Ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες [ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ πατὴρ, ὁ λόγος, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα· καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἕν εἰσι. Καὶ τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ] τὸ πνεῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα· καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσιν.

QUÆ uncis inclusimus, spuria sunt, ideoque e sacro contextu eliminanda. Nam absunt a CODICIBVS græcis AB. (C hiat a cap. 4, 3. ad 3 Joann. 3. DEF. vero non continent Epistolas catholicas.) G. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. (Stephani ια, qui ubinam hodie lateat ignoratur.) 9. (Stephani ιγ. nunc in biblioth. publ. Cantabr. Kk. 6. 41.) 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. (extat comma nostrum in 34, britannico illo s. Montfortiano s. Dublinensi, de quo postea.) 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. (44. indicat codices Vallæ, de quibus infra.) 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. (53 mutilus est hoc loco.) 54. (55 continet solam Judæ Epistolam.) 56. 57. (58 est idem ille codex, qui antea sub numero 22 excitatus fuit. Wetstenius enim hunc librum in prolegomenis suis duabus siglis diversis insignivit eundemque bis numeravit; quem errorem ipse agnovit in tabula generali, omnium codicum nomina simul exhibente, prolegomenis adjuncta.) 59. 60. 61. 62. 63. (In priore nostra editione numerus 63 notabat codicem Harlej. 5552, quem nunc, quia in Epistolis catholicis collatus nondum est. prorsus omisimus. Tenendum vero est, hunc quoque Harlejanum omittere versum nostrum septimum, teste clar. Porson in *Letters to Mr. Travis*, pag. 131.) 64. (In priore editione hoc numero insignitus fuerat codex Parisiensis S. Genovevæ, qui quoniam nil aliud est quam editionis Erasmicæ primæ apogra-

phum, in censum venire haud meretur, licet cum illa editione dictum nostrum omittat. In hac editione nostra secunda numeros 63 et 64 attribuimus duobus codicibus Cæsareis Vindobonensibus, in catalogo codicum, præfationi hujus voluminis subjecto, nominatim laudatis.) 65. 66. 67. 68. 69. (70 cursim tantum in his libris a Birchio inspectus, non citatur ad h. l.) 71. 72. 73. (74 Acta tantum continet.) 75. 76. 77. (cf. Birchii prolegom.) 78. 79. 80. (81 cursim tantum inspectus non citatur ad h. l.) (82. a cl. Engelbretho collatus, nec ad h. l. nec, quantum observare potui, alibi in Epistolis cathol. a Birchio laudatur.) 83. (habet tres testes cœlestes in *margine* manu *recenti* adjectos.) 84. (85 non continet Epistolas cathol.) 86. 87. 88. 89. (e codicibus 84. 87. 88 et 89 decerptas lectiones complexus est Wetstenius sub numero 56 supra excitato.) (90 e catholicis tantum Iacobi Epistolam continet.) (91. cursim inspectus, non excitatur ad h. l.) 92. 93. 94. 95. (In hoc codice Bessarion, qui olim ejus possessor fuit, sua manu in margine notavit : " ἐν τῷ λατίνῳ· *sicuti tres sunt qui testimonium dant in cœlo, pater, verbum et spiritus sanctus.*") 96. (in 97 Epistolæ cathol. non exstant.) 98. Præterea Birchius ad h. l. laudat tres codices, quorum notitia e prolegomenis peti nequit, scil. Laurentianum Plut. VI. 37. et Venetos duos, 701. (nisi hic est Florentinus S. Marci 701, hoc est noster 91, quem ad h. l. non laudari modo notavimus,) ac 707. Ad hos accedunt ex Birchii in varias lectiones Evangeliorum prolegomenis Codex Messanensis 2 Monasterii S. Basilii, et Codex bibliothecæ Landolinianæ Syracusis. Sequuntur codices a cl. Matthæi collati : a. b. c. d. e. f. g. k. l. m. Cæteri a Matthæio examinati (h. tz. ξ. χ. ψ.) tota illa pericopa, cujus pars versus noster 7 est, carent. Testium versum istum νοθείας accusantium agmen claudant codices, passim a viris doctis, qui hoc saltim loco eos examinarunt, laudati. Nempe apud Simonium Parisini olim Regis 1885 et 2147. ac Colbertini 6123. 4785. 6584. (quem Simonius addit, 871, is est noster 62.) Apud Blanchinium codices bibliothecæ S. Mariæ in Vallicella 4. et in monasterio S. Mariæ Cryptoferratæ 3. Apud Lamium codices Florentini ad minimum 2. (decem Lamius laudat; cum igitur Birchius octo nominatim excitarit, suis numeris 84—91 a nobis supra insignitos, restant saltim 2, fortasse plures etiam; nam Bandinio teste in *omnibus* Florentinis versus 7 desideratur.) Apud Marshium cod. biblioth. publ. Cantabr. Mm. 6, 9. et Millii Cant. 3. in Epistolis nondum collatus. Apud Wetstenium Wakiani 5 et Cæsaris de Missy lectionaria 2. (tertium est nostrum Lect. 5.) Apud Goldhagenium codex Molshemensis; ap. Sinnerum Bernensis; ap. Uffenbachium fragmentum Aymonii; ap. Eduard. Clarke Scorialenses 2; ap. Porsonum codex olim Bentlejanus nunc in Collegio Trinitatis Canta-

brigiæ; ap. Caslejum codex biblioth. Reg. Angl. 1. B. 1. nisi hic sit noster cod. 20. Utrum codex Venetus ap. Burnetum diversus sit a Venetis supra num. 93—97 laudatis, nescimus.

Habes hic, si deducendos omnes deducas, codices græcos, nominatim excitatos, 132, quos viri docti examinarunt et dicto nostro carere disertis verbis testati sunt. His porro addendi sunt Barberini (præter C et 73.) 6 et Parisini in bibliotheca quondam regia asservati 8, quorum vero nomina ac numeros ignoramus*). Quin confidenter pronuntiare ausim, in nulla bibliotheca Europæa extare codicem ullum græcum, in quo comma septimum legatur; talis enim si ullibi repertus fuisset, thesaurus tam rarus atque exoptatus dudum in publicam lucem esset productus.

Itaque verba ista *ἐν τῷ οὐρανῷ* usque ad *ἐν τῇ γῇ* (inclusive) extant *in græco codice nullo, præter unicum* 34, nunc *Dublinii* servatum, antea Montfortianum, et olim jam *britannici* nomine excitatum ab Erasmo, qui in Apologia ad Stunicam "Repertus est, inquit, apud Anglos græcus codex unus, in quo habetur, quod in vulgatis (etiam in edit. Erasmi 1 et 2) deest. Scriptum est enim hunc ad modum: *ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῷ οὐρανῷ, πατὴρ, λόγος καὶ πνεῦμα, καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἕν εἰσιν. καὶ τρεῖς εἰσιν μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ, πνεῦμα, ὕδωρ καὶ αἷμα. εἰ τὴν μαρτυρίαν* etc. Quanquam haud scio an casu factum sit, ut hoc loco non repetatur, quod est in græcis nostris (etiam in edd. Er. 1 et 2.) *καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσιν. Ex hoc* igitur codice *britannico reposuimus*, quod in nostris (codd. et edd.) *dicebatur* deesse, NE CUI SIT CAUSA CALUMNIANDI; quanquam et hunc suspicor *ad Latinorum codices fuisse castigatum.*" Noster codex 34. s. Dublinensis, antehac Montfortianus, sic habet: *Ὅτι τρεῖς εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῷ οὐρανῷ, πατὴρ, λόγος, καὶ πνεῦμα ἍΓΙΟΝ, καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἕν εἰσι. Καὶ τρεῖς εἰσὶν ʹΟΙ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ, πνεῦμα, ὕδωρ καὶ αἷμα. Εἰ τὴν μαρτυρίαν* etc. Itaque in excitandis codicis britannici verbis, omittendo et *ἅγιον* et *οἱ*, bis lapsus est Erasmus, sive ea memoriter nec denuo inspectis schedulis ex Anglia missis laudaverit, sive negligenter ex istis schedis trans-scripserit, sive is, qui schedas miserat, in describendis codicis verbis paulo negligentius versatus fuerit. Atqui e duplici hac codicis britannici, *prout* Erasmus eum l. c. laudavit, a Dublinensi differentia, cogi posse putarunt nonnulli, alium esse Britannicum, alium Dubli-

* Travisius, qui anno 1791 bibliothecæ istius codices inspexit, testatus est in *Letters to Gibbon* ed. 3. p. 397, extitisse illo tempore in hac bibliotheca codices græcos 26, primam Ioannis Epistolam continentes; inter hos esse 3 hoc nostro loco mutilatos aut laceros, a reliquis autem 23 comma septimum abesse. Jam cum 15 tantum regios in nostrum catalogum retulerimus, patet, 8 regios addendos adhuc esse iis, quos supra enumeravimus.

nensem; atque hinc porro evincere studuerunt, *duos* extare aut saltem extitisse codices græcos manuscriptos, in quibus comma septimum legeretur. Sed vani sunt hi patronorum istius commatis conatus. Nam quibus verbis ille versus in codice britannico conceptus fuerit, non tam certo ex apologia ad Stunicam, ubi in transcursu tantum iste codex ejusque textus commemoratur, quam ex editione Erasmica tertia, quæ eodem cum apologia anno prodiit, definiri potest. Erasmus enim, "*ex hoc*, inquit, *codice britannico reposuimus* (in editione tertia) quod in nostris dicebatur deesse." Atqui *tertia* Erasmica in verbis controversis ἐν τῷ οὐρανῷ . . . ἐν τῇ γῇ *a codice Dublinensi* (*eodemque* britannico) *ne unica quidem literula differt.* Quin ad ejusdem codicis fidem *commate* etiam *octavo* Erasmus ter articulum τὸ (in duabus prioribus editionibus recte adpositum) temere delevit, et duabus tantum rebus, servata priorum editionum suarum lectione, a Dublinensi (*seu* britannico) discessit; nempe retinuit καὶ ante ὕδωρ et clausulam καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσιν.—Cæterum Dublinensis codex, utpote seculo demum XV aut XVI scriptus, recentissimus est, ac manifesto e latina vulgata interpolatus. Prodit hoc non solum articulus sexies in nominandis sex testibus perperam neglectus, sed clarius adhuc idem inde patet, quod *unicus* hic codex *cum vulgata* legat vs. 6. ὅτι ὁ χριστός ἐστιν ἀλήθεια, loco ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια, et vs. 20. καὶ ὦμεν (loco ἔσμεν) ἐν τῷ ἀληθινῷ. *Talis* testis, isque *unicus*, ne minimam quidem auctoritatem habere potest contra *omnium* græcorum codicum fidem.

Provocant quidem ad Berolinensem etiam codicem, vulgo *Rauianum* dictum, in quo comma septimum omnino legitur. Sic enim ille habet: ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ πατὴρ καὶ ὁ λόγος καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα, καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσι. καὶ τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ αἷμα. Εἰ τὴν μαρτυρίαν etc. Sed quod viri docti dudum viderant, librum hunc apographum esse editionis Complutensis, hujus vitia adeo typographica fideliter repræsentans, id nos ipsi verissimum esse deprehendimus, cum librum illum diligentius tractaremus atque cum bibliis Complutensibus ex parte conferremus. Docuimus autem *Symbolarum* nostrarum *criticarum* Parte I. pag. CLXXXXI. lectiones Rauianas a Complutensibus discrepantes, (tales enim ad occultandam fraudem passim adspersæ sunt,) haustas esse ex editionis Stephanicæ tertiæ sive textu sive margine. Idem postea uberius adhuc singulari libello, qui inscribitur: Codicis msti N. T. græci Rauiani examen, Berolini 1796. demonstravit cl. Pappelbaum, qui *totum* codicem, quod ante ipsum nemo operæ pretium duxerat, curatissime examinavit, et improbi

laboris fructum reportavit hunc, ut invictis argumentis planissime docere posset, codicis illius *maximam partem* (etiam Epistolas catholicas) omnino exscriptam esse ex editione Complutensi, admixtis tamen lectionibus non aliunde quam e Stephani textu et margine desumtis, *reliquam* autem *partem* (nimirum inde a Marci 5, 20. usque ad finem Ioannis, et Rom. 1—6. dimid. ac cap. 13—16.) apographum esse editionis Stephani tertiæ, passim tamen adspersis hic quoque lectionibus nonnullis partim e margine Stephani, partim ex editione Complutensi compilatis. Quare cum fraus impostoris oppido manifesta sit, Rauianus liber in censum nullo modo venire potest.

Utrum *Laurentius Valla* in græcis suis codicibus, a nobis supra num. 44. indicatis, comma septimum legerit nec ne, disputarunt viri docti. Cum enim sæpe dissensum græcorum librorum a latinis notet, hoc autem loco nullius inter utrosque discrepantiæ mentionem faciat, collegerunt inde nonnulli, in græcis Vallæ codicibus comma 7 æque extitisse ac in latinis. Verum 1) latini etiam codices præstantiores illud comma omittunt. Tales igitur si habuit Valla, imo si saltem unum alterumve hujus generis librum habuit aut novit, non erat cur græcorum a latinis dissonantiam h. l. urgeret. 2) Multas alias etiam græcorum codicum a latinis discrepantias, utut commemoratione dignas, silentio præterivit, præsertim in hac Epistola, cui parca manu notulas suas adspersit. Sic vs. 6. notare neglexit græcorum πνεῦμα, pro quo latini habent *Christus*, nec vs. 20. ullam notavit codicum differentiam. 3) Generatim tenendum est, Vallam tum demum ad codicum discrepantias solere animum advertere, ubi ad græcorum librorum fidem Vulgatam latinam corrigi debere, indicare vult. Sed versum 7 ex auctoritate græcorum codicum delere, res periculi plenissima videbatur Vallæ. Hinc prudenter nostrum locum sicco præterivit pede.

Qui *Robertum Stephanum* in codicibus suis versum 7 invenisse contendunt, falluntur. Etsi enim in margine tertiæ suæ editionis septem tantum e sedecim libris suis excitat, qui aliquid h. l. omittant, et in his nil deesse indicat præter verba ἐν τῷ οὐρανῷ, posito ante ἐν obelo et post οὐρανῷ semicirculo, finium quousque obeli vis extendatur indice: tamen, quicquid contra dixerit Travisius, abunde confutatus a Porsono et Marshio, extra omnem dubitationem positum jam est, 1) Stephanum non habuisse codices Epistolarum catholicarum manuscriptos plures quam septem illos δ. ε. ζ. ϑ. ι. ια. ιγ. cæterasque codicum siglas, si quæ in margine occurrant, (occurrunt vero in tribus Ioanneis Epistolis præter septem illas nullæ,) mera esse vitia typographica, in ora Stephanica admodum frequentia; 2) ab hisce septem codicibus non solum verba ἐν τῷ οὐρανῷ, sed etiam sequentia usque ad ἐν

τῇ γῇ (inclusive) abesse, ac consequenter semicirculum, in latinis Stephani editionibus 1539 et 1540 recte (i. e. post *in terra*) positum, in græca alieno loco esse insertum; quem errorem alibi etiam Stephani operæ non raro errarunt. Rogo vero Lectores, ut hic conferre non graventur quæ de Stephani codicibus in Prolegomenis hujus editionis meæ parti priori præmissis pag. XVI—XXX disputavi. Quin sphalma in ponendo circello a Stephano operisve ejus commissum vel eo jam manifestissime patet, quod nullus omnino extat codex græcus, qui ἐν τῷ οὐρανῷ omittat, et reliqua retineat. Quis igitur tam erit vecors, ut sophisticis declamationibus persuaderi sibi patiatur, contigisse Stephano tam esse felicem, ut codices SEPTEM in manus ejus pervenirent, quorum similis *ne unicus quidem* in omnibus Europæ bibliothecis reperiri potuit, quamquam anxie quæsitus. Aut proferant dicti illius patroni vel unicum! Aut si hoc se non posse fateri cogantur, doceant saltem, qui fieri potuerit, ut *septem* illi, ad unum omnes perirent intra annum 1550 et 1700, hoc est tempore, quo libri manuscripti græci summo studio undique conquirerentur, magno pretio emerentur, et summa solicitudine in bibliothecis asservarentur. Profecto, si miracula prætexere nolint, e tricis, quas ipsi struxerunt sibi, expedire se non poterunt. Vix enim comminisci potuissent quidquam tam incredibile, quam est illa de codicibus Stephanicis fabula.

Æque vana sunt dudumque explosa cætera omnia, quæ de codice Vaticano aliisque verba controversa exhibentibus manuscriptis libris olim narrari solebant, taliumque commentorum auctores vel mendacii vel erroris convicti sunt. Codex autem Guelpherbytanus a Knittelio primum in publicam lucem protractus, habet quidem in textu versum septimum plane ut in editis libris legitur; sed ab eadem manu adjectas etiam habet versiones latinas Vatabli, Castalionis et Bezæ: unde patet, non ante seculi XVI finem scriptum eum esse.—Verissimum igitur est, NVLLVM CODICEM græcum inveniri adhuc potuisse, qui comma controversum a prima manu exhibeat, præter *unicum* Dublinensem seu Britannicum.

Non legitur in EDITIONIBVS Erasmi prima et secunda, Aldi, Gerbelii, Wolphii Cephalæi, Colinæi, græco anglicana Macii, Harwoodi, Matthæi; in Bowyeriana uncinulis, in Knappiana vero duplicatis uncinis inclusum est, quibus ea notavit Knappius, quæ spuria esse haud dubitabat. Nec habetur in editionibus *versionis Lutheri* quæ ipso vivo prodierunt, imo nec in multis aliis post Lutheri obitum excusis; neque legitur in latina Tigurinorum versione. Extat quidem in germanica eorundem, item in Castellionis ac belgica et vetere anglicana translatione, sed vel uncinulis inclusum vel asteriscis notatum. Primum ediderunt illud comma Complutenses, dein Erasmus in tribus postremis editionibus; ex

his propagatum fuit in Stephanicas, hinc in Bezanas, inde in Elzevirianas caeterasque.

Commatis septimi textus *Complutensis* (supra, ubi de apographo ejus Raniano disseruimus, accurate a nobis exscriptus) non parum differt tam ab Erasmico editionis tertiæ, quam a Stephanico qui postea vulgo fuit receptus; id quod e trium textuum comparatione quilibet facile perspiciet. Unde vero textum suum hauserint Complutenses: utrum ipsi e latinis fecerint græca, an vero græcum sibi procuraverint librum istud comma exhibentem? non satis liquet. Si prius sumas, valde vituperandi sunt, quod græco textui obtruserunt quæ in græcis codicibus non repererant; sin posterius, codex ipsorum Britannicum certe nec ætate neque pondere superabat. Sed occurrunt hic plura, mali ominis plena, quorum unicum duntaxat attingere h. l. lubet. Nempe Stunica, qui ipse operam suam in adornanda editione Complut. commodaverat, quamquam ab Erasmo, quem ob omissum comma 7 vehementer objurgasset, provocatus, nunquam tamen græcorum codicum a se collegisve adhibitorum auctoritate Erasmum, quod ad hunc locum attinet, impugnare ausus est, sed, Græcorum codices esse corruptos, Latinorum autem libros ipsam veritatem continere prætexens, unice ad sacram latinæ Vulgatæ et Pseudohieronymi anchoram confugit, licet alibi, in ipsa adeo hac Ioannea Epistola cap. 3, 16 et 5, 20 Rhodiensem suum codicem crepet. Certe non potuisset non græcos suos libros in auxilium vocare, si tales, testibus cœlestibus superbientes, habuisset vel novisset. *Erasmus* vero, de codice Britannico certior factus et Complutensium exemplo in angustias redactus, tandem in tertia editione adversariorum clamoribus cedendum esse existimavit, *ne cui esset causa calumniandi.*

Omittunt comma 7 VERSIONES Syr. utr. (extat quidem in recentioribus versionis syriacæ Peschito dictæ editionibus; sed Tremellius ipse hunc versum e græco sermone in syriacum convertit et in margine collocavit, unde in aliarum editionum textum irrepsit; nec legitur apud Nestorianos s. Chaldæos nec apud Iacobitas, neque in aliarum orientalium ecclesiarum scriptis. Codex Amstelodam. in cujus *margine* legitur, anno demum 1700 exaratus fuit.) Omittunt Arab. tam polygl. quam Erpen. Copt. Æth. Arm. Sahid. (teste cel. Müntero.) et Slavon. in codd. ms. æque atque in editt. antiquioribus. In editione slav. Mosquensi 1663 primum* apparuit in margine, ac simul in textu ὅτι in καὶ mutatum et ἐν τῇ γῇ additum fuit.) Extat in editionibus versio-

* Utor hic verbis celeb. Dobrowskii. Silentio vero præterire nolo, teste Poletika in Michaelis introd. in N. T. edit. 4. p. 515. extare Actuum et Epistolarum editionem 1653 excusam, in qua comma 7 (utrum in textu an in margine, nescio) jam legatur. Cæterum Poletika testatur, in nulla editione illa antiquiore, nec in ullo codice ms. slavon. quotquot viderit, comma illud se reperisse.

nis teutonicæ ante Lutheri tempora e *Vulgata* latina confectæ, et in versione Neogræca, e vulgaribus libris adornata. Imo extat etiam in editionibus versionis Armenicæ. Sed Sandius vidit apud episcopum ecclesiæ armenicæ Amstelodami codicem armen. 400 annorum, in quo versus septimus non legebatur, uti nec in lectionario armen. bibliothecæ cæsareæ Vindob. 3274 eum invenit Alterus, qui præterea in præf. ad editionem Iliados Homeri vol. 2. p. 85 : "Candidus, inquit, profiteor, me in nullo codice ms. græco aut slavonico vs. 7 de tribus testibus in cœlo reperisse. Plur. rev. bibliothecarius Meghitarensium in insula S. Lazari Venetiis, P. Io. Zohrab, Armenus, mihi affirmavit, se in nullo codice ms. Armeno N. T., quos tamen multos et varios in Conventus bibliotheca habent, versum 7 reperisse." Notum est, Haythonem, minoris Armeniæ regem, ad Latinorum partes transiisse, ac bibliorum ἐκδόσει, quam anno 1295 paravit, latinos adeo Hieronymi prologos omnes, et in his etiam galeatum illum, in armenicum sermonem conversos, adjici curasse. Utrum hic Haytho textum jam interpolaverit, an ab Uscano demum, primo versionis arm. editore, factum hoc sit, nondum liquet. Leguntur quidem commata 7 et 8 aliquoties in Actis a Galano editis Conciliorum Sisensis et Adanensis 1306 et 1307 habitorum. Sed illis locis adeo ἀπροσδιόνυσον est commatis 7 testimonium, ut serioris interpolationis suspicio oriri facile queat. Utut hæc sunt, interpolatio e Vulgata facta se prodit ipsa commate 6. ubi editt. arm. habent *Christus*, lectionarium autem vindob. genuinum *Spiritus* servavit.

PATRES GRÆCI omnes omittunt comma 7, quamvis antecedentia et consequentia excitent, argumenta pro Trinitate et pro divinitate Filii ac Spiritus S. undique corradant multisque valde absurdis utantur, imo versum 8 ad doctrinam de Trinitate vindicandam adhibeant, aut Spiritum S. Deum esse e commatibus antecedentibus vel sequentibus probare satagant. Non legerunt Irenæus, Clemens alex. nec in adumbrationibus latine versis neque in cæteris operibus, Hippolytus contra Noëtum, Dionysius alex. in ep. ad Paul. Samos. Athanasius, Didymus, Basilius, Gregorii Naz. et Nyss., Epiphanius, Cæsarius, Chrysostomus, Proclus, Alexander alex. Cyrillus alex. Synopsis S. S. Expositio fidei cum Iustini Mart. operibus edita, Andreas cæsar. Damascenus, Elias cret. Germanus Constantinop. Œcumenius, Theophylactus, Euthymius zigab.*, Nicetas, Catenæ græcæ sex diversæ ap. Simonium et una ap. Matthæi, Scholia variorum codicum græca.

* Legitur quidem in Euthymii, Panoplia Tergovysti græce edita, ubi fol. 112. comm. 6—9 excitantur. Sed cl. Matthæi teste, in tribus Euthymii codicibus Mosquensibus omittitur versus 7, uti etiam in Cyrilli alex. thesauro, (Opp. Vol. 5, Part. 1. p. 363.) unde totum istum locum exscripsit

E Patribus græcis nullus omnino locum hunc unquam excitavit, nec mentio ejus fit in Actis ullius Concilii sive œcumenici sive provincialis a Græcis celebrati.—Quæ vero Bengelius aliique invenisse sibi visi sunt vestigia loci initio apud Græcos lecti, (quæ rarissima esse ipsi fatentur,) aut spectant ad alios plane Scripturæ locos, aut mysticis versus octavi interpretationibus accensenda procul dubio sunt, aut dogma tantum ecclesiasticum formula usitata et quasi solemni enunciant. Clarissima esse videntur sequentia, e quibus de cæteris judicare licet: *δοῦλοι κυρίων, πατρὸς καὶ υἱοῦ, πνεῦμα καὶ σῶμα· παιδίσκη δὲ κυρίας, τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἡ ψυχή. τὰ δὲ τρία κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐστιν· οἱ γὰρ τὸ ἕν εἰσιν.* Hæc in catena in Ps. 122, 2. Origeni tribuuntur.—*Πρὸς δὲ τούτοις πᾶσι* (præter alia argumenta et dicta Trinitatem probantia, magnam partem ineptissime adplicata,) *καὶ ἰωάννης φάσκει· καὶ οἱ τρεῖς τὸ ἕν εἰσιν.* Sic Maximus Confessor, Sec. 7. medio, qui diu Romæ atque in Africa hæsit; aut quisquis auctor sit Disputationis in concilio Nicæno inter Athanasium et Arium. Oudinus Vigilium tapsensem, qui aliquoties, ut postea videbimus, versum 7 excitavit, auctorem esse existimavit: Caveo autem figmentum delirantis monachi ævi sequioris esse videbatur—*καὶ τὰ τρία εἷς θεὸς, τὰ ἐν οἷς ἡ θεότης,* Andreas cret.—*αὐτὰ τὰ τρία, πατὴρ καὶ υἱὸς καὶ ἅγιον πνεῦμα, ἓν ταῦτα τὰ τρία,* Nomocanon ap. Coteler.—*οἱ ἀπεριέργως πιστεύοντες εἰς θεὸν καὶ λόγον καὶ πνεῦμα, μίαν οὖσαν θεότητα, τὴν καὶ μόνην προσκυνητικήν . . . ἕκαστον ἐπὶ τῆς τριάδος ἓν ὂν ἐπιγινώσκεται, εἷς πατὴρ, εἷς υἱὸς, ἓν πνεῦμα ἅγιον.* Basil. adv. Eunom. L. 5. p. 306. voluminis 1. edit. Garnerii.—Gregorius naz. et post hunc alii, v. c. Euthymius et (ap. Knittel) Mauropus, seculi XI scriptor *ἀνέκδοτος*, frequentant phrases *ἓν τὰ τρία* et *τὸ ἓν τρία* et *ἐν τρισὶν ἡ θεότης καὶ τὰ τρία ἕν.* Verum non biblicæ, sed ecclesiasticæ ac velut technicæ hæ sunt formulæ, ad dogma catholicum de Trinitate quam fieri posset brevissime exprimendum excogitatæ, et *fortasse* ad analogiam commatis nostri 8 effictæ.

Prima quasi stamina versus 7 græci supersunt in vetustis scholiis marginalibus græcorum codicum. In codice nostro 62 scholiastes ad *πνεῦμα* vs. 8 adposuit in margine: *τὸ ἅγιον καὶ ὁ πατὴρ καὶ αὐτὸς ἑαυτοῦ,* ad *ἕν εἰσι* autem: *εἷς θεὸς, μία θεότης,* et vs. 9 ad *μαρτυρία τοῦ θεοῦ* adjecit: *τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος.* Similiter in codice paris. quondam regio 2247 ad vs. 8 notatur: *τουτέστι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ ὁ πατὴρ καὶ αὐτὸς ἑαυτοῦ,* et ad *ἕν εἰσι* adpingitur: *τουτέστι μία θεότης, εἷς θεός.* Cl. Matthæi e codice suo a. hæcce protulit scholia: *καὶ τὸ πνεῦμα* v. 6.]

Euthymius, omissus fuerat, et comma 6 junctum erat commatibus 8. 9. Cum tribus illis Mosquensibus codicibus consentiunt etiam duo Anglicani a Porsono examinati, alter Bodlejanus, alter Collegii Trinitatis Cantabrigiæ. Nec latinus Panopliæ interpres versum 7 in suis codicibus invenit.

τὸ πνεῦμα θεός· εἰπὼν γὰρ τὸ πνεῦμα μαρτυρεῖν, ἐπήγαγεν· ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ μείζων ἐστί. Et mox: ὅτι τρεῖς]—οἱ τρεῖς δὲ εἶπεν ἀρσενικῶς, ὅτι σύμβολα ταῦτα τῆς τριάδος κ. τ. ἑ.

Totum comma 7 in justum ordinem redactum græce comparuit *primum* in græca *versione* Actorum *latinorum* Concilii Lateranensis anno 1215 habiti, his verbis: ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν οὐρανῷ, ὁ πατὴρ, λόγος, καὶ πνεῦμα ἅγιον· καὶ τοῦτοι (l. οὗτοι) οἱ τρεῖς ἕν εἰσιν. εὐθύς τε προστίθησι * * * καθὼς ἐν τισὶ κώδηξιν εὑρίσκεται. Lacunam versionis explet textus latinus: "Statimque subjungitur: *Et tres sunt qui testimonium dant in terra, spiritus, aqua et sanguis; et tres unum sunt, sicut in codicibus quibusdam invenitur.*" Scilicet non omnes, sed quidam tantum codices *latini* vs. 8 exhibebant verba: *et tres unum sunt.*

Paulo post Concilium illud, Seculo XIV medio, versum 7 omnium *primus excitavit græculus latinizans,* Manuel Calecas, Dominicanorum ordini, ut fertur, adscriptus, et ecclesiam græcam orthodoxam, priscam patrum suorum fidem tuentem, acriter oppugnavit, eique Pontificis Rom. primatum obtrudere, ac decantatum illud *filioque,* Nicæno symbolo a Latinis adjectum, defendere conatus est. Hic talis Pseudogræcus in libro suo *de fide et principiis catholicæ fidei* (in Combefisii auctario bibliothecæ græcorum patrum novissimo, parte 2. pag. 219.) ubi docere vult, Scripturam S. adjungere Patri et Filio Spiritum S. tanquam tertium, hæc habet: τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες, ὁ πατὴρ, ὁ λόγος καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. Omittit ergo ἐν τῷ οὐρανῷ et οὗτοι οἱ τρεῖς ἕν εἰσιν. Nec fortuito tantum casu hæc neglecta esse puto, quoniam in ea libelli sui parte, in qua ostendere allaborat, *tres esse unum,* de nostro dicto prorsus silet. Itaque monstri aliquid hic subesse, nec dictum illud isto tempore omnibus jam numeris absolutum, sed tantum inchoatum fuisse videtur.

Tandem seculo XV ineunte Iosephus *Bryennius,* monachus græcus, Operum tomo 1 pag. 241 commatis 6 partem et commata 7 et 8 laudavit, sed ita, ut latinæ originis vestigia manifesta allegationi essent impressa: καὶ τὸ πνεῦμά ἐστι μαρτυροῦν, ὅτι ὁ χριστός (ut Vulg. et Dublinensis) ἐστιν ἡ ἀλήθεια. ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ πατὴρ, ὁ λόγος καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἕν εἰσι. καὶ τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ, τὸ πνεῦμα, τὸ ὕδωρ καὶ τὸ αἷμα, omissis (ut in Vulg. et Dublinensi) καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσιν. Protestatur quidem editor Bryennii, Eugenius, Chersonis et Slavinii archiepiscopus, (in epistola subjecta cl. Matthæi præfationi in Epist. cathol. pag. LVI.) ita se repperisse in codice Bryennii, prouti ediderit. At notatu tamen dignum est, a duobus opusculorum Bryennii codicibus Mosquensibus a Matthæio examinatis abesse orationem 13, in qua iste locus legitur.

Seculo XVI, cum plures jam extarent Novi Test. editiones, ex his locus noster *recentioribus Græcis* innotuit, et in libros eorum lectionarios s. Apostolos, typis excusos, in versionem Neogræcam, atque in Confessionem orthodoxæ ecclesiæ orientalis a Petro Mogila Sec. XVII conscriptam insertus fuit.

Quæ omnia cum ita sint, clarissime patet, NVLLVM omnino EXTARE TESTEM vel mediocriter VETVSTVM, cujus auctoritate ac fide vindicari possit commatis 7 authentia, si a versione latina recentiore Patribusque nonnullis latinis discedas. De his igitur dispiciendum jam est.

Major est numerus CODICVM LATINORVM qui versum 7 legunt, numero eorum qui non legunt. E codicibus Lucæ Brugensis circiter 24 quinque tantummodo, e Vindobonensibus Cæsareis 14 nullus, e Dublinensibus 10 unicus a prima manu, e codd. 50 a Porsono inspectis non nisi duo (et ex his unus a prima duntaxat manu), e Parisinis olim regiis 136 tantum decem omittunt comma septimum. Præterea Bengelius nominavit codices latinos multos, locum partim in textu partim *in margine* exhibentes, et Correctorium Sorbonnicum seculi X. Contra vero Wetstenius recensuit codices latinos 25 omittentes, inter quos est Lectionarium ecclesiæ Gallicanæ vetustissimum a Mabillonio editum. Ad hos accedunt Harlejanus noster 1772, et in Harlejano 7551 exemplaria duo hujus Epistolæ, quorum alterum supplet versum 7 in marg. qui defuerat in textu; porro Londinensis Regius 1. E. VIII. a prima manu, Florentini duo ap. Lamium, alii. Si codicibus dictum illud prorsus omittentibus addas eos, in quibus a prima quidem manu defuerat, postea vero insertum fuit, numerus eorum facile ultra 50 aut 60 assurget. Præterire autem hic non possumus sequentes virorum doctorum observationes. 1) Codices latini ante sec. IX scripti versum 7 plane non habent a prima manu; nec habebant codices vulgares eo quo prologus galeatus conscriptus est tempore; neque extitit in latinis antiquis apud Epanorthoten. 2) Reperitur in nonnullis sec. X exaratis; fortasse etiam (a prima manu) in uno et altero sec. IX scripto, si quidem de eorum ætate recte judicarunt, qui eos tractavere. 3) In multis non legitur in textu, sed in margine a manu recentiore; si vero ipsa prima manus in marginem conjecit, colligi inde posse videtur, librarium usum esse exemplari, quod non in textu sed in ora versum controversum habebat adjectum. 4) In aliis habetur quidem prologus galeatus, qui omissionem infidelibus translatoribus tribuit, et tamen omittitur dictum. 5) Antiquiores fere anteponunt comma octavum septimo. 6) Unus saltem apud Porsonum, versum septimum et ante et post octavum habet. 7) Permulti post testes terrestres omittunt: *et hi tres unum sunt.* 8) Alii non solum legunt: et hi tres unum sunt, sed addunt præ-

terea: *in Christo Jesu.* 9) Alii, (præsertim antiquiores, qui in margine tantum, aut ex emendatione demum habent) aliis utuntur verbis atque formulis, quarum præcipuas vide in notis sub textu, suo loco.

A PATRIBVS LATINIS non citatur, ubi vel maxime ad rem pertineret, atque omnino exspectari posset. Huc pertinent Auctor de bapt. hær. ap. Cypr. Novatianus. Hilar. pictav. Lucif. Ambr. Faustinus presb. Leo M. (qui universum contextum exscribit, sed hunc versum transilit in celebratissima epistola ad Flavianum, in græcum sermonem conversa et in concilio Chalcedon. præiecta.) Auct. de promiss. Hier. Aug. Eucherius in quæst. N. T. Pseudo Athan. in disputat. laodicena contra Arium. Facundus hermian. Iunilius. Cerealis. Rusticus. Epiphan. in cant. Hesych. in Levit. Beda. Gregorius. Boëthius. Philastr. brix. Paschasius. Arnobius junior. Eusebius papa 1.

— — Legisse vulgo *creduntur:* Tertullianus c. Prax. 25. *Cæterum de meo sumet, inquit, sicut ipse de Patris. Ita connexus Patris in Filio et Filii in Paracleto, tres efficit cohærentes alterum ex altero:* QVI TRES VNVM SVNT (al. leg. *sint*), *non unus; quomodo dictum est: Ego et Pater unum sumus, ad substantiæ unitatem, non ad numeri singularitatem.* Idem de Pudicit. 21. *Et ecclesia proprie et principaliter ipse est Spiritus, in quo est* TRINITAS VNIVS *divinitatis, Pater et Filius et Spiritus S. Illam ecclesiam congregat quam Dominus in tribus posuit,* etc.

Cyprianus, Tertulliani admirator et imitator, ad Iubajanum: *Si baptizari quis apud hæreticum potuit, utique et . . . . templum Dei factus est: quæro cujus Dei? Si creatoris; non potuit, qui in eum non credidit: si Christi; non hujus potest fieri templum, qui negat Deum Christum: si Spiritus sancti, cum* TRES VNVM SINT, *quomodo Spiritus placatus esse ei potest, qui aut Patris aut Filii inimicus est?* Idem de ecclesiæ unitate p. 79. edit. 1700: *Dicit Dominus: ego et Pater unum sumus: et iterum* DE *Patre et* FILIO *et Spiritu S. scriptum est:* ET TRES (*hi tres,* Edd.) VNVM SVNT; *et quisquam credit, hanc unitatem* (ecclesiæ scil.) *de* DIVINA FIRMITATE *venientem, sacramentis* CŒLESTIBVS *cohærentem, scindi in ecclesia posse, et voluntatem collidentium divortio separari?* Cum his locis Cypriani conferendus est Facundus (sec. VI. medio) pro defensione trium capitulorum L. 1. c. 3. DE *Patre Filio et Spiritu S. dicit: Tres sunt qui testimonium dant in terra*, Spiritus, aqua et sanguis, et hi tres unum sunt; in Spiritu significans Patrem . . . quod Ioannis apostoli testimonium b. Cyprianus in epistola s. libro quem de Unitate scripsit, de Patre Filio et Spiritu sancto* IN-

* Verba, *in terra,* parum consentanea explicationi hujus commatis a Facundo adoptatæ, probabiliter e Vulgata recentiore a librario aut ab editore Facundi intrusa fuerunt. Vide notas textui 1 Io. 5. 8 subjectas.

TELLIGIT. (Sequuntur verba Cypriani.) Conferri etiam potest de allegorica commatis 8 explicatione ejusdemque ad confirmandum ecclesiasticum dogma de Trinitate accommodatione, præter Eucherium in Quæst. N. T. mox excitandum, Augustinus c. Maximin. cap. 22. *Si ea quæ his* (Spiritu, sanguine et aqua) SIGNIFICATA *sunt, velimus inquirere,* NON ABSURDE OCCURRET *ipsa Trinitas, quæ unus . . . Deus est, P. et F. et Sp. S. de quibus verissime* DICI POTUIT: *Tres sunt testes, et: Tres unum sunt; ut nomine Spiritus accipiamus Patrem . . nomine autem sanguinis filium, et nomine aquæ Spiritum S.* Ex hoc Augustini loco abunde patescit, etiam in libris de Civitate Dei V. 11. (serius quam illi c. Maximin. scriptis) neutiquam eum respexisse ad comma septimum, quod omnino ignorabat, sed ad octavum versum allegorice acceptum, ac fortasse ne ad hunc quidem, sed tantummodo ad solemnem et a catholicis sæpissime frequentatam formulam τὰ τρία ἕν, de qua supra jam monuimus. Sic igitur Augustinus quoque l. c. *Deus summus et verus, cum Verbo suo, et Spiritu Sancto, quæ* TRIA VNVM SVNT. Optime Augustinum illustrat Basilius supra laudatus, et vicissim Basilium Augustinus. Sed redeamus ad Cyprianum et ad Facundi de loco Carthaginiensis præsulis celebratissimo judicium. Huic, qui γνησιότητα commatis 7 defendunt, sententiam Fulgentii, Africani, opponere et inde probare solent, Cyprianum respexisse non ad comma 8 et ejus mysticam expositionem, sed ad comma 7 ipsum. Nempe Fulgentius in Respons. ad Arianos sub finem: *In patre ergo et filio et Spiritu sancto,* inquit, *unitatem substantiæ accipimus, personas confundere non audemus. Beatus enim Ioannes apostolus testatur dicens: Tres sunt qui testimonium perhibent in cœlo, Pater Verbum et Spiritus; et tres unum sunt. Quod etiam beatissimus Martyr Cyprianus in epist. de unitate eccl.* CONFITETVR, *dicens: Qui pacem Christi et concordiam rumpit, adversus Christum facit: qui alibi præter ecclesiam colligit, Christi ecclesiam spargit. Atque ut* VNAM *ecclesiam* VNIVS *Dei esse monstraret, hæc confestim testimonia de scripturis inseruit: Dicit Dominus, Ego et Pater unum sumus; et iterum de Patre Filio et Spiritu S. scriptum est, Et tres unum sunt.* Apparet hinc, Fulgentium, seculi sexti fere medii scriptorem, in codice suo comma 7 reperisse, eamque ob causam suspicari non potuisse, Cypriani illud dictum: *tres,* nempe Pater Filius et Spiritus S. *unum sunt,* niti mystica commatis 8 interpretatione, sed persuasum potius fuisse, a Cypriano jam lectum esse comma 7. Sed ex hac Fulgentii opinione, nullo testimonio aut argumento probabili suffulta, cogi nullo modo potest, quod versus 7 patroni efficere inde cupiunt. Bengelius quidem aliique existimasse videntur, allegoricam ejusmodi versus 7 explicationem a Cypriano exspectari non posse. Qua de re ut Lectores melius judicare possint, adji-

cere placet verba Cypriani locum istum de unit. eccl. supra laudatum proxime sequentia. " Hoc unitatis sacramentum . . ostenditur, quando in Evangelio tunica Domini I. C. non dividitur omnino nec scinditur, sed sortientibus . . . integra vestis accipitur . . . Dicit scriptura sacra: De tunica autem, quia de superiore parte non consutilis sed per totum textilis fuerat, dixerunt ad invicem, Non scindamus illam . . . Unitatem illa portabat *de superiore parte* venientem, i. e. e cœlo et de Patre venientem, quæ ab accipiente scindi omnino non poterat etc. . . . Quia Christi populus non potest scindi, tunica ejus per totum textilis et cohærens, divisa a possidentibus non est: individua, copulata, connexa, ostendit populi nostri, qui Christum induimus concordiam cohærentem; sacramento vestis et signo declaravit ecclesiæ unitatem." Idem Cyprianus de oratione dominica p. 108. scribit: " In orationibus celebrandis invenimus observasse cum Daniele tres pueros . . . horam tertiam, sextam, nonam: sacramento scilicet Trinitatis, quæ in novissimis temporibus manifestari habebat." Quid mirum, scriptorem hujus generis, verba: *tres unum sunt*, de spiritu aqua et sanguine usurpata, ad Trinitatem traxisse, licet comma septimum plane ignoraret?

Haud majori jure versum 7 legisse *creditur* Phœbadius, Aginnensium episc. in Gallia seculo 4 medio, contr. Arianos c. 45. *Sic alius a Filio Spiritus, sicut alius a Patre Filius. Sic tertia in Spiritu, ut in Filio secunda persona: unus tamen Deus omnia,* QVIA TRES VNVM SVNT. (Hæc, ut alia plura, e Tertulliano c. Prax. hausisse videtur.) —— Similia his habet Marcus Celedensis (Afer) in exposit. fidei ad Cyrillum, ap. Hieron. *Nobis unus Pater, et unus Filius ejus verus Deus, et unus Spiritus S. verus Deus:* ET HI TRES VNVM SVNT, *una divinitas et potentia et regnum.*

Eucherius episc. Lugdun. *primus* esse *putatur qui* circa annum 440 *aperte* verba in dubium vocata excitarit in libro formularum cap. 11. his verbis: " III. (h. e. numerus ternarius) *ad Trinitatem* (sc. refertur), *in Ioannis epistola: Tres sunt qui testimonium dant in cœlo, Pater, Verbum et Spiritus S. et Tres sunt qui testimonium dant in terra, spiritus, aqua et sanguis.*" Sic legitur omnino in editione Brassicani, Basil. ex offic. Froben. 1531. et in aliis quæ hanc secutæ sunt. Imo, teste Altero in præfat. præfixa volumini 2 Iliados Homeri (Viennæ 1790.) pag. 82, sic fere legitur etiam in duobus codicibus vindobonensibus, nempe codd. theol. lat. 64 et 109, quorum alter ineunte alter exeunte Sec. XIV scriptus fuit. Quin hi codices textum exhibent vel ipso etiam Brassicaniano locupletiorem, nimirum: " III. *sanctam et individuam designat* Trinitatem, *ut* Ioannes *apostolus:* tres sunt, qui testimonium dant in cælo, Pater, Verbum et Spir. S. (cod.

109. addit: *et tres unum sunt.*) *Et Baptismum, ut ipse* (*idem*) *apostolus ait:* Et tres sunt, qui testimonium dant in terra, spiritus, aqua et sanguis, et (*hi*) *tres unum sunt. Item in Genesi tres propagines designaverunt tres dies.*" Verum enim vero *interpolationem* textus Eucheriani arguit non solum codicum vindob. a Brassicano dissensus, sed magis eam arguunt duæ *editiones principes*, quarum altera absque anni indice prodiit Parisiis, altera Basileæ ap. Andr. Cratandrum, curante Io. Sichardo 1530 in 4. Neutra, judice Porsono p. 316, ex altera expressa fuit, sed ambæ e diversis codicibus profluxere, at exacte tamen, teste eodem Porsono, inter se consonant hoc nostro loco *, quem ex Sichardiana, quam ipse possideo, huc transcribo: "III. *ad trinitatem. In Ioannis epistola:* TRIA *sunt quæ testimonium* PERHIBENT, *aqua, sanguis et spiritus.*" Tunc, nullo interjecto verbulo, pergit: "*IV. ad quatuor Evangelia etc.*" † Jam vero audi, quæso, Oudinum in commentar. de scriptoribus ecclesiast. Francof. 1722. Vol. I. p. 1220. "Recte locutus est Sixtus Senensis, dum dixit *multa aliena esse infarta* libello seu formulis spirit. intell. S. Eucherii Lugd. Episc. Nam conferens primam editionem hujus opusculi, quæ cum aliis facta est Parisiis ap. Claud. Chevallon circa annum 1520 in 12. cum mss. codicibus bibliothecæ Regiæ 3795, Colbertinæ 1893, et 250 S. Germani Parisiensis: animadverti primam editionem germanam esse et his *codicibus conformem, qui* 600 *vel* 700 *annos excedunt.* At secunda editio hujus opusculi, quæ prodiit fol. Basileæ 1531 ex officina Frobeniana, (hæc est ipsa illa Brassicaniana, quæ testes cælestes commemorat,) et Romæ ap. Paul. Manutium 1564. et in ultima editione Lugdunensi bibliothecæ Vet. Patrum 1677 ap. fratres Anissonios tom. 6. fol. 824 et seqq. auctior duplo est, habetque *innumera admixta ex auctoribus S. Eucherio posterioribus*, et maxime ex S. Gregorio Papa, qui annis 150 ipso posterior fuit. Itaque istud opus Eucherii genuinum vix mediam partem continet eorum, quæ in his hujus libri editionibus ultimis impressa sunt: cujus *portentosæ interpolationis*, quam ex collatione veteris impressionis Parisinæ et Mss. codicum agnovi, lectorem monere officii mei opinatus sum." Hæc Oudinus. Maximopere vero quæ adhuc disputavimus confirmantur et extra omnem dubitationem ponuntur alio Eucherii libello, scil. Quæstionum V. et N. Testamenti, ubi p. 88 edit. Sichard. ad quæstionem: quid significetur Ioannis verbis: TRIA SVNT QVÆ *testimonium* PERHIBENT, *aqua, san-*

* Consonat etiam Formularum editio quam appendicis loco Flacius Illyr. adjecit parti I. Clavis Scripturæ S.

† Leguntur hæc p. 33. editionis Sichardianæ. Itaque mirari non satis possum, Travisium audacter affirmare, hac eadem editionis ejusdem pagina legi comma 7 controversum. Travis's *Letters to Edw. Gibbon*, Ed. 3. p. 420.

guis et spiritus? (—en ipsissima verba, quæ in genuinis Formularum editionibus leguntur!) respondetur: videri Ioannen respicere ad locum Evangelii cap. 19, 34. de aqua et sanguine e latere Christi profluente, collatis verbis: inclinato capite tradidit spiritum. Quosdam vero aquam explicare de baptismo, sanguinem de martyrio, spiritum de eo ipso qui per martyrium transit ad Dominum. *Plures tamen* hic ipsam interpretatione mystica intelligere Trinitatem; aqua patrem, sanguine Christum, spiritu autem Spiritum s. manifestante. Præterea in libro hoc Quæstionum, prima omnium quæstio est: Quibus scripturarum testimoniis Trinitas approbatur? Resp. Genes. 1, 1. 2. Ps. 32, 6. Matth. 28, 29. Rom. 11, 36. Sed altum silentium de loco 1 Io. 5. Hunc igitur locum Auctor quæstionum in suis codicibus neutiquam legit. Bengelius quidem auctorem quæstionum diversum esse ab auctore formularum affirmat; sed fallitur. Formulæ inscriptæ sunt Veranio, quæstiones Salonio; i. e. duobus filiis Eucherii. cf. Historiam litterariam Franciæ, per monachos Benedict. T. 2. p. 281. sq. Tantum igitur abest, ut Eucherius apertissime excitet versum 7. (uti visum fuerat Bengelio) ut potius in aperto sit, EVCHERIVM æque ac anteriores patres latinos græcosve omnes ISTA VERBA PLANE IGNORASSE.

Vigilius tapsensis PRIMUS fuisse nobis videtur qui *finiente seculo quinto* CLARE ad testes cœlestes provocarit libro contra Varimadum arian. quem assumto Idacii Clari nomine scripsit: "Ioannes Evangelista ad Parthos: *Tres sunt* inquit *qui testimonium perhibent in terra, aqua sanguis et* CARO, *et tres* IN NOBIS SVNT; *et tres sunt qui testimonium perhibent in cœlo, Pater Verbum et Spiritus, et hi tres unum sunt.*" (Ex hoc libro iisdem verbis locus de testibus cœlestibus repetitus est in epistolis Hygino et Ioanni II adscriptis; nisi cum Porsono statuere malis, eundem impostorem, qui Hygino et Ioanni epistolas supposuit, interpolasse etiam libros contra Varimadum.) Idem Vigilius sub Athanasii nomine libros de trinitate ad Theophilum scripsisse et in his versum septimum aliquoties excitasse creditur. Nempe libro 1. (ed. Operum Victoris et Vigilii Chiffletiana p. 206. et ed. Opp. Athanasii Benedictin. p. 606.) legitur: "Nomina personarum evidenter sunt ostensa, et unitum nomen naturale clause est declaratum, dicente Ioanne Evangelista in epistola sua: *Tres sunt, qui testimonium dicunt in cœlo, Pater et Verbum et Spiritus: et in Christo Iesu unum sunt, non tamen unus est, quia non est eorum* (al. *in his*) *una persona.*" Libro 9. qui in editione operum Athanasii Benedict. inscribitur: Athanasius de fide sua, pag. 631, in editione vero Vigilii Chiffletiana p. 281. "Pater Deus unus est, est filius unus Deus, et Spiritus S. unus Deus est. Unitum nomen est, quia una est eorum substantia. Unde Ioan-

nes in epistola sua ait: *Tres sunt, qui testimonium dicunt in cœlo, Pater, Verbum, et Spiritus; et in Christo Iesu unum sunt, non tamen unus est, quia non est eorum una persona.*' Porro libro 7 ed. Chiffl. p. 263 et Benedict. p. 622. "Cur *Tres unum sunt*, Ioannem Evangelistam dixisse legitis, si diversas naturas in personis esse accipitis?" Præterea libro I. ad Theophilum in fine, editionis Chiffletianæ p. 209. editionis vero Athanasii Benedict. p. 607. hæc habentur: "Sufficiat, etsi pauca ad probationem pro multis in cognitionem locis fuisse exposita documenta. *Interrogatio:* Ergo si pater et Filius et Spiritus S in deitate divinitatis (in Deitate unum al. edit.) sunt [adhuc legi testimonio mihi satisfacias quæso. *Responsio:* Jam audisti superius Evangelistam Ioannem in epistola sua tam absolute testantem: *Tres sunt qui testimonium dicunt in cœlo, Pater et Verbum et Spiritus, et in Christo Iesu unum sunt.* Et] utique sine dubio in Trinitate divinitatis per omnia unum sunt, et in nominibus personarum tres sunt." Sed quæ uncinis inclusimus, desiderantur in editione operum Athanasii Colon. 1686. p. 553, a qua abest etiam illud *Interrogatio* atque *Responsio*, ac omnia (etiam illud: Ergo si Pater etc.) tanquam Athanasii responsio repræsentantur. Orationis nexus breviorem lectionem, nostro quidem judicio, præferendam esse docet. Simillima ratio est loci, qui libro 5 legitur apud Chiffletium p. 249 et apud Benedict. p. 618 ubi vero Colonienses recte omiserunt, quæ præeuntibus Benedictinis, uncinis hic signabimus. "Ipse Dei filius indicat: Ego in Patre, et Pater in me. Sed et Spiritus S. in Patre et in Filio et in se consistens est, [sicut Ioannes Evangelista in epistola sua tam absolute testatur: *et tres unum sunt.* Porro ut quid unum dicitur, si aliquid de eo in partes dividitur; et ut quid unum, si diverse quid sentitur de eo. Et quomodo, hæretice, *et tres unum sunt*, si divisa seu excisa in his substantia est? etc.—unita plenitudo divinitatis in parte major vel minor dici non potest. Similiter et apostolus indicat:] Quis enim scit hominum quæ sunt hominis, nisi spiritus qui in ipso est? ita et quæ in Deo sunt nemo cognovit, nisi Spiritus Dei etc." Exempla notatu dignissima, quomodo dictum hoc sensim propagatum sit! Sed de librorum ad Theophilum incerta ratione postea nonnulla dicenda erunt. ——— In Victoris Vitensis historia persecut. vandalicæ libr. 3 extat Confessio fidei, quam Eugenius carthaginiensis scripsisse et cui episcopi africani circiter 400 subscripsisse traduntur. In hac confessione hæc leguntur: "Et ut adhuc luce clarius unius Divinitatis esse cum Patre et Filio Spiritum S. doceamus, Ioannis evangelistæ testimonio comprobatur. Ait namque: *Tres sunt qui testimonium perhibent in cœlo, Pater Verbum et Spiritus sanctus; et hi tres unum sunt.* Numquid

ıit etc. Sed *tres*, inquit, *unum sunt*." Hujus confessionis neminit etiam Gennadius cap. 97, eamque cum consensu omnium Africæ Mauritaniæ et Sardiniæ atque Corsicæ episcoporum et confessorum compositam esse tradit. Notandum vero est a) e Decreto Hunnerici Regis ap. Harduin. conc. om. 2. p. 867, et ap. Victorem Vit. ipsum libr. IV. p. 49 apparere, episcopos illos, a Rege evocatos, dilationem quæsivisse, nec le fide sua respondere ac ὁμοούσιον, ut moniti essent, e divinis cripturis approbare, neque cum episcopis Regis arianis certamen nire voluisse, sed seditione per se concitati populi ac clamoribus omnia perturbasse. Sed Victor, intermixtis putidis fabulis et miaculis adeo, rem plane aliter narrat. b) De *subscriptione* fornulæ prorsus silet Victor. Recenset quidem nomina 363 episcoorum *qui Carthaginem* ex præcepto regali *venerunt* pro reddenda atione fidei; de formula vero nil narrat nisi hoc: "Arianus scil. Cyrila, Patriarcha Vandalorum,) audientiam diversis cavillationibus declinavit. Quod ante nostri providentes, libellum le fide conscripserant, satis decenter sufficienterque conscriptum, licentes: si nostram fidem cognoscere desideratis, hæc est veriıas quam tenemus. (Sequitur libellus, ad cujus calcem adjecta unt hæc tantummodo verba: Explicit libellus *directus* sub die 17 Calend. Maiarum, *per* Ianuarium Zattarensem, Villaticum de Casis medianis, episcopos Numidiæ, et Bonifacium Foratianensem, et Bonifacium Gratianensem, episcopos provinciæ Byzacenæ.) Qui cum noster libellus legeretur, oblatum veritatis umen nequaquam sufferre cœcis oculis potuerunt, insanientes vocibus, graviterque ferentes quare nos nomine nostro Catholicos lixerimus. Statimque mentientes suggerunt Regi de nobis, eo quod strepitum fecerimus, audientiam fugientes. Qui eadem hora accensus et credens mendacio, festinavit facere quod volebat. Et jam conscriptum decretum habens etc." Sequitur decretum Hunnerici. c) Nulla ratione probari potest, nec simile est vero, omnes istos episcopos libellum tam curate examinasse, ıt singulis cognitum plane esset ac compertum, inter centena licta biblica in libello excitata nullum esse, quod quisque in suo bibliorum codice non invenisset. Si vel soli confessionis auctori ocus de tribus testibus cœlestibus sive ex unico codice eodemque interpolato sive aliunde etiam innotuerat, in libellum illum, Catholicorum contra dicente nemine, inseri poterat. d) Auctor confessionis dubius est. Multi Victori ipsi adscribunt, Gennadius Eugenio tribuit, alii aliis. Bengelius vero observavit, *Confessionem illam Vigilium redolere*, et prorsus congruere cum ibro Vigilii ad Varimadum. Vigilii sane nomen extat in catalogo isto episcoporum, qui Carthaginem ab Hunnerico evocati uerant. Nec multum a Bengelii sententia discedit Cl. Por-

sonus, conjiciens, confessionem exaratam fuisse ab auctore librorum de Trinitate ad Theophilum, (Vigilio vulgo adscriptorum), Victorem autem reperisse hancce confessionem, eamque historiæ suæ interposuisse. Utut hæc sunt, confessio et scripta pro Vigilianis venditata admodum propinqua sese attingunt cognatione. Vel utraque ex eodem fonte profluxerunt, vel confessionis scriptor hausit e Vigilianis, vel Vigilianorum auctor e confessione.

Igitur comma controversum septimum præcipue, ne dicam unice NITITUR TESTIMONIO, FIDE ATQUE AUCTORITATE VIGILII TAPSENSIS, et librorum huic attributorum auctori, ante quem nemo clare id excitavit. Jam de Vigilio observandum est 1) parum laudabilem esse hunc scriptorem, quod libellos suos sub nominibus fictis Athanasii, Augustini, Idacii etc. maluerit in lucem emittere, quam suum nomen profiteri. Eundem hominem plures viri docti auctorem esse existimarunt Symboli istius celeberrimi, Athanasio suppositi. 2) Scriptionibus istis monstri aliquid manifesto subest. Solent enim sub variis formis recurrere; v. c. disputatio Laodiceæ habita inter Athanasium et Arium Probo judice, epitome tantum est altercationis inter Sabellium Photinum Arium et Athanasium Probo judice, a Cassandro jam editæ, quæ recte tribui videtur Vigilio, cum ejus auctor se contra Varimadum scripsisse fateatur, quemadmodum Vigilius libro 5 contra Eutychem se altercationem cum Sabellio Photino etc. scripsisse testatur sub Athanasii nomine. Interim locus ille, qui in altercatione inter Sabell. Phot. etc. e libro contra Varimadum s. Marivadum excitatur, jam non extat in eo contra Varimadum libro, quem hodie sub Idacii Clari nomine habemus. Igitur hic quoque nova suboriuntur dubia. Quicquid est, non profertur hoc dictum in utraque illa disputatione Probo judice habita, ne tum quidem ubi auctor eo carere vix poterat. Semel tamen in altercatione cum Sabellio Photino etc. legitur: "Qui faciunt (faciamus hominem Genes. 1, 26.) sunt Pater Filius et Spiritus S. sed *hi tres unus est.*" 3) Auctor libri contra Varimadum in præfatione libelli sese auctorem esse prodit libellorum de unitate Trinitatis, i. e. librorum ad Theophilum. Cum vero, ut diximus, in libro contra Varimadum hodie non exstet iste locus, quo potissimum nituntur ii qui libros c. Varim. et libros ad Theoph. tribuunt auctori altercationis inter Sabell. Phot. etc. hoc est Vigilio: non defuerunt, qui Vigilio abjudicarent tum libros c. Varim. tum etiam eos ad Theoph. eosque adscriberent Idacio, sed non Claro illo, verum alii juniori, Lemicensi, hispano, qui circa annum 445 floruit. Sic editores Athanasii, Benedictini. Certe in his omnibus nihil est, ubi pedem tuto figere possis. Mihi quidem persuasum fere est, eos libros quos Chif-

letius Vigilio vindicavit, scil. Altercationes 2 coram Probo judice, libros ad Varimad. et libros de Trinitate ad Theophilum, ab eodem homine esse conscriptos; saltim libri ad Varim. et libri ad Theoph. una cum Confessione Hunnerico oblata, hoc est ii libri in quibus 1 Jo. 5, 7. excitatur, eundem auctorem, quisquis ille fuerit, prodere omnino videntur. 4) Quam incerti sint libri ad Theophil. in quibus ter aut quinquies dictum illud legitur, verbis Benedictinorum, Opp. Ath. t. 2. p. 601. exponere juvabit. " Ut incertus auctor, sic varia eorum forma, diversa omnino operis totius distributio; nec minoris est operæ, primigenium et nativum assignare ordinem, quam, qui sit antiqui hujusce fœtus pater, indicare. In manuscriptis quidem omnibus . . . opus Athanasio adscribitur. In ms. Sangerm. octo habentur libri . . cum appendicibus quibusdam . . In editione Basileensi et Commelin. septem tantum priores libri comparent. In editione Parisiensi (et Coloniensi) undecim libri habentur . . Chiffletius . . recensuit 12 libros. . (Ordo, posteriorum præsertim, librorum varius; inscriptiones diversæ) . . Nec minores in contextûm invectæ sunt mutationes et *additiones*, ut monuit nostri Codicis exscriptor, quæ tamen in Athanasianis editis non comparent . . . Uncinis inclusimus quicquid novi ex manuscriptis huc transmissum fuit." Isti uncini satis crebri comparent quavis pagina. Multa præsertim scripturæ dicta in uberiori hac recensione adjecta inveniuntur. Atque sic locum 1 Jo. 5, 7. bis saltem additum esse, ex collatione editionis Coloniensis supra monuimus: Benedictini tamen uncinos semel tantum apposuerant. Cæterum liber de trinitate et de Spiritu S. qui incipit: His qui filium Dei creatum esse profitentur, et Chiffletio duodecimus est, in editione vero Coloniensi pars undecimi, Benedictinis Athanasii esse videtur. Ac mirum sane est, non excitari in *hoc* libro Dictum 1 Jo. 5, 7. — — Jam penes Lectorem esto judicium de istis libellis, qui omnium primi dictum istud exhibent. Velim tamen unum alterumve libellum a lectoribus ipsis evolvi, atque perlustrari, ut de hominis tam suspecti ingenio judicare ipsi queant. Nos vero observationes addimus sequentes: 4) Plane non convenire Vigilii allegationem cum textu nostro, nec in verbis nec in sensu. Istud enim: *in Christo Jesu* unum sunt; sensum omnino mutat. Imo liber c. Varim. discrepat etiam a libris ad Theoph. in recitandis dicti verbis. 5) Solenne esse Vigilio excitare hunc locum variis additamentis auctum. 6) Alibi etiam Vigilium habere textum interpretamentis deformatum; e. gr. Jo. 3, 6. cum aliis addit: *quia Deus spiritus est*, quod nonnulli ab Arianis erasum esse autumabant. 1 Tim. 1, 12 habet: *Gratias ago Deo nostro Jesu Christo.* His, ut alia mittamus, adde locum a Wetstenio excitatum, et

desumtum, ut videtur, ex Enarratione Pseudo-Athanasiana in Symbolum, a Blanchinio edita et Vigilio adscripta: "Hoc Christus apostolis tradidit, hoc nobis apostoli reliquerunt. Hæc enim sunt Salvatoris adscensuri in cœlum pene ultima ad totius doctrinæ conclusionem dicta: Ite baptizate gentes, *unguentes* etc. . . . Videamus nunc an fideles discipuli præcepta servaverint. Respondeat nobis pro cunctis Joannes, qui in pectore domini familiariter recubans totius doctrinæ potuit arcana cognoscere. . . . *Tres sunt,* inquit, *qui testimonium perhibent in cœlo, pater verbum et spiritus, et ii tres unum sunt.*"

Post Vigilii tempora excitarunt testes cœlestes Fulgentius, afer, Sec. VI ineunte, tum loco supra, cum de Cypriano ageremus, laudato, tum in libro de Trin. ad Felicem notarium: "Ego, inquit, et pater unum sumus; *unum* ad naturam referre nos docens, *sumus* ad personas; similiter et illud: *tres sunt,* inquit, *qui testimonium dicunt in cœlo, Pater Verbum et Spiritus, et hi tres unum sunt.*" Auctor de fide cathol. adv. Pintam, sub Fulgentii nomine eadem verba excitat. Sub eodem nomine extant etiam Fragmenta contra Fabianum, in quibus occurrunt hæc: "Joannes evidenter ait: et tres unum sunt; quod de Patre et Filio et Spiritu S. dictum (sc. est), sicut superius, cum rationem flagitares, ostendimus." Atqui opus non erat *ostendere,* istud: tres unum sunt, dictum esse de P. et F. et Sp. S., si comma nostrum 7 in codicibus extabat. Itaque hic quoque dubitationis ansam habemus.

Cassiodorius, eodem fere tempore, in complexionibus: "— — cui rei testificantur in terra tria *mysteria,* aqua sanguis et spiritus: (idem qui apud Eucherium ordo) quæ in passione Domini leguntur impleta; in cœlo autem Pater et *Filius* et Spiritus Sanctus; et hi tres *unus est Deus.*" De institut. div. liter. cap. 10. (de sex modis intelligentiæ) inter alios Introductores Scripturæ S., quos sedula curiositate collegerit, Cassiodorius laudat etiam Eucherium.

Ambrosius Ansbertus s. Autpertus, mortuus 778, in Commentar. in Apocal. 1, 5. et 3, 14. —— Etherius, Axumensis in Hispania episcopus, finiente seculo VIII. contra Elipand. lib. 1: "Quia tres sunt, qui testimonium dant *in terris, aqua sanguis et caro; et tria hæc unum sunt.* Et tres sunt, qui testimonium dant in cœlo, Pater Verbum et Spiritus; *et hæc tria unum sunt in Christo Jesu.* Si testimonium hominum accipimus, testimonium Dei majus est; et hoc est testimonium Dei quod testificatus est de filio suo, *quem misit salvatorem super terram, et filius testimonium perhibuit in terra Scripturas perficiens, et nos testimonium perhibemus, quoniam vidimus eum et annunciamus vobis ut credatis. Et ideo* qui credit etc." Conf. notas ad 1 Jo. 5, 9.

Caroli M. epist. ad Leon. III. " Hieronymus in symboli expositione (supposita) — — pater — filius — et Spiritus S.— *hæc tria unus Deus est.*"

Post annum 1000 Rudulphus Ardens, Rupertus Tuitiensis, Bernardus, Hugo Victorinus, Lombardus, Aquinas, Scotus, Lyranus, alii.

Agmen claudant verba huc pertinentia Prologi galeati in epistolas cathol. Hieronymo olim perperam adscripti. " Non ita est ordo apud Græcos, qui integre sapiunt, fidemque rectam sectantur, epistolarum septem . . . sicut in latinis codicibus invenitur : ut quia Petrus est primus . . . primæ sint etiam ejus epistolæ in ordine cæterarum. Sed sicut Evangelistas dudum ad veritatis lineam correximus, ita has proprio ordini . . . reddidimus . . . Quæ si, sicut ab eis digestæ sunt, ita quoque ab interpretibus fideliter in Latinum verterentur eloquium, nec ambiguitatem legentibus facerent, nec sermonum sese varietates impugnarent, illo præcipue loco, ubi de unitate trinitatis in prima Joannis epistola positum legimus. In qua etiam ab infidelibus translatoribus multum erratum esse a fidei veritate comperimus, trium tantummodo vocabula, hoc est aquæ sanguinis et spiritus, in ipsa sua editione ponentibus, et patris verbique ac spiritus sancti testimonium omittentibus; in quo maxime et fides catholica roboratur, et patris ac filii ac spiritus sancti una divinitatis substantia comprobatur. etc." Non reperitur hic prologus in ullis codicibus ante Sec. IX exaratis, imo in multis recentioribus desideratur. Præterea permulti, præsertim ex antiquioribus, auctoris nomen omittunt.

Tandem tribus verbis attingimus argumenta interna potiora (sed levissima profecto) quibus nonnulli γνησιότητα hujus commatis defensum iverunt. 1) Nexus cum antecedentibus et consequentibus postulat comma septimum. 2) Joannes respexit ad sermonem Christi Jo. 5, 31—39. coll. Jo. 8, 12. 18. et idem quod Jesus ibi docuerat, iisdem argumentis probare suis lectoribus voluit; quo posito, comma 7 vix deesse potest. 3) Joannes hanc epistolam bis edidit, et in altera editione priorem commate 7 locupletavit. 4) Librarii minus attenti, saltu facto a priore τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ad posterius τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες, omnia quæ interjacent transsilierunt. Speciosum argumentum, nisi obstarent verba ἐν τῇ γῇ et ἐν τῷ οὐρανῷ, quæ una cum cæteris desunt in codicibus omnibus, versionibus etc. 5) Eraserunt periocham Ariani. 6) Disciplina arcani multos induxit, ut initio a codicibus publicæ lectioni destinatis dictum removeretur, qui cæteros codices brevi tempore absorpserunt.

Si tam pauci, dubii, suspecti, recentes testes, et argumenta tam levia, sufficerent ad demonstrandam lectionis cujusdam γνη-

σιόστητα, licet obstent tam multa tamque gravia et testimonia et argumenta: nullum prorsus superesset in re critica veri falsique criterium, et *textus Novi Testamenti universus plane incertus esset atque dubius.* Ego quidem, si tanti esset, sexcentas lectiones ab omnibus rejectas atque futilissimas defendere possem, testimoniis et rationibus æque multis atque validis, imo pluribus plerumque atque validioribus, quam sunt ea quibus utuntur hujus dicti patroni; nec haberent genuini textus defensores tot tantaque argumenta quæ conatui meo inani opponere possent, quot quantaque fautoribus hujus Dicti supra opposita sunt. Hoc velim probe perpendant qui novam fortasse commatis istius defensionem in se suscipere volent, licet nuper Knittelii acumen, Hezelii sagacitas et Travisii ζῆλος (sed οὐ κατ' ἐπίγνωσιν ideoque a Viris doctissimis, Porsono et Marshio, ut par erat, repressus ac castigatus,) in vindicando hoc versu frustra irritoque conatu (ut postmodum Hezelius, utpote Vir veri amantissimus, ultro et ingenue professus ipse est,) elaboraverint.

LONDINI
TYPIS RICARDI ET ARTHURI TAYLOR
M.DCCC.XVIII.

ALERE FLAMMAM.

Printed by J. F. DOVE, St. John's Square.

Books in the Press

FOR

R. PRIESTLEY, 143, HIGH HOLBORN.

---

17. Professor DUPORT'S GREEK PRAYER BOOK, new Edit.

The old edition has been long out of print, and, from its scarcity, has become expensive: the importance of a re-print will be the better felt, when we consider that the work has, of late years, become a favourite book at the examinations of candidates for holy orders.

18. WESSELINGII, VALCKENARII, SCHWEIGHÆUSERI, in Herodotum Adnotationes Omnes, 2 vols. 8vo.

These Annotations will not only match the edition of HERODOTUS *above mentioned, but likewise* all *the octavo editions that have been printed in this country; not one of them having any notes.*

19. A new Edition of Brunck's SOPHOCLES, upon the same Plan with the Œdipus Rex; in which the Greek Scholia are placed *under* the Text, 2 vols. 8vo.

20. ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ ΠΛΟΥΤΟΣ, Aristophanis Plutus; ex Recensione et cum notis Brunckii. Textui subjiciuntur Scholia Græca Genuina, ex Aldinâ Editione desumpta. Ad calcem sequitur Latina Versio Brunckiana.

21. ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ ΝΕΦΕΛΑΙ, Aristophanis Nubes.

Uniform and upon the same plan with the last play.

22. ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ ΒΑΤΡΑΧΟΙ, Aristophanis Ranæ.

On the same plan with the two last plays.

**** The* PLUTUS, NUBES, *and* RANÆ, *are the three plays of Aristophanes that are usually read first, as being the most unexceptionable and the fittest to put into the school-boy's hands. As English translations of different parts of this author are preparing by different scholars, it is presumed that the study of Aristophanes will become more and more prevalent. The last-mentioned of the three plays is so intimately connected with the subject of the Grecian Drama, that it is already considered a* sine quâ non *at the University examinations—into most of which is introduced something from Greek tragedy or comedy.*

23. THUCYDIDIS Omnia Opera, Gr. 2 vols. 8vo.

From the quarto edition by Baver, with the Notes of Stephens, Duker, Gottleber, &c. and the Greek Scholia.

24. EURIPIDES, Gr. et Lat. cum notis Variorum, Barnesii, Beckii, Musgravii, Porsoni, Elmsleii, &c. et Indice Locupletissimo, 7 vols. 8vo.

25. LUCANUS VARIORUM, in usum Studiosæ Juventutis, 8vo.

A re print of the edition of Lugd. Bat. 1669.

26. CATULLUS, TIBULLUS, et PROPERTIUS, ex opt. edit.

27. HOMERI ILIAS Græcè, in usum Scholarum edidit et notis illustravit G. G. Heyné, 1 vol. 8vo.

28. SOPHOCLIS PHILOCTETES; ex Recensione et cum Notis Brunckii. Cum Scholiis Græcis.

29. SOPHOCLIS ELECTRA.

Upon the same plan with the last.

0